

رۆمان

كاكەرەش

پاشای شهو

مندى إقرأ الثقافى

www.iqra.ahlamontada.com

حازمى عهلى كوتك

چاپى يەكەم

کاکه پرهش

(پاشای شهو)

حازم عه لی کوتک

مافی له چاپدانه وهی بۆ نووسەر پارێزراوه

ناوی کتیب: کاکه رهش

بابهت: رۆمان

نووسین: حازم عه لی کوتک

پیداچوونه وه: خالید فاتیحی و هیمن زه ندی

دواپیداچوونه وه، په راویز و ریکخستن: ئارارات نه حمه د

تایپ: رابه ر رهشید و هه ندرین شیخ راغب

دیزاینی بهرگ: هه لمهت حازم عه لی کوتک

چاپی یه که م: ۲۰۲۴

تیراژ: ۱۰۰۰ دانه

له بهرپوه به رایه تیی گشتیی کتیبخانه گشتیه کان

ژماره ی سپاردنی ۲۰۵۰ ی سالی ۲۰۲۳ ی پێ دراوه

سپاسگوزاری ئەو ھاوڕێیانەم:

◀ نووسەر و لێکۆلەر بوار نوورەدین

◀ نووسەر و وەرگێڕ رابەر رەشید

◀ نووسەر و فۆلکلۆریست ئارارات ئەحمەد

◀ نووسەر و وەرگێڕ خالید فاتیحی

◀ نووسەر و شاعیر هێمن زەندی

◀ نووسەر و شاعیر بە کر ئالەبی

کە بۆ لەدایکبوون و فرچکدانی ئەو کتێبە، رەنجی

فەرھادیان لە گەڵ کێشاوم.

له تاریکایی شهوانی نهمه‌می بارانباردا، دهستی تۆله کردنه‌وه‌ی ده‌وه‌شاند. نه‌وه‌ی ده‌سه‌لماند که شه‌وقه‌لای می‌ردانه. دایکی که ژانی له دایکبوونی نه‌و کورپی هاتبوویی، شه‌ویکی نه‌نگوسته‌چاوی باراناوی بوو. له بنه‌بانی خانویه‌کی بنمیچ ره‌شی گلین، به دیار چرا ره‌شکه‌یه‌که‌وه‌چاوی به تاریکایی هه‌له‌ینابوو. ره‌نگه‌هه‌ر نه‌وه‌ش بی‌وایکردبی که نه‌وه‌نده‌عاشقی شه‌وه‌و، تاریکی به‌قه‌لایه‌ک ده‌زانی بۆ نه‌ستاندن‌ی مافه‌کانی. بۆیه، ره‌نگی شه‌وی گرتبوو، هاوړیکانی نازناوی (پاشای شه‌و)یان لینابووا

خۆر، تازه‌خه‌ریکه‌خه‌فتیانی نه‌وه‌ده‌کات‌گه‌ردنی خۆی هه‌لده‌کیشتی‌و خۆی له‌گه‌ل داری دیده‌وانی^(۱) جووت ده‌کات. تیشکه‌نالتوونیه‌که‌ی، وه‌ک که‌لافه‌ئاوړیشمیکی زه‌ردباو، خۆی له‌سه‌ری زورگه‌زراوی ده‌ئالاند. پرشنگی خۆر نه‌و ده‌روده‌شته‌به‌پیت و به‌ره‌که‌ته‌ی مه‌مله‌که‌تی گه‌نم و هه‌تاوی زی‌ره‌وشان^(۲)

۱. داری دیده‌وانی: تاقه‌داریکه‌ده‌که‌وێته‌سه‌ر بلندیایی چپای دیده‌وان، له‌باشووری خۆره‌لاتی شاری هه‌ولێر. له‌زۆر‌حه‌یران و به‌سته‌و سه‌ردولکه‌ناوی هاتووه‌.

۲. زی‌ره‌وشان: زی‌پاو، زی‌پکفت.

دەکرد! نەوڕەکان^(١) بۆنی ئاردو بۆنی ژیان دەدەن. لەو کاتەدا تیشکی رۆژ بەلاری و لەسەر تەنیشت لە لاسکی قەرسیل و تۆلە کەو گیاوگۆری دەوری ئاوازی دەچەقی، ئەو دۆپە خوناوانە بەجۆریک دەدرەوشانەو، چەندین ڕەنگیان دەنواند. وەک ئەو وەبوو کەستال و دور و یاقوت، لەو ئاقارەدا تۆدراپیت^(٢). هەموو گەرد و گەردۆلکە مەخمەریەکانی ئەو ناوچەدا، هێچیان نەماون دەیان حەیرانی سەرچایی بەسەردا هەلنەدرابن! دەنگی بەلۆزی کچ و ژنانی ئاوازی لەو ئاقارە، زایەلەدا دیت و لە گۆیاندا دەزرنگینەو. بن هەر پەنجەخەرنوکیک جێی گەرمەلانی چەندان کەروێشک بوو.

کارێزو سەراو و دەراو نەماوە کارمامزە چاوەش و شاخەتەنەکانی^(٣) ناویندانی^(٤) زووری، چیشتاوی خۆیان لێ نەخوارد بێتەو گوکی گیامامزەیان^(٥) نەقوتاند. کەندەلەکان، کون و هیلانەدا سەدان، ئەتۆبری هەزاران بارانبەر و پەنگالەیان^(٦) تیدا خۆشکراو. کەسیک لە بیری نییە ژیان لە کەینێوە لێرە دەستیپێکردووە کە سیش نازانی ئەو ژیانە کە و چۆن لە دار دەکرێتەو و دەپێچرێتەو. چونکە کردنەوێ ئەو نەینێ و تەلیسمە پەرچوو

١. نەور: نەمایەکی کە مە لە پارچەزەوییە کەدا کە چواردەوڕە کەدا بڵندترە لە نەوڕاییە کە.

٢. تۆدراپیت: تۆوکراپیت، چێندراپیت.

٣. شاخەتەنی: قۆچ یان شاخی کارمامزە کە هێندە پەشە وەک ئەوێ تەنی بنی سێل و مەنجهلی تێهەلسواپیت.

٤. ناویندان: نێو پاستی گەردۆلکەکانی بناری زورگەزراو.

٥. گیامامزە: گیاپە کە وەک جاترە وایە، لە دەشتی هەلێری شین دەبن، بە زووری مامز دەبخوات و حەزی لیبەتی.

٦. بارانبەر و پەنگالە: دوو بەلەندە کۆپین.

ئاسایه له توانا نه فسانه‌یه‌یه‌کانیش به‌ده‌ره. مه‌گهر ههر خودا بزانی نه‌و ده‌شته پان و به‌رینه چهند شوهره‌سواری مه‌ردی مه‌یدان و قوچاگی به‌ده‌ست و قامی له‌نیو خۆیدا ونکردوه! یان چهند شی‌ره‌ژنی خانه‌دان و چه‌له‌نگ و چهند عاشقی بی‌مرادی وه‌ک که‌ریم و ستی و حه‌سه‌ن و مریه‌می^(۱) له نامیز گرتبیت!

پنده‌شتیک، هه‌تا چاو بر ده‌کا پراوپر له سه‌ربورده و به‌سه‌رهاتی فه‌رامۆش‌کراو، هه‌رچه‌ندی لی‌ی ورد ده‌بیه‌وه هه‌موو دۆله‌کانی ناویه‌ندانی زوورگه‌زراوی، وه‌ک پوانیکی ده‌ست نه‌خورده، بوونه‌ته تاقچه‌کی حیکایه‌ته نه‌نووسراوه‌کان.

له‌گه‌ل گزنگی رۆژی، ئاسمانی نه‌و گونده قه‌وغه‌یه، دوکه‌لی ناندین و نه‌ستوورک برژانو چا سازکردنی ماله‌کان، تویرالیک ره‌نگی شینی له‌سه‌ر داو‌ستاه. باعه‌ی کارو به‌رخو بو‌ره‌ی مانگا و گۆلکی له‌دایک دا‌پراو و چه‌په‌ی سه‌گه‌و راوینچه‌که و نووسکه‌ی تاژی چوارپه‌ل به‌خه‌نه و حیه‌ی نه‌سه‌پ و حرمه‌ی ماین و زه‌په‌ی نیره‌که‌رو زۆره‌ی هیستری ئالیک پی نه‌دراو و گمه‌ی کۆتری مه‌ستو میاوه‌میای پشیل و قووقه‌ی که‌ره‌باب و گاره‌گاری مریشکی به‌هیلکه‌و قلولوی عه‌له‌شیش و ئاوازی لاوانه‌وه‌ی کابان له‌کاتی دۆشینی مانگا، چ ئاوازیکی خۆزایی ده‌پژانده سه‌ر په‌رده‌و تۆری هه‌سته‌وه‌ریی خه‌لکی ئاوازی، جو‌مالی خانه‌کانی میشکی ده‌کردن!

کی‌شوکاری گوندی، هه‌ر بابایه به‌رامپه‌له‌که‌ی راست و چه‌پ له‌خۆی گری‌ده‌داو پیشه‌قانه‌که‌ی له‌سه‌ر شانی داناوه، به‌ده‌م جوینی دوا‌یین پارووی قاولتی، خۆی

۱. که‌ریم و ستی + حه‌سه‌ن و مریه‌م: چوار عاشقی بی‌مرادی ده‌شتی هه‌ولێرین. چیرۆک و به‌سه‌رهاتیان، پۆماننوس که‌ریم کاکه، له دوو پۆماندا باسی کردوون و گتیاونه‌توه.

دەگە یە نیتە سەر ئەو تۆلە پێیە بەرەو بناری زوری^(۱) ھەڵدە کشی. خۆی تیکەڵ بە پەوێ کارمازان^(۲) دەکات.

بە ھۆی ئاونگی سەر قەرسیل و گیاوگۆری قەراغ پێ، ناتوانن لە رینگاکە لا بدەن بۆ ئەوێ دەلینگو داو و تەشکە لیان تەپ نە بیئت.

پەرسێلکە کان وەک خوشکی زاواین و سەمای لە پێش بووکی بکەن، خۆیان دەخەنە سەر تەنیشستو، ئەمبەر و ئەو بەری رینگاکە دەکەن، ھەر یەک تۆزی ماوہ بالیان لە کراسی کێژە کان بسوون، وەک فرۆکە ی مەشق خۆیان دەخستە سەر تەنیشستو لا بالیکیان لە زەوی نزیک دەکردەوہ. کچ و ژنانی ئاواپی کە دەگەنە بناری زورگی، پۆژوبان گەرم دەبیئت، ئاونگی سەر گیاو دەغل و کوریکە زەردە کان لە شەرمی تیشکی خۆر دەچۆر پێنەوہ سەر پەگی پنجه گیاکانو خۆیان حەشار دەدەن. حریتە حریت و قاقای وروژنەری کچان لە کاتی قونجینو پاکوشینی لا پارانو سەستی یە کتری، نوqrچان لە کەفە لی یە کتر دەدەن و خۆیان ھەڵدە دەنە سەر شانو ملی یە کتر، وەک بیانەوێ قەللای ئەو ھەموو گەمەو لا قرتیانە بکەنەوہ لە رابردوو لە کونجی ژوورە کان لە کیسیان چووہ. زرمەو خرینگە ی بازنی دەستی پەنجه بە خەنان لەو کاتە ی کۆرە مستی خۆشەو یستی لە شانی یە کتر دەدەن، خرەمە ی بازنی قۆلیان و بەرموورە یان، بۆنی خەناو کە ی قەنە فری بە مۆری و مەرجان و حەتۆتە^(۳) گەوار گەوار، بۆنیک ی مییینانە ی لە دوا ی

۱. زوری: کورتکراوہ ی زورگە زراو.

۲. پەوێ کارمازان: ئاماژە ی بە کچانی گوندی.

۳. حەتۆتە: گیا سۆتکە کە گیا یەکی بۆنخۆشە لە نێو خامێک دەدور و ژنان بۆ بۆنخۆشی بە بەرۆکی خۆیانەوہ ھەڵدەواسی.

به جی ده ما. نهو نیوه پپر پپر ببوو له بونی ژن، بونی ژیان، بونی می، تخوبی، زهویییه کان وهک هیلیکی به تهناف کیشر او، سه وزایی ده غلودانی جووتیاره کانی ده کرد به دوو بهش، ناسمان وهک ده ریاییکی شین شین، په لیه کی پیوه نییه. نهو ساله، به هاریکی زور تهر بوو، چونکه هه موو عه سران پژنه بارانیکی لیده دا، جووتیاره کان دیانگوت: بۆته چل عه سره، واتا چل پوژ له سه رییه ک باران باریوه، ده غرودان کیروشکه ی ده کرد^(۱)، قه رسیله کان به سه رییه کدا که وتوونو قوه نی سه ر شاره میرووله کان به رزبونه ته وه. پوژانه خه لک به و ناقاره ی وهرده بوون بۆ تورکه و کهنگرو کاردی و دۆمبه ران و پیفوک و قیزیله و زارگه زوی و سیوه پوک و...

له ناوبه ندانی زورگه زراوی، چهند قه له ره شماییکی شوانکاره و خاوه ن میگه له مه ره کان هویه هویه ره شماییان هه لداوه، کولین و کوئانیان^(۲) بۆ کاریله و به رخه ساوا جیا کردۆته وه، کوریکه زه رده و حاجیله و که نیر ملیان داوه ته یه ک، وهک نه و حاجی^(۳)، که شیده ی زه ردیان به ستووه. حاجی سمایل له به رده رکی ره شمایی، خه ریکی هۆنانه وه ی کلای به کوریکه زه رده یه بۆ نه وه که ی، بۆ نه وه ی کلایکی قوتی بۆ بهوئیتته وه. سمه ی نادر راوچی، نهو پوژه چووبوو سه ری ده غران بدا، گه وره کوپ بوو، بوخچه ی نه کراوه بوو، چونکه خوشکی نه بوو ژن به

۱. ده غرودان کیروشکه ی ده کرد: ده غل و دان که رویشکه ی ده کرد. شه پۆلی جولانه وه ی ده غل و دان به هوی با یان با ی شه ماله وه.

۲. کولین و کوئان: شوینیکی به لاهوی به چیغ جیا کراوه یه له نیو په شمال، به مه بهستی گه رمبوون، کا و قه سه لی تیده کرا، بۆ کارو به رخی ساوا به کارده هات.

۳. نه و حاجی: حاجی نوێ که یه که مسالی بی بووه ته حاجی.

ژنەى پيڭكاتو، مالى دنياشى نەبوو ژنى بە مال بىنى، بەرەبەنى مابوويهوه. پوژانە دەچوو ديار دەغرودانى خوڤانو تەماشاي گەنمى دەکرد، کە دەگەرپايەوه لىيان دەپرسى: ئەوسار گەنم يەك و چەند دەپرى؟ جو پرشتى چۆن دەبىت؟ دەيگوت: دەغر ئەوسال زور غورده^(۱) گەنمەكەى مە، هەرچەندى تەماشاي دەكەم، لەناو قۆپەنەكانيدا چارۆگ زەردىكى لەنيو پراوہستاوہ^(۲)! ئەگەر بى ئافات بىت و لە سنو كىسەلە پارىزراو بىت! خوا پشتيوان بىت ئەو زستانەى دادىت، چيدىكە بەتەنى نانوم، بووكى سالى دەست بە خەنە لەو مالەى خۆم بە كابانى دەبينم، لە ئىستاوہ هەريتان پىدەدەم كفتەو ترشيكتان دەدەمى و شايى و دەهۆل و زورناتان بو دىنم، دەبىت حەوت شەو و حەوت پوژان هەلپەرن!

۱. غورد: خورد، تىكچېژاو. لەو دەشتە پانو بەرىنەى قەراجو كەندىناوہو شەمامك و سەنيەو مركەى لە بەرپى و پشتپى، چەند جۆرىك گەنم دەچىندرا: (۱) پەشگول (پەشگور): جۆرىك بوو كە برژانگەكانى پەش بوون، بۆ ساوارو برپىش و گەنمەكو تاو بەكار دىت. (۲) قەندەهارى: جۆرىك بوو كە بنەتووەكەى لە (قەندەهار) ەوہ هاتوہ. قەندەهار كە (كەندەهار) یشى پىدەلەن، هەريمىكى ولاتى ئەفغانستانە و پايتەختەكەى قەندەهارە. (۳) سابىرەگى: جۆرىكى دىكەى گەنم بوو، لەوانەى ئەوہى كە بۆ يەكەمجار هيناو يەتە كوردستان يان بەرەمى هيناو، ناوى سابىرەگ بوو. (۴) سىمىنتۆ: بۆمان ساغ نەكرايەوہ ناوہكەى لە چىيەوہ هاتوہ. (۵) ئەكسادى: ئەو جۆرى كە لەم پۆژگارەدا نۆر باوہ و بەرەم دىت، بەرەمىكى نۆر بەلام نۆر بىكەكە، بەهاى خۆراكى چارەگى گەنمەكانى زەمانى زوى نىيە. (۶) گولپووت: گولپووت، گەنمىكە، گولەكەى بى برژانگە. (۷) حومىرە: حومىرە، بچووككراوہى (احمر - سوور)ە، بە كوردى دەبىتە سووركەلە. جۆرىكى دەنگەوہى پەنگسوورە.

۲. لەناو قۆپەنەكانيدا چارۆگ زەردىكى لەنيو پراوہستاوہ: بە كىنايە بە ماناى ئەوہى گەنمەكەم پارەى ژنىك بۆ دەكات.

حومیږه^(۱)، کورږه نيوهنجیه که ی حاجی سمایی، بویه به حومیږه بانگ ده کرا، چونکه ږهنگی وه کو گهنمی حومیږه ی جوان بو. حومیږه جۆته تاژییه کی چوارپهل به خه نه ی گوئ به ږیشوړی له پستییه^(۲). لوړاوی که رویشک و کارمامزی ده چیتسه بناری زورگه زراوی. که یفیشی به خه جه کوفی قیتی دهات، بویه زهینسی خوی ده دایه کیژوکالی گوندی بو کیهه لای بچوویانایه، نهویش نه سپی زینو لغاو ده کردو ده که وته سهر خانن زینی و جۆته تاژی له پستی ده کرد، به ری خوی ده دایه نه و شوینه ی کیژوکالی سی گوندان له ناقاری ده گه یشتنه یه کتری و تیکهل ده بون.

هر له گهل یه که م گزنگی ږوژن، له و کاته ی تازه تیشکی زږینی ږوژن خوی له ده لاقه ی ژووره کان وهرپیچا، حومیږه نه سپه که ی له ته ویله ی ده رهینا، نه سپی کی که ویتی قاپره شی سم کوټکی گوئ مقه سی نیوچاوان ته ختی نیو قه د زراوی قاپ مامزی. له و کاته دا حومیږه دوو ناو له په دهستی له پشتی نه سپه که ویتی دا، نه و شه پانه ناماژه بوو بو نه ووی که چند ته را دیکی پی بکات، نه سپی تایین چونکه جۆخوړه ده میکه له ته ویله ی نه هیندراو ته دهره وه، چه نگی ده دا عاسمانی و قهستی سهرپشتی هه ورانی ده کرد! به جوړیک غروری خوی نیشان ده دا پیاو له فرمه و حیلاندنی، هیدمه گرتی و سامی لی

۱. حومیږه: ناماژیه به کورږه نيوهنجیه که ی حاجی سمایل، له بهر نه ووی که جوانی ږهنگو ږوحساری له گهنمی حومیږه چووه، بویه به ناووه بانگ ده کرا.
۲. پست: چند داوه به نیکی ږهنگاوپه نگی به یه که وه بادراوه، به نه دازه ی په نجه ی دهست نه ستور و، نزیکه ی پینچ مه تر دریژه، له نه لقه ی قه ږپته (قه لپته) ی ملی تاژی هه لده کیشری، له کاتی دیار دیکردنی (ته مال) ی که رویشک، پسته که بو تاژی شل ده کری بونه ووی به دوی نیچیره که بکه وئ.

ده‌نیشت. حومی‌ره بنزینو زینی له‌سه‌ر پشتی داناو ناوته‌نگه‌ی لی شه‌ته‌ک دا، قوشقنی^(۱) له‌بن کلکی داخست، لغاوی خسته زاری و پیتی له‌رکینی ناو که‌وته سه‌رخانی زینی، چوارناله‌ی پر له‌غروری نه‌سپی که‌ویتی سه‌رکه‌ش، له‌گه‌ل یه‌که‌م ناوزینگ لیدان، هه‌روه‌ک چۆن پرووسک هه‌ور شه‌ق ده‌کاتو نه‌هه‌نگ ناوی ده‌ریا ده‌برێ، ناوا هه‌وای ئه‌و ئاقاره‌ی شه‌ق ده‌کردو به‌ناویدا تیده‌په‌ری. تاژییه‌کان له‌خۆشی چوونه‌ناقاری، جلیت‌بازی ده‌که‌ن. عارد زۆر قور نیسیه، به‌لام وشکیش نییه، فه‌ریکه. وه‌ک تیر له‌که‌وانی ده‌ربچی، نه‌سپی جو‌خۆر له‌گه‌وه‌ی^(۲) سووراپه‌وه، وه‌ک تارمایی خه‌ریکه له‌چاوان ون ده‌بیت، کلکو سه‌ری کردۆته یه‌ک، به‌جوړنک سه‌ری به‌رزکردۆته‌وه پشتی سه‌ری و بژی به‌سینگ حومی‌ره‌وه نووساوه. حومی‌ره خۆی به‌بژییه‌وه گرتبوو، نه‌سپی تاین کلکی وه‌ک دووپشک قیت کردۆته‌وه، جار جار ده‌گاته پشتی حومی‌ره‌ی، له‌گه‌ل ته‌وژمی بای، لفکی جه‌مه‌دانی حومی‌ره‌ی و مووی کلکی نه‌سپه‌که‌ویتی، به‌یه‌که‌وه لوول ده‌خۆن و تیکه‌لاو ده‌بن، نه‌و سه‌رو کلک قیت کردنه، نیشانه‌ی نه‌سپی ره‌سه‌ن و حدوده. ده‌نگی چرپه‌ی چوارپه‌ل و فرمه‌ی، تیکه‌لاو به‌یه‌که‌تری بووینه، لغاوی زاری پر له‌که‌ف بووه، کونه‌لووتی بوونه‌ته زوورنا، به‌شی هه‌ناسه‌و فرمه‌ی ناکات، له‌گه‌ل هه‌ر بازیک، چوار توپه‌له‌قو‌ری له‌سمی ده‌بوونه‌وه، دوو توپه‌له‌قور ده‌که‌وته‌

۱. قوشقن: پارچه‌یه‌که له‌زین. پۆلی پالووی کورتان ده‌بینی، سه‌ریکی به‌دواوه‌ی زینه‌که‌وه ب‌نده و سه‌ره‌که‌ی دیکه‌ی نه‌لقه‌یه‌کی قایشی پتیه‌یه کلکی نه‌سپه‌که‌ی به‌نێودا دینه‌ده‌ری، بۆ نه‌وه‌ی له‌نشێو (سه‌ربه‌ره‌ژێر)ان، زینه‌که نه‌خزێته پتیه‌وه. درێژییه‌که‌ی نزیکه‌ی ۶۰ شه‌ست سم درێژه‌و، گورج و شوپیشی پتیه‌که‌ی.

۲. گه‌وه: پتیه‌کی پتیاوپتچی ئاسۆیی، به‌قه‌دی گرد یان کتۆیکدا.

عەرزىو دوو تۆپەلە قور ھېشتالە ھەوای بوون، ھەموو تۆپەلە قورەکان مۆرى نار و شەشەزماریان^(۱) پێوەبوو، لە دواى خۆى گۆلۆز گۆلۆز کەفى سەپى پەشمەک ئاسای، لە بەینی ھەردوو پان و کەفەلى دەکەوتنە خوار. کەفى سەپى و ئارەقەى نێوگەلى، گونەرەشەکانى سەپى کردبوو، شەلالى ئارەقەى بوو، پەش ھەلگەرەبوو، ئەسەپى کەوتى تالە بەلای جەرگىيەكى تۆخدا دەنواند. بەجۆرێک دەیفەرماند و گەرم داھاتبوو پێیەو دیاربوو فتراقى تەرپادانئى^(۲) دانەکەوتبوو. لە دواى خۆى لەسەر رینگاکە ئەو تۆپەلە قورانەى بە سمە کۆتکىيەکانى^(۳) ھەلیدابوون و جى مابوون، وەک یاریزانى باشى تاوڵە مۆرەى ھەلدابىت، ھەموویان دوو شەشیان ھینابوو بە جووتە.

ھومیرە لەسەر گردێک لە ئەسپەکەى دابەزىو لغاوى لە زارى ئەسپەکەى دەرھینا، بۆ ئەوێ ئەسپەکە بلەوەرئى. دەستى لە بناگۆئى ناو دوو سى ھەیرانى سەرچىيەى ھەلدا:

کىژى ھەیران جەندەم گازکردى^(۴) لەناوبەندانى قازى بەستۆرەى، قەتئى پیرەکوئستانى

۱. شەشەزمار: نالئى ولاخى بەرزە، بە شەش بزمار دادەکوئى.
۲. تەرپاد: تەرپادانئى. غاردان بە ئەسپ بۆ شوئینىكى مەودا نزیک و چەرخە لێدان و گەرپانەو بۆ شوئینى پێشوو. زیاتر مەبەست لە کارەکە خۆنمايشکردنى ئەسپسوارى و سوارچاکىيە.
۳. سمە کۆتکىيەکانى: سمى کۆتکى یان سمکۆتکى، بەو ئەسپە دەکوئى کە سمەکەى بە ئەندازەى کۆتک (دەفرى دارین، بادى) گەرەبەن.
۴. گازکردى: بانگکردى، بانگ کردى.

ئەتو ناوئ خاوى، نەرمۆكە نەرمۆكە شۆربەوہ جئى
شەوراموسانى!

لەدوايى خەجە كۆفى قىت بە بەلۆرە و حەيران وەلامى دەدايەوہ:

هۆووہ هادەر، هۆووہ هادەر

پاوكەرى لە پاوئ

بەس پەلاران باوئ

كوپى خارم ناوئ

سواری لەسەر زینی

زۆر برنڊ پادەمینی

گراوی خۆت نابینی

سواری لەسەر زوری

گەلە کم لی دووری

لۆ هیندە مەغرووری

با برۆین لۆ مەخمووری

سواری لەسەر گردی

تیژ هاتی و رابردی

زۆرم ھېناو بردى

سواری ماینى شىيە
تازىت لە رستىيە
دۆست ناوى خەجىيە
دەرمانى شەوئىيە

سواری لە شىنبۆزى^(١)
لەسەررا زۆر قۆزى
لە بنەوہ ئارۆزى^(٢)

ئەسپە کەت کەوئىتە
تازىت بە قەرئىتە
کۆرەتیم حەيران شىتە

لیم پاوەستە جارى
با بگەینە بەھارى

١. شىنبۆز: رەنگى ئەسپىک کە سپات (شىنئىكى کال) بىن.

٢. ئارۆز: ئالۆز، ھالۆز.

دەبمە بوو كى سارى

مارتان لە بنارى
زۆرم پى قەردارى
ئەگەر چوويە شارى
لۆ من بىكرە ديارى

رەشمارتان لەوبەرى
پشتدین شار كودەرى^(۱)
نەينۆكان^(۲) رادەگرى

لەناو كورىكە زەردان
لە پاش داخ و دەردان
نەبته دەست لىك بەردان
هۆووه هادەر، هۆووه هادەر

لەگەنە تۆمە هۆهۆ پاوكەرى لە راوى
چىدى پرچك و پەلاران ماوى
گراوئەكەى تۆ قورىنگە كى شاپەر بەخوناوه دىتتەوه سەر

۱. شار كودەرى: شال كودەرى.

۲. نەينۆك: ئاويىنە.

گۆمى شیرناوى. ^(۱)

سیره‌ی لی مه‌گره به‌شینکه‌کەى ^(۲) چه‌خماخ سارى حەيران
گۆرانى.

نه تازى و تولانى به‌رده‌ی، هیدی هیدی بیگره به شه‌داوى.

حومیره لغاوى شه‌سپه‌کەى به‌قه‌رپوزى زینى وه‌کرد و شه‌سپه‌کەى
پاته‌ورانده ^(۳) بۆ شه‌وه‌ی بله‌وه‌پى، له‌ لیواى شه‌وه‌ی به‌ده‌ورى گرده‌که‌دا
گه‌وه‌ی ده‌کاتو ده‌سورپته‌وه. چەند شوینیکى پى شک دیت سالانه دۆمبه‌رانی
لى ده‌روى وه‌لده‌تۆقى، خاکه‌کەى لماوییه دانه‌قه‌تیی ^(۴) لى شین ده‌بیت،
شه‌وه‌ش نیشانه‌ی هه‌بوونی دۆمبه‌رانه له‌و شوینانه. چەند درزیکى هه‌لتۆقینی
له‌ عەرزه‌که به‌دیکرد، هه‌موویان دۆمبه‌لان بوون، هه‌ر زوو ده‌سته‌سره‌کەى پر
کرد له‌ دۆمبه‌ران و گه‌راپه‌وه سه‌ر گرده‌که بۆ شه‌ره به‌ندان له‌گه‌ل خه‌جەى.
شه‌وه‌ی شه‌و پۆژه له‌ زارى خه‌جه‌ کۆفى قیتی هه‌لده‌وه‌رى و ده‌چوپا‌په‌وه، نه‌باتو
راوى هه‌نگرین و خواردنى شازنى هه‌نگه، ئاوى حەیات ده‌پژنیتته سه‌ر

۱. گۆمى شیرناوى: به‌و چالاه ده‌گوتی که باراناوى تیدا کۆده‌بیتته‌وه، به‌راود
به‌ ئاوى هیندیک له‌ بیره‌ئاوه‌کانى شه‌و سنوره، شیرینتره‌و خه‌لک ئاوه‌کەى بۆ
خواردنه‌وه به‌کارده‌هینن.

۲. شینکه: جۆریک چه‌ک بووه.

۳. پاته‌ورانده (پاته‌ورانندن): به‌ستنه‌وه‌ی ولاخ به‌ گوریسیکی دریز له‌نیو گياوگۆل و
پووشدا، به‌مه‌به‌ستى له‌وه‌پ.

۴. دانه‌قه‌تی: گيايه‌کى به‌هارییه، شه‌و شوینانه‌ی که شه‌و گيايه‌ی لیپى، نامازه‌ی
بوونی دومه‌ران (دومبه‌لان) له‌و شوینته.

هه‌سته‌وه‌ری و رۆحی نیرینه‌یی حومیره‌ی، گۆلاو‌پرژینی عیشقیکی بی نامانی ده‌کرد. چه‌پکه‌گۆلیکی شاهانه‌ی به‌ ده‌ستی فریشته‌کاندا ده‌نارد بۆ عاشقه‌که‌ی. کیره‌کان هه‌ریه‌که‌یان پاشۆلی^(۱) پرکردبوو له‌ که‌نگرو کاردی و پرسته‌ پیفۆکو و قیزیه‌له‌، به‌رامپه‌له‌کانیان کرده‌ تێله‌گه‌ و له‌ پشتی خۆیان هه‌لدا، قریوه‌یه‌کی گردبوونه‌وه‌یان کرد، گوتیان دره‌نگه‌ و چاکه‌ به‌ره‌و مال‌ بینه‌وه‌. خه‌جه‌ کۆفی قیت گوتی: هه‌شتا زوه‌، یه‌ک له‌ که‌جه‌کان گوتی: دره‌نگه‌، ته‌یاره‌ قوون به‌ دوکه‌له‌ که‌ وه‌ک هه‌ر رۆژیکی دیکه‌ لۆ لای هه‌جی رۆشت، نه‌و ته‌یاره‌ قوون به‌ دوکه‌له‌ درۆی ناکات، هه‌موو رۆژی له‌ یه‌ک میقاتی دێ و ده‌رواته‌ لای هه‌جی، خۆزیه‌ به‌ خۆزیداران له‌ناو نه‌و ته‌یاره‌ قوون به‌ دوکه‌له‌ی بوومه‌یه‌ و خوا هه‌جی به‌ نسیب کردبامایه‌، نه‌وجا له‌ویش مردبامایه‌، مرازم حاصل ده‌بوو، بی سوئال و جواب یه‌کسه‌ر لۆ به‌هه‌شتی! خه‌زار هاته‌ نێو قسانو به‌ پارانوه‌ گوتی: توخوا به‌رله‌وه‌ی بگه‌رپه‌نه‌وه‌ نه‌و کاولبووه‌ی^(۲)، با پێچه‌ شاییکی بکه‌ین، هه‌ندیک هه‌له‌په‌رین. خه‌جه‌ کۆفی قیت گۆرانیمان بۆ بلێ. دیاره‌ هه‌موویان په‌سه‌ندیان کردو مجیزیان له‌ شاییی بوو. خه‌زار، نه‌و گه‌وره‌که‌چه‌ بوو بابیی داینابوو بۆ خۆی ژن به‌ ژنه‌ی پێ بکات. چونکه‌ کۆری نه‌بوو بۆی به‌ ژن بدات، سویندی خواردبوو: به‌شم له‌ هه‌ر چوار مه‌زه‌بی خۆای برا بیته‌، سویند به‌ شیخ نوره‌دینی بریفکاسی، که‌س ناتوانی خه‌زاری له‌و مال‌ه‌ی به‌ بی ژن بباته‌ ده‌ری هه‌تاوه‌کو ژنیکی نه‌یه‌ته‌ جیگای، که‌س سه‌ه‌ری له‌گه‌ل به‌ بالیفی ناکات، نه‌گه‌ر پرچی به‌ سپی به‌ژنیته‌وه‌، مه‌گه‌ر بمرم نه‌وجا بی ژن له‌و مال‌ه‌ی ده‌روا!

۱. پاشۆل: به‌رامپیل (به‌ره‌له‌بینه‌) کاتیک پر له‌ شته‌ و به‌ به‌رزگو سینگدا هه‌لواسراوه‌.

۲. کاولبوو: مه‌به‌ستی نێو گونده‌که‌یان بووه‌.

خهزار، ههتا دهست ههلینی که ره گهت، میوژی خوار دبا له گهر دنیبرا
 دیاربوو، چاوکی مهست دهتگوت تازه تارمایی خه له سهر پیلووی چاوه کانی
 لادراوه، دوو بروی که وانی، هه میسه نامادهی نه نگاوتنن، دوو مه مکی قیت
 له سهر سینگی هه لتوقیبوون وهک نیستا نا نیستا کراسه ره شه که ی بدرینن
 و خویان په ها بکه ن لهو پاوانه دهست نه خورده. گهنده مووی قورو مه چه کو
 لاجانگو پووزی هه لئالدرای، توبه ی توبه کارانی ده شکاند! مردووی له قهبری
 تاریک دهر دینا، تریقه ی پیکه نینو قوولبوونی چه رخی پرومه تی، سوئی و
 مریدی خانه قایان له دین وهرده گیرا. گفتولفتی، ناره زووی لی ده تکا، جووته
 که زیی پرو نه ستووری، له سهر گرمته ی^(۱) سمتی له کاتی له خو هه لدان
 له شایی، وهک دهر ویشی نه حوار گهرم جه زم بوو بوون، له سهر هه ردوو گردی
 سمتی نه وهر نه وهر ریان ده کردو هه ر جاره ی به لایه کدا ده که وتن، کاتیک
 گرتی که زیه کانی له سهر سمتی ده خزاو هه لده به زینه وه موچرکو گوردیکی
 پیدا ده هاتو گورگه ناوړیکی ده دایه وه، به خه یال و ناره زووی نه وهی دهستی
 نیرینه یه ک بیت له سمتی بسووی، به ئومیدی نه وهی بیته ده رگایه ک بو
 نه وهی به ختی هه لقه نی، چیرتی له لیک خشانندی گوی مه مکی و کراسو لیبوی
 سوخمه که ی و هه لبه زینه وهی که زیه کانی سهر سمتی وهرده گرت.

بزیه تاو له تاو به جوش و خروشر له خوی هه لده دا، به جوړیک گوی مه مکی
 هه لده به زیه وه وهک نیستا کراسه که ی بدری، گواره کانی سه مایان ده کرد، هه موو
 له شی نوقمی چیرتیکی خه یالووی ببوون و، که وتبووه دنیای خوی!

۱. گرمته: شوینی گوشتن که له شوینه کانی ده ورو به ری تورتر و به رزتره. به دهر
 له سمت، بو پرومهت و پانیش به کار دئ.

هێنده به چه سه رت و تاهه زروى نه وه بوو دهوى به گوزهى له زه ته وه بنى تاهه كو قورهى له بنى دينى. ختو كهى شيرين و ته زوى به تامى به ميش كدا دههات، لى تاساو بوو له نيوانى ئاره زوويكى گرگرتوو و ده سترگرتن به نه رسته باوه كانه وه، هه ناسهى نه وتوى بو سندنم كردنى ئاره زووه كانى هه لده كيشا، دوور نه بوو جغارهى پى به ئاگر بىت. له ناكاو له سه ر ئاسوو گهى، چه ند نه سپسوارىك به ديار كه وتن، نه وانيش مشيرى په فعه ت ئاغاو خورامه كانى بوون. مشير ئاغا تازه ناجيه خانى خوشكى خوى كوشتبوو، به تۆمه تى نه وهى له گه ل چه مهى، كه شوانيان بوو، ده ستى تىكه ل كردوو وه يه ك له قه ره واشه كانى چه سارى ئاغاى، به چاوى خوى ديويه تى، چه مه شوان له ناو كوژى به رخا، پرومه تى سوژى گورگورى ناجيهى، وه ك سىوى لاسوور داوه ته به ر پامووسانى. ئاغا هه ر بو نه وهى په وايه تى بداته كوشتنى خوشكه كهى، له گوندى بلاوى كردبووه كه گوايه ناجيه دوو گيان بووه و زگى پر بووه له چه مه شوانى.

شه وىك يه ك يه ده گ فيشه كى ده مانچهى چواره خورى له سينگو مه مكى ناجيهى خالى كرده وه، بى خه به ر له وهى هيچ ميرغه زه بىكى سه ر بر ناتوانى تخوبى عيشق سنووردار بكاتو، به بينووى په له به ندى مروقه كان، ناتوانى رىگر بى. له و شه وه دا خوشه وىستيان سه ربرى و عيشق وه ك كو ترىكى شابل به خوڤن، له شه قهى با لىدا بو په ر په رۆچكهى ئاسمانى. پياوه كانى خوى راسپارد كه نابىت له گوڤرستانى گوندى بنىژى، نه بادا گونا بهار بىت له به رامبه ر پياوچاكانى گوڤرستانه كه. بو خوڤاراستن له و گونا هه فه رمانى كرد، له سه ر گوفه كى گوندى بينىژن. گوڤره كهى دوو به رابه رى گوڤرى ئاسايى، قول بكه ن، نه بادا مشير ئاغا بكه وىته به ر لىزمهى تووك و نزاى ئيمانداران و پياوچاكان.

له دواى كوشتنى ناجيهى خوشكى، ناوى خۆى بيسستبووهو شانازى به نيّرايه تى خۆى ده كرد كه بوږيى مړوڅكوشتنى له زاتيدا ههيه. نه ته نها له ناو كرمانجه كان، به لكو له ناو ئاغاواتى ناوچه كهش به دهستكه رهوهو مړوڅكوژو ئاغايه كى به ههيه ت و دهسه لاتداريان نه ژمار ده كرد، نه وهش هيندهى ديكه باى له پيستی كړدبوو.

ته ماشاى بهرپيى خۆى نه ده كرد، هه ر له هه وران راده ماو خه لكى كرمانجى نه ده خویندهوه.

خه زار كه چاوى به مشير ئاغای كهوت چاوى تاريك بوو، چاوى چووه پشتى سه رى له حهيفان، به ديتنى بكوژى ناجيه خانى دهسته خوشكى، ئارامى لى براو بهرگه ي تيرامانى نه بوو، گوتى كيژينه شايبه كى به ردهن خويمان خرپكهينه وه هه تاوه كو نهو سه گبابه نه گه يشتوته نيّره، هه ي له دهوى بابى برپم! هه رچه ندجارى چاوم بهو زالمه ي ده كهوى، وا ده زانم تازه ناجيه ي كوشتووه. هه ي له بهر ده لينگى ده رپيم مرى.

هه ر دوور به دوورى، كه مشير ئاغايى بينى كيژوكالى گوندى شايبه كه يان به رداو هه ر بابايه خهريكى كو كردنه وه ي تيله گه ^(۱) پر له كه نگر و كاردى و پيفوك و توركه و قيزبه له كانيان، چاوى چووه پشتى سه رى و خوينى له چاوه كانى زا، تيگه يشت كيژوكارى گوندى به درنده به د خوروى ده زانن، خو شيان له سه رو فه سالى نايه. له داخان شيت و هار ببوو، پتت ليدا بابه ده ته قى! دهيوست، له باتيى دلراگرتن و دهست به سه رداهينان، ترس و توقين له دلى

۱. تيله گه: كاتيک بهرانبيل (به ره له پينه) پرده كړئ له گياوگول يان هه رشتيک و له پشتى هه لدر، پينده گوتړئ تيله گه.

مەسکین و کرمانجی هەژاردا و بە تاییبە تییش ژنان، تۆ بکات! بێناگا لەوێ کە زەبروزەنگ، تورپەتریان دەکات، رقیان ئەستورتر دەکات.

کاتیەک مشیر ئاغا گەیشته لایان، دنیا یە ک جنیوی سووکی پێدان، ئاوری لە چاوەکانی دەبارین، گوتی: دەبێت بابی هەمووتان تەمبێ بکەم، دەزانم بە فیتی چ سەگباییکی ئەو شایبەتان بەردا، ئەویش دەگەیهنمە سزای خۆی! مەخسە دیشی لەو سەگبایە، حومپەری حاجی سماییلی بوو، دەبێت ئەو درکە لە بنی پێی دەرینم، لۆ حەفتی پشستی بابی تەمبێ بکەم، لە ژنان کە مەتریم ئەگەر بە سەر یەو بەجی، با لۆی لەنیو دوو نانی گەرم بێت هەتاوێ کە کاتی خۆی دیت، ئەو کورپانە ی حاجی سماییلی هەر کارەکی دەیکەن لە زیددی مەیه^(۱)، دوتنی حومپە کە رویشکی لە لانی دۆزیو تەوێ دیاردی کردووە، نە یگوتی «دیاردی نۆکەری ئاغا ی خۆم پێدەرن!» خۆ پەفەت ئاغا ی بابم ئەو قەبیحەتی بزانی، کە وڵی دەکات. کە رویشکی بە سامۆتە ی زینی وە کردیە، هەر بۆ ئەوێ لە هەیبەتی ئاغاتسی مە، کەم بکاتەو، نە مەرم دەبی کورپەکانی حاجی سماییلی لۆ حەوت پشتیان تەمبێ بکەم، نەوێ کورمانجە کان چاویان لێ بکەن! ئەوانە کۆمە نیستن، فەرمە سوون و بیدینن، خەرکمان لێ هاندە دەن سوخە مان بۆ نە کەن، بیستی چواری^(۲) نە دەن. ئەو چەند رۆژی چوو، کورپە کچگە ی حاجی سماییلی ئەوێ ناوی کاکە پەشە، قەسەم بە خۆی دەمکوشت، بە لام خۆی بە قوربانی خەرکی بکات کە و تەنە بەینی و نە یانە یشت بیکورم.

۱. لە زیددی مەیه: لە دژی ئیمەیه. مە: ئیمە.

۲. بیستی چوار: چوار لە بیست، لە هەر بیست پەگەنم لە بەرمە می جوتیار، چوار پەگەنم بۆ ئاغا یە، لە سەدا بیست.

له کاتی ئەو قسانه، به خۆی خورامه‌کانی هەر چوارد‌ه‌وری کێژوکالی گوندیان گرت‌ب‌سو، خه‌جه‌کۆفی قیت هەر ئەوه‌نده‌ی گوت ئاغای پێگامان ب‌ده‌برۆینه‌وه، خۆ ئێمه‌ هومی‌ره‌ی فه‌قیرمان هەر نه‌دیتیه‌! مشیر ئاغای به‌و پشت‌گرتنه‌ی خه‌جه‌کۆفی قیتی له‌ هومی‌ره‌ی حاجی سمایی، هەر به‌ج‌اره‌کی شیت و ه‌اری‌وو، لغاوی له‌ زاری ئەسه‌پی توند‌کردو دوو سێ نووکه‌ پ‌کێبی له‌ قه‌برغه‌ی ئەسه‌پی دا، ئەسه‌پی تایین چه‌نگی ده‌دایه‌ عاسمانی، کێژوکالی گوندی خ‌زبان له‌ به‌ر سین‌گه‌نه‌سپان لا ده‌دا، کردیان به‌ زروکه‌و چ‌ریکه‌. به‌ چه‌پۆکه‌نه‌سپان که‌وتنه‌ سه‌ر تێله‌گه‌ گیاکانیان، چه‌ند به‌رام‌پیلیان، هەر دراندا! ئەوجا، ئاو‌زینگی لێ دا دوو سێ ته‌رادی له‌ ده‌وری کێژوک‌اری گوندی کردو لێیدا پ‌و‌ش‌شت، خورام به‌دوایه‌وه، ئەو ناوه‌وه‌ک مه‌یدانو پاشماوه‌ی جه‌نگی لێهات.

مشیر ئاغای، له‌وکاته‌وه‌ی ناجیه‌ی خوشکی داب‌ووه‌ به‌رده‌مان‌چان و حه‌مه‌شوانی به‌ زیند‌وو‌یی له‌ناو ئاخ‌و‌ری ئەسه‌پی زینده‌به‌چ‌ال کرد‌بوو و ئاخ‌و‌ری ئەسه‌پی له‌سه‌ر دروست کرد‌بوو، له‌ به‌رام‌به‌ر هەر نا‌پ‌از‌ی‌بوون‌یکی ب‌چ‌ووک‌یش، پ‌ر‌ک‌یشی ق‌رت‌ه‌ی ده‌مان‌چه‌و کوشتنی به‌رام‌به‌ره‌که‌ی ده‌کرد.

له‌سه‌ر جێ جۆخینان، قاشوانی^(۱) گه‌رم بوو، کاکه‌په‌شی کو‌په‌گ‌چه‌ی حاجی سمایی، قاشۆی له‌ گۆی داو گۆ به‌ سینگی مشیر ئاغای که‌وت‌بوو، مشیریش یه‌که‌سه‌ر ق‌رت‌ه‌ی ده‌مان‌چه‌ی ترا‌زان‌د‌بوو، ج‌نی‌وی به‌ کاکه‌په‌شی داب‌وو،

۱. قاشوانی: یارییه‌که‌، خه‌لکی گوندی له‌ کاتی بێکاری و به‌گشتی له‌ وه‌رزێ زستاناندا ده‌یکه‌ن. وه‌ک یاری تۆپین، گۆلی هه‌یه‌. یارییه‌که‌ به‌ (قاشۆ) و (گۆ) نه‌جام ده‌درێ. قاشۆ: دارده‌ستیکه‌ سه‌رێکی چه‌ماوه‌ته‌وه‌ له‌ کاتی وه‌شاندن له‌ گۆیه‌که‌ ده‌درێ به‌ره‌و گۆله‌که‌. گۆ: تۆپێکی دارینی ب‌چ‌ووک.

کاکه پرهش ده ست گهرمانه و چاو نه ترسانه ده مانچه ی هه لکیشابوو به مشیر
 ناغای گوتبوو پیاوی خۆت بناسه نه من حه مه شوانی غه ریبو بیچاره نیم
 ناخوړی نه سپم له سهر دروست بکه ی، له سهر کوتکو سنگی خۆت داسه کنی،
 نه گهرنالو هه موو ناغای دزه بیانت ته مبی ده که م! نه و جوابه نگییه، نارامیی
 مشیر ناغای رووخاندا! ناخر کوره کانی حاجی سمایلی له نیو کرمانجه کان
 یه کجار خوشه و یست بوون، هه میسه له هه ره وهزو هاریکاری جوتیاره کاند
 بوون، بویه ریشسپی که و تنه به یزو نیو بزیان کردن. به مشیر ناغایان گوت:
 نابی له بهر درت بی و له دری بگری، کاکه پره شیش کوری نه و گونده یه و ده بی
 وهک برا بچو وکی خۆت سهیری بکه ی، ده بیت ناغا دری گه و ره بیت، نه وه نییه
 پیشیان گوتویانه نه وه ی خوشتره وانی بکات ده بی سهر دهری ده رگای برند بیت!
 مشیر ناغا، هه ر بو نه وه ی ته ریق نه بیته وه ناغایه تی خوی نیشان بدات،
 ده یگوت: خوات به قوریانی نه و پیاوه ریشسپیان به کات، ده نا ده مزانی چیت
 لیده که م! له بهر خوشیه وه ده یگوت له ژنان که متر بم نه گهر نه و ناما قولیه ت
 به سه ره وه بچی! نه و غه ره زه شی هاته سهر کو نه غه ره زه کانی دیکه ی، له بهر
 خوی ده یگوت: با لو ت له نیو دوو نانی گهرم بیت!

کاکه پرهش، کاتیک نه و هه موو زولم و غه درو چه و ساند نه وه یه ی ناغا کانی
 ده بینی، نیله ی شه پۆلی تو له له ناخیدا مه و جی ده دا، به لی نی به خوی دابوو
 تو له ی نه و هه موو سووکایه تی و که رامه ت شکاند نه له ناغا کان بکاته وه.
 چه له نگه ی و نازایه تیه که ی بایی نه وه ی ده کرد کاریکی ناوای له ده ست بیت.
 بویه هه میسه له په یوه ندی توند و تو له بوو له گه ل نه و گه نجانیه ی یاخی بوون و
 نازایه تی له زاتیاندا هه بوو، په یوه ندیه کی به رفراوانی له گه ل پیاوه به وه جه کانی

هه موو ناوچه که پهره پێده دا بۆ پۆژی خۆی. بێ ئهوهی هیچ کهس ههستی پێ بکات، به جوتیاری و ئاژەلداری خۆیهوه خه ریک بوو. هیندهی لهبارهی (مه جید شانه شینی) ناوچهی که رکوک له براگه و ره کانی خۆی بیستبوو، هه ر زوو زوو دهیانگوت نه وشه و مه جید شانه شینی فلان ئاغای دارکاری کرد، مائی فلان ئاغای سووتاند، تهنگی به مائی شیخه کانی که رکوک وه نا، بۆیه که وتبووه ژیر کاریگه ری دهستوه شینی مه جید شانه شینی، چونکه هه میسه له دژی زوڵم و زۆری سیسته می ده ره به گایه تی و نادادی حکومت دهستی ده وه شاندا!

ته واوی مسکین و په عیه ت، له سوخره و بیگارو بیدادی ئاغاکان، شپزه و ماندوو بوون، رق و زو خاویان هه لدینایه وه، لسی کاکه ره ش، له وان جیاوازتر بوو، ده یوست دلۆپ دلۆپ خوینی خۆی بیه خشی تاوه کو خه لک به چاوی خویان بیینن خۆره تاویان له کاملاویه! هه ست و سۆزو غرور ده بنه هیزی په رچه کرداری مروّقه له خۆبوورده کان، له تاریکه شه و گارانێ نم نه می بارانباریندا گری تۆله بالی پێ ده گرت. به لام هه موو جارێ حاجی سمایی بابی ده یگوت: کوړم پیاو ده بیت ئارام بگرێ، نه و به ره ره کانێیه به س له سه ر شانی ئیمه فه رز نه کراوه. ده زانم، ئه وهی به رگهی نه و چه و سانه وه یه بێ ئامانه بگرێ، ده بیت هه وت په راسووی له ئۆمه تی مه مه دی زیاتر بیت. هه ولّ بدهن: چاوتان بیته ده ر به لام ده نگتان نیته ده ر! مه به سستی حاجی سمایی له و نامۆزگاریانه بۆ نه وه بوو کو ره کانی بیاریزی، چونکه له خه لکه که ی رانه ده بیینی هه تا کوتایی پشتیان بگرنو چه وره یی^(۱) بۆ مائی ئاغای نه کهن! حاجی سمایی،

۱. چه وره یی: ملکه چی و په شیمان بوونه وه و خۆپاده ستکردن. به نۆزی بۆ ئه وانه به کارده هات که خۆیان له مائی ئاغا ده هاویشته وه و پا کانه یان بۆ خۆیان ده کرد.

پیاویکی چوارشانی تیکسپرمای به‌ژن مامناوهند بوو، پەشئەسمەریکی بە‌لای
 پەشیدا بوو، بە‌رله‌وه‌ی ته‌وافی مالی خودا بکاتو بیته حاجی، دیانگوتی
 سمایله‌پەش. تازه مووی لی سپی ببوون خەریک بوو سەرورپیشی ماش و برنج
 دەبیت، چاوه‌کانی بە‌لای قاوه‌یدا بوو، جلی سەلتەو که‌وای دەپۆشی و که‌شیده‌ی
 حاجیاپه‌تیه‌که‌ی وه‌ک پشتین له‌ پشتی ده‌به‌ست، کراسی به‌ کلکه‌ ئەنگوچکی
 له‌به‌ردابوو، هه‌تا بلی میهره‌بازو به‌ به‌زه‌یی بوو، هینده‌ نارام بوو به‌ هه‌وه‌نته
 تووره‌ نه‌ده‌بوو، له‌نیو گوندی دیانگوت حاجی سمایل گیره‌ی قونجراکی له‌سه‌ر
 زگی بکه‌ی، تووره‌ نابیت، به‌لام وه‌کی تووره‌ ده‌بوو، به‌ر له‌ هه‌رشته‌ ئەنگوچکی
 کراسه‌که‌ی ده‌کرده‌وه‌و دووباره‌ له‌ زه‌نگه^(۱) و مه‌چه‌کی خۆی توندی ده‌کرد،
 هه‌تاوه‌کو ده‌ستی نه‌وه‌شاندبا سارد نه‌ده‌بوویه‌وه، که‌ ده‌ستیشی ده‌وه‌شاند زه‌ریکی
 ده‌کرد، واتا ده‌ستپەش بوو، له‌ گه‌رمه‌ی گه‌وره‌ترین شه‌پدا گویت له‌ جینیویکی
 نه‌ده‌بوو!

۲

پاشنیوه‌پۆی پۆژی پینچ شه‌مه‌یه، ره‌شمالیک له‌سه‌ر پینچ نه‌ستوانان
 هه‌لدراوه، مافوری سه‌ره‌نازو لبادی لاکیشی لسی پاخراوه، پیش ده‌رکی ره‌شماری
 ئاورپشین کراوه بو‌ئوه‌ی تۆزو‌خۆر له‌میوانه‌کان نه‌نیشی، کتری گه‌وره‌گه‌وره‌له‌سه‌ر
 ئاگردانی ده‌کوئی و فی‌ره‌ی لووله‌ی دی و هه‌لمی له‌لووله‌ی دیته‌ده‌ر، جار نا‌جار
 سه‌رقاپه‌که‌ی بێند ده‌کات، چادانه‌کان پراوپر له‌چای دیمکراو، جگه‌ره‌ی قامیش،
 به‌سییان داندراوه، له‌چاوه‌پروانی میوانه‌کاندا چهند مه‌سینه‌و ده‌ستشۆر^(۱)
 ئاماده‌و ریزکراوه، دوو په‌شته‌مار به‌سه‌ر چیغی ره‌شماله‌که‌دا هه‌ل‌واسراون، گه‌وره‌و
 گچکه‌ی مالی زاوای ده‌سته‌ونه‌زه‌ر له‌خۆمه‌تی میوانان پاره‌ستان. له‌هه‌موو
 گونده‌کانی ده‌وریه‌ر، ئه‌وانه‌ی بانگه‌یشت کراون بو‌سه‌ر شایی و له‌دوایان
 گه‌راوه‌ته‌وه، په‌یتا په‌یتا ئاماده‌ده‌بن، هه‌تاکات هه‌ل‌ده‌کشی ژماره‌ی میوانه‌کان
 له‌زیادبو‌ندایه، ئه‌وانه‌ی مه‌ردارن هه‌ر یه‌که‌و گیسکێک یان کاورپێک به‌دیاری

۱. ده‌ستشۆر: ده‌فریکی پان و قولی لی‌وارداره. له‌مس یان فافۆن دروست
 ده‌کریت. سه‌رقاپێکی مه‌یله و قوچه‌کی بۆ شوینی سابوون تێدایه، له‌پیش یان
 دوا‌ی ناخواردن ده‌بریته‌ پیش میوان بۆ ده‌ستشۆرین.

لە گەڵ دەستی خۆیان دێنن بۆ مالى زاوا بۆ ئەوەی بارسووکيان بۆ بکەن لە خەرجی. ئەو دوو کەسەى پاسپێردران بچنە مالى بووکى، فاتە گەرۆک وەک بەربووک^(۱) لە گەڵ خۆياندا ببەن، هەر وەها شوێنى گۆرپنە وەى بووکە کان^(۲) دیارى بکەن، لە چ کاتێک بگەنە ئەو شوێنە و لە گەڵ خۆشیان لە گەرانه وە، بارگەى بووکە خانیش یێنن کە بریتییه لە سەندوو قێکى بۆراق و بۆلیک و جەمێکى دوولا و بەرەکی نەخشین و لبادێکى دوو نەفەرى و مەسینە و دەستشۆر و فانۆس و وێنەى کى کێژى کافرۆشى. ئەو کرمانجەنەى لە گوندەکانى دەرویه راپرا دەهاتن، زۆربەیان دەیانگوت و اچاکە سەرێکى مالى حاجى سەمیل بەدین، ناخ لە گەڵ کورەکانى نیوانیان زۆر خوش بوو، کە دەگەرانه وە بن رەشمالى، کورەکانى حاجى سەمیلێش لە گەڵیان چوون بۆ ژێر رەشمالى، ئاغا و کرمانج نامادە بوون بەرلە وەى زوورپاژەن و دۆلەنگیوکان بگەنە لای رەشمالى، مشیری رەفەت ئاغاى فەرمانى کرد بچن نیشانەى کە دابکەن، کاتى تەفەنگانێتیه. نیشانە داکرا، بەر لە هەمووان مشیری کورێ رەفەت ئاغاى چەند تەفەنگێکى گرتە نیشانە کەى، نەییپکا. هەرچى ئاغا و نۆبەتدارى ئاغایان هەبوو، تەفەنگیان گرتە نیشانە کەى، کەسیان نەیانپێکا، رەفەت ئاغا، لە قاران سەمیلێ خۆى دەکڕۆشتا کاکه رەشى

۱. بەربووک: ئەو ژنە بەتەمەنە بوو کە پۆژیک بەر لە بووکگواستنە وە، دەچووە مالى بووکى بەمەبەستى پێکخستنى بووک و هێندیک ئامۆزگاریی پێتوێستى شەوى بووکێنى. پۆژى بووکگواستنە وە لە گەڵ بووک دەگەرپایە وە. بەربووک، بەگشتى خەزم یان ناسیاو و جێ متمانەى مالى زاواى بوو و لە لایەن ئەوانە وە پادەسپێردرا.

۲. شوێنى گۆرپنە وەى بووک: لە مابەینى ئەو دوو مالهێ ژن بەژنەیان دەکرد، بە رەزەمەندى هەردوولایان شوێنێک دیارى دەکرا، بۆ گۆرپنە وەى بووکەکانیان و لەوێ هەریەکە و کچى خۆى پادەستى مالهێکەى دیکە دەکرد.

حاجی سمایلی که نیشانشکیٚنیکی دیاری ئەو ناوچەیه بوو، دوور راوہستابوو تا ھەموویان لە نیشانەکە ی کشانەوہ، بەس تەماشای دەکردن، دیاربوو کرمانجەکان زۆریان پێ خۆش بوو ئەو نیشانە، کاکەرەش بیھەنگیوی، ھەموویان داوایان لێکرد ئەویش خۆی تاقیکاتەوہ، بۆ ئەوہی بزائن ئەویش دەست و تەفەنگی چۆنە! ھەندیکیان دەیانزانن نیشانەشکیٚنیەکە ی بە جوړنکە جغارە ی ھەلدەگرێ! چەند جاری دیکە پێیانەوہ دیوہ چ ئەنگیوہیەکە! لەسەر داخواری کرمانجەکان کاکەرەش فیشەکی لیخوڕییە بەر تەفەنگی، پشتی بە سنگی رەشمالٹیوہ دا، چاوی خستە سەر سیوہی تەفەنگی و ھەناسە ی خۆی راگرت، بریاری داوہو دەبیت بە دلێ برادەرە کرمانجەکانی بیت، قامکی لەسەر پەلپیتکە ی تەفەنگی توند کرد، لەگەڵ تەقینی یەکەم فیشەک نیشانەکە ی ھەلگرت. ئەغریبی کرمانجەکان ھاواریان کرد: ئافەرین کاکەرەش ھەر بڑی بەراستی کوڕی بابی خۆتی، بەراستی ئەنگیوہ ی! ئاغاگان زۆر بیتاقەت بوون، بە تاییبەتی مشیر ئاغا، پێیان وابوو شەرمەزارییەکی گەورە یە بۆ ئەوان لە شکاندنی ئەو نیشانە بەسەریاندا شکانی شکۆی ئاغانە ی خۆیان دەبینی. مشیر ئاغا ویستی ئاژاوہیەک بخوڵقیٚنی بە بیٚنووی ئەوہی گۆیا کاکەرەش لە ئاکاری کرمانجانە ی خۆی لایداوہو لەگەڵ شکاندنی نیشانەکە دەبوو بلی «ئەگەر نامناسن نوکەر و خزمەتکاری پەفەت ئاغام دەلینی».

لەوکاتە ی پەفەت ئاغا زانی نیشانەکە کوڕە کرمانجیک شکاندوویەتی، نەخاسە کاکەرەشی حاجی سمایلی! زۆر ھەراسان بوو، ھەستایە سەرپێ و گوتی: کوڕینە بە پیاوہکان بلێن با برۆینەوہ دیوہخانێ، نێو ئەو گەجەر و گوجەرە ی لەبۆ مەنابی! دەستی لە پشت قوونی گرتو تەسبیحە دەنک گەرە کارەباییەکە ی بە رەقەوہ دوو دەنک دوو دەنک ئاودیوو دەکرد، ترقە ی لیوہ دینا. چەند ھەنگاوێک

له‌ پەشمالە‌ کە‌ی دوور نه‌ کە‌ وتیبوونه‌وه‌ دروست له‌و کاته‌دا، کۆلاره‌یه‌ ک^(۱) له‌ هه‌وای له‌نگه‌ری گرتبوو باله‌ کانی ب‌لاوکردبوو، ب‌ی ئه‌وه‌ی بیانیزۆی، جوڵه‌ی له‌ خۆی بریبوو، توومه‌ز چاره‌پوانی ئه‌وه‌بوو، ئه‌و جووجه‌له‌ مریشکانه‌ی له‌ ترسی کۆلاره‌و باشووکە‌ خۆیان خزانده‌بووه‌ بن باری داکیان، ب‌ینه‌ ده‌ره‌وه‌ یه‌کیان ب‌ه‌رفیتی و خواردنی ئه‌و پ‌وژه‌ی مسوگه‌ر بکات. یه‌ک له‌ کرمانجه‌کان گوته‌ی کاکه‌پەش ده‌ی توخوا بزانی‌ن ئه‌و کۆلاره‌ی ده‌ته‌نگی‌ی؟ ر‌یک پ‌اوه‌ستاوه‌و جوڵه‌ی ناکات! کاکه‌پەش ئه‌و جاره‌ به‌ ده‌مانچه‌ی س‌یره‌ی ل‌یگرت، ته‌قه‌و ه‌ینانه‌ خواره‌وه‌ی کۆلاره‌ی، یه‌ک بوو! له‌ به‌دبه‌ختی کاکه‌پەش، وه‌ک بیه‌وی ر‌ق و بوغزی ئاغا‌کان به‌رامبه‌ر به‌ خۆی نه‌ستوو‌رو چهند قات بکات، کۆلاره‌که‌ به‌ خواره‌خوار که‌وته‌ به‌رده‌می ر‌ه‌فعه‌تی، هه‌ر هه‌موو ئا‌غو خزمه‌تکاره‌کان سمیل و لیویان له‌ کاکه‌پەشی ده‌ک‌روشت، ئازارێک له‌ ناخه‌وه‌ غ‌روری ئا‌غایانه‌ی ده‌ک‌روشتن، به‌ یه‌ک ده‌نگ ده‌یانگوت: له‌ ژنان که‌مه‌تر ب‌ین نه‌گه‌ر ئه‌و سووکایه‌تیه‌ت به‌ سه‌ره‌وه‌ ب‌چ‌ی! ده‌ب‌یت ب‌ۆ هه‌وت پ‌شتی سمايله‌پەشی دۆمانیت ته‌مب‌ی ب‌که‌ین! ر‌ه‌فعه‌ت ئا‌غا هه‌زار ج‌نب‌وی سووکی به‌ خزمه‌تکارو نۆبه‌ت‌داره‌کانی خۆی دا، سه‌دجاری گوت خ‌وژگه‌ سه‌گم نان دابا و نه‌نگۆم نان نه‌دابا، هه‌رئیکه‌تان به‌ قه‌ده‌ر ما‌که‌رێکی زاو‌ن، نه‌تانتوانی ئه‌و نیشانه‌یه‌ی ب‌شه‌نگی‌ون، ک‌وپه‌ کرمانج‌یکی ک‌لاش خ‌وار نیشانمان به‌سه‌ردا بشک‌ینی، هه‌زار حه‌یف خزمه‌تکاری وه‌ک ئ‌یوهم هه‌ب‌یت!

۱. کۆلاره‌: ئه‌و بالنده‌ گ‌وشتخ‌وره‌یه‌ که‌ خ‌و‌راکی پ‌وژانه‌ی جوچکه‌ی م‌ریشک و بالنده‌ی دیکه‌یه‌. هه‌ر که‌ له‌ ئاسمان ب‌یندرا، م‌ریشی جوچکه‌دار ق‌غه‌یه‌کی ل‌یوه‌ د‌ی، به‌ئامازه‌ی بوونی مه‌ترسی و، به‌ ب‌یستنی ئه‌و ده‌نگه‌، جوچکه‌کان ده‌خ‌زێنه‌ ب‌نبال‌ی دایکیانه‌وه‌، نه‌گه‌رنا، کۆلاره‌که‌ داد‌یته‌ سه‌ر جوچکه‌یه‌ک و ده‌ب‌رفیتی.

به چاو و به مه زنده‌ی ئاغاكان، كاكه‌په‌ش پیتی زۆر له به‌په‌ی مسكینیایه‌تی
خۆی زیاتر ڕاکیش‌بابوو، له سنووری خۆی زۆر په‌ت ببوو، پۆژ به پۆژ كۆلی
تاوانه‌كانی قورستر ده‌بوو. له‌به‌رته‌وه شه‌و و پۆژ خه‌فتیانی له‌نیوبردنیان ده‌کرد،
وایانده‌زانی ته‌گه‌ نه‌ویان له‌كۆل كرده‌وه چاوی كوره‌كاني دیکه‌ی حاجی سمایی و
جوتیاره‌ کرمانجه‌كاني بنده‌ستیان، ده‌شکینن. كاكه‌په‌ش هه‌ستی به‌و مه‌ترسییه
کردبوو كه له‌سه‌ر ژیانی هه‌یه، برازایه‌کی عازهبی هه‌بوو به ناوی شه‌هلا، توانی
براكاني رازی بكات شه‌هلای بده‌نه هیدۆی، بۆ نه‌وه‌ی خزمایه‌تیه‌كه قایمتر و
تۆختر بکه‌نه‌وه‌و براهه‌تیان توندوتۆلتر بێت. له‌وه به‌دووا شه‌وو رۆژ هیدۆی
له‌گه‌ڵ بوو، وای لیهاتبوو ته‌گه‌ر یه‌کیان به‌ته‌نی ببینرایه‌ ده‌یانگوت ته‌دی
نه‌وه‌كه‌ی دیکه‌ له‌ كۆیه‌؟! وه‌ك دووانه‌یان لیهاتبوو! كاكه‌په‌ش زۆر سه‌رسام
بوو به‌ ده‌ستگه‌رمی و ده‌ستوه‌كه‌ری گه‌رماوگه‌رمی هیدۆی، زۆرجار ده‌یگوت
ته‌گه‌ر هیدۆم له‌ پشت بێت، هه‌موو ئاغای دزه‌ییان، چه‌ندن نه‌وه‌ندی دیش
بن، زه‌فه‌رم پی نابهنو ددانیان لیم رۆناچی! هیدۆ بارته‌قای ده‌زلامانه، له‌و
شوینه هه‌ستیارانه‌ی گومانی ده‌ست لی وه‌شاندنیان ده‌کرا، هیدۆ هه‌رگیز له
نزیك كاكه‌په‌شی رانه‌ده‌وستا، دايم و دره‌م چه‌ند شو‌قاویك دوور ده‌كه‌وته‌وه
بۆ ئاماده‌بوون له‌ کاتی هه‌ر رووداوێکی له‌ناکاو و ده‌سته‌و رست، له‌ زۆر پیلانی
له‌نیوبردن كاكه‌په‌شی ده‌پاراست، ده‌ستگه‌رمیه‌كه‌ی جیی سه‌رسوهرمان بوو،
قه‌تیش به‌ سه‌هو نه‌ده‌چوو، کوری گۆنگه‌له‌ گه‌رمه‌كان بوو!

زوورپناژنو دۆله‌نگیو گه‌یشته‌ به‌ر ده‌رکی په‌شمالی، پێش هه‌موو شتێک،
وه‌ك هه‌میشه‌ زوورپناژنه‌كه‌ حه‌یرانیکی سه‌رچایی به‌ زوورپناکه‌ی به‌سه‌ر
گونیدا شو‌رک‌رده‌وه. گه‌ردنی زوورپنا به‌ره‌و عاسمانی هه‌لکیشا، ئاوازیکی

نهفه سدرتژی به ره نو کیژو کاری گوندی لیدا. وهک نه وهی پییان بری خویان بخزیننه نیو گهری داوه تو دیلاتی. زوورپانه نیکی هه نده کارامه وه مه علان بوو، زورپای لیده دا پشوو ده خواره وه. کیژو کورپی ئاوی ده میک بوو له چاوه روانی دۆل زوورپانیدا بوون، کیژان له پوژی خه نه به ندانه که یه وه نیو له پی ده ستو سه ره به نه چیان له خه نه ی نابوو، وهک خو ئاماده کردنیک بو نه وهی ده ستیان له ناو ده ستی کورپان بنین. ره شبه له ک گیرا، هه ر ژنو کیژی ئاوی بوو له دوا یه را ده ستی پیاوه کانیاں له یه ک ده ترازاندو خویان ده خزانه نیو شایی، تا وای لیها ت ه یچ کورپک بی دۆ^(۱) نه مایه وه. هه یدۆ، هه یدۆ جاحیلان، ناگری به ردا دنیایی، شایی ره شبه له ک نه وسه ر تا نه وسه ری گو ره پانه که ی گرتبوو. شاییه که، نه وسه ری دیار نه بی، خزمی حه وت گوندان به شداره. دۆله نگینو هه رچه ندی له شایی وه له پهرینی نه سمه ری فارسی ده روانی، ناچار ده بوو له پیش نه سمه ری شایی بچه قیننی^(۲) و رایگری، چۆکی له نه رزی گیر

۱. دۆ: كچ يان ئافره تىك بوو كە خرمى نىزىكى يەككىك لەو پىاۋ يان جاحتىلانى بوو كە دەچوۋە نىۋ شايى پەشەلەكەۋە. جا، ئەۋەى ئافره تىكىۋاى لەگەل بۋايە، ئەۋە بىمىنەت دەچوۋە دەستى يەككىك لەو كچ يان ئافره تانەى كە لە شايىەكەدان، پىاۋىكى نىزىكى ئەۋ ئافره تەيش دەچوۋە دەستى ئەۋ كچەى كە لەگەل ئەۋ پىاۋەدا ھاتۇنە نىۋ شايىەۋە. زۆر جار كە چاۋەش شاباشى لە پىاۋىك ۋەردەگرت، پارەكەى بىلند دەكرد و بە بەردەمى شايىەكەدا غارى دەدا و بە دەنگى بىلند دەيگوت: شاباش!!!!!!!!!!!!!!ش بەسەر فلانكەسيدا و بە قوزى دايە بىۋ دىۋەۋە! ئەۋە جىنۋ و پلارىكى دۇستانە بوو، يانى ئەۋانەى كە دۇيان لەگەل خۇيان نەيتتاۋە و لە دەرى شايىەكەن و بۇيان نىبە ھەلەرن، با ھەر زىتەى جارىان بىت!

۲. شایبې بچه قینتی: شایبې بچه قینت، داکوتانی شایبې که له پېش نه و که سه ی که له هه موو شایبې که ره کان شایبې انتره .

ده کرد، دهیوست دۆله کە ی بدپێتی، ناخر کە س شایێ ئه سمه رتی پێ نه ده کرا. هه رچه ند جاری له خۆی هه لده دا گواهی پێنج گۆی له گۆی ده هاتنه وه سه ر چه رخی روومه تی، گوا ره وه ک ده رویشی ئه حواله گه رم جه زم بوو بوون، ته کا نو را جفرینی مه مکه ان، سه نجا قی سه وخمانیان لێک ترا زاند، ئای خوا به ا شایێ و ره شه له کی ئه و ده شتی ده بیایه تی هه ولێری چ مه حشه ریکه ا نه غله بی ئه وان ه ی تۆ به یان نه ده کردو نه ده چو نه ژێر باری ته رقه ته و ده رویشی، له سۆنگه ی ئه وه یه وه بوو له خۆیان را نه ده بینی شایێ نه که ن!

ده رویش سه دیق، تازه له سه ر ده ستی غه لیفه مشلاوی ته رقه ته ی وه رگرتبوو، تۆ به ی کرد بوو تۆ به یه کی له ژێر فشارو نابه دل له نزیک شاییه که له سه ر به ردیک که سه ریتری مه ردۆشین بوو، دانیشتبوو، له گه ل ریتمی دۆل و زوو پنایدا شانی ده برا وتن، له ترسی شکاندنێ تۆ به کە ی نه یده وێرا به چته نیو گه پری داوه تی، له به رخۆی ده یگوت:

دایکه که ت ده گیم غه لیفه مشلاو، ناخر ئه من ئی تۆ به کردنی و ته رقه ته و ده رویشایه تی هه م! وا خه ریکه له تاو ئه و شاییه ی به زگ بده م و به رم ده وه لّلاهی ئه و شاییه له به هه شتی نه! شاباش ده ستی پێکرد، پا ره به ناو گه پری شاییدا بلاو کرایه وه، پێشپه رکیی شاباش هه تا ده هات گه رمتر ده بوو هه ر بابایه له گه ل شاباشی ئه و که سه ی که خۆشی ده وێ یه ک یه ده گ فیشه کی ده مانچه ی به ره و حه وای ده ته قاند. کێژان زیاتر گه رم ده بوون له شایێ. مندا لان خه ریکی کو کرد نه وه ی قه وازو پێکه وه گرێدانی کلکه ئه نگو چکی ژنان بوون. له ژێر ره شمالتی، که ره مستانی گه رمه، هه ر که حومێره ی حاجی سمایلی ده سه گولێ لێده دا، فیشه که ده مانچه کە ی ده دیته وه، هه یرانیکی به سۆزی بۆ ناماده بان

دەگوت، کاتیک مەلای بەیانی بانگی دا، ئەوجا زانییان شەو تەواو بوو هەر ئەوەندە پێ راگەشتن گورگە خەویکی بەیانیان بکەن و بگەنەوێ ژێر پەشمالی، بۆ ئەوێ نەبادا خاوەنی شایبە کە گلەییان لێ بکات، خۆیان ئامادە کرد بۆ ئەوێ بچنە شوینی دیاریکراو، بەپەلە نانی چیشتییان خوارد، کچی خۆیان لە گەڵ خۆیان برد بۆ شوینی دیاریکراوی گۆرینەوێ بووکە کان، هەردوو ماله بووک گەشتنە یە ک، هەر لایەنەو هەولێ دەدا شوینی خۆیان بەرزتر بیت لە شوینی لایەنی بەرامبەر و ناچاریان بکات زیاتر بە پیلانەوێ بپن و خۆیان ماقولتر لە بەرامبەرەکیان نیشان بدەن.

گژی دروست بوو، کەسی وا هەبوو بە هیچ شیوەیە ک پەیوەندیدار نەبوو بەو کێشەییە، کەچی خۆی سوورو شین و راست و چەپ دەکرد، دەگوت هەرگیز جێگای قەبولکردن نییە! شوینی ئەوان لە شوینی ئیمە بەرزتر بیت، مەگەر ئیمە پیاو نین ئەو سەرشوورییە قەبول بکەین؟! لەناکاو شەرەخرکە دەستی پێکرد، بووکە کان لە دوورەوێ لە گەڵ بەربووکە کان بوون بە تەماشاکەر. شەرەخرکەییە کە سەگ ساحیبی خۆی ناناسیتەو، دەلێی جەنگی مەغلوبەییە! خڕکە بەردیک بە خالیکی پەراسووی مەلای کەوت، پەلەواژ بۆوێ کەوتە گۆرێ، کەوای هەلگورجاییە^(۱) سەر تەوقی سەری، دەرپێی شەعادی^(۲) کەوتە ئەو گۆرەیی، لە هۆش خۆی چوو، هەندیک ئایان بە دەمووچاویدا پڕژاند وەک

۱. هەلگورجا (هەلگورجان): هەلماڵدران. هەلکشانی جلوبەرگ بۆ بەشی سەرەوێ جەستە.

۲. شەعادی: پارچەخامیکی ژۆر سەببە بۆ کراس و دەرپێی پیاوانە بەکار دێت، ئیستا (تیترونی سەبی) پێدەلێن.

جوچکه په ره سیلکه‌ی زاری به یه ک داده‌دا، یه ک له ولای دهیگوت نه وهاتان
 پی باشه نه وه واری پیغه مبه‌رمان له ده‌ست زه‌ربوو، یه کی دیکه دهیگوت
 به فخری عالم فراقی ره‌شی لیده‌پرئ، جارتکی دیکه باپیرم له قه‌بری راست
 بیته‌وه، مه‌لا راست نابیته‌وه ئیدی نانی که‌رت ناکاته‌وه! یه کی دیکه دهیگوت
 به مه‌رده‌ی کابرای گورین ده‌چی کاری کراوه، وای له خومان بی نیمامی،
 ریش‌سپیه‌کان که‌وتنه به‌ینه‌وه، شه‌ره‌که هیور بوویه‌وه، به‌لام عه‌زه خره‌ بی
 نه‌وه‌ی خزمی هیچ یه ک له دوو لایه‌نه به‌شه‌ره‌تاه‌وه که‌ بیت، به‌هیچ به‌رزه‌فت
 نه‌ده‌کراو له به‌رده‌فپکئی نه‌ده‌که‌وت، دهیگوت به‌ هیچ شیوه‌یه ک قه‌بوول ناکه‌م
 نیمه له نشیوی بینو نه‌وان له هه‌ورازی بن! کورپکی گه‌نج دیاربوو کورته‌ک و
 شه‌رواره‌که‌ی هه‌ریه‌ک له ره‌نگیکی بوو، له گوندیکی دووره‌وه هاتبوو، خوارزای
 لایه‌نه‌که‌ی دیکه‌بوو، ده‌یانگوت به‌ ته‌مای کیژه‌ بچوکه‌که‌ی خالیه‌تی، نه‌وه‌ی له
 بووکئی بچوو‌کتره، خوی له عه‌زه خره‌ی نزیک کرده‌وه، له‌ناکاو خوی به‌ عه‌زه خره‌ی
 دادا، یه‌کترین گرت، به‌ کۆره‌مستان زۆریان له ده‌موقه‌پۆزی یه‌کتری دا، به‌سه‌ر
 عه‌زه خره‌یدا که‌وت هه‌رچه‌ند گه‌وزی ده‌یاندا، هه‌ر شتیکیان رای چه‌نگی
 ده‌که‌وت، له‌سه‌رو گوتلاکی یه‌کترین ده‌دا، هه‌تا بنی که‌ندئ غلوربوونه‌وه کلاو
 و جه‌مه‌دانی هه‌ردوکیان له گۆره‌پانی جه‌نگ جیمابوو. نه‌و گه‌نجه‌ پرچی
 درئربوو دیاربوو، تویه‌کاری ته‌ریقه‌تو ده‌رویش بوو. عه‌زه خره‌ قه‌پی له‌ گوتی
 گرتبوو خوینی له‌ بناگوتی ده‌چۆرایه‌وه، به‌ جه‌مه‌دانیه‌که‌ی سه‌رو گوتلاکیان
 پیچایه‌وه، یه‌کترین که‌لوکرۆم کربوو، به‌ جوړنک، خه‌لک ناوا له‌ دوژمنی
 باب‌ه‌کوشته‌ی خوی ناکات! ده‌رویش گوتی براو نه‌حوالی گه‌رم بوو، به‌جوړنک
 جه‌زم بووبوو هه‌تاوه‌کو ساکینیان کرد به‌رد شه‌قی برد. بووکه‌کانیان به‌ یه‌کتری

گۆرپەو. هەتاوێ کو گەیشتنەو، بە دەم رینگاوێ هەرچی جێوو تۆمەتی دزیو
بە مائی بووکی و خەلکی گوندەکانیان هەلواسی بێ ئەوێ هیچ حورمەت و
حیسابییک بۆ بووکی خانی دابنێن. دەیانگوت خەلکی ئەو گوندەێ هەموو بێ
دەرپێن! هەر لە رینگا برینی بریندارەکانیان پێچایەو، تۆزو خۆلی ئەو شەپە
دەستەوێ خەیان لە خۆیان داتەکاند، هەتاوێ کو لە یەکتەری ون بوون هەپەشەو
پەنجەیان لە یەکتەری هەلەشەقاند، هەر لایەنەو بەرەو گوندی خۆی بەرپەبوو.
کاتییک لە بستووی گردی چەقەلان^(۱) بە سەرکەوتن، گوندیان لێ بە دیارکەوت،
هەوالێیک لە شایێ پەشەلەک و زوورناژەنو دۆلەنگیو نەبوو، نزیک بوونەو،
بینیان غەلیفە شمشیرێکی بە دەستەوێ نووکی شمشیرەکی بەرەو ئاسمانی
بەرزکردۆتەو، لەوسەر بۆ ئەوسەری گۆرەپانی شایبەکە وەسەماکەوتبوو، بە
ئاواز و ریتمی دەفەێ دەستی دەرویش فەتە پاسکیلدزی، هەلەپەپری، وەک
فەرماندەێکی براوێ گۆرەپانی جەنگ خۆی نمایش دەکردو مەیدانی لە خەلکی
گوندی دەخواست، وەک دەعبایەکی غەریب بە داب و کولتووری کوردەواری
بە تاییبەتی گوندنشێنان، خۆی نمایش دەکرد. وەک فەتەحی قەلای خەیبەری
کردبیت، ئەو ژن و کچانەێ چەندین رۆژ بوو خۆیان بۆ ئەو شایبە تاسولووس
دابوو، بەلێنیا بە دلخوازی خۆیان دابوو لەو شایبە پەشەلەکە بچنە دەستیان
و لەگەڵسان هەلپەرن، هەموو ئومێدو ئارەزوویان هەلەوێ، بە چاوی خۆیان
بینیان گەپری پەشەلەکیان وەک لیزگەێ مرواری و یاقوت پستیندرا. بە ناچاری

۱. گردی چەقەران: گردی چەقەلان. گردێکە دەکەوێتە باشووری گوندەکی مائی
حاجی سمایی بابی کاکه پەشی. شەوان تورگ و چەقەلی لێ کۆدەبێتەو. تورگ:
گیانلەبەریکی کتویی گۆشتخۆرە، شێوێ لە چەقەل دەچیت.

له سهه ر دیواری هه ساره کانیان سهه ر تاتکییان بوو، هه ناسه سارد له گۆره پانی شاییه که یان دهه رانی. به دوو چاوی خویان دهیانبینی گۆره پانی شاییه که بۆته مهیدانو گۆره پانی پهمبازی غه لیفه و دهرویشان، کوره گه نجه بی چاره کانیش له داخی بیماف کردنیان له هه لپه رین، شان به شانی کچان دۆشدا ماون، پووشکان له عهرزی وه ده ده ن، بیچاره ماون. غه لیفه ش بانگه یشتی پیوانی گوندی ده کرد بۆ ریزی ته ریه ته و تۆبه کاری و دهرویشایه تی. بۆ راکیشانی سه رنجی خه لکی سوئندی ده خوارد شیخه که ی ناگای له و تۆسقاله تۆزانه ش هه یه له دهوری نه و کۆلکه تیشکانه ی ده رۆینه نیو ماله کانمان که خه لکی ئاسایی به حال به چاو دهیانبینین! که چی شیخ له گه لیان ده دوی! نه وانه شسی که له بۆته ی نه وینی خودا ناسیدا قال ببوونه وه، به جوړیک له جوړه کان که وتبوونه ژیر کاریگه ری ته وژمی نه و لیشاوه ی ته ریه ته، که داب و په سمی گوندنشینانی هه لده ته کاند. نه وه ی ته ریه ته ی وه رنه ده رگرتو نه ده بوو به دهرویش، به هه لگه راوه و گونا جباریان ده زانی. شیخایه تی و بلاو کردنه وه ی ته ریه ته له و چهند ساله ی دووایی، زۆر زۆر ببوو، له گونده کانی ناوچه که باو باوی تۆبه کردنو دهرویشییه، ته ریه ته بازاری گهرمه. هه ر ته ریه ته ی چهند شیخیک و هه ر شیخه ی چهند غه لیفه و مریدو دهرویشیکی له خوی کو کردۆته وه. که م که س ماوه تۆبه ی نه کاتو نه بیته مریدی شیخیکی ته ریه ته، مه گه ر چهند که سیکی که م، به هه نجه تی نه وه ی که ناتوانن نه و ده ستویرتی تۆبه یه رابگرن. ته نانه ت نابی نه زه ریش بکه ن، هه ندیکیش له وانه ی تۆبه یان نه ده کرد، شیخه کان به شیوعی و مولحیدو مونا فیک له قه له میان ده دان.

هه ر که سیک په لپی نه وه ی ده یینایه وه که گۆیا تۆبه ی پی راناگیرۆ تۆبه

دەشکینی، شیخو غەلیفە یە کسەر دەیانگوت ئەو فیتی کورەکانی حاجی سمایلێ، بە خۆیان بێ باوەڕن هیچ، نیوەی خەلکی ئەو گوندەو گوندەکانی دەورووبەریشیان بە خۆیانەو گومرا کردووە، ئەوانە بە شەری ئیسلام دەبێت سەریان بپەڕێندرێ. غەلیفە ماوەیە کە هەرچەند جارێک هیدۆی دەبینی دەچێتە بن کۆشە و خۆی لێ نزیک دەکاتەو، لە بناگوێ دەخوێنی داوای لێ دەکات خودا هیدایەتی بدات، بە لکو تۆبە بکات و بگەرێتەو. دیارە تا رادەیک کاریگەری لە سەر دروستکردبوو، کەوتبوو ژێر قورسای قسەکانی غەلیفە، بۆیە هیدۆ نیوە بەراستی و نیوە بە گالته بە کاکه پەشی گوت: ئەو ئیمەش بۆ تۆبە نەکەین و نەبین بە دەرویش؟ لە لای کاکه پەش ئەو داواکارییە هیدۆی چاوەڕوانکراو بوو، گوتی: ئەتۆ ئامادەیی و تایبەتمەندیی دەرویشایەتیت بە زیادووە تێدا هەیە و کەرایەتی بە کەت دەبێت، هەر دەلێی خودا لە کاتی دروستکردندا چە کوچی بۆ دەرویشایەتی لێداوی! لەو کاتیدا کاکه پەش، دەبوو ئەو بە هیدۆ و ئەو چەند جاحیلە لەوێ بوو، بێت «ئێستا وڵات ڕەشە شەوی نەزانییە، لە زانست و شارستانیەت دامالداوە، داوونەری و دەستووری خۆشمان لە دەستداوە، کۆمەلگایە کە باربەر لە ژێر باری نەزانییە نرکە و نالەییەتی، لە لایە ک سوخووە بێگاری دەربەگایەتی و چەوسانەو مان، لە لایە ک دیکەو پەتای نەخوێندەواری و سەرباری ئەوانەش، تەریقەت وە ک مۆرانە هەناوی کۆمەلگایان هەلاک کردووە! بەداخووە، سەری گێژمان لەنیو جوغزی ئەو گێژەلۆلکە هێندە گێژە سەر دەرنابا و ڕیگا دەرناکا، بەدوای دەریچەشدا ناگەرین، نامانەوێ نوێز بەرەو قیبلە ڕزگار بوون دابەستین. تاوێ کو ئێستاش لە گەلدا بێت خەلکانێک هەن لە مابەینی شکو

یه قین دۆشدا ماون، ئاگاھی و بویری ئەوەشیان تیدا نییە لەو کۆتو زنجیرە
خۆ راپسکینن، خاوەنی خویان و هەست و نەستی خویان بن، ئەو دەست
بە کلاووە گرتە ش پۆژ بە پۆژ لە سەرکەوتن دوورترمان دەخاتەووە کۆمەلگا
لە زەلکاوی نەزانییدا نغزو دەکات، هەر بۆ ئەوەی لە ژێر پەردەی دڵکوێریدا
ماتو سەرگەردان نەمێنن پێویستیمان بە لێگەرین و بوێرییە، لەسەر شانی
هەموومانە بەدوای شوناسی چینیایەتی و نەتەوایی خۆماندا بگەرێین، کە
دەمیەکە و نمان کردووە. درژێی بە قسەکانیدا: خەلکینە فریوی جادووگەرانی
ئەو شیخانە مەخۆن کە خۆیان لەسەر ئێوەی هەژار بە هەیبەت کردووە،
تەسبیح و بەرمال و دین و تەریقەتیان وەک پەشتەمارێک بۆ داپۆشینێ عەیب
و رازە پیسەکانیان دەوی، لە پەنایدا هەرچی ناپەڕاوەیەتی دەیکەن، ئەگەر ئێوە
پیتان وایە خواپەرستی بێ نیازو نەزەرپاکن، نابێت بکەونە دوای ئەوانە یان
لەسەر کەوری گەوجاندنتان دەخۆن... کورت و کرمانجی، پێیان دەڵێ مەروڤی
و شیار، ئەقر و ماریفەتە کە ی پێ نادات وەک کۆیلە یەک دەست و پێی هیچ
کەسێک ماچ بکات و پێلاوەکانی بلیستێتەو. شیخەکان ئەوەی پرپاگەندە ی بۆ
دەکەن بەوەی کە ژبانی دنیا خەراباتە! بۆچی جێی دوو رپە گەنم عاردیان لە
خوێنی خەرکی وەکینگۆ لەکن بە بەهاترە؟! ئاخەر کێ دیوبەتی شیخیەک بەش
و بایی چەند پشیتیکیان زەوی لە دوای خۆی جێ نەهێشتبێ؟

هیدۆ و ئەو گەنجانەی مەیدانی شایبەکیان لێ داگیرکراو، بەو قسانە
ناسوودەییان بە هەموو گیاندا گوزەری دەکرد، لەوە حالی بوون کە لێرە بە ئاگابوون
تاوانە، دەبێ باجی بۆ بەدی!

ئەو بە خەبەرھێنانە ی رەعیەتی رەشورپووت لە لایەن کورەکانی حاجی

سمایلی و چەند کەسیکی بۆیرو بە ئاگای ناوچە کە، پۆژ بە پۆژ، ورد و درشتی دانه دانە ی ئەو قسانە، دەگەیشتەو بەر گوئی ئاغاو شیخە کان. ئاغاو شیخە کان کاریگەر بیان لە سەر چەند مەلایەکی ناوچە کە کردبوو، بۆ ئەوێ لە کۆرو بۆنە کۆمەلایەتییه کان و خوتبە ی پۆژی هەینی، سەری زمان و بنی زمانیان هێرشکردنە سەر کۆرەکانی حاجی سمایل و هاوشتیوێ کانیان بوو، دەیانگوت ئەوانە لە دین هەلگەراو نەتەوێ کافرو فەرمە سۆنن، نە بە براگە و رایەتی ئاغای قایلن و نە باوەریان بە تەریقەتو تۆبە کردن هەیه، دەروێشە کان بە کەمە قەڵ دەزانن، دوو عاو نووشتووێان پێی فروفیلە. تەوقە ی لە گەڵ ژنان دەکەنو دەرتن کچی سەرپشتی لانکی نابی ماره بکری، منداری گوندی هان دەدەن بچنە مەکتەبی و عیلمی شەیتانی فیڕبن!

لە ناکاو لە دوو پڕانی، تۆبە لە پەشایەتییه ک چاوی هەمووانی بۆ لای خۆی وەرگێرا، تەپوتۆزکی زۆری لە دوا ی خۆی بە با دەکرد کاتیکی نزیک بوویهو، پیکەبیکە جەمسی بوو، خەلک وەک شەلخە ی می شەهەنگوین خۆیان بە یەکتەری هەلواسیبوو، بە جوړیک نەتەزانێ ئەو پیکە بە چ پەنگینکە کە دەروێشە کان سواری بووینەو خۆیان پێی هەلواسیوو. شیخ لە پیشەوێ سوار بووێ دەرویش لە دوا یه، سەر چەنچو بۆنیت و لاتەنیشتەکانی دیارنیه، بە هو ی کەرەسیسە ی دەرویشان ئالای سەوزی گەورە گەورە ی لیو بە ریشو هەلدارا، نووسین و هیماکان گوزارشتیان لە قەوارە ی تەریقەتە کە و خاوەنە کە ی دەکرد، کەزی و پڕچی دەرویشان بە دەم باوێ لە زکریکی گەرمدا یه، لە گەڵ پاتە کاندنی سەریان، پڕچیان بە بایە کە شانە دەکرد و کە فیان لە لالتیو مەییو وەک ماست و شک هەلاتوو. هەر بە هاتنی ئەو هیژە بە سەروکایەتی جەنابی شیخی، وری

غه لیفه و دهرویش فه ته پاسکیلدزی، به رزبوویه وه، یه ک به خوځان دهیانهاراند! نه وهش ئاماژه بوو بو دلگه رمییان، چاوایان ده سوورانده و به بنی چاوی له خه لکی راده مان، ده لعازی^(١) هاتنی شیخ، بوو به هه والیکی گهرمی وا، هه موو ئاویی خروشانده. مالی بووکی، باب و براگه وره ی زاوای، گوریه و دهسته سر و ئاوینه ی دوورو و دیخونیان وه ک دهست و دیاری به سهر نه وانده به خشیه وه که به دوا ی بووکیدا چوو بوون. له و کاته دا خه لکی گوندی خه ریکی پیچانه وه ی ره شمال و پاشماوه ی شاییه که بوون، پیکه بی پر دهرویش له دهوریان سوورا ئیستاپیکی وای کرد، دهرویش هه موو به سه ریه کدا که وتن، نه وانیه ی سه ر بوئیته که به چه ند هه نگاو یک له پیش پیکه به که وه ک گروره به ن غل بوونه وه. له وکاته ی دابه زین، به س شیخ ده ناسرایه وه. توپه لی دهرویشان، به هوی خو ل و توژی نه و ریگا خو له پو ته ی پییدا هاتبوون، کوری خوشیان نه یانده ناسینه وه! قیسی^(٢) ددانیان، وه ک قوریان تیه له سوایی! هیندیکیان خه ریک بوون توژو خو له که له خو ځان ده ته کاند، به لام شیخ که بینی توژه که له و ده نیشتی، تی ی را خو ورین: مه که ن هه ی بی نه قلی جاهیلینه! نه و توژه که لی تان نیشتووه هه ر دنکیکی هه زارو یه ک گونا هتان ده سرپه ته وه، نه وه خو لی رنی ته قوا و خوا په رستییه پی تانه وه نیشتووه! شه وی نه مشه و له گه ل جه ددو ئا باد م له خه له تدا بوومه نزام کردووه هه ر دهرویشیک له و ریگیاه چه زه حه مت و ئازاریک بیینی هه مووی به ته قوا بو یان بنووسی! هه ندیکیان، ده یانه ولاندو له عه رزی له نیو خو ل خو ځان ده گه وزاند بو نه وه ی نه و خو ل و توژی لی تان بو ته وه، لی تان بنیشتیه وه! خه لکی ئاوییش،

١. ده لعازی: ده لحازی، ده رله حزه، ده موده ست. وشه که له بنه پتدا (در لحظه) ی فارسییه.

٢. قیسی: هه تتا، ته نانه ت.

هەر بابا بوو له سەر دیواری حەسارەکان و لاکۆلانەکان هەوایی هاتنی تەشریفی شیخیان بە گۆنێ یەکتەریدا دەدا. گوند، کشومات نە ڕەشمال و نە شایی و دۆڵ و زورنا ئاسەواریان لێ بەجێ نەماوە، پۆژ بەرەو ئاوابوون دەچێ، ئیوارە پۆژی هەینییه، له پێش مائی حاجی ئەحمەدی عەوڵ چینگۆی، لبادیک و چەند بالیفیک بۆ شیخی دانراوە، جامیکی فاقۆنی پر له ئاویان بۆ شیخی هینا، له دواي چەند بسمیلایەکی ئاوەکەیی خواردەو، جامەکە زۆری ئاوتیدا مابوو فەتە پاسکیلەز جامەکەیی وەک غەنیمەتیک بە دەستەو بوو، بۆ ئەوەی پاشماوەی شیخی بخواتەو، له کاتیک دەرویش عەوڵا دهلوو خۆی خۆشکردبوو پاشماوەی ئاوەکە بخواتەو، هەریەکەو لایەکی جامەکیان بە دەستەو بوو چاویان له یەکتەر سوور دەکردهو بۆ ئەوەی بەرامبەرەکی دەستی له جامەکە بەربدا، لهو کاتە لهو کیشمەکیشە ئاوەکیان له دەست ڕژاو بەشەر هاتن، شیخ تییڕا خورپن مەقیان نەکرد، لێ له بنەوێرا مۆریان لیک دەکرد. لهو پۆژەو دەرویش فەتە پاسکیلەزو دەرویش عەوڵا دهلوو ببوونە قاندری^(١) یەکتەری، شیخ نەدەبوو لییان خافل بیت. چونکە بەرانگێزی یەکتەر دەبوون و یەخەیی یەکتریان دەگرت. هەندێ بلییی یەک و دوو خەلکیکی زۆر له شیخی کۆبوونەو، بە تاییبەتی ئەوانەیی مندالی نەخۆشیان هەبوو، یان خەلکیان بە گرانی تاو نەخۆشییەکانی دیکە کەوتبوو، ژنی ئاوا هەبوو مندالەکی له سەر دەستی بوو، دەیگوت یا شیخ بەلکو تەقی له زاری بکە بۆ ئەوەی شەوان بخەوێ، مندال هەبوو قەبز بوو، هەبوو میزی گیرابوو بە باشی میزی بۆ نەدەکرا. بەجۆریک خەلک له نۆری راوەستا بوون بۆ ئەوەی هەریەکەو

١. قاندر: دژ بە یەکتەری، دژبەر، دوو کەس یان دوو گیاندار غەرەز له یەکتەری هەلەدەگرن و درێژەیی پێدەدەن.

تفیکیان بهر بکه وی، ژن هه بوو مندالی نه ده بوو تیلمه پشتینیکی پی دهره،
 تاوای لیهاات شیخ بیزار بوو نه تفی له زاری ماو نه پشتینی به پشتیه وه ما
 هیندهی وهک متفه رک له پشتینه کهی بکه نه وه، خه لکی ئاوا هه بوو ته نهها
 خۆلی بن پیلاره کانی دهره. نایشه شهنگ بهر له چوار سال میرده کهی له کاتی
 بیرلیدان له یادی چوو بوو مه نجه له بچو که که بکاته سه ری، شوژر بووه نیو
 بیر، بهردیکی به سه ردا که وتبوو گیانی له ده ستدا بوو، نایشه شهنگ بهو جوړه
 ببوه بیوه ژن، به لام هه ره له یه کهم سال، تازییه ی رهواند بوویه وه، ده ست و په نجه و
 پیسی له خه نه ی دهنه، خۆی نوێ کرد بوویه وه، دلته ره بوو، به خویدا ده هات و ده چوو
 خۆی تاسولوس ده دا، له گوندی نه گهر یه کیک زوړی خو شوژر دبا دهیانگوت بووی
 به نایشه شهنگ روژئی دوو جار خۆت له بهر ئاوی ده نیی و ناهیلی سه رشوړک بهر
 کهس بکه وی! دهیانگوت سویندی بخۆی نایشه شهنگ بیست و چوار سه عات
 که زی تهره هیندهی خۆی بشوات، سویندت لی ناکه وی! نهو بابانکوژه ده لیلی
 سوونه یه بو ئاوی! بونی خه ناو کهی قه نه فرو میخه کبه ندی، کو لانی پر ده کردو
 خه لکی مه نده هوش ده کرد. جاریک له گوندی، مندالیک پاره ی دیتبووه که
 بونی قه نه فرو گولوی لیها تبوو، یه کسه ر بانگی کوره کهی نایشه شهنگی کرد بوو
 پاره کهی له ده ستی نابوو، نه ویش گوتبووی نهو پاره یه چییه، منداله که گوتبووی
 نهوه پاره ی داکته لیلی که وتووه، نه ویش گوتبووی چون ده زانی نهو پاره یه نی
 داکمه؟ منداله که گوتبووی نهوه نییه بونی دایکتی لیدیت! پاره ی داکت نه بی
 پاره ی کهس له گوندی بونی میخه کو گوراوی لی نایه!

نایشه شهنگ به شیخی گوت: یا شیخ به قوریانی جه ددو ئابادت بم
 چاره یه کم بکه، نهو کورهم شه وان ورینه ی ده کاتو قسان ده بزور کینی، بو به یانی

دەلێ دایە ئەو پیاوێ کێیە شەوان لە گەڵ تۆدا دەخەوی؟ ناچارم دەستی بە سەریدا
 دینم و بسمیللا دەکەم و چەند ئایەتە لکۆرسی بە سەردا دەخوینم، کە چی شەوی
 دواتر دیسان قسان دەبزوێ کێنێ. ئەو ڕۆژە، نازانم ئەو تەسبیحە لە کۆی دەست
 کە وتبوو بۆ ئەوێ دڵنیام بکات کە درۆ ناکات گوتی دایە ئەو تەسبیحەم لە
 گیرفانی ئەو پیاوێ دەرهێنا کە شەوی شەروارە کە ی داکە ندبوو لە گەڵ تۆ خەوتبوو
 بۆ ئەوێ دڵنیایی درۆ ناکەم. دەلێ جندۆکە دەستیان لێ وەشاندوو، دەترسم
 تووشی پەندی بکات، بۆ ئەوێ حالی لەوێ خراپتر نەبێت بە قوربانت بێ یا
 شیخ نوشتووێکی بۆ بکە. شیخیش کشتە کێکی بە دەزووی پەش و سپی بۆ کرد بە
 پەشەلە ک، نوشتووێکی لە کاغەزێکی باریک و درێژ بۆ نووسی، نووسینە کە
 هەمووی پیتی لە پالێک هەڵوێشاو بوو، تەنها پیتی کوردی نەبوون، هەتا
 وەکو خواروێ کاغەزە کە پیتەکان ریزکرا بوون، لامی و هەبوو کە وتبوو سەر
 تەنیش، نوون هەبوو سەر مە قولاتی لێدا بوو کە وتبوو سەردەم، سین هەبوو
 لە پاو روو کە وتبوو کە سێک نەبوو راستی بکاتەو، میم هەبوو ماری لە گەردنی
 هالابوو، هەندیک ژمارەو سەری مارو پەنجەرە هەتا خواروێ پارچە کاغەزە کە،
 دەتگوت دیوجامە^(١) راوێکەوێی، لە خەتی بزمارێ دەچوو، شیخ نەیدەتوانی

١. دیوجامە: پارچە پەڕۆکی پەنگا پەنگە، نزیکەی مەتریک بەرز و پانیە کە ی
 بەلەزە لامێک دەبێت. لە هەردوو لای راست و چەپ دوو دار بە باری بەرزییەو
 لێدەبەستری و دەچەقێندرێت. لە نێو پاستە کە ی، کونیک هەیه بۆ لولوی تاپ.
 کەوڵە پێوی بە سەرەو دوراوه. وێنە ی مار و پشیلە و ئەو گیاندارانە ی کە
 لێیان دەترسن، کێشراوه. کاتیک کەو ئەو دیوجامە یە دەبین، لە جیاتیی بفرن و
 خۆیان دەریازگەن، کە چی کۆدەبنەو دەجفین، لەو کاتەدا پاوچی لە کونە کەو
 سێرەیان لێدەگرێت و پاویان دەکات. جفەجف: دەنگێکی نا ئاسایی، لە حالەتی
 ترس و شەپو بەرەنگار بوونەو دا لە کەو دەردەچێت.

وهك خۆی دووبارهیان بکاتهوه. به جوړنیک قرشه شکیښی کړدبوو وهك نووسراونیک بیتو له قیمة کیش درا بیت، هه ندیک پیتی ئینگلیزی به گهل تهو حه شاماته ی کهوتبوون هیچ نه سل و فه سلیمان دیار نه بوو، چه نگیك بۆرو ناماژه ی پرسیارو خال و هیما ی سه رسوړمانی به سه ردا پرژانده بوو، وهك کونجی به کولیرهیدا بکه ی هه ر بابایه جینگای خۆی کړدبوویهوه.

وینه ی هه ردوو چاری نایشه شه نگیی له کوتایی نووشتوه که کیشابویهوه. شیخ به نایشه شه نگی ده لئ: تهو کشته که ی^(١) له باسکی کوره که ت بیه سته و تا سه ر زهنگه ی بیت. تهو نووشتوه قه زمه نووشتیه ش^(٢) له شه می بگره به کوتالیکی به کارنه هاتوو به رگی بکه، به ده زوی سپی بیدوره به ده سستیکی به ده ستونژ له ناوی هه لکیشه ناوه که ی ده رخوارد بده. نووشتوه که ی له قوړنجی لای چه پی بدووره، به هیمه تی جه ددی باپیرم شه وان تا به یانی ده خه وی، گای له دیار بگرووی به ناگا نایه ته وه. شیخ هینده خراب نه پیچراوه ته وه نه زانی چ باسه! ناراسته وخو به نایشیی گوت: شه وان کیشه ت بو دروست ناکات دلنیا به! نایشه شه نگ ده لئ یا شیخ تهو نووشتوو و کشته که سه ر قه له مانه که ی چه نده؟ شیخ ده لئ فروو جیکی ره شی بنی نشان، هه ر ئیستا که چویه وه مالی، بۆم سه ر بره و به چه لاوی خۆی لی لی بنی، له گهل پلاوساواری به رو نی زهنگ، بو نانی شیوان دیم بو ماله که ت. هه ر بو نه وه ی به ره که ت برژنمه ناو ماله که ت له لای تو نان ده خوم.

١. کشتهک: دوو داوه ده زوی رهش و سپیه، شیخ به دم بادانه وه دوعای لیده خوینتی. هه رچه نده کشتهک و نووشتو لیک جیاوازن، به لام دایم پیکه وه ناویان دئ و ده گوتی: نوشته و گشتهک.

٢. قه زمه نوشتی: نوشته ی سینگوشه کراو.

ناچمه ماله دهوله مهنده كان، بۆيه ديمه مالى بيوه ژنيك دهمه وي ئيكرهه
 نه فس بكم و دهست به سهري مندالى بى داک و بابدا بينم. ئايشه شەنگ به
 په له و به هه ره داوان ده گه رپته وه ماري، هه ندى بلتي يه ك و دوو هه موو خه لكى
 گوندى تيده گه يه نى كه وا شيخ به هه موو گه وره ي و عه زه مه تى خو، بو نانى
 هيوارى دپته مالى نه وان، نه و هاتنه ش ده پته پالپشتيكي كۆمه لايه تى بو پاكي
 ئايشه شەنگ. مريده كان، هه ر بابايه ده لى نه وه شيخه، به و زاته ده لين شيخ، له و
 هه موو ماله دهوله مهنده ي گوندى ناچپته مالى كه س و، هه ر بو ئيكرهه ي نه فس
 ده چپت له مالى بيوه ژنيك و مندالىكي هه تيو نانى ده خوا، نه وه يه خوشه ويستى
 بو مندالىكي هه تيو دهست به سه رياندا ده هينى. شيخ، به رله وه ي به ره و مالى
 ئايشه شەنگى بكه ويته رپى، ده رويشه كان داده مه زرينى بو نان خواردن. شيخ بانگى
 حاجى نه حمه دى عه ولا چينكو ي ده كات و پييده لى نان و شيوت ساز كردوه بو
 ده رويشه كانم؟ نه ويش دهست له سه ر سينگ ده لى به لى يا شيخ يه ك مه نجه لى
 زنجيردار ماشينه مان له سه ر ئاگرييه و چوار ژنيش نانى گه رميان بو ده كهن. شيخ
 ده لى ده بى ده رويشه كانم تيرين نه مشه و كوړى زكر زور گه رم ده كه ين، چونكه نه و
 گونا هه گه وره ي له و دوو روژه له و گونده دا كراوه، له لايه ن دۆله نكيو و زوپناژه نو
 نه وان ه ي شايى ره شه به له كيان كردوه، به زكريكي گه رمى وا نه بى گه رمى بگاته
 حه وت ته به قه ي ئاسمانى، نه و گونا حه ناشورپته وه! گونا حه كه هينده كه بيريه،
 هه موو گوندى غه رقى گومرايى كردييه، به هه وه نته پاك نابپته وه!

شيخ دوو ده رويش له گه ل خو ي ده بات بو مالى ئايشه شەنگى، يه كيان
 ده رويش عه ولا ده لوو كه هيشتا ئاسه وارى شيتبون ه كه ي پيوه ماوه، كلاويكي
 له سه ريه، نوشتووى هه موو شيخ و مه لاي ناوچه كه ي پيوه دووراوه، به جوړيك،

رهنڭى خۆى تىڭدا ون بووه. كَلاو و شانز پىلى، هيندهى نوشتوو و كشته ك پيتوه
 هه لواسراوه به دهردى دارى سهرچاكانيان بردووه! دهرويشه كهى ديكه، دهرويش
 بيلاله كه چاوينكى كوئرهو گوييه كانى هيچ نابيسته، توپى له بناگوئى
 بته قينه گويى ليده بيت و ناييت! ههردووكيان به جورنگ نه مبه رنه وبه رى
 دهركاى هه سارى مالى نايشه شهنگى دهگرن به شمشيرهوه، وهك پاسهوانى
 دهركاى كوئشى پاشاين بن، به بى ناگادارى شىخى رىنگا به كهس نادهن دهچيته
 ژورئى. هه رچهنده نايشه شهنگ فهرمووى كردنى بو شهوى بينه ژورئى، هه ر
 نابينه هه سارى. وه لى بيسوود بوو، شىخ گوتى ليان گه رپى شوئنى خوزيان
 ده زانن كوييه! نايشه شهنگ دهركاى ژووره كهى خستوته سهرپشت، شىخ داوو
 و ته شكه رى خۆى هه لدهكات و به دهم بسميلا بسميلا وه ژورئى كهت. بوئى
 بخوورو گولاو پرژنى ژوورهوه مروقى مهنده هووش دهكات، دوو دوشه كى له سهر
 يهك بو جهنابى شىخى راخستووه، سى لاي به باليف هه لچنيوه ته نها لاي
 پيشه وهى كراويه، ديواره كان چهنده په رديه كى سى نه خشيندراوى دهستچنى
 پى هه لواسراوه، له وينه كاندا كوئر دهن دووكيان له ناو يهك ناوه به ناماژى
 عه شقيكى ناگرين، وينه چهنده دلتيكى نه نكاوته به تيرى سهر به قولاب
 و سهر كردنى خوئنيكى سوور دلژوب دلژوب، وينه يه كى كيژى كافروشى له
 لاي چه پى ديواره كه هه لواسراوه، ناوينه قه د ديوار، كاتيگ نايشه شهنگ ناو
 بو شىخى دههينى، يان دهستشورو په شته مارو مه سينه، يان ههر شتيكى
 ديكه، به لاي ناوينه كه دا رت ده بيت بو چهنده جار له ناوينه كه سه يري خۆى
 دهكات، بو شهوى بزاني ناخو ده بيته جيگاي سهرنجى شىخى. دووباره دهچيته
 به ردهركاى هه سارى داوا له دهرويشه كان دهكات بينه ژوورئى، ته وان بيه دلين

دَلْیابە ئَیمە نایەینە ژووری، چونکە ئَیمە زاتی ئەوەمان نییە لە حزووری
 شیخی خۆمان دابنیشین، بە هۆی گەرمی و شەوقی نووری نیوچاوانی، بەرگە
 تێروانین و نزیکبوونەوی ناگرین! شیخ سەرنجی دەکەوتتە سەر ئەو کل و
 کلدانە ی لە سەر سەندوو قە بۆراقە کە دانراوە، بە نایشە شەنگ دەلی دیارە کلی
 سووبحانی لە چاوت دەکە ی؟ نایشە شەنگ بە نازو خۆبادانی کە دەلی: بەلی.
 شیخ دەلی چاوپرشتن بە کل سووننەتە، وەرە هەندیک کلم لە چاوان بکە. خۆی
 پششتە و شکین کردەو بۆ سەر بالیفە کان، نایشە شەنگ بە دەم بسمیلا بسمیلا
 بە دەستی من نەبی بە دەستی نایشە و فاتمان بی، چاوی شیخی پر کل کرد.
 نایشە شەنگ بە هەموو بوونییەو بە بینینی چاوە ژێر پیالەییەکانی شیخی
 حەزێک لە گیانی دەگەرا کە لە قوولایی چاوەکانی شیخیشدا هەبوو، سینیە ک
 خواردنی لە پیش شیخی دانا، بریتی بوو لە پلاوساواری بە روونی زەنگ و
 گوشتی فرووجە کە بە تەواوی چەلار و چەند چلە تەرەپیانزێکو ماستاوی
 سەر بە کورک، شیخ نەیدەزانی لە ئاکاری میانە ی نایشە شەنگ پروانی یان
 لەو خواردنە بە چێژە ی کە بۆ کەم کەس نامادە دەکری. شیخی بیچارە، ئەگەر
 لە ترسی قسە ی خەلک نەبوا یە خۆی رەها دەکرد لە دەست شیخیەتی و ئەو
 جلوبەرگە ی کە سالتە هایە بۆتە رازپۆشی، فرێدە دا. رەفتاری میانە و وروژنەری
 نایشە شەنگی، ئۆقرە ی لە بەر بریبوو، بۆ سینیە م جار نایش گوتی فەرموو یا
 شیخ نان و چیشتە کە سارد دەبیتەو. کورە دوازدە سالتە کە ی نایشە شەنگی،
 بەرامبەر ی شیخی دانیشتبوو بە ئومیدی ئەو ی هەرچی زووو شیخ دەست
 بکێشیتەو، سینیە کە بۆ خۆی بەریتە ئەو لاو لە بەرماو ی شیخی تیر بخوا.
 بەردەوام دوو عای دەکرد شیخ لە بەر ی بمینیتەو. شیخ دەستی کرد بە نانخواردن

به بسميللاوه هەرچه‌ند پارووی بادەدا، چەند جارێک له بنی له‌نگەرێه‌که‌ی ده‌سوو بو‌ئەوه‌ی تا ده‌یگه‌یه‌نیته‌ ناو زاری ده‌نکه‌ ساواری لێ هه‌لنه‌وه‌رێ. به‌ده‌م گووشینی پارووه‌، رۆنی زه‌نگ له‌ قامکه‌ چووکه‌ی ده‌تکایه‌وه‌. کورپه‌که‌ی نایشه‌شه‌نگی به‌جۆرێک سه‌یری پارووه‌کانی شیخی ده‌کرد، خه‌ریک بوو بو‌ئەو خواردنه‌ به‌چێژه‌ سوێی ببێته‌وه‌. له‌ خه‌یالی ئەوه‌دا بوو ناخۆ شیخ که‌ی ده‌ست له‌ خواردن ده‌کشیته‌وه‌و چەندی له‌به‌ر ده‌مینیته‌وه‌، چونکه‌ ئەوه‌ی هه‌یه‌ هه‌مووی له‌ پێش شیخی داندراوه‌و هیچی دیکه‌ شک نابات زگی برسی تیر بکات. له‌گه‌ڵ هه‌ر پاروویکی که‌ شیخ بو‌ زاری ده‌برد منداڵه‌که‌ خۆی به‌رز ده‌کردوه‌ بو‌ ئەوه‌ی سه‌رنجی له‌نگه‌ریه‌ پلاوه‌که‌ بدات، بزانی زۆری تیدا ماوه‌ته‌وه‌، که‌ شیخ پارووه‌که‌ی ده‌خسته‌ نێو ده‌وی و قووتی ده‌دا، منداڵه‌که‌ش خیزی^(١) و ئاوی ناو زاری له‌گه‌ڵ قووتدانی پارووی شیخی قووت ده‌دا. نایشه‌شه‌نگ کاتیکی بینی کورپه‌که‌ی ئاوا سه‌رنجی له‌سه‌ر پارووه‌کانی شیخیه‌، گوتی رۆله‌ ئەوه‌ بو‌ ئاوا سه‌یری یا شیخی ده‌که‌ی؟ ده‌لێی پارووه‌کانی ده‌ژمی‌ری، شیخ له‌ خواردنی دوا‌ین پاروویدا بوو، گوتی نایشه‌خان ئەوه‌ ته‌ماشای پارووه‌ نانه‌کان ناکات، سه‌یری ئەو نقیمانه‌ی سه‌ر نه‌نگوستیله‌کانم ده‌کات که‌ هه‌ریه‌که‌یان گه‌وه‌ه‌رو مرواری تاقانه‌ن، هه‌میشه‌ ده‌دره‌وشینه‌وه‌. هه‌رکه‌سیک سه‌یریان بکات چاوی پێی تیر ده‌بیتو بینایی رۆشن ده‌کاته‌وه‌، چیرۆکی ئەو نقیمانه‌، بو‌ خۆی داستانیکه‌، یه‌که‌میان له‌ به‌سرایێ کاتیکی ده‌چوینه‌ زیاره‌تی مالی خودا بو‌ هه‌جی، مه‌سه‌ه‌رفی به‌سرایێ کورپه‌که‌ی باری ده‌روونی تیکچوو بوو، کاتیکی زانیان

١. خیزی: لیکى نێو زار. کاتیکی خواردنیکی خوش له‌به‌رچاو ده‌خوړیت، نێو زار ئاوه‌کات و لیکى تیدا کۆده‌بیته‌وه‌.

ئەمن لە گەڵ ئەو کاروانە حاجیەم بەرەو مائی خودا، مەسەرف لە گەڵ چەند ئەفسەری پایە بلندو چەند پۆلیسیک هاتن بۆ شوێنی مانەوەمان، کەوتنە تەکاکردن ئەو کۆرەیی بۆ چاک بکەمەو، کۆرەکیان هیئە بەردەممان دایاننا، ئەمنیش هەندیک دوعای تایبەتیم بۆ خوێند، داوام لە جەددی باپیرم کرد یارمەتیم بدات، ئاخەر باپیرم جازیک توورەیی دەکەن ئەویش پیالەیی چای لە پیش دەبێ لە پقان پیالە پەر لە چایە کە هەڵدەداتە بن میچی خانووەکەو نەعرەتەیی لێدەدا، پیالە بە پەر چاوە دیتەو سەر ژێر پیالە کە، باپیرم پێی گۆتم پەر ژێر دەریا نەهەنگیک لە ژێر دەریایە گەوهەرکی مرواری تاقانەیی لە ناو زگیادیە، ئەو گەوهەرە مروارییە دەریینە، ئەو کۆرە چاک دەبێتەو تەلیسمە کە بە تال دەبێت و جەندەکان چیدی کە زەفری پێی نابەن. ئەمنیش شمشیرە کەم هەلگرت و ویستم پەرۆم پێیان گۆتم یا شیخ ئەو بۆ کۆی؟ گۆتم دەستێژێر دەشۆم ئێستا دیمەو، گۆتیان ئەو چامان بۆ دانای سارد دەبێتەو. کاتیک بە خۆم نەزانیبوو بەلگم گرتبوو لە سەر دەریا بووم، خۆم نقومی ژێر دەریا کرد، قەدەرێک بوو بە دوای نەهەنگە کەدا دەگەرەم لە کۆتایییدا دیتەو، هاواری کرد: ئەی بەنی ئادەم! هەرچی بێتە ئەو شوێنە گیانی سالم دەرنابا! ئەمنیش نەعرەتەم لێدا، کەوتینە بەرامبەری یە کتری، زاری هیئە گەورە بوو بە ئاسانی ئەو گۆندەیی بە زەلام و گاو گۆلکو مەرۆمالاتەو قووت دەدا!

تایشە شەنگ چاوی لە چاوە پەر کله کانی شیخی برپسبو، جار جار دەیگوت

ئە بە قوریانی جەدت بم!

ناچار بووم ئەوسەر ئەوسەری شمشیرە کەم گرتو چوو مە نیو زاری، دەستی

بە قووتدانم کرد، هەتاوێ کو زیاتر قووتی دەدام بەو شمشیرەم دەبوو بە دوولەت

تاوه کو له کلکی دهرچووم، نهو نقيمه گه وه هره تاقانه يه ي ده بينی له بن په پړه ي
دلی نه هه ننگه که دهر مه ینا. کاتیک گه پرامه وه لای مته سه پرفو نه فسه ره کان و
حه جاجه کان، نهو چایه ي له پيش مته سه رفي بوو هيشتا هه لمی ليته لده ستا،
سارد نه بوو بوويه وه. ريشم ناوی دهر یای لی ده تکایه وه! هه موویان سه رسام بوونو
دهیانگوت چ زوو ده ستونیزت شووشت! بیناگا له وه ی قه دهر تکه له بنی دهر یای
شه پړی گه وره ترین نه هه ننگم کردوه. ده ستیکم به سه ری کور ی مته سه رفي
داهیناو هه ستایه وه سه ری و ده ستی ماچ کردم. لهو کاته ی نیمه مته سه رپ
و پولیسه کانمان به پړی ده کرد چهند دهر یا وانو ماسیگریک به هه ره داوان هاتنه
لای مته سه رفي پییان گوت: گه وره م دهر یا ره نگی ناوه که ی سوور سووره بوته
خوین، توومه ز خوینی نهو نه هه ننگه مه لعوونه ی بوو که من کوشتبووم. بویه
گوتم بگه پرنه وه لای خوی ناوه که روون ده بیته وه.

نقیمی دووه م، نهو ره شه یان له نه سته مبولی بووم، کاتیک والی هاته
شوینی هه وانسه وه م، نازانم چونی زانیبوو من چووم بو نه سته مبول. هات و
گوتی ده ستم داوینت یا شیخ نه توم له ناسمانان ده ویست نیستا له نه رزیم
به ده ست که وتووی. گوتم پیم بلی داواکاری و کیشته چیه؟ والی خوی
هاویشته سه ر پیلاره کانم و گوتی یا شیخ چونت بو ده گیرمه وه ناوایه. ژنه که م
کاتیک له سه ر لیواری هه وزی باخه که م جلوبه رگی خوی داده که نی و ده چيته
ناو هه وزه که ی بو مه له کردنی، قه له ره شیک له سه ر جله کانی ده نیشتیه وه، له
گیرفانی فستانه که ی یاقوت و مرواری ره شی تیدا بووه، قه له که دهر یه یناوه و
قروتی داوه، له وکاتیه وه نیمه هه ر قه له ره شیک ده کوژین، سیه دانه و ناو هه ناوی
ده گه ریین هیچیان نهو قه له ی کوژین نین، ده ستم دامینت نه گه ر وا بروات

ژنه کم له دهست ددهم، به لاین بیت هر کاتیک دۆزیته وه یاقوتیکی رهشی
 بو خۆت لسی هه لگه. نه منیش له ژوورنکی تاریک، هه ندیک خروم کیشاو
 مناجاتم کرد چاوم له سه ریه ک دانان، دۆزیمه وه. پیم گوتن نه وه قه له ره شه چۆته
 چیا ی قافی، پۆژی سی جارن له سه ر قولله ی قاف جیقنه ده کات، قه له ره شیکی
 نیره هه خالیکی سپی به قه ده ر نیو لیره هه ک له سه ر ته پلای سه ریه، ناوا به
 ئاسانی نایگه می، مه گه ر، سیم رغیک هه یه سالی یه کجار دیته ده ری ده بیت
 مسه خه ری بکه م به سواری نه وه سیم رغی بگه مه قولله ی قاف، قه له که ی
 بکوژم یاقوته که ی له سیقهدانه ی ده ری نیم نه و جا ژنه که ت چاک ده بیته وه!

له و کاته ی نایشه شه نگ هه موو نه ندامه کانی جهسته ی ببوون به گو ی بو
 نه وه ی بزانی چۆنو له کو ی جه نابی شیخ نه وه سیم رغه مسه خه ر ده کاتو به
 چه ند قوناغه ری ده گاته قولله ی قافو قه له ره شه که راو ده کاتو نه وه یاقوت و
 مرواره ره شه له سیقهدانه ی قه له ره شه که ی ده ردینی و ژنی والی نهسته مبول
 چاک ده بیته وه. له لایه کی دیکه که وتبووه ژیر هه ستیکی وروژینه ری
 ئاره زوو هه کانی له ئاکامی نه وه تیروانینه قوول ه ناوه خنده ره ی شیخی بو گه ردنو
 سینگو مه مکو به له کو پووزی وه ک تووری ته ر، ژیان بو نه وان ببووه نه وه
 چرکه ساته داخراوه که نیگا کانیان له پیلووی چاوی یه کتردا وردوخاش ده کرد.
 گرمه و شه قوهو ری نه وه هیربارانه ی^(۱) نایشه شه نگ له دوا ی نانخواردن له بهر
 ده رگای داینا بوون بو شوژدن، قسه و پرسته کانی وه ک مقهس برین. چۆراوگه ی
 شیه ی هه نگوین ناسای تیپرامانه کانیانی قوت کرد. راپه رین بو نه وه ی بزانی له

۱. هیربار: هه وپ و ئامان، قاپ و که وچک و مه نه جۆل و... که له فافۆن و مس
 دروست کرابن.

ده‌ری چ پروویدا، بینییان ده‌رویش بیلاله کوئر له‌نیو قاپ و سینی و هیرباره‌کان که‌وتۆته سه‌ر گازه‌ری پشتی، توومه‌ز له‌وکاته‌ی ده‌رویشیک هاتوه له‌لایه‌ن غه‌لیفه‌وه نیژدراوه به شیخ بلی ده‌میکه نه‌و خه‌لکه ناماده‌ی زکرو جه‌زم بوون، چاوه‌روانی جه‌نابی شیخی ده‌که‌ن، ده‌رویش بیلاله کویریش گوتویه لیتره بوه‌سته له‌لای ده‌رویش عه‌ولا ده‌لووی، بو خۆم شیخی ناگادار ده‌که‌مه‌وه، نه‌ویش به‌ قسه‌ی ده‌کات. دیاره ده‌رویش بیلاله کوئر وه‌ک چۆن راهیندراوه نابیت پرویه‌روو بو حزوری جه‌نابی شیخی پروات، پاشه‌و پاش کشاوه‌ته‌وه له کاتیک به‌لای چاوه کوئرکه‌یدا قوناوقون که‌وتۆته نیو نه‌و هیربارو قاپ و قاچاغه‌ی بو شوژدن دانراوه، نایشه‌شه‌نگ قیتی ده‌کاته‌وه، هه‌ر پاشه‌وپاش په‌یامه‌که به شیخی راده‌گه‌یی، شیخ ده‌لی ده‌کو ملت بشکی و چاوه‌که‌ی دیکه‌شت کوژه بیت وه‌کو نه‌و هه‌موو هیربارت قووپانده‌وه. برۆن به غه‌لیفه‌ی برین زکره‌که‌ی دابه‌ستی، بو هینده له مه‌رامی شیخی خۆتان بی خه‌به‌رن، نه‌من به‌بی حیکمه‌ت نییه له ماری نه‌و هه‌تیوه‌ی ماومه‌وه، نه‌و ژنه جادووی ره‌شی لی‌کرایه ده‌بیت نوشتوو و دووعایه‌کی تایبه‌تی به‌ دلی خۆمی لو‌بکه‌م، نه‌و دووعایه له پروناکی به‌تار ده‌بته‌وه، نیستا خه‌ریکه مانگ خۆی له په‌نا بدات و ناوابیت، نه‌و کات فانۆسه‌که ده‌بی بکوژتسه‌وه. بو‌ته‌وه‌ی به‌تاریکی (دوعای گرینچنی) لو‌ده‌که‌م، له‌ دوایی دیمه‌وه لای زکره‌که، نه‌بادا ده‌رویشیک به‌ هۆش خۆی نه‌یه‌ته‌وه. نایشه‌شه‌نگ له‌ خه‌یالی دوعای گرینچن که شیخ به‌لینی پیدابوو، هه‌رده‌م نا ده‌م سه‌ری ده‌برده ده‌ری و ده‌یگوت مانگ ناوا بوو، یا شیخ فانۆسی بکوژنمه‌وه؟ شیخ گوتی نه‌و منداره با به‌چیته لای ده‌رویشه‌کانی به‌رده‌رگای، نه‌بادا پریشکی دوعای گرینچنی به‌ریکه‌وی پستی ئالوده بیت،

دوعای گریچن نابیت کەسی لە دیار بیت، نە خاسمە مندار. لە دواى ئەوەى شیخ دوعایەکی گریچنی بە درى خۆى بۆ نایشەشەنگى کرد، خۆى خەركردووە مارشاواىی کرد. دەرویشەکانى بەردەرگای کەوتنە دواى شیخی، دەرویش پەرجیان کردۆتەووە دەنگى دەف و سەلاوات دەچیتە پەرپەرۆچکەى ئاسمانى، زەرگ و شمشیرۆ خەنجەریان بە دەستەووە وەک ئامادەکاریەک بۆ گەرمکردنى کۆرى زکرو جەزم بوون، غەرمەى دەرویشانۆ دەنگى دەف و زەرى پەرپەرۆ ئالقەى دەورى دەففەکان زىنگەى شمشیرۆ زەرگ و خرمە خرمى پیاڵە خواردن، دەرویشیک شووشەى فانۆسەکەى خوارد، حاو حاو نرکەو نە عەرەتەى دەرویشان دەنگیکى سامناکى بەو نێوێ بە خشیبوو.

دەرویش پەمەزان، سالیك زیاتر بوو تۆبەى کردبوو، لە چەندان زکرو کۆرى دەرویشان بە دەفلێدان بە شداری کردبوو، دەفیکى گەورەى پێبوو، قایشى راست و چەپى لە خۆى قایم کردبوو، بە جۆرىک خۆى قایشپێچ کردبوو، بۆ دەست بەئاو گەیانندن کاتى پێویست بوو، تاوێکۆ ئەو هەموو قایش و قرووشەى لە خۆى دەکاتەووە پاشان دەیبەستیتەووە. ئەو ئێوارەى ش لە مالى حاجى ئەحمەدى عەوڵا چینگۆى، زۆریان ماشینە خواردبوو، بەرلەوێ کۆرى زکر زۆر گەرم بیت، دەرویش پەمەزان چوو بۆ ئاودەستى تەکییەى، بۆ ئەوێ خۆى خالى بەکاتەووە، نەبادا لە کاتى جەنگەى زکردا تینى بۆ بینى. دەفەکەى لە پشتى خۆى بە دیواری ئاودەستەکە هەلپەسارد، خۆى خالى و ئاسوودە کرد، قایش و قرووشى بەستایەووە پویشتەووە نێو کۆرى رەفیقانى دەرویش و حزورى شیخی. دەرویش جەزم بوون هەر بابایە خوێان لیک دەداو ملیان لە یەکتەر دنا، دەرویش پەمەزان دەففەى بە پەرپەرى هەلدەسوورانو برندو ئەو دەکرد، بالى پێ گرتبوو، دەرویش غەرمەیان دەکردو

تۆپ دهبوون و لیك براوده‌بوونو ملیان له یه‌کتری دهنه، حاجی نه‌حمه‌دی عه‌ولا چینه‌کۆی، نه‌و ئیواره‌یه یه‌ک مه‌نجه‌ری زنجیرداری ماشینه بو درویشان لینابوو، له‌وه‌ی ده‌ترسا نه‌گه‌ر درویش له نه‌نجامی نه‌و حاوحو و هه‌لبه‌زو دابه‌زو مل به‌مله‌ی یه‌کتر برسی ببنه‌وه، ره‌نگه‌ دووباره شیخو باوه غه‌لیفه نه‌رکی تیرکردنه‌وه‌ی درویشانی بخه‌نه‌وه سه‌ر نه‌ستۆ، بۆیه له‌به‌ر درویشه‌کان ده‌پارایه‌وه ده‌یگوت بیکه‌نه‌ راهی خودای و خاتری پیغه‌مبه‌ری، تیروپرتان خواردیه، خۆتان برسی مه‌که‌نه‌وه، خوا به‌ردار نییه، به‌و شه‌وه‌ی که‌س نانو شیوی نه‌و هه‌موو درویشه‌ی پی ناماده‌ ناکرێته‌وه، خواردن به‌رگه‌تان ناگرێ!

وشکه‌ سوۆفی وا هه‌بوو، له‌سه‌ر خۆل مه‌له‌ی ده‌کرد خه‌به‌ری له‌ ده‌ریا نه‌بوو! درویش په‌مه‌زان ده‌فه‌ی به‌ پرپه‌ی نه‌لقه‌داری هه‌لده‌سووراندو ئییده‌دا نه‌مان لیدان! له‌وکاته‌دا کۆری زکریان گواسته‌وه بو حه‌ساری ته‌کییه‌ی که‌ تۆزیک لیژ بوو، فه‌ته پاسکیلدز شمشیری له‌ زگی خۆی دابوو له‌ تریقه‌ی پشتی ده‌رچووبوو، درویش هه‌بوو زه‌رگی له‌ ته‌وقی سه‌هری چه‌قاندبوو، که‌سی وا هه‌بوو دوو زه‌رگی راست و چه‌پی له‌ لغاوه‌ی خۆی دابوو، دووبه‌ده‌ری کردبوو. شه‌و راشکا، حاجی نه‌حمه‌دی عه‌ولا چینه‌کۆی به‌س له‌ خه‌می نه‌وه‌یدا بوو درویش برسی ببنه‌وه‌و تیرکردنیان بخه‌نه سه‌رشانی وی. فه‌ته، خوینی له‌ برینه‌که‌ی ده‌چۆرایه‌وه، شیخ هه‌ندیک خۆله‌پۆتی به‌رپیی درویشه‌کانی به‌ برینه‌که‌ی دا‌کردو گوتی: یان ژن سه‌یری زک‌ره‌که‌یان کردووه، یان یه‌کیک قالبی پیسه‌و غوسلی له‌سه‌ره‌و غوسلی ده‌رنه‌کردووه! سه‌لیم که‌ خوارزای حاجی سماییلی بوو، له‌ سه‌ره‌تای زک‌ره‌که‌وه له‌وئ ناماده‌بوو، هه‌رچه‌نده‌ تۆبه‌ی نه‌کردبوو، ده‌می‌ک بوو ببووه جی‌گای سه‌رنج و گ‌رنگی پیدانی غه‌لیفه‌ی. باوه غه‌لیفه به‌ سه‌لیمی ده‌لئ بزانه‌ تیکه‌لبوون

لە گەڵ تەریقەت چۆن روحیانەتی مەزھەکان دەباتە حەوت تەبەقە ئاسمانی و
 کەشکەلانی فەلەک و لە عەرشی عەزیم نزیکت دەکاتەو. بە قسە ی خەلکی
 مولحیدو فەرەسۆن مەکە، مەبەستی کۆرەکانی حاجی سماییلی بوو، چونکە
 ئەوانی بە ھۆکاری تۆبە نەکردنی سەلیمی دەزانی، زکرەکە بەرەو ساکین بوونو
 ھیوربونەو دەچی و دەرویش ھەمەووی پالکەوتوونو لە ماندوونتی دەھیرژینو
 کە فیان بە لاغلاویدا شۆرپۆتەو، ئەوێ مل نادات ساکین بێت فەرحانی برادەری
 سەلیمە تازە تۆبە کردوو، دەیەوتت و لە باوە غەلیفە ی بگەییەتی کە چۆن
 پاک بۆتەو لە گوناھان و چەند بە پاکێ تەریقەتی وەرگرتوو، ئە حوالی چەند
 گەرمە، بە جۆریک جەزم بوو، بە کەس ساکین نابێت. ھەرچەند جاری دەلی حە
 حوو، باوە غەلیفە ی لە گەڵ خۆی رادەمالی بۆ بەر دەرگای تەکیە ی، ھەرچەندی
 دەستی بە سەری دادەھینی و ھاواری شیخی گەورە دەکات دەلی ساکین! فەرحان
 ساکین! لە گەڵ فەرحانی بی سوودە، چونکە دەیەوتت باوە غەلیفە تیگەییەتی کە
 لە گوناھان پاک بۆتەو.

سەلیم دەزانی فەرحان درۆ دەکات، وەک خۆی نیشان دەدات ئاوا دڵگەرم
 نییە. ئاخ، رۆژی پێشی شایبە کە بە یە کەوێ چوونە کالەکو تەرۆزی دزینی
 لە بیستانی عەیشەبیوژنی. شەوێ بە یە کەوێ چوونە تە ژوانی کچان، کێرا بەو
 دەموودەستە ی بوو بە ئیمامی رەببانی! سەلیم دەستی وەستایە تیشی ھەبوو،
 زەرگیکی بچوکی دروستکردبوو، بە قەدەر بستیک دەبوو، بە لام ھێندە تیشی
 کردبوو کەس نەیدەوێرا لە سەر پەنجە ی خۆی راپیگێرێ، لەناو کالانیکێ نابوو
 لەبەر پشتینی، چوو لە لای باوە غەلیفە ی کوتی باوە غەلیفە بۆ فەرحانی نادە ی
 بە من بۆت ساکین بکەم، ئە من چاکتر شارەزایمە، ئەتۆی بە ھیلاکدا. باوە

غەلیفە پێلی فەرحانی دایە دەست سەلیمی. ئەگەر دوو حاوحووی کرد، سەلیمی پەتاند بۆ خوار، ئەویش بە ئەسپایی زەرگەکی بەر پشستی دەرھیناو نووکه زەرگیکی لە گرمەتی سمتی فەرحانی داو گوتی ساکین! هەمی دایکە کەت دەگیم! فەرحان، چونکە جەزم نەبوو، هەر مەبەستی خۆل لە چاوکردنی غەلیفەیی بوو، بە شەرھات لە گەل سەلیمی و هۆشی لە سەر ئەوێ نەما کە جەزم بوو، خوێن بە لاسمەتو پانی فەرحانیدا چۆراپەو. سەلیم لە پەناوە بە باوە خەلیفەیی گوت فەرحان هەر بە پرووکەش تۆبەیی کردوو دەروێشە، دەرمان لە هیچ کاریکی ناشەری ناپرینگیتەو. غەلیفە زۆر سوپاسی سەلیمی کردو گوتی بەس ئەوەندەم لە تۆ دەوێ پێم بڵێی فەرحانت چۆن ساکین کرد، ئەمن ئەوە چەند سەلە غەلیفەم، نەمتوانی ساکینی بکەم، لە ئیوارەو هەرچەندی پێی دەلێم ساکین! بابم ساکین! تەقەیی لە سەریوە نایەو هەر دەلێی لە گەر ویشم نییە!

لە گەل ئەنگوتنی بەیان، بەو سەبەینەیی سەلحانە هیشتا خێرو شەر دابەش نەکراوە، دەروێشەکان لە تەکیەیی بە سەریە کدا ترشاون، بۆن ئارەقەو بۆنی پێلاوان تێکەلاوە. چەند چە کداریکی میری کە ژمارەیان خۆی لە دە کەسیک دەدا، لە ژێر دارتوووە کەیی حەساری تەکیەیی بوونە گری و تۆپ بوون، سەرچە کدارەکان پیاویکی پەقەلەیی بە ژندرێژ بوو، بە ناوی حەماغا پیاویکی تێرناقل نەبوو، لە خراپە کاری نە دەپرینگایەو. دەروێشەکانی شیخی و چە کدارەکانی حەماغای تێکەلاو بوون، وەکو باراشی مزاشیان^(١) لێهات، بە هۆی ئەو هەموو رەمبازی و حاوحووی جەزمبوونی شەوی رابردووی دەروێشەکان، ئەو حەسارە دەتگوت

١. مزاش: تێکەلەیک بوو لە گەنم و جۆ.

جەنگی مەغلۆبەیی لیکراوە. دارتووێکە چەند پەڕیشکە خۆرین بە قەدە کە یەوێ مابوو، پاشماوەی ئیستیکان و پەردا خو شووشە فانۆسە خوراوە کان، ئەو نیوێی بربسکریژکردبوو، کورد گوتەنی: «دەتگوت شیتی لێ گایراوە!» بە هۆی بۆنارە قەوی دەرویشان، کەس ناتوانی سەر بە ژووریدا بگرێ، پشتیان سپی بوو. یەک لە خزمەتکارەکانی رەفەت ئاغای هاتە حەساری تەکیە، بە حەماغا و بە شیخی گوت: ئاغام سلاوی بۆتان هەیە، فەرمووی با تەشریفتان بێتە دیوێ خانێ بۆ قاوەلێ نانی بەیانی، بفرمۆن بەندە لە خزمەتتانرا دێم بۆ دیوێ خانێ، ئاغام چاوەرێتان دەکات، قاوەچی قاوەی ئامادەییە. لە دیوێ خانێ، رەفەت ئاغا پێشوازی لیکردن، قاوەچی سەر و قاوەی تالی بۆ لە فینجانی کردن و لە دوا نانخواردن، لە سەر پرسە گرنەگەکانی پۆژ کە وێنە قسە کردن، لە کاتی گفتوگۆی بەینی رەفەت ئاغا و شیخی، هاتنە سەر باسی مائی حاجی سمایل و کۆرەکانی، وەک گەوارەیی بەهاری، ناکرێ مائی حاجی سمایلی نەگرتەوێ ئەوەندەیی بتوانن دامودەزگای حکومەت و خەڵکی کاربەدەستیان لێ هان بدەن و بە مەترسییان بزانی! ئاغا گوتی: کۆرەکانی حاجی سمایلی شیوعین، بێ دین و ئیمان، خەڵک هان دەدەن لە دژی ئێمە. فێریان دەکەن هیچ جیاوازی نییە لە بەینی کرمانجەکان و ئاگان، هەردوو کمان هەر مەروڤین. ئاخر لەوەتای دنیا هەیە گەورە و بچووکیەتی هەر هەبوو و هەر دەشبێ. فێریان دەکەن سوخوێ بێگارمان بۆ نە کەن، مەندالیان بێرنە فێربوونی عیلمی شەیتانی، بە کوردی دەیانەوی رەوشتو دین و گەورە و گچکیەتی نەهێلن. بەسەری شیخی ئەگەر مشووریان نەخۆین سە و شوانمان دێتەوێ کەرمان بە دەنگی ناروا! شیخیش بە نۆزی خۆی گوتی: ئەوانە مەلحید و گومران، ناهێلن خەڵک تۆبەیی بکەن و بێنە دەرویش. کۆسپەیی دروست دەخەنە

بهردمی تهریقہ تی. لهو ناوچهیه، نهوانی تۆبهیان نهکردوو، زۆربهیان له ژیر قسهی کۆپهکانی حاجی سمایلیدان و، نابن به دهویش.

ئهو قسانهیان تازه نهبوو، بهلام نهوجاره نیازیان نهوهبوو چه ماغای هان بدهن شتیکیان بهرامبهر بکات. چونکه تۆزئیک که رهپیاو بوو. ئاغاو شیخ، زۆر جاری دیکه نهو باسهیان بهیه که وه کردبوو، بهس نهوجاره ئامانجیان له گهرمکردنهوی باسه که نهوهبوو چه ماغاشیان لسی هان بدهن. بۆ نهوهی بهلکو نهویش فشارو ترساندنو حکومه تیان لسی تیژ بکهن. بهلکو به چۆکیاندا بینن و بیانیهننه بن باری خواستهکانی خویان، واز له هاندانی کرمانجان بیننو چاریان نهکهنهوه که ههقی پهغیعت و مسکینان چیه. چه ماغا، هینده وردو زرنگ نییه ههست بهو پروپاگهاندانه بکات، گوتی: نیستا که هاتم بۆ ئیره، کیرئیکی زۆر جوان ریشمهیی ماینهکی کهویتی قاپههشی بهدهستهوه بوو، له سههر کۆل و بیرى مالی حاجی سمایلی ماینهکی ئاوده دا، بینیم رویشتهوه ههساری مالی حاجی سمایلی، نهگهر بزائن نهوه کچهتی یان بووکیهتی؟ پهفعت ئاغاهه قسه تهراوانهیی^(۱) له خوی دهویرست، باسی کچی مالی حاجی سمایلی به پارهش بایه دهیکری. له کهرییتی چه ماغاشی رادهبینی به قسهی بکات، بۆیه گوتی نهوه نهوهی حاجی سمایلیه، ناوی گوریه نه مان گورئ، چ گورئ دهریی تۆپی گوریه، نهگهر به تهمای ژنی دیکه بینن، نهوا له کرمانجان له گوریت باشتر دهستناکهوی. چه ماغاش له ههرزه گۆیهکی خیلهکی زیاتر شتییک نهبوو، نهو داوایهشی لهو پاشخانه خیلهکییه ناھوشیاریه سهراوهی گرتبوو، هینده هوشیار نهبوو بهراوردی چینهیهتی و دژایهتی مالی حاجی سمایلی له دژی چهوسانهوی دهربه گایهتی تاووتوی

۱. تهراوان: پهپسته، دهغل و دان که له کاتی خۆیدا تۆو نهکری. کینایه به قسهی بن جی و پی.

بکات. گوری کچیکی جوانی سوورو سپی دتگوت به فرو خوینه تیکه لاو بهیه کتری
کراون، میوژی خواردبا له گهر دنی دیاربوو، ته به ش^(۱) پان، چاو گه وره، که زی و په رجه م
شی، شه و قی چاوه کانی، شه پری ده گهر نه ستیره کان ده کرد! گرشه ی چه ر خه ی پرومه ته
به رزه کانی سیمای مانگیان تالان کردبوو. گوری ههر له ماک و بنچینه دا به لای
سۆزداری و ههستی ناره زووی مینانه دا نه ده چوو، وهک له ههر کچیکی عازهدا به
رێژی جیاجیا ههیه، هه لسوکه وتی مینانه ی نه بوو. نه وهنده ی خولیای مالداری و
کابان چاکی بوو، نیو هینده له خۆی نه ده خه فتی، بی نه وهی هیچ به خۆیدا بیت تنه ها
جوانتیک خۆرسک بوو، ههر نه و جوانیه ش بۆ ببوو به به لا. خه لکینک داوایان
ده کرد، که نه و به س به ناوهینانیان قه لّس و توره ده بوو، ماموژنی زۆرجار پییده گوت
قور به سه ری نه و پیاهوی ده بینه ده ستگیرانو میردی تو، به خوی مریشکه ک دانی
نه خوات پیت گرنه گتره فریای بکه وی، نه ک میرده که ت هه وتویه ک نانی نه خواردیت
به قه ده ر مریشکه که گرنگی پی ناده ی، کچی خۆم گوتسمان کچیکی هه رم گران،
به رام خۆ ده بیت وه کی کچان به رک خۆت تیف تیفه بده ی.

په فعت ناغا گوتی نه گهر خۆت ساغ کرده وه ههر له وړو زووتر نییه جه نابی
شیخی ده نیرینه داخوازی گوری، له گوریت چاکتر ده ست ناکه ویت، کوره
به خۆشی نا به ناخۆشی! هه ماغا گوتی باوه پ ناکه م به وه داوایه م پازی بن،
کاکه نه وانه ناغایان له ناو زگی بیت خۆ داوینه ناو به حرئ! په فعت، ههر لو
نه وه ی بوو، به و داواکارییه ناماقول و له و ری تینه چوو، له په سا وه کو تیری
ژهه راوی دابارینیتته سه ر غروری کرمانجانه ی حاجی سمایل و کوره کانی. به

۱. ته به ش: توئیل، ته وئیل، نیوچاوان.

ئومئیدی ئەوێ لە گەڵ حەماغای کە چە کداری هەیه و پیاوی مییری، دوو چاری کێشەیه کیان بکات، هەرچی بیکات لێ پێچانەوێ لە لای میری نییه. ڕەفەت ئاغا دەڵێ: دەبێت مەمنوونیش بن، کەرە کرمانجی کلاش خواری دەست ڕزیو و بێ ئەسل و فەسل، کەوا نە جییزادەو ئاغایەکی وە جازادەوێ وەک بەرێزت بە کچیان ڕازی بیتو ببیه زاوایان!

لە دیوێ خانێ وەدەرکەوتن بۆ ئەوێ حەماغا بچێتەوێ لای چە کداریەکانی و شیخ بچێتە لای حاجی سمایلی بۆ جێبەجێکردنی ڕاسپاردەو داواکاری حەماغای بۆ داخواری گورێ. دروست لەوکاتەدا تیشکی چاویان لە حاجی سمایلی چەقی، دیتیان لە لای کۆل و بیرێ خۆی، لاقی شکاوی بزنیەک دەرگرتەو، هەرسێکیان بە یەکەوێ گوتیان لەوێ چاکتر نابێت، یا شیخ هەر ئیستایە بەر گورێ حاجی سمایلی هەڵبێنەو بزانیە تامی زاری کۆ! هەر لەوێ هەرسێکیان لە یەکتەری جیاپارێنەو، حەماغا لۆ لای چە کداریەکانی و ڕەفەت ئاغا لۆ ژووری دیوێ خانێ و شیخ بۆ لای حاجی سمایلی. شیخ سەلامی لە حاجی سمایلی کرد، حاجی سمایل بە گفتولفتێکی زۆر خوش سەلامی شیخی ئەستادەو: یاخوا بە خێربێت یا شیخ خێر و بەرکەتت لە گەر خۆت هێنا. هەندیک گەلی و شوخی تێکەڵا و کردو گوتی ئەوێ تۆ بە کارو دەروێش و مریدی ئێوێ نەبێت سەراسووی ناکەن و سەردانی ناکەن، خۆ ئێمە ئەگەر تۆ بەش نەکەین و نەبێنە دەروێشیش دەتوانین میوانداریتان بکەین و نانێکتان بۆ ساز بکەین، بۆ ئەوێ نە کمان بکەن و لە نزا کانتان بێبەش نەبین. شیخ گوتی لەبەر ئیشوکاری موسولمانان سەر قالم و دەر فەتم نییه، لەوکاتەدا دوو دەروێشە پاسەوانەکی شیخی، واتە

عه و لا ده لوو و بیلاله کوێر له لای که روکه ی بیرئ^(۱) به جووت راست و چه پ
 راهه ستابوون. شیخ گوتی: لاقی بزنه که ت هه لبه سته وه ئیستا کارنکم که وتوته
 لای توو داواکاریه کم هه یه، پتیو سته به یه که وه قسه ی له سه ر بکه ین. حاجی
 سمایل له فکرو خه یالی ئه وه دا بوو رهنکه داوای لئی بکات نانی نیوه رۆ بو
 ده رو شنه کانی ساز بکات، گوتی: ئه من له ئیشه که م بوومه وه ته واو. هه ندیک
 نانه رقه ی له به رده می بزنه که رۆکردو ده ستی خو ی شووشته وه به رامبه ر
 شیخی راهه ستاو گوتی: نا کرئ، ناجایزه له ده ری بوه ستین، ته شریف که ره مکه
 بفه رموو به چینه ژووری. شیخ ئه وه نده به ساده که مبابه خ له و داوایه ی ده روانی
 وه ک داوای جامیک ئاو بکات، گوتی حاجی تۆش ته مه نیکت هه یه، ئه وه ی
 کچی هه بیت داخوازیکه ری بو دیتو ئاساییه کچیش بو به میردانییه! ئه و
 داوایه ی که قه ت بیرى بو ی نه ده چوو، گوئی هه کانی ئاماده ی بیستنی نه بوون،
 تاساندی، رهنگیکی هینا و برد خه ریک بوو خو ئنی به می، داواکاریه ک که
 هیچ رینگای تیناچی، خزمایه تی له نیاوانی دوو تو ئیزی جیاوازو دوو پیکهاته ی
 دژ به یه ک که ئاسمان و رێسمانیان به ینه. له و کاته ی گوتی گورئی نه وه ت
 بده ی به هه ماغای، هه ردوو ک چاوی حاجی سمایلی ئه بله ق بوون، به لام
 وه سه ره خو ی نه ینا. هه رچه نده خه نه جهرت لئی دا بوایه خو ئنی لئی نه ده هات،
 لئی پیاوی قالدووی نیو رووداوه کو مه لایه تییه کان و گه نجینه ی نه زمونه کان
 وه کو گو می مه نگ خو ی شلو ئ نه کرد، زۆر به ئارامی و ساده یی گوتی
 ئینشائه لا خێردار ده بی خودا به خیری بگیری، منیش کو روو براو برا زام هه یه

۱. که روکه ی بیرئ: دیواریکی به ک مه تریه که هه ردوو قاناتی بیرئ به یه که وه
 ده به ستیته وه.

وهک نه ریتی باب و باپیرانمان خو ده بیټ کویان بکه مه وه و پرس و پریان پی بکه مو ره زامه ندی هه موو لایه کیان وهر بگرم. نه وهنده به ئارامی وه لآمی شیخی دایه وه، شیخ باوه پی کرد بوو داواکارییه که ی سهرده گری، به دهم خواحافیزی و چاوه پروانی وه لآمی توم، حاجی سمایلی جیهیشت. به په له گه پرایه وه ته کیه ی، بو نه وه ی نه وه وه وه له پر له نومیده سهرکه وتوه، به گوئی حه ماغایدا بدات بو نه وه ی پاداشتی گرانبه ها وه ک سهرقه له مانه ی دوعاکانی وهر بگریټ و حه ماغا سمیلی چه ور بکاتو مزگینی لی وهر بگری.

حاجی سمایل ته واوی نه و روزه له فکری نه وه دا بوو چوون و له کوپرا دهست پیبکات؟ نه وه وه وه له به کوره کانی بلیت بو نه وه ی کوره کانی به ئاسایی وهر بگریزو هه لنه چن، راهینانی له سهر شیوه ی نه و رسته و دهسته واژانه ده کردو پاش و پیشی به قسه کان ده کردو خزی له گهل رادینان، ده ترسا کوره کانی به و داوا نابه جیه هه لبچن وه ک سووکایه تی بیبینن. شه وی کوره کانی هه ریه که و له نیشی مهرداری و کشتوکالو نه وه ی پی سپی درابوو، گه رانه وه هه موویان کوپونه وه. له دوا ی نان و چا خواردن، حاجی سمایل گوئی کورینه کارم پیتانه. حاجی سمایل هه رکاتیک ته مای بریاردانی گرنگی هه بایه، نه نگوچکی کراسه که ی ده کرده وه و توندتر له جاری به ری، نه نگوچکی کراسه که ی له زهنگه و مه چه کی خزی شه ته ک ده داو دهیبه سته وه، بویه کوره کان هه موو نه دنامه کانی جه سته یان بوو به گوئی. کوره کانی هه رسیکیان دانیشتوون و گویان گرتوه، گوئی: کوره کانم وه ک ده زانن له گه رمه ی هه ندیک پیشه اتدا نه قل و فکر حوکم ناکن، هه ست و سوزو غرور ده بنه هیزی ورامدانه وه. وه ک ده زانن هه رکه سییک کچی عازهبی هه بیټ داواکاریشی ده بیټ...

کۆرەکان بە بیستنی ناوی ئەو داخوازیکه‌ری گوری، وه‌ک له‌سه‌ر ته‌لاریکی
 به‌رزی چه‌ند نه‌ومی که‌وتبته‌ خواری، هه‌موویان واقیان و‌رما، بۆ ماوه‌یه‌ک له‌ناو
 بێده‌نگیه‌کی وه‌رژدا پیشیان ده‌خواردو بیریان له‌ هۆکاری ئەو داخوازییه‌ ده‌کرده‌وه.
 حاجی سمایل، زه‌مه‌ن ئاسه‌واری خۆی له‌سه‌ر رۆخسارو ر‌ه‌فتاری جیه‌شتبوو،
 ئەزموونی ژیان زۆر زۆر ده‌رسی دادابوو، هه‌ر بۆ ئەوه‌ی ئەو بێده‌نگیه‌ بشکێنی،
 گوتی: رۆڵه‌کانم ده‌زانم هه‌ماغا له‌ کون‌را قورمیش کراوه‌و ئەو ته‌له‌یان پێ
 ته‌قاندوه، ئیمه‌ خه‌لکی کاسبین، م‌رۆفی ژیر نه‌گه‌ر ده‌ستی که‌وته‌ بن به‌ردی
 ناشی، ده‌بێت بزانی چۆن ده‌ستی خۆی ده‌دینێ، ئەگه‌ر نه‌زانی وه‌له‌شه‌ بێتو
 بریاری عه‌جولانه‌ بدات، له‌ جیاتنی ئەوه‌ی ده‌ستی ده‌رینی په‌نجه‌کانی ده‌ق‌رتین.
 حاجی سمایل گوتی: کۆرەکانم ئەوه‌نده‌ی ئەمن ئەقلم پێیدا بشکێ و به‌ باشی بزانی،
 وا چاکه‌ ئیمه‌ هه‌ر له‌ ئیستا چاکتر نییه‌ خه‌ریکی دۆزینه‌وه‌ی خزمیکی خۆمان
 بین، ئەگه‌ر هه‌ر له‌ هۆزه‌که‌ی خۆشمان بێت هه‌ر باشت‌ر، که‌سێک بێت پیمان شه‌رم
 نه‌بێت ژن به‌ژنه‌ی له‌ گه‌ڵدا بکه‌ین بۆ کاکه‌ر‌ه‌شی، چونکه‌ گوری هه‌ر له‌ زووه‌وه‌ هیشتا
 عازهب نه‌بووبوو داندراوه‌ بۆ کاکه‌ر‌ه‌شی به‌ژن بدری، ئیمه‌ ته‌نها کاره‌که‌ خیرات‌ر
 بکه‌ین، گرنگ نییه‌ ده‌وله‌مه‌ند بێت یان هه‌ژار، ته‌نها ئەو کۆر‌ه‌ی ده‌بێته‌ زاوامان
 و گوری ده‌ده‌ینی و ده‌بێته‌ هاوسه‌ری گوری، دهم چه‌فت نه‌بی، به‌جۆرێک نه‌توانی
 ده‌ستگیرانه‌که‌ی خۆی به‌پاریژی و به‌خیوی بکاتو خاوه‌نداریتی لی بکات. کاتیک
 کچی ئیمه‌ می‌شی نیری پێ هه‌لنه‌گه‌راوه‌، قابیلی ئەوه‌یه‌ بیده‌نه‌ کۆر‌ه‌کی باش.
 لی‌تان ناشارمه‌وه‌ ئەگه‌ر گوری تاقه‌یه‌ کجار هه‌ماغای بدیتبایه‌و ئاماده‌بایه‌ می‌ردی
 پێ بکات، ئیستام لی ماره‌ ده‌کرد. چونکه‌ دلی گوری و رازی‌بوونی زۆر گرنگه‌،
 به‌لام سه‌ره‌رای ئەوه‌ی هه‌ماغا ژنی هه‌یه‌و گوری له‌ ته‌مه‌نی کچه‌که‌ی خۆیه‌تی و

بۆ تاقه جارنیکیش نهیدیتووه، ئەو داواکارییه بۆ خزمایهتی نییه هیندهی نیهتی سووکایهتییه، تهنها تهگبیری ڤهفعت ئاغایه بۆ ئەوهی سووکایهتیمان پێ بکهن و ههماغامان بهگژدا بکات. ده‌بیت چاوه‌روان و ئامادهی هه‌ر پیشهاتیک بین، ئەوان هه‌موو ڤینگایه‌کی ترس و تۆقاندن و به‌گرتدازو تۆمەت بۆ دروستکردنو ته‌ماعیان نیشان داین بۆ ئەوهی به‌چۆکماندا بێنن، ئەوه‌ش ده‌چیته هه‌مان چوارچێوه، بۆیه پێم باشه ڤای هه‌رسیکتان وه‌ربگرم.

هه‌رچه‌نده کۆڤه‌کانی حاجی سمایی، ڤیاوی به‌وه‌ج بوون، خاوه‌نی که‌سایه‌تی به‌هێزو ده‌ستکه‌ره‌وه‌بوون، به‌لام قسه‌ی کاربرو‌یه‌کلاکه‌ره‌وه‌کاکه‌ڤه‌ش ده‌یکرد، چونکه‌ ڤاسته‌ بۆ ڤیووک بوو وه‌لسی پێش زه‌مه‌نی خۆی که‌وتبوو، دۆستو دوژمن حسابیان بۆ ده‌کردو له‌ ڤیاردان زۆر ئارامو هێدی بوو. حوسین، کۆڤه‌گه‌وره‌بوو گوتی: ڤیاو له‌ سه‌نگه‌رنێکدا بکوژری باشته‌ نه‌ک له‌ زۆنگاوێک، به‌ هیواشی نغزو بیتو بخنکیت، ئەوکات ده‌بیه‌ لۆمه‌کاری عه‌بدان، وه‌ک ده‌لێن لۆمه‌ی عه‌بدی له‌ عه‌زایی قه‌بری گرانته‌. ئەوانه‌ قه‌ت چاوی خزمایه‌تی ئێمه‌یان نییه‌. حومیڤه‌، کۆڤی ناوه‌نجی بوو گوتی: گه‌ر هه‌زار هینده‌ش به‌ده‌ختی و چاره‌ڤه‌شی وه‌کو چه‌ته‌ بیته‌ سه‌ر ڤیم له‌ به‌ربه‌ره‌کانیی زولم و سه‌تمکاران ده‌ست هه‌لناگرم، ئەو داوایه‌، هه‌ر ئەو چه‌وسانه‌وه‌ی فه‌لاح و ئاغایه‌، به‌رام به‌ بارنکی دیکه‌و له‌ قاوغیکی دیکه‌دا. کاکه‌ڤه‌شی کۆڤی له‌ هه‌مووان ڤیووکتر گوتی: ئەو شکۆیه‌ی له‌ هه‌ندیک مردندا هه‌یه‌ له‌ هه‌موو ژبانیک ده‌ستناکه‌وێ، دلنیا‌م ئەوه‌ش تێده‌ڤه‌ڤنن، ئێمه‌ له‌ گه‌ل ئەوانه‌ ئاسمانو رێسمانمان به‌ینه‌، ئەدی ئالین له‌ ئاسمانان بانگ ده‌که‌ن ئاوکوف، ئێمه‌ هه‌رگیز ئاوکوفی یه‌کتر نین. قسه‌کانی هه‌رسیکیان به‌ حاجی سمایی باوکیشیانوه‌یه‌ک ماناو یه‌ک مه‌غزایان هه‌بوو، ئەویش ئەوه‌بوو به‌هیچ شیوه‌یه‌ک

پێی تێ ناچێ کە حەماغا مەبەستی خزمایەتی بیت لە گەڵ ئێمە ی کرمانج، تەنها بە فیتی رەفەت ئاغای هەلدەپەرێو مەخسەدیانە سووکایەتیمان پێ بکەن، لە کاتی کدا هیچ ئاغایە ک نامادە نییە کچە کە ی خۆی بداتە کرمانجێک، ئە گەر کەزی سپی لە ماله بابان بهۆنیتەوه! لە ئێستادا چەندان کچە ئاغا بە و دەردە ی چوون، ئە و جا حەماغا ژن و مندالی هەبە و گورێ لە تەمەنی کچەکانی خۆبەتی، بە خوای گورێ بزانی بە چارۆگە کە ی خۆی دەخنکێنێ. هەمووان ئە و تەگبیرەیان پەسەند کرد، لە گەڵ خزمیکێ خزیان ژن بە ژنە ی بکەن بۆ کاکه پەشی، هەر لە پیش ئە و داواکاریەش، گورێ دەستینیشان کرابوو بۆ کاکه پەشی بە ژن بدرێ، سأل و مانگو پوژ لە سەر کە س پاناوەستی، چەرخ و خولی خۆی لە سەر کە س پە ک ناخات. بۆ مەبەستی ژن بە ژنە کە، خیزیانی چەند خزمیک لە گوندەکانی دەورووبەر دەستینیشان دەکەن، ئە و انە بۆ ئە وە دەبن خزمایەتیان لە گەڵ نوێ بکەینەوه، بابەتە کە دادەخەن تا ئە و کاتە ی کاکه پەش بە کچی یە ک لە و خزمانە رازی دەبیتو ئە و انیش بۆی دەچنە داخواری و ژن بە ژنە کە سەر دەگرێ.

بە باشیان زانی وەلامیکێ خەلەتینەر بە شیخی بۆ حەمەغا بنێرنەوه، بە نیەتی خافلانن، تا ئە و کاتە ی ژن بە ژنە کە بۆ کاکه پەش دەکەن.

۳

سال وهرسووراپیهوه، بههاری خه لکی ئاواپی خه ریکی ته داروکاتی جه ژنن له لایه ک، له لایه کی دیکه ش خه ریکی خو ئاماده کردن بۆ دروینهی جۆی، جۆزهردانه و جۆ پیگه یوه. تهنها له شوینه نه وره کان په لهی ره شبه له کی چهند قانه فهریک^(۱) ماوه، نه گهر ناله هه مووی کاتی دروینهی جۆیه. له دواي خواردنی برنج و قه یسی جه ژنه ی، داس و قهرانگ^(۲) و قه یناغه کانیا^(۳) له بن ساپیته ی بانی کرده وه هه سان و رونیان ئاماده کرد. کورانی حاجی سمایی، نه وهنده

۱. قان: په له، پارچه. بۆ پووهری گهنم و زهوی و... به کاردیت. قانه فهریک: په له گهنم یان په له جۆیه ک که دانه کی به ته واوی په ق نه بووه و هیشتا نه رمه.
 ۲. قهرانگ: قه لانگ. ئامپریکه له شیوه ی داسی دروینه، دهمه کی ئاسنه و کلکه کی داره، وهک داس دهمه کی تیژ نییه، بۆ کۆکۆدنه وهی سوالی گهنم له کاتی دروینه، به کاردیت.

۳. قه یناغ: جوار دانه په نجه ده سنکیشی ته نه که یه، ته لیک پینج سه نتی می به سه ر نوکه که یه وهیه، سه پان و دره وان له کاتی دروینه دا له په نجه ی دهستی چه پی دهکات، بۆ نه وهی سواره (سواله) ی گه وره تری پت هه لگیریت.

بەکارن لە کشتوکال و مەرداری و ئیشوکاری گوندنشین، هەر مەپرسە، بە چەند پوژتیک سواری جۆیان^(١) بە پێوە نەهێشت. هەر هەموویان دووریەو، خەریکی کێشانهو و قرشەشکێنن چەند قوناغیک لە پیش خەلکین. سێ برا، سێ پالەوان لە ئیشوکاری گوندی. ئیستا زۆربەیی خەلک دروینەیی جۆی تەواو کردییە، مەگەر یەکیک نەخۆشی هەبێت لە مائی یان گرفتاریی بۆ پەیدا بوو، دەنا هەندیک لە جووتیارەکان خەریکی گێرەکردن. یەک لەو خزمانەیی حاجی سماییلی کە مائیان لەو بەری پرووباریە، ئەو بەیانییە کۆری یەک لەو خزمانە بە سواری هیستریکی قوڵی^(٢) بارەبان^(٣) لە بەردەرگای حەساری مائی حاجی سماییلی دابەزی. لەو کاتەدا، حاجی سمایل خەریکی مژاندنی بەرخەمیشکە یەکی^(٤) بوو، سلاوی لێ کرد، حاجی سمایل وەک پیشەیی هەمیشەیی خۆی سلاوەکەیی ئەستاندەو و بە خێرەتانیکی گەرمی لێکرد، فەرمووی کردە ژووری بە مندالیکی گوت جڵەوی ئەو هیستری لەو میوانەیی وەرگەر و هیستریکەیی ناودەو هۆ لەسەر ئەو ناخوڕی ئەو لای بیبەستەو و ئالینکی لەبۆرۆکە. لەسەر لەبایکی لاکیشە دانێشتن، جامە ناویکی شەوییان لەسەر کوندەرانی^(٥) بۆ میوانی هینا. «یاخوا

١. سواری جۆی: سوالەیی جۆ.

٢. ئیستری قوڵ: ئەو ئیستریە کە پەنگی نارنجییە لە مابەینی سوور و زەرد. ئەو پەنگە لە ئەسپ و ماین پێدەگوتری (شێ) لە ئیستر پێدەگوتری (قوڵ) بە لامی سووک.

٣. بارەبان: هیستریکی بەتوانا کە باری زۆر قورس هەلبگرێت.

٤. بەرخەمیشکە: بەرخەمیزکە. ئەو بەرخەییە کە دایکی نەماوە، مەپکی بەشیری بۆ دەگرن بۆ ئەوەی بیمژی.

٥. کوندەرانی: کوندەلانی. دوو لادیواری یەک مەترییە، داری بەسەردا پایەل کراوە

به خیربیتی سه‌رچاوی مامی خۆت، دهی بابت و خزمان چۆن؟ هه‌موو لایه‌ک
 بێ مزه‌په‌تن^(١)؟ حال و نه‌حوالتان؟ که‌ستان لێ نه‌خۆش نه‌که‌وتیه‌؟ له‌گه‌ڵ
 جۆ دروونان چۆن بوون؟ جۆتان گیره‌ کردیه‌؟»، وه‌لامی نه‌و رێژنه‌ پرسیاره‌ی مام
 حاجی سمایلی دایه‌وه، لێ دوایین پرسیار بۆی بوو به‌ هه‌لیک داوا و مه‌قسوودی
 هاتنه‌که‌ی عه‌رزکات: مام حاجی! بابم گه‌له‌ک سلاوی لێده‌کردی نه‌حواری
 ده‌پرسی، بابم و برا گه‌وره‌که‌م به‌ نه‌خۆشی گرانه‌تای که‌وتوون، بانگی شه‌وتاشمان
 لۆ راهیشتوون، که‌چی هه‌ر چاک نه‌بوون، یه‌ک چه‌پکو یه‌ک سواره‌مان له‌
 ته‌باره‌ی^(٢) جۆی خۆمان نه‌دوو‌ریه‌ته‌وه‌وه‌ له‌و ئاقاره‌ی^(٣) گوندی خۆمان، به‌س
 ته‌باره‌ی جۆی مه‌ نه‌دوو‌راوه‌ته‌وه‌وه‌ بای لێده‌دا، بابم گۆتی لۆ نه‌و عیشه‌نه‌ پیاو
 پروو له‌ خزم و براده‌ری خۆی ده‌نی و داوا‌ی یارمه‌تی ده‌کات، نه‌گه‌ر به‌یانی دوو له‌
 کوهره‌کان بنیتری لۆ زیاره‌و یاریده‌مان، زۆر مه‌منوون ده‌بین، چونکه‌ خه‌لکی سێ
 گوندانمان دینه‌ یاری^(٤)، به‌ پۆژو دانیک دوو پۆژ ته‌واوی ده‌که‌ن، به‌رام نه‌گه‌
 هاتن داس و قه‌یناغی خۆیان بێنن، نه‌بادا نه‌وانه‌ی مه‌، به‌شمان نه‌که‌ن، چونکه‌
 زیاره‌کی گه‌وره‌یه‌! حاجی سمایل وه‌ک په‌وشتی هه‌میشه‌یی خۆی، له‌ قۆرابی
 دریه‌وه‌ ده‌ری: وه‌ی به‌سه‌ر هه‌ردوو چاوم، یارمه‌تی خزمان بێ و به‌ کوپی من

و قه‌سه‌لی له‌سه‌ر پاده‌خه‌ن بۆ له‌سه‌ردانانی دۆدان و کونده‌ی ئاو بۆنه‌وه‌ی شه‌وی
 بێت. به‌سه‌ر کونده‌کانیشه‌وه‌ سیته‌ریک دروست ده‌که‌ن.

١. بێ مزه‌په‌ت: بێ مزه‌په‌د، بێ موزه‌په‌د: بێ زیان، بێ کیشه‌ و ناخۆشی.

٢. ته‌باره‌: په‌له‌گه‌نم و جۆی نه‌دوو‌راوه‌.

٣. ئاقار: مه‌زرا، ده‌رو ده‌شت.

٤. دینه‌ یاری: دینه‌ یاریده‌، دینه‌ یارمه‌تی، دینه‌ کۆمه‌ک.

بکری، ھەر منەتی تێدا نییە، چ لە سبەینی زووتر نییە، ھومیڤە و کاکه پەشی کۆرم دەنێرم لۆ یاریتان، ھەتتا ھە کونی ناخیر سوارەتان لە گەر نە دوورن، نابێ بیئەو. ھەر بۆ خوشیەش گوتی: بە بابت بری ھەز دەکات سەری خانوو و سەری لەودە کاشیان پێ سواق بدات، ئەوجا بیاننێرنەو لۆ من، بە یانی وە کات^(۱) لە سەر تەبارە جۆی ھازرن دەستت لە بن سەرت بێت و ھێچ خەمت نەبێ منداری مە لە دروینە ی ئازان.

بە یانییە، ھیشتا رۆژ تیشکی زێرنی نەرژاوە تە سەر ئەو دەشتە پانوبەرنە ی دزییات، سە پانی سی گوندان کۆبونەو لە چەند قۆران^(۲) دە چنە گازی دروینە ی^(۳)، زینگی داس و چرپە ی پوولە کە ی سەر قەیناغان فرکە ی سوارە ی ھۆنراو و چرپە ی قەرانگی تیلە کیشان^(۴) ھەر مە پرسە چ مە حشرە کە، حریتە حریتی مە لۆ کیشان ئاوازیکی تایبە تی بەو ئاقارە ی داو و پالە نرک بوو بۆ خۆنمایشکردنی ئازایە تی سە پانە کان. تە بارە ی جزیە کە ی لە نزیک گوندییە، ھومیڤە ی حاجی سماییلی چوو و بەر بەری دروینە ی رۆو لە گوندی گازە کی دوورو درێژی لیدا، چەند سە پانیکی بە رامال و دەنگخۆش لە گە لی چوونە گازی، ھەر کە دەستی بە گۆرانی گازی کرد، سە پان و تیلە کیش لەو دەنگ و سە دایە ھەموو واقیان و رەمابوو، ھەر بەو ئاوازش سە پانە کان بۆیان دە گێرپایەو. بۆ دەربیرنی پێخووشی

۱. وە کات: یە کسەر، راستە وخۆ، دەستبە جی.

۲. لە چەند قۆران: لە چەند قۆلان، لە چەند لاو.

۳. گازی دروینە ی: گاز: بانگ، کە لێرە دا مە بەست لە گۆرانی دروینە ی.

۴. تیلە کیش: ئەو ژنە ی کە مە لۆ ی لە دوا ی سە پانان ھەلە دە گریتەو، جا ئە گەر جۆ بێ دە یكات بە گیشە، ئە گەر گەنم بێ دە یكات بە گە لاویژ.

ئەو گۆرانىيە، سەپانەكان وەك نیشانەدانى ھونەرنىكى دروڭىنە، سوارەكانىيان دەھۆنىيەو ھەتتا دەستيان تىيدا بوو بۆ پشستەو ھەليان دەدا، تىلەكىشى مەعلان لە ھەوا دەيانگرتەو، فرپكان فرپكانىكە مەگەر ھەر خوا بۆ خۆى بزائى، ھەر سەپانەو تواناي پشت راست نەكردنەو ھى خۆى نيشانى سەپانەكانى دىكە دەدا، ھونەرى رامال و گەوزى گەورە و ھۆنىنەو ھى سوارەى مەلۆ، تىلەكىشەكان لە پىشپرپكى خەركردنەو ھى سوارەو مەلۆو گىشەدانان، خويان راڊەنا. شەش تىلەكىش مەلۆى ھەلدەگرنەو، بەرامپىليان لە پشتيان توندكردو گازو گورىنگيان بەسەر كە مەريان شوپركردەو، كلكە ئەنگوچكيان لە زەندو باسكيان شەتەك دا، لەچكەو ھەورىيان لە دەموچاويان پىچاوە، تەنھا چاويان بەدەرئويە بۆ ئەو ھى پىستى دەموچاويان لەبەر تىشكى ھەتاوئى رەش نەبىت. دەست و پەنجەيان لە خەنەى گرتووە، ھەم بۆ ئەو ھى لايان جوانەو ھەم بۆ قايمبوونى پىستيان بۆ ئەو ھى لەگەڵ دركودار ناو لەپى دەستيان برىندار نەبى و نەرووشى و نەرمى خۆى لە دەست نەدا. ھەندى برىيەك و دوو، گىشە لەناو پەرىزى قەپاغ كران، پەرىزە جوپان بوو ھەو، چرىكەى گۆرانى ھومىرەى حاجى سمائىلى و قىرەو ھى سەپانان زۆرىەى ژن و كچى گوندى ھىنا سەربان و لاكۆلان و بەرھەيوانان، گەردنى خويان ھەلدەكىشا بۆ ئەو ھى بزائى ئەو سەپانەى گۆرانى گازى دەلى، كىھەيە! لە يەكتريان دەپرسى ئەو سەپالەيە كى و كورى كىيە؟ خەلكى كامە گوندىيە و ئايا ژنى ھىناو؟ ژنەكەى جوانە؟ ژنى بەدلى خۆى ھىناو؟ سەرجەلەى تەواويان دەپشكنى و رەجەلەكيان لە رەگەو دەردىنا. يەك لەو ژنانەى زۆر سەرسامە بەو دەنگ و سەدايەى ھومىرەى، بووكى سالىي ناغاي گوندىيە، تازە لە مەسلەتىكدا سەر بە ھەوى درا بوو كورى ناغاي، واتا لە (بەدەل خوڭىن) و بە نابەدلى بە مېرد درا بوو، خۆى بە ئاوكوف و

قابىلى مىڭدە كەي نەدە زانى، بۆيە دايمە چاولسە دەرو دلبە خەم بوو، لە گەل ھەر گۆرانىيە ك وای دە زانى مە بە سست لىي ئەو. چووبووە سەربانى لە بەرھە يوانى كۆشكى كە دروست دەپروانىيە تەبارەو سەپانە كان، ئەو دەنگ و ئاوازە نىرانەي حومىرە و گىرپانەوئى سەپانە كان، ھەموو ھەست و ئارەزووى بووكە خانىيان بە جۆش ھىنابوو، لەنار بەندە كان خۆي دەبينىيەو، ھەروەك كتومت گۆرانىيە كە بۆ وى گوتراي، لە گەل ھەر بەندىكى، بووكە خان وای خەيال كەردبوو ئەو گۆرانىانە بۆ ئەو چارەنووسە رەشە نەخوازوئى وى و ئەوانەي وەكى وين، گۆترایە.

بەند بە بەندى بۆ بيمرادى و چارەپەشى ئەو دانراو، بە تايبەتى كاتىك گۆيى لىبوو حومىرە دەيگوت:

لە كۆيم دىتو لە كۆيم دىت، لە بنە بنارى كۆي
 ئاورم داوھ چاوبازە، يار لە پەريزە جۆي
 مەمكى راستەي گۆواينە^(۱)، لەبەر ھەرمى مەرۆي^(۲)
 پەرچەم ئارمووشى خاسە، ھاتىتە سەر برۆي

لە كۆيم دىتو لە كۆيم دىت، لە شىنكەي نۆغەرانى^(۳)
 يارم كۆترە بارىكە، خۆم گرتم لە ھىلان

۱. گۆواينە: گوان، ئەنگوان، شەمزان، ئەزىەتيان گەيوەتن.

۲. ھەرمى مەرۆي: ھەلمى مەرۆي.

۳. شىنكەي نۆغەرانى: شوپىنكى ديارو ناسراو لە گوندى نۆغەرانى سەر بە ھەولير.

بِ تالعی من مه‌علوم بوو، ده‌فری ده‌چووہ عاسمانی
دوو عه‌شیرت تیکبه‌ربن ئه‌وشه‌و بو‌ت دیمه‌ ژوانی
قورپی گوارانی ترازاند له‌سه‌ر جی راموسانی

له‌ کیم دیت و له‌ کیم دیت، له‌ گاوهره‌و که‌نداری
یارئ من کارمازه‌ جیی خوشکرد له‌ نساری
ده‌ستت لی هه‌ ئناگرم ببیه داکئ منداری
بسک و که‌زی تیکه‌ل بوون له‌ گه‌ل لفکی هیزاری^(۱)
سویندم به‌ که‌لاموللای ئه‌تۆ له‌ گوله‌ی خه‌ساری!

بووکه‌ خان هه‌ر به‌ جاره‌کی ناگری گرت، له‌وه‌ی زیتەر خۆی پئی رانه‌گیرا، بانگی
کاره‌که‌ره‌که‌ی کرد، پاکه‌ته‌ جغاره‌کی (پۆر مه‌لیک) و یه‌کی (گۆردی فلاکی) له‌نیو
ده‌سته‌سپرینک گریداو دایه‌ ده‌ستی کاره‌که‌ره‌که‌ی و گوتی: « گوی بده‌ من، ئه‌و
ده‌سته‌سپری بۆ ئه‌و سه‌رپالهی کلّوه‌ سپییه‌ که‌ی له‌ سه‌رییه‌، به‌ره‌و پیتی بلئی ناغاژن
سه‌لامه‌ت لی ده‌کات، ئه‌و دیارییه‌ی بۆ ناردی ئه‌منیشی نیشان بده‌ بلئی ئه‌و ژنه‌ی
له‌به‌ر ده‌رگای هه‌یوانی کۆشکی بۆی ناردووی، ده‌لی درم زۆر به‌ خه‌مه‌ که‌س ناگای
له‌ دری که‌س نییه‌، ده‌بیت هه‌تاوه‌کو دروینه‌ ته‌واو ده‌بیت گۆرانیم بۆ بلئی، ئه‌گه‌ر
ناقه‌ت که‌ردنی ئازاد ناکه‌م، له‌ رۆژبازاری قیامه‌تی له‌سه‌ر پردی سیراتی نایه‌لم
بپه‌ریته‌وه‌و یه‌قه‌گیری ده‌بم، وه‌ک ماری له‌ ملی ده‌هالیم!» کاره‌که‌ره‌که‌ رۆیشت

۱. هیزار: میزه‌ریکی دروستکراو به‌ هه‌وری، تاییه‌ت به‌ ژنان. نیتوچاوانه‌که‌ی به‌
ده‌رزیه‌ و کۆتۆکه‌و، کلّوه‌که‌یشی به‌ قه‌ره‌پول نه‌خشاوه‌.

هه تاوه کو لای حومیڤه ی گیر نه بوو، به سرت به گوێیدا چرپاند: «ئەو دیارییه له لایەن ئاغە ژم بۆ تۆ ناردراوه، ئەها له کوێ ڤاوه ستایه ته ماشامان ده کات له به ره یوانی کۆشکی!» ڤاسپارده که شی بی زیادو که م پیگوت. حومیڤه ش دوور به دووری به ئاماژی ڤازیبوون بۆ داواکارییه که ی، دهستی بۆ له سەر چاوی دانا، ئەویش له کۆشکێرا ئەو قۆل و باسکه سپیه پڕ له بازنه ی بۆ بلند کرد، هینده ی دیکه حومیڤه ی ورووژاندو هه یران کرد، که یفی گۆتینی هه ستابوو، ئەو باسکه ههروه شانده نه ی له زهینی حومیڤه ی ببوو به تابلۆیه کی هه نده جوان، قهت له بهر چاوی لانه ده چوو!

وه ختی نانی چیشتی، داسه کانیا ن سووین، هه سزانو ڤۆنیا ن له یه کتری وهرده گرت، ناسکه نان و هه رمیشکی^(۱) به ڤۆنه که ره یان خوارد، به که وچه که داره کانی ناو کو تکه دۆیه کان تیر نه ده بوون، بۆیه کو تکه دۆیا ن به سه ری خۆیا نه وه کرد، هه تاوه کو قۆره یان لی برین! هه ستانه وه قه یناغیا ن له قامکه کانیا ن هه لکیشان. حومیڤه و چه ند سه پانیکی دهسته برێر چوونه بهر به ری دروینه ی، چوونه گازی. حومیڤه تیله چاوه کی هه ر له سه ر هه یوانی کۆشکی و دیمه نی گۆرینه، ئەویش هه موو له شی کردووه به گوێ، بۆ ئەوه ی بزانی ئەو جاره چۆنی پێدا هه رده ری و چ به ندیکی بۆ ئاماده کردووه، چۆن کړووزه ی له جهرگو هه ناوی هه لده ستینی. یه ک له سه پانه کانی براده ری حومیڤه ی، هه موو هه سستو خوستی که وتبووه سه ر بووکه خانی کۆشکی ئاغای، به

۱. هه رمیشک: کولێره، نان، ئەستوورک، هه رکامیا ن بێ، وه ک تیکوشین له ته شت یا ن له له گه ندا. ورد ده کړی و ڤۆنی زهنگی به سه ردا ده کەن و تیکی هه لده شیلن، تاییه ته به نانی قاوه لتی.

حومیږه ی گوت: چهنډ به نډیکې دیکه ی بو بلیتی دوور نییه وه کو خه جیتی
سیامه نډی، له کوشکی خوی فریږدات! حومیږه نه و جاره نه و چهنډ به نډه ی
بو هلدان:

کاکه سه ری من دیشی، غه می له درم گه له که
ده چمه چیای قه ره چوغی، له من به مله که مله که
ړاو کردن له کوی خوش بوو، ړواره و غه رابه له که
ئه شقی سی کیژان لیدام عه یشی و گوری و فاته که
له داکیم داده ږی کار مامزی کوره که

له کیم دیت و له کیم دیت، دیتم له به ره هیوانی
شه وقی ئاوینه م دای خوی خزنده جیژوانی
ړوومه ت وهک توی گوری، دامه بهر ړامووسانی
ماندیم ده چه سینته وه ده ستری نازدار چه یرانی
چبکه م ده ستم ناتگانی، بیکه ین گه وز گه وزانی!

هه داره داره داره، دار له داران هه ږبردی
به رایینی که نگرکه ران، گه ییه ئاوی بن به ردی
سینگت ته ختو ږه وږه وه وه ستاکاران لی کردی
تالی تو گه له رهش بوو له به ده ل خوینیان بردی

رووی بای مه‌لای رهش بی کوله گوله‌ی ماره کردی!

ئەو دوو رۆژە تاوھە کو دروینەى جوێ تەواو بوو، حومبەرەى حاجى سەمایلێ گۆرانى گازنێ لێ نەپراو بە تەواوێ دەنگى نوسابوو، سەپانە کان ھەر ھەموویان پشتى کورتە کە کانیان، لەبەر ئارەقەى، ھەموو سەپى بوو بوو ھەک دۆی پێدا کرابێت. ئەوانە شى کە پرکیان لەبەر بوو، ئارەقە لە بن کە پرکی ھاتبوو دەرت. خواھەنى ھەر ھەزە کە، بۆ سەر پرانەى تەواو بوونى دروینەى، دوو گیسکى لە عەرزىدان. لەو دوو رۆژى لەو گوندەى بوون، کاکە پرەش چاوى بە کچىکى مندالکارى تازە پینگە یشتوو کەوت، ھەتا دەست ھەلینى کە لە گەت، دوو چاوى شین، سادەو بێ فرت و فیل، پرسىارى کرد: ئەو کچى کینەو ناوى چىە بە تەمانە بە ماری دنیاى بدەن، یان ژن بە ژنەى پى دەکەن؟ گوتیان: ئەو کچى یەک لە خزمە کانى خۆتانەو ڕەچە لە کى ھۆزى ئیوھەو بۆ براىە کە بە ژنى دەدەن. رۆژى داوى کاتیک گەر پانەو بۆ گوندە کەى خویان، کاکە پرەش چووە تەنیشت داىکى دانیشت، داىکى زۆرى خۆ بە قورىان کرد، ئاخەر ئەو کورەى ھیشتا ژنى نە ھیناوە، لە ھەمووان خۆشەو یستترە! کاکە پرەش دوو سى جار دەویست بە داىکى بلێ کە دلێ، کچىکى گرتوو، لى لەبەر قەرەبارغى دەوروبەر، دەگێرپاھەو، داىکى حارى بوو کاکە پرەش دەیەو قسێکى بکات، لە داىکى زیاتر کەس گوتى لى نەبێت، داىکى گوتى دەى رۆلە بزانم چت دەوێ؟ ئەویش گوتى کە لەو گوندەى ئەو بەرێ پرووبارى، کچى یەک لە خزمە کانى خویانى بینووە زۆرى بە دلێ، ئەگەر بە باوکم و کاکە حسینم بلێ بۆم بچنە خواز بێنێ. داىکى لە خوشیان ھەر بێ بە عەرزى نە دەکەوت، ھەر

زوو ئه و باسه ی به حاجی سمایی و حسینی براگه و ره ی گوت، ئه وانیش ئه و
 خیزانه یان زور به دلی بو. له کاتی چوونه داخوازی، کاکه ره ش چهند باره ی
 کرده وه: ئاگادار بن، ئه وه ی ئه من نیازمه لیمان نه گورن و کچیکی دیکه م لی
 ماره بکه ن، ناوی کچه که و شیوه ی، وه ک پسمیکی خسته زهینیان، گوتی ئه و
 کچه ی ئه من دیاریم کردیه، له هه ر هه موویان بالای به رزتره. دایکی گوتی:
 رۆله ناکری ئه تو ته نها له خه می خۆتدا بیت ئه دی ئه و کوره ی گوری ده دین
 خو ده بی بزانی کوریکی چۆنه؟ داخو سه قه ته، نه قلی ته واوه! هه موویان
 به کاکه ره شیشه وه گوتیان قسه که ت ته واوه هه روا ده کهین، خو گوریمان له
 ده شتی نه دیتیه وه! پیش هه موو شتیکی، ده بی گوری جی و پی خوش بیت!
 خو ناکری له کۆلکه ی بره وینه وه به سه ر به رازیدا بکه وین!

ع

دروست نه و پوژهی ژنیان له کاکه‌په‌ش ماره‌کرد، سه‌رنچو نیگای خه‌لکی
ئاوایی که‌وته سهر نه و قه‌مه‌ریه‌ی هاته‌گوندی و منداله‌هورتکه‌ی ئاوایی
به‌دوای که‌وتن.

له‌دوای گوندبه‌ده‌رکردنی، هه‌رچه‌نده‌دایکی له‌ژیاندا نه‌ماوه به‌شه‌رمه‌وه
سه‌ری نایه‌وه، وه‌لێ ئیستاش قسه‌کانی دایکی له‌گویدا ده‌زرینگینه‌وه به
هه‌مان ئاوازی به‌راییی و ده‌ست له‌سینگ کوتانه‌که‌ی له‌به‌رچاویه‌تی، کاتیک
ده‌یگوت: نه‌ه‌دایکت کو‌تیری‌ت پو‌له‌بو‌ت لال‌بم، به‌خوای چاوه‌زار کاری
لی‌کردی! ناخه‌چهنده‌ماوارکرد به‌شه‌وێ ته‌ماشای ئاوینه‌ی مه‌که، پیشینان
به‌لاش نه‌یانگوتوه‌ نه‌وه‌ی به‌شه‌وێ ته‌ماشای ئاوینه‌ی بکات، ده‌که‌وێته‌ولاتی
غهریب و غوربه‌تان، هه‌رکه‌سیک به‌شه‌وێ ته‌ماشای ئاوینه‌ی بکات، ون‌ده‌بی.
له‌دوو‌بو‌سی کسه‌ی هاوته‌مهنی خو‌ی زیاتر، که‌س له‌گوندی نه‌یناسیه‌وه،
نه‌وانیش زو‌ر به‌باشی نه‌یانناسیه‌وه، ته‌نها به‌چاوه‌کانی تو‌زیک شی‌وه‌یان ده‌کردو
نه‌ده‌کرد. پاسه‌نه‌ختیک به‌شوانه‌ی ده‌چی، ناخه‌چلو‌حه‌وت سال‌که‌م نییه،
عوم‌ری‌که! باوکی زو‌ر پی‌رو بی‌هێز بو‌وه، زه‌مه‌ن ناسه‌واری خو‌ی له‌سه‌ر رو‌خساری
داناوه، سو‌م‌مای چاوه‌که‌نه‌فته‌کانی هه‌ته‌ر ناکات، هه‌ر لی‌ی ورد ده‌بیته‌وه‌و بو‌نی

دهکات، دهلی: تۆخوا ئەتو کیی؟ بۆنی شوانەت لێدەکەم! ئەویش دەلی: نا، شیخ سیراجەدینم... ناخر کێ هەیە باوەر بکات شوانەتی پازدە سالی، ئیستا ئاوا گۆراوە بە شیخینکی کەلەگەتی شەست و دوو سالی بەویقار! شیوەو روخساری گوندی بە تەواوی گۆراوە، گەردەکان زۆر بچووکی بوونەتەو و کەندەکان پڕ بوونەتەو. دیارە زۆر پرووداوە لەوکاتە پڕوودەدەن مەوێ زۆر بە قورسیان لێ دەروانی و سەری لێ تێکدەچێت و سەرەدەری لێ ناکات، وا هەست دەکات کۆتایی دنیایەو گەشتۆتە بنەست، کەچی نازانی بۆی هەیە ئەو پرووداوە بۆی بێتە کردنەوێ دەروازەیەکی دیکە بۆ دەستپێکی ژبانیکی نوێی وا، پەنگە زۆر لە ژبانیەکی پیشووی باشتەر بیت. ئەویش هەر هیچ نەبێت ناوەکی لە شوانەتی قادر قاوەچی، یان شوانەتی سەگگی، بۆتە شیخ سیراجەدین، خەلکیش دەستی بۆ بە سینگێ وە دەنین و دەست و پێی ماچ دەکەن!

کەم کەس ناوی شوانەو شیوەی چیرۆکی گوندبەدەرکردنەکی دەزانن. ئەویش هەر بەو مەبەستی نەناسینەو، چل و حەوت سالی پەبق پرووی لەو گوندەتی نەکردەو. ئیستا خەلکی گوندی وا دەزانن خوا دەرگای خیری لێ کردوونەتەو زاتینکی ئاوا نەجیزادەو بە نوور و نەزەر و بە ویقار وەک بەرەکەتێک لە ناکاوەر ژاوەتە سەر گوندەکیان!

لە دواي پرسیاری مالی قادر قاوەچی، مندالێک هەر بە غار کەوتە پیشیان. بەو پاشنیوەرۆیە، قەمەرەکی لە بەردەرگای مالی قادر قاوەچی راگرت. لە پیشەوێ شیخ سیراجەدین و لە دواوە ژن و مندالەکانی دابەزین و دوو کیلی بەفری لە سندوقی قەمەرەکی لەگەڵ چەند میووە شەکرۆکی مندالان، بە شوڤیەرەکی دابەزاند. مقۆ مقۆ لە نیو گوندی پەیدا بوو: ئەری

ئەو شىخە بە رىقارە مېوانى كام لە ماله كانە؟ هېچ كەس بىرى بۆ ئەو ناچىت، ئەو شىخە ھەمان كسورە نۆبەرەكەى قادر قاوھچىيە كە بەر لە چل و ھەوت سالا گوندبەدەر كرا. ئىستاش ئەو شىخەيە كە ھەموويان دەستى ماچ دەكەن و داواى مەفھەركى شالەكەى لى دەكەن! ئەوكات زۆرى بۆ گەراپوون لەناو بىرو كەندرو زەندۆلان، ھەندىكىش دەيانگوت شوڧىرى لۆرىيە گەورەكان فراندوويانەو بردوويانە بۆ كوئىت و لای ھەجى. ھەندىك دەيانگوت بە نەفرەت بىت، باش بوو لە يەخەى گوندەكەمان بۆو. سەلتەو كەوايەكى رەشى قەترانى لەبەر بوو، شالتيكى سەوزو لە چكەيەكى سېى بەسەر لاجانگو پرومەتى بەرداوتەو بۆ ئەو رىڭاى نەزەرى لى بگرى. مېزەرىكى رەشى لەسەر لە چكە سېيەكەى لەسەرى پىچاوە، سەعاتىكى بە زىزەى لە لىوى عەبا بەسېم چىزاوھەكەى قايم كەردبوو، چەند ئەنگوستىلەيەكى گەورەو سەر بە نقيمى گرانبەھای لە پەنجەكانىيە، ريشيكي كۆرپەكراوى ماش و برنج بە لای سپىدا، ھىشتوتەو. لىواری عەباو سەلتەكەى بە ناو ريشم و سىمى برىقەدار چىندراوھو برىسكەى دى، ھەر دەلئى زېرى سەر دوكانانە! تەسبىحىكى نەرجىلى سەدو يەك دەنكى لە مىلى كەردووە.

جاميكي فافۆنى پىر لە بەفراويان بۆ ھىنا، بەر لە خواردنەوھى چەند فوويكى لە ناوھەكە كەرد، وەك بۆگەى لى بكات، چەند بسمىللايەكى بەسەر ناوھەكەى وەر كەرد، دەمى بە لىوى جامەكەو نا، جامەكەى بە حال لە لىوى كەردەو، ھىشتا قومىكى گەورەى ئاو لە گوپىدا بوو، خەلكەكە عافىەتبارانىان كەرد، بە بنى چاوى لە خەلكەكەى رادەما بزانی كە سىيان دەناسىتەو، زۆر بە ھەستىارى ھەلسوكەوتى دەكەرد، تەنانەت يەك ئەنگوستىلەى لە پەنجەى خۆى با نەدەدا

تاوه کو چەند بسمیللایه کی نه گوتبایه.

مام قادر قاوه چی بینایی چاوه کانی له دهستداوه، وهک تازه کوره کهی ببینی له نامیزی کردو به دهنگیکی کزو له رزۆک تیکه لآو به گریان گوتی: به خوا ی بۆنی شوانهت لی دئ، شیخ سیراجه دین هه ر به سرته به گوتی باوکیدا چرپاند: نام شیخ سیراجه دینه. نه ویش گوتی شوکر بۆ خوا کوره کهم بۆته شیخی به رمالیی تازه بشمرم سویم له خۆم نابیتته وه! پیاوه پیرو که نه فته کانی گوندی، چیرۆکی په راگه نده بوونو گوندبه ده رکردنی شوانه ی پیشدا و شیخ سیراجه دینی ئیستایان ده زانی، به لآم نه یانده ناسییه وه.

به ر له چل و چهوت سال، نه و سه رده می شوانه ته مه نی پازده سالتیک بوو، شوانی میگه له مه ریکی گه وره بوو، که خۆی له سی سه د سه ر مه ر ده دا. میگه لی مه ری قادر قاوه چی به ناویانگ بوو، دێله سه یه که ی بای خوار دووه ^(۱). شوانه شه وو رۆژان ده ژمی ری بۆ نه وه ی له دوا ی شه ست رۆژ دێله سه گه که بتره کی ^(۲)، چونکه نه گه ر گوجیله کانی زیاتر گۆل بن به شه ستو پینج رۆژ ده تره کی، به لآم نه گه ر گوجیله کانی زیاتر دێل بن، شیست رۆژ ده تره کی، نه وکات به که یفی دلّی خۆی دوو گوجیله سه گ نیشان بکات و به دهستی خۆی بیعاملینی و په روه رده یان بکات. کاتیک دێله سه گه که ده تره کی، شوانه دێله سه گیکی شینی ده و رهش و گۆلتیک له گوجیله کان راده گری و ده یانکات به سه گی خۆی. به جۆریک نه و دوو گوجیله سه گه ده عاملینی و په روه رده یان

۱. بای خوار دووه: دێله سه گ دوا ی نه وه ی گۆله سه گ له گه لی جوت ده بیت.

۲. بتره کی (تره کین): زایینی هیندیک ناژه لی مێبیه نه ی وه کو سه گ، پشيله، چه قه ل و... که چەند به چه که یه ک به یه ک زگ داده نین.

دەکات دەبن بە بەشیکی لە جەستەیی شوانەیی، ڕۆژ تا ئێوارێ بە دوایانە و هیەو مەریان بۆ دەدۆشی و شیرەکیان دەدات، شەوانیش زۆرجار لە سەر دامیانی قاپۆتە کەمی دەخەون، هەر کاتیکی خەلکی گوندی شوانەیان دیتبا سەگەکانی بە دوایانە نین، جیگای پرسیار بوو، چونکە قەت بۆ یە ک چرکەش لە شوانەیی دانە دەبەران، کە ناویشیان دەهینا دەیانگوت شوانەو سەگەکانی. ڕۆژیکی ماریکی شینی گاینجی^(۱) ژاردار بە گۆلەکی یەو دەدات و حەياتی پەش دەدا. ئەگەر ئەو سەگە نەبایە مەرە کە بە شوانەییەو دەدا، سەییە کە خۆی کردە قوربانی شوانەیی. شوانە زۆری بۆ خەمبار بوو، سەبووری و فەرامۆشی ئەویشی خستبوو سەر دیلە کە، شوانەو دیلە کە بە جووت بۆی دەگریان. ئەو دیلە سەگە زۆر مەووی شوانەیی دەبێت و پاسەوانی مینگە لە مەرە کەمی بۆ دەکات، شەوین^(۲) و شیوە خواری^(۳) لە گەڵ دەکات، شەو و نیوە شەوان ڕێی لە گورگان دەگرت قەت نەیهێشت گیسکی کشی بخۆن. کەس نەیدەتوانی لە گەڵ شوانەیی بە شەر پێت، سەگە کەمی برینداری دەکرد، چەندین جار شوانەکانی گوندی هەر بۆ تاقیکردنەوێ، بەرانگژی شوانەیی دەبوون، دیلە سەگ خۆی پێدا دەدان شوانەیی دەپاراست.

دەستپێکی ئەو ڕۆژەیی، سەر نوێشتی شوانەیی گۆپی و لە شوانەیی قادر قاوەچیرا کردی بە شیخ سیرا جەدین، یە ک لە ڕۆژە گەرمە تاقە تپرووکی نەکانی

۱. گاینجی: گانگێو، گانگێو. ئەو مەرە کە ژارە کەیی زۆر پێس و کوشندەیی، ئەگەر بە (گا)و بەدا دەینەنگێو (دەیکوژێت).

۲. شەوین: لەو پاندنی مەر و مالات بە شەو.

۳. شیوە خوار: لەو پاندنی مەر و مالات لە دواي بانگی شێوان بە درەنگەو.

هاوینسی بوو، کاتیک لهو په ریزه خوار گوندی، مېره که ی بلابوونه وهو لهو
 ناقاره ی تاقو جووت بوو بوون. شوانه خوی هه لکوتا بو به رسیبه ری کهنده رانی
 سور^(۱)، پاشنیوه پویه کی درهنگه و سیبه ری کهنده رانی سوور خوی لینک
 کینشاهه ته وه میوانان دالده ده دات، دپله سه گه که ی، پیی له شوین پیی شوانه ی
 داده نی و وه کو قیری که وای سپی^(۲) له یه خه ی نابیته وهو به هیچ باران لپی
 جیانابیته وه. دپله سه گه که به بایه و ناره زووی جووتبوون له گهل گوله سه گیک،
 نارامی لیله لگرتوه! له حه ژمه تی نه وه ی لهو ده شته چوله ی، گوله سه گیک
 شک نابات ناره زووی لیته اتنی^(۳) دابمرکینیته وه، نه ندامی زاوژی و پاشووی
 له کهنده رانه که ی ده سووی و خوی پی ده خورینی بو نه وه ی کولوکی ناره زووی
 جووتبوونی به و جوړه دابمرکینیته وه، شوانه ش هه ست ده کات دپله سه گه که ی
 چیژ له خوراندنی نه ندامی میینه ی خوی ده بینی و ناوا سفتوسوی داده مرکي،
 بویه، شوانه ده که ویتته خوراندنی بنکلکی سه گه که ی، سه گه که ش لاقی لینک
 بلاوده کات و کلکه سووته ی له بهر شوانه ی ده کات!

عه ولا شیت، دوو سال بوو تیکچووبو، هه ر به ته وای شیت بوو بوو،
 له نومرهمه ندانو چاک و پیرو شیخ و مشایه خی نه و نیوه ی نه ماوه په پړوی
 که سک و نوشتوو و نه بو دوو جانو حه مایلبه ندی خوی، به کلار و لاشانی

۱. کهنده رانی سور: کهنده لانیکه گله که ی سووره و که وتوته باشووری گونده که ی
 مالی شوانه ی.

۲. قیری که وای سپی: پیوه چه سپانی شتیک، بابه تیک به که سیکه وه به جوړیک
 لپی نه بیته وه، وهک چون قیر به که وای سپیه وه دیاره و لپی نابیته وه.

۳. لیته اتن: جووتبوونی گوله سه گ له گهل دپله سه گ.

عه و لا شیتیه وه هه لئه واسیبه! وه لسی، به قه دهر تۆسقالیک کاریان له عه و لا شیتی نه کردبوو، پۆژ هه تا ئیوارێ ده چووه ئه و ئاقاره ی، جوړکیکی خامی به نیفۆی^(۱)، به ده سته وه بوو، تاوه کو ئه و جوړکه ی پر نه کردبا له قالۆچه و بۆ نیو گوندی نه یهینابایه وه، نه ده هاته وه گوندی. زۆرجار تخووبی ئاقاری گونده کانی ده و رویه ریشی، بۆ خرکردنه وه ی قالۆچه ی زیاتر، تیده به پراند. قالۆچه کانی ده هینایه وه گوندی و به کۆلانه کاندایه رشو ب لای ده کردن. خه لکی گوندی، به ده ست قالۆچه کانی عه و لا شیتی به زاله هاتبوون، زۆرجار له کاتی نانخواردنی ده هاتنه سهر سه به ته ی نانی و ده که و تنه نیو خواردنه کانیان!

له چاره ی ره شی شوانه ی، ئه و پۆژه عه و لا شیت جوړکی قالۆچانی پر نه کردوه، له و ئاقاره ی ئه و ده شته پازو به رینه له گهرمان وه ک تراویلکه له بهر چای هه لده چی، شه لالی ئاره قه بووه و زاری له تینوان وشک بووه، به جوړیک خیزی و لیکای له زاری براوه قورگی خۆی پی ته ر بکاته وه. لوتوبزوت چای ده که ونه سهر ئه و میگه له مه ره ی له که نداری سۆز ب لای بووه و ده له وه ری، کاتییک نزیک ده بیتسه وه، به که ره مه ره که یرا ده زانی ئه و مه ره ئی شوانه ی قادر قاوه چییه، ده زانی له سهر پشتی که ره که ی، تیپی پر له دیمکه ئای^(۲) لیه و ئای ساردی ده سته که و ئی، له خنکان و ته ر یفه بوون^(۳) پر زگاری ده بیت.

۱. نیفۆ: نیفۆک. ئه و شوینه یه له شه لوار یان ده رپی که دۆخینی تیه لده کیشری.

۲. دیمکه: له پارچه ختوه یان چه رمی خۆشکرای ئازه ل سازده کرئ به مه به ستی ئاوتیده لگرتن بۆ مه زرا و ده شتوده. کونیککی بچوکی هیه بۆ ئاوتیکردن و لیده رهینان.

۳. ته ر یفه: تینویتیبه کی له پاده به ده ری نزیک له خنکان له تینوان.

بەرھەو وى مىلدەنى، بەجۆرىك شەپرىو بوو بە لاپەلاپ لاقى تىكدەھالىن،
 ئەو تۆزى لەگەل ھەنگاۋەكانى لە قەسەلەكان بەرز دەپىتەو، ھىندى دىكە
 گەرۋى وشك دەكەن، ئارەقە بەنىوچاۋانى و لاملیدا رىچكەى بەستوو،
 قۆلتى ھەردووك چاۋەكانى پر لە ئارەقە بوو، ئەو، قالۆچە كۆكردنەو ۋەك
 ئەركىنك و كەسابەتەك دەبىنى. ئەو، لەلای گرىگو جىي بايەخ نىيە خەلكى
 گوندى لەبەر قىلۇچان خەرىكە مائەكانيان بار بكنە! قالۆچە دەكەپتە نىو
 شىرو ماستو دۆى بەردەمىيان، ئاخىر ئەو گوندە بەجۆرىك رەش دەپىتەو لەبەر
 قالۇچان، ھەر شەقاۋىكى ناو گوندى، پىت لەسەر قالۆچەىەك دادەنى! پۆژى
 خۋاى نىيە عەولاشىت جۆركىك قالۆچە بە كۆلانەكانى گوندى ۋەرنەكات و
 پۆژىبرى ناكات، بەھەر نرخیك پىت، دەبى جۆركىك پر قالۆچە بكات! خەلكى
 ئاۋايى، لەبەر پىھەلگەرانى ئەو قالۇچانەى، زۆرجار لە خەۋى شىرىن رادەپەرن
 چەند شەپىك لەنىو چاۋانو لاملو سىنگى خۋيان دەكوتن و ھەلىاندەدان.
 چەند جار لە تەشتى ھەۋىرى قالۆچەيان دەرھىناۋە! جارى ۋا ھەيە مندا
 لەناۋ لانكى لە نىۋەى شەۋىدا دەزىرىنى ۋاىكى خەبەر دەكاتەو، كاتىك
 دەسترازى دەكەنەو قالۆچە چۆتە ناو كراس يان كۆچكى سەرى. خەلكى گوندى
 دەيانگوت يان دەپىت گوندەكەى بۆ عەولاشىتو قالۆچەكانى چۆل بكنەن، يان
 دەپىت بچىنە لای باوكو براگەۋرەكەى، بۆ ئەۋەى چارەىەك بدۆزىنەو. پۆژ
 نەبوو بە باوك و براگەۋرەكەى عەولاشىتى نەلىن و گازاندەى نەكەن. ئەۋانىش
 دەيانگوت نىمە چى بكنەن! شىتەو شىتەش تەكلىفى شەرى لەسەر نىيەو
 جىي گلەيى نىيە! خەلكى گوندى دەيانگوت ئى كاكە بىبەنە سەرچاك و پىران
 دوعاگۆيان شىخ و مەشايەخان، ھەرنا بىبەنەو بۆ ئۆمەرمەندان ئەبودوجانەى

بۆ دروست بکەن، کە مەتەر خەمن ئە گەرنا شیخی ئاوا پەیدا بوو شیت و هاری
لە مائی چاک دەبێتەوه! لە گەل هەر جارێک گلەیی و گازاندان، ژمارەى نوشتوو
کشتە کو دوو عا حەمایل کراوەکانى سەر شانۆ کورتە کو کلاوی عەولاشیتی
زیادیان دەکرد، بە جۆریک، شوێنى بە تال لە کلاوەکەى نەماوە نوشتووی نوێ
پێوە هەلواسن. ئەو هەموو نوشتوو و مەتەر پەڕکە نەیان توانی عەولاشیتی لە
قالۆچە گرتن ساردکەنەوه. ئە گەر خەلکی ئاواى لە پۆژیکدا بیست قالۆچەیان
بکوشتبایە، ئەو لە بەرامبەر دا عەولاشیت چەند ئە وەندەى دیکەى لۆ
دەیانەوه! بۆ هەر پۆژیک، عەولاشیت جۆرکەکەى هەمیشە قالۆچەى نوێ
تێدا بوو، لە قالۆچەى هەمە جۆر و پەنگاوەنگ!

عەولاشیت، خۆی هەلدا کۆتێ بۆ ئەوێ بگاتە کەرەمە پەکەى شوانەى قادر
قاوەچی و لە تێرەکەى سەر پشستی، دیمکە ئاوەکە دەرینى و خۆی لە تینوان
پزگار بکات. تا دەگاتە میگە لە مەرکە زۆر پەڕشان و شەپزە دەبێت، ئەو،
دیقەت و چاوی هەر لە سەر کەرەمە پەکەیه، دەبینی لە سێبەرى کەندارى سۆر،
کەرەکە وەستاوه. چاوی پەشکە و پیشکەى دەکات و خەریکە سۆمای هەردوو ک
چاوەکانى لە دەست بدات. هەر چۆنیکى بێ خۆی دەگەیهێتە سەر کەندارى
سۆر، دەبینی شوانە خەریکی خوراندنی بنکلکی سەیه کەیه تی، سەیه کەش
لاقى پاشووی لە یە کتر بلۆکردوون و بە ئاماژەى رازیبوون و پێخۆشبوون،
کلکە سۆتەیه تی! لە ناکا و دەنگى حەپینی سەگەکەى و دەنگى عەولاشیتی
تێکەل بە یە کتر دەبن، عەولاشیت دەلی هۆ شوانەى قادر قاوەچی سەگباب
ئەو سەگە کەت دەگێی؟! شوانەش قسەى عەولاشیتی بە هەند وەرناگرى و
لیی بە بەنیه وە ناکات، دەلی: ئای عەولا بە خێر بێی! شوانە خۆی دەناسی و

هه‌رگیز بیر له شتی ئاوا ناکاته‌وه، که له‌نیو خه‌لکی قیژه‌ون و بیژلیکراوه. وه‌ره عه‌ولا بزانه‌م قالۆجه‌ت زۆر گرتوه؟ ده‌بینی عه‌ولا شیت له‌تینوان به‌حال نووزی دیت، هه‌ر زوو دیمکه‌ئاوه‌که له‌تیرێ ده‌ردینی و به‌سه‌ر ده‌وی عه‌ولایه‌وه ده‌کات، هینده به‌په‌له‌ ئاوه‌که‌ی ده‌خواته‌وه، نیوه‌ی به‌دهنده‌ی^(١) سینگێ خۆیدا ده‌پێژێ. له‌ دوا‌ی ئه‌وه‌ی عه‌ولاشیت پشوو‌ی دیته‌وه به‌ر، به‌ شوانه‌ی ده‌لی: بچمه‌وه به‌ باوکت ده‌لیم ژنیکت بۆ بی‌نی بۆ ئه‌وه‌ی چیت‌ر سه‌ی نه‌گی! شوانه‌ش پیده‌که‌نی و گو‌ی به‌ قسه‌که‌ی نادات، ده‌لی: عه‌ولا بزانه‌م قالۆجه‌ت زۆر گرتونه! عه‌ولاش ده‌لی: ئه‌رێ به‌پاست شوانه به‌سه‌ری بابت پیم بلی قالۆچه له‌ کێهان لای زۆره؟ چونکه‌ ناچمه‌وه گوندی تاوه‌کو جو‌رکم پ‌ر له‌ قالۆچه نه‌که‌و بۆ گوندی نه‌به‌مه‌وه، ئه‌و‌رۆ زۆر ماندوو بووم، ده‌لیی قالۆچه قاتییه له‌و ئاقاره‌ی!

ئیواره‌ی ئه‌و‌رۆژه، عه‌ولاشیت له‌ دوا‌ی ئه‌وه‌ی جو‌رکه‌ قالۆچه‌که‌ی له‌ گوندی به‌ کۆلانه‌کاندا بڵاوده‌کاته‌وه، جو‌رکه‌که‌ی قه‌ده‌کاتو له‌ گیرفانی داوی وه‌ک ناماده‌کارییه‌ک بۆ رۆژی دوا‌یی، ساییلی هه‌موو رۆژه‌کانی دیکه. عه‌ولاشیت له‌ مالی خۆیان ده‌لی شوانه‌ی قادر قاوه‌چی له‌به‌ر سیبه‌ری که‌نداری سو‌ر سه‌یه‌که‌ی خۆی ده‌گا! هه‌یج که‌س له‌ ماله‌وه‌یان نه‌ باوه‌ر ده‌کاتو نه‌ گرنگی به‌و قسه‌ سه‌قه‌ته‌ی عه‌ولاشیتی ده‌ده‌ن، چونکه‌ رۆژانه له‌و و‌رینه‌و قسه‌ هه‌له‌ق و مه‌له‌قانه ده‌ده‌فرتینی و که‌س لینی نا‌ک‌ری. با‌گو‌ی قسه‌کانی ناده‌نه‌وه‌و تیلکی تیه‌ورناده‌ن. ناخ‌ر ئه‌و‌ خه‌به‌ره‌ بی‌ جیورپیانه‌ش ک‌ریاری خۆی هه‌ر ده‌بی و ده‌توانی به‌ ئاسانی گه‌وره‌ و که‌می و زیادیی ب‌کات، جوان بی‌رازینیته‌وه‌ و ده‌رخواردی خه‌لکی بدات!

١. ده‌نده‌ره: شو‌ینیکه له‌ نیوه‌ندی سینگێ مرۆف، دروست به‌ینی هه‌ردو مه‌مک. که‌ په‌قنه‌ و هه‌یج گ‌زشتی پتیه‌ نییه، به‌س به‌ پتست داپۆشراوه.

بێ ئەوەی بیر لە ئەنجامە کەمی بکاتەو. قسێکی ئاوا، کاتێک دەکەوێتە بەرگوتی
 فاتە گەرۆکی، بە جۆریک ترش و خوینی دەکات، گۆنگر بە دەنگ و رەنگ ئێشە کە
 دەبینی و لەزەینیدا تۆمار دەبێت. زۆرجار لە دواى دەستاو دەست و زارەوزار کردنی
 خەبەری وا، وەستای یە کەمى خەبەرە کە، قسەى خۆى نانا سێتەو! بە جۆریک،
 باوەر ناکات ئەو چیرۆکە هەر ئەو چیرۆکی گۆزینی لە مەر خۆی بێت!

فاتە گەرۆک، زۆر گرنگی بەو هەوالانە دەدات کە باسی جووتبوون و
 سواربوون و شتی وای تێدا یە، لە گێرانەو و نە خشانندیان، وا لە گۆنگر دەکات بە
 چاوی خۆی کردە کە ببینى. دەیهوێ خەون و خەیاڵ و بۆشاییە سێکسیەکانی
 خۆی، بەو هەوالانە پڕ بکاتەو. فاتە گەرۆک لەوسەری گوندی بۆ ئەوسەری
 گوندی، مالبیری نە دەکرد. زۆرجار، رۆژی بە بەرەو دەماو مالهەکانی تەواو دەکرد،
 ناچار دەبوو هەندیکیان لە نووکەو وەرد بداتەو و پێیاندا بێتەو. دووبارە
 مەجلیسی بۆ گەرم دەکردنەو. فاتە گەرۆک ببوو ماسی بێ کێرد، لەو گوندەى
 لە کوێ گۆنگری قسەکانی هەبوا یە پرووی لەوێ دەکرد، ئەو ئاوا ییەى لە زەق
 زەقە نابوو، لە دواى ئەوەى مێردە کەى کە نۆبە تدارى ئاغانیان بوو، شەوێک
 دەکوژى، لەو بەدواوە فاتە ئەو خووەى گرتبوو، لەسەر دەستو مستی خۆی
 دانیشتەبوو. خەلکی ئاوا یی، بەهۆی زمان و بوختانەکانیەو، هەترەشیان لێی
 چووبوو، هەوالەکانی زۆر گەورە دەکرد، بۆیە لە ترسی ئەوەى بوختانیکیان بۆ
 دروست بکات، زۆریەى خەلکی ئاوا یی مادەلایان لەبەر دەکرد، دەیانگوت هەر
 قسە یە ک ئەگەر کەوتە سەر زاری فاتە گەرۆکی، یانی کەوتە زاری شارێکی و

سه نه گه‌ی^(۱) له سه‌ر هه‌لناگرێ تاوه‌کو نه‌نجامینک وه‌ده‌ست نه‌که‌وێ!

هیزاریکی به‌پووله‌که‌و کۆترۆکه^(۲) و ده‌رزی له‌سه‌ری بوو، زنجیریکی به‌ژێر چه‌ناگه‌یه‌وه‌ بسوو، نیوچاوانی هیزاره‌که‌ی به‌ ده‌رزیه‌ی په‌نگاو په‌نگ نه‌خشیندرابوو، ته‌پلی سه‌ری کلاوی هیزاره‌که‌ی، قه‌ره‌پوولی جه‌وت ده‌وله‌تانی پیوه‌بوو، گیرفانی دایم و دره‌م پر بوو له‌ جه‌تۆته و گیابه‌ندو پیژان و گوڵه‌باخو شه‌بو زنجه‌فیلی وشک‌کراو و هارپراو، جه‌وته‌رمانه‌شی^(۳) بۆ مندالی به‌بۆنکه‌وتوو له‌لا ده‌ست ده‌که‌وت. دوو بسکی لووسی بادراو و لول له‌ بن هیزاره‌که‌ی به‌ لاجانگیدا هاتوونه‌خوار، سه‌ریان وه‌کو ماری په‌ش خستۆته سه‌ر مه‌مه‌که‌ گه‌وره‌کانی. راسته‌ ته‌مه‌نیکی به‌پێ کردبوو، لێ خۆی هه‌ر به‌ ژنیکی ته‌رلووس نیشان ده‌دا. هه‌ردووک چاوه‌کانی پر پر له‌ کلی سوبحانی کردبوو، قوژینی چاوه‌کانی کلاوی لیده‌تکا دوو سی ددانی کیفیژ کردبوو بۆ نه‌وه‌ی له‌ کاتی پێکه‌نین بیری‌سکیتیه‌وه‌. کراسیکی گۆلباتمانی به‌ باخه‌لی له‌به‌ردابوو باخه‌ل و دامینی یه‌ک بوون، که‌وایه‌کی مه‌خمه‌رو بنکه‌وێکی به‌ لۆکه‌ی لیوچندراو به‌ ئارمووش^(۴) و سیمی قه‌زمه‌نووشتی، رستی‌ک مه‌رجانو

۱. سه‌نه‌گه‌: واژه‌هێنان و ده‌ست هه‌لنه‌گرتن له‌ یه‌کیک، له‌ شتی‌ک، سه‌رنج خستنه‌سه‌ر یه‌کیک به‌ چه‌ری.

۲. کۆترۆکه‌: په‌یکه‌ری نۆد بچوکی کۆتر یان په‌پووله‌و... بۆ جوانی به‌ ده‌رزیه‌ له‌ نیوچاوانی هیزار قایم ده‌کری.

۳. جه‌وته‌رمانه‌: ده‌رماتیکی میلیبی بوو له‌ جه‌وت گیای وه‌ک: پازیانه‌، زه‌نجه‌فیل و... له‌گه‌ل هارپاوه‌ی چه‌ند گیایه‌کی دیکه‌، سازده‌کرا، ده‌درا به‌و مندالانه‌ی که‌ به‌ بۆن ده‌که‌وتن.

۴. ئارمووش: ئاوریشم.

مێرووی^(۱) هەمە پەنگی زۆر کۆنی حەماییل کردبوو، دە یگوت ئەو مێرووانە جادووی پەشیان لێ خۆندراوە هیچ چاوەزاریک کاری لێ ناکات. چەند پستە توێکڵە پرتەقال و قەنەفرو مێخە کبە نەدی لە ملی کردبوو، هەرکە بای بەلایدا پەت دەبوو، ئەو دەورووبەری پەر لە بۆنی خوش دەکرد، بێ ئەوەی ببینن، دەیانزانن ئەو فەتە گەرۆکە بەو نێویدا پاربرد!

فاتە، لە حەژمەتی بێمێردی و خنکانی هەو سەکانی، خووی دابوو قسە هێنانو بردنو بوختان داتاشین بۆ خەلکی ئاواپی.

ئەو بە یانییەکی مانگای دەبرد بۆ گارانێ، چیلکە دارێکی بە دەستە و دەبوو جار جار بە میهرەبانی وەحە لە مانگایەکی دەکرد، چیلکە دارێکی خوشە و یستی لە قالچەکی مانگایەکی دەدا. لە و کاتەدا کە و تە بەرچاوی عەزە قەسەبو بە فاتە ی گوت: مانگایە کە ت نافرۆشی؟ فاتەش هەردوو دەستی لە بن هەنگلی خۆی نابوو، هەندێک خۆی ناسک و دەستە خورده نیشانی عەزە قەسەبو دا، بە حال لێو کانی لە سەر یە ک ترازاندنو زۆر بە نە جیبزادانە گوتی دە یفرۆشم بە س ئە من نام لە سەر سیڕی نە سۆتایە، مائی خۆم هەرزانیفرۆش ناکەم و ئە گەر کەریاری باش هەبێت، مائی خۆم لە سەر پشت دەفرۆشم! عەزە گوتی: ئی زۆر باشە ئیمەش لە سەر چۆک لیت دەکریسن! فاتە گوتی: نای فەرت بزرییت عەزە قەسەبو یاخوا خۆرە چەرەت^(۲) لێ بکەوی! قسە ی خۆت هەر دەکە ی، قسەت هەموو بە لە قە من!^(۳)

۱. مێروو: مۆری، موروو.

۲. خۆرە چەرە: خۆرکە. ناوی میلیلی دەردیکە. تووکیکە ژنان لە نێرینە ی دەکەن.

۳. لە قەم: بە توێکڵ و مانادار.

ئەو شەو ھەتا بەیانی، ھەرچەند جاری بە ئاگا دەھات، بیرى لەو قسەییەى عەزەى قەساب دەکردەووە دیمەنى خۆ ھاوئشتەنە سەرپشتى خۆى ھاتنە سەر چۆكى عەزەى قەسابى تێكەولێكە دەکرد! خۆزگەى دەخواس عەزەى قەساب، ئەو قسەییەى ھێنابایە مەیدانى کردن و کرداری!

فاتە خۆى بۆ ساغ نە دەکرایەو لە مابەینى ئارەزووى مێینیانەى خۆى ئەو قسە ھێنان و بردنەى نێو خەلکى ناوایی!

فاتە نێوکی خەلکیشى دەھێنایەو، قاوەى بۆ کچو کورانی گەنج دەگرتەو، جگەگورگو قوزەکە مەتیاریشى لەکن دەستدەکەوت، زۆریەى ئەو بووکەنەى دەگوازانەو، فاتەگەرۆک دەبوو بە بەربووکیانو ئامۆزگارى سەرچییکردنیان لەگەڵ زاوادا دەکردن کە چۆن بتوانن ببنە جیگای چێژو دڵپازیکردنى زاوای! جگەرەکیشیکی وەک مارمژ وابوو، قوتوەکەى، بەیانیان پرده کرد لە جغارەى قەمیشى عەقراوى، ھەركاتێك خۆشناو تووتنیان دەھینا بۆ گوندی، فاتەگەرۆک لە ھەر گونییە تووتنێك، پەرە سیغارێكى بافرەى^(۱) دەپێچایەو، کاتیك جغارەکەى بە ئاگر دەکردو مژیکى قوولێ لێدەداو دووگەلەکەى بۆ ناو سییەکانى ھەلەمژى، ھەستیکى لە تامى تووتنەکە پادەگرتو بۆ ئەوێ ھەستى پەرت نەبێ، ھەردووک چاوى لەسەرێەك دادەنان. ئینجا مژى دووھەمى ھەلەمیسى و دوگەلێ لە کونە لووتى دەھینانەو، دەیگوت ئەو تووتنە ئى حاجى عەلى ھەرتەلێیە، ئەوھیان بنپەلکە^(۲) و بەکارنایی،

۱. بافرە: جۆریك دەفترى پەرەسیگار بوو، بچووک بوو، بە دەست لوول دەکرا و دەپێچرایەو، تووتنى تێدەکرا و دەکرا بە جگەرە بۆ کێشان.

۲. بنپەلک: ئەو گەلایانەى کە بە قەدى دارکەتووتنەو بوون ھەر لە سەرێو

ئەوھیان بېشەمايە^(۱)، ئەوھیان بۆندارە، ئەوھیان تووتنى ئىنى و مژدە دىنانە، بەو جۆرە ھەموو تووتنەکانى لىك جىادە کردنەو، تووتنناسىكى لىزان بوو. ھەر جغارەكى دەيکىشا سۆتە کەى لەسەر لەپى دەستى رۆدە کردو ھەلیدەدایە ناو زارى و دەيخوارد. ھىچ سۆتە کىكى جغارەى وەپاش نەدەدا.

فاتە، ئەو رۆ بازارپى لە ھەموو رۆژانى پابردوو خۆشترەو ھەگبە کەى دەنگوباسى گەرمى تىدایە، بەجۆرنک گەرمە وەک چىشتى سەر ئاورى ھەلمى لى ھەلەدەستى. فاتە لە حالى وادا، ئەگەر دەستى لەناو زىرپىشا بىت وازى لىدینى، بەس بۆ ئەو دەستىكى جوان بە خەبەرە کەیدا بىنى و واپىرازىنیتەو دڵ و ھۆشى ئەوانەى گورى بۆ دەگرن، بەلای خۆیدا رابکىشى. ئەو ھەوالەش بۆ فاتەى ھىندە گرنگە وەک ئەو دەستى لى دەدارىدا دىبىتەو، ئاوا بوو!

بەرلەوھەش ھىچ باس و بابەتیک بەنىو خەلکیدا گەورە و بلابکاتەو، کلێشەى رستە سۆندىكى تايەت بە خۆى ھەبوو، لە پىشەو وەک دەستپىک دەيخواردن: لەسەر بەرمالى پىغەمبەرى زىنام لەگەل بابى خۆم کردبى، ئەو قسەى دەیکەم راستەو ھىچ درۆى تىدا نىيە، بە خۆى کەس لە زارم نايىبىستى، لە بن بالى خودام شتىک بە چاوى خۆت نەيىبىنى گوناخە باسى بکەى، ئەيەرۆ

ھەتا خوارى، ھەر بەشەيان جۆرىک ناوى ھەبوو: ئەو دەستى کە لە سەرى سەرەو و گۆپکە کەيەو ھەموو گۆلى تووتنەکە لەگەل چەند گەلایەک کە پىياندەگوت (وچە) ئەوھیان زۆر بىکەلک بوو. بەدواى ئەودا ئەو گەلایانە بوون کە پىياندەگوت (سەرپەل، سەرپەلک) ئەو جۆرەيان لە گەلاباشەکانى بوون. بەدواى ئەودا (نۆپەلک) و ئىنجا (نەپەلک) و لە بەشى بنەویشى چەند گەلایەک بەھۆى گەرماو ھەلم و ناوھە سوور ھەلەدەگەران پىياندەگوتن (سورکە) ئەوھشان بىکەلک بوو.

۱. بېشەما: جۆرىک تووتنى نايابى بۆندارە.

کافرستانییە ئەو سال خوا غەزەبمان لێ دەگری، باوەڕ ناکەم دەغرو دانمان شین
 بیټ، ئای هەشمان بەسەری، چاکە پۆژ ناگیڕی و لەباتی بارانی تەورداس ناباری،
 ئاخیری زەمانییە، ئەوەی نەماندی بوو دیتمان، ئاوا برۆا مندالمان تووکی لێ
 نایە، ئەو خوایە لە ژۆری سەرییە و بۆ خۆی شاھیدە قەت حەز ناکەم غەیبەتی
 موسوڵمانان بکەم، توخوا لە زمانی من مەگی پرنەووە گوناچار دەبم، دەلێن
 عەولاشیت لە قالدۆچە گرتنی لە ئاقاری، لەبەر سیبەری کەنداری سۆر، بە چاوی
 خۆی دیتیتی، ئۆی ئۆی خوایە بە زمانی من نەبیټ، شوانە ی قادر قاوەچی
 مەرەکە ی لە پەریزێ کردییە، ئای خوشکۆرە دەزانن چەند گوناخە بۆ ئیمە
 ئەو قسانە بگی پرنەووە! بە هەردوو دەستی یە خە ی بنکە و ییە کە ی رادەتە کاند،
 خۆی بەری دەکرد وەک گوناخە کان لە خۆی بته کیسی، دەیگوت خۆدە خۆدە
 نەستە غفیرو لالا نەستە غفیرو لالا بە زمانی من نەبیټ خوایە، دەلێن کورپژگە
 زەکەری لەناو لەشی دێلە سەگە کە ی دابوو و لە حالێ خۆیاندا بوونە. بە
 سەگە کە ی وەبوو و بەری نەداو و تاو و کو بە دیمکان ئاویان بە دێلە کەیدا کردوو و.
 ئەیه پۆ توخوا بە زمانی منی مەگی پرنەووە، چونکە من بە خۆتان دەمناسن
 ژنیکی لە خواترسم، بوختانکردن کارو پیشە ی من نییە. ئامادەم بمرم بەس
 غەیبەتی کەس نەکەم، ئامۆزگارستان دەکەم پیغە مەبر خوا لێی خوش بیټ
 دەلێ عەیبی موسوڵمانان داپۆشن. خیرتان دەگاتی، بە خوای کەس لەو زارە ی
 منی گوێ لێناییت.

چەند سەرەژنیکی لە خەلکی ئاوا یی، زۆرجار سەرکۆنە ی فاتە گەرۆکیان دەکرد
 لەسەر ئەو قسە و بوختان هیئان و بردنە لە ناو خەلکی ئاوا یی، پێیان دەگوت:
 کچی سەر و بابانت لە هەشی نین دەست هەلگرە، هەتا کەنگی تەمبی نابی؟

بەو بوختانۆ تێکدانی مائی خەلکەووە بوو مێردەکەت کوژراو خوا ناوای بەسەرھێنای مائی لیتیکدای! فاتەش لەبەرخۆسەووە دەیگوت: نەخێر خوا مائی منی تێکدا، بۆیە منیش دەستم کرد بە تێکدانی مائی خەلکی.

جفارەکی داگیرساند، لەگەڵ مژلێدانی و ھەستراگرتن و بیرکردنەوە، بە مێشکیداھات و چاکە لە پێگای مەلاژنی ئەو ھەوڵە بگەیەنیتە مەلای ناوەدانی. بە ئومیدی ئەوێ لە پێگای مەلای بگاتە گوندەکانی دەورووبەریش، ھەر بەپەلە جفارەکی لە نیوێ کوژاندەووە ھەییپی لێکرد بۆ مائی مەلای ناوەدانی. بۆلاوکردنەوێ ھەوڵەکی لە جفارەکیشانە کە پێ مەسەلە ھەتەر بوو. مەلاژن زۆری بە خێرھاتن لێ دەکات و گلەییبارانی دەکات: خوشکم بۆ وابێ پەحمی و سەرمان لێ نادەو سەرأسومان ناکەو؟ فاتەگەرۆکیش دەلێ: بە خوای مەلاژن لە مائی نایە مە دەریو ھەزەم لە قسە و قسە لۆکان نییە، زەمانە کە خراپ بوو، لەنیو خەلکی بگەرێتی تووشی غەیبەتی موسوڵمانان دەبی، بە خۆت دەزانی ئەمن کەیفەم بە قسان نایە، غەیبەتیش ھەر باس مەکە! نامەوێ گوناجار بێم بە غەوسی مأل لە بەغدايي ئەو ھەند رۆژە دەرگای مائی کەسم تاریک نەکردیە^(۱)، ئیستاش ئەگەر لەبەر پرسیاری شەری نەبایە پێچکەم نەدەھات بۆ ئێرە، بەخۆم شەرمی لە مامۆستای دەکەم ئەو پرسیارانە لێ بکەم ئەتۆوکی خوشکیکی

۱. دەرگای مائی کەسم تاریک نەکردیە: لە پۆزگاری کۆندا کە ھۆدە پەنجەرە ی نەبوو، بۆ پووناکایی کەلک تەنھا لە دەرگا وەرگیراوە، بۆیە، کاتیکی کەستیکی دراوست یان غەوارە سەری بە دەرگادا کردبێ، ژوورەکی تاریک کردووە. جا ئەو کەسە کە ماوہیکی زۆر بوو نەچوو تە ھیچ مائیکی، گوتیەتی: دەمیکە دەرگای مائی ھیچکەستیکی تاریک نەکردووە!

له دایکو بابی ده بیت نه و زه همه ته م بو بکیشی پرسیاره شهرعیه که م بو له ماموستای بکه ی و وه لامه که شم بو وه بگره وه، مه لاژن گوتی: زور باشه به چاوان، نه دی مه لای ناوه دانی نه گهر وه لامی پرسیاره شهرعی خه لکی نه داته وه، خه لک چ مه جبوورن زه کاتو سه رفتره ی بده نی و به ختوی بکه ن، خوشکوره خه لکی ناوایی هه قی خویانه پرسیاره شهرعی بکه ن! فاته گهر وک گوتی: مه لاژن به خوت شایه دی نه من تاقه تی قسه هینان و بردنیم نییه و رقم له و که سه یه غه یه تی خه لکی ده کات. به و خوابه ی له ژوری سه ری ناگای له جووله ی مارو میروویه، به و قورعانه ی مه لای میردت له سه ر پانی خو ی دانایه، نه و قسه م هیئنده پی ناخوشه له زاری من بلایته وه، ده لئی له سه ر روانم پاده کیشن، چیبکه م ده ست له جه رگی خوم ده نیم، به لام ناچارم ده بی بزائم له پروی شهرعی ته کلیفی نیمه چیه؟ لیت ناشارمه وه نه وه چهند رۆژیکه نه و قسه و قه بیعاته وه کو ناگرو پوش له گوندی بلایوته وه، هه موو مالنکی گرتوته وه، له دوا ی نه و گوناحه که بیریه، نازانم خه لکی ناوایی نوژ و رۆژوو و جه ج و زه کات و سه رفتره مان به به رده که وی یان نا؟ ناخر نه وه ی نه مان دیتبوو دیتمان، نه وه ی نه مان بیستبوو، بیستمان. خوشکوره کافرستانی رابوو، نازانم شاده ی پرو له کیهان لای بینم بو نه وه ی گومرا نه بم، به خوی هه موو خه لکی گوندی ده لئین، مه لاژن له پروی شهرعی له مه لای زیاتر عیلمی له سینگی دایه!

بو گزنگ نیشاندانی هه واله که، سه یه ریکی هه ر چوار ده وری خو ی کردو له ده رگای روانی بو نه وه ی دلنیا یته وه له خو ی و له مه لاژنی زیاتر که س گوبیستی قسه کان نییه: ده لئین عه ولاشیت له ئاقاری له کاتی کۆکردنه وه ی قالدوچان نازانم کیی دیکه شی له گهل بووه، به چاوی خویان شوانه ی قادر

قاوه چیان دیوه دینلە سەگە کەمى خۆى گاوه، لە بەر سیبەرى کەندارى سۆر، هەر کە چاوى بەوانە کەتیه، وىستوویە تى خۆى خە بکاتەوه. بە لām کار لە کار ترازاو، ئۆى خوايه بە گوناح و غەیبە تمان بۆ نەنووسى. بە قورىانت بى مەلاژن با مامۆستا لەناو ئەو کتیبە ئەستور ئەستورانە لۆم تە ماشای کتیبى بکات، بزانی خەلکى گوندی چۆن لە گوناحان پاک دەبینەوه. شوانەى قادر قاوه چى چۆن غوسلى لى دەردە چیت و لە رووی شەرى چۆن سزا دەدرى؟!

مەلاژنیش کەوتە بن بارەكى خەمان، شەوى لە سەر جیگای، ئەوهى فاتە گەرۆک بۆى باس کردبوو هوردو بارىک هەمووى بۆ مەلای مێردى گیرا پەوه. مەلاش بە دەم ئەستە غەيرو لالا ئەستە غەيرو لالا! خوايه پەنامان بەدى و مەحفوزمان بکەى، شەیتان زەفرمان پى نەبات، ئەوه گوناحى کەبیریه، هەتتا لە کەبیرەش هەراشتترە! دەبیت چەند مەلایەكى دیکەش ئاگادار بکەم هەموومان پینکەوه مۆتتە فیک برپارى لە سەر بەدین.

لە دواى چەند دانیشتن بە هاوکارى چەند مەلایەكى دوازدە عیلم برپارى ئەوه دەدەن دەبیت دەلعازى دینلە سەگە کە بکوژرى، چونکە مايل بووه بۆ ئەنجامدانى ئەو گوناحە کەبیریه و هاوکارى شەیتانى کردیه. ئەوهى لە گەل سەگ جیما بکات، بەو شیویه غوسلى لى دەردە چیت، بۆیه شوانەى قادر قاوه چى دەبیت دوو کەرپوچان^(۱) لە بن پى خۆى دابنى، ئاوى بە خۆیدا بکات هەتاوه کو هەردوو کەرپوچە کە دەتوینەوه. ئەوکاتە شوانە غوسلى لى دەردە چى و دوايه دەکرى بیر لە سزا کەى بکەینەوه، لەوانەیه تاوه کو پەجمیش

۱. کەرپوچ: خشتى سوور، خشتى لە قوپی سوورکراوه لە کوورەیدا.

بروات! دوور نییه بگاته سهنگه بهردیش له شه للاق و مه للاقئ نه ولاتره!
شوانه، ناخوشتترین وهخته کانی ژیانی خوئ به پئی دهکات بی نه وهی بزانی
گهردوون لهو چه رخو خولهیدا به کوئیدا ده داو چ په ندیکی دیکه ی به سه ر
دینی! جار ناجار گوئی له مندا لانی ناواییه له سه ر دیواری هه ساری ده لئین:
مالی شوانه ی سه گئی!

نهو رۆژی، که قهت له یاده وهری به رنابیتته وه خوار، کاتیک له ده لاقه پرا چاوی
لیبوو گولله یه کسی به راز کوژی تا پرییان به که له که ی سه گه که ی وه ناو کوفاری
خوئین فلوچقه ی کردو سه گه که ده می بو برینه که ی خوئ بردو بوئی بارووته که ی
کرد. چاوی بو شوانه ی ده گپراو دوو جار قوورایه وه گیانی سپارد. ده سه لاتی نه بوو
پارێزگاری له سه یه که ی بکات، ده شترسا به مه رده ی سه گه که ی به بن.

دایکی شوانه که بیینی کوپه که ی بو سه گه که ی به کول ده گری، زور دلته نگ
بوو، زوریش ده ترسا له دوا ی غوسل لی ده رکردنی، هه مان چاره نووسی سه گه که ی
چاوه پوانی شوانه ی کوپری بی، ده ترسا فه توای مه لاکان سزایه کی کوپرانه ی وای
به سه ردا بدن، که س نه توانی رته ی بکاته وه! سه ری شوانه ی به سینگییه وه
نابوو، هون هون فرمیسکی گه رمی به سه ر پرومه تیدا ده باراندن، گوئی: کوپری
خوم نهو ژنه، فاته گه پۆک، ده ستت له یه خه ی ناکاته وهو ده ستبه ردار نابی
هه تا وه کو به فه یزیکت^(۱) نه گه یه نی، ئاخه هه ر نهو سه ر به هه شه بابان کۆره بوو
مه لیعی قوربه سه ری بیگوناچی به ده ستی نه که رمی کوپری خوئ به کوشتن
دا، ئاخه که س هه یه به قسه ی خه لکی ناوا دایکی خوئ بکوژی؟! هه تا
نهو ژنه لهو گونده ی بیته که س له زمانی سه لامهت ده رناچیت، به قسه ی

دایکی خۆت بکه هیچ له ئەوشەو زووتر نییه هەر که تاریک کەوتە گوندی، سەری خۆت هەلگرەو برۆ، برۆ هەتا دەتوانی برۆ، بۆ شوینیک برۆ نە عەتارو نە بەقال و نە دیوهری ئەو گوندانەشی نەگاتێ، بۆ ئەوەی کەس نە تناسیتهوه، ناخر کەس هەیه حەز بکات جگەرگۆشە کە ی دەربە دەربیت، بەس چیبکەم؟ له چارەنووست دەترسێم هەرچەند جاری گوندی گویم لێدەبیت دەلێن شوانە ی سەگگی، خەریکە دەتویمەوهو حەز دەکەم دەلعازی بم، بەلام چی بکەم روح له جێیه کیهو هەرناقەنێ و بێتە دەری و پرزگارم بیت!

شوانە، تازە لاوتیکی زۆر بە کەلک بوو بۆ خەلکی ئاوابی، خەلک وەک ئەستێریه ک تەماشایان دەکرد، مەزەندەیان دەکرد له دواڕۆژدا بێتە چرایە ک گوندە کەیان پرووناک بکاتەوه. وهلی مەخابن، وەک مانگی چوارده له پەلە هەوریکی رەشی چلکنی بوختاندا ون بوو!

هەر له دوا ی نوێژی شیوان، دروست له وکاتە ی هەموو خەلکی ئاوابی خەریکی نانخواردن بوون، خۆی پێچایهوه، دایکی چەند نوردیه نانیکو دوو سەلکە پەنیری بۆ له تیشته بەرە کە ی نا و شوانە بە جەمە دانیه کە ی له شانی خۆی راست و چەپ گرێدا. دیمکە ئاویکی بە گۆمکی گۆپالە کە یهوه له سەر شانی خۆی دانا. دایکی تیر ماچی دەکاتو دەلی کوڕم ئەمن چەندەت لی پازیمه، خواش سەد هیندەت لی پازی بیت، یاخوا دایکت کوێر بیتو بە بیت نەژیم! چەند ئایە تەلکورسیه کی بە داویدا دەخوێنی. تارمایی شوانە ی له تاریکیدا ون بوو، تاریکایی قوتییدا. شوانە بە تەمەن راستە منداڵە بەلام بە شەو و نیو شەوان ئەوێندە ی دەشتودەرو شەوینو شیوه خوار دیوون، زۆر له پیش تەمەنی خۆیه تی!

ئەو ونبوونه، چل و حەوت سالی رەبەقی خایاند. له دوا ی دوو شەو و دوو رۆژ

پږ پږیشتن، له پږوی سییه مدا له سهر کانی و ناویکی زولال دانیشت و نهو چند ورتکه نانهی له تیشتته بهرهو جه مه دانیه که ی پتی ماوه دهیخوا. زور به داخ و که سهرهوه له بنی کانیه که ده پوانی، په نگه زیان نهو ساته داخواه بیټ، که نیگام خوی له نیو نارامی و زولالی نهو کانیاوه نقوم ده کات و وردو خاش ده بیټ، نازاریک له ناخهوه پږوحی ده کروشت، چوڼ که وته ته نیایی و بیکه سی و چوڼ و که ی کوتایی دیت؟ که وته بیرکړد نهوه له سهر نویشت و نایندهی نادیاری خوی و نهو پرووداوه دروستکراوانه ی دهستی مړوڅه کان، که من به هه ناسه ساردی له پشت سهری خوم جیمه یشتوونو بیرهاتنه وه یان ده مته زینن! لهو شوینه چوله، نهوه ی له دهستی ده هات چند نویژو له خوا پارانه وهو گریانو دادو فیغان بوو بو خوی.

چیدی فرمیسه که کان له بنی چاوه کانمدا ناشیرمه وه، هه نسکم له گهروودا ناخنکینم، پیشیان بهر ده دم و په هیان ده کم.

له دهستی پکی نویژه کانی، ده که وټه بهر سهرنجو ته ماشای چند رېبواریک که رېنگیان دیته وه سهر نهو کانیاوه، هه دوور به دوور ده بینن نهو لاه، نویژ له سهر نویژ ده کاتو به کول بو حالی خوی ده گری، رېبواره کان وا تیده گن نهو عابیده له خه لوه تگا هاتو ته سهر نهو کانیه بو نویژ و خوا په رستی، له بوته ی خوداناسیدا قال بوته وه. به نه سپایی له پشتییه وه داده نیشن، گوی لهو گریان و هه نیسه که گهرمانه ده گرن، سوجه کانی ده بیته جیگی تیرامانی هه مووان، که سهری ده باته سهر سوجه ی، گریانیک ده گری، دلی وه که بهرد ده کات به ناو، نهوه ی گریانه که ی به گورتر ده کردو به ناو پارزوونگی زینیدا تیده په ری و ویزدانی نازار دده، نای چ شهرمه زاریکیان زالمانه به نیوچاوانی خیزانه کیاندا هه لواسی! به چاوی پر له خوینه وه سلای نویژه که ی دایه وه. رېبواره کان پاله په ستوی

یەکتەر دەدەن، ھەر بابایە ھەولەدات ھەرچی زوو دەستی بە شیخیرباگات، یەک بە یەک دەست و پێی ماچ دەکەن و پێدەلێن ئەتۆ شیخی بەرمالێی، ئەتۆ پەحمەتی ئیلاھی داباریوێ سەر ئەو خاکە! بۆ شوانەییەکی لانهوازو لاکەوتەو لێقەوماو، لەو سەرایی تەمەن بە باجوونە، ئەو ھەلسوکهوتە چاوەروان نەکراوە دەنگێکە وزو وری پێ دەبە خشی. لێی دەپرسن: ئەی شیخی خەلۆتکێش ناوت چییە؟

شوانە چەند سالە بە خیلی بە کورەشیخیکی ھاوتەمەنی خۆی دەبات، کە بە پێچەوانەی ماندوویتی و شەونخوونی و پەتاندنی خۆی، ئەو کورەشیخە خاویزو دەست و پێی سپی وەک شەعادی، دەمێکە لە دلی خۆیدا دەلی دەبی کە یی منیش وەکو ئەو کورەشیخە، کە ناوی شیخ سیراجەدینە، خەلک خزمەتمەکات! کاتیک دەبینی بە تەمەنەکانیشیان کە نووشی بۆ دەبەنو دەستی ماچ دەکەنو خۆی بە قوریان دەکەن، ھەست دەکات کتومت بۆتە ئەو شیخ سیراجەدینە ھاوتەمەنی خۆی کە سالتیکە بە خیلی پتو دەبات. کاتیک دەبینی یی پلانز یی ھەولدان ئەو خەلکە دەوروی دەیانەوی بیکن بە شیخ سیراجەدین و ژیاکیکی نوێ دەست پێدەکات. ئەو خەلکە بە ھەموو بوونیانەو ھەولێ گۆرینی ژیاکی دەدەن. ئەویش خۆی رادەستی ئەو قەدەرە دەکات کە ئەو خەلکە دەوروی بۆی دەپرسن.

لەو پۆژەو، ھەر بە ریککەوت لە شوانەیی سەگگیو بوو بە شیخ سیراجەدین! کاتیک خەلکی ئاوی دەبینن ھەموو جەکانی تیتۆل تیتۆل بوون، یەکیک دەنێرن بۆ شاری جلویەرگی بۆ بکرن. ئەو کەسە لەلای بەرگدروو دەلی ھاتووم جلویەرگم بۆ بدووری بۆ شیخ سیراجەدینمە. بەرگدوورەکەش کە ناوی شیخ

دههینن، یه کسه زهینی دهچته سه ئهوهی سهلتهو کهوای بو بدووری که جلی شیخانهیه. کابرا مه بهستی له ناوهینانی شیخ سیراجه دینی ئهوهیه که به خاتری جه دو ئابادی شیخی، بهرگدوره که پاره ی که متری لیوه ریگری. تاوه کو سهلتهو کهوای ده درووی، دهچیت شالی سه وزو له چکه ی سپی و میزه ری له نگه ری و پیداویستییه کانی شیخایه تی بو ده کسپ، به جورنک دهیگورن ههرچی ناسه واری شوانه بوونه، پیوهی ناهیلن. ئه ویش خو یان راده ست ده کاتو ریشمه ی قه در شل ده کات، تازه ئه و به شه ی له خوی له ده سته دابوو، کابرایه کی کاسبی کلاشخواری گونده که ی خو یان بیت!

خه لک به جورنک دهیگورن، بو خویشی خوی نانا سیته وه! تو بلتی ئیستا من کی بهم به کی؟! یان ئه و خه لکه به نیازن بمکه ن به کی؟ ههرکات له فکران راده چیت سی دیمه ن زور نازاری ده دن، ههرگیز له یاده وه ری و له زهینی نابنه وه له ناخه وه ناگر له هه ناوی به رده ده ن، یه کیان: دیمه نی ته قه کردن له سه گه که ی قروچکانه وه ی و چاوگیرانی بو دوا دیداری خاوه نه که ی که شوانه یه. دووه م: دهنگی مندالانی ئاوا یی له سه ر دیواری ده یانگوت مالی شوانه سه گگی. سییه م: به خووه گووشینی دایکی و دابارانندی فرمی سکی گهرم به سه ر پرومه تی له کاتی به ریکردنی و دوا یین دیداریاندا.

گه یشتبووه ئه و باوه رهی مروث به خواستی خوی نییه ببیت به چی، ئه وه خه لکانی ده ور به رن بریار ده دن بته کن به چی! زۆربه ی شته کان ده ستکاری مروث خویه تی و پانه رو پالنه ره که ی ههر مروثه، بویه به گرنگی زانی به گهریته وه ئه و شوینه ی که خه لکه که ی ئه ویان دروست کردو وه کو قوتبیکو که سایه تییه کی له خو یان گه وره تر لیی ده روان. شیخ سیراجه دین که زانی

هیشتا که سانیک هەن لە گوندی، سەربردە ی شوانە ی سەگیان لە بیرماوە و
دەیناسنەو، بپاریدا بپوات و بۆ هەتاهەتایە نەگەریتەو!

حومیږه‌ی حاجی سمایلی، له پټش مالۍ خوښان خه‌ریکی قه‌شاوېشی نه‌سپه‌که‌ی بوو. سمه‌ی نادر راوچی هه‌رچه‌نده‌ شاره‌زایی له‌ ناوه‌لداریدا نه‌بوو، چیریکۍ ناوسی بۆ ماست و دوی له‌ عه‌زه‌ی قه‌ساب کړېبوو. عه‌زه‌ نه‌و چیرې به‌ شهرتی جحیری پې فروشتېبوو، که‌ گوايه‌ میښکینه‌ و هه‌رپتی ته‌مه‌نیه‌تی، په‌تکۍکی له‌ ملی چیرکه‌ی خستوه‌ و به‌ره‌و مالۍ خوښان به‌ دواي خویدا رایده‌کښی. له‌سه‌ر ږنگای خوی چاوی به‌ حومیږه‌ی حاجی سمایلی و چه‌ند که‌سیکی دیکه‌ که‌وت.

سمه‌، چونکه‌ زور جار حومیږه‌ی حاجی سمایلی بینیبوو ته‌ماشای ددانی ولاخه‌به‌رزه‌ی ده‌کرد بوته‌وه‌ی بزانی نه‌و ولاخه‌ پیره‌یان جحیل، چونکه‌ ولاخه‌ به‌رزه‌ به‌ ددانه‌کانی ته‌مه‌نی دیاریده‌کړی، وه‌ک نه‌وه‌ی شیلې^(۱) پیمای زور جحیل، یان به‌رازه‌ی ده‌رکړدې هه‌رپته‌یه‌تی و...

سمه‌ وای مه‌زنده‌ کړدېو چیریش به‌ ددانه‌کانی ده‌زانړی ته‌مه‌نی چه‌نده‌،

۱. شیلې: ددانی شیریی ولاخی به‌رزه‌ی وه‌ک نه‌سپ و نیستر. که‌ له‌ ته‌مه‌نی سی مانگی (دوو سال و نیو)یدا فرطیان دده‌ا و له‌ویوه‌ ددانی به‌رازه‌ی ده‌رده‌کا. دیاریکردنی ته‌مه‌نی ولاخه‌به‌رزه‌ به‌و شیلې و به‌رازه‌یه‌ ده‌ستنیشان ده‌کړی.

بۆیە داواى لە حومپىرى کرد تە ماشای ددانى چىره کەى بۆ بکات، بۆ ئەوێ
 بزانی تە مەنى چە نە. حومپىرش چاوتىکى لە هاورپىکانى داگرت بە ئامازى
 ئەوێ دەنگ نە کەن تاوێ کو بە زمپىک بە سمى سازدە کەن. بۆیە هەرکە تە ماشای
 ددانەکانى چىره کەى کرد، فیتوویە کى درىزى لىداو گوتى: ئەو چىره زۆر پىره،
 وەرە تە ماشای زارى بکە خو ددانى سەرەوێ هیچیان نە ماون؟ ئەوێ کى قولى
 برپوى؟! سمەش بە گورجى چووه پىشەوێ تە ماشای ناو زارى چىره کەى کرد،
 بە حەپە سانەوێ گوتى: خو راستە یەک تاقە ددانى سەرەوێ نە ماوێ! بە دەم
 جنىوباران کردنى عەزى قەساب، ریشمەى چىره کەى وەر سووراندەوێ بۆ مالى
 عەزى. بە بۆلە بۆلەوێ دەيگوت: چما ئەمەن هیندە نە زانم عەزە ئەو کلاوێم
 لە سەرى بنى!

بەر لەوێ سلاوى لە عەزى قەساب بکات، گوتى: هەى خوانە ناسى قولى،
 لە گەل کەس نا لە گەل من؟ ئەو درۆیەت چۆن کرد؟ واتدە زانى ئەمەن هیندە
 خراب پىچراومە تەو، ئەو پىره چىره بى ددانەم بە مینگوین پى بفرۆشى؟ نابینى
 یەک ددانى سەرەوێ لە زارىدا نە ماوێ!

هەرچە نە عەزى قەساب سوتندى خواردو گوتى: هیچ چىرىک ددانى
 سەرەوێ نییه و تەنیا ددانى خواری هەیه، برۆ تە ماشای نىو زارى هەموو
 چىرى ناوایى بکە، ئەگەر یەک چىرت دیتەوێ ددانى سەرەوێ هەبى، پارە کەت
 دوو بە رابەر دەدەمەوێ.

کاتىک سمە بە ناو ناوایى کەوت چىرىکى نە دیتەوێ ددانى سەرەوێ هەبى،
 ئەو کاتە لەوێ تیگەیش تە حومپىر هەر بۆ جە فەنگ و بەزم ئەو پەندەى پىداوێ.
 چەند گەردەلوولینى بچووک خوێان لە دیواری کۆلانەکانى ناو گوندى

دەسوون، لەدواى خۆيان لە قوژنى ديوارهكان چەند پشیلۆكە^(١) و قەلقەلاشك^(٢) و سوورناتك^(٣) جێدەھێلن، ئەوەش نیشانەى ھاتنى پايزە. پاشنیوەپرۆی رۆژنىكى پايزەو ئاسمان رەنگى زىوینی پۆشیووە، ئاسمان وەكو ئوقیانوسىكى مەند و بەرىن، كۆتایى دیار نییە. كۆترەكان لەسەر جى جۆخینان ئەو دەنكە گەنمانە ھەلدەگرنەو لە پاشماوێ كووژرو بنجۆخینەكان وەك خاپەرۆك بەجىمان. ھەر كە شەپەبەردەقانى منداڵانى ئاوايى دەستى پێكرد، شریقەى لچكە بەردەقانى و گفەى بەردەكان كۆترەكانیان تەقاند بۆ پەپەرپەرچكەى ئاسمانى و لە قەوامى بەردى بەردەقانییەكان دەرچوون. سەگەكان لە پەناى لەودە كایەكان لە ترسى بەردەفرکى منداڵان، سەر دەرناھینن. لە گوندی شەپە بەردەقانییەكە سەگ ساحیبى خۆى نانسیتەو. شەپەبەردىكە تیرى بەچەپەى تى بى ناكات!^(٤) منداڵانى ئاوايى بووینە دووبەرەى دژ بە یەك و، وەك میراتى بابیان بەش بكەن! بە ھۆى گفەگفە بەردان كەس ناتوانى سەر وەدەرنى. ئەو چەند ئەسپسوارەى پێش دەرگای مالى دەرویشوكى، سەرنجى منداڵەكانى راکیشا. منداڵان زانینى ئامانجى ئەو سوارانەیان لاگرنگتر بوو لە بەردەوامى شەپەبەردەكە، بۆیە گوتیان كۆپینە ئیستا وا چاكە شەپەكەى راگرین، بچینە لای مالى دەرویشوكى بزانین ئەو ئەسپسوارانە

١. پشیلۆكە: گولێكى سپییە كە وشك دەبێت وەك لۆكە سپى و سووك دەبێت. شكور مستەفا لە وەرگێڕانى پۆمانى (كاریتە) دا (ئیزگیل) ی بۆ داناو.

٢. قەلقەلاشك: قانگەلاشك، قەدى پووەكى وشك و نۆبۆش.

٣. سوورناتك: پنچەگیاىەكى رەنگ سوورى ژەنگاوییه، بۆ مەز زیانەخشە، ئەگەر ببخوات دەموچاوى خورووى تێدەكەوى و بریندار دەبێ، دەلێن سوورناتك بریوویەتى.

٤. تیرى بە چەپەى تى بى ناكات: ئەوانەى كە چەپەن، تیر و پلارى دەستیان نۆر بەھێزە.

بۆچ شتیکی هاتوونەتە گوندە کە مان؟ بەردەقانیەکانیان ھەمایل کردو لە پەشتی خۆیان بەستا، ئەو ھەش نیشانە ی شەپ راگرتن بوو. چەند بریندارنکی سووکیان ھەبوو لە ھەردوو لای پەرۆکیان لە برینەکانیان پیچا، ھەپیپیان لیکرد بۆ پیش مائی دەرویشۆکی. ھەموو مندالی ناوایی لە پیش مائی دەرویشۆکی کۆبوونەو، دەمیان بە دەرکی کوندە ی سەر کوندەلانی وەنا، دەتگوت تەریفە بوونە لە تینوان، یەک لە دوا یەک دەرکی کوندەکیان لە یەکتەری وەردەگرت. بۆ ئەو ی بلأو بە مندالەکان بکەن ھەریە کە چەند دەنکە شەکرۆکە ی پازیانە ی گوومشکیان دانسی، بەلام ئەو ی مندالان و ھەموو خەلکی گوندی ھەراسان کردبو، ھۆکاری ھاتنی ئەو سوارانە بو، زۆر بە تاسەو بوون بۆ زانینی نیەتی ھاتنیان، ھەریە کەو بە جۆریک مەزەندە ی دەکرد: پەنگە خزمی دووریان بن یان شوانەکیان زەری کردوو! باش بوو خەلکی گوندی رزگاریان بوو لەو دلەراوکییە و ھەر زوو بۆیان ناشکرا بوو ئەو سوارانە داخواریکەری بەگمی کچی دەرویشۆکینە.

بەگم، کچیکی قەیرە ی لەندەھۆری بە قەلافەتی نەفرەجا^(۱)، کتومت پۆستەمی زال، زۆر کەس دەیانگوت: بەگم بۆ پیانۆکی پالەوان دروستکراو، بەلام لە کوتایی دروستکردنە کە لییان تیکچووو بە ھەلە کردوویانە بە ژن. چونکە زۆریە ی تاببەتمەندیەکانی پیانۆ ھەلگرتبوو، سەر و کەللە ی بەگمی بەقەدەر سەر و کەللە ی دوو پیانۆ ئاسایی دەبی، چەند داوە موونکی پەشی ئەستووری بەسەر چەناگە و لاجانگ و سمیلیەو، برۆکانی وەک دەسکەو ھەری لیک بلأو، دەستی ھیچ ئارایشتگەرنکی وی نەکەوتوو.

۱. نەفرەجا: زەبەلاح، قەد و قیافە ی زل و ناپیک.

دهستو ناو له پي له گهل کارکردن هينده گه وره بووينه هه رگيز به دهستی خانمی مال ناچیت، ناو له پي دهستی وا خاراوه شمشیری میسری نایبړی. به گم وه ک ژناني ناسایی چاوان رپش ناکات به کلی سویحانی و بسکی لوول ناکات، هه ردوو بسکی به بناگویدا له پشستی سهری خوی ده به ستا بو کارکردن تاوه کو به رچاوی نه گرن، که شکو داندوکی دهستی به گمی، به هوی گه وره یی نیوله پي دهستی، له نیو که شکو داندوکی هه موو ژناني ناوایی دیار بوو، داندوکه کان به قه دهر کفته ی برویشی گه وره، کاتیک به گم دهستی ده دایه خاکه ناسی، هندی بلئی یه کو دوو قورپی هه زار خشتی ده گرتوه، دهستباری^(۱) جه وال له گه لن پیاوان ده گرتو ره شکه کای بارده کرد. نهو پشتییه قه سه له ی به گم له پشستی خوی هه لده دا به چوار ژن هه لنه ده گیرا. دوو کونده ی نیریان ی ناوی له سه ریه ک له پشستی ده کرد، هه تا سه ر کونده رانی داینه دهنان، بو سواقدانی سهری خانوو، له وده ی کا، قه ت مارنجی به کارنه ده هینا، چونکه دهستی به قه دهر مارنجیک قورپی راده داو لووسی ده کرد.

دهرویشو ک زور به خیره اتنی میوانه کانی کرد. یه ک له میوانه کان که دیار بوو ده مرپاستو ریشسپیان بوو، گوتی: کاک دهرویش به پیاومان زانیوی بویه هاتووینه سهر به رپه کت، مه به ست له هاتنمان نه ویه داوات لی ده که یین کورپی حاجی خارندی بکه یته کورو خزمه تکاری خوت و به گمی کچتی لی

۱. دهستبار: له کاتی بارکردنی جه وال له گه نم له ولاخ، دوو که س دهستیان تیک ده گرن، وه ک نه ویه نامیز له جه وال که بدن، دهسته کانی دیکه شیان ده خه نه بن قوژینی جه وال که. که سی سیپه مییش که له دواوه ده ست به جه وال یان باره که وه ده گری و ناوی سه رپشستی بار به ره که ی ده کات، پییده گوتری پشستبار.

مارە بکە یو قسە مان نە شکیننی لەو مەجریسە ی. دەرویشۆک کەوتە سەر نازایەتیی و پالەوانیەتی و مالداریکەری بە گمیی کچی و گوتی: کچی من کچ نییە زەلامە زەلام، قەسەم بە خوای نیشی سێ کورپانم بۆ دەکات! حاجی خارند گوتی: کاک دەرویش پیویست ناکات ئەتۆ باسی بە گمیی بۆ من بکە ی، لەو رۆژەی بە چاوی خۆم بینیم بە رامپیلی گریڤابوو، پینج خشتی لە سەر پشتی خۆی دانابوو، بە چاوی خۆم دیتم خشتی لە سێ بەژنە زەلامی بۆ سەر سەری وەستای داوێتو هەڵدەدا ئاسمانی، لەو رۆژەو سۆندم خوارد ئەگەر خوا بە قسەت بکات دەبێ ئەو کچە ی بکە مە بووکی خۆم، ئەوجا ئیمە کچمان نییە ژن بەژنە ی بکە ی، دەبێت بە مائی دنیایی لە گەڵمان پێک بێی. دەرویشۆک گوتی: یە ک کۆری گچکەم هە یە هیشتا بە دە سائی دیکەش ه ی ژنی نییە، ئە من شیرباییم^(۱) وەرنە دەگرت، بە لام ناچارم چونکە پاشی دە دوازدە سائی دیکە ناتوانم ژنی بۆ کۆرە کەم بینم هەر کچە کی بیخوایم مائی دنیاییان دەوێتو داوای شیرباییمان لێ دەکەن. دەزانم ئەو ی پاری شیربایی وەر بگری دوور نییە ناولە پی دەستی کون بیت! بە لام ناچارم ئەمنیش ئەو چەند سألە ئەو کچە ی بە خێو دەکەم، ناکرێ هەر ئاوا بە سووک و ئاسانی و بە لاش لە قەبەری کۆری خە لکی بکەم، هەر دەبمە سوودری خزمان! ناخر هە تا گیسکە کی گەورە دەکە ی هەردوو چاوت دینە دەری، ئەو نە دە ی زەحمە تی پێو بکیشی، ئەوجا بێنە بەرچاوی خۆت چۆن کچە کی گەورە دەکە ی! دەرویشۆک گوتی: حاجی خارند مامەرت لە و سەری خۆشە بۆ ئەو ی لە دوا یی گازان دەم لێ نە کە ی، قسە ی خۆم

۱. شیربایی: شیربە ها. هە قی شیر و بە خێو کردنی کچ تا گەورە کردن و بە میزدانی لە مائی باوکی.

لهوسه‌ره‌ی ده‌که‌م، ده‌بیت لیم به‌په‌له نه‌بی هه‌تا ته‌و دوو هوئه مه‌ره‌ی بناغه‌مان دانایه ته‌واوی ده‌که‌ین، چونکه به‌گم له‌ده‌ست بیته‌وه مه‌عتله ده‌بم، سه‌ری خانوان و له‌وده‌ی کای سواق بده‌ین بووکی خۆت بگۆزه‌وه، نه‌مه‌ش قورکاریمان ته‌واوده‌بیتو هه‌ز ده‌که‌ن رۆژی دوا‌یی هه‌روونه جلکان، هه‌رچه‌نده ده‌زانم بۆ سالی دادی، که‌سم به‌ده‌سته‌وه نامینی بۆ مه‌لۆ و گیشه‌و شه‌غره‌و ره‌شکه‌کا کیشه‌انه‌وه ده‌ستباری جه‌واله گهنه‌و قورکاری، به‌لام کچه‌و ده‌بی بچیته رېوجیگای خۆی مالۆ می‌ردی خۆی، نه‌ولاد هه‌تا مردنی له‌گه‌ل دایکو باوکی نامینی، کور ژنی دینی و کچ می‌ردی ده‌کات، نه‌وه سوننه‌تی ژیانه، ئیمه‌ش هه‌ر ئاوا له‌ دایکو باوکی خۆمان جیا‌بوینه‌وه، یه‌ک له‌ ریش‌سپیه‌کان گوتی: که‌واته با مامۆستا ده‌ست به‌ ماره‌ کردنی بکات. مامۆستا گوتی: که‌ستان ته‌سبیحی نه‌گێری هه‌مووتان ده‌ستتان له‌سه‌ر نه‌ژنۆتان دانین، نه‌وه‌ک خاونه‌خواسته یه‌کیک زاوای به‌سته‌ی و به‌ زاوا نه‌بی!

مه‌لا که‌ بینی هه‌ندیکیان بیزاربوون له‌و قسه‌ چه‌ندباره‌یه، فاتیح‌حایه‌کی هه‌دییه‌ کردو هه‌موو پیکه‌وه به‌ زاوایان گوت هه‌سته‌ کوره‌ ده‌ستی خه‌زورت و مامۆستاو ریش‌سپیه‌کانیش ماچ بکه‌. پاره‌ی مه‌لایان دا بۆ کرێی ته‌و چه‌ند قسه‌ی کردبووی. هه‌ر که‌ گه‌رانه‌وه، حاجی خارند چه‌ند کاوه‌ نی‌رتکی له‌ مه‌یدانی کرد بۆ فروشتن تاوه‌کو زی‌رو جلکی بووکی پی بکرێ، پاره‌ی خسته‌ ته‌نه‌کی باخه‌لی و له‌ چاوه‌روانی وه‌لامی ده‌رویشۆکی بوو. دوا‌ی ته‌وه‌ی ده‌رویشۆک هه‌موو قورکاری و ئیشه‌ سه‌خته‌کانی به‌ به‌گمی نه‌نجام دا، وه‌لامی دایه حاجی خارندی: با بێن بچه‌ن جلکانو بووکی خۆیان له‌ده‌ست ده‌نیم. حاجی خارندو چه‌ند ژنیکی مالی بووکی و حاجی ژن و به‌گم، له‌گه‌ل

گەردى بەيەنى ھەيپپىيان لىكرد بۆ سەر جادەي قىر، لەدوای كاتىكى كەم لە چاوەپروانى، پەستى^(۱) عەزىز عەدلانى بەجىرەجىر بەدىار كەوت. حاجى خارند كەشىدە لە سەرى كەردەووە دوو سى جارى كەشىدە راوەشان، بۆ ئەوێ دىقەتى شوڤىرەكە بۆ لای خۆيان رابكىشى كە ئەوانىش سەرنشەين و دەچنە شارى. پەست راپىگرتو سەر كەوتن، سەرنشەينەكان زۆريان حاجى خارنديان دەناسى. لەدوای بەخىرەينان و ھەوال پەرسى و بارودۆخى ورساتى^(۲) و كاوپەنر لە بازارى جووتى چەندى دەكا؟ پەرسىريان لىكرد خىرە لەگەڵ ئەو ژن و ژالەي دەچىە شارى؟ حاجى خارند گوتى: نىشى خىرمان بە دەستەو، دەچىە جەلكان بۆ بووكى. ھەمويان پىكەو پىرۆزىيان لىكردو گوتيان نىشانە لا پىكەو پىرۆ خەو دەبن، بووكە كەت يە كەم مندالى نۆبەرى كوپ دەبىت، بە ھەول و قووەتى خوداى دوازدە كوپى كاكۆل سۆرت بۆ بىنى.

تازە دووكاندارەكانى ناو قەيسەرى، دوكانەكانيان دەكەردەووە بە مەسەينەيەكەو پىش دووكانەكانيان دەرپشانو وەستا لە شاگردەكانيان رادەخوړى، سەفارچى^(۳) و خەمچى و ئاسنگەرەكان رەزويان دەگەشانەووە دەلالەكان پارچە بەرپەك، مافورىكى سەرەنازيان بە شانىندا دابوو، ھاواريان دەكرد: ئەو ئەمەزاد دىنارەك و دوو عانە! يەكى دى دەيگوت: دىنارەك و سى عانە. بەوجۆرە نرخەكەي ھەلەكشا

۱. پەست: ئۆتۆمبىلىكى سالانى پەنجاكان و شەستەكانى سەدەي بىست بوو، بۆدەكەي لە دار دروست كرابوو، بۆ گواستەوێ سەرنشەين و پىداوېستى پۆژانەي خەلك بەكار دەھات.

۲. ورسات: ولسات، مالات و ھەيوان.

۳. سەفارچى: مسگەر، مزگەر، ئەوانەي كە مەنجەل و شتى لەو جۆرە سې دەكەنەو.

تاوهكو دوايى له كۆتايى هاواري ده كرد: كهس نه ما، ئاخيرمه زاد، دهستي فروشيرو
كرپاريان له ناو دهستي يه كتر دهنوا، شافلخير، ياني خيري لي بييني!

حاجي خارند له پيشه وه دهرواو نهواني ديكه به دوايه وه به ناو قهيسه رريان.
بوژنو به رامي به هاراتو زنجه فيل و ميخه كو گولاو، ميشك و لووتي
هه موواني پر ده كرد. هه موويان له ته ماشاي شار قوشقى دهن. يه كه م شت
كه به نياز بوون بيكرن جووتى پيلاوى بنعانه ي^(۱) زهردي زروقى^(۲) بوو بو
بووكى، به لام هه موو قهيسه ريان ليكدا، پيلاو فروش نه ما سه ري پيدا نه گرن،
له و شارى هيچ پيلاويكى ژنانه يان دهست نه كهوت به پيى به گمى بكات!
ته نانه ت پيلاوى پياوانيش به پيى نه ده كرد، هه ر هه مووى بچووك بوون بوى!
به ناچارى برپارياندا كلاشى بو بنپه رگ^(۳) بدهنو بوى بچنن. ئاخو نه و روژانه ي
ژنانى ناوايى ده چوونه په روژشان و چيلكه و سه رگين و قه سه لان، پييان له جى
پيى به گمى داده نا، شوين پيى نه وها ته خت ده كرد وه ك باگردينى ليدرا بيت،
قونجركه و دركو چقلي لي پاك ده كرده وه.

له دواي نه وه ي برپارياندا له باتيى پيلاوى قونده رى بنعانه ي زهردي زروقى،
كلاشى بو بچنن، پرويان كرده كولاى زيرنگران له دوكانى زيرنگره كه هه رچه ندى

۱. پيلاوى بنعانه: پيلاويكى پاني به رزى ژنانه بوو، بنى پاشپانييه كه ي به قه ده ر
عانه يه ك بوو، بو بووك ده كپدا.

۲. زهردي زروقى: په نگ زهرديكى بريقه دار.

۳. بنپه رگ: كلاش بنه كه ي له تايه ي ئۆتۆمبيل ده بېرداو به موو بنپه رگ ده درا،
واتا پزىكيان ده ژنى، چونكه موو به ته پوون خراپ نابيت، به و پزىچنينه
ده گوتري بنپه رگ.

بازنه کانیان تاقي کردوه هیچ بازنهیه ک به قۆل و باسکی به گمیی نه کرد! دهستی نه چوه نێو هیچ یه ک له بازنه کان، هه مووی بۆ بچووک بوون. هه گواریه کی به گوێیان دهگرت بچووک بوو، زیرنگه قۆشمه شارییه که، که زانی نهو بازنهو گوارهو زیرانهی لای نهویان به دل نییه یان بۆی نابێ، وهک گالته پیکردنیک گوتی: مه گهر دوو فانوسی به قورپی بۆ بکه نه گواره! نهو گالتهیه هه مووانی نه بله ق کرد. حاجی خارند خۆی لێ راستو چهپ و سوورو شین کرد: هه ی سه ره سه ری شه للاتی، پیاوی قه شمه ریان بناسه! لێره له ترسی پۆلیسو چه پسخانه ی ناوێرم هیچت پێ بلێمهو هیچت لێ بکه م، بریا به بریاداران له ناو به ندانی زووری بای، نهو جا ده تبینی خړکه به ردی وه قه یی^(۱) و نیو وه قه ییت کو وه کی ته رزی له سه ر تریقه ی پشتی هه ر ده قۆزیه وه! زیرنگه قۆشمه که گوتی: حاجی له میژه به ره فتی که فیل به ره بووی؟ به گالته وای پینگوت، حاجی گوتی: وه رن با پرۆین هه تا زه ره کی پێ نه کردوومه! له دوکانی زیرنگری هاتنه ده ری به تووره یی و بی مالتاواپی. حاجی خارند له سه ر ده رگای دوکانی گوتی: به شم له هه ر چوار مه زه بی خوای برابێ، نه گهر زیرم له عه رزو عاسمانان به ده ست نه که وی، زیری له و بی حورمه ته ی ناگره و مامه رته ی له گه ل سه ره سه رییان دروست نییه!

یه ک له گیرفانه پره کان، له بازاپی زیرنگران که چاوی به و خه لکه دیهاتیه کهوت، له دلی خۆی گوتی نهو ده شته کیانه^(۲) دلسافو خۆشباوه رن و دیاره پاره ی زۆریان پێیه بۆیه خه ریکی زیر کرینن، به دوا یان کهوت گوتی لێ بوو

۱. وه قه: هۆقه که بریتیه به دوو کیلۆو نیو.

۲. ده شته کی: گوندی، لادیی. له ئاخاوتن و فره ههنگی خه لکی سنووری هه لێری، مه به ست له ده شت، گونده.

حاجیژن گوتی: خارند پار نه گهر منداله کانمان سونهت کرد خو ئیستاش پاره‌ی کیرپرینیکمان له سهر مایه، ئینشائه‌للا کابرای کیرپر ده‌بینینه‌وه پاره‌که‌ی بده‌ینی و نه‌وه قهرزهمان له سهر نه‌مینی. حاجی خارند گوتی: نه‌ری ناوی چی بوو، حاجیژن گوتی: له بیرم نه‌ماوه به‌لام ناوی، ناوی، ناوی، ئا ناوی به‌شیری مزه‌میدی کیرپر بوو. ههر به‌شیری مه‌ری به‌بیرم هاته‌وه، به‌لام دل‌نیام خه‌رکی هه‌ولێری بوو. گیرفانپر، نه‌وه قسانه‌ی هه‌موو گوێ لێ بوو، جانتایه‌کی کیرپرانی کرپ له‌گه‌ڵ سیداره‌یه‌کی ره‌ش له‌لای کۆلانی ته‌نه‌که‌ چیان، لییان سووراپیه‌وه و ههر له‌ دوورپا: ئای حاجی خارند نه‌وه چی ده‌که‌ی لی‌ره‌؟ ئامیزی کرده‌وه و حاجی خارندی له‌ ئامیزی کرد. حاجی خارندیش له‌ خوا‌ی ده‌وی بۆ چاوساغه‌کی، گوتی: ناتناسمه‌وه! به‌شیر مزه‌میدی کیرپریم. نه‌من له‌ ئاسمانان ته‌تۆم ده‌ویست ئیستا له‌ عه‌رزیم به‌ده‌ست که‌وتوو، نه‌وه کووه‌ ریت به‌ شاری که‌وتییه‌؟ هه‌موویان روخساریان گه‌شایه‌وه. چاوساغ و شاره‌زاو ناسیاوێکیان بۆ په‌یدا‌بوو! به‌رله‌وه‌ی بگاته‌ لای حاجی خارندی و له‌ ئامیزی بکات، ههر یه‌کیان شتیکی ده‌گوت نه‌وه ناونوسه‌ که‌ی نه‌وی سالی نییه‌؟ نا، نا، باش‌چاوه‌شه‌ که‌یه‌. یه‌کی دیکه‌ ده‌یگوت نه‌وه دی‌وه‌ره‌ مه‌نسور نییه‌؟

به‌شیر مزه‌میدی کیرپر، بۆ نه‌وه‌ی هه‌موویان له‌و دل‌ه‌پاوکییه‌ رزگار بکات خو‌ی به‌یه‌ک به‌یه‌کیان ناساند. حاجی خارند دووباره‌ ده‌ستی له‌ ملی کرد گوتی: به‌وه‌ حه‌جه‌ی ته‌وافم کردییه‌، نه‌وه حاجیژن ده‌زانی پۆژی نه‌ورۆ باسی تۆمان کردییه‌. ده‌مگوت، ده‌بی جارێکی دیکه‌ به‌شیره‌ فەندی بینمه‌وه‌وه‌ نه‌وه قهرزهم له‌سهر نه‌مینی. له‌گه‌ڵ نه‌وه قسانه‌ ده‌ستی له‌ باخه‌لی ناو جزدانی پاره‌ی ده‌ره‌ینا پاره‌ی یه‌ک سونه‌ته‌ی قه‌رزارییه‌ که‌ی بداتی، به‌شیر که‌ زانی

جزدانسی پاره‌کە‌ی لە کام لای باخە‌لی داناو، د‌ل‌نیابوو بە ناسانی دەستی
 پ‌ی‌رادەگا، سو‌ئ‌ندی خوارد: حاجی بە سو‌ل‌تان مزەفەر ل‌یت وەرنانگرم، باسی
 قەرزێ ئەو ک‌یر‌پر‌پ‌نە بکە‌ی برادەرایە تیمان نام‌ی‌نی! حاجی گو‌تی کاکە قەرز
 ک‌ۆن دە‌ب‌ی بە‌لام نافەوت‌ی! حاجی خ‌ار‌ند گو‌تی: مادام پارە‌ی قەرزە‌کە‌م ل‌یو‌ە‌رنانگ‌ری
 ن‌یو‌ەر‌ۆ ل‌ە ل‌ۆ‌ق‌نتە خانە‌یە‌کی باش دە‌ب‌ی دە‌عوە‌تی م‌ن ب‌ی! بە‌ش‌یر گو‌تی د‌ل‌ت
 ناشک‌ین‌م ئە‌و‌ه‌یان پ‌ر‌تی ت‌ی‌دە‌چ‌ی، قەت ر‌ی‌م پ‌ی نە‌دە‌دان ب‌چ‌نە ل‌ۆ‌ق‌نتە خانان، بە‌لام
 چ‌ب‌کە‌م خ‌ی‌زان‌م چ‌ۆ‌تە‌وە م‌ال‌ی باب‌ی. هە‌مو‌و‌یان بە‌یە‌کە‌و بە‌رەو ل‌ۆ‌ق‌نتە خانە‌ی
 بە‌ر‌پ‌ت‌کە‌وت‌ن، چ‌ی‌شت و نان‌یان ب‌ۆ‌ ه‌ات، حاجی خ‌ار‌ند ب‌رن‌چ و ش‌لە‌ی ب‌ۆ‌ ه‌ات،
 حاجی پ‌ی‌ی وابوو ئە‌گەر ش‌لە‌کە‌ی نە‌خوا پارە‌ی کە‌م‌تر ل‌یو‌ە‌ردە‌گ‌رن، ب‌ۆ‌یە بانگ‌ی
 شا‌گ‌ر‌دە‌کە‌ی کرد گو‌تی: ئە‌م‌ن ب‌ر‌ن‌جە‌کە‌م بە‌سە، ئە‌و ش‌لە‌یە‌م ب‌ۆ‌ ناخو‌ر‌ی وەرە
 ب‌ی‌بە‌و. شا‌گ‌ر‌دی ل‌ۆ‌ق‌نتە گو‌تی: ل‌ی‌ی‌گەر‌پ‌ی حاجی با ل‌ی‌رە لە‌سەر م‌یزە‌کە‌ ب‌ی‌ت
 دو‌ای‌ی دە‌ی‌بە‌مە‌و. حاجی خ‌ار‌ند پ‌ی‌ندا‌گ‌یری کرد کە‌ دە‌ب‌ی‌ت ش‌لە‌کە‌ ب‌باتە‌و،
 شا‌گ‌ر‌دە‌کە‌ ح‌ال‌ی دە‌ب‌ی‌ت حاجی مە‌بە‌ست‌یە‌تی پارە‌ی ش‌لە‌کە‌ی ب‌ۆ‌ ب‌گەر‌پ‌تە‌و،
 پ‌ی‌یدە‌ل‌ی: م‌ام حاجی ش‌لە‌کە‌ی بخ‌ۆ‌ی یان نە‌یخ‌ۆ‌ی پارە‌کە‌ی دە‌ب‌ی هە‌ر‌بە‌ی،
 ب‌رن‌ج‌ی ب‌ی ش‌لە‌ ناف‌ر‌ۆ‌ش‌ین. حاجی کە‌ و‌ای‌زان‌ی، هە‌ر‌چە‌ندە‌ ب‌رن‌جە‌کە‌ی بە‌نانه‌و
 خو‌ارد‌بوو، گو‌تی: کە‌واتە‌ دوو نان‌م ب‌ۆ‌ ب‌ی‌نە! ش‌لە‌کە‌ی ر‌اک‌ی‌شا پ‌ی‌ش خ‌ۆ‌ی دوو
 نان‌ی بە‌و‌یش خو‌ارد و پارووی ک‌ۆ‌ت‌ایی بە‌ بن‌ی قاپە‌کە‌دا ه‌ی‌نا. حاجی خ‌ار‌ند
 پارە‌کە‌ی دا بە‌ خ‌او‌ن چ‌ی‌شت‌خانە‌کە‌. لە‌دو‌ای نان‌خو‌ارد‌ن حاجی خ‌ار‌ند گو‌تی:
 بە‌ش‌یرە‌فە‌ندی با ب‌چ‌ینە‌ مزگە‌وت‌ی خانە‌ق‌ایی نو‌ی‌ژە‌کان‌مان بکە‌ین، هەر ئە‌و‌ە‌مان
 بە‌کە‌ل‌ک د‌ی‌ت، ب‌ۆ‌ ر‌ۆ‌ژی مە‌باد‌ای‌ی! بە‌ش‌یر گو‌تی: ئە‌م‌ن خە‌ریک بوو وا ب‌ل‌ی‌م.
 لە‌ مزگە‌وت‌ی لە‌دو‌ای نو‌ی‌ژ‌کرد‌ن بە‌ش‌یر مزە‌م‌یدی ک‌یر‌پ بە‌ فرسە‌تی زانی کە‌وتە

رېځخستنې پزړوۍ شهرواري حاجی خارندۍ و بهرو پشټينی و يه خهی کورته که مراد خانبيیه کهی و داخستنې قوېچه کانی بهرگه ردنی و گوتی: حاجی گهر دنت هه لکيشه با دووگمه کانت بۆ دابخه م، نامه وی دؤستی گیانی به گیانی خۆم به شه پړپړوی ببینم، دهی چه ناگهت بلند بکه، حاجی چه ناگهی بهر زکرد بووه ووهو لووتی له ناسمانی کردبوو، وهک بۆن به ناسمانیوه بکات! به شیر مزه میدی کیرپر نهوهی وستی، کردی و بردی!

به په له گوتی: نای حاجی تازه بیرم که و ته وه ده بی به په له بچم مندالی مالی مته سهرفی سوننه ت بکه م، جه نابی مته سهرف چاوه پروانم ده کات. دلی نایه کوره تاقانه کهی به من نه بیته به کهس سوننه ت بکات. ده زانی نه من دهستم سووکه نه گهرنا چه زم ده کرد هه تا ده پونه وه له خزمه تتاندا بام و به ریم کردبانه وه بۆ گوندی. حاجی خارندو خیزانی زوریان تکا لی کرد گهر دنیان نازاد بکات! له دواي پړیشتنی، هه زارو یه ک دوعای که سک و سوریان بۆ کرد. حاجی خارند دهیگوت: قورحان به هه قت به ساحیت ده لئی باره کم له سهر شانی لاکه و توهو، به شیر مزه میدی کیرپر گهر دنی نازاد کردم له هه قی نه و کیرپرینهی گۆرین. حاجیرن دهیگوت: به مه رقه دی شیخ عه بدولقادی گهیلانی، به شیخ نوره دینی بریفکانی، نه و پیاوه چاکه، نه و جاره زپی بکه ویتته گوندی، ده بیت هه تا پیی هه لده گیرئ په نیرو که شک و داندوکی بۆ دابنیم بۆ مندا له کانی بباته وه. نای له و پیاوه نوورانی و چاکه ی! ده موچاو جه مالی پاکي، نووری لی دهباری!

نه و جاره له ناو قه یسه ری پرویانکرده دوکانی کوتا لفروش شه ریفی عیسمه تی بۆ جلکان، له کاتی هه لگرتنی کراسی گولباتمانو که وپی ناگر باران بۆ بووکی، دیاربوو مالی زاوای دهیانویست رهزیلی به کرینی جلکان بکه ن،

هەرچی لایەنگرانی مائی بووکیش بوون دەیانگوت: کراسی بە باخەل و دامین، بۆ بەگمئ، نۆگەز کوتالی دەوی. حاجی خارند هەمیشە دەیگوت: دوو سی بەرامپیلی چاوپانی^(۱) قایم بۆ بووکی هەلگرن! چونکە حاجی خارند چاوی هەر لە مالداری و نیشەکانی بەگمئ بوو، ئەو بەرامپیلانە ی بۆ پاککردنەوی هۆلی مەرو مالاتی و کاو ئالیکدانێ مەرو مانگا و لاخە بەرزەکان بوو.

جلوبەرگی بووکییان لە لای شەریفی عیسمەتی لە ناو قەیسەری هەلگرت و کوتالەکانیان لە سەر یەک کۆکردەو. حاجی خارند هەر زوو بۆ ئەوی نەبادا کوتالی زیاتر هەلگرن، گوتی: مام شەریف بزانه پارە ی ئەو جلکانە دەکاتە چەند؟ دەزانم ئەو تو گرانمان لە سەر حیساب ناکە ی، بۆیە مامەرەم لە گەل نەکردی! مام شەریف چۆرتی ژمیریاریە کە ی دەستدایە و هەر سی خڕۆکە ی دەینا ئەو لایە و یە ک خڕۆکە ی دەبردە لایە ک ی دیکە، گوتی: حاجی خارند قازانجە ک ی کە مەم هاوئیشتۆتە سەر، هەموو پارە کە دەکاتە شازدە دینار و چار عانە، چار عانە کە بە قوربانی پێلاوی تو! هەر شازدە کە ت لیوهرده گرم! حاجی خارند دەستی بۆ باخەلی برد جزدانە کە ی دەربینی و پارە ی کوتالەکانی مام شەریفی بدات، بە لām جزدان دەلی لە من مەگەر ی! حاجی مشەو هەش بوو، بە جۆریک سەرنجی هەمووانی بۆ لای خۆی پاکیشا، هیندە بە پەلە گیرفانەکانی یە ک بە یە ک دەپشکنی، رانە دەو هەستا هەتا گیرفانی کورته کە مراد خانیه کە ی دەگەر ی، دەستی دەبرد بۆ گیرفانی شەرواری، خەریک بوو هەموو گیرفانەکانی بدپینتی، بە لām هەوالێک لە جزدانی پارە کە ی نەبوو! هەموو سەرنج و چاوه‌کان لە سەر دەست

۱. بەرامپیلی چاوپان: ئەو بەرھەڵبێنە بوو لە جۆرە جاوێکی قایم کە پێتان دەگوت چاوپان، دروست دەکرا.

و گیرفانی حاجی خارندی، ئەبڵەق بووبوون، بە جۆرێک کە سیان چاویان لە سەر
هەلنە دەگرت، هەمووان پێکەوه دەیانپرسی: حاجی ئەو چی بوو؟ حاجی بە
تاسانۆ پچەر پچەر دەیگوت: جزدانی پارە کەم! جزدانی پارە کەم! گوتیان: جزدانی
پارە کەت چی؟ بۆ پێمان نالێی؟ گوتی: بە خوای جزدانی پارە کەم نە ماوه، خوا
دەزانێ لە کوێ لێم کەوتوو! مام شەریف گوتی: کاکە رەنگە گیرفان بڕەکان پارەیان
پێ شک دیوی و لێیان دزیوی، بزانه بۆ کوێ چووی؟ حاجی ژن گوتی: کورە خو
نە گەر پارە لۆقنتە کەت دا جزدانه کەت لەو باخەڵی لای چەپت داناو لە گەڵ
بە شیر مزەمیدی کیربەر چون بۆ مزگەوتی، رەنگە لەو بەینە لێت دزرابی! بە
بیستنی ناوی بە شیر مزەمیدی کیربەر، مام شەریف گوتی: ئەو بە شیر مزەمیدە
کییە ئەو ها لێتان بوو بە دایکبەرا؟ حاجی خارند گوتی: ئا ئا راستە کە پارە
لۆقنتە کەم دا، قرتە ی جزدانه کەم داخستو لە باخەڵم ناوه، لە مزگەوتی بە شیر
بەرو پشتینی بۆ رێک خستم و پووزوی شەروارو یە خە ی مراد خانی و کەشیدە ی
بۆ رێک خستم. ئەتو بلێی ئەو، ئەو نمە ک حەرامییە ی لە گەڵ کردبم؟ مام
شەریف گوتی: بە شیر مزەمیدی دایکبەرات کاتیک بەرو پشتین و یە خە ی
بۆ رێک خستوی، جزدانه کە ی بردوو! حاجی خارند بە گومان کەوت، گوتی:
بە شیر ی مزەمید هەر یە کسەر گوتی دەپۆم دەچم کورە تاقانە کە ی مەسەریفی
سوننەت دەکەم. مام شەریف گوتی: کاکە حاجی ئەو بزانه درۆ ی لە گەڵ کردوی
چونکە مەسەریف تەنهایە و مندالی نییە. هیچ کور ی نییە، ئەتوو پێم بلێ
پارە ی زۆری تێدایە جزدانه کەت؟ حاجی خارند گوتی: ئەری وەللا. پارە ی دە
کاوە نێرو گۆلکە ک و چار عەربە گەنمی تێدایە، توخوا پێم بلێ مەسەریف
وە جاغکوێرە؟ ئەگەر وایە ئەو درۆ یە ی بۆ لە گەڵ کردم؟ مام شەریف گوتی:

هه موو خه لکی شاری ده زانن مته سه ریف وه جاغ کۆره. مام شه ریف گوتی:
 حاجی خازند نهو به شیر مزه میدی پیاوه کی چۆن بوو؟ حاجی خازند گوتی:
 مام شه ریف بلیم به کی چۆن بوو، کاکه خه رکی شاری زۆر پێک ده چن بهو
 دوولینگو قهرتانه ی ملیان هه موو ده ریئی له یه ک دایک و بابی بوینه،
 نه وه نه دی ده زانم به کی سووره ی ملنه ستور، ملی ده تگوت قونکه هه و جار،
 چاوسۆر، برژانگی سه ت سوندو که لاموللات ده خوارد هینده زهرد بوو ده تگوت:
 برژانگی نهو گۆلکه زهرده ی فروشتم ناوا برژانگی زهرد بوو. چاوی ده سووراند
 ده تگوت گای خودارییه ^(۱)، ههر ده میشانندو ده یخواردو ده یگوت: با بێ مام
 شه ریف گوتی: حاجی به شیر مزه مید چی له به ربوو؟ حاجی گوتی: چاکه ته کی
 له به ربوو ده تگوت چاکه تی مدیر ناحیه یه، قهرتته کی سووری له ملی بوو
 دوولینگسی له پی بوو، جانتایه کی کیرپرانی به ده سه ته وه بوو، حاجی نه یده زانی
 بلێ سیداره، گوتی کلاویکی قوزه چیرانی له سه ری بوو، هینده رهش بوو ده تگوت
 قوزی چیره به که لێیه جوانه گا پیی هه لمیستوه، پینلاوی په نجه ره ی کون کونی
 له پیندا بوو، جانتایه کی کیرپرانی به ده سه ته وه بوو، به بنی چاوی لیم خیس ده بووه
 لاو نیو ته ماشای ده کردم. مام شه ریف گوتی: له دوا ی چوان مه چوو، پاره که ت
 دزرا وه نهو به شیر مزه میدیه لینی دزیوی، کوتاله کان هه لگره وه نه وهش پاره ی
 هه قی ریئی، نه گهر هه تبوو بمه وه، نه گهر نا گهر دنت نازاد بیت، وه کی شیر ی
 دایکی خۆت لیت حه لال بیت! حاجی خازند گوتی: مالت ناوا بیت مام شه ریف،
 خۆ هیشتا زۆرمان ماوه بو بارگه ی بووکی بیکرین، سه ره هیزارو هه وری ماوه،

۱. گای خودار: بهو گایه ده گوتی که ههر زینده وه ریک له مروف و نازه ل ببینن،
 مۆپه ی لیده کات و ده یدانه بهر قوچان.

کۆترۆکه و دووگمه و دۆلابو بنکه وای به سیمی چندراو، نهوجا دهبی هفتا کلای به سیمی دزهییانی و هفتا جۆت گۆریه و هفتا دهسترو هفتا ئاویتهی دووروی گیرفانی و هفتا دۆخین و بیجگه له کل و کلدانو کیسه خه نه و هوردهواری ژنان، خۆ له دابونه ریتی گوندی و کرمانجیه تی خۆمان ده رناچین، نهوهی بهچیته دوای بووکی دهبی جووته گۆریه ک، دهستپه ک، دیاریه کی بدهینی نه گهر دۆخینی کیش بیته. چاره ی من نهوهیه بجمه وه گوندی، چوار عهر به گهنمی دیکه بفروشمه ته راحه کازو به رانه کی چاکمان هیه بهیه نیمه مهیدانی بیفروشم، پاره ی جهنابتو نه و شتانه ی ماوه بیکرم، کاکه مال به لاباران ناگاته هه واران، دهبی خۆم بخوریم! حاجی خارند و نهوانه ی له گه لیدا بوون هه لته ک هه لته ک گه رانه وه بۆ گوندی، ههر زوو له گوندی دهنگۆی نهوهی بلایویه وه که پاره کی زۆریان له حاجی خارندی دزیوه، ههر بابا بوو، دهیانگوت: خه لکی شاری کلی له چاوان ده دزن، نهوجا پاره ی کو نادزن؟ که چوینه شاری گیرفانمان بدوورین. حاجی خارند ههر سه ر له ئیواری به کوره کازو شوانه که ی گوت: به رانی که و یسار^(۱) له هه ویزی^(۲) بگێرنه وه وه به په تکه کی قایم گری به رانانی لی بدهنو له ناو په رژی نی بیبه ستنه وه بۆ نهوه ی سه بهینی له گه ل میگه لی رای نه دهنه ئاقاری. سه بهینی به په ستی عه زیز عه دلانی دهیبه مه مهیدانی شاری دهیفرۆشم، هه تا زه ره کی دیکه ی نه کردیه، خیره کمان له سه ر بسو نهوئ روژی نه و کوریزگه ی نه کوشت، هه رچی به رامبه ری بیته قوچی

۱. که و یسار: نه و مه پ یا نه و به رانه یه که پهنگی ده مو چاوی شینه و خه ت خه تی سهپی وردی پێداها تووه .

۲. هه ویز: نه و گۆراییه که هاوینان میگه له مه ری لی پاده گیریت و قشلی لیده کات .

لی دەدات. ئەگەر لەبەر ئەو قوچ تێهەلدانە ی نەبایە، بە دە بەرانی گوندیم نەدەگۆرپەو، وەچە ی ئەو بەرانی لە نێو هەموو بەرخو کاوړی مێگە لەکانی تەواوی گوندی دیارە.

بەو سەبەینە ی سەڵحانە هێشتا خێرو شەڕ بەش نەکراوە، کۆبایەکی فێنکی بای بسان، لڤکە ی کەشیدە ی حاجی خاردنی دەبزاوت، کۆرەکانی بەرانیان گەیانده جادە ی قیرپ، لەدوای جغارەخۆرە ک چاوەروانی، گۆتیان بە جادە ی قیرپەو دەنا، بزانی ئۆتۆمبیل نزیک بۆتەو! پاش کەمێک، پەستی عەزیز عەدلانی بە دیارکەوت، حاجی خاردن کەشیدە ی لەسەری کردەو و دوو جاری پاوەشاند، پەست رایگرت، بەرانی کەویساریان لە خانە ی پشتەو ی پەستی کە شوینی گۆنلک و مەرپو مالاتی بوو، سوارکرد. خەلیفە پەحمان کەرحیز، لەلای بەرانی کە ی لە پشتەو ی پەستی سوار ببوو، دیارە پۆژی پێشوو ئیوارە کە ی هێندە ی کۆری زکری دەرویشان گەرم کردوو و جەزم بوو، بەهۆی ماندویتی و گفتی لەگەڵ هەژاندنی پەستی خەوی لێکەوتوو و جارجار سەرۆملی رانەگرتوو و خەو کۆتکە ی بردۆتەو، جارجار سەری بۆ پێشەو تەکان داو، تومەز بەرانی کەویسار وای زانیو شەڕە قوچی لەگەڵ دەکا، بەران چەند هەنگاوێک دەکشیتەو پاش و هەتا هیزی تێدایە بە قوچی لە تەختی نێوچاوانی غەلیفە پەحمان کەرحیزی دەدا! بەرانی کە ی بە شیوێەکی گۆرجتر دەبەستەو و بە شوخی بە پەحمان کەرحیزی دەلێن: ئەو ئەتۆی قایمی، ئەگەر یەکی دیکە بوا یە ملی لە نۆ جێیان دەشکاو دەبوو بە برپووش، هەرچەندە دەمۆدەست ناوچەوانی ئەستوور بوو.

حاجی خاردن لە مەیدانی حەیانان بەرانی رادەگری، جامبازەکان، هەر بۆ

ئەوێ بەرانی کە یەشکێنن و هەرزانی لە دەستی دەریبن، دەلێن مام حاجی ئەو کاورەنێرە بە چەندی دەفرۆشی؟ یەکی دی دەلێ: ئەو شەکی بە چەندی دەدە؟ حاجی خاوند دەلێ: ئەوڕۆ خەریک بوو زەلامەکی بکوژی ئەو بەرانی بەرانی، لاکەون لە پیشی با یەکتان بەفەیز نەگەینی!

بەرانی فرۆشت و پارە وەرگرت. پیش هەموو شتێکی، چوو لە شەریفی عیسمەتی، پارە کوێتارو جلی بووکی دای و پێداویستیەکانی دیکە بوو کواستەوێ کڕی و گەڕایەو گوندی. دەرویشۆکی باوکی بەگم، لە قەسەرکیشانەو بو سەر لەو کایەکانو سواقدانیان بو، لە کاتیک مشیری رەفەت ناغای بە سواری ئەسپی بەلایندا تێپەردەبوو، بێ ئەوێ سلاویان ماندوونەبوونیان لێ بکات، گوێ: دەرویشۆک رەفەت ناغای باوکی گوێ بێ سێ و دوو بگەیه دیوێخانێ، ئەویش گوێ: بەسەرچاو. هەر زوو گەیشتەوێ مەسینەو دەستشۆریان بۆ هێناو هەندیک سەر و سەکوێ خۆی خاویێ کردەوێ بەپەلە، پشتێنەکی لە قەدی خۆی ئالاندو هەر لەبەر خۆیەوێ دەگوت: یا ئەللا خیر! دەبێ چ سوخوێ بیگاری رەزێل کردنیکم بێ بکات. کاتیک گەیشتە بەردەرگی دیوێخانێ، خزمەتکارو گۆردەکانی بەردەرگی، بە فیتی رەفەت ناغای، لەبەر ئەو خۆرەتاوێ لە چاوەرانیاندا رایانگرت، هەر بۆ ئەوێ غوروو کەسیەتی بەشکێن! دواێ ماوێەک لە چاوەرانی تاقەتپرووکیێ بێ هۆ، لە ناکاو چایچیەکی ناغای گوێ: وەرە ژووری ناغا دەلێ با بێت. لە دیوێخانێ وەرورکەوت، سلاوی لە رەفەت ناغای کرد، ناغا مینگەکی لە بن لیوان لیوێهات، لێ کەسی لێ حالی نەبوو، جینیوی دا، یان سلاوێ کە سێتاندەو. دوو بالیفی پەری کەوێی لە پالپستی بوو، لەسەر کەوێ وەرچیکی خاراو، پیاڵە چایەکی لە پیش

بوو، دەمانچەیه‌کی چواردەخۆری بە قایش و قڕۆشەوێه راستو چەپ لە خۆی بەستابوو، پازدە گەز پشیتیێنی مەخمەری گرانبای لە پشیتی بەستاو، خەنجەرەکی سەلح بەگی لەبەرپاکردییە، دوو هەوری سۆری لە سەری نایە، میژەری هیئاوێتە سەر نیوجاوانی، ئەوێش نیشانەی توورپەیی دەگەیان، تەزبێحییکی دەنگ درستی بەدەستەوێبوو، ئەنیشکی لەسەر ئەژنۆی دانابوو، هەرچەند جاری دوو دەنگ تەسبیحی بەردەدایە و ترقەیی دەهات، وەک کوتکیکی لەسەری دەرویشۆکی بداتو دلی لەگەڵ دادەخوڕپاو رادەچەنی. ئاغا کۆخەیه‌کی دەستکردی لە زاری دەرپەری وەک گوللەیی بە سینگی دەرویشۆکی وەبنی، بە دەنگییکی گۆری گەورەپیاوانەیی لەخۆرازی، گوتی: دەرویشۆک! هیشتا ناوی دەرویشۆکی بە تەواوی لە زاری دەرنەپەریبوو، دەرویشۆک بە پێژنە بەلییه‌کو ئاغا فەرمایشتە نۆکەری خۆت گویی لییه‌و لە خزمەتدام گەورەم، بەلی بەلی ئەمەر دەکەیی، رەفەت ئاغا گوتی: ئەگەر ئیمەت بە گەورەیی خۆتو خۆت بە نۆکەری من بزانبايە لە گوندی من، کیژت بەبی پرسی من و قسەیی من بەمیژدە دەداو شیربایی وەرگیری هیچ حیسابەکی بۆ ئاغاو دیوێخانەکەیی نەکەیی بۆ مەسره‌فی قاوێ، ئەو دیوێخانە بەتێران گەرم دەبی؟! دەرویشۆک دەست لەسەر سینگ لە جزوری ئاغا خۆی چەماندۆتەوێ ئەژنۆکانی دەلەرزین بەجۆرنێک چیدی بەرگەیی راگرتنی کیشی ناکەن.

رەفەت ئاغا گوتی: هەرچی لەو گوندەیی دەقەومی، هەر بێ حورمەتییه‌کی دەرەق بەو دیوێخانەیی دەکری، هەمووی لە بن سەری حاجی کۆمەنیستو کۆرەکانیەتی، نە مەلای ئاوەدان و نە کوێخا و نە شیخی تەریقەت و نە دوعاگۆز نوشتەنوو، کەس لەو ماله‌یی رازی نییه‌. هەر ئەوان باعیسی ئەوێن کەوا

خه لک ته ریه قهت وه رناگرنو تۆبه له گوناها ناکهن، گه و رهو گچکایه تی نه ماوه!
 وایان شول لیهه لکیشاوه حیساب بو که س ناکهن، نه وئی رۆژی مشیر ناغای
 کوپم ده مانچه ی له کاکه رهشی کوپه گچکه ی حاجی سمایی له لکیشاوه و
 جینیوی پی داوه، نه ویش بی شهرمانه دهستی بو قرتی ده مانچه ی بردووه و
 دهستی له بهر کردۆته وه، نه گهر نه و سه گبابانه ته می نه که م یان له گوندیان
 دهر نه که م، خه لکیش چاو له وان ده که ن و لیم هه لده گهر نه وه وه کی تو، نه وه نییه
 نه من به ناو ناغای گوندیمه و پرسم پی ناکه ی کیژت به میژدایه! دهر و شوک
 گوتی: نه سه غفیره لا ناغا نه تو هه ر گه و ره ی، نه مرت به چیه هه تا جیه جی
 به که م؟ ناغا گوتی: برۆ دوو کیفکه ده مانچه ی چواره خوڕ به قایش و قروشه وه
 له قایشی حه سیب قادری که رکوکی^(۱) بکه، له گه ل دوو ده ست کورته کو
 شه روا ری خه تدار ی فه تاح پاشایی^(۲)، هه ر که نه ختو شیربایی به گمیت
 وه رگرت بیانکه ره بو دیوه خانیان بینه، دهر و شوک گوتی: به سه رچاو ناغا هه ر

۱. حه سیب قادری که رکوکی: وه ستایه کی سه پاجی که رکوکی بوو، خه ریه و
 کیفه ده مانچه ی، له چه رم و قایشی قایم و گرانبه ها دروست ده کرد.

۲. فه تاح پاشا: ۱۸۶۱ - ۱۹۳۶، بنه چه ی خیزانه که یان بو گوندیکی نزیک شاری
 که رکوک ده گه پته وه، له سوپای عوسمانیدا کاری کردووه و به ره و پیش چووه
 تا پله ی فرمانده ی لیوا پۆیشته وه. به پتوه به ری (کارگه کانی چنینه ی سه ربازی
 بووه له به غدا، له ۱۹۲۱ بو ۱۹۲۴ موته سه پیفی که رکوک بووه. سالی ۱۹۲۶
 له گه ل کوپه که ی (نووری) کارگه یه کی چنینه خووریان له گه په کی کارزمیه ی
 شاری به غدا، دامه زرا ندووه. نه و کوتالانه ی که به ره میان هیناوه زۆر به ناوبانگ
 بووه و کتیرکیتی به ره مه به ریتانییه کانی کردووه. یه کیک له و به ره مه نه جوړیک
 کوتالی پیاوانه بوو که له ننۆ کوردان به فه تاح پاشایی ناسرابوو. نه و کارگه یه تا
 کوتایی په نجا کانی سه ده ی بیستیش به رده وام بووه.

نەختو شیرباییم وەرگرت دەیانکرم. پەفەت ناغا گوتی: گوێ بگرە! نامەوی بەهیچ شیوەیک هاتوچۆی مائی حاجی سمایلو کورەکانی بکەن.

لەو رۆژەوی بەگمیان مارەکردبوو، کچ و ژنانی گوندی بۆیان ببووە کێشە نەیان دەزانی کامە زاوا یەو دەستگیرانی بەگمینی، هەریە کەو زەلامیکی لە میوانەکان بە زاوا دانابوو، یەک دەیگوت: ئەمن لە دەلاقە هۆلی مەری چام لیبوو، پێم وایە یەکی قۆلە خەری کورتە ک پەش ئەو زاوا بوو. ئەو هەیک دەیگوت: نا، یەکی کەری پوو خەری رەقەلە، کورتە ک و شەراره کە یە هەر یەک لە رەنگیکی بوو، پشتینە کی کەرنە کی سپی لە پشتی بوو، کیسە تووتنە کی پراو پەر لە تووتنی لە پشتەو لە بەر پشتینی بوو بەسەر قونیدا شور ببووە، ئەو زاوا بوو. لەو کاتە ی بەگم هاتە سەر بیر، ئاوی هەلینجی، گوتیان ئەوا لە بەگمی دەپرسین کیهان زەلام دەستگیرانته؟ لە بەگمیان پرسی، ئەویش گوتی: بەخوای نازانم کیهان دەستگیرانم بوو، ئەمن هەر خەسوو و خەزوورم لە جلکان ناسی، دەستگیرانی خۆم نەدیتی، بەلام بابم دەیگوت زەلامە کی باشەو ئەقەر گرتیتی، دەرین کاسبو نوێژکە ریشە، خۆ دەرین گندۆرە بەرەنگی نییە، یەک لە کچەکان گوتی: نینشائەللا ئەو هەیکسە تووتنە کە ی بەسەر لا قوونی شور کردبوو ئەو هەو نییە، بەخوای خوێنتال و پەزاگران بوو، ئەگەر ئەو زاوا بوو، هەر ئەو گۆزانیە ی بۆ بلی:

گوێ کوێ سەپانان هێستر لەققە ی لێدایە
کەبووی هیلانە قوولته^(۱) تالە بنیشتی دەردایە!

۱. هیلانە قوولته: کۆجیلە ی بنیشتی کە بە قەدی دارە بەنێو دەکری.

جاوی وهك قونه مریشكه جیقنه‌ی زهردی دهر دایه قونی قۆته‌ره‌ی ئاشی چهوت عه‌ربه‌ی زهره‌ر دایه!

ئه‌و رۆژه پێڕا‌ب‌واردن كه‌وت‌بووه‌ سهر به‌گمیی سه‌ربه‌هه‌ش، ئه‌و‌یش ته‌بای كچ
و ژنی ئا‌وایی زا‌وای نه‌ده‌ناسی و نه‌یده‌زانی كامه‌ زا‌وا بو‌وا!

ده‌رویش‌ووك ج‌وابی بۆ ناردن گوتی: ئه‌مه‌ حازرین، ئه‌گه‌ر پێیان باشه‌ ئه‌و
پێنج شه‌مه‌و ج‌ومعه‌ی ده‌توانن بووكی خۆیان له‌ده‌سه‌ت ده‌نیم با بیگۆژنه‌وه‌.
حاجی خازند به‌ سواری هیسترتی كۆره‌كانو برا‌زا‌كانی هه‌ربه‌كه‌ی بۆ گوندی‌كی
ده‌رووبه‌ری خۆیان ناردو، له‌دو خه‌ركیان گێڕایه‌وه‌ بۆ پۆژی بووك گواسته‌وه‌ی.
په‌شمالتی‌كی پێنج ستوونی هه‌لدا، چه‌ند ده‌سته‌ قه‌میشی ناكریسی، له‌ تووتن
داگیرا بۆ می‌وانه‌كان. بووكیان گواسته‌وه‌، زا‌وا له‌ شوینی‌كی ب‌ل‌ند شه‌كرووكه‌و
بریشكه‌و هه‌ندێك فلس و عانه‌ی به‌سه‌ر بووكیدا كردو قه‌میشی‌كی له‌سه‌ری
بووكی دا بۆ ئه‌وه‌ی سامی به‌سه‌ر سامی بكه‌وی لێی بترسی و به‌ پیا‌وی
بزانی. مندا‌لان له‌به‌ره‌پێی بووكی سواری سه‌ری یه‌كتری ده‌بون بۆ شه‌كرووكه‌و
فلس و عانه‌ هه‌لگرتنه‌وی. بووكیان له‌سه‌ر دوو بالیفی گه‌وره‌ دانا، هه‌رچی
ته‌ماشای بووكینی ده‌كرد به‌و قه‌لافه‌تو سه‌رو كه‌له‌وه‌ ده‌یانگوت: حاجی خازند
بووكی هی‌ناوه‌ یان پۆسته‌می زال! به‌خوا‌ی ئه‌و زا‌وا په‌قه‌له‌و ئه‌و ژنه‌یان نه‌گوتوه‌،
قه‌ت به‌و زه‌لامه‌ پووخه‌ی ئه‌و بووكه‌ هه‌لگێرو وه‌رگێر ناكری! بووك زا‌وای له
قیلمقاسی^(۱) بكات هه‌تا مالی بابی داینانی!

شه‌وئ، سه‌ر له‌ ئی‌واری زا‌وایان له‌ پال بووكی كردو به‌ ژووركه‌وت و سه‌لامی
له‌ بووكی كرد، له‌لای دانیششت. بۆ ئه‌وه‌ی پیا‌وه‌تی خ‌زی نیشان بدات و زالبوونی

۱. قیلمقاس: قه‌لاندۆشك، هه‌لگرتنی مندا‌ل له‌سه‌ر مل كه‌ دوو لینگانی به‌سه‌ر
سینگی كا‌برادا شو‌پرده‌كاته‌وه‌.

بەسەلمیڤی بە دەنگیکی گەر گوتی: نافەرەت هەستە جامە ئاوەکم بۆ بیڤنە! بەگمیش
یە ک پێ بلند بوو هەستایە سەر پێ لە گەڵ ڕۆیشتنی بۆ لای جەلە ئاوەکە^(۱)،
لە گەڵ هەر هەنگاوێکی جامە فافۆنەکە سەر جەلەکە دەلەرزێ و
دەزڕینگایەوه. بەگم جامەکە هیڤنەدە پر ئاو کەردبوو لەسەر لیواری دەڕژایەوه،
دەتگوت قەرزی لەسەرەو دەیداتەوه، زاواش بە فیزەوه دەستی دابوو بەرخۆی،
ناو لەپی دەستی لەسەر زەویە کە دانابوو. بەگمیش بۆ ئەوەی ئاوەکە لە دەست
نەڕژێ، زەینی هەر لەسەر لیوی جامە کە بوو، بێ ئەوەی تەماشای بەرپێی خۆی
بکات لە زاوای نزیک بۆوه، بەرلەوهی جامە ئاوەکە بەداتە دەستی زاوای، پێی
لە پشتی دەستی زاوای ناو زاوا هاواری لێهەستاو دەستی لە باخەلی خۆی گرت.
تۆمەز ئەو پەنجە ڕەقو تەقانی زاوای دوانیان شکابوون، وردی کەردبوون! سەرەرای
ئەوێش جامە ئاوەکە بەسەر زاویدا ڕشت. بەگم چەند جارێک گوتی چاوم کوێر
بێت بەسەری بابم نەمدیسوو! بەوەی باش بوو کوتایی پایزێ بوو، نیش و کار
نەمابوو، خەلک بە شکانی قامکەکانی زاوای نەزانی.

حاجی خازند لەنیو خەلکی گوندی، هەردەم شانازی بەووه دەکردو دەتگوت
خزمینە ئەمن ژنم بۆ کوێر نەهیناوه، بووکی من زەلامە زەلام! ئەگەر نەمرین
هیندەمان نەماوه بۆ بەهارو هاوینێ، ئەوجا بە چاوی خۆتان دەست و خاکەناسی
بەگمیی بووکم دەبینن، بەو کەشیدە لەسەرمەو بەو حەجەیی تەوافم کەردوو
نیشی سێ زەلامی بەوەج دەکات. ئاخەر ئەوکاتەیی کیژ بوو لە ماله بابان بە چاوی
خۆم دیتم پینج خشتی لەسەر پشتی بوو، وایدەزانی پووشکەیه! لەو کاتێهوه
هیچ ڕوحم بۆی نەما، گوتم ئەگەر نەمرمو بمینم دەبی ئەو پالەوانەیی بکەمه

۱. جەلە: گلێنەیه، چەند جۆریکی هەیه: گەورە کە (جەرپەیه)، لەو بچوکتر (شەرپە)
یه و هەرە بچوکەکە (جەلە)یه کە هەموویان بۆ ئاوی خواردنەوه بەکاردێن.

بووکی خۆم، بۆ ئەوەی لە بەری بحە سێمەو!

ئەگەر بزانم لە گوندی تێر ئیش نابێ، لە دەو رووباری، لە تەنیشت مالى
 حەمە دەمین و حاجی سمایلی، پارچە شیناییەکی لە خیارو تەماتەو بامیەو
 باینجان بۆ دەکەم و پارچە زەویەکی بۆ بە کرێ دەگرم سایللی خەرکی.

ئەو دەو رووبارە، ئەویەر ئەویەری هەردوولای، بە هاران و هاوینان دەکرێت بە
 شینایی تەماتەو خیارو شووتی و بامیەو باینجان و هەموو جوژە بەرەمەمێکی
 کشتوکالی، هەتتا پەمۆشی لی بەرەمەم دەهات.

٦

هەر بابا بوو مەکیه یەکی ئاوی لیستەر یان کرۆبی دامەزراندبوو، لەوکاتە ی کاریان پێ دەکرا دەنگیان تێکەڵ بەیە کتری دەبوو. جۆوانەکان^(١) پێمەریان لەسەر شانییە و خەریکی ئاودانن، هەر جفاره خۆرەک دواى نوێژى بەیانى بەهیمنى و بێ گریوگۆڵ و ساتمە و هەنگامە وەک داووەموویەک لەنیو ماستی رابکێشی، تاریکی کلکی بەدواى خۆیدا راکێشا، سیوادی دابوو، سەگ و گورگ لێکدەکرایەو، ناسۆی پروناکی لەلای خۆرەلاتی هەتا وەک کات تیپەردەبوو، درێ بە تاریکی دەدا، تیشکی زیرینى خۆر وەک کەلافە ئاوریشمىکی زەرد خۆی لە گەردنى گردی قەلغانى^(٢) وەرپێچا، کزەبایەکی فینک تێکەڵاو لەگەڵ بۆنى برکەتە ماتە و دەلوجەو گۆلەبامیە و ئەو دێراو پەیحانەى ئەسمەرى مام حەمە دەمینى لە بۆ زەنەتى کەیفى دلى خۆی چاندبووی، خانە هەستیارەکانى بۆنکردنى مەست دەکرد، قازەى تیترواسکەکان بێدەنگیى ئەو بەیانەیان وەک

١. جۆوان: ئاودێر، ئەو کەسەى کە شینایی ئاودەدات.

٢. گردی قەلغانى: گردىکی پانه، کەوتۆتە بەرجادەى هەولێر - کەرکووک لە پاستى زورگەزراو.

سه مفۆنیايه کي خۆزاي، به گۆتي زينده وه ره کاندای ده چراواندو بئنده نگیيان ده شکاند. تارمایی ئه وه په نجا سندوقه داره ئیواری پۆژی پئشو، حسین بۆ له پیکابه جه مسیه که ی دابه زاندبوونو له سه ره که دانرابوون، هه موویان سندووقی ده بۆ بوون، به نیازی ئه وه ی ئه وه پۆژه ته ماته و ئاروو برنۆ به چنن. سندوقه کان به پری داگرن له ته ماته و ئاروو، چهند گۆنیه ی داخسۆریش پر بکه ن له ده لوجه و باینجانۆ بامیه. هه تا کات هه لده کشی روونتر ده بیرنن. مام حه مه ده مین به ر له هه مووان داسوکه ی ده ستدایه شوپبۆه بۆ ده و رووباری، یه ک تیله گه پونگی درۆینه کردبوو، بۆ سه ر سندوقی ته ماته و ئاروو و گۆنیه باینجانۆ ده لوجه و بامیه کان، بۆ ئه وه ی تاوه کو ده گه یه ندرینه شاری هه ولیری بۆ فروشتن، سیس نه بن. مام حه مه ده مین بانگی کردن: ده ی کورم ده ی کچم زووکهن هه ستن له خه وی، به رامپيله کانتان له پشتی گریده ن، مالی حاجی سمایی و عه زیز قه مبه ری هه ر تاریک بوو قریوه یان ده هاتو ده ستیان به رینی کرد، ده ی به قورباتان بم نیش هه تا ده ستی پێ نه کراوه شیوه، ده ستت پیکرد ده له عازی ده بیته ریوی! هه ستانۆ ده ستیان به رینی کرد، بیست سندووقیکیان رنیه بو، بانگیان کردن بۆ نانی چیشتی، چیشته نگاویکی درهنگه، بۆ نانی به یانی ئاو و هه و ته واه گهرم بووه و شینایی ورده ورده ئه و فینکیه ی به درتزاری شه وی هه لیمریه بو، له ده ستی ده واه گه لاگانی ملیان لاره کرده وه و سیس ده بوون. له دوا ی خواردنی نانی چیشتی، به ره و نیو گۆله گهرمه کانی ته ماته و ئاروو کان پۆیشستن، هه ره که و داوه به نیکیان له ته ختی نیوچاوانیان به ستاوه بۆ ئه وه ی ئاره قه نه چیه ته و ناو چاویان، به و داوه به نه دا به چۆرپته وه که له دوا ی گریدان به لا ته نیشتی لاجانگیانه وه شوپبۆه. هه تا پۆژ زیاتر به ره و تاقی ناسمانی هه لده کشا سیبه ر کورت ده بوونه وه پێیان هه لده کیشاوه

به‌رخویان، هه‌رچی زینده‌وه‌ره هه‌ر بابایه خۆی هه‌لده‌کوتی بۆ سیبهری.

ئه‌و کورپو کچه جاحیله‌ی شه‌وی پیشی له‌ دژی دابونه‌ریتی داخراوی خیله‌کی و ئه‌قلیه‌تی توند و سنده‌مکراوی ئاینی، ده‌ستیان له‌نیو ده‌ستی یه‌کتری نابوو، بۆ خۆده‌ریازکردن له‌ ده‌ست که‌سوکاری کچه‌که، ئه‌وشه‌وه به‌نیو په‌ریزرو کویره‌پۆ و درکه‌زه‌رده‌و قه‌لوغانو نووسه‌که‌دا، به‌ته‌مای شوینیکی دوور و په‌نایه‌کی ئه‌مین، پریان ده‌کرد. ده‌بوو هه‌تا به‌یانی تاو ده‌که‌وی، خۆیان بگه‌یه‌ننه شوینیکی پارێزراو، ده‌بوايه ئه‌و دیمکه‌ئاوه به‌شیان بکات.

چیشته‌نگاوه، ئه‌وه‌نده‌ی به‌نیو قه‌لوغان و درکه‌زه‌رانداندا رابکهن، هه‌موو ده‌ست و لاقو سپیلکی پریان خۆنیان لیده‌چۆپۆ. مالی بابی کچه‌ی، به‌یانی کاتیک ده‌بینن کچه‌که‌یان له‌نیو جیدا نیه و بۆته‌وه‌ی فریویان بدا، دوو بالیفی له‌ شوینی خۆی داناوه، ئیدی ده‌زانن که‌ په‌دوو که‌وتوه‌!

به‌دیرزایی ئه‌وشه‌وه، بۆ ئه‌وه‌ی گیانی خۆیان قوتاربکهن، هه‌ر ریگایان برپوه. چاویان دابوو ئه‌و که‌په‌ر لاچه‌په‌ی دوکه‌لیکی شینی به‌ کزی لیه‌ه‌لده‌ستی، نیشانه‌ی ئه‌وه‌ی بوو که‌ بن ئه‌و که‌په‌ر ئاوه‌دانه و خه‌رکی لیه‌. به‌رده‌وام ناوریان ده‌دایه‌وه بۆ ئه‌وه‌ی دڵنیابن که‌سیان به‌دواوه نییه! ماندوو بوونو ترس و ترانی کردبوون هه‌ر هه‌نگاوێکو ساتمه‌یه‌ک به‌لادا ده‌که‌ون، هیز ده‌دانه به‌رخۆیان بۆ گه‌یشته‌نه که‌په‌رکه. مام جه‌مه‌ده‌مین ده‌یگوت ده‌ی به‌ قوریانتان بم ده‌ستوبرد بکهن بۆ به‌یانی ده‌بیته‌ دوو پیکه‌ب شووتیان برپین، حه‌یفه‌ ئه‌و هه‌موو شووتیه هه‌ریه‌کی به‌قه‌د بالیفیکیه، ئاوا به‌به‌رچاومه‌وه خه‌ساریته و شه‌وان ده‌قه‌لشن، ئه‌گه‌ر یه‌کێک هه‌بیته‌ بیانرێتی و ساغیان بکاته‌وه، به‌نیوه‌یش ده‌یده‌می هه‌ر بۆته‌وه‌ی به‌به‌رچاومه‌وه خه‌سار نه‌بن.

له نټو که ردووه ته ماته کان، برکی^(۱) ته وڼده گهرمو شیداره، نارقه ی پښوشینیان دهر داوه، جلوه برگیان شه لالی نارقه یه و پشټیان بوته مه دونه، وهک ماستو دوت به پشټیدا کردبن! مام حه مه ده مینو فرهادی کوری، ته ماتان دهرنن، نه سمه ری کچیشی به سه به ته، هر به غار پاشوله ته ماته کانی بو له سه به ته ده که نو نه ویش ده یکیشیتوه بن که پری، هر که ده گاته وه لایان پاشولیان پرپر له ته ماته یه، نه سمه ری به ک چرکه ش پشو نادات، له و گهرمایه بیده نگه، به س چیره ی سیسرکه و جیرچیره کان ده بیستری. رامال و وهرپینی شیره بوری^(۲)، سهرنجی هه مووانی بو لای خو ی راکیشا: کچ و کورپکی گهنج، که که به خچه یه کی به کولیدا داوه. له گهل هر هه نگاویکی ناوړپکی به ره و دوای خو یان ده دهنه وه و سهرسمیک ده دهنو ساتمه یه ک ده که ن بوته وه ی بزائن که سیان به دواوه نییه! سه که که ش هیرشیان بو دهبات، نه وانیش ده گهنه نه و باوه ری نه و سه که نایه لی یه ک شو قوای بچنه پیش، له شوینی خو یان داده نیشن، هه تا سه که که رشتی^(۳) زیاتر ده کات. فرهاد، هه نگاوه کانی خیراترو سوکتر ده کرد. مام حه مه ده مین ده لی فرهاد کوړم غارده نه وانه میوانی که پره که ی نیمه ن، بگه شیره بوری نه وک بیانگری و زامداریان بکات. فرهاد هر به غارو له بای غاری له سه که که یه راخوړی و دوو سی جنیوی پی دا، که سته کیکی خوشه ویستی و خاوه نداری را ئالانده شیره بوری و بیده نگه کردو نه ویش له مه رامی فرهادی حالی بوو که نه وانه میوانی بی تازارنو ده بی

۱. برک: شوینی گهرم و شیدار که هه ناسه ی مروف ته نگ و سوار ده کا.

۲. شیره بوری: ناوی یه کیک له سه که کانیا ن بووه.

۳. پشت: پژد، مکوړ، پیداکر.

رینگایان بدات. شیربه‌بۆره، به نوسکانه‌وه ملی ملکه‌چی و په‌زامه‌ندی له‌سه‌ر زه‌وی درێژکردو کلکی گوتراپه‌لی بۆ فه‌ره‌ادی له‌قاند. فه‌ره‌ادیش پیتی ئافه‌رینی به‌سه‌ری سه‌گه‌که‌یدا هه‌یناو ملی خوراند، ماندوونه‌بوونی له‌ میوانه‌کان کردو فه‌رمووی لیکردن بۆ بن سیبهری بۆ ئه‌وه‌ی به‌حه‌سینه‌وه.

به‌و تۆزو خۆله‌ی سه‌ر بسکو په‌رچه‌می کچه‌که‌و سه‌رکلاو و جه‌مه‌دانی کوره‌که‌وه‌ بوو، به‌ پیلادی دپاو و دامینی جله‌ تیتۆل تیتۆل بووه‌کانیان، زانی له‌ ریه‌کی دوورو به‌رپی ناخۆشو لاریدا هاتوون، به‌ باوشکدانو جیقی چاویان، زانی که‌ به‌دریزی ئه‌و شه‌وه‌ نه‌خه‌وتوون، به‌دریزی شه‌وی به‌ ریه‌و بوون.

له‌ ژیر سیبهری که‌په‌ره‌که‌ داینیشاندن و سه‌به‌ته‌ نانیکو شووتیه‌کی بۆ هه‌ینان و گوتی ئیه‌و پشوو بده‌ن، ئه‌من ده‌چمه‌وه‌ سه‌رکاره‌که‌م، هه‌روه‌ختیکی ویستتان، ئه‌وه‌ شووتی ژیر سیبهری برکه‌ ته‌ماته‌کان ساردن، بۆ خۆتان لیبیکه‌نه‌وه.

فه‌ره‌اد، هه‌ر ئه‌وه‌نده‌ی به‌ باوکی گوت: ئه‌وانه‌ خه‌لکی لێقه‌وماو و هه‌لاتوون، له‌ رینگای دووره‌وه‌ هاتوون، چاویان په‌ر له‌ ترس، به‌رده‌وام دیقه‌تیان له‌سه‌ر ئه‌و رینگایه‌یه‌ که‌ لێیه‌وه‌ هاتوون، وه‌ک خه‌لکیان به‌دواوه‌ بیت، دانیام به‌ دریزی ئه‌و شه‌وه‌ هه‌لاتوون و رینگایان بریوه‌، پێ ناچێ خه‌لکی ئه‌و گوندانه‌ی ده‌ورو به‌ری خۆمان بن، نه‌دیتی و نه‌ناسی پروویان لێهه‌ کردیه‌.

له‌ دوا‌ی ئه‌وه‌ی مام جه‌مه‌ده‌مینو فه‌ره‌ادو ئه‌سمه‌ری کچی، ده‌ستیان له‌ کار هه‌لگرتو هاتنه‌ لایان، کوره‌که‌ گوتی: ناوم مه‌مۆیه‌ خه‌لکی ناوچه‌یه‌کی دوورم. له‌ قسه‌کانیرا ده‌رده‌که‌وت که‌ پیاویکی لانه‌وازو لاکه‌وته‌یه‌، ترس و نازاریکی گه‌وره‌ رۆحی ده‌کروژیت. مام جه‌مه‌ده‌مینی به‌ پیاویکی به‌ به‌زه‌یی ده‌زانی، بۆیه‌ رووی قسه‌کانی له‌وی بوو: ئه‌و کچه‌م هه‌لگرتوه‌و برایه‌کانی زه‌لامی زۆر

به وه جن، رۆژیکمان ماییت هەر ده مانکوژن. زۆر خراب و ده ستره شن، نایه لن هه قیان له لای هیچکەس بمیئی.

له و کاته دا، نه وان قسه ی خویان ده کرد، کچه که بنیسکه سابوونیک ی به ده سته وه بوو، له سه ر جوگای ناوه که ده موچاوی ده شووشت. تۆزو خۆلی ریه ی له سه رو پرچی خۆی ده ته کاند، بسکه کانی لوول ده دا، هیشتا تۆزو گهردی نه و هه لاتنه ی لێی نیشته بوو، له خۆی نه کرد بوویه وه. دامینی جله کانیان تیتۆل تیتۆل بوون، پیلایان به پییه وه نه ماون و له چەند شوینه وه دراون، قهیتانه کانیان هەر خوا ده زانی له کوئی به جیماوه!

هانامان بو ئیوه هیناوه که تینه سه ر به ختی ئیوه، وه ک عاره بی بهر به غدا ییتان ده خیل بین، نه گهر په نامان نادهن و نامانپارێزن، به ده سته ی خۆتان بمانکوژن! نه وه مه مو کوتی.

مام حه مه ده مین جفاره کی به ناگر کردو دوو سی مژێ قولی دوکهل هه لمژین. سینگی وه ک هه مبه انه ده ف، به دوکهل فوودا. پاش هه ست له خو راگرتنیک، له هه ردوو کونه لووتی وه ک لووله سوپا دوکهل سه ری وه ده رنا، قسه کانی که له زاری ده هاتنه ده ر له دوکهل وه رپێچرا بوون، گوتی: مه مو کوپی خۆم باش گوئی له مامی خۆت رابگره، نه من هەر نه و تاقه کوپو نه و تاقه کچه م هه نه ئیوه ش ده بنه کوپ و کچی من، تاوه کونی ئیوه به ئیمه رازی بن، ئیره ماله بابی خۆتانه، به خو به فرهادی کوپم سه ری خۆمانت له سه ر سه ری داده نیین، هه تا نه مه له ژياندا مابین پێ نادهین ئیوه زه ر و زیانتان پێ بگات، نه سمه ریش خوشکی خۆته و چۆن خزمه تی فرهادی برای ده کات ناواش خزمه تی تۆ ده کات. نه و جا هه سته یه سه رپێ، له بن نه ستیرکی نوینان

تەفەنگە کى برنۆى درىژى رەقەم خەفدەى دارشوشەى دەرھىنا، لە گەل دوو خەرىتەى قايشى حەسىب قادرى كەرکوکى و بىست و چوار پاكەت فېشە کى قۆرخانى^(۱) گوللە سۆرى تىزخې^(۲) لە پېش مەمۆى دانان: کورم مەمۆ هەتا لە مالى من بى، ئەو تەفەنگە ئى تۆيەو خەمى فېشە کانىشت نەبى، هەركەس تەفەنگىكى پىوھەناى، ئەتۆ چوارانى پىوھەنىو، پىاو دەبى حەول بەدات کارى نابەجى لە دەست نە قەومى، خۆ ئەگەر لە دەستىشى قەوما، دەبى پىاوبى و داكۆكى لە خۆى پى بکرى! وەرە... دەرەو بە پىت بلىم ئەو كە پرانەى نزىكى ئىمەن كىن! مام حەمە دەمىن دەوىست شارەزايىە کى لە سەر دەرەو بەر و دەرەو دراوسىکانى بەداتى: ئەو كە پرو شىناى دەستە چە پمان عەزىز قەمبەرىيە، ئەوەى دەستە راستمان كۆرەکانى حاجى سەمايلىن، ئەوان سى بران لە گەل باوكيان نىوانمان گەلەك خۆشەو پىاوى بەو جەن و زەلامى پىشت پى بەستانىن، كۆرە گچكە كەيان ناوى كاکە رەشە، پىاوىكى زۆر ئازا و تەفەنگىچىيە، كۆلارەى لە ئاسمانى بە يەك فېشە کى دىننەتە خوارى! ئەوانىش تىدەگە يەنە ئەگەر كەسى نەناس و گومانايان بىنى خەبەرمان بەننى، هەزار سۆندىش بخۆى سۆندت لى ناکەوى، ئەو سى كۆرەى هەر دەلپى بەس بۆ يارمەتى خەلکى عاملاندىون! هەموو خەلک خۆشيان دەوین، تەنها ئاغاو دەرەبە گو زالمو گۆردە کانيان رقيان لى دەبنەو و لىشيان دەترسن! كاکە رەشيان خەرىكە بەرى برا گەورايەتى لە ژىر پىي براىە کانى دەردىنى و ئەوانىش زۆريان خۆشەدەوى و

۱. فېشە کى قۆرخانى: جۆرە فېشە کىكى باش بوو و چرووکى کەم بوو.

۲. تىزخې: ئەوتۆزە بارووت يان چەشنەى کە بە قونكى قەوانى فېشە کە کەو خەو زەقەو، بە پىکەوتنى دەرزیلەى تەنگ دەتەق.

بوټه جټی شانازی بنه ماله که یان، هه موو بریاره قورسه کان کاکه پښ په زامه نندی له سهر ددها. نهوانه ی براده رایه تی له گهل ده که ن هه موو پیایوی ده ستوه شیئن. به چاوی خوم پیووم دیووه، به روژی گیره ی قونجرکانی له سهر زگی بکه ن، جوونی پیبده نو گيچه لی پی بکه ن، شه ری ناکا، به لام که شه و داهات، هینده نیمگیر^(۱) و ده ستره شه، دهستی خوی ده و ه شیئی، گه وره ترین ناغاو زالم شه وی باشاری^(۲) ناکاو دهیانکات به پوری خوراو، پیاو ه کی هه لکه و ته و عاسییه، هه به ته واری رهنگی شه ویی گرتیه، نیمه دوو به شی له خوشی جیرانه تی نه وان نه و زهویه مان نیجار کردووه.

نه و نیواریه، وه ک زوری ی روژه کانی دیکه، پیکه به جه مسییه که ی حسینی، له لای گردی قه لغانی به دیار که وت، هینده خیرا لیی ده خوری گه وال گه وال توژی له دوا ی خوی جی ده هیشت. نه و کوتره کیویلکه و سوفه قیته و بوغاز و تیترواسک و پوپیته سلیمانان ه ی قه راغ ری، که خه ریکی هه لگرتنه وه ی نه و ده نکه پاقله گاگوزو پاقله خاترونه و نانه شوانه و نیسکانه بوونو دهیان خوارد، به بینینو نریکبونه وه ی پیکابه که، له شه ققه ی بالیان ده داو له پشته وه ی پیکه به که ی ده نیشتنه وه. هه ردوو سه گه کانی مالی عه زیز قه مبه ری، قه ره به قه ره ی پیکه به که ی غاریان ده داو پیی ده حه پین، تاوه کو زمانیان بستیک له زاریان ده ردیناو هیلاک ده بوون، نه و جا له یه خه ی پیکابه که ده بونه وه و ده گه رانه وه جټی خویان. دیسان چند سندوقی کی ده بلی دارو چند گونییه یه کی داخسوری بو مالی مام حه مه ده مینی له پیش که پره که ی دابه زاندو پسووله ی فروشتنی به ره مه می روژی پیشووی دایه ده ست مام

۱. نیمگیر: رفته ستور و پیداکرو عاسی.

۲. باشار: دهره قهت، زه فهر، تاکردن، پیویران.

حەمەدەمینی و پارەکە ی بۆ ئەژمارکرد. مام حەمەدەمین گوتی: کاک حسین دوو بەیانی لەگەڵ بارکردنی، ئەمنیش دیم بۆ شاری بەجیم مەهینە، ئیشوکاری زۆر پێویستم هەیە لە شاری ئێوارەش لەگەڵت دیمەوه.

بەیانیه کی فینک، کزەبایه کی شه مائی به حال گوفکی برکه ته ماته و حەسیری هەلاشی لیوی کەپره کە ی دەبزات، تیترواسکو چیکە نه کان^(۱) چراوهیان^(۲) دەهات، پیکەب کشایه وهو خۆی لەگەڵ سندوقه ته ماته و ئاروو و گونیه باینجانو دەلوجه و بامیه کان جوت کرد، ههتاوه کو نهوان باریان کردن مام حەمەدەمین جلی ئیشیی داکەندو جلی نیو خەلک و مەجلیسانی لەبەرکرد. ئەو بەنه زەرد و سوورانهی لە ئەسمەری کچی وەرگرت کە پۆژی پیشوو رایسپاردبوو ئەندازی پێلاوه کانی مەمۆی و ژنە کە ی پێ بگری، ئەسمەر گوتی: بابە لیت نه گۆرین زەردە کە ئەندازی پێی ژنە کە یه، بەنه سۆرە کەش ئی پێی مەمۆیه، ئەو جالە یادت نه چێ دوو کیس خەنه و سابوونی دەست و چاوان و چەند زارجووه بنیشتییکی کوردیشمان لۆ یینه. مام حەمەدەمین سواری پیکەبی بوو، هەولیر خۆت بگره و هاتم. کاتی ک گەیشتنه هەولیری بەپەله خۆیان گەیانده بازارێ ته پەباری^(۳) هەولیری، پیکابه کان بەرپز وەستابوون دەرگای دواوهیان دەرکەوهو بەدوو زنجیری سەر به قولا ب قایم کرابوونو بەسترا بوون. حەیدەرە کە چەل لەسەر دەرگای پیکەبه کە ی وەستابوو، پیاویکی به قەڵەفتو سوورو سپی بوو چەفیه کی سپی لەسەری دەرگاڵاند، هەرچەند جاری پونگە ی سەری سندوقه ته ماته و ئاروو و

۱. چیکە نه: جۆریک بالنده ی هاوشیوه ی تیترواسکه، بەردهوام دەرچیکینی و چیکە یه تی.

۲. چراوه: دهنگی تیترواسک و چەند بالنده یه کی دیکه.

۳. ته پەبار: باری میوه و بهرهمه پوهه کییه کانی وهک ته ماته و بامیه و باینجان و...

گونیه داخسوره کانی لاده برد، که چاوی به به رهه میکی جوان ده که وت، ئوخزنیکی له دلدا ده گه را. ده لال بوو، که سایه تیه کی جوانی هه ولیتری بوو، ته ماته ی عه زیز قه مبه ری به ناویانگ بوو، ئارووی عابیدیش به ناویانگ بوو و پیشبرپکی له هه موو به رهه می جووتیاره کانی دیکه ی ناوچه که بردبووه یه کانه بوو. بهو پییه لدا نه پیشه یانه یه ی حیده ره که چه لیش، هینده ی دیکه له به ردلی کرپاره کان شیرینتر ده بوون. حیده ره که چه ل بهو قه لافه ته به رزه یه وه، وه ک فرمانده یه ک له سه ر ده رگای پشته وه ی پیکه به که وه ستاوو مه زاد ده کات، دوکانداره کرپاره کان وه ک تیپیک سه ربازی به دیسپلین له خواره وه وه ستاون و ته ماشای زارو گوفتاری فرمانده ن. نه ویش هه ر زوو زوو نهو جوړکه پر له دره م و فلس و خورده یه له بهر قایشه که ی پشتی توند ده کات. حیده ره که چه ل ته ماته یه کی سه ری سندوقی به ده ده ستی راسته وه یه وه له هه وادا هه لیده داو ده یگرته وه: قه مبه رییه، قه مبه رییه له دنیا دا وینه ی نییه. به ده ده ستی چه پیش دوو نارووی به کوئو که ی به ده ده سته وه یه وه هاوار ده کات: خه یاره که عابیدییه، هیند ناسکه رایوه شینی له نیو قه دیرا په رییه. نه وهل مه زاد پی به پی نرخ به رز ده بیته وه ده بیته مایه ی دلخوشی جووتیاره کان. رۆژانه له نیو جووتیاره کان وه کو نرخ بۆرسه ی جیهانی باسیان ده کرد که نه وړو ته ماته گه یشته نه وهنده ناروو گه یشته نه وهنده، پیکه بی شووتی به وهنده ی فروشا. له وکاته ی داواکاری زیاد ده بوو نرخ هه لده کشا، حیده ره که چه ل دلی خوش ده بوو، هه سستی پنده کرا شادی که یفی گوئینی هه لده ستا، قوریاتیک کوکتیلی به حه یران ده گوت، چریکه ی به ئاسانی ده گه یشته بنقه لات و ده ورو به ری مزگه وتی دیره پرووشه ی. هه ولیترییه کان ژیانیکی دوور له بوغزو رق و کینه یان به سه رده برد، که جی ده مارگیری نه ته وه یی و ئاینی نه ده بووه وه. پیکه وه ژیان چیرنکی تایبه تی

هه‌بوو، درۆ و غەشو ساخته‌کاری و دزی و بوغزاندنی نه‌ته‌وايه‌تی، ده‌گمەن بوو، ته‌نها چه‌وسانه‌وه‌ی چینه‌یه‌تی کۆمه‌لگای دارزاندبوو، نه‌وه‌ش زیاتر له‌ گونده‌کان ده‌بیندرا، له‌ شاره‌کان که‌متر بوو.

مام حه‌مه‌ده‌مین هه‌ر زوو پاره‌و پسوله‌ی به‌رهمه‌کانی وه‌رگرتو به‌ حسینی گوت: ده‌چمه‌ قه‌یسه‌ری هه‌ندیک پێداویستی و شه‌کر و ده‌رمانچای ده‌کرم، به‌جیم مه‌هینله، حسینی‌ش گوتی: پیکه‌به‌که‌ له‌لای نه‌و که‌نده‌ پیسه‌ی ته‌نیشت به‌نزیخانه‌ی راده‌گرم. مام حه‌مه‌ده‌مین هه‌پی‌ی لیکرد بۆ نێو قه‌یسه‌ری، جاری له‌لای هیروه^(۱)، دوو جووت پیلای کړی، یه‌کی‌کیان پیلای بنه‌انه‌ی زه‌ردی زروقی^(۲) بۆ ژنی مه‌مۆی، نه‌وی دیکه‌ پیلای پیاوان بۆ مه‌مۆی. هه‌ریه‌که‌ به‌ نه‌ندازی نه‌و به‌نه‌ زه‌ردو سوورانه‌ی له‌ مالتی هینابوونی. له‌نێو کوتاڵفروشانیش کراسی گولباتمازو که‌وی ئاگبارانو بنکه‌وی یه‌خه‌چندراو و نه‌خیشندراو به‌ ئارموش و سیمی زه‌ردو سپی، چارۆگ و به‌رامپیل، هه‌ر وه‌ک جلکی بووکی هه‌لبگری، نه‌وه‌یان بۆ ژنی مه‌مۆی. کورته‌کو شه‌رواری فه‌تاح پاشای مرادخانی و پشتینی که‌رنه‌کی سپی بۆ مه‌مۆی. با بچم چایه‌کی‌ش له‌ چایخانه‌ی عه‌بۆی بخۆم، گه‌رووم هیشک بووه‌ هه‌نده‌ی مامه‌رتی له‌گه‌ڵ نه‌و دوکاندارانه‌ بکه‌م. له‌سه‌ر رینگای خۆی، له‌ کۆلانی کورتاندووران، کورتانیکی باشی بۆ نێره‌که‌ره‌ بۆزه‌که‌ی کړی. هه‌رشتی‌ک بۆ نێره‌که‌ره‌ بۆزی بکرم به‌خه‌سار نا‌روا، ئاخ‌ر نه‌و که‌ره‌ ده‌ستو پێمانه‌ به‌خوای، وه‌کی ده‌لێن «نه‌وه‌ی که‌ره‌کی نه‌بی که‌ره‌کی ناینی».

ده‌بیت سه‌رکه‌له‌له‌ و قه‌راسه‌کی نوێشی بۆ بکرم. حه‌مه‌بالتی‌کی کۆپان به‌شانی بانگ

۱. هیروه: ده‌ستپێک، سه‌رته‌تا، به‌رای. .

۲. زروقی: زه‌ردی بریقه‌دار.

کردو کورتانی نیره‌که ره بۆزو ئەو شتانە ی کرپیووی، هەمووی بۆ خستنه سەر کۆپانه‌کە ی پشتی. مام حەمە دەمین لە پێشەو دەروا حەمبەلە کەش بە دوا یەو. کیسە یە ک شە کرۆکە ی کیری قازی و گوومشکی کړی بۆ مندالانز و گەشتەو. لای پیکە بە کە ی حسینی، و وردە وردە جووتیارە کان بۆ گەرانەو لە لای پیکە بە کە نامادە بوون. لە یە کترین دەپرسی نەری کە بابت خوارد؟ چونکە لە گوندە کان باو بوو ئەو کە سە ی دەچوو شاری دەبویە کە بابی بخوا، ئە گەر کە بابی نە خوارد بویە دەبانگوت: کەواتە نە چوو ی شاری!

ئىۋارەيەكى دەرەنگەو رۇژ لە سەر زەردىيە، ھەر يەك دوو بآلى رۇژ ماو،
 مام ھەمدە مەين بە سۋارى پىكەبە جەمسىيەكەى حىنى گەيشتەو ھەپرو
 شىنايى خۇيان. لەكاتى دابەزىنى لە پىكەبەكە ھەموو خۇيان، بە مەمۇ
 و ژنەكەشىو، بەرەو پىرى چوون، بەر لە ھەمووان مەندالەكانى فەرھادى
 گەيشتنى، دەيانزانى بۆ ھەموويان بەبى جىاوازي شتىكى ھىناو، ھەر زوو
 شەكۆكەى كىرى قازىو گوومشكى دا بە مەندالەكان، ئەو شتانەى كرىبىوونى
 ھەموويان لە ناوەندى كەپرى لەسەر يەك دانان: ئەو بۆ مەندالان، ئەو كىسە
 خەنانەو بنىشتى كوردى دابەشكەن بەسەر ژنەكان، ئەو پىلاوى مەمۇ و
 خۇيانى، ئەو كىراس گولباتمانز كەوئى ئاگىرباران و بىكەوئى نەخشىندراو،
 بۆ ژنى مەمۇ، كالاو جەمەدانى بۆ مەمۇو. دەلى كورم مەمۇ كورتهكو
 شەرۋارىكى فەتاح پاشام بۆ بە شىۋەى مراد خانى بەرادان داوى، ھەر كە دروا
 بۆت دەنئىرنەو. دەمەوئى بىكەمە پىاونكى قوچاغ، ئەو جاناو پىشتىنە كەپنەكە
 سىيەى لەسەر بىستە لەگەل دوو خەرىتەى ھەسىب قادى كەركوكى و شاي
 بە سەپانى خۆت مەزانە! دەمەوئى ھىچ كورەئاغايەك، لەلايەنى جلوبەرگ و

ته‌داروکاتی چه‌کدارییه‌وه، باشارت نه‌کا.

ئه‌وه به‌یانیه له‌خه‌وی هه‌ستان، مام‌حه‌مه‌ده‌مین له‌سه‌ر نانخواردنی به‌یانی گوتی: کورینه ئه‌مشه‌وه زه‌لاممان هاتبوونه‌سه‌ر، شیره‌بۆره ده‌وی له‌کالان نه‌چوو، شه‌وی ئه‌مشه‌وه هه‌ر رامالی بو ئه‌وه که‌نده‌ی پیش مالی ده‌بردوو ده‌حه‌پی، سه‌وه‌پێکی زۆر بوو فیشه‌کم لیخوریبووه به‌ری، له‌په‌نای ئاوباره‌ی^(۱) دانیشتم بو ئه‌وه‌ی نه‌گه‌ر بین، ته‌قه‌یان لسی بکه‌م. فه‌ره‌ادی کورپی مه‌مو گوتیان بابه ئه‌دی بو بانگی ئیمه‌ت نه‌کرد؟ مام‌حه‌مه‌ده‌مین گوتی: ئه‌وه‌نده‌خه‌وتان خوشبوو دلم نه‌هات بانگتان بکه‌م، وه‌رن با پڕۆین بزانی له‌وه‌که‌نده‌ی چییان لسی به‌جیماوه. که‌چوون، شوینی دوو که‌سیان به‌دی کرد چه‌ند قونکه‌جگه‌ریه‌کیان لسی به‌جی هیشتبوو.

شه‌وی دواتر، زه‌لامه‌کان دیسان هاتنه‌وه سه‌ریان، به‌لام شیره‌بۆره‌ی‌نگای پی نه‌دان له‌که‌پیری نزیک ببنه‌وه، ناچاربوون هه‌ندیک ته‌قه‌یان به‌که‌پیره‌وه‌ ناوه‌وانیش وه‌لامیان دانه‌وه. دیاریوو برای ئه‌وه‌ژنه‌ی بوون، که‌مه‌مو هه‌لیگرتبوو. گولله‌یه‌ک سه‌رچیغ به‌ملی شیره‌بۆره‌ی که‌وتبوو، ئه‌وه‌ فیشه‌که‌ له‌سه‌ر ملیرا هه‌تالای کلکی داغی کردبوو. بو به‌یانی چوونه‌ شوینی زه‌لامه‌کان دیاریوو قه‌وانسی تفه‌نگی ئینگلیزی و پرنۆی لیبوو، به‌دۆنی ئاژۆل و ده‌رمان مه‌لاریا سه‌گه‌که‌یان تیمارکرد. مام‌حه‌مه‌ده‌مین ده‌یگوت: پیم خوشبوو ئه‌وه‌ گولله‌یه‌ به‌من که‌وتبایه، به‌لام به‌شیره‌بۆره‌ی نه‌که‌وتبایه! داخه‌که‌م زمانێ ناگاته

۱. ئاوباره: ته‌باره‌یه‌کی له‌گل سازکراوه، بو گواستنه‌وه‌ی ئاو به‌مه‌به‌ستی ئاودێری، له‌شوینیک بو شوینیکی دیکه‌یان له‌ته‌پۆلکه‌یه‌ک بو ته‌پۆلکه‌یه‌ک که‌نیوانیان نزم بیت.

برینه که ی، دهنه دهیلێسته وه زوو چاکی ده کرده وه. سه گ هه ر ئه وه نه دی
زه حه مه ته هه تا ده می ده گاته وه برینی خۆی.

دوای چه ند پۆزێک، قاسیدیگ هاته لای مام حه مه ده مینی: ئه من له لایه ن
برا کانی نه و ژنه هه لگی راوه ی مه مۆیه وه هاتووم پێت بلێم ئه وان ئێستا نه تۆ
کۆره که ت به دوژمنی راسته قینه ی خۆیان ده زانن، چونکه به هۆی په نادانی
ئێوه یه ده ستیان ناگاته مه مۆ و خوشکه که یان و بیانکوژن، ئه گه ر ئێوه نه بن
هه ویری مه مۆی ئه وه نه ده ناوه ی نابات، له حه فته ی زیاتر نابا، چاره سه ریان
ده که ی! مام حه مه ده مینیش گوته ی: ئه و کۆره په نای بو من هی ناوه و خۆی
ده خیلی مائی من کردووه. هه تا له لای ئێمه بن مه گه ر ئه من و کۆره که م له
پیش ئه واندا بکوژن، ئه گه ر نا رینگا ناده م ئه و دوانه هی چیان به سه ریته. هه مو
که س ده زانی له کورده واریدا خۆهاویشه تنه مائی هه رکه سیگ، حیسابیکی
گه وهره ی هه یه، ئه گه ر ئاوا نه بایه من حه ز نا که م میشووله یه کیش دوژمنم
بیت، ئێمه پیاوی کاسبین، کوا پیاوی ئه و شه ره ته قه و تفه نگ به یه کتره وانه ی،
هه ر شه وێک ده بیت به ته قه، مندا ل زیره ی ده که ن. ناچارم، کاتیگ یه کیکی
لیقه و ماو روو له ده رگات ده کات، نا کرێ ده رگای به روویدا دا بخره ی، هه ر له نیو
خه لکی ده بیه سوڤهره ی دنیایی و ده بیه بنیشه خۆشکه ی سه رزارو زمانان،
ده لێن میوانی له مائی خۆی ده رکردیه، ئه گه ر نا ئه من له ئیشه ی دلی ئه و
پیاوانه، که که چیان هه لده گیرێ، ده گه م، ده زانم له نیو خه رکی چۆن باس ده کرێن،
ره نگه له شه ره مندالیش خه لک به چاویاندا بده نه وه پێیان بلێن ئه گه ر پیاو
برۆن تۆله ی خۆتان بکه نه وه، ئه وه چه ند سا له خوشکته ن ده ته قینه وه! ئه دی
هه ر ئاوا نه بو ئه وێ سالی ماری فرانه که سی، له دوای بیست و چوار سالان له

شەپەمنداڵی بە چاویاندا دانەوه، ئەوانیش چوون عەیشییان کوشت! کۆری بە
ژن و ماییشی هەبوو!

نۆ مانگیان بەو تەقوتۆقەیی شەوان بەرپێ کرد، کوردگوتەنی: مام حەمەدەمین
و فەرهادی کۆری «نەکردی و نەخواردی لە سەمیلان مەیی»، تا وای لێهاتبوو
کار و کەسابەتیشیان داووبووە کزی، چونکە شەوان تێرخەو نەدەبوون. بەلام مام
حەمەدەمین دڵی هەر پوون بوو، بە ئومێدەوه دەگوت: رۆژگار کۆن بێ، بە
پشتیوانیە خوا، ئەو گریکوێریەیی دەکەینەوه و چاری دەکەین!

۷

ئەو شەھەر لە مائى حەسەنە کوورپى كۆبوونەو، ھەر لە دواى نوێژى شىوان
 برادەران يەك يەك و دوو دوو پەيدا بوون. كۆتايى زستان و سەرەتاي بەھار يە،
 سەرما كلكى بە دواى خۆيدا پادە كىشى و بەھار شوئىنى پى لەق دەكات. مام
 حەسەنە کوورپى گوتى: كورپىنە ھەموومان بە مندائى لەو گوندەى پىكەو
 گەورە بووین و تەمەنى مندائى و ھەرزەكارىمان بە يەكەو بە سەرىدووە، ھەزار و
 يەك يادگارى خۆش و ناخۆشمان بە يەكەو ھەيە، با ھەريەكەمان يادگارىەكى
 مندائى بگىرپتەو. يەك دەلى: لە بىرتە سالى كلۆ زۆرەكە لە كاتى نان و شىو
 خواردن، كلۆ خۆى دەخستە نىو قاپە ماستو شىوى پىشمان. ئەدى ئەو رۆژى
 ھاوارىان كرد: بگەنى مائىن مائى حاجى سمائىلى خنكا، ھەموو بە غاردان
 رۆيشتىن، ھەتا گەيشتەينە مائىنەكەى، كندەكەى وا لە مىلى ئالابو، فەراقى
 رەشى لىبراو، كەلاكەكەمان راكيشا كەندى بۆ پيش سەگان.

تاو نا تاو مريەمى ژنى حەسەنە کوورپى سەرى لە دەرگای دەبردە دەرى
 دەھاتەو ژوورى: سامالەكە وەك زىوى، ئاسمان دەلىنى رىوى لىستىتەو،
 يەك تاقە پەلەھەورى پىوھىيە، رۆژى كۆريە. بە خواى ئەگەر عومر باقى بى

سبه‌ینئ ده‌چمه‌ کۆرئ. بوخچه‌ی راده‌خستو جام و لیفکه‌و شانه‌و گله‌سه‌ر^(۱) و سابوون و به‌رده‌زیره‌ی پاک‌کردنه‌وه‌ی پاشپانیی ژنانی له‌نیئو بوخچه‌که‌یدا دهن‌او گرتی‌ده‌دا و له‌به‌رخۆسه‌وه‌ ده‌یگوتنه‌وه: به‌خوای سبه‌ینئ ده‌چمه‌ کۆرئ بۆ ده‌راوی ژنان، ناوێ گه‌رم ده‌که‌ین له‌گه‌ڵ ژنان، به‌راستی سبه‌ینئ رۆژی کۆرییه‌. که‌زیو پرچی کرد‌بووه، له‌چکه‌که‌ی له‌نیئوچاوانی به‌ستابوو، سینگ و مه‌مکی نیوه‌پووتی به‌ره‌لای دنیایی کرد‌بوو، ده‌تگوت ئاره‌زووه‌کانی به‌رچاوی تاریک کرد‌ووه، سینگو مه‌مکی له‌و گۆره‌ی ده‌لئی ژنه‌ خوارییه‌، هه‌ر حسابی بۆ پیاوه‌کان ناکات. مریه‌م نه‌و قسه‌یه‌ی چه‌ندجار دووباره‌ ده‌کرده‌وه‌ ده‌یگوت: هه‌رم به‌ ژنی گوندی دایه‌ سبه‌ینئ له‌ ده‌راوی ژنان کۆره‌کی دامه‌زرنین ته‌وسه‌ری دیار نه‌بی! هه‌تا هه‌موو ناوێ روونمان لیدی خۆ ده‌شوین. هه‌سه‌نه‌کووریش له‌ مه‌رامی مریه‌م حالی بوو، گوتی: مریه‌م مریه‌م، گوێ بدی! به‌س سه‌هرم لیبگره‌ نه‌و میوانانه‌ برۆن، نه‌گه‌ر پیاویمو دایکیان نه‌گابم، سبه‌ینئ ده‌تئیرمه‌ کۆرئ، چۆن دێلم به‌ وشکی کۆرئ بکه‌ی!

بوو به‌ پێکه‌نین، گوتیان وه‌للا براژنه‌ مریه‌م ده‌یه‌وئ به‌ ده‌رکردن ده‌رمان بکات، نه‌وه‌ نیمه‌ینه‌و چاومان قایمه‌ نارۆین، ده‌نا عاله‌م ناشکرا پێمان ده‌لی بۆمان چۆل بکه‌ن، له‌گه‌ڵ هه‌سه‌نی کارمان هه‌یه‌! راستی ده‌کرد، نه‌ستیره‌ زه‌قه‌زق ده‌بریسکانه‌وه‌ ده‌یانجریواند. هه‌ر بابا بوو به‌ قسه‌ی ناوه‌خندار ده‌یگوت: به‌خوای نه‌منیش ژنه‌که‌م ده‌تئیرمه‌ کۆرئ، براژنه‌ مریه‌م به‌جیی مه‌هێله‌ سبه‌ینئ!

۱. گله‌سه‌ر: گلێکی سووره، ژن له‌ ئاودا ده‌یانخوساندنه‌وه‌ و ده‌یانکرد به‌ قور، له‌ جیاتیی شامبۆ سه‌ریان پێده‌شووت بۆ نه‌وه‌ی نه‌رم بیت. گله‌سه‌رفروش، به‌ پشتی گویدریژ گونداو گوند ده‌گه‌راو ده‌یفروش.

به‌یانی پۆژیوان گهرم بووه، هه‌موو ماله‌کان نانی چیشتیان خواردوو، ژنانی ناوایی ههریه‌که تیله‌گهی له پشتی خۆی هه‌لداوه، بوخچه‌ی پێداویستییه‌کانی خۆشۆردنو ته‌شتو مه‌نجه‌لو جامیان ده‌ستداون، یه‌کیان ده‌پرسی: کچی مریه‌م سه‌رت له‌ قورئ نین، خۆ نه‌ورۆ چوارشه‌م نییه‌ کۆری بکه‌ین، نه‌جنده ده‌ستمان لێبه‌ه‌شین! مریه‌م ده‌لی: راوه‌سته، له‌سه‌ر دیوارپرا له‌ مه‌لاژنی خیزانی مه‌لا سالّحی ده‌پرسم، نه‌و له‌به‌ر نوێژی خوتبه‌ی ده‌زان، نا نه‌وه مه‌لاژن لو خۆی هاته‌ده‌ری، نه‌ری مه‌لاژن پرسیاره‌ک، نه‌ورۆ چ رۆژه؟ مه‌لاژن: دووشه‌مه‌یه. ژنان پۆیشتن به‌ره‌و ده‌راوی ژنان، له‌ ده‌م رووباری نزیک بوونه‌وه له‌ شوێنی کۆری ژنان، چهند سه‌له‌ تیره‌ ده‌راوی ژنانه، جی کۆری ژنانی ناواییه، به‌لام نه‌و پیاوانه‌ چی ده‌که‌ن لێره‌و خه‌ریکی چین؟ خۆ نه‌وه پیاوه‌کانی په‌فعت ناغان، نه‌وته‌ مشیری کورپشی له‌وێه.

گه‌یشتنه‌ سه‌ر رووباری، چ ببینن! هه‌موو کوچاگر^(۱) و په‌رۆشه^(۲) و سه‌رگین و چیلکه‌ بۆ ناوگهرم کردن له‌وی داندرابوو، هیچی نه‌ماوه‌و هه‌مووی فریدراوه‌و به‌ رووباریدا دراوه‌و ناو بردوویه‌تی. مشیر ناغا به‌ ژنه‌کان ده‌لی تیره‌ چیت ده‌راوی ژنان و جیگای کۆری ژنان نییه، بۆته‌ باخی ناغای، هه‌موویمان کردوو به‌ نه‌مامی به‌ری، بپۆن شوێنیکی دیکه‌ بدۆزنه‌وه‌ بیکه‌ن به‌ جیگای کۆرکردن. مریه‌م: نه‌یه‌رۆ خۆ دایکو داپیرمان لێره‌ سه‌ری خۆیان شۆردوو. ژنان ده‌گه‌رپنه‌وه‌و چییان دیوه‌ بۆ پیاوه‌کانیان ده‌گێرنه‌وه، به‌ کۆلیک گله‌یی و گازانده‌،

۱. کوچاگر: کوچکی ناگر، سیکوچکه‌ی ناگر، نه‌و سێ به‌رده‌ بوو که له‌ ده‌وری ناگردان مه‌نجه‌ل و کتیری له‌سه‌ر داده‌نرا بۆ چاو چپشت و...

۲. په‌رۆشه: پوشو. بن و کۆله‌کی گیایه‌که، که وشک بوو بۆ سووتان به‌کار دیت.

ئەيەرۆ ئەو ئاغايەي ئىمە چەند زالمو چاوبرسييه، ياخوا لەبەر دەلینگم مری،
جینگای لى بپراو، چاوی بە هيچ تیر نابى، پاریش جى جوخينانى کىلاو کردیيه
قەرسيل، چاوی مەگەر بە خۆلى نىو قەبرى دەنا بە هيچ پرناییتەو!
ئەو رۆژو شەوە باس ھەر ئەو باسەبوو لە گوندی. يەك بە يەكی رادەگەياند،
ئاغا چى لە دەراوی ژنان کردیيه و چۆن ھەمووی کردووہ بە نەمامی بەرى، لە
مورکی خەركیەوہ کردووہ بە مورکی خۆی.

دواى نوژنى شيوان، تاقمىك لە پياوہكانى گوندی، لە مالى حاجى سمایلى
خەربوونەو، ئەوہى ئامادەنەبوو تەنھا پياوہكانى ئاغای و چەند گۆردەيەك بوون.
ھەموويان لەسەر ئەو تەبابوون كە حەول بەدەن ئاغای ئەو شۆینەى داگیرنەكات.
بۆ ئەو كارەش، ھەريەكەو تەگبیریكى دەکرد، ھەبوو خۆى سوورو شین دەکردو
لەگەڵ قسان كەفى لە زارى دەردەپەرى ھیندە بە توورەپى دەيگوت: ئەگەر
خوینم برژى ناھیلّم ئەو ئیشە سەریگرى، ئاخەر ژنەكانمان لە كوئى سەريان
بشۆن و كۆزى بكەن؟ ناخیرەى، گەيشتنە ئەو برپارەى لەدواى مامۆستا مەلا
سالىحى بنیرنو وەك نوینەرى خويان پەوانەى لای ئاغای بكەن، پيیرابگەيەنى
كرمانجەكان ئەو داگیرکردنەيان زۆر پى ناخۆشەو گوناھت دەگات ئەو شۆینەيان
لى داگیركەى. مامۆستا مەلا سالىح پيیەوہ دياربوو كەوتۆتە ژىر ناپەزايەتیی
مەلاژنىو، مەلاژن لە دژى ئەو داگیرکردنە مەلاى باش تىژ كردبوو، چونكە
يەكەم قسەى ئەوہبوو گوتى: لەعنەتى خواى لەو كەسەى زولّم لە خەلك
دەكات! ھەندىك ئايەتو حەديسى ئاگرینی خویندەوہو خەلكەكەى ھاندا بە
ھيچ شيوہيەك ئەو زولّمەى قەبول نەكەن، گوتى: پيغەمبەر دەفەرمى ئەوہى
زولّم قەبول بكات لە ئۆمەتى من نيیەو رۆژى مەحشرى لەسەر پردى سیراتى

شه فاعه تی بو ناکهم. به کۆی دهنگ بریاریان دا به نوینه رایه تی خه لکی ئاواپی ماموستا مه لا سالح بجیته لای ره فعت ئاغای، پیی بلّی ده راوی ژنان چهند پشته له زه مانی باب و باپیران هه ر جیی کۆری ژنان بووه و پیشینیان به زانا بوون نه و شوینه یان هه لبار دووه چونکه به ره و رۆژه و بای ناگریته وه و خوای داناوه بو کۆری ژنان.

مه لا به ره و دیوه خانی ره فعت ئاغای که وته پری، نه وشه وه خه لکی ئاواپی تا درهنگانی شه وی، له چاوه پوانی گه رانه وهی مه لاو دوا بریاری ره فعت ئاغایدا مانه وه، به لام مه لا نه گه رایه وه، دیاربوو مه جلیسی ئاغاو دیوه خانی لی خوش هاتبوو، هه ر نه گه رایه وه. بو به یانی خه لکه که چوونه لای ماموستای مه لاش چهند ئایه تو حه دیسی هیورکه ره وهی ده ر خوارد دانو گوتی: فیتنه له کوشتن تووندتره، سه برگرتن کللی ره حمه تییه. دیاربوو ئاغای سمیلّی مه لای چه ور کرد بوو، نه و پفدانه ی مه لاژنیش فش ببۆه. حاجی سمایل به ژوورکه وت، دیاربوو تازه له ئالیکدانی و لاخه کان سه وهی کای داناوو، هیشتا مووی سینگێ پر له زله کا بوو، چاوه پری نۆبه ی قسانی کرد، ته نها کاکه ره شی حاجی سمایلێ بن نه وهی وه کو نه وانی دیکه به ری و بکوژی و هه ره شه و گه فوگوپر بکات، له داخان هه ر سمیلّی خوێ ده کروشتو ئاوری تۆله ی له هه ناویدا نیله ی ده دا، گوتی: نه وهی نه توانی دا کوکی له ده راوی ژنانو جیگای کو لکردنیان بکات، هه قه ژنه که ی له گه لی نه خه وی به خوای، مخابن زۆر زه لام ماره یی ژنی لی نایه هینده ده ست و پی سپیه، ده سه لاتی مریشکه کورکه کی نییه، که سینک نه توانی پارێزگاری له سه رشوورکی ژنه که ی بکات، بو پیی بگوترێ پیاوا حه سه نه کوور هه ستایه سه ری، نه وهنده به توندی و توو ره یی هه ستایه وه

سەرئەنجامی هەمووانی بۆ لای خۆی ڕاکێشا، دوو هەنگاوی بەرەو دەرگای حوجرە
 مامۆستا مەلا سەلحی نا، بە جۆریک دەستی بۆ بەرپشتینی برد وەک خەنجەر
 یان دەمانچەی هەلکێشی، کیسە تووتنە بۆندارەکی لە بەرپشتی دەرناو
 دەستی لە دەرگا برده دەری و دوو سێ جاری کیسە تووتنە که داتە کاند بۆ ئەوی
 تۆزی توتنەکی لێ بته کێ، هێندە بە تووندی کیسەکی دادەتە کانت وەک
 سەری پەفەت ئاغای ڕابوێشینی! ئەوانە لای دەرگای که تۆزی توتنەکی
 چووبووە نێو لووتیان، چەند جارێک پڕمین. پەرەسیگاریکی لە دەفتەرە بافرە که
 کردەووە زمانی بە لیواری داھینا تۆزیکێ لە لیواری کردەووە، پڕ لە تووتنی
 کردو زمانی پێدا هینا، وەک مانگا گۆلکی خۆی بلیسیتەووە، دەمێک بوو لە
 دارجفارەکی دەگەرا بەرپشتین و باخەل و گیرفانەکانی هەموو گەرا، دوایی
 بیڕی کەوتەووە لە نێو کیسە تووتنەکی دانابوو، جفارەکی لە دارجفارە
 چەقاندو چەرخێ لێدا، کیسە تووتنەکی بۆ ئەو کەسە لە تەنیشتی
 دانیشتبوو، ڕاداشتو فەرمووی لێکرد جفارێکی تێبکات. بەو شێوەیە،
 کیسە تووتنی حەسەنە کووری هەتا لە مەجریسێ سوپایەووە، هەمووان پێکەووە
 جفارەیان بە ناگر کرد. هەزار سۆندت خواردبا سۆندت لێ نەدەکەوت دەتگوت
 ڕێوی قانگ دەدەن، سەنەگیان لە سەر جفارە هەلنەدەگرت، تووتنە که تووتنی
 بۆنداری هەر تەلێیە، کەس هەبە کیسە ئاوی بکەوێتە بەردەستی و یەکیکی
 نەپێچیتەووە! لە حوجرە مامۆستای، چاواوی نابینی، فانۆسی قەد دیواری که
 وەک ترووسکایی ئەستێرەکی کز، لە نێو تەمووژ بە حال دیاربوو، لەوکاتە
 هەموویان هەستیان لە چێژ بوونی جفارەکان ڕاگرتبوو، حاجی سمایل ئەو دەمە
 بە فرسەت زانی، کەلێنە ئەگەر دوو قسە بەریکەوی، مژیکێ لە جفارەکید

و قسه و دوکه لی جغاره که به تیکئالای له زاری دههاته دهر: خزمینه «قسه چاره دووی به کاره»، زۆر گوتن قورعان خوشه، با چیدی زۆران بو که مان نه لیین، نه گهر هه موومان قسه و به لیئمان یه ک بیته و په یمان نه شکینین، نه ک ئاغا بابی ئاغا و هه موو پولیسی سواره شمان بیته سه ر دهره قه تمان نایه ن، نه گهر چه ند که سیکیش چه وره یی بکاتو به دزی خو ی باو یته وه دیوه خانی ره فعه ت ئاغای، نه وا ریه که مان لی ده بیته وه خوری.

پۆژ به پۆژ بارودۆخه که ئاسایی ده بو یه وه، نه و هه موو گه ف و گۆره بوونه بلقی سه رئاو، نه وه ی له هه مووان زیاتر خو ی ده خوارد هوه و دهرینه ده بری، کاکه ره شی حاجی سمایی بوو.

سالآ وەرسووراوەتەو، پایزیکێ درەنگە و لە زستان نزیک بووینەتەو. خەلکی ناوایی وەک کوورەیی هەنگ هەر بابایە سەرقالی کێشانەوێ پێداویستییەکانی زستانن و لە چال و عەمبار و کادین و سەرگیندان^(١) دایان دەکەن، بەرەمە لە خوێ زیادەکان دەفرۆشن، ئێستا کاتی دانەوێ قەرزی خوا و خەلکە. دەچنە شارەکان جلوبەرگ بۆ ئەندامانی خێزانەکانیان دەکەن. هاوینی رابردوو، حاجی سەمایل کارەمووی^(٢) لە دۆن و بەزو مووی کارە ساوا دروست کردبوو، لە کونی سیلۆکەیی جەنجەر و کلچووک^(٣) تۆپەیی بەلتەکانی^(٤) جەنجەرێ هەڵدەسوی بۆ ئەوێ

١. سەرگین: پێخی مانگا و گامیش کاتێک وشک دەبێتەو، لە هەولێر پێیدەگوترێ سەرگین و، لە پشدر و موکریان پێیدەگوترێ تەپالە، لە سنووری سلێمانی پێدەگوترێ شیاکە، لە دوو گوندی سیگرتکان و ئۆمەرگومبەت لە سنووری کۆیە پێیدەگوترێ لاس. سەرگیندان: شوێنی ئەنبارکردنی سەرگین (تەپالە).

٢. کارەموو: گریسی دەستکردی خۆمالی. مووی کاریلە بە مقەست لێدەکرایەو، بەز و دونگی ناژەلیان دەتواندەو و لەگەڵ مووێکە تێکەڵاویان دەکرد و وەک گریس بۆ چەورکردنی جەنجەر و بەکرەیی بیری ئاو بەکار دەهات.

٣. کلچووک: کلکی تۆپەیی بەلتەیی جەنجەرێک دەچووێ نێو سیلۆکەیی.

٤. بەلتە: ئەو دەمە تەورەنەن کە بە پۆلەیی جەنجەرەو بەستراون، بۆ وردکردنی

چه‌ور بیت و به ئاسانی بسوورپئی. جه‌نجه‌رو هیستره‌کانی به نه‌وه‌کانی سپارد تاوه‌کو له ماله‌وه دهستی بشواته‌وه و بگه‌رپته‌وه لایان. دروست له‌و کاته‌دا، یه‌ک له نه‌وه‌کانی حاجی سمایلی که‌وتبووه ژیر جه‌نجه‌ری جووته هیستری. بالته‌کان هه‌موو نازای به‌ده‌نیان نه‌نجنیبوو هه‌ر به‌ده‌م غاردانو گه‌رماوگه‌رم حاجی سمایل مه‌لودی پیغه‌مبه‌ری بو له‌خوگرت: مه‌لودیکم له‌سه‌ر بیت نه‌و مندا له نه‌مریتو ئیفلیج نه‌بیت! له هه‌موو نازای به‌ده‌نی خوین فیچقه‌ی ده‌کرد، له باوه‌شی حاجی سمایلی وه‌ک تۆپه‌له‌ خوینیکی مه‌یوو ده‌بینرا، که‌واو سه‌لته‌که‌ی به ته‌رده‌ستی هه‌لکردوو هه‌ شاقه‌لی که‌واکه‌ی له به‌رپشتینی راکردۆته‌وه، کلکه‌نه‌نگوچکی کراسه‌که‌ی له‌ قۆل و باسکی له‌ ژیر که‌واکه‌یه‌وه پیچاووه له‌کاتی هه‌نگاونان ده‌رپییه شه‌عاده‌که‌ی ده‌بینری، نه‌نگوچکو ده‌رپتی شه‌عاده‌ی سه‌پی له‌ خوینیدا سوور سوور هه‌لکیشراوه، به‌جوړنک نازاندري ره‌نگیان به‌ر له هه‌لگرتنی مندا له‌که‌ سه‌پی بوون.

له‌ لای هه‌کیم، به‌ ده‌رمانی گیایی و خۆمالي، به‌ سێ مانگ مندا له‌که‌ چاک بوویه‌وه. حاجی سمایل خۆی به‌ قه‌رزاري خوا ده‌زانی، ئیستا کاتی وه‌فاداریوون به‌ به‌لێن و خاوه‌نداریکردنه‌ له‌ خویندنه‌وه‌ی نه‌و مه‌لوده‌ی قه‌ولی دابوو، نه‌و به‌لێن و سۆزه‌ی حاجی سمایل له‌گه‌ل خۆی به‌ستویه‌تی، ناخه‌ر ناگری، په‌یمان نه‌گه‌ر به‌ زمانیش ده‌رینه‌به‌ری هه‌ر له‌ دوور دلی خۆت له‌سه‌رت ده‌بیته‌ مال! دوور نییه‌ نه‌گه‌ر به‌لێنه‌ که‌ت پشتگوێ بخه‌ی خوا غه‌زه‌ب له‌ مال و مندا له‌ت بگری، یان ده‌ردیک به‌ مه‌رو مالا له‌ت وه‌ری و قرانی تیبکه‌وێ، یان ناگر له‌ ده‌غلو دانت به‌ری و ...

هه موو پێداویستییه کانی مه ولود ناماده کرا، چەند ئاژەلێک بۆ سه ربهرین له پێش ده رگای هه ساری بۆ نه وهی میوانه کان هه موو ماک^(۱) و گو میلکه مه یوه کانی خوێنه که ببینن و بزنان چەند سه ر ئاژەل سه ربه رپاره، دوو کاوپی ئایه غ^(۲) و به رانه گێژە که و نه و کوو ره ی چاوێکی کوێر بوو بوو به پلاری شوانی، هه ر چوار سه ر ئاژەله کانێان سه ربه ری. کابان، له چه که وایان له گیرفان ناوه، کو چاگر ریزکران ژنی کابانو چه له نگ، که وگیرو که وچه که گه و ره کانێان به و قۆل و مه چه که سه یانه هه لده سوو راندو چەند ده نکه پلا سوا هه ریان له سه ر زمانیان تام خوێ ده کرد.

خه لکیکی زۆر بانگه یشت کراوه، حاجیژن له سه ر کابانه کان ده سوو پێو خویان ده سه ته و دامێن و به قوربان ده کات: به لا گێرتان بم با چێشته که زۆر بێو که م نه بێ، حاجی سمایل که مه ی نازانی، هه ر ده لێ فلانکه سه یش له بیر نه که ن بانگه یشتی بکه ن. حاجیژن له خه یالی نه وه ی چێشت خه سار نه کرێ و که م نه یه نیو، حاجی سمایل له فکرو دا لغه ی نه وه ی ده بیته میوانه کان چۆن باسی مه ولووده که ی بکه نو هه تا چەند له چێشته که ی را زی بن. کاکه ره شیش بۆ یه ک چرکه نه و زو لمه ی له یاد نا چیت به هاری را بردوو په فعه ت ئاغا به رامبه ر خه لکی ئاوا یی، به دا گیر کردنی ده راوی ژنانو فرێدانی کو چاگری جێی ئاو گه رم کردنی کو زری ژنان، کرد بووی. هه موو ده مێ، له کاتی جوو تکردنو به ری دروێنه و شه نه باو کاکێشانیش له به ر خۆیه وه وه ک ورێنه ی بکات، ده یلێته وه:

۱. ماک: په له، وه ک په له خوێن، شوێنه وار.

۲. ئایه غ: یاغ، کاوپی له پو لاوز و بێکه لک. به کینابه بۆ شتی دیکه ی بێکه لک به کار دێ.

«ناخر به نگو ده لیم چون به خۆم بلیم پیاو، نه گهر نه توانم غیره تی نه وهم نه بی جیی ده راوی ژنان له رڤه فت تاغای بستینمه وه، نه و جا نه و ژنه کو به من رازی ده بی؟ ناخر نه من به نگو ده لیم نه و پیاوه ی نه توانی پاریزگاری له شوینی سهر شووشتنی ژنه که ی خۆی بکات چون ماره یی ژنیی لیدی! بو نه نگو پیتان وایه هه رچی دوو داوه مووی به سمیلی وه بی به پیاو حیسابه، کوره ناخر نه گهر به مووی بایه ده بایه بن براگه وره بی. نازانم نه و خه لکه بو و زوو هه موو شتیکی بیرده چیتنه وه، یاده وره بیان هه ده لئی یاده وره یی می شیه!»

کاکه رهش، ده میک بوو شه وان له ژیر جاجمه دوو لایه که ی جینگلی ده دا له تاو نه و زولمه ی خه وی لی ده هه رکا^(۱) و ته زووی تۆله ی به هه موو له شیدا ده گه راو پشتی پییه کانی له یه کتری گیرده کردو ددانه کانی به چیره وه ده برد، رقیکی نه ستوو و بی نامان رۆحی هه لا هه لا ده کرد.

نه و شو فرسه ته، تاریکه شه و یکی قه ترانییه، قه لای میردانه. ناخر شه و سامو هه یبه تی خۆی هه یه!

هه ره له ئیواریه، دوو باری پۆژ مابوو^(۲) زۆر به بی تاقه تی له ئاوابوونی خۆری ده روانی، هینده له ئاوابوونی خۆر به په له یه، نه گهر بو بکرا بایه تاویریکی زه به لاحی به خۆره که یه وه هه لده واسی، بو نه وه ی له کلکه ی قه ره چوغی نقومی نیو تاریکی بکات و ولات له تاریکی وه ریچری. نه و چرکه هه وره ی وه ک تارای بیوه ژنان به رهنگیکی سوورباو خۆی به سه ره چیا ی قه ره چوغی هه لکیشاوه، له ناکاو له به ینی نه و په له هه وره و چیا ی قه ره چوغی، خۆر وه ک مه له وانو

۱. خه وی لی ده هه رکا (خه و لی به پکان): خه و لیژپان، خه و لی تیکچون.

۲. دوو باری پۆژ مابوو: دوو بالی پۆژ مابوو، نزیک خۆرئاوابوون.

دەریاوانیکی کارامە خۆی فجوق کردو شوڤر بۆو. پەلە هەورە کە، لە داخی خۆ و نکردنی خۆر، پەش هەلگەراو هەتا دەهات دنیا زیاتر و زیاتر لە تاریکییدا لول دەبوو. کاکه پەش پیاوێکی تیگە یشتوو و ئاقرمە ندە، وەلێ، هەموو هیوای بە تاریکیی شەو، بە تاسووقەو لە تاریکیی شەوی دەروانی بۆئەوێ کارەکانی تیدا ئەنجام بدا. هەمیشە وایدەزانی تەنیا یەو کەوتۆتە نیو بیرێکی قوول و دەبی تەنھا پشت بە خۆی ببەستی، بە تین و تاقەتی خۆی، خۆی دەربازبکات و بە تەمای ئەوێ نەبی کە سێک دەربازی بکات!

سلاوی میوانەکان، لە نیو نغروبوونی بیرو غایلەکانی راپچلە کاند، سلاوی وەرگرتەو. چەند مافوورێکی سەرەنازو چەند لبادیکی لاکیشی درێژی نەخش قەزمە نووشتی ناوڕەنگ راخراو. هەتاوێ کو میوانەکان زیاتر دەبن، گولێ مافوورو قەزمە نووشتی لبادەکان زیاتر دادەپۆشن. ماموستا مەلا سالح لە سەرەوێ مەجریسێ بەرمالە نوێژێکی بو راخراو. کاکه پەش زۆر بە گەرمی بە خێرهاتنی ئەو میوانانە ی دەکرد کە لە گەل گورگی گوشتی دەخۆزو لە گەل شوانی شینی دەکەن! یان وەک دەلێن لە نالیش دەدەن و لە بزماریش! بە تاییبەتی ئەوانە ی چووبوونەو دیوێ خانی ئاغای و چەورەییان کردبوو، خوش خوشە چای لە پیش دادەنان بە وریایی و بە گەرمی بە خێرهاتنی دەکردنو هۆشی بو لای خۆی رادەکێشان، مەبەستی تاییبەتی هەبوو لەو گرنگی پێدانە، بو ئەوێ بوو، بەیانێ هەرکاریک لە دژی ئاغای کرا، ئەوانە بلێن کاکه پەش، هەر لە هەوێ هەتا کۆتایی لە مەولوودە کە ی بوو و چای بو هیناوین، شایەدی بو بدەن کە ئەو کاری وی نییە.

هەرچەندە بە بینینی ئەو جۆرە کە سەنە قەلس بوو، بەلام ئەو کاری پێیان

بوو، بۆیه خزمهتی دهکردنو دهیدواندن. مام حه مه ده مین و فهرهادی کوری گه یشتن، به دل به خیرهاتنی کردنو گوتی: مام حه مه ده مین بۆچی خاو و خیزانت نه هیناوه، خو ئیوه بیگانه نین له مالی ئیمه. مام حه مه ده مین گوتی: له بهر مه مۆی، بۆ خوټ ده زانی مه مۆ پیاوێکی دوژمنداره و بۆ ئه و قهره بارغی و جییانه نابێ که هه موو نه وعه خه رکه کی دیتی.

میوانه کان نانیان خوارد، مه لا سالح گوتی: خزمینه ده ست به خویندنه وهی مه ولووده که بکه م باشه، هه ر هه ند بۆ مالنووستان لیی ده بجه وه و خاتیمه ی پی دینم، ئه و مه نجه له شه کراوه ی بیننه پیش. گوتیان فهرموو ماموستا! بالیفیکی گه وره یان له پیش ماموستای دانا، کۆنه کتیبیکی په ر زه ردی بهر دوکه لی چه ند ساله ی نیو ده لاقه و بنمیچانی له سه ر دانا. به ناوی مه ولودنامه ی پیغه مبه ر جوړکیک شه کروکه ی به داملیان^(۱) له پیش ماموستای دانا بۆ نه وهی مه ولوودی به سه ردا بخوینی و بیته متفه رک، نه وانه ی نه خوشییان له مالی هه بوو، چه ند ده نکیک له و به داملیه یان ده دانی بۆ نه وهی شفای بۆ بیت، چونکه مه ولوودی به سه ردا قلیکراوه، له گه ل غرمه و نرکه ی یه که م سه له وات له وکاته ی هه مووان سه رنجیان له سه ر نه و قسانه بوو، که له زاری ماموستای هه لده وهرین، کاکه ره ش فرسه تی هینا، باوه ریشی به س به هیدوی براده ری هه بوو: هیدو نه من ده رۆم ئیشیکی زه روورم هه نه هه ر که سیک له منی پرسی له کویم؟ پیی بلێ ماینه که به ره للابسووه، ورتکه نان و خوی له نیو له گه نیکدا برد ماینه که ی بگریته وه. هیدوش به هه له له و کاره گرنگه ی کاکه ره شی حالێ

۱. شه کروکه ی به داملی: نوقلیکی خپی سپی بوو، ئیوه که ی دنکه بادامی تیدابوو.

بوو، وایزانی دەچیته ژوانی کچان، هەندیکی پێی رابوارد گوتی بە شەرتیک کە هاتییه وه هەرچیت کردبوو بۆم لە نووکه وه بگێرپه وه! چونکه بەپە لە بوو گوتی: باشه، هەمووت بۆ دەگێرپه وه. ئەو تەورداسە ی چەند رۆژیوو بە هەسانی دەیسوو، مووی دەکرد، چەند جار بە باسکو بە لە کی خۆی دادەهینا گارە ی مووی دەهات و دایدەپنی، ئامادەیه، لە ژێر کورتانی هێستەرە کە ی شار دۆتە وه، هەر بەپە لە تەورداسی دەستدایە بە رهو دەرایی ژنان کە وتە پێی. هەر دەلێی دەفرێ! هێز و رقی تۆڵە بالێ پێی گرتوو. هیندە ی حەز لە بێدەنگی و تاریکی شە وه دەلێی بە تاریکە شە وێی لە دایک بوو،!

گوێی لە قیرە ی بۆقە کانی دەو پرووبارییه، ئەو نیشانە ی ئەو یه گەشتوو تە شوینی خۆی. ئێرە دەرایی ژنانە، دەرایی داگیرکراو، جیتی کۆر و حەساری ژنانی گوندی. دایکی، چەندین جار لێرە سەری شووشتوو و جلە کانی بۆ لە ئاوی وەر داو و پاک کردۆتە وه، بە چاوی خۆی شەپە ئاوی کچ و ژنانی ئاوا یی لێرە دیوو. ئێرە دەر او کە یه، نە مامە کانی ئاغای، وەک سەربازی بە دیسپلین لە بەر دەمی فەرماندە وەک بت بێ جووڵە راوەستان. کات لە بەر ژو وە ندیدا نییه دەبی دەست بە کار بیت. لە گەڵ نە مامە کان دەوێ: رەقم لە ئێو نییه، وە لێ ئێو لە سەر دلی ئێمە و لە سەر سینگ و مەمکی ژنە کانمان چە قاون، دروست لە سەر دلمان، وەک ملی خۆم بێرپه وه، ددان ئە گەر ئازارت بدات ناچاری دەبی دەریینی!

بە تەورداسە کە ی دەستی شیتانە کە وتە وێزە ی نە مامە کان، هەر جارە ی دوو پێزی لە سەر زەوی تەخت دەکرد، لە گەڵ وە شانندی هەر تەورداسیک، وەک بەندی دلی ئاغای بێرێ! هیندە ی نە برد نە مامی بە پێو نە هیشتو هەمووی تەخت کرد. بەپە لە گە راپه وه. تەورداسە کە ی، لەو سە وازییه ی دارە کان کە

پێوهی نووسابوو، شووشتهوه. وهك خه نجهر له خوێنى كه سیك، بشواتهوه و ناسه واری كوشتنێكى لى پاك بكاتهوه!

ئهوشهوه، به لێنى به خۆیدا چیدی به دیار شكۆی شکاری جووتیاره هه ژاره كانهوه دهسته وهستان دانه نیشی. فرسه ت له شهوه نه نگوسته چاوه كان قهرز دهكات ئهستۆی كه چیان راست بكاتهوه! ئیدی ناكری ئاوا بیدهنگ بین، ره فعهت هه رچی بیهوی به كهیفی خۆی بیكات: یه كه مجار جی جوخینانی داگیرکرد، شوینی ئهو دوومه وهستاكارانه بوو دههاتنه گوندی، ئهوجاره دهراوی ژنان، له دواى ئهوهش نازانم! پێلاوهكانی له نێو قشپل و سه رگیندانی شاردوه، ناخر هیچ پێلاویك له بهرچاوی عەلى عهبدوڵلای شوونه لگر ون نابیت! نه خشی بنی پێلاوهكانی تۆمارده کرد. به شیویهك، ته نانه ت جووری پێلاوه كهو ژماره كهی، وهك مۆری موختاری له سه ر زهوی له دواى به جی ده ما، بویه پێلاوهكانی شاردوه. له بهر خۆیه وه دهیگوت: ته نها به گرتنم نه دهن به سه، كه شهو داها ت وا ده زانم هه موویان دۆخینیان له ته نیشتییه^(١)! به دهنگیكى بهرز گوتی: هیدۆ ماینه كه م گرتوه! به لام هیدۆ، به ماینی دووپى حالى بوو، گوتی دهستخۆش.

له و كاته ی گه راپیه وه نێو مه ولود خوێندنه وه كه ی، مامۆستا مه لا سالف تازه به تازه گه یشتبوه ئهو لاپه رهی كه ده لى: «غولامیك هه بوو هه موو پروژیک ئه سپه كه ی تاوده دا، ئه سپه كه ی سه ركیش بوو بۆ نه گه راپیه وه پرووی کرده پیش مالی سولتانی. له و كاته ی، كورپی سولتانی له بهرده رگای یاری ده کرد، ئه سپه كه

١. ده رپى و ده رلینگی ژنان دێخونیان له لای ته نیشه. لێره دا ئیدیۆمه كه ناماژه یه به كه مزانینى دوژمن یان كه سی به رانبه ر و ته شه به کردنیان به ژن.

چەپۆکی لەسەری منداڵە کەداو سەر و مل و سینە ی تێکشکاند، حەياتی لەبەر بڕی. لەلایەن پاسەوانەکانی سولتانی ئەو غولامە قۆلبەست کرا بردیانە لای سولتانی، سولتان بەسەریدا نەپاند: دەبێ تۆ لەسەرت بدرێ و ملت بپەرینن! غولامە کە لە دلی خۆیدا بەلێنی دا ئەگەر نەجاتی بییت لەو بەلایە ی، لەسەری نەزر بییت بخوینیتەو و مەلودی سەید والبەشر، خشتیک لە دیواری دەرپەری بەسەر دلی سولتانی کەوت جێبەجێ حەياتی لەبەر بڕی! غرمە و ھارپی سەلاواتان گوتی ئاسمانی کەر دەکرد. کاکەرەش دەنگی لە ھەمووان بەرزتر کردبوو، مەلا کەلینیکی بۆ پشوو دان کردووە، کاکەرەش شە کرای بەسەر نامادەبوواندا گیرا، ھەبوو نەیدەخواردووە شووشە یەکی بچووک ی لە گیرفانی دەر دیناو شە کرادە کە ی بۆ مالتی دەربردووە بە تايەتی ئەوانە ی نە خوشیان ھەبوو، لە جامیکی گەورە ی پر لە ئاوی دەکردو ھەموو خێزانە کە ی دەیانخواردووە، دەر خواردی گۆلکە نە خوشیشیان دەدا! ھیدۆ کە بینی کاکەرەش گەراو تەو، خۆ ی لێ نزیک کردووە: وەرە بزانم چەند ماچت کرد؟ ئەو چی دەگوت؟ ئەتۆ چیت پێ گوت؟ چیت بە دیاری بۆ بردبوو؟ ئەو چی دا بە تۆ؟ کاکەرەش گوتی: ھیدۆ ئەتۆ دايم فکرت لەسەر کچانە با سبە ی رۆژوبان گەرم بن، خەلک بچنە دەر اوی ژنان، ئەوکات دەزانی لە چ ژوانیکی بووم! ھیدۆ تێگە یشت کار یکی مەردانە ی لە بەرانبەر داگیرکاری ئاغای ئەنجامداو، گوتی: ئەگەر وابیست ئەوشە و ئەتۆ لە ئاغایە تیت تێپەر کردووە. لێرە بەدوا بە (پاشای شەو) بانگت دەکەم!

ئەو بەداملی و شە کرادە ی بەردەمی مامۆستا کە لە ئیوار تۆ ئەو ھەموو مەلودو سەلاواتە ی بەسەردا قەلپ کراو تەو، ھەر لە زیاد ی مامۆستا دوو سی ئایە تلکورسیشی بەسەردا شۆر کردووە و چەند فوویکی بەسەردا پڕژاند، سوندی

خوارد: بهو قورعانهی له سسر پانم داناوه، هه رکه سییک لهو به داملی و شه کراوهی بخواتهوه، مه گهر دهردی نه جه لئی بیت، دهنه جیبه جی چاک ده بیته وهو دهلعازی به سسر پی ده که ویتته وه، بهو نایه ته لکورسیانه و فووکردنه ی، هه رچی جندوکه و له مه چیت^۱ و شه یتان هه یه لئی ده پیرنگینه وهو هه لدین، هه ر سه له واتیک له دیداری موچه ممه ده لمسته فای هه زارو یه ک گوناخت له سسر رهش ده کاته وه، هه ر قومیک لهو شه کراوهی، هه فتا هه زار نه خوشی ده په ریتی، نه شه یتانو نه جندوکه و له مه چیت، زه فرت پی نابه نو له خشته ت نابه ن، ده ست بو خولی بهری ده بیته زیپ، به ره که ت ده پڑیته نیو رزق و مال و مندالت!

به یانی، هه ر زوو حاجیرنی خیزانی حاجی سمایی، له بووکه کانی کرده دهنگ: گه سکه کی لهو نیو مال و هه وشه و هه ساره ی بده ن، راگه پاوه له گه ل قونکه جغاره ی، ده لئی هه ویزه! چما شه وی رابردو و هه هه مرو جغاریان کی شاوه! ده ی ته تو مافوره سه ره نازو رایه خه لباده کان لوولده و دایانوه شینه! گزتیبه نه وه کانی: له گه ل گوری، نه و هیربارو قاپ و قاچاغانه به ساحیب بکه نه وه بزانه هی کین بویان ببه نه وهو پیتان بلین مالتان ناوه دان بیت، خوا له جیرانه یتان که نه کاتو له گهر دهستی خوش هه ندیک به داملی و شه کراویان لو بهرن.

سفتاحی نه و سبه یینه یه، دوو خه بهر بوون: یه کیان زور خوشه، وهک ته سبیحی نه رجیل، جووتیاره کانی ناوایی یه ک له یه کی وهرده گری و نه و ده ست نه و دهستی پیده کهن، نه وی دیکه یان ناخوشه.

۱. له مه چیت: له نیمه چاتر، له نیمه باشتر و گه وهرتر. مه به ست له بونه وهری ده ره وهی ژیا نی مرقه، که خه لکی نه و پوژگار، نه یان زانیووه چ ناویان لیبنین و ببنانگوتون له مه چیت و، له خویان به زانتر و چیت زانیوون.

یەك به كه سیکی دیکه دەلی ته ماشای بهرده رکی قەمتەرەو قۆنگرەو
 قەراتو دیوہ خانی مالی ئاغای بکە، ھەر فەکان فەکانەو خۆ بە یە کتیردا
 دەدەن، خزمە تکار مشەو ھەشن، نۆبە تدار ھەر بابایە خەریتە ی تەفەنگی نیوہ لە
 ژووری نیوہی لە دەری، ئاوہ زینە و قایشی سەر ملی دادیخی. و سووی سەرکار،
 بۆری خارخاری لە سەر بیستو چوار بزماری^(۱) لە تەویلە ی راکیشا دەری، ئەھا
 ئەسپە کە ی زینو لغاو کرد. رەفەت ئاغای پیتی لە رکتی ناکەوتە سەر خانە ی
 زینی، شە شاگری^(۲) لە بەر پشتینی ناو قەرەبینای^(۳) بە قەرەپووزی زینی
 وە کردییەو تەفەنگچیە کان بە دوای کەوتن. دیارە بە قسە ی خەلکی باوەر ناکات
 باخە کە ی ھەلبراو، بە خۆی دەچیتە تە ماشای. خزمە تکارو دەستوپیو ھەندو
 کۆیلەو گۆردەو چە لاو خۆری لە دوا دەپۆن بە پیسادی، وە ک تاژی و تولان بباتە
 راوی. خزمە تکار ھەر چوار دەوریان گرتییە. سۆتندی بە وە جاغی رەشاد ئاغای
 باپیرە گەورە ی خوارد: بە گۆری رەشاد ئاغای گەورە، ھەر کە سیك ئەو ئەتکە ی
 بە من کردبیت، لە ژنان کە مەتر بم ئەگەر کیرمیزیان^(۴) لێ نەبم!

حەسەنە کوور ھاتە نیو قسان: خزمینە ئەدی بۆ دەلین پیاو نە ماون! پیاو
 لەوہی رەشیدتر جورئەتی ئەو بەکە ی باخی رەفەت ئاغای ھەلبرە، ئای بە خۆ

۱. لە سەر بیست و چوار بزماری: ئەسپیک کە ھەر چوار نالە کە ی بە بیست و چوار
 بزمار، ھەر نالە و شەش بزمار، داکوتراوہ.

۲. شە شاگر: شەشناگر، شەشناورە، جۆریک دەمانچە بووہ کە شەش فیشەکی
 خواردوہ.

۳. قەرەبینا: جۆریک دەمانچە بووہ کە لولە کە ی نەختیک درێژ بووہ.

۴. کیرمیز: ئەوہی کە بە کیرمیز دەکات، نێرەوہ.

و به مال و مندالوه به قوربانی دهسته کانی بم، ئای له بابی منت کهوی کوری شهوی! ^(۱) له بهر نهو بابهی مرم نهو بهرخبه رانهی لسی بووه، سه ری هه موو کرمانجی نهو گوندانهی بهرز کردهوه، نهو جا با ناغا پیایوی و بیکاته وه باخ! دهبی نهو پیایوه مه رده کئی بیت؟! کوره بابم نه گهر فیل هه بی که رگه ده نیش هه یه! به خوای راسته نه گهر ده لئین مست له دریشهی ده گه پرتته وه، نه گهر سالی پار نه مانه یشتبا جی جوخینان بکاته قهرسیل، ئیستا ده راوی ژنانی نه ده کرده باخ، ده با کرمانجیش زه لامه کی به وه جی شه وانیان لسی هه لبکه وی خو دنیا خرا نابی! ناغا که چاوی به باخه کی که وت نه مامه کان لارو پار بوون، له بری شکانی هه نه مامیک شکانی که رامه تو غرووری ناغایانهی خوئی ده بینی، نیوچاوانی دوو نه نگوستی لسی ماوه ته وه، ده لئی شه یتان به نیوچاوانیدا هه لمیستوه! خوین له چاوه کانی ده باری، وه کو گای خووداری، هه رچی بوی راگری ده بداته بهرقوچان. په فعت، پیایوی بهر پیکرد بو شاری خه بهری بداته پولیسی و په راوی لیکوئینه وه بکاته وهو چند جووتیارکی ناوچه که، له وانیهی له گوئی و حه مدی ناغایدا نینو ناغا به سه رکیش و پیایوی خراپیان ده زانی، به گرت بدا، له سه رووی هه موویانه وه کاکه رهش. نهو به سوو دوو رۆژ دواي مه ولووده که پولیس هاتنه گوندی و راپیچی زیندانیان کرد.

۹

هه‌والی دووهم که هه‌موو خه‌لک پیتی ته‌زی، شه‌و ته‌واوینک راکشابوو، مام
حه‌مه‌ده‌مین له‌گه‌ل فه‌ره‌ادی کورپی له‌مه‌ولووده‌که‌ی مالی حاجی سماییلی
گه‌رانه‌وه، بۆ نه‌وه‌ی که‌سیان به‌ئاگا نه‌هینن، زوو خویشان خزانده‌نیو جی‌و
بالینگانی خویشان، خیزان هه‌موو له‌شیرینه‌ویدا بوون.

خیزانی مام حه‌مه‌ده‌مین هیشتا له‌نیو جی‌گایه. نای نه‌وشه‌و نه‌و
هه‌موو خه‌ونه‌و پچ‌ر پچ‌ره‌ چی بوو، خوابه‌ به‌خیری بگپیری، قه‌تم حه‌مه‌ده‌مین
ئاوا نه‌بینیوه‌ له‌و خه‌ونه‌ی وه‌ک ورچینکی بریندار جینگلی ده‌دا، به‌ره
ئه‌ستورکه‌کی^(۱) ته‌ندوریم خیرییت خودا به‌خیری بگپیریته‌! وه‌ک هه‌موو
به‌یانیه‌ک له‌خه‌وئ هه‌ستا، کتری ره‌شی وه‌سه‌ر ئاگردانی نا: هه‌تا تیرخه‌و
نه‌بن بانگی که‌سیان ناکه‌م، با به‌که‌یفی خویشان له‌خه‌وئ هه‌ستن.

چیشته‌نگاوه، خۆر به‌تاقی ئاسمانیوه، هه‌ردووک له‌پی ده‌ستی داونه‌ته
به‌رچه‌ناگه‌ی، له‌رووخانی په‌ناگه‌یه‌ک خیس بۆته‌وه، دالده‌دراو و په‌نابه‌ریک
چۆن نانی ده‌خواو ناندینی ده‌دری! چۆن هه‌ردوو مه‌مکی دایکی خۆی ده‌بپه‌ته‌وه‌و

۱. به‌ره‌ ئه‌ستورکه‌کی ته‌ندورئ: ئه‌و چه‌ند کولێرانه‌ی که‌ به‌یه‌ک که‌په‌ت
به‌ته‌ندوره‌وه‌ ده‌درین.

نمه کچه رامی ده کات!

خۆر سه نه گهی سه رنجه کانی له سه ر مائی مام حه مه ده مینی هه لئاگرئ. له و به یانییه، خه رمانی وه فا گری تیبه ردرا، دا بونه ریته پیروژه کان نه تک کران، هه واو هه وهس و ئاره زووی ناکه سه به چه یه ک که رامه تی مرۆفه راسته قینه کانی قرچو بر کرد، کانیسی پاکو به رانه تی گلاو کرد. بانگی نه سمه ری کچی ده کات: نه یه رۆ نه و سه ربه هه شه ده لئی مردوو، هه سستی لی نیاه! ده سستی بو درێژ کرد، راپیده ژهنی: نه سمه ر! نه سمه ر کچم هه سته! رۆژ له تاقی ناسمانییه، چام وه سه رناوه! نه خیر، رۆحی تیدا نیه! چمکی لیفه نه تله سه سووره که ی هه لدا یه وه، چی بینی؟ دوو بالیفی گه و ره له سه ر جیی نه سمه ری جیماوه، دایک حه په ساو لال بو، یه کسه ر زانی کار له کاری ترازاه. نه وه کاری له میژینه ی به دوکه وتوو هه کانه بو فریودانی ماله باوانیان. غارده بو جی خه وتنی مه مۆ و ژنه که ی، بو نه وه ی سوژاغی نه سمه ری له وان بکات. جی و بالینگان خالی! تفه نگی برنۆ به دیواری هه لپه سیردراوه، دوو خه ریته ی پر فیشه ک، له بن بالیفی جی ماوه، نه و کاته زانی که ر له کوئ که وتیه و کونده له کوئ دراوه! به بیده نگی له خۆی ده داو شینیکی بیده نگ ده گیرئ: به چ زمانیکی نه و خه به ره ئابرویه ریه ی به حه مه ده مین و فرهادی کورم بلیم؟ له دوا ی چه ند جار که وتن و هه ستانه وه و روو دارنن، به جوړنک گرمۆله بووه، کراسه که ی بو گه وریه و دامینی له دوا ی ده خشی، کوور کوور بوته وه، دامینی کراسه که ی له قاچو قولی ده هالی و ساتمه ده کاو پرووه و روو به رده بیته وه و به په له هه لده ستیته وه، به جوړنک کراسه که ی ده که ویتته وه بن پیی وه ک گلۆره موو خلۆرده بیته وه، نه یه رۆ نه و حه یاو نامووسه ی چه ند ساله خرمان کرده وه، نه و

کچە تیوہ سەر بە ھەشە ھەمووی دۆراند. ناخر، پیش ھەموو کەس دایک تاوانبار دەکرێ بەوێ کە چۆن ئاگات لە ھەلسووکەوتی کچە کەوی خۆت نەبوو، دوو سێ کۆرەمستی زردایکانە لە سینگو بەرۆکی خۆی دا، پمبەیی دەھات. نازانم چۆن دەستی نەچووہ ناو سینەیی، ئەو سینگکوتانە بو ئەوێ بە جارەکی جەرگو ھەناوی خۆی بە دەستی خۆی خەرا بکات، ئای ئەو شیرەیی مەمکمت لێ حەرام بێ وەکی گۆشتی سەیی، چۆن دلت ھاتو ویژدان قەبوڵی کرد سەری باب و برات شوپر بکەیی؟! لەگەڵ چریکەو قیژەیی پەردەیی بێدەنگیی ئەو سبەینەییەیی دادری. ئەو قسەییە قەت بیر لێ نەکردۆتووە بیستی: حەمەدەمین! حەمەدەمین! ھەستە کە لا کمان داوہ! کیرت بە دوکەوتیوہ مەمو و ژنە کەشی رایانکردیہ. مام حەمەدەمین لە ناو جیگا ھەلناستی، بە ئومیدی ئەوێ خەون بیست، زۆری حەز دەکرد کوژرانی فەرھادی کوپە تاقانە کەیی بیستی بەلام ئەو ھەوالە کە رامەتشکیئە نا، نە خیر کار لە کار ترازو ئەو ئومیدی خەونە ھەلپرووکا دوو جارو سێ جار ئەو قیژەو ھاوارە لە ناو جیگای دەریپەراند، بەپی خواسی و سەرکۆتی غارە بو جیگای نووستنی مەمو، ئەوێ نە دەبوو بیبینی بیینی؟ جیگای خەوتن خالی تەفەنگو خەرتە جی ماوہ، خەنجەرت لێ دابایە دلۆپە خوئینیکی لێ نە دەھات! بە چکە گورگم بە خێوکرد، باپیرانمان دەیانگوت ناکەسان مەکەن بە کەس کۆراوان مەکەن بە باخ! ئای لەو کارە نابرووہرە، ئای چ ھەرەسیکی ویژدان و داشوورانی ئاکارو غیرەتی کوردانەیی! ناخر خۆم لەسەر تۆ کردە دوژمندار، نامەردی و نمە کحەرامی وا، لیژە قەت پروی نە داوہ، گەردوون بە دژی خواستەکانی من سوورواو ھەلیتە کاندەم، ناشانم بە کوئەمدا دەداو چ پەندیکم بە سەردینی! بەلام ھەرچی بە سەرم بیست لەو ریسواییە بە

نازارتر نابیت! نای نامەرد، ئەدی نەتگوت ئەسمەر خوشکمه! بەشم لە هەر چوار مەزەبی خوای بپاڤیت بە کوژرانی کوپە تاقانە کەم فەرهاد دیمەبەری، بەلام بەو کلاوخوازیووزو شان داچۆرپانە نایەمەبەری. بارته قای خواردنەوێ ژەهری هەلاهل بە نازارە. گاشە بەردی گەورە گەورەم هاتوونەتە سەر پێ نەدیتە لێیان هەلەنگوتوم و سەرانگری بووم، کەوتوو مەتە کەندو زەندۆل و ناوداران، بەهێزتر لە جاران خۆم تەکاندوو و هەستامەتەو، بەلام قەت بە شینوێ ئەو خەرەندە، هەپروون بە هەپروونی نەکردووم! داخی دلم داخیکی زۆر گەورەتری هاتۆتە سەر، داخ وەکو کیو! ناخر ئەگەر کلۆلی و بەدبەختی من نەبێ کێ گورگی نساوای لە کۆزی بەرخێ خۆی دەکات! دەک پرووت پەش بێت، خۆ ئەمن حەقی بابو فەرزنەدیم بەسەر تەو هەبوو، ئەو ئەسمەرت وەک خوشک قەبوڵ نەکرد! فەرهاد حەپەساو، لێوی خۆی دەکروژی و سمیلی داو داو دەردینی. ناسۆرتکم لەدلدایە ژانی داو تە ئیسکانم، هەموو وجودی داگرتووم هیچ لوقمانیک چارم ناکات، مەگەر لوولەو ئەو دەمانجەو! ئەو موو لە پیاوان نەهاتبێ ئەگەر نەتکە مە دەرسیک نەو بۆ نەوێ بگێریتەو، بۆ ئەوێ کەسی دی زاتێ ئەو جوړە نمە کەرەرامی و ناپاکییە نەکات. کوپم فەرهاد گوێ بدی، لە گەرمەو هەندیک پیشهاتدا ئەقل حوکم ناکا، دل پالت پیو دەنێ ئیشی بێ جێ بکەین، پیاو ناشبێ پووشکەو لە عەززی وەربدات و دالغان لێیدا، ئەو نابروو چوونە بە دۆشدا مان ناشۆردرتەو، هیممەتی پیاوانەو دەو: «برووشی مێردان بە نۆر دەکوێ»^(۱).

۱. برووشی مێردان بە نۆر دەکوێ: برووشی پیاوان بە نۆرە دەکوێت. کینایەو بە نارامگرتنی پیاوی ئازاو تۆلەستین.

له‌و کاره‌ساته‌یدا، هه‌تا که‌متر قسه‌ بکه‌ینو هه‌ره‌شه‌ بکه‌ین، به‌ قازانجی
 ئابروومانه‌. هه‌راسانم و بیربلاوم، به‌و کۆله‌ قورسه‌یه‌وه، به‌س مه‌گه‌ر موجازانی
 ده‌ستی سپی موسای له‌و گێژی ئابرووچونه‌ ده‌رمبێنی، له‌به‌رئه‌وه‌ی نا‌کچی منی
 هه‌لگرتوه‌! له‌به‌رئه‌وه‌ی داب و نا‌کاری بابو باپیرانی وه‌ بنپیی ناوه‌. شه‌رتبی
 نه‌یه‌لم ئه‌وه‌ی بۆ مه‌یسه‌ر بیت، ده‌بی خه‌لکی دیکه‌شی پیوه‌ ته‌مبیکه‌م! نا‌خه‌ر
 چیم بۆ نه‌کردی مه‌مۆ!

به‌لێن بیت له‌گه‌ل ژنی خۆمان نه‌خه‌وینو روو له‌و ماله‌ی خۆمان نه‌که‌ینه‌وه،
 تاوه‌کو ئه‌و په‌له‌یه‌ی له‌نیوچاوانمان نه‌شوینه‌وه‌و خه‌لک و خزمان له‌ خۆمان
 رازی نه‌که‌ین! ده‌ی زووبسن، فینگه‌فینگی ناوی، خیراکه‌ن نوینو پیخه‌وی دوو
 کرێکارمان بۆ دانین، کتری چای و هیربارو تاخمه‌تراشو برێک جلویه‌رگی
 زیادیمان بۆ بیچنه‌وه، هه‌تاوه‌کو خه‌لکمان به‌سه‌ردا وه‌رنه‌بوون، به‌رگه‌ی
 ته‌ماشاکردنی که‌س ناگرم!

دوو ده‌مانچه‌ چواره‌خۆره‌که‌ی له‌نیو بوخچه‌ی جلان شاردوه‌: یه‌که‌م شت
 با بچینه‌ هه‌ولێری، ورده‌ ورده‌ که‌نی لێده‌که‌ینو شوین پێیان هه‌لده‌گرین، ببنه
 ته‌یریش ده‌یانه‌ینینه‌وه‌ خوار.

مام جه‌مه‌ده‌مین جه‌مه‌دانیه‌که‌ی ده‌مامک دا، فه‌رهاد پرسى: بابه‌ ئه‌وه
 بۆچی جه‌مه‌دانیت ده‌مامک داوه‌؟ کوپم ئه‌دی ئه‌وه‌ی خه‌میکی هه‌بیت یان
 مردووی لى‌ مردبیت یان دووچاری ئابرووچوونیکى وه‌ک ئه‌وه‌ی ئیمه‌ بووبیت،
 تیلایکی خوار نا‌کا؟ جه‌مه‌دانى نا‌هینیته‌ سه‌ر نیوچاوانی؟ رۆله‌ نازانی لۆمه‌ی
 عه‌بدان له‌ عه‌زابی قه‌بری گرانتره‌.

به‌ گوێره‌ی ئه‌وه‌ی تفه‌نگه‌که‌ی نه‌بردوه‌، چۆته‌ شاران. زۆرجار وێنه‌ی

موسلی ده کرد. ئه ری بابیه موسل له کوئی (که ره کی یاسین ئاغایه) له زبئی ده پهریه وه؟ کورم له گوگجه لیش تیپه پ ده بی ئه و جا ده گه یه موسلی. بابیه خو عاره بی نازانین چون قسان له گه ل خه لکی موسلی بکه یین؟ کورم خه لکی موسلی له سی به شان دوو به شی کوردن، زیاتریش، به بادینی قسان ده که ن، بیجگه له ئه رمه نیان.

دوای دوو رۆژ مانه وه له هه ولێری هه ر زوو هه والی ئه وه یان پی گه یی رایان کردووه بو موسلی. مه مۆیان له زیاره تی نه بی یونس دیوو ده و ژنی له گه ل بسوه، یه کیان ئه و ژنه یه که له گونده که ی خویان هه لیگرتبو، ژنه که ی دیکه نه سمه ری مام حه مه ده مینه. به و خه به ره ی، فه رهاد ددان ی به چیره وه ده بردو لیوی خزی ده کړوشت، له دلی خو ی ده یگوت: خوژگه له و ی ده بوم ئه و جا ده تانیینی چون ده یانده مه به ر گولانو هه رسیکیان په لاواژ ده که مه وه روحیان له سه ر خوی ده که مه وه، زۆرم مه راقه به ره وروو به ره له وه ی وه به ر ده مانچانی بده م به مه مۆی بلیم بو ئه و ناپاکیه ت له گه ل کردین؟ ئه و کولک و کوانه به ژانه م له سه ر دلی خو م لاده برد، ئه و جا خه لک له مه جریسان چون باسی نازایه تیمان ده که نو دینه وه ریژی پیاوان!

له دوای دوو رۆژ مانه وه له موسل له ئوتیلی بابلتۆپ، ژووریک له گه ره کیکی هه ژارنشین به کری ده گرن که گوایه کریکارن بو کاسبی هاتوونه ته موسلی. هه فته ی چوار رۆژ کاری کریکاری ده که نو سی رۆژه که ی باقی، هه ریه که یان له گه ره کیکی، کووچه به کووچه به سو راغی مه مۆیدا ده گه رتین. له سی مانگ نزیک بوته وه، رۆژی هه یینییه، ده لآخانه ی موسلی زۆر جه نجال و تیک قزقزانیکه باب کوری خو ی لی ون ده کات، ئه و بازاره سه ری هارو ماری تیدایه، ده لآله کان

هەریە کەو شتیکی هەراج دەکەن، غەوغایە کە سەگ ساحیبی خۆی ناناسیتهوه. یەک هەتا دەنگی تێدایە هاوار دەکات: ئەوێل مەزاد! دوو دەسته جلی عارەبی بە چەفیه و عەگالەوه دەکەن بۆ ئەوێ کەس نەیانناسیتهوه، دوو چاویلکە ی پەش، ناخر بنیادەم بە گلێنە ی چاوی دەناسرێتهوه. سێ مانگی رەبە قە دوور لە مالا و مندال و قەوموقیلە، یەک لەو سێ رۆژانە ی بۆ شوێنێ هەلگرتن و سۆراغی مەمۆی هەریە کەیان بە کۆلانی گەرە کێکدا دەگەرێن، فەرهاد جلوبەرگی عارەبی لە بەرەو عەینە کێکی رەشی لە چاوییه، دایکی خۆشی نایناسیتهوه. لە بابلتۆپ لەناو ئاپۆرای خەلکو جەنجالی کرپارو فرۆشیارەکان ئەو دیمەنە ی دەیان شەو لە زەینی خۆی دایرشتبوو، وەک نەشتەر لە گلێنە و ئاوی هەردوو ک چاوەکانی چەقی، ئاھەو خۆیەتی نە خەونەو نە چاوم رەشکەو پیشکە ی دەکات، با بزەم چی دەکاتو بۆ کوێ دەچیت؟ فەرهاد خۆی لە پەنای پیکە بە پیازیکی دەگرێ، مەمۆ لە هەلبێاردنی یەک بە یەک تەماتەکان سەرنجی چرکردۆتەوه، فەرهادیش لە دەستنی شانکردنی ئەو شوێنە ی جەستە ی مەمۆی، بۆ ئەوێ یەدەگە دەمانچە چواردە خۆرە کە ی لێ خالی بکاتەوه، کە سەر دلیەتی و کەللە ی سەریەتی، دەبی زۆر بە وریایی شوێنپێی هەلگرم، بە هیچ شیوەیە ک ناییت واکەم بمبینی و ریسە کەم لێ ببیتەوه خوری! ئای نەمە کەحرام! ئای حەرەمزا دە؟ چۆن غیرەت و ویردانت قەبوولی کرد ئەو کانییە ی ئاوت لێ خواردەوه بەزدی تێ باویی؟! ناخر چەندان شەو شەرە تەفەنگم لەسەر کردی، دوژمنم بۆ خۆم دروستکرد، چۆن دلت هات ئیمە سەر شوێنی نیو خەلکی بکە ی؟ دەبی باجی ئەو ناپاکیتە بدەیتەوه!

مەمۆ بە کیسە یە ک تەماتەوه بەرەو مەنزل گەراییهوه. جار نا جارێک گورگە ئاوریکی دەداتەوه، بۆ ئەوێ بزانی کەسی بەدواوێهە یان نا، فەرهادیش

له جلویه رگی وهله که عاره بینک^(۱) به دوایه وه، دوورو نزیك نایه وی و نی بکاتو ناشیه وی هیندهی لئ نزیك بیته وه گومانی چاودیریکردنی بکه ویتته سهر، ئا نه وه تا مادام سواری پهیتوونی نه سپانی^(۲) ناو شاری نه بوو واته شوکور مالی نزیکه. له سهری هه موو کۆلانیك ئاور به دواي خویدا ده داته وه، به لام هه رگیز بیر له وه ناکاته وه ئه وهله که عاره به کتیه به دوایه وهیه.

چهند کۆلانیکی تهنگی تیپه رکرد فه رهادی شی به دوایه وه، له وه ده رگا دوو ده ریه داره کۆنه تیپه ر بوو، چهند هه نگاوێک له مالی خۆی رهت بوو، له ناکاو گه راپیه وه به رهو ده رگا دارینه که وه به په له خۆی به ژووریدا کردو ده رگای داخست، به ره له وهی سه رنجی بکه ویتته سهر فه رهادی، فه رهادیش به هه مان شیوهی ئه وه به گورجی خۆی به وه دوو کانه به چوکهی گه ره که که دا کرد، خاوه نه که ی پیره ژنیکی کوتر بوو، سلاوی له پیره ژنه که کرد، پیره ژنه که به کوردی بادینی به خیره اتنی کرد. ناخر له سی به شان دوو به شی خه لکی موسلی کوردی زیباری وه رکی و سوورچی و گوزانو شکاک و نیروهی و به رۆژگی و ریکانی و چهند هۆزنیکی دیکه ی کوردن. پیره ژنه که له فه رهادی پرسى ئه وه کوردیه چۆن فیرووی؟ گوتی: گامیشمان هه یه له هه ولیرین. بایى دوو عانه ی ره حه ته لوقم لئ کری، له گه ل پیدانی پاره ی لوقمه کان پرسى: ئه رى خانووی کرئى له وه کۆلانه ی ده ستناکه وی و پیت شک نایه ژووریک هه بیته بو کرئ؟ هه ر ئه وه نده ی لئ حالى بوو گوتی: له بهر خه لکی گوندان خانووی کرئ ده ست ناکه وی. فه رهاد گوتی: ئیمه ش

۱. وهله که عاره ب: عه ره ب وشه ی (ولک - وهله ک) واتا کوپه! زۆر به کارده هینن. لیره دا واتای کوپه عاره ب.

۲. پهیتوونی ئه سپ: گالیسکه، عه ره بانه، که به دوو ئه سپ راده کیشری.

بۆ کرێکاری هاتووین، گامیشمان نە ماوه هەمووی مردار بوونەوه. پیرەژنە
یە کچاوه کە گوتی: ئەوەتا ئەو مالهێ بەرامبەرمان پیاویکە دوو ژنی جوان و
جەیلێ هەیه، ئەو خانووهی کە زۆر بچووکیشە بە دوازدە درهەم گرتییە، نازانم
ئەو کرێیە زۆری بە چی دەدات! بە خۆی روژی هەتا ئێسوارێ بەدوای ژناندا
دەسوورپێتەوه، ئەو دوو ژنە جوانەش دەنێرتە مالهێ دەولەمەندو پیاوهکانی
حکومەت و مالهێ ئەفسەرە بالاکانی سوپای، خەزەتکاری بەو دوو ژنە دەکات،
پیاویکی گەلەک کرێتە، سووکە، خودێ هەقی وی کوشتنە! ئەو ژنانە وەک
خۆی سووک دەکات.

فەرهاد، وەک چۆلە کە پاساری خەریکە بالدهگرێ بە کۆلانە تەنگە بەرەکاندا
پێچ دەکاتەوه بەرەو مالهێ. ئەوهی چەند مانگیکە بەدوایدا وێڵەو نیو مالهێ و مندالی
خۆی بۆ حەرام کردووه. لە کۆتایی، بە دەستی کەوت، بە دەستی پر دەگەرپێتەوه لای
مام حەمە دەمینێ بابی.

ئێوارەیهکی درەنگە و خۆر، هەر دوو بالی ماوه ناوایی، دواڵێ تیشکی دیداری
تەنها لە قەدی بالە خانە بەرزەکانی شار گیرکردووه، بە لاه کات لە سەر هێچکەس
پاناوەستی، سیبەرەکان درێژو درێژتر دەبنەوه، خۆر دوانیگای نارنجی لێکنا،
فەرهاد گەیشتهوه مالهێ، وەلێ باوکی هێشتا نە گەرپاوهتەوه. لە سەر گازەرە پشستی
درێژبوو، چاوی برپاوتە کارپتە بنمیچی ژوورە کە، لە بیرێ ئەو دا بەیانی چۆن
یە دەگە دەمانچە کە خالی دەکاتەوه، چۆن دەبێتە یە کەم هەوالی گوندەکانی
دەشتی دزەییایەتی. دەنگی دەرگا، زنجیرە خەیاڵ و پێشبینییەکانی پێچراند،
فەرهاد یە کەپێ لە بەر باوکی هەلستاو ماندوو نەبوونی لێکرد، باوکی گوتی: زۆر
ماندووم، بەو درەنگە لە پێش مزگەوتی بابلتۆپ یە کێک لە پێشمەوه دەرپاوا

منیش به دوا یه وه، هزار سویندو که لاموللات خوارد بایه مه مویه، سویندت لینه ده که وت، دوو سه ده هیستر به توندی پیم هه لینا بو نه وهی ده موچاوی ببینم، گه یستمه قهر به قهری، تیلهی چاوتکی دامی، حه یفی نه و نه بوو. نه وهی گوتو راکشا: نای ماندووم! فهرهاد گوتی: باب مه موم دیته وه! هه به بیستنی نه و دوو قسه یه وه ک پاله وان قیتبوه، دهر فته تی هیچ قسه ی دیکهی بو فهرهادی نه هیشته وه. گوتی چ، چ، چ، چ نه وه چی ده لئی؟ به راسته نه ی ماله که ی له کوییه؟ نه و دیله قه چانه ی له گه لن؟ چی له به ربوو؟ یه ک پرتنه پرسیری کرد بی نه وهی له سه ر وه لاهه کانی بوه ستیت.

به لئی ماله که یشم دیته وه و هه ردوو ژنه کانیشی له گه لن، نازانم کاری چیان پی ده کات، دوکانداره که ی به رامبه ریان له باسکردنی مه موی هه ر ده رشایه وه! ئوف ئوف به راستی خه به ریکی خوشت بو هیئاومه وه، له دوا ی نه و سئ مانگه دووری له مال و مندا ل، له کو تاییدا بینیمانه وه، هه تا وه کو له و شوینه ی باری نه کردو وه دهستی خومانی لی بوه شینین، دلنای نه توی نه دی نه یناسی؟ نه خیر هیچ گومانیکی لی نه کردم. نابیت نیشی به قووندراپی بکهین، سبهینئ ده بی کاره کی وا بکهین دهسته کی ناوایان لی بوه شینین، ببینه جئی په زایه تی خرمو که سوکارو خه لکی گوندی، باب بو نه وهی بگیتریته وه، نای چه ندنم زگ هه لگوشی نه و سئ مانگهی، نه و که لوپه لانه کوکهینه وه، کرئی خانه که بدهین، ئیشمان به س به جلویه رگه عاره بیه کانو ده مانچه کانمانه و هیچی دی. فهرهاد گوتی: باب ده بیت به ری ئیوارئ کاره که مان نه نجام بدهین، دلنایین که هه رسیکیان له ماله وه بن، نابیت له سه ر هیچیان باز بدهین.

نه وشه وه خه و نه چوو ه چاویان، بیریان هه ر له وه ده کردو وه کوشتنی سئ که س

ئاسان نىيە، ئەگەر بەسەر كە وتووڭى ئەنجامىدا ھەوالە كە لەناو خەلك و گوندەكەى خۇيانو دەوروپەريان چۆن بىلادەبىتە ھەو خەلك چۆن باسيان دەكەنو دەستخوشيان لىدەكەن لە زەتو خۇشى باسكردنى خەلك ھەموو لايەنەكانى دىكەى مەزۇفالىەتتيان لەبەرچاوان پەش كەربوون. لە ھەريە كىتيان رادەماي، لەوى دىكە زياتر خوڭن بەرى چاوى گرتبوو، خوڭن و توورپەي و رق، سىماي لىل كەربوون، نەرىتى ژەنگگرتووى كۆمەلگا ھەك خۆرە بەربىو ھەموو ھەمەت و ھەسرەتيان ئەو ھەبوو بچنەو پىزى پياوان، شەپۆلەكانى ئەو پاشخانە كۆمەلایەتتە داتەپىو، ھەستاوتە سەر پاشووان، ھەرچى بىتە سەر پىنگاي و پىنگىت، لولى دەدات. بە پۆژكردنى ئەوشەو ئاسان نەبوو، ھەريەكەيان پەنگە ئەتۆبلى سەد جار، ئەمەن دەلىم ھەزارجار، ھەرسىتيان كوشتىن و زندوويان كەربنەو ديسان كوشتووياننەو، ھىشتا فەرقايان دانەكەوتتەو گرى تۆلەيان دانامركىتەو. ئازارنىك لە ناخەو پۆجى دەكروشتن: چۆن دەبىت لاکەوتەو لائەوازنىك بگريە خۆت، بالى بەزەي و پەحمەتى بەسەردا بكىشى، لە پاداشتى ئەو ھەموو زەحمەتەش، خەنجەرى ژەھراوت لەپشترا لىدات، ناخ ئەنگۆلۇ خواي بلىن ئەو كەسە لە كوشتن زياتر دەبى مستەھەقى چى بىت؟ دىرئەترىن شەوى ژيانمانەو ھەرچەندى جىنگل دەدەين ئەمشەو تەواونابى و كازىوھى بەياني نادات، كورم فەرھاد ھەستە چايەكەى بەسەرنى، ئەمىنىش ھەتا ئەو نانەواخانەى سەرى كۆلانى دەچم، بەلكو تەندووريان گەرم كەردىت بۆ ئەوھى چەند ناننىكى گەرم بىنم.

ئاي خوايە گيان شەھومان گەلەك بە ھالىكى خراب بەرىكرد، ئەوچارە نۆرى ئەو پۆژە درىژەيە، ناخۆكەى دەبىتە ئىوارە؟! بەرلەوھى بەرگى غەزەب

له بهر بکەین وا چاکه پټخه فو که لوبه له کان بپيچینه وه و له هه ساریان دابنن، پاره‌ی کرټی خانووه که بو ټهو پیره پیاوه شه به که بهین و پټی بلین بو به یانی خانووه که ت چۆله.

نیواره یه و هیچ کارنکی نیوه چلمان له دوا‌ی خۆمان جی نه هیشته وه. ئیستاکه چوست و ئاماده‌ین بو کرپنه وه‌ی که رامه تمان به هه ر خټیک بیت.

دوو عاره‌بی کوردی زمانی عه‌ینه ک له چاوی به سام، نه سپی ناموس هه‌لیگرتون، ته‌قله‌ کوټ به ره وه که تنیک خه‌نجه‌ری روت به ده‌سته وه. ئیستا واچاکه لی‌ره چاودیری ماله‌ که یان بکەین، له دوا‌ی چاوه‌روانییه‌کی که م و کورتخایه‌ن، تارمایی که سټیک دیاره هه‌ر دوور به دوور فەرهاد گوتی: ټه وه مه‌مۆیه، خۆیه‌تی، به‌ره و مال ده‌گه‌ر ټته وه. ټه وان مه‌زنده‌یان کردییه هه‌ر دوا به دوا‌ی مه‌مۆی هه‌نگاوه‌کانیان نزیک له هه‌نگاوه‌کانی بیت، مه‌ودای نیوانیان زۆر که م بکەنه وه، له‌گه‌ل چونه‌ژووره‌وه‌ی مه‌مۆی ده‌رفه‌تی پی ناده‌ن ده‌رگا له دوا‌ی خۆی دابخات، هیشته ټه و ئاسنه‌ی بو ده‌رگه‌ کوټان به ده‌رگا که هه‌لواسراوه وه‌ک جۆلانه دیتو ده‌چی و ده‌له‌ر ټته وه، جیره‌ی ریزه‌ی ده‌رگا دوو ده‌ریه‌ دارینه‌ که له جیره‌ جیره نه‌ که وتوووه‌ خۆیان به ژوور ټدا ده‌که‌ن خاوه‌نمال تاسانیک تاسان زمانیان لال بوو.

له ناخی کوټ و بابدا بورکانی توورپی و رق ده‌ته‌ قته وه. رۆژی به‌ری کاره‌که دابه‌ش کراوه، مام هه‌مه‌ ده‌مین ده‌بیته‌ بکوژی مه‌مۆی، فەرهادیش ټه‌سمه‌ری خوشکی و ژنه‌ گه‌وره‌ که‌ی مه‌مۆی ده‌کوژی. به‌ بینینی دوو عاره‌بی ده‌مانچه به‌ ده‌ست به‌ باشی هه‌ر دووکیان ناسیه‌وه، زانیان کار له کار ترازاوه، بکوژ خونیان له‌ چاوازه. هه‌ریه‌ که‌یان نیوله‌پی ده‌ستو په‌نجه‌کانیان کرد ټته سه‌نگه‌رو

چه‌په‌ر بۆ پارێزگاری له خۆیان، له‌گه‌ڵ داگرتنی په‌لاینتکه‌و قهرمژنی یه‌که‌م
 فیشه‌ک هه‌رچی کۆترو کوکوختی سه‌رته‌لی دارتیلی کاربا هه‌یه، له‌ نه‌فرینی
 ئه‌و رۆژگاره، له‌ شه‌ققه‌ی بالیانداو فرین بۆ په‌رپه‌رۆچکه‌ی ئاسمانی! گولله
 ده‌مانچه وه‌ک بریشه‌که ده‌ته‌قیتته‌وه، له‌و هه‌ساره گچکۆکه‌دا ده‌نگی گولله‌و
 بۆنی بارووتو زرينگه‌ی قه‌وانه‌کانو لرخه‌لرخه‌ی مه‌مۆ و چریکه خنکیندراو و
 قه‌تیسماوی گه‌رووی ئه‌سمه‌ری و کوفاره‌ی خۆینی سینگو مه‌مک و چاوه‌کانی،
 نزای په‌شیمانی و داوای لیبوردنیان حینچه ده‌کرده‌وه، ژنه‌ گه‌وره‌که‌ی مه‌مۆی
 جینگل ده‌داو له‌ خۆینی خۆیدا ده‌گه‌وزی، په‌نجه‌و له‌پی به‌ خۆینی بۆ مه‌مۆی
 پاداشت به‌ مانای ئه‌وه‌ی هۆکاری ئه‌و کۆتاییه مه‌مۆیه به‌س. ئه‌و هه‌ساره بۆته
 مه‌یدانی جه‌نگی بێنامان و کوژهر، بۆنساردی مردن کتومت بۆنی خۆینی
 مه‌یوی سه‌هربرخانه‌کانه. هه‌تاوه‌کو پیش ئه‌وه‌ی به‌مرن، باری قورسی سووکایه‌تی
 شانی داچۆراندبوونو وێژدانی جه‌زربه ده‌دان، چ به‌ ساده‌یی مردن، هه‌ر به‌راستی
 یه‌که‌جاری مردن، مه‌رگی ئه‌وان هینده سووک و هینده هه‌رزان بوو!

له‌ دواي خاڵیکردنی یه‌ده‌گه‌ی ده‌مانچه‌کانیان یه‌ده‌گه به‌تال و خاڵیه‌کانیان
 له‌ ده‌مانچه‌کان ده‌رهیناو یه‌ده‌گه‌ی پر فیشه‌کیان خسته سه‌ر ده‌مانچه‌کان. ئه‌و
 ئیواړه‌یه، زه‌رده‌په‌رینکی غه‌مگین و ئاسمانیکی خۆیناوی بوو!

به‌شینه‌یی ده‌رگا دووده‌ریه‌ دارینه‌ به‌چوکه‌که ده‌که‌نه‌وه. جگه له‌ شوینپیتی
 هاتسن و چونی عیذرانیل هیچسی دیکه به‌دی ناکی. له‌ دیوی ده‌روهه چه‌ند
 هاوسییه‌ک سه‌ریان له‌ ده‌رگای هه‌ساری و ده‌ره‌ناوه سه‌ره‌تاتکی له‌گه‌ڵ بکوژه‌کان
 ده‌که‌ن، جه‌سته‌یان له‌ دیوی ژووره‌ویه‌و سه‌روملیان له‌ ده‌رگا بردۆته‌ ده‌ری، ژنه‌کان
 خۆیان به‌ پشتی پیاوه‌کانه‌وه چه‌سپاندووه، وه‌ک قه‌لغانی گولله نه‌بریان له‌پیش

خویان پاگرتبی!

پیریژنه دووکانداره یه کچاوه که، لای چاوه ساغه که ی داوه ته نه و دوو بکوژه:

نه ری وه لالا نه وه یان کوره که ی دوینیییه نه وه ی ره چه ته لوقمی لی کریم!

خۆر له ئاوابوونه، له هه ساریکی بچوو کدا لرخه لرخه نیوه مردوو، په له فرکی و چاو له مۆله ق، بۆنی خوین و بارووت، ته نه که دوکه لیک شین له و هه ساری داوئستاه. دوو بکوژی عه ره بیوشی کوردی زمان، به گورگه لوقه له کۆلانی سوورانه وه له بهر چاو بوونه تارمایی، چهند پیچی کۆلانه کان هه لده ویزن زیاتر له چاوان ون ده بن، نه که سیکیان به دواوه یه نه که س گومانیان لیده کات. له چوار پای شه قامی گشتی، تازه به تازه پۆلیس وا خه ریکه کۆده بنه وه، باشچاوه ش توورپتووره ی به ده مه مه وه یه خه ریکه گوپی ده درپی هینده ی فووی پیدا بکات، پیتی له نه رزی ده کوتی و سه نه گه له سه ر فوودانی توورپتووره که ی هه لئاگری، ناماژه یه بو کۆکردنه وه ی هه رچی پۆلیسی گو بیستی توورپتووره یه، روو خساری سوورو شین بووه. مام هه مه ده مه ین ده پرسی نه وه چییه؟ چی قه وماوه؟ نه وه لی ره چی رووده ات؟ یه کیک وه لامی دایه وه له و کوچانه ی لای مزگه وتی ده لین پینچ که س کوژراون. نه ی قاتیل نه گیراوه؟ قاتیل سی نه ئیستا پۆلیس ده یانگرنو قۆلبه ستیان ده که ن، ره نگه هه رسیکیان له دار بدن.

گه یشتنه وه لای پیخه ف و که له په له پیچراوه کانیان، به رگی غه زه بیان له به رخو دارنی و به رگی کرێکاریان له به رکرد، ده ی رۆله فه رهاد هه تا زووه برۆ ترومیله کی بگره به هه رچه ندیک بیت بمانگه یه نیته وه هه ولیری. جینیکی له ندرۆقه ری دریزی به کرێ گرت، له به رده رگا جیب وه ستاو باب و کوپ به خیرایی که له په له کانیان بارکرد، له موسلی به ته واوی ده رنه چوو بوون خۆر ئاوابوو.

هیشتا نه گه یونه ته گۆگجه لی، نه شوڤیرو نه سه رنشین، هیچیان نه لفازیان ناگه پێ. شوڤیره که دهیه ویت نهو بیده نگیه بشکیینی: ده لئی خه لکی موسلێ نینه؟ نه خیر خه لکی هه ولیرین، له هه ولیریش خه لکی گونده کانین. دیاره بۆ کرێکاری هاتوونه ته موسلێ؟ به لێ بۆ کرێکاری لیره بووین، ئیستا له لای خوڤشان کارو کاسبی پهیدا بووه بۆیه ده گه ریینه وه. موسل خوڤشتره یان گونده که ی خوڤتان؟ مام حه مه ده مین وه لای دایه وه: گونده که ی خوڤمان له هه موو دنیای خوڤشتره، نه بوونی هه موو کارێک به پیاوی ده کات. توخوا! نه گه ر نانی ره ق بخۆن له گونده که ی خوڤتان به لام پروو له شاران مه که ن!

زۆر به نه زیه ت له زمانی شوڤیره که حالێ ده بوون، هه رچه نده زۆر به وریاییه وه گۆریان له قسه کانی ده گرت، به جوړێک تیکه لو پیکه ل بوو ده تگوت شیوی ده رویشانه! وشه کان پیکه اتبوون له سێ زمان و پینچ زاراوه بگه زیاتریش. هه رچه ی زمانزانی دنیایه بۆ لیک هاویر نه ده کرا، هه رگیز به زمانه که یه وه دیار نه بوو سه ر به چ پیکه اته یه کی نه ته وه ییه له و عیراقه. نه وه نده ی لێ حالێ بوون گوتی: بیکه نه خاتری نه بی یونس پیغه مبه ری، گوندی خوڤتان به جێ مه هیلن، بۆ نه وه ی وه ک ئیمه تان به سه ر نه یه تو شوناسی خوڤتان ون بکه ن! نه وه تا نه من و تو، هاو زمان و هاو خوینین، له یه کتری حالێ نابین!

مام حه مه ده مین لیتی پرسسی بۆ نه تۆش کوردی؟ به لێ منیش کورد بووم، ئیزیدی شنگالسی بووم، ئیستا نه سل و فه سل و نه ته وه یانی خوڤ و نه کردووه، باوکم هه ر نه وه نده ی خوڤشبوو هه تا له شنگالسی هه رقه نا. تاوه کو ئیستا خوڤمان نه گرتته وه. هه رچه نده له حالێ حازر وه کو ئیوه موسلمانم، به لام به زۆر ناچار یان کردین دینه که مان بگۆرین. بابم تاوه کو مردیش، ناخی بۆ شنگال و ئیزیدیاتی و

چوارشه ممه سوور هه‌لده کیشا.

باسی ئه‌وهی بۆ ده‌گێڕانه‌وه که چۆن له شنگالی هه‌لقه‌ندراون و کورده موسلمانانه هاوزمانه کانیا، چۆن په‌فتاریان له‌گه‌ڵ کردوون! دیاربوو که زانیی مام حه‌مه‌ده‌مین و فه‌ره‌اد، تامه‌زرۆی بیستنی هۆکاره‌کانی له‌ده‌ستدانی شوناسی نه‌ته‌وه‌یی و ناینیی ئه‌ون، که‌وته گێڕانه‌وهی چیرۆکه‌کانی باوکی:

بابم ده‌یگوت، ئیمه به کشتوکال و ناژه‌لداریه‌وه خه‌ریک بووین، به‌لام له ده‌هۆک و هه‌ولێر، حاسلاته‌کانی وه‌کو گه‌نم و جو و ته‌ماته و خیارو گندۆره ئه‌وانه‌یان له ئیمه نه‌ده‌که‌پی، به‌بیانووی ئه‌وه که گوايه ئیزدی پیسن و شه‌رع‌ری نادا به‌ره‌مه‌کانیا، لی‌بکه‌رین! ناچارده‌بووین موسلمانیک به‌کرێ بگرین بۆ ئه‌وهی به‌ره‌مه‌کانمان به‌ناوی خۆی بۆ بفروشی. ئه‌گه‌ر که‌سمان ده‌ستنه‌که‌وتبایه، به‌ناچاری به‌رووبوو مه‌کانمان ده‌هینایه‌وه ناوچه‌که‌ی خۆمان، یا نه‌وه‌تا هه‌رزانفروشان ده‌کرد، یا نه‌ماندا به‌ناژه‌له‌کانمان. ناژه‌له‌په‌له‌وه‌ر و هه‌تتا هیلکه‌شیان لی نه‌ده‌که‌پین، وه‌ک ئه‌وهی هیلکه‌کان بۆ خۆمان کردبمان! باشت‌ترین هه‌نگوینمان که‌حه‌وت ده‌ردی ده‌په‌راند، ماست و شیرو په‌نیری ئیمه‌ی ئیزدی هاوزمانی خۆیان نه‌ده‌که‌پی، له‌عه‌ربه‌کانیا ده‌که‌پی، گۆیا ئه‌وان له‌ئیزدیان خاوینت‌ترین و برای دینین! بابم ده‌یگێڕاوه، ئیمه حه‌فتا فه‌رمانمان به‌سه‌ردا هاتوه. که‌دوو جار هه‌ر به‌ده‌ستی برا کورده‌کانی خۆمان بووه. که‌چی ئه‌گه‌ر کوردیکی موسلمان می‌وانمان بوایه، وه‌ک ریزلی‌گرتنیک، چه‌قۆمان ده‌دایه ده‌ستی بۆ ئه‌وهی بۆ خۆی مریشکه‌که به‌ده‌ستووری ئیسلامه‌تی خۆیان سه‌ربه‌پریت. بابم به‌سه‌رهاتی سه‌یری ده‌گێڕایه‌وه گوايه که‌له‌بابی کوردیکی ئیزدی، به‌سه‌ر مریشکی کوردیکی موسلماندا فسیوه، کورده موسلمانانه‌که به‌تفه‌نگ که‌له‌شیره‌که‌و مریشکه‌که‌ی

کوشتوو، گوتوو یەتی ناجایزە کە ئەبابی ئیزیدی بەسەر مەشکی موسلماناندا
 بفسی! چونکە هێلکەو جوچکە ی حەرامیان لێ بەپاش دەکەوی! ئینجا بابم
 لەژێر ئەو سووکایەتی پێکردنە، لە شنگالسی کوچی کردوو بۆ موسلی. وەک
 دەبینی، خۆمانو نەتەوو دینە کە شمان لە دەستدا، ئەوە خاکیش هەر لێگەرپ!
 بابم زۆر لە میژە وەک ئیو هاتۆتە شاری موسلی بۆ کرێکاری، لە دواي ماویە ک
 دایکمو ئیمەشی هیناوه. هەر خانووکی بە کرێ دەگرت، هەر ئەوەندە ی خوش
 بوو هەتاوەکو خاوەن خانوو و هاوسێکانمان دەیانزانێ ئیمە ئیزیدین، لە خانوو کە
 دەریان دەکردین. یان بابم دەچوو کرێکاری، کاتی نوێزی نیوهرۆ کە دەیانبینی
 نوێزی ناکات، دەیانزانێ ئیزیدیە، لەسەر کارە کە دەریان دەکرد، زۆرجار پارە ی ئەو
 دانە پۆژە کرێکاریە شیان نە دەدایێ. لە ترسی مردن لە برسان، بابم دینە کە ی
 گۆرپی بوو موسولمان، لەو دوايانە شدا کە وتینە بەردندانە ترین شیوازی
 تەنگ پێهە لچنین بۆ ئەوێ خۆمان بە عەرەب بنوسین. ئیستا ئیمە قەوم و
 دین و خاکمان لە دەستداوه، ئەو تا زمانە کە شە هەلا بە هەلا بوو، تێکە ئە کە
 لە هەموو زمانە کانی شاری موسلی، لە کوردی، عەرەبی، تورکمانی، سریانی
 و... لە هەموو شانازی و داب و دەستووری باب و کالان پرووت بومەوه! یە ک
 تاقە مندالم نازانی دوندی چلمیرا، لالش، شنگال، (زۆر تەمەرپاشا^(۱)) و گۆریان

۱. نۆر تەمەرپاشا: تەمەرپاشا، بە نۆر تەمەرپاشا ناسرابوو، پاشایەکی مەزن بوو،
 لە وێران شەهرەوه تا ئامەد و سنووری موسل و باکووری حەلب دەسەلاتدار بوو.
 سی و شەش هۆزی کورد لە ژێر فەرمانیدا بوون. لە دژی داگیرکاری تورک و
 عەرەب جەنگاوه. کچەکی ناوی (عەدول) بوو و ماشوقە ی (دەرویشی عەدی)
 بوو، هیچ ئیزیدیە ک نییە نەیناسی و چیرۆکی ئەوینداری عەدول و دەرویشی
 عەدی نەزانێ.

که وتۆتسه کوئی نهو دنیایه. منداآله کانم نازانن (دهرویشی عه قدی) و (عه دول) و (زۆر ته مهرپاشا) کینه و ئیمه نه وهی نه وانین و نه وان نه ژدادو ره چه له کی ئیمه، که غهیره ئیزیدیش شانازیان پیوه ده کهن! قهت له بیرم ناچی که له خانوو ده ریانده کردین دهیانگوت: نهو خانوو هه مووی بۆن سارد بووه چونکه غهیره دینی له ناودا بووه، ده بی بسمیلی بکهین و جوان بیشوین!

نه و جا، بۆ نه وهی وه ک ئیمه تان به سهر نه یه، گوندو واری خۆتان جی مه هیلن، کورد گوته نی به رد له جینگای خۆی به سه نگه! بابم هه موو جارێ دهیگوت: به بیرم دی نهو شاری موسله له سی به شان دوو به شی کورد بوو، هه موو نه ته وه کانی دیکه له سی به شان به شیکیان پیکده هینا، وا خه ریکه کورد له موسل دهینه غه واره! هه تا مردیش دهیگوت: قهت گه ردنی خۆم نازاد ناکه م که یه ک له وانه بوومه هۆکاری نهو گۆرینه م. بریا له شنگالی له برسان رهق بوویام، پرووم له موسلی نه کرد بایه!

تا وه کو شو فی ره که لهو سه ر یورد و قسه و با سانه بوویه وه، گه یشتنه بارووتخانه ی ره شکین^(۱)، گلۆپی هه ولیری به دیار که وتن. فه ره اد پرسی: بابه یه که مجار بچینه کوئی؟ کورم چۆن نازانی یه که مجار ده بی بچینه مالی کاکم! ناخر جگه له وهی کاکمه، گه و ره ی تایه فه و بنه ماله که مانه و کو یخایه. به ده م که له پهل دابه زاندن، به شو فی ره که ده لێن نه وشه و له لای ئیمه پۆژ بکه وه، به و ترومبیله یه ک لایته ناگه یه وه موسلی، شو فی ره که گوتی: هه تا ده گه مه وه موسل تووشی چوار ترومبیلان نابم، جاده چۆله و منداآله کانم نازانن له کویم!

۱. بارووتخانه ی ره شکین: ره شکین گوندیکی نزیک شاری هه ولیره له سه ر پێگای موسل. به درێزایی پێژمه کانی عێراق عه مباری بارووت و چه ک و ته قه مه نی سه ربازی لیبووه.

شۆفیر کرێی خۆی وەرگرتو رویشت. کاتیک کورو باب وەک دوو جەنگاوهری براوهی شەڕ بە ژوورکەوتن، کوێخا لەسەر کەوڵە مامزێکی خاراو دانیشتووهر دوو سەرینی لەپاڵ پشتیئە، هێندە گەورەن شەڕەتفەنگی لەپاڵ بکە، هەر لە دوورپرا گوتی: جارێ پێم بڵێن شێر یان رێوی؟ بە جیوت گوتیان: شێرین! کوێخا، لەبەر کەم کەس هەڵدەستی، نەخاسمە لە بەر برا گچکەو برازای، بەلام ئەوجارە لە خوشی هەوالە کە، یەکێ بڵندبوو، هەردووکیانی ماچ کردو خوش خوش دەیگوت: ئەهە لەبەر گونتان مەرم! سەری هەمووانتان بەرزکردوهر! دەرک بە قوریانی دەستان بۆم، ئەوجا چیدیکە خۆم نابوێم لە چوونە ناو مەجرسان، کۆفیم قیت دەرکەمەوهر تیاکەم دەینمە تی سەرم. زەلامەکی وەکی ئێوهر هەبێت کەس ناتوانێ هەقم بخوات و سووکایەتیم پێ بکات، ئەوجا لێره بەدواوهر هەستی خۆتان راگرێ بزانن خەلک چۆن بە شان و بالماندا هەڵدەدەنو چۆن باسماں دەرکەن، قسە ی ئێو خەلکی بۆ من زۆره!

بە گەشتنەوهری مام حەمەدەمین و فەرهادی، هەر دەرلەعازی، کوێخا کورێ نارد بچیت ژن و مندالەکانی مام حەمەدەمین یێنی بێ ئەوهر ئەوان ناگادارین. کوێخا دەیویست بەرلهوهری سەبەینێ رادەستی پۆلیس بکریێ یان خۆیان رادەست بکەن، ژن و مندالەکانیان ببینن، چونکە ئەوهر سێ مانگی رەبەقە نەیانیدیون. دیدەنی ئەو ژن و مندالە چەند دیدەنیەکی سەختە بە تاییبەتی دایکی ئەسمەری، ئازاریکی چەند گرانه! لەگەڵ بکوژی کچه تاقانەکەت پرووهرپوو بیت، ئەوانیش کور و هاوسەری خۆت بن، وەک کۆلکە داریکی بێگیان بەرامبەر یان دانیشت، دار قەرەشت، بەرد قەرەشت، ئەرقومی ناکو ئەلفازی لەگەڵیان ناگەرێ و مانی لە قسان گرتووهر چاو لە مۆلەق. ئەو ژانە

ناخهه ژین و سوتینه ره له هه ناوی په نداوی دابووه، له ئانو ساتی خویدا بوو له چاوه که نه فته تهره کانی بته قیته وه! چ فریادیکی بیده نگه، قریشکه ی ده گاته سهر کوسپه ی ده رگای باره گای یه زدان! له نیگای دایک و باوکدا تهنه به زمانی جهسته و کرو بیده نگ سکالای ناخیان بو یه کتری هه لده پرشتو تیک رامابوون. مام حه مه ده مین به پارانه وه و داوای لیبوردن به چاوان هاوسه ری ده واند: ئاسان نییه کچه تاقانه که ی خوٚت به دهستی خوٚت بکوژی و خه لٚتانی خوٚنی بکه ی، به لام نافرهت نه مده زانی چوٚن وه لامی خه رکی بده مه وه، ئاخو لیٚره ده بیٚت لو خه رکی بژی!

له و کاته دا، کوٚخا وه ک بلیی له و قسانه ی ژن و میٚرد، که به زمانی جهسته ده یکه ن، وشه به وشه حالی بوویٚت، ئاخو نه و له لیٚکدانه وه ی تایبه تی خوٚیه وه ده دوٚی که له پاشخانی نه قلیه تی دوٚگمای خٚله کییه وه سه رچاوه ی گرتوه. هاته نیو قسان: لیٚره به دواوه گوٚی بگرن خه لک چوٚن به چاکه و پیاوه تی و نازایه تیماندا هه لده لٚین و له مه جریسان خه لک چوٚن باسمان ده که ن! ژنی تاین له وه زیاتر خوٚی پی نه گیٚرا له حه ژمه تی نه و ئازاره ی له ناخه وه پوٚحی ده کروشت: پووی بابی خه لکی رهش بیٚت کاتیٚک له تاو قرچه قرچی سووتان و بوٚنکروزی جه رگم، ئارامم نه بیٚت! خه لکی چ گوٚییٚک ده خوٚن با بیخوٚن، نابیٚته ده رمانی برینی جه رگم!

مام حه مه ده مین گوٚتی: ژنی چاکبه، کاکم لیٚره دانیشتییه هیٚور به وه. نه بیستراوه نه دیتراوه نه تو له حزووری کاکم ده نگت به رزکرد بیٚته وه. ددانی له سهر جه رگی خوٚی داگرتو هاواره که ی خواره وه. بو دایکیٚک له حه ژمهت و حه سره تی مه رگی جگه رگوٚشه که ی که گوٚرٚیکیشی نییه سه ردانی بکات، مه گه ر به دزی و دوور له چاوی پیاوه کان، له بوخچه به جیماوه که یدا بوٚن به

جلوبەرگ و خەناوکه قەنەفرەکیەو بەکات!

کوێخا گوتی: لێیگەرێ حەمە دەمین، ژن ئەو فینگە فینگەیی هەر دەکەن،
بۆ خۆی چاک دەبێ و لە گەڵ بارودۆخەکی پادێ، هەر کچی وی نە کوژرایە،
هەر ئەوەندە ئێمە لە بیرم بێ ئەو چەند کەس کچی بکوژرێ، ئێمەش لەو
خەڵکی زیاتر نینە.

بەیانییە و نم نم بارانێکی وردو نەرم دەباری. کوێخا لە پیشەو دەرواو
حەمە دەمین و فەرهادیش بە دواوە بەرەو قشرە سوارە^(۱) بۆ ئەوێ خۆیان
پادەستی پۆلیسی بکەن. مۆلەتیان وەرگرت لە ژووری مەئموور مەرکەز سلاویان
کرد. هەر ئەوەندەیان خۆش بوو تاوەکو بە مەئموور مەرکەزیان راگەیاند ئێمە
قاتیلین، سێ کەسمان کوشتوو، لێنەگەر پووینی بکەنەو بە وردی لە مەسەلە کە
حالی بیت، سیدارەکی لە سەری سوورپاند و توندی کرد، وەک خۆی بۆ ئەگەری
نەخوازراو نامادە بەکات دەریەرییە دەری، لە ژوورە کە توورپوورە بە زاری خۆیەو
ناو پیتی لە عەرزی دەکووتا، سەنەگەیی لە سەر توورپوورە هەلنەدەگرت، کەلینی
نەدایەو بێ ناوێر فووی تێدەکرد، کەلای ناو توورپوورە کە خەریک بوو لە حەیفان
دەریەری، هەندی بلێی یەک و دوو، هەرچی پۆلیس هەیە لەو قشرە سوارە
و سەر خۆی گیرا، لەبەر شلپە شلپیی پێ لە عەرزی کوتان و چرکە چرکی تەفەنگو
زەرپری ئاوەزێنان، سەگ ساحیبی خۆی نەدەناسییەو!

مەئموور مەرکەز هێندە فشار بۆ توورپوورەکی و گوپی خۆی هینا، خەریک
بوو دەموچاوی شین و مۆر هەلگەرێ! ئەو فووی لەو توورپوورە کرد، بایەکی

۱. قشرە سوارە: قشڵە یان سەرای پۆلیسی سوارە.

ناشیکی وه کو ناشی بای سەر قەرەچووگی^(۱) پێ دەگه‌را، زۆری نه‌مابوو، خۆی فەتق و قۆر بکات، فەڕکان فەڕکانیکه‌ ناپه‌ژێنه‌ سەر هه‌لگه‌رتنه‌وه‌ی سیداره‌کانیان. مه‌ئموور مه‌رکه‌ز ده‌ستی بۆ لای قاتيله‌کان را‌داشت و گو‌تی: بیانگه‌رن نه‌وانه‌ قاتیلن. سێ قه‌تلیان کردییه‌. به‌ کو‌یخواوه‌ هه‌رسیکیان که‌له‌پچه‌و زنجیر کردن ده‌مانچه‌کانیان له‌ به‌رپشتی ده‌هینان لوله‌یان بۆن ده‌کردن، بۆ نه‌وه‌ی بزانه‌ن بۆنی بارووتی لیدی یان نا. هه‌رچه‌ندی کو‌یخا‌هاواری کرد: نه‌من هه‌روا له‌گه‌لیان هاتوو‌و قاتیل نه‌من نیم، نه‌و براو برازیه‌م قاتیلن، به‌لێ، سو‌دی نه‌بوو، چونکه‌ مه‌ئموور مه‌رکه‌ز به‌ هۆی نه‌وه‌ی ماوه‌یه‌کی که‌م بووه‌ گوازا‌بووه‌ بۆ سه‌ره‌رشتی‌کردنی نه‌و چه‌پسخانه‌یه‌، بۆیه‌ نه‌و قوره‌کیخوایه‌ی^(۲) نه‌ده‌ناسی، تفه‌نگیان له‌سه‌ر سینگ‌ی دانا. له‌ هه‌رچوار ده‌وریان لوله‌ تفه‌نگیان له‌سه‌ر دانا‌بوون، وه‌ک نه‌وه‌ وابوو تازه‌ ده‌ستبه‌جێ گه‌یشته‌نه‌ شوینی کو‌شته‌نه‌کان و هیشتا بۆنی بارووت نه‌په‌ویستیه‌وه‌. لوه‌ گو‌شته‌کانی پشتی ملی مه‌ئموور مه‌رکه‌زی وه‌ک کو‌په‌رانی که‌وتبو‌ونه‌ سەر یه‌خه‌ی جله‌ سه‌ره‌بازییه‌ که‌ی. دوو سێ قامچی‌یان له‌ کو‌یخای دا، قامچی‌ لێی ده‌سو‌رپایه‌وه‌. کوا؟ جه‌نازه‌کانتان بۆ نه‌هیناوه‌؟ نه‌گه‌ر نه‌شتانه‌یناوه‌ له‌ کو‌ین؟

تاوه‌کو‌ حالییان کردن نه‌و کو‌شته‌نه‌ دو‌نێ بووه‌و له‌ شاری موس‌لێ رو‌ویداوه‌و ئی‌مه‌ به‌پێی خۆمان هاتو‌وین خۆمان ته‌سلیم کردوووه‌ ده‌مانچه‌کان نه‌وه‌تا له‌لاتانه‌و هیچی شار‌دراوه‌ نییه‌ بۆ گو‌تن. مه‌ئموور مه‌رکه‌ز خۆی لێ سو‌ورو شین کردن‌و به‌تو‌وره‌یی گو‌تی: بۆ پێتان وایه‌ هینده‌ به‌ ئاسانی قه‌تل نه‌نجام

۱. ناشی بای سەر قەرەچووگی: شوینه‌واری ناشیکی کۆنه‌ له‌سه‌ر لو‌تکه‌ی چیا‌ی قه‌ره‌چووگی، که‌ به‌ بای گه‌راوه‌ (نیشی کردوه‌)

۲. قوره‌کیخوا: قوره‌کو‌یخا، قول‌کو‌یخا، کینایه‌یه‌ به‌ کو‌یخای بچوک و که‌مه‌سه‌لات.

بدەن و ئاوا وەك بەرزەكى بانان بۆى دەربچىزىو لە دەستى پۆلىس رابكەن؟ چما پىتتان وایە پۆلىس نوستوووە شار بى حاكمە، بە كەيفى خۆتان قەتل بكەنۆ دەستگىر نەكرىن؟ نازانن حكومت بە عارەبانەى كەرويشكى دەگرى! لە ناكاو پۆلىسىنك سەرنجى كەوتەسەر پانتۆرى مەئومرەركەزى و لە گەلى دەسوورا، چەند جارى سلاوى سەربازى بۆ دەكردو پىى لە ئەرزى دەداو دەىگوت: قورىان پانتۆرەكەت! تومەز هىچ پانتۆرەك بۆ قوزو قالچەى مەئومرەركەزى نەدەبوو، ناچاربوو تىرۆتۆكى سىگۆشەى لەناو پستىرى پانتۆرەكەى دەبردەو. ئەو رۆژە هینبەى خۆ تەنگاو كەردبوو لەكاتى فودانى توورپتۆرەكەى و لاق بەرزكەرنەووە لە عەرزى کوتان پىنەى پانتۆرەكەى هەلەشابووە، دەپى قوتە سپە شەادەكەى دياربوو، مەئومرەركەز بەتوورپى لە پۆلىسەكەى راخورى پىيگوت: ئەو چىە و چىتە بەدواى مندا دەسورپى؟ چت لە ناو پانتۆرى من دىتەتەو؟ ئەوجا پۆلىسەكە حالى كەرد.

دروست لەوكاتەى بە كەلەپچە و زنجىرەكانى پىيانەووە لە گۆشەى حەسارى حەپسخانەى راگىراون، پۆلىسەكان نامادەباش بە چەكەو بە ديارىانەووە وەستان، چونكە كاتى چوونە ئاودەستى زىندانىيەكان بوو، چاوەرپوان بوون دۆسىە كەيان نامادەبكەرىو كارى چوونە سەرئاوى بەندىەكان تەواو بىت ئەوجا بىيانكەنە ژورى. دەبوايە هەر بەندىەك كارى چوونە سەراوى زوو تەواوبىكات، چونكە لەكاتى مەيزكەردن چركەيان بۆ دەگرتنەو. زۆرجار كە سى بەدواكەوتوو قامچىكوتىش دەكراو، شەق لە دەركادانى پۆلىسەكان، پاشەرۆ و ئىشى سەراوىان بە بەندىەكان نىوەچل دەكەرد، چۆرەمىزەكانىيان پى دەبرىن. ئەو سەراوكرەنىيان وەك جىبە جىكەردنى فەرمان دەبىنى نەك پىوستى. بە تەنىشت ئەو مىلەو

شیشه ژهنگاویانهی چهپسخانهی پیاوانهوه جیگی بهندکراوه ژنهکان بوو، چهند ژنیک لهو شوینه بهندکراوون. یهک لهو ژنانه، ژنیک شیتی ناسراو بوو، کهم کهس ههبوو نهیناسی، جلوبه رگی ته نکو گه نجانیه له بهرده کرد، له چکه کهی نه وهنده به توندی له ژتر چه ناگه و قورگی به گریکویره شه ته ک دابوو، ده موچاوی وهک ته ماتهی، سوور هه لگه رابوو، به هوی نهو گریکویره توندهی له چکه کهی، ده موچاوی وهک ناوسان ده هاته بهرچاو، چاوه کانی زهق زهق خه ریکی ده بهرپه رین بوون. بهر له ده ستگیرکردنی، شه وان له سهر شوستهی بهرده رکی دوو کانه کان کارتونی راده خستو لیتی ده خهوت. به تاوانی نهوه گیرابوو چه سحه سیکی^(۱)، که پاراستنی نهو سنوورهی ژنه شتیه کهی لیده خهوت، له نه ستو بووه، له وکاتهی شه و راده شکو و مانگ خوئی له په نا ده دا، چه سحه سه که هه وه سی جووتبوونی ده وروژئی، به نیازی نهوهی شتیکو ده ستبکه وئی هه ر له بهردی نه رمتر بیت بیداته بهرئی و کلوکزی دابمرکینیه نهوه، له نا کاو، کوتکو سنگی^(۲)، چاوی له ژنیکو نووستوو ده چه قی، خوئی لئی نزیک ده کاته وه، ده بینی نهو ژنه شیه له سهر شوستهی بهرده رکی دوکانیک خهوتووه، پووزی هه لکراوه به له کی وهک تووری سپی هه تا نه ژنوی به ده ره وهیه، کراسی هه لمال دراو ناو پستی ری ده ریپی، سه رنجی کاکو پولیس راده کیشنو ده یوروژنن، هه ستو هه وه سی، بهرچاوی ته لخ ده کهن. تفه نکه کهی به ده رابی دوکانه کهی هه لده په سی ری و ده که ویه شیلانی به له ک و رانی ژنه ی، هه وهس به جورنیک بالی پی ده گری، له گه لو سمتی ژنه ی زیاتر چاوی هیهچ شتیکو دی نابینی، سواری سهری

۱. چه سحهس: به ناخاوتنی کون پولیس، پولیسی شه وان (حرس لیلی).

۲. کوتکو سنگی: کینایه به به زور لیک نزیک، لیک نزیک هینده ی کوتک و سنگ.

ئارەزووەکانی خۆی دەبیّت، ژەش بە خەبەردیّت دەبینی پۆلیسیک دەشیلنی، خوشی لەو شیلانەیی دیّت، دەلی یارەبی خوا خیرت بنووسی کاکای پۆلیس! ئەویش وردە وردە هەڵدەکشێ تاوەکو دەریکەیی دادەکەنێ لەوکاتەدا ژە پشتی دەخەوینێتە ئەرزیو لینگانی بـلاو دەکات، پێی بە تەفەنگی کاکای پۆلیس دەکەوێ، تەفەنگی ئینگلیزی یازدەخۆر لەسەرپا بەردەبیّتەو، بەو شەو هەڵدەنگە، شرینگی لە چەمەنتۆی بەردوکانەکەو دەینێ، حەسحەسیکی هاوپیشتەیی، گوتی لەو شرینگیە دەبیّت، دەزانی ئەو دەنگی بەربوونەوێ تەفەنگە، هەر زوو روو دەکاتە شوونی دەنگە، نەبادا کەسیک حەسحەسە هاوپیشتەیی بەردا بیستەو تەفەنگە کە بۆ خۆی ببات و، بۆ ئەوێ ئەو پیاو خراپەیی لە زەینی خۆی دا پرستوو، ئەویش نەکاتە ئامانج، زۆر بە ئەسپایی و هەستیاری پێ دەکات، کاتیک لە سووچی دوکانان دەسوورپیتەو، دەبینی هاوپیشتەیی، ژنیکی دا بێتە بەرێ لاتی پێ کردۆتە چەتال. ئەسپی هەوێس بە جۆریک بالی پێ گرتوو و نەفرۆی ناو چێژو چرکەساتەکانی هەرەخوشی خۆی بوو، بێناگا لەوێ حەسحەسیکی هاوپیشتەیی بە دیاریەوێ، دەمیکی چاودێری دەکات، کاتیک دەزانی کار لە کار ترازاوو پالتۆی دەوڵەتی بۆ ئەو گانە راخستوو و شکۆی حکومەتی شکاندوو. هەستی بەرپرسیاریەتی و دڵنیاکردنی هاوڵاتیان کە گواهیە حکومەت نەخەوتوو، دەست دەکات بە توورپوورەلێدان بە جۆریک لە بن قەلاتی و مەزگەوتی دێرەبروشەیی^(۱) گۆیان لێ دەبیّت. بەرلەوێ پۆلیسی

۱. مەزگەوتی دێرەبروشەیی: مەزگەوتیکی بچووکە لە نزیک جادەیی باتە لە شاری هەولێر، کەوتۆتە سەر ئەو کۆلانەیی بۆ گەرەکی عەرەبان دەچێت. ئەو مەزگەوتە بەناوی گوندی دێرەبروشەییەو کراوە.

گانکەر پانتۆرۆ قایش و قرۆشو خهریتە ی تفهنگی ببه سستیته وهو پالتۆیه سهوزه سهربازیه که ی له ژێر ژنه شیته که دهربینی و له بهری بکات، پۆلیسه چه سحه سه کانی به سه ر وهرده بن و ههر دووکیان قۆلبه ست ده کهن. ژنه شیته که ده لێ: خو نه من که سم نه گایه! نه من لۆ ده گرن؟ کاک ی پۆلیس گانکهره که چی نه من ده گرن! باشچاوه شی ئیشکگر ناگادارده که نه وهو برپاری راگرتنیان بۆ ده رده چی، ده یانبهن بۆ چه پسخانه. کاک ی پۆلیس ده بیته زه خیره ی پی رابواردنی به ندیه کان، ههر به خویان تاوانه که ی بۆ را قه ده کهن و مادده کانی بۆ شی ده که نه وه. له ناو فه زای بیسه رویه ری زینداندا ههر که سه و به ئاره زوی خۆ ی له جیات ی دادوهر سزای بۆ دیاری ده کهن و پیشبینی بۆ ده کهن، له رووی به خیلی پیبردن که نه وان له چه پسخانه بیبه شن له چیژی جووتبوون، هینده ی دیکه باری که تنه که ی و سزا که ی بۆ قورس ده کهن! گه یلان قامه، هاته نیو قسان: نه تۆ به سی برکه سزا ده درتی، دوور نییه بگاته له سیداره دانیش! نه و جا گویم بۆ راگره، له بهر نه و تاوانانه، حوکت هه تا بلتی قورسه:

یه کهم، نه و تاوانه به جلوه رگی سه ربازی نه نجام دراوه.

دووهم، که تنه که له کاتی نه رکدا کراوه.

سییه م، پالتۆی ده لته ت له ژێر نه و ژنه را خستوه وه شه په فی حکومه ت شکاندوه!

چوارهم، به گویره ی یاسا و رینمایه کانی ئیسلام، ده ستر ژێر کردنه سه رشیت ی سزای دوو به رابه ره.

له و رۆژه وه ی گیراون، ههر چه ند جار ی که نه و پۆلیسه وه ک ههر به ندیه کی دیکه ده چیته بۆ میز کردنو سه رئاو، رینگای چوونه سه رئاو به به رده می به شی

ژناندا تێدەپەرێ، ئەو ژنە شێتە دەزانێ چ کاتێک پیاو بە نەندییەکان دێن بۆ سەرئاو، لەوکاتەدا بە هەردووکی دەستی میلەو شیشی قەفەزە ئاسنینه کە دەگری، نیوێ دەموچاو و چەناگە و لووتی لە کەلینی شیشەکان دەباتە دەری. هەرکە چاوی بە پۆلیسە کە دەکەوێت، هەتا دەنگی تێدایە دەلی: هاها ها ئۆی، بەخوای کاکێ پۆلیس گانی کرد! تاوێ کو پۆلیسە کە خۆی بە ژووری حەپسەخانە کەدا دەکاتەو، ئەو پرستەییە دووبارە دەکاتەو. بە نەندییەکان خەنی دەبن بە پێکەنین، وەک ئەوێ ئەوکاتە تەرخان کرابێت بۆ میزکردن پێکەنین! پۆلیسەکانیش خۆیان پێ کۆنترۆڵ ناکرێ کە پێنەکەنن چجای ئەوێ لە بە نەندییەکانی قەدەغە بکەن. جارجار بە تیکەلەییە ک لە بە نەندییەکانیان رادەخوری کە پرپو لە پێکەنین، وەلی بی سوود بوو، چونکە تێخورپنە کەیان بۆ گۆ نەدەکرا لەبەر پێکەنین. ئەو ژنە شێتە دەیبینی هەموویان بە قسەکانی پێدەکەنن، کەلینی نەدەدایە قسەکانی، هەتاوێ کو پۆلیس و بە نەندییەکان زیاتر پێدەکەنین، ئەو ژنە لەبارە گانی ئەوێ زیاتر قسە هەلەق مەلەق بۆ دەکردن. هەرچەندی ژنە هاوێ نەندییەکانی کراسیان لە پشتەوێ رادەکیشا بۆ ئەوێ لە شیشەکان دووری بخەنەو، بەلام وا بە هەردوو دەستی شیشەکانی گرتبوو، پێشی لە عەرزێ بڕابوایە بەری نەدەدا، پێیانەگوت کچی بەسە سەرت لە قورێ نێن حەیی هەموومانەت برد سەر بەهەش! ئاخەر ئەوێ: «نەشیتی بگی نە شیت بتگی».

لە دواي لیکۆلێنەو و تە وەرگرتن، گەیشتنە ئەوێ کە کوێخا، بەشدارو ئاگاداری ئەو سێ کوشتنە نەبوو، بۆیە ئازادیان کرد. مام حەمەدەمین و فەرهادی کورێ لە گۆشەیی حەساری حەپسەخانەیی لە بەینی ژووری

مهئموورمه ركه زو چيشتهخانه ی حه پسخانه له سهر ئه و دوو پيخه وه لوولدراره ی كورخا له گهل خۆی بۆی هيئابوون، له چاوه روانی ئه وه ی مهئموورمه ركه ز په راوی ليكۆلینه وه ده سته سه ريان ته واوبكات، به نديه كان نابيين، به لام گوڤيان له و پيكه نينو قاقايه ی به نديه كانه كه به كۆمه ل دهنگيان دي.

باب و كور له يه كتری ده پرسن: بۆ به نديكراوی واش هه يه له ناخه وه پيپكه ئيت؟ ئه تۆ بلي ئيره به نديخانه بيتا له دواي ريز كردنو ژماردنی به نديه كان، دلنيا بوون كه ژماره يان ته واوه هه موويان له و هو له ن كه لای پيشه وه ی وه ك قه فه زی ناسنين به ميله و شيش گيراوه، دايانكرده وه ژووری.

دوو پۆليس به فه رماني مهئموورمه ركه ز، پيلي مام حه مه ده مين و فه ره ادیان گرتن و پۆليسيك پيخه وه كانی بۆ هه لگرتن به ره و ده رگای به نديخانه هه نگاويان نا. ده كه ونه به ردیدی به نديه كان، له ژووره ورا كه چاويان به كه له پچه و زنجیری پتيان ده كه ویت، زانيان تاوانه كه يان قورسه . خويان ناماده كرد بۆ لپه رسين و ته وه رگرتن ليتان و په رسياربان كرديان وه ك هه ر به نديه كي نوئ. ديار بكرنی به رگه و جۆری تاوان و سزاكانيان، ناخۆ هه تا چهند سال ده روا، ئه وه ئيشی پوژانه ی به نديه كان بوو، هينده ی ئاوقاتيك شاره زاييان پهيدا كردبوو، له سزای كه تنه كان. هه نديكيان خويان ناماده كردبوو بۆ پي رابواردنو كاتبه سه ربردن، هه نديك بۆ دزی ليكردن و هه نديك بۆ يارمه تی و دل دانه وه... پۆليسه كان، كه له پچه و زنجيره كانيان ليكردنه وه به پيخه وه كانيانه وه په ره سووی^(۱) ژورتيان دان و ده رگايان له سهر داخستن. بۆ ئه وان، ئه و مه خلو قه ی خوا زۆر سه ره سوپه ينه ر

بوو، واقیان ورمابوو له ههرچوار دهوری خویان دهروانی، هه‌بوو سه‌ری به‌گیزان تراش‌ابوو، هه‌بوو سه‌ری که‌پووی کوترا‌بوو، هه‌بوو قولا و باسکی دوو‌پشکو خه‌نجه‌رو مارو دلی به‌تیر نه‌نگاوت‌ه و ناخو ئوف و چه‌ند پیتی ئینگلیزی به‌کوتین هه‌لکه‌ندرا‌بوو. هه‌بوو له‌به‌ری چاوی را هه‌تا سه‌ر پرومه‌تی به‌چه‌قو هه‌رتلیش‌ابوو، جیی هه‌موو ته‌قه‌له‌کان دیار‌بوو. له‌گه‌ل هاواری به‌ندییه‌کان قوشقی بوون، پشتیان به‌یه‌که‌وه نابوو، وه‌ک خو ئاماده‌کردنیک بو به‌ره‌رچی هه‌ر په‌لاماریک، یه‌ک دهی‌گوت: وه‌ره با بزائم له‌سه‌ر چی گیراوی، یه‌ک دهی‌گوت: له‌شوینی خوتان به‌هستن هه‌تاوه‌کو مه‌راقیبی به‌ندیخانه دیت نه‌و بریار ده‌دات له‌کوئی شوینتان بو دیاری ده‌کات. نه‌وانیش پی‌خه‌فه‌کانیان هه‌روا به‌بن هه‌نگلیه‌ویه‌وه هیدمه‌گرتی بووینه، له‌هه‌رچوار دهوری خویان ده‌روانن له‌دلی خویان دهیان‌گوت: قه‌ینا‌کا به‌ندمان ده‌که‌ن به‌لام بو؟ ئیمه‌یان هیناوه‌ته نیو نه‌و خه‌لکه‌هه‌رچی و په‌رچی و شه‌للای و چه‌قوکی‌شانه!

کاکه‌پره‌ش، له‌بنه‌بانی به‌ندیخانه‌ی، له‌باری سه‌ری، چاوی پییان که‌وت، ئای خوايه خو نه‌وه مام چه‌مه‌ده‌مین و فه‌ره‌ادی کورپه‌تی! ده‌بی له‌سه‌ر چی گیرابن! هه‌نگاوی هه‌لینا به‌ره‌و پرویان بانگی کرد: مام چه‌مه‌ده‌مین، مام چه‌مه‌ده‌مین! فه‌ره‌اد گوتی: بابا نه‌وه کاکه‌پره‌شی حاجی سمایلیه بانگمان ده‌کات، ده‌لی وه‌رنه ئیتره. کاکه‌پره‌ش ئامیزی بو گرتنه‌وه به‌خیره‌هاتنی لی‌کردن، ده‌نگیک، وزه‌و وه‌ی پی به‌خشین. مام چه‌مه‌ده‌مین وه‌ک گولیکی تینوو ئاوی له‌بن بکه‌ی، گه‌شایه‌وه، به‌بینینی کاکه‌پره‌شی شا‌که‌شه‌که‌بوو ده‌م نا ده‌م دهی‌گوت: مادام کاکه‌پره‌شی حاجی سمایلی لیره‌یه وا ده‌زائم به‌ردراوم و نازاد‌کراوم.

پی‌خه‌فه‌کانیان له‌ته‌نیش‌ت جینگای کاکه‌پره‌شی را‌خست، دیار‌بوو کاکه‌پره‌ش

له نیتو به نندیخانه که، قسه‌ی به هه‌ند وهرده‌گیرا، به هوکاری ئه‌وه‌ی چاودی‌ری به نندیخانه عه‌بدو بوو، باوکی، پورزای حاجی سمایلی باوکی کاکه‌په‌شی بوو. بۆ خۆی هه‌مه‌کاره‌و بکوژو بپ‌بوو، بۆ کاکه‌په‌شی زۆر باش بوو، هه‌میشه به پورزا بانگی ده‌کرد، به‌و هۆیه‌وه شه‌للای و شه‌قاوه‌کان لێی ده‌پرسنگانه‌وه‌و زاتی نه‌وه‌یان نه‌ده‌کرد خو له‌ قهره‌ی به‌دن، ئاخ‌ئو به‌ندییه‌ی عه‌بدو رێزی بگرتبوايه به‌ختی هه‌بوو، ده‌بوو به‌ ماسی بێ کێرد له‌ به‌ندیخانه. ئه‌و پورزایه‌تییه، خێری بۆ دا‌بووه. هه‌ر به‌ندییه‌ک عه‌بدو رقی لێی دا‌بگرتبوايه، ده‌که‌وته به‌رپه‌لاماری ده‌سته شه‌قاوه‌کانی و دارکاریان ده‌کرد، خاوه‌و به‌رتیلی له‌ به‌ندییه‌ پاره‌داره‌ ده‌ستو پێ سپی و بێده‌سه‌لاته‌کانیش وهرده‌گرت. کاکه‌په‌ش، کاتی‌ک په‌نیرو داندوکی بۆ ده‌هات، به‌شی عه‌بدوی ده‌دا. دیاری‌وو به‌ سرت به‌ بناگویی کاکه‌په‌شی ده‌چرپاند: پورزا ئه‌و کو‌رو با‌به‌ پاره‌ی چاکیان پێ‌وه‌یه، به‌لام ده‌ستی تۆم شکاوه، دیاره‌ براده‌ری تۆن هیچم پێ ناگوتی! مام حه‌مه‌ده‌مین خۆش خۆش ده‌یگوت: چاک نه‌بوو ئه‌تۆ لێ‌ره‌بووی کاکه‌په‌ش! ئه‌گه‌ر تۆ لێ‌ره‌ نه‌بای ده‌بوینه قه‌شمه‌رجاری ئه‌و هه‌رچی و په‌رچی و شه‌للای و شه‌قاوانه، به‌ خوای بابم ئیمه‌ پیاوی شه‌ره‌بوکی نیینه، هه‌وکه‌ شه‌ره‌ خپکه‌ به‌رد بوايه له‌ ئاقاری خۆمان، سه‌رسه‌ری من، حه‌ز ده‌که‌ن با هه‌ر هه‌موویان بکه‌ونه به‌رامبه‌رم، به‌لام به‌ خوای ئه‌من له‌و دام‌ری‌وکسو مۆکسه‌ی نازانم! ئه‌وجا ده‌لێن هه‌ندیکیان وه‌کی به‌رانی که‌له‌ی داوێن، بوینه به‌رانه‌ که‌ویسه‌ره‌که‌ی حاجی خازندی لای خۆمان، به‌خوای هه‌قه‌ ئه‌و شه‌للای و چه‌قۆکی‌شانه‌ جوودا بکه‌نه‌وه. مام حه‌مه‌ده‌مین درێژی به‌ پرسیا‌ره‌کانی دا: کاکه‌په‌ش ئه‌من به‌خۆم ده‌زانم بۆ لێ‌ره‌م، به‌لام نازانم چی ئه‌تۆی هیناوه‌ته ئێ‌ره‌و له‌سه‌رچی گیراوی له‌ که‌نگیوه‌ لێ‌ره‌ی؟ کاکه‌په‌ش خۆی خۆش کرد‌بوو وه‌لامی

بداتەوه، له ناکاو عەبدۆی مراقیب توورپتوورپی لێداو هاواری کرد: خواردنی ئیوارەتان وەر بگرن، ئەوهی دوا بکەوێ خواردنی پێ نادری، کاکه پەش گوتی: مام حەمە دەمین با برۆم خواردنی هەرسێکمان بێنم، هەستابوو هەربێ و گوتی: ئەمشەو لە دواي نانخواردن گیرانی خۆم بۆ دەگیرمەوه، لەسەری هەتا بنی، وردو درشتت لە پێش دادەنێم. فەرهاد لە دیوارەکانی بەندیخانەي دەروانی بەو کۆلکە خۆتەندەوارییە هەیهەتی نووسراوەکانی بە حینجە دەخۆتەندەوه. ئەو دیوارانە وەک دیوجامەي نەخێشەندراوی، راوەکەوێ دەهاتە بەرچاو، لەولاه وێنەي شیرو خەنجەر و دەمانچە و تەنگە تاژی و کەرۆشک و دلی بە تیران ئەنگاوتەو چاوی پر کل و برۆي کەوان و موژگانی رەشو پەرچەمی شانە کراو میژووی دەستگیرکردن و ئازادکردن، ژمارەي سألانی سزای زیندانی، چەند کورتە هەلبەستێکی سەقەت و پەقەت و بازووی بەهیزی کرێکارو... بە سەرسامیەوه لە دیوار و شیشی میلهي قەفەزي بەندیخانە کەي دەروانی و ورد دەبوو هەو. چاوی کەوتە سەر ئەو سێ پەنجەرە بچووکەي بەقەدەر دوو بەژنە زەلام بڵندە، بۆ تەماشاکردنی لای نەخۆشخانەي سیلداران و سینه مای دەبوايە پشتی بۆ یەکتري دابنێنەوه، ئەوجا بە حال چەناگیان دەگەیشتە لای ژیری پەنجەرە کە، لە کەلێنی کەتیبە ژەنگاویە کە دەیانروانییە دیوی ئەودیوی بەندیخانە کە، میله و شیشی قەفەزي بەندیخانە ئەوەندەي دەستی بەندییەکانی دەگاتێ چەور چەورە باقیماندهي ژەنگی هەلێناوه. تاوێ کو بنمیچی هۆلە کە لەوێش جالجالۆکە تەونی تۆري بەندکراوە کان دەچنی، هەرشتی ک چاوی بکەوتە سەری لێي ورد دەبیتهوه. لە جێ و بالینگانی بەندییەکانرا تا دەگاتە ئەو قوفلە گەورەيەي دەرگا ئاسنە کەي پێ قوفلدراوه. سەرنجی کەوتە سەر وێنەي ئەو بەندییەي زنجیر لە ملو دەست

و پییه وه شه ته ک دراهه. نووسینه کان ئاماژه ی ئه وه بوون ئه وه به ندیخانه یه له پیش ئه وان چهنده ها که سی دیکه ی به پری کردوه، واتا ئه وان نه یه که م که سن و نه دواکه سیس دهن که دهنه میوانی به زوری ئیره. دیاره چه پسخانه ش وه کو کاروانسه رایه. کاکه رهش خواردنی هه رسیکیانی هینا، سمایل که زه لامی له ده ست زه پ بووبوو، خواردنه که ی خوی هینا لای ئه وان بو ئه وه ی پیکه وه بیخون، چونکه به جوریک متوو و هوگری کاکه رهشی بووبوو، لیسی جیانه ده بووه، له ناری مه ند ده چوو، به ناشکرا ههستی پی ده کرا ئه وه به ندیخانه یه کرابوو به دوو به ش، ئه وانیه ی تۆمه ته کانیا به لای سیاسهت و کیشه و ململانی چینه یه تی و نه ته وه یی و کۆمه لایه تییه کانسی وه ک کوشتن و تۆله کردنه وه که وتبونه لای سه ره وه، له بنه بانی هو له که جیگایان گرتبوو. ئه وانیه ی له سه ر چه قوکیشی و دزی کاره دزیه کانسی نیو کۆمه لگا گیرابوون، که وتبونه لای ده رگا، چونکه هه ر زوو زوو ده گیرانو نازاد ده کرانه وه. له دوا ی نانخواردن، سی قوغه چایان وه رگرتو به دهم چا خواردنه وه ده ستیان به قسان کرده وه، کاکه رهش پرووی له مام حه مه ده مینی کرد: به مامی خۆم بلیم، نه من بو گیرام و له که یه وه گیرام و قه راره که یینی به ریم؟ به ر له سی مانگو چهن د پوژیک شه وی مه ولووده که ی مالی ئیمهت له بیره که نه توش بانگ کرابوو؟ به لی به لی ده ی ده ی ده ی چاکم له بیره، شاید به وه شایه دیه ی نه تۆو هیدۆ شه کراوتان ده گیرا، یه ک به یه ک چهن د جار به خیره اتنسی میوانه کانتان ده کرد، مه لا سالح مه ولووده که ی ده خوینده وه. به مامی خۆم بلیم دروست ئه وه شه وه ی مه ولووده که، نه مامه کانیه ره فعهت ناغای له ده راوی ژنان هه لبردراوه و قهت تاقه نه مامیکسی به پینه نه ماوه. مام حه مه ده مین هه موو نه دنامه کانیه جهسته ی بووه به گوئی، به جوریک چیژی ئه و

هه‌واله ئۆخزنی خستۆته دلی، له‌گه‌ڵ هه‌روشەیه‌ک زیاتر له‌ کاکه‌پەشی نزیك ده‌بێته‌وه، خزاوته‌ سه‌ر جیڤگی کاکه‌پەشی، خه‌ریکه‌ بجێته‌ نیو زاریو پاشماوه‌ی قسه‌کان به‌ ده‌ستی خۆی ده‌ریبێتی! ده‌ی ده‌ی! توخوا زوو ته‌واوی بکه‌ درم ته‌قی. بۆ به‌یانیه‌ که‌ی ئه‌و هه‌واله، په‌فعت ئاغای شینتو هه‌رکرد، له‌گه‌ڵ شکاندنی هه‌ر نه‌مامیک، شکانی که‌رامه‌تو هه‌یه‌یه‌تی خۆی ده‌بینی، به‌ ئابرووچوونی خۆی داده‌نا. له‌ مه‌خفه‌ری پۆلیسی ناحیه‌ی، شکایه‌تی له‌ من کردبوو، دیاربوو ده‌می مه‌ئموورمه‌رکه‌ز جه‌عفه‌ریشی چه‌ورکردبوو، بۆیه‌ به‌وردی له‌ دواي سه‌ره‌داوتک ده‌گه‌را منی پێ تاوانبار بکات. سه‌ره‌پای ئه‌و هه‌موو گه‌واهیده‌ره‌ قورعانیان خوارد که‌ من ئه‌و شه‌وه‌ له‌ مه‌لولوده‌که‌ خزمه‌تم کردووه‌ هه‌ندیک له‌ میوانه‌ دووره‌کان ئه‌و شه‌وه‌ هه‌ر له‌ مائی ئیمه‌ مانه‌وه، به‌س مه‌ئموورمه‌رکه‌ز جه‌عفه‌ر، وایده‌زانی گوێزی بۆ ده‌ژمێرن، به‌رتیل وا به‌رچاوی تاریک کردبوو! ئه‌وه‌ سێ مانگی په‌یه‌قه‌ ئه‌م من لی‌ره‌ گیراوم، بێ ئه‌وه‌ی هه‌یج به‌لگه‌یه‌ کم له‌ سه‌رییت. بابوو براهه‌ کانم مه‌ئموور نه‌مایه‌ کاوپێکی بۆ نه‌به‌زو سمیلێ چه‌ور نه‌که‌ن، تازه‌ به‌ تازه‌ به‌ ئومیدم پۆژی شه‌ممه‌ی به‌رم به‌دن. به‌لام ئه‌وه‌ی باشه‌، لی‌ره‌ ئه‌و سێ مانگی به‌رده‌وام خۆتندوومه‌ له‌ لای ئه‌و ئه‌فه‌ندییه‌ی سه‌ری بۆ سه‌ره‌وه‌ داهێناوه‌، ناوی جه‌مال هه‌ولێریه‌. به‌ بیستنی هه‌والی ئه‌وه‌ی که‌ گوايا کاکه‌پەش به‌یانی پۆژی شه‌ممه‌ی به‌رده‌بیته‌، مام جه‌مه‌ده‌مین ئه‌بله‌ق بوو، په‌نگێکی هه‌یناو په‌نگێکی برد، له‌ گۆر فکرا‌نرا چوو، به‌جۆرێک ئه‌و پێژنه‌ پرسیا‌ری به‌تاو ده‌یارانده‌ سه‌ر زه‌ینی کاکه‌پەشی و پرسیا‌رکوتی کردبوو، راپیگرت، له‌ خه‌می به‌ ته‌نها مانه‌وه‌یان دۆش دامابوو، ته‌نانه‌ت چاوه‌کانیشی داخست، تارمایی ئه‌و خه‌وه‌ی که‌وتبووه‌ سه‌ر پێل‌ووی چاوه‌کانی، په‌ویه‌وه‌، بێده‌نگ، نغروی نیو پۆحی خۆی بووبوو. له‌ نا‌کاو

سه‌ری هه‌لب‌ری، نه‌وه‌ی له‌ د‌لیدا په‌نگی ده‌خوارد، هینایه‌ سه‌ر زمان: به‌خوای نه‌تو بر‌وی نه‌و هه‌رچی و په‌رچی و شه‌قوانه‌ هه‌ر به‌زیندوویی که‌ولمان ده‌که‌ن، چاوه‌ چاوی نه‌وه‌یتیان نه‌تو بر‌وی به‌ربینه‌ گیانمان! هه‌وکه‌ نه‌تو پیم‌ نالیتی نه‌و هه‌موو خه‌لکه‌ له‌سه‌ر چی گیراون؟ هه‌رجاره‌ی ئاماژه‌ی بو‌یه‌ کینک ده‌کرد، پیم‌ بلتی نه‌وه‌ی سه‌ری به‌ گیزانی تاشیوه‌ ده‌موچاوی که‌لوکرۆم بووه‌، قه‌تماغه‌و ناسه‌واری برینی پتوه‌ دیاره‌و ده‌هیرژی^(۱) ده‌لیتی شی‌ره‌بو‌وه‌ی خو‌مانه‌و به‌ ده‌سه‌یان له‌ نئو قوراوی شی‌لاویانه‌، ناوی چیه‌و له‌سه‌ر چی گیراوه‌؟ نه‌وه‌ ناوی گه‌یلان قامه‌یه‌، له‌ به‌ندیخانه‌ش که‌وچکی به‌ دیواری تیرکردووو کردوویه‌ به‌ چه‌قۆ نه‌وه‌نده‌ی له‌ به‌ندیخانه‌یه‌ نئو هینده‌ له‌ ده‌ره‌وه‌ نیه‌، بو‌ته‌ پارچه‌یه‌ک له‌ جه‌سته‌ی نه‌و به‌ندیخانه‌یه‌. هه‌رجاریک به‌ری ده‌ده‌ن پی‌خه‌فه‌که‌ی ناباته‌وه‌و ئامانه‌تی یه‌کیکی ده‌داتو پیتی ده‌لی زۆرم پی‌ ناچی ده‌مگرنو ده‌مه‌یننه‌وه‌ ئیره‌! هه‌موو خزمه‌کانی لی‌ی بی‌زاربو‌ینه‌ که‌سیان نییه‌، دووچار یان زیاتریش ده‌سته‌به‌ری بو‌ نه‌کاتو نه‌بو‌ویته‌ که‌فیلی، بو‌یه‌ ئیستا پۆلیسیش داوای هیچی لی‌ ناکه‌ن، چونکه‌ که‌سیک شک‌ نابات بی‌ته‌ که‌فیلی.

نه‌و چوار نه‌فه‌ندییه‌ی سه‌ریان به‌یه‌که‌وه‌ ناوه‌ له‌سه‌رخۆ قسان ده‌که‌ن، نه‌وانه‌ شی‌وعین به‌ تۆمه‌تی نه‌وه‌ گیراون خه‌لکیان هانداده‌ سو‌خه‌و بی‌گاری بو‌ ئاغاو ده‌ره‌به‌گه‌کان نه‌که‌ن و له‌ دژی ئیستیعمار تی‌بکۆشن، داوای ئازادی و سه‌ربه‌خوایی و کوره‌ چوزانم هه‌رچی بو‌ ئیمه‌ باشه‌، ده‌که‌ن، هه‌رچی که‌سیک بی‌هوی فی‌ری خو‌نده‌واری بیت نه‌وان ئاماده‌ن ده‌رسی پی‌ بلتین، نه‌من به‌و سی‌ مانگه‌ی تا

۱. ده‌هیرژی (هیرزان): هه‌ناوه‌کو‌تی و زۆد هیلاکبو‌ون.

ئەندازەيەك فيري خويندەنەو نووسين بووم. ئەو کاک سەمايلەش زەلامى لە دەست زەر بوو، بەس ئوبال بە مەلم پیاوێکی بێنجیە! ئەو کورە گەنجەي نوستو، ئەکرەمە، بە هوێ قسەو قسەلۆکی خەلکی گوندی دایکی خوێ کوشتووە گوايە پەيوەندی لەگەڵ پیاوێکی گوندی خۆيان هەبوو. ئەدی ئەو سۆرە مللەو زە^(۱) موو زەرەدە چاو سۆرە، دەلیی گای خودارییە غەزریو، لەگەڵ کەس نەرقومی ناکاو ئەلفازی ناگەرپێ دەلیی میزی گیرایە. ئەو نەیبۆیە خەلکی سەر تۆقەرەي قەلائییە لە ژەنەکەي تۆرە بوو هەرچی فەخفوری و شووشەواتی مائی هەيە هەمووی شکاندوو، قەت تاقە پیاوێ پەردا خێکی بە ساغی نەهیشتۆتو، ژەنەکەشي پوخته شکایەتي لیکردوو بە گرتنی دایە. ئەو پیاوێ تەبەش پانەي جەمەدانی هیناو تەتي سەري، ئەها لەگەڵ کور و برازاکانی دانیشتوو، ئەو خەلکی بەرپییە، لەگەڵ خزمەتکارو نۆبەتداری ئاغای بەشەر هاتینە لەسەر شەپەسەي، لەو بەینەي شەقرچی ئاغای کورژراو، بە تي خاکەناسی لە تەوقی سەریان داوو سەري شەق بووو مردوو، تۆمەتەکیان کوشتنی بە ئەنقەستە، هیشتا محاکمە نەکراو پەنگە حوکمەکەي قورس بیّت. ئەو پیاوێ دەوریان لێداوو بە قسەکانی پیندەکەنن، ناوی مام شەخسەيە خەلکی قەلادزەيە، لەسەر ئەوێ گیراو تەسکەرەي خوێ داو تە خزمیکی کویتسانی^(۲)، ئەویش بە تەسکەرەکەو گیراو. لەدوايیدا مام

۱. مللەو زە: مللەستور و ناوۆلا.

۲. کویتسانی: مەبەست لە خۆرەلاتی کوردستان (کوردستانی ئێرانی). بە لە لۆغەي کۆندا ئەو بەشەي کوردستان کە دواتر بەر ولاتی عێراقی کەوت، دەگوترا گەرمین و ئەو بەشەش کە بەر ولاتی ئێرانی کەوت دەگوترا کویتستان و، ئێستاش شوینەواری ئەو لۆغەتە هەر ماو و جارچارە بەکاردهینرێ.

شه خسه شیان گرتوه. ئەو دوو که سهی له پیش مام شه خسهی دانیشتوون، هەر له خوتو خۆزایی گیراون، دوازه شاهیدیان ههیه که بێتاوانن که چی دیانهوی گویی وشکیان به قونیوه بنووسین! ئەوانه ی به بی تاوان لیهر په ستراون که م نین!

مام حه مه ده مین مه به سستی نه وه بوو کاکه رهش له ناساندنی که سایه تی و جوۆری تۆمه ته کانیان و ناوی به ندیه کان، زانیاری وردی بۆ بخاته روو، دهیزانی ناچاره ناوی نه دنامه کانی نه و خێزانه تازهیهی خۆی بزانی. پرسی: نه و چاومونه کلاوسپییهی ده که ته زیحی بهرده داته وه له بن لیوان پسته پستیک ده کا بی نه وهی که س لیی حالی بیت، کییه؟ نه هاگوئی قولاغ کردییه وه سستی له قسهی نه و سستی نه فنه ندیهی راگرتییه، بزانی چی ده لێن! پیم وایی ته ریک که تییه و که س حهز له چاره ی ناکا، نه ک هەر ئیوه، هه تتا شه قاوه و چه قووکی شه کانییش به چاوکی پر له رقه وه ته ماشای ده که ن ده لێی پیسکه ی دوور ناواییه! کاکه رهش گوئی: نه وه (نایدن جاسووس) ی ده رێنی، گویا به تۆمه تی سیخوړی بۆ تورکیا ده ستگیرکراوه، وه ک باس ده که ن نه و جاسووسیه، له باب و باپیرییه به میرات لۆی به جیماوه. باپیری له شاری که رکووک، زه مانی عوسمانیه کان وه ک ده ستکیشو چاوساغ که وتوته پیش سه ر بازو جه ندرمه ی تورک، بۆ هه لکوتانه سه ر گه ره کی جووله که کورده کان، تاوه کو بیانگرن بۆ سه فه ربه لکو را پیچی سه ربازی زۆره ملیتی جه نگیان بکه ن، یان چه ند جارێک پاره ی به ده ل بدن. یه ک له و مه لایانه بووه که له بری نه و جاسوسی و چاوساغییه بۆ تورکه کان، خه لاتی لیهری زیر، له جوۆری لیهری ره شادی، وه رگرتوه!

نایدن جاسووس، له خوێن و پشتهی نه و که سه یه له په سستی و به د خویی یه ک مووی له باوکی هه لنه بواردووه، میقروبی نه و کاره پیسه ی، خوینی

ئالوودە کردووە، ئیستاش جاسووسی بۆ حکومەت دەکات، بۆیە کەس لێی نزیك نابێتەو. هەتتا هەتیوبازەکانیش بیزی لێدەکەنەووە بەهاوشانی خۆیانی نازانن، پێیان شەرمە لەگەڵی بدوین، گومان دەکری هەر حکومەت بە ئەنقەست هێنابی بۆ ئەو بەندیخانەییە بۆ ئەوێ جاسووسییان بۆ بکات، بە تاییبەتی لەسەر بەندییە سیاسییەکان، ئەوێ بەردەوام بەدوای ئەو چوار مامۆستایەوێیە کە زیندانی سیاسین. مام حەمەدەمین گوتی: پەحمەت لە باپیرانمان گوتوویانە: «تۆرکە لە جێی بە میز دەبێ، کۆر لە بابیرا حیز دەبێ!». لەو کاتەدا عەبدوێی مراقیبی بەندیخانە توورپتوورپێ لێدا: کاتی خەوتنە! ئیدی هەرکەسەو خزایە سەر جێگا و بالینگانی خۆی. کاکه‌پەش گوتی: مام حەمەدەمین، بەیانی ئەگەر عومر باقی بێت و بە زیندوویی ماینەو، سەرچەلەو پەچەلەک و ماجه‌رای هەموو بەندییەکان پێدەلێم. فەرهاد لەسەر گازی پشتی پراکشاو، چاو بە مۆلەق لە گوشەیی بنمیچی هۆلەکەیی دەروانی، سەرنجی کەوتە سەر ئەو جالجالۆکەییە کە پێی وابوو تەوێ ئاینده‌ی ئەوانی دەچنی. پرووناکی هۆلی نووستنی بەندییەکان کوژایەو، لێ مام حەمەدەمین کۆلی نەدەدا لە تەنیشتی کاکه‌پەشی پراکشابوو، دەیویست تا خەویان لێدەکەوێ، کەلک لەو چەند خولە کەش وەرێگرێ: بەراست کاکه‌پەش ئەو پۆ گویم لێبوو گەیلان قامە بەو گەنجەیی لای دەرگای دەرگوت پۆلە تۆیاغنیشی دوو چەقۆ تەرحت دەدەمی! دوو چەقۆ تەرح یانی چی؟ کاکه‌پەش گوتی: دوو چەقۆ تەرحت دەدەمی یانی پادەوێستەم بە هەموو کەیفیی خۆت دوو چەقۆم لێبە، ئەوکاتە من دەست بە شەپێ دەکەم! مام حەمەدەمین گوتی: حای، وەللاهی دوو چەقۆی بە هەموو کەیفیی خۆمی لێبە، دەبی تەرسی بە گۆرێ وەرێکەم و فەرپاقی پەشی لێبێرم!

كاكەرهش تاوه كو ئازادكرا، ههولئى ده دا ناوى زىندانىيه كانزو كه سايه تى و
جوړى تۆمه ته كانيان بۆ مام حه مه ده ميني پوون بكتاه وه.

۱۰

رۆستەم، بەرله‌وه‌ی باری ده‌روونی تێک بچیت، ده‌ستی خه‌لکی ده‌گرتو
 زۆرجار پاره‌شی به‌ قهرز ده‌دانی. له‌ هه‌ندێک شوێن هه‌ر به‌ رۆسته‌می بازرگان
 ناویان ده‌هێنا. له‌ دوا‌ی نه‌وه‌ش که باری ده‌روونی تێک چوو، خه‌لک ناماده‌ نه‌بوون
 به‌ رۆسته‌مه‌شیت ناوی بێنن، وه‌کو جاران بانگیان ده‌کرد کاک رۆسته‌م. به‌لام هه‌ر
 پاشناو و ناتۆره‌یه‌ک له‌ زاری ر‌ه‌ف‌عه‌ت ئاغای ده‌هاته‌ده‌ر، زۆربه‌ی خه‌لک لاساییان
 ده‌کردوه‌. ئاغا، گه‌وره‌یی خۆی له‌ بچووک‌کردنه‌وه‌ی به‌رامبه‌ره‌که‌یدا ده‌بینی، بۆیه
 پاشناوی شیت، ژنانی، که‌رحیز، قاوه‌چی، گه‌رۆک، چینگۆ، سه‌رئاسن، کونده‌میزو
 چه‌ندی‌ن ناتۆره‌ی دیکه‌ که‌ لایه‌ق به‌ مرو‌قه‌کان نه‌بوو، هه‌مووی له‌ داهینانی
 ر‌ه‌ف‌عه‌ت ئاغای بوون، بۆ نه‌وه‌ی خۆیان له‌ کرمانجه‌کان به‌ ماقوولتر نیشان به‌دن،
 یه‌کیش له‌وانه‌ی ئاغا ناتۆره‌ی بۆ دروست کردبوو، ساله‌ بوو.

ساله، زۆرخیزان بوو، ژنه‌که‌ی نه‌ساغ بوو، به‌ هه‌موو کاره‌کانی ماله‌وه
 پانه‌ده‌گه‌یشته‌، بۆیه‌ ساله‌ جاروبار دوور له‌ چاوی خه‌لکی ئاوا‌یی، یارمه‌تی ده‌دا.
 پۆژتیک، یه‌ک له‌ پیاوه‌کانی ر‌ه‌ف‌عه‌ت ئاغای، ساله‌ی بێنیبوو له‌سه‌ر سینییه‌ک
 پرپۆره‌ی بۆ جووجکان کردبوو، نه‌ویش وردو باریک بۆ ئاغای گێرا‌بووه‌وه‌، ر‌ه‌ف‌عه‌ت
 ئاغاش له‌ دوا‌ی ساله‌ی نار‌دبوو پێیگوتبوو شه‌رم نا‌که‌ی ئیشی ژنان ده‌که‌ی؟ نه‌تۆ

چ جوړه پیاوړیکې؟ لیږه به دواوه بانگت ده که م ساله پرېوړه!

رږسته مه شیت، هر که بیستی کاکه پښی حاجی سمایلی هاتوته وه
 ناوایسی و له به ندیخانه نازاد کراوه، هه پیتی لیږد به هه رده او ان به کولانه کانی
 گوندیدا خوۍ تیکه لاوی ناپوړای خه لکی کرد، که ژنو مندالو ته وای خه لکی
 ناوایسی بیجگه له ناغاگانو گوردهو خزمه تکاره کان، به بیستنی هاتنه وه
 کاکه پښی حاجی سمایلی، خوشحال بوون، مندالان پییان سهیر بوو بچنه
 دیده نی که سیڅک له هه پسخانه نازاد کراوه، بو نه وهی بزنان هه پسخانه چ
 گورپانکاریو ناسه وارنک له سهر روخساری مروث جی ده هیلی.

رږسته م، چای به هه رکه سیڅک ده که وت، ژن بایه یان پیانو، مندال بایه یان
 پیر، دهیگوت: چه ند م به کاکه پښی حاجی سمایلی گوت: پیایو چاک به
 مه چووه شاری، به قسه ی نه کردم! ده بیخو ده ی! ناوا له شاری هه پست ده که ن،
 نه و خه لکه هینده بی نه قلن وا ده زانن نه من بو خومه نه سیحه تیان ده که م
 مه چوونه شاری، وا ده زانن له شاری هه نگوینیان بو رږکراوه، شه ویلاکم شل بوو
 هه رچه ندی بلیم کاکه مه چوونه شاری، بام مه چوونه شاری، ناخر له گوندی
 ته شتی زپر ت له سهر سهری بیت که س دهستی بو نابات!

رږسته مه شیت، هه رکه سیڅکی ده بیینی، به لینی لسی وده رگرت که ناچیته
 شاری و گونده که ی به جی ناهیلی. له گهل وهرگرتنی هر به لنینیک له هه رکه سیڅک،
 گز گز بالای ده کردو ناسوودهی ده رزایه دلیه وه.

به رله وهی نامیز له کاکه پښی بدات و به خیر هاتنه وهی بکات، هر له سهر
 کوسپه ی ده رگایر! گوتی: به قسه ت نه کردم کاکه پښ چووی بو شاری، بویه
 هه پسیان کردی! کاکه پښ گوتی: رږسته م نه تو راست ده که ی، هه رکه سیڅک

گوندو مەزراو ئاقاری خۆی بە جێ بهێلێ، کە سایەتی و هاوولاتیبوونی خۆی لاسەنگ دەکات، بە لێنت پێ دەدەم ئیدی ناچمە شاری، ئەوجا خۆ ئەمن بە خوشی خۆم نەچووم بۆ شاری، پۆلیس ئەمنیان گرتو بە بێ خواستی خۆم بردمیانە شاری و حەپسیان کردم. لە دواى یە کتر لە ئامیزگرتن، کاکه‌پەش رۆستە مەشێتی لە تەنیشتی خۆی داناو گرنگیه کی تاییه تی پێ دا، پەنجەکانی خستبووه نێر پەنجە ی رۆستە مەشێتی، پەنجەیان تێکەه لکیشابوو، دەستی رۆستە مەشێتی لە سەر رانی خۆی بە خۆهوهی نوساندبوو، ئەویش هەر لە سەر یاسینی گۆلکێ^(۱) بوو: وەرە پیاو به بە لێنم پێدە بلی شەرت بێ لە شەرتی پیاوان جارێکی دیکە ناچمەوه شاری! کاکه‌پەشیش خەریک بوو بە سۆندانهوه رەشیپتەوه هیندە ی سۆندە ی کە سکو سۆری بۆ رۆستە می خوارد، کە ئەوجا رەیان روو لە شاری ناکاتەوه. هەر کاتیەک یە کیەک بە لێنی تۆکمە ی بە رۆستە می دەدا کە ناچیتە شاری، ئاسوودەیی بە هەموو گیان و بوونیدا گۆزەری دەکرد، هەستی بە سەرکەوتنێکی یە کجار گەورە دەکرد. بالاو قەڵفەتی کاکه‌پەشی حاجی سمایلی و رۆستە مەشێتی، وەکو یە کتری بوون، جلوبەرگیان بۆ یە کتری دەبوو. کاکه‌پەش بانگی برازاکی خۆی کرد: ئەو کورتەکو شەراره

۱. یاسینی گۆلکێ: ئیدیۆمیکە لە وەوه هاتوووە کابرایەکی گۆلکێکی هەبوو، نۆدی خۆشویستوو، گۆلکە کە نەخۆشکەوتوو، کابرا داوای لە مەلای گوندی کردوو، بێت یاسینی لە سەر بخوینێ، مەلاش دەلێ: یاسین لە سەر ئازەل ناخویندرێ. دواى ئەوه ی گۆلکە کە دەمرێ، خاوەنەکە ی، لە هەموو کۆر و بۆنە کدا، هەرباسێک کرابایەوه، دەبیگوت: مامۆستا نەگەر یاسینت لە سەر گۆیلکە کە م خویندبا، نەدەمرد، مەلاش دەبیگوت: دیسان هاتینەوه سەر یاسینی گۆلکێ!

په‌شه مراد خانیه که‌م بۆ بی‌ننه، له‌نی‌و باوله سووره‌که‌ی خه‌لانه‌یه^(۱)، دیدهم به‌رپۆسته‌می. کاتی‌ک کورته‌کو شه‌رواره په‌شه که‌یان بۆ هی‌نا، له‌به‌رده‌می رپۆسته‌می داناو گوتی: ئه‌وه‌ش بۆ تو رپۆسته‌م گیان! رپۆسته‌میش به‌رله‌وه‌ی له‌به‌ری بکات، داوا‌ی ده‌رزی و داوی کرد، ده‌رزی و داویان بۆ هی‌نا، به‌لام ده‌زووی په‌شیان نه‌بوو، ده‌زووی سپییان بۆ هی‌نابوو، رپۆسته‌مه‌شی‌ت که‌وته دوورین و ته‌قه‌لدانی گیرفانه‌کانی کورته‌کو شه‌رواره‌که‌ی. ئه‌و گیرفانه‌ی دابووه‌ به‌ر ته‌قه‌لی شاشو واشو گیرفانی هه‌موو به‌ ده‌رزی داو دووری. قه‌ت جلی له‌به‌ر نه‌ده‌کرد تاوه‌کو هه‌موو گیرفانه‌کانی نه‌دووربان. کاکه‌په‌ش گوتی: ده‌هه‌ل‌سه هه‌روو له‌به‌ریان بکه‌ با بزانه‌م لی‌ت جوانه‌! رپۆسته‌مه‌شی‌ت له‌ به‌رامبه‌ر هه‌ر داوا‌یه‌ک که‌ لی‌ت بکردبایه‌ مه‌رجی خۆی هه‌بوو، مه‌رجه‌که‌یشی چه‌ند سویندیک بوو که‌ ئه‌تو ناچییه‌ شاری! بۆیه‌ به‌ کاکه‌په‌شی گوت: له‌به‌ری ناکه‌م تاوه‌کو سویندم بۆ نه‌خۆی که‌ ناچییه‌ شاری! وه‌ک ئه‌وه‌ی له‌وه‌په‌ش به‌شی‌لکه‌^(۲) سویندی بۆ نه‌خواردی‌ت! ناچار بوو سویندی خوارد که‌ ناچیته‌ شاری و گونده‌که‌یان جی ناهیل‌ی، ئه‌وکات رپۆسته‌مه‌شی‌ت گوتی: نی‌ستا دلم‌ دا‌که‌وت، ئه‌وا له‌به‌ری ده‌که‌مو به‌ قسه‌ت ده‌که‌م. چوو، کورته‌کو شه‌رواره‌که‌ی پۆشی و هاته‌وه‌ مه‌جری‌سی. هه‌موویان گوتیان رپۆسته‌م زۆرت لی‌ جوانه‌، پۆتی هه‌موو ئاغای ده‌بیانت شکاند، هی‌نده‌ قۆزی! کاکه‌په‌ش گوتی: خزمینه‌ رپۆسته‌م راست ده‌کات ئه‌و بۆ ئیمه‌یه‌تی که‌ ده‌لی مه‌چه‌ شاری، ده‌بی هه‌موومان به‌ قسه‌ی بکه‌ین، زه‌وی و گوندو مه‌زرای خۆمان جی نه‌هیل‌ین و نه‌چینه‌ شاری، ئیمه‌

۱. خه‌لانه‌: بن هه‌رزال.

۲. شی‌لکه‌: پیز، سه‌لیه‌.

خاوه‌نی زه‌وی نین، زه‌وی خاوه‌نی ئیمه‌یه، بۆیه ده‌بی‌ت وه‌کو دایک ته‌ماشای بکه‌ین، قه‌ت نابیت لی‌ی جیابینه‌وه. له‌ گوندی، ئاریکاری یه‌ کتری هه‌یه، خۆشه‌ویستی هه‌یه، ده‌ستپاکی هه‌یه، سلاو له‌ یه‌ کترکردن هه‌یه، هه‌موومان خزمو که‌ سوکاری یه‌ کترینو دل‌مان بۆ یه‌ کتری ده‌سووتی.

رۆسته‌م، به‌رله‌وه‌ی شیت بیتو باری ده‌روونی تیک بجیت، خاوه‌نی که‌ سایه‌تییه‌کی به‌هیزبوو، پیاوکی که‌ له‌ گه‌تی چوارشانه‌ی تیکسمراوی توندوتۆل و زرنگ بوو، رومه‌تی خروپرو کولکن، مووی سینگی هه‌تا به‌ر چه‌ناگه‌ی به‌گه‌ردنیدا هه‌ل‌زنا‌بوو، له‌ که‌لینی قۆپچه‌ی کراسه‌که‌ی، مووه‌ په‌شه‌کانی سینگی سه‌ریان وه‌ده‌رنا‌بوو، مووی قۆل و باسکی به‌گروازه‌بوو. هه‌ر به‌پاستی باوکی زانیبووی ناوی لی‌بنی رۆسته‌م، چونکه‌ به‌زیاده‌وه‌ لی‌ی ده‌وه‌شایه‌وه‌و ناوه‌که‌ی خه‌سار نه‌کردبوو، به‌ هه‌موو باراندا رۆسته‌مایه‌تی تیدا په‌نگی دابۆوه، ده‌تگوت خودا هه‌ر بۆ نه‌وه‌ی دروست کردووه‌ یارمه‌تی خه‌لکی بداتو خۆشی بوین.

رۆسته‌م به‌ر له‌ چوار سال، که‌ نه‌وکات حال‌ی لی‌ نه‌گۆرا‌بوو، حال و گوزه‌رانی له‌ زۆر که‌سی گوندی باشتربوو، زه‌کاتی ده‌دایه‌ هه‌ژاره‌کان. به‌هۆی کاسبی و کرپین و فروشتنه‌وه‌ سه‌رقال بوو، خیزانه‌که‌ی بریتی بوو له‌ خۆی و ژنی و دایکی و خوشکی و دوو مندالی سه‌رکه‌و بنکه. بازرگانی کرپین و فروشتنی له‌ مابه‌ینی کوردستان و به‌غدادا ده‌کرد، گویزو قه‌زوان و سماق و پیسته‌و خوری له‌ هه‌ولیریا بارده‌کرد بۆ به‌غدا، له‌وێ ساغی ده‌کردنه‌وه‌و ده‌گه‌راپه‌وه‌ کوردستان. نه‌وانه‌ی نه‌و کالایانه‌یان به‌ره‌م ده‌هینا، رۆسته‌میان به‌چاکی ده‌ناسی و متمانه‌یان پی‌ی هه‌بوو، بۆیه به‌ره‌مه‌کانیان را‌ده‌ستی رۆسته‌می ده‌کرد،

بیئەوێ پارە پێشووختە لێوەربگرن، تەنھا لەسەر نرخەکە پێکدەهاتن و بەرھەمەکانی دەبرد بۆ بەغدا دەیفروشتو پارەکە بۆ فروشیارەکان دەھێنایەو. خۆ ئەگەر پارەکەش جاری وا ھەبوو دواوەکەوت، خەڵکە کە ھێندەیان متمانە بە پۆستەمی ھەبوو ھەر باسیان لێوەندەکرد، تا ھەمووی ساغ دەکردەو. پۆستەم، ژبانی لەسەر قازانجی ئەو بەرھەمانەبوو کە دەبێردنە بەغدا.

پۆستەمی بازارگان، ئەو دوایین کەرەتی بوو بچیتە بەغدا، ئیدی لەو بەدوا قەت بەغدا نەدیتەو. پۆتکی گەرمی کۆتایی بەھاری بوو، تازە، دەستە دەستە جەویرەکانی ھەرەوێز لە بڕینەوێ خوری مەرەکان بووونەو، ھەر مەردارو خوریەکانی لەسەریە کە ھەڵچنیو، ئامادەیی بۆ ھێنانە دیاری کەپارەکان. پۆستەم ھاتە تەماشای خوریەکان و دوو سی خوری ھەریەکەو لە ریزیک دەھێناو کردنیو، بۆ ئەوێ بزانی گنجی^(۱) و بەرمیزە^(۲) زۆری لەگەڵ لۆلدرارو ھەیان خوریەکان خاوتن! لە دوا مامەرەتکردن و کێشمە کێشیکی زۆر لەگەڵ مەردارەکان پیکھات لەسەر نرخێ جووتی خوری، چونکە دەبوا بە جووت خوریەکان بکریو بەقەپان و کێشان لە بەغدا بیفرۆشی، بۆیە پۆستەم دەبوا بە بزانی جووتی خوریەکان چەندەو، وەزنیان، بە چەند خوریان ھۆقەییەکەو، باتمانی خوری چەند کیلو دەردەچیت! ئەو پۆزە پۆستەم دوو لۆری پراوپری لە شیلفی شیشکووتی خوری بارکردو، بەغدا خۆت بگرو ھاتم!

۱. گنجی: ئەو تیسکە خورییە خوار دونگی مە، کە پاشەزۆی پێدا دەپۆت، بە خورییەکەو پەق دەبێتەو. لە ھێندیک شوێنی کوردستان (قلقلە)یشی پێدەگوتری.
۲. بەرمیزە: ئەو خورییە کە میزی زۆر پێدا دەپۆت، زەرد ھەڵدەگەپت لە میزدا دەسووتی.

لۆریه خورییه ک بو کارگهی رستنزو چنینه، لۆرییه کهی دیکه ش بو کارگهی ،تۆی فهتاح پاشا). ههردووک شوینه که تارادهیه ک له دهروهی شارن، ترافیکی ئۆمبیله کان نابنه رینگه له پیش لۆرییه کان، به بهراورد له گهڵ ناوجه رگهی بازاری ریهجه و شوینه جه نه جاله کان، بۆیه هه ر به ئاسانی گه یشتنه شوینی مه به ست. که مجار، له ده رگای کارگهی رستنزو چنینه، یه که م باری قه پان کردو کرێکاره کان بیان کردو پاره کهی وه رگرت. پاشان باره کهی کارگهی (په تۆی فهتاح پاشا) شی ی کردو پاره ی ئه ویشی وه رگرت، کرێی لۆریه کانی دایه شو فیره کان، چونکه شو فیره کان به په له بوون برۆن بو گه راجی بار به ری له شه قامی شیخ عومهر بو هی به خالی نه گه رینه وه، به لکو باریان به نه ئی بو کوردستان به موسلیشه وه. له به غداوه بو کوردستان یه کجار زۆربوو چونکه پایته ختی عیراقه وه هه موو باره کان پێداویستییه کانیان له به غداوه ده کپی و له وی دابینه ده کرا. رۆسته م ناوایی له شو فیره کان کردو به ره و نێو بازاری به غدایه، که وه ترپی. به تایبه تی قامی جمهوری و شه قامی ره شید، که مه لبه ندی کو بونه وهی کورده کان بوو، کهی له باخه لی توند قایم کردبوو هه موو هه ستو زهینی له لای پاره کهی بوو، له ی گیرفانه پرکانو دزه شاره زاکانی به غدایه، جیی پی جی نه بوو، ترسو نیگه رانی دیار بوو. ناهه قی نه بوو، هه رکه سیک بیویستبا بچیت به غدا، به ر له هه رشت نه دگوت ئاگات له جزدانو پاره که ت بیت، گیرفانه پر لیت نه دزن! که س نه بوو ن چیرۆکی گیرفانه پرینو دزی شاری به غدا ی نه بیستبیت! زۆر که س به هو ی و لیدان له گیرفانی و، به هو ی ده ست داگرتنی دزه کان و هه ستیاری شوین و ، دزیه که، زیاد له پتیوست چه قویان داگرتوه، کابرا بریندار کراوه، ئی واش وه هه ر له جیی خو ی گیانی له ده ستداوه! رۆسته م، به ده م رینگاوه نیه و نیه

گورگه ئاورپنکی له دواى خۆى ده دايه وه، بۆ ئه وهى دلىيايت كه سى به دواوه نيه!
هۆكارى مانه وهى رۆسته م له به غدايه، ئه وه بوو كه جارى پيشوو سه د پيستى
دابوو به حاجى سه له بوخ، پاره كهى وه رنه گرتبوو، ده بوايه ئه و كه رتهى وه ربگرئ.
له كاتى رې رۆيشتنى نيو بازاری به غدايئ، ههركه سيك لىي نزيك ده بۆوه به
گوومانه وه لىي ده پروانى و دوورى لیده کرد. خهريك بوو له خۆى بميزئ، نه يده وئرا
بچيته مزگه وتيک بۆ ميزکردن، وايدە زانى ئه وانهى دینه مزگه وتئ، هه موويان
به دواى وى كه وتوون پاره كهى لى بدزن. پىي وابوو ئاودهسته كانى مزگه وتئ بۆ
قىره برکردنى، شوينىكى چۆله. كاتيك له شه قامى جمهورى دهيوست بچيت
بۆ شه قامى رهشيد، ديقه تى كه وته سه ر شوينىكى لاجه پ له به ينى دوو
ته لارى بهرز، بينى هه ر بابايه پرووى له ديوارى ته لاره كانه و به پيوه به ديواره كان
هه لده ميزئ. رۆسته ميش، خۆى به گۆرپانى ميزکردنيدا ده كات. ديواره كان، به
ئه ندازهى مه تريک بلندئ، شوينه وارى په لاميزه ي رېبوارانى پيوه دياره و له خوارئ
گۆميلكه ميزه كان په نداوى داوه ته وه، هالاوى بۆنميزه كه خنكىنه رو ناتهن دروستن،
سينگ دئاوسينئ و چاو ده برژينئ ته وه.

رۆسته م گوتئ، وامده زانى هه ر له مابه ينى گونده كان و ده ورى ئاشه كانى
لاى خۆمان كه رميز هه يه! وه لى دياره له شارى به غداييش كه رميز هه يه!
له كاتى په رينه وهى له شه قامه جه نجال و دوو سئ ريز له ئۆتۆمبيله كان،
ئه وهندهى دوكه لى ئاگجۆزى ئۆتۆمبيله كان هه لمرشيه كۆخه ي ده هاتئ.
رۆسته م يه كه مجارى نه بوو بچيته به غذا و موسلئ، به س هيج جاريك ئاوا
به ته نها نه بووه قه تيش ئه و پاره زۆره ي پى نه بووه، بۆيه به جاره كئ زهنده قى
له دزه كانى به غدايئ چووبوو، وهك له غه يبه وه پىيان گوتبئ ئه و كه رته

تووشی کاره‌ساتیک ده‌بیت! بۆیه هه‌میشه چاشمیش و له ئاماده‌باشیدا بوو، له سیبهری خۆی ده‌په‌وییه‌وه، به‌جۆرێک خۆی ته‌لقین کردبوو وه‌ک به‌رده‌وام تارمایی دزیکی به‌دواوه‌ بیت، زۆرجار له به‌رده‌می دوکانیک ده‌ستبه‌جێ ده‌هه‌ستاو له پێبوارانی دوا‌ی خۆی ده‌روانی، هه‌تاوه‌کو هه‌موویان به به‌رده‌میدا تێپه‌رده‌بون ئه‌وسا ده‌ستی به‌ڕۆشتن ده‌کرده‌وه. ڕۆسته‌م به‌هۆی ئه‌و گومانی دزیه‌ له هه‌رکه‌سیک له ده‌ورو به‌ری و قوشقیبوونی، سه‌رنجی چهند دزیکی بو‌لای خۆی ڕاکێشا. دزه‌کان د‌ل‌ن‌یا‌بون که ئه‌و پیاوه، پاره، زیر‌یان شتیکی گرانبایی پێیه‌، بۆیه، شوێنی ده‌که‌ون. دزه‌کان هه‌موو جۆره‌کانی گیرفانه‌ری و دزی له‌سه‌ر تاقی ده‌که‌نه‌وه، به‌هیچ شیوه‌یه‌ک زه‌فه‌ری پێی نابهن. له ناکاو چهند دزیکی دیکه‌ش ده‌که‌ونه شوێنی و چاودێرکردنی. زۆربه‌ی دزو گیرفانه‌ره‌کانی به‌غدا یه‌کتری ده‌ناسن، بۆیه له دزه‌کانی به‌رایێ ده‌پرسن ئایا له میژه‌ به‌دوایه‌وه‌ن؟ د‌ل‌ن‌یا‌ن پاره‌و شتی گرانبه‌های پێیه‌؟ دزه‌کانی به‌رایێ ده‌لێن زۆر وریابه‌و هه‌رچه‌ندی ده‌که‌ین هیچ پێی ناچێ. دزه‌تازه‌کان، به‌دزه‌کانی به‌رایێ ده‌لێن: هه‌ر له‌گۆتره‌ به‌ئیمه‌ی بفروشنه‌وه، ئیمه‌ چاره‌ی ده‌که‌ین! دزه‌کانی به‌رایێ، ده‌زانن کیسه‌ی پر، بۆیه ده‌ستبه‌رداری نابن و ده‌لێن ئیمه‌ له‌پیش نیوه‌ڕۆه‌ به‌دوایه‌وه‌ین، نایفروشینه‌وه، به‌لام ده‌توانین ببین به‌شه‌ریک و براه‌ش و، پێکه‌وه به‌هه‌رجۆرێک بیت پروتی ده‌که‌ینه‌وه، هه‌رچیمان ده‌ستکه‌وت له‌نیوان خۆمان وه‌ک برا دووبه‌شی ده‌که‌ین. به‌ه‌جۆره‌، ده‌ست ده‌خه‌نه‌ نیو ده‌ستی یه‌کتری و شافلخێر له‌یه‌کتری ده‌که‌ن.

ئه‌و ڕۆژه‌ها ته‌ئێواره‌ی به‌دوا‌ی ڕۆسته‌مه‌وه‌ بوون، به‌هیچ شیوه‌یه‌ک زه‌فه‌ری پێی نابهن. ڕۆسته‌م زۆر خۆی له‌شوێنی جه‌نجالی وه‌ک بازاری شو‌ریجه‌ نادات،

ناچیتە ئەو شوئنانەیی دزی و گیرفانبیری تیدا ئاساترە، تادەگاتە شوئنی ئاسایی. رۆستەم، ھەرکەسێک لێی نزیک دەبیتەو دەبێخاتە بەر لێزمەیی گومان. دوو دەستە لە دزە گیرفانبەر ھەرە شارەزاو بە ئەزمونەکانی شاری بەغدای، لەو دزانەیی کە کلی لە چاوان دەدزن، بە خۆیەو سەرقال کردووەا دوو لە دزەکان بەو بەری شەقامە کە بەپەلە پێش رۆستەمی دەکەونەو وەک ئەو پیلانەیی دایانپرشتوو، بە تیزی تێدەپەرن، بەرلەوێ رۆستەم بگاتە لایان، بەیەکتری ھەلدەپێژن و دیکەنە شەڕێکی شانۆگەری، بە ئومیدی ئەوێ رۆستەم بچیتە نێوانیان و نێوژێیان بکات و لە کاتی نێوژێ زەفەری پێ ببەن، لەوکاتەیی لە بەینی ھەردووکیانە پارەکەیی لێ بدزن. بەلام رۆستەم بەلایاندا تێر تێدەپەری و گرنگییان پێ نادات و بەرەو ئەوسەری شەقامی پەشید لە پوشتن بەردەوام دەبیت. کارێکی ئەوتۆی لە بازاری بەغدا نەماوە، پارەیی سەد پێستەکەشی وەرگرتوو و سەردانی دوکاندارە کریانەکانی ئەو بەرھەمانەیی کوردستانی کردوو و لیستی داواکاری ھەنگوین و پۆنەکەرەو خوری و تەواوی داواکارییەکانی لێ وەرگرتوو و دیاری بوژن دوو منداڵە ساواکەیی کەریو. کاتی ئەو ھاتوو لە ھۆتیلێک جێگای مانەوێ شەوی بگری.

توێژالێک دوکەل ئاسمانی بەغدای داپۆشیو، دواتیشکی خۆر لەبەر زگی ئەو توێژالە دوکەلانی کارگەکانی لای خۆرئاوای بەغدا دەدات، زەردەپەر ئاسمانی ئەو ئیوارەیی شاری بەغدای خۆنای کردوو، پرچی نارنجی خۆر، وەک لیزگەیی مرواری کە لافە ئاوریشمێکی زەرد خۆی لە گەردنی بەرزی بالەخانەکانی شاری بەغدا ھالاندوو. رۆستەم لەو دەرگایە (ھوتیل ...) بە پلیکانەکانی دالانە کەدا سەردەکەوێ، لەدوای چەند پێچدانەوێ کە خۆی لە

پرسگەى ھۆتپىلە كە لە بەردەمى بەرپۆبەرى ھۆتپىلە كە دیتەو ھو سلاوئىكى
لێكردو ئەویش فەرمووى لێكرد . پۆستەم پرسىارى جىگای لێكرد : ئايا
جىگاتان ماوھ ؟ بەرپۆبەرە كە پىيگوت : بەلێ بچۆ ژوورى پىنج چوار تەختى
نوستنى لىيە كام تەخت بەدلىە لەسەرى راكشى و سى تەختە كەى دىكە بۆ
ئەو ميوانانەى لەدواى تۆو دىن . پۆستەم پوو دەكاتە بەرپۆبەرە كە و پىي دەلێ
ئەمە لەگەڵ ھىچكەس لە ژورنىك ناخەوم چجای لەگەڵ سى كەس ، ئەمە ھەر
چوار تەختە كە كرى دەكەم و پارە كەى چەندە ھەمووى دەدەم . لەدواى ئەو
تەسكەرەى لى وەرەگرى و ناوى دەنوسى و پارە كەى لى وەرەگرى ، كلىلى ژمارە
پىنجى پى دەدات كە لە پارچە دارىكى سەرى كلىلە كە نوسراو ژمارە پىنج . بەو
شىوہى پۆستەم ژوورىكى چوار تەختى بە تەنھا بۆ خوى دەگرى . كە دەچىتە
ژوورەو سەرىكى پەنجەرەو دەرگا و دارودىوارى ژوورە كە دەكات بۆ دلىابوون لە
قايمى شوینە كە چونكە ھەموو خەيال و ھەستى لەلاى پارە كەى باخەلىەتى ،
بە ھىواى ئەو ھى بەزوترىن كات بگەرپتەو ھەق و ھىسابى ئەو
خەلكە بدات كە بەرھەمە كانى لى وەرگرتوون .

كاتىك دزەكان بەو دەزانن ، قەرەمى دەست و پىيان دەشكى ، كە ھەموو
ئومىدىان بەو شەوہى پارە كەى لى بدزن . لە چايخانەى ژىر ھۆتپىلە كە
كۆدەبنەو ھو ئەو ھى نەخشەى كى نوى دابرىژن بۆ برىنى گىرفانى پۆستەمى .
ھەرىە كە و راو پىشنىارى خوى دەخاتەروو بۆ ئەنجامدانى گوناھىك كە لە
كۆتايى سەرنوشتى خىزانىكى نغروكرد ! دزىك دەلێ ئەو پىاو بە ئەندازەى ك
قوشقى وزىتە ، دزىكردن لى ئاستەمە ، مەگەر كلاًوى سەخرە جندمان لەسەرى
بىتو نەمانىنى ئەو جاتوانىن دزى لى بكەين ! ئەو نەخشە كىشانە ، قەدەرى

نادیاری ژبانی ئایندە رۆستە میان دەپست! پیلان و پێشنیاری ھەریەک لە دزەکان بۆ ئەوێ بەزانن چۆن چۆنی زەفەر بە رۆستە می بەرن. وەک پەوێ گورگ لەو نێوێ مەلۆمۆ دەکەن، وەک ئەو کە مەتیارانە ی چاودێری نێچیرێک بکەن!

دزەکان وەک پێشە ی نامەردانە یان، ھەمیشە داشکەندنیان ھە یە لە ئەخلاق! شەو راکشاکاوە، زۆربە ی خەلک نوقمی خەو، وەک ئەو نەخشە ی دایانرشتووە لەدوای ئەوێ دڵنیابوون ئەو ھۆتیلە شوێنی بۆ مانەوێ میوانی تازە نەماوە، بە دارەمەیتیکەو کە مردوویە کی تیدا راکشاوە، بە دەم گریان و لشمە لشمەو لە ھۆتیلە کە وە ژوور دەکەوێ دارەمەیتە کە لە پرسگە دادەنێن. ھەندێکیان سەریان شورکردۆتەو سەر سنگی مردووەو نێوچاوانیان لە بەتانیە کە دەسوونو دەگرین، بە دەم بابەرۆو خۆیان وەک کورێ مردووە کە دەناسینو ھەم بۆ ئەوێ کەس دەمووچاویان نەبینی کە ببیتە ھۆی ناسینەو ھیان و ھەم خۆیان وانیشان بدەن ئەو دارەمەیتە جەنازی باوکیانی تیدا یەو زۆری بۆ بە پەرۆشن. لە پرسگە پێیان دەلێن ھیچ شوێنێکی چۆلمان نەماوە بۆ مانەوێ نێو، لەپێش ئێوێش چەند میوانی دیکە مان بۆ ھات بەلام شوێنێک بۆ مانەو ھیان نەبوو، رۆیشتن بۆ ئەوێ لە شوێنێکی دیکە جێگا پەیدا بکەن، ئێوێش بچن بۆ ھۆتیلێکی دیکە. خاوەنی مردووە کە پێداگیری دەکەن بۆ مانەوێ دیکە نە دادو فیغان، دەلێن ئەو تەرمی بابمانەو ئێمە خەلکی دیوانییە ی، بەوشەو بە مەیتیکەو بۆ کوێ برۆین! مەگەر کافرستانی ی بەغدا؟! بە ھەرشێوێ کە بیت دەبی جێگامان بۆ بکەنەو. لەوکاتە دا زۆربە ی میوانە کانی ھۆتیلە کە بەناگادینو دەچنە پرسگە کە بۆ ئەوێ بزانی چ خەبەرە ئەو گریانو ھەنگامە یە؟ رۆستە میس تەبای ئەو خەلکە دەچیتە پرسگە، بەرپۆبەری ئێشکگری پرسگە،

کاتیک چاوی به رۆسته می ده‌که‌وێت، ده‌لێت: ته‌نیا ئەو براده‌ره ژورنکی چوار ته‌ختی گرتوووه کرێی خۆی داوه، ئە‌گەر ئەو له‌ پیاوه‌تی خۆی جی‌گاتان بکاته‌وه، ئە‌وانیش ئەو پێشنیاره‌ی که نه‌خشه‌یان بۆ کێش‌اوه له‌ زاری به‌رپرسی پرس‌گه‌ که ده‌بیستن، ده‌که‌ونه سه‌رده‌ستو پیتی رۆسته‌می و پیتی ده‌لێن بیکه‌ راهی‌ خوا، ئەو چهند کاتر‌مێره‌ی ماوه‌ بۆ به‌ری به‌یانی، جی‌گامان بکه‌وه! له‌وکاته‌ی به‌رپرسی نووسینگه‌ که ده‌لێ: ئەو براهی‌ کورده، کورد به‌ به‌زه‌یی و مێرخاس و به‌خشنده‌ن! ئیدی به‌ هه‌ر هه‌موویان، کورد وه‌ک ئە‌شپه‌فی مه‌خلوقات نیشان ده‌ده‌ن، کورد به‌ شه‌ره‌فن، کورد به‌ وێژدانن و... رۆسته‌میش غروری کوردانه‌ی سواری سه‌ری ده‌بیست: به‌ هه‌رنرخێک بیست نابێ ئەو متمانه‌یه له‌ده‌ست بده‌م! به‌ متمانه به‌خۆبوونیکه‌وه پێیان ده‌لێ: ئەو داره‌بازه‌یه هه‌ل‌گرن، وه‌رنه دوام بۆ ژووری پێنج! ئە‌وانیش هینده‌ی شانی رۆسته‌می ماچ ده‌که‌ن وه‌ک قوتبی په‌بانی ئاو‌ری به‌زه‌یی لێ دابنه‌وه، بۆ ئە‌وه‌ی زیاتر رشتی بکه‌ن له‌سه‌ر به‌لێنه‌که‌ی.

داره‌مه‌یته‌ که ده‌به‌نه ژووری پێنجو له‌لای رۆسته‌می دایده‌نین، رۆسته‌م به‌و عاره‌بییه‌ چه‌په‌که‌ی فێری بووبوو، که‌وته دڵدانه‌وه‌یان پێیان ده‌لێ هه‌موومان مردنیک قه‌رزدارینو هه‌ر ده‌مرین، ئە‌وه‌ی نامرێ به‌س خودایه، هه‌ریه‌که‌مان به‌جۆرنیک و له‌ شوێنیک ده‌مرین، دایکو باوک بۆ که‌س تا سه‌ر نامینن، پۆژنیک به‌جیمان دین و ئیمه‌ش پۆژنیک مندا‌له‌کانمان جی‌دیلین، مردووش به‌ گریانو دادو فیغان زندوو نابێته‌وه! ئە‌وانیش ده‌که‌ونه سه‌ر مه‌دح و سه‌نای کوردان، چهند به‌خشنده‌و میه‌ره‌بانن، وه‌کو نمونه‌ی رۆسته‌می. یه‌ک له‌ دوا‌ی یه‌کتری ژووره‌که‌ی جی ده‌هیلن، له‌ کۆتایی یه‌کیان له‌سه‌ر داره‌مه‌یته‌که‌ی ماوه‌ته‌وه به‌ ته‌نها، ئە‌ویش داوا له‌ رۆسته‌می ده‌کات ناگاداری ته‌رمی باوکی

بیټ، تاوه کو له ئاوده ست و سه رټاو ده گه پټه وه، یان برایه کانی دینه وه. به و شیویه رږسته م به تنه ا له لای داره مه یته که ده مینیته وه، ده رگاش داخراوه، رږسته م به تنه ا له لای مردوویه ک زور هه راسانی ده کات له ناکاو مردووه که به ماسکینکی ده سترکردی زور ترسناک له نیو داره مه یته که قیت ده بیته وه، رږسته م به بینینی نه و دیمه نه ترسناکه هیچی له ده ست نایه، جگه له چهند بیسمیلایه کی پچر پچر! مردووه که زه لامینکی به قه لافه تی نه فره جای ترسناک، به ناسنیکه وه هه لده کوو تیته سهر رږسته می. له کومه لگای نیمه دا جه نازه ی مردوو زور به سام و ترسناکه، چجای به بهر چاوته وه زیندوویته وه و له داره مه یته که بیته ده ری. رږسته م، به و دیمه نه له هوش خوی ده چی. مردووه که، زور بی به زه بیانه وه ک ناژه لیک کی درنده ی کیوی به قه سستی کوشتن، ناسنیک له سه ری رږسته می ده داو کوفاره ی خوین فلرچقه ی ده کات، له وکاته دا پاره که له باخه لی ده رده هیئتو له کاره کی ده بیته وه و تاقه یه ک دینار له گیرانه کانی ناهیلیته وه. که جییده هیئت، وا ده زانیت رږسته م مردووه، ده سټیک به سه رو گوټلاکی خوی داده هیئتی و سیمای خوی ناسایی ده کاته وه، به هیمنی له ژووره که وه ده چټه ده ری و ده رگای ژووری پینچ داده خاو داره مه یټیک و رږسته می له خوین شه لال، به جی ده هیلی، به پلیکانی دالانی هوتیله که دا ده چټه خوارئ. پاشدزه کان، له خوارئ و له چاره روانی پاره که، وه کو گورگی برسی زمانیان له لالئیویان ده دن، چونکه دلنیا نه و پیلانه سه رده گری، له به رنه وه ی بوی که مجاره نه و شیوازه له دزی، تاقیده که نه وه!

چونیه تی زانینی ورده کاری و دانپیدانانی نه و دزیه، که داشکانینکی زوری نه خلاقیبی تیدایه، له دواي چهند دزی و گیرافنبری و که تنی دیکه. رږژنیک

دوو لە دزەكان دەستگير دەكرێن، كه كارەكتەرى هەمان گيرفانبەرىنى رۆستەمى بووينەو ددانى پێدا دەنێن. ئەوجارەيان بە تاوانى گيرفانبەرىنى حاجىبەك، كه خالى ئەفسەرى پۆلىسى نەهيشستنى تاوان بوو لە شارى بەغدا، لە دواى لىكۆلىنەو ددانىيان نا بە چەند تاوانو دزى كه لەو پيش كردوويانە، يەك لەو تاوانانەش دزىكردن لە رۆستەمى، شىوازى ئەوجۆرە لە دزى، بوو جى سەرنجى تەواوى ئەفسەرو پۆلىسەكان. دزىكردن بە مردوو شىوازىكى نوێ بوو، نەبىستراو و نەديترابوو، لە ئەنجامى لىكۆلىنەو بۆيان دەرەكوت ئەو كەسەى لەنيو دارەمەيتە كه خۆى كردبوو بە مردوو، گەرەگيرفانبەرى شارى بەغدا و چەقۆكىشى ناسراو، كەرىم عەربى بوو، ئىشوكارى دەرگەوانى خانمە لەشفرۆشەكانى بەغدا بوو، پارەى كرىى لەشفرۆشەكانى وەرەگرت. دەرەنگانى شەویش زۆرجار لە بەردەرگای يانەو بارەكان خاوەى لەو پياو سەرخۆشانە، كه مەروڤى دەستوپى سى و بىووى بوون، مندالىكىش دەيتوانى روتيانكاتەو، چەقۆيەكيان پى نىيە بۆ خۆپاراستن، وەرەگرت.

بۆ بەيانى، پاكەرهووى ھۆتيلە كه گوىى لە نالەو لرخەى ميوانى ژوورى پىنج دەبىت، بەرپۆهەرى پرسگەى ھۆتيلە كه ئاگاداردەكاتەو، يەكسەر دەچن بۆ ژوورەكه، كاتىك دەرگای ژوورى پىنج دەكەنەو دەبينن دارەمەيتىكى بەتالو ميوانىكى شەلالى خوين، لەنيو پىخەفە خويناو بىيەكانيدا بە حال هەناسە دەدات! پۆلىس ئاگاداردەكەنەو و بەپەلە بەرەو نەخۆشخانە دەپرفيئن. لەكاتى هينانە خوارەووى رۆستەم كه لەنيو بەتانبەكەيە، سەرنجى پياوئى كوردى خەلكى كەركوك بۆ لاى خۆى رادەكىشى و ھاوار دەكات: بوەستن، من خۆم لەگەلى دەبم، ئاي ئەو خۆ كاك رۆستەمە دەمىكە دەيناسم، خەلكى گوندەكانى

ههولیره. خاونداری لیده کاتو کاتیک له نه خوشخانه ش دهرده چی، چونکه باری دهر وونی ته وواو تیټک چوووو شیواوه، یاوهری ده کات تاوه کو دهیگه یه نیته وه گونده که ی خویان. لهو پوژوهه باری دهر وونی پوژسته م شیوا و، له پوژسته می بازرگان بوو به پوژسته مه شیت! هه رچه ندی خزم و که سوکارو خه لکی ناوایی لینی دهر پسن پوژسته م بوچی وات به سه رهاتووه؟ کی وای لیکردی؟ له کوئی نهو به لایه یان به سه رهیناوی؟ ههر نه وهنده له پوژسته می ده بیستن: مه چن بو شاری! به درتوایی نهو چهنده پوژو، نهو هی له پوژسته مه شیتی ده بینن و ده بیستن، ته نها دهستی له سر گیرفانه کانی خوئی توند ده کات، وه ک بیان هوی شتیکی له گیرفانی دهرینن و ریگایان پی نه دات و ده لئی: له شاری مردووش دزیت لیده کات! له وه لامدا ده لیت بو خواتان پی ده لیم مه چنه شاری و گوندی به جیمه هیلن. دهستم دامینتان شار بو نیمه نابیت، کاکه ههر چ نیشیکتان هه بوو من بو تانی ده کم، بهس به لینم پیبدن مه چنه شاری، له شاری، مردووش دزیتان لیده که ن!

ههر که سیټک بیگوتایه ناچمه شاری، هه لده ستا نه ولا نه ولای ماچ ده کرد: نه تو کوپی بابی خوئی و به قوربانت بم، نه که ی بجییه شاری!

نه وانه ی خوری و ههر به ره میکی دیکه یان به قهرز دابوو به پوژسته می، یه ک یه ک ده هاتنه لای و دلنه واییان ده کردو دوعای چاکبونه و هیان بو ده کرد. ههر هه مووشیان گهر دنیان نازاد کرد لهو پارهییه ی له سه ری بوو، بگره په نیرو ماستو که شکو زور پیداویستی پوژانه ی مندا له کانیان بو دابین ده کرد.

خەلکی گوندی سالانە شکار تەیه ک^(۱) گەنمیان بۆ دەچاندو بۆشیان دروینە دەکردو هەرچی پێکیان بۆ مأل و مندالی خویان دەکرد ئەوەشیان بۆ رۆستە مەشیتی دەکرد. لە پرووی جەستەیی و توانای کارکردن، هەر رۆستە مەکی جاران بوو، تەنها باری دەروونی شیوا بوو، دەنا زەلامیکی بەوەجو بەهەرەکت بوو، ئەگەر بیانویستایە کرێکاری پێ بکەن، هەرچەندی پێشنیاری پارەی زۆریان بۆ بکەدایە، تەقەقی لەسەر یەو نەدەهات و کارەکی نەدەکرد، بەلام ئەگەر بتگوتایە ئەو کارەم بۆ نەکرێ دەچمە شاری و گوندی جێ دەهێلم، دەستی دەکرە ملی خاوەنکارو دوو ماچی لێدەکردو دەیگوت: بەلێنم پێدە ناچیە شاری، برای خۆت هەموو کارەکت بۆ دەکات. بەو شیوەیە پارەی رۆژانەکیان دەدایە دەستی ژنەکی و ئیدارەی گوزەرانی خویان پێدەکرد. رینگای خستە سەرکاری رۆستە میان دۆزیبوووە. هەر کورتە کو شەروارو دەستە جلیکی نوێی بۆ دەکرا یان پێیان دەبە خشی، قوڵی تێهەلنە دەکیشا هەتاوەکو هەموو گیرفانەکانی زۆر بە مەحکەمی نەدوو ریباو تەقەلرێژ نەکردبان، جلەکانی لەبەر نەدەکرد، بۆی گزنگ نەبوو داوێ دەزوو کە هەر رەنگێک بوایە، تەنها قایم بوایە بەس بوو!

زۆرجار ژنە کاملەکانی ئاوابی، ساوار، برۆش، گەنمە کوتاو، داندۆک، نیسکو نوک، لەنیو جەوالاندا بۆیان بلند نەدەکرا بیگۆژنەو، بە بەرگوتی رۆستە میان هەلدینا، وەک بلێی بووکی لەگەڵ تۆمە خەسوو گۆیت لێییت: خۆ دنیا بەزەیی تیدا نەماو، ئەیەرۆ بابانت شیوی! جیران ناچتە یاری جیرانی

۱. شکار تە: پارچە مۆلکیکە کە جوتیارێک بە دانەوێڵە و پەنجی خۆی، بۆ کەسیکی هەزار و نەداری وەک شوان، پێنجبەر، مألە هەتیو و... دادەچێتی بەرەم دینن. هەندیکجاریش خەلکی ئاوابیەک بۆ مەلای گوند ئەو دەکەن.

خۆی! ئەو گوندە کەلکی ژبانی تێدا نەماوە، باربکەین بۆ شاری لە هەمووی باشتەر! هەرکە رۆستە مەشیت ئەوێ دەبیست، بەپەلەو بە هەشتاوی دەیگوت: کوا چ کاریکتان هەیە با بۆتانی بکەم، هیچم ناوێ تەنها بەلینم پێ بدەن مەچوونە شاری! هەموو جەواڵو خراو تێرو پرسیکەکانی بۆ دەگواستنەوه، لە بەرامبەری ئەوێ نەچن بۆ شاری و گوندی چۆل نەکەن! بەلام سەرەژنە کابان چاکەکانی ئاواپی، بەشی پێداویستی مائی رۆستە میان بە زیادەوه دادەناو بۆیان رەوانەیی مائی دەکرد. ژبانی رۆستە مەشیتو مأل و مندائی لەسەر شانی خەلکی بەخسندەیی ئاواپی بوو، لەلای خەلکی ئاواپی قابیلی قبوول نەبوو شتێک لە مائی خۆیاندا هەبیستو لە مائی رۆستە مەشیتیدا نەبی! بگرە زۆرشت لە مائی رۆستەمی زیاتر بوو تا دەگاتە مألەکانی ئاواپی. تەنانەت کچە گەورەکەشی کە تەمەنی تازە ببوووە هەوت سأل، ئەو خالە لاوازی بابی دیتبۆوه، داواي هەرشتیکی کردباو ئەو بۆی دابین نەکردبا، دەیگوت: ئەگەر بۆم پەیدانەکی، لە گوندی دەرپۆم دەچمە شاری! رۆستە مەشیت بە بیستنی ئەو قەسە قەلەمی دەستوپێی دەشکاو لە نامیزی دەکردو سەد جاری خۆ بەقوربان دەکرد: بەس مەچۆ بۆ شاری، هەرچی ئەتۆ داواي بکەي ئەگەر لەسەر پشتی شیران، لەسەر بالی هەوران بیست، بۆت دینم!

لەنیو سەد گوندی ناوچەکە، هەرکارێک هەرروداویک هەرقەسەیه ک لە دژی بەرژەوهندی ئاغاو شیخو دەسەلاتداری زالم ئەنجام بدرايه، یە کسەر و بی سیو دوو وەک تاوانێک دەدرایه پال حاجی سMAIL و کورەکانی، لەنیوشیاندا کاکەرەش! تەنانەت لەو چەند رۆژی رابردوو، لەسەر قەبرستانی، لەکاتی ناشتنی تەرمی مندالێکی ئاواپی، رۆستە مەشیت کە هیچ تەکلێفیکی شەرعی لەسەر

جووتیاره هه ژاره کانی له سوخره و بیگار وه کو پشستی باربره جدهو^(۱) کردبوو، فریاده سینک نه بوو، دهستیان بگری و لهو زه مهه ریره ده ریانبینی! ناغاگان پښان وایه خاوه نی ماهیه ټیکی ماقولترین و نه فسانه یی و نه زه لین، بویه چیژیان له نازاردان و برسیکردنی جوتیاره هه ژاره کان ده بینی. بیناگا له وهی مرقه کان کاتیک هه ست به جورنک له یه کسانو و تیرویونی زگی خویانو مندا له کانیان ده کهن، هیچکات بیرو خه یالیان بو لای تفهنگو دژبه ری به رامبه ره که یان که چه وسینه ره که یه، ناکه نه وهو په نا نابه نه بهر یاخیبوون.

شهوانی زستان دانیشتوانی گونده کانی نهو مه لبه نده به یاری جوړاو جوړ به سه ره ده بن، یه ک لهو یاریانه که ره مستانییه^(۲)، هه ندیک جار له سه ره قه لیش دهی که ن. نهو شه وهی که بریاربوو لهو گونده ی نهو به ری روویاری، که ره مستانی بکری، کاکه رهش و هیدوش بانگه یشت کرابوون، له دوا ی نانی شیوان ناماده بن. ناخر هه ردو وکیان یاریزانی باش بوون. کاکه رهش له دوا ی نازاد کردنی له به ندیخانه، یه که مجار بوو به شهو له مالی بچیته ده ری. نهو پړی رویشته له لای که س نهی نی نه بوو، به ناغاگانیشه وه، هه موو خه لک ده یزانی نه مشه و یاری لهو گونده ی نهو به ری روویاری نه بجام ده ری. کاکه ره شیش یه ک له یاریزانه کانه و به دلنیا ییه وه ناماده ده بیتو ده چیت. مشیر ناغا و باوکی، نهو شه وریشته ی کاکه رهشیان به هه ل زانی بو نه وهی زه فهری پی بهرن و بیکوژن، ده یانه ویست له ره شه وهی ژیانی نهو مه لبه نده دا چرایه ک بخنکینن، چونکه له قه له مرهوی

۱. جدهو: بلندا ییه که له بهینی مل و پشستی باربره، به وهی بار و کورتانه وه ده نهنگوا و چلکی ده کرد.

۲. که ره مستانی: که له مستانی، گلاوین، گوره وین، جوړابین.

ئەواندا چرا و پرووناکی قەدەغەیه! دەیانویست خۆیان لەو ھەرپەشەیی لەسەر بەرژوونەندییەکانیان دروست بوو، دەر باز بکەن. لەوکاتەیی پەفەت ئاغا دَلْیا دەبێت کاکه‌پەش دەچێتە یارییە کە، بە مشیرئاغای کۆری دەلْی: بچۆ وەلی قادر ژنانیم بۆ بانگ بکە! قادر ژنانی ئەو ناوێ لە ئاغاکانەو بە بالائی بپرابوو، مام قادر ژنانی ھەلسوکەوتی مێیانەبوو، خزمەتکاری ئاغایە و کاری نێو ژنانو بە تاییەتی ئاغاژنی پێسپێردراو، بەھۆی کارەکییەو، ئاغاگان ناتۆری ژنایان پێ ھەلواسیو. وەلی قادر ژنانی ھەتا دەست ھەلْینی کەلەگەت، جیگای متمانەیی پەفەت ئاغای بوو، ئەو یە کەم کاری نەبوو پێی سپێردرا بێت، چەند جارێکی دیکەش ناردرا بوو بۆ گوندەکانی دەورووبەر بۆ بڕینی کلکی کەری ناحەزەکانیان و تەقەکردن لە مائی خەلک و دیوارپرین و زۆر کەلْینی دیکە. ئاغا پێسی وابوو بۆ ئەو کارە، وەلی لە ھەموو تەفەنگدارەکانی دیکە باشتر، بۆیە ئەو نەرکە قورسەیی پێ دەسپێری. وەلی لە بەردەمی ئاغای خۆی ئامادە دەبێت و دەست لەسەر سینگ دەلْی فەرموو ئاغا ئەمر بکەو بەندە جێبەجێی بکات! پەفەت ئاغا دەلْی: وەلی! ھیشتا بە تەواوی وەلیە کە لە زاری ھەلْنەوەرێو، وەلی چوارجار دەلْی: بەلْی، بەلْی، بەلْی! گۆبگرە، نەرکی ئەوجارەت دەزانم قورسە، وەلْی ئەمن بە خۆم دەزانم کێ پیاوی نەرکی قورسەو لە ھەموو تەفەنگدارەکانم عاسیتر، پیاو ئەو پیاوێ بەجێتە ھەوێ و بێتەو^(۱)! پاداشتی ئەوجارەت بەدْلی خۆتە، بۆیان باس کردووم دَلْت بە کچی ئەو پیاوێوێ کە تازە لە دوای ھەمەشوانی بۆتە شوانی ئێمە، سەیە! ھەرکە کارەکەت ئەنجامدا بەیانییە کە لیتی مەرە دەکەم! وەلی، ئاوی لە دَلْی

۱. پیاو ئەو پیاوێ بەجێتە ھەوێ و بێتەو: کەسێک بچن لە شوینی مەبەست دەستی خۆی بوەشینن و بە سەلامەتی و سەرکەوتویی بگەپێتەو.

دیت: نه و جا حه زده که ی بلنی بابت بکوژه، جا بزانه چون سه گتوی ده که م! ربه فعت
 ناغا ده لئی: نه وشه و کاکه رهشی حاجی سمایلی ده چیتته گوندی نه و بهری پروباری
 بۆ که ره مستانی، بهرله وهی بگاته نه وئو دهسته گولی لیبدات، نه تو له دهو
 پروباری بۆی دانیشه و دهسته گولی خۆتی لیبدو بیکوژه و ناغای خۆت ئاسوده
 بکه! وهلی قادر ژنانی ده لئی: ناغا و ابزانه سبهینی له قه برستانییه، نه گهر حهوت
 روحی هه بیته ههر حهوتی لیده ستینم، نه تو ناتوئی فهراقی رهشی لیبیرم؟ ناغا
 ده لئی: دهی برۆ بتبینم، زهلامی له تو به وه جتر له و گوندهی شک ناهم بۆ نه و کاره
 قورسهی، ده زانم ههر نه تو نه و کارهت له ده ست دئی! وهلی، پاشه و پاش و ده ست
 له سه ر سینگ ده کشیتته وه. له سه ر عه ته بهی ده رگای دیوه خانی ئاودیوی ده ری
 ده بی، مشیر ناغا ده لئی: راههسته نه و خهریته فیشه که ی من به ره، هیچی چروک
 ناکات، هه مووی فیشه کی ئاگرداری قۆرخانی گولله سوژه، حه یفه نه و سه گبابه
 به فیشه کی خراپ بکوژری، نه و فیشه کانم بهس بۆ کوشتنی کاکه رهشییه!
 وهلی قادر ژنانی ههر چه ندی بیرده کاته وه، نه و پیچهی ده و پروباری له خوار ده راوی
 ژنان، له نیو کۆزه قامیشه که له هه موو شوینیک به له بارتر ده زانی که ربهواره کان
 ناچارن بینه وه بهرلوولهی تفهنگی، هینده نزیکه رهنگه بارووت به چیتته نیو برینی
 به ئامانجگیراو. نه و پیچه له و کهندهی، ههر ده لئی بۆ نه و کاره ی راخراوه!

کاکه رهش و هیدۆ بهرله وهی بکه ونه پری، پهخت و فشه کدانیان توند له قه دی
 خویان به سستو تفهنگیان له نیو گۆلمییه، شه ویکی تاریک و نه نگوسته چاوه،
 هه ور زگی له عهرزی ناوه، نهرم نهرم ده پروشین، بیدهنگی و تاریکی بالی به سه ر
 دئی و پروباری کیشاوه، نه وهی ده بیستری ته نها قیهری بۆقه کانه. کاکه رهش
 هه میشه خۆی ده خسته شوینی دوژمن، بیرى له وه ده کرده وه له مابهینی نه و

دوو گونده، نه‌گه‌ر بته‌وئې بۆ‌یه‌کيک له‌که‌میندا بی‌و بته‌وئیت بی‌کوزی، له‌کام شوین سهرکه‌وتن به‌ده‌ست ده‌هینی! کاکه‌په‌ش ده‌یویست پای هیدوئې وه‌برگری: نه‌گه‌ر نه‌تو بته‌وئیت له‌و رپییه‌ی ئیستا ئیمه‌ی پیدا ده‌رۆین، که‌مین بۆ‌یه‌کيک دابنیه‌وه کامه شوین به‌باش ده‌زانی بۆ‌نه‌وکاره‌ی؟ ههم بۆ‌خوچه‌شاردان ههم بۆ‌ده‌ستوه‌شانندن؟ له‌کوی پیاده‌رۆ به‌ناسانی ده‌که‌وئیت به‌ر قه‌مچی تفه‌نگی نه‌یاره‌کانی؟ ههر خۆت بخه‌ شوینی دوژمن، پیت وایه‌ کینده‌ر زۆر باشه‌ بۆ‌ که‌مین؟ هیدو گوتی: لای کۆزه‌ قامیشه‌که‌ی خوار ده‌راوی ژنان، نه‌ها له‌وئې رپیگا که‌ پینچ ده‌کاته‌وه، پیاده‌رۆ ده‌چیته‌وه به‌رلووله‌ی تفه‌نگی. هیدو نه‌وه‌نده‌ شاره‌زاو لیژان بوو ده‌بویه‌ قسه‌کانی به‌ هه‌ند وه‌برگیری، ناخر گورگی باران‌دیده‌ بوو، نه‌ندا زیاری نه‌و کارانه‌بوو. کاکه‌په‌ش گوتی: نه‌منیش هه‌مان بۆ‌چونی تۆم هه‌یه، که‌واته‌ ئیمه‌ به‌رله‌وه‌ی بگه‌ینه‌ لای ده‌راوی ژنانو کۆزه‌ قامیشه‌لانه‌که‌، نابی به‌ رپیگا که‌دا برۆین، زۆر به‌ گومانم نه‌وشه‌و پیاه‌وه‌کانی ره‌فعت ناغای بۆ‌مان دانیشتب، چونکه‌ ده‌زانن ده‌چینه‌ نه‌ویه‌ری رووباری.

له‌ نزیک ده‌راوی ژنان، هیدو ده‌چیته‌وه‌ پشتی قه‌میشه‌لانه‌که‌ و کاکه‌په‌ش له‌ ته‌نیشتی لای راست، بۆ‌ نه‌وه‌ی به‌رله‌وه‌ی به‌رژینه‌ سهر ته‌قه‌لی‌کردنیا، نه‌وان غافلگیریا بکه‌ن، گرنگ نییه‌ که‌مینه‌که‌ یه‌ک که‌س بیت یا دوان، به‌جۆریک ده‌رۆن وه‌ک پئ له‌سهر هیلکه‌ دانین. به‌ نه‌سپایی و به‌ وریاییه‌کی ته‌واو ده‌ست له‌سهر په‌لاییتکه‌ی تفه‌نگ، هه‌نگاو ده‌نین، بیته‌وه‌ی که‌سیان بینیبی به‌هه‌ستیاری هه‌نگاوه‌کانیا هه‌ل‌دینن، بۆ‌خوшіان گوئیان له‌خشیه‌ی پئی خویان نیه، له‌ قامیشه‌لانه‌که‌ نزیک بونه‌ته‌وه‌ بی‌ نه‌وه‌ی بزانی یه‌کيک خوی بۆ‌مه‌لاس داو، ته‌نها له‌زه‌ینی خویان نه‌وه‌یان دا‌رشته‌وه‌و خویان ته‌لقین

داوه که بهیه قینی بۆیان دانیشتون. لهو شوئنه ی وهلی مه زنده ی نه کردووه، به جووت به دهنگیکی گپی ناخهه ژین تییراده خوړن: ههسته زهلام کوژرای؟ خۆت بناسیینه و ههه پێش، له نیو قه میشان وهه ده ری هه تا ئاگرمان نه داوه! یه کسه ر وهلی له نیو قامیشان دیته ده ری، تفهنگ به دهسته وهو زمانی ته تلای ده کاتو قسه کان نیوه چل و پچر پچر ده ده بری. هه ر ئه وهنده ده زانی هیدو وهک باز به سه سه ری نیچیره وه بنیشی، لوله ی تفهنگی له سه ر پشتی سه ری داده نی: سه گباب ئه و تفهنگی فریده سه ر زهوی، نه گه رنا کوژرای! وهلی، تفهنگه برنو ره قه م حه قده شیرو قورشیداره که له سه ر عه رزی داده نی. ئه و جاره ده لی ئه و ره ختو فیشه کدانه له پشتت بکه وهو له سه ر تفهنگه که ی دانی. چه ند هه نگاویک له تفهنگه که ی دووری خسته وه، هیدو خه ریته فیشه که که له پشتی خوی ده به ستی و باقه نه زمه ی تفهنگه که ی ده ردینی و له به رپشتی خوی راده کات. چه ند لوله تفهنگیکی له خالیکه و قه برغه ی ده کوتی، به کاکه په شی ده لی با بیکوژم، خو ئه و هاتووه ئیمه بکوژی! ئاخه سه گباب چ خوړنیکت له زگی ئیمه دا هه یه؟ کاکه په ش گوتی: نه گه ر مووی پیاوانی لی هاتبی و به راستی مانای تفهنگه لگرتنی بزانی، ئه وه ی ئیستا بو هه ر تفهنگداریک که چه ک بکری، ئه وه کوشتنی راسته قینه یه. وهلی زوړسان لی ده پارتته وه. نه یکوژن. کاکه په ش ده لی: خو ئیستا بتکوژین له ترپی سه ی ده چی و ده به ترپی بنگوومی، هه ر که س ناشزانی کی ئه تو ی کوشتوه، ئاخه هه ی ژنتریاب^(۱) هه تاکه ی له گه ل بابیه گه واده که ت نوکه رایه تی بو ئاغاکان ده که ن؟ لاگری زالم

۱. ژنتریاب: جنۆیکی کۆنی بازاپی و میلییه، ته نها به پیاوان ده گوتری، له پیشه دا هیه مانایه کی نییه .

دەبن لە دژی مەزڵوم؟ خۆ ئاغا حیسابی سەگیکتان بۆ ناکات هەی گۆردە! وەلی هەزار سویندو کەلاموللا دەخوات دەلی بۆ کوشتنی ئێوە دانەنیشتم لامداوە بۆ ئەوەی دەست بە ئاو بگەیهنم. هیدۆ دەچیتە شوینی دانیشتنە کە ی وەلی قادر ژنانی و چەرخە کە ی بە ئاگر دەکاو شوینە کە ی پرووناک دەکاتەو. لە چەند قونکە جغاریە ک زیاتر هیچی لی نییە کە لە کاتی چاوەروانی ئەواندا کیشاوی. هیدۆ دەلی هەو کە ئەگەر هەر بایی خواردنی خۆت پیتبای، دەمگوت راست دەکە ی! کاکه‌پەش دەلی: وەلی ملت بشکینە تەنگە کە ت هەلگرە هەتاوە کو هیدۆ نەیتۆپاندووی، برۆ چیت دیوێ وردو درشت هەمووی بێزیاد و کەم بۆ مشیرو پەفەت ئاغا ی بگێرەو، بەلکە بۆیان بێتە دەرسیک و دەستبەرداری پیلانگیری بن!

بەیان ی، کاتی ک تاریکی کلکی بەدوای خۆیدا راکیشاو راخوشی و دەستی لە یەخە ی گوندی کردەو، کەرەبابە کان دەمیک بوو لە بانگی بەیان ی ببوونەو، گمە ی کۆترە نێرە کان و سەرنەوی کردنی کۆترە مێهە کان بە مانای رازیبوون، وای لە کیشکە پاساریهە کان دەکرد لە کونی بن سواندە ی خانووە کان بێنە دەری، سفتاحی ئەو بەیانیه یان چەند پێدافسینیکی کیشکە نێرە کان بوو. ئەو کیشکە پاساریانە ی هیلانە یان لە بن سواندە ی ناندینە کان نزیک تەندوو رە کان بوو، رەنگی ریشۆلە یان گرتبوو، زۆر بەروونی کیشکە ی ناندینان لە کیشکە ی شوینە کان ی دیکە جیا دەکرایەو. تازە لە هەندیک مال دوکە لی ئاگر کردنەو بەرەو ئاسمان هەلده کشی. پەفەت ئاغا جیا لە رۆژە کان ی دیکە، وە ک پیشە ی ئاغانە ی خۆیان، ئەو بەیانیه ی چیشته خەوی نە کرد، چونکە چاوەروانی ئەو بوو ئەو بەیانیه ئاوی و، بە تاییه تی مالی حاجی سمایی و

کورپه‌کانی، ئاسایی نه‌بی! ناخر نه‌وان وایان دابووه به‌رداسی، ئه‌و به‌یانیه له‌گه‌ل کازیه‌یدا، ئاواپی بخروشی و خه‌لکه‌که‌ی له‌ ده‌نگی شین و شه‌پۆرو قورپپوانی مائی حاجی سمایی خه‌به‌ریان بیته‌وه! وه‌لی هه‌رچه‌ندی سه‌ره‌تاتکی ده‌کات، دنیا‌کشومات و خه‌لکی ئاواپی به‌ کپو بیده‌نگی له‌ به‌ر سو‌پاو قون ناوردانی ماله‌کانیان، خه‌ریکی نانخواردنی به‌یانین، زۆر ئاسایی وه‌ک هه‌ر رۆژتکی دیکه‌ گارانی گوندی له‌ پیش ده‌رکی مزگه‌وتی کۆبۆته‌وه‌و ئاماده‌یه بۆ رادان به‌ره‌و ئاقاری. له‌ هه‌موو ماله‌کان دوکه‌لی لوله‌سو‌پاو ده‌لاقه‌ی ناندین و کلۆرۆژنه‌کان و دوکه‌لکیشه‌کان وه‌ک ستوونی به‌رگری له‌ به‌ریونه‌وه‌ی ئاسمان، خۆی نمایش ده‌کات.

دیمه‌نی ئاواپی، به‌پنجه‌وانه‌ی مه‌زه‌نده‌ی په‌فعت ئاغای، خۆی نیشان ده‌دات. له‌وکاته‌ی مشیرئاغا و باوکی به‌ چاوی خۆیان هومی‌ره‌ی کوری حاجی سماییان بینی جلی له‌ تازییه‌کان کرده‌وه‌و وشته‌ی لێکردن. تاژی چوارپه‌ل به‌خه‌نه‌و مل به‌قه‌ریته‌و گوێ به‌ریشۆره‌ له‌سه‌ر گوفه‌ک و جی جۆخینان راویچه‌کی ده‌که‌نو راوه‌دووی یه‌کتری ده‌نین. ئه‌وانه‌ش هه‌مووی نیشه‌نه‌ن بۆ دنیاییبوون که‌ شه‌وی رابردوو هیچ شتیک پرووی نه‌داوه‌ جیگای سه‌رنج بیته‌ چاوه‌روانی نه‌وان پر بکاته‌وه‌! ورده‌ ورده‌ تارمایی نیگه‌رانییه‌کانی ئاغای، تابلوی خه‌یالپلای ته‌لخ ده‌که‌ن، شکستی ئه‌و پیلانه‌ هینه‌دی دیکه‌ ئاگان هارو شیت ده‌کات! له‌و بیده‌نگیه‌ وه‌رزه‌دا، بابو کور ده‌قرقرین^(۱) و هیچ شوینیک به‌خۆیان ناگرن. یه‌کیان ده‌لی رهنه‌گه‌ کاکه‌ره‌ش ئه‌وشه‌و نه‌چوو بیته‌ گونده‌که‌ی

۱. ده‌قرقرین: ناجیگیری ده‌روونی و پارایی له‌سه‌ر راستی و دروستی کاریک هه‌والیک.

ئەو بەرە پەروەری! یەکیان دەلی ناکری تاوھە کو ئیستا بەو ھەوایی کوشتنەیان
 نەزانیی! لە ھەمووی بە ئازارتر بۆ مشیرئاغا و پەفەت ئاغا ئەو ھەبوو کاتیک
 ھیدۆ باقەنەزمە ی تەفەنگە کە ی بە مندالی کدا بۆ وەلی قادر ژنانی ئاردەو! بەلام
 ھیدۆ کە لەبەر پەروەری لە خەریتە و فیشە کدانە کە ی نۆری، یە کسەر ناسیەو:
 ئەو خەریتە ی مشیرئاغایە، کە لەلایەن ئاغایە کە دەقەری کە رکوکێرا بە
 دیاری بۆی ھاتبوو. ئاخ، ئاغا و دەولە مەنە کان نەبێ، کەم کەس خەریتە ی
 قایشی ھەسیب قادری کە رکوکێ و دەدەست دەکەوت! ھەرچەندێ کاکە پەش
 گوتی: ھیدۆ دەبوا یە فیشە کدانە کەشی بۆ بنیریەو، ھیدۆ گوتی: ئەتۆ نازانی
 ئەو فیشە کدانە ھی کییە! بۆ لە خۆتەو پیاوھتی و چاکەم پێ دەفرۆشیەو؟
 کاکە پەش گوتی: نەو لەلا نازانم ئی کییە؟ مەگەر ئی وەلی قادر ژنانی خۆی
 نییە! ھیدۆ گوتی: ئەو خەریتە و فیشە کدانە ی مشیرئاغای پەفەت ئاغایە،
 بۆ ئەو ی بەو فیشە کە باشانە بمانکوژن! بەلام ئەمن بە جۆریکی دیکە ھەموو
 پۆژیک چەندجار دەیانکوژم، ئەویش بە بینینی ئەو خەریتە و فیشە کدانە لە
 پشتی من گەز گەز گۆشتی بەردەدەنو دەتوینەو! بەناچاری لە بەرامبەر ئیمە
 دەبیت چاویان شوێر بکەن، ئەوانە زۆر مەغرورن، دەبێ ھەرکارێک بکەین بۆ
 چاوشکاندنیان، ئەگەر نا دەمانخۆن و، بە خواردنیشمان دلیان ئاواخواوەو،
 ئیسکیشمان دەھارن!

پەفەت ئاغا کێچ کەوتۆتە کەولی، لەوسەری دیوہ خانێ بۆ ئەوسەری
 دیوہ خانێ، بزانی چەند شاقاو! بە جۆریکی پیتی بەرز دەکاتەو لە عەرز
 دەکوئی وەک پاسەوانی پاشایەتی بێتو لە مەیدانی مەشق کردنابێ، دەستی
 راستی کردۆتە کۆلە مستو بە ھەموو ھیزی خۆی لەنیو دەستی چەپی خۆی

ده کوتی و شه ققهی لیدینی: ناخخخخ ناخخخخ! ئه و سه گبابه که ره کرمانجه که لا شخواره مان لسی بۆته پشیللهی هه و تروح، بۆمان ناکوژری و ناکوژری! له ناکاو، وهک گای خوداری می شووله له بناگوینی گیزه گیز بکهن، ده فیشقینی و ده رده پهری، ته زییحه ده نک گه وره کهی هینده به په له له ده سکی خه نجه ره کهی ده کاته وه، دوو پشکهی زیوی له ده سکی خه نجه ره کهی ده که و یتته خواری. ئای! سه ری خۆم بۆ کوئی هه لگرم؟ خه فته ده مداته ده ست خه فته تیکی دیکه! شکست به شکستیکی دیکم ده سپیری! به جوریک نه و ته سبیحه له دهستی به زاله هاتبوو، به رقه وه دوو ده نک دوو ده نک ئاوی ده کردنو ترقه یان ده گه یشته ده رتی دیوه خانی. ئه و جار ته سبیحه کهی گرمۆله ده کردو پرایده گوشتی و له له پی راستی ده ناخنی: وه ره مشیر برۆ پیاوینک به دوا ی نه و وه لییه ناوه لییه سه گبابه دا بنیره، با له زاری خۆیه وه بیبیستم بزانه نه وشه و چی کردوه له کوئی قونی داوه؟! نه من وام دانابوو له گهر گهردی به یانی له پیش مالی حاجی سمایی گهرمه شین و قورپینان بایه! زۆرجار شه قاوه کانی له گهل نه غه مهی قسه و توو ره بوونه کانی هه لکشانو دا کشانیان پیوه دیار بوو. له ناکاو به ره و پاش ده سوو پرایه وه پووی وه رده گیرا. زۆرجار شه قاوه کانی بۆ بنه بانی دیوه خانی ته و او نه ده کرد به نیوه چلی له پر له نیوهی دیوه خانی پیی له عهرزی ده داو گورج ده سوو پرایه وه، وهک سه ریازی مه شق له گوهره پانی پاهینان و پا دوو پر بکات! که فی له لالیوی وشک ببووه وه، دوو سی ریشووی هه ورییه ره شه له که کهی چوو بووه زاری، ته نانه ت مشیر ئاغای کورپیشی زاتی نه وهی نه بوو بللی بابه نه و ریشووه شه دانه له زارت ده ربینه. به و سه رمایه ی، تفت هه لبا و یتتایه له ئاسمانی ده مه یی، ئاره قه ی رهش و شینی به خۆی کرد بوو، نیوه نیوه به

لەفکەى هەوریه کەى ئارەقەى نێوچاوانو لا ملی خۆى دەستى وهک لەبەر بهرى درۆنەى بێت! لەناکاو ئەو پیاوێى لەدواى وهلى قادر ژنانیان ناردبوو هاتەوه وهلىشى بەدواوێهه، لێ وهلى ئەو پیاوێى دوتى نیهه، تێکشکاو لاقتى تێکدههالان. لە دیوه خانى وهژورکه وتن. ئاغا لێى پرسى: بۆ هێچ خەبەرت نەبوو؟ وهلى قادر ژنانى سهیرىکى ئەو پیاوێى کرد که بەدوایدا ناردابوو، ئاغا بەو نیگایه تێگهشت شتێک لە گۆرێدايه و ناکرێ لە خۆى رەفعەت ئاغاو مشیرئاغای زیاتر، کەس بیزانى، نەراندى: ئێره چۆل کەن، بە تەنهامان بێنەوه! لەوکاتەى تەنها سێ بە سێ مابوونەوه، وهلى بە شەرمەزارى و چەند تەکانێک، قسەو منجە منجەکانى بۆ لە گەرووی نەدەهاتنەدەر، وهک زەرۆو بە قورگو مەلاشوویهوه نووسابوون! بە دەرپرینی چەند وشەى سهروگۆى شکاو، ئاغا حالى بوو که شهوى لەناو قامیشه لانه که لە کهمینه دابوو بۆ ئەوێ کاکه پەشى حاجى سمایلى بکوژێ. لەگەڵ تەکانى هەرقسەیه ک، خیزی لە زارى وشک دەبوو، لە جیاتى خیزی قوتدان بۆ ئەوێ قورگى تەربکاتەوه، هەواى قوت دەدا، ئەو هەش هێندەى دیکه گەرووی وشک دەکرد: کاتیک بە خۆم زانى هیدۆ تەفەنگى لەسەر سهرى دانام، کاکه پەشیش لێم سوورابوو، ناخر ئەوان بەو رێبه دا نەهاتن، دابوویانەوه بەرهبە یارى، چه که که یان لێستاندم، ئیستا خەریته که یان نەداومه تەوه، تەفەنگه که یان هەر شهوى دامەوه، بەلام باقەنەزمەیان لەگەڵ خۆیان برد، ئیستا بە مندالێک بۆیان ناردەوه!

رەفعەت ئاغا سمیلێ خۆى دەکروشت، قسە نەبوو موویکى سمیلێ لەگەڵ دەرەهینێ! لە ناکاو لێى چوو هە پێش وهک گوێى لە قسەکان نەبوو بێت یان بەهەلە حالى بوو بێت: چ چ چ؟ وهللا بابە باش! ئەمن بۆ رێدینیم ناردى

که چی سمیلّیشت له سهر دانا! ده‌بوايه بزائم کوری قادر ژناني و زهلام کوشتن نابی! ده‌لّین کفر کاریته‌ی لّی هه‌لناکه‌وی. به ته‌لّاقم ده‌بیّت ئه‌و پاشناوه‌ی قادری بابت لّو تّوش دابنّیم لیّره به‌دواوه، هه‌رچی نه‌لّی وه‌لی ژناني، قاوه‌ی له‌و دیوه‌خانه‌ی ناخواته‌وه! ره‌فعت ئاغّا راست ده‌لّی، هه‌موو ناو و ناتۆره‌کان نه‌وان بۆ خه‌لکیان داده‌نا. هه‌ر به‌په‌له‌ پاکه‌تی جگه‌ره‌که‌ی له‌ گیرفانی ده‌ره‌ئنا، هه‌ینه‌ده‌ به‌خه‌یرایی و به‌رّقه‌وه له‌ په‌نجه‌ی ده‌ستی چه‌پی خۆی ده‌کوتا، چه‌ند جگه‌ره‌یه‌ک به‌یه‌که‌وه به‌ربوونه‌وه. وه‌لی، جگه‌ره‌کانی بۆ ئاغای هه‌لگرتنه‌وه، ئاغّا جگه‌ره‌یه‌کی به‌ لیۆیه‌وه ناو نه‌وانسی دیکه‌ی له‌نیۆ ده‌ستی ورد کردو هه‌مووی به‌ ده‌موچاوی وه‌لی قادر ژنانیدا دا: له‌به‌رچاوم ونبه‌ سه‌گباب هه‌تا نه‌مکوشتووی! نه‌ویش ده‌ست له‌سهر سینگ پاشه‌وپاش له‌ عه‌ته‌به‌ی ده‌رگای دیوه‌خانسی وه‌ده‌رکه‌وت. ئاغّا چه‌رخ‌ی ده‌ره‌ئنا جگه‌ره‌که‌ی دابگیرسینّی، له‌ مشه‌وه‌شیان ناگری به‌ لای فلته‌ره‌که‌یه‌وه نا، ئه‌و هه‌له‌ه‌له‌و په‌له‌په‌له‌ هه‌ینه‌ی دیکه‌ ته‌وژمی تووره‌بوونه‌که‌ی به‌ گوپتر ده‌کرد، به‌ جوړنک، پیشی ده‌خواره‌وه ده‌تگوت جارنکی دیکه هه‌ناسه‌ی نایه‌ته‌وه‌به‌ر، خه‌ریک ده‌بوو بخنکّی. وه‌کو ناگری خه‌لووزی، پریشکی داوێشته ده‌روبه‌ری. سویندی ده‌خوارد ئه‌وه‌یان به‌سه‌ره‌وه ناچّی: ئای وه‌لی! به‌ گوڵم گوّی بری، که‌چی به‌ دیلّ ده‌رچووا

هه‌رچه‌ند مژێ له‌ جگه‌ره‌که‌ی ده‌دا، وای هه‌لّده‌میسسه‌ نیۆ سییه‌کانی، تاوه‌کو ماوه‌یه‌ک هه‌یچ خه‌به‌ر له‌ دوکه‌لی نیۆ زاری نه‌بووا! له‌ ناکاو به‌ری دوکه‌لی په‌نگ‌خواردووی نیۆ سییه‌کانی به‌رده‌داو له‌ هه‌ردوو کونه‌لووتی وه‌ک لوله‌ سوپا ده‌هاته‌ ده‌رّی. به‌ره‌مه‌می ئه‌و تووره‌بوونه‌ی و دا‌هه‌ینانی هه‌زی له‌و رۆژه‌دا، ته‌نیا ئه‌و پاشناوه‌ی ژناني بوو بۆ وه‌لی، نه‌ویشی وه‌کو قادری بابی، بۆ هه‌تاهه‌تایه‌ ریسواکردو

مروځيکي ټيکشکاو و بښيراده خو به که مزاني له ناخيدا موتر به کرد. نه وهی زهينی به جی نه ده هیشت، نه و پاشناوه بوو چونکه چاک ده زانی لږی ده بښته ته و قو قيری که وښی سپی لږی نابښته وه، هه تاهه تايه وه کو بابی پښو هی ده نالی! بیری له وه ده کرده و بښو ده بښی قه ده ری خو یو بابی ناوا بښت! له بهر خو یه وه نه و په نده کور دیه ی ده گوت وه: «زالم بوو به پرد پښیدا مه په روه!».

ره فعت ناغا ده گوت: نه وانه ته نها بښ من کښه نښ، به لکو بښ هه موو ناغه واتی ناوچه که کښه ن، له نیو بردن ښ هه له سه ر شانی من نیه، ده بښت هه موو ناغا کان به هه رنر خټک بښت. له بهر خو یه وه ور پښه ی ده کردو شه و انیش خه وی لږی هه رکابو. شه ونه بوو له خه یالی خو یدا بیرو که ی چه ند جو ری له نیو بردن دانه رږی و هه لښه وه شښښته وه. نه و کاره بو ی به ووه کاریکی هه ره له پښښنه و په نای ده برده بهر هه رچی پیاو کو ژو نه و پیا وانه ی زه لامي شه وی و ده ستوه که ری بوون. هیچ له ناغا کانی ناوچه که نه مابوو نه و باسه ی له گدل نه کاته وه، نه و انیش باگو ښان^(۱) ده دایه وه و ناماده یی خو ښان ده رده بری، تا وای لی هات، نه حمه د ناغا، که یه کیک له گه وره ی ناغا واتی ناوچه که بوو، ناغا ی چوار گوندان بوو، هه ر گونده و برا یه ک یان برا زایه کی خو ی له سه ر دانابوو، زور به ده سه لات بوو، نه و رو ژه ی شایو ده هو ل و زور نا بوو خه لکی حه وت گوندان بانگ کرابوون، هه ر نښان ټکیان داده نایه وه، نه حمه د ناغا یه که و فښه ک ده ښکاند، تا وای لی هات نه و ونده ی له ده ست و تفه نگی خو ی را ده بښنی کچی یه ک له جو و تیاره کرمانجه کان گوزیه کی له سه ر شانی بوو، له کاتی

۱. باگو: به شداری و پشتر استکردنه و په وایه تیدان به قسه ی که سینک بښنه وه ی مکوپتری بکات له سه ر بیرو پاکانی.

گه‌رانه‌وه‌ی له‌سه‌ر بیرێ بۆ ماله‌وه، ئه‌حمه‌دئاغا به‌ ئاماده‌بووانی گوت ته‌ماشایه‌که‌ن بزانی ئه‌و گۆزه‌ئاوه‌ی سه‌رشانی ئه‌و کچه‌ی چۆن ده‌شکێنم ئاوه‌که‌ی به‌ سه‌ر سنگو مه‌مکیدا ده‌پژم! تفه‌نگی له‌سه‌ر ده‌ستی دانا، سێره‌ی لیگرت و نیوپیی هینایی^(۱)، ته‌قعه‌ له‌ تفه‌نگی هات و گۆزه‌ی سه‌رشانی کچه‌که‌ی شکاو ئاوه‌که‌ی به‌سه‌ردا رژا.

ئه‌حمه‌دئاغا، هه‌لکه‌وته‌یه‌کی نێو ئاغای ده‌زییان بوو، بۆیه‌ ئه‌ویش به‌ نۆبه‌ی خۆی به‌ ئێنی پشتیوانی و هاوکاریکردنی رهنه‌ت ئاغای دا. زۆرجار لییان ده‌گیرایه‌وه‌ به‌ر مه‌جریس گوتیه‌تی: هه‌رچی کاکه‌ره‌شی حاجی سمایی و هیدۆی بکوژی تفه‌نگیکو ده‌مانچه‌یه‌کی چواره‌خۆری بۆ ده‌کرم و پیشکه‌شی ده‌کهم. هه‌تا ده‌هات ئه‌و نرخێ کوشتنه‌ به‌رزتر ده‌بووه‌، بۆیه‌ رۆژ به‌رۆژ خه‌لکانیک ئاماده‌ی خۆتاقیکردنه‌وه‌ بوون! پیلانی وایان داده‌پشت که‌ ده‌سته‌جه‌معی ئه‌و کاره‌ی بکه‌ن!

۱. نیوپیی هیناین: تفه‌نگ و ده‌مانچه، کاتیک په‌لاپیتکه‌ی له‌سه‌ر داده‌گری، دوو به‌شه، به‌شی یه‌که‌م پێیده‌گوترێ نیوپێ که‌ هینستا نه‌ته‌قاندرووه‌، که‌ ده‌ستت ته‌واو داگرت و ته‌قی، ئه‌وه‌ پێی ته‌واوه‌.

۱۱

هەرچەندە ماوێهەکی زۆر بەسەر چە ککردنی وەلی قادر ژنانیدا تیپەریو،
 وەلی، ناغاگان وەکو مار لە کلکی خۆیان خۆش نابن! کیچیان کەوتۆتە کەولی،
 بەتایبەتی مشیرئاغاو بابی. هەرچەند جاری ئەو خەریتە فیشەکەیی خۆی
 لە پشتی هیدۆی دەبینی، خەریکە خۆنی بەمی و گوشتی بەردەدا، خۆی
 دەخواتەووە لە ناخەو و وێران دەبی. ئەو قایشخەریتە، دەستکردی حەسیب
 قادری کەرکوکە، بە هۆی جوړی و گرانی نرخەکەیی، هەموو کەس توانای
 کڕینی نییە، هەرکەسێک لە هیدۆی دەپرسی ئەو خەریتەییە حەسیب قادری
 کەرکوکیت لە کوێ کڕیو، دەیگوت: ئەو بە دیاری بۆیان ناردووم! ئەو قسەییە
 هیدۆی، وەک گۆللەیان پێو بنی، نازاریان دەدات و دلیان دەسم!

زستانیکی زۆر سارد و سەقەمە، شەوان خوسی دەکات و گۆماوێهەکان شەخە
 بەستوویەتی. بەیانان لە گەڵ ئەنگوتنی سەرو، خەلکی ئاواپی بە ژنو پیاوێهە
 لە جی و بالینگانی گەرم دینەدەری و مشووری کاری خۆیان دەخۆن. کاری
 هەریەکیان دیار، کیشکە پاساری و ریشۆلەکان لە چاوەروانیی جوولە
 ژنەکاندان، ناخۆ کام ژن یە کەم پاشۆلی پاشماوێ خواردن و ئالیکێ ناژۆلەکان
 لە سەر گوفەکی رۆدەکات، بە ئومیدی ئەوێ چەند دەنکە دانەوێلەییەکیان

دهست بکه ویت. نهو به یانییه سارده، پاشماوهی کاوکوته که هیشتا ههلمی
 لیئه لدهستی، کیشکه پاساری و ریشوله کان گه والهی دهکنو دهلعازی به سه ریدا
 ده بارنه خواری. مندا لانی ناوایی هه ر بابایه دهست له نیو پستیرو نیوگه لی
 به کتری ده خشینن، بۆئه وهی بزنان کامه یان نه وشه وه میزی له بنه خوی کردییه،
 بۆئه وهی بیکه نه زه خیره ی پیرا بواردنسی نه ورپۆژه یانو پیی بلین کونده میز،
 کونده میزا له سه ر شه خته خویان ده خلیسکینن، نه وانه ی میزبان به خویاندا
 کردوه به نه نقه ست خویان به رده دهنه وه بۆئه وهی بلین له کاتی که وتنه خواره وه
 شه رواره کانیا ن ته رپووه. مندا لانی وا هه یه هه ر له جیگای نوسته نه که ی که
 ده زانی میزی به خودا کردوه، به و سبه یینییه داوای ناوی ده کات، بۆئه وهی
 به سه ر خویدا پرژینی و وا نیشان بدات به ناوی ته رپووه نه ک میزی به خویدا
 کردوه. ژنو پیاو، گه وره و بچووک هه رکه سه و کاری خوی دیاره و که س ناچیته
 سه رکاری نه ویدی، نه و تابلو رهنگالهی و ناویزه یی نه و به یانییه ی گوندنشینان،
 رهنه گه کانی هه موو دنیا به شی ناکات! مندا لانی ناوایی، لاسایی سه گه کانیا ن
 ده که نه وه، کاتیک ده بینن، سه گه کان ده حه پن، به نه ستوورایی ده میان هه لمیان
 لییدیته ده ری. مندا لان مه به ستیان له و لاسایی کردنه وه یی سه گه کان نه وه یه
 پیشبرکی بکه ن، بۆئه وهی نیشانی بدن هه لمی ده می کامه یان نه ستوورتر و
 زیاتر له هه وادا برده کات!

پیره ژنه کان، له گه نییک دانه وئله یان به دهسته وه یه و ده رگای کولانه ی
 مریشکه کان ده که نه وه، هیشتا به ته وای ده رگا نه کراوه ته وه دوو و س س س
 خویان به ده رگایدا ده دن، پیره ژنی به نه زموونو میهره بان، دوو س س مسته گه نم
 به بهر مریشکه کان وهرده کات، تیکقرژانییکه نه بیته وه! هه ری که و له هه لپی

ئەویدایە چەند دەنکە گەنمیک لەوی دیکە زیاتر ھەلبەگرتەوہ.

خەلکی گوندی، وەک کوورەیی ھەنگ و شارەمیروولە، ھەرکەسەو بە کاری رۆژانەیی خۆیانەوہ سەرقالن، سەرەژنەکان بەرانیلیان راستو چەپ ھەمایل کردووەو چوونەتە بەر مانگادۆشین، بە جۆریکی سەرنجراکیش گۆرانی بۆ مانگاگان دەلێن و دەیانلاوتننەوہ، خوا ھەلناگری مانگاگانیش خۆ نابزێن، بەلکو، بە نیشانەیی رازیبوون و پێخۆشبوونی ئاواژەکە، ئاورێک لە کابانی میھرەبان دەدەنەوہ. زەیی پوولەکەیی سەر کەرکیتی تەوونی مافوو و برینی گۆرینگی و کوتانەوہی رایەلەکان، ئەوہمان پێدەلێ لەو مائە تەونکەر مافووری لە دارە. چەندە شیرینە! کچی چەلەنگ، وەکی لەسەر دارەبازی تەوونی کلیلی کەمبەران دادیخی! ئاخر کچەکە تەونکەرەو ئەوہش ئیمیتیاژە!

دوو کەس، جوانەئەسپێکی ساوایان ھیناوە بە بەنێک ھەردوو رەفیسکی پاشوویان بەستاوہ، چاوەرپوانن رۆژویان گەرمدا بیتو شەختەو بەند بیکاتەوہ، لەنیو وەردو قورەشیلێ بیدەنە بەر ھەیزەرانو قامچییان، بۆ ئەوہی رەوھان^(۱) دەرچیتو بە ھۆی بەنەکانی رەفیسکی ناتوانی شەقاوی درژ باوی، دەبی بەوردی ھەنگاوان باوی. لە دەو رۆوباریرا تەمیکی سپی بە ئاسپایی بەرەو گوندی رادەخشی، ھەموو دیمەنەکانی ئەو بەیانینیەو ئەو تابلۆ پەرچووناسیایە گوندنشینانی لەخویدا نقوم کرد، خۆی لە گردۆلکەکان وەرپێچاو، شانێ لە کۆلانەکانی ئاوازی دەسوو، بالی بەسەر گوندیدا کیشا، وەک پەشتەماری سپیی خوداوەند، تەمیکی وەک لۆکەیی پەرەکراو.

۱. رەوھان: یەرغە، یەرغە، جۆریک رەوت و پۆیینی و لاخە لە بەینی غار و پۆیشتنی ئاساییدایە.

عوسمانه‌پ‌ه‌ش، شه‌رتی ش‌وانی پ‌اری هه‌لاتو ش‌وانیکی تازه وه‌ک پ‌ی‌ن‌ج‌به‌ر له لای دامه‌زراوه، عوسمانه‌پ‌ه‌ش له‌نی‌و‌ ئاژه‌ل‌دارانی ناوچه‌که، بانۆکه‌کی^(۱) به‌ناویانگ بوو. ئه‌و به‌یانیه، بزنیکی کارم‌ردووی له‌سه‌ر کاریکی دایک‌م‌ردووه‌بانانده‌وه^(۲)، هه‌نگاو هه‌نگاو بۆ ش‌وانه تازه‌که‌ی شی ده‌کرده‌وه‌و به‌کرده‌یش له‌به‌رچ‌اوی بزنه‌که‌ی ده‌بانانده‌وه، بۆ‌ئه‌وه‌ی ش‌وانه‌که‌ی له‌ ئاینده‌دا بی‌یته بانۆکه‌کی ش‌اره‌زا. بزنه کارم‌ردووه‌که‌ی ه‌ینا، چ‌اوی به‌سته‌وه، په‌نج‌ه‌ی له‌نی‌و‌ ئه‌ندامی زاو‌زی بزنه‌که نا، واته زنی زه‌ه‌نگوست دا^(۳)، به‌ جو‌ریک ئه‌نگوستی له‌ زنی بزنه‌که وه‌رده‌دا، هه‌ست به‌ ئازار ب‌کات. له‌و کاته‌دا بزنه‌که‌ی ده‌سو‌ر‌اند بۆ ئه‌وه‌ی گ‌ی‌ژ بی‌ت، هه‌ندیک خو‌ی‌واوکی خه‌ستی به‌ پشتی کاره داک‌م‌ردووه‌که‌یدا کرد، له‌گ‌ه‌ل گ‌ی‌ژبو‌ونو ئازاری زنی بزنه‌که، چ‌اویان کرده‌وه‌و کاره‌که‌یان هاو‌ی‌شته به‌ری، ئه‌و‌یش ده‌ستی به‌ لسته‌نه‌وه‌ی پشتی کاره‌که کرد، وه‌ک کاری خ‌وی ب‌لی‌سی‌ته‌وه. کاره‌که‌ش ده‌ستی به‌ م‌ژنی گ‌وانی بزنه‌که کرد، به‌و ش‌ی‌ویه، بزنه‌که‌ی له‌ سه‌ر کاره‌که بانانده‌وه.

عوسمانه‌پ‌ه‌ش به‌ ش‌وانه‌که‌ی گ‌وت: ئه‌گ‌ه‌ر پ‌ی‌ستی کاره م‌ردووه‌که‌ی بزنه‌که م‌ابا، حه‌وجه‌ی خو‌ی پ‌یدا‌کردن نه‌ده‌بو‌وین، پ‌ی‌سته‌که‌مان به‌سه‌ردا د‌ین‌او بۆنی پ‌ی‌وه‌ده‌کرد. ئه‌و کرده‌یه‌ی عوسمانه‌پ‌ه‌ش بۆ ئه‌وه‌بو‌و بزنه‌که له‌ بی‌ کاری، شیر‌ی

۱. بانۆک: ئه‌و که‌سه‌ی مه‌ پ‌یان بزنی ب‌ی‌چ‌و‌م‌ردو‌و له‌سه‌ر کار و به‌رخ‌ی داک‌م‌ردو‌و ده‌بان‌یته‌وه. (وه‌به‌رده‌نیته‌وه)

۲. ده‌بانانده‌وه (باناندن): کرداری وه‌به‌ره‌نانه‌وه‌ی ب‌ی‌چ‌و‌ی ب‌زن و مه‌ پ‌.

۳. زه‌ه‌نگوست: کاتی‌ک بانۆک، بۆ وه‌به‌ره‌نانه‌وه‌ی کار و به‌رخ‌ی داک‌م‌ردو‌و، په‌نج‌ه‌گ‌ه‌ره‌ی ده‌ستی ده‌خاته نی‌و مالّ (زنی، ئه‌ندامی زاو‌زی)ی مه‌ پ‌یان بزنه‌که، بای ده‌دا و ئه‌زیه‌تی ده‌دا، بۆ‌ئه‌وه‌ی وابزانی که تازه زاوه.

وشک نه کاتو کاره کەش له بێ دایکی نه مری.

رۆسته مه شییتیش، وهک هه رکه سیکی دیکه که وتبووه ژێر کاربگه ریی
 نه ریته باوه کان، دوو کچی هه بوو، به لام هه زی ده کرد کوریکیشیان بێ،
 هه زو ئاره زووه که ی هاته دیو کوریکیان بوو، کوریک هاته ئه و دنیا پر له
 کیشمه کیش و غه درو نادادییه، ژنی ئاواپی بو سهر دانو یارمه تیدانی ژنی
 رۆسته می، رێچکه یان به ست. ته ره هه لواو چیشته و شیرو زۆر پێداویستی
 ژنی زستانیان بو برد. مه لۆتکه که یان کرده قۆنداغه و له سه ر بیژنگیان
 درێژ کردو قورناتیکیان له پشتی سه ری دانا، له ترسی ئه وه ی نه بادا شه وه
 بیبات! هه وت شه و ی ته و او خه لکی ئاواپی له ترسی شه وه، له شه واره ی ئه و
 منداله ی دانیشتن، رۆسته مه شیته دلێ زۆر خۆشه به وه ی له دوا ی دوو
 که چان خودا ئاوری لێدا وه ته وه و کوریکی پێ به خشیوه، خه لکی ئاواپی ده لێن:
 رۆسته م کوره که ت گه و ره بیته هه ز ده که ی بیته چی و چ کاریکی پێ ده که ی؟
 رۆسته مه شیته ده لێ: نه گه ر گه و ره بوو و خودا بیتمه ره ته ی کرد، قه ت ناهێلم
 به چیه شارو، گوندی خۆی به جییلێ، پێی ده لێم کورم دهستم دامینت نه که ی
 به چیه شاری، چونکه له شاری، مردووش دزیت لێده که ن، شار پراوپه ره له دز،
 له گوندی خۆمان به شوان، گاوان، کاکه له و گونده ی خۆمان ته شتی زێر
 له سه ر سه رت دابنێ که س دهستی بو نابات، له گوندی که س قوومه دۆیه ک،
 مراکه ماسه ته کی به بێ یه کدی ناخۆن، ئه وه نییه ئه من نه مه رم هه یه، نه بزێو
 مانگا، که چی بن سه وه شیر ی پر له ماسه تو دۆ! به خودای له شاری کۆره بی لۆ
 قوومه دۆیه کی که س ناتدات و که س په حمی به که سدا نایی!

له دوا ی ته و او بوونی شه واره ی کور ی رۆسته مه شیته، سه ری نییه ته ی

رەمەزانییە، خەلکی گوندی دەهۆلی دەدەنە پۆستەمی و دەلین: ئەگەر پارشیوان دەهۆلی بە ئاگاینانەوی پارشیوان بۆ گوندی نە کوتی، هەموومان بار دەکەین و مالمەن دەبەینە شاری! پۆستەمە شیت هەر زوو دەهۆلەکو و دوو دارحەیزەرانی کەیان لیوهر دەگرت: هەر سە شەوی رەمەزانی دەهۆلتان بۆ لیدە دەم، بەس قەولم پێدەن مە چن بۆ شاری! خەلکی گوندی قەولی پێ دەدەن و دەلین رۆژی عارفەش بە زیادەو هەقی خۆت دەدەینی!

رەفەت ئاغا بەو مانگی رەمەزانی پیروژەش، لە پیلانگێری ناکەوێ و هەدا نادات! لەو گوندە بۆتە میرغەزەب، دوو رینگە لە بەردەمی کرمانجە هەزارەکاندا هیشتۆتەو: یان پارێزبون بە نۆکەرایەتی، یان کوشتن و لەنیوچوون! هەرچەندە سوخرەو سەرانی شەم تا کورتیک بۆ ئاغای هەر دەکەن، بەلام دلێ بەوەندە ئاو ناخواتەو، بە جۆریک لە مالی حاجی سەمیل و کورەکانی هاوشتۆتە ملان، کەس ناتوانی ساردی بکاتەو و دەستبەرداری پیلانەکانی بیت، بە چەند ئاغایەکی کۆمەکی رەفەت ئاغای دەکەن، چەند تەنگچییەکی بۆ دەنێرن، ئەویش کاورپێکی قەلەوی بۆ سەرپرین و نانێکی چەوری دانێ بە ئومیدی ئەوێ لە بری ئەو دەم چەورکردنە، ئەوشەو کەتێکیان پێ بکات، باب بۆ ئەوەکانی بگێرێتەو و بۆ خۆشی ئۆخزێک لە دلێ بگەڕێ.

لە شەوێکی نەمە یاراناویدا، ئەوشەو ئاسمان تێکی دا، ئەوشەو توخمی گوناھێک تروکا، لە حەژمەتان ئەستێرە خۆیان شار دەو!

تاریکە شەوێکی نەنگۆستە چاو، یەكەم شەوی مانگی رەمەزانییە، پۆستەمە شیت بە نیازە بە دەهۆلەکە خەلکی ئاواپی بۆ پارشیوان بە ئاگایینیەو و لە خەویان هەلبستینی، تازە لە سەر دەهۆلکوتانی پارشیوان دامەزراوە، بە

ئومیدی ئەوەی پڕۆژی عارفی، مووچەو بەراتی دەھۆلکوتانەکی وەرگریت.
 یەک لە تەفەنگچیەکان، بە ڕەفەت ئاغای گوت: سەگەکانی مالی حاجی
 سمایی سوارێ لە سەر زینی دەھیننە خواری، باوەر ناکەم کە لیتمان بەدەنی و
 لیبگەرین بگەینە شوینی دامەزرانو تەقەکردن، بە تاییبەتی ئەو سەگە
 ھەوشارە حومیرە، کە بە کەریکو کورتەکو شەرواریکی مرادخانی فەتاح
 پاشا ساقۆیەکی ڕووسی ئاودامەن، لە دۆمانی کپیو. ئەو سەگە، ھیندە درو
 نەقۆلایە، بە پڕۆ زنجیر کراوە بە ستراوتەو، تەنھا شەوان کاتی مالنوستان بەری
 دەدەن، یەک سەگیش باشاری ناکات، قاندری زەلامی چە کدار، وا پەرورەدە کراوە
 چەنگەبازی زەلامی چە کدار دەبیت، ھەتا وەکو تەفەنگەکی فرینەدات لە
 یەخە نابیتەو، چەکی بە چەند کەسان فریاداو! ڕەفەت ئاغا دەلی: خەمی
 سەگە کانتان نەبیت، تەگبیرم بۆ سەگەکانیش کردوو، یەک لە پیاوەکانی بانگ
 دەکاتو پییدەلی لە کاتی مالنوستان بچۆ، دیلە سەگێکی بە بام لە کادیننی
 بە ستاوتەو، میغزنجیرەکی ھەلکێشەو بیبە بەردەرگای مالی حاجی سمایی،
 تاوەکو سەگە کانیا بونی ئەو دیلە بەبایە دەکەنو بە دوا دەکەون، لەو کەندە
 بەرئاوایی دیلە کە ببەستەو، ئەو سەگەکانی مالی حاجی سمایی ھەتاوەکو بەیانی
 بە دیارییەو دەبن و سوارێ دەبن و پیوێ دەبن و نۆرە لی دەکەن!

ڕەفەت ئاغا، شوینی ھەریەک لە تەفەنگچیەکان دیاری دەکات، پیلانیکی
 ئەوتۆی داناو، دلنیا بە ھوشو ئەنجام بە دەست دەخات: دوو کەس لە پەنای
 دیواری چالەگەنمە کە دانیشن، وەختیک تەقە دەست پییدەکات، حومیرە دیوێت
 بسوورپتەو بە ھانای مالی بابییەو بیت، دیتەو بەرلۆولە تەفەنگی ئێو
 بیکوژن! شوینی ھەموو تەفەنگچیەکان دیاری دەکاتو یەکەم دەستدێژ لە

دهرگای ماله کانیان بکهن، بو ئه وهی به کوژرانو برینداربوونی ژنو منداله کانیان، سهریان لی بشیوئو نه تهری به ربدهنو قه له میان بشکی!

شه ویکی کشومات، نمم باران دهباری، ته نانهت گویت له چه پهی سه گیکیش نییه، ده لئی ئه و گونده زیرۆحی تیدا نه ماوه! شریقهی یه کهم ده سترپژ بیدهنگی گوندی قه لاشت. گولله، وه کو پژنه ی باران دهباری، پرووی لوله ی تفهنگه کانیان له دهرگای ژووره کانه، وه لی حاجی سمایل و کوپه کانی، رۆژگار فییری کردوون، له میوانداریش قهت له بهرامبهری دهرگاوه ده لاقه کان نانوو! هه میسه شوینی خهوتنیان نابنی گولله بیگریته وه. وه ک پوله ژهنگه سووره، فیشه کی ئاوردار به نیتو ماله کان وهرکا! حاجیژن وه ک ئهرکی خوی، به بووکه کانی گوت ئه و لانکو ئه و مندالانه بیبنه ئه و گووشه ی که گولله نایگریته وه، له بهرامبهری دهرگا نه بن بوئه وهی سه لامهت بن!

له و شه وهدا ته نیا دهنگی چه ک ده بیستری. دهنگی چه ک، واتا دهنگی دارمانو مهرگ، دهنگی لیسهندنه وهی ژیان له مروقه کان، دهنگی رقو کینه، دهنگی هه تره شچوونی ژنو مندالی ناوایی، دهنگی مردن، دهنگی لرفه ی کوفاره ی خوینی به رانهت و گوشاوگووش سه ربڕینی ژیان! کوپه کانی حاجی سمایلی له ته قه کردنو خۆپاریژی و دوژمن فریودان زۆر کارامه و مه علانن، حومیره له سه ر دیواری خانه که ی خۆپرا ته قه ده کات، به لام هه رجاره و له شوینییک ته قه ده کات، بوئه وهی سه ر له دوژمن بشیوینی و نه زانن چه ند که س له و خانووه دا شه رده کهن. تفهنگچییه کانی ره فعهت ئاغا، به تایبه تی ئه و دووه ی په نای دیواری چاله گهنمه که ی، ئه و سووچه دیواره یان به گولله دایژاوه که به نیاز بوون حومیره له ویتوه به هاواری مالی باوکی و براهه کانیه وه بیت.

حوسین به زانایانه وه شه پده کاتو دهستی به فیشه که وهیه، بۆنه وهی به شیان بکاتو لیان نه بری، شریقهی تهننگان ئاسمانی که پ ده کرد. شه پده گوللهی شه وی له گه ل شه پری پۆژی جیاوازه. کاکه پەش ته ماشای براچهی ^(۱) لولهی تهننگه کانیان ده کات، له کوئ بلیسهی ئاگری تهننگه کان دیارده که ون، به زانابوون ئه و شوینه ده کاته ئامانج، نه گهر نه شیپیکێ به دنیاییه وه له و شوینه هه لیده قه نی و ناچاری ده کات هه لێ. له گهر مهی ده سترپژی گولله و قرمه ژنی تهننگان یه ک له منداله کانی مائی حاجی سمایی، له نیو لانکی زیرهیه کی پهنه نووساوه به هیچ شیوهیه ک دایکی پتی کړو ژیر ناکرته وه. له و گۆشه یه کی که هه موویان لێ کۆبوونه ته وه، هه رژنیک له بووکه کانی حاجی خۆی به سه ر منداله کانیدا هیناوه، وه کو باره که وه له بن بالی خۆی ده یانپارژی، حاجیژن به خۆی سه ره رشتیی بووکه کانو نه وه کانی ده کاتو ئاویان بو دینی و ده لێ هه ریه که وه قومیکیان به دنی با نه ترسین. ته نها ئه و منداله ی نیو لانکی ژیر نابێته وه! حاجیژن ده لێ کچم له لانکی ده ربینه، با ته ماشای بکه ین، ئه و زیره زیره بی هوکار نییه، نه ویش ده سترازه ی لانکی شل ده کاته وه و سه ر زگی له سه ر منداله که ی لاده بات، ده ستو نیو له پی ته رده بیت! کاتییک پلیتی فانۆسه که بلند ده که ن، بۆنه وهی پروونا کایی زیاتر بداته ده ورویه ر، ده بینیت دهستی هه موو خوینه، ده یه ویت بزریکینی و هاوار بکات، به لام حاجیژن هاواره که ی پی قوت ده داته وه و ناهیلی بزریکینی، بۆنه وهی نه بادا پیاوه کان بزنان مندالیکیان گولله ی پیکه و تووه و برینداریان هه یه و ده ستیان له شه ر شل

۱. براچه: ئه و تیشکه ی که به شه و له لوله ی تۆپ و تهننگ ده رده چی.

بیټ و کاریگه ریی خراپی له سهر وره و خوراگریان دروست بکات! حاجیژن، هر به په لسه و به کړو بیده نگی، برینی مندا له که ده پینچته وه و به و که رسته سهر تاییه ی له به رده ستیدا هیه، تیماری ده کات. دیاره نه و مندا له له گه ل یه که م ده سترپژ پینکرا وه و چند گولله یه کیش به که واره ی لانکی که و توه. حاجیژن به بو و که کازو نه و ه کانی ده لیت به هیچ شیوه یه ک نابیت پیاهه کان ناگادار بکه نه و ه که مندالیکیان برینداره، تاوه کو شهر ته و او ده بیټ، نه و کات به خوم ده زانم چونیان پی ده لیم، نیستا نابیت بیزان، نه بادا ده ستیان شل بیټ و وره یان دابه زی. له و کاته ی نه و ان سهر قالی شهره تفه نگی خویان، جار نا جار حاجیژن له ده لاقه پرا هاوارده کات: به قوریاتان بسم کوره چه له نگه کانم، لییان وهر نه ده ست، ده ستههر رینه کی مهرانه بکه ن، شیر ی مه مکی من له خوتان حه لال بکه ن! نه و نه عره ته و هاواری حاجیژنی، وره ی دوژمنه کانی داته پاندو وره ی کوره کانی ده برده که شکه لانی فله ک! له گهر مه ی ته قه کردن، حومیره حهیرانیکی سهر چایی تیه رکرد! هه وره کان زگیان به عدرزیه وه ناوه له هه مو و گه واله کان خوین و پریشکه ناوړینگ ده بارئ، بلاچه ی ناگری لوله ی تفه نگه کان، قرموه وړی گوللان، گونی ناسمانی که رکردووه، گوړپه ی قه وانه کان هه والی مەرگیان به گونی خه لکی ناواییدا ده دا. نه و ه ی جی سهر سوورپمانی حاجی سمایل و کوره کانیه تی، نه حه پینی سه گه کانیانه! نه و ده بیټ چ ته لیس میک بیټ؟! سه گی نیمه شه وان ناهیلن تهیر تخونی نه و نیوه ی بکه ویت، که چی نه وشه و بژ تاقه یه کجاریش گوتمان له حه په ی سه گه کان نه بو! به دلنیا یه وه نه پنییه ک له پشت بیده نگکردنی سه گه کانمانه وه هیه، مه گهر دهرمانیان دابنی! حاجی سمایل شاقه لی که وایه که ی له بهر پشینی

پاکردۆتەوه، تاپریکی بە دەستەوهیەو بە سەر هەموو کورەکانیدا دەگەڕێو
 بە سەریان دەکاتەوه، بۆتەوهی لە ساغی و سەلامەتییان دڵنیابێتەوه، دەیویست
 بە هەرنرخێک بێت بسوورپێتەوه لای خانووی حومیڕە کۆری که لە پشت
 خانووی خۆیانەوه بوو، بە لām گوللە یە ک که شیدە ی پشتی لە دوو سی قەفەوه
 برپو گوللە یە کیش سەرشانی هەڵدەری. حاجی سمایل نایەوێ ژنو منداڵ
 بەو بریندارییە بزانی، بە پە لە دەگەرپێتەوه لای حوسینی کورەگەرە،
 برینە کە ی سەرشانی بۆ توند شەتە ک دەدا، بە زۆری ناچاری دەکات لە خانووی
 کادینە کە دابنیشی، وەلی حاجی سمایل ئەوەندە بە کولافە یە بۆ کورەکانی، لە
 بەرامبەر دا برینە کە ی خۆی بە هەند وەرناگری، حوسین پیتی گوت: بابە گیان
 ئەتۆ دەبوا یە لە لای ژنو منداڵە کان مابایتەوه، نە ک بە سەر ئیمە دا بگەرپێو
 ئیمە بە سەر بکە یەوه، ئەوە تا دانە نیشتی لە شوینی ک که گوللە نە یگریتەوه، تا
 خۆت بە فەیز گە یاندو بریندار بووی، چاکە برینە کە ت سووکە! حاجی سمایل
 بۆتەوه ی دڵنیای بکات کە خەمی ژنو منداڵە کان نە بێتو جیگایان پارێزراوه،
 گوتی: دایکە لە لایانەو سەرپەرشتییان دەکات، لەو گۆشە یە ی لای کە ندووی
 ئاردو گە نمە کە خۆیان پە ناداوه، ئەو شوینە گوللە نایگریتەوه، ئیوه شە پری
 خۆتان بکەن لە خەمی ئەواندا مە بن، بە دڵنیاییەوه پارێزراو دە بن.

حاجی سمایل دەیویست لە یە ک کاتدا دروست بێتە سی قەلغان، سی زری،
 سی گوللە بە ندو، ئەو گوللانە بگێرپێتەوه کە بە ئاراستە ی سینگی حوسین و
 حومیڕە و کاکه پەشی کۆری دەهاوێژرین. ژبانی خۆی نیو هیندە ی ژبانی کورەکانی
 لا گزنگ نە بوو، زۆر جار دە یگوت: مریشک بە مریشکایە تی خۆی شە پری هەموو
 گیانلە بەرێک دەکات کە بیەوێ زیانو ئازار بە جوو جکە کان بگە یە نی! سە یرم بەو

باوكانه دیت له بهرامبهر پاراستنی جگه رگوشه كانیان خویان بهرپرسیار نابینن!
 دهسته یه ك له مرؤفكوزی دلړهق، گوندیان نغړوكرد له نه فره تی. نه وشه وه،
 ژړو مندالې نه و گونده له گه ل شریقه ی تفه نگان خه ریکه زیره ده كهن! له هه موو
 كۆلانه كان بونی بارووت داوئستاو. ژن و دایکی پوسته مه شیتی، زاریان وشك
 و هه ناسه یان سوار بووه، هه لده له رزړو له بهر خویانه وه به دوو دلییه وه ده لټین:
 کویریم بؤ مالی حاجی سمایل و کوره کانی! به خوی که سیان لی دهرناچی،
 هه موویان کوشتن و ته و او یان کردن، هه قی پیاوچاکی خویان ده دن. پوسته م به
 بیستنی نه و ریزه قسه یه ی که گوتیان مالی حاجی سمایلی ته و او که سیان به
 ساغی نامینی و هه ر هه موویان کوشتن، کیچی که و ته که ولی و هه ر خه ریکی
 کؤکردنه وهی خوی بوو، وه ک بیه وی به په له به کارنک رابگات، عه له تریکه سی
 پاتریه که ی له نیو له پی ده ستیه و وه ک نیستا نا نیستا بیه وی دهرگا بکاته وه و
 له و دلره او کییه خوی ره ها بکات و بچینه نیو نه و گولله بارانه که وه ک بریشکه
 گولله ده ته قنه وه! له وشه وه دا له نه می بارانو بونی بارووت و مه رگو خوین
 زیاتر هیچ شتیک سهرده ست نییه. به هو ی ته پی عه رزوبانی خانووه کان، هه ر
 ته قه یه ک له دوا ی خوی هاشه و ده نگدانه وه یه کی ترسناک جیدی لی و ده نگ
 ده داته وه. ته نه ا گؤرده و خزمه تکاره کانی ناغای لیده رچیست، نه گه رنا ته و او ی
 کرمانجه کان هه رکه سه و له مالی خوی خیری له خوی گرتو وه له خه می مالی
 حاجی سمایلییه. هه ندیکیان له خه مان وشك بوونه ته وه، مه زهنده ده كهن
 به یانی که سیان به زیندووی نه بیننه وه و تاقیان لی دهرناچی!

له و گه رمه ی شه رو گولله بارانه، پوسته مه شیت عه له تریکه سی پاتریه که ی
 ده ستدایه و به په له بؤ لای دهرگا که رۆیشت، ساتمه ی له ده و له که کرد که

داینابوو بۆنەوێ پارشیوێ بە کۆلانی گوندیدا بگه پڕۆ بە دەهۆلکوتان خەلکی ئاواپی بە ئاگا بیئیتەو. لەو کاتەدا دەنگی دەهۆلە کە سەرنجی دایکی پۆستەم و ژنە کە یۆ لای پۆستەمی پاکیشا، بە جووت گوتیان: پۆستەم ئەو بەتەمای چی؟ گوتی: دەچم بزانم کاکه پەش کوژراوە یان ماوە! دایکی و ژنە زەبستانییه کە یۆیان بە پۆستەمیدا شوپ کردووە، زۆریان گوت بیکە خاتری ئەو مەلۆتکە یە مە چۆ دەری! بەلام کوا باشاری پۆستەمی دەکەن و بە ژنان بەرزەفت دەکری! خۆی راپسکاندو یە کتاو تەقرە کوت بۆ مالی حاجی سمایی. تەفەنگچییه کانی ئاغای، نیو نیو تەقیان رادەگرت، بۆنەوێ یە کێک بیته دەریو تەقی لیبکەن. پۆستەمە شییت، لەو کاتە ی لەو دوو تەفەنگچییه ی پەنای دیواری چالە گەنمە کە نزیک دەبیتهو، دلیا دەبن ئەو کاکه پەشە، بە جووت بە قەستی کوشتن تەقی لیده کەن و دلیا دەبن کاکه پەشیان کوشت، عەلەمدارو سیمبولی شانازی گوندیکیان خلتانی خوین کرد.

تەفەنگچییه کانی پەنای دیواری چالە گەنمە کە، ئەو نەدە دلیا دەبن کە کاکه پەشی حاجی سماییان کوشتوو، بۆیە وەک نیشانە ی سەرکەوتن و پیکانی ئامانج، گوللە یەکی ئاگر دار بەرەو ئاسمانی، بە مانای پاشە کشی بۆ دیوێ خانێ پەفەت ئاغای، دەتەقیئن. تەقە، کپ دەبیتهو تەفەنگچییه کان دەکشینهو. لەوشەو ئەنگوستە چاوەدا، لە هەناوی تاریکیدا ئەستێرە یەکیان بەردایەو، پۆستەمە شییت چەند جاریک دەکەوێ و هەلەستیتەو، برینە کە ی گەرماو گەرمە کو فارو چۆرانیوێ خوینە کە ی، بە سەر عەرزە تەرە کە دا تنۆک تنۆک لە گەل دلوپە بارانە کان تیکەل دەبن. لەو شوینە ی دەپیکری، تا دەگاتە بەردەرکی حەساری مالی حاجی سمایی، لەسەر عەرزە تەرە کە تەنھا چۆراوگە ی خوین و شوین پینی دیارە،

له گه‌ل چۆراوگهی گۆیسوانه‌کانی ئاواپی تی‌که‌لاو بووه، هی‌زو وزهی هه‌نگاوه‌کانی قامه‌تی گۆندی‌ک، هه‌ر هه‌تا ئی‌ره‌ برده‌کات. به‌نیو گۆمیل‌که‌ باراناوه‌که‌ی به‌رده‌رگای هه‌ساری مائی حاجی سمایی‌لدا ده‌که‌وێتو گۆمیل‌که‌ باراناوه‌که‌ به‌ خوینی خۆی سوور سوور ده‌کات، وه‌ک ئه‌وه‌ی ئه‌وشه‌وه‌ هه‌وره‌کان خوێنیان باراندیی‌ت!

له‌ بن ده‌رگای هه‌ساری دياره‌ عه‌له‌تری‌که‌ که‌ی هیشتا دایسی‌و نه‌ کوژاوه‌ته‌وه‌. کاکه‌ره‌ش لاته‌ری‌ک خۆی ده‌گه‌یه‌نیته‌ لای ده‌رگای هه‌ساری‌و که‌لینی ده‌رگا‌که‌ به‌ ئه‌سپایی ده‌کاته‌وه‌، تفه‌نگ له‌نیو له‌پی ده‌ستی‌و له‌ ئاماده‌باشیدا‌یه‌، تارمایی بریندارێک به‌دی ده‌کات که‌ سه‌ری که‌وتۆته‌ لای سیوسیوه‌ی ده‌رگا‌که‌و عه‌له‌تری‌کی‌کی سی پاتری له‌و نیوه‌ که‌وتوه‌، تیشکی رووناکییه‌که‌ی سه‌رچیغ به‌ سه‌ر زه‌ویدا خۆی را‌کیشاوه‌. کاکه‌ره‌ش ده‌رگای ده‌کاته‌وه‌، عه‌له‌تری‌که‌که‌ی هه‌لده‌گرێته‌وه‌و له‌نیو قوو‌رو به‌ربارانه‌که‌دا رووناکی ده‌رژینیته‌ سه‌ر قامه‌تی برینداره‌که‌، ئه‌وه‌ی هه‌رگیز نه‌ده‌بوو بی‌بینی‌و قه‌تی مه‌زه‌نده‌ نه‌ده‌کرد، به‌ چاوی خۆی بی‌نیی. له‌و چرکه‌ساته‌دا له‌ ناوه‌وه‌ هه‌ستی به‌ شکازو وردو‌خاشبوونی خۆی ده‌کرد. له‌نیو ئه‌و قو‌ره‌ دانیش‌ت، سه‌ری رۆسته‌می خستبووه‌ سه‌ر رانی‌و خۆی به‌سه‌ردا دا‌هینابۆوه‌، سینگ‌ی کردبووه‌ چه‌تر بۆ ئه‌وه‌ی له‌ پر‌ووش‌که‌ باران بی‌پاری‌سزی. کۆ به‌رگه‌و جو‌رنه‌ت‌سی هی‌نکه‌هی‌نکی دوا‌هه‌ناسه‌کانی به‌رائه‌ت ده‌گرێ؟ نم‌نم باران ده‌باری، وه‌ک بی‌ه‌وی ئه‌و غه‌دره‌ بش‌واته‌وه‌و کۆ‌لانه‌کانی گۆند بسمیل بکات، بان‌گیده‌کات: رۆسته‌م! رۆسته‌م! ئه‌منم، کاکه‌ره‌شی حاجی سمایی! رۆسته‌م چاوی هه‌ل‌دینی، ئومیدی‌ک به‌ کاکه‌ره‌ش ده‌به‌خشیتو دا‌وی عه‌له‌تری‌که‌که‌ی ده‌کات. کاکه‌ره‌ش عه‌له‌تری‌که‌که‌ی به‌ هه‌ل‌کرا‌وی له‌ ده‌ستی ده‌نی. رۆسته‌م بۆ د‌ل‌نیایی، شه‌وقی عه‌له‌تری‌که‌که‌ی له‌ دم‌ و چاوی کاکه‌ره‌ش

گیردە کاتو سەیری نێو چاوی دە کات، بۆئەوێ دڵنیابیت کە کاکه پەشە! ئەویش، بە ئومێدی ئەوێ لە کانی چاوەکانی هەلێکی دیکە بۆ ژیان هەلبهینجی، چاوی برپوێتە نێو چاوی پۆستەم.

ئێستا کاتی پارشیو، دەهۆلە کە ی پۆستە مەشی و دوو دارحەیزەرە کە ی دەهۆلکوتان، بێنازو بێخاوەن لەو گۆرە ی کە توون، کە سێ نییە خەلکی ئاوا ی پێ خەبەر دار بکاتە وەو بۆ نانی پارشیو بە ئاگیان بێنیت. بەلام کوانی خەلکی ئاوا یی لە دەنگی قەمەزنی گولەو سەمە زۆرداران ئەوشەو چاویان چۆتە خەوی؟!

لەو کاتە ی کوفارە ی خۆین لرفە یە تی، کاکه پەش نازانی کام برینی بۆ هەلبەستێ! بە جۆریک دابیژراوە کە س دوژمنی بابە کوشستە ی خۆی ئاوا دانابیژێ! چ زۆلمێکە، پیاوێکی گوندیک بێ تاوان دەکوژێ! کە س کوشتنی ناگریتە خۆی. خەلکی ئاوا یی گۆییان لێدەبیت کاکه پەش هاواری براکانی دە کاتو دەلی فریاکەون، پۆستە م لێرە بە برینداری کە وتوو!

دایک و ژنی زەبستان و خوشکی پۆستە مەشی، بە قەشکە و خۆرپینە وەو پرچ دەرھێنان هەر بە غار بە نێو ئەو قور و لیتە یە دا، لە دوا ی چەند جار کە وتی و هەستانە وە، دەگەنە سەر پۆستە مە: پۆستە م! پۆستە م! وەلێ پۆستە م کاری کراوە، لە خۆینی خۆیدا پە لە فرکی یە تی! لەو کاتە ی هاوسەرە کە ی، مەلۆتکە کە ی لە ئامیزی داوی، تەنیا ئەو ئەندە ی لێدەبیسستن کە سێ جار لە سەریە ک دەلی: توخوا مە چوونە شاری و گوندی جێمە هیلن! دەستیکی عە لە تریکە کە یە تی و وە ک ئامانە تیک لە سەر مەلۆتکە کە ی نێو باوەشی دادەنێ بۆئەوێ وە ک میراتییک بۆ کۆرە نۆ پۆژییە کە ی جێی بەیلێ و دەورویەری خۆی و خەلکانی دیکە ی پێ رووناک بکاتە وەو، دەستە کە ی دیکە ی چەنگیک لە قوری گوندە کە ی

گیر ده کات، گۆلمی پر له قورپی ده گوشت، به جوریک له که لیینی قامکه کانی
 قور فلوجقه ی ده کات، وه ک نه وهی به به هاترین و پیروزترین گه وه هری
 له نیو ده ستیدا پاراستبیت! له و کاته دا چاوکی پر له جه سه رتی هه لهینا:
 توخوا مه چوونه شاری و گوندی خومان چۆل مه کهن! چاوی برییه نیو چاوی
 کاکه رهشی: توخوا کاکه رهش!... به لام پیی ته واو نه کراو سه ری که وت، وه ک
 بیه وی منداله کانی ئامانه تی کاکه رهشی بکات! نه و ریزه وشه یه ی ده یوست
 ده ربانبریت، ته نها توخوا کاکه رهشه که ی له زار هاته ده ری، باقیمه نده ی وشه کان
 هیندیکی له زاریدا قه تیس مانو هه ندیکی دیکه یان له گه روویدا خنکان،
 به مه زنده پییان وابوو ده لی: توخوا کاکه رهش ئاگاداری مالو منداله کانم
 به و چاوت لییان بیت! رۆسته مه شیت گیانی سپاردو بوو به په یکه ریکی
 ساردوسر، وه کو کۆتریکی سپی له شه قه ی بالیداو بو به ربه رۆچکه ی ئاسمانی
 هه لشکاو بو هه تا هه تایه له به رچاوان ون بوو. دایکی، خوی به سه ردا هیناو
 ژنی زهیستانیش به مه لۆتکه ی قۆنداغه کراوه ده دادو فیغانی به ته نها مانه وه ی
 به سی مندالی سه رکه وینکه وه، به ردی ده تونده وه! نازانم چۆن نه فره تی نه و
 شه وگاره پر له غه دره و تووک و نرای دایکی ره شپۆشو مه لۆتکه و ژنی زهیستان،
 ته ختی زالمان نغرو ناکات!

تفه نگه چیه کانی ره فعه ت ئاغای، به په له مرگینی کوشتنی کاکه رهشیان
 گه یانده ئاگاهه یان، دلنیا یان کرده وه که به چه ند گولله یه ک نه نگاوتویانه و
 گوریان له شله یی که وتنی بو نیو گۆمیلکه باراناوه که بووه، به گۆنی خۆیان
 ناله ی پیش سه ره مه رگیان بیستوه!

نه وشه وه له دوا ی پارشیوی، ره فعه ت ئاغا له خوشییی نه و سه رکه وتنه

نەنووستەووە گوئی بو گریانو دادو فیغانو غەلبە غەلبی کرمانجەکانی
ئاوایی، لە بەرده‌رگای مائی حاجی سمایی، شل کردبوو. ئەو‌هش زیاتر د‌ل‌نیای
دە‌کردەو‌ه کە پیلانە‌کە‌ی ئامانجی خۆی پ‌یک‌او‌ه، ج‌غارە‌یە‌کی کە‌یف‌خۆشی
دا‌گیر‌ساند، وە‌ک برا‌و‌ه‌کانی سە‌رم‌یزی قوما‌رخانە‌کان. لە‌نیو دیو‌ه‌خانێ وە‌ک
فەرماندە‌یە‌کی برا‌و‌ی مە‌یدانی جە‌نگ دە‌ستی چە‌پی لە‌سەر دە‌سکی دە‌مانجە
چوار‌دە‌خۆرە‌کە‌ی قە‌دیە‌تی، وە‌ک تۆ‌لە‌ی حە‌وت پ‌شتی خۆی پ‌ی کرد‌ب‌یتە‌و‌ه!

لە‌گە‌ڵ ئە‌نگو‌نتی س‌پ‌یدە‌، تاری‌کی کل‌کی بە‌ د‌وای خۆ‌یدا پ‌اک‌یشاو‌ پرو‌ونا‌کی
شو‌ینی گ‌رتە‌و‌ه. د‌یمە‌نی پرو‌و پ‌ن‌ینە‌و‌ه پ‌رچ دە‌ره‌ینانی ژ‌نان لە‌ بە‌رده‌رگای مائی
حاجی سمایی، بە‌ پرو‌ونی دە‌بینی، ئە‌و‌هش، د‌ل‌نیایی زیاتری بە‌ پ‌ه‌ف‌عە‌ت ئا‌غا
دە‌بە‌خشی. لە‌نا‌کاو هە‌و‌الی کو‌ژرانی پ‌ۆ‌ستە‌مە‌شی‌تی ب‌لا‌و‌بو‌و. لە‌ قولایی و
پانتایی دە‌رو‌ونو و‌یژ‌دانی خە‌ل‌کی ئا‌وایی زری‌کە‌ی دە‌نگ‌یک‌ی خە‌مە‌نگ‌یز لە
گو‌تیاندا دە‌زری‌نگ‌یتە‌و‌ه زایە‌لە‌ی د‌یت. نا‌خ‌ر توانای ناش‌تنی قامە‌ت و شو‌ناسی
گو‌ند‌یک ه‌یندە‌ ئاسان نی‌یه! شین‌گ‌یزان بو لە‌ دە‌ستدانی پ‌ۆ‌ستە‌مە‌شی‌تی هە‌روا
سانا نی‌یه، بە‌ ل‌کو گە‌ل‌یک گ‌رانە!

گۆ‌ردە‌کان، بە‌ پە‌لە‌ ئە‌و هە‌و‌الە‌یان گە‌یان‌دە‌ پ‌ه‌ف‌عە‌ت ئا‌غا کە ئە‌و‌ی کو‌ژرا‌و‌ه
کاکە‌ پ‌ەش نی‌یه، بە‌ ل‌کو پ‌ۆ‌ستە‌مە‌شی‌تە! ئە‌و‌یش دە‌ل‌ی: ف‌ل‌ق‌یر و جە‌هە‌ندە‌م،
کرمانج هەر کرمانجە! بە‌ تە‌وسە‌و‌ه دە‌ل‌ی: پ‌ە‌نگە بە‌و نی‌و‌ه‌شە‌و‌ی لە‌ گە‌رمە‌ی
ئە‌و گۆ‌للە‌بارانە‌ و‌یست‌ب‌یتی بە‌ هانای کاکە‌ پ‌ەشی‌یه‌و‌ه چ‌و‌وب‌ی!

ژ‌نانی ئا‌وایی بو شی‌و‌ە‌نی پ‌ۆ‌ستە‌می، کە‌زی و پ‌رچیان کرد‌ۆ‌تە‌و‌ه،
هە‌ریە‌کە‌و تە‌شت‌یک قو‌ری لە‌سەر سە‌ری پ‌ۆ‌کرد‌ییە. گۆ‌ند ن‌غ‌رۆ‌ی خە‌م‌و لە
دە‌ستدانی پ‌ۆ‌ستە‌میە. نا‌خ‌ر خە‌ل‌کی گۆ‌ندی هە‌رگ‌یز بە‌ چ‌اوی کە‌م تە‌ماشای

پۆسته مه شیتیان نه ده کرد، ئه و پاشناوه ی هه ر له ئاغا کانه وه به سه ردا برابوو، به لام کاریگه ریی له سه ر که سایه تی و خوشه ویستی نه کردبوو، به لکو شیرینتری کردبوو، که پێیانده گوت پۆسته مه شیت، وه ک مروڤیکی بلنډه گه زو پاکیان له ده ستدا بیت! ئا له و پۆژه دا بۆ خه لکی ئاوی ده رکه وت که خوشه ویستی نیشانی ده دا پیاوی مه زن و به شانوشه وکه ت، کێیه!

به پیروژکردنی گوندو خاکدۆستی، یه کێک له خه سلته جه وانه کانی پۆسته مه شیتی بوو، که له که م که سدا هه بوو، ئاوا گزنگی خاکو گوند بزانی. هه میشه نه فره تی له و که سانه ده کرد ده بنه کۆیله یه کی سه رکزی به رده رکی زالم، نه وانه شی خوشده ویست که دانانه وین و بار ناگۆرن و نه وینیان پێ که سه ری شانه. هه ر نه وه ش هۆکار بوو بۆ براده رایه تی و خوشویستی کاکه ره شی. له و شه وه وه، ئه و گۆمیلکه ئاوه ی بوو به گۆمی خوین، ئیدی که س ئالی گۆمیلکه ی به رده رکی هه ساری مالی حاجی سمایی، ناوه که ی گۆرا بۆ پۆسته م کۆزرای! کاکه ره ش، وه ک پێشه ی هه میشه یی و خه سلته تی خۆی، به هه له شه یی بریار نادا تو گه فوگۆری بی کردار ناکا، بۆیه به دیار ته رمی پۆسته مه شیتی و به دلێکی پر له هه سه ره تو هاوارکی تاساوه وه، کوور بۆته وه و رقی تۆله سیننی له ناخیدا قۆلپ ده دا!

هه والی کۆزرائی پۆسته مه شیتی نه ک هه ر خه لکی گونده که ی خۆی، به لکو ته وای گونده کانی ناوچه که ی تاساند. ناخر پۆسته م جیگای له دلی هه موواندا کردبۆوه خوشیانده ویست، وه ک هیمای گوند چاویان لێده کرد. له رووی که سایه تی و خوشه ویستییه وه هه مان پۆسته م بازرگانی جازان بوو، بگه به و پاشناوه شیتیه ی خوشه ویستتریش بووبوو!

ئەورۆ لە گۆرستانی گوندی، عەلەمداری گوندپەرورەریک دەنێژری. هیشتا
بۆنی بارووت کونەلووتی خەلکی بەرنەداوە، هەرمنداڵیکی ئاواپی دەبینی،
جۆرکە قەوانیکی بە دەستەوێه، خۆلی خەمیکی یەكجار قولۆ ئازاریکی
یەكجار بە سوێ لە پرووخیساری کرمانجەکانی گوندی نیشتووە، بە جۆریک، لە
هەركەسیک دەروانی خۆی بە خاوەنی پرسەکە ی دەزانی!

لە دوا ی پرسەو میوانداری خەلکی گوندەکانی دەوروێر، شەوێ لە مائی
رۆستەمی کۆبوونەو، مەلای گوندی هەلیدایە قسانو لە دوا دلدانەو
هاوسەر و داکی رۆستەمی، گوتی: خزمینە، ئەو مەلۆتکە یە ناگری ئاوا بێناو
بمینیتهو، لە دوا ی ئەو پیاوێ، ئەرکی ئیمە یە ناویکی لیبنین! هەموویان
کۆک بوون ناویکی وای لیبنین، لە گەل پرووداوە کە بگونجی و گوزارشت لە
بێباوک مانەوێ مندالە کە بکات، بۆیە ناویان نا مەغدوور، بە واتای ئەوێ بە
دەستی غەدداریک غەدری لیکراوە و بۆتە پاشباب.

۱۲

کات له سهر هيچکەس ناوهستى، له دواى مردنى ههركەس، شهو و رۆژو مانگو سالو وەرژ، بى پسانهوه دینو په کى خوڤان له سهر هيچکەسيک ناخه! به هاره، سه رماوسو له بارگه ی خو ی پيچاوه تهوه، دهشتودەر بهرگى مه خمه رىکى سه وزى پوشيوه، په په سيلکه کان د هندوکیان پر له قوره شين ده که نو ده ی بهن له بهرميچى خانوه کان ده ی که نه هیلانه ی نو، گوله باخه کان نهو نيويهان پرکردوه له بونی خوش، بونی هاتنى به هار. هه رنمه بارانیکی به هاری دهباریو پاشان خوشی ده کات. کۆلکه زېرینه وهک په پرى تاوس ناسمان ده خه ملىنى، گوله حاجيله و کوریکه زه ده ملیان داوه ته وهیه کو به شنه ی شه مالىکی هه سته زوین وهک شایى په شه له کیان گرتبیت، راده هه ژین، وهک کابانى گه و ره مالا ن خوڤان راده ژینن، هه موویان که شیده ی زه ردیان به ستوه، رپنک هاوشيوه ی حاجیه کانی مالى خودا! کووره هه نکه کان شه له خه ی نو ی ده ده که نو هه نديکیان مالیان له یه کتر جیا ده که نه وه. به یانیان ناونگی سهر په ره ی گولان وهک کریستالو یاقووتو مرواری ده ده رهوشینه وه و بریسکه ی له نه ستیران ده برن! شوانه کان ده نگیان له تیری مه ره کانیانه وه دیت، شمشاله کانیان ناوازی تیربوونی مه ره کانیان ده ژهنن، شه که نیره کان پيشبرکى و نمایشی

شەپەقوچانی دەکەن، کاریلەکان ھەلەدەستەنە سەرپشتی یە کتر، گمەو بوغە ی کۆترە مەستەکان سەدای عیشقیکی شیتانەیان بە گوئی دەرووبەردا دەدا. لە لای ئیمە ی گوندی، بە ھار، کردنەو و خستەنە سەرپشتی دەرگای خوشنوو دی و فەرەحنایە. بە ھار بەزینی لە شکری سەرما یە لە بەرامبەر تیشکی خۆر.

بە ھار، چەند رۆژنکی کەمی ماوہ بو دروینە ی جو، کاتی باراش برانئییە. خدە ی پلکە ھەمینە ی، بە خۆ ی و بە داک ی لە مالتیکدا دەژین، ئاردییان لە کەندوویدا نە ماوہو، گەنمی باراشیشیان تەواو بوو بوو. خدە رۆشتە مالتی حاجی سمایلی بو ئەو ی ھەندیک دانە وێڵە پەیدا بکات و لە ناشی بیکات بە ئارد. لەوکاتە حاجی سمایل لچی ماینە کە ی لەواشە^(۱) دەکرد، خەریکی برینی کەسمە ی ماینە کە یان بوو. خدە سلاوی کرد. حاجی سمایل بە پروو یە ک ی گەش و راوژنکی باوکانە کوتی: یاخو بە خیری یی سەرچاوی مامی خۆت، کورە خدە ئەوہ بو دیارنی؟ ماوہ یە ک ی زۆرە ناتینم! ئەوہ کە ینی مام و برازایە تی ئاوا دەبیت؟!

لەدوای ئەو ی یارمە تی حاجی سمایلی دا لە برینی کەسمە ی^(۲) ماینە کە ی، پروو کردە حاجی سمایلی: نە ئاردمان لە کەندوو ی ماوہو نە باراشیش لە جەوا لآن، تە گبیرم چییە؟ حاجی سمایل کوتی: ھە ی لە مامت نە کەو ی ھەر زۆر ئاسانە، ئەو پارچە جو یە ی لای قەلاوہ مان^(۳) زەرد بوو، بە تاییبە تی سەر

۱. لەواشە: ئامرازنکی دارینە، بو گوشینی لیچی و لاخ لە کاتی کەسمە کردن و ئالکردن بە کار دێ.

۲. کەسمە: کرۆژە یە کە لە ئیسک نەرمترە، لەسەرەو ی کونەلووتی کەر و و لاخە بەرزە دێ، تا نە بر دێ، و لاخە کە ئالیک ناخوات.

۳. قەلاوہ: پیزە گردۆلکە یە ک ی چەقەن و کرپنە، دامپنە ک ی زەو یی کشتو کالییە،

بَلندایی و چه قینه کان، له گهل کاکه پرهشی کورم دوو داسان بهرن هه تا ده توانن
جۆی بدرورون. دوو کوتکی ساوه رکوتانه وهش له گهل خۆتان بهرن، ههر له وئ،
بایسی به رکوتیکی باش جۆی له گهل خۆتان بیینه وه، له ناشی لیبیکه و ئاردی
خۆت بیینه وه!

یه ک له براده ره ههره نزیک و جیمتمانە کانی کاکه پرهشی، خده بوو. خده،
تاقانه ی دایکی بوو، بابی، ههر زوو کۆچی دواپی کردبوو، بۆیه به خده ی پلکه
هه مینه ی بانگیان ده کرد، تاوه کو له گهل خدره کانی دیکه ی گوندی لییان تیکهل
نه بیت. له پرووی ژیانو گوزهرانییه وه دهستکورتو نه دار بوو، نه وهی خوا دابوویه
عهبدی خۆی، نه یسوو، له داره تی دنیایی نه وهی هه یسوو و نه یسوو ده مانچه کی
ئوسره ی بی کوتو، رانکو چۆغه یه کو کلاشیکی بنپه رۆ بوو. ههر کاتییک قایشرو
قروشی ده مانچه ی راستو چه پ له خۆی ده به ست، نه وهی خده ی نه ناسیبا
ده یگوت: نه و زه لامه قوچاغه ده بی چه ند جووت هیستری له ئاقاری بگه رۆ
چه ند عهر به گهنمی تۆ کرد بیئتو چه ند شوانکارو نیوه کاری له سه ر مه پرومالاتی
بیئت، خاوه نی چه ند رینجبه رو سه پانان بیئت!

خده گه نجیکی خرکه له ی وه ک ته شی بادراو^(۱) بوو، چاو زیتو وشیارو
به ده ستوبرد، ههر چه نده بییکه س و تاقه زه لام بوو، به لام پره شییدو به وه ج بوو.
هه موو جاریک کاکه پرهش ده یگوت: خده، جیگای چاوی تیدا هه یه^(۲)، نه گهر

که وتۆته به رجاده ی هه ولیر - که رکوک.

۱. ته شی بادراو: خولانه وه هه لسوورپانی ته شی به گورجی له کاتی پستندا. به
کینایه بۆ که سی گورجوگۆل و هه لسوورپاو به کاردئ.

۲. جیگای چاوی تیدا هه یه: به که سیک ده گوترئ که جیی ئومید بی و چاوه یوانیی

چاک پەرەردە بکړئ و له خەلکي خراپ و کاري نابەجی دوور بخړیتەوه، دەکړئ
نیشی سەختی پېښیږي و لیښی دلنیا بیت ئەنجامی دەدا، چونکه زوړ
نازایه و گولله ی له تەختی نیوچاوانی بەدی ناگەریتە دواوه، خوزگه ئەو هەموو
نازایه تییه ی لهو کارانه بە ختوخورایی بە با نە دەدا، دەبوو کارەکانی قازانجی
خەلکي هەژارو کرمانجانی تێدا بوايه!

خە، ئەگەر نانی شەویشی نەبایه، خەمی نەبوو، هەمیشە دەم بە پیکه نین و
شاد و پر وزو بە جوولە بوو، تەنها ئەو ی له لای گزنگ بوو و بایه خێ پێدەدا،
پانکو چۆغە و پشتینی سپی کە پنه کو کلاشی بنه پوؤ کیفکه دەمانچە کە ی
بوو. ئەگەر ئەوانە ی جوان بوونایه، شای بە سەپانی خۆی نە دەگرت! تازە رادیو یه کی
پەشی کړی بوو، تەنها بۆ گۆرانییه کانی حەسەن زیرە کو برایانی زینۆ کاوئس
ئاغاو تایەر توفیق، له گەلێان جهزم دەبوو، پێسی وابوو گۆرانییه کان هەموو ی بە
خاتری ئەو گوتراو نو مەبەستیان خەیه و هەر بە خۆی پالەوانی نیو داستان ی
گۆرانییه کانه. تانەو سالانە ی دوا ییش، کەس له گوندی نەیدەزانی خە ی
پلکه هەمینە ی خزمی هەیه، بۆیه خە هەمیشە هەستی بە بیکه سی خۆ ی
دەکرد، چونکه تاقە زەلام کەوتبوو و هەمیشە بە دوا ی دۆزینەو ی خزمە کانیدا
دەگهرا، له ئەنجامی ئەو گهرا نەدا ماله مامی کی زوړ دەولە مەندو مەرداری کی
سەر وەتمە ندی خۆ ی له گوندی کی ئەو دیو ی زووری، دۆزییه وه، زوړ خوشحال بوو بە
پرکردنەو ی ئەو بوشاییه ی له ژبانی کۆمەلایه تی هەیبوو، هەمیشە کە دیگوت
مالی مامم، سەد مامی له دەمی بەردەبۆوه و شانازی پێوه دەکردن.

مالی مامی، به پیچه‌وانه‌ی هه‌سته‌کانی خده‌ی ره‌فتاریان ده‌کرد، ته‌نها نه‌و کاتانه به خزمایه‌تی پله دووی خده‌ی قایل بوون، که له‌گه‌ل یه‌کیک به ده‌مه‌قاله ده‌هاتنو له‌سه‌ر په‌رتزو شه‌په‌سه‌گ و شه‌په‌مندالو کی‌شه کۆمه‌لایه‌تییه‌کانی دیکه‌ی گوندنشینان شه‌ریان ده‌بوو، له‌و کاتانه‌دا به دوا‌ی خده‌یاندا ده‌ناردو خۆیان پی‌ه‌لده‌دایه‌وه، به‌لام که کی‌شه‌که‌یان ته‌واوده‌بوو، له‌ شینه‌یی هیچ حیسایان بو خده‌ی نه‌ده‌کرد، چونکه ده‌ستکورت بوو و، به هۆی هه‌ژارییه‌که‌یه‌وه به هاوشانی خۆیانان نه‌ده‌زانی و پییان شهرم بوو به پروته‌له‌یه‌کی ناوا بلّین نه‌وه خرمانه!

به هۆی گه‌رانو چاوکرانه‌وه‌ی خده‌ی پلکه هه‌مینه‌ی، خه‌لک زانی مالّه‌مامیکی له‌و گوندانه‌ی نه‌ودیوی زووری هه‌یه. به‌لام هه‌تاوه‌کو خده لییان نزیکتر ده‌بۆه، نه‌وان به پیچه‌وانه‌وه، به هۆی ده‌وله‌مه‌ندییانو خاوه‌نداری جووته‌هه‌سترو بارگینی عاره‌بانه‌و کشتوکالّیکی زۆرو گه‌وره‌ترین مه‌رداری ناوچه‌که بوون، دووریان له خده‌ی پلکه هه‌مینه‌ی ده‌کرد، خۆیان له بوونو خرمایه‌تی نادیده ده‌کرد. له جیاتی سه‌ربێریک، سی سه‌ربێریان هه‌بوو. کاتیک می‌گه‌له‌مه‌ره‌که‌یان رووه‌و گوندی بو سه‌ر کۆلو بییری به نیازی ناودان سه‌ر ده‌کرد، نیره‌که‌ری دۆلابی ده‌وه‌ستاو ده‌ره‌قه‌تی هه‌له‌ینجانی نه‌و هه‌موو ده‌ولکه‌ ناوه‌ی نه‌ده‌هات! به‌رای مه‌ری، نیرییه‌کانی پیش می‌گه‌لی ده‌گه‌یشتنه سه‌ر کۆلو بییری، مه‌ره‌که‌تره‌کان^(۱) هه‌شتا هه‌ر له ئاقاری بوونو سه‌روینی می‌گه‌له‌که‌ی دیار نه‌بوو. به جۆریک، نه‌گه‌ر له دوا‌یی بای، گو‌یت له زه‌نگو‌لی ملی نیرییه‌کانی به‌رای مه‌ری نه‌ده‌بوو، به‌و پی‌چو بزنه‌رنگایانه‌ی گه‌وه‌ی گردی

۱. مه‌ری که‌تره: نه‌و مه‌ره نه‌خۆشه‌ی که له‌دوا‌ی می‌گه‌لان به‌جی ده‌مینن و له‌گه‌ل مه‌ره‌کانی دیکه پی‌ه‌درنا‌با.

لە قەدى دەسووپا، دەتگوت مارەزىو، ھەزار پىيەكانە لە گەردنى گەردى دەسووپتەو، تىي ئالەو. بەو نىرىنەى بەھارى مەر دوو بىرىيە^(۱)، بىرىيەكان بە سەتلى مەنجهلى زنجىردار بۆ لای سەرىيەكان دىن، سى بەردى سەرىيى دانراونو شەش بىرى ئامادەن بۆ دۆشىن، يەك لەوانە ھەفسەتى ئاموزای خەدى پلەكە ھەمىنەى، ھەك بەرخە كۆرپەى دواى مېگەلان، خۆى دەلەنگىنى! ھەفسەت، لە بەرايى پىريان دەروا ھەكى مەرى بە دامىن بەرۆك^(۲) خۆى رادەنىو دەلەنگىنى! دەلىى قورىنگى لە پىش رەوئەو گەردنى خۆى ھەلدەكىشى، سەرى پەنجەى دەستو پى، لە خەنەى ناو، سەرى پەشتى بە گازو گورىنگانى لە كەمەرى بەستاو، لە چكەو رەفتەى سەرى ھەكو تىلاك بەلارى لەسەرى بەستاو، جۆتە بسكى، سەد سووندى دەخۆى كەلافە ئاورىشمى چىنە لە بناگوئىرا بردۆتەو پەشتى سەرى بەستاو، گەندەمووى لاجانگى بە كزەى باى شەمالى دەزىوون، خەناو كەى مۆرىو مەرجانو قەنەفرى شۆر كۆر دۆتەو مابەىنى زەدەمەكان، بۆنەو ھەى تۆزىان لى نەنىشى! لەگەل رەفتو رۆىنى لە مجىزى، گوارەى پىنجگۆى دىنەو بۆ لای چەرخەى رومەتى گورگورى. بەرلەو ھەى لە تەنىشت بەردى سەرىيى دامەزى، قۆلۇ زەندى بە بازىى بە ئەنگوچكى كراسەكەى شەتەك بەدات، گەندەمووى قۆلۇ مەچەكى نىشانىان دەدا ھەك پوانىكى دەستە خورە، دەستى ھەرى روجلە بەرە پى نەگەىشتو، ھەرى

۱. مەر دوو بىرىيە: واتا مەر پۆللى دوو جار بىردەكەى و دەدۆشەى.

۲. مەرى بە دامىن و بەرۆك: مەر كاتىك خورىيەكەى بە تەنىشتەكانىو شۆر دەبىتەو سەرى زەوى و دىمەنىكى جوانى پىدە بەخشى. بە كىنا بەش بۆ ژنى شۆخو شەنگ (شۆرەژن) بەكارەى.

دهرماني عه تارانە نهیبینیوه، دهنگه قه نهفرێکی له کونی سمینی کهپووی له جێی خهزیمی ئاخنیوه، بۆئهوێ سمینه کهی کۆر نه بیته وه. دوو چاوی کال، خه لک دهیانگوت: چاوی حه فسه تهی سبه ینان شینه و دوای نیوه پۆیان به لای سه وزیدا ده پۆنی، دوو ئه برۆی ئه ستووری پر، وه ک پاوانی سهر ره وهزه عاسیکان دهوی هیچ مقه سو کشته کی ئاریشگه رێکی نه گه یشتو تی، برۆکانی تیکه ل به یه کتر بوینه وه. حه فسه ت، زۆری پی خوشبوو کاتیک ژنه به ته مه نه کان دهیانگوت: ئه وهی برۆی تیکه ل به یه کتری بوو بیته په یوه ست بیت، نیشانه ی ئه وه یه ی ده بیته ده ستگیرانی ناموزای خۆی، شه وقی چاوه کانی، شه پی له گه ل ئه ستیران ده کرد، چه ر خه ی روومه تی، شو قی له مانگی بریبوو، ده می قوتی له یاقووتو مرواری له ناو کراوه!

خده، هه میشه له سه ر بهرده بیڕی داد نه یشتو سه ری مه ره کانی له بن بالی خۆی دهنه تاوه کو بیڕیه کان ده یاندۆشین. حه فسه ت هه موو جارێ ده چووه ی لای ئه و سه ری به ی خده ی ناموزای له سه ری دانیه شتوو. دیاره هه ردووکیان ژانیان بی ئه و چه رکه ساته دا خراویه که نیگیان له چاوه کانی یه کتریدا وردوخاش ده که ن! بۆ خده ی ئه وه نده به س بوو کاتیک حه فسه ت له دۆشینی مه رپک ته واوده بوو به پیکه نینه وه ده یگوت: به ره که ت^(۱)! ئه و به ره که ته ی که له زاری حه فسه ته ی بهرده بووه، خه رمانیک به ره که ته ی ده ر ژانده سه ر هه ستو ئاره زوو هه کانی خده ی، به شی یه ک هه فته ی خده ی ده کرد بۆئه وه ی دلێ پیی خوش بکات. به زه قی هه ست پی ده کرا جیاوازیه کۆمه لایه تییه کانو پله به ندیی مروقه کان ناتوانن

۱. به ره که ت: وانا به ره که ته ی تیکه وئ. له هه مان کاتدا نامازه بووه به وه ی که بلێ مه ره که ی به ره لایکه با به وات.

عەشق سەندەم بکەن. هیچ میرغەزەبێک عیشتقی پێ راناگیرێ، عیشت هیچ تەخوبێک نانا سۆ و تیری عیشت هەموو قەلغازو بەرەبەستێک دەسمێ!

خەدی پلکە هەمینە ی هەرکات لە گوندی ون دەبوو، دەبوا یە لە لای مائی مامی بیدۆزییەو، لە زووری ئاودیو دەبوو، هەتا وەک مائی مامی گیرە دەبوو، بە هەفتەو مانگ لەوێ دەمایەو، وەک رێنجەریک ئیشوکاری بۆ دەکردن، بە لام بێبەرامبەر دەستموستی. هەموو مەبەستیشی ئەو دەبوو، لە پێناوی توندوتۆڵکردنەوێ ئەو خزمایەتیە، قوربانسی بە خۆی بدات. بۆئەوێ بە خەلکی بۆلی منیش بێکەس نیو لە کەلێنی دیواری دەرنەپەرێومو کەنگرەبێکەسە^(۱) نیم، بەلکو وەک هەرکەسیکی دیکە مامو ئامۆزام هەن! دەبویست بیانکات بە گەورە ی خۆی لە ژێر فەرمانیاندا بێت. هێندە ی لەسەر زاری خوشبوو کە بە زمانیکی شیرین و پەر لە شانازی پێکردنەو کاتیک دەیگوت: دەچم بۆ مائی مام! لێ، مائی مامی بە هۆی دەوڵە مەندیو لە خۆباییبوونیان، هیچ بەهاو رێزێکیان بۆ ئەو هەستو هەوڵە ی خەدی نەبوو، هەستت دەکرد ئەو خزمایەتیە، تاک لایەنە یەو، لە لایەکی دیکەش زۆر بە پروونی هەست بە عاشقپوونی خەو حەفسەتی دەکرا، چونکە بەرلەوێ عاشق بێت، دارلاستیکی بە کێشکە پاساری و کوترەکانەو دەناو پشیلەو سە ی بەرەللا ی دەکوشتو چاوی کەرەکانی کوێر دەکرد، دەمانچە ی بە تەیرو ئاژەلەکانەو دەنا! عیشت ئەو کوپە ی بە جوێرێک گۆری، تەنانەت پێی لە میروولە یە کیش نەدەنا، بە مندا لانیشی دەگوت: توخوا مەیانکوژن، رەنگە نێرەو مێیە بن، یان عاشقەو

۱. کەنگرەبێکەسە: کنگر، هەمیشە بە تاقەو شین دەبێ. بە کینایە بۆ کەسیک کە کەسوکاری نەبێ، بە کاردێ.

ماشقه بن! عیشق خدهی کردبوه که سایه تییه کی مرؤفدؤستو ژینگه دؤست،
به پیچه وانهی پیش عاشقبوونی!

پلکه هه مینه، زۆرجار به رهته ستورکیکی ئارده ساواری له خۆی ده گرت،
که بیکاته خیر بۆته وهی خودا دلی خدهی نه رم بکاتو سه ریک له پیره دایکه
بیچاره ته نیایه که ی بداته وه! هه میسه په ریشانو چاو له پری کوره تاقانه که ی
بوو، پیره ژنیکی زۆر کۆله وارو ساده بوو. خده که رۆشیتبوو عه له تریکه که ی به
هه لکراوی جیمابوو، پلکه هه مینه نه یزانیبوو بیکوژنیته وه، هه رچه ندی به
شیوهی فانۆس کوژاندنه وه فووی لی کردبوو، نه کوژبۆوه، نه ویش عه له تریکه که ی
له ناو که ندووی گهنمی نابوو، به ئومیدی نه وهی بکوژنیته وه! جار جار ژنانی
ئاوایی ده چونه لای بۆته وهی هه ست به و ته نهاییه بیزار که ره نه کاتو هه ندیک
دلنه وایی بده نه وه. رادیۆ که ی خده یان هه لده کرد، بۆته وهی گوژیستی گۆرانییه ک
بن، هه رکاتییک کاویس ئاغا لاوکی گهنج خه لیل و هه فسه تی ده ست پیده کات،
پلکه هه مینه گورج رادیۆ که ده کوژنیته وه، ژنه کان ده لێن پلکه هه مینه نه و
رادیۆیسه ی بۆ ده کوژنییه وه و ناهیلی گوئی لیگیرن؟ پلکه هه مینه له ساده یی
خۆی ده یگوت: به خوی دلم نایه، خدرۆ که ی کورم لیره نییه، زۆریشی هه ز له
لاوکی گهنج خه لیلی کاویس ئاغایه، بۆیه ده ی کوژنیمه وه و ناهیلیم بیلێ هه تا وه کو
خدرۆ که ی کورم دیته وه! به کوتره کوتر له سه ر تاقیچکه ی قه د دیواره که ی داده نا
به ئومیدی نه وهی هه رکاتییک خده ی کوری هاته وه له سه ر هه مان لاوکی کاویس
ئاغای بیته گوئی بداتی.

خده ی پلکه هه مینه ی، به جوژیک عاشقی هه فسه تی ئاموژای بوو بوو و
هه ولی ده دا رۆژ تا ئیوارێ لێ دیار بیته له به رچاوانی ون نه بیته. سه باره ت

به چاوی حەفسەتێ، زۆربە ی پرۆژەکانی سالی له لای مالی مامی به سەردەبرد. له وه تە ی عاشق بووه، دەلێی گری تەندووهره، له دوورپا هالاو و تینی دێ! هیچ لوقمانیک چاری ناکات. ئەو عیشقە ی لێ بوته دەردو کوانی سەر دلی له قولایی روحیدا جیی خوشکردوو. ئەو ناسۆره ی له دلیدایه، ژانی داووته ئیسقانی و هەموو بوونی داگرتوو. خە، بارته قای یه ک دنیای پیخوشه کام کار ناسته مو سه خته، مالی مامی بهوی بسپێرن!

پرۆژیک، مامی ئەسپیک سەرکیشی تۆرو سەرشیستی له تهویله ی دەرھینا، ئەسپ چ ئەسپ، چاوی سوور بووه هەر له هەوران رادەمیانی! دەستی بو دهبە ی چەنگ دەداته ناسمانی! هەستاوته سەر پاشووان، وه ک به نیازیت له سەر پشتی هەوران تەپادی بکات! کەس زاتی ئەو ی ناکات خۆی له قەرە ی بدات. ئەسپیان زینو لغا کرد: کێ دەوێری و له خۆی رادەبینی سواری بیستو غاری پی بدات و چەند تەپادیکی پی بکات؟ خەش مجیزی له و سەرکیشیانە یه، به تاییه تی له بهرچاوی حەفسەتێ! هەرچەندی حەفسەت به چاو و برۆیان پییدەلێ: نەکە ی ئەو سەرکیشییه ترسناکه بکە ی! وه لێ ئەو، بریارو به لینی داوو پاشگەز ناییتەوه. هەموو کەس دەیانزانی ئەو ئەسپه، سواری قەبوول ناکات، چاوهروان بوون بزانی خە ی چۆن به فەیز دەگە یەنێ و دیفەوتینی! خە له وانه نییه قسەو به لینی خۆی بخواتهوه و پاشگەزبیتەوه، چونکه هەر له مندالییه وه فیری سوارچاکی ببوو. دەکەوتتە سەر خانە ی زینی و پیی له رکیبی داوی. ئەسپ هەلدهستیتە سەر پاشووانو دهبەوی چەنگە بازی هەوران بیت. خە توند خۆی به قەربووزی زینی وه ناوه و حەفسەت خیری مەنجە له ماستیکی له خو گرتیه خە سەلامەت بیتو له حەسارپا ناوینە ی بو رادەگری و شەوقی

له خدهی ده‌گرنی، بۆنه‌وه‌ی هی‌زو توانای پی‌ بیه‌ خشی‌ و به‌سه‌لامه‌تی بگه‌رێته‌وه‌و
 له‌ نه‌سه‌په‌که‌ی دابه‌زی. به‌لام خده‌ و‌ا‌ حالێ ده‌بی‌ت‌ نه‌و‌ ئاوینه‌را‌گرتنه‌ بۆ‌ نه‌وه‌ی
 ده‌ستخۆشی لی‌بکات‌ و‌ دا‌وای به‌رده‌وامی لی‌ده‌کات. نه‌سه‌پ هه‌لی‌ده‌گرنی‌ بۆ
 تخو‌بی‌ ئاقاری گونده‌گانی‌ دیکه‌، هه‌رچی ده‌کات، نه‌سه‌پی‌ تایین‌ ناتوانی‌ خده‌ی
 له‌سه‌ر پشتی‌ خۆی به‌ربداته‌وه‌. نه‌سه‌پ له‌ ئاره‌قه‌ی‌ ره‌ش‌ و‌ شین‌ ده‌بی‌ت، گلۆز
 گلۆز که‌فی‌ له‌ گونانی‌ به‌رده‌بنه‌وه‌، ناچارده‌بی‌ت‌ گو‌نی‌ شو‌رده‌کات که‌ تا‌کو‌ نی‌ستا
 که‌س نه‌یتوانی‌وه‌ ئا‌وا‌ ر‌امی‌ بکات. خده‌ زۆری‌ هه‌ز ده‌کرد هه‌رکارێک‌ ناسته‌مه‌و
 به‌ که‌س‌ نا‌کرێ، مامی‌ به‌ویی‌ بسپی‌رێ، نه‌گه‌ر به‌ نرخ‌ی‌ ژیانیشی‌ بی‌ت، بۆنه‌وه‌ی
 ر‌استینه‌ی‌ د‌لسۆزی‌ خۆی‌ بۆ‌ مامی‌ به‌یان‌ بکات. نه‌و‌پۆژه‌ له‌ گوندی، با‌س
 هه‌ر با‌سی‌ سوارچاکیی‌ خده‌ی‌ پ‌لکه‌هه‌مین‌ه‌ی‌ بو‌و، نه‌وه‌ش‌ هه‌فسه‌تی‌ د‌لخۆش
 ده‌کرد. نه‌وشه‌وه‌، به‌ قسه‌ی‌ شو‌انه‌کان، گو‌رگ‌ گیس‌کین‌کی‌ خو‌اردبو‌و. خده‌ش
 سی‌ شه‌وان‌ به‌ ده‌مانچه‌وه‌ بۆی‌ دانیش‌ت، که‌و‌له‌مه‌رپ‌ن‌کی‌ به‌سه‌رخۆیدا‌ کیشابو‌و.
 شه‌وی‌ سی‌یه‌م‌ ئا‌واته‌که‌ی‌ ها‌ته‌دی، گو‌رگه‌بۆری‌ کو‌شت، هه‌رچه‌ند‌ له‌به‌رخۆیه‌وه‌
 ده‌ی‌گوت: نه‌ده‌ب‌وا‌یه‌ بیکوژم، ره‌نگه‌ می‌یه‌ی‌ هه‌بی‌ت‌ و‌ عاشق‌ بی‌ت، به‌لام‌ ده‌ستی
 مام‌ شکاوه‌. چونکه‌ نه‌و‌ گو‌رگ‌کو‌شتنه‌ی‌ خده‌ی‌ له‌ گوندی‌ ده‌نگی‌ دا‌یه‌وه‌، که‌
 خده‌ گو‌رگی‌ له‌ یه‌خ‌ه‌ی‌ خه‌ل‌کی‌ گوندی‌ کردۆته‌وه‌. خه‌ل‌کی‌ گوندی‌ ده‌ستخۆشی‌یان
 له‌ خده‌ی‌ ده‌کرد، لی‌ ده‌ستخۆشی‌ی‌ هه‌فسه‌تی‌ جیا‌وازو‌ تایبه‌ت‌ بو‌و، کا‌تیک
 به‌و‌ گفته‌ شیرینه‌ی‌ ده‌ی‌گوت: ده‌ست‌ت‌ خۆش‌ بی‌ ئامۆزا‌ گیان! نه‌و‌ گو‌رگه‌ به‌
 خه‌ل‌کی‌ سی‌ گوندان‌ نه‌ کوژرا، د‌وا‌جار ئامۆزا‌که‌م‌ کو‌شتی. خده‌ خه‌ریکه‌ به‌و
 ده‌ستخۆشی‌یه‌ی‌ هه‌فسه‌تی‌ ب‌ال‌ ده‌گرنی! نه‌و‌ گو‌رگ‌کو‌شتن‌ و‌ نه‌سه‌پ‌سواریه‌،
 خده‌ی‌ کرده‌ پ‌اله‌وانی‌ نی‌و‌ قسه‌و‌با‌سی‌ ژنانی‌ سه‌را‌وو‌ ده‌را‌وان. هه‌فسه‌ت‌ دا‌وای‌ له‌

خەدی کرد ددانەکانی گورگی بۆ بێنیتەوه لە زێریان دەگری، دەلێن بۆ زۆرشت
باشەو تالعو یە غبارت پێ هەلەستێ!

ئێ وا هەبوو لاشەی گورگە کەشی نەبینیبوو دەیگوت: گوللەی لە بەینی
هەردوو برۆی داوو دەلعازی فەراقی پەشی لێبڕیوه. نیشانەشکێنێکە دەرزێ
هەلەگری! گەنجەکانی گوندی هاتنە لای خەدی پلکە هەمینە: توخوا
لە گەلمان وەرە جگی گورگە کە دەردینین، دەلێن جگە گورگ بە هەرگەنجیکی
بێت، هیچ کچیک داخوازییە کە پەت ناکاتەوهو تالعو یە غباری زۆرباش
دەبێت! کاری جگە گورگی لە قوزە کە مەتیاری کە مەتر نییەو بگرە باشتێشە!

ئەو ناسینو دەرکەوتنە خەدی، مائی مامی نیگەرەن کردوو، هەرچەند
دەکەن نازان بە چ بیانووێک لە یە خەدی خۆیان بکەنەوه. پۆژانەش
راسپاردە پلکە هەمینە بۆ خەدی دیت کە داوای لێدەکات سەرێکی داکی
خۆی بداتەوه. دیارە مائی مامیشی ئەو گزنگی پێدانهی حەفسەتی بۆ خەدی،
گومانی لا دروست کردوونو زۆری توورە کردوون، چونکە خەدی بە هاوشانی خۆیان
نازان، لە لای خەلکی ناوایی و نیشان دەدەن کە بە نازو زگی ئیشوکاریان بۆ
دەکات. وایان ناساندوو کە گواپە خێریان پێکردوو و هێشتووینە لە لای ئەوان
بگیرسێتەوه! مامی کەوتە ئامۆژگاریکردنی و داوای لێکرد بچیتەوه گوندە کە
خۆیان سەرێکی داکی بداتەوه کە لە پیریان کەنەفت بوو و چاری لە پێشەتی و
کەس سەراسووی ناکاتو خەریکە لە تەنهایی خۆیدا دەمرێ. ئامۆژگارییە ک،
هەزارو یە ک دەرکردنی دینا!

پێیگوت: ئێستا ئیشوکارمان کەم بوو، پێیستمان بە یارمەتی تو نییە،
هەرچی زوو دەبێت بچییەوه سەرێکی ئەو پیرەدایکەت بدەیتەوه، کە خەریکە

له دووریت سوئی ده بیته وه!

پلکه هه مینه له ژووریکه په قو پروت، به تاقي تهنه له گه ل پشيله هه کو
 سئندوو قیکی بۆراقی ده رگا هه لقه ندر او و فانوسیکی کۆنی تیشک کزی قه د
 دیوارو دوو ده ست نوینی شپو چه سیریکو شه ربه هه کی ناو خوار د نه وه و چه ند
 هه مبهانه هه کی نیو به تالی ساوارو پروتش و گه نمه کوتاو و دوو که ندووی قوری نیو ه
 گه نمو مه سیننه هه کی مس، ناوی بیته و دهستان بشو! له وهی زیاتر عه شته بایان
 له مالتیدا نییه و مشک کلکی لسی به ئارد نابیت! هه ر غه واره هه کی پرووی له
 گوندی ده کات، پلکه هه مینه ده چیتته کنی و دهسته و دامینی ده بیت و پر سیاری
 خدهی کوری لیده کاتو به سه رسوورمانه وه ده لی: عه جاییب نه تو کو خدهی کورم
 ناناسی؟ ده زانی خده چه ند چه له نگو قو چاغه! که س هه یه خدرۆکه ی کوری
 من نه ناسی! هه تا شۆر ده بییه وه نیو عاره بان، براده رو ناسیاری هه یه! وه ک نازو
 پیوازبان له گه ل خدهی خوار د بیت! قیسی نه و عه ربهانه ی خورما و دۆشاویشیان
 دینا، له وانیشی ده پرسی، به قالو دیوهره و ورده و آله فروشه کانی راده سپارد به
 خدهی بلین بیته وه سه ریکه داکه خوی بداته وه! که سییک نه بوو کو لیک
 سه لاهو پاسپارده ی بو خدهی کوری له کو لی بار نه کات. داواشی لیده کردن خدهی
 قایل بکه ن بیته وه سه ریکه لی بداته وه و زوری غه ربی ده کات! له دوا ی نه و
 پاسپاردانه، مه سیننه مسه که ی ده ست ده دایه و به رده رگای ئاو پرژین ده کرد، به
 کوتره کوتره گسکی ده داو ده یگوت: خدرۆکه نه بادا تو زی لی بنیشی! به خوای
 خه ونم پیوه دیوه، نه ورۆ دیته وه، ده ک چاوی داکت کو ره بی لو ت، لار بم رۆره،
 داخو چه ند رۆزه هیلکه وروونه کی نه خواردیه! ده لاقه ی پر له هیلکه ی دوو
 زه ردینه کردو وه بو خدهی هه لگرتون!

زۆر جار خەلکی ئاوايى ئەستوورکە ئاردەساوار، يان ناوسىرى و ناسکە نانايان
بۆ دىنا، دللى نەدەھات بيانخوات، بۆ خەدى ھەلدەگرت، دەيگوت: خەدى كورم
دیتەوہو برسپەتە، با ئەو بيانخوات، ئەمن گوشتى پیدەگرم. ھەرمندا ليكى
ئاوايى گوتباي خەونم دیوہ خەدى كورپ دیتەوہ، ھیلکە يەكى لە دەستى دەنا:
برۆ لە رۆنى بکە!

نیرینەى بە ھاریپە، گەنم خشتگور^(۱) بووہو لەو شوینانەى چە قینە
خەرىکە جۆ پپرا دەگاو بەرەكى تیکە وتوہو، لى، لە نەورايپە کان ھیشتا ھەر
شىن و فەرىکە، ئەو دەشتە نەرمەن و پانوبەرىنە، لە ئامادەكارى نەوہ دايە
مىواندارى پەوہى قەتپيان بکات. لەو شوینانەى ھەردوو بەرى رینگا کراوہ بە
گەنم، گەنم ھەتا پشتىنى زەلامى بلند بووہ، لە گەل کزەى باي شەمالى، وەك
شانە بە برژانگى گولە گەنمەکاندا بىنى! مروز کاتىك رى دەکات، وەك بەنىو
کۆلانى تەنگە بەردا رى بکات، دەغلودان ئەو ھەندە غوردە، لە ترسى زىندەوہرى
زىانبەخش، پياو غىرەت ناکات لە رینگا لابىدات و بەنىو گەنمى بکەوئەت. لە
شوینە نەويپە کان ھەواي ئەو ھەندە شىدارەو بەرى کردوہ، بىنىن و ھەناسەى مروزى
تەنگ دەکات و ھەست بە قورسايى دەکات. سەربارى ئەوہى بارى عىشقىكى
پاستەقینەو پاکى لە کۆل ناوہ، لىمشتى داخو کەسەرى دا بران، دەورى تەنىوہو
ھىندەى دیکەى ھەناسەو بىنى تەنگ کردوہ، ھەرچەند دەکا لاقى لە دوو
نايەو بە دواي خويدا رايدەكىشى، ھەرچەند دەکات رى دانگرى، ھەر سى
ھەنگاو ئاورپىك بۆ دواوہ دەداتەوہو سەرسمىك دەداو رەتتىك دەبا! ھەموو

۱. خشتگور: خشتگول، بەو پەلە گەنمە دەگوتى كە گولەکانى بە يەك ئاست
بەرزبۆونەتەوہ وخشت و پىكن.

ئازای به دهنی گهرم داهاتووو تایه کی گهرم دایگرتووو. وهک له سهر پرووان
 رایبکیشن، له ههر ههنگاوێک وا دهزانی پیتی له سهر جهرگی خۆی دادهنیت!
 تاوه کو به سهر زووری کهوت، له بهر زۆر ناوردانه وهو پێ له بهرنه چوون، قیر سپی
 بوو له سهر زووری دانیشت، له مهفتهنی مالی بابی نازدارحه بیرانیی دهروانی:
 ئهی خوایه ئهو کچه تیوه ئهو مهمله که تهی چهند جوانو دلنشین کردوو!
 چاو له ته ماشای تیرناییت! به مه زندهی خۆی دهیگوت: حه فسه ت ئیستا له
 بیرتییه، داخو دهبی کام له شوانه کان سه بیریان بو گرتبی؟ دهبی دلی چهند
 به خهم بیست له حه ژمه تی ئهو لیكدابرا نهی؟! بهوئ فسه لی ده ره بواری، خده له
 هه موو شته جوانه کانی که چاوی ده چوووه سهر، شیوهی حه فسه تی تیپرا ده دیت،
 له بهر خویه وه دهیگوت: دهک مالت به قورپی بگیری مامه! یاخوا ره وه گورگ
 به نینو میگه له مه ره که ت بکهوئ! گوئیاری^(۱) لی دهرنه چی! وهکی بهو به هاره ی
 هه لته فراندمو له حه فسه تی دایریم! نه تو بلئی مامیشم دلی هه بیست؟! نه تو
 بلئی پوژنیک له پوژان عاشق بوو بیست؟! نه تو بلئی وهک من له سهر سه د
 پولوان هه لکزا بیستو بو نچه قه ویری، خه لکی هیرو کاس کرد بیست؟! نه تو بلئی
 بوئی برژانو گری سووتانی بو که شکه لانی فه له کو ههوت ته به قه ی ئاسمانی
 هه لچوو بیست! سکالای بردیته عهرشی عه زیم؟ قهت باوه ر ناکه م! قهت!
 جفاره خزه رک ده بسو پلکه هه مینه چوو بسوو ژووری، ناخر له گهر گهردی
 به یانی، دهستی ده دایه بهر چاوی، نه وهنده ی چاوی هه ته رده کات له دوو پانی و

۱. گوئیاری: مه پ گوئی درێژ و شوڤه و ده بارینن، نه وه بوته کینایه بو تاقه مه پێک.
 وهک تووکیش به کاردیی: گوئی باریت له ده رکێ نه مینن! وانا زینده وه رت له مالدایا
 نه مینن و هه ژار و که ساس ببی!

بناری زووری دەپوانی و دەیگوت: دلم خەبەری داوێ زۆر لەگینە خدرۆکە
 کەسی داکی خۆی ئەمڕۆ بیتەو! دەرگا تەنە کە کە، لە ترسی ئەو کەمە
 قەرەخەرمانی لەسەر سە کۆی هەلخستبوو، بە بەنێک گری دا. لە ناکاو
 هەنگامە و غەلبە غەلبی منداڵان وەک هەموو رۆژەکانی دیکە لە دەرگایاندا.
 پلکە هەمینە بە قایان پێ ناکات و دەرگایان لێناکاتەو. منداڵەکان دەرگایان لە
 رێسمە بردو بە ژوورکەوتن: پلکە هەمینە! پلکە هەمینە! کەس لەسەر کەس
 رانە دەوێستا قسە کە بکات، هەر هەموو پێکەوێ گوتیان مەزگینی خەدی
 کورێ هاتەو! ئەویش چەند جاری دیکە ناوا فێلیان لێدەکرد و هێلکەیان
 لێوێ دەگرتو لە خەش هێچ خەبەر نەبوو، ئەویش بە دەستی منداڵانەو جارێ
 بوو بوو. پلکە هەمینە چاویکی بە دەوری خۆیدا گێرا، بۆ ئەوێ شتیکی دەست
 بکەوێ و راپێڵێتە منداڵان، تەنها گەراکوێکی^(۱) جلشۆردنی دەست کەوتو
 راپێڵانێدە منداڵەکان: برۆن لە دەوی بابتان پریم، بە خۆی قەشمەریم پێ
 دەکەن! ئەیه‌رۆ خۆ منداڵی ئەو زەمانە بۆ هێندە سووروتکن^(۲)! بچنە سەر
 تەوسکە بۆه‌رتان پێ ناکەم! پێرێ قەیاسە کم خەرمانی لۆغە قەرەخەرمانی
 دانێ، خەش هەر نەهاتەوێ هێچ سەرو سۆراغی نەبوو، درۆتان لە گەل کردم بە
 قوربانی تەپلی سەرم بن! لە ناکاو خە بە ژوورکەوت. پلکە هەمینە لە مابەینی
 شکو یەقین هێدە گرتی بوو: ئای کورە جوانە کەم، ئەو ئەتوی؟ دەلێی خەدی
 زیندە ئەو لە کۆی پەیدا بوو؟ دەزانم برسیتە داکت کۆرە بی، کورێژگەیان لە

۱. گەراکوێک: دارێکی ۴۰ سم درێژ و ۲۰ سم پانە، دەسکدارە، بۆ شۆرین و کوتانی
 جلۆبەرگ لە دەم پووباران، بە کارهاتووه.

۲. سووروتکن: چەقاوێ سوو، چەقاوێ چناو، بێ چاوی پوو، بێشەرم، زمانه‌راش، زماندرێژ.

برسا هیشک کردۆتوه، به دهستی خۆم نه بێت به دهستی هیچ کهسی خدرۆکه تیر ناخوات! دوو هیلکهی دوو زهر دینهی له بن خه لانهی دهرهیناو بۆی له پروونی کردو دوو کولێرهی ته ندووریشی له پیش دانا. هه مینه دهستی به پروو خسارو لاجانگی خدهی داده هینا، بۆئه وهی دلهیا بێته وه که به راستی خدهی کورپه تی و هیچ که مایه تیه کی نه هیناو هو له قایدهی خۆی ماوه ته وه! خده گوتی: زۆر ماندووم راده کشیم، با گورگه خه وکی بکه مو که میک ببۆرژیم. پلکه هه مینه گوتی: رۆله سهر به کۆشی دایکی خۆت بکه، ناجولیم هه تا تیرخه و ده بی. خده، بالیفیکی دهرهیناو خستیه بن سهری. دایکی به دیارییه وه دانیشتبوو، میشه کانی لێ پاس ده کرد، چاوی له سهر هه لئه ده گرت: ئۆخه ی ئه و جاره ش کوره تاقانه که م دیته وه، ئه و جا مردن هه قه و ناهه ق نییه! سه به نیی ته ندووری سوور بکه مه وه، چونکه به ره نه ستوور که کم خیر له خۆم گر تیه بۆئه وهی خده بێته وه، ئیستاش هاتۆته وه و له سهرم نه زربووه خیره کی بکه م. مریشه که جنجه که شی بو سهر ده برمو به ساواری قه ره خه رمانی بۆی لیده نیم.

پلکه هه مینه خه زی ده کرد ببیته باوه شینه یه که و باوه شینی خدهی بکات، بۆئه وهی گه رمای نه بێت، ببیته په رده کولله یه کی ته نک خۆی به سهر خدهیدا بکیشی، تاوه کو پیشکه و میش هه راسانی نه که نه به ئارامی بخه وی!

خده هه رچه ندی هه ولی ده دا، دلی له گوندی و مالی خزیان دانه ده وه رایه وه، هه ر به که له ش لی ره بوو، دلی له و دیوی زووری لێ به جیمابوو! ئیواران له گه ل جاحیلانی گوندی داده نیشتن، ده یگوت براده رینه لۆمه ی من مه که ن، له کۆلکه زیرپه نه و گر شه ی ئه ستیرانو خوناوی سهر په رهی گۆله باغو نه می باراندا به س خه فسه تی ده بینم! باوه ریم پی بکه ن ئه وانه هه موویان به شیک له جوانی خه فسه تی یان دزیوه!

شەوان، کاتیک لە سەربانی لە جیگە کە ی لە سەرپشت پادە کشا، چاوی دەبریه مانگو ئەستێزان، دلی بەوێ خوشبوو دەیگوت: ئیستا ئەو مانگو ئەستێزانە لە حەفسە تی دیارزو وەک من چاویان لێدە کات. ئای شە مارم چەند پیخۆشە، بۆنی پەرچەمو سینگو بەرۆکی حەفسە تێم بو دینی و بەسەر گوندیدا براوی دەکاتەو، دەلێی حەفسە ت رای سپاردوو خۆی لە پروو خسارو تەوێلم بسوێ!

وێکو سوو فی و دەروێشی گەرمە تەریقەت جەزم دەبوو لە نیو تارمایی بەژنو بالای حەفسە تیدا ون دەبوو. بەردەوام لیو بە بارو پەنگەزد بوو، هەموو خەلکی ئاوابی ئەو گۆرانکاریەیان لە دم و چاوو هەلسوکه وتی خەدی پلکە هەمینە ی بەدی کردبوو. هەمیشە گۆشە گیرو حەزی بە تەنیایی بوو، دروست بە پیچەوانە ی بەر لە عاشق بوونی. ئەوێ دلخۆش و مەستی دەکرد، لاوکی گەنج خەلیل و حەفسە تی کاوێس ئاغای سوو. پلکە هەمینە تەواو نیگەرانە، کاتیک کورە ئاقانە کە ی ئاوا دەبینی لە بەرخۆیەو دەیگوت: رەببی دایکت کوێر بیت پۆلە! ئەو کورپێزگە یە دەلێی دوعاو جادووی رەشی لێکراو، نازانم نە لە هەناوی خۆیدا نە خۆشە، نە خەمی دنیایی ئاوا خواردنو خەوی لێ حەرام کردییە، دایم دەبنیسی و دۆش دادەمی نی! بار تەقایی خەلکی ئەو گوندە ی خەمی دەخوات.

سەر لە ئیواران، خەلکی گوندی هەر بابایەو لەسەر سەکو و سەربانان جیگایان پادەخست، بۆئەوێ تاوێ کو کاتی نووستن فینک دابی، خەد پادیۆکە ی هەلە کردو گویی لە حەسەن زیرەکو و برایی زیزی و کاوێس ئاغای دەگرت. لاوکی گەنج خەللی، خەدی مەندەهۆش دەکرد، خۆی وا تەلقین دابوو کاوێس ئاغای ئەو لاوکی بە خاتری عیشقی خەو حەفسە تی گوتوو. خەد لە خەیلی

خۆيدا دەبوو بە گەنج خەلیل. ھەرکە کاوئس دەیگوت:

دەلى لى وەرە لىلى
وەرە لى لى... وەرە لى لى
وەرە لى لى... وەرە لى لى... وەرە لى لى... وەرە لى لى...
نەمايى...

ئەزى (قارش مېش) ناکەم،
کور مامى خۆل خەووەکە شیرن ڤاکەم،
ئەزى ڤاکەم، چە کمە کا عاموودى دېپیاکەم،
شەروالە کى شفتەلى دلنگاکام،
عەبايە کى تەنتەنى دەملاکەم، خەنجەرە کى سالىح بەگى
دبەر ڤاکەم،

ئەزى گەنج خەلىلى ئاغا کورەمامى خۆ
بەمە جۆت باژارى مەيدانى شامى ڤاگرم
رۆژە کا بېت (ئۆغلەرى) عوسمانيا بى وى چ رۆژى دل
ناکەم...

کور مامى خۆل چ دەوارا سوارکەم
ئەزى بېنم خۆ بکەمە ماینەکە سەگلاوى،
بېنم خۆ دېن گەنج خەلیل، کورمامى خۆکەم،
سەرى چ بابۆ براو دەرو جیرانى گوندی خۆ،

ئەزى بىنەم ب خولامى سەرى كور مامى خۆ كەم...
 نە مایى... نە مایى...
 دباشى گەنج خەلیل كور مامى خۆ نە مینەم ل دنیاىى...
 دەلى لى... وەرە لى لى...
 ئەزى رابەم، كاله زینە كى بۆ كورە مامى خۆ دروست بکەم
 سەرزینە كى بۆ كورە مامى خۆ دروست بکەم
 كالى وى زینى چى بکەم ژ مەر جانى،
 ئەركيا بۆ بىنەم ل شارى ئەرزىنە جانى، قايشا ل ھەمە دانى،
 رەمە كا رووتى گورگانى چى بکەم ل دارى ھەيزەرانى،
 سەرزینە كى دروست بکەم ل توو كى بەرى نە عامى،
 ئەزى گىفاكان و لیفە كانى لى بدەم
 شەبەتى كولىكا چار دەى نىسانى
 گەنج خەلیل كورە مامى خۆ
 دلۆ نە مایى بېمە بازارا مەیدانى شامى،
 بە لا چ خەمى كورە مامى من زۆر و گەلە كن
 دا خەمى بى پرەوینى دەم و دەمە پىبكا تەقلە و زیدە بارى
 جلیتانی،

نە مایى... نە مایى... چ نە مایى چ وەرە لى لى
 ھەفسەت دىبىژى يا رەبى خودى دلى منى گەلە كى وانە،
 گەنج خەلیل كورە مامى من لە ولاتى غەریبیان و غوربەت
 گەلەك نەخۆشە وەزى رابەم نوینا رایەخم كەت كەتى ناز

بالیفا بدهمه پاله،

ئه زئی رابم که مه را ل پشتی خو بشکینم بکه مه هورده
بزماره،

بسکی خو بېرم بکه مه سه ریشمه،

که زیان بکه مه تۆقو هه وساره،

گه نج خه لیل بینم سوار که م ل که ویته کی تاله

به بی چ ولاتی شامی ل ناو عوسمانیا دایته خاری

دا که س لۆمه ی کورمائی من نه که ن،

به لی نه بیژن سواره کی کورده جهندی بی کارو باره!

خده به جوریک رۆده چوه ناخی لاوکه که، هه ر کتومت له گه ل ئه وی بی،
هه ریده کیشا ده مانچه ی، یه ک یه ده گ فیشه کی ده ته قاند. ناخر بو فیشه ک
له خه مدا نه بوو، کاکه رهش زوو زوو فیشه کی بو دابین ده کرد.

خده، به رله وه ی بچیته لای مائی مامی و عاشقی هه فسه تی بیت، یه ک له
هاوتا مه رداره کانی مامی به ناوی حاجی موسا، که خاوه نی مه رو مالتیکی
یه کجار زۆر بوو، دوو ژنی هه بوو، ژنه کانی چوو بوونه ته مه نه وه، له ژنرباری
قورسی مه ردارو مالداری و مه ردۆشینو مه شکه هه ژاندنو نیشوکاره کانی
گوندنشین، چه تروم^(۱) و کوور بوو بوونه وه، زۆرجار براده ره کانی پینان ده گوت: بو
ژنیککی جیحیل ناهینی ئه و ژنانه ت توانا هیزیان له بهر بپاره. به پای هه موویان
هه فسه ت بو مه رداریکی وه کو تو زۆر باشه و بنیره داخوازی. هه فسه ت له و

۱. چه تروم: په ککه وتن و هیلاک بوون له بن نیشی سهخت و گراند.

ژنانە یە کابانیستی گەورەمالانی پسی دەکری. ئەویش زۆری پینخۆش بوو، ناردبوو یە داواکاری و خوازیستی حەفسەتی. مالی بابی حەفسەتی بەو داوا یە قایل نەبوو یوزو رەتیان کردبوو، چونکە ئەو پیاو زۆر لە بابی حەفسەتیش گەورەتریو، سی بە قەد تەمەنی حەفسەتی هەبوو، دوو ژنیشی هەبوو، حەفسەت دەبوو ژنی سییەم. لە دوا ی سالیک، کاتیک خدە چوو لە مالی مامی و عەشقی حەفسەتی بوو، مالی بابی حەفسەتی هەستیان کردبوو خدەو حەفسەت دلایان بە یە کترییەو یە، بەهۆی هەلسوکهوتی حەفسەتو خدە ی نیگەرەن بوون. لە دوا ی گەرەنەو ی خدە ی بو لای دایکی، حەفسەت زۆر خەمناکو وەرپس بوو یو، رەنگزەردو لیو بەبار، هەمیشە تۆزی لەسەر روو خسارو بسکی کەوتبوو، بسکو شابسکو هورده پەرچەمی ئالۆزو رەفتو رۆینی، مجیزی جارانی نەما بوو. بابی حەفسەتی، خدە ی برازای لە رووی دەولە مەندیو پلە ی کۆمەلایەتی بە هاوشانی خۆیان نەدەزانی، بۆیە بە هیچ شیو یە ک نامادە نەبوون، حەفسەتی بدەنە خدە ی، ئەسلەن هەر بیریشیان لسی نەدەکردهو، چونکە بە لای ئەوانەو رپی تیناچی خدە ی پلکە هەمینە ی بکەن بە زاوای خۆیان. باوکی دەلی: نەگەر ئەو کچە ی بە خاوەن نەکەینو نەیبە ستینەو، مەبەستی بە شوودان بوو، دەرسم لە گەل خدە ی سووکایەتیە کمان بێننەسەر یو دوو چاری ئابروو چوونی کمان بکەن، ئەو حەیاو نامووسە ی چەند سالا کۆمان کردۆتەو بە جارەکی بیتەکی نزو بمانکەنە پەندو بنبیشتە خۆشکە ی سەرزارو زمانی خەلکی. بۆئەو ی خدە ی کوری پیرە ژنیو لە برسانمردی دەستی لە بن سەری دان ی، ئەگەر کلکی حوشتری بگاتە عەززی، حەفسەتی نادەمی و دەبی و سەرگومی بکەم هەمینە ی دایکی هەتا دەمەری بلووری و بلی کورەکی لەو حارەو لەو رەنگەم هەبوو، داخی گرانم بزر بوو!

له دواى ئه‌وه‌ى سالتىك به‌سه‌ر داواكارى خوازىنى هه‌سه‌تى تىپه‌ربه‌،
 نه‌وجاره به‌ خويان وه‌لامى بۆ كابرآى مه‌ردارى دووژنه‌، حاجى مووساى ده‌نيرن:
 بىته‌ پيش، به‌ مالى دنيايى هه‌سه‌تى ده‌هينى. كابرآى دوو ژن، زۆر خوشحال
 ده‌بىت كه‌ بىريوانو كابانه‌كى وه‌كى هه‌سه‌تى به‌ره‌مه‌ى مه‌رو مالتى بۆ
 به‌خودان ده‌كات! ته‌داروكاتى خۆى ناماده‌ ده‌كاتو رۆژى ماره‌پرين ديارى ده‌كهن.
 كاتىك هه‌سه‌ت به‌و سه‌ينو به‌ينو مامه‌ته‌ له‌سه‌ر خۆى ده‌زانى، هه‌موو شت
 براوه‌ته‌وه‌، ده‌نگ كه‌وتوووه‌ كه‌س به‌ گوٲى هه‌لنه‌هيناووه‌ پيشان نه‌گوتوووه‌ به‌
 نيازىن بته‌هينه‌ ئه‌و پياوى كه‌ له‌ بابت گه‌وره‌تره‌و دوو ژنى هه‌يه‌، تۆش ده‌بىت
 به‌ سىيهم ژنى! له‌ كاتىك ئه‌و خده‌ى ناموزاى خوشده‌وى و هاوته‌مه‌نى خۆيه‌تى،
 به‌لىنى به‌ خده‌ى داوه‌يان بۆ ئه‌وى يان ده‌بىته‌هى گلى. هه‌يرانى نازاياه‌تى و
 چاپووكى و خۆنه‌ويستى خده‌ى بووه‌. هه‌سه‌ت، نيگه‌رانييه‌كى زۆر داپوشيووه‌،
 به‌رده‌وام تى چاوى له‌سه‌ر ئه‌و رىگايه‌يه‌ له‌ زوورى شوڤده‌بىته‌وه‌، به‌لكو خده‌ى
 ناموزاى پيدا بىت. ئه‌و رۆژه‌، ديوه‌ره‌ مه‌سوور كه‌ ديوه‌ريه‌كى فه‌ليه‌، نه‌سپىكى
 ره‌شى زنجى باركدوووه‌، ته‌نها سه‌رو به‌شيك له‌ مىلى دياره‌، باقىمانده‌ى نه‌سپه‌كه‌
 به‌ پرسته‌ مووروو و زه‌نگيانه‌و مه‌رجانو خه‌ناوكه‌و لىزكه‌ى نقيم و نه‌نگوستيله‌و
 پرسته‌بازنه‌و له‌چكه‌و هه‌ورى و خرخالو پوله‌كه‌و ده‌رزى و پرپه‌رو لاسه‌ره‌و عه‌ترو
 بۆ كىسه‌خه‌نه‌ داپوشراوه‌، وه‌لحاسل، سه‌رى هارومارى پىيه‌، ئه‌وه‌ى بىرت بۆى
 ناچى له‌ لاي ديوه‌ره‌ مه‌سوورى هه‌يه‌. هه‌موو گونده‌كانسى ته‌مدىو و ته‌ودىوى
 زوورى ده‌كرد، بگه‌ر ده‌ورترىش ده‌رۆيشت، هه‌ركه‌ ده‌گه‌يشته‌ هه‌ر گوندىكى،
 ده‌لعازى هه‌رچى ژنو كچى ئاوايه‌ ده‌ورىان ده‌داو شتيان لى مامه‌ت ده‌كردو
 لىيان ده‌كردى. ئه‌وىش هه‌موو شتىكى وه‌ك، كه‌شكو داندۆكو په‌نيره‌و ساوه‌رو

برویشرو هیلکه، له بری ئەو وردەوالانەى هەلیانده گرت، وەرده گرت. هەفسەت، بە فرسەتێ زانی وەکو قاسیدو راسپێردراوی بە متمانە، دیوهرە مەسووری بو لای خەدی ئاموزای بینیری. هەفسەت چاوەروانی کرد، تاوێ کو ژنو کچی گوندی هەموویان لە دیوهرە مەسووری کشانەو، هەفسەت بە دیوهرە مەسووری گوت: ئەو سەری چەند شوو و چەند رۆژانە هەرچەندی دەکەم «قاسیدەکی بە بەقاو بە متمانەم بە دەست ناکەوێ بینیرمە لای کورپەتیم هەیرانی، راستی دلێ خۆی لەبۆ بیژم!». راسپاردەم هەیه دەزانم ئەتۆ فەلێ، دەلێن فەلە درۆیان ناکەن، لەگەڵ ئەو قسانە پاشۆلەکی کەشکو داندۆکو چەند سەرکەپەنیریکی دایو گوتی ئەگەر بەو هەش تەواو نەبی، دەتەمێ ئەنگوستیلەى لە پەنجانم، لەبۆم برۆ لای خەدی پلکە هەمینەى پێی بلێ بە کورپەتیم هەیرانی، ئەگەر لەسەر قەولو قەراری جارێ بێتەو سەری مەیدانی، دەر مەبێنی بە زەبرى خەنجەرى دەبانێ، یان دەستانم لێهەلگرنێ لەبۆ پیرە کورتانی! وەکی بەرخە کۆرپەى دوائێ مێگەلان، لەبۆ خۆیم ببا لە جیاتی تارانێ! دیوهرە مەسوور چاک لە مەبەستى هەفسەتێ حالى بوو، هەفسەت دەستپەى لە مەبەستى خەدەشى دایو گوتی: ئەو دەستپەى ببینی، بە قات پێ دەکات. دەستپەى لە باخەلێ ناو، ئەسپێ پەشى زنجی دایە بەر قامچیانو گوند بە گوند، لێ لە گوندەکان دوا دەکەوت، بە بۆنەى مامەرتی کریانەکان، دیوهرە مەسوور گوند بە گوند بە دەم فروشتنی وردەوالەکانی گەیشته گوندیکی نزیک مالى خەدی، دوو رۆژی پێ چوو بوو، بەو بەیانیه زوو هیشتا خەلکی نانی قاوەلتی سەبەینییان نەخواردبوو، پلکە هەمینە لە سەر تەندوورێ خەریکی پیوەدانێ ئەستوورک بوو، خۆی بە هەساری مالى خەیدا کرد، هەر ئەوەندەى گوت کە لە گوندی مالى هەفسەتێ هاتوو، خە هەموو ئەندامەکانی جەستەى

بوون به گوی، هه زوو ئه سسپه که ی لئوه رگرتو به سستییه وهو دهیوست هه رچی لهو ماله ی هه یانه له پیش ئه سسپه که ی رۆ بکات، چونکه له گوندی مائی بابی حه فسه تیرا هاتبوو، ناخۆ ئه و ورده و آله ی سه ر پشتی ئه سسپه که چهند جار ده ستو په نجه ی حه فسه تیی تیگه رابی! دیوه ره مه سوور له و کاته ی پلکه هه مینه له سه ر ته ندووری بوو به هه لی زانی: ئه تۆ خده ی پلکه هه مینه ی؟ خده ش پرتنه یه ک به لئی له زاری هه لوه ری. دیوه ره گوتی: حه فسه ت خان ئاموزای تۆیه؟ دیسان به لئی به دوا ی یه کتردا ریچکه یان به ست. دیوه ره مه سوور ده ستی له باخه لی پا کردو ده ستره که ی حه فسه تیی ده ره ئناو دایه ده ستی خده ی، خده ش خه ریک بوو بال بگری! له گه ل هه ر قسه یه ک لئی ده چوو ه پیشی و دیقه تی نیو زاری ددها، چاوی له چاوه کانی بریبوون، گوتی: حه فسه ت خان سلاوی لیده کردی، ده یگوت:

جوابه کم لۆ بده نه کوره تیم هه یرائی
هه رچه ندی ده نگی خۆم ده ردینم ده نگم نایگاتی
ده نگم نووسایه، له بهر غه می ئه وی دنیایی و له بهر گریان
به ته مانه بده نه پیره گه مپۆری بنکورتانی
یان ئه وه ته ده ستانم لیهه نگری،
یان ده رمبیینی به زه بری خه نجه ری له وی گۆره وێرائی

خده نه یده زانی، نه گوی له و ئازار نامه یه بگری، نه ده ستره که ی بۆن بکاو فرمیسه که کانی پی بسری! هه رکه گویی له و پاسپارده گورچکبه بوو، دنیای پوونی له بهر چاوان پش بوو. که بۆنی ده ستره که ی له مه پ خۆی ده کرد، هه ر به جاره کی مهنده هۆش ده بوو، ناخه له و کاته وه ی ده ستره که ی دابووه حه فسه تی،

هه میسه له مابهینی زهردمه مکانی دهشاردهوه. پلکه هه مینه، له سهه تهنوووری خۆی له ناردی نیوکهلۆ^(۱) داته کاند که نهستوورکی پێ پان دهکردهوه، سهبهته نهستوورکی له پیش دیوهه مهسوورو خدهی کوری داناو نانی بهیانیان خوارد.

دیوهه مهسوور، دهمیگ بوو سههه تاتکیی ژنو کچی ناوایی، نهوانهی کپیاربون، بهدی کردبوو، بۆیه ههستاو مالتاویی کرد، خدهش ههه بهدوای ویدا خۆی کوکردهوه، به جوړیک، پشتینی کهرنهکی سپی له خۆی دههالاند وهک فرپوژی دهسوورا. دایکی لهو پهله پهلهو خو ناماده کردنهی خدهی کوری، واقعی ورمابوو، نهیده زانی دیوهه مهسوور چ ههوالیکی به پهلهی بو هیناوه ناوا له چوارده وری خۆی دهسوورپێ. قایشو قروشی دهمانچهی له خۆی بهستو یه دهگه کانی پر له فیشهک کردنهوه، پلکه هه مینه به دیارییهوه هیدمه گرتی بوو، وهک کۆلکه دار وهستاوه: پۆله نهوه چ هاواریکت بو هاتوهو چی پرویداوه، ناوا ئۆقرهت لیبراهه؟ لۆ به داکي خۆت نالیی؟ نهوه خهریکه دلم شهق دهبات، بو کوئی خو ناماده دهکهیو بو کوئی ئوغر دهکهی؟ نه من چیدی بهرگهی دووریت ناگرم!

خدهش راستو رهوان گوتی: دایه هه فسهتی ئامۆزام دیوهه مهسووری پاسپاردوه هه رچی زوهه بیگه مئی، نه گهرنا دهیده نه پیره گه مپۆرهکی، له بابی خۆی گه وهره تره! دایکی گوتی: پۆله له عاسمانان بانگ دهکهنو دهلین: ئاوکووفی ههه تهیرهی له گهل رهوی خۆی دهفرپێ، نهوانه دهوله مهندن، پیریان^(۲) به ههژاری وهکو ئیمه دا نایه تهوه، پارووی له زاری خویمان گه وهره ترمان بو قووت نادری، پێی دهخنکیین!

۱. نیوکهلۆ: نهو بره ناردی که کابانی نانکهه له کاتی نانکردندا دهیخاته نیو کهولێ نان و له گهل پانکردنهوهی ههه نهنگوتکیندا توژیکی لێ پێدا دهکات.

۲. پێپی: گرنگی نه دان به یه کێک خو به هاوشان نه زانیی.

خدهش ناگری له جهرگو ههناوان بهربووبوو، بهدهم پیللاو لهپیکردن
 گوتی: دایه خواحافیز، دهچم بۆ مائی مامم نیشهکی بهپهلهو گزنگم هاتوته
 پیشی و ناییت خۆم دوابخه م. دایکی ههر ئه وهندهی پێپراگه یشت له پشترا
 ته ماشای بکات، ههر زوو وهک تارماییه ک له بهرچاوی ون بوو. پلکه هه مینه،
 وهکو بهردیکی بیگیان دهستی له ئه ژنوی وهینا، وهک له بن داره کی بیت
 تاقه په لکه کی پیوه نه مایی، له بهرخویه وه دهیگوت: دهک مارت به قورپی
 بگیری و خانه ی بابت خه رابی دیوه ره مه سوور، نازانم ئه و پیره فه له یه چ هاوارو
 چ خه بهرکی به و سبهینه ی سالحانه بۆ خدرۆکه ی کورم هینا، ناخر نه خیر
 بهشکرایه و نه شهر، به و سبهینه یه کورپرژگه ت بۆ کوئی هه لفراند؟ خوا ده زانی
 جاره کی دیکه دهیبنمه وه یان نا، خه ونم پیوه دیوه: به سئ گورگان پریان ده دایی،
 هه رچه ندی ده کرد باشاری نه ده کردن، یاره بی خوا چه پاره ت بدات کورم!

خده ی پلکه هه مینه ی، به دوا ی قه ده ری نادیا ری خۆی که وتبوو، بیئاگا
 له وه ی بکوژانی خۆشه ویستی، له هه ر سه راو و ده راوێکی، له سه ر کۆسپه ی
 هه ر ده رگایه کی، شمشیری پروت به ده سه ته وه بۆ ئه وه ی عیشق سه ر بېرن.

به جوړنک له گوندی ده رچوو، وهک بالی پیوه نووسایی، له چه ند
 هه ناسیه کدا ههر تارماییشی دیار نه ما. به ئاسته م پیتی به عه رزی ده که وت،
 وهک ده نکه ته زه ی هه لده قوزیه وه. وهک گه ره لول له گه ل خۆی لولای بدات،
 پیتی له عه رزی براه، هه ورازو نشیوی بۆ نییه و ههر رینگا قووت ده دا. له
 نه دیوان به غارو به گورگه لۆقه، ته نها چرپه و تۆزکی که م له بنی پیللاهه کانی
 جیده مینئ، چاوی برپوه ته ئاسوگه ی زووری، دهیه وی هه رچی زوو وهکو هه لۆ
 له سه ری بنیشیته وه. له گه ل ههر هه نگاوێکیدا، له زهین و خه یالیدا ئه و پیره پیاوه

گە مېۆرەي قەولە حەفسەتي بدهنئ، دە کوژي و زيندووي دە کاته وه! وه کي گورگي
نيو ميگه لان، بهرده بيته گياني ئەوانەي نازار به حەفسەتي دە گە يەن! وه ک
رەشە بایە کي هارو هاج، هەرچی بيته پيشي لرفي دە کات. له سەر ترۆپکي زووري،
ئەو دهشته پانونه رينه ي ماله بابي نازدار حەيرانتي لئ به ديار کهوت، دهستي
له بناگوتي ناو حەيرانتي سەرچيایی به سەر دهشتي قەراجيدا شو پر کرده وه:

ئەنگۆ زهيني خۆتان بدهنئ
دهشتي کاوله قەراجي له من کاکي به کاکي،
ئەمن جوابان دهنيرم سهلام لۆ داکي،
شەرت بي دەست له بهژني باريک و دوو چاوي به رەک
هەلناگرم،
هەتا وه کيني کۆمەرە کي برادەران سەرم نە دوورن له
جانگي^(۱)،
شۆرم نە کە نه وه ناو گۆرو خاکي!

هەر به بازدان خۆي له زووري شو پر کرده وه پیده دهشتي، وه ک قەدەر بيرفينئ!
گوندی مالی مامی، وه ک تارمایی سه را بيکی يه کجار دوور دياره و هيشتا
ريگايه کي دوورو دريژي ماوه بگاته به شوني خۆي، وه لئ، خوشه و يستي و
حه سه رەتي بۆ دیداری حەفسەتي، بالي پيگرتوه، هەنگا وه کاني به جوړيک ئەو
دهروده شته قوت ددهنو له دواي خۆيه وه جييانده هيلئ، وه ک چۆن ماسي ناو
ده بريئ، ناو ريگا ده بريئ. له ئاقاري تخوبي دوو گوندان، ميگه له مهري مالي

۱. جانگ: پارچه يه که بۆ کفن به کار ديت.

مامسی له دوورپا بینی، وهک گهردهنبه‌ند له ملی گردی ئالوده، نه سه‌ری دیاره
 نه بنی! بۆته‌وه‌ی کاتی گرانبه‌های له کیس نه چۆ، خۆی له شوانه‌کان نه‌دیوکردو
 وای نه کرد بیینن، له حه‌فسه‌تی به‌ده‌ر نایه‌وئ کات به هیچکه‌سیک به‌خشیت.
 ئیواره‌یه‌کی دره‌نگ گه‌یشته مائی مامی، هه‌ر له سه‌ر کۆلو بیر چاوی به
 حه‌فسه‌تی که‌وت، له چکه‌ی له نئو چاوانی به‌ستاه، وهک ژانه‌سه‌ری گرتبیت،
 تۆزو غوباری خه‌میکی گران رووخساری ته‌لخ کردووه. حه‌فسه‌ته مه‌شه‌رفخۆشو
 دهم به‌پیکه‌نینه‌که‌ی جاران نه‌بوو، کاتیک قاقاو حرته‌ی میانه‌ی، ناره‌زووه‌کانی
 خده‌ی ده‌رووژاند، هه‌روه‌ک گۆلیکی ژاکاوی ده‌ست په‌شه‌با، شه‌مزاوه. چه‌ند
 پۆژیکه‌ ئاوی به ده‌موچاوی نه‌که‌وتووه، ده‌لیی خۆلو دۆی به‌سه‌ردا کراوه، په‌نگی
 په‌ریوه، ئاومیدی په‌نگ و پروی سواق داوه، به‌قه‌ده‌ر کونی ده‌ری رووناکیی له
 دلیدا نه‌ماوه، لیو به‌باری تازییه‌باریه‌که‌ی، چیرۆکی زولمیکی زۆر گه‌وره‌ی
 له ناخیدا حه‌شارداوه. نه‌و حه‌فسه‌ته‌ی هه‌رجار که پیده‌که‌نی روومه‌تی قوول
 ده‌بوو، ده‌تگوت قۆلتی ماچانه! که لیوی وه‌کو خونچه‌ده‌پشکوت، دوپرو
 مروراری وه‌ک پۆله نه‌ستیره‌له‌نیو زاری ده‌بریسکانه‌وه! ئیستا لیوی له‌سه‌ر
 یه‌ک ناترازینو به‌زی نایه‌تی و پیکه‌نینی بیرچۆته‌وه! له‌و کاته‌ی چاوی که‌وته
 سه‌ر خده‌ی، فرمیسکه‌کانی پیش قسه‌کانی که‌وتن، کۆله‌گری له هه‌وکی وای کرد
 به‌حال نووزه‌یه‌کی لیوه‌بیّت، وه‌ک له بنی سیاجالیکدا بدوی! به‌زۆر له‌خۆکردن
 توانی بلی: خده ماندوو نه‌بی و به‌خیری بی بۆ نئو ئاوری! خده، به‌حال گۆی لیوو.
 حه‌فسه‌ت، نه‌وه‌نده ئومیدپراو بووبوو، بۆیه توانای قسه‌کردنیشی نه‌ماوو!
 چوونه ژووری ماله‌وه. حه‌فسه‌ت، بیئه‌وه‌ی لیی بپرسی ده‌یزانی نانی
 نه‌خواردووه، سه‌به‌ته‌ی نازو په‌نیرو ماستی له‌پیش دانا. لی، خده کوا نانی له

قورگی ئاوا دەبى؟! خە، بە زمانى جەستە دەيوست حەفسەتى دلىيابكات تاوھكو ئەو لە ژياندا بىت، ناھىلى ئەو زولمە سەر بگرىت. حەفسەت دەلى:

ئامۇزا! كافرې ھەر حەوت دىنان بە حالى من نەبى!
ئەتو نازانى ئاگرە كەم بەربوويە دەروون و دەروونخانى
نە دەكوزتتەو بە شەوبانى شەوى، نە بە تنۆكە تنۆكەبى بارانى

ئەى دەبىت لەو مەملەكەتە بە قورې گىراوې ئىمە، ژن بۆ ھىندە بەدبەختو چارەپەش بىت! دەسەلاتى ئەوھشى نەبىت برىار لەسەر چارەنوسى خۆشى بداتو خەلکى دىكە برىارى بۆ بدەن! ئامۇزا، ئەمن لەسەر قەولو قەرارى خۆم، يان ئى تۆمە يان ئى گلىم. خە، نغروى نىو بىرکردنەوھکانى بووھو قسەکانى حەفسەتى دىنى و دەبا. ئەوانەو زۆر رازى دىكەى لە چاوى حەفسەتى خۆتندەوھ: «دەردى من نە لە قەوامى حەكىمانە، نە کارى نووشتەنووسانە، دەردى دەست لىكەردانى دەردەكى گەلەك گرانە!»

خە، لە گىژاوى بىرکردنەوھ بۆ رىگاچارەيەك دەخوولايەوھ. بەلىنەکانى عىشقىكى يەكجار پاكزى حىنجه دەکردەوھ. لەو کاتەدا مالى مامى، حەفسەت نەبى، ئەوانى دىكە ھەموويان بە بىنىنى خەى چاويان چۆتە پىشتى سەريان، وھك دۆژمنى بابەكوشتەى خۆيان بىنن، ھەر بەسەرى زمانى و بە لمووزى، ماندوونەبوونىكى جىئوئامىزىيان لىکردو لە بنەوھ لىوى لىدەكروژن! خەدەش بىئاگا لەوھى رۆژگار قەدەرى نادىارى دەچنى، نازانى لەوشەوھدا پىلانلىكى كوشندە بۆ لەنىوبردى لە نارادايە! زۆرانبازى عىشقو رە دەستى پىکرد. تەوژمى ئەقلىيەتى خىلەكى و كۆمەلگای پاشقەرۆ ئۆقرى لەبەرپرپوزو

به رهو تاوانیک گورپان ده دات. ئا لهو شه وه دا، سه ربه کانی نه شق و جوامیری، سواری پشتی دیوی تاوان بوون، خه نجه ری پروت به دهسته وه بۆ له تله تکر دنی جه سته ی ژیانو عیشق و جوانی. به لئی، لهو شه وه خه مگینه دا خده یان له نه خشه ی خوشه ویستی سربه وه، سورگومیان کردو لاشه که شیان شوین بزرکرد! لهو رۆژه ی بریاراندا خه فسه تی پیشکه شی به حاجی موسای بکه ن، خه فسه ت، گنژاوی خه مو خه یاله کانی، ده یهینئ و ده یبا. له (گۆده) ی بترازی، که سیکی دیکه شک نابات رازو نیازی دلئ خوی له لا باس بکات و تۆزیک سوکنایی به دلیدا بیت. له گۆده ی به ده ر که س نییه خه مه کانی له گه ل به ش بکات و بیته هاو ده مو رازپوشی. ناخر گۆده، هه ر به قه ده ر له په ده ستیک ده بوو. نهو رۆژه ی دایکی هیستر جووته ی لیداو که س به زیندوویی نه گه یشته سه ریو گوییان له یه ک قورپانه وه ی نه بوو. که داکئ تۆپی، خه فسه ت به ده سته ی خوی بزنی بۆ ده دۆشی و تیچینه ی شیر ی بۆ ده کرد. به ده سته ی خوی گه وه ی کردو عاملانندی. بۆیه هه میشه وه کو دایک له خه فسه تی ده روانی و شه و و رۆژ به دوایه وه بوو. لهو کاتانه ی خه فسه ت ده چووه ژوورئ، گۆده له به ر ده رگا و ده رده که وت تا وه کو ده هاته وه ده رئ! خه فسه ت هه ر به خۆشی ناوی نابوو گۆده. گۆده، به جوریک هۆگری خه فسه تی بوو بوو، ته نه ا کاتی خه وتن لئی داده برا، نه وه ش له به ر قسه و قسه لۆکی خه لکی: گۆده گلاوه شه رع نه فره تی نه هیی کردو وه نا کرئ له گه ل مروقه کان بژی و بنوئ یان به وشپویه هاو ده میی له گه ل سه گیک بکه ی. به لام خه فسه ت، گۆده ی هینده خوشه ویست گویی به قسه ی خه لکی نه ده داو نه یه ده توانی ده سته ردار ی بیت، هه موو رازی دلئ خوی بۆ گۆده ی باس ده کرد، چونکه گۆده تاکه بوونه وه ر بوو، گویی بۆ شل ده کردو تییده گه یشت. گۆده، بهو خوشه ویستییه ی خده و

حەفسەتیی دەزانی، ئەو چەند پۆژە، وەکی حەفسەتیی دلبە خەمو دۆش دادەما.
گۆدەو حەفسەت، ھەر بەراستی گیانیک بوون لە دوو جەستەدا!

گۆدە، چەند پۆژیکە یاری بە کلکی خۆی ناکات، کلکە سووتەیی بۆ حەفسەتیی
ناکات و کلکە ئەنگوچکی کراسە کە ی بە گالتە پاناکینشی و، لە گەڵ مندا لانیش
وەک پۆژان یاری ناکات! لە ناخیدا ھەست بە خەمیکی قول دەکرێ، چاوی
بەزەیی لە سەر پروخساری حەفسەتیی ناگواستەو. خەلکی ناوایی، بۆ یەک
چرکەش حەفسەتیان نەبینیوە گۆدە ی بە دواو نەبیست، بۆیە بەردەوام بە یە کەو
ناویان دەھێنان: حەفسەتو گۆدە، حەفسەتو سەگە کەشی لەوێ بوون...
گۆدە، تازە سنووی ھاتبۆو^(۱)، لە گەڵ میزکردنێ لاقیکی ھەلدینا و بڵندی دەکرد
بە سەر پێچکە حوشترالووکی و خرنوو کدا دەمیزت. گۆدە بە ھاتنی خدە،
وەک فریادە سیکی حەفسەتیی خوشحال بوو. ئەویش وەک ئەوان چاوەروانی
پرووداویکی ناخۆشی دەکرد!

ئەوشەو گۆدە، وەک بۆنی خوینیکی بە ناھە قەزاوی کردبیت، لەمووزی بەرەو
ئاسمانی بەرزکردۆتەو دەلوورینێ، دەیەوێ سکاڵای غەدریک بەرزکاتەو!
ئەو دادو فیغانە ی گۆدە ی، دلی وەک بەردی دەکرد بە ناو! لوورەو ھەناسە ی
گۆدە ی وەک ستوونیکێ ناگر بەرەو ئاسمان ھەلدە کشا، پەرپوایی ھەورەکانی
دەسووتاند، ئاسمانی بە فریشتەکانەو دەخستە گریان! حەسەرەت و سووتانی
ناخی دەگەیشتە عەرشی عەزیم و بۆنکرووزی دیتەو بەرلووتی خاوەنمال

۱. سنووی ھاتبۆو: سنوھانتەو. توتگە سەگی نێر تا گچکە یە، لە ھەلمیزتندا
قاچی بڵند ناکا، کە بالۆ بوو لە کاتی ھەلمیزتن بە سەر دار و دەوێ و پێچک
و... لاقی بەرز دەکاتەو، نیشانە ی ئەو یە سنووی ھاتۆتەو.

و، بۆئسه‌وه‌ی له‌ بن‌خاک‌ کردنی قامه‌تی به‌ خوێن‌ سوور‌ کر‌اوی می‌هه‌ره‌بانی‌ و
خۆشه‌ویستی، به‌ ئاگا‌ بێتو‌ بێده‌نگ‌ نه‌بێ!

ئه‌وه‌ی بێنرا‌ ته‌نها‌ هه‌فسه‌ت‌ قایش‌ و‌ قڕۆش‌ و‌ ده‌مانچه‌که‌ی خ‌ده‌ی به‌ ده‌ست
برایه‌ که‌یه‌وه‌ بێنی، که‌ ده‌یویست‌ بێشار‌ ته‌وه‌. برایه‌ که‌ی هه‌فسه‌تی، که‌ زانی
هه‌فسه‌ت‌ ده‌مانچه‌که‌ی خ‌ده‌ی بێنی، به‌ ئاماژه‌ی سه‌ر‌بر‌پین‌ په‌نج‌ه‌ی به‌ ملی‌ خ‌ویدا
هینا: خ‌خ‌خ‌خ‌! واته‌ ده‌نگ‌ بکه‌ی سه‌رت‌ ده‌برم! له‌ ته‌ویله‌ی، تاکه‌ پێلا‌وێکی‌ پر
خوێنی خ‌ده‌ی لێ به‌ جێما‌بوو، هه‌ر‌ زوو‌ ئه‌و‌یشیان‌ شار‌ده‌وه‌. هه‌فسه‌ت‌ له‌ نێوانی
به‌لێنی عیشق‌ی‌کی‌ پاک‌ژو‌ به‌ جێگه‌یان‌دن‌ و‌ ده‌ست‌گرتن‌ به‌ نه‌ریته‌ باوه‌کان‌ تاسابو‌ و،
له‌تا‌ و‌ ژانی‌ ده‌روونی‌ پر‌ له‌ هه‌سه‌رت‌ و‌ کۆلی، گه‌وزی‌ ده‌دا. به‌ بێنیی‌ ده‌مانچه‌و
پێلا‌وه‌ پر‌خوێنه‌که‌ی خ‌ده‌ی، یه‌قینی‌ په‌یدا‌کرد، که‌ ئه‌وه‌شه‌وه‌ خ‌ده‌یان‌ سو‌ر‌گوم
کرد‌وو‌وه‌ له‌ ژیا‌ندا‌ نه‌ما‌وه‌! هه‌فسه‌ت‌ کاتیک‌ بێتو‌مێد‌ بو‌و‌ له‌ به‌ زیند‌وو‌مانه‌وه‌ی
خ‌ده‌ی، که‌وته‌ جێبه‌ جێ‌کردنی‌ به‌لێن‌ و‌ په‌یمان‌ه‌که‌ی که‌ به‌ خ‌ده‌ی‌ دا‌بو‌و: «ئه‌گه‌ر
برێم‌ هی‌ تو‌م‌ ئه‌گه‌ر‌ مرده‌م‌ هی‌ گۆرم!» له‌به‌رخ‌ویه‌وه‌ به‌ گۆده‌ی‌ ده‌گوت: به‌لێن
بێ‌ خۆم‌ را‌ده‌ست‌ نه‌که‌م! به‌ دلێکی‌ باوه‌ر‌ به‌خۆ، شانی‌ له‌ شانی‌ مه‌رگ‌دا. به‌ گۆده‌ی
ده‌گوت: ناخ‌ره‌ تا‌ که‌نگی‌ فرمێسکه‌کانم‌ له‌ قو‌لایی‌ چاوه‌کانم‌دا‌ قه‌تیس‌ بکه‌م؟
هه‌نسکه‌کانم‌ له‌ گه‌رووم‌دا‌ بخ‌نکێنم‌و‌ فریا‌ده‌کانم‌ قووت‌ بده‌م؟!!

ئه‌و‌ زیندانه‌ سو‌وتێنه‌ره‌ سته‌مگه‌ره‌، به‌ره‌و‌ هه‌قیقه‌ت‌ به‌ جێدێلم‌، به‌ره‌و‌
ئامیژی‌ خ‌ده‌ی‌ خۆم‌ هه‌ل‌ده‌فرم‌. هه‌فسه‌ت‌ ده‌یگوت: هه‌رگیز‌ من‌ له‌ خۆم‌ نابو‌رم!
چه‌ند‌ ساتیکه‌ له‌ دوا‌ی‌ خ‌ده‌ی‌ هه‌ناسه‌ی‌ ده‌ده‌م! هه‌ناسه‌ هه‌رامه‌کانم‌ را‌ده‌گرم،
نیدی‌ به‌سه‌ ئه‌و‌ هه‌ناسانه‌ هه‌رامن‌ هه‌رام‌ له‌ دوا‌ی‌ خ‌ده‌ی، که‌ من‌ بو‌ومه‌
سه‌به‌بکاری‌ گه‌رانه‌وه‌ی‌ بۆ‌ به‌رکێردی‌ غه‌درو‌ مردن. ئه‌من‌ بۆ‌ ئه‌وه‌ی‌ نابم‌ له‌

دوای خەدی تاقەرۆژێکیش بژیم! حەفسەت بە گۆدەیی گوت: لێم ببوورە بە تەنھات دەھێلمەو، توخوا لە بیرم بکەو بۆ خۆت بژی! زیان زۆر خۆشە، بۆیە ئەمن دەمەوێ لە پێناویدا بمرم!

سەری بەسەر بیرەکەدا گرت، بۆئەوێ گوتی لە نالەییەکی خەدی بیت، یان، لە بنی ئەو بیرە قۆلەیی بەحال ئاوەکەیی بنی هێندەیی ئاوتنەییەکی دیارە، سۆراغێکی دەست بکەوێ، لێ، سۆراغێک لە خەدی نییە، کە لەنیو ئاوی ئەو بیرەدا خنکابێ، بەلکو خە، لە زەلکاوی نەریتە بۆگەنەکانی کۆمەلگادا خنکا! حەفسەت، دەمێکە هاوارەکان لە هەناویدا دەخنکێن، ئازاری بەجێ نەگەیانندی بەلێنیک، وێژدانی دەکروشت! پرپارە قورسەکی دا: سەرەوخوار دەفرم، نەبادا خە لەوێ بیتو پێم بەر سەری بکەوێ! فرینێکی سەراوسەر، قیژەییەکی (خە!)ی درێژ درێژ بە قەدەر قوولایی بیرەکە دەنگێکی وا دەنگی دایەو، پایەکانی تەلاری وێژدانی مەرقایەتی وەلەرەخست! چریکەییەکی کتومت چریکە درێژەکی خەجێ، کە لە چیاوی سیپانی خۆی فرێداو فری خۆی بەو قیسپە تیزەیی سیامەندی سمیبوو، داکرد. قیژەییەکی درێژ بە قەدەر درێژایی زۆلمەکە درێژ! لە ئاوی بنی بیرەکە چەند بلقیکی سەرئاوکەوتوو، چەند جوولەییەکی بازەنی، ئیدی بۆ هەتایە لەناو خۆیدا نقومی کرد.

دەنگی قریشکەیی (خە!)یەکی، هێندەیی قریشکەیی خەجێ بۆ سیامەندی درێژ، لە قوولایی بیرەکە دەنگ دەداتەو. لەگەڵ چریکەو فریادی حەفسەتی، ئاسمان تیک دەبا، قەرەچووغ گرمەییەکی ترسناکی لێوێدێ، چەند گابەردێک لە هەردوو دیوی قەرەچووغی، ئاگریان لێ بەرز دەبێتەو بەرەو بناری چیا، خلۆز دەبنەو. لە دوایدا خەلک زانی قەرەچووغ، لە زەبری ئەو زۆلمەیی لە عیشق

درا، ئیخه‌ی داد‌پسوه قۆپچه‌کانی به‌ره‌و بناری خلۆزبون‌وه، تا وه‌کو ئه‌ورۆش
 ئه‌و قۆپچه به‌ردانه له بناری هه‌ردوو دیوی، به چاو ده‌بیندرێن!

ئه‌وه‌ی ئاگاداری ئه‌و فرینه بوو، ته‌نها گۆده‌بوو که سه‌ری به‌ بیره‌که‌دا گرت، دیتی
 حه‌فسه‌ت کاتییک ده‌فری، چۆن هه‌وای نێو بیره‌که‌ بسکو په‌رچه‌می شانه ده‌کرد.
 گۆده له چه‌ند چنجرۆکیک له که‌روه‌ی بیره‌که‌و چه‌ند نووسکا‌نه‌وه‌یه‌ک، هیه‌چی
 له ده‌ست نه‌هات. زۆر چه‌نگه‌بازی به‌ که‌ره‌ی بیره‌که‌ی بوو، لێ، سوودیکی نه‌بوو،
 به‌ ناچاری له‌سه‌ر لیواری بیره‌که‌ وه‌رکه‌وتو دۆش‌دامابوو. له‌ دوا‌ی ئه‌وه‌ی چه‌ند جار
 بۆ ماڵی غاری دا و ده‌قوورایه‌وه، که‌س به‌ ده‌نگیه‌وه نه‌هات. کاتییک زانییان
 حه‌فسه‌ت دیارنه‌ماوه، هه‌ریه‌که‌و له‌وی دیکه‌ی ده‌پرسی: حه‌فسه‌ت نه‌بینیه‌وه؟
 چونکه ئه‌ورۆژه هه‌موویان لێی به‌چاو بوون، داخوا له‌ دوا‌ی سو‌رگوم‌کردنی
 خده‌ی، چ په‌دیکی ده‌یت! هه‌موو ته‌ویله‌و هۆله‌ مه‌رپه‌کان گه‌ران، به‌لام هه‌والێک
 له حه‌فسه‌تی نییه‌! کاتییک له‌ دۆزینه‌وه‌ی بی‌نومێد بوون، ده‌یانویست دوو کیلان
 به‌ به‌ردیکی به‌په‌رێن و بلێن خده حه‌فسه‌تی هه‌لگرتوه‌! وه‌لێ، گۆده ده‌رفه‌تی
 ئه‌و تۆمه‌ته‌ نار‌ه‌وايه‌ی پینه‌دان: هێنده‌ی به‌چێته‌ ماڵی و بقوورپته‌وه‌و بیته‌وه‌ لای
 بیره‌که‌ی، سه‌رنجی هه‌موو خه‌لکی بۆ لای بیره‌که‌ را‌کێشا. که‌ چوونه‌ لای بیره‌که‌،
 گۆده چه‌ناگه‌و لمووزی له‌سه‌ر پشت‌ه‌ده‌ستی خۆی درێژ‌کردبوو ده‌گریا، هۆن هۆن
 فرمی‌سکی داده‌باراندن، ئه‌و نانه‌ی مندال بۆیان هێنا‌بوو، په‌لکه‌ناتیکی لێ
 نه‌خوارد‌بوو. گۆده مانی گرت‌بوو که‌ دهم له‌ زه‌وا‌دی نه‌دا. به‌ ئاماژه‌ به‌ هه‌مووانی
 ده‌گوت: حه‌فسه‌ت له‌و بیره‌یدا‌یه‌! خه‌لکی ئاوا‌یی قولا‌بی چوار‌نوکی ده‌ولک
 ده‌هینانیان هێناو شو‌ریان‌کرده‌وه‌ نێو بیر، دوو جاریان باداو هه‌لیان‌کێشایه‌وه‌.
 هه‌ریه‌که‌ مجار، له‌چکی حه‌فسه‌تی به‌ قولا‌به‌که‌وه‌ بوو، دل‌نیا‌بوون حه‌فسه‌ت له‌

ئىتو ئو بىرەيە. پىاۋىك بە گورىسەو شۆرپۆۋە بىرى، گورىسەكەي لە تەرمى
 ھەفسەت گىرداۋ ھەلىيانكىشاۋ ھىنايانە دەرى. لاشەيەكى يىگيان! براگەورەكەي
 ھەفسەت، لەسەر دەستى خۆي دانا بۆئەۋەي بىباتەۋە مالى. چاۋەكانى زەقەزەق
 لەو خەلگەي دەروانى، گۆدە بۆنى پىۋەدەكرد، ھەردوۋ بسكو ھەرچار كەزىيە
 نەستوۋرەكانى ئاۋيان لىدەچۆراپەۋە.

لە دۋاي شۆردنو كفنكردى، تەرمەكەيان بەرەو گۆرستانى گوندى بەرىكرد.
 گۆدە ھەنگاۋ بە ھەنگاۋ بە دۋاي تەرمى ھەفسەتپۋە دەرىشت، تاۋەكو ئو
 كاتەي ناشتيان، خەلگى گۆرستانيان جىھىشتو بەرەو مالىەكانيان گەرانەۋە،
 تەنھا گۆدە نامادە نەبوو گۆرى ھەفسەت جىھىلى! مندا لائى ئاۋايى نانيان بۆ
 دەبردە گۆرستان، گۆدە يەك پەلكە زۋادى لەو نانەي نەدەخوارد، سەرى لەسەر
 خۆلەكەي سەر سىنگى ھەفسەت داناۋو، ھۆن ھۆن فرمىسكى دەباراندە سەر
 گۆرى ھەفسەت. لە دۋاي ھەوت شەو و ھەوت پۆژان، گۆدە بىزىۋو، ئىستاشى
 لەگەلدايى بىزىۋىتىك بىز بوو، كەس نازانى لە مەملەكەتتى رەجمو كوشتن،
 سەرى خۆي بۆ كۆي ھەلگرتو بۆ ھەتا ھەتايە خۆي ونكرد!

ھەۋالى خۆ خنكاندى ھەفسەت سۈرگۈمكردى خدەي، زار بە زارو گوند
 بە گوند پرىشت. ۋەك خەجى و سىامەندى باسيان دەكرد!

ھەفسەت گۆرىكى ھەبوو، كچانى گوندى پۆژانى ھەينى و چوارشەممان
 دەچۈنەسەرى، لى، خدە بە جۆرىك گومكرا، ھىچ سەرەداۋىكو ھەۋالىك لە
 تەرمەكەي دەست نەكەوت! كاكەپەشو چەند برادرەيكى خدەي، ھىچ شۆيىتىك
 نەما بەدۋاي تەرمى خدەيدا نەگەرىن، كەۋنەبىر نەما نەگەرىن و كەندىر نەما
 سەرى بەسەردا نەگرن، ئىستاشى لەگەلدايىت، كەسىك ئىسكو پرووسكى

خدهی نه دیته وه، گومان ده کرا هه ر له ته ویله ی و لاخان، گۆریان بۆ هه لکه ند بیئتو
 شارد بیئتیا نه وه. ئه وه ی بۆ خه لکی گوندی جیما، ته نها یادگار ییه کانی و هاوارو
 ناخو نزوول سه ی پلکه هه مینه ی دایکی بوو، رۆژانه گو یچکه ی گوندی کی به
 سه ره دوولکه و لاواند نه وه که ر کرد بوو، بانگی خده ی ده کرد، که س زاتی نه ده کرد،
 به لای مالی پلکه هه مینه ی دا رپت بیی و به کول له گه لیدا نه گری! نه ناگر له
 سووتانی جه رگی تیر ده بوو، نه ژیا نیش دهستی له به رۆکی ده کرده وه! هه تا له
 نووزه که وت، هه ر گریاو هه ر گریاو هه ر گریا!

۱۳

به له ده‌ستدانی پۆسته‌مو خده‌ی، کاکه‌پەش داریکی له روحی درا. دایم و ده‌هه‌م ده‌یگوت: خده جیی چاوی تیدا بوو، هه‌میشه یاخی بوو یاخی! نه‌و ساله کاکه‌پەش، چه‌ند که‌سیکی نازای له کوره کرمانجه‌کان که له قسه‌یدا بوون، له خۆی کۆکرد بووه‌وه، به گیانی به‌ره‌نگاری په‌روه‌رده‌ی ده‌کردن، بۆته‌وه‌ی له دژی چه‌وسانه‌وه‌و سووکایه‌تی به مروّفه‌کان خۆیان به‌رپرسیار ببینن و به نه‌رکی سه‌رشانی خۆیانی بزائن داکۆکی له کرمانجه مافخواره‌کان بکه‌ن، له هه‌رکۆیه‌ک بن، هیچ گونديک له‌گه‌ڵ گونديکی دیکه جیاوازی نییه. چون ئاغا‌کان هه‌موویان له‌سه‌ر یه‌کتری به جوابن، کرمانجه‌کانیش ده‌بی ئاوابن. ده‌بی هه‌موومان شاره‌زایی له شه‌ورۆیی و هه‌لمه‌تی شه‌وانه په‌یدا بکه‌ین. جار جاره‌ش هه‌ندی‌ک کاری بچووکي پێده‌سه‌پاردن، بۆته‌وه‌ی بۆ کاری گه‌وره رایان‌بینی. کاکه‌پەش ده‌یزانی کۆ بۆ کاره قورسو شوینه عاسی‌کان ده‌بی‌ت، زۆر سه‌رسام بوو به ده‌ستوه‌که‌ری و ده‌ستگه‌رمیی هیدۆی. له‌گه‌ڵ هیدۆی ده‌یانزانی هه‌ندی‌ک تۆله‌کردنه‌وه‌و ته‌می‌یکردن ده‌بی‌ت له زستاندا بکری، چونکه خه‌لک له ژوورین، هه‌ندی‌کیش ده‌بی‌ت له هاویندا بکری، چونکه که‌سی به ئامانج‌گیراو له ده‌ری ده‌خه‌وی! هه‌روه‌ها زۆر به وردی و لی‌زانانه شوین و کاتی بۆ دیاری

ده کردن. ئاغاکان، زۆر جار به پۆژی پروناک و به بهر چاوی خه لکه وه به ئاشکراو به پالپشتیی پیاوه کانی حکومهت، تاوانو زولمیان له کرمانجه کان ده کرد. کاکه پەش دهیگوت: نه گهر پۆژی پروناک ههیه، بۆته وهی ئاغا زولمان لیبکات، شهوی نهنگوسته چاویش ههیه بۆ ته وهی تۆلهی خۆمانی تێدابکهینه وه. هه میسه دهیگوت: هه موو ئاغایه ک هه ر زالم نییه، کورپه ئاغای خۆنده وارو قه لهم به دهستی وا ههیه، له سه نگره ی هه ژاراندایه و دژی چه وسانه وهیه و جیاوازی مروه کان رته ده کاته وه، کرمانجه کانی ژیر قه لهم مروه ی باوکی هانده دا سوخره بیگاری بۆ نه کهن، باوکیشی مروفتیکه وه ک نه وان. بۆیه ده بی نه وانه یان لسی جیا بکهینه وه و ده ستیان لسی بپاریزین. کاکه پەش، ده یزانی به کوپوه بدات ئیشی زۆره، دهیگوت: ده بیته به جوړنک غافلگیریان بکه یین، چاویان پی بشکی و زاتی ته وه نه کهن پر بده نه کرمانجه کان. ده بیته له و کاره نابه جی و نیوه چالانه خو بپاریزین که له جیاتی ته مبی کردن، دوژمن درته ده کات! ئیمه ده بی له سه ره گه وره کانه وه ده ست پیبکه یین، بۆته وهی چاوی ته وانی دیکه ی پی بشکینین! که س خه می چه ک و فیشه کی نه بیته، چه ک بۆ ته وهیه چه کی پی پهیدا بکه یین! هه میسه هه دهیگوت: ده بی ده ست له کوشتن بپاریزین، مه گهر زۆر ناچارمان بکه ن، چونکه کوشتن، برین قوولتر و رق ته ستوورتر ده کات! ئیمه ده بی هه ول بده یین نینوکیان بکه یین!

کاکه پەش هه والی ته وهی پی گه یشتبوو کورپه گه وره که ی ته حمه دئاغای، له و ئاقاره ی به ده پاسه ی خه ریکی دروینه یه. ته وه حمه دئاغایه ی، ئاغای چوار گوندان بسو، براگه وره ی ئاغه واتی ناچه که بسو. ته وه ته حمه دئاغایه ی پایسزی رابردوو عهرزی له کرمانجه هه ژاره کان داگیر کردبو، له بری ته وه،

هه‌ندیک عه‌رزى نه‌زۆكى له‌ بنارى زوورى دابوونى، ئه‌و زه‌ويانه‌ى به‌رده‌لانو
بى پىتو به‌ره‌كه‌ت بوونو هه‌چيان نه‌ده‌هه‌نا. ئىستا كاتى دروینه‌يه‌و ده‌پاسه‌ى
ئه‌حه‌دئاغاي، ته‌باره‌ى داوه‌ته پيش خۆى. ئه‌حه‌دئاغا، يه‌كه‌م كه‌س بوو
ده‌پاسه‌ى هه‌نابوه‌ ناوچه‌كه‌و كه‌س هه‌شتا شتى واى نه‌ديبوو، دروینه‌يان هه‌ربه
داسى ده‌كرد. ده‌پاسه‌ى ئاغاي، ته‌باره‌ى نه‌ به‌كرى نه‌ به‌پياوه‌تى بۆ هه‌چكه‌س
نه‌ده‌دوریه‌وه‌! هه‌ر ئه‌وه‌ش بوو واى كرد كورپى ئه‌حه‌دئاغاي، وه‌ك فیزو
پۆزليدان به‌ديار گه‌نم و ده‌پاسه‌يه‌وه‌ خه‌وه‌ت هه‌لبدا، ده‌نا خزمه‌تكار و نو‌كه‌ر
كاره‌كانيان رايبى ده‌كرد.

كاکه‌په‌ش بانگى هه‌يدۆى كرد: هه‌يدۆ هه‌ر ئىستا جلکى كوئى شه‌پريو
له‌به‌ربه‌كه‌و برۆ ئاقارى گوندى ئه‌حه‌دئاغاي، بزانه‌ ده‌پاسه‌ى له‌ كوئى ده‌گه‌پريو
كى سهرپه‌رشتى ده‌كاتو كيش له‌ويه‌؟ سو‌سه‌يه‌كى ورد بكه‌و هه‌واله‌كه‌مان
به‌ خه‌رايبى بۆ بي‌نه‌وه‌.

هه‌شتا قسه‌كه‌ى ته‌واونه‌كردبوو، هه‌يدۆ جه‌مه‌دانى و كورته‌كى فرېداو
ده‌مانچه‌ى له‌ قه‌دى كرده‌وه، خۆى كرده‌ رنجبه‌رىكى نابووت! بارگه‌ينيك له‌وى
به‌ستراپوه، په‌تكى له‌ سينگى كرده‌وه و هه‌ر به‌رووتى خۆى هه‌لدایه‌ سهرپشتى،
پويشت و پانه‌وه‌ستا تاوه‌كو گه‌يشته‌ نيو په‌رىزى گه‌نمى ئه‌حه‌دئاغاي، ده‌پاسه
ده‌گه‌پريو ته‌باره‌ى داوه‌ته پيش خۆى، تو‌ز ده‌چيته‌ ئاسمانى، له‌ دواى خۆى
په‌رىزىك وه‌ك قزى چاك كراو جېده‌هه‌يلى، هه‌ر به‌رى ته‌باره‌يه‌و لرفى ده‌كات!
هه‌يدۆ ديقه‌تى كه‌وته‌ سهر خه‌وه‌تيك، جله‌وى ئه‌سه‌پى سو‌وران‌دو چاويدايه‌،
بينى پياونكى سو‌وره‌و كه‌له‌گه‌تى چاوشين و ده‌ستپى سپى، جووته‌ سمه‌يلكى
سوورى قورميشكراو، جه‌مه‌دانى له‌بن هه‌نگلى گرتوه‌و كلاًونكى به‌سىمى

زەردی دزەییانە ی لە سەر ییەو لە سەر کورسییە ک دانیشتوو، دەستی داوێتە بەرچاوی و لە سەر سە دە ی دەپاسە ی دەپوانی، جار جار دووربینی بە چاویدا دە لە قیننی، کوپە ئاویکی سە هۆلای لە لایە، جامیکی فافونی لە سەر دانراو، کۆتکە ماستاویکی کۆلکەنی بە ماستی مەری و کۆ سە هۆلکی تێدا یە. هیدۆ سلاوی لیکرد، لسی چونکە هیدۆ ئە وەندە نابووتو پە رپووت هاتە بەرچاوی، هەر وەلامی سە لاوێکیشی نە دا یەو. هیدۆ لە تینوان زاری وشک بوو بوو، دەستی بۆ جامە فافۆنە کە ی سەر دەر خۆنە ی کوپە ئاوە کە درێژکرد، ئاغا تییەرا خوری: هی ی هی ی هی ی! ئەو ئاوە بۆ کرمانجان نییە، ئەو دیمکە یە ی لە دەری هە لۆاسراو، بخۆو، دە لسی خنکاری لە تینوان!

هیدۆ ئاوە کە ی بە سەر دەوییەو کرد، لە تینوان نیو ی بە سینگی خۆیدا پشت. هە ناسە یە ک ی قو لی لە گە ل ئاوە کە دا هە لکیشا. کوری ئە حمە د ئاغا گوتی: ئەو لە چی دە گە رپی لەو نیو ی؟ هیدۆ گوتی: گە ورم گایە ک ی رەشی کۆرم لسی ون بوو، نە تیننیو؟ گوتی» گای ناوا نە هاتۆتە ئێرەو برۆ لە بەرچاوم ونبەو لای بای بەردە، بۆن ئارە قە ی سە ی تۆپیوت لیدی! سە گباب وادە زانی ئە من گاوانی بابیمە، پر سیاری گای لە من دە کات!

هیدۆ بە پە لە گە راپە وەو لە خوشییان هەر سە یلە خدکە ی دە هاتی. لە ئە سە کە ی دابەزی و بە سستیە وەو چوو لە لای کاکە رەشی: مزگینی! بە شەرە فم یە ک تە فەنگی برنۆ ی رە قە م حە قە، تیرایی گوللە ی ناخوا، کۆرە هەر بای پی نە کە و تییە، دوو خە ریتە ی پر فیشە ک، دە مانچە یە ک ی چوار دە خۆری لاکە لی قوونک سۆر بە پینج یە دە گەو، هە مووی قایش و قروشی حە سیب قادری کە رکوک ی، کۆرە دووربین دووربین! ئای چە ک ی ئا غایان چە ند جوانن! وە ل لا

هەریە کەمی ئەولادەکی دەهینا! ئەو تەفەنگە، باوەرناکەم گۆللەیی لە لولەیی
هاتبێتە دەری، دارشووشە چ دارشووشە، هەر ردینی لەبەر قۆنداغەیی بتراشە!
کاکه‌پەش گوتی: ئەو شەو بە خەمەتی دەگەین.

دنیا هێندە گەرمە، ئەو ئاقارە وەک تراویلکە هەڵدەچێ و میروولەیی دەکات،
هەر دەلێی سەرگۆری ناگرییە و هەڵدەچێت. جەنگەیی دروینەیی گەنمییه،
دەنگی جیڕجیڕی زیکزیکەیی، پەییامی گەرمایەکی بێنامان بە گوتی مەژوقە کاندە
دەدەن. قەتیی هێلانەیان لە بن قەسەلێ گەنمی خۆش دەکەن، سۆفە قیتە و
بوغاز و پۆپیتە سلیمانە و تیترواسک لە قەراغ رێگا دەندووکیان کردۆتە وەو
بەپە لە هەناسە دەدەن، خۆیان لە بن پەنجکە حوشتراووک و خەنووک دەخەزن،
بۆتە وەیی لە تیشکی گەرمی خۆر خۆیان بپاریزن، لە دواي دروینە هێلانە کانیان
بە ئەزەت پێدەزاننەو، چونکە نیشانە کانیان هەموو لێ تێکچوو. ئەو
تەبارە گەنمەیی هاتۆتە پشتینی پیاوی، گەنمی ئەحمە دناغایە، هێندە غورده
دەلێی بۆ هەتیوان داچاندراو وەرسکاوه. دوو پیکەب دەره قەتیی گەنم کێشانە وە
نایەن، قۆمەتە قەسەلەکان وەکو گردی بچووک بچووک بە جێمان!

کاکه‌پەش، هەمیشە ئەو پڕۆژەیی دەهاتە وە بەرچاوی کە عەرزه کانیان
لە کرمانجەکان داگیرکرد و چەند عەرزنکی نەزۆکیان لە جیاتیی دانێ.
سکالای ژنی پڕۆستە مەشییتی پەحمەتی لە گوێیدا دەزینگیته وە، قەسەکانی
ئەحمە دناغایشی لە زەینی خۆی لێکدەدایە وە: ئەمن دەپاسە و تراکتۆرم کەریه،
ئاخر خۆ جووتە هیسترو جووتە کەر نییه لە عەرزێ سەر سە دە کورت بسوورپێتە وە،
دەبێت عەرزه کانی من هەموو بە سەر یە کە وە بن، هەتا چا و هەتەر دەکات،
سەر سە دەیان دووربێ. دادو فیغانی ئەو خەلکە، تۆ سقالێک لە بەردی وێژانی

ئه حمه دئاغای نه پرووشاندا! ئه و جا ئه حمه دئاغا، ئاغای چوار گوندانه و ئاغای ئاغایانه و کهس دهویرێ قسه له قسه ی بکات؟! ژنی پڤۆسته می په حمه تی به سێ مندالی هه تیو و بی باب، ئه و نه ده فرمیسکی بو عه رزه که ی خوی پشت، به ردی ده تاوانده وه، وه لسی، کێ دیویه تی دلێ به ردینی زالم به ئاوی چاوان نه رم بیته؟! ده بیته وه کو به ردی سه ر پنگا له سه ر پتی خه لکی هه ژاریان لابه دین، کاکه ره ش ئاوی گوت.

له و ده مییه وه له گه ل هیدو سه لیمی بریاریندا ناهیلن ئه و گه نمانه ئاوا به ئاسانی بدوور نه وه و قووتی به نه ا هیدو ده یگوت: کاکه ره ش له بیرته خیزانی پڤۆسته مه شیتی نه گه ر ده گریاو ده یگوت: ئه و تۆزه عه رزه مان هه بوو، خه لک به خیرا خیزان بویان داده چاندین و بوشیان ده دوورینه وه، بوئه وه ی ئه و سێ مندالی بی بابی پتی به ختوبکه مو له برسان نه مرین، ئیستا ده ستم له قونکی جه والی هاته ده ری، هیچم به ده سته وه نه ما، ناخر ئه حمه دئاغا چاوت به خۆلی قه بری نه بیته تیرنابی، ته ماع له ئیمه ی خاوه ن سێ هه تیویش ده که ی؟! وه بیر هینانه وه ی ئه و قسانه، کاکه ره شی وردوخاش ده کرد، له به رخویه وه ده یگوت: شه رت بی ده بی هه قی ئه و بیوه ژنو هه تیوانه ت لیبه که مه وه، قابیله تاریکه شه و برابن؟ نه گه ر پیاو هه بیته تاریکه شه و زۆرن! له ناکاو، له خه یاله کانی راچه نی: نه ری هیدو به راست نه وشه و تاریکه شه و یان مانگه شه وه؟ هیدو گوتی سه ر له ئیواری مانگه شه وه، هه ر بایی ئه وه ی مانگه شه وه هه تاوه کو ئیمه ده گه ی نه لای ختیه ته که ی ئاغای، دواپی مانگ خۆی له په نا ده داو ده بیته تاریکه شه و، نه و جا خۆ ئیمه ناچین دامه ی له گه ل بکه یین، ئیشی یه ک سه عاتییه!

کاکه ره شو هیدو سه لیم، بو شه و ده رچوونیک خویان ناماده کرد، که نزیکه ی

شەش مانگ زیاترە خۆی بۆ دوا دەخەن، بۆ ئەو کاتەى ئیستا ئەنجامى بدەن. ناوی نەینییان بۆ ھەرسێکیان دانا. بۆ خۆپارێزی لە ناسینەو، کەس بۆى نییە بە ناوی راستى خۆى، بانگى ئەوى دى بکا. ئەركى ھەریەکیکیان دیاری کراوە، تەنھا سەلیم بۆى ھەیە قسە بکات، چونکە گوندەکەى سەلیم دوورترەو بە ئاسانى نابناسن. ئەو پۆژە، نابیت ھەرسێکیان پینکەو بەبیرن، نەبادا گومانیان بچیتە سەرا

پرووناکی بە ئازامى راخوشى و تاریکایی شوینی گرتەو، گوند لە تاریکایی لول بوو. لە دواى ئەوێ خەلکی گوندی کێخەو بوون، ھەرسێکیان بەئەسپایی یەك لە دواى یەك لە گوندی وەدەرکەوتن، کەسیان ورتە ناکات، بەلاپیدا دەرۆن. مانگەشەو، مەزەندەى ئەویان کردووە تا دەرگەنە شوینی مەبەست، مانگ خۆی لە پەنا بەدات و ئاوابی، تاریکی برژیتە ئێو تەبارەى گەنم و پەریزەکان، بۆئەوێ ئەو کاتە، کورەگەوورەکەى ئەحمەد ناغای خەوتبیتو لە شیرنخەودا بێ، بارتەقاي ئەوێ لە گوندی دوورکەتوونەتەو کە بتوانن قسان بکەن، کاکه‌پەش گوتی: ھیدۆ بە پۆژ کاتیک بۆ سۆسە کردن چوویە خێو تەکەى، گوتت گایە کمان ون بسو، ئەدێ ئەگەر بەو شەوێ نەخەوتبوو و بە ناگابوو؟ ئالێی بۆچی ھاتووم؟ ھیدۆ گوتی: دەلێم ھاتوومە، ئەگەر گەنمەکانی خۆتان دووریەو، پەلە گەنمیکم ھەیە بۆم بدوورنەو! ئاخەر ھیدۆ کۆری ئەو گۆنگەلانیەو قەت بۆ قسەى دەست و رست و وەلامى بەجێ، دانا مینێ! یەك لە دواى یەك پێ دەکەنو تەفەنگیان لە گۆلمییە، لە خەيالى خویان وای دەبینن ئەو جووتیارانەى زەوییەکانیان داگیرکراوە، ھەموویان چاویان لە دەست و تەفەنگی ئەوانە! دایانەو دەو پرووباری. بۆقەکان ھیندە بەرقەو لەئێو زەلو ھەسیرو قامیشەلانی دەو

پروویاری دهیانقیرپاند، پهردهی گوتی شهویان دهدری! بههوی چری نووسه نه کو
 درکه زهردهو جه گه نه وه، وهک دیوارکی که لینبر^(۱) ملی ناو ته یه ک، دهنگی
 قریه ی شکانی قه لوغانه کان بو چند چرکه یه ک بوقه کانی بیدهنگ کرد. هیدو
 گوتی: ری ده رناکین، وا چاکه له دووری دهو پروویاری برۆین، لاقو له تهرمان
 هه موو درکه زهرده خواردی! که میک له دهو پروویاری دوورکه وتنه وه بو بهری
 لای زووری. له دهراوی ژنان، چند بهرده بازکی لییه، به سهر بهرده بازه کاند
 بازینداو له پروویاری پهرینه وه. کزه بایه کی فینک له سهر ناوی روبرا
 هه لیکرد، به نیو که لینی قامیشه لانه کاند خوی له بناگوتو پرومته و لاملی
 به ناره قه یان، دهسوی، تهو لیان دهلیسیته وه. نهو ناره قه یه باخه لو پشتو
 بهرپشتی تهرکردوون به بای شه مالی فینک بوونه وه. جارجار تیترواسکیک،
 سوفه قه یه ک، بوغازیک، له ترسی نه وه ی پتیا لیبنین، چند بالیک ده فری
 خوی به عهرزیدا ده داته وه. نهو فرهیه، پیاو راده جه له کینی. سه ره وهی دهراوی
 ژنان واقه واقی جه قه لو تورگ نهو نیوه ی پرکردووه، هه ریه که یان بانگی نهویدی
 ده کات، وهک نه وه ی یه کتریان گوم کرد بیت. هه رسیکیان به دوا ی یه کتردا رپیان
 ده کرد. قالوره گوله به پرۆوه قه لوغانو شه کروکه و که ریه شه کان به جیده هیلن.
 له ناکاو کاکه رهش میلی تفهنگی راکیشا، به دهنگیکی گری وا گوتی: کی
 زه لام بجوولیی کوزراوی، هیدو سه لیم لوله ی تفهنگه کانیا به رهو نهو شونه
 راداشت که کاکه رهش کرد بویه نامانج. به لام هیچ هه ستو خوستو وه لام
 نه بوو، نامانجه که رهق راوه ستاوه، تنها به تهوژی نهو نهرمه بایه ی دههات،

۱. که لینبر: زود چر و بین که لین، که بۆیشتن پتیدا نه ستم بیت.

لەفکەى جەمەدانیه کەى دەجولا. کاکه‌پەشو هیدۆ دەست لە سەر پەلاپیتکەى تەنگ، بەرەو پرووى پڕۆیشتن، گەیشتنە لای، توومەز داھۆلى بیستانى بوو لە شیۆهى مڕۆف درووستکراوو، کۆنە جەمەدانیه کیشیان لەسەرى نابوو. هیدۆ ھەر لەوێ لە پیکەنینان کەوتبوو سەرپشتى، دەستى بە زگییەو گرتبوو ھیندەى بە کاکه‌پەشى پیکەنى و دەیگوت: ئەگەر مەز بەسەردا بتویننەو ئەو داھۆلە دەردەچى، ھیندەى لى ترساوى، چاک بوو تەقەت لێنەکرد، دەنا ریسە کە مان لیدەبۆو خورى!

لە شوینى مەبەست نزیك بوونەتەو، لە پەناى قۆمەتە قەسەلىك دانیشتن بۆئەوێ مانگ لە ئاسوگەى ئاوابى، کاکه‌پەش گوتى: کورینە دەبیت ھەولبەدین بەرلەوێ بکەوینە بەر عەلەتریكى دەپاسەو پیکابەکان، بگەینە لای خێوئەو کە کارەمان ئەنجام بدەین، سەرسەدەى سوورپانەوێ دەپاسە کە گەلىك دوورە، بە دلىایى ئیشە کەمان بەر لە سوورپانەوێ دەپاسە کە تەواودەکەین. بۆئەوێ نەناسرینەو جەمەدانیه کانیان دەمامک داو، تەنھا چاویان دیارە، کەس نایانناسیتەو. مانگ خۆى لە پەنادا و بەرەو ئاوابوون پاخوشى و ولاتى بە تاریكى سپارد. بریاراندا ئەگەر دەست نەکاتەو مەترسییان لەسەر دروست نەکات نەیکوژن بەلام بەقوریانى مردنێى بکەن! کاتیک دەپاسە سوورپایەو پششى کەوتە ئەوان، بەوپەرى بیدەنگى و ھەستیارى ھەنگاو داوین، بە ئەسپایى و بە کوورەکوور وەک بچنە پارێزى مامزان! ئەو کاکه‌پەشەى بە ھەموو تەمەنى بەو قەلافەتو ھەییەتەو خۆى لەبەر قەرزى گێزى گوللان نەچە ماندۆتەو، ئیستا خەریکە وەک پلینگ بە چوار چەنگۆلە بەرەو خێوئە کە دەروات، لە خێوئە کە وەژوورکەوتن کوورەگەوێ

ئه حمه دئاغای له سهر ته ختیک خه وتوو، ئاگای له مه حموودی بئ زهواد نییه .
 نه وهک میشووله پئوهی بدن و پیسته ناسکه کهی ئازار بدن، په رده کولله یه کی
 ته نکیان بۆ هه لداوه! سه لیم به لولوی تفهنگه کهی په رده کولله کهی له سهر
 هه لدایه وه. لهو ساته هه ستیاره دا دهستی به لولوی تفهنگه کهی سه لیمی
 کهوت، ههر به جاره کی زیرکی^(۱) رژاو زنده قی چووا! نهو به مندالیش، هیچ
 مندالیک زاتی نهوهی نه کردوو بهو جوړه لئی نریک بیتهوه، یان شه قیکی
 لیبدات، که چی ئیستا به لولوی تفهنگ خه بهری ده که نهوهو به ئاگای دینن!
 نهو لولوه تفهنگانهی هیدۆ له قه برغه و خالیگهی ده کوتا، له سهر ته خته کهی
 به ربووه. نه تفهنگی له بن که له کهی ماوه نه ده مانچه کهی له بن بالیفی ماوه،
 ههر زوو هیدۆ نهوانهی هه موو له خوئی به ستاو دوورینه کهی له ملی کرد .
 ههر لولوه تفهنگیکی هیدۆ له خالیگه و بنهنگلی ده کوتا، کووری ده کردهوه!
 کووپه ناوه کهی به سهر دا رژاند. ئاغا پیی وابوو دنیا ناوه ژوو بوتهوه، له خه ویش
 بییری لینه کردۆتهوه، سه لیم پییگوت: ده زانی نهو لولوه تفهنگانهت بۆ به
 قه برغه ی ده کهوی؟ گوتی: بهس مه مکوژن، چی ده لئین وا ده کهم! سه لیم گوتی:
 نه گهر نهوهی پیتی ده لئین، بابت موو به موو جبیه جیی نه کات، ده تکوژین!
 ده توانین ده پاسه و گه نمه کهش ئاگر تیبه ربه دین، بۆیه ناتکوژین بوتهوهی
 په یامه که مان بگه یه نیته باوکه زالمه کهت، نهو زهوییانه بده نهوه خاوه نه کانیان،
 سوخره و بینگارو چهوسانهوه کوتایی پی بیئن! ههر دهیگوت: ئیوه نه من به
 کئی تیده گهن؟! باوه ری نه ده کرد کوری گه وره ی ئه حمه دئاغای بکه ویتته بهر

۱. زیپک: زراو، زنده ق، نه ترهش، هه ترهش.

قۆنداغه تەفەنگی کرمانجان! سەلیم، وەک ئەو نەزکە ی پێی سپێردرابوو، چونکە ئەو لە گوندیکی دوورتر هاتبوو، ئەو دەبواوە قسە بکات، بۆ ئەوەی کاکه پەش و هیدۆ نەناسێنێ، گوتی: چاکت دەناسین، کۆری گەورە ئەحمە دئاغای، ئەو ئەحمە دئاغایە بە عەرزی چوار گوندان چاوی تێرناپیتو تەماعی پێرناپیت، عەرزی جووتیارە هەژارەکانیش دەداتە بن لیچ، ئەو زەوییە بە پیتو بەرە کە تانە بۆ خاوەنەکانیان بگێرێ، وە بە شەگەنمی خۆیان بدەن. ئەگەر بابت ئەو داوایانە جێبەجێ نەکات، دڵنیا بە جاری دوو دەتانکوژین! بە حال نۆزە ی دەهات. هیدۆ هەموو نازای بە دەنی شکاندبوو، هەر دەگوت: بەلێ، بەس مەمکوژن، چی دەلێن! واکەم! هیدۆ بە جوژیک لێی دەدا، جارێکی دیکە نانی کەرت نەکات، کۆری سەر دەری و بندەرییان پێ دەکرد! ئەو زالمە ی لە سەر ئاوخواردنە وەیه ک سووکایەتی بە هیدۆ کرد، ئیستا لە بەر دەستی هیدۆی بۆتە پۆری خورا! سۆیندو تە لاقیان پێخوارد کە ئەو زەوییە بۆ خانە وەکانیان بگێرێ، وە چی دیکە زۆلم لە کرمانجەکان نەکەو لە گەنمی ئەو سال بەشی باراش و بنە توێان بدەن! وەک نیوە مردوو بە جێیانەشتو تەفەنگو دەمانچە و دووربینیان بردو رویشتن، لە نیو خۆینو قورای ناوی کووپە کە جێیانەشت.

ئەوشەو، چوونە وە مائی حاجی سمایی لە سەر کەپرو شینایی. شەوی هێندە نەماو، لە بانگی بەیانی نزیک بوونە تەو. تەفەنگو دەمانچە و دووربینە کەیان لە دەری لە بن قەسە لو کای شار دەو. وەک سی پلێنگی دوای راو لە دوای ئەو ی داو و دەلێنگی شەروارەکانیان لە نووسە کە و درک پاک کردەو، لێی خەوتن.

بەیانی کاتیک ئەو هەواڵە گەیشتە ئەحمە دئاغای، باوەری نە دە کرد کەس

هه‌بیئت بویری ئه‌وه‌ی تیدابیت ملی خو‌ی له‌ خه‌نجه‌ری ئه‌حه‌مه‌دئاغای
بسووی! وه‌ک هه‌ور ده‌یگرماند. هه‌رکه‌ چاوی به‌ کوره‌که‌ی که‌وتو هه‌مووی
بو گێراپه‌وه‌و به‌و سه‌روگوتلاک شکاوییه‌ کوره‌که‌وره‌ی خو‌ی بینی، پریشکی
ناگری لیده‌بووه‌!

له‌سه‌رئه‌وه‌ی ئه‌حه‌مه‌دئاغا شونه‌ه‌لگرو باش‌چاوشو پۆلیسی بو شوتنپی
هه‌لگرتنی ئه‌و سێ که‌سه‌ هینابوو، له‌گه‌ل کوره‌که‌ی لییان بوو به‌ کیشه‌
هه‌رچی کوره‌که‌ی بوو ده‌یگوت: پتویست ناکات به‌ دوايان بکه‌ون، چونکه‌
سو‌ندیان خواردوو، ئه‌گه‌ر داخوازییه‌کانیان به‌جێ نه‌گه‌یه‌نین ئه‌وجاره
ده‌مکوژن. هه‌ر به‌ حال نوزهی لیوه‌ ده‌هات، هه‌موو گیانی شکاوه‌و خو‌نی پتوه‌
په‌ق بو‌تسه‌وه‌. ئه‌حه‌مه‌دئاغا له‌ کوره‌که‌ی تووره‌بوو: ئه‌تۆ هه‌رامزاده‌ی، له‌ من به‌
پاشنه‌که‌وتوو، خوا ده‌زانێ و دایکت ده‌زانێ له‌ توخمی کێ به‌ پاشکه‌وتوو،
ده‌نا چۆن به‌و هه‌موو قه‌ڵقه‌ته‌وه‌ تفه‌نگت له‌بن که‌له‌که‌ی ده‌ردینن و ده‌مانچه‌ت
له‌ بن بالیفی ده‌ردینن و نه‌توانی ده‌ست بکه‌یتسه‌وه‌! خۆ له‌وان ئاو نارواو له‌ تۆ
خوین! هینده‌ ترسنۆک بی نه‌ویری به‌ گرتنیشیان بده‌ی!

شو‌نه‌ه‌لگر، له‌گه‌ل گه‌ردی به‌یانی له‌ ختوه‌تیرا شوین پیسی هه‌لگرتن.
باش‌چاوه‌شو پۆلیس به‌ دوايه‌وه‌ن، هه‌ر له‌نیو په‌ریزێ گوتی: یه‌کیان وه‌زنی
قوورسه‌و کلاشیکی بن ئیسفه‌نجی نه‌خش وردی له‌ پییه‌، له‌ دووه‌که‌ی دیکه‌
زیاتر قه‌سه‌له‌که‌ی پانکردۆته‌وه‌. دوانه‌که‌ی دیکه‌، کلاشی بن په‌رگدراویان له‌ پییه‌،
ژیره‌که‌ی تایه‌ی ئۆتۆمبیلیه‌و شوین پییان قه‌سه‌له‌که‌ی باش پان نه‌کردۆته‌وه‌.

شو‌نه‌که‌ی له‌ په‌ریزێ ده‌رکرد، له‌ ده‌و رووباری شو‌نه‌که‌ی هه‌لگێراوه‌، رێک
چاویان دابوو مائی حاجی سمایلی بابی کاکه‌ره‌شی. یه‌ک له‌ کرمانجه‌ به‌

ئه‌زمونزو دنیا‌دیده‌کان که پیاوێکی قسه‌زانو دوستی مائی حاجی سمایلێش بوو، چوو به‌هنگلی شوێنه‌لگره‌که‌و جفاره‌کی دایی و گوتی: دانیشه‌با جفاره‌کانمان بکیشین، به‌چرپه‌وه‌ پێیگوت: ئه‌وه‌ ئه‌تۆ به‌ ته‌مای چی؟! ده‌زانی ئه‌و شوێنه‌ی بۆ مائی حاجی سمایلی به‌ری، کاکه‌په‌ش قه‌ت لیت خوش نابێ و ئه‌و تۆله‌یه‌ت لێده‌کاته‌وه‌! بۆچی له‌ ختوخو‌پایی خۆت ده‌که‌ی به‌ دوژمندارو به‌ ده‌ستی خۆت له‌سه‌ر ئاغای زالم دوژمن بۆ خۆت داده‌تاشی؟ ئه‌وجا که‌ سیش نا کاکه‌په‌ش! بۆ خۆت باش ده‌زانی به‌س تاریکه‌شه‌وێکی پێویسته‌ بۆنه‌وه‌ی په‌شیمانته‌ بکاته‌وه‌ له‌و کاره‌ی ده‌ره‌قه‌ی وی ده‌یکه‌ی!

شوێنه‌لگر کاتی‌ک ئه‌وه‌ی بیست، شوێنپێیه‌کانی بۆ لای رووباری و شوێنی به‌رده‌لانی وا هه‌له‌ته‌کرد که‌ شوێنه‌لگرته‌ی تیدا ئه‌سته‌مه‌و، له‌یه‌خه‌ی مائی حاجی سمایلی کرده‌وه‌و گوتی: ئه‌و پیاوانه‌ زۆر شاره‌زای شوێنه‌لگرته‌ن، بۆ شوێنه‌ونکی چوونه‌ته‌ نێو رووباری. له‌و شوێنانه‌ی ته‌نکاوه‌ شوێنپێیان هه‌ر نه‌بێ به‌ردی‌کی جوولاندووه‌، به‌لام ئه‌و شوێنانه‌ی قوولن، شوێنی لێ هه‌لناگیرێ، بۆیه‌ لێره‌ زیاتر ناتوانم شوێنه‌که‌ بۆ هیچ لایه‌ک ده‌ربکه‌م! ئه‌حمه‌دئاغا، هه‌رچه‌ندی گه‌فوگۆری لێکرد بۆ سوود بوو: ئاغای بشمکوژی له‌ خۆرا ناتوانم شوێنه‌که‌ ده‌ربکه‌م!

به‌و شیوه‌یه‌، ئاشکرا نه‌بوو که‌ ئه‌و سێ پیاوه‌ کێن ئه‌و کاره‌یان به‌رامبه‌ر به‌ کو‌ری گه‌وره‌ی به‌ ده‌سه‌لاته‌ترین ئاغایه‌تی ناوچه‌که‌ کردووه‌.

کاکه‌په‌ش ده‌یزانی ژنو هه‌رسێ منداڵه‌که‌ی پۆسته‌می په‌حمه‌تی، گۆزه‌رانیان زۆر خه‌راپ و ناگروورن، پێویستی‌یان به‌ یارمه‌تی هه‌یه‌و ئه‌وه‌ش ئه‌رکی ئه‌وانه‌ چاوه‌دێری‌یان بکه‌ن، بۆیه‌، قسه‌ی له‌ گه‌ل سه‌لیمو هیدۆی کردبوو، که‌ ده‌مانچه‌

چواردە خۆره کە ی کۆری ئە حمە دئاغای، لە نێو عارەبان بفرۆشن و پارە کە ی بدەنە
ژنە کە ی رۆستە می. کاکەرەش ئە و کارە ی زۆر بە نەینێ ئە نجامدا. لە دوا ی
وەرگرتنی پارە ی دە مانچە کە، لە گە ل داکی چوو بۆ مائی رۆستە مە شی تی
رە حمە تی، بۆ پاراستنی نەینییە کە بە ژنە کە ی گوت: براژن، کاتی خۆ ی رۆستە م
بەر لە وە ی لە بە غدا یە ئە و بە لا و ئە و حالە ی بە سەر ییت، دە مانچە یە کە ی لە لای
من دانا بوو، بە لا م کە وە زعی تیکچوو، نە مویست دە مانچە کە ی بدە مە وە
دەستی خۆ ی، نە بادا کارێکی خرابی لە دەست بقە و می، هە تا ئە و رۆژانە
پاراستبووم، ئیستاش دە زانم ئیو زۆر پیوستتان بە پارە یە، بۆ یە بە ئە مانە تە وە
فرۆشتوو مە و ئە وەش پارە کە یە تی. پارە کە ی لە پیش ژنە کە ی رۆستە می دانا.
ژنی تایین بە و هە موو پارە یە هەر شاگە شکە بوو! لە و رۆژە سە ختو تە نگانە و
نە بوونی یە. هەر چە ندە باوەر ی بە و قسە یە نە بوو، کە کاکەرەش کردی، وە لێ
زۆری لێ نە کۆ لێ یە وە و تێ گە یش ت کاکەرەش ئاوا ی پێ خۆ شە و دە ی زانی
نەینییە کە ی دە شارێ تە وە، گوتی: خوا لە برا یە تی و سەر پاستی و دە ستپاکیت
کە م نە کا، ئە تۆ مامێکی دڵسۆزی بۆ مندا لێ کانمۆ برا یە کە ی شیر پاک ی بۆ من،
بە خوا ی برام لە وە تە ی ئە حمە دئاغا زە و ییە کە ی داگیر کرد و وین، بە کولە مەرگی
دە ژین! کاکەرەش گوتی: بە پراست، باش بوو بیرم هاتە وە، ئە و سە ل دە بی کچە
گە و رە کە ت بنێر یە بەر خۆ نە ندنی. ئە و یش گوتی: چۆن بینێر م؟ ئە وە نییە ئاغا و
مە لا و شیخ مە مە د هە موو جار ی لە نوێ ژ ی هە ینی دە لێ ن مە کتە ب عیلمی
شە ی تانی یە و مندا لێ کانتان مە نێر نە خاس مە کچیش! بە خوا ی دە مە کە ن بە
سۆ د رە ی دنیای ی هێ ندە ی خوتبە م لە سەر بخوێ نە نە وە، بە لا م ئە گەر لە گوندیشم
دە ربە کە ن قسە ت نا شکی نە م، چونکە د لێ یام ئە تۆ قازانجی خۆ م مندا لێ کانت

دەۋى، ھەر سىبەينى جۆركەي پەپۆي بە قورپى بۆ دەدورمۇ قەلەم دەفتەرى بۆ دەكپمۇ دەستى دەگرم دەچم لە مەكتەبى ناونووسى دەكەم. كاكه پەش گوتى: براژن ئەمەن سى مانگان لە ھەپسەخانەي خوتىندەم، خوا خىرى ئەو دوو سى ئەفەندىيەي بنووسى، پۆژى تا ئىۋارى بە نۆرە دەرسىيان پى دەگوتەم، دەمگوت بريا سى مانگى دىكەش لە بەندىخانەي بام بۆئەۋەي بە چاكى فىرى خوتىندەن نووسىن بېۋومايە.

ھەۋالى ئەو تەمبىي كىردىنۇ چەك كىردەي كۆرەگەرەي ئەھمەد ئاغاي خاۋەنى چوار گوندان، ۋەك بۆمبىك لە ناچەكە تەقىيەۋە، بە جۆرىك، ۋەك ناگرو پوۋشى بەرپەشەباي، ھەموو گوندو. مەزگەتو سەراۋ و دەراۋىكى تەنيەۋە. ئەو داركارى تەمبىي كىردىنۇ چەك كىردەن، چاۋشكانو دۆشدامانى ئاغاو دەربەگەكانى لىكەۋتەۋە، تىن و گۆرىك بوو بۆ كرمانجەكان، پىيانەۋە دياربوو، گورا حيان^(۱) خۆشترەكە ھەست دەكەن پىشتىۋانىيان بۆ پەيدا بوو، بۆئەۋەي كەسى دىكە زاتى ئەۋە نەكات زولمىيان لى بكات.

ھەۋالەكە، ھەرچەندە پروداۋىكى كەم نەبوو، بەلام ھىندە ئەو زار ئەو زارى كىردىبوو، بە جۆرىكىش ترشو خويى دەكرا و لە قەبارەي خويى گەرەتر دەكرا، خاۋەنە راستەقىنەكەي خويى، نەيدەناسىيەۋە! ھەبوو دىگوت ئەۋانەي ئەو كارەيان كىردوۋە، ئىستاش لەنىۋ قامىشەلانو ھەسپرو زەلى دەو پروبارى خويان شارۋتەۋە، بۆئەۋەي شەۋان لە ئاغايان بەخۇ بىكەۋەن، سۆيىندىيان خواردوۋە ھەرشەۋەي ئاغايەكى تەمبىي بىكەن!

که سسی وا هه بوو خۆی وا نیشان دهدا ئەو بووه دەستکێشی و چاوساگی
بۆ کردوونو، بۆ ئەنجامدانی ئەو تەمبیکردنو چە ککردنە، یارمەتیی داوێ.
دەتوانی زۆر کاری دیکەشیان پێ بکات، باوەرپێکراوی ئە شقیاکانەو رۆژانە
پەییوەندیی پێوە دەکەن!

ئەوێ بەرامبەر ئەو رووداو و ههواله بێدەنگو گونگر بوو، کاکەرەشو
سەلیمو هیدۆ بوون. رۆژانە خەریکی کەسابەتی خۆیان بوون، گزنگیان بەو
ههواله نەدەدا. ئەو خزمانە ی کاکەرەشی کە لە حەپسخانە کاتی سی مانگ
گرتنە کە سەردانیان کردبوو، نامۆزگارییەکانی ئەوکاتیان بیرچووئۆه کە بە
کاکەرەشیان دەگوت: دەستبەرداری دژایەتیی چەوسانەو و سوخرەو بێگاری
ئاغایەکان بێت. پێیان دەگوت: ئەتۆ زیاد لە ئۆمەتی محەمەدی بۆ خۆت
کردۆتە قووچەک بۆ ئەوێ بەردت باوئینی؟ بۆ ساییلی ئەو خەلکە ی دەست بە
کلاوی خۆتەو ناگری با نەبیا! ئاخەر ئەو کارە ی ئەتۆ دیکە ی بە تەنها لە سەر
شانێ تۆ نەبراو تەو! پێمان نالێی ئەتۆ بە تەنێ چت پێدەکری؟ لۆ بە ناقلی
وێکی ئەو خەلکە ی لە سەر کوتکو سنگی خۆت دانانیشی و داناسەکنی!

لە دوا ی ههوالی ئەو تەمبیکردنو چە ککردنە، هەر ئەو خزمانە ی
کاکەرەشی چوونە تەلای دهلێن: مست لە درێشە ی دەگەرپێتەو، ئەگەر فیل
هەیه کەرکە دەنیش هەیه! بە جۆریک گەرم داها توون، هەر دەکوژنو نایشارنەو و
دهلێن: ئەدی بابم ئاغا کانییش با بزانی دارکاریکردن چەند ناخۆشە! با جاریک
بەردیان بکەوئیتە بن ددانی! هەر ئەو زالمە بوون پۆستەمی رەحمەتیان
کوشتو منداڵەکانیان هەتیو کرد. وا دەزانی خەلک هەتا سەر هەر بێدەنگ
دەبی و ئاویان بۆ دەچیتە سەر، نازانی هەموو شتیک لە باریکی دەپسی، تەنها

زولم له ئەستووری دەپسێ! ئەوەی بە خۆی بلێ پیاو ئەو زولمە ی قەبوڵ ناکات!
 ئەو خزمانەیان بە جۆریک جەزم بوو بوونو گەرم داها تیبوون، بە کەس ساکین
 و سارد نە دەبوونەو! هەر ئەوانە ی له پێشدا سەرزەنشتی کاکه پەشیان دەکرد،
 ئیستا دەلێن: ئیمە نابێت دەست بە خۆماندا شۆر بکەینەو و ئاوی دانوان بە
 خۆماندا بکەین^(۱)، چونکە، ئیمە هەتاوێ کو بێدەنگ بین ئەوان زیاتر سواری
 پشتمان دەبن! لەو کاتەیدا هیدۆ پەیدا بوو کە گوێی لەو قسانە ی خزمەکانی
 کاکه پەشی بوو، پرووی تێکردن: بە گوێرە ی ئەو قسانە تان سوێندم پێ دەخوری
 ئەنگۆ دەستان لەو تەمبێکردن و چە ککردنەیدا هەیه! ئەوانیش لە بنەو
 سمیرە خرتەیان دەهاتی و پەتیان نە دە کردەو کە بێناگان و دەستیان تێیدا نە بوو!
 هیدۆ بە گالتەو تۆمەتی ئەو دەستەواندە ی بە ملی ئەوان دادەهینا!

۱. ئاوی دانوان بە خۆماندا بکەین: پادەستبوون، بێتومبەبوون له شتیکیان له کاریک.

۱۴

بهو چرقه‌ی گهرمایئ، نهو ده‌شته پانز به‌رینه‌ی دزه‌ییاتی، هه‌تا چاو
هه‌ته‌رده‌کا په‌ملان ده‌کاتو وه‌ک تینی سهر ته‌ندوورئکی دا‌که‌وتوو هه‌لده‌چئ،
سه‌رابی ده‌شتی‌کی کاکی به‌کاکی، نه‌سه‌ری دیاره‌و نه‌بن، دووری و مه‌ودای به
که‌س مه‌زنده‌ناکری! سه‌گه‌کان خویان له‌ژیر چکه‌چکی ناوی ژیر کونده‌لانی
خزان‌دوه، له‌سه‌ر عه‌رزه‌ته‌رکه‌خویان لیک ب‌لا‌وکردۆته‌وه، به‌شیوه‌یه‌ک
وه‌رکه‌وتوون هه‌ولئ نه‌وه‌ده‌دن زۆرت‌رین به‌شی جه‌سته‌یان بکه‌وئته‌سه‌ر قوری‌بن
کونده‌لانی، زمانیان بستی‌ک ده‌ره‌هیناوه‌و هینده‌به‌په‌له‌په‌لو به‌شیلکه‌هه‌ناسه
ده‌دن، که‌س ناتوانئ هه‌ناسه‌دانیان بژمی‌رئ، وه‌ک له‌وه‌بترسین هه‌وا دواپشویی
بی‌تو به‌قه‌ده‌ر بای نئو فوودانه‌یه‌ک هه‌وا‌ی له‌لانه‌مابئ، بۆیه‌خۆش‌خۆش له
عه‌مباری سییه‌کانیان هه‌ناسه‌پاشه‌که‌وت ده‌که‌نو تیئ ده‌په‌ستیون. کیشکه
پاسارییه‌کان به‌ئامان زه‌مان لای کونده‌لانی به‌رناده‌ن، که‌ره‌سیسه‌یان کردییه،
خویان به‌و لکه‌قه‌سه‌لانه‌ی ژیر کونده‌کان هه‌لوا‌سیوه، نه‌و لکه‌قه‌سه‌لانه‌ی
تک‌تاک ناویان لئ ده‌تکیتته‌وه، دهن‌دوکیان له‌یه‌ک ترازان‌دوه‌و د‌لۆپه‌ئاوه‌کان
ده‌خۆنه‌وه، هه‌رکه‌د‌لۆپه‌ناویکیان خواردوه، د‌لۆپنکی دیکه‌ئاماده‌ده‌بیت،
تاقه‌یه‌ک تنۆکی وه‌پاش ناده‌ن بتکیتته‌سه‌ر زه‌وی و لیوی وشکی ته‌رېکاته‌وه.

رېنجبەر کورتانيان له هېستره کان کردۆته وه، له سەر خۆله پۆتی گوفه کئی خۆيان ده گه وزيښن، هه رجاره ی به لاتە نيشتي کدا خۆيان وهرده گيڤزو ته کان ده دهنه خۆيان. ئەو په لکه شووتییه ی شه وی رابردو که هیشتا لچی مانگاکانی به سه ردا رانه گه ییوه هه په لووشی بکه ن، ژهنگه سووره یان تینا لاوه که س ناتوانی لییان نزیک بېته وه. جاغیکی جوی پر له دۆ، به سیپیکی مه شکه هه ژاندنیوه هه لاسراوه، بۆته وی زه ردا وه که ی بیالتيوی باقیمانده ی بکه ن به که شک.

سوڤی عوسمان پیاوکی که له گه تی ره قه لانه ی مسریگۆشته ^(۱)، ردینیکی ته وشوله یی ^(۲) به چه ناگه یه وهیه. به گریان گرانه، بۆیه له قسه کردن دهنگی به رز ده کاته وه له گه ل ده رپرینی هه رپرسته یه ک ده لئ: تیگه یشتی؟ سمیلی هه لپاچیوه و سیمما و ئاسه واری سمیلی پتوه نه هیشتووه. دوو چاری رهشی لیل له بنه بانی قه پیلکی چاری، ده لئیی دهنگه ترییه ژهنگه سووره خواردوویه تی. له قسه کردن ددانه کانی به چیره وه ده بات، وه ک به ردی نیو نیسکیڤنه ی که وتبیته به ردانی. له قسه کردن سه ری هه لده ته کینی و ریشه ته وشوله ییه که ی له سه ر وشه کان داده نی و حینجه یان ده کاته وه. له گوندی و له نیو خرمان به وه ناسراوه رقی له ددانی خۆیه تی که نانی پی ده خوات. پاره، هه ر هیڤده ی زه حمه ته هه تاوه کو ئاودیوی ژووری گیرفانی سوڤی عوسمانی ده بی، ئیدی بۆ هه تا هه تایه چاری به پرووناکیی ناکه ویتته وه! ئەو پۆژی ددانی به ژان که وت چوو بۆ شاری، له دوا ی ئه وه ی ئه و مه نجه له ماستانه ی له گه ل خۆی برده بونی، هه مووی

۱. مسریگۆشت: داله گۆشت، ره قه له و له پو لاوان.

۲. ردینیی ته وشوله یی: ریشی کۆریه نه کراو، ریشیک که دهستی پێدا نه هیترابن و کۆتاییه که ی وه ک ده مه ته بشوو باریک بۆته وه.

فروشت، چوو بۆ لای ناموزاکه‌ی که مائی له شاری بوو، کرێکاری گه‌چکاری بوو، نه‌و رۆژه له نزیك مائی خۆیان خانووی بۆ ماموستایه‌ک سپیکاری ده‌کرد. سۆفی عوسمان چوو له‌لای له‌گه‌ڵ خۆی بردی بۆ نه‌وه‌ی رینۆنی و چاوساغی بۆ بکات بۆ لای دکتۆری ددان. دکتۆر له‌و کاته‌ی که ده‌یویست ددانی بۆ بکیشی پرسی: به‌نجت بۆ به‌کاربهێنم؟ سۆفی عوسمان له‌ ترسی نه‌وه‌ی نه‌بادا به‌ هۆی به‌نجه‌که‌وه‌ پاره‌ی زیاتری لێوه‌ریگرێ، به‌ دکتۆری گوت: نامه‌وی دکتۆر، ته‌نها به‌ که‌ریه‌تییه‌که‌ی^(۱) بۆم بکیشه‌. دیاره‌ نازاری ددانه‌کانی له‌ لا باشتتر بوو له‌ نازاردانی گیرفانی!

دکتۆر ددانه‌کانی که دوو دانه‌ بوون، بۆی کیشا. چوونه‌ مرگه‌وتی پشووپیکی باشیاندا. ناموزاکه‌ی سۆفی عوسمانی گوتی: با به‌جینه‌ لۆقته‌خانه‌ی نانی نیوه‌رۆی بخۆین. سۆفی عوسمان وای مه‌زنده‌ کردبوو، چونکه‌ ده‌وله‌مه‌نده‌و له‌ ناموزاکه‌شی گه‌وره‌تره‌و ناموزاکه‌ی ئیشوکاری تایبه‌تی خۆی که کرێکارییه‌، به‌ خاتری نه‌وه‌ی له‌گه‌ڵ سۆفی عوسمانی ناموزای به‌چینه‌ لای دکتۆری ددان ده‌ستی له‌ کار هه‌لگرته‌وه‌و له‌ شاری خانووشی به‌ کرێیه‌، سۆفی عوسمانیش خاوه‌نی سیسه‌د سه‌ر مه‌رو جووته‌هیسترو شه‌ش کوپی ئیشکه‌رو سی کچی مارداریکه‌ره‌، به‌و هه‌موو پێوه‌رو لیکدانه‌وه‌یه‌ بی، ده‌بی سۆفی عوسمان پاره‌ی لۆقته‌و نانخواردن بدات، بۆیه‌ به‌ ناموزاکه‌ی گوت: نه‌تو پرۆ نانی بخۆ نه‌من به‌ هۆی نه‌وه‌ی ددانم کیشاوه‌ ناتوانم نانی بخۆم، ده‌چمه‌وه‌ مرگه‌وتی نوێژان ده‌که‌م، بۆ قیامه‌تی هه‌ر نه‌وه‌مان بۆ ده‌مینێته‌وه‌! ناموزاکه‌ی، نازو که‌بابیکی باشی

خواردو مشنیکیشی به سهردا کرد. کاتیک گه رایه وه لای سوڤی عوسمانی، دیتی له بهر سیبهری مزگهوتی پشتی به دیواریدا داوه سه موونیکی رهقی داوه ته بهرقه مپاران وهک نه وهی جهوت پوژ بیت زه وادی نه چوویتته هه ناوی! شووشه ساردیه کی کولای له دهست، جارچار که سه موونی له قورگی ده مینێ قومیکێ به سهرداده کات، ناموزاکه ی پییگوت: نه تو بو له گهل من نه هاتی بو لوقنته خانه ی؟ خو خواردنی گهرمو نه رمیان هه یه، ئیستا ده لێی گورگت کوشتیه نه وه سه موونه رهقه ی ده خو ی! ناموزاکه ی چاک لێی حالێ بووبوو بو له گهلێ نه چوو بو لوقنته خانه ی، گوتی: سوڤی عوسمان نه وه خواردنه باشه ت له کیسی خوتدا خو نه من نه مده هیشت نه تو پاره ی نانه که ی بده ی، نه من به نیازبووم ده عوه ت بکه مو پاره که بده م. سوڤی عوسمان له کاتیک نه وه ده عوه ته ی له کیس چوو بوو، ده یوست بو جاری ناینده کاتیک تیپری پر له مهنجه له ماستی هینا بو شاری بو فروشتن، نه وه کاتی نه وه ده عوه ته ی به ناموزا کرێکاره که ی بکاتو نه وه قهرزه به سه ر بگریتته وه وه له کیسی نه چیت، بویه گوتی: وه لاا باشه نه مزانی پیت خو شه ده عوه تم بکه ی، نه گهرنا دلم نه ده شکانندی، خو نه چوو به چێ، نه وه جاره هاتمه شاری هه تاوه کو لای تو گیرنا بم، نه وه کاتی چ لوقنته کت پی باش بوو ده چین بو نه وی، ناخر به لاش نه یانگوتوه: «قهرز کون ده بی به لام نافه وتی!» با نه وه ده عوه ته قهرز بیت له لات! ددانی به چیره وه ده بردو چه ناگه و ریشه ته وشو له ییه که ی هه لده ته کاندو به رزده کردوه، ده ماره کانی ملی ره پ راوه ستابوون، ده یوست نه وه نده قسه ی ناموزاکه ی، بکات به مال له سه ری، به جوریک نه توانی لێی پاشگه زبیتته وه. هه موویان ده یانناسی چیره ی چند درێژ له به رامبه ر وه رگرتنه وه ی قهرزه کانی خزی.

ناموزاکه‌ی گوتی: کیشه نییه، هه‌رکات هاتییه شاری و برسی بووی، نه‌من نانت
 بۆ ده‌کرم و تیرت ده‌که‌م، قیروسسیا خو نه‌من هه‌ر ده‌وله‌مەند نابم، که‌واته‌ با
 نه‌تۆ فه‌قیر نه‌بی. له‌ کوتایی ناموزاکه‌ی گوتی: به‌پاست، نه‌گه‌ر هاتی دوو
 مه‌نجه‌له‌ماستی سه‌ر به‌سه‌رتیومان^(۱) بۆ بیینه‌پاره‌که‌ت ده‌ده‌می.

بابه‌شیخیش براده‌ری سوؤفی عوسمانیه، چۆته‌ته‌مه‌نه‌وه‌و دوو ژنی
 هه‌یه. به‌رده‌وام، نه‌گه‌ر که‌سیک به‌گرانه‌تا ده‌که‌ویته، بۆ بانگراهیشتن ده‌چنه
 لای مالی نه‌وان بۆ نه‌وه‌ی بزائن ماخۆی چارچاو چ ده‌رمان ده‌دا! ته‌نها ناوی
 بابه‌شیخه، نه‌گه‌رنا شیخ نییه. بۆ ریزگرتن له‌شیخی گه‌وره، به‌ناوی شیخی
 گه‌وره‌کراوه، پێش‌ناوی بابیان پێ هه‌لواسیوه. پیاوئکی پانه‌خرچه‌ری پانوپۆرو
 شه‌پریو، کورته‌که‌کی ره‌شی مرادخانی به‌قۆپچه‌ی له‌به‌ردایه، گیرفانه‌کانی نیو
 ربه‌جۆی ده‌گرن، هه‌ینده‌گه‌وره‌نا سه‌عاتیکێ زی‌زه‌داری، به‌قۆپچه‌ی گیرفانی
 هه‌لواسیوه‌و سه‌عاته‌که‌ی له‌سه‌ر به‌رکی ناوه. ده‌رپێیه‌کی شه‌عاده‌ی سه‌پی له
 به‌ردایه، هه‌موو ده‌میکی دۆخینی شوڤر بۆته‌وه. چونکه‌ به‌هۆی چوونه‌ته‌مه‌نه‌وه
 میزی راناکری و ده‌ماره‌کانی شل بوون، به‌رده‌وام پاشمیزی دیته‌وه، دۆخینه‌که‌ی
 ناخاته‌وه‌ نیو ده‌رپێیه‌ شه‌عاده‌ سپییه‌که‌ی، بۆنه‌وه‌ی کاتیک تکه‌میزه‌کانی
 سه‌ریان کرد، ده‌سته‌ورپست قورفانگه‌ی دۆخینه‌که‌ی پاکیشی و وه‌ک تفه‌نگی
 له‌سه‌رپێ، نیوپی بێنیتێ، بۆنه‌وه‌ی تکه‌میزه‌کان ده‌رپێیه‌ شه‌عاده‌ سپییه‌که‌ی
 زه‌رد نه‌که‌ن. له‌سه‌ر کورته‌که‌ مرادخانیه‌که‌ی، چەند گەز پشیتینی به‌ستاوه،
 شاقه‌لی کورته‌کی به‌سه‌ر ده‌رپێیه‌که‌ی شوڤر کردۆته‌وه، سه‌ری کیسه‌تووتنه‌که‌ی

۱. به‌سه‌رتو: به‌سه‌رتوئ. ماستی به‌سه‌رتوئ، توڤزالی سه‌ره‌وه‌ی مه‌نجه‌له‌ماست.

لە بەرپشتینی ناو، پەرپەرە لە تووتن و بە سەر لاسمستی شوێن پۆتەو. دار جگەرە یەکی دووبەستێ لە بەرپشتینی ناو. راستی هەردوو کۆنەلووتی سمیلە سپیەکی زەرد زەرد کردووە. بابە شیخ، دە ساڵ لە سوفی عوسمانی بە تەمەنتەر، کاتیەک قسە دەکات وەک ئەو وە وایە چەنگە بەردیکی لە نیو زاری بیټ، قسەکانی لە گەڵ خرەخرۆ شەقە شەقی نیو زاری تیکە لاودەبیټ، بە ئاستەم لێی حالی دەبی! وەک لە جیاتی قسەکردن بەردان بکروژی! نیو زاری، لە بازاری ناسنگەرەان دەچیت، بە هۆی چە کوچکاری کەس گۆی لە کەس نییە!

سوفی عوسمان لە مالی داوای جەوی لە ژنەکی کرد: ئافەرەت ئەو جەوێم بوو یێنە با ئەو کاوڕە ی بېرمەو، بە هۆی ئەوێ نە براوە تەو، زیاد ناکات و قەڵەو نابێ، ئەو خوریە ی لیبکە مەو بە لکو زیاد دەکات! ژنە کە لەو کاتە دا دەستی لە نیو تەشتی هەویریدا بوو، گۆتی: سوفی بە خوا ی دەستم بە هەویرە، دەبینی چ تەشتە هەویرێکم لە بەردەستدایە، لەو دەمو دەستە ی نازانم جەوێ کە لە کوێیە، هەرکات تەواو بووم بۆت دەبینمەو، هەموو پۆژی ئەمن دەبیټ یە ک گیشە نانی بۆ ئەو خەلکە ی بکەم، بەرگە ناگرێ، زۆرخیزانین! سوفی عوسمان بە بۆلە بۆل و بە مینگە مینگو جێنودانەو بەرەو مژگەوتی بەرێ کەوت. لە بەینی بابە شیخ و مەلا شیخ محەمەدی مەلای ئاوەدانی، دەستنوێژ دەشوات، لە جیاتی بیسمیلاو ئەو دوایانە ی لە کاتی دەستنوێژ دەبی بگوترین، ریزە جێنۆیک بوو ئەندامانی خێزانەکی دەنیری، لە نیویشیاندا بۆ ژنەکی. هەستو زەینی بابە شیخ و مەلا شیخ محەمەدی بۆ لای خۆی راکیشا، لێی دەپرسن: سوفی ئەو بۆلە بۆلەت لە گەڵ کینیەو ئەو جێنۆانە بۆ کی دەنیری؟ چ قەوماو؟ سوفی عوسمان گۆتی: داوای جەوێم لە ژنە کەم کرد بۆ ئەوێ کاوڕێک

بېرېمه وه که تا ئیستا نه برپاوه توه، به هوۍ خورییه که ی زیاده ناکاو قه له و نابې،
ژنه که م ده لې: ئیستا ده ستم له نیو هه ویره له و ده مو ده سته ی نازانم جه وه که
له کوپیه. بابیه شیخ وه که هه میسه له خوی ده وې سهر بکاته سهر سو فی
عوسمانی، بویه به هه لی ده زانی: ناخر پیاو به ژنیکی هه میسه هه بیژن
حیسابه! شهرع به خورایی چوار ژنی دانه ناوه بویه که پیای! به لام نه تو ناویری
وه کو من دوو ژنان بینی، دهنه کچت جاحیل وه ده توانی بو خوت به ژنی بده ی،
نه گهر غیره تو پیاهه تیت هه بیته بو نری! به خوی دهنه نه من دوو ژن هه یه،
که یفم لپیه و مرخم لی خوش کردیه ژنیکی دیکه ش بینمو بیانکه م به سی،
کچیشم عازبه و هی مالو میردانه و تو غیانیتی، نه گهر ده ویری وهره با ژن به
ژنی به کچه کانمان بکه یین، کچی تو ش هه پته میردیه تی، نه تو کچی خوت
له من ماره بکه، نه منیش کچی خوم له تو ماره ده که م. ئیستا برای یه کترین
له نیو گوندی نه و کاتی ده بینه خه زووری یه کتریش! سو فی عوسمان هیشتا
گرپی تو وره بونه که ی دانه مرکابو وه، له سهر نه وه ی جه وریان بو نه دیوه توه، به رقه وه
گوتی: وه ی هه زار جاری، با کچه کانمان بده یین به یه کتری! مه لا شیخ محه مه ده
ده لې: نه و کاره تان هه تا بلپی موسلمانانه یه، ئیه نه هلی مزگه وتین، هه ر نه وه
له ئیه چاوه پروان ده کریت، خو نه بوینه کوره کانی حاجی سمایلی و هه ندیک
له و مولحیدو مونا فیکانه ی برادر ییان ده که ن که ژنان فیری ته وقه کردن ده که زو
ده لپن: یه که پیاو و یه که ژنیان گوتوه، غافل و گومرا له وه ی که شهرعی
نیسلام چوار ژنی بو پیاو یک حه لالا کردوه، گهر وایه هه ردوولتان رازین
کچه کانتان بده ن به یه کتری و پیشکه شی یه کتری بکه ن، ده ی که واته مبارکه که
با بچینه ژووری مزگه وتی، ئیشی خیری هه تا زووتر بکری پاداشتی دواړوژی

زیاترە، با ھەردوو کچە کانتان لسی مارەبکەم! ئەوانیش دەلێن زۆر باشە. ھەر لە مزگەوتی، دوو شاھید نامادە دەبن، مە لا شیخ محەمەد کچە کانیان لسی مارەدە کات. سۆفی عوسمان لە دواى نوێژی دەگەرپێتەو مالى بە کچە کەى دەلێ: چایە کى بەرەنگم بۆ بێنە، ئەتۆشەم بە مێرد دا، ئیستانتەتۆ حەلالی بابە شیخی، ئەویش کچی خۆی لە من مارە کرد. لەو مالى، نە ژنۆ نە کورۆ نە کچ هیچکەس نەیتوانی فەزەى بکات، تەنانەت پووشى گرژ بکات، چونکە دەیانزانی توورەیی سۆفی عوسمانی بابی ئەوێ دەکات بە نیویان بکەوێتو ھەموویان کەلوکڕۆم بکات!

ئەوشەو، وەک زۆلم لیکراوێکی بێدەسەلات، لە پەنای دایکی بە گریانو نەزگەرەو پۆژی کردەو. بەیانی لەسەر بەرمالی نوێژکردنی تووک و نزاى دلی خۆی دەکرد. سۆفی عوسمان بینی کچە کەى لەسەر بەرمالی نوێژەو ھەردووک دەستی بۆ ئاسمانی بەرز کردۆتەو بۆتەوێ ئاسمان بێتە فریای، بابە شیخو بابی بمرنۆ ئەو کارە سەرنەگرتی، بەلام سۆفی عوسمان بەھەلە حالى بوو، وای دەزانی کچە کەى شوکرانە بژیری ئەو شووکردنە دەکات، بۆیە چەناگەو پێشە تەوشوولەییە کەى بەرز کردەو دەدانی بە چیرەو بەرد: ئافەریم کچی خۆم ئافەریم! بەپەلە، ھەر بابایەو چوونەو سەر کاری پۆژانەى خویان. کاتیەک ھەوالیان ھینابۆ سۆفی عوسمانی و پێیان راگەیاندا ئەوشەو کاورپێکتان لە کەندێ بەرئاوایی گورگ خواردوویەتی و پاشماوێ کە لاکی لەوێ کەوتوو، سۆفی عوسمان بە ھەرداوان ھەپیی لیکرد، وەک ھەوالی مردنی بابیان پێ راگەیاندا بۆ و بیهوێ بەسەری رابگات، چوو ھەر سەر لێواری کەندێ و لە کەلاکە کەى پرووانی، دلنیاوو کاورە کەى خۆیەتی، گەرایەو بۆ مالى، ھەرچەندى بیری دەکردەو چۆن

یه کییک له ئەندامانی خێزانه کەمی تاوانبار بکاتو به هۆکاری له دەستدانی ئەو کارپەیی له قەڵەم بدات! بیری کردەوه ئەگەر پۆژی پیشوو ژنه کەمی جەوی بۆ بینابوایه و کارپە کەمی ببڕیبوایه وه، خورییه کەمی قازانج ده کرد، قیروسیا له کارپە کەمی! ریزه جینیۆیکو چەند گۆپال دا کوتانه ک، به ژنه کەمی گوت: به ملی شکاوت! ئەگەر دوێنی جەوت بۆ بینابوو مایه ئیستا خورییه کەمان بۆ ده مایه وه! حەجمینی لسی هەلگیرابوو، هەر دەرئۆ ژووری ده کرد، ژانی شەڕیک ئۆقرەیی لێهه لگرتبوو، له ناکاو چاوی کەوته سەر رستهی جلکان که جلی شۆراوی له سەر هەلخراوو، به حال ده لینگه ده رپییه کی ژنانی بینی که بای شه مالی کراسه کەمی پپی داپۆشراوو به حال هەلدا بووه. سۆفی عوسمان ئەو دیمه نهی ده لینگه ده رپییه کەمی کرد به هەنجەت و بیانوو: قه چایه تیتان و بینامووسیتان گه یشته ئەو رادهیهی، ده رپیی ژنان له سەر رستهی دانه پۆشن له بهر چاوی پیاوان، وه لّلا بابم پیاو نه ماون به لاش نییه گوتویانه: «پیاو بیکهس بیت هه ژار ده بی، ژن بیکهس بیت هار ده بیت!». هه مووان هه ناسه یان له خۆیان برپوه بۆ ئەوهی توژنیک ئەهوهن بیته وه خوین بهری چاوی بهر بدات. به لام بی فایدهیه ده له ده می گهرمتر و تووره تر ده بیت. له ناکاو زرووکەو زیره ی ژنیک، له گوئی خەلکی ئاواپی دهنگی دایه وه. گریانیک، چنچرۆکی له ویزدانیان گرت، چریکه یه ک، هه موو سه گه کانی ئاواپی له ژنر کونده لانه کان ده رپه راندو کردیانه سه وه ر و چه قه لوولانس، زرووکەیه ک له هیچ دهنگیکی دیکه ناخیت، ته نها له دهنگی نیو ناگر و سووتان! به جوژنیک، خەلکی ئاواپی له ماله کانیان ده رپه رین. که سی وا هه بوو به کللوی خۆی رانه گه یشت، ئەوهی له سەر جوخینان بوو شه نه کانیان چه قانسو به غار به رهو دهنگه که رایانده کرد، ئاپۆرای خەلکی ئاواپی گه یشته

بەردەرگای مائی سۆفی عوسمانی، کاتیک بەرایی ئەو هەنگامە یە گەشتە
 بەردەرگای حەساری، سێ سێ و چوار چوار خۆیان بە درگا تەنە کە کەدا دەداو
 نیگیان دەکەوتە سەر ژنە کە ی سۆفی کە بە حال نوزە ی دەهات و لە هۆش خۆی
 دەچوو و خۆینی لامل و پشته سەری وای نیشان دەدا سەریان بریبی! سۆفی
 عوسمان، وەک جەنگاوەرێکی براوە ی مەیدانی شەر، وەک لە غەزای سەری
 گاوارانی بریبی و بە دەستی یەو پیت، جووتە کە زبێ ئەستووری ژنە کە ی هیندە ی
 نیو لە پە دەستیک چەرمی پشتی سەری لە گەڵ هەلقە ندبوو و بە دەستی یەو بوو.
 توومە ز لەو بۆلە بۆلە، سۆفی عوسمان فشاری چۆتە سەری و نیو نیو نویتی
 کردۆتەو، بە هۆی ئەو ی گوشتی گران بوون، پارانە وە ی ژنە کە یشی هەمووی بە
 جینیو بۆ ئەژمار کردبوو، خیرا خیرا پییگوتوو: هە ی قە حە! ئەو لە بەردەم
 قیت دەبیەو؟ جینیوم پی دەدە ی؟ وا دەزانی چاوم نابینی دەمت دەجوو لا، وات
 لیتات لە بەردەمی زەلامان قیت ببیەو؟ تاوای لیتات لە پشتر هەردوو کەزی
 دەگری و پی لە سەر سەری دادەنی و بە هەموو هیزو توانای، کەزیە کانی
 رادەکیشی و چەرمو گوشتی پشتی سەری لە گەڵ هەلقە ندبوو. لە بەرچاوی ئەو
 خەلکە، وەک بێ ریزیە ک کەزی و چەرمە کە ی فریدایە بەردەمی سەگە کان!
 ئەو پەفتارە درندانە یە، هەموو خەلکی ئاوایی تەزاند، بە ترس و توقینیکی
 گەورەو لەو تاوانە ی سۆفی عوسمانیان دەروانی و ئەو ترسە لە پروخساریاندا
 بە جوانی دەخویندرا یەو. کاکه پەشیش هاوشتی و ئەو خەلکە بۆ مائی سۆفی
 عوسمان غاریداو لە درگای حەساری وەژوورکەوت، نیگای چاوە کانی لە
 دیمەنی لە هۆشچوونی ژنە کە و راوەستانی سۆفی عوسمانی، ئەبلقە ق بوو. لەو
 دەمۆدە ستەدا، لە سمیل کرۆشتن زیاتر هیچی لە دەست نە دەهات. تابلوی

ئەو كەتنەو كچ گۆرپنەوێ لە گەل بابە شێخی، بوونە غەمی ئاوەلدووانە،
باش دەیزانی ئەو كەتنانە لە ژێر هەژموونی فەتوا سەقەتە كانی مەلا شێخ
محەمەدییەو سەرچاوە دەگرن. سەرەپای ئەوێ هەموو رۆژانی هەینی لە
گوتاری خۆیدا وەكو گەوارەێ بە هاری دەبوايە پێژنە پەجمێکی مائی حاجی
سمایلی و هاویرەکانیان بگرتەو. ناخر رۆژانی پێنجشە مووان، ئاغای بۆی دیاری
دەکرد لە هەینی ئاینده، چ جۆرە گوتاریك بدات و چۆن هێرش بکاتە سەر
نەیارەکانی ئاغا. هەموو وتارەکانی ئەو کلێشەییە تیدابوو: کورەکانی حاجی
سمایل و هاویرەکانیان مولحید و مونا فیقن، خوینی مولحید حەلأل، ئەوانە
مارەیی ژنیان لێنایە، ژنەکانیان بۆ خۆیان چۆنە بۆ خەلکیش ئاویە! ئەوانە باسی
یەكسانی لە بەینی ژنو پیاو دەکەن، لە کاتی کدا ژن نا قیسولتە قەلە، بەلگەش
ئەوێ خەو بەلاش نییە چوار ژنی بۆ پیاویك حەلأل کردوو! ئەوانە ژنان فێرە
سوخەتەکی گەلەك خەراپ دەکەن، کورە لە گەل پیاوان فێرە تەوقەیان دەکەن
تەوقە! لە گەل قسەکانی مەلایدا، نوێژخوێنەکان تەماشای حاجی سمایلیان
دەکرد بۆ ئەوێ بزانی لە راست ئەو هەموو هێرشانەدا، چ پەدێکی دەبێت! تا
وای لێهات بەناچاری مزگەوتی واز لێهێناو لە مائی نوێژەکانی دەکرد.

کاکەرەش ئاگاداری وردو درشتی ئەو قسانە مەلا شێخ محەمەدی بوو،
ناچار کرا سنوورێکی بۆ دابنێ و سووکەتە مەبێهەکی بکات! بە هیدۆی گوت:
سۆسەییەکی جێی خەوتنی مەلا شێخ محەمەدی بکات، لە کوێ دەنوێ و کە
دەنوێ؟ هیدۆ لە دوای دوو رۆژ هاتە لای کاکەرەشی: بە تەنیا لە بن دیواری
خانووی لە حەساری دەنوێ، بۆ ئەوێ بەیانان زوو خۆر لێی نەدات، دەرپێ و
کراسێکی خامی سپی لە بەردە کات. کاکەرەش گوتی: ئەمەشەو دەچینه سەری،

هەرچەندە مانگەشەو، ئەگەر تەمبێی نەکەین، خەڵکمان لێی هاندەداتو
خوێنمان خەڵل دەکات. توانی بەدبەختیی ئەو دوو کچەش هەر لە ئەستۆی
ئەستووری ئەودایە!

لە دواى نیوەشەو، کاکه‌پەش و هیدۆ لێی بە سەربانی کەوتن، لەسەر لێواری
بانپرا بینییان لەسەر گازەرەى پشەتی ڕاکشاه، دەست و لاقى ئاوا لەباریەکترى
بردوو وەک بیهۆی کەسى دیکە لەو حەسارە گەورەیهى جێگای نووستنى
نەبێتەو. ئیستا هەموو ئاواى خەوتوون، بۆ پارێزگارى خوێان تەنها دوو
دەمانجەیان پێیە، دوو خشتى بەسەر یە کەوێان لە ستارەى خانوو کە هەڵقەند.
کاکه‌پەش بە هەموو هیزى خۆى ئەو دوو خشتەى لەسەرپا لەنیوژگى دا!
دروست لەسەر نیوکی. قەرەوێڵە یە کیش لەسەربانی بوو بە هەردووکیان بە دوو
دەستە، کاکه‌پەش و هیدۆ قەرەوێڵە کەشیان لەسەرپا بەسەردا بەردایەو و هەڵاتن
بۆ دەرەوێ گوندی، نەبادا لە کاتى ڕاکردن خەڵکی گوندی بییانبینن، کە
دەچنەو مالى. لەگەڵ گرمەى خشتەکانو شەقەشەقى قەرەوێڵە و هاواری مەلا
شیخ محەمەد و چراو و قیرۆى مەلاژنى، هەندى بلی یە کەو دوو، دەلعازى
هەموو خەڵکی گوندیان بەسەردا قژقژا. مەلاژن بەر لە هەرکەس چوو سەرى،
کە بینی دەرپێى سپی و دۆشەکی لۆکەکەى لەگەڵ پیسایى و خوێن تیکەلاو
بسوو. هەولیدا هەر زوو ئەو دیمەنە لە خەڵکی بشارتتەو، خەفتیانى ئەوێ
کرد جەلەکانى بگۆرپ. ئەو حەسارەى پەر لە بۆنى پیسایى کردبوو و کافر لە
دامینى نەدەژیا. مەلاژن نەیتوانى ئەو خۆپیسکردنە دیزە بەدەرخۆنە بکات.
ئەو هەوالە، کەرمەنەکان یە ک بۆ یەکیان دەگێڕایەو و ترشو خوێشیان دەکرد.
لەناکاو ئاپۆرای ئەو خەڵکە وەک مینگە لەمەر بێ و گورگی بەنیو کەوتبێ و

بره‌وتنه‌وه، رةفعه‌ت ئاغای درې پیدان، له‌گه‌ل پیاوه‌کانی هاتنه‌ سهر مه‌لا شیخ
 محه‌مه‌دی. که به‌و شیوه‌یه چاوی پی‌که‌وت، شکانی شکوی ئاغایانه‌ی خوی
 بیینی، چون ده‌بیت که‌سانیک هه‌بن زاتی نه‌وه بکه‌ن له ژیر قه‌له‌مه‌روی ئاغایدا
 نه‌وه که‌تنو سووکایه‌تییه به‌ ده‌سته‌راستی ئاغای بکه‌ن!!

مشیرو رةفعه‌ت ئاغای باش ده‌یانزانی ئاوا بروا نو‌به‌ی ته‌مه‌یکردنی نه‌وانیش
 دی‌ستو رهنه‌گه، به‌ حوکمی کوشتنی ر‌وسته‌مه‌شی‌تی و بریندارکردنی حاجی
 سمایل و مندالیک‌کی نیو لان‌کی، باجی نه‌وان قورستریش بکات، بو‌یه هه‌موو
 هه‌ول‌ی خوی خسته‌بووه‌گه‌ر، ئاگرپر‌یک له‌ ده‌ورو‌به‌ری خوی بکات به‌ په‌رژین،
 نه‌گه‌ر هه‌ر نه‌بیت نه‌وانه‌ی نووکی ر‌مه‌که‌ن، به‌ گرتنیان بدات، بو‌نه‌وه‌ی حوکمی
 زیندانیکردنی چهند سالیکیان به‌ قه‌برغه‌یدا بدات. به‌ گرتنی چهند ئاوقاتیکو
 گه‌واهیده‌ریکی به‌ ناهه‌ق، بتوان نه‌وه تو‌مه‌ته‌یان به‌سه‌ردا ساغ بکه‌نه‌وه، کورد
 گوته‌نی «پیش تایی به‌ری به‌خودا بدن!» و به‌ به‌ردیکی دوو کیلان بشکینن.
 رةفعه‌ت ئاغای نه‌راندی و سو‌نندی خوارد به‌ و‌جاغی ر‌ه‌شادئاغای گه‌وره، ناب‌ی
 نه‌وه‌یان به‌سه‌روهه‌ بجیت، نه‌وه کاره که‌سنه‌کردییه قه‌بیعاته، به‌ دوو سه‌ران له‌گه‌ل
 مه‌لا شیخ محه‌مه‌دی کرایه: یه‌که‌میان نه‌وه مه‌لایه‌وه وارس‌ی ر‌ه‌سولول‌لایه،
 دووه‌میان شیخه‌وه نه‌ولادی پی‌غه‌مبه‌رییه!

مه‌لا شیخ محه‌مه‌دیان شو‌رکرده‌وه له‌گه‌ل ئاوپیداکردنی، که‌میک
 هاته‌وه‌ه‌وش خوی، لییان پرسی نه‌وه چیت به‌سه‌ره‌اتوه‌وه کی وای به‌سه‌ره‌یناوی؟
 به‌ ناله‌وه نووزوه‌ه‌ گوته‌ی: هه‌ر نه‌وه‌نده‌م ئاگا لی‌بوو به‌ هو‌ی بوومه‌له‌رزوه‌ دیواری
 خانوه‌که‌مان روو‌خا، چیدیکه‌م ئاگا لی‌ نییه!

نه‌وشه‌وه له‌ مه‌لابانگدان‌ی به‌یانی نزیک بو‌ته‌وه، به‌ دیار مه‌لا شیخ

محەمەدییەوێ دانیشستون، حەمە عەلی بەیتاریان هیئا، بەر لە هەرشت بە تەنتریۆی برینەکانی برژاندەوێو پاکێ کردنەو، چاوی راستەیی هیئەندە ئەستووڕو شینو مۆر هەلگەپابوو، وێدەچوو قەرەوێڵەکە، لەو کاتەیی بە سەریاندا بەرداوەتەو، وێ کەوتبێت، بەجۆرێک، کونی چاوی دیار نییە! بۆتەوێ بزانی چاوی کویریوێ یان ساغە، لەبەر ژانی باسکەشکاوەکەیی ئارامی نییە، چونکە لەو کاتەیی دوو خشتەکیان بەسەردا بەرداوەتەو، دەستی راستی لەسەر نێوکی بوو، بۆیە باسکی گەردەپ شکابوو. حەمە عەلی بەیتار سێ هیلکەیی لە پارچەخامێک هەلسوویو لە باسکەشکاوەکەیی مەلای وەرپێچاوە چەند تلێشە تەختەییەکی لەسەر خامەکە بە بەنێکی قایم لێ شەتە کداو گریچنی کرد. باسکەشکاوەکەیی بۆ گرتەوێو قۆلی شیخیان بە ملییەوێ هەلئاسی!

تیشکی خۆر، وەک گەردنبەندی زێر خۆی لە ملەملی زووری ئالاند، هەر بابایە لە مائی خۆی بە هەرداوانو هەشتاوی هەپپیی لێدەکات بۆ مائی مەلا شیخ محەمەدی، پیاوی وا هەبوو نیوێ پشیتیندەکەیی بە رینگاوە دەبەستو لە قەدی خۆی دەئالاند. هەبوو پێلاوەکانی هەر بە سۆلانی، بەسەرپێوەکردبوو لە نیوێ رێ پاشپانی هەلدهکیشا، هەبوو هەرتاکەیی ئی کەسیکی بوو. هەبوو کلاوی بەلاری لەسەری بوو، کاتی نەبوو قیتی بکاتەو، بۆیە هەر بە رینگاوە جەمەدانییەکەیی لەسەری خۆی دەپێچا. هەبوو لە پەلەپەلیان قۆپچەیی کراسی لاتر قەوچانە داخستبوو، یان لچکە کورتەکو شاقەلی کراسی بە دەروەبوو نەپەرژابووێ سەر ئەوێ بیخاتە شەرواری. ژن هەبوو مندالیکی بە سینگییەوێ نووساندبوو، مەمکی لە زاری نابوو، مندالیکی فەراقەشی بە دەستەوێبوو بە دواي خۆیدا پەلکێنشی دەکرد، بۆی گەرنەبسوو مندالەکەیی چاوی خێل

دهبئی یان نا، ئەوێ پیتی گرنگ بسو زوو بگاته مالمی مه‌لای! ژن هه‌بوو هه‌ینه به‌پرتاوی پیتی کۆلانه‌کانی گوندی ده‌بری، دامینی کراسه‌که‌ی له‌ لاقو له‌ ته‌ری ده‌ئالو سه‌رسمی ده‌داو سه‌رانگرێ ده‌بوو، له‌پاوروو ده‌که‌وته سه‌ر خۆلو زیلی به‌رپییانی، له‌ دوا‌ی ئەوێ چه‌ند هه‌نگاوێکی بێ خواستی خۆی به‌ده‌ر له‌ به‌رزه‌فک‌کردنی خۆی سه‌راوسه‌ر ده‌رۆیی، ئەوجا ده‌که‌وت، بێ ئەوێ خۆی به‌ته‌کینی هه‌لده‌ستایه‌وه‌و له‌ رۆشتن به‌رده‌وام ده‌بوو. ژنی وا هه‌بوو هه‌تا ده‌نگی تیدا‌بوو بانگی که‌چه‌ عازبه‌که‌ی ده‌کرد: ئەو مندالانه‌ له‌ خه‌وێ هه‌ستینه‌و به‌ دوامدا وه‌رن بۆ مالمی مه‌لا شیخ محه‌مه‌دی، بابیشت هه‌وت زه‌مانه‌ له‌وێه‌! ژن هه‌بوو نه‌ده‌په‌رژیی به‌ سه‌ر ئەوێ منداله‌که‌ی له‌ لانکی ده‌ربینی، پای ده‌کرد. خه‌لکی ئاوا‌یی، له‌به‌ر ئەوه‌یان نییه‌ که‌ په‌رۆشی مه‌لایان بێ، یان پێیان ناخۆش بێ وا به‌په‌له‌ را‌ده‌که‌نو بۆ ئەوێ ده‌چن، به‌لکو ده‌یانه‌وێ بزانه‌ن چۆنیان لێیدا‌وه‌و چی به‌سه‌ره‌اتوه‌و شکو گومانی له‌ کێیه‌!

هه‌للایه‌ که‌ له‌نیو گوندی، سه‌گ ساحیبی خۆی نانا‌ستته‌وه‌! هه‌موو خه‌لکی گوندی خۆی ده‌کو‌تی زووتر بگاته ئەوێ، هه‌تاوه‌کو قیسی سه‌گه‌کانیشیان قه‌ره به‌ قه‌ره‌ی خاوه‌نه‌کانیان را‌ده‌که‌ن! ئەو به‌یانیه‌ زووه‌، هه‌موو رێگا‌کان ده‌چونه‌وه قه‌مه‌ره‌ی هه‌ساری مالمی شیخ محه‌مه‌دی. له‌نیو هه‌ساری، ئاپۆرای خه‌لکی گوندی جمه‌ی دێ! ئەو دیمه‌نه‌ی مه‌لا شیخ محه‌مه‌دی که‌ لا‌چاوی شین‌و مۆر بووه‌و وه‌ک فوودانه‌ی ئاوساوه‌و کونی چاوی دیارنییه‌و قۆلی به‌ ملییه‌وه هه‌ل‌واسراوه‌، هه‌ریه‌که‌ سه‌رنجی خۆی هه‌یه‌و پای خۆی به‌رامبه‌ر به‌و رووداوه‌ ده‌رده‌برێ. هه‌رچی دێته‌ هه‌ساری، له‌و پارچه‌ خشتو قه‌ره‌وێله‌یه‌ ده‌روانی که‌ به‌ سه‌ریاندا به‌رداوه‌ته‌وه‌: مه‌لایه‌که‌ت ده‌ستیان داوه‌ته‌به‌ری دهن‌ا هه‌رکه‌سیکی

دیکه بایه فەراقی رەشی لێدەبراو جارێکی دیکه نانی که‌رت نەدەکرد!
 ھەبوو دەرگوت ئەو دەرگوتی چ کافرێک بن دەستیان چووێتە پیاوی خوای؟
 کەرمەنجی وا ھەبوو دەرگوت: پیاوی خوای چی! ئەو پیاوی رەفەت ناغایە، نەک
 پیاوی خوای، ھەرچی خوا پێی خۆشە نایلی، پیاوی خوای نابێ لە گەڵ زالمی بێ،
 دەرگوت لە گەڵ فەقیری بێت.

لە ناکاو کۆخەییەکی دەستکردی ناگادار کەرەو، کە ناشنابوو بە گوتی
 ھەموویان، وەکو مقەس قسەکانیان پێ برین. بێنیی رەفەت ناغا و پیاوێکی
 بوو کە چاوی ھەمووانی بوو لای خۆی راکێشا، قەرەباغیەکی دوولەت کرد،
 دەرمانداو رێیان چۆل کرد.

رەفەت ناغا فەرمانی پێدان: ھەرچی زوو ئەو نیوێ چۆلکەن، لە گەڵ
 مەلا شیخ محەمەدی قسە بەینی خۆمان ھەیە! لە سەرینگانی شیخی
 دانیشت: گومانە لە کێیە ئەو کارە بەرامبەر کردی؟ شیخ محەمەد
 گوتی: کەسم نەبێنیووە نازانم بڵێم کێ بوو. رەفەت ناغا گوتی: ئەمن دەزانم،
 لە کورەکانی حاجی سمایی و لە نیویشیان کاکەرەش، دەرە چوو، لەوانە
 ھیدۆش یارمەتی دابێت، پێویستە بەگرتنیان بەدین، تاوێکە تەنی دیکەیان
 نەکردوو و خەڵکی دیکەش چاویان لێنەکردوون، وەڵا وەبیللا وەتیللا نابێت
 ئەوێان بەسەرەو بەجێ و بێ سزا تێپەرێ! وەڵا بابە باش! ھەر ئەو مەبوو
 پەردەنە شیخ و مشایە خانیش! ئەو قسانە زۆر بە توورەیی دەکرد. مەلا گوتی:
 ناغا خۆ ئەمن شاھیدم نییە کە ئەوانە بوون! ناغا قسەکی پێ بری: خەمی
 شاھیدت نەبێ، ئەو بۆ من بەجێ بێت، ئەمن شاھید پەیدا دەکەم. ھەرئەو نەدە
 لە سەر تۆیە لە لای پۆلیس داویان لە سەر تۆمار بکە و بڵێ داوام لە سەر

ئەوانەيە و ناوەكانيان بە پۆليس بۆلى. پۆليس لە خويان دەوێت. ئەوجا پۆليس و
باشچاوەش لە قسەى من دەرنانچن!

ترومبيليكيان هينا، مەلا شايخ محەمەديان بۆ ناحيە و بنكەى پۆليس
سوارکردو کەوتنە پى. لە پۆليسى کەتنە کان داواى ياسايبان لە سەر کورەکانى
حاجى سميلو هيدۆى تۆمارکرد و گوتيان: ئەو کەتنە، لە کاکەرەش و هيدۆى
دەرنە چوو، وەكى قۆدى جغارەو چەرخى وان، شەو و رۆژ بەيە کەوێن!

۱۵

پیشنیوه پۆیه کی گهرمه، خه لکی گوندی ههریه که و خهریکی کاری
خۆیه تی. جۆخینه کان، وه ک گردۆلکان قووت بوونه ته وه، ههیه جه نه پری
له سهر ده گه پۆیه خهریکی قرشه شکینیه، ههیه ورده کوتی ده کاتو، ههیشه
شه نه بای ده کاو رهوسه ی سور کردیه. جۆخینه کان هه موو به جیان، گهنمی
ره شگور، قهنده هاری، حومیره، یه خه دادرا، گور پروت. پنچه خه پرنوکو
حوشترالوکه کانی نزیک جۆخینان، هینه دیان ورده کاو به ربا لینیشته وه، به حال
سه ری گوفکیان به ده ره وهیه و دیاره. کوره کانی حاجی سمایی، ههرسیکیان
خۆشخۆش به شه نه داره کان شه نه بای ده کهن، نایانه وی نه و که بایه ی شه مائی
به فیرۆ برۆا. رهوسه یان سور کردیه و تارمه ی کایان هه لدا وه ته وه.

له نا کاو، نیگیان که وته سهر شه وقی شووشه ی ترومبیلێک. له دوو پانی
گوندی نزیک بۆوه، مسه لله حه یه کی شورته ی بوو، گه وال گه وال تۆز له دوایدا
لولی ده خوارد، سه رنجی هه موو خه لکی گوندی بو لای خۆی کیش کرد.
یه کسه ر چوونه به رده رگای مائی حاجی سمایی. پۆلیسه کان خۆیان فریادو
پیاده بوون، ده ستیان له سهر په لاپیتکه ی تفه نگه ئینگلیزی که نه دیه کانیان
بوو، ئاماده باشی ههر نه گهرێک بوون. ئاخو سکا لاکه وا کرا بوو: مائی حاجی

سمایلی تفه‌نگیان هه‌یه و سه‌روکاریشیان له‌گه‌ل حیزبی نه‌یادا هه‌یه، بۆیه
فه‌رمانی پشکنینیشیان پی‌بوو.

مندال‌ه‌کان به‌هینکه‌برای گوتیان نه‌و ماله‌ی ئیوه‌پر‌بووه‌له‌معاونو پۆلیس،
بانگتان ده‌که‌ن. نه‌وانیش شه‌نه‌داره‌کانیان له‌ره‌سه‌ی گه‌نمی چه‌قاندو کلاوه
لباده‌کانی سه‌پانییان به‌سه‌ردادا و هه‌ریه‌که‌یان به‌ده‌م رتوه، خه‌ریکی ته‌کاندنی
تۆزو کای سه‌رو پۆته‌لاکو قۆلۆ باسکی موایو سینگیان بوون، پشتی
کورت‌ه‌که‌کانیان له‌ئاره‌قه‌یدا سپی بووه. حاجی سمایلش گیره‌جه‌به‌ری به‌رداو
به‌ره‌و مال‌بووه. هه‌رچی ژنو مندال‌و گه‌وره‌و به‌جووکی نه‌و گونده‌یه، له‌سه‌ر دیوارو
به‌رده‌رگاو سه‌ربانو لاکۆل‌نان ته‌ماشای ماله‌ی حاجی سمایلی ده‌که‌ن. پر‌پر‌بووه‌له
معاونو پۆلیس، به‌جوړیک چاشمیش بوونه، وه‌ک ئیستا نا ئیستا بیته‌ته‌قه‌!
خه‌لکی وا هه‌بوو هه‌زار سوئندی ده‌خوارد: هه‌ر ئیستا نا ئیستا گولله‌بارانیان
ده‌که‌ن، هه‌رکه‌سه‌و له‌خۆرا حوکی بۆ ده‌برینه‌وه!

کاکه‌ره‌ش له‌به‌رایه‌ی هه‌مووانرا ده‌رواو به‌بیری هاته‌وه‌له‌نیو سندوقه
داره‌که‌ی ده‌مانچه‌چواره‌خۆره‌که‌ی و تا‌پر‌یکو چه‌ند نووسراویکی قه‌ده‌غه‌و
وینه‌یه‌کی مارک‌سو نه‌نگ‌سو لینینی تێدا‌یه، بۆیه‌به‌براکانی گوت: نه‌و
شته‌نه‌ی منو ئیوه‌بلێن ئیمه‌ئاگادار نین، ئاخ‌ر نه‌و نووسراوانه‌به‌جوړیک
قه‌ده‌غه‌ن، په‌ر له‌په‌ری قاچاخ‌ترو پرسته‌له‌پرسته‌ی ئاگرینتر، هه‌ر نه‌وه‌نده
کاغه‌زه‌به‌سه‌بۆ نه‌وه‌ی، ته‌گه‌ر له‌سێداره‌شیان نه‌ده‌ن، هه‌موو ته‌مه‌نیان له
حه‌پس‌خانه‌ی بیان‌ر‌زین. بۆیه‌کاکه‌ره‌ش گوتی: نه‌من ده‌لیم هی منو برایه‌کانم
ئاگادار نین، بۆ‌شه‌وه‌ی ته‌نها یه‌ک‌یک‌مان له‌سه‌ری بگیرین و حوکم بدرین.
هه‌ریه‌ک له‌برایه‌کانی ده‌یان‌گوت: نه‌من ده‌لیم ئی منه، به‌لام قسه‌ی کار‌پر‌لای

کاکه‌په‌شی بوو. به‌رپرسي پۆلیسه‌کان معاون فازل، عه‌ره‌بیکی خه‌لکی به‌سرایي بوو، هه‌رکه‌گه‌یشتنه‌وه مائی، به‌خه‌رهاتنی معاونو پۆلیسه‌کانیان کرد. معاون فازل یه‌ک به‌یه‌ک ناوی داواکراوانی خوینده‌وه، هه‌ریه‌که به‌نۆبه‌ی خۆی، گوئیان به‌لئ! نه‌وه‌ی دیارنه‌بوو هیدۆ بوو که ناوی له‌کاغه‌زه‌که وه‌ک داواکراو هه‌بوو، به‌معاونیان گوت: هیدۆ مائی جوودایه، له‌گه‌ل ئیمه‌ نییه‌و مائی له‌لای مزگه‌وتیه. کاکه‌په‌ش له‌خوای ده‌ویست هه‌رچی زووه‌که‌له‌پچه‌یان له‌ده‌ستی بکه‌نو بیانبه‌ن، ته‌نها ده‌رکی سندووقه‌که هه‌لنه‌ده‌نه‌وه، چونکه‌په‌یه‌ه‌ندی به‌مانو نه‌مانیانه‌وه هه‌یه! له‌ناکاو رسته‌یه‌ک گرتی هه‌مووانی زرنگانده‌وه، نه‌وه‌ی نه‌یاندده‌ویست گوئیستی بن، گوئیان لی‌بوو: ده‌بی ماله‌که‌تان به‌شکنین! نه‌وه‌ی گوتو معاون پۆلیسه‌کانی ده‌نگ دا: ده‌ی هه‌رچی زووه‌هه‌موو ماله‌که به‌شکنن، نامه‌وئ هه‌یج شوئینیک فه‌رامۆش بکه‌ن! پۆلیسه‌کان، هه‌ر بابا بوو پییان له‌عه‌زری ده‌کوتا: به‌لئ گه‌وره‌م!

سندووقیکی دار، سه‌رنجی معاون فازلی بۆ لای خۆی پاکیشاو چاوی له‌سه‌ر نه‌گواسته‌وه، به‌ره‌و سندووقه‌که رۆیشت. هه‌ره‌ه‌نگاوئیکی، بۆ سه‌ر هه‌ستی کاکه‌په‌ش به‌جۆرێک قورس بوو، وه‌ک قورسایي دنیای که‌وتبیته‌سه‌را له‌گه‌ل درێژکردنی ده‌ستی بۆ ده‌رگای سندووقه‌که، وه‌ک ده‌ست بۆ ریشه‌ی دلئ کاکه‌په‌شی رابکیشئ! دلئ زۆر به‌په‌له‌ لیتی ده‌دا، هه‌ر نه‌وه‌نده‌بوو له‌سینه‌ی نه‌یه‌ته‌ده‌رئ! دیاریکردنی مانه‌وه‌و نه‌مانه‌وه‌ی له‌ژيانو دیاریکردنی چاره‌نووسی، نه‌و چه‌ند چرکه‌ساته‌یه! معاون فازل سه‌ری سندووقه‌که‌ی هه‌لدايه‌وه، وه‌ک له‌سه‌ر باله‌خانه‌یه‌ک به‌ریته‌وه، نه‌وه‌ی هه‌رگیز پێشبینی نه‌کردبوو له‌ماله‌جووتیارئیکی کوردی نه‌و ده‌شته‌پانوبه‌رینه‌ی هه‌ولیرئ بیبینئ، بینئ! به‌ده‌ر له‌ده‌مانچه‌و

تا پره که، کاغزه قه ده غه و نهو سئ وینه یه بوو که خودی مه عون له به سراوه
 بۆ هه ولیر له سه ری دوور خرابووه! دیاربوو له گه ل خانه واده ی حاجی سماییلی
 هه لگری هه مان هزر و بۆچوونی سیاسی بووه، هه ر به په له سه ری سندووقه که ی
 داخسته وه بینه وه ی ده ستکاری یه ک له و شتانه ی نیو سندووقه که بکات، له سه ر
 سندووقه که دانیششت. معاون فازل، پیانکی ته مه ن بیستو حه وت سال بوو،
 قه دو بالابه رز سمیلی بادراوی که وتبووه سه ر، روومه ته نه سمه ره به سراوییه کانی،
 تی چاویکی دلنایی و سۆزی هاویرانه ی دایه کاکه ره شی، داره که ی ده ستی له
 لموزی پۆستاله که ی ده داو به سه ر پۆلیسه کاندانه راندی و فره مان ی پیکردن:
 هه موو شوئینیک بگه رین! ده ستی بۆ لای که ندووی ئاردی و هه مبه انه ی برپوش و
 ساوارو گه نه کووتا و قیسی نه و مه شکه خاراوه ی را داشت که به جه فتو گروان
 خرابوو، به به رمیچی ژووره که دا هه لواسرابوو. حاجیژن جامیکی ماستاوی مه ری
 بۆ هینان، معاون فازل نه و نه ده به ریزه وه ماستاوه که ی لیوه رگرت و چاوی تیبرپیوو،
 کتومت وه ک نه وه ی له حزووری دایکی خۆی وه ستاییت، له تابلوی په یکه ری
 دایکی ده روانی. به هه موو بوونییه وه ده یو یست نه و سۆزو هاویرییه ی خۆی له
 تیپا خورپینی پۆلیسه کان ون بکات و بشارته وه، له دوا ی خواردنه وه ی ماستاوه که،
 جامه که ی که پرپوو له ریزو حورمه تی کوپو دایکانه، به ریز و میهره بانیه وه
 دایه وه ده ست حاجیژنی. جورته تی به رگه گرتنی ده سته له رزۆکه کانی حاجیژنی
 نه ده گرت، که چاوه روانی ئاینده ی کوره کانی، وه له رزه ی خستبوون. ئاخه ده ستی
 دایکی ده هاته وه به رچاوی که هه وائی دوورخانه وه ی، له پۆلیسی به سرا بۆ
 پۆلیسی هه ولیری، پینگه یشت.

بۆ نه وه ی هاوسۆزی خۆی بشارته وه، خۆی له پۆلیسه کان تووره کرد: دووباره نه و

مالە بېشكەننەۋە! نىگايەك، زۆر شتى شاراۋەى لە خۆگرتبوو، دەيگوت: نىگەران مەبن، زمانم شتىك دەلى و دلم شتىكى دىكە، ھەتالە تەوانامدا بىت دەتەنپارىزم. معاون فازل لە پۇلىسەكانى راخوڧى: ھەرسىكيان قۆلبەستو كەلەپچە بكەن! بە نەغمەيەكى ھەرەشەنامىزىشەۋە ھەرمانى پىڭكردن: خىرا بىيانبەن لە قەفەزى سەيارەكەيان پەستەن! بۆ خۆيشى لە دواى ھەموويان كاتىك دلىيابوو ھىچ پۇلىسىك لە ژوورئ نەماۋە، لەسەر سەندووقە كە ھەستايە سەرىپى و چوۋە دەرى، بەرەو مالى ھىدۆى، بۆ دەستگىر كردنى، ۋەرىكەوت. ھەر لە رىگا ئەۋىشيان گرتو قۆلبەستىيان كرد. ژنو مندالى گوندى ھەموويان ھەترەشيان لە پۇلىسو معاونو كەلەبچەو قۆلبەستو زنجىر چوۋىبو، ئاخىر ئەۋانە سامىكى تايەتەتيان ھەبو، پۇلىسەكان لەبەرچاۋى خەلك ئاۋا خويان ھاۋىشتە نىو ترومبىلى، ۋەك ئەۋەى بە خەلكى بلەن: ھىچكەس لە دەستى حكومت دەريازى نايىت!

لە بستوى دوورپانى ئاۋابوونو لەبەرچاۋان ون بوون، ئەۋەى لە دواى خويان جىھىشت، گەۋالەى لوولخواردوى تۆزىكى خەستى خۆلەپۆتى رىگاگە بوو. گەۋالە تۆزەكان نامىزيان لىكەداۋ بەرەو ئاسمان ھەلدەكشان.

لە دواى دلىيابوونى حاجى سمايلى كە پۇلىس لە گوندى نەمان و رۆيشتەن، چوۋە زگ سەندووقەكەى پى شەك دەھات سەندووقە كە تاپرو دەمانچەى چواردەخۆرو چەند پەرە كاغەزىكى قاجاغ مەمنوعى تىدەبىت، سەرى سەندووقەكەى ھەلدەيەۋە، ھەموو شتەكان ۋەك خۆى بوونو دەستكارى نەكرابوون، ۋىنەى سى پىاۋە رىشدارەكە لە لاي سەرەۋە بوو. حاجى سمايل ۋىنەكەى بە دەستەۋەبوو، بە حاجىزىتى دەگوت: بەۋ مەككەيەى توافم كرىيە، ئەۋ معاونە عارەبە ۋەك كۆرەكانى مەن مورىدى تەرىقەتى ئەۋ سى سۆفىيە رىشدارەن، بۆيە ھەركە چاۋى

بهو وینانه کهوت وهک نهیهوئی به دهستی بی دهستنوئژ دهستیان لیبدات، گورج له جیی خۆی دانایهوه، وهللاهی وهیللاهی وهتیللاهی نه من نه گهر هیچ له دنیایی بزاسم نهو معاونه له گهل منداله کانی ئیمه یهک مه رامی ههیه، ئای کوو بووه فریشتهی نه جات بو ئیمه! نه گهر معاون له سه ر سندوووقه که دانه نیشتبوايه، نهو ده مانچه و تا پره یان ده دۆزییه وهو نه وکات سه رت ده چووه قورۆ هه شت به سه ری ده بوو، کوره کانت نه ده بینیه وه. حاجیژن گوتی: سه ده قه م له سه رخۆم نه زر کردیه خوا بیان پارێژی، دوو به ره نه ستوورکی ته ندوړم خیر له خۆم گرتیه و فروجه جنجه که ش ده دم به منداله کانی رۆسته می ره حمه تی، به س کوره کانم پارێزاروین! حاجی سمایل گوتی: ته نها کوره کانی خۆت؟ نه دی هیدۆ؟ حاجیژن گوتی: نهیه رۆ! به خوای هیدۆش له گهل کاکه ره شی جیاوازی نییه، به خوای هیندم خۆشه وئی، ده لئی به خۆم شیرم داوه تی!

کاکه ره ش هه سستی به وزه یه کی زۆر ده کرد، ته واوی گیانو بوونی جۆشو باوه ربه خۆبوونیکی وای تیگه رابوو، وهک گرکانیک له هه ناویدا ده ته قیه وه. دلخۆش بوو له په نای نهو دلخۆشییه ئومیدیک زۆر به روو خسارییه وه دیاربوو. یه که م وهک رزگار بوویتی به ره ته سیداره. دووه م: بوئی ده رکهوت هاویره کانی، له وانیه له گهل نه ودا یهک مه رامیان هه یه، له ریزی هیژه نه منیه کازو نه ته وه کانی دیکه ش هه ن! نه وهش تینو گوړنکی دیکه ی پئی ده به خشی. ناخر ناهه قی نه بوو، چونکه معاون فازل ئاوی حه یاتی رژاند بووه ژنر نه مامی ئومیدی! له نه نجامی حه ولو ته قه لای بیوچانی ره فعت ئاغای، بو رۆژی ته وه ره گرتن له پیش پۆلیسو لیکۆله ری دادگایی، دوو گه واهیده ری ئاماده کردبوو، بو نه وهی به ناحق له دژی کاکه ره شو هیدۆی، گه واهه ی بدن.

گەواهیده ره کان یه کیان ناوی زرار هه مبانه بوو، له ناوچه که به درۆ
 ماخداره کانی به ناویانگ بوو. ههر بهو هۆیه وه پێیان ده گوت هه مبانهی درۆیان!
 رار هه مبانه، کورپکی ناوی سه ربازی هاتبوو، ده بوايه بچیتته سه ربازی، زۆر
 سار له بهر ره فعهت ئاغای ده پارایه وه چونکه ئهو له دامودزه گای ده ولته تی
 هستی ده رۆیشته قسه ی به هه ند وه ده گیرا، به لکو کارنکی بۆ بکات
 وره که ی بۆ بکات به (موعین) بۆ ئه وه ی نه چیتته سه ربازی، له به رامبه ردا
 اماده یه ره فعهت ئاغای هه رچی کارنکی سه خته پیتی بسپیرێ، بۆی بکات.

دووه م شاهید قه هار بوو، که خزمی مائی حاجی سمایی بوو. قه هار، به
 هستی خۆی زه لامه کی نازابوو، لسی، ئهو نازایه تییه ی خسته بووه خزمه تی
 غاکانو، له دژی مائی حاجی سمایی و کرمانجه کان، پشتگیری له زالم
 اکرد. قه هار، ته نها کیشه ی به خیلی هه بسوو، ئیره یی روحی ئالوده کردبوو،
 تیک له خه لکی ده بیست: کوره کانی حاجی سمایی پیاوی نازانو له سه ر
 مانجان دینه وه ده نگو سه ربان بۆ زوئم شوڕناکه ن، هاوکاری و زیاره ی خه لکی
 ماو ده که نو مائیکی نانه رن، ئه وانه هه مووی وه ک ناگر قه هاری ده تونده وه و
 ناخه وه خۆی ده خواره وه!

له گه وه ره باسکردنی ئه وانه دا گچکه یی خۆی ده بینێ، بۆیه هه ولێ نه ده دا
 ک ئه وان گه وره و که له گه ت بیت، به لکو هه ولێ ده دا ئه وان به رپێته وه و
 ک خۆی به جووکیان بکاته وه. ئهو ئیره ییه ی به جوړیک بسوو، خه لکی
 چه که شاهه زای قه هاری بوو بوون، ههر به ئه نه قه سته بۆ نازاردانی دلی،
 ئه وتنه پێداهه لدانو باسی مه ردایه تی کوره کانی حاجی سمایی. زۆر جار
 هه و پێداهه لدانه زیاده رۆیشیان ده کرد. ئهو قسانه وه ک خه نه جهری ده بان

ده چه قینه سهر دلی قه هاری به دبه خت. ناغا کانیش بو هه رکاریک بیانویستبا، به کاریان ده هیئا. قه هار له و ته قه لی کړدنه ی نه وشه وهی روسته مه شیټی تیدا کوژاو حاجی سمایل و مندالیکی سهر لانکی بریندار بوون، به شدار بوو. به نه قلی خوی وای دانابوو نه گهر خزمه کانی خوی بشکینو له به رامبه ر ناغاگان به چوکدا بین، نه و گه وره یی و پیندا هه لدانه ی مالی حاجی سمایلی به میرات بو وی ده مینیتته وه له گور په پانه که ده بینه میرکوپا به خیلی، وا ده روونی داگرتبوو، له هیچ کاریکی ناپه و او په فتاریکی پیس نه ده پرینگیاه وه. ناغاگان کاری وا خراپیان پی ده سپارد له گهل نازایه تی ویدا نه ده هاته وه. دیوار بریان دابووه ده سستی بوته وهی دیواری ته ویله ی ولاخان بپریتو وه که نه تک کړد نیک کلکی که رو مانگی خه لکیان پی بپریت، یان هیزه روونی خه لکیان پی ده دزی. کاکه رهش زور جاران ده یگوت: مخابن! قه هار نه وه موو نازایه تییه ی خوی خستوته خزمه تی زالمانو دژایه تی کرمانجان!

په فعت ناغا، به لینی به هه ردو وکیان دابوو، نه گهر نه و شاهیدیه به که یفی من بدن، نه و کوری زرار هه مبانیه ده کم به مو عین و ناهیل م سهر بازی بکات. زهوی کولانیس که باشترین پارچه زهوییه، له مالی حاجی سمایلی ده ستینمه وه و ده یدم به قه هاری.

حاجی سمایل، جگه له چهند نه وه یه کی مندالو چهند ژنیک به ولاره که سی دیکه ی به ده سته وه نه مابوو، که سیشی شک نه ده برد بوته وهی نیشوکاری جوخینداری و خه له و خهرمانی بو بکات، ناچاره تاکو کوره کانی له حه پسخانه ی به رده بن، به خوی به حاجی ژنی قو لی لسی هه لمانو نیشوکاره کان راپه رینن، چونکه له دوا ی گرتنی کوره کانیا نیشوکاریکی زوریان به سهر دا که وتوته وه.

پاستە ھەندیک لە خزمو کرمانجە کان جارجارە یارمەتی یەکیان دەدەن، وەلسی، ئەوانیش کاری خۆیانیان ھەیە و دەبی پیتی رابگەنو کورد گوتەنی: «مال بە لاباران، ناگاتە ھەواران!». زۆر کەسیش ھەیە ھەزەدە کات یارمەتی یان بەلام لە ترسی ڕەفعەتی ناویری تخونیان بکەوێو، دووریان لێدەکات.

ئەورۆژی ھەرسی کورەکیان قۆلبەست کردنو بردیانن، حاجی سمایل و حاجیزن، بۆ ئەوی ناگیان لە ڕەوسە و جۆخینە کان و نامیرەکانیان بیت، بەیە کەووە بۆ ناودەنگیی یە کتری لە سەر جۆخینان جی نووستیان خۆشکرد. ھەموو ئیواران شەرقی ناغای بە سواری ئەسپێکی قورەنژدی^(۱) بۆری خارخاری، دەھاتو لە ئەسپە کە دادەبەزی و ڕەوسە گەنمە کە شەق دەکرد بۆ ئەوی نەبادا خاوەنە کە بەرلەوێ بەشی ناغای لیبەدات، چەند ڕەگەنمیک بەدزی بۆ مالی خۆی بەرتەو. ئەو بەیانییە، کزەبایەکی شەمالی ھەلکەردبوو، حاجی سمایل جگەرەییەکی قامیشی بە دەستەو بوو، سەرنجیکی وردو پەر لە شکۆو لە ھەمان کاتیشدا تەژی لە خەمو ناسۆر، سەرھاندبوو ھەرسی کلاوہ سەپانییە کە کورەکانی، کە بە بای شەمالی دەجوولانەو. ئاخەر چۆن ڕۆژی گرتنە کە شەنەکانیان لە ڕەوسە چەقاندبوو و کلاوہکانیان بە سەردا ڕۆکردبوو، وەک خۆی کەس دەستی لێنەدابوو!

حاجی، چێژێکی تاییەتی لە تەماشاکردنیان وەرەگرت. حاجی، ڕووی کردبوو لای بای شەمالی و بایە کەش نەرم نەرم لا ملو بن چەناگی دەسووی و فینکی دەکردەو. چاوی لە ڕینگای شەرقییە، بیتو تەماشای

۱. قورەنژدی: قۆلەنژدی. ئەسپی خپکەلە کە توندوتۆلا و کلک کورت.

پهوسه کهی بکاتو له دواي دښابوون لهوهی که دهستکاری نهکراوه، فهرماني دهستبه کاربوونی پي بدات. نه ورپوړه دهوايه له گهل حاجيرني کوزرو بنجوخيني له گهنمی جيا بکه نه وه. شه قرچی ناغای، به سواي نه سپه پورهی خارخاری بو سهردانی جوخینه کانی دیکه ی خه لکی ناوایی، یه ک رکيب هه لی کوتایه سهر جوخینی مالی حاجی سمایی، وه ک نه وهی ناغا دنه ی شه قرچی داییتو بیانه وی گو به ندی کی بو سازیکه نو تومه تی کی به سهر دا ساغ بکه نه وه. بینی له گوشه یه کی پهوسه که توزیک تیکه ل بووه شه قرکه که گه چراوه تیکچووه. ئیدی کردییه روژی حه شریو ههرچی جنیوی ناشیرینو نه شیاوه به نه ستورایی زاری دههاته دهرو جنیو به جنیوی رانه ده گیشته! حاجی سمایل گوتی: بهو مه که که یه ی توافم کردییه، شه وی نه وشه و له دیاری خه وتوین، بهو به یانییه له نوژندا بووم تازییه کان به سهریاند غارداو راه دووی یه کتریان دنا، نهو گوشه یه یان گه چراندو تیکه لکرد، نهوجا خو کوره کان لیره نین، کیم هه یه گهنمی بو من به ریتوه مالی، نه گهر باوه ریش ناکه ی وهه مالی هه موو بگه ریو بپشکنه، نه گهر پینج ربه گهنمان له مالی بو، نه من به جهزای خوم قایلما ههرچه ندی حاجی سمایل زوری گوت، شه قرچی که می گوی لیگرت! به دهم سوورپاندنه وهی جلوه ی نه سپه که ی گوتی: ده بی ناغا له ته ویله ی ولاخان سهرابین هه لتواسیو دوکه لی کای جوت له بن لووتی بکاته وهو قانگت بدات، عه ربه گهنمیکیش جهزات بکات!

جغاره خزه که ی پي نه چوو، مشیری په فعت ناغاو شه قرچی و چهند خزمه تکاریک به سواي نه سپان دابارینه سهر جوخینان، وه ک بو مهیدانداری خویان پر چه کو تفاق کردییت! بهو سبه یینییه، که هیشتا خپرو شه ر به ش

نه کرایه، کتومت سیکه و گورگه بی^(۱) هه لیان کوتایه سهر حاجی سمایلی. به فرسه تیان زانی، لهو کاته ی کوره کانی حاجی سمایلی گیرا ونه کهس نییه بهر په رچیان بداته وه، هه رچی جنیوی ناشیرینه به حاجی سمایلی و حاجیرنیان دا، به وهش پانه وهستان و دلیان ناوی نه خواره وه، به هه یزه ران و قامچیان و هرگه پانه لیدانیان، دروست لهو کاته ی نهو کچه هه شت سالانه یه ی نه وهی حاجی سمایلی، ناوی خواره نه وهی بو بایپرو نه نکي هینابوو، که و ته بهر چه پوک و گیره نی سواران، وه ک زه نه قووته یه ک له بهر چنگی داله که رخوره ی بېلیقیته وه، و ابو. گولاله، نهو کچه ته من هه شت سالانه یه ی نه وهی حاجی سمایلی، له دویننی ئیوارتیه دایکی هه ریی پی دابوو، که تازه دره نگه و به یانی ریگای پی ده دات، هه رکه له خه وی هه ستا گوزه بچکولانه که ی به پرنای بو بابه حاجی و دایه حاجی به ریتته سهر جوخینان. گولاله، هه ر له ئیوارتیه گوزه که ی پرنای کردبو و له سهر سه کوئی نیو هه ساری له سهرینگانی خوی دانابوو، بوته وهی تا به یانی ساردییت. نهو شه وه له خوشی نه وهی به یانی پوژ بو وه وه گوزه ناوه که بو بایپرو داپیری ده بات، خه وی لی هه رکابوو. دایکی له گه لی خه ریک بو به چیرۆکی (خوشکی هه وت برایان، بزئوکه و مه رۆکه، نه حمه دو محه مه د، پئیوی فیلباز) بینوینی.

۱. سیکه و گورگه: به شیک بوون له و هیندیانه ی له گه ل سوپای ئینگلیز هاتبوونه عیراق و کوردستان. هیزکی ناپیکخوا بوون، له چوارچیوه ی له شکر ی ئینگلیزدا کاریان ده کرد. پابه ندی پره نسپیه سه ریازیه کان نه بوون، کاری دور له عورف و دابو نه ریتی کورده وارییان نه نجام ده دا و زیانی زوریان به کورد گه یاندبوو، بۆیه له نئیو کورده واریدا به خراپکار ناویان پویشتبوو.

گولاله، نه وشه وه چه ندان خه ونی رهنگاله یی بینیبوو، به نومیدی نه وهی
 سبهینی له گهل تاوه لاتنی بگاته سهر جوخینان، کاتیک گوزه کهی قلپ ده کاته وه
 نیو جامه فافونه که وه دیداته دهستی بابه حاجی و نهویش ناوه که ده خواته وه و چ
 تامیکی لیه لده گری: نای ناوی دهستی نه و کچهی بژ هینده خوشه له ناوی
 دهستی هیچکه سیک ناچی! نه من به ناوی دهستی گولالهی نه بی، تینو تیتیم
 ناشکی! نافهرینیکی وهرده گری و بابه حاجی به گوزه کهیه وه تا ناستی سهری خوی
 بهرزی ده کاته وه: نای نه وهنده گه وره بی! نای نه گهر نه و کچه نه بیت له تینووان
 ده خنکیین، کهس قومه ناویکمان ناداتی! به خه یالی نه و قسانه ی له زهینی
 خوی دایرشتون، نوخزنییک له هه ناوی ده گه ری، هه ست به گرنگیی هه بوونی
 خوی ده کات. دووباره به قلپ کردنه وهی گوزه که، جامه فافونه که پرناو ده کاته وه
 نه و جاریمان بو دایه حاجی. نهویش له دواي خواردنه وهی: عه مرت دریز بیتو
 پروت سپی بیتو مرازات حاصل بیتو ناقیبه تت خیر بیت، کچه کهزی زهرده کهم!
 له دوری سهری خوتو بابت بگه پریم، به لاگیرو به قوربانتان بام
 له دواي وهرگرتنی نه و هه موو نافهرینه، دایه حاجی جامه کهی بژ پرده کات
 له گهنم: بچو له لای مام خوشناوی به ترینی ره شمیری بیگوره وه به شی نه وانی
 دیکه ش بده!

ههرکه گه یشته سهر جوخینان، به پیچه واندهی نه و هه موو خه ونو خه یاله
 ناویریشمییهی شه وی رابردو له زهینی خویدا چنیبووی، بهرله وهی ناویان
 له گوزه بچکولانه کهی بژ له جامه کهی بکات، که وته بهرچه پوکی نه سپه
 مه غرووره کانی مشیرناغاو پیاوه کانی، گوزه کهی له ده ست په ری، له گهل
 شکانی گوزه کهی، فنجانی دل به بچکوله کهی شکا، له گهل رژانی ناوه که، هه موو

خەونە پەنگا و پەنگە کانی پڕژان. بە بینینی دیمەنی خولانەوێ جامە فافۆنە کە
 لە بەرەسمی ئەسپەکان، سەری گێژی خوارد، لە گەڵ سوورانی ئەسپەکان بە
 چواردەوریاندا، گۆلێ وەک هەترەشچووێک چاوی لە مۆلەقەو حەپەساو، لە
 ترسی ئەوێ، هاکا کەوتە ژێر چوارنالهێ ئەسپەکان. بە چواردەوری خۆیدا
 دەخولیتەو، وەک ئەوێ پەوگورگێک گەمارۆیان دا، هێدمەگرتی بوو!
 بۆ ئەوێ لە داواوە زەفەری پێ نەبەن، لە هەولێ ئەو داوە پەشتیان تێ نەکات.
 جار جار قامچیەکی پێ دەکەوت، لەو کاتەدا زریکەو فوغانی، لە گەڵ فرمەو
 حیلەێ ئەسپەکانو شریقەێ قامچیەکانیان بەرەو ئاسمان بەرز دەبیتەو، وەک
 جانەوهرێکی تۆقینەر و ترسناک تەماشای دەکردن. لە کۆتایی بە دیار پارچە
 تاسولقە شکاوەکانی گۆزە کە یەو هەلتووتاوەو بە خەم و نیگەرانییەو لێیان
 دەروانیو بە تاسەو سەیری دەستگرو قۆلپەکانی دەکرد، بە حەپەساویەو لە
 جامە قۆپاکەوێ دەروانی کە هێشتا دەخولایەو، دلی شکاو و ئومێدی قوایوی
 خۆی تیدا دەبینی! پرچی ئالۆزکاو و شانەنەکراو و دووچاوی قاوەیی پەشباوی
 تەژی لە پۆندک، دەنکە فرمیسکە کریستالێیەکانی سەر پوومەتی وەکو
 ناوێکی سەر پەڕی گۆلەباغ. رێچکەێ فرمیسکەکانی، وەک دوو جۆگەلەێ
 جۆمەلکراو، چلکەو تۆزی سەر پوومەتی هەتاوگازی تاوێ کو چەناگەێ سپیو
 پاک کردبۆو، پەنگی راستەقینەێ پوومەتی گەیانەبوو سەر ساغایی! ئەو
 دیمەنە پڕ ئازارە، دلی وەک بەردی دەکرد بە ئا!

هەڵسوکەوتی مشیرناغاو پیاوێکانی دەرەق بە مالی حاجی سمایی،
 بەو نەدەچوو هاوسێ و هاوگوندی و هاوزمانی یەکتری بن، ئەو نەدەێ هەست
 دەکرا لە شکری مەغۆل بە سەر شاری بەغدایدا دا بێتو شەلم کوێرم ناپارێزم

که وتبیته ویزه یان. که شیده ی حاجی سمایی به خوینده وه لهو گۆره ی که وتووه،
 سه ری له سۆ جیگاوه شکاوه، خوین به ریشی سپیدا ده تکیته وه. حاجی ژنیان
 به که زی به دوا ی خویندا راده کیشا، هیچ مروقیکی خاوهن ویزدان توانای
 لاواندنه وه ی نهو سپیده خه مناکه ی نه بوو! حاجی سمایل ده یگوت: نیمه چ
 حه رامیکمان خواردووه؟ پیمان ناوه ته چ رۆژگار کی ناماقول وه؟ هه وای چ
 خاکیکمان هه لمزیه خاکی بابو بایرانمان نه بیت؟ هه ر له ورۆژه وه که خوا
 دنیای رۆناوه، نهو سه رزه مینه کوپیه وا نیمه ناب ی پی له سه ر دابنیین؟!
 خودایه توانام پی ببه خشه نازاری نهو غه دره ش تیپه رینم!

حاجی ژن، به دهم ته کاندنی لچکه سپیه که یو به ستانی به سه رییه وه، دهنکه
 فرمیسه که کانی له حاجی ده شارد وه. به پروونی پییه وه دیاربوو هیوای زۆر له
 چاوانی په له ی دابوو، شانازی به وه وه ده کرد نهو که سانه ی ته ختی زالمانیان
 وه له رزه هیناوه، له هه ناوی ویه وه وه پاش که وتوونو شیر ی مه مکی نهویان
 خواردووه. له بهر خوا ده پارایه وه بو خۆی چی به سه ردی چ قهیدی نییه، بهس
 کوره کانی پاریزراوینو لهو غه دره ی خه لاس بن، وه لی نزا کانی، بهر له وه ی بگه نه
 جیی خوین، ده کوژانه وه!

حاجی سمایل، ده پروانییه شه نه چه قیندراوه کانی حوسینو حومییه و
 کاکه په شی کور ی، چۆن رۆژی گرته که چه قاند بو یان کهس ده ستکاری نه کردوون،
 کلاره سه پانییه کانیان به بای شه مالی ده خولینه وه. حاجی به جوړیک تییان
 رامابوو، وه ک نه وه ی ته ماشای کوره کانی بکات! هه رچه ند له حاجی سمایلت
 ده پروانی، له سه ر پرومه تو ته ویل و قه ل شه کانی له پی ده ستی، نایه ته کانی
 حه لآخوری زه حمه تکیشیت ده خوینده وه. زه مه ن ناسه واری چه وسانه وه ی

لە سەر پرووی جێهێشتبوو. ناغا هەموو گورگەکانی خۆی تێبەردابوو، بەو
بەیانییە توورپییە پەنگخواردووی خۆیان بە سەر پیرەپیاو و پیرەژنو مندالێکدا
قەڵب کردەو.

حاجی سمایل و حاجیزن، لەنیو لرفە ی شەپۆلەکانی زولمدا دەیانروانییە برینی
گەرمو بەندکردنی جگەرگۆشەکانیان. ئاە و نزوولە ی هەردووکیان چاوی کەنەفتی
پەر لە ئەسرنیان مۆلەق مۆلەق بربووە ناسمانی، دەستی قەلشیو و لەرزوکیان
لەبەرخوای خۆیان پانکردبوو دەپارێنەو کەوا هەقیان بو بکاتەو و ئەو زولم
زۆریان لەسەر لابدات. بەو ھالەشەو حاجی بە حاجیزنی دەگوت: هەرچۆنیک بێ،
نابی کورەکان بەو لێدانەمان بزانی، چ لە حەپسخانە چ دوا ی بەربوونیشیان، نەبادا
لە رقی تۆلەسەندنەویدا کاریکی خراپیان لە دەست بقەومی، دوا ی نەتوانین
وەک خۆی لێبکەینەو. هەرچەند دەزانم، دەمرچاومان هەموو پێکەنین بێ،
خەمی ئەو سەبەینییەو ئەو سووکایەتی پێکردنەمان بشارنەو، بەلام هەول دەدەم
ئەو زولم سووکایەتیە لە کورەکانم بشارمەو! ناخر حاجی سمایل، دەمیەک بوو
لە نازارو میحنەتدا بە پشت کەوتبوو، قۆناغیکی یە کجار دژواری بربووا!

پۆزی دوا ی، هیشتا سیوادی نەداو، ئەو سەبەتە یە ک سەپکی ئەستور
ئەستووری بەسەر سەگەکاندا دا بەش کرد. دوا ی دۆشین ی مانگاکانو
لاواندنەویان، هەریە کەو ئەنگوتکە هەویرنکی دایە گۆلکەکان. لەگەنێکی
پەر لە گەنمی بە دەستەو یە، وەک تۆدەر لە ناوەندی حەساری گەنمی بە
بەرمیشە کەکان وەرکرد، لە تەماشاکردنی مریشکەکان کاتی دانخواردن
چێژنکی تابییەتی هەبوو، هیشتا لەگەنە گەنمە کە ی دەستی خالی نەکردبوو
لەپەر کچۆلە کە ی رۆستە مەشی تی رەحمەتی، بە هەشتاوی هەناسە برکی

خۆی به ده رگا تهنه که که دا، وهک یه کیکی به دواوه بیت بیهوئی بیگریو
 نازاری بدات. هینکه براو بوویوو، له ههروشهیهک یهک دوو پیتی له گهڵ
 هه ناسه ی قووت ده دایه وه قورگی و بۆی گۆ نه ده کرا. قسه نیوه خنکیندراوه کانی
 بۆ کۆنه ده کرانه وه، له گهڵ هه ر هه ناسه هه لکیشانییک دایه حاجیه کی ده گوت.
 دوا ی چهن دجار دووباره کردنه وهی، به هه زار ناری عه لی گوتی: دایه حاجی
 مزگینیی! داکم نه وشه و خه وونی بینوه کوره کانت له چه پسخانه ی نازاد کرا بوون،
 کاکه رهش له پیشه وهی هه موویان ده رۆشت، داکم ده لئی خه وونی من یه کاویه که و
 دیته جیی! حاجیژن، چه زیکو شانازییه ک له گیانیدا گه را، یه که م وهک
 ئومیدییک به لکو نه و خه وونه به راست بگه ریو کوره کانی نازاد بکریژن، دووه میان
 شوکرانه برژیر بوو که کوره کانی جیی بایه خی خه لکی هه ژارنو خه وونی خیریان
 پیوه ده بیننو خۆشه ویستی خه لکی ئاوایینو فه رامۆشیان ناکهن. حاجیژن
 گوتی: خه وونی خیری بۆ به خیرگه رابی و یوسفی مسری سه ده ده قی لیدابی.
 له گهڵ نه و قسانه، له گه نه گه نمه که ی له سه ر جه واله نه خشیندراوه که دانا، به
 هه ردوو دهستی سه ری کچۆله که ی خسته نیو له پی هه ردوو دهستی و هه ردوو
 لاړوومه تی دایه به رماچانو ئومیدی پروسپیایه تی له خوای گه وره بۆ خواست.
 دهسته چکۆله کانی گرتو به دوا ی خۆیدا بۆ لای کولانه ی مریشه که کان
 رایکیشا، چهن هیلکه یه کی بۆ ده هیئا: دامیننی کراسه که ت وهک پاشوولی
 په رانیلی بگره! هیلکه کانی بۆ کرده نیو کۆشییه وه. گوتی: بچۆ له گهڵ داکتو
 منداله کانی دیکه نه و هیلکه نه له رۆنی بکه نو بیخۆن. هه ر دوو هه نگاوی
 مابوو له ده رگای چه ساری وه ده ریکه وئی، حاجیژن بانگی کرد: داده ی پراوهسته
 کچه جوانه که م کولیڤه ی گه رمیش به ره له گهڵ خۆت! به بووکه کانیشی گوت:

نانو پېڅوږى بۆ مامتان حاجى سمایل، بخەنە تېښتەبەرەكە، بۆى بەرمە سەر
جۆخېنان، شەوى ئەوشەو وړېنەى كړدووو نالاندوويه تى به هوى ئازاردانى
دوړننې مشيرئاغاو پياوه كانى، هېشتا سيواى روون نه كړدبۆوه كه جېمهيشت،
دلم نه هات بانگى بكەم گوتم با بخەوئ. ئاخى به ناشكورى ئاليم نه منو
حاجى سمایل لهو تەمەنەى ئى ئەو تەقرو شەقرو ئېشە قورسانە نېن ئەگەر
ناچارى نه ييت، بەلام چېكەين ئەوه بەختو ئېوچەوانى ئېمەيه، هەتاتين و
تاقەتمان دەبەردابى، دەبى كارېكەينو راكەراک بكەين، هەر پېشپرانگەين،
هەتاهو ئەو ژيانە له دار نه كەينهوه ناحەس يينهوه، واى ژيانىكى پر له ژانو
كوله مەرگيمان بەرېكردو له پشت سەرى خومان بە جېهيشت!

گولالە، هەموو دەم بەدواى دا پېرەيهوه بوو، لىى بەهوى ئەو كارەساتەى
پوژى رابردوو، كه بۆ منداللىكى ئاوا يەكجار توڅينەر بوو، نايەوئ جارىكى
ديكە بچيتەوه سەر جۆخېنان. له زهينى خویدا واى دانابوو هەرساتىك رەنگە
مشيرئاغاو پياوه كانى هەلبكوتنە سەر جۆخېنان! ئەوهى دوړنئ دەرەق
بابە حاجى كرديان دووبارە بيكەنەوه. بۆيه گوتى دا يە حاجى ئەمن نايەم بۆ سەر
جۆخېنان، نەبادا ديسان ليمبەدەنو سەرم بشكىننەوه. دا يە حاجيش لەژێر دارتووه
بەتەمەنە كى حەسارى، بە گوريسىك جۆلانەيه كى بۆ داخست، هەركە بۆ
پېشەوه پاليان پېوه دەنا وەك له هەوادا بفرې دەمى دەكردەوه. تەوژمى بايه كه،
پرچە ئالۆزەكانى بۆ دواوه شانەدەكردو چيژى لهو بايه فينكه دەبينى كه خوى
له بناگوئى ولاملى هەلدەسووى.

لهو كاتەى حاجى ژن ئەستووركو پېخوږى بۆ حاجى سمایلى برده سەر
جۆخېنان نانئ چيشتانئ بخوات، گوڤيان له دەنگى بانگەوازىك بوو، بۆنەوهى

بزانن بانگه‌وازه‌که بۆچییه و لیتی تیڭگهن، حاجی ژن گیشکه و سه‌رنده‌که‌ی راگرت:
 ره‌حمه‌ت له‌وه‌ی بیټ، له بابی بیټ، نه‌وه‌ی مه‌نجه‌لو ته‌شتو سینی و هیریاری
 مسی هه‌یه و ده‌یه‌ویتی سپی بکاته‌وه، سه‌فارچی هاتۆته گوندی، بارو بنه‌یان له
 سیبه‌ری دیواری مزگه‌وتی خستوه، ده‌زگای سپیکردنه‌وه‌ی دامه‌زاندوه، هه‌تا
 زووه هیریاره‌کانتان بینن بۆتان سپی بکه‌ینه‌وه! خه‌لکی ناوایی، هه‌ریه‌که‌ی
 به مه‌نجه‌لی زنجیردارو ته‌شتو قاپله‌مه و سینی و له‌گه‌زو پاشۆنیک قاپ و
 که‌وچکه‌وه، وه‌خۆ که‌وتن. نه‌و به‌یانییه، ریتی هه‌موو کۆلانه‌کان ده‌چورنه‌وه لای
 مزگه‌وتی. سه‌فارچییه‌کان، هه‌مبانه‌ی کووره‌ده‌فو دوو سنگی نه‌ستووریان له
 دیواری مزگه‌وتی دا‌کوتا بۆنه‌وه‌ی له‌کاتی سپیکردنه‌وه‌ی هیریاره‌کان ده‌ستی
 پیوه‌بگرن. باوشیک قه‌سه‌لیان له‌به‌رپییان دانا هیریاره‌کانی له‌سه‌ر دابننن.
 سه‌روه‌ستا، هه‌مبانه‌ده‌فی رووه‌و چالی خه‌لووزه‌که ده‌ف ده‌دا، بۆنه‌وه‌ی هیریاره‌کانی
 له‌سه‌ر گهرم بکات. نه‌و هیریاران‌ه‌ی قۆپاون، وه‌ستا له‌سه‌ر سندان‌ه‌که‌ی به‌رده‌می
 دایانده‌نی و به‌ریتم چه‌کوچکوتی ده‌کردو نه‌و شوینانه‌ی خواریبون راستیان
 ده‌کاته‌وه‌و لیوه قۆپاوه‌کانیان وه‌ک خۆی مشتومال ده‌کاته‌وه، هه‌ر به‌گهرمی نۆشاترو
 قه‌راو ده‌رمانی تیده‌کردن، په‌رۆکیکی له‌نیو وه‌رده‌دان، نه‌و مه‌نجه‌له زنجیردارو
 ته‌شتو سینی و له‌گه‌نی گه‌وره، له‌وانه‌ی جیتی هه‌ردوو پیتی شاگرد‌ه‌کانی تیدا
 ده‌بیته‌وه، هه‌ردوو پییان ده‌خستنه‌نیو و ده‌ستیان به‌سنگه‌کانه‌وه ده‌گرتو پییان
 له‌نیو هیریاره‌کان با‌ده‌داو ده‌سووراند، به‌جۆرتک قونیان با‌ده‌داو گۆرانییان له‌گه‌لدا
 ده‌گوت، وه‌ک سه‌ماکه‌ری سه‌ر شانۆ سووریان ده‌دا! خه‌لکی ناوایی هه‌ریه‌که‌و به
 دیار نۆزه‌ی خۆیه‌وه دانیشتوه‌و هیریاره‌کانی له‌پیش خۆی داناه. خه‌لکی وا هه‌یه
 هیریاری مسیشی نییه، وه‌لئی هه‌ر به‌خۆشیی گۆرانی و سووردانه‌که، له‌وییه‌و

لە لای سە فارچییه کان ماوه ته وه.

هه‌رباره‌کان، وه‌کو چوورپی شیری، سپی کراونه‌ته‌وه‌و بریقه‌یان دێ، هه‌ر ده‌لێی تازه‌کردراونو نوین، خاوه‌نه‌کانیان نایانناسنه‌وه!

حاجیرنیش، ته‌بای خه‌لکی ئاوابی هه‌رباره‌کانی مالی خۆیانی هه‌موو بر‌دو سپی کردنه‌وه، به‌ئومیدی ئه‌وه‌ی کاتیک کوره‌کانی ئازادکران بۆ میوانداریکردن به‌کاریان بێنیت، رۆژی ده‌ژماردن: چاوی دا‌کتان کویری، ره‌ببی لال ب‌م رۆله‌! ئه‌وه‌ بیستو ده‌یه، گیراون! ئاخ‌ر ئه‌و رۆژی کاکه‌ره‌شو هیدۆو حوسینو حومیره‌یان قۆلبه‌ست کردو به‌ره‌و خه‌پ‌سخانه‌ی شاریان رفاندن، پاش نیوه‌رۆیه‌کی گه‌رمابوو له‌سه‌ر جۆخینو له‌نیو قرشه‌و جه‌نجه‌رو شه‌نه‌بای، هه‌ر به‌جلی ئیشیوه‌ پ‌ایانپێچان. ئه‌وه‌نده‌ی باش بوو معاون فازل به‌ ر‌واله‌تو له‌به‌رچاوی پ‌ول‌سه‌کان زۆر توندوتیژ بوو، نمایشی معاونیک‌ی بی‌به‌زه‌یی ده‌کرد، به‌لام قسه‌و کرداری به‌ته‌واوی له‌یه‌کتری جیاواز بوون، هه‌ول‌ی ده‌دا، چۆن به‌نده‌کانی یاسای س‌زادراوان نایانگر‌یت‌ه‌وه‌و له‌به‌ر‌ژه‌وه‌ندیی ئه‌واندایه، ئا‌وای ده‌نووسی. ه‌یشتا هه‌ر له‌خه‌ساری خه‌پ‌سخانه‌ی بوون، فه‌ره‌ادو مام خه‌مه‌ده‌مین له‌که‌ل‌ینی میله‌ی قه‌فه‌زی زیندانه‌که‌ چا‌ویان پ‌یکه‌وتن، ئای کوره‌خۆ ئه‌وه‌ کوره‌کانی حاجی سمایل و هیدۆیه‌ گیراون! ئه‌ی خ‌وایه‌ ده‌بی ئه‌و جاره‌ چ بوختانیکیان بۆ کردبن! چه‌ند گونا‌حن! به‌ئا‌غایانو به‌و حکومه‌ته‌ زالم‌ی نایه‌لن ئه‌و ماله‌ کاسب‌کاره‌ رۆژیک به‌ئاسووده‌یی دا‌بنیش‌نو خه‌ریکی مه‌رداری و ج‌ووتیاری خۆیان بن! ئه‌وه‌ مام خه‌مه‌ده‌مین ئا‌وای ده‌گوت. یه‌کسه‌ر به‌ره‌و لای میله‌ی ئاسنی قه‌فه‌سه‌که‌ی زیندان به‌پیریانه‌وه‌ چوونو پ‌یش‌وازییان کردن، مام خه‌مه‌ده‌مین له‌سه‌ر‌یک به‌بینیان گه‌شایه‌وه‌و خۆش‌حال بوو، له‌سه‌ره‌که‌ی

دیکه په روښ بوو که گیراونو ده سته سهرن.

بئ نه وهی بیر له قسه که ی بکاته وه به ده نگیکی به رز چهند جار له سهره ک
 ده یگوت: یا خوا به خیر بین، به راستی پیم خوش بوو هاتوون، کاکه پش نیرت
 چوځ کړد بوو! کاکه پش گوتی: مام حه مه ده مین پیویستی به دوعای تو
 ناکات، دلنیا به زوو زوو ده مانگرنو ده مانه یننه وه نیر، لیر به دواوه وه کو گه یلان
 قامه ی، پیخه فو که لویه لی حه پس خانه ی نابینه وه، چونکه هه تاوه کو ناغا
 قسه یان له لای نهو حکومتی رهواجی هه بی و وهرگیری، نیمه مانان ده بی
 له کونجی به ندی خانه ژیان به سهره رین! له دوا ی نهو قسانه، بو دلخو شیی
 مام حه مه ده مین، کاکه پش گوتی: ده مزانی بیر ی هیدوو کاکو وانت کردیه،
 بویه نه وانیشم له گه ل خوم هیناوه بوته وهی بیانینی! له نیو هو له که چاوی گیرا
 بوته وهی بزانی له زیندانییه کان کی ماوه کی نازاد کراوه، چاوی به هه موواندا
 گیرا، چاوی که وته سهر ماموستا جه مالو دوو نه فنه ندیه که ی له گه لی بوون:
 نای نه وه ماموستا جه مالو هاوریکانی هه ر لیرن! که وایی له سبه ی نیوه له لای
 ماموستا جه مالی ده ست به خو یندنه که م ده که مه وه. به خوا ی نهو بایه له و
 کونه یه وه بی تو ناوا بروا، ناغاو حکومت هه ر له و حه پس خانه یه ی خو یندنه م
 پی ته واده که نو ورده ورده ده بینه پارچه یه ک له و زیندانه ی!

هو له که هیچ گورانکاری به سهر دا نه هاتوه، هه ر وه ک پروژانی به ری ماوه ته وه.
 نه وه ی گوراره چهند ده موچاویکی نویو زیاده بوونی نووسینو تابلوی سهر
 دیواره کانیه تی. دیاره وه ک خانه خو نیه کی خانه دان میوانیکی زوری به ریکردوه و
 پیشوازی له میوانی تازه ش کردوه.

معاون فازل، که وهرگری یه که م و ته ی تومه تبارکراوه کازو داوا کاره که بوو،

دۆسییه که ی وه ک خۆی له پرووی یاساییه وه نووسییه وه له بهر ژوهندیی
تۆمه تبارکراوه کاندای بوو. له پرووی یاساییه وه یه که م و ته زۆر گرنگه. مه لا شیخ
محهمه د له وته ی یه که م نه یگوتبوو شاهیدم هه یه، ئه وه په فعه ت ئاغا بوو دوو
شاهیدی به ناهه قی بۆ قیت کردبوونه وه.

گیراوه کان به ناچاری نانیشکیان دایه وه که له که یان له چه پسخانه ی
گیرکرد. یه ک له گیراوه کان ناوی عوسمان بوو، به عوسه بانگیان ده کرد، له
دوا ی ده ستگیرکردنو چیرۆکی گرته که ی، زیندانییه کانی هاوڕێی پاشناوێکی
دیکه یان بۆ زیاد کردبوو، که په یوهندیی به دۆسییه و تۆمه ته که یه وه هه بوو:
عوسه لێده برنجه!

عوسه پیاوێکی دالهی په قه له ی که له گه تی مسرێگۆشت بوو، وه کو
کووره چییه کانی هه ولێرێ جه مه دانییه کی بی کلای وه ک قووچه کی قووت
له سه ری ده پێچا. عوسه مائی له یه کێک له گه ره که کانی هه ولێرێ بوو، پۆژانه
بژێوی ژیا نی خۆی و مآلو مندالی له سه ر ئه و چه رخه بوو که به شانی، کۆلان به
کۆلانی شاری پی لیکه ده دا. نانی پۆژانه ی په یوهندیی به و هندروه وه بوو که ناخۆ
چه ندی باده دا! هه تا ده نگێ تێدا بوو بانگی ده کرد: چه قۆی تێژده که مه وه، مقه سی
تێژده که مه وه، سیکاردی تێژده که مه وه! عوسه ژێی ده نگێ نیرانه و بۆ خانمان
سه رنچراکێش بوو! که م ژن هه بوو گوێی له ده نگێ عوسه ی بێتو نه یه ته ده رگای
حه ساری و سه یری خاوه نی ئه و ده نگه ی نه کات، بزانی چ جوړه پیاوێکه!

هیدۆ که زانی عوسه لێده برنجه له سه ر چی گیراوه له بنه رته دا چی
کردوو، خۆی لێ نزیک کرده وه به نیازی ئه وه ی به گوێگرتن له و گێرانه وانه ی
عوسه ی، قه ره بووی کاته له کیسه چوو ه کانی بکاته وه. له نیشاندانی تابلۆکه

چیرۆکی تایبه تی دهبینی و لینی تیرنه دهبوو، وهک پیشه‌ی رۆژانه‌ی، دیسان عوسه‌ی له زیندانییه‌کانی دیکه داده‌بری و تیی ده‌کرده‌وه بۆ ئه‌وه‌ی دووباره له نووکه‌وه چیرۆکی رۆژی گرتنه‌که‌ی پێ بگێرێته‌وه، چونکه به خه‌یال ده‌که‌وته نێو فه‌زایه‌کی جیاواز له دنیای هه‌پس‌خانه. هیدۆ گوتی: ده‌ی کاکه عوسه توخوا بۆم بگێرێوه له‌به‌رچی گیراوی؟ چیت کردبوو؟ چۆن ده‌ستگیران کردی؟ وهک ئه‌وه‌ی پیشتر هیچ پێ نه‌گێرا بێته‌وه هه‌موویشی له‌به‌ر نه‌کرد بێت! عوسه گوتی: کاکه هیدۆ به گۆرێ دایکم کووت لۆ ده‌گێرمه‌وه ئه‌وه‌یایه، ئه‌من ئه‌وه چهند ساله له‌و شارێ چهرخی چه‌قوو مقه‌س تیزکردنه‌وه‌ی به شانم کۆلان به کۆلان ده‌گێرم، هێنده‌م چهرخ به شانیه‌وه بووه ئه‌و چهند ساله‌ی، ئێستاش شه‌وان له کاتی خه‌وتن وا ده‌زانم چهرخه‌که‌م به شانیه‌وه‌یه!

عوسه جار جار چاوی له‌سه‌ریه‌ک داده‌نان و هه‌ستۆکه‌کی راده‌گرت، بۆ ئه‌وه‌ی هه‌رچی جاره‌کانی رابردوو له یادی نه‌بووه، ئه‌و جاره بێته‌وه یادی بۆ هیدۆی، که زۆر تامه‌زرۆی بیستنی بوو، بگێرێته‌وه: به کاکێ خۆم بلێم، له به‌ده‌ختی و چاره‌ره‌شی خۆم ئه‌ورۆژه‌ی پێی گیرام، به‌ناخێری گیان به ملی شکاوم چوومه گه‌ره‌کیکی ده‌وله‌مه‌ندنشین، هیدۆ وه‌ک ته‌هووووووی بۆ هه‌یرانبێژ لێداته‌وه، نێوه نێوه ده‌یگوت: ئێی ده‌ی ده‌ی! توخوا هه‌موو بۆم بگێرێوه هیچ وه‌پاش مه‌ده‌! عوسه‌ش که ده‌بینی هیدۆ هه‌موو له‌شی بۆته گۆی، به‌وردی هه‌نگاو هه‌نگاو له باسه‌که ده‌چووه پێشو رایه‌له‌که‌ی هه‌له‌ده‌وێزنی: به کاکێ خۆم بلێم، ئه‌ورۆژه هێنده‌ی نه‌مابوو بۆ نیه‌رۆ، به هۆی گه‌رم‌اوه قیرێ شه‌قامه‌کان نه‌رم بووبوون، له‌و سه‌ری کۆلانی بۆ ئه‌وسه‌ری کۆلانی له‌من و چهرخه‌که‌م زیاتر زی‌رۆج به‌ده‌ره‌وه نه‌بوو، ناچار بووم بۆ خۆپاراستن له تیشکی خۆرو

گەرماي، وه کي عەرزم کردی کۆلانیش چۆل بوو، بـه پێچهوانهی ئـهو گـەرە که هـهژارنشینانـه ی پـۆژانـه بـۆی دـه چـووم که ژن سـۆندـه ی ئـاویان به دـه سـته وـه یـه و به دـه م قـسـه کـرد نـه وـه له گـهـڵ یـه کـتری، پـیش دـه رگـای دـه شـۆن. هـه تا دـه نـگـم تـیـدا بـوو هـاوارم دـه کـرد: رـه حـمـه تی خـواتان لـی بـیـت چـه قـۆ تـیـژ دـه کـه یـنـه وـه، مـقـه س تـیـژ دـه کـه یـنـه وـه، سـیـکـارد تـیـژ دـه کـه یـنـه وـه! لـا دـه رگـایـه ک به ئـه سـپـایـی کـرایـه وـه، ژـنـیـکی بـالـا بـه رزی ئـه لـمـۆدـه ی چـاوشـین دـه تـگـوت له ئـینـسان نـه بـوو و مـایـنی به حـریـه! تـیـشـکی خـۆر چـه رـخـه ی رـوومـه تی نـه نـه گـاوتـبوو، گـرـشـه ی سـهـری کـۆلـمانـی گـرـشـه ی مانـگیان تـالـان کـرد بـوو. هـه لـسـو کـه وـتـو وـر وـژانـدنـی مـیـنـانـه ی، غـارـه تی دـینی سـۆفی و دـه ر وـشـانـی دـه کـرد. تـۆ بـه کـار یـکم دـه و یـسـت بـیـبـیـنـیتـو تـۆ بـه ی نـه شـکـیـنـی زـۆر به ئـارامـی و به نـه ر مـی دـه رگـای کـردـه چـرا خـان! کاکـه مـاندو و نـه ی! چـاوشـی به کۆلانیـدا دـه گـیـرا بـۆ ئـه وـی دـلـنـیـا بـیـته و هـاوسـیـکانـی کـه سـیـان له دـه ر ی نـین، دـلـنـیـا بـوو بـۆ هـه گـوتـی: کاکـه مـقـه س تـیـژ دـه کـه یـه وـه؟ ئـه مـنـیش گـوتـم: به لـی! پـیـتـه وـه دـیار بـوو نـه یـدـه و یـسـت هـیـچـی دـیکـه هـاوار بـکـه م بـۆ ئـه وـی خـه لـکی کۆلانی به ناگا نـه یـنـم، نـه بـادا بـیـنـه دـه ر ی و به ر نـامـه کـه ی لـی هـه لـبـه و شـی: کاکـه وـه ر ژوور ی له به ر سـیـبـه ر ی کار هـکـت بـکـه! له گـهـڵ یـه کـم هـه نـگـاوم بـۆ حـه سـاری، هـه سـتم دـه کـرد ئـه و ژـنـه پـووخـسـاری خـوـنـی تـیـدـه زـاو دـه گـه شـایـه وـه، دـه رگـاکـه ی داخـسـته وـه، وـه ک پـیـم بـلی تـازـه له دـه سـتم دـه ر ناچـی، گـفـتـولـفـتی هـیـنـدـه شـیرـین و خـۆشـناوـاز بـوو مـیـسـکـو زـه بـادی دادـه بـیـژت! قـسـه کـانی سـه ر تـا پـایـان له گـه وـه ر بـوون، خـه فـه تی دـنـیـایان دـه نـیـشت. له سـیـبـه ر ی شـه نـگـه بـیـه کـه ی حـه سـاری، چـه ر خـه کـه ی پـیـدا نـام: وـه ر ژوور ی پـشـو و یـه کـی بـدـه! هـه ر چـی گـوتـم ئـه و نـه یـبـیـسـت: خـانـم نـایـه مـه ژوور ی، ئـا وـه دان بـیـت، ئـه مـن له سـیـبـه ر ی ئـه و شـه نـگـه بـیـه ی کار هـکـه ی خـۆم نـه نـجـام دـه دـه م!

بسی فایده بوو، بردمییه ژووریو له سهر قه نه فانی دانام. یه که مجارم بوو له شوتنی ئاوا نهرم دابنیشمو ته سلهن ههر قه نه فیه ببینم! دیمه نی ئهو هه موو گلۆپ و سوږه بیا په نگا و په نگانه شوکیان کردبووم. به لام ئهو ژنه په ونه قتیکی سه رسو و په هیڼه ری خستبووه سهر پرشنگی چراخانی ژووره که، به جوریک له چواردووری خوّم دهروانی و مهنده هوش بووم له وهی، چما خه لکینک هه یه لهو شاره ی نیمه دا ئاوا پاشایانه بژی! له وکاته ی ژنه که ی منو هه زاران ژنی دیکه، مردن هیڼده ی هیلکه له مندا له کانیا ن که رتو دابه ش بکه ن! نیستا ده زانم ئهو ژنانه ی نیمه بو پیکه نینیا ن بیرچوته وه!

ههر به زهرده خه نه وه به خیره اتنی کردم و لیوی له سهر یه کتری ترازاندو هاته گوشتار، چ بازار ی دوورو یاقووتو مرواری نیشاندا! جامه به فراویکی بو هینام له شهرمان نه مده زانی چونی ده ست بو بهرم و چونی لیوهر بگرم! هیډو به جوریک پوچو و بووه نیو چیرۆکه که، ههر به خه یال جامه ئاوه که ی له جیاتی عوسه ی هه لقوړاندو خیزی نیو زاری خو ی قووت ده دایه وه، ههروهک ئه وه ی بو خو ی له جیاتی عوسه ی له وی بوویت!

عوسه گوتی: ژنه که لیی پرسیم ناوت چییه؟ گوتم: خانم ناوم عوسمانه، بسی ته ده بسی نه بی له رووی تو پیم ده لین عوسه، ژنه که گوتی منیش ناوم په سیریه، هه رکه گوتی په سیره، زارم پر له ئاو بوو، گوتم: نه ی ئه وه سه ردارت یان که سیکت له گه ل له ماله وه نییه؟ بوچی لهو ماله و لهو خانووه گه وریه ی به ته نه یای؟ ههر ته وه ندهم گوت: ژنه که برینی کولایه وهو ده ربوو: مندا لمان نابیت ههر خوشم پیم خوش نییه مندا لم لهو سه گبابه ی میړدم په یدابیت! میړده که م بازارگانیکی زهنگینی ئهو شاره یه، به هو ی ده و له مهن دیو به زه بری مالی دنیا یی و

زێڕو پارەى زۆر، ئەمنى خواستو لە دەولە مەندىيە کەى زياتر مالى بابم چاويان
هيجى دىکەى نەبىنى، پوخته ئەمىيان لى ماره کردو لە ورژووه بەدبەختى و
چارەپەشى من دەستى پىکرد! ئەو هاوینەى دەکاتە پىنج سال ئەمن ژنى ئەو
پىاوهم، لە مانگى دە رۆژان لە مالى نىيە، لە گەل بازرگانىيە کەيدا، خەرىکى
کەيفو سەفای خوشىيەتى. جاران لە مەلهاکانى بەغدايى بەسەرى دەبرد، بەلام
ئىستا پىرى بە بەغدا نایەتەووه دەچىتە لوبنانو مىسرى. بريا بە بریاداران
مىردەکم هەبوايە وەکو تۆ رۆژ تا ئىوارى کۆپانى حەمبالانى بە پشتیوہ بایەو
خەرىکى حەمبالى بایە، بەس شەوان هاتبايەتەوہ کاو لە کەى خۆى! ئەمن چى
لەو بەهەشتەى بکەم کە هاو دەمىکى بۆ من تیدا نەبىت؟! ئەمن لە گەل ئەو
پىاوہى بىمرا دو بەدبەختو چارەپەش بووم!

قسەکانى ئەو نەندە پر بوون لە ئاوازی مینىنانە، نەباتو ئاوى حەياتى
دەرژاندە نىو دلم، نەمدەزانى نە بۆ دەستکورتى و هەژارى خۆم خەم بخۆم، نە بۆ
تەنهایى و بىمىردى پەسىرەى! هەر جارەى جۆرە خاوردنىکى بۆ دىنامو هەرچەند
جارى دەچووہ ژوورى خۆى کە دەهاتەوہ، پارچەيەک لە جلەکانى دادەکەند، تا
واى لىهات يەک ژىرکراسى تەنکى لەبەر خۆيدا هیشتەوہ، بەجۆرىک زاتى ئەوہم
نەدەکرد رۆوہ پروو تەماشای بکەم، تەنھا لەو کاتانە نەبىت کە پشتى دەکەوتە
لاى من و بەئەنقەست خۆى دادەهینايەوہ، ئەمنیش لە سمتو رانیم دەپوانى.
کاتىک خۆى قىت دەکردەوہ بە تەکانىک سەرى بەرز دەکردەوہ و پرچى خۆى
هەل دەدايەوہ، مردووى لە قەبرى دەردىناو زىندووى دەکردەوہ! جار لە جار زياتر
لە نزىکەوہ دادەنىشت، هەرچەندى خۆم خردەکردەوہ ئەو دەيگوت: شەرمى
مە کە بەخۆم پىم خوشە لە نزىک دانىشم! چاوەکانى، وەک چاوى هەلۆيەکى

برسی دەرژانده نئو مووه کانی سینگم، به جورئک هه ناسه ی هه لده کیشا، ده مگوت: ئیستا دیته نئو باخه لم، وه ک پیم بلی ده توش وه ک من سینگت ناواله بکه! ستیانه کهشی فریدابوو، به حال گۆی مه مکی که وتبووه ژیر لئوی بنکراسه ته نکه که ی، پشته ملی هه تاوه کو قورنجی پرووت بوو، پرچی تازه شانه کراوی داوداو وه ک که لافه ناو ریشمی خاس به سهرشانی پرووتیدا په ریشان کردبوو، گرمته ی پیلی له بهینی قژی، وه ک په نیری کوستانان، هه لتوقیبوون، هه رکه داده هاته وه له شکری قژی هرووژمیان ده کردو به لایه کی ملیدا ده که وتن، گهنده مووی پشته ملی وه ک فریزی کوپه به دیارده که وتن، زوو زوو دهیگوت: گهرمایه بو ئه و جلانه ت دانا که نی؟ تا وای لیها ت به دهستی خۆی هه موو جله کانی له به ردا که ندم، خۆم وه ک بالنده یه کی بیده سه لات له به رچنگی هه لۆیدا ده بیننی، گوتی: گهرماته و هه ست ده که م شهرمی ده که ی، ئیره مالی خۆته، به هیچ شیویه ک نابیت شهرمی بکه ی، چۆت پیخۆشه وا بکه، ئیره ئازادی! گوتم: خانم ته و او، هه سامه وه ده بیت برۆم به دوا ی کاری خۆمه وه، ئه وه ی برۆژی په دای نه که م شه وی نیمه بیخۆم. په سیره گوتی: برۆژی چه ندی په دای ده که ی، ئه من دوو هینده و زیاتریشته ده ده می، به شهرتیک تا ئیوارئ له لام بی و دلم نه شکینی! منیش ته نهامو قسه کانی تۆم پیخۆشه، خیرت ده گات ئیره بی! وه ک ئه و مندالهی رقی له خۆشو وشتنییه، بو هه مامی په لکیشی کردم: ده بیت خۆت بشۆی گهرمایه، ئه ها مووی سینگت پره له خۆلو تۆزا! له که ل ئه و قسه یه دهستی به نئو مووه کانی سینگمدا گیرا، وه ک به دوا ی شتیکیدا بگه ری! به زۆری له هه مامی په ستامو گوتی: ئه وه تاخمه تراشو لیفکه و په شته مار، هه رچیت ویست بانگم بکه شهرمی ناوی! هه رچه ندی

لیم دەرۋانی ئاۋانگی لەزەتو ئارەزووی لێدەتکا، ئەسپی ھەوەس بەجۆرنک ھەلیگرتبوو، بۆ دامرکاندنەوێ ناگری دەروونی ئامادەیی ھەموو قوربانییەکی بوو. لەو کاتە ھەستیارە، ھیدۆ لێی چوو پێش، خەریک بوو بچیتە نێو زاری عوسەیی، ھەمیشە دەیگوت: ئێی! ئێی! ئەی دوایی؟

کاکە پەش لە لای مامۆستا جەمالو برادەرەکانی کە دوو مامۆستای قوتابخانە بوون، دەرەو کتێبی دەرھێنا بوو لە پێش خۆی داینا بوو بۆ ئەوێ دەرسەکی بخوینێ بە دەنگێکی بەرز بانگی کرد: ھیدۆ ھیدۆ کاتی خویندنە نایە بخوینێ؟ ھیدۆش وەک داوێ تۆپی پێ، بێتەوێ ھیچ بۆ و سەیری لای کاکە پەشی بکات، دەستی بەرز کردەو، واتا بێدەنگە! چونکە چاو و گوێو ھەستی وشە بە وشە لە گەڵ گیرانەوێ عوسەیی ئاویتە بوو بوون. مامۆستا جەمال بە کاکە پەشی گوت: ئەو عوسە باسی چی بۆ ھیدۆی دەکاتو چ بابەتێکی وا گزنگە خویندنە کە بۆ بچوینێ؟ یان ئەتو بۆی تەگبیری چی بکەن و چ داپۆین؟ کاکە پەش گوتی: لە گەڵ عوسە لێدە برنجە، پەنگە پیلانی پروو خاندنی حکومەتە کە نووری سە عیدی داپۆین، بۆیە نایانەوێ سیلسیلەیی ئەفکاریان بپچڕێ!

عوسە بەردەوام بوو: نێو نێو پەسیرە دەیگوت ھیچت ناوی؟ ئەمنیش دەمگوت نەخێر! خۆم پشیلەشۆر کردو ھاتمە دەری، پەسیرە جلیکی نووستنی مێردە کە لە سەر دەستی بۆ راگرتم، بە زۆری پێی لە بەرکردم، ئەمنیش وەک مندال جلی بابی پۆشیبی و ابوم! ھەر ئەو کاتی زانیم بە گۆرەیی جەلەکان، مێردی پەسیرە چ نەفرە جاییکە! دیار بوو پەسیرەش پرچی ئاوی لێ دەتکایەوێ خۆی شووشتبوو. لە لایە ک نیگەرەن بووم نەبادا بە لایە ک بە سەر بێتو لە لایە ک

دیکه شهوه ده مویست د لنیایی له په سیره ی وهریگر که کهس نایه ته وه نهو ماله ی،
 گوتم: په سیره خان نه ی نه گهر یه کیټک هات بو مالی نیوه، نالی نهو زرتزه لاهه
 چیه لیره، ناوا به پانیی و به درتزی مالی دیتو ده چیت؟! په سیره د لنیایی
 دامی که کهس نایه ت، چونکه کهس سه راسوی ناکاتو میړده کهیشی له
 لوبنانه. ناروه وه هارو هاجه کانی په سیره ی، وهک شه پوولی زنی به هاری هه ستاوه ته
 سه ر پاشووان، هه موو مه ترسییه کان لرف و لوول ده دات! سات له دوی سات
 هه وه سی زیاتر هه لپه ده کات. په سیره ژیرکراسیکی ته نکتری له وه ی جاری پیشو
 له بهر کردبوو، هه ر پروت پروت بوو، هه موو نازای به دهنی تیرا دیاربوو. جار جار
 دهستی به بهر زگی خویدا ده هیناو دهیگوت: سفتو سوّم له هه ناواندایه و زگم
 دیشی، پیماویه نیوکم که وتییه، نه ری کاک عوسمان نه تو پیایوکی گه ریده ی
 چون ده بی له نیوکان نه زانی؟! نه منیش دروّم پی ناکری گوتم: نیوکی پیانام
 هیناوه ته وه، به لام تا نیستا ده ستکاری نیوکی ژانم نه کردووه. په سیره پیکه نی:
 خو هیناوه ی نیوکی ژان له نی پیانان ناسانترو خوشتریشه، به دهم نهو قسه
 وروژینه رانه وه، دهستی گرتمو به ره و ژووری نووستنی په لکیش کردم نیوکی
 بهینه وه! له سه ر ته ختی نووستنه که له سه ر گازه رای پشتی خو دی درتزرکد، وهک
 خه رمانه ی دهوری مانگ ده دره وشایه وه! ژیرکراسه که ی هه تاوه کو گه رنی هه لمالی،
 دهستم به نیوکیده ده هینا، ده ترسام نهو دهسته زبرو قه لیشاویانه پیستی نه ره و
 لووسی برووشینن! ههستم ده کرد ته زووی چیژیکی گه رمی به له شدا دیت، به
 جوړیک حه جمینی لی هه لگیرابوو، خه ریک بوو له ژیر دهستم بتوتته وهو بیټ
 به ناوا! که موچرکی خوشیی به له شیدا ده هات، وهک کاربله دهیمرقاندو گینگلی
 ده دا، دهستی له سه ر دهستم داده ناو هه رجاهی دهستی بو لای خوارترو به ره و مووی

مردار^(۱) دەخزانەم: ئیترەم بشیلە بە قوربانی ئەو دەستانەت بێ! تا وای لێهات قسە ی دەبزرکاندو هیچ وشە یەکی بە تەواوی بۆ گۆ نە دەکرا، لە چەند پیتیکی وەک، ... ئەگەر دەستم لە سەر زاری دانە نابوایە هەموو خەلکی کۆلانی بە سەر دەگیرام! بە جوړنک زاری بە گۆمی لە زەتەو نایوو کە وتبوو دنیای خۆی ئەو دیوی زەمەنەو! هەستم دەکرد گلێنە ی هەردووک چاوەکانی وەرگەرابوونو لە قوولایی دەریای چێژنکی قوولدا مەلەیان دەکردو باکیان بە خنکان نەبوو!

لە دوای ئەو ی نانیکی پاشایانە مان خوارد، ئە من جلەکانی خۆم لە بەرکرد، هەرچەندی پەسیرە هەولیدا جلەکانی خۆم لە بەرنە کەم، بە لām ئە من وەک خودا لە دلی نابم پەسیرە تا بە لایە کەم بە سەر نە هیننی دەستبەردارم ناییتو دەستم لە یە خە ی ناکاتەو، چونکە بەو ناگرە ی تییبە ربوو، ئامادە ی هەموو قوربانیدانی ک بوو! ئە من لە دوای نیوکەینانەو کە زیاتر دەترسامو یە قینم دبوو تووشی کارەساتیک دەبم! ئەو هەستە شەم بە هەلە دەرنە چوو، بەردەوام چاوم لە سەر دەرگای حەساری بوو. لە ناکاو دەرگای حەساری کرایەو، دەستیکم بە رستە کللیکەو بە بینی بە سیمایەکی ئەبلەقو نیگاییکی حەپە ساووە لە دەروازە ی حەساریم دەروانی، هەر بە جارەکی لال بوومو قەلەمی دەستو پێم شکا! هەر ئەو نەندە پێراگە ی شەم هەندیک وشە ی نیو نەچلەم لە زاری بە ربوونەو، بە ئامازە دەستم بۆ لای دەرگا را داشت، پەسیرە حالی بوو، زانی میژدە کە یەتی لە گەشتی لوبنان گەراو تەو، لە ناکاو پیاویک بە جانتاییکی گەورەو هاتە حەساری، چ پیاویک، ناوە لا تو بلی چ نە فرە جایە ک! باش بوو جانتاکە ی داناو

بانگی کرد: پەسیرە! کچی پەسیرە وەرە ئەو جانتاو کە لوپە لانەم لە گەڵ بیئە ژووری. لە گەڵ ئەو بانگکردنە پەسیرە، خۆشی بو لای ئۆتۆمبیلە کە ی گەرایەو، بو ئەوێ باقیمەندە ئەو کە لوپە لانە دیکە کە هینابوونی، بهینیتە خواری. ئەمن هەر بە ئەندازە ئەو کراس و بیجامە ی پەسیرە بە زۆری پیتی پۆشیبووم، زانیم ئەو مێردە کە یەتی. سەری سفر تاشیبوو، کراسیکی نیوقۆلی لە بەریو، ئەگەر بکۆخیبارەنگە هەموو قۆچەکانی هەلوەریان! پانتۆرکی کابۆی شینی پۆشیبوو، بە ترسیکی زۆرەو گۆتم: چیم لێدە کە؟ پەسیرە گۆتی: ترسی ناوی بچۆ سەربانی! بە پێچەوانە من، هیچ پەشوکاریکم بە پروخسارییەو نەبینی. ئای ژن، چەند لە پیاوان ئازاترن! مێردە دیوناساکە ی دووم جانتاشی هینا حەساری و گەرایەو دەری. بە فرسەتم زانی، بەرلەوێ بگەریتەو تیزمالیکم دای بۆ سەربانی قەفەزی لیسێ کۆتران. لەوێ لە لای کۆترەکان وەک هەتیوی بامردوو، تۆقیو و لە ترسان هەلتووتام. لە دەلاقە ی ستارە ی خانووە کەو تەماشای مێردی بەسیرەم دەکرد، کتومت وەک دیوکی زلۆ زەبەلاحم دەهاتە بەرچاو، زەلامیکی چوارشانە ی قەبە، گۆشتی پشته ملی وەک کۆپەران کەوتبوو سەریە خە کراسە کە، پیم وابوو وەک گای خووداری بەدوای پەرۆکیکی سووردا دەگەرێ بیداته بەرقۆچان. لەو کاتەدا دلنیابووم لە جیاتی گەران بە دوای چەقۆی کۆلو مقەسی نەبەر بوئەوێ تیریان بکە مەو، ملی خۆم خستۆتە بەرچەقۆی کی زۆر تیرترو بەپیتی خۆم بە دوای مەرگی خۆمدا وێڵ بووم، روح لە جییه کی قایمەو نایەتەدەر! بەلام لەنیو حەوت کولەکاندا بیت، ئەو دیو لیمی دەستینیت! ناخۆشترین ساتەکانی تەمەنی خۆم ژیان دەکرد. ئەو کارە ئابرووبەرە من ئەنجامم داوو، هیچ پاساوێک

هەلناگری، خو ئەگەر ئەو دیوەش نەمکوژی، هەر بە زیندوویی چاوان، لە حەیفانو لە شەرمان دەمرم، چۆن چاوم لە بەر کە سوکارو ناسیاوە کانم هەلبێنم؟ بە خۆم دەمزانی توخمی چ گوناھێکم ترووکاندووو چ شەرمەزارییەکم بە یەخە ی خێزانو بنەمالە کە مەو هەلواسیوه!

ئەوێ نە دەبوو بییستم، گوێم لیبوو هاواری کرد: کچی پەسیرە گەنمی کۆترەکان لە کوێیە؟ دەچم بۆ سەربانی دانیان دەدەم و ئاوی ساردیان بۆ تێدە کە مەو. ئای کە گوێی دەچم سەربانی، لە حەژمەتان نازانم چۆن نەمردم! وەک منداڵێک پێسایێ لە بنەخوێ کردی بۆ مۆنی لە لای کۆترەکان دواچرکە ساتەکانی ژبانی خۆم دەژماردا! گوێم لیبوو پەسیرە دەیگوت: بێ خەمبە، وێرایی نە خوشییە کەم بەو بیانیی زوو داناو ئاوم بۆ کۆترەکان داناو، دەستت بشۆ وەرە نازە کەت بخۆ، دواویی بچۆ لای کۆترەکان، دیارە ئەتو کۆترەکان ئە من خوشتر دەوێ و پێت گرنگتر! ئەو قسانە لە پێداگری مێردە کە ی بۆ چوونە سەربان کەم نە کردەو: نانی ناخۆم هەتاوەکو کۆترەکان نە بینم، لە لوبنان خەونم پێوە دیوون، لەو خەو کۆترەکانیان لێ دزیبووم.

ئەمنیش چاوەروانی چارەنووسی خۆم دەکرد، لە بەرامبەر هەرتەپە یەکی پێی کە لە سەر پلیکانەکانی دادەنا دلی منیش دواترەپەکانی خێراتر دەبوو، تاوەکو دەنگی تەپەکان نزیکتر دەبوونەو، دلم خەریک بوو لە سینەم دەربێ، هەر لە گەل یە کەم هەنگاوی بۆ سەربانە کە، نیگای چاوەکانی لە سەروسە کوتی من چەقی، یە کسەر هاواری کرد: نەمگوت! ئەدی نەمگوت! خەونی من یە کایە کە. لە لوبنان خەونم دیبوو کۆترەکانیان لێ دزیبووم! ئەو چیدە کە ی لێرە هە ی کۆتر دز! بۆ پێت وایە ئە من هێندە دەبەنگم نەزانم تۆ بۆ کۆتر دزین لێرە خۆت مەلا س داو!

ئەوێ بیهوێ دزی لەمن بکات، هێشتا لە دایکی خۆی نەبوو!

ئای چەند بەو تۆمەتە شوکرو خوشحال بووم، وەک خەلاتی کردبم،
 ھەرچەندە بە منداڵیییش دزیم نەکردوو، بەلام بۆ من داشکانیکی زۆر بوو
 لە تۆمەتە ئابرووبەرەکی خۆم! دزی بۆ من بوو بە تۆمەتیک وەر و وزە پێ
 بەخشیم. ئەو تۆمەتی دزییە، وەک مەدالیایەکی شەرەف بوو بە یەخەیدا
 ھەلواسیم، چونکە دانیابووم لەسەر کۆتر دزین کەس کەسی نەکوشتوو، بەلام
 لەسەر ئەو کارە من ئەنجامم داو و چەندین بێ مەالە یەکتریان براندۆتەو!

لێم نزیک بوو، ھەردوو دەستی کردنە کۆرەمست، ماسوولەکەکانی قۆل و
 بازووی وەکو ھەویری ھەلاتە ھەلمسابوون و پەف دراوون، خەریک بوو قۆلی
 کراسە نیو قۆلەکی ھەلبزێ، دەمزانی دەستکردنەو لەگەڵ ئەو دیو، شەپری
 خۆتێنە! بۆیە دەستم بە خۆمدا شۆر کردنەو و کەوتە پارانەو و گوتم توخوا
 ئازارم مەدە راست پێ دەلێم. لەو کاتە توند پشتمە ملی گرتبووم، وەک
 بارەکەوی گرتیی، پروی سووراندەو لەو خۆی، تفییک دەموچاوی سواقدام:
 دەک داوەشیی بەخۆشت دەلێ پیاو! تەماشای دەلێ پەیکەری ئیسقانی!
 ئیستا بە بۆکسییک فەراقی رەشت لیبێرم؟ رۆحت لەسەر خۆی بکە مەو!
 ھەندیک جینیوی بۆکسەو شین و چەقۆکیشانەیدا، وەک: دەموچاوت بکە مە
 گلۆپ، ددانەت بکە مە خۆردەو بیدە مەو دەستت، وات لیبکە مە گووی
 بلێی ھەلوا! ھەندیک جینیو ھەر بە حەیاتم گویم لێنەبوویوون، یەکە مەجارم
 بوو بیانبیستم! ناچار بووم لەبەری پارامەو: مەمکوژە خاوەن مەل و منداڵەو
 منداڵەکانم وردن، راستت بۆ دەگیرمەو. توومەز پەسیرە ناگای لەو مرخیش
 مرخیشە بەینی من و مێردە کە یەتی و بە فرسەتی زانیوێ جەلەکانی بگۆرێ و

نمایشی ژنیکی نه خوش بکات!

پشتی ملی پاگوشیم: راستم بۆ نه گیرپه وه چی وای کرد نه و کۆترانه
بدزی، لیره ده تکوژم! گوتم: پۆژانه چه رخی چه قۆ و مقهس تیرکردنه و هم به
شانیهیه، کۆلان کۆلان ده گهرپتم، چاوم به و کۆتره دهن دووک کورت و پی به پهره
ته قله بازانه ی ئیوه که وت له سهر دیواری ستاره ی دهیانگماند، نه منیش له
دهرگای زۆرم بانگ کرد: مالتی! مالتی! که سی لینه بوو، بۆیه شهیتان هاته بن
کلیشه مو نه و که تنه ی پیکردم، توخوا نه من کردم نه تو نه یکه ی! به دهستی
راستی پیلی چه پی گرتمو بۆ خوارپی راپینچام، دوو دوو و سی سی پلیکانه کانی
پی ده بریم، ده ترسام سه ره نگرئ بهو ملم بشکی، به جوریک دهیرفاندم خۆم وه ک
نه و کارمامزه ی ده هاته به رچاو که پلینگ دهیرفینتی. له نیوه راستی چه ساری
هه ردوو کمان پروومان له دهرگای چه سائی بوو، له ناکاو خولیکی پی لیدام وه ک
فرپۆک سوورپاندمی، رووم که وته وه به رامبه ری خۆی، ده یویست له به رچاوی
ژنه که ی نازایه تی خۆی نمایش بکات. دوو سی جنیوی بازاری پندام، له و کاته ی
رووم که وت بو وه وه به رامبه ری دهرگای مالتی، په سیره هاته ده ری، به لام نه ک نه و
په سیره یه ی نیو کاترمیر بهر له ئیستا، کراسیکی ره شی به سه رخۆیدا هینابوو،
له چکیکی ره شی به توندی له نیوچاوانی به ستابوو، هه نگاوه کانی به داره داره
هه لدینان، وه ک تازه نه شته رگه ری بۆ کراییت، به لادا ده هات، به حال پیلوی
چاوه کانی هه لدینا، نه غمه ی قسه کانی به جوریک بوو، نه توانی پرسته یه ک
ته وایه کات، له توانای که سدا نه بوو، پاکیزه یی فریشته ئاسای بخته بهر گوومان،
خۆی وه ک راهیبه ییکی تهر که دنیا نیشان ده دا! به چه په ساوی و سه رسامیه که وه
له بنی پیتم هه تا وه کو ته وقی سه رم لیتی هه لده پروانیم، له دهورم سوورا به

چاوی مانگا کرین لیم خیس دهبووه: نهیره پو توخوا نه توش به خوت دهلیی
 پیوا! کابرا نه تو شهرم ناکه ی بهو سهرو فه ساله ته وه کوټری مالان ددزی؟
 هه ی داوه شی و دارزیت! وه ک ژنه که ی نیو سه عات پیش نیستا نه بیت!
 دیاربوو له گهل نهو قسانه ی په سیره ی، هینده ی دیکه له گهل توندوتیرتر دهبوو،
 هه ر وه ک مندا لیک ی به دهسته وه بیت، هینده ی نه مابوو پیل م له قولقوله پرا
 ده ریښی! بو لای ده رک ی حه ساری پرتاندمی، به نه نقه ست به ده رگای دادامو به
 ده نگیک ی به رز گوتی: هه ی سه گبابی کوټردزا چاکه ژنه کم بهو نه خوشی
 خو یه وه نه بیبونیو نه گه رنا زنده قی ده چوو، ده لی ی په یکهری نیسقانی! نیستا
 ته سلیمی پولیس ته ده کم بو نه وه ی بو حه وت پشت ته مبیټ بکه ن، تاوه کو
 جاریکی دیکه زاتی نه وه نه که ی بهییه سه ربانی مالانو دزی بکه ی!

له دوامانه وه شریقه ده ک هات، ناوړی دایه وه: په سیره نه وه چییه فریتدا؟
 گوتی: چه رخی نهو دزیه! چند هه نگاوړیک ی گپرا مده وه دوواوه چه رکه که ی
 پی له ملی کردم. دیاربوو ده یوست زوړترین خه لکی کوټانی خو یان بمانینن.
 پیده چوو چیژیکی زوړ لهو به زمه ی وه ربگریټ که به منی ده کردو خه لکیش
 ببینن چ قاره مانیکه! پرووی له خه لکه که کرد: ته ماشایکه ن، کاک ی دزه کو فی
 چند قیته! له گهل نهو قسه یه ی، جه مه دانییه که ی له سه ری کرد مه وه وه ک
 گولکی په ت کرد بیت له ملی گریدامو هه تاوه کو بنکه ی پولیس پراپنه گرم.
 دوسییه یه کی گه وره و گران ی بو کرد مه وه، ناویان لینا دوسییه ی کوټردزه که.
 نه من بهو تومه ته رازی بووم، دانم نا به وه ی، به لی کوټردزم!

هیدو به جوړنک نوقمی گپرا نه وه که ببوو نه یده زانی له کو ییه و زه مان ی چ

پاشایه کییه!

عوسه، به هه ناسه یه کی ساردوهه گوتی: ئه وهی نازارم ده دا، ئه و کۆتره به سته زمانانه، بێئه وهی داواکراو بن یان داواکەر، هه موو دانیشتیکی دادگا له سه ر دۆسییه که ی من له قه فه سیک به ده ست پۆلیسیکه وه، له ژووری دادوه ر ئاماده ده کړین، تاکو دادگاییه که ته واوده بێت، ئه و کۆترانه به هه ر چواردووری خۆیاندا ده روان، له و دادوه رو ئاوقاتو پۆلیسو تۆمه تبارانه ی نیو هۆله که ده روان، بێئه وهی گوناهیکیان کرد بێت. پیمو ابو که له یه کترین ده روانی و ده ندووکیان ده برده بناگوێی یه کتری، ده یانگوت: «ئه وهیه نه کردی و نه خور دی له سمیلان مه یی!»

چه رخی چه قوو مقه س تیژکرد نه وه که ش هه موو جارێ له سه ر میزی به رده می دادوه ر له دادگا ئاماده ده کرانو له سه ری نووسراوه ئامپازی فریودانی هاوولاتیان بو دزیکردن. ئاوقاته کان ده لێن باری تاوانه که ت قورستر ده کات که ئامیری کاسبیت بو چاوبه سته کێی خه لک به کاره یناوه. عوسه گوتی: ئه وه چه ندجاره دادگا ئه و دۆسییه یه ی منی پێ یه کلایی نا کړیته وه و چاره نووسی خۆم نازانم. به رله وهی په سیره ئه و که تنه م پێ بکات، ناوم عوسمان بو و به عوسه بانگیان ده کردم، له دوای ئه و گوناوه که بیریه، له چه پسخانه هاوړی زیندانییه کانم پیم ده لێن عوسه لیده برنجه! خه به رم هه یه له ده ره وهی چه پسخانه له نیو خه لکو خزمه کانم ئه وانه ی زانیویانه له سه ر کۆتر دزین گیراوم ناوم بوته عوسه کۆتر دز، هه تا ده مر م نازانم چ په ندیکی دیکه م به سه ردی و رۆژگار له و چه رخوا خوله ی به کوئمدا ده داتو خه لک ده مه کن به چی و چ ناویکی دیکه م لیده نین!

هیدۆ ده یگوت: کاکه ره ش لی نه گه را به چاکی گوێ بده مه قسه کانت، ده بێت سه به یینی له نووکه وه به وردی بۆم بگیرپه وه. ده یوست گیرانه وهی

سبه‌ینیشی له‌سه‌ر بکات به‌مال! له‌ناکاو توور‌تسوور‌هی عه‌بدوی مراقیب
 هه‌موو به‌ندییه‌کانی به‌ئاگاهینا: زووبین نانخواردنه! به‌دهم نانخواردنه وه‌هیدو
 گوتی: کاکه‌ره‌ش نه‌من له‌به‌ندیخانه‌ی ئازادبکریتم، مالم دینمه‌شاری، یان
 چه‌رخی چه‌قوو مقه‌س تیژکردنه وه‌ده‌کرمو کۆلان به‌کۆلان ده‌گه‌رپیم، یان ده‌بم
 به‌ته‌نه‌که‌چی وه‌ستای پریمزو سو‌به‌و فانۆس چاک‌کردنه وه‌. کاکه‌ره‌ش ده‌یزانی
 هیدو که‌وتۆته ژیر کاریگه‌ریی نه‌و چیرۆکه‌ی عوسه‌لیده‌برنجه‌وه: بو‌شیتته
 پیتوایه له‌«هه‌موو هه‌وران هه‌ر بارانه‌ا»، نه‌و به‌رنامه‌یه‌ی له‌میشکت ده‌رکه،
 نه‌منو تو‌زور کاری گرنگمان وه‌کو ئه‌رکیک له‌سه‌رشانه، ده‌بی به‌یه‌که‌وه
 ته‌واویان بکه‌ین، نه‌منو تو‌به‌لینو په‌یمانی برایانه له‌به‌ینماندا هه‌یه، ناکری
 خاوه‌نی به‌لینی خۆمان نه‌بین، خه‌لکی هه‌ژار چاوه‌روانییان له‌ئیمه‌هه‌یه!

هه‌رچه‌ند جاری ده‌یانبردن بو‌داداگیایکردن، به‌که‌له‌پچه‌و زنجیر له‌
 یه‌کتریان ده‌به‌ستن، خه‌لکی شاری نه‌وانه‌ی له‌سه‌ر ڕینگای دادگا بوون، له‌
 هه‌ردوو به‌ری شه‌قامه‌که‌ تییان راده‌مانو هه‌ریه‌که‌و به‌که‌یفی خۆی تۆمه‌تیکی
 پێ هه‌لده‌واسین. له‌دوای چه‌ندجار داداگیایکردن، شه‌شهم دانیشتنی دادگا،
 کاکه‌ره‌شو هیدوو حوسینو حوسیره‌هیچیان له‌سه‌ر ساغ نه‌بووه‌و شاهیده‌کانی
 مه‌لا شیخ محه‌مه‌دی که‌ره‌فعت ئاغا به‌کریی گرتبوون، وته‌کانیان یه‌کتري
 نه‌ده‌گرتسه‌وه‌و دژ به‌یه‌کیی زور تیدا‌بوو، هیزی باوه‌رپیکردنی له‌لایه‌ن دادگا زور
 لاواز بوو، یان هه‌ر نه‌بوو، به‌ئاشکرا هه‌ستی پیده‌کرا، شاهیده‌کان پالنه‌ریکیان
 له‌پشته‌وه‌یه، ده‌نا دوورو نزیک ئاگیان له‌رووداوی نه‌وشه‌وه‌نییه‌و شاهیده‌که‌یان
 به‌ناهه‌قه‌و به‌هۆی نه‌بوونی به‌لگه‌ی کارپر، دادوهر هه‌رچواری ئازاد کردن.

ئاغا‌کان نه‌و هه‌موو زولمو زورییه‌یان به‌روژی رووناکو به‌به‌رچاوی

خه لکو حکومه ته وه به ناشکرا نه نجام ددها، کرمانجه کانی هاوشیوهی
 رپوسته مه شیټیان ده کوشتهو خه لکیان، وهک حاجی سمایل و مندا له که ی
 نیو لانکتی، بریندار ده کرد، که چی تاقه یه ک رپوژ نه ده گیران، کرمانجه کانیش
 داوایان تو مار نه ده کرد، چونکه دادگیان به دادگای ئاغایه کان ده زانی، له بهرته وه
 نه بوو که رقیان له یاساو دادگا بیت، دهیانزانی ته رازووی دادگا لاسه نکه، له
 بنچینه شدا ههروابوو. به پیچه وانه وه ئاغا کان، دادگیان به به شیک له خوین
 ده زانی و له دامه زاندنی دادوهره کاندای رولیان هه بوو، بویه بو هه موو پروو داوینک
 په نایان بو ده بردو بو سه رکوتکردنی کرمانجه کان، به تایبه تی نه وانه ی له دژی
 چه وسانه وه یاخی ده بوون، به کاریان ده هینا.

تاوه کو جوخینیش له گوپی هه لگیرا، حاجی سمایل و حاجیژن کاره ساتی نه و
 به یانییه ی گورینی سه رجوخینانیان له کوره کازو له هیدوی شار دبووه، له ترسی
 نه وه ی نه بادا په رچه کرداریکی توند نیشان بدهنو خوین پی به رزفت نه کری.
 هیدو، له رینگای خزمه کانی خو، بهر له هه موویان به و لیدانو سووکیه تییه ی
 زانیبوو، که له لایه ن مشیرئاغا و پیاوه کانی، به هه نجه تی شه قرشکاندن، به
 حاجی و حاجیژن کرابوو، بویه، هه میشه بو رپوژی خو ی لیوی لیده کروشتن!

۱۶

جوخین له گۆری نه مان و تارمه کایه کان له له و دان کران، شهرتی شوانان نوکرایه وه، دواين باره گهنه رهشکه کا کیشرانه وه و دا کران، قوره گیراوه کان شهوی بوونه وه به هه ره وهز هه رجاهی سه ری خانوو و هو له مه رو له و دهی کاو سه ری چالی گهنمی مالیک سواق ده درایه وه. هه ر بابایه له ژنو پیاو وه ک میرووله تفاوو پیداو یستیه کانی زستانیان داده که نو تا قهت ده که ن، مهشکه و دۆدانو کونده هه لگیرانه وه به بنمیچی ژوو ره کانه وه هه لواسران، جه نه چه رو شه نه و داسو قه یناغو قه رانگو شه غره هه لگیرانه وه، گاسنو هه و چارو نیرو بنملو بارینه و هه موو نامیره کانی جوو تکردن هیندرانه وه به ره ده ستان و ناماده کران بو شه وی له دوا یه که م بارانو نه رمبوونه وی زه وی، ده ست به شوپرین بکه نه وه و تۆده ر گهنه و جۆیان تۆداوه، وه ره ده کان کیلدران، واته تۆکراونو چاوه پروانی بارانی په لهن، ناخوړ نوژن کراونه ته وه کیژی ماره کراو گوازاونه ته وه، جو جکه قازو جو جکه قه لی به نیوه یی، دابه شکران، شانه هه نگوین برپاونه ته وه، چیخ لوول درانو گوریسه کان هه لو یزندران، نه وانه ی جلیان دراپوو پۆشته کرانه وه، که ندوو لیوړیژی نارد کرانه وه، داندۆکو ساوه رو برویشو پیرخه نی و گهنمه کوتاو له نیو هه مبانان ناخیندران، هیزه، پر رو نی زهنگ کران، خه تی دامه و نوړسکانی

نۆکرانەو، کاورپەنر پەشتیان رەنگ کرا، پەستی تاژی هینراو مەیدانی، ئەندامانی خیزان پۆشته کرانەو، گۆسوانەو سوولاکە ئاوەرۆی بانەکان نۆژەن کرانەو، جەغزی گۆری قاشوانی خەتدرانەو، دەلاقە باکیشەکانی هاوینە بە قورپی گیرانەو، ژنەکان توورەگەیی کتیبەکانی مندالانیان تەقەلدايەو.

رەفعەت ئاغا هاتە دیوێ خانێ، بە بینینی ئاغای، هەموویان یەکیی بلەند بوون، غەرمی لەبەر هەستانی رەفعەت ئاغای، وەک ئەو وەبوو لەناکاوە مێگە لە مەڕ گورگ لێدای و برپۆستەو! لە دەرووی دیوێ خانێرا هەستی پێدەکرا. مەجلیس دێداو دیوێ خان خروشا، لای سەرەووی دیوێ خانێ بوو ئاغای چۆل کرا. هەموو ئەو قەسە و بایسو و چیرۆک و شوخی و لاقتیبەیی لە گەڵ یەکتریان دەکرد، بە جارێکی داخرانو پەرچان، وەک رادیۆ بووین و یەکیک کۆژاند بێنێهەو! دەست لە سەر سینگ هەمووان پێکەو بە خێر هاتنی ئاگیان کرد، بە لام ئاغا، هەر وەک لە گەڵ ئەویشیان نەبووین، مێش میوانی نەبوو بوو وەلامدانەو هیان! رەفعەت ئاغا، دوو جار کۆخەییکی دەستکردی گەورە پیاوانەیی بوو کردو دەنگی خۆی سافکرد، وەک بێهەوێ شەکرێک بشکێنێت: دەرویش فەرھان! بوو چەند رۆژە دیار نییە بێتە دیوێ خانێ؟ خۆ کورەکانی حاجی سمایی لە بنگوینیان نەخویندوو و کاکه پەش ئایەتی شەیتانی فێر نەکردوو؟ فەرھان گوتی: ئاغام خۆش بێت دوور لە رووی جەنابت، خیزانم نەخۆش سوو، بۆیە نەهاتوومەتە خزمەتتان. رەفعەت ئاغا گوتی: ژنە کەت چ خێریەتی؟ دەرویش فەرھان بە شەرمەو گوتی: ئاغام خۆش بێت مندالمان بوو. رەفعەت ئاغا گوتی: کورپتان بوو یان کچ؟ دەرویش فەرھان بە خەجەڵەتیەو گوتی: کارەکرێکی جەنابتان بوو. نامادەبووانی دیوێ خان هەستیان دەکرد دەرویش فەرھان ئەو

کچ بوونهی پی که سری شانه. ناخر له نیشتیمانی سمیلباره کان ته نها حیلە
ئەسپەگون^(۱) رەواجی هەیه!

وسووی سەرکار بە شانازی و سینگ دەره پەڕاندنەوه چوو بەردەمی ئاغای
راوەستا، وەک لە جەنگێک سەرکەوتنی بە دەستەینابیت: ئاغام خوشبیت!
ئەمن نۆکەری تۆم پێدەلێن، ژە کەم کۆری بوو! رەفەت ئاغای ئەو قۆشمەو
مەزاقانە پی خوشەو دەیزانی و سووی سەرکار لە پرووی جەستەییەوه لە
دەرویش فەرمانی بە هیژترەو دەرویش فەرمان باشاری نابات، بۆیە گوتی: دەبیت
وسوو و فەرمان خینگە ملانی^(۲) بکەن، ئەگەر وسوو دۆراندی نیو عەرەبە گەنمی
بداتە فەرمانی، ئەگەر فەرمانیش دۆراندی، ئەو کچە هەشت پۆژیەیی لە
کۆرە دە پۆژیە کە و سووی مارەبکات! دەرویش فەرمان وەک جامی ژەهری
بە زاریدا بکەن! بە لām ناچارە ناتونی قسە ی رەفەت ئاغای لەو مەجلیسە ی
بشکێنی! پشتینیان لە ملی هەردووکیان خست، رکا بەری دەستی پێکرد،
دەرویش فەرمان هەندیک خۆی چێ کردەوه، بە لām بەهۆی ئەو ی رکا بەرە کان زۆر
نابەرە رابوو، بۆیە فەرمان باشاری و سووی چە لاو خۆری دیوێ خانە ئاغای نە کردو
دەرویش فەرمانی لە شوینی خۆی هەلقەندو هەتا بەردەرگای دیوێ خانە بە دوای
خۆیدا رایکیشتا. وسوو گوتی: نۆکەری رەفەت ئاغام دەرتنی، ئاغام خوشبی

۱. ئەسپەگون: لێرەدا کینایە یە بە کۆمەلگە ی نێرسالاری.

۲. خینگە ملانی: یاری و پێشبڕکێیە کە لە مابەینی دوو کەسدا بە پشتێند دەکرێ.
هەریەکە یان سەرتکی پشتێندە کە بە گرتە رانی لە ملی خۆی گرتی دەدا، ئینجا
لە سەر چنگان هەریەکە یان بە لایە کدا دەپۆن و یە کتری پادە کێشن، کامە یان توانی
ئەو ی دیکە بە دوای خۆیدا پابکێشی، ئەو بە براوێ دادەنێ.

پایبکیشم هه تاوه کو مائی خۆیان؟ ناغا گوتی: لێیگه پری دۆراندی ئه وهنده به سه! هه به وشه وه بانگی مه لایان کردو کچه ته مه ن هه شت پۆژییه که ی ده رویش فهرحانیان له کوپه ده پۆژییه که ی وسووی سه رکاری ناغای، ماره کرد. مه زاقو پیکه نینی ئه وشه وه ی په فعه ت ناغاو خه لکی ده وروبهری، که وته سه ر ده رویش فهرحانی و گالته پی کردنی له دۆراندنی کچه که ی! فهرحان کچه که ی زۆر خۆشه و یست، به لام نه یده توانی له قسه ی په فعه ت ناغای ده ربجیت و بی فهرمانی ئه و بکات!

گه رایه وه مائی، له حه یفان چهنده شه و و پۆژیک له سه ر چاوان که وت! له به رخویه وه ده یگوت: قه یناکه هه موومان ده زانیان ناغا زالمه، به لام ئه وه ی سه یره، مه لای گوندی چۆن ئه وه ی قه بوول کرد گره و له سه ر چاره نووسی دوو مه لۆتکه بکریت، که به هه ردووکیان ته مه نیان هه ژده پۆژه؟ ئه وه چ دینیکه ئه وه قه بوول ده کات؟!

هه موو شتیکی له و ماله دا بۆنی دۆرانی لیدیته، شه رمه زاری، په نگ و پرووی ته لّخ کردوه، زۆر گران بوو گوتنی یه که م پرسته له باره ی ئه و دۆرانه، له وه ها دۆخیکدا نه زانیته چۆن له کوپه ده ست پی بکات، هه ولّی ده دا حه سه رته کانی به شاریته وه، بیئومیدی له سیمای ده باری. له به رامبه ر ژنه که ی نه امایشیکی درۆزنانه ی پیشکه ش ده کرد. له دا که وتنی شانه کانی و وشکبوونی قورگو زاری وه که ئه وه وابوو قورسایه شه رمه زاری هه موو دنیای له کۆل نابیت. په نگه ی په ریوو و روانینی ویل، نیگای په رتوبلاوی له سه ر خالیکی، له سه ر شتیکی دانه ده وه رایه وه، به ته واوی ده ستی له باوه ربه خۆبوون به ردابوو، هه تاوه کو بییری له و دۆرانه ده کردوه، زیاتر وێران ده بوو، ناخر یاریکردن به سه ر

نویشتی مروفتیک، تاوانیکی نه‌به‌خسراوه!

کوپه‌کانی حاجی سمایی، له‌وکاته‌ی وهرزی ئیشوکاری کشتوکال پروو له که‌می ده‌کات، ده‌ستیان ئاوه‌لا ده‌بیت بو راوئ. هه‌میشه‌ تازی مامزکوژیان هه‌یه‌و تازییه‌کانیان له ده‌شتی هه‌ولیرئ به‌ تابه‌تی به‌رپرئی، به‌ناویانگه‌. که‌موايه‌ بچنه‌ راوئو که‌ گه‌رانه‌وه‌ که‌روئشک یان مامزبان به‌ ساموته‌ی زینی نه‌سپۆه‌ نه‌بیت. له‌گه‌ل زوړنک له‌ راوچییه‌کانی ناوچه‌که‌ براده‌رایه‌تیان خوشه‌. له‌ سیساوه‌یرا هه‌سه‌ن سیساوه‌ له‌گه‌ل براده‌ریکی خوئی، میوانی مالی حاجی سمایی بوون، بیستبووی حومیره‌ی کوپی حاجی سمایی، هه‌یرانی زوړ به‌جئ وړئو به‌سۆز ده‌لئو ده‌نگیشی زوړ خوشه‌، له‌ ناوچه‌که‌ وه‌ک هه‌یرانزانیک نه‌ژمار ده‌کریت. حومیره‌ وه‌ک خانه‌دانئیکی خانه‌دان میوانداری میوانه‌کانی کرد، بو دلخووشیی میوانه‌کانی، برپاریاندا سبه‌ینئ له‌گه‌ل چهند راوچییه‌کی دیکه‌، راوی خویان له‌ بناری زوورگه‌زراوی دابه‌خشن. به‌یانی له‌ ناوه‌ندانی زووری، دوو که‌روئشکی یه‌ک له‌ دوا‌ی یه‌کیان دیاردی کرد له‌ گه‌رمه‌لانی، تازییه‌ چوارپه‌ل به‌خه‌نه‌و گوئ به‌ریشوړه‌کانیان، هه‌ردوو که‌روئشکه‌کیان له‌ عهرزئ داو به‌ ساموته‌ی زینیان وه‌کرد. بوئه‌وه‌ی میوانه‌کان به‌ ناوچه‌که‌ ناشنا بکه‌ن، له‌و ده‌شته‌ پازو به‌رینه‌ی هه‌ولیرو گونده‌کانی و بیرو ئاو و چیا‌ی قه‌ره‌چوو‌غیان ده‌پرسی، له‌و کاته‌ی له‌سه‌ر زوورگه‌زراوی دانیشتن جغاریه‌ک بکیشن و پشووه‌کی بده‌ن، به‌دریژایی نه‌وړوژه‌ هه‌سه‌ن سیساوه‌ له‌ ناوی گونده‌کازو شوئنه‌کانی قه‌راو بی‌ری ئاو و پروبارو ریڼا‌کانی ده‌پرسی.

هه‌سه‌ن سیساوه‌ له‌ سه‌ر تۆقه‌ره‌ی زوورگه‌زراوی ده‌ستی له‌ بنگوئی ده‌نی و بو یه‌که‌مجار نه‌و هه‌یرانه‌ به‌سه‌ر ده‌شتی کاک‌ی به‌ کاک‌یی هه‌ولیریدا شوړده‌کاته‌وه‌:

لە گەل کۆمەرە کێ برادەران،
 راوی خۆمان داوێشتەووە داری شە کرانی،
 ئاوی بن بەردی
 گەلی برادەرینە راوی خۆمان باوینە قەرەبێتک و قەرەبۆتکان،
 سەری بێژینگ بە سەری، ھەورازی قەرەما بستیی کوورە کە...
 بەینی دووسەرەو پیرداودی،
 ئاقاری تریە سەبیان،
 دەو رووباری گردلانکە ی سەری گردی
 چەلتووکی بیری حاجی رەحمانی عاللی،
 جی لیفکە شۆرو گەردن زەردان!
 حومیرە دەستی لە بنگویی نا:
 نازانم بە کێندەریدا ھەر بریم،
 دەمگۆ زەینی خۆ بدەنە ئەستوورایی دارکەران،
 گەیشتە گەروی سەنگەران،
 ماری بابی حەیرانییم لێناپەرپیەووە لە کەندی باشتەپە ی
 شۆرپۆووە لە زوورگە زراوی،
 دەگرتەووە تەنگانە ی جاستانی،
 قوناوی گورگە ی، سەرچاوە ی ئاوی شە عەلی،
 بیری مەحمودی سەنان،
 سەر رێی کۆجباری مامە سێنیان،

چه‌نده شیرین بوو زهینی خۆم ده‌دایی هه‌ریانده‌داوه له کۆراو و چه‌غه‌ران.

له ناویه‌ندانی زوورگه‌زراوی، هه‌رکه راویان به‌تال کرد، کاکه‌په‌ش جله‌وی نه‌سه‌پی
وه‌رسو‌پ‌اندوه به‌ره‌وئاوایی، رکیمی لیداو ته‌قره‌کوت^(۱) بۆ مائی، تاوه‌کو دلیابیته‌وه
ناماده‌کاری کراوه بۆ دامه‌زراندنی میوانه‌کان.

حاجی سمایل و کوره‌کانی ته‌نیا له خه‌می نه‌وه‌دا نه‌بوون نان و چیشته‌ بۆ
میوانه‌کان ناماده‌بکه‌ن و جی‌وبالینگانیان گه‌رم بیت بۆ خه‌وتن، یان و لاخه‌کانیان
تالی‌ک به‌دن و شوینی هه‌وانه‌وه‌یان بۆ دابین بکه‌ن. به‌لکو به‌پله‌ی یه‌که‌م
له خه‌می نه‌وه‌شدا‌بوون جیی خه‌وتنی میوانه‌کان به‌رامبه‌ر ده‌لاقه‌و ده‌رگای
نه‌بیت و شوینه‌که‌یان گولله‌ نه‌یگریته‌وه، نه‌بادا له‌وشه‌وه‌دا ئاغاو پیاوه‌کانیان
هه‌لبکوتنه‌سه‌ریان و بیانده‌نه به‌رده‌سه‌ترپژی گولله‌ و میوانیک به‌پیکری.
چونکه‌ وه‌ک خانه‌خوێ نه‌وه‌یان به‌شه‌رمه‌زاری ده‌بینی بۆ خوێان. هه‌موو جاری
حاجی سمایل به‌ کوره‌کانی ده‌گوت میوان عه‌زیزه‌و خوشه‌ویستی خودایه،
ئه‌رکه له‌سه‌ر شانتان وه‌کو گلینه‌ی چاو پارێزگاریان لێبکه‌ن، به‌جۆریک نه‌گه‌ر
گولله‌ بۆ میوانه‌کان بیت، ده‌بی سینگێ خۆتانی وه‌به‌رنین!

راسته‌ که ده‌لێن مارانگه‌سته له‌ گوریسی په‌شه‌له‌ک ده‌ترسی. له‌وشه‌وه‌وه
که‌ پۆسته‌مه‌شیت له‌به‌رده‌رگای هه‌ساری ئه‌وان خه‌لتانی خوێن کراو له‌سه‌ر
رانی کاکه‌په‌شی گیانی دا، کاکه‌په‌ش خۆی به‌رپرسیار ده‌بینی به‌رامبه‌ر
خوینی پۆسته‌می، بۆیه هه‌موو هه‌ولێ خۆی ده‌خسته‌گه‌ر تاوه‌کو دوو‌چاری

۱. ته‌قره‌کوت: به‌غار، یه‌کسه‌ر.

شەرمە زاریە کی دیکە نەبیت، بەرلەوێ شەرمە زاریی خوینی پۆستە مەشییتی
بشواتەو!

هەر لە مالنووستان هەتاوێ کو مەلای ئاوەدانی بانگی بەیانی فەرموو،
کاکه پەش لە حەساری، بۆ سەلامەتی میوانەکان، ئیشکی گرت. ئەوکاتانە ی
ئاوا بەتەنیا دەبوو، بەگژ فکرو خەیاڵەکانی خۆیدا دەچوو، بەتایبەتی نەخشە ی
ئەوکارانە ی، خۆی لە بەرامبەریندا بە بەرپرسیار دەزانی و، بەر لە دەسپێکی
هەرکارێک، بەوردی لە هێڵەگی دەداو پیلانی ژیرانە ی بۆ دادەپرشت. ئەو
بەیانییە، لەنێو خەیاڵی تۆلە کردنەوێ کدا، بە بانگی کە لەباب راچلەکی،
ئاخر دەمیکە کاکه پەش دان بە جەرگی خۆیدا دەگرێ، بۆ ئەوێ تۆلە ی خوینی
پۆستە مەشییتی لە پەفەت ئاغای بکاتەو. بۆ ئەو مەبەستە ش، لە گەڵ
هاورپێەکانی ئامادەکاری وردی کردووێ لە ئانو ساتی جێبەجێکردنی دان،
بۆ ئەوێ وێژدانیان ئاسوودەبیت بەرامبەر روحیانەتی پۆستە مەشییتی.

۱۷

پاشنیوه‌پۆی رۆژنکی پایزیسی خۆله‌می‌شییه. پایز، جیی به رۆژه
گهرمه‌کانی هاونیی له‌ق کردووه. سیبهری هه‌وره‌کان به‌خیراییه‌کی زۆر
له‌هه‌ورازو نشیو و گردۆلکه‌کان به‌دوای یه‌کترا وه‌ک تارمایی ئاوا ده‌بن،
هینده به‌هه‌رداوان^(۱) به‌رهو کوستانی هه‌لده‌کشان، هیچیان له‌سه‌ر هیچیان
رانه‌ده‌وه‌ستان، وه‌کو هه‌زاران تارمایی له‌که‌رنه‌فالیکی گه‌وره‌دا هه‌لده‌ستانه‌وه‌و
ئامبازی یه‌کتري ده‌بوونو لیک جیاده‌بوونه‌وه‌و تیکه‌لای یه‌کتري ده‌بوونه‌وه،
هه‌وره‌رنگ په‌ریوه‌کانیشیان به‌دوای خویاندا راده‌کیشا! جارجار له‌که‌لینی
هه‌وره‌کان تیشکی ئالتوونی خۆر، سه‌ره‌تاتیکی له‌گه‌ل دارو دره‌خت و خاک
و بوونه‌وه‌ره‌کانی سه‌ر زه‌وی ده‌کرد. له‌و کاته‌ی هه‌وره‌کان په‌رته‌وازه‌ ده‌بوونو
دوباره‌ ئاوێزانی یه‌کتري ده‌بوونه‌وه، زه‌وی به‌سیمايیکی ئه‌بله‌ق و چه‌په‌ساوه‌وه
له‌که‌رنه‌فالی هه‌وره‌کانی ده‌روانی.

شه‌نگه‌بییه‌که‌ی هه‌ساری وه‌ک خاتوونیکی شوخو شه‌نگ، قژی زه‌ردی
شانه‌و داوداو په‌ریشان کردووه. له‌حه‌یف و چه‌بییه‌تی ئه‌و هه‌وره‌سه‌رشیته‌یه‌ی،

۱. هه‌رداوان: هه‌له‌داوان، به‌په‌له، به‌هه‌شتاو.

به‌ری ئاسمانو رووخساری خۆریان گرتوووه، په‌رچه‌می زه‌ردی ده‌هراند!
 له‌ په‌رپه‌رۆچکه‌ی ئاسمانی قازو قورینگو مراوی وه‌ک له‌شکرکی
 ریک‌خراو، پۆل پۆل ئاسمانیان خستۆته ژێربالی فڕین و به‌ره‌و ئاقاری گه‌رمه‌سیر
 خسۆر ده‌بنه‌وه. چه‌ند گه‌رده‌لولیکی خاو و خلیچکو چکۆله، له‌ په‌نای دیوارو
 شوینه لایه‌کان لولیان ده‌خواردو سوورپیان ده‌دا. قه‌لقه‌لاشکو سوورپاتکو
 پشیلۆکه‌کان ده‌ستی خڕپنی کچۆله‌کانی ئاویان گرتوووه وه‌ک خه‌رمانه‌ی مانگ
 جۆخینه‌یان به‌ستوووه، یاری حیللانی ده‌که‌ن. ئه‌و کچه‌ی له‌ هه‌موویان هه‌راشتر،
 ئه‌و گۆرانییه‌ی ده‌گوتو ئه‌وانی دیکه‌ش به‌ حیللانی، بۆیان ده‌سه‌نده‌وه:

هه‌ چه‌رمه‌ چه‌رمه‌ چه‌رمه‌... حیللانی
 حه‌ز له‌ بووکی خۆشه‌رمه‌... حیللانی
 بوکم دیت هه‌للارم دیت... حیللانی،
 له‌ گه‌ر وسوو هه‌للارم دیت... حیللانی،
 وسوو هه‌للاری دووگردي... حیللانی،
 چه‌ندم هینای و بردی... حیللانی،
 له‌ برای خۆم ماره‌گردي... حیللانی،
 ماره‌ ماره‌ هه‌ربه‌زه‌... حیللانی،
 به‌ سنجاق و به‌ ده‌رزه‌... حیللانی،
 سنجاقۆکه‌ی زێرینه‌... حیللانی،
 بوکی مه‌ جاوی شینه‌... حیللانی

که چاویان به ریشی سپیی په شمه کیی گولّه جووتیاره کهوت، له شهرمان بازنه ی حیلائییان بهرداو خوځان له په ناو په سیوان په ستاوت و شاردوه. دهیانزانی سروشت چیدی دهستیان ناگری له دهرهوه یاری بکه نه! بهرگی هه ژاری در، دارو بهردو عهرزو بالندهی کیویو مالی و ناژه له کان په نگیان گوراوه په نگی پازیان گرتوه. چهند نمه بارانیک بونی زهویان گورپوه، مارو میروو له کونو درزان خزاون، برکو کارکه ته ماته سه رما لییداون. کارکه ته ماته شینه کان به زهبری نیو (کای) نه بی، سوور نابن. بیستان بهردرانو مهرو مالیان تیبه دردا. زورگره زراو، په نگی خو له میشیی گرتوه. گولّه جوتیره گولتیکی تاقانه یه، له پازیان ده پشکوئی، له قهراغ ریگاو سه رتخوویه کان سهریان وه دهرناوه. میشه نگوینه کان ده که ونه حالی خه لوه تکیشانوه، له نیو خه لیفه کانیان دهرگا له سه رخواون داده خه ن، توددر له ناقاری بلاوده بنه وه، هه ریه که ی لاتیکی^(۱) داوه ته بهر خوی. شوانو گاوان شهرتیان نوی کردوته وه، سه ری دوایین له وده کای گوندی سواق دران، بووگواسته نه وه دهستی پیگرد. روژ، هیدی هیدی له کورتییان دا.

کاکه رهش ده میکه چاوه روانی نه وه ورزیه که خه لکی ناوایی چیدیکه سه رما ری نادات له دهریو له سه ریانو سه کوئی نیو حه ساره کانیان بخه ون و، ده خزینه ژوروان. نیازمه ندی تاریکه شه وکی نممه ی بارانباره بوته وهی وه بالی پوسته مه شیتی په حمه تی له سه رشانو خوی سووک بکات. هینده ی نه تاریکه شه وانه خو شده ویست، هه ر به راستی په نگی شه وی گرتبو! دیاره نه

۱. لات: (۱) که سیکي بیچاره، بیمال، لاکه وته و دهسته وستان. (۲) تیلمه زهوییه کی کشتوکالی که پووه ره که ی نزیکه ی ۴۰ متر پان و ۸۰ متر دریژه. لیتره دا مه به ست دووه میانه.

کاتەى لە دایک بووبوو، دایى و باب نەیانزانیبوو ناوی لیبنیتن، ئەگەرنا دەبوو
لەجیاتى کاکه پەش ناوی شەوگەر بووایە!

هەركات تاریكایی بە دنیا وەر دەبوو، ئەو دەبوو بە پاشای شەو، جەلەوى
پرپارە سەختەكانى دەكەوتنە دەست خۆى. ئەوێ بە رۆژى رۆوناك لییان
دەستتان دە شەو ئەنگوستە چاوەكاندا وەریدەگرتنەو، دایم ئەو قسەىەى
دایكى وەبیر دەهاتەو:

كۆرم نارامت هەبیت، برووشى مێردان بەنۆرە دەكۆلێت! لەوشەوێ كە
پۆستە میان كوشتو حاجى سمایل و مندالێكى سەرلانكیشیان بریندار كردو
ژنو مندالێ ئاویان هەترەشبردى كرد، كاكه پەش هەستى بە نەنگى و نازارى
وێژدانى دەكرد، ژەنگى رقیكى ئەستوورى هەلدینایەو و دەیویست بە نرخى
بوونى ئەو شەرمەزارییە بشواتەو. بە تاییبەتى كە چارێ بە مندالەكانى
پۆستەمى دەكەوت چۆن لە ختوخۆراپى لە بینازیان هەلكیشان. سووكایەتیی
پێكردنى سەبەینەكەى سەرچۆخینان و راكیشانى كەزى دایكیشى، لە كوشتن
كەمتر نەبوو! ئەو دەیزانى لە تۆلەكردنەو بەدەر، هەموو پێكەنینى دنیا
ناتوانن خەمەكانى داکى بشارنەو!

قسە كەوتە زارەكى، دەكەوتە شارەكى! دیاربوو كاكه پەش لێرەو لەوێ
هەوالێ پەتك پسانەكەى ئەو سەبەینانەى مو شیرئاغاو پیاوێكانى دژى باوكو
دایكى، پێگەشتبوو.

هێدۆ زۆر بەپەلەبوو، هەموو جارێ دەیگوت: با ئەوشەو بەسەریاندا بەدین،
لەوێ زیاتر بێدەنگی پێ كەسرى شان بوو! لە كەپرەشینەى^(۱) جولهكان

۱. كەپرەشینەى جولهكان: بۆنەى كى ئایینى جولهكان بوو، سەرەتای وەرزی پاییز

ده‌یگوت: نیستا فرسه‌ته دنیا هه‌ورو هه‌لایه، نه‌گه‌ر ده‌ستیان وه‌به‌رده‌ستی نه‌ده‌ینو به‌ردی‌کیان نه‌که‌ویتته به‌رددانی، ده‌مانخوئن، به‌زه‌ییان پیماندا نایه، ده‌یانه‌وئ به‌جاری‌کی به‌مانتول‌خیننه‌وه، ناخر خو به‌لاش نه‌یانگو‌تووه مست له دریشه‌ی ده‌گه‌ریتته‌وه!

هیدۆ ده‌یزانی کاکه‌ره‌ش زه‌لامی‌کی ره‌شیدو به‌وه‌جه، به‌لام بۆ بریاردان له‌سه‌رخۆ نارامه، بۆیه هه‌موو جارئ ده‌یگوت: تا‌کو کاکه‌ره‌ش میزی که‌فی ده‌کات، که‌ره‌ک ده‌زئ! نه‌و هه‌موو ر‌قو توور‌ه‌یه‌ی له‌ناخی خۆی ناخنیبوو و به‌کول هات‌بوو، ب‌لقی ده‌دا. خو‌به‌رزه‌فتکردنی گران بوو، چونکه زو‌لمو چه‌وسانه‌وی ده‌ره‌به‌گیاه‌تی هه‌موو سنوور‌یکی به‌زاند‌بوو، که ناوی ئا‌غاکانی ده‌هینا، وه‌ک خواردنی‌کی پیس ده‌یتفانده‌وه! نه‌وان مار‌شی رابوون بوون له‌به‌رام‌به‌ر ناعه‌داله‌تی!

زه‌رده‌په‌ره‌و خو‌ر به‌ره‌و ئا‌وابوون را‌خوشی، گه‌له‌کۆمه‌ی هه‌وره‌کانه‌و، هه‌ناسه‌یان له‌ناسمان بریوه. له‌خۆه‌ل‌کوتانی کیشکه‌پاساری بۆ هی‌لان‌ه‌کانیان، پیش‌بینی بارانی‌کی به‌لی‌زمه و سه‌ربه‌ک‌لاوه‌ده‌کری، هه‌وره‌کان گه‌وال گه‌وال چه‌نگه‌بازو سواری سه‌ری یه‌کتری بوون، نه‌ستیره‌بی‌سه‌رو شوینن، که‌س نازانی مانگ له‌کو‌ییه! دنیا هی‌نده‌کشوماته‌حه‌په‌ی سه‌گی‌کیش نابی‌ستری. نه‌وه‌ی به‌دیده‌کری

نه‌نجام ده‌درا. له‌و بۆنه‌یه‌دا جوله‌که‌کان که‌پر‌یکیان سازده‌کرد، هه‌موو می‌وه‌کانی نه‌و وه‌رزه‌یان پتیه‌ه‌ل‌ده‌واسی، بۆ ما‌وه‌ی حه‌وت پۆژ به‌رده‌وام ده‌بوو. گوايه له‌و پۆژه‌دا موسا پتیه‌مبه‌ر به‌سه‌ر فیرعه‌وندا سه‌رکه‌وتووه. دای پتیه‌سمه‌که هه‌موو پتیه‌که‌وه می‌وه‌کانیان ده‌خوارد و سپاسگوزاری په‌روه‌ردگاریان ده‌کرد. زۆر سال وابوو که له‌و کاته‌دا باران باریوو و دوور نه‌بووه گه‌نده‌په‌له‌یه‌کیش بدا.

به س شوځي بيرنه وته کاني نهو ديوي زورگه زراوي له بن زگي هه وران، وهک
ناگر ټکي سوور باوي نيو چرپه دوکهل، خو نمايش ده کرد.

شه وټکي هينده تاريخه په نجهت له نيو چاوي راپکهن، نابيني! هه ور
به جوړ ټک زگيان به عه زويه وه ناوه، وهک بيان هوي نهو بو شاييه ي به يني
عه رزو ناسمان پر بکه نه وه!

نه وان شه ش که سن، هه رشه شيان تفهنگو فيشه کدانيان پرفيشه ک،
نامادن. نه وشه و شوه ي حيسابه، ده مينه چاوه رواني شه وټکي وان بونه وي
روحيانه تي روسته مه شيتي تيدا ناسوده بکهن. به رله وي به رهو مالي رة فعت
ناغاي بکه ونه پږي، کاري هه ريه کيکيان ديار يکرا. تنها له سر نه وه ماوه
خه لکي ناوايي له جي و بالينگانيان بخزينو کر خه و بن. شه و راشکا، خانوي
رە فعت ناغاي، چوار قولغه ي هه يه، له هه رگو شه کي خانوه که، قولغه يه کي
له شيوه ي ميحرابي مزگه وتي لي دروست کراوه، هه ر قولغه ي چوار ده لاقه ي
بجوو کي به نه ندازه ي له په ده ست ټکي تيدا يه بو نه وي لولوه ي تفهنگي بو
شه رة تفهنگي تي را به نه ده ري. هه موو قولغه کان ده رگيان له ژووريه، له
ديوي ناوه وي حه ساري نه گه ر قولغه تفهنگداري تيدا بيت، بيگومان نه وي
له ده رويه گياني سالم ده رناباو ده کوژي، به لام نه گه ر که سي تيدا نه بيت
پنجه وانسه ده بيت هوه، قولغه که ده بيت هه ته ريزو سه نگره ي نهو که سه ي له
ده روه لولوه ي تفهنگه که ي له نيو ده لاقه که داوي.

له ديرزه مانه وه، هه لکو تانه سر قولغه و ده ست به سه رداگرتني، کاري پياوه
رە شيدو به وه جو له خو بو ورده کانه، هه موو که سيک زاتي نهو گيان باز ييه ي
نيه! هه رچه نده هه رشه شيان زه لام ي به وه جنو نهو کاره يان له ده ست ديټ، به لام

کاکه‌پەش پێی وایه سه‌لیمو هیدۆو نه‌نهر، له‌به‌ر خۆشه‌ویستییان بۆ مائی حاجی سماییو کۆرپه‌کانیو نه‌ستاندنه‌وه‌ی تۆله‌ی نه‌وان له‌ ناغاگان، هاتون، بۆیه‌ پێی به‌ که‌سیان نه‌دا شوینه‌ هه‌ستیاری مه‌ترسیداره‌کان بگرن، نه‌بادا تووشی پێکان ببینو بۆ هه‌تا هه‌تایه‌ تێیدا شه‌رمه‌زار بن!

کاکه‌پەش پشستی بۆ هیدۆو و نه‌نهری داهینایه‌وه، یه‌ک له‌ دوا‌ی یه‌ک به‌سه‌ر پشتی‌دا بۆ سه‌هربانی نه‌و خانووه‌ی به‌رامبه‌ری ده‌رگای مائی په‌فعت ناغایه، سه‌رکه‌وتن. هه‌رکه‌ دامه‌زران، حاکمیه‌تو سه‌رده‌ستی هه‌ساری که‌وته به‌ره‌حمه‌تی لولوی تفه‌نگه‌کانی نه‌وان. کاکه‌پەش به‌ هیدۆی گوت: تا وه‌کو که‌سته‌کیکت بۆ ناویم، ته‌قه‌ ده‌ست پینه‌که‌ی! نه‌وانی دامه‌زراندو گه‌رایه‌وه لای سێ که‌سه‌که‌ی دیکه، که‌ سه‌لیمو حوسینو عومیره‌ی برای بوون.

کاکه‌پەش پێی به‌ هیچیان نه‌دا له‌ خۆی به‌ده‌ر، که‌س هه‌لبکووتیته‌ سه‌ر قولغه‌کان، که‌ زۆر مه‌ترسیدارو یه‌کلاییکه‌روه‌و بوون. یه‌ک له‌ دوا‌ی یه‌ک قولغه‌کانی گرتو هه‌ر قولغه‌ی را‌ده‌ستی یه‌کێکیان کردو لێی دامه‌زرانو لولوی تفه‌نگیان تێدا بردنه‌ژووری. دووایی‌ن قولغه‌ که‌ ده‌کاته قولغه‌ی چواره‌م، بۆ خۆی لێی دامه‌زراو لولوی تفه‌نگی تێهاویشته‌. نه‌و قولغه‌ی کاکه‌پەش لێی دامه‌زرا، له‌ ده‌رگای مائی په‌فعت ناغای زۆر نزیکتر بوو تا قولغه‌کانی دیکه، نه‌و ده‌یزانی له‌وکاته‌ی ته‌قه‌ ده‌ست پیده‌کات، یه‌که‌م قولغه‌یه‌ که‌ په‌فعت ناغا خۆی ده‌گه‌یه‌نیتێ بۆنه‌وه‌ی ته‌قه‌ی تێدا بکات. ته‌واوی خه‌لکی ناوایی نوقمی خه‌ویکی قولی زستانه‌ن. نزیکبوونه‌وه‌ی هه‌وره‌کان له‌ عه‌رز، هینده‌ی دیکه بۆته‌ سه‌رپۆش بۆ داپۆشینو خنکاندنێ هه‌رده‌نگیک.

هه‌وری په‌شی وه‌ک قیر، شو‌را به‌یان به‌رداوه‌ته‌وه. شه‌وه‌زه‌نگیکێ خامۆشو

بەسەم و بێدەنگ، هەر دەلێی زیروح لەو گوندەیدا نەماوە! کاکه‌پەش دەستی
لە عەرزێ کۆتاوە کەستەکیکی هێندە هیلکە قازیکێ وەبەردەستی هات. لە
نیوەی شەو لایداوەو دنیا نوقمی خەو، هەورەکان دەپرووشین و دەلێی ئیستا نا
ئیستا دەرکی کۆندە هێ ئاوەکە دەکرێتەو دەشتودەری لە ئاوی هەڵدەکیشتن.
کاکه‌پەش کەستەکە دەوێ هێدوێ هەڵدایە سەر ئەو بانەیی لەگەڵ ئەنوەری
لێی دامەزراو، بە ئاماژەی دەستپیکردنی تەقەو دەستپێژی تەفەنگ.

هێدوێ لە خواوەکی دەوێست، دەمیک بوو نیوپیچی هێناووی، قەمژێ
شریقەو گێزێ گوللان بێدەنگی شەویان تێک برد و هاپێ کرد! پەردە بێدەنگی
ئەوشەوێ گوندیان درێ. لەگەڵ یەکەم دەستپێژ، وەک کاکه‌پەش مەزەندەو
پیشبینیی کردبوو، پەفەت ئاغا خۆی هەڵکۆتا بگاتە نێو ئەو قۆلغەیی
کاکه‌پەش، بە ئومێدی ئەوێ خۆی لەگەڵ پەفەت ئاغا دەستەوێ خە بەرەو پروو
بێتەو، لۆلەیی تەفەنگی تێهاویشتبوو. مەزەندەکە پەست دەچوو، ئەو هات
ئیستا کەوتۆتە ژێر ئاگری لۆلەیی تەفەنگەکە! هێندە تاریکە نەیزانی کێیە
بەرەو ئاوا قۆلغە کە دێت، بەلام دێنایە یان پەفەتە یان مشیری کۆرپەتی.
پەفەت ئاغا بێئاگا لەوێ قۆلغە کە گیراوەو لۆلەیی تەفەنگی کاکه‌پەشی
پاشای شەوی تێدایە. شریخەو قەمژنی تەفەنگان لە سەرماڵی ئاغای، پەییامی
دەخۆشکەری بە کرمانجەکان دەبەخشی!

لەگەڵ یەکەم هەنگاوە هێنانی پەفەت ئاغا بۆ قۆلغەکە، کاکه‌پەش
پەنجەیی لەسەر پەلاییتەکی تەفەنگەکە داگرت و پەفەت ئاغای ئەنگاوت و
بۆرەیی لێهەستاندو بە پاشدا کەوت.

کاکه‌پەش هەستی کرد ئامانجیکێ پێکا، چونکە گوێی لێبوو تەفەنگی کەسی

پیکراو که‌وته سەر زه‌وی و له ده‌ستی به‌ربۆوه. به‌لام تاریکیه‌که‌ نه‌وه‌نده‌ دژواره، ته‌نانه‌ت وه‌ک تارماییش که‌س نابینریت، که‌چی شه‌و دل‌نیابوو که‌ نه‌ک هه‌ر په‌فعت ئاغای نه‌نگاوت، به‌ل‌کو بارووتیش چۆته‌ نیو برینه‌که‌ی، چونکه‌ زۆری لێ نزیك بوو. ئۆخژنیکی له‌ دل‌ی گه‌را که‌ تۆله‌ی سه‌رده‌رێ و به‌رده‌رێ لێ‌کرده‌وه‌! په‌فعت ئاغای هاواری کرد: به‌مگه‌نێ بریندارم، که‌س نه‌چینه‌ نیو قولغه‌کان، چونکه‌ هه‌موو گیراون! ته‌نیا لاقه‌کانی له‌ به‌رده‌رگای قولغه‌که‌یه، له‌ پشتینی بۆ سه‌رێ گولله‌ نایگریته‌وه‌و خۆی ئاوقای^(۱) دیواری کردوه‌و. کاکه‌ره‌ش بۆنه‌وه‌ی فه‌راقی ره‌شی لێ‌بهری چوار پینج گولله‌ی دیکه‌ی پێوه‌ناو هه‌ستی لێ‌بهری. دوو بۆنی دژیه‌یه‌ک ته‌وینیه‌ی پرکرد: یه‌کیان بۆنی بارووت و مردن، شه‌وه‌ی دیکه‌یان بۆنی یه‌که‌م بارانی سال، بۆنی خاک و بۆنی ژیان!

پیاوه‌کانی ئاغای، له‌ دیوه‌خانۆ له‌ مالپێرا ته‌قه‌یان ده‌کرد، بۆنی بارووت له‌ گه‌ل بۆنی باران ئامیزیان به‌یه‌کت‌ردا کردبوو. دووکه‌لێ تفه‌نگه‌کانو بۆنی بارووت له‌ هه‌ساری داوێستا، له‌ گه‌رمه‌ی شه‌ره‌گولله‌و شریقه‌ی تفه‌نگو گۆره‌ی قه‌وانو گیزه‌ی گوللانه، ژنی‌ک هه‌له‌له‌یه‌کی پشتیوانی و خۆشحالی کێشا، که‌س نه‌یزانی کێیه، ده‌نگه‌که‌ له‌ لای مالێ رۆسته‌می په‌حمه‌تییه‌وه‌ هات، ته‌نها ته‌وانه‌ی له‌ ده‌رێ بوون شه‌و هه‌له‌له‌یه‌یان بیست، که‌ نه‌وانیش کاکه‌ره‌شو هاوڕێکانی بوون. شه‌و هه‌له‌له‌یه‌، تینو گۆرپێکی دیکه‌ی پێبه‌خشین! هیدۆ هینده‌یان لێ داخدار بوو ده‌رگای ماله‌وه‌ی به‌ گوللان دا‌بێژا. به‌ بای گوللان چرایان کوژایه‌وه‌، له‌ گه‌ل کوژانه‌وه‌ی چراکان، بارانیش ده‌ستی پێ‌کرد.

۱. ئاوقا: خۆ له‌گه‌ل جووتکردن، خۆ پێوه‌نوساندن.

کاکه پەش کە زانی کاری خۆیان کردووە، لولەسی تەفەنگە کە ی لە کونی دەلاقەیی قولغەیی دەرھینا، بە پەلە وەک تەشی بادراو خۆی گەیانندە ھەموویان لە سەریان سووړا، ھەمووی بە سەرکردنەو، دەستیکی لە شانی دان: تەواو با برۆین! ھیدۆ ئەنوەری بە کەستەکی ئاگادار کردووە. ھەر لەوێ سەلیمو ئەنوەر ھەر یەکەو بۆ گوندە کە ی خۆیان بەرەو مآل چوونەو، کە زۆر نزیک بوون، بۆ ئەوێ بەر لە رووناکی بەیانی، بگەنەو مآلەکانیان.

بەیانیی دا، نوێژکەرەکان نوێژی بەیانیان کردو خەلکی گوندی لە خەو ھەستان. بارانیک دەباری دەتگوت ئاسمان ھەموو کونەکانی کردوونەتەو، وەک ئەوێ بیهوێ بۆنی خوێن و بارووت و دوکەلی داوێستاوی تەفەنگان بشواتەو قەوانەکان بسمیل بکات، بە ئومیدی ئەوێ غوسلی زۆلەو زۆرداری لە پەفەت ئاغای دەرەبکات و قریژی پیسی و چلک لە ئۆکەر و پیاوێکانی بشواتەو! ھەتا چاو ھەتەرەدە کات ئاو بریقەیی دێ، ھەموو خەتە جووتەکان ناویان تیدا داوێستاو و باران کەلتینی ناداتی!

کاتی نانی بەیانییە، خەلکی گوندی ھەر بابایەو بە بیانوی قەرزکردنی جامەشە کریک، پیالە دەرمانچایە ک، دەچنە مآلی یە کتری، بۆ ئەوێ ھەوآلی ئەو شەپەتەفەنگە ی شەو ی رابردو بۆ یە کتری بگوازنەو. بە مآلیکو دووان دلیان ئاوی نەدەخواردو، ھەوآلەکانیان ئالوگۆر دەکرد، ھەر زوو زانندرا پەفەت ئاغا بە سێ گوللە ی بریندارو برینەکانی ھەرچەندە سەختن، بە لآم لە پشتینی بەرەو خوارن، ھیندە ی جوانە گاییکی خوێنی لەبەر رۆشتوو، ئەگەر دکتۆرەکان ژیانیشی بە بەردا بکەنەو، ئەگەری ئەو ھەییە لاقی ببردیتەو. ھەر شەو کە ی رڤاندوو یانە نەخۆشخانە ی شاری، گوللە یەکیان کلاوێ ئەژنۆی ھەلتەکاندبوو و

کردبوویه برووش، یه کیکیش له پیاوه‌کانی، شانی راسته‌ی برینداره، سهردارو بنداری تفه‌نگی ره‌فعت ئاغای چهند گولله‌یه‌کی پیکه‌وتووه.

ئهو هه‌والانه، له زاری نوکهره‌و خزمه‌تکاران، له هه‌ساری مالی ئاغای سهریان وه‌ده‌ده‌نا. خه‌لک وه‌کو جوچه‌که چوله‌که، چون زاری ده‌کاته‌وه بو ئه‌وه‌ی دایکی شتیکی له زاری بناختی، ئاوا زارو گوئیان بو هه‌والی نوی ده‌کرده‌وا!

له کاتی نه‌شته‌رگه‌ری برینه‌کانی ره‌فعت ئاغای، که یه‌کیان له بن کلاوه‌ی نه‌ژنوی ته‌قیبووه‌و ویرانی کردبوو، ئاغاکان به هیچ شیویه‌که قایل نابن لاقی بپرێته‌وه. پولیس له مشیرئاغای ده‌پرسن: گومانتان له کییه؟ ئه‌ویش ده‌لی: باوکم ده‌زانی، هه‌تا به‌هوش خوی نه‌یه‌ته‌وه ناتوانین هیچ بریاریک بدین.

هه‌رچه‌نده‌ کاکه‌په‌شو هیدو چاوه‌روانی ده‌ستگیرکردن بوون، دیاربوو ئهو دواکه‌وتنه‌ له به‌ره‌وه‌ندی ئه‌واندا‌بوو. به‌یانیه‌که‌ی، کاتیکی پولیس هاتنه‌ شوینی رووداوه‌که، هه‌موو قه‌وانه‌کانیان کو‌کرده‌وه، شه‌ش تفه‌نگو سی ده‌مانچه‌ ته‌قه‌یان پیکرا‌بوو، ئه‌وه‌ش وای ده‌که‌یاند ته‌قه‌که‌ره‌کان نو که‌س بوون، به‌لکو له‌وانه‌یه زیاتریش! دیاره‌ به‌ نه‌نقه‌ست بو ته‌فهدان و سه‌رلیش‌یواندنی پولیس به‌ ده‌مانچه‌کانیش ته‌قه‌یان کردبوو، هه‌رواش ده‌رچوو. کاتیکی ره‌فعت ئاغای هاته‌وه‌ هوش خوی به‌و هه‌واله‌ی زانی که زیاتر له نو که‌س ئهو کاره‌یان نه‌نجامداوه، بویه له داواو سکالا تو‌مارکردن له‌سه‌ر مالی حاجی سمایی ده‌ستی راگرتو سه‌رچیخ چووا! هه‌رچه‌ندی ده‌یه‌یناو ده‌یبرد نه‌ده‌چووه‌ نه‌قلی و باوه‌ری نه‌ده‌کرد که کوره‌کانی حاجی سمایی له توانایاندا بیت ئهو کاره‌ساته‌ نه‌نجام بدنه‌و ئهو هه‌موو خه‌لکه‌ به‌ تفه‌نگه‌وه‌ ئاماده‌ بکه‌ن. بویه به‌ پولیسی ده‌گوت گومانم بو هیچ‌که‌س ناچی، ئیوه ده‌ییت سه‌ره‌داوه‌کان بدۆزنه‌وه.

دوهم رۆژبوو بێپسانهوه باران دهباریو که لیئنی نه ده داویی، پیاوه به ته مه نه کان دهیانگوت: دهشتو دنیای رهباس^(۱) کرد! له دواي ئه وهی شوڤابهی هه وره کان فتراقیان دا که وت هیندهی ببارن، له بنی هه ریبهرینگاندو^(۲) رۆنی کرد. بایه ک هه لی کرد هه موو هه وره کانی شیتال شیتال و په رته وازه کردو به ده م رۆشته نه وه، به رمیچی ئاسمانیان ده لسته وه و زه ویش چیدی توانای قووتدانی ئه و هه موو بارانه ی نه مابوو!

له دواي ئه وهی ئاغاواتی ناوچه که ی له نه خۆشخانه له لای ره فعت ئاغای گرده بونه وه، هه ریه که یان به مه به سستیکی تایبه تی تۆمه تی ئه و گولله بارانه ی ده دا به پال یه کییک که کۆنه غه ره زی خۆی له گه ل هه بوو و ده یو یست له و رپیه وه، به هه لئو اسینی ئه و تۆمه ته به به رۆکی ئه و که سه ی خۆی ده یه ویست، حیساباتی خۆی له گه ل ساف بکات! یه کیان ده یو یست پۆلووی بن خۆله میشی چه ندان سه آله ی دوژمندیاری باپیرانیان له گه ل به ره بابی ئاغاییکی ناوچه یه کی دوور بو بگه شینیته وه، ئه و دوژمندیارییه یان بو نو ی بکاته وه!

ئه حمه د ئاغاکه ئاغای چوار پینچ گوندان بوو، گه وره ی ئاغاواتی ناوچه که بوو، دیاره قسه ی کارپ، ده بی ئه و بیکات، قسه ی ئه و خه لکه ی به دل نه بوو، چونکه ئه وه نو ئه کرد نه وه ی دوژمندیاری نیوان دوو به ره بابی ئاغایان بوو: رۆله ئیوه نازان! «گورگ زگی یه کتر نادر!» ئه و جا ئه وان هیچ کۆنه غه ره زکیان له گه ل ره فعه تی نه ماوه و نییانه، که واته نابیست خۆیه خۆ ده م له برینی یه کتر

۱. په باس: تیرناو.

۲. هه ریبهرینگاند: هه لبهرینگاند، هه لبهرینگاندن. ئه و کاته ی هه ور به ریبهرینگانی ئاسمان به رده ده ن و دنیا پووناک ده بی.

بنیسن! هه موویان به جوړنک هیډمه گرتی بوو بوون، به وهی چۆن زیاتر له نو
چه کدار زاتی نه وه بکه نه کاره ساته بخولقینو وه کو به رزه کی بانان بوی
دهر بچنو هیچ سه ره داوړیک له دواي خوږانه وه به جی نه هیلن! پییان وابوو نه
ده ستوه شانندنو ده ستوه که ریه له توانای کاکه ره شو هیدوی به دهره!

له دواي چاکبونه وه و سارپژبوونی برینه کانی، لاقی راستی هه به ته وای
سه قهت بو، به جوړنک وه ک پارچه گوشتیکي بیگیانی پیوه هه لو اسرابی،
زور له لاقی چه پی کورتر بوو بووه. ده لینگى شه رواړه که یان بو ده به ستا،
هیڼده باریک بوو هه ست نه ده کرد نه و لینگه شه رواړه شتیکی تیدا بیتا بویه
به ناچارى، له کو تاید ا لاقیان له رانیرا بریه وه!

ره فعت تاغا به جنیودانه وه دهیگوت: چه ندنم هاوار کرد نه وانه ی خه لکمان
لی هان ده دن بیان کوژن! نه گهر به قسه ی منتان کرد بایه توشی نه و حاله ی
نه ده بووین که نیستا غه نیمى خو مان نانا سین، خه لکی دیکه شمان پی
فیرده بی! نیستا سه ری، له لاقی چه پ و دوو شه قهری^(۱) بنبالى، وه ستا وه ته وه!
له بهر چاوی خه لکی نه فسی خو به زور زانی، ری پیڼه ده دا رنګا بکاتو هه ستیته
سه ری، نه بادا خه لکی بیبیینو چیژ له سه قه تبوونو نیوه نیسن سانبوونی
بیبن! نیدی نه ره ختی تفه نگو نه قایشو و قرۆشی ده مانچه ی به که مه ریه وه
به ند نابى! له جیاتی گه ران به دواي ره ختی حه سیب قادری که رکوکى و
کیفه ده مانچه ی دانسته، ناچار بوو به دواي شه قهری بنه نگرى نویدا بگه پړ!
له ورژوه له ره فعت تاغا وه بوو به تاغایه کلاق! له جیاتی به خو دا چوونه وه

دەستبەردار بوونی ئازاردانی خەلکی، زۆر لە جاران دلپەترو بیبە زەبیتەر بوو! ئارەزووی سەمەکارانە بە جۆری سەری سەری بووبوو، وای دەبینی قەرەبووی لاقە کە یو سە قەتبوونە کە ی، لە ئازاردانی خەلکی هەژاردا دەست دەکەوتیت. هەرکە کرمانجیکی دەبینی، لە زەینی خۆی وای وینا دەکرد کە ئەو بریندارو سە قەتێ کردوو، یە کسەر غەریزی تۆلە سەندنەوه سواری سەری دەبوو!

دوو کۆری گەنج لە گوندیکی ئەو بەری پروبارە کە، هاتبوون بە دواى هیستەرە ونبوو کە یاندا بگەرێن. بە پشت مالى رەفەعت ئاغایدا دەرۆن. لەو کاتەدا ئاغا یە کلاق بە خۆی و دارشە قەکانی بنههنگلییه وه له سەر کورسییه ک لە پیش دەرگای دانیشتوو، تەنها لە پشترا ئەو دوو گەنجە ی دەبینی، هەرا دەکاتە پیاوێ کانی: لێنە گەرێن ئەو دوو گەنجە بڕۆن دەستگیریان بکەن و بۆ میان بهێنن تەو یلە ی و لاخان! ئەوانیش دەستگیریان دەکەن و بە پارە سووان^(۱) دەیانەنە تەو یلە ی و لاخان.

ئاغایە کلاق دەلی ئەو کورسییه م بۆ بیننە تەو یلە ی! فەرمان بە پیاوێ کانی دەکات بە گوری سەراوین هەلیانواسن! دوو گەنجە کە، هەرچەندی دەستەو دامینی ئاغای دەبن و دەلێن ئاغا بە خوا ئیمە هیستەرمان لی ونبوو و بە دوایدا دەگەرێن و کاسبی مالى خۆمانین! وەلى ئاغایە کلاق دەلی: نە خیر، ئیو هاتوون قولغەکانی پاسەوانی مالى ئیمە بە سەریکە نەوه و سۆسە ی بکەن بۆ ئەو ی شەو ی بینە سەرمان، دەبی پیم بلێن کى ئیو ی رەوانە کردوو؟ لە دواى ئەو ی سەراوین هەلیاندهواسن، قەننە یە ک دادەگیرسینی و دەلی: دە ی،

دوکه‌لی کای جوّیان^(۱) له ژیر لووتیان بکه نه وه و قامچیکوتیان بکه نه هه تاوه کو دان به تاوانه که یاندا ده نین! به دوکه‌لی کای جوّی وه ک پړوی قانگیان ده دن. هه رچه ندی هاوارده کهن: بیتاوانین! که چی ئاغایه کلاق نابیسستی یان نایه وی بیبیسستی، تاوه کو هه ردوکیان له هوش خوځیان نه چن و ئاره زوی ئازاردانی تیرنه بیت، ده سته رداریان نابیت. ئه و، له ئه شکه نجه و سوو کایه تیکردن به خه لک، چیرژی ده بینی و ده یوست به ده ورویه ری بلّی وه ک جازان هیزو توانای به سه ر خه لکدا ده شکّی و هه رچی بیه وی ده توانی بیکات!

۱. دوکه‌لی کای جوّ: دوکه‌لی کای قه سه‌لی جوّ، زور تیزه و هه ناسه ته نگ ده کات.

۱۸

دیوه زمەى دەرەبە گایە تی بالی بە سەر و لاتدا کیشاوه، هەموو کونو کەلیننیکى ژيانى تەنیوه. ئەو تاعوونە رەشە، دیارنییه چارەنوسی جووتیارە کان بەرەو چ ئاقارپک دەبات! پوژ بە پوژ دزیوترو پرنازارتر دەبیت. دیوه خانە کان وەک زینداننیکى کۆیلە بێخەونە کانى لێهاتوو. بە شانازییه وه دەلین بۆتە جینگای قاتیل و مەحکومان. زۆریه ی گوندنشینان تەنھا لە هەولێ ئەوه دابوون زگى منداڵە کانیان تیریکەن، بۆئەوه ی لە برسان نەمرن. سەربارى ئەو هەموو چەوسانە وه کولە مەرگییه، نە خوشیى سیلش خەلکى پەرشان و ماندوو کەردبوو.

توفیق، تەمەنى دوازدە سالان بوو کە لێى قەوماو بە نە خوشیى سیل دایکى لە دەستدا. ناخر هیشتا لە خەم نەپاسابوو و زۆرى پێویستى بە نامیزو سۆزى دایکى هەبوو. هەرچەندە ژنى ئاواى زۆریان دلنەواى و سۆز بە سەردا دەباراند، بەلام هەرگیز قەرەبووى نامیزی پر لە میهرى دایکى بۆ ناکەنەوه. شەوان لە نامیزی باوکى خۆى گەرمۆلە دەکرد. دیارە پوژگار ئەوهشی پێ رەوا نەبینى و پێى وابوو بۆ منداڵنیکى وا زۆرە، بۆیه لە دواى سالو نیویک باوکیشى بە نە خوشی گەروخرە مرد. توفیق، لە گەل براگەورە کەى خوشکى بەبێ دایک و باوک مانەوه. براگەورە کەى هەر زوو، نەیهیشت کفنى باوکى زەرد بێت، خوشکە کەى بۆ خۆى بەژن داوژن بەژنەى پیکرد. زۆر نە دارو دەستکورت

بوون، نیازمه‌ندی نانی شه‌وئ بوون، مشک له مالتیان کلکی به ئارد نه‌ده‌بووا له‌ورژه‌وه به‌ده‌ختی و چاره‌په‌شی توفیق زیاتر ده‌ستی پیکرد، کاتی‌ک که‌وته ژئرده‌ستی براژنیکی بی‌به‌زه‌یی! هه‌رچه‌نده توفیق پیوستیی به سۆزو به‌زه‌یی و نازراگرتن له لایهن براژنو برایه‌که‌ی هه‌بوو، وه‌لئ له هیچیان به‌هره‌مه‌ند نه‌بوو، ناچار بۆ خو‌گونجاندن به هه‌موو بوونییه‌وه هه‌ولئ پازیکردنی براو براژنی ده‌دا، به‌لام بی‌سوود بوو، وه‌ک ده‌لئین: باری هه‌نجه‌ت بارناکری! به‌دلو به‌گیان ریژی براژنی ده‌گرت، وه‌ک سووکه‌له‌یه‌ک له‌به‌رده‌ستی ده‌هاتو ده‌چوو، چونکه ژنیکی دل‌په‌قو به‌دخو بوو، قه‌ت به‌هیچ قایل نه‌بوو، زۆر خراب ئه‌و مندا‌له‌ی دابووه به‌رسه‌ران، هه‌موو ئیشوکاری مالتیی پیده‌کرد، ته‌نانه‌ت جله‌کانیشی بۆ نه‌ده‌شوشت، ده‌بوایه به‌و ده‌سته چکۆله و ناسکانه‌ی خۆی، جله‌کانی خۆی بشوات. مه‌گه‌ر خه‌لک سابوونیکیان بدا‌بوایه بۆ جله‌کانی، براژنی سابوونه‌که‌شی لیده‌شارده‌وه. تا پارووه‌نانیکی ده‌خوارد، چه‌ندجار له‌سه‌ر نانی هه‌لیده‌ستاند، زۆرجار ده‌ینارده ده‌رئو ده‌یگوت بزانه‌ کئیه له‌ده‌رگای ده‌دا؟ بی‌شه‌وه‌ی که‌سی‌ک له‌ده‌رگای دابی‌ت، تاوه‌کو ده‌گه‌رایه‌وه قاپه‌کانی تی‌کده‌ناو توفیق به‌برسی‌تی ده‌مایه‌وه! زۆرجار ژنانی ئا‌وایی به‌براژنیان ده‌گوت: بۆ ئه‌و زه‌ج‌ره‌ی ده‌ده‌یه ئه‌و مندا‌له‌ی؟ ناترسی‌ی له‌خوای به‌لایه‌کت به‌سه‌ردا بی‌نی؟! به‌خوای ئه‌وه‌ی ئه‌تۆ له‌گه‌ل ئه‌و تفاره‌ی ده‌یه‌که‌ی په‌وای هه‌ق نییه و خوا به‌رداری نییه! به‌لام ئه‌وه‌نده زمانه‌ه‌راشو له‌وجر^(۱) بوو، که‌س باشاری نه‌ده‌کرد. می‌رده‌که‌شی له‌پراستی، وه‌ک جو‌چکه‌ی به‌رچه‌نگی هه‌لۆی وابوو، قه‌ت رۆژنیک نه‌یگوت ژنی ناخ‌ر ئه‌وه برا‌مه، یادگاریی دایکه‌و باوکمه‌ بۆم به‌جی‌ماوه، بۆ ئا‌وای

بە سەردینی؟ ناخر دواپی رابکات بۆ هەتاهەتایە نایدۆز مەو! هەر نەیدەوێرا ئەلفازی بەرانبەری بگه‌ڕێ. بەو دەردی سەرییە، تاوێ کو تەمەنی بوو بە پازدە سالان خەمەتی براو براژنی کرد، دواپی دەستی بە پێنجبەری خەلکی کرد، هەرچی پارو پولیکی پەیدادە کرد لە دەستی براو براژنی دە کرد، ئەوانیش بۆ تاقە جارێکیش دەستە جەلکیکیان پێ پەوا نەبینی، بەردەوام جەلکی کۆنی خەلکی لە بەردە کرد، وای لێهات توفیق هەموو شوێنێکی لە مالی خۆیان پێ خوشتر بوو، ئەو ماله تاوێ کو دایکی مابوو بۆی وەک بەهەشت بوو، ئیستالینی بۆتە دۆزەخو بەوی بیته‌ هەرگیز پرووی تینه‌ کاته‌وه‌! تەنها ئەو کاتەنی چاوی لە چاوی براژنی بزرده‌بوو، بە ژیان ئەژمارده‌کرا. بگره‌ منداڵیشی پێ بەخێوده‌کردو قەتیش لینی رازی نەدەبوو، دایم پرته‌ و بۆلەیی بوو. ئەگەر درەنگ چووبایه‌وه‌ مالی ده‌یگوت: توفیق حالۆری^(۱) بووه‌و بە مالی ناکه‌ ویتته‌وه‌ بۆ ئەوه‌ی کارێکمان بۆ نەکات. وای مەزەندە دە کرد توفیق لە گەل برادەرەکانی، پەنگه‌ خوشی لێ گۆزەرابیت. ئەگەر زووش دەچۆه‌ مالی، پێیده‌گوت: کێرا هاتییه‌وه‌؟ دەتۆزێک ئێره‌ چۆلکه‌! ده‌لێی پاسه‌وانی منی! بەخوای بە کاکت ده‌لێم چاره‌کت بکات!

توفیق ترسی ئەوه‌ی بوو ئەو ژنه‌، براکه‌ی لێ هانبدات، براش کتومت تووتی، ئەوه‌ی ژنه‌که‌ی ده‌یگوت، کاوێژی ده‌کرده‌وه‌، دوور نەبوو ئەو ژنه‌ زمانداره‌ رۆژێک تۆمەتێکی وای بۆ هەلبەستێ لە گەل براکه‌ی بەرانگژی یه‌کتریان بکات، بۆیه‌ بەباشی زانی هەر له‌و گۆنده‌ش نەمینێ! رۆیشت و له‌ گۆندێکی نزیکي گۆنده‌که‌ی خۆیان، له‌لای ماله‌مه‌رداریکی خاوییداو بە شوانی دامه‌زرا، ئەگەر بە نانه‌زگیش بیته‌، ناماده‌یه‌ پێنجبەری هەرکارێک بی، بیکات، بەس

۱. حالۆری: کاتێک به‌ران سەروه‌ختی جووتبوون، به‌ میگه‌له‌مه‌پی خۆی داناسه‌کنی و ده‌چیته‌ گۆمه‌پی میگه‌لی دیکه‌.

له ژیر چه پۆکی براژنی پرگاری بیت! نهو چهند ساله ی، هیچ کاریک نه ماوه نه یکات، دهسته قه لیشاو و په نجه کوتمه کانی، شایه دن.

به شهرتی ساله وه ختیک به شوان دامه زرا، دوازه مانگ بۆیان بچته بهرمه پری، ئیشوکاری دیکه شیان له گه ل بکات. شهرتی شوانیه که یشی له مووچه و بهرات به وشیه پیکهاتن: نیو عهر به گهمسی قهندهاری، دهسته جلکیکو دوو جووت کراشی بنلاستیکی تایه ی ئوتۆمبیل، له نیو دوو رۆژان چهنکه توتوتنیک ههرته لی و دهفته رسیگاری بافره. ههرکات شوانیه که ی تهواونه کردو شهرتی نه په راند، جلکو کراشه کانی جیهیلنی و پروا.

هه موو سه ره شهرتان له ژیر فشاری براژنی، براهه گهره که ی دههات مووچه و بهراته که ی وه ده گرتو بۆ ژنه که ی دهیبرده وه. بهو حاله شه وه، توفیق مالی خۆیانی و له بهرچای رهش بوو بوو، هه موو شوینیک له بنچه پۆکی زردا کانه ی براژنی پی خۆشتر بوو! رینه جبهه ری خه لکی و شه ونخوونی و بهرده رگای هه موو خه لکی پی باشتر بوو له و زه لاله ته ی لای براژنی!

هه موو جارێ توفیق دهیگوت: نه من زانیومه چه په روکی زردایکی، به لام قهت نه بیستوو وه نه مزانیوه زر براژنیش هه یه! هه میسه نه و پرسیاره ی له خۆی ده کرد: ده بی بۆچی بیه وی زه جرکوژم بکات؟ چیرۆ به هره ی چیه بۆی؟

توفیق له بهر خۆیه وه دهیگوت: په نگه نه و رِقو کینه ی به هو ی نه وه وه بیت، به خیلی به ده موچاو و پروو خساری من بیت که پروو خساریکی له بارو جوانم هه یه. براژنم به هو ی نه خۆشی خوریکه، ده موچای قووت بووه، وهک په لکه شووتی مریشک دهنوو کووتیان کرد بیت! نه گهرنا له قازانج زیاتر به قه د نووکی دهرزیه ک زیانم بۆ نییه. نه وه نییه سالیک رهنج ده ده م،

مووچەو بەراتە کە ی لە دەستی ئەوان دەکریۆ دەست لە گونان دەردەچم! ئەوێ
بۆم دەمینیتەوێ لە شێکی شە کە تو ماندوو و دلێکی بریندار!

توفیق هەر بە تاقی تەنێ شەوین و شیوە خواری دەکرد، فرچکی کارو
بەرخە تازە لە دایکبووە کانی دەداو زایمانە کانی رزگاردە کرد، بەرخە میشکەو
کارە میشکە دایکمردوو کانی لە بەر مەرو بزە بیچوو مردوو کانی دەبانان دەوێ.
ناخەر ئەوێ سەری سێ شەرتانە لە لای ئەو مالهێ ماوە تەوێ، بە جۆریک لە
شوانیدا شارەزا بوو پتووستیی بە رێنمایی کەس نییە. شەوان دەخزیتە نیو
قاپووتە کە ی بۆ ئەوێ گورگە خەوێکی بکات، دەستبێنی لە بەرانە کانی دەگرێتەوێ.
ئێستا مانگە شەوێکە، ئەستێرە زەقە زەق دەروانە توفیقو سەگە کە ی
میگە لە مەرپە کە ی. مانگ و ئەستێرە وەک کریستال بە تاقی ناسمانیتوێ
دەدرەوشینەوێ، پێی کاکیشانیان شارە کردوو^(۱). توفیق کە دەبینی میگە لە کە ی
لە تیریان مۆرو مپ بوو، تەنھا کاوێژی دەکەن، جارجار لە گەڵ سەرپاوە شاندنی
نێرییە کە ی، زرینگە ی زەنگۆلە کە ی مووچرکێکی خۆش بە لە شیدا دینێ.
ئاگرێکی گەورە ی کردۆتەوێ لەو دەشتە پازو بەرینەو لە بەر تریفە ی مانگە شەو
قرچە قرچی چیلکە دارە کانی ئاورینگێکی وەک زەردە و آلە ی سوورو بنەوشە یی
بالدە گسرنە بە سەر ئاگرە کەوێ سە مادە کەن، لە دوا ی کوژانەوێان لە سەر
قاپووتە کە ی توفیقی و لە سەرپشتی سەگە کە ی دەنیشنەوێ. کتیریە پەشە کە ی
لە بەر ئاگری ناو، بۆئەوێ چایە کی دیم بکات. لە و کاتە ی خۆ ی سەگە کە ی
لە نیو بێدەنگییە کی وەرپزدا، نغزو دەبوون، بۆئەوێ خەمە کانی بەرپا بدات، پەنای
دەبردە بەر شمشالە کە ی بەرپشتینێ، بۆئەوێ ئازاری ژبانی دەرهاوتتە دەری.

له سهر به ردیکی دانیشته، بهرله وهی توورهی لیبیینی، شمشالّه کهی ماچ کردو له بهر نهو مانگه شه وه زیوینه، ئاوازی تالّاو و بیته مه کی نهو دنیایه ی دهژنه ی. سه گه که شی وا فیریوو بوو که ده بیینی توفیق شمشالّه کهی ده رهیناوه، له بهر ده می به شیوه ی خوّمه لّوسدان بو شتیک به دلّو گیان گوئی بو ده گرت! هه رکه سیّک گوئی له تۆزو نه غمه ی گریان ی شمشالّه کهی توفیق گرتبایه، نهیده توانی بهر به فرمیسه که کانی بگری، چونکه هه ر دروست دهنگی گریان ی دهژنه ی! کوتره کوتری په نجه کانیشی وه ک نزرگه، دهنگیک که له دهنگی رۆج و ویردان دهچی، نووزیه ک بیعه داله تی مرۆقه کانی ده رهه ق بهیه ک راقه ده کرد! لهو مانگه شه وه دا، نهو ئاقاره ی له غه میکی قول هه لکیشا که گوزاره ی سکالای نیازمه ندیکی سۆزو به زهی له بهرام بهر ناعه داله تی مرۆقه کان، ده برد بو عهرشی عه زیمو که شکه لانی فه له ک! هه ر پارچه یه کی هه وایه کی شمشالّه کهی توفیقی، بو لایه نیکی ژیان ی پر له چه ره سه ری خوی و سه رنویشتی نهو سه گانه ی دهژنه ی که له دوا ی پیرونیانو لهو کاته ی که نه فت ده بن و توانای پاسه وانی میگه له مه ره کانیا ن نامی نی، ئیدی ده سته بهر داریا ن ده بن و به ئاواتی سه پکه نانیک ده بن بیخون!

پارچه ی یه که م: به ئارامی سپر نه وه ی روو خساری دایکی میه ره بان ی بوو، شیوه نیک بو له ده سته دانی میه ره بان ی بوو. کاتی که په نجه سه ره ما برده لهو هه لاهه لابه ووه کانی به کوتره کوتر له سهر کونی شمشالّه که ده بزاوتن، سه ری شو رده کرده وه نیو سینه و مه مکی دایکی. په نجه کانی تر په تر پی دلّی دایکیان ده ژمارد، دهنگی تر په ی پییه کانی له کاتی به ره و مالبوونه وه به کوئیک نانی گه رمه وه، له ژیر پییه کانی به هه شتی ده بیینی. له گه ل داگه رانی ئاوازه که، سه ری داده نه وانسد بو کپنوش و

بۆنکردنی قەنەفرەندى مىلى دايكى و بۆزى بەرامەى بەرۆكى!

پارچەى دووهم: بۆ ھەلۋەنى سىبەرى باوكى و بىبە شىبونى لە نازى سۆزى باوكانە و نووزەى ھەتىوكەوتنى خۆى دەژنى.

پارچەى سىيەم: توورەپى و دلپەقى ئەو مەرقانەى ورد دەكردەو، كە نازارى ژىردەستە كانىيان دەدن. دەم لە دواى دەم ناوازەكەى گىرتىر پۇدتر دەژنى، وەك لە ھەلدىرىك بچىتە خوارى، وات ھەست دەكرد كە دلى، ەرز دادەماللى و دەپووشىنى! پارچەى چوارەم: لولەى شىمالەكەى بەرەو ئاسمان بەرزەكردەو، بەئومىدى ئەوەى ئەگەر توشەبەرەى زەمەن ژيانىكى دىكەى بۆ توفىق تىدامايىت، ھەوايكى بلىندى دوورمەوداى دەژنى و روحى ئەنگاوتەى دەلاواندەو. سەگەكەى نىگای چاوە كەنەفتەكانى پرىبوو لولەى شىمالەكەى. ئەوەى لىتى ھەلدەو ەرا وەك چەم دەپژايە پىدەشتى گىانيەو، ھەموو ھەستى بىستىنى بۆ خستبوو سەرپشت، ناخر ئەویش كتومت ھەر وەك توفىقى ھەموو پارچەكانى سكالابوون لە بىئەفالى و دلپەقى مەرقەكان، نازارەكانى وەك كۆزەگرى بە قورگىيەو نووسابوو، تەنھا بە نووسكانەو ەيەك دەرىدەپرىن!

ئەو سەگە بەستەزمانە بە ھەژمەتەو پۇچووبوو نىو فۇغانى شىمالەكەى، لە زەينى خۆى واى وىناكردبوو كە گىرانيكىيان بۆ ئەو كاتەيە كە تەمەنى چەند مانگىك دەبوو، ھىشتا سنووى نەھاتبو ەو، كە بە بەرچاويەو دايكىيان لە تەلىسىك ھاوشتو گوندەدەريان كرد بۆ شارى، بۆئەو ەى لەوى بەرەللەى بكەن. لە بىرىتى ھەتاوەكو دوورپانىش بەدواى ئەو ئۆتۆمبىلەدا رايكرد كە دايكى تىدابوو، ئەنجام، بىبەش بوو لە سۆزى دايكانە!

ئەو پارچەيەى توفىق بەپەلە قامكەكانى لە كونى شىمالەكەى دەكوتان،

ئەو شەوانەى دەھاتەوھىاد، كاتىك لە شەوئىكى نەنگوستەچاودا سەگوەر بوو،
ئەو رامالى دەرد بۆ گورگەكان، خاوەنەكەى لىكدا لىكدا دەيگوت:

دەى كس كس! دايكەم بە قوربانت يىت بۆرە! بە خوا بۆرەى من گورگەخنىنە!
خاوەنەكەم لەتكەناوسىرى نىو زارى خۆى دەدامى! لەلای مەردارەكان دەيگوت
بۆرەم بەقەدەر كورپىكم خۆشدەوى!

سەگەكە، لە كۆتا پارچەى، لەگەڵ بۆچوونى توفىقى يەك نەبوو، چونكە
ئەو پىي وابوو كە شمشالەكەى بەرەو مانگ بەرزكردۆتەووە دەيەوى ھۆنراوەكەى
فايەق بىكەس بلىتەو: «ئەى مانگ منو تۆ ھەردووك ھاودەردىن!»، سەگەكە
واى لى ھالى بوويو، پىي وابوو مانگ لەگەڵ ئەوان ھاودەرد نىيە، چونكە نە
وەك توفىقى زېراژنى ھەيە جەزەبەو دەربەدەرى بىكات، نە وەك ئەوئىش
خاوەنى پىوھەى ھەيە كە پىرو كەنەفت بوو، بەرەلای بىكات! بۆيە ئەو پىي وابوو
مانگ، وەك ئەوانى لى بەسەرنەھاتووە، نە وەكو توفىقى وىل سەرگەردانە بە
گوندانەو، نە وەكو ئەوئىش بۆ تاقەسەپكىك كلكەسووتەو نووسكانەوھەتى
بۆ خاوەنەكەى! نەبادا لەكاتى پىرو بىھىزى پىي بلى سەگەكەم خويى بوووە
خەو دەيباتەووە تواناى پاسەوانى مېگەلەمەرەكەى نەماو، مندالانى گوندى
لى ھان بەدات بەردبارانى بكەن!

ئەستىرەكان لەھەبەتسى كولەمەرگىسى ئەو دووانە، وا خەرىكە وەك
قۆپچە خۆيان لە كراسى ئاسمان بكەنەووە بەرەو زەوى لوور بىنەو، ھەركاتىك
نادادىيسەك دەيىنن، دادەچرۆن. سەگەكە لە فەكرى ئەو دابوو تۆ بلىي
جارىكى دى ھەتساو لە درەختى تەمەنمان بئاليتەو؟ بۆ ئەوئىش نىيە خۆم لە
تۆ جىابكەمەو، يان ھەناوت بە گومان كرمەرپژ بكەم، من ئىستاش نازانم

قهله‌په‌شی ئیقبالم به‌رهو کوئی ده‌فری؟ لام یه‌قینه وه‌کو دایکو باوکم شوئینک
نابیت لیتی بنووم لاق راکیشم! مروقه‌کان چهند بیوه‌فان! هه‌تا له‌سه‌ر شنگو
تاقه‌تین له‌گورگانمان به‌رده‌دن، که پیربووینو لیکه‌وتین مندا له‌ورتکه‌مان
تیبه‌رده‌دن، زورجار شه‌یتان سواری سه‌رم ده‌بی: لیتیگه‌ری با گورگ مه‌ره‌کان
بخوا! به‌لام رو‌حیانه‌تی پر له‌وه‌فای بابو باپیرانم بانگم ده‌که‌ن: هه‌رگیز نه‌و
کاره‌بیوه‌فاییه نه‌که‌م، متمانه‌ی مروقه‌کان له‌ده‌ست نه‌ده‌م، که پیمان ده‌لین
سه‌گه‌کان نمونه‌ی وه‌فادارین!

شوانه‌کانی ناوایی توفیقیان خوشده‌وی، ده‌یانه‌وی قه‌ره‌بووی بیکه‌سییه‌که‌ی
بو بکه‌نه‌وه، ئیواران به‌توفیقیان ده‌گوت: به‌یانی بو کاملا‌ی مه‌ری راده‌ده‌ی؟
بوته‌وه‌ی ئیمه‌ش بیین بو لای توو فی‌ری شمشالمان بکه‌ی! نه‌ورژه‌ مه‌ریان بو
ناویه‌ندانی زووری رادا، مینگه‌ل تاقو جووت بوون له‌و ئاقاره‌ی. شوان خه‌ریکی
سیبازی و کینه‌به‌ردانی بوون. له‌ناکاو مشیرئاغا به‌خۆی دوو خزمه‌تکاری،
به‌سواری نه‌سپی له‌و ئاقاره‌ی قوت بوونه‌وه، یه‌کسه‌ر نه‌سپه‌کانیان لینگدا
به‌رهو توفیقی، هه‌رچه‌ندی هه‌ولیدا خۆی له‌به‌ر سینگه‌نه‌سپان لاهدات، وه‌ل‌ی
بی‌سوود بوو، چونکه‌ نه‌وان سی نه‌سپسوار بوون. مشیرئاغا هه‌یزه‌رانیکی
به‌سامۆته‌ی زینی هه‌ل‌واسیبوو، بریقه‌ی ده‌هات، دیاربوو تازه‌به‌دیاری، بو
نه‌شکه‌نجه‌دانی کرمانجه‌کانی ژیر قه‌له‌مه‌روی هه‌ینابوویان. هه‌یزه‌رانه‌که‌ی له
سامۆته‌ی زینی کرده‌وه‌و دوو سی جاری هه‌ل‌سووراند پیی وابوو ناگرێ بینه‌وه‌ی
یه‌کیکی پی دارکاری بکات، له‌کیفه‌که‌ی بنیته‌وه‌! دوو سی جنیوی ناشیرینی
به‌توفیقی دا: هه‌ی سه‌گباب! ده‌ته‌وی مه‌ری له‌نیو ده‌غلودانی ئیمه‌ بکه‌ی؟
توفیقیش، له‌ترسی هه‌یزه‌رانی ئاغای، هه‌ردوو ده‌ستی له‌سه‌ر سه‌ری خۆی

دانابوو، گوتی: به گورپی داکم لینه گه راوم یه ک گیسک له تخوبی به پرتته وه نیو ده غری ئتیه، نه و جا ده غلودان هیئنده به رزنه بۆته وه وه به رد می مه ری بکه وی! دیاربوو مشیرئاغا برپاری پیشوه خته ی خوی دابوو حه یزه رانه که ی تاقیبکاته وه، حه یزه رانیکی به هه موو هیزی خوی و بیبه زه ییانه، له سه ری توفیقی قایم کرد، یه کسه ر خوین کوفاره و فلوچقه ی کرد. مشیرئاغا که زانی زۆر خرابی له توفیقی داوه، حه یزه رانه که ی کاریگر بووه، جلّه وی نه سپی راکیشاو سووراپیه وه، رکنبی له نه سپی داو رۆیشت، دوو خزمه تکاره که ش وه ک یه خترمه ^(۱) به دووایه وه! شوانه کانی هاوړتی توفیقی لئی کۆبوونه وه، گنجی و به رمیزه یان له برینه که ی ناخنی، بۆته وه ی بیپرژنیتته وه و خوینه که ی رابگری، جه مه دانیه که یان توند له برینه که ی پیچا. له و فرکان فرکانو رهبازی نه سپان، یه ک له خزمه تکارو پیاوه کانی مشیرئاغای، لاقی مه ریک شکاندبوو. نه و رۆژه به که لوکرومکراوی، به خوی میگه له مه رکه که ی گه رانه وه گوندی. خاوه نمال، پیاوکی پیری کزی رپوه له ی که پوو درژ بوو، به هو ی نه مانی ددانه کانی، سه ری که پوو هیئده ی نه مابوو بگاته وه سه رچه ناگی. دوو کوری گه نجی هه بوون، کورپه کانی کاتیک توفیقیان به و حاله وه دیت، زۆر ناره حه ت بوون، گوتیان: مشیرئاغا تۆله ی قوونی بابی له شوانیکی بیده سه لات ده کاته وه! ناخر له کوئیان گاهو له کو ی پرکیشی خه نجه ری ده کات! ده وره یان له توفیقی دا، سه ریان به ته نتریوی برژانده وه و بۆیان پیچاپیه وه. به لام بابیان که دیتی مه ریک لاقی شکاوه، دنیای له پینش چاوی تاریک بوو، پشتی کرده توفیقی، مه رکه که ی پی گزنگتر بوو، نه یده برپیه وه خوش خوش ده یگوت: به س پیم بلّی لاقی نه و مه رت چۆن شکاند؟ توفیق چه ندجار سویندی

۱. یه خترمه: نه و ولاخه به رزه یی که وابسته و هۆگری نه سپیک ده ی و له دای نابیتته وه.

ده خوارد كه نهو نهيشكاندوووه پياوهكانى مشيرناغاي شكاندويانه، ييسود بوو، پيرهپياو كه فى له لالغاهى مهيى بوو: بهس پيم بلنى به داري ليتداوه يان به بهردى؟ هه رچه ندى توفيق به سويندانهوه، خهريك بوو رهش بيت، نهو نهده چوهه گوتى و دهيوست لهبرى نهو لاقشكانه، له بهراته كهى كه م بکاتهوه.

نهوړوړه چيشتى نيسكيينه يان هه بوو، ههريه كهو له گهنيكي نيسكيينه له بهردمى بوو، پيرهپياو به هيچ شيويه ك كه ليتنى نه ده دا توفيق نانه كهى بخوات، هيندى پرسياركوتو سه رزه نشتى بكات! كوره كاني به جووته گوتيان: بابيه وازى لى بينه نانه كهى بخوات! نه تو خه مى شكاني سه رى توفيق نييه، خه مى مه ره كه ته؟ نه ویش به بنى چاوى لى موړده بووه: ده بخو چاو زه بخو! نه وه به بهر ديت ليتداوه، يان به داري؟ نانه كهى ليتكرده قوززه لقورت! توفيق برياريدا شه رتى بهرې، چى ديكه له لای نهو پيرهپياوه رينجبه رى نه كاتو شه رتى نوئ نه كاته وه، ناخر شكاني لاقى مه ريكي چيه؟ وا كردى به كراسه كهى عوسمانى^(۱) و نايپرېته وه!

۱. كراسى عوسمانى: عوسمانى كوپى عه فغان، ستيه م خه ليفه ي موسلمانان و زاواي پيغه مبه ر، نه سحابه ناپازييه كان كوشتيان. نايله ي ژنى كه نزيكه ي هه فتا سالا له خوى بچو و كتر بوو، ويستبووى به رگريي ليتكات، به شمشير په نهجه كانيان په پاند. مه عاويه ي كوپى نه بو سوفيان، واليى شام، كراسه خويناوييه كهى عوسمان و په نهجه كاني نايله ي به داريكه وه هه لواسى و سه د هه زار جه نگاهو رى موسلمان له بن كراسه كهى ده گريان. بويه، شه پكردن له سه ر نهو بابيه ته دريژه ي كيشا و نه برپايه وه. دواتر كراسه كهى عوسمان بوو به نيديوم بق دريژه كيشاني هه ركيشه يه ك كه نه ده برپايه وه، به كارديت.

۱۹

سابیر یه کێک له خزمه کانی کاکه په شى بوو، خاوهنى یازده مندال بوو، مندالی دیکه شیان به پێوه بوو. بۆیه کاکه په ش هه موو جارێ به ته وسه وه پیتی ده گوت: پیمخۆشه مندالی زیاتر بخه نه وه، با به وه جاخکویری نه مری!

رۆژان نه وه ختانه تاوو بان گهرم بوون و خۆر له تاقی ناسمانی بوو، به لام نه وه به یانییه هه ورێکی په شو قورس به ربینگی ناسمانی گرتوه، هه ر گهرم ی دیو تاریکتری ده کات، شریقو هۆپی گه واره وه هه وره کان برووسک له سه ر برووسک داده چرژینه سه ر زه وی ده لێن نه وه قامچی جبرائیلیه له هه وره کانی ده داو نه عه رته ده کیشی و ده لێ: ده ی بباره هه ور شوپابه ی گه یشتوته سه ر زه وی، وه ک سواره سپی کارامه بیه وی گوریسیک له سه ر زه وی هه لبگریته وه، په نجه کانی له به رۆکی عاردی گیر کردوه.

کۆلان له قیرهی هه مینی و شریقه ی هه وره کان راده چله کی، هاوسێژنه کانی ده لێن: ده گ بابانت به قورێ بگیری هه مین! دیسان که وته وه سه ر ژانو قه وه تان! نه وه بابانکۆزه سال بیری ناکات، په حمی به خزیدا نایه ته وه، لووله ی سارد ناکاته وه! دیسان سابیر بۆ مامانی به په لان که وت!

ھەمىن ژىنكى پانوپۆرى چوارگورچىلەيە^(۱)، پازدە مندالى بوون، چواری
 مردوون و يازدە مندالىشى بۆ ماوۋەتەو. سابىر پياۋىكى سۈرەي ھولە^(۲)، بەلای
 كووپىدايە، مىلى كورتەو سەرشانەكانى بەرزبۈنەتەو، ناتوانى گورج سەرى
 بسووپىتتەو. زۆر لە برادەرە ھاوتەمەنەكانى ھەر لە مندالىيەو پىيدەلەين
 سابىر ملبەراز! سابىر، ھەركە ھەمىنى ژنى دەينى زگى ھاتۆتە بەردمى،
 بەرلەوۋى بىكەۋىتە سەرژانۇ قەۋەتان، دەبوو بە دواى مامانيدا بگەپى، چونكە
 مامان لەو گۈندەي ئەواندا نەبوو. جارى وا ھەبوو سى گۈندى دەکرد، تاوۋەكو
 مامانى پەيدادەکرد. ئەو سەبەينەيەش، ھەرچەند ھەمىن دوو ئەستۈوركى
 دوونەنگۈتكى، بە ماستى خوارد، بەلام بە سابىرى گۈت: پىچم بە زگى دادى
 ۋەختى خۇمە! سابىر بەپەلان كەوت. ئاخىر ھەموو ۋلاخەك بۆ لىسواربوونى
 مامانى نابى! بۆيە چوۋە مالى حاجى سىمىلى داۋاي يەختەبارگىنەكەي کرد،
 بۆنەۋەي لە گۈندەكەي ئەۋبەرى پروبارى، مامانەكەي پىيىنى. حاجى سىمىل
 بەدەم كۈرەنەۋەي رېشمەي يەختەبارگىنەكەي ھىنانەدەرى لە تەۋىلەي، دەيزانى
 بەدواى مامانيدا دەگەپى، بە سابىرى گۈت ئەو كورتانەي لەبەردەركى عەمبارى
 يىنى، گۈتىشى: سابىر خراپ لىم ھالى مەبە، بارگىنم لە تۆ چاۋ نىيە، ئەۋەي
 دەيلىم بۆ تۆمە، بىرام ئاخىر ئەۋەي ئەتۆ لەگەل ھەمىنىي دەكەي، كارى كۈرەنى
 نىيە، پىم نالىي ھەموو سالى مندالىكتان بۆ چىيە؟ ئەلەملەي مندالتان
 لە خۇتان زىادە، خوا دەكە ئەو مندالانەتان بە جوانى گەۋرە دەكەن! سابىر گۈتى:
 مام حاجى بەشم لە ھەرچوار مەزەبى خۋاي برابى گۈناھى مىنى تىدانىيە، ئەو

۱. چوارگورچىلە: كىنايەيە بە كەسى ئازا و خۇپاگر و بەتاقەت.

۲. ھول: خول، ملنەستۈور.

هه مینه سهه به هه شهی من هه به عاستهه پوشکهی به زگیدا بیئی سبهینی
ئاس بووه! چما ئه من نازانم بیجگه لهو زگهی ئیستا، یازده مندالمان بو
ماوه تهوهو چواریش عه مری درێریان بو ئیوه به جیهیشتوه!

له گهرمه ی ئه و قسانه دا بوون، هیدۆش پهیدا بوو. له کاتی کورتانکردنی
یه خته بارگینه که حاجی سمایل به سابیری گوت: به ته نیا مه پۆ با هیدۆت
له گهڵ بنێرم! سابیر گوتی: که سم ناوی به ته نیا ده پۆم.

سابیر به لۆقه و چوارناله خۆی گه یانده مائی مامانی. زۆری له بهر پارایه وهوهو
خۆی دهسته و دامین کرد، مامانه که خۆی پێچایه وهوه له سهه ته ندووری سواری
یه خته بارگینه که ی بوو. سابیر له پیشه وه جلهوی راده کیشاو خۆیان گه یانده وه
گوندى. خه لکی گوندى یه که مجاریان نه بوو سابیری به مامانه وه بیهین! سابیر،
مامانی ناوقای ژووری کردو چوو یه خته بارگینه که ی له ته ویله ی به سه ستیته وه،
هه تا هاته وه مامان بانگی کرد: پۆ له مزگه وتی قورئانیکی بیئه له پشت سهه ری
ئه و ژنه زێستانه و ئه و دوو مندا له ی دا بنین، مزگینی! دوو کورتان به زگه کی
بووه! هه مینی شوخو شه نگ دوو کۆری کاکۆل زێرینی بو هیناوی، نه گهر
قورئانیان له پشت سهه ری بیته، شه وه زه فه ریان پێنابات!

ئه وه سه آله مه لا وه یسی مه لای گوندى بوو، پیاویکی به ژنو بالا کورتیله و کز
بوو. به لām هیممه ت و باوه به خۆبوونی، کیویک بوو! لاقی چه پی زۆر کورتتر
بوو له لاقی راستی، به شیویه کی سهه رنجراکیش ده شه لی، به جوړیک له گه ل
هه ره نه گاوێکی، وه ک بکه ویتته ئیو قولکه یه ک و بیته وه ده ری.

هه ره چهنده مه لای دوازه عیلم بوو، به لām مۆله تی مه لایه تی و ئه و
شاره زاییه ی له ئاین هه یبوو، وای لینه کردبوو ژبانی خۆی پسی له ژبانی

نە خویندەوارەکان بآلتربیی. هەمیشە نوێژو خواپەرستییه کە ی بۆ ڕزگاربوون
لە ناعەدالەتی و چەوساندنەوه بوو. لە توانای کەم کە سدا بوو پەسنی ئاکارە
مروڤدۆستییه کە ی بکاو بژمیڤی!

هەرچەندە لاقیکی ناتەواو بوو، بە لām هەموو کارەکانی کشتوکāl و ئازەلداری
بە دەستەکانی خۆی دەکرد، نەیدەویست ببیتە بار بە سەری خەلکیه وه. بەهۆی
دەستکورتیه وه، توانای کڕینی جووتە ئیستری نەبوو، بە جووتە کەرنیک جووتی
دەکرد. شاقەلی کەوا ی لە بەرپشتی دەنایه وه لە کاتی جووتکردن. لاقەشە لە کە ی
دەخستە سەر بارستایی خەتە جووتە کە بۆنە وه ی پارسەنگی هەنگاوەکانی
بۆ ڕابگرێ. نیوله پی دەستی جیاواز لە نیوله پی زۆربە ی مەلاکانی دیکە،
قەلشیبوون، نایاتەکانی خەلخۆرییان لێدە خویندرایه وه! هەندیک لە
مەلاکانی ئەو نیوه، تانەو تەشەریان لێدەدا، گۆیا عیلمە کە ی سووک کردووه،
چۆن دەبی مەلا بە دەستی خۆی کاربکات؟!

ئاغاگانیش خۆشیان نە دەویست، چونکە تەسبیح و بەرمālە کە ی نە کردبووه
خزمەتیانە وه، لە پەنایدا دەست بۆ زālman لە ملی بدات و بۆ کارە ناپەرەکانیان
ببیتە خەر ئەشە دەن، بۆیه زۆرجار ئاغاگان دەیانگوت مەلا وه یسی کۆمە نیستە!
سابیر پێیه کی هەر لە ژووری بوو، مامانە کە گوتی: لە بیرت نە چی، دوو
بیژینگ یان سەرەند بێنە ئەو مەلۆتکانە ی بە قۆندا غەیی لە سەر دابنێن! سابیر
بەرلە وه ی بچیتە لای مامۆستای، تی چاویکی دا هەمینێ، دوو مەلۆتکە ی
پرووتی لـە دامینی دانراوه ژانی لێیه و قەوه تان دەکات. هەر بە پە لە چووه لای
مەلا ی ناوه دانی: مامۆستا قورئانیکم بدی، ئەویش گوتی: سابیر دەستنوێژت
هەیه؟ گوتی: نەوه لā. بە پە لە دەستنوێژی هەلگرتو مەلا قورئانیکی لە نیو

په‌رۆیه‌کی سه‌وزی نه‌ستوور، دایه‌ده‌ستی: سابیر، کورتان بووه یان کچ؟ سابیر
گوته: مامۆستا هه‌تاوه‌کو نه‌و کاته‌ی هاتمه خزمه‌تی جه‌نابت دوو کورپی بووه،
به‌لام به‌خوا‌ی لیت ناشارمه‌وه، هیشتا قه‌وه‌تی ده‌کردن، له‌وه‌یه هه‌تا نه‌من
ده‌گه‌ریمه‌وه نه‌و ژووهری پر له‌ منداڵ کردیت!

مامۆستا پیکه‌نی: خوا به‌خیری بگه‌یڕی، به‌قورئانی له‌سه‌ر رانی چه‌پم
داناوه، هه‌مین ماین بایه، بایی هه‌موو پۆلیسی سواره‌ی هه‌ولێری جوانه‌نه‌سپ،
هینابوو! نه‌وه‌یه ماینی باش! هیچ سالیکی خۆی به‌تال ناهیلێته‌وه، یاخوا
به‌ره‌که‌ت بکه‌ی هه‌مین!

دیاریوو خوشکه‌که‌ی سابیری له‌گه‌نیک ته‌ره‌حه‌لوای بو هه‌مینێ هینابوو.
سابیر ناقایل بوو، چونکه ته‌ره‌حه‌لوایه‌که‌ی پێ که‌م بوو: خوشکی! هه‌مین نیو
هه‌ناوی وه‌کی له‌وده‌ی کای چۆل بووه! کوا به‌و له‌گه‌نه ته‌ره‌حه‌لوایه‌ی پرده‌بیته‌وه؟!
سابیر له‌فکران راچوو، دیاریوو که‌وتبووه بنباره‌کی خه‌مان: ئیمه یازده
مندارمان هه‌یه، به‌و دوو منداره‌ش تازه‌بوینه‌ سێزده، سێزده، ژماره‌یه‌کی شوومه،
ده‌بی هه‌تا زوووه مشووری نه‌وه‌ی بخۆین بیانکه‌ین به‌ چوارده! ئای له‌و ژماره‌ به‌ده،
ئێستاکه ناتوانین ناویشی بینین، پێی ده‌لێین زیاده!

۲۰

هیدۆ دەمیک بوو که لکه لهی چوون بۆ شاری، تهواوی میشکی
 داگیرکردبوو. زۆرجار سەردانی شاری هەولێری دەکرد، دەورێکی نێو قەیسەری
 کۆلانی پێچاوپێچەکانی گەرەکی جووله‌کانی ته‌عجیلو، سەریکی لای
 حەمامی مۆدەیشی دەدا، بەدیاری چلکاوی ئاوەپۆی جۆگەله‌ی حەمامی مۆدەو
 هەلۆستەیه‌کی دەکرد. ئاوی جۆگەله‌که‌ له‌ گەڵ سابووناو شین هەلگەرپابوو،
 بۆنی دەرمان‌حەمامو گڵەسەر و که‌فاوی بۆن‌خۆش و سەرنائوکه‌وتنی داوه‌پرچی
 ئارمووشناساو مووی مرداری خۆتاس‌ولووسدانی ئەو ژنانە‌ی له‌ چاوه‌پروانی
 هاوسەرەکانیان‌دان، به‌ لیواری جۆگەله‌که‌یه‌وه‌ نوساون! هیدۆ چێژی له‌ بینینی
 ئەو دیمەن‌ه‌وه‌ هەلمژینی ئەو بۆنە میینانە‌ وه‌رده‌گرتو هەستی نێرنه‌یی
 ده‌ورووژا، ته‌ماشای ئەو پەنجە شووش و خرنانه‌ی ژنه‌کانی ده‌کرد کاتی‌ک لیوی
 عەباکانیان پێده‌گرتو له‌ خۆیان ده‌هالاند، که‌ له‌ حەمام‌کردن، سێپ و پۆش
 هەلگەرپابوون. ژنه‌کان ئەو نێوه‌یان پرده‌کرد له‌ بۆنی حەمام. ئاواته‌خوازیو
 بجێته‌ نێو حەمامه‌که‌و له‌سەر هەمان جورنە‌ی ئەو ژنه‌ خۆی لێشووشتییه‌،
 ئەویش خۆی بشوات! هەرچه‌ند سەرنجی رووخساری ئەو شوخه‌ شەرمه‌ی
 دەدا، سویندت خواردبایه‌ سویندت لێ نه‌ده‌که‌وت، تاوه‌کو ئیستا نێرنه‌یه‌ک

سلاوتکی هه رامی لینه کردوو! گر شه و بریسکهی کولمه به فرو خوتناساکهی،
برای خوی ههیران ده کرد!

هیدۆ، به بینووی وهرگرتنی چه رخ یان شه مچه بو داگیرساندنی
جگه ره کهی، له لای نه و پیره میردهی به رامبه ری هه مامی له سه ر کورسییه کی
دار دانیشتبوو، هه لۆسته یه کی ده کرد. نه و پیره پیاسه ترپاتی ته ری هیچ
ههیرانیکی تیدانه مابوو، هه ر بوئه وهی پووزی نه و ژنانه به چاوی گهنجی که
به پیشیدا رته دهبون، ببینی، شووشه ی عهینه که زه ره بینه کهی ده سپیه وه،
به لام شووشه ی عهینه که کهی هینده ته لڅ بووه، چ که لکیکی وای نه ماوه!
هالاو و هه ناسه ی بو کاتی جاحیلی، هینده ی دیکه شووشه ی عهینه که کهی
ته لڅو تاریکتر ده کرد، بیناگا له وهی ده میکه که وتۆته لیژیوونه وه!

هیدۆ له گه رانه وهی بو گونده کهی خویان، هه والی غه دریکی گه وری
نه حمه دئاغای خاوه نی گونده کهی نه و به ری روویاری، بو کاکه ره شو ناوایی
هینایه وه، که چۆن که رامه تی مرۆڤیکی شکاندوووه نه تکی کردوووه
جووتیاره کانیش له داخان جه ژنیان نه کردوووه. که سیک تیک چووبیت، چۆن ناوا
هه لسوکه وتی له گه لدا بکری!

سالیک له مه و به ر و پیشنیوه پۆی یه کشه مه یه ک، له نه نجامی نه و
رووداوه جه رگ به ری له ده سته قه و مابوو، باری دهروونی تیک چووبوو. نه وه له
ژیانیدا سه ره تای رۆژنکی کاره ساتبار بوو. له و رۆژه وه هه میشه زستانان به
جلوبه رگی قوراوی هاورینان به جلوبه رگی تۆزاوی به دوا ی تراکتۆره کان ده که وت.
له هه رشوینیک تراکتۆری دیبایه، هه رچار تایه ی په نچه رده کرد. که م کهس
سه رگوزشته و چیرۆکی نه وی ده زانی که بوچی بوته قاندر و دوژمنی تراکتۆزان.

ئەوەشیان چیرۆکیکی خەماوییه، بەلام دنیا پەرسی بیته مه ک ههست بهو
نازاری ناکەن!

ههركاتيك ژنه كه یان ههركه سیکی دیکه لیتی دهپرسی: جه میل بو کوئی
دهرۆی؟ دهیگوت: دهچم مندا له کان دینهوه، سهرمایان دهییت له دهری!
ئەو ناگرهی بهربۆته ههناوی، به هیچ دلدانهوهیه ک دانامرکیتهوه، هیچ
سهردوولکهو لاواندنهوهو ههیرانیک نارامی ناکاتهوه. گیرفانی، بهدایم پره
له کهلاشووشه ی کورهکانی و بووکه له ی کچه که ی. ژنه کهشی پییه کی هه
له سهه قهبران یان به سهه ئه و لانکه دا دهگری که ههرسیک مندا له که ی
تیدا گه وره کردبوو. کۆلان، پره له زاقو زریقی مندا لی گه ره کتی. له بهرخویه وه
دهیگوت: کۆلانه کان وه کو خویان، بهس مندا له کانی ئیمه ی تیدانین! ئەو
پرسیاران هه ریک بوو میشکی دههاری: بو تاقه یه ک مندا لم بو نه ماوه؟
هه ره ندی ته می سهه نه ی نوکی ماله وه ی دهسری، ئیتر نه ی نوکی ماله که مان
مندا له کانی ئیمه ی تیدا نین! بوچی مندا لیك نییه پیم له سهه رپشتی دانی و
بلیم رۆله توزیک بۆم بشیله! خه می ئەوه مه له داها توودا کهس نازانی ئیمه
پینج سهه رخیزان بووین! ئەوانه و زۆر شتی دیکه ی له بهرخویه وه دهگوت. ناخر
مه ودا ی نیوانی به زیندوو مانه وهو مردنی مندا له کانم ههه دوو مهترو دوو
چرکه بوو. رۆژ تا نیواری مهراقی مندا له کانی کۆده کردهوه. هه موو رۆژنیکی
یه که شه مه ده بوو مه سیح هه ستیته وه، نه تو بلی مندا له کانی ئیمه ش
دهست به دامینییه وه نه گرنه هه لبسته نه وه! ... هه ره نده ئومیدی گه رانه وه ی
مندا له کانی وه که به دیار که وتنه وه ی مه هدی گه رانه وه ی موسایه بو ئەرزی
میعاد! به لام ههه چاوه روانه و، بهو ئومیده وه هه ناسه ده دات خه ونه کانی، له

په‌راسووی موعجیزیه‌کدا شین ببنه‌وه!

ئه‌و ئیواره‌یه، هه‌موو خه‌لکی گوندی له‌سه‌ربازو شوینه‌ ب‌لنده‌کان له‌
چاوه‌پ‌وانی دیتنی مانگدا بوون، بۆنه‌وه‌ی ئه‌گه‌ر مانگ ببینن، شاهیدی بده‌نو
به‌یانی بیکه‌ن به‌ جه‌ژن. ئه‌ورۆژه‌ جه‌میل بیته‌وه‌ی به‌ خۆی بزانی، چووبوه
گوندی ئه‌حمه‌دئاغای له‌ویهری رووباری، هه‌رکه‌ چاوی به‌ تراکتۆری مائی
ئاغای که‌وتبوو، وه‌ک ئه‌و خووه‌ی گرتبووی، ده‌موده‌ست هه‌رچوار تایه‌کانی
په‌نچه‌رکردبوو. کاتیک ئه‌و هه‌واله‌ گه‌یشته‌بوه‌ ئه‌حمه‌دئاغای، گوتبووی:
برۆن بۆم ببینن! پیاوه‌کانی به‌ شه‌قو زلله‌ جه‌میل ده‌هیننه‌ به‌رده‌می
ئه‌حمه‌دئاغای. دیاره‌ ئه‌حمه‌د ئاغا به‌وه‌نده‌ لێدانه‌ دلی ئاوی نه‌خواردۆته‌وه‌و
کوڵی دلی دانه‌م‌رکاوه‌، بزیه‌ فەرمان ده‌کات بیبه‌نه‌ ته‌ویله‌ی و‌لاخان، سه‌رو
سمیلۆ برۆی بتاشن، سه‌راوین هه‌لیبواسن، دوکه‌لی کای جو‌ی له‌ بن لووتی
بکه‌نه‌وه‌و قانگی بده‌نو دارکاریه‌کی وایشی بکه‌ن، چاوی خه‌لکی پێشکێ!
هه‌رچه‌ندی هه‌ندی‌ک له‌ پیره‌پیاوه‌کانی ئاویی تکاده‌کهن به‌و به‌ره‌جه‌ژنانه‌ی لێی
ببووری، چونکه‌ ئه‌و که‌سه‌ ته‌کلیفی شه‌رعیی له‌سه‌ر نییه‌و تی‌ک چووه‌، به‌لام
ئه‌حمه‌دئاغا م‌کو‌ر‌تر ده‌بی‌ت له‌سه‌ر سزادانو ئه‌ت‌ک‌کردنی.

عه‌تاری‌ک جه‌می‌لی ده‌ناسی و‌ چیرۆکی هۆکاری په‌نچه‌رکردنی تراکتۆره‌کانی
ده‌زانی. به‌رله‌وه‌ی باری ده‌روونی تی‌ک به‌جێت، رۆژیک مندا‌له‌کانی، که‌چه‌که‌ی و
دوو کوره‌که‌ی، خه‌ریکی یاریکردن بوون، جه‌میل به‌ تراکتۆره‌که‌ی کشاوه‌ته
دواوه‌، هه‌رسی مندا‌له‌که‌ی پان کردبۆوه‌و مردبوون، جه‌میل له‌ورۆژه‌و باری
ده‌روونی ده‌شی‌وی‌ت و هه‌ر تراکتۆری‌ک ببینێ، په‌نچه‌ری ده‌کات!

دوو رۆژ بوو هه‌ورێکی ره‌شو چل‌کن به‌رۆکی ئاسمانی به‌رنه‌داوه‌، رۆژێکی

گرژو مۆن بوو، هه‌والی ئه‌و غه‌دره‌ له‌نیسو جووتیاره‌کانی ناوچه‌که ئه‌و زار ئه‌و زاری ده‌کرد: غه‌درێکی گه‌وره‌یه‌! هه‌رچی له‌گه‌ڵ ئه‌حمه‌دئاغای بیهکن بارته‌قای ئه‌و که‌رامه‌تشکاندنه‌ی جه‌میلی نییه‌! کاکه‌په‌شو هیدۆ بریارباند ا‌تۆله‌ی ئه‌و غه‌دره‌ له‌ ئه‌حمه‌دئاغای بکه‌نه‌وه‌. گوندی ئه‌حمه‌دئاغای، سه‌عاته‌رییه‌ک له‌ گوندی ئه‌وانه‌وه‌ دوور بوو. ده‌یانویست به‌جۆرێک ته‌مبیی بکه‌ن بزانی ده‌ستیکی پۆلایین له‌پشتی خه‌لکی هه‌ژاره‌و نایه‌لێ هیچ زوڵمێک بێ سزا تیپه‌ریت. بۆئه‌وه‌ی هیچ ئاغایه‌ک زاتی کاری وا نامه‌ردانه‌ نه‌کات!

ئه‌وشه‌وه‌ کاکه‌په‌شو هیدۆ تراکتۆره‌که‌ی ئه‌حمه‌دئاغایان ناگر تیبه‌رداو له‌سه‌ر دیواری حه‌سارێش بۆی له‌ که‌مین بوون، بۆئه‌وه‌ی که‌ بۆ کوژاندنه‌وه‌ی تراکتۆره‌که‌ی هاتنه‌ده‌ری، بکه‌ونه‌ ژێر په‌حمه‌تی لووله‌ی تفه‌نگه‌کانیان. به‌لام ئه‌حمه‌دئاغاوه‌ک ریوی فیلباز ناخه‌یجی^(۱) و تیناکه‌وی! هه‌رچه‌ندی، کوره‌کانی خۆیان راده‌پسکینن بۆئه‌وه‌ی به‌چن تراکتۆره‌که‌ بکوژننه‌وه‌، ئه‌حمه‌دئاغا رێیان پینادا، ده‌زانی ئه‌وه‌ ته‌له‌یه‌، بۆیه‌، هه‌تاوه‌کو تراکتۆره‌که‌ کلۆکۆی دامرکایه‌وه‌ که‌س نه‌چووه‌ ده‌ری بیکوژنیتته‌وه‌.

کاکه‌په‌شو هیدۆ، کاتییک له‌ هاتنه‌ده‌ره‌وه‌ی ئه‌حمه‌دئاغاو کوره‌کانی بیئومید بوون، هه‌ر بۆ ترساندن و شکاندنی لووتبه‌رزیه‌ی ئاغایانه‌یان، چه‌ند ده‌ستپێژێکیان ئاراسته‌ی ده‌رگا و ماله‌که‌ی کرد، کاکه‌په‌ش گوته‌ی: نابیت به‌ دیار شکۆی شکاوی هه‌ژارانه‌وه‌ باویشک بده‌ین، به‌لکو ده‌بی گه‌رم‌اوگه‌رم ده‌بیت هه‌قیان وه‌رگرینه‌وه‌. ئه‌و ته‌مبیکردنه‌ بۆ ئاغ‌اواتی ناوچه‌که‌، مایه‌ی ترسو

۱. ناخه‌یجی: به‌هه‌له‌دانانچن، به‌هه‌له‌دانابردن.

دلەپراوکی بوو، که به دوو چاوی خوێان دهبانبینی له جیی هەر زولمییکی نهوان، دهستیکی نادیارى تۆله ههیه!

ته میکی سپی وهک هورپی لۆکهی پهپهکراو و لیزگهی پپرپی زیو، خۆی له قه دوو بالایی چیاى قهرهچووغ ئالاندووه، وهک به دواى ونبوویه کدا بگهپری! سهر به هه موو دۆلاو گهلی و کونو که له بهرو نه شکه وتیکدا دهکات. وهک پیچی مه ندیل، خۆی له بلندایی ناشی باى وه پیچا. ته میکی هیئنده گشتگیره ده رکى بازارگه و زوورگه زراویشی گرته وه، شوپبووه بو ناویه ندانی و خۆی له دۆل به دۆلی دهسوی ئامیزی به هه موو گرده کاند ده کرد. جار جار قوتکه یه کی بلند، وهک چاوشلکانی له گه ل خوردا بکات، سه رو گه رده نی خۆی له نیو ته متمو مانى هه لده کیشا. کاکه رهش، که له دابه شکردنی نه رکه کان جوو تکردنی به رکه وتبوو، له لایه ن باوکییه وه ئاگادار کرایه وه که ئیستا کره و زه وى نه رم بو ته وه، کاتی شوپرینه و^(١) په ریزیکی زۆریان هه یه بو نه وه ی شو ی بپرن.

کاکه رهش، جووته هیستریکی به کارو باره بانى هه یه و تیئالیکن، ده یه ویت له و په ریزی لای قه لاهیرا ده ست پیبکات، چونکه هیدوش زه ویه که ی له و ده ور به ره یه و له یه کترییه وه نزیک ده بن، بو ئه وه ی به یه که وه هاتو چۆ بکه نو له کاتی رووداوی نه خوازراو و نانه وه ی پیلان بو یان، ئاگاداری یه کتری بن. هه ردوکیان یه که و ده مانچه یه کی چوارده خوړو چه ند یه ده گ فیشه کیان بو روژی لیقه ومان و مه بادایى، له جوړکی ئالیکی و لاخه کانیا ندا شار دۆته وه.

کاکه رهش، گاسنو هه و جارو مژانه و نیرو بارینه و بنملو زهنگوله و

١. شوپرین: وهرد و شو، کێلانی زهوی و ئاماده کردنی بۆ کشتوکال.

دارکراوهو سەرمرژانکهو لاپووتەو قیسی جەلەهێ ناوی جوتیارێ ئامادەکردو لە پێداویستییه کانی جووتکردنێ، لە هیچی کەم نەبوو. لەگەڵ بارانی حەوتووی رابردوو، قەسەڵ بەسەر یە کتردا کەوتوونو بریقە ی دەدەنەو. پەریز سپیکێل^(١) بوو و کەرویشک لانی تێدا کردوون. لەو ئاقارە ی سەر سە دە ی جووتە هیستری، لە سەر سە دە ی جووتە گوێدریژی، دریژترە، چونکە دووری سەر سە دە کان بە گوێرە ی توانای و لاخە کان دیاری دە کرێ، بۆئەو ی لە کاتی هۆدانەو ی^(٢) سەر سە دە ی، پشوویک بدەن، قورسای راکێشانی گاسن و هەو جاریان لە سەر ملی کەم ببێتەو. زۆر بە ی جووتیارە کان لە کاتی جووتکردن شەرارو دەرییان دادە کەن بە گونرووتی جووتی دە کەن، لە بەر دوو شت: یەکیان، بۆو ی شەروارە کانیان نەدرێ. دوومین، بۆئەو ی لە کاتی هەنگاونان سووکترین و شەراریان لە لینگان نەهالێ. دەبی سێ جارێش زەو ی بکێلن: شوپرین، وەرد دانەو و توکردن، شوپرین و وەرد دانەو بە هەو جارو گاسن ئەنجام دەدرێ، هەر جارە ی یە ک خەت دە کێلن و جووتیار دەبی دەستەندووی داگرێ بۆئەو ی خەتە کە ی قوول بیت. توکردن نامیرکی سێ گاسنەو ئەویش و لاخ راپادە کێشی. جووتیار نانی بەیانی و نیوەرۆی لە ئاقاری دەخوات، تەنھا بۆ نانی ئیوارێ دیتەو مالتی.

کاکه پەش ئاوێنە ی بۆ هیدۆی پاگرتو قریوێهە کی کرد، بۆئەو ی جووتە کە ی بەریدا، ئیوارە ی بەرەو مالت بێنەو. هیدۆ دیگوت: کاکه پەش چاک نییە هی

١. سپیکێل: پەریزێک کە دوا ی بارانی پەلە دە کێلدرێ وەردو شو دە کرێ. کەم وایە ئەو سپیکێلانە لانی کەرویشکیان تێدا نەبی.

٢. هۆدانەو: کاتی سووپانەو ی جووتێر لە سەری سە دە (لەسەری خەتی جووتکردن) و لاخە کە ی دەنگ دەداو دەلێ: هۆۆۆۆۆ وەرە هۆا

تۆ جووته هیسترو به هیزن، به لام هی من جووته کەرن، شه ویلاگم شل ده بی
هیندهی هه چه یان لیبکه م! باوکه و دایکه و خیزانم ده لین خو تۆ شه ویش
ناحه سیسته وه هه جووتی ده که ی، هه چه هه چه ت ده گاته ماله جیرانان!
به و خواهی نه که ره یه ک رۆژم له ژياندا ماییت، مالم ده به مه شاری، قابیله
له برسان بمرم، له شاری کاسییه ک هه ده بی بیکه م، به خوی نه من له سه ر
به ردیش خۆم ده ژیینم! یان چه رخی چه قۆو مقه ست تیزکردنه وهی ده گیرم یان
ده به مه ته نه که چی و پریمزو فانۆسو سو به چاک ده که مه وه!

کا که ره ش به گالتوه ده یگوت: نه و جار بو له هه مامی مۆدهی هه ولیزی به شی
ژنان، نابیه ناتر؟ بو نه توو پیتوایه له هه موو هه وران هه ر بارانه کاک ی خۆم،
نه وهی بو عوسه لیده برنجی ریک که وت! واده زانی هه رچی چه رخی چه قۆو
مقه س تیزکردنه وهی پیبیت په سیره کی بو هه لده که وئ؟! باش بزانه، شار بنیاده م
قووت ده د، کاتیکیش ده یفتینه وه که لکی هیچی پیوه نه ماوه! ناکری به ناواتی
خه وتن له گه ل په سیره یه کی، کرمانجی چه وساو به جیبیلی، که چاوهروانی و
نومییدی زۆریان پیست هه یه! نه و جا نه دی نیمه، برا نین؟! چۆن دلت دیت نه من
به ته نه ا جیبیلی؟! نه من و تۆ زۆرکاری گرنگمان ماوه به یه که وه ته وای بکه ین!
نه تۆ پشتم چۆلبکه ی، دلنسام ده مکوژن! نه من به تۆوه هه م، ده ستوه که ری و
نازایه تی تۆیه نه منی له سه رلینگان هیشتۆته وه که س ددانی پیمدا رۆناچی!
خه لک، هینده یان نه من و تۆ به یه که وه دیوه، نه وانه ی ناویشمان نازانن که به ته تیا
ده مبینن ده لین نه دی کوا نه وه که ی دیکه ت بو له گه ل نییه؟ هیدۆ کوتی:

کاکه پەش بە سەری تۆ، شارم لە بەر ئەوەی پێخۆش نییه بێمه رێخە لۆکخۆر^(١)،
 لە بەر ئەوەمە لە شاری ئاغای لێنییه. لە گوندی وەکی گای قەش دیارین، لە
 دوور پرا دەمانناسن، پیاو لە شاری خۆی ون دەکات. ئەوجا لە شاریش بـ
 هەرکاتێک پێویستت بە من بوو ئاگادارم بکە دەلحازی دەگەمە لات، ئەمن پێم
 خۆشە هەموو حەفتە یەک بە سەر مائی ئاغایە کیدا بدەین، چما پۆستە مەشیتم
 لە بیر دەچی؟ بەر لەوەی ئەوان دەستمان لێبوه شیئن، دەبی ئیمە تە مەبیان بکەین.
 ئیمە، ئیستا بووینە تە دە کەسو زیاتریش، چە کمان هەیه، تەنها دوو کەسی
 بێچە کمان هەیه، ئەویش دوو شەو بچینه دەری چەکی ئەوانیش پەیدا دەکەین.
 ئیمە دەبی تە هەڵبەدەین لە گوندەکانی دیکەش دەستیان لێبوه شیئن و تە مەبیان
 بکەین، چۆن دەبینی ئەوان لە بەینی کرمانجان جیاوازی ناکەن، ئیمەش نابیت،
 ئەوانە ئازارمان دەدەن لە هەرشوێنیک بن، جیاوازی بکەین. ئەها ئەوئ روژی
 مشیر ئاغا لە ئاقاری، ئەو شوانە بەستە زمانە، مەبەستم توفیقو کە ی بێ دا کو
 بابە، ئاخەر دەلێی مەرە، هیئەندە بێزەرە، بە حەیزەرانا مارکوژی کردییه و سەری
 شکاندوو. ئاغاگان لە کرمانجان لە هەنجه تەن، باری هەنجه تیش بە کەس بار
 ناکرێ. بەراست پەنگە مەسەلە ی مام حەمە سەعدوونت هەر نەزانیی، دوینی
 مام حەمە سەعدوونی هاوسیما نەیتوانیوه تا بەرمانگی بەرپوژوو بیت، لە برسان
 بەدزی پلکە زێرینی روژوو کە ی شکاندوو، ئەو کاتە ی پلکە زێرینی خیزانی
 پوشتوو جەرە ئاوکی لە کۆلو بیری خویان هەڵبەینجی و بیهێنیتەوه مائی، مام
 حەمە سەعدوون بە فرسەتی زانیوه نانێکی هیئاوو روئی زەنگی تی هەلسو یوه

١. رێخە لۆکخۆر: بۆگە خۆر. کینایە بەوانە ی هەموو شتێک خۆن، تەنانەت
 پێخۆلە ی ئازە لیش.

خواردوویه تی، هه رچه نده پارشیویشی له گه ل پلکه زیرپینی خواردووو چۆته بن هه رزاله و خه لانه ی، جگه رهیه ک بکیشی له ترسی نه وه ی نه بادا پلکه زیرین زوو بیته وه، هه روه کو مارمژ قومی له جگه ره که ی داوه، گوپ له دوا ی گوپ دوکه لی ده رداوه، بۆنه وه ی هه رچی زوو ه جگه ره که ی ته واو بکات. وه ک نه وه ی بیه وئ پئی له کونی قانگ بدات، له به دب ختی مام حه مه سه عدوونی له ناکاو پلکه زیرین هاتۆته وه و جه ره که ی له سه ر ملی هیناوته خوارۆ له عه رزی دانه، ده بینی دوکه ل له و ماله ی داوستانه و بۆنی سووتان ده کات، به جوریک دوکه ل په نگاوی داوه ته وه، نه و کۆلکه تیشکه ی له ده لاقه که وه ده رژایه ژوو ره که به هو ی دوکه ل وه ک کۆله گه یه کی شین دیاری ده کات، پلکه زیرین سی و دووی لی ناکاو ده چیته ناوه ندی حه ساری، هه تا ده نگ ی تیدا ده بیته هاوار ده کات: هاواره خه لکی ناوایی فریامان بکه ون ماله که مان سووتا، ناگرمان له مالی به ربوو.

خه لکی ناوایی به خا که ناسو ناو و هه رشتیکی به رچه نگیان که وتوو له هه موو کۆلانه کانی گوندی به غار دا رژانه حه ساری مالی مام حه مه سه عدوونی، هه ر بابایه و دوو دوو و سی سی خویان به ده رگایدا ده دن، بۆ نه وه ی هه رچی زوو تره فریایان بکه ونو ناگره که ی به رزه فت بکه نو بیکوژینه وه، هه نگامه یه ک له و حه سارو ماله ی به رپا ده که ن، هه ر مه پرسه، کاتییک ده چنه ژوو ری ده بینن مام حه مه سه عدوون له بن خه لانه ی چاوی کوسکه کوسکیه تی و دیته ده ری و به کاوه خو ده لی: خزمینه ره بی خوا خیرتان بنووسی، به لام به خوا ی مالم ناگری تیه رنه بووه، من به رۆژوو بووم به دزی زیرپینی خیزانم رۆژوو که م شکاند، چونکه زۆرم برسی بوو و له خۆم رانه ده بینی بگه مه به ربانگی، به فرسه تم زانی به رله وه ی زیرین بیته وه، نانیکم هیناو رۆنی زه نگم تیه له سووی هه له سووی

خواردم، خهريک بوو بۆ جگه رهيه ک ديق بکه م، جگه رهيه کيشم پينکرد، نه و ژنه
ئاوا دنيای وه سه رگيږامو له ئاوايي ئابرووی بردم.

هيدؤ گوتی: کاکه رهش نه و رۆژوو شکاندنه کيشه ی مام حه مه سه عدوونيه
له گه ل خوی خوی يان نا، چ په يوه نديی به ئاغايه وه هه يه؟ به پالپشتی فه توای
مه لای گوندي که چهن د قوته حه ديسيکی وه ک بوختان به زمانی خوشه ويستی
نازدار داتاشيه بۆ مه حکوم کردنی مام حه مه سه عدوونی؟ ئاغا له سه ري
کردوه ده بی نیو عه ريه گه نم که فاره تی نه و رۆژوو به داته ئاغای له بری نه وه ی
به بی عوزری شه رعی رۆژووی شکاندوه. نه تو سه يرکه، نه وانه نه ويژدانيان
هه يه وه نه شه رميش له خوی ده کهن، چوونه ته نيو ژيانی تايبه تی هه مووانه وه!
به قسه کردنه وه رڤيان به ره و ئاوايي ده بری، هه رکه له گوندي نزیک بوونه وه،
بينيان دوو پۆليسی نه سپسوار به ره و مزگه وتی ده چن. کاکه ره شو هيدؤ له بهر
ده مانچه کانين به په له خویان له چاوی پۆليسه کان ونکردو خویان گه يانده وه
مالی، به لām هه ر سه غله ت بوون، بۆته وه ی بزائن مه به ستی نه و پۆليسه
له هاتنيان بۆ گوندي، چيه ه! دوو پۆليسه که لای مزگه وتی له نه سپه کانين
دابه زين، مندا له ورتکه ی گوندي ده وريان ليدان، له قايش و قروش و قامچی و
چه که کانين ده روانی، وه ک شتيکی سه ير. پۆليسه کان داوی هه وريان کرد،
بۆته وه ی نه و کاغه زه ی به ده ستiane وه بوو به هه ويری له ديوارى مزگه وتی بدن:
نه وانه ی ناويان له و کاغه زيه، ناوی سه ريازيبان هاتوه، ده بی له (ته جنیدی)
ئاماده بن، بۆته وه ی جلکی سه ريازى له به ريکه نو به چنه سه ريازى.

ئيواری، هه رکه خه لکی ئاوايي له سه ره ريش گه رانه وه، هه والی نه و کاغه زه
ناوهاتنه وه ی چهن د گه نجیک بۆ خزمه تی سه ريازى، بووه جی قسه وياس. هه ر

بابایه و به هه له داوان به ره و لای کاغه زه که ی ده پوات، بۆشه و ی زووتر بزانیته
 شه و ناوانه کین و چهنده که سن؟ هه رچه نده خوینده واریشیان نه بوو، به دیار
 کاغه زی هه لواسراوه و هه که په سیسه یان کرد بوو. نه وانه ی خوینده وارییان نه بوو زور
 به په له تر هه و لی نزیکی و نه و یان له کاغه زه که ده داو دریان به ئاپو رای خه لکه که
 ده دا، پیان له پشتی پی یه کتر دهنو قوچه ی کورته کو کراسی یه کتریان
 ده پساندا هه ندیک کۆلکه خوینده واره و فه قتی مزگه وتی هاتن وه ک چاوساغ
 چوونه نزیکی کاغه زه که، پووشکه یان به ده سه ته و به سو، پسته کانیان هینجه
 ده کرده و، به جوړیک که س له سه ر که س رانه ده و ه ستا! وه ک نه و ی جزو عه مته ی
 ده ور بکه نه و، پیکۆلیان له پسته کان ده کرد. بۆشه و ی خه لک پیان نه لێن
 نه خوینده واره ده یانگوت: نه و هه ر خه ت نییه، که س نازانی چ نوو سینیکه،
 به که س ناخویند ریتته و! له نا کاو مه لای گوندی هات، وه ک بیه و ی قوری هه زار
 خستی شل بکاته و، شاقه لی که واکه ی له به رپشتی رۆکرد. به مه لایه کو
 دوازه فه قتیان، ئیستاش به ته وای بۆیان له باریه ک (١) نه هاته ده ری، نه و ی
 لیان هه لکراند نه و به و هه ندیک ناویان به راستی خوینده و هه و هه ندیکیان
 سه روگو ی شکاندا هه موویان هه نجه تیان نه و به و ده یانگوت خه ته که زور
 ناخۆشه. که س نه بوو به پرونی به خه لکه که بلی کین نه وانه ی ناوی سه ر یازیان
 هاتوته و؟ خودا روه می کرد پۆلیسه کان له گونده که ی نه و به ری روه یاری
 گه رانه و، خه لکه که چوونه پیشیانو ده سه ودا مینیان بوون که له گوندی که س
 نه یه توانیه ناوه کان بخوینیتته و، به لکو پۆلیسه کان بۆیان بخویننه و. پۆلیسه کان

ناوه‌کانیان هه‌موو خوینده‌وه. تۆفیک ناوی له‌گه‌ڵ ئەو ناوانه‌ بوو که ده‌بنی بچیتە سه‌ربازی. تۆفیک زۆری پێخۆش بوو زوو بچیتە پێشو جلی سه‌ربازی له‌به‌ر بکات، چونکه هیچ شوینێک نه‌بوو رووی تیپکات، ده‌یزانی له سه‌ربازی ئەو جیاوازییه‌ کۆمه‌ڵایه‌تییه‌ که‌مه‌رنگه‌. به‌و هۆیه‌وه تۆفیک هه‌ر به‌ره‌زامه‌ندیی خۆی ئیمزای کرد که له‌ دوا‌ی ته‌وا‌بوونی خزمه‌تی زۆره‌ملیش، ئەو خۆبه‌خشانه له‌ ریزی سه‌ربازی به‌مێنیته‌وه‌و هه‌ر به‌رده‌وام بیت له‌ خزمه‌تی سه‌ربازی. تۆفیک له‌ ریزی سه‌ربازی هه‌ر نه‌هاته‌وه‌و پێ به‌ پێ پله‌کانی بری.

زۆر به‌سوون ئەوانه‌ی سه‌ربازخانه‌کانیان پێ له‌ مالی خۆیان خوشترو به‌ خواردنتر بوو!

به‌یانی رۆژنکی ساردو سامال، هیچ په‌له‌هه‌ورنکی په‌راگه‌نده‌ش به‌ بنمیچی ئاسمانیه‌و نابینری‌و نووزی بای نایه‌. شه‌وی دارو به‌ردی لێک به‌ستاه‌وه‌ مندالی ئاوا‌یی خه‌ریکی شکاندنو قرچو برکردنی شه‌خته‌ کرستاله‌یه‌کانن، لێشی ده‌خۆزو ده‌ستیان له سه‌رمان سووره‌هه‌لگه‌راوه‌، بۆ گه‌رمکردنه‌وه‌ی ده‌سته‌کانیان له‌نیو‌گه‌ڵو بنه‌هه‌نگلی خۆیان‌ی ده‌که‌ن، ئاویان به‌ لووتیدا دیته‌خواری‌و به‌سه‌رده‌ستی چاکه‌ته‌کانیان‌ی ده‌سپه‌نه‌وه‌، سه‌رده‌ستو قۆلی چاکه‌ته‌کانیان له‌ چلمی په‌قه‌هه‌لاتوو بریقه‌ی دی! به‌جۆرێک نه‌گه‌ر دوو رۆژی ره‌به‌ق له‌به‌ر ئاوی بنیی، نه‌رم نابیته‌وه‌و ناتویته‌وه‌، چه‌ند قات چلّم که‌وتۆته سه‌ریه‌کو شمشیری میسریش نابیرێ، به‌ ریز خۆیان داوه‌ته به‌رتاوی.

پیاوه به‌ته‌مه‌نه‌کانی ئاوا‌یی، له‌بندیواری مزگه‌وتی، ئەوانیش خۆیان داوه‌ته به‌رتاوی، هه‌ر بابایه به‌وه‌ی پێشه‌خۆی ده‌لی: سی‌به‌رم لێمه‌که ئەو سی‌به‌ره‌ی هه‌لگه‌ره‌ بۆ هاوینی! هه‌سه‌نه‌کوور، هه‌رکاتێک خه‌ونی بۆ ناماده‌بووان

ده گيرايه وه، کاکه رهش دهیگوت: هینده به جی و ری و به تام و چیژ دهیگيرايته وه ناتوانم به تامه زرویی و تاسه وه گوئی لینه گرم، چونکه وه ک خوم خه ونه کم دیبی، وایه.

حه سه نه کوور گوتی: شه وشه وه له خه ونمدا شه سپه که ی ره فعت ناغای له گهل شه سپه که ی عومیره ی وه کو ناوقات قسه یان بو یه کتری ده کرد، هه ر شیرین بوو گویان لیبگری! وه ک هه موو لایه کتان ده زانن، شه سپه که ی ره فعت ناغای، شه سپیکی زنجی قه ترانی بینیشان، ده لئی قیری ره شه! دیاره هه ر به هوی شه بینیشانییه ی بووه که به سه ر نه گیرا وه ته وه له لایه ن خاوه نه راسته قینه که یه وه نه ناسرا وه ته وه. شه سپ، وه ک یاخیبوونیک له ته ویله ی مالی ناغای هاته ده ری و چاویدا شه سپه که ویتی عومیره ی حاجی سمایی که له ده ری به سترابوو، هاتو له لای راوه ستا، به پیچه وانیه ی هه ر شه سپه گونیک دیکه که ده گنه یه کتری چه پوکان له عه رزی ده ده نو ده حیلینن ده که ونه سه ریاشوان بوئه وه ی غرووری نیرانه ی خویان نیشانی یه کتری بدن! شه وان به س سه ریان بو یه کتری ده له قانده، وه ک جوانووی یه ک ماینو ده رکزاوی یه ک مال بن. شه سپه که ویتی عومیره ی، وه ک شه وه ی وابوو بلئ: شه وه که ی کیشه ی ئیمه یه خاوه نه کانمان ناکوکن! شه سپه ره شی ناغای دیاربوو ده یوست گازانده ی دلئ خوی بو شه سپه که ویتی ده ربیری، شه ویش گوئی بو شل کردبوو: ئیمه خو نه بوینه مروقی سته مکارو ملهور که گه وره یی خومان له بجوو ککرده وه ی به رامبه رمان ببینن! یه کتری بکوژینو ره گورپیشه ی یه کتری به رینه وه! به خیلی و خوپه رستی کویرمان بکات! وه کو دوو له شکر به ربینه یه کتری! که هیشتا شمشیره کانیان خونی لیده چوړی، که چی نوژ ده که نو باسی دادپه روه ری ده که ن! که ولسی مروقیان کردو ته قه لغان

و رازپۆشی خۆیان، له په ناپرا هه رچی نارهوايه تيبه دهیکه، ئيمه لغاو دهکهن،
 که چی ناتوانن نهو رهگی یه کتر قه کردنه له ناوهوی خۆیان لغاو بکهن!
 باوه ده که ی؟ نه من فرم به سهر ئاغایانه وه نییه! به ده له لیم حالی مه به،
 نه من جوانووی ده رکزای کابرایه کی لای قه راجی بووم، که پیشه ی مه یته ری بو،
 عاشقی نه سپ و مایینی حدودو په سه ن بو، ده یانگوت: دایکمی له نیو عاهریان
 کر ببوو، هه ر بوئه وه ی منی بو بخاته وه! ئاخو ده یانگوت دایکم سه رجه له ی
 هه بووه، چوو زانم، وه کو دولدری ئیمامی عه لی، شه و دیزی خوسره وی، هه گبانی
 ده رویشی عه قدی، که ویتی قاپره شی سمکو تکی گه نج خه لیلی، که کاوئس
 ئاغا ده ئی: به باژیری شامیدا بیته خواری به ناو له شکری عوسمانیان، نه وه ک
 بلین سواره کی کورده چه ندی بیکارویه! له به رامبه ر نه یاره کانیان خۆیان به
 ئیمه هه لده ده نه وه، بو لاوانده نه وی پیاوه مه زنه کان خۆیان به ئیمه راناوه و نیوه ی
 نازایه تیبه کانیان بو ئیمه گه راندو ته وه! زو رجار خاوه نه کانمان به ئیمه وه ناسراون.
 نازانم ته مه منم چه ند مانگ بو، به لام نه وه م چاک له بیره هیشتا شیر ی دایکم
 ده مرئ، هه رچی چاوی پیم ده که وت ده یانگوت: کتومت دایکه حدوده که یه تی!
 باگه وره بیئت، له هه موو ده شتی قه راجو که ندیناوه و سه نیه و مرکییه ی، ناوی
 ده رده کاو، یه که م نه سپ ده بیئت!

نهو هه واله به گونده کاندایلاو بووه، هه ر شه وش بووه هو ی شه و ی بمدزن:
 شه و نک دایکم هه سستی به شتیکی نامۆ کرد که له دیواری ته ویله که مان
 ته په ی ده هات. دایکم جار جار بوئی به منه وه ده کردو به لموزی ده هیئنامه وه
 به رسینگو به روکی خۆی بوئه وه ی پاریزگاریم لیبکات، چونکه ترسیکی
 لینیشتبوو، وه ک خوا له دلی نابیت نه منی لیده دزن! له نا کاو خشتیک له

دیواری تهویلە که مان دەرہات، ئەوہ دوو ئەوہ سێ، بوو بە شەبەقیکی گەورە، دەرگاہیەکیان کردووە لە دیواری، یەک لە دزە دیوارپەرکان ھاتە ژووری، تاریک بوو، دایکەم دەیفەرماندو جووتەیی داوێشت، لێ، بێسوود بوو. دزەکە دەستی لە تاریکیی دەکوژا، دیاربوو بە دواي مندا دەگەرا، ئەوئەندەم زانی دەستی کەوتە سەرپێشتم، دەستی لە ملی کردم و ناوچاوانی ماچ کردم: ئەوہ تاگرتما ھەر زوو پشەتێنە کە لە ملی کردم و ئەوئەندەم بردمە دەرێ و ئەمنیان لە داکم دزی. ھەر ئەوئەندەم لە دواي پەرۆشتنێکی دوورو درێژ، خۆم لەنیو ئەوئەندەم مائی پەفەت ناغای دیتەوہ. دزەکانیش پیاوہکانی خۆی بوون. بە ھۆی ئەوہی ھێچ نیشانە یەکم بە بەدەنیوہ نیہ، خاوەنە کەم نەیتوانی بمرۆژیتەوہ، ناخۆ چەندەم بەدوادا گەرايێتا ئومێدیکی زۆری لەسەر گەورەبوونی من ھەڵچەنیبوو! ئەوئەندەم لە بەرزگی دایکمیان ھەڵگرتم، دووجار بەکەیفی دلی خۆم نەمھیلا ندووہ! چونکە ھەمیشە خۆم پێ ھەرامە، ئەو جۆیە ناغای دەمداتی ھەرامە، ئەو ناخوورە کاو جۆم بۆ تێدەکەن، دەلێن گواہی ئێسکو پروسکی ھەمەشوانیکی تێدایە کە زیندەبە چالیان کردووە. ئەو زینو قایش و قروش و بەرەو گولینگو لغاوہم، ھەمووی بە خەلک کێدراوہ، ئەو نالەندە کوشیک مندالی سەرکەو بنکە ھەییو زۆر دەستکورتە، ھەرچار پەلم نال دەکات، کەچی یەک فلسی نادەنی. زۆرجار لە سەر ناخوورە پەر لە کاو جۆیە کەم دۆش دادەمیئم: داخۆ چەندەھا ناخوورە پەر لە نالیک لەسەر ئێسکو پروسکی خەلکی بێدەسەلات و بیتاوان دروست کرابن! ئەوہ ئیمەین نە کەس دەچەوسینیئەوہ نە کەس بە کۆیلە دەگرن! بەپێچەوانە ی مەرۆقەکان ھەرگیز نەمانگوتووہ ئیمە خاوەنی ماھییەتیکی ئەفسوونابوین و فیز بەسەر

بوونە وەرەکانی دیکەدا لیبەدەین! بەشایەدی ھەموو دنیا ھەرتەویلە یە ک ئیمە
تیدا بووین، ھەرگیز قەدەغەمان نەکردوو، نێرە کەر بە زمانی خۆی نەزەرپۆ
مانگا بە زمانی خۆی نەبۆرینی! ئەو پۆژانە، دوو بەران شەپەقۆچیان بوو، ئیمە
کەوتینە بەینیان: چما ئیوێش بوونەتە بنیادەم؟ میراتی بابتان بەش بکەن! یان
لەسەر پاوان و زەوی زار ئاوا لە یە کتری دەدەن! بەسە ھەمی مەوێنە!

مام ھەسەنە کوڕ، بەردەوام بوو لە گێرپانەوێ خەونە کەمی و چۆنیەتی
باگۆدانەوێ ئەسپە کەوتی عومێرێ بو ئەسپە کەمی رەفەت ئاغانی، ئەویش
بە نۆرێ خۆی دەردەدڵ و گلەیی و گازەندەیی خۆی کرد: مەوێ کەن، بە قسەیی
خۆیان خۆپەرست و ژینگە دۆستن و ھەقی ھەموو بوونە وەرێک دەپاریزن. ئەو
قسانەیان لە گەڵ کردەوێ کانێان پێکدەگرم ھەرچەند دەکەم تێک ناکەنەو، بو
نمۆنە: یە ک لە کارە دزیوێ کانێان وە ک دیارە ئەو یە ختە بارگینانەیی دەیانبینی
ھەموویان وە کو من و تۆ ئەسپە گون بوون، لە گەڵ ماینە کان جووت دەبوون و،
چێژیان لێک وەرەگرت، کەچی، لە عەرزێیان دان و بەرزەفتیان کردوون و گونیان
قەلاشتەنەو، خەساندنیان، ھەربۆنەوێ بەھیزین و ئارام بن! دەستکاری کاری
خودایان کردو بیبەشیان کردن لە چێژی جووتبوون لە گەڵ ماینە کان! ئەوێ
دەرھەق ئیمە دیکەن، عەبیکی زۆر گەورە، دوور لە پرووی تەرسی ئیمە،
وەک تەرس وایە بە نیوچاونیانەو! بیجگە لەوێ دەمانخە سین، رەگە زیشمان
دەگۆرن، ئەتۆ زەینی خۆ بەدەییە چ کاریکی ناپەوانیان بەرامبەر بە ئیستر کردوو،
ھەر بۆنەوێ باربەرێکی بەھیز بخولقینن و باری قورسیان بۆ بگەییە نیتە سەر
شاخی و شوینە ئاستەمە کان!

لە خۆیان ناپرسن کێ ئەو ھەقەیی پێداون؟ ماینی لە کەری چاک بکەن کە

دوو ږه‌گه‌زی جیاوازن ه‌ر بۆته‌وه‌ی ئیستریان بۆ بخاته‌وه‌! تا‌که‌بو‌نه‌وه‌ره‌ زاو‌زی
نا‌کو‌ نا‌بیټ به‌ دا‌ک و باب! مرۆقه‌کان به‌ که‌تنی خو‌یان شک‌دیټ بۆیه‌ ده‌لین
نه‌گ‌ر ئیستر بزیت، دنیا کا‌ول و نا‌خیرزه‌مان ده‌بیټ!

مرۆقه‌کان جیاوازییان له‌ ږیزی نا‌ژه‌له‌کانیشدا‌ کردو‌وه‌: که‌ریان به‌ پله‌ی نزم
نه‌ژمار‌کردو‌وه‌، کا‌تیک له‌ ئیستر ده‌پرسن بابت ک‌نیه‌؟ پ‌یی شه‌رمه‌ بل‌ی بابم
نیره‌که‌ره‌، ده‌ل‌ی نه‌سپ خا‌مه‌!

نازادی به‌لایه‌قی ئی‌مه‌ نازان، که‌چی سه‌رو بن‌ی زمانیان با‌س ه‌ر با‌سی
نازادی و داد‌په‌روه‌رییه‌. ه‌هر‌ږۆژه‌و خا‌وه‌نیک‌مان ه‌ه‌یه‌، یه‌ک به‌وی دیکه‌مان
ده‌فرو‌شی. ه‌ر سا‌تمه‌یه‌ک به‌ک‌ه‌ین یان سه‌مان به‌خواری دا‌بنین، قسه‌ی
خو‌شیان نه‌وه‌یه‌: ده‌ک‌ک زیر‌که‌ له‌ کونی چا‌وت بدا‌ت! یان ده‌لین وه‌شش‌شه‌!
ه‌ه‌ی دا‌که‌که‌ی سه‌حه‌بی ه‌ه‌وه‌لیټ ده‌گ‌یم!

نه‌و گاجو‌تانه‌ی ده‌یا‌بنینی له‌بن نیری کرا‌ون و جو‌وتیان پ‌نده‌که‌ن، ه‌ه‌مو‌ویان
جوانه‌گای په‌ر‌ینی سو‌ون ږۆژنه‌بو‌و به‌هو‌ی تی‌ږه‌ږی له‌کا‌سی جو‌وتبو‌ون، چه‌ند
چ‌یریک زگا‌وزگ نه‌خه‌نه‌سه‌ر زه‌وی، دوا‌ی نه‌وه‌ی خه‌ساندنیان، ئیستا‌ چ‌یره‌به‌که‌ری
دنیا‌یی به‌لایاندا‌ تی‌په‌رن می‌ش می‌وانیان نییه‌و ه‌ر نه‌زه‌ریش نا‌که‌ن!

له‌ نیری پ‌یش مه‌ری ب‌روانه‌، نه‌وه‌ی زه‌نگو‌لی له‌ ملیه‌و پ‌یشه‌نگی
می‌گه‌له‌مه‌ری ده‌کا‌ت، نه‌ویش ته‌گه‌ی نی‌و بزنان بو‌و، جا‌ر نه‌بو‌و له‌کا‌تی
جو‌وتبو‌ونیدا‌ چه‌ند بزنی‌ک کو‌ور نه‌کا‌ته‌وه‌، دوا‌ی نه‌وه‌ی ه‌یلکه‌گو‌نی نه‌ویشیان
ده‌ره‌یناو خه‌ساندیان، ئیستا‌ بزنه‌به‌ته‌گه‌ی دنیا‌یی بۆته‌ دا‌ک و خو‌شکیان!

نه‌سه‌په‌که‌ی ږه‌فه‌ته‌ی به‌نۆره‌ی خو‌ی ها‌ته‌وه‌گو‌: مرۆقه‌کان کار‌یته‌ی له
چا‌وی خو‌یاندا‌ نا‌بنن، به‌لام زله‌کای له‌ چا‌وی خه‌لک‌یدا‌ ده‌بنن، نه‌و ه‌ه‌مو‌و

ئیشه پیسانه‌ی خۆیان نابینن، که چی نه‌گه‌ر به‌کیکیان رابکشی و گه‌وز بدات، پییده‌لین: خۆ نه‌بوو ته و لاخ ده‌گه‌وزی! نه‌من، به‌رام به‌ر مروڤه‌کان بیئینسانی ناکه‌مو نالیم هه‌موویان خراپن، نه‌گه‌ر باشیان تیدا نه‌بایه دنیا به‌جاره‌کی کاول ده‌بوو و ئاوا رانه‌ده‌وه‌ستا! دنیا له‌سه‌ر پشته مروڤه‌ باشه‌کان، له‌وانه‌ی ده‌کو ئیمه باری سه‌رشانیان گرانه‌و هه‌میشه نرکه‌و ناله‌یانه، راوه‌ستاوه. زۆرم پیسه‌یره‌ ئه‌و هه‌موو خۆنده‌واری و عیلمو مه‌عریفه‌ته‌ فێرده‌بن، له‌جیاتى ئه‌وه‌ی له‌ خزمه‌تى مروڤ و نازۆل و ناشتى پیکه‌وه‌ژياندا به‌کارى بێنن، که‌چی ده‌چن له‌ رق به‌رقه‌ی یه‌کترى، چه‌کى قه‌که‌رو مالوێزانکه‌رى پێ سازده‌که‌ن! ئه‌وه‌ی ئه‌وان ده‌یکه‌ن ئیمه بیکه‌ین، ته‌نه‌که‌مان له‌ کلکى دێخنو مندا ره‌ه‌ورتکه‌ی دنیا ییمان به‌ دوو دێخن! ده‌سه‌لاتى خۆیان به‌سه‌ر هه‌موو گیاندارێکدا ده‌سه‌پیننو ده‌لین: خودا فه‌رموویه‌تى بیناده‌مم له‌ سه‌ر جوانترین شیوه‌ دروست کردوه، لاقو گه‌زافى پێوه‌ لێده‌ده‌ن! ئیمه، هیشتا جووته‌یه‌ که‌مان له‌ یه‌کترى نه‌دابوو، ئه‌وان، گرم قابیل هابیلی براهی خۆی کوشتو ئیستاش ئه‌و کوشتاره‌ به‌رده‌وامى هه‌یه‌! ئیم ناکه‌رپن ئه‌ورۆ له‌گه‌ڵ تۆدا باسى عه‌رشو قورشى بکه‌م، ئه‌وه‌ پیاوه‌کانى میرغه‌زه‌بى خاوه‌نم به‌ دوامدا هاتن بمبه‌نه‌وه‌ ته‌ویله‌ی، دلایان زۆر پیسه‌! بوئه‌وه‌ی تیکه‌لى که‌س نه‌بم. به‌ر له‌عنه‌تێ خۆی بکه‌ون، گوشتى زۆربه‌ی بوونه‌وه‌ره‌کان ده‌خۆن، پیساییان له‌ پیسایى هه‌موو بوونه‌وه‌رێکى بوگه‌نتره‌!

٢١

زهرده په پره، خۆر خه ریکه له که لینی ته پۆلکه کانی زووری، له دیارو نادیاړی،
 ئاودیو ده بیټ، دهستی ته نیا به چهند په له هه ورکی په راگه نده راده گات به زرگیان
 سوور بکات. تازه خه ریکه مه لای نوژی شیوان بانگ بدا. دنیا شره که ^(١) بووه،
 سیږه خه ریکه هه لگیرئ. ته قه ی سوکانی پاسکیله که ی نه نوهری، له وکاته ی
 خوی به ده رگای حه ساریدا ده کیشئ، هیدو دهستی بو ده مانچه که ی ده بات،
 وهک خۆئاماده کردنیک بو هه رنه گه ریکی نه خوازارا و له ناکاو، بو نه وه ی
 بتوانئ ده ستوه که ری بکات، ئاخو زوړجار ده یگوت: پیاو ته نها ئیواران له کاتی
 نانخواردنئ زه فهری پیده بردرئ! به لام ژنه که ی له و کاته دا خه ریکی داخستنی
 ده رگای کولانه ی مریشکه کانه، گوئی له دهنگی ژنه که یه تی له گه ل یه کیک
 قسه ده کات: نه وه کاک نه نوهره، یاخوا به خیر بی سهرچاوی خوشکی خۆت،
 فهرموو، به خوا ی دلم خه به ری دابوو میوانتیکی عه زیمان دیت. نه نوهر مالی
 له یه کیک له و گوندانه ی بناری چیا ی قه ره جو غیبه، هه رکه له ده رگای ژووری
 نزیک بووه وه هیدو گوتی: فهرموو فهرموو یاخوا به خیر بی سهرچاوی کاک ی

١. شره که: نه نۆر پووناک نه نۆر تاریک.

خۆت، ئەوڕۆ لە گەڵ کاکه‌پەشی که له جووتی ده‌گه‌پاينه‌وه باسی تۆمان ده‌کرد: ده‌مێکه دیارنیه! ئەنهر به‌دهم وه‌لامدان‌ه‌وه‌ی هیدۆی، پاسکیله‌که‌ی به‌ر‌قه‌وه به‌عه‌رزێدادو دوا‌یی به‌ دیواری هه‌له‌په‌سارد، له هیدۆی به‌ ژوور که‌وت، له دوا‌ی چاکو چۆنی وه‌ه‌وال‌پرسین و بێ‌مزه‌په‌تی: بۆیه هاتمه‌ م‌ال‌ی ئیوه چونکه ئیوه له م‌ال‌ی دوو که‌سن، لێره نازادین له هه‌موو قسه‌و‌یاسی نه‌ی‌نیی به‌ینی خۆمان.

ئه‌نهر گوتی: دوا‌ی نان‌خواردنی، کاکه‌پەشی ناگادار بکه‌وه بێته ئیهر، کاری ژۆر گرنگ پێیه‌تی وه‌ه‌ر سێکمان ره‌نی خۆمانی له‌سه‌ر بده‌ین. ژنه‌که‌ی هیدۆی به‌دهم هینانی ته‌شتی نانه‌که‌ گوتی: کاک ئەنهر توخوا ئەوه‌ بۆچی زووتر نه‌هاتی بۆنه‌وه‌ی نان‌یکی باش ساز بکه‌م، چونکه‌ خواردن‌یکی وامان نییه، به‌ خوا‌ی نانی شه‌رمه‌زارییه، به‌ رووقایمی خۆم له‌ پێشت داده‌نیم، ده‌ی، به‌ لاش نییه‌ گوتوویه‌نه: «م‌یوانی دره‌نگ وه‌خت نانی له‌سه‌ر خۆیه‌تی!» ئەنهر گوتی: نا نا توخوا وا مه‌ل‌ی! ئەو پاسکیله‌ له‌عه‌نتیه‌ ده‌رد‌یکی وای داومه‌تی ئەگه‌ر به‌ردانی‌ش بخۆم وه‌کی نێره‌عه‌له‌شیشی حه‌لی ده‌که‌م! هیدۆ گوتی: نه‌ر‌ی به‌راست ئەنهر که‌هاتییه‌ هه‌سار‌ی ئەو شه‌ره‌ ده‌سته‌ویه‌خه‌یه‌ چی بوو له‌گه‌ڵ ئەو پاسکیله‌ تێره‌مه‌ی کردت؟! ناخه‌ر ئەوکاته‌ی هاته‌ ژوور‌ی، هێشتا ناسه‌واری ئەو شه‌ره‌ی به‌ روویه‌وه‌ دیار‌بوو. دوا‌یین قسه‌ی له‌گه‌ڵ پاسکیله‌که‌ی ئەوه‌بوو گوتی: به‌بیرم نایه‌ به‌س جار‌یک بێ‌گرفت نه‌منت گه‌یان‌دبێته‌ج‌ی، یان زنجیرت پساوه، یا په‌نچه‌ر بووی، یان که‌لای بۆله‌ره‌نت هه‌له‌و‌ه‌یون، یا ره‌ینگت خوار‌بووه‌ په‌یده‌رت شکاوه، کوهره‌ چووزانم خه‌ریکه‌ شیت ده‌بم به‌ده‌سته‌وه! ناخه‌ر ئەو پاسکیله‌ ده‌مێک بوو ده‌سته‌به‌رداری دنیاو ژیان بووبوو، به‌لام ئەنهر ده‌ستی له‌یه‌خه‌ی نه‌ده‌کرد‌وه‌وه‌ ده‌سته‌به‌رداری نه‌ده‌بوو، هه‌یچ هه‌ه‌رازو نشیو‌ن‌یکی هه‌له‌نه‌بوارد‌بوو، ده‌مێکه‌ له‌نیو

جوغزی ئەو دنیایە گەورەییەدا دەخولیتەو، رۆژنیک بە خاترجەمی دانەنیشتووە، رۆژنیک نەبوو هەردووکی قۆچی سووکانه کە بە دەستی یەکیکەو نەبێ و نەپەتینی! هەر نرکەو نالەییەتی، هەرچی دێ سواری دەبێ، بێئاگا لەوێ چەند شەگەتو داھێزراو. چیرۆکی سەرچەلە، ئەو پاسکیلە گەر بەوردی بنووسی هیچ نەبوێ، یە کجار دوورو درێژ!

سەرەتای هەرەتی گەنجیتی خۆی بە مامۆستایەکی تازەدامەزراوی یەک لە گوندەکان بە خشی، رۆژانە لە شاریرا دیھێنایە گوندی و دیگەران دەو. مامۆستا تازە فێری پاسکیلی دەبوو، زۆرجار لە پر سەرانگرتی کەندو ئاودران دەبوو، هەردەستایەو خۆی دەتەکاندو سوار دەبوو. سەرەپای ئەو هەموو دەردەسەرییەش، بوو بوو قوریانی ناکوکی بەینی مامۆستاو ئاغای گوندی: ئاغا هەولێ دەدا قوتابخانە کە داخێ نەبادا خەلک خۆیندەوارین! خەلکی ھاندەدا کە مامۆستا زانستی شەیتانی فێری منداڵە کانتان دەکات، رینگای پیمەدن! ھەندیک قوتابی تەمبەلێ فێر دەکرد سووژنو دەرزی لە تایی پاسکیلە کە رابکەنو پەنچەری بکەن، بۆئەوێ مامۆستا بێزار بکەنو گوندی بە جییلێ. ئەو پاسکیلە، سەردەمی کە لە گەل خولانەوێ رینگو تایی کانی، ماشەری تەمەنی خۆی ھەلدەوێزنی، ئیستاکەش کە لە زەردەپەری تەمەنیدا، دانەنی سینی پایدەرە کە قەفی زنجیرە کە، داستانێ بەرائەتی منداڵە کانی، لە بەرامبەر کردووە دزیو کانی ئاغا حینجە دەکا!

لە دواي ئەو هەموو کارەساتە بەسەر ئەو پاسکیلە ھاتووە، تازە بە تازە کاک ئەنوەری چەمبەری دیھوێت وەکو جوانە ئەسپی شینی قەزوانی، لە دەشتی قەراجو کەندی ناوێ تەراتینی پێبکات! ناخ ئەو پاسکیلە تێر تەمەنە،

به‌ری ئه‌و ته‌قرو شه‌قهری ناگری، هه‌موو نازای به‌ده‌نی سه‌واوه، جیره‌جیری سه‌پرینگی بن زینه‌که‌ی پۆژه‌پێیه‌ک ده‌روات! حیکایه‌تی زه‌مه‌نیکی یه‌که‌جار دوور ده‌گێرێته‌وه، چه‌ند گه‌لۆ قوون خۆیان به‌سه‌ریدا هی‌ناوه: ئی مامۆستا، کریکار، قوتابی، پۆلیس و... جا کێ نا؟ ئی پان، قه‌له‌و، پووج، بۆگه‌نی، به‌موو، بی‌موو، به‌س مه‌گه‌ر کورسی و جورنه‌ی هه‌مامی ئه‌و هه‌موو جوړه‌قونه‌ی دیبیت! له‌و هه‌موو بێنه‌وبه‌ریه‌یدا هه‌ر باشه‌ ماویشه‌! هاوته‌مه‌نه‌کانی هه‌ر ئیسکو پرووسکیشیان نه‌ماوه!

کاکه‌پەش به‌ژوورکه‌وت. دوا‌ی به‌خێره‌ینان و نه‌حواله‌پرسیی نه‌نوه‌ری: به‌رله‌وه‌ی بی‌مه‌ ژووری باسی شه‌رتان ده‌کرد، ئه‌وه‌ کێ له‌گه‌ل کێ به‌شه‌ره‌هاتوه‌؟ ئه‌نوه‌ر گوتی: ئه‌وه‌ شه‌ری به‌ینی مزو پاسکیله‌که‌مه‌، هیدۆ بۆته‌ پیاری مه‌سه‌لتان، خه‌ریکه‌ پێکمان دینی و قه‌زاوه‌تمان له‌ مابه‌ینیدا ده‌کات! ئه‌نوه‌ر، کۆلی له‌ پاسکیله‌که‌ی دانه‌مرکاوه‌ته‌وه: هاتیه‌ته‌ لووتم! ده‌ست به‌ده‌مه‌ کوتکه‌کی هه‌موو به‌ده‌نی بشکێنم و تیکسی بکه‌مه‌وه، که‌لکی پێه‌نه‌ماوه‌! هیدۆ به‌ گالته‌وه: وا بزانم دایکی مه‌لیکی به‌و پاسکیله‌ی گوارزاوه‌ته‌وه، ئه‌وکاته‌ی به‌ بووک چووه‌!

کاکه‌پەش ده‌می‌ک بوو ده‌یو‌سیست نه‌نوه‌ریش ئا‌صاده‌ بی‌ت بۆته‌وه‌ی له‌ چه‌ند قسه‌و بریاری سه‌ره‌رپۆشیانه‌ی هیدۆی ئا‌گاداری‌ت، بۆته‌وه‌ی ئه‌ویش به‌ نۆبه‌ی خۆی کاریگه‌ری له‌سه‌ر دا‌بنی که‌ بیر له‌و چوونه‌شاره‌ی نه‌کاته‌وه، بۆیه‌ ئه‌و کاته‌ی به‌ فرسه‌ت زانی: که‌واته‌ با ئه‌نوه‌ریش بی‌ته‌ حاکم له‌ به‌ینی مزو هیدۆی. هیدۆ، ماوه‌یه‌که‌ و‌رینه‌ی چوونه‌شاری ده‌کات، ده‌یه‌و‌یت باش به‌ خراب و جوانی به‌ دزی‌وی بگۆرێته‌وه، له‌ کاتی‌که‌دا ئی‌مه‌ زۆر کاری گ‌رنگ‌مان ماوه‌ به‌یه‌که‌وه‌ ته‌وا‌وی بکه‌ین! هیدۆ گوتی: به‌هه‌له‌ لێم حا‌لی مه‌به‌، هه‌تا ده‌مرم

دهرویشی جهزمه گرتووم، تا زولم و زۆرداری هه بیئت، بهرم ناداو ساکین نابم!
 کاکه پەش گوتی: کاکه! نهوسه ردهمه پيسه ی ئیستا تووشی هاتوین، نهوه
 ئی نهوړۆ نییه، نهوه نهو میراته یه، که باپیرانمان بۆیان جیهیشتوین، نابی
 ئیمه ش بۆ نهوه کانی دواي خۆمانی به جیهیلین!

نه نهوه پێوهی دیاره بۆ کاریکی گرنگ هاتووه و هه والێکی ناخۆشی پێتیه،
 چونکه رهنگی په ریوه، خه مینک پروخساری سواق داوه، له حه ژمه تان له ناخی
 خۆیدا وردوخاش ده بێ: بۆیه به په له هاتم، تاكو پیت رابگه یه نم نهو گونده ی
 هاوسی گونده کە ی ئیمه، ناغای گوندی برازایه کی زۆر بیرۆشتی هه یه، هه موو
 کرمانجه کانی له زه لاله تو له زهواق ناوه، خۆی به جیگره وه ی مامی ده زانی، بۆیه
 هه لپه ی ده سه لات به رچاوی تاریک کردوه، له هیچ کاریکی ناوه و نا پیرینگیته وه،
 تاوه کو ئیستا ته نها سووخره و پیگارو دارکاری جووتیاره بیده سه لاته کانی ده کرد،
 به لام ئیستا به و هه موو جه زه به یه دلی ئاو ناخواته وه، ده ست بۆ نامووسیشیان
 ده بات! له و چهند رۆژی دوايی، برازای ناغای، هه ر به که ره زه پری، پریدا وه ته کچی
 پیاوێکی زۆر شه رم به خۆ، ته نها بۆ شکاندنی که سایه تییه که ی! چونکه پێیوايه
 نهو پیاه، نهو ریزی له نیو خه لک هه یه تی، له سه ر حیسابی ناغایانه ی نه وانه و
 له ریزی نه وان که م ده کاته وه! له و گونده ی، ژیانیان له خه لکی ته سک کردۆته وه.
 نهو پیاه، له ورۆژه وه چهند جار له حه یفی بیده سه لاتیی خۆی و پاراستنی ئابرووی
 که چه که ی، ویستویه تی خۆی بکوژی. کچیکێی حه ریمگران و سه نگین و سه لار،
 هه موو ئاوايی باسی ره وشته رزیی نهو ده کهن. ئیستا له دواي نهو سووکایه تی
 پینکردنه به جوړیک ناوی زراوه، هه تا نهو کورهی خۆشیشیده ی لئی سارد
 بۆته وه، که چه ی به سه زمان نازانی چبکا!

کاکه‌ره‌شو هیدۆ، به‌و هه‌واڵه‌ ره‌نگ و پروو‌سان تی‌کچه‌رژا. کاکه‌ره‌ش وه‌ک
خه‌سه‌له‌تی هه‌میشه‌یی خۆی، کاتیک گو‌یی له‌ شتیکی وا ده‌بیت، یه‌ک قسه‌،
ته‌نها هه‌ره‌شه‌یه‌ کیش ناکات! ده‌که‌وته‌ کرۆشتنی مووه‌کانی سمی‌لی، چاوه‌کانی
وه‌ک چاوی پلینگ پر ده‌بن له‌ په‌لامار. ته‌نها هیدۆ نه‌وه‌نده‌ی گوت: خه‌م
له‌دوا‌ی خه‌م! خه‌م له‌دوا‌ی خه‌م!

نه‌و پرووداوه‌ نه‌و زار نه‌و زاری ده‌کرد، هه‌رکه‌سی‌ک چاوی به‌ که‌سی‌کی
دی‌که‌ ده‌که‌وت، یه‌که‌م قسه‌ی نه‌وه‌بوو: نه‌ترانیوه‌ برا‌زای نا‌غای له‌ پ‌یی گو‌می
شیرناوی، ده‌ستی له‌ مه‌مکی کچی کرمانجی‌کی داوه‌ له‌به‌رچاوی ژنو کچی
گوندی مه‌مکی گرتووه‌؟ کچه‌ش زۆر گریاوه‌و زۆری دادو فی‌غان کردووه‌، وه‌ل‌ی
بی‌سوود بووه‌: «تاس بشکی، به‌س نه‌زینگی!»

کچه‌ زۆری فرمی‌سک دا‌باراندووه‌، به‌لام کوا د‌لی زالم به‌ فرمی‌سکان نه‌رم
ده‌بی! بابی به‌ گریان نه‌ده‌گریا، نه‌بادا و یقاری پیاوانه‌ی برووشی، له‌ هه‌ناودا
ده‌گریاوه‌ی گوت: خۆزگه‌ هه‌موو منداله‌کانیان سه‌ر بری‌بام، ته‌نها ده‌ستی‌ان بۆ
نامووسم در‌یژ نه‌کردبایه‌!

نه‌و به‌ پی‌چه‌وانه‌ی نه‌وانه‌، قه‌ت بۆ زالم نه‌وی نه‌بوو، نه‌وی‌بوونی پی‌ که‌سری
شان بوو. له‌و پیاوه‌ به‌و یقارانه‌ بوو خۆی له‌ به‌رام‌به‌ر نا‌غا‌کان نه‌دو‌راند‌بوو،
هه‌ر نه‌وه‌ش بوو وای کرد‌بوو نا‌غا‌کان هه‌ولیان ده‌دا هه‌ره‌می هه‌له‌ته‌کی‌ن، له‌
شکۆ و ماهیه‌یه‌تی خۆی پرووتی بکه‌نه‌وه‌. ناچار هه‌ر به‌ شه‌و و دوور له‌ چاوی
خه‌ل‌کی‌ ناوایی، م‌الی پی‌چایه‌وه‌، باری کرد و زه‌وی‌زاری هه‌موو به‌جیه‌شت،
که‌س نازانی‌ پرووی له‌ کو‌ی کردووه‌و سه‌ری خۆی بۆ کو‌ی هه‌ل‌گرتووه‌!

نه‌و هه‌شیمه‌ته‌ش ئی‌ستا له‌ گوندی ماون، حا‌لیان له‌وی چاک‌تر نی‌یه‌،

ئهوانیش به دهست ئاغایه وه پهریشان!

کاکه رهش گوئی له وردو درشتی قسه ئازاره خشه کانی ئه نوهری گرت، بیرکردنه وهیه ک داگیری کردبوو هه موو خه یالسی لای تۆله کردنه وه بوو، بۆی ده رکه وت باوکی کچه که، له کاتی گهنجی کهس نهیتوانیوه چاو له چاری بکات، ئیستاش به هوئی پیریو که نهفتی دهست بۆ نامووسی درێژ ده کری. له بهر خۆیه وه گوتبووی خهریکه ئه وه به شه له خۆمدا له دهست دهدهم که پیتی ده لێن پیاو هتی، تۆ بلیی ئیستا نه من کی بم؟ که نه توانم پیاو هتی له خۆمدا بپارێزم! هه موو ئه وه قسانه ئازاری وێژدانی کاکه رهشیان ده داو وردو خاشیان ده کرد. کاکه رهش گوتی: براینه بۆته ئه رکیکی وێژدانی و نه خلای له سه رشانمان، به هه رنرخیک بیت که سایه تی بۆ ئه وه پیاو به و یقاره بگێرینه وه، کاریک بکه ین روو سووری بۆ کچه که ی بگێرینه وه ئه وه کوهری دلی پێوه هتی، شانازی پێوه بکات. کاریک بکه ین، ئه وه هه سته له لای جووتیاره هه ژاره کان دروست ببی و بزانی که ئه وان بیکهس نینو کیویان له پشته! ئاغا کان ده بی چاوشکیین بکری، بۆنه وه ی بپرای بپرای دهست بۆ که رامه تی خه لک درێژ نه کهن، له وه حاللی بن که هه موو کونیک هی دهستتیه و ردان نییه، چونکه پێوه دانیش هه یه!

هه ردوو براده ر به تاسه وه گوئیان بۆ قسه کانی کاکه رهشی شل کردبوو و ته ماشای چاری هه ر یه کیکیانت ده کرد هیوای جووتیاره هه ژاره کانی تیدا په له ی دا بوو، ئاماده بوون له پیناویان شان له شانی مه رگ بسوون. هه رسیکیان له سه ر ئه وه کوک بوون به هه رنرخیک بیت هه رچی زووه گورزیک له ئاغا بوه شینن که مه ری برازا که ی پێوه بشکی، بۆ حه وتپشتی له و کاره ناوه شتییه ی کردووه تی، په شیمانی بکه نه وه. یه کهم شت ده بی زانیاری وردو دروست

له‌سه‌ر شوینو مالو دیوه‌خانو چه‌کداره‌کانی کۆبکه‌نه‌وه. یه‌کیک چاوساغی و ده‌ستکیشی بگریته‌ته‌ستوی خۆی و توانای ئه‌و سه‌رکیشییه‌ی هه‌بیت. دیاره هیدۆ بۆ ئه‌و ئه‌رکه‌ پێوستیی به‌ که‌س نییه‌ رپوشوینی بۆ دابنێ، چونکه‌ ئه‌وه یه‌که‌م کاری له‌و‌جۆره‌ی نییه‌، که‌ به‌سه‌رکه‌وتویی ئه‌نجامی ده‌دا، هه‌زار سویندو که‌لامۆللای بخۆ، هه‌ر ده‌لێی له‌ نه‌زه‌له‌وه‌ خوا بۆ ئه‌و کارانه‌ دروستی کردوه‌!

ئه‌و گونده‌ی مالی ئاغای زۆر دووره‌و له‌گه‌ڵ مالی هیدۆی چه‌ند گوندی‌کیان له‌ نیاوندایه‌. هیدۆ ئه‌ورۆژه‌ بۆ ئیواری، به‌ سواری پاسکیله‌که‌ی خۆی گه‌یانده‌ مالی ئه‌نوه‌ری، که‌ له‌گه‌ڵ مالی ئاغای هاوسنی گوند بوو. ئه‌وشه‌وه‌ له‌لای ئه‌نوه‌ری مایه‌وه‌. به‌یانی هیشتا هه‌ر تاریک بوو پاسکیل و جلو به‌رگی خۆی له‌ مالی ئه‌نوه‌ری جیه‌یشت، ئه‌و جله‌ی پۆشی که‌ به‌ تایبه‌تی بۆ ئه‌نجامدانی ئه‌رکه‌که‌ی له‌گه‌ڵ خۆی هینابووی. ئه‌نوه‌ر که‌ به‌و جلو به‌رگه‌وه‌ هیدۆی بینی سه‌ره‌رای ئه‌وه‌ی زۆری پێ پیکه‌نی، زۆریش پێی سه‌رسام بوو که‌ ئه‌و به‌هه‌ر فریوده‌رانه‌یه‌ی تیدا بینی. هیدۆ به‌ره‌و گونده‌که‌ی ئاغا که‌وته‌رپێ. هیدۆ زۆر شاه‌زاو کارامه‌یه‌ بۆ گۆرپینی سیمما و رواله‌تی خۆی و به‌لاری‌دابرین و فریودانی به‌رامبه‌ره‌که‌ی. دروست ئه‌و که‌سایه‌تییه‌ی له‌ زه‌ینی به‌رامبه‌ره‌که‌ی دروست ده‌کرد که‌ خۆی ده‌یه‌وی. جلو به‌رگیکێ شپری‌وی وای له‌ به‌رکرد که‌م واه‌یه‌ مرو‌قی تیرنه‌قل بتوانی له‌ گوندیکه‌وه‌ پێی به‌جیته‌ گوندیکێ دیکه‌. جه‌مه‌دانیه‌کی کالبۆوه‌ی کۆنی له‌سه‌ر ئه‌و کلاوه‌ سپیه‌ی، که‌ به‌س سپی نه‌ده‌چوو، هینده‌ی چه‌وری پێوه‌ نووسابوو، دوو نووشتووی پێچراو به‌ په‌رۆی سه‌وزی پێوه‌ دوورابوو، ئه‌و نووشتوانه‌ش نیشانه‌ی ئه‌وه‌ بوو، که‌ ئه‌قلی ناته‌واوه‌. کورته‌کیکی له‌ نه‌ندازه‌ی خۆی گه‌وره‌تر که‌ هه‌موو قۆپچه‌کانی نابه‌رامبه‌رو لاتر قه‌وچ هه‌تا بن

قورقورپاگهی داخراپوون، شهرواره که ی له گهل پهنگی کورته که که ی جیاوازابوو، شاقه لی کورته کی به سهر شهرواره که یدا شوپکردبووه پشتینی له پشتی نه بوو، دۆخینی نه خستبووه ناو شهرواره که ی و به بهرگه دهیدا^(۱) شوپ بوو بووه ووه جۆلانیی ده کرد، قۆلی کورته کی هینده دریز بوو، په نجه کانی دهستیشی داپوشیبوون، گوپالیک کی خواروخیچی به دهسته وه گرتبوو، که س قایل نه بوو به دهستییه وه بیت، ته سبیحیکی به دهسته وه بوو هه رده نکهی له پهنگیکو هه رپهنگی له قه باریه ک، دوو فلووسییه کی کونکراوی له جیاتی گورینگ به ئیمامی ته سبیحه که یه وه خستبوو. ئاونه یه کی دوورپوی له سهر بهرکی کورته که که ی بوو، نیوه نیوه به مشه وه شی دهریده هیناو ته ماشای هه ر سی و دوو ددانه ی خۆی ده کردو دهستی له ددانه کانی دداو یه ک به یه ک به سهری ده کردنه وه، بوئه وه ی بزانی کامه یان ده له قی و کامیان مه حکمه وه نه بزوتووه! تاوه کو گه یشته شوینی مه به ست له هیچ شویتنک لای نه دا له ترسی نه وه ی نه بادا یه کیکی ناسیاو بیبینی و گومان له و خوگۆرینه ی بکات!

هیدۆ له و کاته دا گه راپه وه که کاکه رهش زۆر به تاسه و ئاره زوو بوو زوو بگه رپته وه. هه موویان کۆبوونه وه و چاویان له زاری هیدۆی بوو، هیدۆش له نووکه وه بیته وه ی کۆخه یه کی لیبه رپینی دهستی به گیرانه وه کرد، هه موویان پۆچوو بوونه نیو باسه که، هه موو جهسته یان بوو بوون به گوئی! ناخر گیرانه وه ی هیدۆی هه ر دهنگ نییه به لکو وینه شه، وا بۆت ده گوازپته وه، هه لمی چایه و زاری که سه کانت نیشان ده دا! وه ک نه وه وابوو هه موویان له و سه فده له

تەنیشەت هیدۆی لە دیوێ خانی ئاغای دانیشتبەن! لە پیشاندان و گیرانە وەکانی هیدۆی، دەیان توانی دیمەنی دیوێ خان و پاسەوانەکان و سە ماوەرو پیاڵە و خودی چایچیە کە شەببەن. دەر فەتی بۆ هیچ پرسسیارێکی ئامادە بووان نە هێشتە وە، چونکە گەشتیکی نێو دیوێ خانی ئاغای بە هەموویان کرد: بە سەری ئێو، وە هۆگرم بوو بوون، دەیانگوت نابێ پرۆی! دیارە لە مەبەستیان تێدەگەیشتم کە دەیانەوی بۆ پێرا بواردنی ئەو زستانە ی دیوێ خانی لە لای خۆیان گەم بەدەنە وە. خەریک بوو نانی نیو پرۆیان لە لا بخۆم، هەر چەندە زۆرم برسی بوو، بە لام قسە یەکی بابم بیرکە و تەو: کورم ئەگەر نانتان لە مالتیک خواردو نمە کتان کرد، هەرگیز نابێت نە بە ناشکران نە بە دزی، خاوەنی نمە کە کە تازارتان بە دەستە وە ببینی! چونکە دوا یی نمە کگیری دەبن! لە دوا ی ماندوونە بوون لێکردن و بە خێر هێنانم گوتیان کاکە خەلکی کوێ و بۆ کوێ دەچی و بە دوا ی چیدا دەگەرێ و ناوت چییە و لە کوێ وە هاتووی؟ گوتم: خەلکی پشتر پێیە مە، جاشە یستریکی قولەم لێ و ن بوو، نیشان بەو نیشانی خەتە کی سپی بە تەختی نێو چاوانیدا هاتو تە سەر لووتی بۆ بەینی هەردوو کونە کە پووی، نووشتوو یە کی سەوزی لە گەل دوو دەنکە موورووی شینی چاوارێ بە ملیە و یە، بە گشتە کیکی پەش بە لک هۆندرا و تە وە بە دەستیکی بە دەست نوێژ لە ملی کراو. هێشتا شیلە ی^(۱) فرێ نە دا وەو نیری نە چۆتە سەر ملی، هەزار سوێندی بخۆی سوێندت ناکە و ی، دەلێی شە مامکە یە چاوی خەلکی ئاوا یی زۆر لە سەریو، سەرەرای ئەو

۱. شیلە: ددانی شیریی و لاخ وەک ئەسپ و ئیستەر و گویدریژ، کە لە تەمەنی دوو سالی و نیویدا فرییدا و دوا ی ئەو ددانە، ددانێکی دیكە دەر دەکا پتیدە گوترێ بەرازە. دیاری کردنی تەمەنی ئەو و لاخا نە بە شیلە و بەرازە دەکرێ.

هه موو نووشتوو و گشته کو دووعای چاوزاری، له کۆتاییدا تیری قودره تی
هه ر لیبیدا! ناخر ئه نگۆ وهکی مه به کرشهیتانی خیل و خوار ناناسن، چاوی
ده لیبی پیلوو و ته رازوو، چاوی هینده پیسه له بهردی بدات شهقی ده کات
سویندتان له سه رم نییه سواری له سه ر زینی ده هیئته خواری! یاخوا کافری
هه ر هه وت دینان نه که ویتته بهر تیری چاوه کانی! رۆژی پیچی جاشه یستره که م
لسی بزرییت، له سه ر کۆلی ناودانی به چاوی کویری گوتی: جاشه یسترکی
جوانه، ده بیته هیسترکی باره بازو له بهری ده حه سییه وه! له هه موو پشتریی
جاشه یسترکی وای لسی نییه! یه کسه ر زانیم ئه نگاوتی، چونکه هیستره که م
زۆرینه ک زۆری، وهکی بگری! هه رچه ندی سوره تی «قول ئه عوزوم» خویندو
تفم رۆکردو پیم لیخشانندو فووم له هه رچوار ده وری خۆم کرد، ده ستم بۆ گونم
بردو لاگو نیکی خۆم بادا، بیفایده بو، هیستر سوورگوم بو، خه ونه که ی دا کم
وه راست گه را! نه وانیش به قایان کردو که وتنه بن باره کی غه مان بۆ جاشه یستری
قوله، به لام ئاگام لیبوو، ورده ورده به زمی دیوه خانی ئه ورۆژه که وتبووه سه ر من،
یه ک ده یگوت: جاشه یستره که ت ماچه یه یان نییه کییه؟ ئه و ی دی ده یگوت:
کاکه له گویره ی نه وهنده ی په رۆشه ده بیته ماچه بیت! گوتم: کاکینه ماچه یه!
دیوه خان بیست شه قاو درێژه دوو ده رگای داری گه وهری پیویه، یه کیان
که وتۆته لای رۆژئاوایی و دیوی ده ری حه ساری، ئه وه به س میوان هاتوچوی
پیدا ده کهن، ده رگای لای رۆژه لاتسی که وتۆته نیو حه ساری، ئه وه یان به س
ئاغاو برازا که ی بۆ دیوی مائی هاتوچوی پیدا ده کهن. ده رگاگان به شمشیره ی
داده خرین، به نه خشو نیگار دروست کراون، هه مووی به بزمازی سه رپانی

جه‌نجه‌ری بزمارکوت کراونو کلیلی داری پېنچ پشکه‌یان^(۱) له‌سه‌ره، تاقو دیواری به‌ره‌فهو تاقچکه‌ی قه‌زمه‌نووشتی نه‌خشی‌ندراون. له‌نیو دیواره‌کان ده‌لاقه‌ی باریکو درېژی لیدروست کراوه، تغه‌نگی نوبه‌تدارو خزمه‌تکارو پیاده‌کانی ناغاو میوانانی تیدا هه‌لده‌په‌سین. داره‌پئی وه‌کو په‌نجه‌ی ده‌ستی له‌پال‌یه‌کن، به‌قه‌ده‌موو خانوه‌کانی گوندی کاریتیه‌ی تیدایه. بنمیچ‌و بانی دیوه‌خانی هینده‌بلنده له‌مالی خوی نزیك بو‌ته‌وه! دیواره‌کانی خشتونیو پانه، باهر‌پ‌که‌ن مه‌تره‌لوژی حه‌وت حوکه‌تان نایه‌پئی هینده مه‌حکه‌مه. له‌لای خواری شوینی قاوه‌جاغو سه‌ماوه‌رو پیاله‌و فنجانی قاوه، سه‌ماوه‌ره‌که‌یان یه‌ک کونده‌ناوی ده‌گرئی، هینده‌زرده ده‌لّیسی زهر‌دینه‌ی هیلکه‌یه! کوره‌چوزانم نه‌وه به‌قسه‌تاریف ناکرئی، نه‌گهر نه‌مرین به‌چای خوتان ده‌بینن، نه‌و سه‌گبابه حکومه‌تیکه بو‌خوی! گوايه وه‌ستای به‌دانسقه له‌هه‌مه‌دانئی بو‌هی‌ناوه.

لیوی ساپیته‌و سوانه‌ی دیوه‌خانی هه‌مووی به‌ته‌نه‌که‌ی ره‌نگاوپه‌نگو قه‌زمه‌نووشتی نه‌خشی‌ندراوه، خوشبه‌ختترین کیشکه‌پاساری نه‌ویه له‌بن ساپیته‌و سوانده‌ی دیوه‌خانی هیلانه‌ی کردییت، چونکه هینده‌بلنده ده‌ستی هیچ مندالیکي ناوایی پئی راناگات ده‌ست له‌هیلانه‌و هیلکه‌کانی وه‌ربدات، شوینی دیوه‌خانی له‌هه‌موو گوندی به‌رزتره، به‌سه‌ر هه‌موو گونیدا ده‌نۆپ، ته‌نانه‌ت ده‌زانئی چ‌ژنیک له‌ناوایی کۆری کردییه‌و جله‌کانی له‌سه‌ر رسته‌ی حه‌ساری هه‌ل‌خستوه. هه‌موو گوندو مال‌ه کرمانجه‌کان، وه‌ک ناوینه‌ی له‌به‌ره‌چاویانه، نه‌گهر له‌دووری گوندی لئی به‌روانی، دیوه‌خانو خانووی ناغای

۱. کلیلی داری پېنچ پشکه: کلیلیکی دارینه، پېنچ ددانه‌ی هه‌یه. پشکه: ددانه.

وهک بهرانی نیو میڭه له مه پری، دیارن.

هیدو گوتی: کاتیک له ده رگای دیوه خانئ نزیك بوومه وه، به دهنگیکی نیازمه ندانه گوتم: هوئی ئاوه دانی! کئی لیتریه؟ رپیوارم ده توانم بیمه ژووری؟ کورپکی گه نچ له ده رگای دیوه خانئ ده رپه پری و هاته سه ر عه ته به ی ده رگای: ها کاکه چیت ده وئ؟ گوتم: رپیوارم ده مه وئ سو راغی جاشه یستره که م بکه م! گه نجه که سه ری برده وه دیوی دیوه خانئ، دیاربوو مؤله تی له که سیکی له خوئی گه وره تری وهرده گرت بوئه وه ی رپم پیبدات بچمه ژووری. فه رموویان کردمی. که به ژوورکه وتم، دوازه چاو که وتنه سه رم، به جوړیک له نووشتووه کانی کلاوه که مپرا هه تاوه کو ده لینگى شه روا ره که م ته ماشایان ده کردم، بوئه وه ی بزنان به دواى چیدا ده گه رپم. پیمو ابو ته نها بیران بو ئه وه نه ده چوو که له بنه رپه تدا مه به ستی سه فده ره که م بوو. ئه وان زیاتر چیریان له پیرابواردنم ده بینى. سه رتان نه یه شینم، ئه وه ی لیم هه لکړاندن ئه وه یه: شه ش پاسه وانى هه یه، هه تاوه کو به یانی بئ نیو بر ئیشک ده گرن، هه موویان تفه نگی باشیان پییه، که سیان له دووره خت فیشه کی که متر پیینییه.

ئه وورپوژه، نه ئاغاو نه برازا که ی له مالى نه بوون، له لای ئاغایه کی ناوچه که داوه تی نانخواردن کرابوون، بویه پاسه وانه کان ئه و دیوه خانه یان کردبووه مهیدانی خویان. ویستم ده رگای دووه م تا قی بکه مه وه خوم له کووچه ی عه لی چه پ (١) و گیلی دا، به بیانووی کاری سه رئاو و ده ستنوئژ شوړدن هه ستام دهستم بو ده رگای برد، هه موو پیکه وه هه ستانه سه رپئ، وهک ئه وه ی دهستم

١. کووچه ی عه لی چه پ: کینایه یه به خوئه بانکردن و خو له گیلیدان له بابه تیک. ئیدیۆمیکى خوړه لاتى کوردستانه.

بۆ شتیکی خراپ بردی: نه کهی! کاکه نهو ده رگایه بهس ناغاو برازا کهی بۆ دیوی مالی پێیدا هاتوچوو ده کهن. گوتم: کاری سه رئاو و ده ستونێرم ههیه! مه سینهیه کیان بۆ پڕئاو کردم که ندیکی دووری ئاویان نیشان دام: ئیمهش بۆ ده ست به ئاوگه یاندن ده چینه نهو کهندهی. دیاربوو به گالته پیکردنه وه دهیانگوت: کاکه خۆ تۆ نوێرت له سه ر نییه، مه عافی! مه به ستیان نه وه بوو که شیت نوێژی له سه ر نییه. دوو سه گیان له حه ساری به زنجیری به ستاوه ته وه، سه ری منیان به زاریوه ده چی! دیاربوو له ناو ناغه واتی میراوده لی له پشتده ری به دیاری بۆی هاتبوون.

تراکتۆریک له پیش ده رگای راگیراوه، هینده نوییه نهو داوه لاستیکه په شانه ی به تایه کانیه وهیه، هیشتا هینده لینه خوراوه لیبتته وه، هیشتا گاسنی له عهرزی نه داوه. لهو کاته ی هاتمه وه ژووری داوای به رماله نوێرم کرد، هه ر زوو به رمالی خوریان بۆ راخستم. به جوړیک نوێژه که م ده خویند له ده رپرا گوێیان لیده بوو، وشه وشه هه موویم ده خوارد، وه ک شتیکم له زاریدا بێتو به وه ئی قووتی بدهم. کاتیکی ده چوومه رکوع، هه ردوو چۆکی خۆم وا له عهرزی ده دا پمبه ی ده هات! حه وت رکاتم کرد، که سه لاوی نوێژه که م دایه وه وه ک له سواری نه سپی دابه زمو سلاو له خه لکی بکه م! چونکه هه ر هه موویان گوێیان وه عه له یکه مه سه له م یاخوا به خیری ئی سوژه گوژی باغان! فووم له سه ر هه ردوو شانه کانم کرد، هه رچی جنیوی سووکو سه لیمه به شه یتانمدا. که و تمه ژماردنی تفه نگو په ختو فیشه کدانه کان، له به رخۆمه وه به فسکه فسک به په نجه کانم ده مژماردن، نه وان پێیان وابوو دوو عا ده که م. پاسه وانه کان وه ک ته ماشای سه رو فه سالی نه قلسوو کێک بکه ن: به خوای ته کلیفی شه رع ی له سه ر نییه،

به پیلارهوه دهچیتته بهههشتی! نه منیش له بهرخومهوه دههگوت: وای نه گهر دهزانن به دواى چیدا ده گهریمو چکاره! چۆن خوریشوۆرم ده کهن! دیاربوو پاسه وانه گه نهجه که پیده که نی و گالته ی به شیوازی نویژکردنو هه لسوکه وتی من دههات. گویم لیبوو گای بنه ی^(١) پییده گوت: رۆله نهو پیاوه دهلووه، فری به سهر دنیاوه نییه، رهنگه ههر له دینیدا وای به سهر هاتبی، به خواى ههر به بی پرسیارو وه لام دهچیتته نیوهندی بهههشتی! هیچکام له پاسه وانه کانو چاپچی و قاوهچی نهو دیوه خانه ی ناغای، خه لکی نهو گونده ی ناغانی نین، ههریه که یان له شوینیکه وه به هوکاری نه نجامدانی که تنیکه وه گهرده لوولی رۆژگار رایپنچاونو ناچاری نهو دیوه خانه ی کردوون. چیرۆکی ههریه ک له وانه ی لهو دیوه خانه ن جیاوازو تایبه تن، ههریه که یان له پروداوینکه وه په راگهنده بوون، هه موویان را کردووی به رده می یاسان، نه وهش بوته هوکار دیوه خان وه ک خو ل و خاشاک له خو یان لوول بدات. به شانازییه وه ده لئین دیوه خانه که ی بوته جیی پیاو کوژو مه حکومان. که چاویان به دیکۆرو شیوازی جلوه به رگ وهه لسوکه وتی شیتانه ی من که وت، خه نی بوون، به ئومیدی نه وه ی نه منیش بیه نه ندامی نهو خیزانه لاکه وته و لانه وازه ی نه وان، به تایبه تی که ده یانبینی به واقورماوی ته ماشای دارو دیوارو تاقچه که وه ره فه ی دیوه خانیم ده کرد، مه زاقو به زمی

١. گای بنه ی: بهو گایه ده گوتیژ که پیرو که نهفت بوو بیتو وه کو جاران توانای نه مابیت. له کوندا، له کاتی گیره کردن به ناژهل، نهو گایه ده خراپه چه قی گیره که، چونکه له بهر بیتا قه تی نهیده توانی باش بسووپی. نهو ناژهلش که جاحیل و به تاقهت بوو، له پیزی ناژهل کان یه که م دانه دایانده بهست، چونکه باش ده جولا و ناژهله کانی دیکه ی له گه ل خو ی ده سوورانده.

د یوه ځاننیا هاونیشته سهر من، دهستیان بۆ نووشتوو و هتوتتهی سهرشانم درنژ ده کرد، به گالتوهه دهیانگوت: نهو گونه به رانانه چین به سهر شانتهوه؟ خوم خرده کردهوه دهستم له سهر نووشتووه کان داده نا به مه به سستی پاراستنیان: دهستی نه که ننې با ههردوو چاوتان مجرؤو کوره نه بی، نهوه داکم لای مه لای گوندی بوی کردووم، فروجه کی سهرقه ره مانه داوه ته ماموستای بۆ نهوهی چاووزار کارم تننه کات، نه بادا وه کو جاشه یستره که م، به کره شهیتانی چاوپیس به چاوم بیات! نهوانیش دهتریقانهوه: بۆ مردوو مراو پیتوایه هینده جوانی؟ ده لئی قازانی قوپای، که س ههیه به خیلیت پیببات؟ ناخر له ناوینهی سهریری خوت کردووه ده لئی کلاوکوپه ی، چ که رنک خوزگه به تو ده خوازی؟ دهیانگوت: نهی بۆ نهو دؤخینه ت ناخه یتهوه شهرواره که ت؟ ده مگوت: بۆ نهوهی دؤخینم نه بیته گریکوپره، جاریکیان به مندالی دؤخینم بوو به گریکوپره هه رچه ندی کردم بۆم نه کرایه وه، مندالی گوندی له هه رچوار ده ورم ده سوورانو چه پله یان لیده دا: «دؤخینم کوپره گریه، رپی ناودهستی له کوپه؟» تاوه کو کار له کاری ترازاو دؤخینم هه ر نه بووه وه، بویه نامه وی جاریکی دیکه وام به سهریته وه، دؤخین ناوا له ده ری بی دهسته و راستره.

نهوانه ی قه ده ر به رهو دیوه ځاننې رامالیبون، هه ریه که یان له دوا ی هاتنیان بۆ دیوه ځاننې، پاشناوه کیان بۆ داناوون که په یوه ندی به جوړی که تنه کانیانه وه هه بووه، گای بنه ی، ناموزاکوژ، خه زوورکوژ، سووره ی خه جبه چاویه لی و... هینده یان پی کالقامو جینی به زهیی و که منه قل بووم، وه لامی هه موو پرسیارنکیان ده دامه وه، بیته وهی هیچ گومانیک له پرسیاره کانم بکه ن. بویه به و چه ند سه عاته ی له لایان مامه وه، پیشیننه ی تاوانه کانی هه موویانم زانی. هه ریه که یان

چهند ساله خزمه تکاری دیوه خانن، له بهرامبهردا ئاغا رادهستی یاسایان ناکات، وهک دهلین «ههر شهپهک لۆ جوامیرهک!» سوودمهندي سهرهکیش ئاغایه، تا خزمهتی خوینانی پیدهکا دالدهیان دهدا، که پیر بوون یان نه خوش کهوتن، ئاغا پییان دهلی: نهوه چهند ساله خزمهتتان دهکهمو به خیتوان دهکه، ئیدی توانام نه ماوهو چارهیهکی خوتان بکه، بهو شینویه بهرهلایان دهکات!

ههر به جارهکی خهنی دهبوون که دههگوت: وهلامی یهک پرسیارتان نادهمهوهو قسهتان بۆ ناکهه تاوهکو نهو تفهنگهکی له پالپشتی من لانهبهن، ناخر تفهنگ شهیتانه شهیتان، نهمن هه موو دنیام له سهر تاپۆ بکهن ناویرم دهستی بکه می! نهوهی له هه موویان به ته مهنتر بوو، چاوئیکی، نووکه خه نهجهر کویری کردبوو، کاتییک دوو ئاموزای خوئی له سهر زهوی مولکایهتی به خه نهجهری کوشتبوو، به گای بنه ی بانگیان دهکرد. سویندی خوارد نهوه بیست سالی ره بهقه خزمهتی ئاغاو دیوه خانه کهی دهکات، له بهرامبهردا ئاغاش رادهستی پۆلیسی ناکات. دهیگوت: زۆرجار معاونو مهئموو مه رکهزی پۆلیس هاتوون به دوای مندا گهراون لهو دیوه خانه ی پرسیار ی ناوی منیان له ئاغای کردوه، نهویش پیتی گوتوون: به سهری جهنابی معاونی کهسی بهو ناوه نه هاتۆته ئیره! له کاتییکدا به دههستی خۆم چام له پیش داناهه! ئاغا پیتی دهگوتن: وا چاکه له شوینئیکی دیکه سۆراخو شوینپیتی هه لگرن، چونکه له لای من دلنیابن جیتی پیاوکوژو دزو چهتان نابیتتهوه، ههر به دهستی خۆم رادهستیان دهکهه. نهوانیش هۆرته هۆرت^(١) له تهشکی خوین داوهو به رهو شار دهگهرا نهوه، دهستکه وتیان

چەند سەرکە پەنیریکو چەند سەرکە داندۆکیک دەبوو وە ک دەم چەرکردنیک!
 یەکی دیکەیان، خەریکی سەماوەرو پیالەکان بوو، خوشخۆش چای
 بۆ دیناین. یەکی سوورە ی قولە خەری موو زەردو موو نەرم سوو. چیرۆکی
 هاتنە دیوێخانسی ئەویش: لە گوندەکە ی خۆیان کە یسەو بەینی لە گەڵ ژنیکی
 بەمێرد هەبوو. لە گەڵ ژنە ی تەگبیرو پیلانیان دارشتوو مێردی ژنە کە بکوژنو
 بەرەو شوێنیک نادیار سەری خۆیان هەلگرنو بڕۆن. لە شەوێکی بەبارانی
 زستانیدا دەیکوژنو پادە کەن. ئەوئەو خەنجەر لە نێو بڕینی لە قانەبوو کەس بە
 ڕووح نەگەیبوو سەری. چەند سالان بە نازو زگ چایە چی ئاگیە. خەجە چاوەلی
 ژنیسی لە دیوی ژنان قەرەواشو لانکرتنی ئاگە ژنیسی، بە حەفتهش یە کتری
 نابینن، تەنها لە بەرامبەردا ئاگا پادەستی دادگایان ناکات. لەوانەش خوشتر،
 یەک لە نوکەرەکانی دیکە، لەوکاتە ی ناوی بۆ خزمەتی سەربازی هاتبوو وەو
 نە چوویو، بابی، هینابوو ی دیوێخانسی ئاگی و دوو گیسکی قەلەویشی بە دیاری
 بۆ ئاگی هینابوو، تا وەک نوکەر وەریبگرتو لە جیاتی خزمەتی سەربازی،
 خزمەتی ئاگی بکات. بابی، بە ئاگی گوتبوو دڵم ناھیننی بینێرمە سەربازی،
 حەز دەکەم لە دیوێخانسی خزمەتی جەنابت بکات! ئاگاش گوتبوو ئیمە خاوەن
 دەرکین، کەسیک بێتە دەرکی ئیمە بە ناو مێدی بەرپی ناکەینەو! چوارەم
 سالی خزمەتکاری و پاسەوانی دیوێخانسی تەواو کردبوو، لە جیاتی دوو سال
 سەربازی! بەلام هیشتا سەربازییە کە ی لە سەرماوە بیکات، سالانەش بابی پێلاو
 و جلویە رگی بۆ دیننی و دوو گیسکی قەلەویش بۆ ئاگی دیننی!

چیرۆکی کەسیکی دیکە ی دیوێخانسی، لە گەڵ ژنە کە ی لە سەر سوێری و
 تێرخوینی نیسکینە ی بە کێشە هاتبوو: ژنی کوێراییت دایی، ئەو نیسکینە یە

بۆ هینده سویره؟ نهوه چهند چهنگه خویت تیکردوه؟ ژنهش ههزار سویندی
 خواردبوو هه به قهدهر جارانی خۆی تیکردوه، سهیره، نهو چیشته بۆ وا بوته
 شۆرە کات؟ مه گهر جندۆکهو له مه چیتەر خوینیان تیکردیته! نه گهر په مه زان
 نه بایه تادم ده کرد، به لام به پۆژوو بووم لیم نه خوارد. توومه ز دشه که ی به خیل
 و ناژاوه چیه و یستویه تی په یه هندی نهو ژنو میرده تیکبداتو ماله که یان
 بشیوتنی، تا ژنه له سههه بیری هاتوتهوه، چوه چنگیک خویتی بۆ له چیشته که ی
 کردوون. بهو ئیسواری په مه زانه که ژنهو پیاوه که ههردووکیان به پۆژوو بوون،
 ئیستاش خواردنیک شک نابهن زگی برسیانی پی تیربکهن، تاو له تاوی زیاتر
 کیشه که به گوپترو توندتر ده بیته، له نه نجامدا پیاوه که مه نه له نیسکینه که
 له سههه سههه ژنه که ی پۆده کاتو سهههه پرچی له ته قهلهو^(١) دهردی. زیره
 زیره که ی ژنه که هه موو خه لکی ناوایی به ناگادیته، بهو حاله شهوه پیاوه که
 سی بهردهی ته لاقان فریده دا هه تاوه کو خۆی بریار نه دا که بگه پیتتهوه، نهو
 ژنه لهو مالهیدا نامیتنی! ژنه ی ده به نهوه مالی بابی. نهو ماوه یه ی ژنه که ی له
 مالی بابی ماوه تهوه، پیاوه که به دهست گریانو نه هه وانهوهی مندا له کانی زۆر
 هه راسانو هیلاک بووه.

نه وانه ی له گوندی ئیشوکاریان قسه هینانو بردنو گه وهره کردنیانه، که وتنه خو،
 له لای ژنه ی گوتبوویان میرده که ت به نیازی ژنهینانهو نهو مندا لانه ی دارکاری
 ده کات، شه وان زیره ی نهو مندا له بیدا یکانه ده گاته که شه که لانی فه له ک.
 له لای پیاوه که ش گوتبوویان ژنه که ت قهت به نیازی گه رانهوه ی نهو ماله ی

نییه و خە تاکەش خە سوو و خە زوورتن کە ناهیلن ژنە کەت بگەرێتەو.

لە پۆژی نۆیەمی ئەو کیشەیی، کە دەیکردە دوازدە پەمەزانی، ئەوانە ئیشیان قسە هێنان و بردن بوو، پیاوێکیان زۆر توورە کردبوو، پیاوێکی هەر بە پەلە خەریتە ی تفەنگیی لە خۆی دەبەستیتو تفەنگی لە بن ئەستێرکی نوێنان دەردەهێنیت، بە هەشتاو بەرەو مائی خە زووری رادەکات، تفەنگە کە ی لە نیو دەستی گرتووە. لەو چرکە ساتە هەستیاردا، هەموو ئەو قسانە ی دەر خواردیان دا، چنچرۆکیان لە هەستی پیاوێکی دەگرت، بەرچاوی تاریک کردبوون، مەروە کانی بەرامبەری، وەک تارمایی شەیتانی ببینی و هیچ شتێک ساردی نە کاتەو! کە دەرگای لە مائی خە زووری دەگری، قسە یە ک لەوی و یە ک لە خە زووری، یە کسەر میلی تفەنگە کە ی دینیتەو یە کەم گوللە ی دەتە قینێ و خە زووری سارد دە کاتەو. خە سوو و ژنە کە ی، کاتێک چاویان لە کوفارە ی خوێن و لرخە ی دەبیت دە زیر پێن و دەیانەوێ خۆیانی لە سەر دا بنین، بۆ ئەو ی گوللە ی دیکە ی پێو نەن، یە ک لە دوا یە ک خە سوو و ژنە دوو گیانە کە ی خۆشی دە کوژی. بۆ ئەو ی خۆی رادەستی پۆلیس و دادگا نە کات، خۆی دە هاوێتە دیوێ خانی ناغای. ئەو، پیاوێکی تا رادە یە ک مەرومۆچە و خۆی لەوانی دیکە بە زۆر تر دە زانی، چونکە لە ماوێ ئەو نو سالی لە دیوێ خانی پاسەوانە یاساو دا بو دەستووری دیوێ خانی شارهزا بوو کە رێزو گەورە یی هە رکە سیک بە قەدەر ئەندازی تاوانە کە ی و ژمارە ی ئەوانە ی کوشتوونی. ناخر ئەو، چوار کە سی کوشتوو و لەوانە ی دیوێ خانی کە سیان بە قەدەر دەست کوژە کانی ئەو نین.

ناغا لە هەمووان زیاتر گرنگی پێدە دات، بۆ زۆر شوێن لە گەل خۆی دەبیات و بەردەوام بە دوا یەو یە، هە چ ی بیهوێ لە گەل نە یارە کانی بیکا، ئەو رادە سپێری.

زۆر شه‌وان ناردوو یه‌تی کلکی که‌رو مانسگای زۆر له‌ نه‌یاره‌کانی ئاغای بریوه‌و ته‌تکی کردوون! که‌ ده‌مگوت بیکه‌نه‌ راهی خودای شه‌و تفه‌نگه‌ی دووربخه‌نه‌وه‌ با نه‌ته‌قی، تفه‌نگ شه‌یتانه‌، با یه‌کیکمان سلار نه‌کاته‌وه‌، شه‌و له‌ هه‌موویان زیاتر ده‌تریقایه‌وه‌و پیده‌که‌نی‌و به‌ ترسنۆکی ده‌زانیم!

له‌ دیوه‌خانێ زالمان، بو‌ ده‌رمانیش یه‌کیک نادۆزیتشه‌وه‌ نه‌گه‌ر کارێکی ترسنۆکه‌نی نه‌کردبیت و وه‌ک موقناتیس هه‌رچی ورتکی ئاستی بیکه‌لکه‌ له‌ خۆی ده‌هالێنی! به‌پیچه‌وانه‌وه‌، دیوه‌خانێ خانه‌دان و پیاوچاکان، جیی سولح و سه‌لاحه‌ت بووه‌.

کاکه‌په‌ش، وه‌ک خو و خده‌ی هه‌میشه‌یی خۆی، له‌رقان مووی سمیلێ خۆی ده‌کروشت، چاوه‌ پلنگیه‌یه‌کانی جه‌ره‌قه‌و^(۱) ئاوریان ده‌هاویشته‌: دلم ده‌سووتی و ئاگر ده‌گرم کاتیک ده‌بینم کوره‌ کرمانجه‌ هه‌ژاره‌کانی گوندان، له‌ دزانی خۆیان پاسه‌وانن! له‌ کاتیکدا بابو براو که‌ سوکاریان له‌ لایه‌ن ئاغای گوندیه‌وه‌ هه‌رچی ناهه‌قی و بێگاریه‌ پێیان ده‌کری، له‌ جیاتنی هه‌ولێ خۆرژگارکردن بده‌ن، پاسه‌وانی زالمێکی دیکه‌ ده‌که‌ن! نه‌بیستراوه‌و نه‌دیتراوه‌ نیچیر بو‌خۆی به‌دوای راوچی خۆی بکه‌وی! نه‌ری به‌راسته‌ هیدۆ! شه‌تو چووبووی سۆسه‌و زانیاری له‌سه‌ر گوندو دیوه‌خانو مالمی ئاغاو پاسه‌وانو ژماره‌ی چه‌که‌کانیانمان بو‌ بێنییه‌وه‌، یان چووی گویت له‌ حیکایه‌تان بێ؟! سه‌رم سوپماوه‌، چۆن قونت تۆتکه‌ی گرت شه‌وه‌نده‌ له‌ شوینیک دابنیشی؟ ئاخ‌ شه‌تو خۆ ناحه‌جمیی، ده‌لیی جیوه‌ت تیکراوه‌! مریشک بای، یه‌ک هیلکه‌ت هه‌لنه‌ده‌هینا، چونکه‌ شه‌وه‌نده

۱. جه‌ره‌قه‌: شه‌و پریشکه‌ ئاگره‌ی له‌ به‌رد و ئاسن ده‌بیتشه‌وه‌.

لەسەریان کەر نەدەکەوتی گەرم دابین! هیدۆ گوتی: بە خوای دەنا لەبەر زمانی
ئێوە نەبا، بەنیاز بووم شەویش لە دیوێ خانسی بمینمەو! گۆیگرتن لە چیرۆکی
ئەوانە ی رۆژگار هەڵیان دەداتە دیوێ خانسی، بەپراستی زۆر بە ئازارن! ئەوانە، لە
غەفلەتدا نووستوون، لە زیللەتدا نەفرۆ بوون، کە سایەتیی خۆیان یان دۆراندوو،
هەست بەو ناکەن لە زیددی خۆیان رەفتار دەکەن، وەک ئەوێ وایە ئەو دارێ
بێرنەوێ بۆ خۆیان لەسەری راوێستان!

دوای بەدوای ئەو زانیاریانە، کاکه پەش و هاوڕێکانی کەوتنە خۆنامادەکردن.
ئێوارەییەکی ساردە، کەزەبایەکی وشک وەک گیزی دەبرێ، مریشک هەر
زوو خۆیان خزانە کولانەکانیان. کولانە، بەهۆی ئەو قەسەلۆ کایەیی تێیدا
گەرموگۆرە. کێشکە پاساری و بارانبەر، لەبن سوانەیی خانووان، چونەتە نیو
هێلانەکانیان. پیاوێ کان جەمەدانییان دەمامک داوێ لەسەر و گۆیلاکی
خۆیان یان پێچاوە لووتیان وەک تەماتەیی سووری لێتاتوو، ئاوی پێو
راناوێستی، وەک بنی کووبەیی ئاوی ئێو، تەکیە ک بە تەواوی نەتکاوەتەو،
تەکیەکی دیکە جینگای دەگرێتەو. هەر بابایە خەریکی داگردنی مەرۆ
مالاتو و لاخەبەر زەکانیان، بۆ ئەوێ لە دەست دزو پیاو خراپان بپارێزێ.
لە دەرگای مالتیوێ کە وەرژوور دەکەوێ، دەبوو بە دوو بەش، بەشیکی بۆ خێزانو
ژوورێکی تەنیشتییش بۆ و لاخەبەر زەکان. کاکه پەش تازییەکانی جلکردو بۆ
جینگای خۆیان و شتەیی^(١) لێکردن.

ئەو ئێوارەییە میوانە چاوەروان کراوەکانی کاکه پەش یەک لە دوای یەک

١. وشتە: دەنگدانی تازی. بۆ دەنگدانی سەگیش (چەغە) بەکار دێت.

ده‌گهن. له سه‌رمان خویان پیچاوهو نیوله‌پی ده‌ستیان له یه‌کتری ده‌خشیئن:
 نه‌وشه‌و دارو به‌ردی لی‌ک ده‌به‌ستی! رپو‌باریش شه‌خته ده‌یبه‌ستی! کاکه‌ره‌شو
 هیدو‌و نه‌نوه‌و مه‌لا نازاد، ده‌وری سو‌به‌که‌یان داوه‌ که‌ پره‌ له‌ قشپ‌لو سه‌رگین.
 سو‌به‌ کونکونه‌که، قله‌ قشپ‌له‌ سو‌وتاوه‌کانی وه‌ک که‌لا مسی سو‌ورکراوه‌ تیپ‌را
 دیاره، که‌ فه‌رامو‌شی ده‌دایه‌ سه‌رم‌اب‌ردووه‌کانی چوارده‌وری خو‌ی. مه‌لا نازاد
 مه‌لا نییه، به‌لام چونکه‌ به‌ مند‌آلی خراوه‌ته به‌رخو‌ئندن‌سی مه‌لایه‌تی نه‌و
 پی‌شناوه‌ی له‌ حو‌جره‌ی فه‌قی‌یان پی‌وه‌ه‌لو‌ا‌سراوه، زو‌ریشی له‌ دل‌ گران ده‌هات که‌
 پی‌یانده‌گوت مه‌لا. نه‌و مه‌لایه‌ ببووه‌ قی‌رو لی‌ی نه‌ده‌بووه‌وه. هیدو‌و وه‌ک عاده‌تی
 هه‌میشه‌یی خو‌ی، هه‌ر بو‌ نه‌وه‌ی مه‌لا نازادی تو‌وره‌ بکات، له‌ سو‌به‌ که‌ ده‌چووه
 پی‌شو هه‌ردو ده‌ستی له‌ تینی سو‌به‌ که‌ نزی‌ک ده‌کرده‌وه‌و خو‌ش‌خو‌ش ده‌یگوت:
 مام‌وستا مام‌وستا! یان ده‌یگوت: به‌سه‌ری نه‌و مه‌لا نازاده‌ی! یان ده‌یگوت:
 نه‌وه‌ مه‌لا نازادیش شاهیده‌! نه‌و ریژنه‌ مه‌لا‌کو‌ته، مه‌لا نازادی ده‌کوتی‌و به‌
 بی‌انو‌ی گه‌رم‌کردنه‌وه‌ی گو‌ئو‌و لاجانگو‌و رو‌ومه‌تی، خو‌ی ده‌دایه‌ به‌رسو‌به‌ که‌و
 رو‌وی له‌ هیدو‌ی وه‌رده‌گی‌را، وه‌ک گو‌ئ پی‌نه‌دان!

وژه‌وژی نه‌و وش‌که‌با سارده‌ی سینگی خو‌ی له‌ لی‌وی تی‌ژی سو‌ولا‌و‌که‌و
 ته‌نه‌که‌ی به‌رسوانده‌ی خانووه‌کان ده‌سو‌وی، ده‌نگی‌کی له‌ نه‌غمه‌ی گری‌انو
 ک‌رو‌زانه‌وه‌ی ترس‌ناکی به‌ گو‌ئی خه‌ل‌کی په‌ستاوته‌ی بنه‌بانی ژو‌وره‌کاندا ده‌دا.
 نه‌وه‌ی له‌و سه‌رم‌ایه‌ بی‌منه‌ت بو‌و، سه‌که‌کان بو‌ون، نه‌وان له‌سه‌ر نه‌و عه‌رزه
 سارده‌ی وه‌رکه‌وت‌وون. بایه‌که‌ هه‌رجاره‌ی به‌لایه‌ کدا تو‌و‌کی سه‌که‌کان شانه
 ده‌کات. هیدو‌ش هینده‌ی کاکه‌ره‌شی، تا‌ژی‌یه‌به‌له‌ کی خو‌شده‌وی: تا‌ژی‌یه‌به‌له‌ک
 دیار نییه؟ کاکه‌ره‌ش وه‌لامی دایه‌وه: له‌سه‌ر قه‌سه‌لو‌و کای له‌سه‌رمان خویان

گرمۆله کردییه، ده‌لێی ماره خۆی که‌پکه کردییه!

له‌و کاته‌ی ئه‌وان سه‌رگه‌رمی قسه‌وباسی خۆیان بوون، له‌ناکاوه‌ریه‌که‌و
له‌گه‌نێک شله‌ساوار به‌گۆشتی فرووجیان له‌ پێش دانان، هه‌لمیان لێهه‌لده‌ستا.
ته‌شتی نانی و دوو سه‌له‌که‌په‌یوان له‌ نیه‌نده‌ی دانا. مه‌لا ئازاد گوتی:
ئۆیف! به‌خوای له‌جیی خۆیه‌تی، به‌و سه‌رماو بایه‌ ساردی رۆژی شله‌ساوار
به‌گۆشتیه‌! هه‌ریه‌که‌یان له‌گه‌نی خۆی پاکێشته‌ پێشه‌ خۆی و که‌رت که‌رت
نانی سیلێی به‌ ساواری داده‌دن، ده‌لێی گورگیان کوشتییه‌! نه‌گه‌ر به‌ ده‌ستی
نه‌خۆن، به‌ که‌وچکی تیر ناخۆن! هه‌تا ده‌ستیان به‌ بنی له‌گه‌نه‌کانیاندا هینا،
خواردیان. کاکه‌پەش گوتی: با بۆتان بینه‌وه‌! گوتیان زۆرمان خوارد، به‌شی
ئه‌وه‌مان خواردوه‌ سێ جار به‌چینه‌ سه‌ر قه‌ره‌چووگی و بینه‌وه‌ خواری! کاکه‌پەش
ئیسکو پرووسکی فرووجه‌که‌ی کو‌کرده‌وه‌و بۆ گۆلی به‌له‌کی برد، هاته‌وه‌ و
گوتی: ئیستا ئاسووده‌م تازییه‌که‌م تیرکرد. گۆلی به‌له‌ک، تازییه‌کی مامزکوژ
بوو، له‌ هه‌موو به‌رپرۆ پشته‌ریی ناویانگی گه‌یشتبووه‌ هه‌موو گونده‌کان. له‌
دوای ئه‌وه‌ی تیریان خواردو گه‌رم بوونه‌وه‌، ئاهێکیان له‌ گه‌ده‌ی گه‌راو گوراحیان
خۆش خۆش بوو، مجیزی قسانیان بزووت.

هیدۆ دیمه‌نێکی پر له‌ ورده‌کاری له‌ سه‌ر گوندو دیوه‌خانی ئاغاو ژماره‌ی
پاسه‌وانه‌کانی و جووری چه‌که‌کانیان بۆ روونکردنه‌وه‌، بۆی کردنه‌ هیلکه‌ی
سپیکراو و له‌ پێشی دانان. ئه‌وانیش گومانیان له‌ زیره‌کیی هیدۆی نه‌بوو،
باوه‌ریشیان وابوو، هه‌ر پلانێک هیدۆ نه‌خشه‌که‌ی بکێشی، سه‌رکه‌وتوو ده‌بیته‌،
چونکه‌ هه‌موو جووله‌کان له‌ کاتو شوێنی خۆدا ئه‌نجام ده‌دا.

ئیستا کاتی ئه‌وه‌یه‌ بزانه‌ن چه‌ند که‌سیان پنیوسته‌ بۆ ئه‌و چالاکییه‌و

ئەوانەى لە توانایاندا بەو کارە هەستن؟ چونکە بچووکتەى هەلەو درکەندى
 ئەو نەینى، گۆبەندو کارەسات بۆ چەندان خەزان دەنێتەو. یەكەم جارىانە لە
 شوینىكى ئاوا دوورەدەست وەها کارىكى وا ئەنجام دەن. ژنو مندالى هېچ
 یەكێكىیان، نازان ئەوانە بۆ كۆى دەچن و چ کارىكىیان بە دەستەو یە! بریاردارا لەو
 چەند پۆژى دادى، دەست بە کارین. بریاردارا بۆ یەكەم نامۆزایەكى ئەنوەریش
 بە شەدارین، تاوێكو بێنە شەش كەسى تەواو، لەبەرئەوێ لە شەش كەس
 كەمتر، ئەو چالاکییە سەرکەوتوو نابێ و لە توانایاندا نابێت جێبەجێی بکەن.
 شەوى دەستبەكاربوون دیارى كرا، بە شەرتىك باران نەبێت، چونکە
 پاسکیلهكان لە رینگای قور ناتوانن رێ بکەن. ئەنوەر و براو نامۆزاکەى، مالىان
 لە شوینى چالاکییەكەو نزیكە، بۆیە وا رێككەوتن ئەوان هەر بە پیاوێ بۆ
 شوینى دیارىکراو کە دۆلىكى بنارى زوورى بەدیوى لای چىای قەرەچو غیدا بوو.
 ئەو ئىوارەى بریاریاندا وەرێکەون، کاکەرەش سى چوپى پاسکیلى زیادەى
 لەگەڵ خۆى هینا، نەبادا پاسکیلیان لى پەنچەر بێت. بۆئەوێ ئەو مەودا
 دوورەى سەفەرەکیان کەم بکەنەو، بەرلەوێ زەرەدى خۆر بپەرێ، کەوتنەپێ.
 تاریكى، دەمیكە سەرى بە دۆلەكانى ناوێندانى زووریدا گرتییە. گەشتە
 شوینى مەبەست. ئەو زوورگە، هەمووی بەردەلانیو بۆ كشتوكاڵکردن خاکیكى
 نەزۆکە، زیاتر بۆ مەرپومالەت لەوێراندن سوودی لێدەبینن. تا لە زوورى
 بەسەرکەوتن زۆر هیلاک بوون. بەو سەرماى زستانەى، ئارەقەى رەشو شینیان
 دەردابوو. لێخوڕینی پاسکیل لە رینگای هەوراز ناسان نییە، بەلام لەو دیوى
 زوورى، کە سەرەبەرەو ژێر، پێویستی بە پایدەرلێدانو سووراندن نییە، هەر بۆ
 ئەوێ لە رینگا لانەدەن تەنها سوکانى پاسکیلهكانیان گرتوو. تا دیت تیرزەوییان

زیاتر ده‌کات. ئەو‌هی پ‌ایس‌کیلی دا‌ه‌ین‌اوه، پ‌یده‌چ‌ێ زۆر زی‌ه‌ک بو‌وی‌ت، ئە‌ها
ح‌یس‌ابی بۆ ش‌و‌ینی س‌ه‌ره‌و ژ‌یر‌یش ک‌رد‌وه‌و ئ‌ی‌س‌ت‌اپ‌ی بۆ دا‌نا‌وه! بۆ‌یه ئە‌وان
له ش‌و‌ینی س‌ه‌ره‌و ژ‌یری زۆر، نا‌چارن ت‌ه‌ن‌ها ئ‌ی‌س‌ت‌اپ‌ه‌ ک‌انیان به‌ کار‌به‌ی‌ن، بۆ‌ئه‌وه‌ی
ت‌ی‌ژ‌ر‌و‌یی با‌س‌کی‌له‌ ک‌انیان ت‌و‌وش‌ی کار‌ه‌سات‌یک‌یان نه‌ک‌ات.

با‌یه‌کی سا‌رد خ‌ۆ‌ی له‌ لا‌جان‌گو ملیان ده‌خ‌ش‌ینی، ل‌ف‌کی ج‌ه‌مه‌دا‌نی‌ه‌ ک‌انیان
را‌ده‌وه‌ش‌ینی، که‌سیان ئە‌لف‌ازیان نا‌گ‌ه‌ر‌ێ و ئە‌رق‌ومی نا‌ک‌ه‌ن، ئە‌وه‌ی گو‌یت
ل‌یده‌بی‌ت ت‌ه‌ن‌ها وز‌ه‌ی زنج‌یرو که‌ل‌ای بۆ‌لب‌ه‌ر‌ی‌نگ‌ی پا‌س‌کی‌له‌ ک‌انیانه. کاکه‌ره‌ش
ه‌ه‌ر له‌ زو‌وه‌و پ‌ی‌ی‌گ‌وت‌وون به‌ ه‌ی‌چ ش‌ی‌وه‌یه‌ک نا‌بی‌ت له‌ ر‌ی‌چ‌ک‌ۆره‌که‌ لا‌به‌ن،
چون‌که‌ ئە‌و زو‌ور‌گه‌ زرا‌وه‌ ده‌ل‌ێ به‌ ئە‌ن‌قه‌س‌ت قون‌ج‌ر‌که‌و س‌ی‌س‌وت ل‌ی ت‌و‌دا‌وه‌و
چاند‌وه‌و، ه‌ه‌ر لا‌ر‌ێ بو‌وی، پا‌س‌کی‌له‌ که‌ت په‌ن‌چ‌ه‌ر ده‌بی‌ت! ر‌ی‌گ‌ایه‌که‌ به‌ره‌و
دۆل‌یک‌ی پ‌ر له‌ که‌ند‌و ئا‌ود‌ر ش‌ۆ‌ر‌ده‌بی‌ته‌وه، له‌و که‌ند‌ره‌ی که‌ ئا‌و در‌ی‌بو‌وی
ژ‌وان‌یان له‌و ش‌و‌ینه‌ له‌گ‌ه‌ڵ ئە‌ن‌وه‌رو دو‌و که‌سه‌که‌ی د‌یک‌ه ه‌ه‌بو‌و، نا‌گ‌ری ج‌غ‌اره‌ی
یه‌ک‌یک‌یان به‌دی ک‌رد، د‌ل‌نیاب‌وون ئە‌ن‌وه‌رو برا‌ده‌ره‌کان‌ین. گ‌ه‌یش‌تنه‌ لا‌یان، له‌ د‌و‌ای
ئ‌ه‌وه‌ی پا‌س‌کی‌له‌ ک‌انیان له‌و دۆل‌ه‌ی ج‌ی‌ه‌یش‌ت، به‌پ‌ه‌له‌ ی‌ه‌ک له‌ د‌و‌ای ی‌ه‌ک
وه‌ک له‌ ش‌ک‌ری به‌ن‌ی‌زام، که‌وت‌نه‌ر‌ێ. ه‌یش‌تا دو‌و سه‌ده‌ ه‌ی‌س‌تر ما‌بو‌و ب‌گ‌ه‌نه
گون‌دی، به‌در‌ژ‌ایی ر‌ی‌گ‌ایه‌که‌ ه‌ه‌مو‌یان ب‌ی‌ده‌نگ‌و خام‌ۆش به‌د‌و‌ای ی‌ه‌ک‌تر‌دا
مل‌یان نا‌بو‌و. ه‌ید‌ۆ ب‌ست به‌ ب‌ستی ر‌ی‌گ‌اگ‌ه‌ شاره‌زا بو‌و، چا‌وسا‌غ‌ی و ده‌س‌ت‌ک‌یش‌ی
یه‌ک‌جار به‌باش‌ی ده‌ک‌ات، گ‌ه‌یش‌تنه‌ نز‌یک دی‌وه‌خان‌ی. دی‌اره‌ سه‌ر له‌ ئ‌ی‌واران تا
ما‌ل‌نو‌وس‌تنان، پا‌سه‌وان‌ی ده‌س‌ت پ‌یناک‌ات، چون‌که‌ له‌و کاته‌دا ه‌ه‌موو خ‌ه‌ل‌ک
به‌ئاگ‌ایه‌. ئە‌و ر‌ۆژانه‌ی ئا‌غا ه‌ه‌ر سه‌ر له‌ ئ‌ی‌وار‌ێ له‌ د‌و‌ای نو‌ی‌ژی ش‌ی‌وان که‌
ده‌یزانی دی‌وه‌خان می‌وان‌ی ل‌ی نی‌یه‌، ده‌چ‌و‌وه‌و دی‌وی ما‌ل‌ی. پا‌سه‌وانه‌کان ئە‌و

جوړه شه وانه يان ده قوښته وهو به فرسه تيان ده زانی کاته که به یاری و جه فنگو چیروکو مه تل به سهر به رن.

له و کاته ی خه لکی ناوایی نه خه و تروونو بو مالنو وستنان زوری ماوه، گونجاو ترین و باشتین کاته بو نه نجامدانو غافلگیر کړدی هه رکه سیک که مه به سته، چونکه نه گهر بشتبینن ده توانی خوټ وه ک میوانو نه شاره زاو پربوارنکی پری لیگوړاو بناسینی، بیته وهی هیچ گومانیکت لیکهن، واتا پریگایه کت له به رده مده ماوه ته وه بو خو ده رباز کړدن له هه رپرو دواویکی له ناکاو و نه خوا زراو!

نه وشه وه، یه ک له و شه وانه یه. ناغا هه زوو چوټه وه دیوی مالی، دیوه خان ته نها پاسه وازو چایچییه که ی لی ماوه، شوی دریژی زستانیش به چیروکی مه موزینو خه جو سیامه ندو که ریمو ستي و نه میر نه رسه لازو پوښته می مازهنده ران نه بیت، کورت نابیته وهو نابریته وه. له سهر پیشنیاری هیدوی، هه نگو و هه نگو پلانه که یان ده به نه پیش.

هیدو باش له وه حالی بووه نه گهر وه ک میوانی خو مالی و ناسیاو و نیازپاک خو یان نیشان نه دهن، مه حاله بتوانن زه فدر به و هه موو پاسه وازو تفه نگداره به رن، له کاتیکدا زوړ به یان له که سیک زیاتریان کوشتو وهو تفه نگ بوته به شیک له ژیانیاو بو خوشیان بوونه ته پارچه یه ک له تفه نگو ده نگیک له فیشه ک!

به رزه فتر کړدنو زالبون به سهر نه وانه دا، زرنکی و ره شاده تی تایبه تی ده وی، بوته وهی به جوړیک غافلگیریان بکه ی، هه رگیز بیریان لی نه کړد بیته وهو له ناوچه که وهه کاریک نه کرابی. له و گونده ته نها کاکه ره شو هیدو مه لا نازاد

نەناسراون، کەسێک نییه بیانناسی، بۆیه بریاره تەنها ئەوان بچنە ژووری. هەرچەندە وەک خۆپارێزی هەموویان جەمەدانییان دەمامک داوە دەموچاوی خۆیان پێچاوە. ئەو سێ کەسە لە دەری دەمیننەو ئەرکیان پارێزگاریکردنی ئەوانەیه کە دەچنە ژووری و رینگا نەدەن کەس لە ئاوازی بچیتە دیوێخان. لەو کاتەدا هێچکەس گومانی ناحەزو پیاوخراب و دز ناکات بێتە سەری. لە شەوێکی ئەنگۆستەچاو لەنێو خامۆشییهکی ترسناک و چرکەساتیکی هەستیارد، بەرەو دەرگای دیوێخانێ هەنگاو دەنێن! هەرچەندە ترسیکی نەهێنی لە ناخی هەموواندا، بەلام بەهێزێکی باوەر بەخۆوە هەنگاوەکانیان، ئەو مەودایە بەینی خۆیان و دیوێخانێ هەلدەوێزن، بەجۆریک لە دەرگای دیوێخانێ نزیک بوونەتەو بەچاکی گۆییان لە قسەکانیانە.

دەبێ لە ماوێ جفاره خۆریکدا هەموو شت یەکلایی بکەنەو. ئەو ماوێ هەستیار، چارەنووسی ئەو پاسەوانانە ژووری، دیاری دەکات.

کاکه پەش و هیدۆ لە پشتی دەرگای دیوێخانێ هەلۆستەیهکیان کردو هەستیان راگرت، بۆئەوێ مەزەندە ئێوە بکەن چەند کەس لە ژوورەوێه. گۆییان لێبوو پاسەوانە پیرەکە کە بە گای بنە ناسرابوو، چیرۆکی ئەمیر ئەرسەلانی بۆ پاسەوانە گەنجەکان دەگێرایەو، دروست لەوکاتەدا ئەمیر ئەرسەلان ئەزەدیهایی لەنێو ئەشکەوتی بە شمشیرەکە لەتوێت دەکردو هەموو بەدەنی خۆینی لێدەچۆرایەو، هیدۆ هێندە بە کارامەیی و ئاسایی خۆمالیانە دەستی بۆ شمشیرە دەرگاکی بردە ئەودیوی، دەنگی خەری شمشیرەو دەنگی هیدۆی لە یەک کاتدا ئاوتە یەکتەری بوون، بە دەنگیکی ئاشنایانە و ئارام وەک یەکیکی ئاوازی کە جینگای هێچ گومانێکی بۆ پاسەوانەکان نەهێشتەو،

هینده به تیرادیسوی یه کمالی گوتی: مالی! مالی! خو نه خه وتوون؟ میوانی درهنگهخت رادهگرن؟ نهوانیش بۆ نهوهی سیلسیلهی نهفکارو گوئگرتنیان نهپچرئ له جیگای خوین ههلهستانو خوین له گوره نهبرد^(١)، له دهوری گای بنهوی سو به کهی دوور نه کهوتنهوه، له کاتیک تهماشای زاری گای بنهیان دهکرد، بیتهوهی تهماشای ده رگا بکهن، هه موو پیکهوه وه کشتیک له یه خهی خوینانی بکه نهوه، گوتیان فهرموو فهرموو! وه ره ژوورئ!

کاکه ره شو هیدۆ به ژوور کهوتن، مه لا نازادیش به دووایانهوه میلی تفهنگیان هینایه وه هاواریان کرد: نه بزوون! هه لتۆقینی سی چه کداری ده مامکدارو تفهنگ له گۆلمی دهستی، چاوی هه موویانی نه بله ق کرد، هه ره به جاره کی زنده قیان چوو، قیسی هه ناسه شیان راگرت، به ترس و سه رسامانه سه یریان ده کردن، چاویان باوه ری نه ده کرد ئاوا به ئاسانی له گیر بکه ون! نهو سی چه کداری نه ناسراوه بۆ هه ریبه کیکیان وینهی دووژمنو خوینداریه کانی خوین نیشان ده دان، که هاتبیت هه قی خوینی که سوکاره کوژراوه کانیان لی وه ریگر نه وه! هه ریبه کیان چاوه پروانی مردنسی خو دی ده کرد، له دوخیکی پوخیی سه ختا هه ناسه یان ده داو چرکه ساته کانی کوتایی خوین ده ژماردو له جه نازهی خویناوی خوین ده پروانی!

به جوریک غافلگیر کران ده ره تانی را کردنو ده سترک دانه ویان بۆ نه ماوه ته وه، چونکه کاکه ره شو هیدۆ که وتوونه ته به ینی نه وان و تفهنگه کانیان. هه لبه ته به زانایی له وئ وهستان، دلنیا بوون ئیستا به زیندوو مانه وه، یان مردنیان که وتوته دهستی قه ده ر! کاکه رهش پییگوتن: نه گهر ده تانه وئ به زیندوویی بمینه وه،

١. خوین له گوره نه برد: له شوینی خوین نه بووتن.

کارِک مه کهن خوئن برژئ! که به هیچ شیویه ک ئیمه نامانه وی نه وه
 پرویدات! ئیستا پیمان بلئن ناغاو برازا که ی له کوئن؟ هه موویان بو نه وه ی
 باری مه ترسییه که له سه رخویان که م بکه نه وه، به یه که وه گوتیان له دیوی مألین،
 له گه ل برازا که ی هه ریه که له ژووری خویانسن. کاکه رهش ناوری رقی ده پرژاند،
 به هیدوی گوت: نه و تفه ننگانه کو بکه وه بیده ده سستی نه وانه ی له ده ره وه نو
 پییان بلئ ته قه ی نه کهن پاسه وانه کان خویان راده ست کردو وه! هیدو نامیزی له
 تفه نگان داو ره وانه ی ده ریی کردن، ره خته و خه ریته ی تفه ننگه کانی دایه ده سستی
 نه وانه ی ده ری و بو فریودانی پاسه وانه کان ده یگوت نه و پیش ده رگایه ی به رده ن،
 جینگای هه مووتان نابیته وه بکشینه دوا وه! کاکه رهش گوتی هه مووتان پرووتان
 له دیواری بکه نو نیو چاوانتان به دیواریه وه بنووسین! هیدو مه لا نازاد به
 پشتینه کانی پاسه وانه کان ده سستی هه موویانان له پشته وه توند به ستا، تنه ا
 گای بنه ی ده سستی نه به ستر، کاکه رهش گوتی: کارمان پییه تی. ئینجا پیی
 گوت: نامانه وی ئیوه بکوژین، تنه ا کارمان به ناغاو برازا که یه تی، به لوله ی
 تفه ننگه که ی ناماژه ی بو گای بنه ی کرد: هه سته وه چیت پیده ئیم ناوا ده که ی
 بی زیادو که م! گای بنه ی له سه ریه ک ده یگوت: به لئ به لئ نه مر ده که ی!
 هه رچی نه تو بلئی و! ده که م، تنه ا مه مکوژن! کاکه رهش و هیدو مه لا نازاد،
 چونکه له تاریکیی ده ریرا هاتبوونه بهر شه وقی لۆکسی دیوه خانی، چاویران
 نازار ده دا. هیدو لۆکسه که ی له پاسه وانه کان نزیک کرده وه دوو بالیفی گهره ی
 له سه ریه ک دانا وه ک په نایه ک بو شه وقه که. مه لا نازاد به دیار پاسه وانه
 ده سته ستر او هه کانه وه تفه ننگ له گۆلمیدا راوه ستابوو.

کاکه رهش و هیدو گای بنه یان جیا کرده وه پییان گوت: نه گهر ده ته ویت

نه کوژرتی چیت پیده لیین وا ده کهی: ناغا له کوئییه؟ گای بنه ی وه لآمی دانه وه: له دیوی حه سارییه، له ژووری خۆی. ئه دی برازا که ی؟ نه ویش له ژووری خۆیه تی له گه ل ژنه که ی که نه و سال هیناویه تی. کاکه رهش پینیگوت: باش گوئ بگره، بچوو کترین هه له بکه ی کاره ساتیکی خویناوی لیده که ویتته وه! گای بنه ی: نا نا ئینشاللا قه ت هه له ناکه م!

کاکه رهش: ئیستا ئیمه ده به یته بهر ده رگای ناغات.

گای بنه ی لیکدا لیکدا ده لئ: به لئ به لئ به لئ!

کاکه رهش: هه ندیک له و به لیانه بگره وه بو ناغات! زۆر به ئارامی و هیدی بانگی ناغات ده که ی، پئی ده لئی وه ره دیوه خانی میوانمان هاتوه، نه گهر پرسى، نه لئی چه کدارنو چه ند که سن! گای بنه یان وه پینش خویندا و له ده رگای دووه می دیوه خانی که ده چیتته وه دیوی مآلئ، چوونه حه ساری. دوو سه گی لای پشده رتی هه ریه که ی له سوو چیکى حه ساری به سترابوونه وه، نه و سه گانه به دانسقه وه ک دیاری له ناغایانی میرا و ده لی له پشده رتیه بو ناغای هاتبوون. سه گی گورگخنکین خه ریکه زنجیره کانیا ن بپسیننو میخنخجیره کان له بنرا هه لکیشن!

یه که مچار ده چنه بهر ده رگای ژووره که ی ناغای. کاکه رهش و هیدو هه ردوو بهری ده رگا که ده گزنو به ئاماژه به گای بنه ی ده لئین بانگی ناغای بکه! نه ویش وه کو چۆنی پینگوتراوه وا ده کات، به شینه یی و له سه رخۆ بانگی ناغای ده کات: ناغا ناغا! نه گهر ته شریف تیی بو دیوه خانی، میوانمان هاتوه وه چاوه رپوانی جه نابتن. ناغا ده لئ نه و هاتم نه دی نه و سه گانه بو خه ریکه زنجیره کانیا ن بپسیننو نه و حه ساره ی به سه رخۆیندا بروو خینن؟! ^(١) گای بنه ی گوتی:

١. سه گی په سه نه ی پاسه وانی که چاوی به پیاوی تهنه گدار که وت به جارئ هارده بئ.

ئاغام خوشبێ، ئەو هەستی میوانەکانیان کردییە لە دیوێ خانێ. لەو قسانەدا بوون، هەستیان کرد ئاغا خەریکی لەپیکردنی پێلاوەکانیەتی و دەیه‌وی دەرگای بکاتەوه، هیدۆ گای بنە ی کشاندەوه پشتە خۆی، هەرکە ئاغا دەرگای کردەوه، کاکه‌پەش لێیگه‌را تا نیوێ جه‌سته‌ی هاته‌دەری، بۆئەوه‌ی دەر‌فە‌تی گه‌رانه‌وه‌ی نه‌می‌نیت، لوله‌ی تفه‌نگه‌که‌ی له‌ سه‌ر سه‌ری ئا‌غای دانا: ئەو دهمانچه‌یه‌ی له‌ پشتت بکه‌وه! هەرچەند ئاغا گوتی: ئای ئای! ئەو نامناسن؟ هیدۆ لوله‌ تفه‌نگیکه‌ی له‌ خالیگه‌و بنه‌نگلی دا: چاکت دهناسین، به‌ خۆت وه‌کو ئیمه‌ خۆت ناناسی، دهمانه‌وی خۆت پێ بناسینین که‌ چ تهره‌سیکی خوینمژێ! هیدۆ دهمانچه‌که‌ی لێ نه‌ستاند که‌ چواردە‌خۆریکی لاکه‌لی قونکسۆر بوو. هیدۆ گای بنە ی برده‌وه‌ ژووری له‌ دیوێ خانێ له‌ گه‌ل پاسه‌وانه‌کانی دیکه‌ی به‌سته‌وه‌و دهمانچه‌که‌ی دایه‌ده‌ستی براده‌ره‌کانی ده‌ری، به‌ مه‌لا ئازادی گوت: هەرچی جوولە‌ی کرد بیکوژ! گه‌رایه‌وه‌ لای کاکه‌پەشی، له‌و کاته‌ی کاکه‌پەش به‌ ئا‌غای ده‌گوت: ناتکوژم نه‌گه‌ر چیت پێده‌لیم به‌ قسه‌م بکه‌ی، به‌چوکتترین هه‌له‌و سه‌رپێچی بکه‌ی می‌شکت ده‌پرژنیم، ئیمه‌ کارمان به‌ برازاکه‌ته‌، به‌ئارامی بانگی بکه‌ و وا هه‌ست نه‌کات به‌زۆر ناچارکراوی! هەر وه‌ک هیدۆ ته‌لقینی دا‌بوو، بانگی برازاکه‌ی کرد: کوپم وه‌ره‌ بۆ دیوێ خانێ میوانمان هاتوون، ئه‌ویش به‌ دهم چه‌ک له‌ خۆبه‌ستنه‌وه‌ هیشتا ئاوه‌زنه‌ی قایشی دهمانچه‌که‌ی به‌ته‌واوی دانه‌ خستبوو، به‌په‌له‌ پێلاوه‌کانی به‌سه‌رپێیه‌وه‌ کردو دەرگای کردەوه‌، کاکه‌پەش لوله‌ی تفه‌نگی له‌ سه‌ر سه‌ری ئه‌ویش دانا، هیدۆ ئا‌غای کشاندەوه‌ دواوه‌و کاکه‌پەش گوتی: ئەو دهمانچه‌یه‌ی دانی ژن تهرباب، نه‌گه‌رنا کوژراوی!

بۆیه‌، پیاو کاتێک به‌ نیازه‌ کاریکی مه‌ترسیدار به‌دزیه‌وه‌ نه‌نجام بدات، سه‌گه‌که‌ هۆرمۆنیک ده‌رده‌دات و به‌ئاسانی هه‌ستی پێده‌کا که‌ ئەو که‌سه‌ نیازی باش نییه‌.

ویستی خۆی رابپسکێنێ و چه که کهمی نه داتێ، ههه زوو هیدۆ به لوله تهننگان کووپی کردهوه! ده مانچه کهمی لیستاندو له پشتی خۆی به ست. برازا وایزانی مامی، بۆ ده سه لات و ناغایه تی، کو ده تایی به سه رد اکردوو، گو تی: مامه ناوا؟ نه وه کهمی مامو برازایه تییه؟ مامی گو تی کو پم سه رچیخ مه چوو، نه منیش وهک تو گیرامو چه ککرام! هه ردووکیان بۆ دیوه خانی به پیشخۆدان، ناغا که بینی شه ش پاسه وانی تهننگدار لیک به ستراو نو جه له کراون، گو تی: نه وه لیسه چی رویداوه چی روو ده دات؟ باوه به چاوه کانم ناکم، وه لا بابه باش، به راستی نۆبه تدارم هه یه و پیاوم راگرتیه! هیدۆ گو تی: «نه و دۆیه قابیل به و دۆدانه یه»، بۆ نازانی نه وانه ی ده بنه نو که ری ده سه ونه زه ری هه رد دیوه خانی ک، له و پاسه وانه ی تو پیاو ترین؟ نه وانه له نه نجامی کاریکی تر سنۆکانه وه ناچار بوون خویان باوینه نه و گه واد خانه یه ی نیوه! له دوا ی چاوشکاندنو ته میی کردنی ناغای له به رچاوی پاسه وانه کان، به شه ش تهننگو دوو ده مانچه ی چوارده خورو قۆلبه سترکردن و رفاندنی برازای ناغای، له دیوه خانی هاتنه ده ری. هه رچه ندی ناغا له به ریان پارایه وه: بخوازن مالی دنیایی به س برازا کهمی نه بن! به لام نه وان گو تی ان نیمه به دوا ی مالی دنیا وه نین، به لکو به دوا ی مافی خه لکه وه نین، نه وشه و ده بی نامۆزگاری بکه یین! ناخر هه موویان به دیتنی برازا کهمی که ده موچاو و پروو خساریکی شه لاتیانه ی به خویه وه گرتبوو، خوین به ری چاوی گرتبوون: ده بی هه قی تا وانه کانی خۆی وه ریگریته وه!

تراکتۆره که یان به برازا کهمی هه لکردو به ره و زووری لای پاسکیله کان سوار بوون. به ره وه ی بگه نه لای پاسکیله کان گو تی ان رایگه! له تراکتۆره که دایانه زاند، که و تنه لیدانی و خو ریشۆریان کرد! برازا له ترسان هه لده ره زی،

خولقاند! هه موو نه وانەش لە سەر کەسیک کە نایناسو و نه شیانبینیوو!
 شهو و راشکاوه له کۆتایی خۆی نزیک بۆتهوه، نهو هه لمهی له که پووی
 پاسکیلسواره کان دیته دهڕی و به سمیلیانیانه وه ده نیشی و ههر ده موده ست
 دهیبه ستی و ده بیت به چلووره. گه یشتنه وه تخوپی نا قاری گونده که ی خویان،
 وه لسی شه ویان زۆر به دهسته وه نه ماوه، خه ریکه سهو گورگ لیک ده کرینه وه.
 هورده خووساریان له سه رپشتی که وتوو. هورده خوسار، خه ریکه زهوی سپی
 ده کات و، وه ک ورده کریستال رژاوه ته نهو نا قاره ی، تابلۆیه کی بریقه داری
 نه خشانده وه. دیاره سرووشتیش به توانای خۆی دهیه وی نهو رۆسته مانه
 له نیهاندا په نابادت، ته مومژکی چری به هه موو کۆلانه کانی ناواییدا
 بڵاو کردۆته وهو چاو چاوی نابینی!

پاش نهو چالاکییه سه رکه وتوانه یه وه حه سانه وه یان، ههر چاویان ده بریه
 چاوی یه کتری، وزه وه ستیکی ناسووده یی به هه ناویاندا ده گه را. ده تگوت
 گرکانیک له هه ناویاندا ته قیوه ته وهو دامرکاوه، گیانیان نارام نارام بۆته وه، به
 تایبەت کاتیک کاره که یان دهنگی دایه وه. دوا ی چه ند رۆژنیک، نه نوهرچوو له لای
 کاکه رهش: برازا که ی ناغای چۆته لای نهو پیاوه ی ده ریکردبوو، هی ناویه تییه وه
 گوندی و پپی گوتوو نه وه ژنه که م له تۆ له ی که چه که ت چی لینه که ی، نازادی!
 پیاوه که پپی گوتوو: نهو ژنه ت که چی منه، نه من وه کو تو بیشه رهف نیم کاری
 وا نابه جی بکه م! نهو کوره ش که دلی به که چه که وه بووه، بۆی په شیمان بۆته وهو،
 پیشی سه یربووه که که سانیک ی وا هه ن له سەر خه لکی بیده سه لات بینه دهنگ!

۲۲

رۆژ دابوو سە کورتی و ئیوارە کە تاریکی دەکەوت، دلی مرۆف زیاتر تەنگ دەبوو، چونکە شەو زۆر درێژ بوو بوو. زۆرجار بە هۆی باران و هەورو مژووە، لیمشتی تاریکی، رۆژیشی دەدایە بەرخۆی. سەرماوسۆلەو شەختە بەند بآلی بەسەر مآلآندا کیشابوو، ئەو شەوانە ی سامآل بایە، دارو بەردی لیک دەبەست! چەند رۆژنکە هەموو بەیانیمان چلوورە بە گۆتسوانە ی خانوو کەنەو تە سەر زەوی شۆردە بوووە. تەم، وەک ریشی سپیی پیاوچاکان، خۆی لە سینگی زەوی دەسووی، دەلێی لێفە یەکی سپیەو خودا بەسەر هەتیوانیدا داو! مژیکێ بیئامان، سەر بە هەموو دۆل و زەندۆلۆ کۆلآنە کانی نیو گوندیدا دەگرێ، هێندە چەر مەودای بینینی بەقەدەر گوریسیک کورت کردۆتەو، گوند لە مژیکێ سپیدا، سپی وەک دلی خودا... نقوم بوو.

خەلکی ئاوا یی هیشتا لە خەوی هەلنە ستاون. تەمە کە بێ دەرگا کوتین و مۆلەت وەرگرتن لە خاوەنمآل، سەر بە خەسارو سەربازو خەرمی هەموو مآلیکدا دەگرێو بە کۆلآنان وەردەبیت، وەک جەنگی لە گەل هەتاو راگە یان دبیّت نەهیلێ گەرمی بگاتە شەختەو خوسارو چلوورە کان، نەبادا نەزەر حەرامی بکات و ئەوانیش لە شەرمان بتوینەو! بەو سبەینیی سآلحانە هەرکەس سەر

وهدهردهڼی، چاوی هه‌ته‌ر ناکاتو که‌س به‌دی ناکات، مه‌گه‌ر به‌خرمه‌ی شکانی
شه‌خته‌و خوسی ژیر پټان هه‌ست به‌رېټوارو په‌وته‌نی بکات!

پیاوه‌کانی ناوایی له‌دوای نانی قاوه‌لتی که‌هیشتا دوایین پارووی نیو زاری
قووت نه‌دابوو، کیسه‌ی تووتنی له‌به‌رېشته‌ینی ده‌رده‌هېناو جغاره‌یه‌کی له
تووتنی بۆنداری هه‌رته‌لی ده‌پېچایه‌وه، یه‌که‌م مژی هه‌لده‌کېشاو دوکه‌له‌که‌ی
به‌با ده‌کردو له‌گه‌ل ته‌مومه‌که‌ ناويزانی یه‌کتري ده‌بوون.

ده‌نگی کابانی میهره‌بان به‌ناوازيکی نه‌رمونیان، مانگی ده‌لاوانده‌وه و
ده‌دوشي و بیده‌نگی نه‌و به‌ربه‌یانه‌ی ده‌شکاند. بۆنی دوکه‌لی ناوردووی ناگردان
و نانی گه‌رم، ده‌مار ده‌مار خانه‌کانی بۆنکردنی ته‌ژی ده‌کرد له‌و حه‌ساره‌گه‌وره‌ی
مالی حاجی سمایی. شوان له‌هۆلی مه‌رې خه‌ریکی رزگارکردنی مه‌ره‌ ناوسه
له‌سه‌رگوانه‌کان بوونو به‌رخه‌کانیان فرچک ده‌داو به‌دایکیان ده‌مژنی.

له‌وه‌تای سیوادی داوه‌و سه‌و گورگ لیک ده‌کرته‌وه، نه‌و مندالانه‌ی شه‌وی
راپردوو له‌خه‌ونیاندا له‌سه‌ر دیواریکی بلند پېشبرکټی په‌لامیزه‌هه‌لدانیان کردوه
بۆنه‌وه‌ی بزانش کامه‌یان په‌لامیزه‌ی له‌هه‌مووان زیاتر برده‌کاتو دوورتر ده‌پوات
و ده‌یباته‌وه، کاتییک هه‌ر نه‌وه‌نده‌ ده‌زانش له‌گه‌ل ساردبوونه‌وه‌ی میزه‌که‌خه‌به‌ریان
ده‌بېته‌وه، نه‌و کات تیده‌گه‌ن میزیان به‌خویناندا کردوه! به‌ناچاری خوین له‌نیو
جیی ده‌گنخینن، ته‌نها سه‌ریان وه‌ده‌رده‌نن و نایانه‌وی بینه‌ ده‌ری، نه‌کو بکه‌ونه
به‌ر ته‌شه‌رو جینو و هه‌ندی‌کجار شه‌قعه‌زلله‌یه‌کی مزیش، وه‌برگرن! هه‌موو
هوشیان لای نه‌ویه‌ه چۆن بتوان دا‌کو بابیان فریو بدن نه‌و میز له‌بن خۆکردنه‌ی
بشارنه‌وه. له‌ناکاو، دایک به‌سه‌به‌ته‌یه‌ک نازو نه‌ستوورکی گه‌رمه‌وه که‌هیشتا
هالاوی بۆزادی لیه‌ه‌لده‌ستی، وه‌ژوورده‌که‌وئو له‌منداله‌که‌ی راده‌خوړی: چاوت

له من زه‌قتره، بۆ هه‌ل‌ناستی؟ یان دیسان زاوی؟! له چاوانتر! دیاره، نه‌گهر نه‌من مالى خۆم بناسم نه‌وشه‌ویش کونده‌میزه‌کت له‌بنه‌ خۆت کردییه! ههر به‌په‌له سه‌به‌ته نانه‌که‌ی داده‌ئۆ نووکه‌پیتی له‌قه‌برغه‌ی ده‌داو چمکی به‌په‌ی له‌سه‌ر هه‌ل‌ده‌داته‌وه، هه‌لاوی بۆنمیز له‌ژووره‌که‌ی په‌ندای ده‌داته‌وه! نه‌مگوت! به‌چاوانتر! دیار بوو، چونکه‌ زۆر به‌حیزی لیت‌ده‌روانیم! نه‌من مالى خۆم ده‌ناسم! له‌په‌ده‌ستیکی له‌پروومه‌تی خۆی ده‌دا: نه‌یه‌پۆ نووشتووی باب‌ه‌شیخیش هیچ! فرووجیکیشم سه‌رقه‌له‌مانه‌ دای، که‌چی چۆره‌میزنکی نه‌گێرپه‌یه‌وه! من‌داله‌که‌ هه‌رچه‌ندی خۆی به‌سویند خواردنه‌وه‌ ره‌ش ده‌کاته‌وه‌ که‌ گوايه‌ نیواری خوشکه‌که‌ی ئاوی بۆهیناوه‌و جامه‌ئاوه‌که‌ی به‌سه‌ردا ر‌ژاندووه‌، به‌لام نه‌و پاساوه‌ سواوه‌و بۆنی تیژی میزه‌که‌ هه‌موو گومانیک ده‌په‌وینیتته‌وه‌، نه‌و کلاوه‌ ناچیتته‌ سه‌ری داکی، نه‌وه‌ نیشی یه‌که‌مجاری نییه‌! بابی ده‌لی: توخمه‌سه‌گ! جاره‌کی دیکه‌ درۆیان نه‌که‌ی!

پیره‌مێرده‌کان به‌ر له‌هه‌موو خه‌لکی ئاواپی له‌خه‌و ر‌اده‌بنو له‌ژووری ئۆقره‌ ناگرن، له‌ماله‌کانیان وه‌ده‌ر ده‌که‌ون، بۆ نه‌و شوینیه‌ی هه‌موو ر‌ۆژنیک لینی کۆده‌بنه‌وه‌. نه‌وانه‌ی له‌هه‌مووان زووتر ده‌گه‌نه‌ جی، له‌گه‌ل خرمه‌ی شکانی شه‌خته‌ له‌ ژێر پیتی هه‌ریه‌کیان، به‌رله‌وه‌ی بیبینن، ده‌لێن نه‌وه‌ ده‌نگی پیتی فلانه‌که‌سییه‌ چونکه‌ شه‌قاوه‌کانی گه‌وره‌و خیران! هه‌تاكو ده‌نگی پیه‌کان زیاتر ده‌بیستری، نیشانه‌ی نزیک‌بوونه‌وه‌یه‌تی. ته‌مومره‌که‌ هینده‌ خه‌سته، چاو دوو گوریس نه‌ولاتر هه‌ته‌ر ناکات. شوینی دامه‌کردنه‌کان وه‌ک نه‌خشه‌ی زه‌وی به‌شه‌سته‌و چوار خانه‌ی چوارگۆشه‌ دابه‌شکراون. به‌ردی داشه‌کان ئاونگو خوسوی شه‌وی ر‌ابردو ته‌رته‌ری کردوون. نه‌و شه‌وه‌ به‌رده‌کانی هه‌ردوولا به‌

تیکه لای رۆژیان کردۆتهوه. دامه چیه کان، هیشتا وه کو له شکری سه فهوی و عوسمانی به گژیه کیاندا نه کردوون!

رۆژیان جاری ماویه تی گهرم بن، تا دامه زانه کان به رامبهری یه کتری دامه زرین، بۆیه تا کو نیستا داشه دوو رهنه کان جاری شهیتان نه کهوتۆته بهینیانو خۆین له بهینیاندا نه رۆاوه، له نیوه راستی دامه که تیکه لۆ و سهریان پیکه وه ناوه. ههر شازده بهردهی له رهنه گیکه، وه که دوو له شکری دوو ولات، ورده ورده به رهو پرووی یه کتر ده بنهوه، هیرش بۆ سه ره قه له مپهروی یه کتری ده بهن. وه کو سی و دوو ددانی نیو یه که زار، وه کو به رداش یه کتر ده سوونو ده هاپان! دامه زانه کان له کاتی جووله پیکردنی داشه کانیاں هینده به رقهوه داشه کان له عهرزی ده کوتن، ههر شه ستو چوار خانه کانی دامه که قوول بوون، بۆ داشه کان بوونه ته سه نکهری به رگری و هیرش بوردن. هه رلایه نه و له هه و لسی قهرکردنی به رامبه ره که ی ده دا. سه ره که وتنی خۆی و به زیندوویی مانه وه ی به که وره یی، له قهرکردن و پاکتاوکردنی برا به رده کانی به رامبه ریدا ده بینن! به هو ی چری ته مه که، له دوورپا که س نه وی دیکه نابینن، به لām هه تا دیت خر مه خر می ژیر پیلای که سه کان زیاتر ده بیستری و مندا لانی ش وه ده رده که ون. پیا وه کان به مندا لانی ئاویسان ده گوت: ته گهر ده تانه وی ئه و ته مومرّه بره و ته وه، کیه ه تان نۆبه ره ی دایکی خۆتانن، قوونی به رامبه ری ته مومرّه که پروت بکات، سی جار له سه ره یه که بلن: «ته مه قوون هات، ته مه قوون هات، ته مه قوون هات!» ته مه که ده ره و ته وه و چاو و پرووی مانه وه ی نامینیت و دنیا له شه رمان و له ترسان ساف ده بیت و له حموت کیوان ئاوا ده بیت، هه تا و دی و ته م ده به زیت!

له نیو ته مومرّه که و له جی جوخینان، قووقه ی که له باب دی، دلنیا بوون

ئەو کەلەبابە ئی خەلکی گوندی نییه، چونکه هیشتا له‌بەر سه‌رما ده‌رگای
کۆلیتی مریشکان نه‌کراونه‌ته‌وه‌و به‌رنه‌دراون، بۆیه ده‌نگی ئەو کەلەبابە جیتی
سه‌رسوورمان بوو. ته‌مه‌که‌ش هینده‌ خه‌ست بوو ده‌رفه‌تی ئەوه‌ی نه‌ده‌دا
ته‌ماشاکه‌ن و بۆیان ساغ ببیته‌وه‌ له‌ جی جۆخینان چ خه‌به‌ره‌؟ سه‌گی ناوایی
له‌ سه‌ر گوفه‌کو زێلدا‌نه‌کان ڤوه‌و جی جۆخینان به‌ کۆمه‌ل ده‌حه‌پین،
ڤووی حه‌پین و هه‌لمی زاریان به‌ره‌و جی جۆخینان بوو، هه‌ر به‌و ئا‌پا‌سته‌یه‌ش
پینکۆلیان له‌ گوفه‌کی ده‌کرد! ئەوانه‌ هه‌مووی ئاماژه‌بوون بۆ هاتنی که‌سانیکێ
ده‌ره‌وه‌ی گوندی خۆیان. هینده‌ی نه‌برد له‌ جی جۆخینان زه‌ره‌ی نێره‌که‌ریکیش
هات، حیلە‌ی ئەسپ و بۆره‌ی مانگاش، غه‌له‌غه‌لبي خەلکانیکیش بیستران.
مندا‌له‌کان سه‌رنجیان که‌وته‌ سه‌ر هه‌لمی زاری سه‌گه‌کان که‌ به‌ ئەستوورایی
زاریان هه‌لم ده‌هاته‌ده‌ری، بۆیه که‌وته‌ن پینشیرکی بۆ ئەوه‌ی لاساییان بکه‌نه‌وه‌ و
هه‌لمی زاریان تاقی بکه‌نه‌وه‌.

ئەو چه‌ند پیاوه‌ی وه‌ک خووی چوونه‌ته‌مه‌نه‌وه‌ زووتر له‌ خەلکی له‌ خه‌و
هه‌لده‌ستن و که‌ له‌ خه‌و ڤا بوون وه‌ده‌رده‌که‌ون، ڤوه‌و جی جۆخینان خۆیان
دا‌وته‌ سه‌ر گۆمکی گۆپاله‌کانیان و چاوه‌ڤین مژکه‌ به‌رپو‌یتسه‌وه‌و بزانه‌ن ئەو
ده‌نگه‌ده‌نگو بانگه‌بانگه‌ی یه‌کتری، کین و چ کاره‌ن! دیاره‌ ئەوانیش سه‌گیان
پیتیه‌و به‌ره‌و گوندی ده‌حه‌پین و وه‌لامی سه‌گه‌کانی ناوایی ده‌ده‌نه‌وه‌، به‌ هه‌ردوولایان
کردوویانه‌ته‌ چه‌قه‌لولانه‌یه‌ک، هه‌ر مه‌پرسه‌!

دوای ئەوه‌ی مژکه‌ ڤه‌ویییه‌وه‌و هه‌تاو ڤژایه‌ نیو ده‌روده‌شت و کۆلانه‌کانی
گوندی، ئاونگی سه‌ر لاسکه‌ قه‌رسیله‌ ساوا و سه‌رمابردووه‌ ڤه‌ش داگه‌ڤاوه‌کان،
وه‌کو کریستال ده‌بریسکانه‌وه‌، ده‌رویه‌ر ڤووناک بووه‌وه‌، چاویان هه‌ل‌ه‌نگوته‌

سەر کۆمهله خه لکینک له ژنو منداڵو پیاو له سەر جی خوځینان، هه‌ریه‌ که‌یان به‌لایه‌ ک‌داو چه‌ند شو‌قاوی‌ک دوور له‌ یه‌ ک‌تری، بۆ شو‌ننیک‌ی گۆڤو ته‌خت ده‌گه‌رپ‌سن خێوه‌ ته‌ کانیا‌نی ل‌ی هه‌لب‌دن. وه‌ک نه‌وه‌ وابوو جی خوځینان به‌ شه‌قاو له‌ سەر خو‌یان دا به‌ش بکه‌ن! یه‌ ک‌ینک به‌ ناما‌ژی بانگ‌کردن ده‌ستی ل‌ی را ته‌ ک‌اندن که‌ گوا‌یه‌ شو‌ننیک‌ی ته‌ختی دۆزیوه‌ ته‌وه‌و جی هه‌مو‌یان له‌ پ‌ال یه‌ ک‌تری تیدا ده‌بیته‌وه‌ بارو به‌نه‌و خێوه‌ ته‌ کانیا‌نی ل‌ی هه‌لب‌دن.

به‌ باربه‌ره‌ کانیا‌نه‌وه‌ ده‌رکه‌وت له‌ پ‌ی‌گای دوور‌هوه‌ هاتوون، چونکه‌ به‌ ده‌وری یه‌ ک‌تردا ده‌سوور‌ان، وه‌ک بیانه‌وی هه‌رچی زووه‌ باره‌ کانیا‌ن به‌خه‌ن، بۆنه‌وه‌ی پ‌شوو به‌دن. قیسی مانگا‌شیان بار‌کردبوو، تا‌ژی تووله‌ ده‌ستیان به‌ راوی‌چه‌که‌ کردو که‌وه‌کانی نیو قه‌فه‌سه‌ کانیا‌ن ده‌یان‌خویند. حیل‌ی نه‌سپ و زه‌ره‌ی نی‌ره‌که‌رو بۆ‌ره‌ی مانگا‌و نووسکه‌ی تا‌ژی چه‌قه‌لوولانن‌ی تووله‌و سه‌گ و قاسپ‌ی که‌وه‌کانیا‌ن تیکه‌لی یه‌ ک‌تر بووبوون، له‌ خو‌شی دا‌ر‌ژان‌ی هه‌تاو به‌و نی‌وه‌یدا که‌وتبوونه‌ هه‌له‌ که‌سه‌ما. سه‌مفۆنیا‌یه‌کی خو‌زایی به‌ گ‌ری‌ی گ‌ری‌د‌یراندا ده‌دات، کوته‌ی دا‌کو‌تان‌ی سنگ‌ی خێوه‌ ته‌کانو، گ‌ریانی مندا‌لی نیو تی‌ره‌کان که‌ به‌س سه‌ریان دیاربوو، له‌ سه‌رما‌رومه‌تو لی‌ویان شینو مۆر ببوون و به‌ گ‌ری‌س له‌سەر پ‌شت‌ی باربه‌ره‌کان شه‌ته‌ک درابوون، مندا‌له‌ ساواکان کۆچکیان له‌سەر بوو، ق‌ژی مندا‌له‌ هه‌راشه‌کان و ئالۆسکا‌و و بۆندوکه‌ل ببوون، به‌س خودا بزانی چه‌ند مانگه‌ ئاو و سابوون و شان‌ه‌یان پ‌ینه‌که‌وتوه‌! ر‌وومه‌تی سه‌رماب‌ردوو و قه‌لیش‌اویان، که‌س نازانی ر‌ووی نه‌و مندا‌لان‌ه‌ چ‌ره‌نگه‌. مه‌زه‌نده‌ ده‌کر‌ی نه‌و زستانه‌ ئاویان پ‌ینه‌که‌وت‌یی. ده‌موچا‌وی ر‌ه‌ژوو فرۆشانه‌یان تو‌ژا‌لیکی ر‌ه‌شو چه‌ور دای‌پۆشی‌ون، فرمی‌سکی چا‌وو چ‌لم‌ی که‌پو‌ویان چوار ر‌ی‌چه‌کیان دروست

کردبوو و له چه ناگه یان ده تکایه وه. مەرۆف کاتییک سه رنجی له دیمه نی
حالو گوزهرانی ئه وه مندا لانه گیر ده بوو، به زهیی له ده رووندا ئاوری ده کرد وه.
ئه وانه، دیمه نی هه موو ئه وه خه لکه ده سته نگو به له نگازانه ن که به دوا ی
پارووه نانیکدا ده گه رێن.

هه رچوار ماله دو مه که وه ک له ش کری مه شق پیکراو، ژنو پیاویان
ئیشی خۆی ده زانی. هه ندیکیان خه ریکی خستنی باره کانه، مندا له کان
له تیر که کان داده به زێن و به گۆر پیاو وه ده که ن! ئه وه به سته زمانانه لاقیان
سهر بووه و ناتوانن هه نگاو هه لێنن، له تاوان و له ئیشی پیاو ده گرین و به
ده وری خۆیاندا ده سوور پنه وه گو د بوونه. قولکا وه و شوینی ئا ور کرد نه وه ی
ساز ده که ن، خێوه ته کان قیت ده که نه وه، پیسته و ریخو له و سیر مه کان هه لده خه ن،
که س ناچیت هه سه ر کاری ئه وه ی دیکه، کاری ئیشی هه ریه که یان له ژنو پیاو،
دیاری کراوه، که س نه کار نیک نه کات!

کو تره کانی ئاوا یی له سه ر لیسه کانیان له شه ققه ی بالیا ندا و هه لفرین، وه ک
پو ژان، به ره و جی جو خینان په ویان به ست، چه ند جار شا بالیا ن شو ر کرد وه بو شوینی
خویان، که چه ند پو ژه لیی داده وه رێن و چینه ی لیده که ن. به لام شوینه که یان
گیرا وه ناچار به ره و ئاسمان بال ده گر نه وه. له و کاته دا که شوینه که یان لی گیرا وه،
ئه وان له نیو لیسه کانیان له خه ودا بوون، دو مه کان ده ست پی شخه ریا ن کرد بوو.

یه ک له دنیا دیته کان ساتی ئه وه دیمه نه ی بین ی که ئه وه شوینه ی کو تره کان
پو ژانه چینه یان لیده کرد، ئه وه پو ژه پی ش ئه وه ی هه تا و بکه وی، دو مه کان ده ستیا ن
به سه رد اگر ت بوو، کو تره کان بیوار ما و نه ته وه. ئه وه پیا وه پیره دیو یست شتیک بلی،
که پو ژگاری جاحیلیی له ده سته سه رد اگر تنی مه فته ن، بیر ده خسته وه. تالا ونک

بوو دهرژایسه گیانییه وه. لهو دیمه نهی کۆتره کان، ژبانسی رابردوی ئاواره بوونی خۆی به راوردی ده کرد. له سه ره خو جغاره یه کی دیکه ی به دهسته له رزۆکه کانی له قۆدیله که ی دهره ییناو به جغاره که ی دهستی که هیشتا نه کوژابۆوه، ناگرداو مرئیکی قوولی پر چه سه ره تی لیدا، له گه ل به باکردنی دوکه له که ی گوئی: هیچ دهر دیک بهو دهر ده ی نابێ که وار و شوینی ژبانت لسی داگیر بکه و که سیش له سه رت نه یه ته دهنگا نه وه ی نه من باسی ده که م زۆر دوور نیه، هه مووم به چای خۆم دیتوون!

پیره پیاوه کانی ئاویی به ده م تیرامان له دۆمه کان قسه کانیا ن درێژه پندا. یه کسی دی گوئی: بنیاده م ده ی توانی بیته وه ی خۆی ته نگه تاو بکا، به ئاسانی دلی له بوغز و کینه پاک بکاته وه و مرۆڤ بوونی مشتومال بکاته وه، شه ی تانی لیوه ده رنی و، خۆی بخاته باوه شی خودا وه. غوسلی به خیلی و خۆخۆری له خۆی دهر بکات، رۆحیا نه تی پیغه مبه ران شاد بکا و دلی خودا له خۆی رازی بکات، ژیا ن پر بکات له ته بابی و حورمه ت!

پیره میرد یکی دیکه زوو زوو سه ری دینایه پیشی که لینیکی له قسان ده سه تکه وی: جه واله گه نم به نامیزی بلند کردوه بو سه ره پشستی که ری! له کاتی که دا نیو عه ره گه نم دوو که س ده ستباری لیده گرنو یه کیش پشتباریا ن (١) ده دا، نه و جا بار ده کری، نه وه ی نه و ده یگوت دوور و نزیک هیچ په یوه ندیی به قسه ی پیره پیاوه کانه وه نه بوو، نه وه ی نه و ده یگوت هه ر په لاری له که نده لانی ک

١. پشتبار: دوو که س به یه که وه باریک یا ن جه والیک گه نم بار ده که ن، که سی سیتم پشتباره، که له کاتی بار کردنی جه واله گه نم یا ن هه ر شتیکی دیکه، ده ست به پشتی باره که وه ده گری و ئاوی سه ر پشتی بار به ره که ی ده کات.

بوو، پاستو درۆی به سهر یه کتردا رشتبوو، ههر بۆنه‌وه‌ی بلتی نه‌منیش هه‌مو
لیڤه‌م! پیره‌میڤدیکی قسه‌خۆش و قسه‌له‌ پروو هه‌لیدایه: خوا له‌ پاشی بارگینی و
له‌ پیڤشی درۆکانی تۆ به‌مانپاریزی!

ژیان له‌ چاوی ئه‌و پیره‌میڤدانه، ساده‌و پرپوو له‌ نیازپاکی، له‌ رابردوو ئاویان
به‌رپی کردبوو. مرۆف‌ه‌یران ده‌ما، که‌ ژیان چ‌ په‌رجویه‌که‌! ئه‌و هه‌موو گیانانه‌ی
په‌گیان ته‌واو له‌ قوولیدایه‌ چون‌ پینک ده‌گه‌نو ده‌رده‌دل بۆ یه‌ کتری ده‌که‌نو خۆزگه
به‌ رابردوو ده‌خوازنو له‌ گه‌ل ئه‌و زه‌مه‌نه‌ مه‌لعوونه‌ ناکۆکو ناته‌بان!

ده‌رده‌لی یه‌کی دی له‌ پیره‌میڤده‌کان، به‌لآو نه‌هامه‌تی پیری بوو: مردن
هیچ‌ نه‌یه، تاوێکه‌ دیت و ده‌روا و ده‌پریته‌وه، به‌لام ترسی گه‌وره‌ پیرییه، ناب‌ریته‌وه!
لیت‌ان ناشارمه‌وه‌ ئه‌من نامه‌وی ته‌سلیمی پیری بم! ترسی پیری قهراری لی
هه‌لگرتوم. پیاو نه‌گه‌ر پیر بوو، له‌کن هه‌موان په‌زای قورس ده‌بی، له‌کن ژن
و عه‌ولادی، له‌کن خه‌لکی، مردنیکی درێژه و ناب‌ریته‌وه! له‌ مه‌جریسان، له
قه‌له‌باغیان ئه‌و حسیبه‌ی جارانت بۆ ناکه‌ن، سووک ده‌بی سووک! عه‌زابیکی
قورسه‌ ههر بۆخۆت هه‌ستی پیده‌که‌ی! هه‌موو هه‌ناسیکی، مردنی خۆت له
خوای داوا ده‌که‌ی! گه‌لیک جازان، بیته‌وه‌ی نه‌تۆ هیچ‌ پیت خۆش بی له‌باتی
تۆ بریارت بۆ ده‌ده‌ن! جا ئه‌و به‌لایه، ئه‌وکاتی ده‌ست پیده‌کات، کاتیکی ژنی
ناپه‌سه‌ن که‌ منداله‌کانی هه‌راش بوونو بوون به‌ پیاو، کلکیان له‌ گه‌ل گری ده‌داو
دژایه‌تییه‌ میڤده‌که‌ی ده‌کات و ده‌یداته به‌رجوتان و لووشکه‌کوژی ده‌کات! نای،
هیچ‌ له‌وه‌ی ناخۆشتر نییه‌ کاتیکی به‌شهر ئه‌وسه‌ری ژبانی خۆی لی دیارنییه‌و
نازانی هه‌تا کوێ برده‌کات!

به‌ زاهیر نه‌ده‌گریا، به‌لام له‌ ناخه‌وه‌ ده‌برژا! ب‌راینه‌ کێ حیسابی ئه‌وه‌ت بۆ

دەکات بە گەنجی کاوڕەنێرت بە سەرشاندا داوه؟ راوی نێرێه کێویت کردووه؟
بەرازت وەسەرێه ک گێڕاوه؟ لەنیو دەستێژی گولەو ئاگریاراندا بە مووجیزە
دەرچووی؟ ئیستا ئەوێ لێی پەشیمانم ئەوێه کە بە جاحیلی، شەرم لغاوی
کردووم و بە دلی خۆم نە کردووه!

پیرەمێردێکی دیکەش کە لە نیوێ قسەکان پێراگە یشتبوو، ئەویش پرتەو
بۆلەیی بوو لە دەست پیری و ئاخ و ئاواتی بوو بۆ سەر دەمی جوانی: ئەری
ئەنگۆش وەک منتان لێهاتوو؟ وەختێه کی گەنج بووم هەموو شوێنیکم پێ
لە مائی خۆ، خۆشتر بوو، کەم وابوو بە مائی بکەومەوه، کەچی ئیستا، بچمە
مائی شاو مەلیکیش، ئوقرە ناگرمو هیلانەیی خۆم پێ لە بەهەشتیش خۆشترە،
لە جێو بالینگانی خۆم نەبێ خەوم لێناکەوێ و ناخە سیمەوه! لە گەڵ ئەو قسانە،
دەستێهەکی بەریشتیینی دەرھینا دەمو لەوسی خۆی پێ سەپێهە.

تەمومژە کە رەوێهە، بوو بە رۆژێکی خۆش. تیشکی خۆر پزایە سەر
دەروودەشت و ئاوەدانێ و بوونەوەرەکانی، پیرەپیاوێکان هیشتا هەر لەو گلەیی و
گازاندانەدا بوون، چاوە کە نەفە کانیان کەوتە سەر بارگە و بنەیی مائەدۆمەکان
کە خەریکی قیتکردنەوێ خێوێهە کانیان بوون. هەر زوو خێوێهە کانیان قیت
کردەوه، چوار خێوێهە بوون، ئەوێش نیشانەیی ئەوێبوو کە چوار مائەدۆمن،
بوونەتە میوانی گوندی. دۆمەکان بەر لە هەرشت ئاورێکیان کردەوه، ستوونێکی
شینی دوکەڵ بەرەو ئاسمان هەڵدەکشا، ئەوێش ئاگادارکردنەوێ خەلکی گوندی
بوو، مانای ئەوێ ئیمە لێرەینو بارو بنەمان هیناوێتە گوندە کەتان، ئەگەر
هەرکە سێک کالای دەستکردی دۆمانی دەوێ، بچێت لێیان بکری.

خێوێتە نێوێ، مائی کوێخا نامیقە دۆمیان دەگرتی، کە کوێخایان

بوو. ئەو، بەتەنیا کوێخای ئەو سێ ماله دۆمه نەبوو، کوێخای چەند مالتیکی دیکەش بوو کە بە گوندەکانی ئەو نیسەدا بلالەیان کردبوو. لەو کاتەی گەرما دادەهاتو دەچوونەووە گوندەکانی خۆرەهەلاتی کوردستان، کوێخا نامیق هەواری دەبرده نەڵاسی و لای رەبەتی^(١)، ماله کانێ دیکەش دەوریان دەدا. نیستا کاتی کەسابەتیانە، بۆیە هەر سێ مالت سێ مالت بەسەر گوندەکانی ناوچە کەدا دابەش بوون. بۆ پەیداکردنی بژێوی ژانیان، بلالەیان کردووە. ناخر ئەوان پێ بە پێ لەگەڵ وەرژەکان شوێنی کەسابەتیان دەگواژنەو، لە بەهارو گەرمای ھاوین بەرەو ناوچە کوێستانیەکان و، لە وەرزی زستان لە گوندەکانی گەرمەسیڕ بەسەردەبن. ئەوان نەیان دەگوت عێراقو ئێران قەت بەشەکانی کوردستانیان لە یە کتر دانە دەبری و سنووریان نە دەناسی، هەمیشە دەیانگوت: گوندەکانی دیوی کوێستانی یان گوندەکانی دیوی گەرمیانی!

قەڵەمەرەوی کەسابەتو گەرمیانی دۆمه کان هەردوو دیوی دەگرتهو. بە دیوی کوێستانییدا لە قەسری شیرین و ئیلامو کرماشان و سنه و موکریان و خو و سەلماس و ورمی و هەوشار دەڕۆن، لە گەرمیانی خانەقین و گەرمەسیڕ و گولالە و حەویجە و دەشتی قەراجو پێدەشتەکانی موسڵ و بناری چیا ی مەقلوبو شەنگال و زاخویان دەبری. بەلام، بە هۆی نەژدایە رستی و دوژمنایەتی کوردان لە لایەن رژیتمەکانی تورکیاو قەزەری کوردان، پرووناکەنە دیار بە کرو شراخ، ناخر دۆمه کان بەشیکن لە پێکەهاتەکانی گەلی کورد. بەرەو بەشی خۆراوا ی کوردستانی ناچن، چونکە بە زەحمەت دەتوانن لە ئاوی خابوور بپەرنەو، کەم وایە خۆی لێبەن.

١. نەڵاس و پەبەت: دوو گوندن سەر بە شارستانی سەردەشت لە کوردستانی خۆرەهەلات.

دۆمه کان کارو پیشه‌یه‌یان دروستکردنی هیله‌گو سه‌ره‌ندو بیژینگو
سیرمه‌پیچ کردنی شه‌نه‌ی دارو ته‌شی و تیروگو فهرشه‌و شانه‌و قه‌ندشکینو
خولخوله‌و، چه‌ندین که‌ره‌سته‌ی دیکه‌یان دروست ده‌کرد.

وه‌ک ناماده‌کارییه‌ک بو پیش‌سوازیی ئه‌و پیاوه‌ به‌ته‌مه‌نانه‌ی ئاوازی که
ده‌چوونه‌ به‌ خیره‌ینانی کوئخا نامیقو خزمه‌کانی، ناگردانیان له‌نیو خه‌نه‌یه‌کان
هه‌لکه‌ندو کوچاگریان وه‌ک سیکوچکه‌ له‌ ده‌ووری ناگردان و کتری قاوه‌جاغیان
له‌به‌ر دانان، فنجانی قاوه‌یان له‌ تیره‌ نه‌خشینه‌کانیان ده‌ره‌ینا.

کوئخا نامیق پیاویکی قوله‌خره‌ی چوارشانه‌ی تیکسمرپاوه‌، له‌ شه‌سته‌کانی
ته‌مه‌نیدایه‌، کورته‌کو شه‌روالیکی ره‌شی خه‌تداری مرادخانی له‌به‌ردایه‌. به
جلوبه‌رگیه‌وه‌ دیاره‌ پله‌ی کۆمه‌لایه‌تی له‌وانه‌ی ده‌ووبه‌ری بالاتره‌و که‌یخودای
خزمه‌کانیه‌تی و پرسو رایان له‌ ده‌ستی نه‌ودایه‌و قسه‌ی کارپرو کوتایی نه‌و
ده‌یکات. به‌ کیشه‌کانیان راده‌گات. نه‌و به‌ ده‌ستی خۆی کارو کاسبی ناکات،
ته‌نها به‌سه‌ریاندا راده‌گا.

کوئخا، هه‌ووبیه‌کی ره‌شی به‌ پيش‌سووی له‌ سه‌ریه‌، ریش‌ووه‌کانی
به‌لajanگیدا شوپ‌بوونه‌ته‌وه‌، پازده‌مه‌تر که‌رپه‌کی سپی گول‌سووری له‌ پشتی
به‌ستاه‌و له‌ خۆی ئالاندووه‌، هینده‌ی دیکه‌ کوئخای قه‌به‌کردیه‌، زۆریه‌ی
په‌نجه‌کانی نه‌نگوستیله‌ی گه‌وره‌و نقیمداریان تیدایه‌. پشتینه‌گه‌رگه‌رو
قه‌به‌که‌ی، دارجفاره‌و قه‌ننه‌و مۆدنه‌و کیسه‌تووتنی بۆنداری له‌به‌رراکردووه‌.
لای راستی نه‌ستی‌وبه‌رده‌ستی و ده‌ست‌پێکی دامه‌ی نیوه‌کیشی بو‌سپینو
پاک‌کردنه‌وه‌ی ده‌موله‌وسی له‌به‌رپشتینه‌یه‌. هه‌مووده‌م ئاونه‌یه‌کی دووروو
و مووکیشیکی له‌ سه‌ر بارکی کورته‌که‌که‌یه‌تی. خه‌نجه‌ریکی صالح به‌گی

پشکه زبوی له بهر پشیتینه که ی راکردوو، هینده تیرە زرعی هەڵدەگرێ! ته سببیککی کاره بایی دهنگ درشتی له دهسکی خەنجەرە که ی ئالاندوو و گورینگه کانی به قەدەر که شکیککی دەبن! خەنجەرە که ی کوێخای، به قسە ی خۆی دەلێ دەبانە، هیندیک دەلێن کرمانە، هیندیکیش دەلێن نه دەبانە و نه کرمانیشە، تەنها شینە تیغە^(١) و دروستکراوی زنجانە، ئەو وەش، بۆ توورە کردنی کوێخایە به تاییبە تی ئەوانە ی دەلێن شینە تیغە، ئەو زۆر بەو قسە یە قەڵسو توورە دەبێت، به جوړیک خەنجەری لێبده ی دلوپە خوێنیککی لێنایە! له وه لامدا دهیگوت: ئەگەر خەنجەرە که م دەبان نه بێت، چما ئە من شێتم به رخەنجەری^(٢) بۆ هەلگرەو بیپارێزم؟ هەزار سوێندی دەخوارد: ئەو خەنجەرە ی من هینده ئەفسووناویە چاوی به خوێنی بکەوێ، زەلامی بۆ بەردەمی تیرێ خۆی رادەکیشی! کوێخا نامیق له لای سەرەو ی مەجلیسی له سەر تیکە فەرشیکی کاشان دانیشتوو، بالیفیککی گەورە ی له پاش پشیتی، هینده ی دیکە ورگەو پشیتێ و خەنجەرە که ی بۆ پیشەو دەریه راندوو، که وڵەورچیککی گەورە ی به ستوونی خێوەتە که یه وه هەلواسیوه، هەرکه سیک بچیتە سەردانی، چیرۆکی کوشتنی ئەو ورچە ی بۆ دەگیریتە وه. یه ک له نیشانه کانی دەستپێکردنی چۆنیه تی ئەو داستانە ئەو بوو هەوریه ریشوو دەره که ی له سەری خۆی دەسووراندو سەری خۆی پێ دەخوراندو دهیگوت: ئەو که وڵەورچە ی دەبینن؟ له کیوی دەماوند هیژشی بۆ هینام. ئەوانە ی به حیساب ئە من میوانیان

١. شینە تیغ: چه قۆیه کی ئاسایی.

٢. به رخەنجەر: قەڵەمبەر یان چه قۆیه کی بچوکه، له گەڵ خەنجەر هەڵدەگیرێ، بۆ به کارهێنانی له هیندیک کاردا له جیاتی خەنجەرە که.

بوومو بردبوومیان بۆ راووشکاری، هه موویان هه لاتن. ورچه که یه کسه ر چاوی دابوو هه من. به ره له وهی به مگاتی، هه وری به سه ته کم له دهستی چه پیم پیچاو هه تا ثانیشکم، ره وانه ی نیو قورگی ورچه که کرد، به دهستی راستیش خه نه جهری پرووت به ده سه ته وه، دایگزامی و دامه به رخه نه جهران. هه رچه نه ده نه جهرم له نیو برینی نه وه مه له وهی ده له قاند، جار له گه ل جاری شلتر ده بوو. نییدی به سه ریدا زال بوومو فه راقی ره شم لیبری و کو شتم.

هه رکاتیگ کو یخا نامیق هه وری به ره شه که ی له سه ری خوی به سوویا، نه وا ده یانزانی داستانی ورچه که ده گیر یته وه. وای لی هه ت بو دو مه کان گه و ره و به چووک ژنو پیاو هی نه ده یان گو ی له وه داستانه ی بوویو، رسته به رسته و شه به وه یان له به رک دبوو، به جو ریگ، فاتیحایان وا له به رنه بوو! تاقه یه ک وه یان لی نه ده په راند، شانازیان پیوه ی ده کرد که خاوه نی کو یخایه کی ناوا ورچه نه کی نن! کو یخا نامیق، سمی لی جیاواز له سمی لی ئومه تی محه ممه دی، به جو ریگ هه لپاچ و داپاچ کردوه، هاوشی وه ی زور که مه وه له وانه یه هه ر نیشه! له به ی نی هه ردوو کونه له وتی بۆ خوار ی، بار ستایی ناوه رۆیه ک سمی لی کردوه به دوو به شه وه. کو یخا به موو کی ش جو مالی نه وه ناوه رۆیه ی کردوه. به ده سه ته که نه کردنی مووه کان، رینگایه کی تاوه کو سه ر لیوی سه ره وه ی پاک کردۆته وه. هه ردوو به شه که ی سمی لی به تخوویگ لیگ جیا کردۆته وه، وه ک نه وه ی هه ر به شه ی مو لکی یه کینک بی ت! له هه ر سیگ لایه که ی دیکه ش که نه ی لی کردبوو، له سه ر راو له به ر را دابوویه وه سه رکۆلۆ بکه و لی کردبوو، له کلکه شرا خشت بری بووی، به جو ریگ، هه ردوو به شه که ی وه کو دوو خانه ی چوارگۆشه له ناقاری سمی لی ماوه ته وه. سه رتان نه یه شینم، دروست وه ک

نە خەشی بئاغە دوو ژوو رو هەیانیکێ دەرهینابی! ئەو کەرەستەو ئامیرانە ی
 لە بەرپشتینی کوێخای بوون، هیندە ی کەلوپەلی سندوقی عەتاریک دەبوو!
 ئەگەر تە مەشەری ژبانێ دوو مەکان هەلبۆزنی، دەبینی ئەوان زۆر جیاوازان
 لەو خەلکە ی دانیشتووی گوندو خانوونشینن. خەلکی گوند، دۆنمیک زەوییان
 لە مەرۆف لە لا بەبە هاترەو ئامادەن لە سەر لاتە زەویە ک ئاسەوارو پەچەلەکی
 یە کتری بێرەو، بۆی لە داکو بابی خۆیان سارد بکەنەو! بە پێچەوانەو
 دوو مەکان، ئەو ی هەیانە و نیانە ئەو یە کە پۆژانە پەیدای دەکەن و، بەزەو ی
 بۆگەن بێت دەیخۆن. ئەوان نایەن لە حەوت کون تە قەتی بکەن و بیشارنەو!
 لە هەریە کێکیان بپرسی، خێوەتە کە ی خۆی بە کۆشکو تە لاری شاهەنشاهی
 ناگۆریتەو! ژبان لە دیدی ئەوان زۆر سادەو ساکاربوو، پێیان وابوو بە ختەو ی
 مەرج نییە لە کۆشکو تە لاری شاری گەورەو جوان بە دەست بێت! ئە مەرۆ زگی
 خۆیانو مندالە کانیان تێرکرد، زۆر بێر لە سبەینێ ناکەنەو ئیسراحتی
 خۆیان ی ناخستین. خواردنەو ی چایەکی دیشلە مە ی ژێر خێوەتە کەیان بە
 قاوە جاغی هیچ ئاغایەکی ناگۆرەو! خولاسە، چەندی بلیی لە ژبانێ خۆیان
 پازین و شوکرانە بژیری قە دەری خۆیان.

کاتی ک خەلکی گوندی لە ژبانو گۆزەرانێ دەروشانە ی دوو مەکانیان دەپوانی و
 لێی ورد دەبوونەو سەرنجیان دەدان، هەستیان دەکرد کە بە ختەو ی، شتیکی
 چەندە ئاسانو سادەو کە مسەرما یە، بە بابۆلە پەنیرێکو دوو چا و ئاگردانێک
 بە دەستدیت! خوشییە کانیان زۆر گەورەن، چونکە پایە کانی زۆر سادەن و، لە
 چەند شتیکی وە ک نانو ئاو و پۆشاکو هەوایەکی پاکدا دەستدەکەو!

شەوان ئەو سەنتوو رو پیکو دوو زەلەو زوورنساو دەفو تە پلاتەیان کە

به ستوونی خێوه ته کانیاں هه لاسرا بوون، دههینا خوازی، ئاههنگی هینه ده به جۆش و خروشیان دهژنی، تۆبه کاری وه سه ما و سوؤفی دههینایه حال، نه و ئاوازانهی له ده می زوورناو پیکو دووزله کان هه لدهوهرین، راستو رهوان به گونگیری دهگوت: ژیاں پینچو دوو رۆژیکه و بۆ خه م نابێ! مروؤف به جۆرنیک نه فسوونگیری ئاههنگه سیحراوییه کانیاں دهبوو، لهوهی حالی دهبووی که ژیاں نه و چرکه ساتهیه که خوشت لیده گوزهری! تاوه کو خه و به لاهوی دهبردو شلوکول دهبوون، وهک کهوی غوورهی، به رامبهری یه کتری گۆرانی و به ندیاں داوئشته یه کتری.

دوانیوه پویه کی هه تاوه، تینی خوړ زهوی شل دهکاتهوه، عهرز هه لمی لییه لدهستی و، خوێ بۆ باوهشی ئاسمانیکی رهنگ مسی دهکوئیت. ماله دۆمه کان خوێان دامه زران دووهو خه ریکی ئیشوکاری خوێانن. خه لکی ئاواپی، به تایبه تی پیاوه کان دهسته دهسته دهچوونه ته ماشایان. هه رخیوه تهی، چه ند که سیکی خه لکی گوندی به کۆمه ل له دهوری وهستا کان کۆبوونه تهوه و به رامبهریان هه لئوتو تاوونو چاویان بریوه ته دهستیان که چۆن سیرمه خوش دهکاتو پیسته هه لدینن و ریخۆله کان، بۆ سه ره ندو بیژینگ زیوال زیوال دهکات، خولخوله رهنگ دهکا، شانده دروست دهکاتو که وانهی داری بیژینگو سه ره ند دهچه مینیتته وه.

وهستا بایز یهک له و دۆمانه بوو، پیاویکی رهشه سمه ری کولکن، مووی سینگی له یه خه ی کراسه که ی سه ریاں وه ده رنابوو، قیسی سه ر کولمه کانی تاوه کو به ری چاوی هه مووی مووه، به هوێ چه می غوردی موو کونی گوئی دیار نه بوو، هه ر به و هویه وه بوو دۆمه کان پیاں دهگوت بایز گوێ کولکن.

گوئییه کولکنه کانی سه رنجی خه لکییان بۆ لای خۆی راده کیشا، وه ک هیله ک
 نه وه موو قه لاپروشکه سووتوانه ی ناگردانی له خۆی لوول دابوو! ژنه کان
 پیسته یان هه لده خستو ریخوله کانیان پاک ده کرده وه. پیاوه کان، یه ک لکی
 شه نه ی داری سیرمه پیچ ده کرد، نه وی دیکه داوی بیژینگه راده چنی. ژنه کان
 زۆر هاوکاری پیاوه کان، نه وه به ره مو کالایانه ی پیاوه کان دروستیان ده کرد،
 ژنه کان له ناو تیله گه یه ک له سه رشانی خویانیان داده ناو بۆ ساغ کردنه و هیان
 له ده رگای هه موو ماله کانی ناواییان ده دا. سه و داو کپین و فروشتیان به پارو
 به شت گۆرینه وه ش ده کرد، له بری هه رکالایه ک شه کرو رۆنۆ ساوه رو برویشرو
 داندۆک و که شکیان وه ده گرت. قیسی شوو شه، نه وتیشیان بۆ فائۆسه کانیان
 له گه ل خویان ده هینایه وه.

ژنه که ی بایز گوئی به کولکی، ژنیکی ره شی قه له وی دامه زراو بوو، دیار بوو
 به ره له وه ی بیته نه وه گونده له گه ل بایز گوئی به کولکی میردی شه پران کرد بوو و
 هیشتا ناشت نه بوو یونه وه، مۆر هیان له یه کتری ده کردو ده نگیان له یه کتری
 راگرتبوو. ژنه که مانی گرتبوو شه ورۆژه وه ک ژنه دۆمه کانی دیکه نه چوو بوو
 ده ستکرده کانی بایزی میردی، له گوندی ساغ بکاته وه نانیکیان بۆ بیئیتته وه،
 ناخر زیر بوونی ژن له نێو دۆمه کان یانی هیشکبوونی سه رچاوه ی بژیوی! گوئی
 به کولک و ژنه که ی، به دارێک خێوه ته که یان کرد بوو به دوو به ش، هیچیان
 نه ده چوونه قه له مپه وی یه کتری و تخوبه که یان نه ده به زاند. نه گهر شتیکیان له
 به ری نه وه به ری و یستبایه منداله که یان راده سپاردو، بۆی دینان. بایز گوئی به
 کولک، له به ری لای خۆی خه ربکی ئیشی خۆی بوو، ژنه که یشی له به ری خۆی،
 حاکمی موله ق بوو!

غەزیرینی ژنەو نەچوونە نێو گوندی بۆ کۆکردنەوێ خواردن و پێداویستی
پۆژانە پەگی حەیاتیی بایز گۆی بەکۆلکی وشک کردبوو. بایز بەرەقەوێ چەکوچی
لە کەواری بێژینگە کە دەکوئە و چەند جێنۆکی مەزری دەدا، وەک بۆ
«بووکی لە گەڵ تۆمە، خەسوو گۆت لێبی!».

بایز دەیزانی ناوا بەبرستی دەمیننەو و نەوتیشیان نییە لە فائۆسی
بەکن، شەوێ دەبی بەتاریکی دابنیشن، بۆیە دەیزانی کلکی لە دەستی
ژنە کە یەتی! ژنەش، بۆ خوڤلاندن و زیاتر نازاردانی بایز گۆی بەکۆلکی و
بۆئەوێ ناچاری بەکات پادەستی ئیرادەیی بیت، خۆی دابوو بەرەقەوێ و
میش میوانی نەبوو! خەریک بوو سەری منداڵە کە لە پشکو ئەسپیی
دەدۆزی. زۆر وشکو مۆن بوو، نێوچاوانی دوو ئەنگۆستی لێ مابوو! کاتیک
ئەسپیی دەدۆزییەو دەیخستە بەینی هەردوو نینۆکی پەنجەگەورەیی و بەرەقەوێ
دەپلێقاندەو، دەتگوت بایزی کەوتۆتە بەرچەنگانی، دەتگوت: دەک بەنەفەت
بی! بە برای خۆم دەگێم! بە پرواڵەت لە گەڵ ئەسپیکەیی بوو، بەلام لە دڵدا
لە گەڵ بایز گۆی بەکۆلکی بوو. بایزیش، خەریکی دروستکردنی شانەییە ک بوو،
ئەویش لە بەرامبەرەدا هەتا هیزی تێداوو چەکوچی لە سەندانە کە دەکووتاو
بە شانە کە دەگوت: عەمری ئەو ددانە خواری خێچانەت نەمینی! بەخوای
دوو فەلسەیی سووتاو ناھێنی! ئەتۆ کەیی شانەیی؟ بە فەخری عالەم ئەگەر بۆ
پۆژیکیش بیت دەبی بگۆرم! لەرقان فریدایە نێو ناگردانی و سووتاندی!

ژنە کەیی بایزی، هیچ دەستی بەخۆیدا نەدەهینا، نە قژی شانە دەکرد،
نە لەبەرناوێنە تیف تیفەیی بسکی خۆی دەدا، بەو پادەییەیی بێناگا بوو لە
پروخساری، کە ئێواری شەوێ رابردوو شووشە فائۆسە کەیی لە دوکەلۆ تەنی

پاک کردبووه، زاری خستبووه نټو شووشه فانوسه که بښه وهی هلمی زاری
خوی تیبکاتو پاکې بکاته وهو رهشایه تییه که ی لیبکاته وه، فانوسه که شوقی
زیاتر بڼی، بښاگا له وهی هه رچوار دهوری زاری هیلیکی بازنیی رهشی دروست
کردبوو، وهک نه وه وایو لاسایی پشی ساکسوکه کانی کردبته وه.

تاقمیک له جاحیل و به ته مه نه کانی ناوایی به لوژلوژ بو لای جی جوخینان
شورپوونه وه، بښه وهی سهردانو به خیرهاتنی دمه کان بکه نو ته ماشای
سه نه ته یان بکه ن. به ته مه نه کان چوونه لای کوخا نامیقو گه نجه کانیش
بوونه چنه د به شیکو هه هیندیکیان چوونه لای خپوته و ه ستایه ک. بازیک
له وان سهریان به خپوته که ی بایز گوئی به کولکیدا گرت. بښاگا له وهی گوئی
به کولک له چ بارودوخیکی دهرونیدایه، سه بارت به غه زرنی ژنه که ی،
هه ر خودا ده زانی چنه د وهرسو چارسه به ده سستییه وه! هه ندیک له گه نجه کان
به زمانی جه سته ناماژیان بو یه کتری ده کرد: ته ماشای چه ناگو ساکسووکی
ژنه که بکه ن! هه ریه که یان به چپه ته سهریان له ژنه که ده داو به قسه کانی
پیده که نین. نه و هه لسوکه و ته ی گه نجه کان، هینده ی دی وه ستا بایزی ده هری
ده کرد. له دا خان هه ناسه ی به لووتی ده دایه وه ده ره وه هه ر مشه ی بوو. له گه ل
مشاندندا، بای هه ناسه ی که به نه ستوورایی کونه لووتی ده هاته ده ری، سمیله
قیده که ی ده براوتن. ده میشان دو ده ستی به سمیلیدا ده هیناو بو لای گوئییه کانی
ده برده وهو بای ده داو قورمیشی ده کردو، کلکی سمیلی قیتتر ده کرده وه،
به جوریک وه ک دوو پشک ناماده ی پیوه دان بیت. نه وانه هه مووی ناماژبوون
بو توو ره بوونیکي له راده به ده ر! ده یوست پیان بلئی خوین به ری چای گرتوومو
داویه تییه که لله م که تنیک بکه م!

به هوی ئه وهی به یینی له گه‌ل ژنه که ی نه بسوو، هه‌رچه‌ند ده یکرد نه یده زانی
چۆنی حالی بکات له به‌رچاوی ئه و گه‌نجان هه‌لابچی و گسۆری گوم بکات! له
حه‌یفان په‌نجه‌ت لیبدایه ده‌ته‌قی و دوور نه‌بوو شه‌یتان زه‌فه‌ری پیببات. ناچار،
به‌ منداله‌ که ی گوت، وه‌ک دیلمانجی به‌ینی باوک و دایکی، که به‌ دایکی بلێ
له‌و شوئنه‌ی هه‌ستی و لابچی! ژنه‌ که هه‌ستاو خۆی خه‌ریکی هه‌ندیک ئیشی
لاوه‌کی کرد که له‌ وکاته‌دا پیویست نه‌بوون، کاری گرنه‌تر هه‌بوو بیانکات، به‌لام
ئه‌و مانی گرتبوو و نه‌یده‌کردن. ئه‌و جاره‌یان زۆر خراپتر له‌ پێشوو، وه‌ستا بایز
گوێ به‌ کولک وای مه‌زهنده‌ ده‌کرد، ئه‌و گه‌نجان به‌ چاوی هه‌رامزاده‌یه‌وه
له‌ گه‌ل و سمتی ژنه‌ که ی ده‌روانسن وا به‌ چاوی مانگا کپین دیقه‌تی ده‌ده‌نی!
وه‌ستا بایز، ئه‌م جاره‌یان هه‌ر به‌ جاره‌کی ناگری گرت! به‌ هیچ شیوه‌یه‌ک هۆشو
زه‌ینی له‌ کاره‌که‌ی نه‌ما، تاوه‌کو چه‌کوچیکی له‌ داری که‌واره‌ی سه‌ره‌نده‌که‌ ده‌دا،
دوو چه‌کوچی له‌ ده‌ستی خۆی ده‌دا! ئه‌وانه‌ش هه‌لچوونی ده‌روونی به‌ گورتر
ده‌کردن. ناخه‌راسته‌ دۆمه‌کان گه‌ریده‌ن، به‌لام زۆر به‌نامووسنو بیروه‌ستی
قه‌بوول ناکه‌نو موویان نه‌رم نییه‌! به‌ زمانی جه‌سته‌ له‌ قورمیشکردنی سمیل
و سووره‌لگه‌رانی رووخسار و پیشخواردنه‌وه‌ی، هه‌ولێ ده‌دا گه‌نجه‌کان
تیبگه‌یه‌نی به‌و هه‌لسووکه‌وتو حریتکه‌ حریتکه‌و پیکه‌نینه‌ بێ هۆکاره‌یان
ناپه‌حه‌ته‌و له‌وه‌ زیاتر به‌رگه‌ ناگری، به‌لام بیسوود بوو، ئه‌وان له‌ سیکو سه‌ودای
خۆیان نه‌ده‌که‌وتن. ئه‌وه‌ی بایزی له‌ دین ده‌رده‌کرد، دیمه‌نی پیکه‌نینه‌ ئه‌و
گه‌نجه‌ زارگه‌وره‌و ددانگه‌ره‌و بوو که پینه‌که‌نی و پروومه‌تی ده‌چووه‌ بناگوێ،
دوو جار ویستی به‌یه‌ک چه‌کوچ ددانه‌کانی خورده‌بکاته‌وه‌، دوایی شه‌یتانی

به له عنەت دەکرد. لەناکاو ئەو نێرە کەرە حەساوییهی^(١) له سنگی خێوەتی به سترابووه، ههتا دهنگی تێدابوو زهرپینک زهری، له تهواوی گوندی دهنگی دایهوهو له کهندهرانی سۆر، دهنگی ده داوه!

له و کاتهی له نێو زهرپنه که پشوو ده خواردوه، سیکهیهکی لێوه دههات، وهک فیتووی لێبدات. له گهڵ تاقه تدا نه خوو بهرز و نزم بوونهوهی زگی و بهردهوامیدان به زهرپنه که، ریزه تریکی ته پری لێ بهردهبوو، چهند نێره که ریکی گوندیش وه لأمیان ده دایهوه، ئەو ههش گه نجه کانی زیاتر به پیکه نین دههیناو وهستا بایزیش هاتر تر دهبوو!

بایز گوێ به کوڵک، زۆر به توورپیی ههستایه سه رپێ و به دهنگی قه بهی پیاوانه و تۆنیککی گری شه رانگیزانه وه شهو حه چهی له کهره کهی کرد که دوو بهشی بو جاحیله کان بو، دهیوست به دار کاریکردنی کهره کهی پێیان بلێ زۆرم لسی له زگی ناو، خه ریکه په تی نارامیم ده پچرێ، به رله وهی به پرووتاندا بته قه وه له بهر چاو و ن بن، چونکه من له و پیاوه موو نه رمانه نیم به رگهی ئەوه بگرم به بهر چاو مه وه خه لک به چاوی حه رامزادانه و گالته جارانهی بێزار کهر له نامووسم بپروانی، هه ر لینگهی دایه نێره که ره کهی، به رچیغی ک له گوژی که و تبهو، دهستی دایێ و به دهستی چه پی سه رکه لهی له سه ری نێره که ره کهی کرده وه شه په کی پۆلیسی له بنزگی داو به هه موو هیزی خوی به رچیغی کی له که له کهی کهره کهی دا، له سه ر نیکیرا گرتی هه تا وه کو سه ر پیلی کهره که. به زه بری به رچیغه که که له کهی قۆلکرد، تاوێکی چاک لاجه و لاج^(٢) و ته نیشتاو

١. حه ساوی: که ری گه وره ی په نگیسی، هه ندیکجار که ری به غدا بیهی پێده گوێ.

٢. لاجه و لاج: ته نیشتاو ته نیش، پێکردن به خواری، له ده ستدانی هاوسه نگی.

ته نیشته پُوشِشت، سه نته ری پُوشِشتن و هاوسه نگیی هه نگاوه کانی له ده سته دابوو.

ناخر ئەو بهرچیغە ی به خە یالی خۆی له گه نجه کان داوه شاندا!

یه ک له گه نجه کان گوتی: دارکاری کردنی ئەو نێره که ره ی، ئەوه بۆ ئیمه بوو!

ئای چۆن داکێ ئەو نێره که ره ی گاو تراندی و سه قه تی کرد! وای لێدا، عاره ب

شاپی وای له حوشتی نه داوه! باوه رناکه م ئەو نێره که ره جارێکی دیکه خر مه ی

له جۆی بێنیتته وه! دیسان به و قسه یه ش به گو پتر پیکه نینه وه، لا لموزی و

غه زینی ژنه که ی و ساغ نه کردنه وه ی به ره مه کانی و دابین نه کردنی نازو

پێخورو له نیشبوون و قوشمه ی ئەو جاحیرانه ش، سه ربار! هه موویان نه قیزه یان

له سه برو خۆراگریی بایز گوێ به کولکی ده ژاند!

ئه و جاره یان، وه ستا بایز گوێ به کولک شتیکی به میشکیدا هات، ئەویش

دیمه نی به سامو ترسناکی سه گه هه وشاره که ی بوو بۆ ده ره پهراندنی گه نجه کان.

گورج هه ستایه سه ره پی و له توند و تۆلی میزه ره که ی دلنیا بۆوه له سه ری خۆی

سووراند، وه ک ئەوه ی بیه وێ شتیکی نوێ تاقیکاته وه و تازه بیڕی هاتبیتته وه

نه خشه ی بۆ دانێ، هه ر سێ و دووی لێ نه کرد، له پشته وه ی خێوه ته که ی،

میخنجیری^(١) سه گه هه وشاری هه لکیشاو به ده سته وه ی گرت. سه گه که

ئه وه نده مه علان بوو هه سته ی به وه ده کرد که بایز گوێ به کولکی خاوه نی توورپیه،

چونکه هه ر له هه لکیشانی میخنجیره که به توورپیه یی و توندی، ده یزانی یان

بۆ شه ره سه گی ده بات یان بۆ شتیکه. بۆیه وه ک گو ترپیه لێ و رازی کردنی دلێ

خاوه نه که ی، کلکی له سه ره پشته ی دانا بوو، زاری لێ دا پچرپیوو، بۆ زیاد کردنی

١. میخنجیر: میخنجیر، میخنجیر. سنگیکی ئاسنینه، نوکه که ی تیزه و سه ره که ی

نختیک پان و ئەلقه یه کی پتویه. بۆ لێ به سته وه ی و لاخ به کار دیت.

نانی خۆی، نامادهی هه‌موو گیانبازییه‌ک بوو. پامالێ ده‌بردو بایزی به‌ دواى خۆیدا راده‌کێشا، ئه‌ویش به‌ حال بۆی به‌رز هفت ده‌کرا، هه‌ر خه‌ریکه‌ پیلێ ده‌رینی! سه‌گه‌ هه‌وشاره‌که‌ دیمه‌نیکی به‌ سامو ترسناکی هه‌بوو، هه‌ردوو چاوه‌ گروانییه‌کانی هه‌تا ئاستی ده‌یه‌رین زه‌ق کرد بۆوه، وه‌ک ئه‌وه‌ی به‌ دواى نیچیرێکدا بگه‌ڕێ! زه‌مه‌ن، ئاسه‌واری هه‌موو شه‌په‌ه‌کانی رابردووی له‌سه‌ر پروو خساری جێهێشتبوو، چونکه‌، په‌نگی خۆی سپی بوو، هه‌ردوو به‌ری چاوی هێلێ په‌شی جێ که‌ڵبه‌ی ئه‌و سه‌گانه‌ی پێوه‌بوو که‌ شه‌ری له‌گه‌ڵدا کردبوون. ملو گوێیه‌ براهه‌کانی ده‌تگوت سه‌د نووکه‌ خه‌نجه‌ریان پێکه‌وتوه! لغاوه‌ی له‌ چه‌ند جێیان هه‌ڵدرا بوو. هه‌رکه‌ له‌ خێوه‌تێ سوورایه‌وه، بایز له‌بن لیوان وه‌ک له‌ گه‌نجه‌کانی به‌ریدا: ده‌ی کس کس کس! سه‌گی تاین هه‌ر به‌ جارێ هه‌ر بوو، چاوی دابووه‌ گه‌نجه‌کان، بایزی به‌ دواى خۆیدا په‌لکێش ده‌کردو پیلێ راده‌ته‌کاندو هێرشێ بۆ گه‌نجه‌کان ده‌برد. بایز گوێ به‌ کوڵک وای نیشان ده‌دا که‌ ده‌یه‌وێ شوێنی سه‌گه‌که‌ی بگۆڕێ، به‌لام گه‌نجه‌کان به‌ بینینی ئه‌و دیمه‌نه‌، هه‌ر بابا بوو فریای خۆی بکه‌وێ نه‌که‌وتته‌ به‌ر که‌ڵبه‌ی سه‌گه‌ هه‌وشاری. سه‌رسمیان ده‌داو به‌ سه‌ریه‌کتريدا ده‌که‌وتنو قیت ده‌بونوه، جار هه‌بوو له‌سه‌ر چنگان ده‌پۆشتن. به‌ هه‌زار حال خۆیان پرگارکرد، ئیدی خودا بته‌حه‌سینیته‌وه! وه‌ستای گوێ به‌ کوڵک، میخنجیری سه‌گه‌که‌ی له‌ شوێنی دانیشتنی گه‌نجه‌کان داکوتا، ئیدی بپرای بپرای هه‌تاوه‌کو له‌و گونده‌ی باریان کرد، ئه‌و گه‌نجان هه‌ریان به‌و شوێنه‌یدا نه‌کرده‌وه!

دواى ئه‌وه‌ی گه‌نجه‌کانی ئاواپی زۆر له‌و سه‌گه‌ ترسا بوونو باسی درێو ترسناکی سه‌روکه‌له‌ی سه‌گی گورگه‌خنکینیان ده‌کرد، هێنده‌ی نه‌خایاند

ناویانگی سه‌گه‌کی وه‌ستا بایز، وه‌ک ئاگرو پووش به‌نیو گوندیدا بلاو بووه، بگره
په‌رییه‌وه بو گونده‌کانی نه‌ویه‌ری رووباریش!

له‌ تاریفی نه‌و سه‌یه‌دا، وه‌ک جانه‌وه‌ریکی نه‌فسانه‌یی باسیان ده‌کرد و
زاره‌و زار رویشیت. له‌ هه‌رزاره‌ش کۆلێک سیفه‌ت و خه‌سله‌تی خه‌یالیی بو
زیاد ده‌کراو سه‌رجه‌له‌ی سه‌گه‌که‌ قورستر ده‌بوو. وای لیها تبوو، ژنان له‌وکاته‌ی
شه‌وان مندا له‌کانیان نه‌ده‌نووستن، ده‌ستیان له‌پشتی مندا له‌کانیان ده‌کوتاو
به‌ سینگو به‌روکی خۆیانیانه‌وه‌ تونده‌کردنو به‌ ده‌نگیکی به‌رز ده‌یانگوت:
چه‌غه‌ چه‌غه‌ نه‌که‌ی! کۆری من ده‌نوئ! مندا له‌کانیان به‌ترسی سه‌گه‌ هه‌وشاری
بایز گوئ به‌ کۆلکی، ده‌واندا!

سیفه‌ته‌کانی سه‌گه‌که‌ چه‌ند بوو، کیوێکیان خسته‌سه‌ر، شتی زۆر سه‌یریان
پێوه‌نا: جارێکیان هیشتا هه‌ر گوجیله‌ بووه‌و سنووی نه‌هاتوته‌وه‌، دوو جه‌ندرمه‌ی
نه‌سه‌پسواری له‌سه‌ر خانی زینی هیناوته‌ خوارو چه‌که‌کانی لیته‌ستاندوون!
حیکایه‌تی وایان بو هه‌له‌به‌ست، نه‌ بایزی خاوه‌نی و نه‌ خودی سه‌گه‌که‌ش شتی
وایان له‌ قوتووی هیچ عه‌تاریک نه‌بیستبوو و نه‌دیتبوو! خه‌لکه‌که‌ به‌ که‌یفی
خۆیان په‌چه‌له‌کو سه‌رجه‌له‌یان بو ده‌رده‌هینا که‌ توخماتی له‌ چ دیل و گۆلێک
به‌پاش که‌وتییه‌! وه‌کو نازو پیوازیان له‌گه‌ل خواردیته‌! ده‌یانگوت: دایکی،
دیله‌یکی شینی به‌ ناویانگ بووه‌و باوکی، گۆلێکی سه‌پی هینده‌ی که‌ریک
گه‌وره‌بووه‌، زیاتر چۆته‌وه‌ سه‌ر باوکی که‌ له‌ هه‌موو ناوچه‌ی هه‌وشار ناسراو بوو،
به‌دانسقه‌ دیلیان لی چاک ده‌کرد! پیره‌مێردیک هه‌ر له‌لارا خۆی کرده‌ داگیرای
خاوه‌نی یه‌که‌می و به‌ به‌ناگاترین که‌س له‌ پێشینه‌ی نه‌و سه‌گه‌ که‌ چۆن له‌
هه‌وشار له‌ دایکبووه‌و چه‌نده‌مین گوجیله‌ی دایکی خۆی بووه‌! نه‌و کاته‌ی

والی تەوڕێز بە سەفەرێک چۆتە هەوشارو چاوی بەو تووتکە سەگە کەوتوو، بە چەند لیڤە زێر کەپۆیەتی و بە شیرێ شیر گەورە کردوو و دوو سەگەوانیشی بوو گرتوو بێعامڵینن، ئەو جا باوکی پەحمەسی بایز گۆی بە کۆلکی، کۆپە زێری دیوەتەو و دواي هەوتووێک مردوو، بایز، بەو زێرە ئەو سەگە کەپۆ!

نەدی و نەناسی، کەسی و هەبوو دوور بە دووریش سەگە کە نەبینیبوو، بە شان و بالی ئەو سەگەو خەسلەتە پەسەنەکانیدا هەلگوتبوو، ئەگەر بایز گۆی بە کۆلکی خاوەنی هەموو ئەو پێداهەلدان و ناویانگەو خەسلەتە چاکانە بە سەگە کەیان هەلواسیوه، زانیایه، چما شارێکت لە سەر تاپۆ کردبایه دەیدا بە کەس؟!

لە ختوخورایی خنکاندنێ چەندین گورگ و ورچو بەراز هەلدەپنیا ن بە ملدا هیئەنسوا وای لیئەتەبوو ئەوێ یە کە مجار هەوال و خەسلەتەکانی دروست دەکرد، دواي ئەوێ هیئەندی ئەوزار ئەوزار دەکرد، کە دەگەشتەو یە کە مەکەس، بە هۆی ئەوێ هیئەندە نارایشت و تیفتیفە درابوو و شتی لێزیاد کرابوو، نەیدەناسییەو! ئەو هەموو پێداهەلدانە وایکرد ناویانگی سەگە کە بگاتە کاکه‌پەشی حاجی سمایی، بە تاییبەتی ئەوێ کە دەگوت: ئەو سەگە چاوی بە چە کداری بکەوێ تا تەفەنگە کە لێنەستین و چەکی نەکات، وازی لێناهیئێ و دەستبەرداری نابێت!

لەو کاتە ی زەردەپەری ئیوارە خەریکبوو گوندە کە ی بە جێدەهیشت، کاکه‌پەش بە هیدوێ گوت: لە دواي ناخواردنی ئیوارێ وەرە بۆ مائی ئیمە، بەیە کەو بەچین بۆ لای ئەو ماله دۆمانە بۆ ئەوێ بە هەرنرخێکی ئەوان داوای بکەن، ئەو سەگە هەوشاریان لێبکەین. دواي ئەوێ سەگە کە ی پیشووترم ژەهرخوارد کراوه

بئ پاسبه وانم.

شه ویکی ساردو وشکه بایه کی وه ک گیزان، هه لی کردوه. هه رکه سینک له مالمی بیته ده ری، ده بئ خوی بیچیته وهو سه ره برگی له به رییت. بایز گوی به کولک، ناگردانی گهرم کردییه و سیکوچکه یه کی به سه ر ناگره که دا داوه پارچه ته نه که یه کی کونکونی له سه ر داناوه، بۆنه وه ی گری ناگره که بۆ بنمیچی خیه ته که به رز نه بیته وهو، گهرمایه که ی به چوارده وری ناگردانه که دا بلاو بیته وهو به زایه نه روات.

وه ک سووکه ره^(١) له به رده سستی ژنه که ی دیتو ده چیته و ناگرخوش ده کاو هه ر ورته ی دیتو، وه ک ریوی، گهمه ی به کلکی خوی ده کات له به رخوایه وه گورانی ده لیته و کیفه ی سمیلی دیت، پییه وه دیاره زۆر به که یفه، بایز گوی به کولکه که ی دوو رۆژ پیش نیستا نییه که له گهل تری خوی به شه رده هات! نه ی خواجه نه وه چ نووشتوو یکی لیکراوه؟ چ ده رمانیکی دراوه تی؟ نه و پیاوه ناوا گوراوه! توومه ز شه و ی رابردوو، براژن دلی نه رم بووه و به شتیک، بایزی ناشت کردۆتسه وه، که فوکولی دامرکاندۆته وه، به جوریک وه ک گولسی گه ش بۆته وه، نیستا گیره ی قونجرکانی له سه ر زگی بکه ی، تووره نابیت! له گهل ژنه که ی، ده لیی به پرویان له زاریدا ته قیوه، که لیینی قسان ناده نه یه کتری، هینده شیرین یه کتری ده ویننو قسان بۆ یه کتری ده گیرنه وه!

کاتییک ژنه، قسه ی بۆ بایزی ده کرد، نه گهر قسه که قرانیکی قه لبیشی نه هینابا، بایز، وه ک به دوو که سان قدیلکه ی بکه ن، زاری هه تا بناگوتی

١. سووکه ره: سووکه له، به رده ست، وه رگپکه، که سینکی له شسووک بۆ به رده سستی، شاگرد.

داده‌په‌چری و له پێکه‌نینان شین ده‌بووه‌و خزی وه‌ سه‌رپشت ده‌گیرا! ئیستا،
باشترین و گونج‌واترین کاته کاکه‌په‌ش و هیدۆ میوانی بن. ئیستا، کاتی نه‌وه‌یه
سه‌و داو داواکاری هه‌رشتیکی لێبکه‌ی شانسی سه‌هرکه‌وتنت زیاتره‌! حه‌په‌ی
سه‌گه‌هه‌وشاری، سه‌رنجی راکیشتاو بینی دوو که‌س به‌ره‌و خێوته‌که‌یان دین،
به‌پیریانه‌وه‌ چوو و پیش‌وازییه‌کی گه‌رمی لێکردن، هینده‌ به‌ ته‌ کلیفو
مه‌شه‌رفخۆشی ده‌ستی بو‌ راداشتن و فه‌رمووی کردنی، ده‌تگوت بیست ساڵه
نازو پیوازی له‌ گه‌ل خواردوون! هیشتا ماویه‌تی بو‌ کاتی ئاهه‌نگی شه‌وانه‌ی
مالی کوێخا نامیق. بایز پیوه‌ی دیاره‌ نه‌مشه‌و ده‌وی له‌ کالان ناچی و نایه‌لی
گۆزانی به‌ر هیه‌چکه‌س بکه‌وئ! له‌ دوا‌ی چاک و چۆنی و نه‌ حواله‌پرسین، کاکه‌په‌ش
گوتی: وه‌ستا بایز ئیمه‌ داوکاریه‌ کمان له‌ ئیوه‌ هه‌یه‌. هیشتا وشه‌ی کۆتایی
له‌ سه‌ر زاری ده‌رنه‌ چووبوو، بایز گوئ به‌ کولک، به‌رێژنه‌ به‌لی به‌لی، به‌ سه‌رچاو،
نه‌من به‌س ژنه‌ که‌می لێده‌رچیت، خاوه‌نی هیه‌چ نیم بو‌ ئیوه‌!

مامه‌رتی سه‌گه‌هه‌وشاری ده‌ستی پێکرد. له‌ دوا‌ی هه‌لکشازو داکشانیکی
زۆر، له‌ کۆتایی پێکهاتن و له‌ به‌رامبه‌ردا کاکه‌په‌ش، نێره‌که‌ریکی به‌ کورتانه‌وه
قیسی قه‌وچ و قه‌پاسه‌شی لێنه‌کاته‌وه‌، له‌ گه‌ل پالتویه‌کی ئاودامه‌نی سه‌ربازی
پووسی و کورته‌ک و شه‌روازینک و جووته‌کو‌تریکی دهن‌دووک کورتی پێ به‌په‌ری
دووکلاره‌ی ته‌قله‌باز، له‌بری سه‌گه‌هه‌وشاریه‌که‌، بدات به‌ بایز گوئ به‌ کولکی.
دوا‌ی پێکهاتن، کاکه‌په‌ش گوتی: چه‌ند ساڵ له‌وه‌ی پیش، کاکم حومیره‌، سه‌گیکی
هه‌وشاری به‌ هه‌مان نرخ له‌ دۆمان کړی‌بوو، به‌لام نه‌من جوته‌ کو‌تریکیشم
زیاتر پێدا.

بایز سی به‌ سی ته‌لاقی خوارد: چاری ئیوه‌ نه‌بیت، که‌س نه‌و سه‌یه‌م به‌و

نرخه‌ی، له چه‌ساری خۆی نابینی! بایز له ته‌لاقان بێمنه‌ت بوو، چونکه شه‌وی رابردوو پێیه‌وه دیاربوو وای توندوتۆڵو نوێ کردبۆوه، مه‌ترهلۆز نایبڕی!

دۆم، له‌ ماکو بنه‌چه‌را کوردن، گه‌ریده‌و پیشه‌وه‌رن، هه‌رگیز دزی و خه‌راپه‌کاری ناکهن، هه‌یچکەس ده‌رگای ماله‌که‌ی به‌ رپووی ژنه‌ دۆمه‌کاندا داناخت، ته‌بای ژنانی ئاوابی نازاد بوون بچن بۆ هه‌رمالێک که‌ بیانه‌وێ، ئه‌وان جیاوازن له‌ ژنه‌ قه‌ره‌جه‌کان. بۆیه‌ زۆر نیگه‌ران ده‌بوون کاتێک به‌ یه‌که‌وه‌ ناویان ده‌هات: دۆم قه‌ره‌ج! قه‌ره‌ج، پیاوه‌کانیان له‌ ماله‌ی پال ده‌ده‌نه‌وه‌و هه‌یچ کاریکی ناکهن، ژنه‌کانیان ده‌یانثریینن. ژنه‌کانیان ده‌گه‌رپن خه‌ریکی دزی و فال‌گرتنه‌وه‌و نیوله‌پ خویندنه‌وه‌ن، بۆیه‌ خه‌لک ده‌رگیان به‌ رپوودا داده‌خه‌ن و به‌پێچه‌وانه‌ی ژنه‌ دۆمه‌کان، ژنه‌ قه‌ره‌ج نه‌ده‌بوو بێنه‌ ماله‌که‌ت، چونکه‌ که‌م وابوو بێزو دزیت لێنه‌که‌ن. هه‌ینده‌ کارامه‌ بوون له‌ دزیکردن، هه‌ر نه‌بێته‌وه‌، کلیان له‌ چاوان ده‌دزی! دزیه‌که‌یان ئه‌وه‌نده‌ به‌ مه‌علاتی ده‌کرد، که‌ مه‌که‌س هه‌ستی پێده‌کردن: ده‌نکه‌ مورووی وه‌ک ده‌نکه‌ گه‌نمیان به‌ داوێکه‌وه‌ ده‌به‌سته‌وه‌ بۆ مریشکه‌کانیان هه‌لده‌دا، هه‌ر که‌ مریشکه‌که‌ قووتی ده‌دا، ئه‌وان داوه‌که‌یان راده‌کێشا، بێته‌وه‌ی مریشکه‌که‌ قه‌یه‌ی لێوه‌بێت، به‌ناسانی ده‌یانگرتو هه‌ر زوو سوڤگومیان ده‌کرد. دزی و مابه‌راو فالی قه‌ره‌جه‌کان، ئه‌وه‌نده‌ کارامه‌یی پێوه‌ دیاربوو که‌ مه‌که‌س هه‌ستی پێده‌کردن. بۆیه‌ دۆمه‌ کاسبکاره‌کان له‌ گه‌ل ئه‌واندا به‌راورد ناکړن.

کاتیک کێخوا نامیق، هه‌ست به‌وه‌ ده‌کات گه‌نجیکی گوندی چاوباشقالی له‌ گه‌ل کچیکیاندا ده‌کات، له‌ لای چهند ریشسپیه‌کی ئاوابی گازانده‌ی کردو کاره‌ نابه‌جیه‌کانی ئه‌و گه‌نجه‌ی باس کرد: راسته‌ ئیمه‌ دۆمین و گه‌ریده‌مین، به‌لام له‌ هه‌رشوێنیک بژین دوو شت ناکه‌مین، دزی و گاندان! بۆیه‌ ده‌مه‌وێ ئه‌و

کورەتان ئاگاداربکەنەو، با کارێکی نابەجێ لە گەنجە کانمان پوونەدا! چونکە پەنگە خۆیان پێ بەرزەفت نە کرێت! یەکیەک لە ریشسپیەکان گوتی: زۆر مەمنوونتین بە ئیمەت گوت، ئیستا وا بزانه تە مبی کراره!

بەیانیان کاتیەک روژوبان گەرم دەبوو منداڵە دۆمەکان لە خێوەتەکانیان دەهاتنە دەری و خۆیان دەدایە بەر تاوێ. منداڵێک، لە کاتی گەرمی گەوالەو هەورە تریشقەو براچەیی برووسکو و ژەوژی با کە شلپە شلپی لە خێوەتەکانیان دەهینا، تە مەننای ئەوێ دەکرد، ئەوانیش خانووێکی وەک خەلکیان هەبێت، شەوان بە ئارامی و ئاسوودەیی بنوون! بزمارێکی بە دەستەوہبوو، لە سەر عەرژەکە وێنەیی خانووێکی دروست دەکرد، بە دلی خوێ، تێیدا نیشستە جێ بنو لە شەوہ باراناوییە ترسناکەکان پرگاریان بێت. ئەو منداڵە بە پیچەوانەیی داکو بابی بیڕی دەکردەو! ئاخەر ئەوان، زۆر لە ژیانو شوێنی حەوانەوێی خۆیانو خێوەتەکانیان رازی و بەختەوہر بوون.

بەرنامەیی کارو کاتەکانیان، هەر لە یەکەم شەوہوہ کە پێیان ناوہتە ئەو گوندە، بە دەستوورو فەرمانی کوێخا نامیقی، شەوان لە دوای نانخواردنی ئیواران ناچنەوہ سەر کارکردن، بەلکو ئەو کاتە تەرخانە بو گۆرانی گوتزو ئاھەنگگیران، بو خۆیانو گوندنشینان، بو ئەوێ کە مێک شادی برژننە روحو جەستەیی ماندوویان. یەک لە دۆمەکان سەنتووری دەژەنی، یەکیان پیک و دووزەلەو ئەوێ دیکە دەفو دمیگو، بەنۆرەش گۆرانییان دەگوت، هەریەکە بەندیکیان دەگوتو بو یەکتریان دەسەندەوہ. جگە لە مەلای گوندی و چەند وشکە سۆفیەکی پیر کە دەستیان لە دنیا شووشتبوو، هەموو خەلکی گوندی، پێیان سەرسام بوون، هەر نانی ئیواریان لە قورگی ئاوادەبوو یەکسەر بانگی

یه کتریان ده کردو خویان بۆ لای خیهویتی دۆمه کان هه لده کوتا، بۆنه وهی کاتیکی خوشو دوور له خه می پۆژگار به سه ره رن.

ئه و چه ند پۆژه ی دۆمه کان له و گونده ی مانه وه، هه موو شه وی ئاهه نگ سازده کرا. ئه و گونده یان ئاوه دان کرد بۆ وه گیانیان به به رد اکرد بوو. خه لکه که خۆزگه یان ده خواست ماوه یه کی زیاتر له گونده که یان به یینه وه، به لام مانه وهی ئه وان به نده به ئیشوکاره که یازو داواکاری له سه ر به ره مه کانیان. مه لای گوندی که پێیان ده گوت مه لای دوازه عیلمه و قورنانی هه موو له سینگی دایه، له خوتبه ی هه یینیدا فه توای ده رکرد: ئه و ئاهه نگه ی شه وانه دۆمه کان سازی ده که نو ئیه وه ده چنه دیاری، ئه وه دژایه تییه له گه ل دینی ئه لّای و جه نگه له گه ل قورنان، ئه وه گو مپا بو نو سه ر لیشیواویه، ئه وه لووتکه ی جه هاله ت و، گه رانه وه یه بۆ سه رده می گا ورو ناگر په رستان. له گه ل ده نگه ی زوورنا و گر مه ی ده هۆل، هه رچی مه لایه که ته له و ئیه ی نامینه و له هه وت کێوان ئاواده بن! به و قورنانه ی له سه ر پانی چه پم دانه، ئه وه ی گو ی له گۆرانی بگرێ، له پۆژی هه شرێ گۆیکانی پرده که ن له مز، قورقوشمی گه رمی به گه روویدا ده که ن، هه ردوو چاوی به سه وۆژن هه لده کۆلن و ده یخه نه نیو ده سستییه وه! له پۆژی هه شرێ، ویل ویل ده سوو پته وه که س به خۆی ناگرێ، پێغه مبه ر شه فاعه تی بۆ ناکو ده لّی: حاشا! ئه وه له ئۆمه تی من نییه و ناوی په ش کرا وه ته وه و چۆته ریزی گونا هه بارانه وه، سه د هه زار سال له ناگری دۆزه خدا ده سووتی و چاوی به یه ک خۆریش نا که وی!

ئه و گونده ی ئه وه یی رووباری که دۆمه کان له دوا ی چه ند پۆژ مانه وه له و گونده، پاشان هه تبه و نه ئه مبه ره ی رووباری، بۆیه خه لکی ئه وی ده یانزانی

شەوان ئاھەنگ سازدە کرێ و گۆرانی دەگوترێ و یاری مەتەل و قسە و سەربردە و خوشی لێ دەگیردرێتەو، بۆیە هەموو شەوان مەلای گوندی، کە گەنجیکی وردیلە بوو، تازە ئیجازە مەلایەتی وەرگرتبوو، لەو گوندە ئێوەری ڕووباری دامەزراوو، شەوان شاقەلی کەوای لەبەرپشتینی ڕادەکردو وەپیش خەلکی گوندی دەکەوتو لە ڕووباری دەپەرپینەو دەهاتن بۆ گۆنگرتن و بەشداریکردن لە ئاھەنگی شەوانە و دۆمەکان. ئەو مەلا چکۆلەییە ئێوەندە بە قەناعەتەو بە شدارێ دەکردو وەپیش خەلکە کە دەکەوت، وەک ئیمامەتی نوێژی هەینیان بۆ بکات!

یەک لە مەلاکانی ئەمبەرە ڕووباری، هەر سالییک دەبوو لە جێی مەلای پێشوو دامەزراوو لە گوندی، پیاویکی بە قەڵافەتی زەبەلاح بوو. سەری هیندە گەورە بوو، بایی دوو مەلا خامی دەویست بیکات بە مەندیل! دوو مەتر قوماشی لە هەموو مەلای دیکە زیاتر دەویست بۆ کەواو سەلتەیی. پێلاوی ژمارە چل و شەشی لەپێ دەکرد! ئەو هەیکەلە، زۆر یارمەتیدەر بوو بۆ ئەوێ هێچ مەلایەک زاتی ئەو نەکات مشتومری لەگەڵ بکاو خۆی لە قەرە بەدات یان قسە لە قسەیدا بکات!

مەلا، بە کەلەش هیندە گەورەبوو، ئەگەر قووڕ بوايە دووی وەکو مەلاچکۆلەیی ئێوەری ڕووباری تێدەبوو و بایی فەقییە کیش قوڕ دەمایەو! بە پالێشتیی ئەو زلی و لەندەهۆریە بوو پێی وابوو عەیبەییە دان بە قسەیی مەلای دیکەو، بەتایبەتی ئەو مەلا چکۆلەییە، دابنێ!

لەسەر ئەو حەرامی و حەلاییە ئاھەنگی شەوانی دۆمەکان، هەردوو مەلا لێیان بوو بە مشتومرو مجادەلە، مەلا زلە کە دەیگوت: حەرامەو لە

مه کروهیهت ده چووه، نهو نامیرانهی دهیژهن، به ئایهتو هه دیس بۆت
 پروون ده که مه وه که هه رامن! مه لاچکۆلهش دهیگوت: که یفو شادی مافی
 هه ر مروفیکه و چێژی لێ وه ریگریتو ئیسلام به هیچ ده قینکی باوه رپینکراو
 قه ده غه ی نه کردووه! بۆیه، مافی خۆمانه وه کو مروف به شداری لهو ئاهه نگانه
 بکهین! بهو قسانه ی مه لا گچکه ی، وه کو نه وه وابوو میش به چێته نێو گوئی
 گایه کی زل و ویزه ویز بکاتو گایه کهش بفیشقینێ! ئاخه مه لا زبه لاحه که قهت
 شتی وای به خۆیه وه نه دیبوو وا به به رچاوی خه لکیه وه، یه کیک که دوینێ بۆته
 مه لا، ئاوا به پرویدا به چێته وهو مشتومپی له گه لدا بکات! به کورتی، تووشی
 گونه په شی خۆی هاتبوو، دهیگوت: نه وه یه کیشکه ی نه و سال به کیشکه ی پار
 ده لێ نازانی به جریوینێ! راست نه وه یه: لیت ده په ریو پیت هه لده په ری! گوئی
 بگره! جاری، پیکو دووزه لهو زوورنا، هه ر هه رام هه رامه! وه ک نه وه وایه گوشتی
 به رازی بخۆی، یان له گه ل دا کو خوشکی خۆت زینای بکه ی! به ینی نه و دوو
 مه لایه وای لیهات بوو بوونه قاندری یه کتری. نه و کیشه یه، مانگ هاتن و
 سال رویشتن، بۆیان ساغ نه بووه وهو نه یانتوانی بۆ خه لکی یه کلایی بکه نه وه.
 له هه موو بۆنه ئایینی و کۆمه لایه تییه کانی ناوچه که پروو به پروو یه کتری
 ده بوونه وه. وای لیهاتبوو مه لاکانی ناوچه کهش به شدارییان له مشتومپه که یان
 ده کردو نه و کیشه یه مه لاکانیشی کردبوو به دوو به شه وهو، لییان بوو بووه بابه تی
 پوژ، وه ک نه وه ی هیچ کیشه ی گرنگریان نه بیت، به سه ر دوو به ره ی هه رامو
 هه لالدا دابه ش بوو بوون.

مه لا گه وه که دهیگوت: بهو ده لیله پیکو دووزه لهو زوورنا هه رامه، چونکه
 پیک ده چێته نێو دووزه لهو زوورنای، واتا نێرو مین، یانی، نهو شتانه ی ده چنه

نیو یه کتری، له زینای ده‌چن، بۆیه هه‌رامن!

له به‌رامبه‌ردا چه‌ند مه‌لایه‌کی دیکه ده‌یانگوت: به‌و پێیه‌ی که‌یفو خوشی و گوێگرتن له گۆرانی هیچ که‌راهیه‌تیکی نییه، هه‌رام نییه، چونکه زیان به که‌س ناگه‌یه‌نی! له پرسه‌و ژن گواسته‌نه‌وه‌و سول‌حو هه‌موو بۆنه‌کانی

ناوچه‌که، ئه‌و تاخمه مه‌لایه ملیان له‌به‌رملی یه‌کتری ده‌ناو نه‌ده‌ب‌رايه‌وه!

کاکه‌ره‌ش، ده‌می‌ک بوو لێی له زگ نابوون. به زه‌رده‌خه‌نیکی ماناداره‌وه گوتی: باشه مامۆستا به‌رپ‌زینه، ئیستا دنیا به‌سه‌ر زول‌مو زوړیدا کاول ده‌بیت، مافی خه‌ل‌کی هه‌ژار پایه‌مال ده‌کری، میلله‌ت له بی‌عه‌داله‌تیدا دار‌زاوه. ئه‌و خه‌ل‌که‌ی ئیوه ئیما مه‌ته‌ی بۆ ده‌که‌ن، پشتی له‌ژێرباری چه‌وسانه‌وه چه‌ماوه‌ته‌وه، ئیوه ورته‌یه‌کتان له زاری نایه‌ت، که‌چی نا‌هه‌نگو گۆرانی گوتنتان کردۆته خوینی سیاوه‌یشو ناب‌رێته‌وه! ئه‌و خه‌ل‌که نه‌خوێنده‌وارو به‌دبه‌خته چاوی له زاری ئیوه‌یه، ئیوه‌ش وا‌زتان پێی له کاک‌له‌ی هینان‌وو به‌ دوا‌ی تو‌ن‌ک‌لی پر‌وپو‌چ‌تان خستوون! ئیوه له ژبانی کوله‌مه‌رگی ئه‌و خه‌ل‌که به‌رپ‌رسیاری یه‌که‌مین! ئه‌وه بۆ دوو سا‌ل ده‌روا هه‌موو کیشه‌ی ئیوه بۆته ئه‌وه دا‌خوا پیکو دووزله‌و زوورنا هه‌ل‌اله یان هه‌رامه! ئه‌و هه‌موو زول‌مه نابینن، که‌چی له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی پیک ده‌چێته نیو دووزله‌ی، دووزله ده‌چێته نیو پیک، کامیان نیرهو کامیان مییه؟ خه‌ریکه ورگی یه‌کتر ده‌درن! ئه‌و خه‌ل‌که‌تان به‌خۆتانه‌وه سه‌رقا‌ل کردووه به‌گ‌ژ یه‌ک‌تریاندا ده‌که‌ن. پێم وا نییه ئیوه ئه‌و پاس‌تی‌یانه نه‌زانن، به‌لام به‌هۆی له ده‌ست نه‌دانی پارووی چه‌وری لای ئاغا، بێ‌ده‌نگیتان هه‌لب‌شاردووه! پیاوی پاس‌ته‌قینه‌ی ئاینی، نابیت له‌سه‌ر هه‌ق بێ‌ده‌نگ بیت!

گه‌نجه‌کانی ئاوا‌یی ته‌ماشای یه‌ک‌تریان ده‌کردو له‌گه‌ل‌ خێوه‌تی ماله

دۆمه کان سه ره تاتکییان بوو، بزانشن که ی ئاههنگی گۆرانسی و دهنگی زوورنا به رزده بیته وه، تا خویان له و مه جلیسه وشکه ی مه لایان پرگار بکه نا نه وشه و ئاههنگه که یان له هه موو شه وان گهرمتر بوو، کویتخا نامیق پالی به دوو بالیفی گه وروه دابوو، نه وهنده نه ستوو رو بیته زان، شه ره تفهنگیان له پال بکه! یه ک له دۆمه کان سه ریپکی خوشکرد بۆ نه و گۆرانیه ی دهیگوت:

قوربانت بم به خۆمه وه،
به چل و چوار مالی دۆمه وه
ماجت نه که م نارۆمه وه!
له گه ل شه راب ده تخۆمه وه

بایدی بسکان ده بزوی
خر بوون نارنج و سیوی
سه رهند و بیژینگ ناکه م
به ریشی بابی خیوی

کویتخا نامیق، قاوه له سه ر قاوه ی فرده کرد، قومی له مۆدنه کاره باییه که ی^(١) ده داو گوپی پر له دوکه ل ده کرد، دوکه لی جگه ره له سه ر سه ری گه واله ده کرد. نه وشه وه که یفی زۆر سازه و وه ک گه نجیک هه ل سوکه وت ده کات. گه نجی دوو گوندان ده وریان داوه و هه ری هه که یان وا ده زانی نه و گۆرانیه ی بۆ خۆشه ویستو

١. مۆدنه ی کاره بایی: دارسیغارکی شووشه بوو، هاوشته ی ته سبیجی کاره با.

ماشووقە کە ی ئەو دەلێ. وا چوونەتە نیو گۆرانییە کە، بەوان بوا یە هەتا بە یانی بەردەوام بیت! لە ناکاو مام کوێخا لە گەڵ گۆرانییە کە جەزم بوو، سەری بۆ پیشەوە تەکان دەداو لە گەڵ ریتمی گۆرانییە کە ریشووی هەوری و شە دەی، هرووژمیان دەبردە سەر روومەتی و دەگەراندەو شۆینی خۆیان. ئەو ریشوانە ی وا دەهه ژاند، وەک شایێ نایشوکی بکەن. لە پەر، بە دەنگێکی بەرز گالی داو گوتی: برو بالا!^(١) گەنجیکی گوندی یە کپێ لە جیی خۆی بلندبوو و گوری کردە مام کوێخا نامیقی و توند دەستی گرتو تۆپی کلکە ئەنگوچکی کراسە کە ی ماچ کردو گوتی: توخوا مام کوێخا با نەروا بۆ هیچ کوێیە ک! توومە ز فارسی نە دە زانی، پێی وابوو مام کوێخا گۆرانییێژە کە دەنگ دەداو دەلێ برۆ! کوێخا نامیق گوتی: کورم خۆ ئە من نالیم برۆ لیژ، دەلیم برۆ سەری، یانی ریتمی گۆرانییە کە بباتە سەرترو، بەرزتر گۆرانی بلێ! گەنجە کە گوتی: ئای بە قوربانی زارت بێ مام کوێخا! ناویری لە برادەرەکانی دایەو: ئەو کوێخایە، بابم! ئە مشەو تا درەنگ گۆرانییان گوت، بە یانی لە گەڵ گزنگی رۆژی باز گوتی بە کۆلک، لە دەوری ناگردانە کە هەندیک گۆل و لمی هەلقەندو لە بەر خۆرە تاو بۆ کەو کانی پۆکرد چینه ی لیبکە زو خۆیانی تێوەردەن. تازییە کان راپۆچکە یانە. شە مسی خانی کچی کوێخا نامیق، رەو نە قێکی داو تە نیو ئەو خێو تانە، هەر مە پرسە! کچیکی بالابەرزی نیتو قەد باریکی هەتا دەست هەلینسی کە لە گەت و قۆل و باسک بادراو، دووچاوی شینی سیحراوی کە مێک بە لای سەوزیدا دەروان، ئە سەمەرێکی خۆنگەرەو دێرفین. شۆرەبی لاسایی بە ژنی شە مسیخانی

١. برو بالا: برۆ سەری، هەلکشێ، وە سەرکەو. (قەسە کە فارسییە)

کردبۆوه. پیاو ههیرانو دهسته وه ستانه له تاریفی جوانی له شولاری. ریزه ددانی مرواری ناسای، رهواجی سه دهفی شکاندبوو، دوو کهزیی نه ستورو رهشی وه کو ماری ناشقه و باشقه له سهر سمتی لیک هالا بوون. وه کو ماینیکی که فەل پازو کیوی، زۆر ئاره زوو و یزوی نو سه رکیش، نیگای له نیگای هه رکه سینک ئالقابایه، کوتایی بوو! تیشکی چاوه کانی هینده مه سته، نیچیری له په لویو ده خات! له ره ی مه مکه توورته کانی، ناونگی له زه تی لی ده تکایه وه!

جیاوازی کۆمه لایه تی مروقه کان ری له ئیشق ناگری و، عیشقیش وه ک دو مه کان هیچ سنووریک نانا سی! شه مسی خان، له گوندیکی نه و دیوی زورگه زراوی، له گه ل یه کیک له کورپه سه رو کخیله کانی وئ، نیگیان تیک ده ئالی و ناشقی یه کتری ده بن. نه و کورپه ناوی (جه میل) ه. پازی دلی خویان ده گۆر نه وه. جه میل ده که ویتته ده ردی عیشقیکی بینامان که هیچ ده رمانو هه کیمیک چاره ی نه کات، وه ک ده رمان خوار دکرا و گیر و هوپ ده بیت. به رده وام نیمچه تایه کی گهرم دا یده گریت، ته نها دیده نی شه مسی خان ی دل و ده روونی نارام ده کاته وه. به و هه موو شان و شه و که تو سه رو هت و ده سه لاته یه وه، خوی وه ک زه رنه قووته یه ک ده بی نی به چنگ هه لویه که وه!

به هو ی داب و نه ریت و قسه و قسه لۆکی خه لکی، هه رچه ند ده کاو ده کری نی، نازانی چ بکا بۆته وه ی پیک بگهن! ئاخو ئاغا تیکه لۆی و خزما یه تی له گه ل کرمانجان ناکهن، چ جای دو می ش بیت! له به رخویه وه ده یگوت: ئای عیشق! چه نده ساده و ساکاره، چه ند نه وه نده ش به نرخه و به های مرو قایه تی هه یه! نه من چی له و ناو و شو رته تو ماقو لویه ی بنه ماله که م بکه م که به ده ردی عیشقی من نه یه ت! به من چی، با پیرم پلینگ کی کوشتو وه! به من چی له دیوه خان ی

پۆلوی له نیو له پی خۆی داناوه نه یگوتوه ناخ! چی له دیوه خانی بابم بکهه
 چهند پێ درێژو سه ماوه رو قاوه چاغه که ی چهند دهولک ئاویان گرتووه و چهند
 نۆکه رو خزمه تکاری هه بوون! له سه ره پشتی ئه سپهرا له بای غاری گوریسی
 له عهرزی هه لگرتۆته وه، به من چی ناخرا! نه وانه دهردی من چاره ناکه ن!
 تازه ئه من بیر له وه ناکه مه وه دوینی چی رویداوه، قسه شه له سه ره ئه وه ناکه م
 سه به ینی چی رووده داو خه لک پاشه مله چیم پیده ئین! لای من، ته نها نه وه
 گرنگه که نه ورۆ و هه ره م چرکه ساته دا روو ده دات! که واته، نه و عیشه ی
 من یاخیبونی ده وێ، یاخیبون له داب و نه ریت، له نه قلی کۆن، یاخیبون له
 ده ستووری خیل، له دیوه خان!

جه میل، گوند به گوند به دوای مالی بابی شه مسی خانی دا ده روات،
 هه رجاهی به بیانوی کاریک: بیژینگ، تیروگ، نانبریشک و... بو دایکی،
 به لام له بنه رته دا ته نها بو دیده نیی شه مسی خانی بو! ناخ جه میل له که ره بو
 ستی و جه سه نو مره م که متر نه بوو، یه خسیری عیشه یکی پاکژو خودایی
 بوو. دوو رۆژ بوو له شه مسی خانی بیخه به ره بوو، رۆژی سییه م ئه سپی شینی
 قه زوانی له ته ویله ی پاکیشا ده رێ و پێی له رکیبن نا، ئه سپی نه گرته وه، تا
 گوندی لی به دیار که وت، له شوینی خیه ته کانی روانی، به لام له جی جوخینان
 یه ک خیه ته ی لی نه مابوو، نه م بارانی کیش به وردی دایدا. هه تاوه کو نزیکتر
 ده بۆوه، ناو می دتر ده بوو، لغای ئه سپه که ی توند کردو ئه سپه که له ده وری
 خۆی سوو رایه وه دابه زی، له کو چاگر و چوار ناگردانی پر له خو له میشی وه ک
 دلی جه میلی ساردوسر زیاتر، شتیکی دیکه دیار نییه!

جله وی ئه سپی له باسکی خۆی هالاندو له سه ره ناگردانی مالی

شه مسی خانئ دانیششت. خو له میشی ناگردانه که به هوی دابارینی چهند
پروشکه بارانیک، توژالینکی وهک ده موچاوی خرووکاوی له سهر بوو. به هه مان
شیوهی دل و روحی جه میلی کونجر کونجر ببوو. کئ توانای لاوانه وهی نهو
به یانیه خه مناکه ی ههیه! ده بیست چه تریک له هه ناسه کانی خو ی بو سهر
ناگردانه که دروست بکات، بو شه وهی هه تا هه تایه کوژر نه بیته وه!

له ناکاو دهستی بو کوچاگریک برد، بینی خه ناوکه قه نه فره که ی خو ی بو
له بن نهو بهرده جیهیشته وه، رهنگی بزرکا، تیگه یشت هه واریان گه له ک
دوووهو ئیدی ده ست لیکبه ردانه! نه گهر غرووری پیاوانی به سهریدا
زال نه بوایه، به فرمیسکان نهو جیژوان و هه واره چۆله ی ده شووشته وه! له
پوچیدا، جهنگیک دژی نه قل و نه ریتی دیوه خان، به رپابوو. ده یزانی برینی
نهو کوچباره ئی له یادکردنو فه رامۆشی نییهو، هه موو زه رده خه نه ی دنیا
ناتوانئ خه مه کانی بشواته وهو شه مسی خانئ بیرباته وه! به دیار ناگردانه
دامرکاوه که وه هه لکورماوه، وهک نه وهی له په رستگایه کی داروو خاودا له سهر
نه ژنو دانیشتبیت، سهری سورما بوو، دلی پر بوو له پرسیار: چی، منی کردۆته
ناوریشمپۆشو شه مسه ی کردۆته گونیه پۆش؟! چی منی کردوو به ماقول
و نهو به ناماقول؟! مه گهر هه ردو کمان خه لقه نده ی به ک تۆپه له قور نین؟!!

کلکته قینه یه ک^(١) به دهوری هه واره که دا خولی ده داو باله کانی له یه ک
ده داو له سهر به ردیک بو سهر به ردیکی دیکه، خو ش خو ش کلک ده کوتی،
وهک نه وه و ابوو په یامیک به جه میلی بلی. جه میل تیله ی چاوکی دایه

١. کلکته قینه: کلک هه لسه نگینه، بالنده یه کی وردیله ی کتوبیه.

كلك تەقېنەكە: بريا ۋەك حەزرەتى سولەيمان زمانى ھەموو تەيروتواريكم دەزانى، بۆئەۋى لىت ھالى بووبام و سۆراخىكى شەمسى خانم لىكردباي! ئىنجا بەدىار ھەۋارى ھالى و خۆلەمىشى ئاگردانەۋە، لەبە خۆيەۋە لاۋكى شەمسى خانىي دەگوتەۋە:

دە ۋەرە ۋەرە شەمسى خانى،
كەچى ئەز سىندخۆرم بە قورعانى،
پشتى بەژنە كا بلند دېمەكى سۆرى گولى،
لمن ھەرام بن دەسمالا كەسرەۋانى!
كچك دگۆ كورپۆ ۋەز سىندخۆرم بسەرى تەيە،
لپاشى كورەلاۋكى خۆ، مەراۋان و مال و مېر لمن تۆبەيە!
قالا زېرا گرىنادەم بەژنا خۆيە،
ئەز سىندخۆرم ناكەم مېرە،
رىقىيا گرى نادەم دەستى شېرە،
بارگىنا گرىنادەم سەر ئاخورى وان كەحىلە!

دۆمەكان، بارگەۋىنەيان تىكناۋو بۆ دىۋى كرېستانى، چەند رۇژنىك بوو بەرپۆەبوون، لە پشتى گرگ و رۆستى بەسەرکەۋتن بۆ كېلەشىنى.
شەمسى خان، لە بەرايى كۆچ و كۆچبارى رايدەكېشا سەرىي شېۋەرى.
پاستە بە كەلەش لەۋى بوو، بەلام دلى لە دەشتى كاكى بەكاكى ھەۋلىرى
لى بەجىماۋو! ھىندەي ئاۋرېدا تەۋە بۆ دىۋى گەرمىنى، ئاگاي لەبەرىپى

خۆی نه بوو، به ئومیدی ئه وهی جه میل به سواری ئه سپی شینی قه زوانی
له گه ئ تیه کی سواری دزییان، له پیش کۆچی بسوورپی و ههر له وی داخواری
شه مسی له کوئخا نامیقی بابی بکا!

له و کاتهی به لای شانی راستهیدا به رهو گهرمینی ئاویری دایه وه، پیی له سه ر
که پکه ی ماریکی کوره وه ییابی^(١) دانا، ماره که به به له کیه وه داو هینده ی
نه برد کاری خۆی کردو شه مسی خان له چاره روانیدا گیانی سپاردو له هه و رازی
کینه شینی به خاکیان سپارد!

شوینه واری هه واره که، ته نها خۆله میشی عیشقیکی ناکامی لی
به جیمابوو، بوو به سه راییک، که مروث ده بی بو سندی داب و نه ریتی
کۆمه لگا بری!

١. کوره وه ییاب: قوله وه ییاب. ماریکی قوله یه، ژاره که ی ژۆر کوشنده یه، به
هه رکه سیکه وه بدا یه کسه ر ده یکوژی. گوايه به که سیکیه وه داوه و هاواری
پیکردوه: وه ی باب! ئیدی ئه و ناوه ی به سه ردا برپاوه .

۲۳

له تاقیکردنەوهی کۆتایی سأل، له قوتابخانه کە ی گوند کچه کە ی رۆسته مه شیتێ له نێو هه موو قوتابییه کان به یه کهم ده رچوو بوو، نمره کانی زۆر له سه ری بسوون، له پیش قوتابییه کانه وه بوو، نه وه ش ر ه فعت ناغاو مشیری کوری زۆر توورپو هه راسان کړدبوو، نه وه ش که توورپیه کە ی زیاتر ده کړدن، نه وه بوو که بیستبوو یانه وه کاکه پەشی حاجی سمایی، خه رچی جلکو به رگو پێداو یستیه کانی قوتابخانه ی بۆ کچه کە ی رۆسته می گرتۆته نه ستۆی خۆی. هه تا دهنگی تێدا بوو دهینه راند: جا وه ره له هه یفان خۆت مه کووژه! نه و مامۆستا ده به نگه نه وه نده بیڕپززه هیچ جیاوازییه کی له به ینی مندالی نه جیبزاده و مندالی کرمانجاندا ناکات! دیاره بۆ خۆیشی هه ر وه کو نه وان بێ نه سلّو فه سلّ، ده نا کە ی هه قه کچی شیتو شووره کی وه کو رۆسته مه شیتێ، به سه ر منداله کانی ئیمه دا زāl بکات و بیڕپزی به ناغاو گه وره ی گوندی بکا! شه رت بێ ده بی بۆ هه وت پشتی ته مبی بکه مو فیڕی بکه م ناغای گوندی یانی چی! ناخر کوری من، هه ر جانتاو قه له مه کانی، خوینی کچی رۆسته مه شیتێ پێدراوه!

به و هه نهجه ته، مه لای گوندی راسپارد له وتاری نویژی هه ینی به خه لکی ناوایی بلّی نه و مامۆستایه عیلمی شه یتانی بلّوده کاته وه و ده یه وی گونده که مان

به بهرغه زه بی خوای بکه ویتو بهرکه کت له مال و سامانمان هه لگیرئ. به چارای خوتان ده بینن به گوئی خوتان گوتان لییه ده لئی عهرز وه ک تۆپی مندا لان خه!

مه لاش بۆ رهزامه ندیی دلئ ئاغای و هه ر بۆنه وهی تۆزیک پیبکه نی، قسه ی مه لایه کی دیکه ی بۆ ئاغای کاویتۆ ده کرده وه، گوایه به مامۆستایه کی قوتابخانه ی گوتوه: نه گه ر عهرز خه ر بوايه، ده بوو جاریک قوونی تۆ هاتبایه سه رکۆشی من! ده ستو پیوه ندو خه لکی ده وری ئاغای له قاقای پیکه نی نیکی بیتامیان دابوو. ئاخه نه وه که ی ده چیته عه قله وه نه وه عه رزه پازو ته خته، خه ریت؟ نه گه ر عه رزه خه ر، بۆ جاریک نه من له کاتی نووستنی خلۆر نه بوومه وه لای ده رکی هه وشه ی؟ له وه تای به بیرم دئ هه ر دیومه رۆژ له داری دیده وانی هه لدئو له قه ره چووگی ئاواده بیتا هیندیک له وانه ی گوئیان بۆ وتاره که ی مامۆستای راگرتبوو، له ترسی گومرا بوونی مندا له کانیا ن خه م دایگرتن. له به ینی یه کتری ده یانگوت: مامۆستای ده ربکه ی ن، بۆ دینه که مان باشه، قابیله مه لای دووا زده عیلم نه وه هه موو قورعانه ی له سینگی دایه، درۆی بکات و نه وه سه رکۆته^(١) پاسه ت بکات؟ ئاغایه کلاق، ده لینگی شه روا ره که ی گریدا، به شه قه رکهانی بنهه نگلی له وه سه ری دیوه خانی ده چوه وه سه ری. به وتاره که ی مه لای دلئ ئاوی نه خوارد بۆوه، یه ک به خۆی نه پاندی و له خزه تکارانی را خورپی: برۆن هه ر ئیستا مه لای گوندیم بۆ بینن، به یه که وه ته گبیره کی له وه مامۆستا بی مار یفه ته ی بکه ی ن و په شیمانی بکه ی نه وه له وهی کچی شیتو شووره کی به سه ر

مروڤ به گه پانو شماره زابوونو زانیاری له سهر دهوړوبه ری خوځی، بیرو بریاری
حه کیمانه ی فراوانتر ده بیت، له پژوی ته ننگانه و پیشهاته له ناکاوه کان، سهری
لی ناشیوی و دهسته پاچه نابیت! ههستی کی خوشیشه مروڤ که ده بین ی له
خه لکی دهوړوبه ری شاهه زاترو لیتهاتووتره و چاوساغییان بو ده کات!

کاکه رهش له سهر هه ق بوو، چونکه زور کهس هه بوو وایده زانی دنیا له
گونه که ی وی رت نابو، له و دیوی قهره چوغی دنیا کوتای ی دی! زور کهس
هه بوو هه تا مردیش، له ناقاری گونه که ی زیاتری نه دیبوو. هیدو سهری
بو قسه کانی ده له قانده. هیدو، پیانو کی زور به جو له و هه په کت بوو، قهت
نهیده توانی تاو ټک داسه کنی، ته نانه ته له ژووری مالیش! کاکه رهش زوو زوو
دهیگوت: هیدو به ههوت مانگی له دایکبووه، نهیتوانیووه نو مانگان چاوه پری
بکات، په له ی بووه بیته نیو خپوه ته شری دنیا!

شه وی مابوو له گوندی وده ده رکه وتن، هه ری که و نووردییه نانیکو سی
هیله کی کولویان له نیو پشتینه کانیاں گرتدا. کاکه رهش گیرفانه کانی پرکرد
له داندو کو قه سپ. به دهم رویشتنه وه، هیدو له باخچه که چنده بنه
ته په پیازی کی هه لقه ند. مانگ به ناسمانیوه تریفه ی ده پړانده سهر زه وی. له
خوار ده راوی ژنان، له سهر گو می شوانان، هیدو پیازه کانی له ناوه که وهردا،
ناوه که ده له ریوه و پیل ی ورد وردی ددها، وینه ی مانگو نه ستیره کان له گه ل
پیلی ناوه که سه مایان ده کرد. گرشی مانگو نه ستیره پړابوونه نیو ناوه که.
کاکه رهش گوتی: ههسته با برۆین ریمان دووره، نه گهر شه وروینی به دهمه وه
نه دهین ناگهینه قهره چوغی.

هه ردو وکیان، په که و ده مانچه یه کی چواره خوړیان له بهر پشتینیان

حەشارداوە. جگە لە دەنگی قیرەیی بۆقەکانی دەو پروباری و خشپەیی پێیان بەولاه، هیچ دەنگێکی دیكە نابیسترێ. هەر بە دەم پڕۆیشتنەوه کاکه پەش چنگە قەسپێک و سێ سەرکە داندۆکی دایە هیدۆی، بۆ ئەوێ لە جیاتی قاوەلتی بەیانی، بە دەم پڕۆیشتنەوه بیخوات. قەسپ و داندۆک، لە کاتی پیاده پڕی کردن، وزەو تین دەبە خشن. شەوگەرانی چوونە دەریش، هەستیکی وات دەدەن، شانازی بە خۆتەوه بکە یەکە جیاوازی لەو خەڵکە دەستوپێ سپانەیی لەنیو نۆینەکانیان و شوێنی گەرم لە خەویکی قوولدان و هیچ بەرپرسیارێتیە ک لە ئەستۆ ناگرن و، دەستبارێک لە گەڵ ئەوانەیی تەمەنیان بۆ گۆڕینی ژبانی ئەوان، تەرخان کردووه، ناگرن!

تاریکی کلکی بە دواى خۆیدا پادەکیشاو مەیدانی چۆڵ کرد، پروناکی هات. کاکه پەش گوتی: هەموو تەقەللاو ئامانجمان ئەوێیە کۆمەکی لێقەوماوان بکەین تا بە لایەنی کەمەوه خۆیان بناسن، باوەریان بە خۆیان قایم بێ، دەرویشی دادپەرەری بن، تۆوی خەباتکردن لە ناخیاندا بچێنین، بۆ ئەوێ بۆیرو دلێرو دامەزراو بن، تاقەتی گۆڕینی ژبانی خۆیانمان بێتەوه بەر. تەماشایەکی چاوەکانی هیدۆی کردو گوتی: ئێمە باریکی قورسمان خستۆتە سەرشانى خۆمان، هەرچەندە پڕیەکی دژوارو پڕ خەرەندە، بەلام دەبێ بە ئەمانەتەوه بیگەیهینە جێی خۆی. ئەوکە سەیی بچیتە ژێر ئەو بارە قورسە، پێویستە توانای دەستبەردار بوونی ژبانی تێدا بێت!

لە گەڵ قسەکردندا، وەک باریگا دەبرن، پڕی خۆی لە بەریان ناگرێت. بە هۆی بنچکە خرنوووک و حوشتراوووک و کەبەر، لە پڕی لانا دەن. بەرپێ نەرمە، نە ئەو تەقەرە پێلاوەکانیان بگرێت، نە هیندەش و شکو پەقە بەرە پێیان نازار

بدات. له گه‌ل شه به‌قی به‌یانی، له و کاته‌ی سه‌گ و گورگ لیک جیاده‌کریتته‌وه، بایه‌کی سارد خۆی له بناگوێیان ده‌خشی‌نئ، ده‌نگی که‌ناچه و تیترواسک نه و نیه‌یان پرکردیه، پۆپیتته سلیمان‌ه‌ش گوریس گوریس له پیشیان سه‌ما ده‌کاتو شوینی خۆی ده‌گوازیتته‌وه بۆ پیشتر. له‌ناکاو، له‌بن پنچه‌که خر‌نووکینک باره‌که‌رویشکی‌کی بچووکی سه‌پسینکه^(١)، له لانی ده‌ره‌په‌ری. هیدۆ گوتی زۆر سه‌یره، ئیستا کاتی باره‌که‌رویشکی ئاوا بچووک نیه، هه‌بۆ و نه‌بۆ، یان ده‌بی‌ت نه‌خۆش بی‌ت یان دایکی دره‌نگ زاوه!

به‌ره‌له‌وه‌ی خۆر گه‌ردنی خۆی بخاته سه‌ر زوورگه‌زراوی، نه‌وان، ئاقاری سی چوار گوندیان برپوه. ئیستا تیشکی خۆر، وه‌ک گه‌ردنه‌ندی ئالتونی له گه‌ردنی به‌رزی ناشی بای و دوونده به‌رزه‌کانی چپای قه‌ره‌چووغ هه‌لاوه. هه‌تاوه‌کو له‌په‌نای زوورگه‌زراوی سینگی خۆی زیاتر هه‌له‌ده‌کیشت، تیشکی له‌قه‌دو بالایی قه‌ره‌چووغی زیاتر به‌ره‌و بنارو پیده‌شته‌کانی که‌ندینه‌وه‌ی داده‌کشی. ئیستا دروست له‌و کاته‌دا چپای قه‌ره‌چووغ، وه‌ک کینۆیک له‌زیر خۆی نمایش ده‌کات! به‌هه‌ره‌داوان خۆیان له‌بناری قه‌ره‌چووغی نزیک کرده‌وه. کاکه‌ره‌ش، به‌هۆی قورسی کیشی، ماندوو بووه، ده‌لن: پیت چۆنه‌هه‌روا جغاره‌خۆریک به‌حه‌سیینه‌وه؟ نایشارمه‌وه زۆر ماندوو بویمه‌! هیدۆ گوتی: هیز بده‌به‌رخۆت، وا چاکه‌سه‌رکه‌وین، له‌به‌ر دووشت، یه‌که‌م: بۆته‌وه‌ی له‌و بناره‌که‌س نه‌مانبینئ، دووهم: به‌جینه‌شوینیکی به‌رز دانیشین بۆ نه‌وه‌ی دنیامان لیوه‌دیاریتو ئاورپک له‌دوای خۆمان بده‌ینه‌وه. به‌رده‌وامییان به‌ریگا پتچاوپنچه‌که‌یان دا.

١. سه‌پسینکه: نه‌و باره‌که‌رویشکه‌ی که‌سه‌گ به‌دواپه‌وه ده‌پسیت و نایگاتی. سه‌رنج: باره‌که‌رویشک: بچووکه‌رویشکی چوار پینج مانگه.

رېښی سرکه وتنو گه یشتن بو قهره چووغه، هر له لایه که وه نییه، له زور لاهه
بز نه رېښی پیچاوپېچی ده چټه وه سر.

له نیوکه دی چیا، له سره پیچیکې تووله پیه که دانیشتن، ناوړیان له دواي
خوین دایه وه، بینیان چ ده شتیکی پانو به رینیان له دواي خوین جیه شتووه!
هیدو گوتی: بنیاده م تهری بیاله! ناقاری گونده کازو تخووی زهویه کان،
تابلویه کی هیلکاری ناوازیان نیشان دده. مارپیچی که ندو گرده ده سترکه
توره که رېژه کان، وهک له سواي فروکه سهری نهو دیمه نه رنګاله ییه بکه ی،
ناوا بو.

دووباره به رېگا پیچاوپېچه کانداه لزانده وه، گه یشتنه سر چیا، له نیو
چیا، چره دوکه لیکې شین، باریک به رهو ناسمان وهک ستون هله کشاو
لوولی ده خوارد، سهرنجی راکیشان. بوونی ناوه دانی لهو شوینه یارمه تیدهر
بوو بو به ده سترخستنی زانیاری، نه وان یه که مجاریان بوو سر نهو چیا
بینن، که سیکې شاره زو بو نه وان نومیده خش بوو، بو نه وهی ناوی شوینه کازو
گونه کانی ده روبه رې چیا به که بزنان و چاوساغیان بو بکات.

به رهو دوکه له که ده ویشتن، له ناسوگه ی ته پوله که یه ک سهرکه وتن، بینیان
لهو باناییه^(١) نه ورییه ک باوه شی بو سهره وه گرتو ته وه، نه بادا ناسمان به ریته وه،
به غه به ردی هله چنراو شووره ه سارکراوه. هر زوو سه گی شوانه کان لنگیان
دانی و پییان هه پینو سهرنجی شوانه کان چووه سر دوو که سی رېوار. یه ک
له شوانه کان کوریکې گهنج بوو، گورجوگول وهک ته شی بادراو هله سوورا.

١. بانایي: زهوییه کی بلند که پووبه ره که ی گور و تخت بی.

دیاربوو هیشتا تیغی له ریشی خۆی نه دابوو، یه کپێ له سهر قاپووته که ی بلند بوو، گۆپاله که ی به دهسته وه گرت، بۆ نه وهی سه گه کان له میوانه کان پاس بکات. به پیریانه وه چوو، به دهم رۆشسته وه له سه گه کانێ راخوړی، سه گه کان ملی گوترا یه لیبان بۆ شوانه که له سهر عه رزی ده سووی کلکه سووته ی وه فاداری و خوشه و یستی یان بۆ له قاند. شوانه که ش گۆمکه گۆپالی خوشه و یستی و نافه رینی له پشته ملی دان، سه گه کان به پووتانه وهی چاویانو نووسکانه وه یان، دیاربوو به زمانی جهسته ده یانگوت: ده سه لاتی تۆمان نییه و گوترا یه لی فه رمانه کانتین، نه گه رنا ناهیلین یه ک بست له سنووری قه له مرهوی پاسه وانیی نیمه نزیک ببینه وه، به س دهستی تۆمان شکاوه!

له دوا ی چاک و چۆنی و به خیره یانیا ن، وه ک پزیزگرتنیک، قاپووته کانیا ن که بۆ دانیشتنی خۆیا ن له ده وری ناگره که راخستبوو، له گه ل پاککردنه وه وه ده ست پندا هی نیا نیا ن، بۆ میوانه کان چۆلکرد له سه ریا ن دابنیشن.

ناگردان خرنووک و که به رو په رۆشه ی له به رنراوه، کتیه کی ره شی هینده ی سه لکه گایه ک، ته نی و دوکه لگرتوو، قه پ و قۆپاو، فوورپی هه لمی له لوله ی دیته ده ری، وه ک نه گجۆزی قیتاری خه لوزی به ردی، هاتۆته جۆش و جار جار سه ره که ی هه لده داته وه تا هه ناسه ی وه ریگری. یه ک له شوانه کان به چنگی خۆی جای له کتیه ره شه که کرد.

شوانه کان چوار که س بوون، هه ریبه که وه له به ر میگه له مه رپنک بوون، بۆ شه وین و شیوه خوار شه ویه کتیبوون، پینکه وه هه ماهه نگ بوون. تیشته به ره و خورجینیی نازو پینخۆریان کرده وه، فه رموویان له میوانه کانیا ن کرد. کاکه ره شو هیدوش نووردیه نازو هیلکه ی کولا و ته ره پیازیان ده ره ینا. له سهر سینگو

لەنیو ئامیزی چیاى قەرەچووغ، نانیکى بەلەزەتیان خوارد. لە دواى نانخواردن قوغة چىنکۆبەکانى چایە خواردنەوهیان دەرھینا، سەر و چای پەشیان بەسەردا کرد. ھەندیکیان بۆ سێ قوغة و چوارو بگرە زیاتریش ھەلکشان، قۆرەیان لە بنى کترییە پەشى ھینا سووکنایى دلیان دانە کەوت. لەگەڵ کۆتا چا سەر قەپاغى کترى بەربۆو، یەک لە شوانەکان کترییە کەى پڕناو کردەو و لەبەر ناگرددانە کەى را کردەو، دیاربوو ھیشتا فتراقى لە چایە خواردنەو و دانە کەوتوو، گوتى: با بکۆلێ دوايى عەسەرە چایە کى دەخۆینەو.

شوانەکان ئەوێ لە ھەموویان بە تەمەنتر بوو، لە پەنجاکان نزیک ببۆو، دەر ویش مەلکۆیان دەگوتى. دیاربوو ھیچ ناگای لە سەردەمى خۆى و رووداوەکانى دەورووبەرى نەبوو، قسەکانى لە سەریە ک نەبوون. ئەوێ سەردەرى لى دەردەکرد تەنھا شوانى بوو! ناخر لەو وەتای دەستى گۆپالى گرتبوو، شوان بوو. قسە و وەلامەکانى ھەر ھەلەم بەلەم بوو، دەبوا یە بۆ خۆت شتیکى لێھەلکەرتنى! ھەر زوو زوو دەپیرسى: زەحمەت نەبێ ئىسمى شەریفت چییە؟ ھەموولایە ک بێمژەرتن؟ سەرەتای ھەموو قسە یە کیش دەیگوت: عەیب نەبێ بیلا مانى سووعالە ک: ئەرى ئەو زوورگە زراوێ لاینگۆ^(۱) لەو وەرى چۆنە بۆ مەرى؟ لاینگۆ مینگەلى گەورەى لیبە؟ ئەرى لەو دیوى زووریش دنیاى لیبە؟ ئەویش ھەر عایدی خواو پیغەمبەرییە، وە نییە؟

مەلکۆ ھەموو تەمەنى خۆى لەبەر مەرى گوزەراندبوو، ھەموو شانۆ پیلێ داچۆرا بوو، قامەتى شەت و خوار بوو بوو، بەلای چەپدا سوورابوو،

۱. لاینگۆ: لای ئەنگۆ، لای ئێو، کە ئێو، کە وە.

پشتینیکی باریکی هینده به توندی له نیوقه دی خوی به ستابوو، ده تگوت
 هه مبانیه، لایه ک برپوش و لایه ک دی که ساوهریان تیکردوو و نیو قه دیان
 به ستوه! له رویشتنیدا نیوقه دی گوپاله ک دی توند ده گرت، لای گۆمکی
 ده خسته پیشه وه، هه میشه به لای پیشه وه دا ره تی ده بر دو ده هات سه رانگری
 بی، سه ری له پیشه وه ده رویشت، لای قوونی نه ده هاته وه دووی، پشته ملی
 خوی ده ده په راندو چه ناگی به سینگییه وه ده قمرساند، نیو له پی هه ردوو
 ده ستی زوریان خا که ساری و کویره وه ری پی کرابوو، سه رما بر دبوونی، قه لیشی
 بوونو زبر بوون، وه ک پشتی ماسی جو ری پوله که دار په رپه ر بیوون. هیچ
 ژنه قه ره جیکی فالگروه نه یده توانی فالی بو بگرنه وه تووله ریگا باریکه کانی
 له پی بخویننه وه. که ده ستی به شه روا ره ک دی داده هینا، وه ک نه ستی و به رد
 برا چه و جهره قه ی لیله لده ستا، هه رکه سیک بو ته وقه کردن ده ستی له ده ستی
 نابایه، وه ک نه وه و ابوو ژووژکی گرت بیت!

ده رویش مه لکو پرسیاره کانی تاک تاک نه ده کرد، به لکو لی کدا لی کدا و
 رانه ده وه ستا وه لامی پرسیاریکی و هریگریته وه، پرسیاریکی دی که ی ده کرد، وای
 لی هات، کاکه ره شو هیدو به جوت وه لامیان ده دایه وه، پرسیاره کانی وه ک ورپنه ی
 تالی هاتووان و ابوو. چاوی له سه ریه ک داده ناو بی نیو بر دهیگوت: عه یب
 نه بی، بیلامانی سو عاله ک! ده تگوت پیشتر سو عالی دی که ی نه کردوو!
 له نا کاو، وه ک غایه له یه کی به می شکدا هات بیت، ده ستی بو کیسه تووتنه ک دی
 به ریشتینی دریزکرد، ده ری هینا و په ره سیغاریکی له ده فته ره با فره ک دی کرده وه،
 لیوی په ره ک دی به زمانی ته پر کردو به قه ده ره قه یتانیکی لی کرده وه و کردیه
 کۆجیله، پر تووتنی کرد، لوولیدا و هینده پر تووتنی کرد، وه ک مانگا گۆلکی

خۆی بلیسییته‌وه زمانی پیداهیناو ته‌پری کرد، قوته دارجغاره‌که‌ی ده‌ره‌یناو جغاره‌که‌ی تیدا باداو جیگیری کرد. به چیلکه‌دارتیکی نیوه‌سووتای نیو ناگردانه‌که دایگیرساند، چای له‌سه‌ریه‌کتری داناو مژیکی قوولی لیداو گوتی: ئی کاکه‌سو‌عاله‌ک! قه‌سه‌م به‌خوای نه‌من قه‌ره‌چووغی خۆم به‌هه‌موو دنیایی ناگۆرپه‌وه! قه‌ره‌چووغ نه‌بی نه‌من ده‌مرم! کاکه‌نه‌نگۆ ده‌زانن ئیستا ئیمه‌چهند له‌خوای به‌نریک که‌وتووین! خواجه‌تۆبه‌گووم خوارد له‌گروی سه‌یان، ناماقوولیم کرد! فووینکی به‌هه‌ر چوارده‌وری خۆیدا کردو دوو سی‌تفی کرد: شه‌یتانی له‌عین نه‌و زه‌لله‌ی پی‌کردم.

له‌شانسی کاکه‌په‌شی نه‌وه‌سو‌عاله‌نه‌بوو ته‌نها راوی‌چوونو پرونکردنه‌وه‌بوو. ده‌رویش، هه‌ر له‌گۆتره‌نیوکی قسه‌که‌ی به‌سو‌عاله‌بری‌بوو!

له‌گه‌ل‌مر‌لیدان له‌جغاره‌که‌ی نه‌و بایه‌ی ده‌هات، که‌له‌که‌ی لای سه‌ره‌وه‌ی جغاره‌که‌ی ناگری گرتبوو، بو‌لای دارجغاره‌که‌ی پیوه‌چوویو، له‌سمینلی نریک که‌وتبووه‌وه، له‌که‌له‌که‌ی لای بنه‌وه‌ی جغاره‌که‌ی هیچ‌خه‌به‌ر نه‌بوو، سپ‌وساخ بوو. له‌ناکاو جغاره‌که‌ورگی دراو ناگرو سو‌وته‌که‌جغاره‌وتوتنی ساخ‌نه‌سووتاو که‌وتنه‌سه‌ر نه‌و شه‌رواره‌ی هینده‌ی کونی سووتانی پیوه‌بوو بوویوه‌سه‌ر‌ه‌ندو بیژینگ! ده‌رویش مه‌لکو‌گورج هه‌ستایه‌سه‌رپی‌و به‌ده‌م یا‌په‌سوله‌للا! یا‌په‌سوله‌للا! که‌وته‌خۆ ته‌کاندن، ده‌گوت نارنجۆکی له‌کۆشیدا ته‌قیوه‌ته‌وه! به‌خۆته‌کاندنه‌وه‌گوتی: عه‌یب نه‌بی بیلا مه‌عنا سو‌عاله‌ک! کاکه‌په‌ش گوتی: مام ده‌رویش مه‌لکو! سو‌وعاله‌که‌ته‌هه‌لگه‌ره‌بو‌دوایی، ئیستا نۆره‌ی ئیمه‌یه‌پرسیاران بکه‌ین!

نه‌وجار وه‌ختی نه‌وه‌ی بوو کاکه‌په‌شو هیدۆ پرسیاری خزیان بکه‌ن سه‌باره‌تی

چیاى قه‌ره‌چووغو ده‌روبه‌رى، شوانیتى و مه‌ر به‌خٔوکردنو مافى ده‌ستمستى ماندووېوونى شوان و... دياربوو يه‌ك له شوانه‌كان نه‌و پرسيارانه‌ى له‌سه‌ر بارودوخى شوانیتى، زؤر پٔخوش بوو، چونكه خؤى تٔيدا ده‌بينىيه‌وه، گوتى: نه‌من نه‌تؤ ده‌ناسم، بابم زؤر باسى تؤى بؤ كردووېن! كاكه‌رەش به‌ پٔنكه‌نینه‌وه گوتى: بابت به‌ چاكه‌ باسى كردووېن يان به‌ خه‌راپه‌؟ شوانه‌كه‌ش گوتى: ئاغاو چه‌لاوخؤرى به‌رده‌ركى ديوه‌خانى ئاغاك‌ان نه‌بٔت، كه‌س به‌ خراپه‌ باسى تؤ ناك‌ا! كاكه‌رەش ده‌ستى ئافه‌رىنى له‌سه‌رشانى شوانه‌كه‌ داناو گوتى: ئيمه‌ هه‌موومان كٔشه‌كانمان يه‌كنو هه‌ريه‌كه‌مان به‌جؤرٔك ده‌چه‌وسٔينه‌وه‌و يه‌ك ده‌ردمان هه‌يه‌! ده‌ره‌به‌گايه‌تى وه‌ك مۆته‌كه‌ خؤى به‌سه‌رماندا كٔشاوه‌، هه‌ولٔى هه‌مووانى ده‌ؤى نه‌و زولمه‌ له‌سه‌رشانمان لابه‌رىن.

دوو له‌ شوانه‌كان له‌به‌ر مه‌رى خؤيان بوونو شوانى مالى خؤيان بوون، دووانه‌كه‌ى ديكه‌ به‌ شه‌رتى سالىك وه‌ك رٔنجبه‌ر دامه‌زرا بوونو له‌ دواى ساله‌وه‌ختٔك شه‌رتيان هه‌لده‌هات، نه‌و كات، شه‌رتيان، يان نؤى ده‌كرده‌وه‌، يا له‌لاى مه‌ردارٔكى ديكه‌ ده‌بوون به‌ شوان.

كاكه‌رەش زؤر مه‌به‌ستى بوو بزانتى هه‌قى شوانيان به‌قه‌ده‌ر ماندووېوونيانه‌ يان نا! يه‌ك له‌ شوانه‌كان به‌ ده‌رفه‌تى زانى نه‌هامه‌تى و هوكارى شوانىبوونى خؤى باس بكات: نه‌من كورى گه‌وره‌ى مالى بابى خؤمم، بابم هه‌تا بلٔتى ده‌ستكورتو نه‌داره‌. له‌ مالى، خٔزانٔكى زؤرىن، ناچارم ده‌ستبارى به‌خٔوکردنى نه‌و خٔزانه‌ قه‌وعه‌يه‌ له‌گه‌لٔ بابم بگرم. هه‌ر بۆيه‌شه‌ وازم له‌ مه‌كته‌بٔى هٔنناوه‌. بابم خه‌رىكى كشتوكأيه‌، نه‌و گه‌نم جؤيه‌ى داده‌چٔنٔى به‌شى هه‌ره‌زؤرى بؤ ئاغايه‌، نه‌وه‌ى به‌ بىستى چوارو ديوه‌خانانه‌و شه‌قرچيانه‌و قاوه‌خؤرانه‌

وەریدەگری. زستانى، ئاغا دەستکورتىيى بابم بە فرسەت دەزانى، کاتىک پارەى شەکرو چامان نامىنى، ناچارە ئەو گەنمەى چاندوویەتى هەر بە شىنى، بە سوودو سەلەم بە نیوہ قىمەت بداتە ئاغا، لە برى پارەى شەکرو چا. ھاوینان ئاغا لە سەر سەرى حازر دەبیت بو وەرگرتنى ئەو سوودو سەلەمەى لە زستانى لە گەل بابمى کردوو، لە بنەتوو باراش زیاتر هیچمان بو نامىنیتەو. کە زستان ھاتەو، عەینەن تاس عەینەن ھەمام! بۆیە ئەمەن بووم بە شوان بوئەوہى بارى گرانی سەر شانى بابم سووک بکەم. ھەر ئیمەش بەو دەردەوہ ناناڵىن، خەلکى بىپارەى دیکە زۆرن! کاکە پەش گەفتو راوێژى ئەو گەنجهى لى خوش دەھات، زانى ئەو گەنجه دەتوانى زانیاری وردیان لە سەر قەرەچووغو دەوروہى بداتى، چونکە بە بەراورد لە گەل شوانەکانى دیکە، ئەو زمانىکى پاراوو پەوانى ھەبوو، داواى لىکرد ھەندىک لە شۆینە دیارەکانى قەرەچووغى پى بناسىنى، ئەویش بە خوشحالىیەو دەستى پىکرد: ئەو لووتکەى زۆر بەرزە، ئەو دەیرىنى بلىندى (ناشى باى) بەردەوام بايەكى بە ھىزی لىدیت، بىرىکى بە قوولایى سى مەتر بە بەرد ھەلنراوى لىماو. دیواری نىو بىرەکە زۆرى بەنىو یە کدا پروخواو، دەلین زەمانى خۆى ناشى باى لە سەر ئەو لووتکە بلىندە ھەبوو، ئەو بە بىرى ئیمەو بابىشمان نییە.

ھیدۆ، ھەر گوێى لە ناوى ناشى باى بوو، گوێ: ئەمەن سەردەکەوم دەچم سەرخەویک لە بلىندى ناشى باى دەشکینم، پىشینان گوتوویانە ھەرچى لە سەر بلىندى ناشى باى بخەوێ، خەونى خوش دەبینى و مرازی حاسل دەبى! دیارە ھیدۆ ئەو قسەى لى تىکستە فۆلکلۆریەکانەو وەرگرتبوو کە لە شایى و داوہتان دەگوترايەو. وایدەزانى لە ھەموو ھەوران ھەر بارانە:

کاکه سه‌ری من دیشی، غه‌مان لی‌کرد هه‌لایه
 ده‌چمه چیا‌ی قه‌ره‌چوو‌غی سه‌ر بلندی (ناشی بایه)
 له‌وئ له‌خه‌وئیم ده‌دیت به‌فکری من ئه‌وه‌ایه
 ده‌یانگوت ما‌جی کیژان بۆ کو‌ران ته‌به‌پایه
 من ته‌عجوبم ده‌مینئ مه‌لا فتوای نه‌دایه
 کۆلکه‌مه‌لایان بکوژن ئۆبال به‌لمم غه‌زایه‌!

یه‌ک له‌شوانه‌کان گوتی: ئه‌و قاپووته‌ی له‌گه‌ڵ خۆت به‌ره‌ سه‌ر بلندی ناشی،
 نه‌گه‌ر له‌وئ بخه‌وی، بای سارده‌، سه‌رمات ده‌بی‌ت. هیدۆ قاپووتی به‌سه‌رشانی
 داداو به‌سه‌رکه‌وتو کاکه‌په‌شو شوانه‌کانی له‌نیو قسان به‌جیه‌یشت.

شوانه‌که‌ درێژ‌ی به‌ قسه‌کانیدا: ئه‌و شوینه‌ی لئی دانیش‌توین، ئه‌وه
 (هه‌ویزه‌خه‌)ی ده‌رینئ^(۱)، شوینی راگرتنه‌وه‌ی می‌گه‌له‌مه‌رو حه‌سانه‌وه‌ی
 شوانانه‌ له‌کاتی شه‌وینو شیوه‌خوارو شه‌ویه‌کتییدا، وه‌ک حه‌وشه‌و حه‌سار به‌
 چیه‌به‌رد هه‌لنراوه‌و دیوارکراوه‌. ئیره‌ نا‌قاری گوندی خدرجیجه‌یه‌. ئه‌و گه‌لییه‌،
 گه‌لسی نازیکه‌ندی ده‌رینئ، له‌هۆ نه‌ولاش نه‌شکه‌وتی کامه‌لایه‌، ئه‌و به‌لای
 قه‌راجیه‌وه‌یه‌.

ئه‌وه‌نده‌ی زه‌ینی بری کرد ناوی شوینه‌کانو گونده‌کانی ده‌وربه‌ری چیا‌ی
 قه‌ره‌چوو‌غی به‌کاکه‌په‌شی گوتو روونکرده‌وه‌. ئه‌و زانیاریانه‌ بۆ کاکه‌په‌شی،
 زانیاری به‌رچاو‌روونی‌ی باش بوون، سه‌فه‌ره‌که‌ش هه‌ر به‌و ئامانجه‌ بوو.

۱. ده‌رینئ: ده‌یلینئ، وای پێده‌لین، وای ناوی ده‌به‌ن.

کاکه‌پەش بینی شوانه‌کان مشوورو خەفتیانى پادانى مەپەکانیان دەکەنو پوژیان درەنگ کردییه، نه‌یویست له‌وه زیاتر ماتلیان بکا، هەم بوئەوه‌ی له‌گەڵ هیدۆی بگەنە مالى نه‌نوه‌ری و شوانه‌کانیش بو له‌وه‌پاندن مینگەله‌مەپەکانیان پابەن. کاکه‌پەش مالتاوايى لی‌کردنو گوتى: ئیمه چونکه ناگه‌پیننه‌وه ئی‌ره، وا چاکه نه‌و گەنجە تاوه‌کو سه‌ری بلندی ناشی بای له‌گە‌لم بیت، بوئەوه‌ی قاپووته‌کەى له‌ هیدۆی وه‌ریگریته‌وه‌و ری چوونه‌خواره‌وشمان پیشان بدا، مالتان ناوابیت بو میوانداریتان، نه‌وجاره‌ش بی‌مه‌وه، وه‌لامى هەموو سوعاله‌کانی ده‌رویش مه‌لکۆی ده‌ده‌مه‌وه، هه‌تا ده‌توانی سوعالان کۆ بکاته‌وه!

ده‌میکی باش بوو هیدۆ سه‌رکه‌وتبوو، که گە‌یشتنه‌ لای، له‌ خه‌وئکی قوولدا‌بوو، شنه‌ی با کاکۆلی ده‌بزاوت، بانگیان کرد: هه‌سته زه‌لام بیت‌ه‌قه‌ گیرای! نه‌و قاپووته‌ی بده‌وه نه‌و پیاوه‌ی با برۆین!

له‌ سه‌ر بلندی ناشی بای، هه‌رچەند ده‌یانویست برۆن، لى، نه‌یانده‌توانی ده‌ستبه‌رداری ته‌ماشای نه‌و تابلۆیه‌ خو‌رسکو خوداییه‌ ببن، چاو له‌ ته‌ماشاکردنی ده‌شتی کاکى به‌ کاکى قه‌راجو که‌ندیناوه‌ی، تیر نه‌ده‌بوو.

کاکه‌پەش سه‌ری خستبووه‌ سه‌ر هیدۆی: ده‌بی پیم بلێی بزەنم چ خه‌وئکی خۆشت بینوه، ئاخ‌ر نه‌تو ئیمه‌ت به‌جیه‌یشته‌ بو نه‌وه‌ی بیی لی‌ره‌ خه‌ون بینی! هیدۆش ده‌یگوت: چما نه‌نگۆ هیشتان خه‌ونی بی‌نم! گە‌یشتنه‌ سه‌رمو له‌ خه‌وتان هه‌ستاندم.

هه‌تاوه‌کو چاو هه‌ته‌رده‌کا، گوند له‌ دواى گوند زه‌وی له‌ ته‌نیشت زه‌وی. که‌نده‌کان ری‌گاوتخوویه‌کان ده‌بن، ریشۆله‌ گه‌واله‌ی ده‌کەن. کاکه‌پەش به‌ر له‌ خاتر خواستن له‌ شوانه‌ گەنجە که‌ پیی گوت: سلاوم به‌ بابت بگه‌یه‌نه، له‌کن هیچکەس باسی

هاتنی ئیمه مه که بۆ ئیره! شوانه که به دهم وه رگرتنه وهی قاپووته که یو گه پانه وه بۆ هه ویزه خرپی، دلنیای کردن که باسی نه وه هاتنه یان ناکا.

کاکه ره شو هیدۆ بۆ بناری چپای شۆر بونه وه، برپاریاندا نه وشه وه بچنه نه و گوندهی مالی نه نوهری لێیه و شهوئ له لای نه وان رۆژ بکه نه وه. کات به ره و ئیواره پاده خوشی، بۆ چوونه مالی نه نوهری، رێگا به به رده رگای مالی ته های براگه وره ی نه نوهریدا تیده په ری. ژنی ته های، خزمی کاکه ره شییه و هینده ی برایه کانی خۆشه وئ، قهت ناوی ناهینئ و هه ر پئی ده لئ ماله باب^(۱)، کاکه ره شیش وه ک خوشکی گه وره ی خۆی هه لسوکه وتی له گه ل ده کات و، هه ر پئی ده لئ خوشکی له داکو بابی!

ژنی تاین له به رده رگای خۆیان، که چاوی به کاکه ره شو هیدۆی که وت، شاگه شکه بوو، مندا لێکی ساوای له نیو به رامپه لکه ی به پشتیوه بوو، مندا له که ی به پشتی خۆیه وه راست کردو توندی کرده وه، به گفتو لفتیکی شیرین و خوشکانه گوتی: یاخوا به خیر بێن ماله باب! سه ر هه ردووک چاوی خوشکی خۆتان! کاکه ره شو هیدۆ گوتیان یاخوا روت سپی بئ خوشکی گه وره! له گه ل نه و قسانه گه یشتنه ناستی یه کتری، ژنه شان و پیلی هه ردو وکیانی ماچ کرد، نه وانیش دهستی خۆیان له سه ر سه ری وی راگرت و پشتی دهستی خۆیان ماچ کرد.

به دهم فه رموو فه رموو وه رنه ژوورئ ئیستا ته هاش دیته وه، دهستی به ئا راسته ی ژوورئ و به دره قه کردنیان^(۲)، پاداشت. کاکه ره ش گوتی: ده چینه مالی

۱. ماله باب: کینایه به که سوکاری ژن. ژن به که سی زۆر نزیک و خۆشه ویستی ده لئ، به مانای تۆ نه ندایکی ماله بابمی.

۲. به دره قه: رێگانیانێشان دان و هه مپایه کردن بۆ شوێنێک.

ئەنوەری شووبرات. ژنی خانەدانو خەمدۆست، بەو قەسەییە هەر بەجارەکی توورپەبوو: بەسەری بابو برایانۆ مەرقەدی شیخ نوورەدینی بریفکانی، نایەلم یەک شەقاو لیژە برۆن، هەر ئیستا ئەنوەری شووبرا میشتان بۆ بانگ دەکەم، تەهاش حەدوسەدی هاتنەوێهەتی، هەرینا پەیدا بوو، ناخەر مالهەباب چۆن دێلم برۆن! کەلەبابەکی هیندی گیسکەکم کوشتۆتەو، ئەو گوشت کەلەبابە هەر قابیلی ئیوێهە، ناخەر لە پار هاونیژە نانۆ شیوی دەستی خوشکی خۆتان نەخواردییە! ئەوانیش چوونە ژووری دانیشتن. ژنە ئەگەر بابو براو تەواوی عەشیرەتی خۆی میوان بان، هیندە کەیفخۆش نەدەبوو. هیندە بلیی یەکو دوو مندالیکی بە دواي ئەنوەری شووبرایدا نارد بێت لە لای میوانەکان دا بنیشی، هەتا وەکو تەهای میردی دیتەو، ئەویش خەریکی نامادەکردنی خواردن بێت. هەر لەگەڵ گەڕانەوێ مندالە کە ئەنوەریش وەژوورکەوت، دواي چاکو چۆنی و ئەحوالپرسین هیدۆ نارەحەتیسی پێوە دیاربوو، چونکە لەو کاتەي چوونە نیو گوندی، کو تەکو سنگی لووتیان بە لووتی حەمەزیادی کەوت، ئەویش زانی بۆ ئەو شەو میوانی مالی تەهان، خستنی بەرچاودی بۆ ئەوێ دلیابیت ئەو شەو لە مالی کێ پۆژ دەکەنەو، ئەوێ لە ناسمانی بە دوایدا دەگەڕا لەسەر عەرزێ هاتۆتە بەردەستی! هیندە پێخۆش بوو وەک هەنگوینی لە داریدا دیبیتەو! هیدۆ گوتی: هەرچەند جاری ئەو خۆرپییە دهبینم مووی سەرم دەبنە سووژن، زۆر سەغەلت دەبم. ئەو ژتەرپابە بەلایەو خەلکی لە زەواق نایە، کەسیک نییە ئەو خێرێ بۆ خۆی بکات و گوللەییەکی لە بنهەنگلی بدا، ئوبال بە مەلم کوشتنی لە نوێژی فەرزتەر! دلم شتیکی خراپ پێدەلی، ناخیری خێری! درێژە دایە: حەمەزیاد غەددارەییەکی پۆرسەعیدی

نوئی هیئنده په‌شی پی‌بوو ده‌تگوت ماری په‌شه، ناخر ئەو به‌ره‌لایه لاتە، تازه له سەر ئەسپ درزینی له گونده‌کانی قه‌راجی گیرابووا ئیستا بیسووتینی بۆنسوی لێنایی (۱)، ئەو غه‌دداره‌ نوییه‌ی له‌ کوئی بوو؟

کاکه‌ره‌ش گوتی: داخوا چ ئاغایه‌ک بۆی کړیوه‌یه‌ کینکی بۆ بکوژی. راسته‌، نه‌منیش لیتی نه‌مین نیم‌ پشستی تیبکه‌م، وا چاکه‌ هه‌تا وه‌کو مالنوستان له‌ مالی کاک ته‌های بین، بۆ نووستنیش ده‌چینه‌ مالی نه‌نوه‌ری شوئنه‌ونکه‌ی ده‌که‌ینو جیگامان ده‌گۆرین! بیناگا له‌وه‌ی نه‌وشه‌و گوند له‌ غه‌درێک هه‌لده‌کیشری!

رۆژ، سێ چوار بالی ماوه‌ ئاوابی، زۆر شت هه‌یه‌ قسه‌ی لێ بکه‌ن، لێ، دیتنی حه‌مه‌زیاد لیتی تیکدان.

حه‌مه‌زیاد، له‌ ته‌مه‌نی هه‌شت سالی‌دا بوو که‌ باوکی که‌وتبووه‌ به‌ر برووسکی هه‌وره‌تریشفه‌و مردبوو، هه‌ر له‌و ساله‌دا دایکی می‌ردی به‌ پۆلیسیک ده‌کاتو به‌بی حه‌مه‌زیاد بۆ شاری ئوغر ده‌کاتو گوند به‌جیده‌هێلی.

حه‌مه‌زیاد هه‌ررۆژه‌و له‌ مالیک نان ده‌خواو هه‌رشه‌وه‌ی له‌ شوڕتی‌ک ده‌خه‌وێ و رۆژ ده‌کاته‌وه‌. له‌ ناز و په‌روه‌رده‌ی خێزان و خوێندن بێبه‌ش ده‌بیت. ماله‌ خزمه‌کانی زۆر هه‌ولده‌ده‌ن جیگای دایکو باوکی بۆ پرپکه‌نه‌وه‌، به‌لام به‌هۆی لاساری، ئامۆژگاریی که‌سیان له‌ گوئی ناگری‌و هه‌موو په‌فتاره‌ درتوه‌کانی مندالێکی به‌دخو له‌ خۆیدا جی ده‌کاته‌وه‌. هه‌ر له‌ کۆتردرزین و ده‌ره‌ینانی به‌چکه‌ چۆله‌که‌و په‌ره‌سیلکه‌ی سۆره‌ساقه‌و سهر هه‌لقه‌ندنیان، یان سه‌له‌که‌سلی

۱. بیسووتینی بۆنسوی لێنایی: ئاماژه‌یه‌ به‌ پیاوی نۆد پووتو په‌جال و نه‌دار که‌ جلیکی وای له‌به‌ردانه‌بن که‌ بیسووتینی بۆنسوی لێی!

دە کولاندو بۆ سەگانی فری دەدان، کە گازیان قەپیان لێی دەدا دیانقوراندو
 هەلەهاتن، ددانە کانیان هەلەوهەرا. حەمە زیاد هیلانە نەدەما لە بنگوئسوانە ی
 خانووان دەستیان تی پۆنە کاو هیلکە کانیان نەشکیئێ، نییەتو توانیەکی
 شەیتانی لە بوونیدا هەبوو، وای بەسەر هاتبوو ئەگەر قورئانت بەدایە بۆ مەلای
 بەرێ، لە رینگا چوارپەری لێدەکردەوه! هەرشتیگ بەرزابایە لە نەدیتە دیانگوت:
 حەمە زیادە! شۆرەتێکی پیسی بۆ خۆی پەیدا کردبوو، تا وای لێهات لە دزینی
 مریشکە کورکی سەر هیلکانی تیپەراند بۆ گیسکو کاورو بگرە گۆلکش.
 لێرە دیدزیو لەولاتر دەفرۆشتنەوه. لە تەمەنی نەوجەوانی دوو چەقزی لە
 هاوتەمەنێکی خۆیدا، بۆ ماویە ک گیرا، ئەو گیرانە وای کرد زۆر کاری نابەجێ
 دیکە بکات. لە دواى ئازادکردنی لە حەپسخانە، ماویە ک خۆی ون کرد، کە
 سەری وەدەرنایەوه، ئەسپێکی دزیبوو هینایەوه گوندی. لە سواریی ئەسپ،
 هیندە جاقی^(۱) و مەعلان بووبوو، بەرووتی ئەسپسواریی دەکرد. حەمە زیاد پێ
 بەپێ ئیشە کە ی خۆی دەگۆرێ لە خراپەوه بۆ خراپتر. ئەو ماویە بە ئەسپدز ناوی
 دەرکردبوو، ئەسپێک لەوسەری دنیا بەرزابایە دیانگوت: کاری حەمە زیادییە!
 وەک دەرمانی چاوشە ی بەدوایدا دەگەرێان بۆئەوه ی بزانی لە کوێ خەریکی
 فرۆشتنیەتی و لێی بستیننەوه. تا وای لێهات بە پارە تەقە ی لە مالان دەکردو
 کلکسی کەرو مانگای وەک ئەتک پێکردن دەبری. بەس پارەت بەدایە ئیسکو
 پرووسکی بابی خۆی بۆ لە گۆرەکە ی دەردینای مەمکی داکى خۆی دەبری!
 ئەو پۆژە لە دەشتی قەراجی، لە دیوی باشووری چیای قەرەچووخی،

۱. جاقی: قالیبوهوه. جا بۆ هەر بوارێکی ژیان پێ بە چاکو خراپ.

له گوندیک ئه سپیکی ره سه نی به ناویانگی بهرچاو ده که وی که له ده ری به ستراره ته وه، هه ده موده ست ریشمه ی ده کاته وه به رووتی و بی زین خوی داوینه سه ریشتی و دوو پاژنه پی له ته نگه ی نه سپی ده داو نه سپ له خوی ده نووسی! ئه وه نه سپه له ناوچه که ناویانگی ده بی که هیئنده به غاره، هیچ نه سپیک تۆزی ناشکینی^(۱). ماوه یه ک به دوا ی ده که ون، هه زو له بهر چاوان ون ده بیته خه لکه که ده گه ری نه وه له گرته بیئو مید ده بن. هه ناسه ی دلنیایی هه لده مریت. به هوی نه وه ی نه سپه که یه ک به غارترین نه سپی ناوچه که یه و هیچ نه سپیک نایگاتی، دوو له شوینی نه سپر فاندنه که زور دوور که وتۆته وه، بۆیه، نه وه ی بیری لیناکاته وه گرته ی تی. به ریکه وت برای خاوه نه سپه که دروست له و گونده میوان ده بیته دوو زه لامیشی له گه ل ده بی. حه مه زیاد ده یه وی له مالتیک نان بخاو پشوویه ک بدا، یه ک له و دوو زه لاهه، ده بیته نه سپه که له پیش ده رگای مالتیک به ستراره ته وه، یه که مجار وا ده زانن خاوه نی نه سپه که هه ر خوی میوانی نه و ماله یه که نه سپه که ی لسی به ستراره ته وه، دواتر ده که ونه گومانه وه: نه و نه سپه بۆ زین نه کراوه له ماله که به ژوور ده که ون که چاویان به حه مه زیاد ده که وی پی ده لین زه حمه ت نه بی تو خاوه نی نه و نه سپه ی؟ نه ویش زور به باوه به خۆبوونه ده لسی: به لی! نه وانیش حه مه زیاد ی به نه سپه وه ده گرنو به قۆلبه سترای ده یبه نه وه قه راجی، نه و شوینه ی نه سپه که ی لسی دزیوه، له دیوه خانی خاوه نه سپه که به قۆل به سترای به ندی ده که ن. بهر له هه رشت وه ک نه تک کردنیک سمیل و بروی ده تاشن و سوو کایه تی پنده که ن.

۱. تۆزی ناشکینی: نایگاتی، نه نانه ناگات به و ته پوتۆزه ش که له دوا ی به جیده میته.

ھەمەزىاد، لەو کاتانەى بۆ نانخواردن يان ھەر کارىكى دىکە دەستى دەکەنەو،
 غەرىزەو خووى خراپە کارى، ئۆقرەى لە بەردەبىر، تىغىكى لە گىرفانى دەردىنى
 لە ھەر چواردەورى خۆى بەو مافوورانەيدا دەھىنى کە لەسەريان دانىشتو،
 بىشەوھى دياربىت، ھەموو مافوورە کە زویر زویر^(۱) دەکات، بۆئەوھى ئەو شەو
 بەئاسوودەىى بخەوئ! ھەمەزىاد بەو بەندکردنە زۆر ھەراسان بو، بە دواى
 پىگەىە کدا دەگەرا بە ھەرنرخىک بىت لەو تەلەىەى کە تىیکەوتو، رزگارى
 بى. بە پىکەوت، ئەو پۆژە پەفەت ئاغاو مشىرى کورى ميوانى ئەو ئاغاىە
 دەبن کە ھەمەزىادى دەستبەسەر کردبو. ھەمەزىاد ھەرچەندە خەلکى
 گوندەکەى ئاغاىە کلاتى نەبو، بەلام بەباشى دەیناسىن، بۆیە ھەر بە بىنىنى
 ئاغاىە کلاق و مشىرى کورى، دەگەشیتەو. مشىرى کورى پەفەت ئاغاى
 دەچیتە بن کلێشەى ھەمەزىادى، پرسىارى ئەوھى لێدەکات، ئایا لەسەرچى
 گىراو؟ ئەویش پىئى دەلێت کە بە باوکى بلێ ھەولێ بۆ بدات، بەلکو ئازادى
 بکەن، لە بەرامبەردا ھەرچى داواى لێکەن بۆى دەکات! پەفەت ئاغا بىرى
 کردو، ھەمەزىاد باشتىرین نامرازە بۆ کوشتنى کاکە پەشى. ئاخى ھەمەزىاد
 ھەمىنى نىیەو لە یەک شوێن قوونى تۆتکەى ناگرى، وەکو مەکوئى جۆلا
 لەمسەرى بۆ ئەوسەرى پادەکات، وەکو باشووکە جووچکە برفىنى، ئاوابو.
 ھەمىشە لە دۆخىكى دەروونى ناچىگىرو ئاوارامدا دەژیا، خواستى تاوانىكى
 کوێرو پەش ھەتا دەھات لە ناخیدا گەورە دەبو.

بەبى سى و دوو و بىرکردنەو بە پىشنىارەکەى پەفەت ئاغا و موشىرى

کورپی پازی بوو و له گه لیان پیکهات. نهوان، لهو ته له یه تییکه وتووو پرزگاری بکه، نهویش له بهرام بهردا کاکه په شی حاجی سمایلیان بو بکوژی. لیی ده پرسن: کاکه په شی حاجی سمایلی ده ناسی؟ نهویش ده لی بیخه م بن زور چاکی ده ناسم، زه لاهه کی که له گه تی به خووه یه، په نگي په شته سمه ره، زور جار دیت بو گونده که ی نیمه میوانی نه نوو رو براو ناموزا کانی ده بیتو نیوانیان زور خو شه، زور به ناسانی له مالی نه واندا ده توانم بیکوژم، له حه پسخانه ی هه ولیریش دیومه نهو کاته ی گیرابووم.

ناغایه کلاق نهو هی له سهر ده کات به مهرج که نابیت له گونده که ی خو ی واته له گونده که ی په فعت ناغای، بیکوژی، نه بادا گومان له ناغایه کلاق و مشیری کورپی بکه، له هه رشو نیکی دیکه ده یکوژی، نازاده.

په فعت ناغای نهو ه شی بو زیاد کرد، نه گهر نهو کوشتنه ی به سهر که وتووی نه نجامدا ده مانچه یه کی چوارده خو ریشی بو بکړی. ناغایه کلاق، به زانابوون نهو ده مانچه یه ی بو زیاد کرد، چونکه ده یزانی حه مه زیاد هی به قا پیکردنو باوهر پیکردن نییه و خاونداری له قهولو قه رارو به لینی خو ی ناکات، تنها مه به سستییه تی نازاد بیت، به لام نه گهر ته ماعی نهو ده مانچه چوارده خو ره ی بداتی، سل له هیچ تاوانیک ناکاته وه. بو نازاد کردنی حه مه زیادی، قسه ی له گه ل خانه خو ی هاوتا ناغایه که ی کردو نهویش قسه ی نه شکاند. ده یزانی ناغایه کلاق کارکی پیسپاردووه له قازانجی ناغاواتی ناوچه که یه، بویه گوتی له بهر خاتری په فعت ناغای نازادت ده کم، به شهر ته ک نابی له قسه ی ده ربچی! حه مه زیادیان وه کو گورگی لغاوه به خوین به ره لای نیو خه لکی کرد، بو نهو هی مه رامه گلاوه کانی ناغایه کلاقی جیبه جی بکاتو لهو به دوا بیخه نه

ژیر کۆنترۆلی خۆیان.

حه‌مه‌زێاد زۆرجار که گرمه‌ی گه‌واره‌و هه‌وره‌برووسکه ده‌یشریقاند چه‌ند تفه‌نگیکه‌ی به‌ هه‌وره‌کانه‌وه‌ ده‌نا، وه‌ک رق به‌رقه‌یان له‌گه‌ڵدا بکات: بزانم ده‌نگی گولله‌ی تفه‌نگی من گه‌وره‌تره، یان شریقه‌ی هه‌وره‌تریشقه‌کان! مه‌لای ناوه‌دانیش نه‌یده‌وێرا بلێ حه‌مه‌زێاد بۆچی به‌گژ هه‌وره‌کاندا ده‌چی؟! ئه‌و قۆلبرێو شه‌پانه‌گیزییه‌ی حه‌مه‌زێادی زیاتر ئومیدی ده‌دا به‌ په‌فعت ئاغای که‌ توانای ئه‌و کاره‌ی هه‌یه‌ نه‌نجامی بدات.

کات، ئێواره‌ به‌ تاریکایی شه‌و ده‌سپێرێ، هه‌وره‌کان په‌له‌په‌له‌ ده‌سپهرانه‌ باریه‌ک، وه‌ک گه‌له‌کۆمه‌ له‌ ئاسمان بکه‌نو پیلانی داگیرکردنیان به‌ده‌سته‌وه‌بێت. دواتیشکه‌کانی خۆر له‌به‌رزگی هه‌وره‌کان په‌نگی ئه‌و خۆنه‌ی گرتبوو که‌ نه‌وشه‌و به‌ناهه‌ق ده‌رژێ!

تاریکی وه‌ک جه‌ندرمه‌ خۆی به‌ کۆڵانه‌کانی گوندیدا ده‌کاو، سێره‌ خه‌ریکه‌ هه‌لگیرێ. ته‌ها به‌سواری هێستره‌که‌ی خۆی به‌ هه‌وشه‌یدا کرد، پێی راستی ناواکرده‌ لای پێی چه‌پی و هه‌ردوو پێی به‌جووت سنجووقی له‌عه‌رزیداو خالیدی کورپیشی به‌هه‌مان شێوه، چونکه‌ دووپشته‌کی^(١) سواری هێستره‌که‌ بووبوون، هه‌ر زوو منداڵه‌ بچووکه‌کان گوێیان له‌ زۆره‌و فرمه‌ی هێستره‌که‌ بوو، نه‌وه‌ش نیشانه‌ی هاتنه‌وه‌ی ته‌های باوکیان بوو، بۆیه‌ به‌یه‌که‌وه‌ خۆیان به‌ ده‌رگایداو هه‌ریه‌که‌ ده‌ستی له‌سه‌ر زاری ئه‌وی دیکه‌ دادنا بۆئه‌وه‌ی نه‌هێڵی هه‌والی هاتنی کاکه‌په‌ش و هیدۆی به‌ باوکی رابگه‌یه‌نی و خۆی یه‌که‌م

١. دووپشته‌کی: دوو که‌س پێکه‌وه‌ سواری یه‌ک و لاخ بن.

کەس بێت مرگینیی ئێو هەوآله بدا، بۆیه له بن لهپی هەریه کیان هەندیک وشە ی پچرپچر له که لیئنی په نجه خرپن و بچووکه کانه وه دەرده چوو، کەس له و وشە نیوه خنکاوانه شتیک حالی نه ده بوو، ته ها هەردووک له پی دهستی به پرویانەوه نا، بێدەنگی کردنو گوتی:

ده ی ئیستا هەمووتان پیکه وه پیم بلین چی بووه؟ به جوریک خۆیان هەلده کووتا خەریک بوو له گەل قسه کان بچنه نێو گوێو زاری باوکیان. هەموریان به یه که وه گوتیان بابە، خاره کاکه ره شو خاره هیدو هاتینه، بو پشتراست کرد نه وه ی هەوآله که هەریه که و رستیک سویندیان خوارد، که درو ناکه و له ژووری دانیشتون، نه گەر به قایان پیناکات با به چاری خۆی بیانین؟ ته ها له هه وشه پرا به دهنگیکی به رز گوتی: یاخوا به خیریین سه رچاوه کانم، با ناوه کی به دهستو پیمدا بکه م، دیم! هه قی شه ره کتان هه یه له گه لتان بکه م، ده زانن له که یه وه نه هاتوون؟!

به پرویه کی خۆشه وه نه ملاو نه ولای ماچکردن. وه ک دلی خه به ری دابی دوایین دیداره و نه وشه و توخمی گونا هیک ده ترووکی! هه ر له بهینی دوو قسان سه ری سییه ی ده یگوت کوره یاخوا به خیریین سه ر هەردوو چاوام، زۆرم غه ربی کرد بوون، به راستی پیاوه تیتان کرد به و سه ردانه ی سیله ی په حمتان به جیگه یاند، کاکه ئیمه که سوکارو پشتو قوه تی یه کترین، له خوینی یه کترین، سه رباری نه وه، هاو فکریشن!

ژنه که ی هاته نێو قسان: کوره ته ها و ده زانی له نازایه تی خۆیان بۆ لات هاتوون؟ به مه رقه دی شیخی بریفکانی، رینگام لی نه گرتبان، نه ده هاتنه مالی ئیمه و چاوت پی نه ده که وتن، ده یانه ویست بچنه مالی نه نه وه ی. هه زار سویندو

کەلاموللام لی خواردن، ئەوجا لایاندا!

کاکه‌پەش هەر بۆ پێکه‌نین گوتی: گوتویانە لە مائی جووله‌که‌ی نانی
بخۆیو لە مائی مەسیحی بخەوی! ئێمەش وا دەکه‌ین، لێره‌ لە مائی ئێوه‌ نانی
دەخۆینو بۆ نوستنیش دەچینه مائی ئەنوه‌ری.

ژووریکی گەرموگۆر، سۆبه‌ی قشپلی دایسی، لە کونه‌کانی سۆبه‌که‌یرا
قشپله‌کان وه‌کو کەلامسی سوور سوور دیارن به‌ بن‌دیواره‌کانه‌وه‌ ل‌ب‌ادی ل‌اک‌یش
پ‌اخ‌راوه‌، نێوه‌پ‌استه‌که‌ی هەر عەرزه‌کی خاکییه‌و سۆبه‌و، له‌لای سه‌ره‌وه‌ش
لامپایه‌ک بۆ پروناک‌کردنه‌وه‌ی ژووره‌که‌ دانراوه‌.

د‌و‌ای نانی ش‌ی‌وان، چ‌ه‌ند خ‌ز‌م‌یک‌ی د‌یک‌ه‌ش له‌ خ‌ه‌ل‌کی ناوایی هاتنه
د‌یده‌نی‌و به‌ خ‌ی‌ره‌ی‌نانی کاکه‌پەش‌و هی‌د‌ۆی. ه‌ه‌ر‌چی ده‌هاته‌ ژووری وه‌ک
ه‌ه‌واش‌وناس ه‌ه‌و‌ال‌ی سه‌ر‌ما‌و‌ ئا‌و ه‌ه‌و‌ای د‌ی‌نا: ه‌ه‌و‌ر ز‌گی له‌ ع‌ه‌رز‌ی ناوه‌و له
سه‌ر بارینه‌، ه‌ه‌ر بابایه‌و له‌پی ده‌ستی له‌یه‌ک‌تری ده‌خ‌شان‌د‌و به‌ تینی سۆبه‌که‌
گه‌رمی ده‌کرده‌وه‌. ئە‌وه‌ی له‌ د‌و‌ای ه‌ه‌مو‌یان هاته‌ ژووری گوتی: د‌ای‌دا بارانی!
ژنه‌که‌ی ته‌های ه‌ه‌ر ز‌وو ز‌وو به‌ س‌ین‌یه‌ چ‌ایه‌کی گه‌رم به‌سه‌ری ده‌کرده‌وه‌و
به‌ خ‌ی‌ره‌اتنی ده‌کردن. ئە‌وانه‌ی ه‌ات‌بوون م‌ه‌به‌ستیان بوو گو‌ی‌یان له‌ قسه‌کانی
کاکه‌پەشی ب‌ی‌ له‌سه‌ر ئە‌و بارود‌ۆخه‌ ناهه‌مواره‌ی سو‌خ‌ره‌و ب‌ی‌گ‌اری ئا‌غا‌و
ل‌ایه‌نگ‌یری حکومه‌ت بۆ ئا‌غا‌کان. ئە‌وانه‌ی ده‌هاتن به‌ تامه‌رز‌ویه‌وه‌ گو‌ی‌یان بۆ
قسه‌کانی ش‌ل ده‌کردو رای خ‌ۆ‌شیان بۆ چ‌اره‌سه‌ر ده‌گوت. ل‌ایان وابوو قسه‌کانی
کاکه‌پەشی ه‌ه‌م‌یشه‌ تامی ناز‌و ناز‌ادی خ‌اک ده‌دا!

قسه‌کانی، ه‌ه‌مو‌ی پ‌شت‌گ‌یری و پ‌ن‌و‌ینی بوو بۆ کرمان‌جه‌کان: ئا‌غا‌کان
به‌ پ‌شت‌یوانی حکومه‌ت ده‌خ‌ور‌نو ده‌کوژن، ئە‌و م‌ه‌مله‌که‌ته‌ جوانه‌یان له‌

کرمانجه کان کردووه به دۆزه خو پارووی ده می منداله کانیان ده پښتن! هاتنه سه ر
 نه وهی رڼه فعت ناغا هه ول ددها موعه لیمی گونده که یان دهر بکات، بو نه وهی
 منداله کرمانجه کان خوینده وار نه بن و چاویان نه کرتته وه. هه روه ها له داخی
 نه وهی کوره که ی یه که م نه بووه له به رامبه ردا کچی رڼسته می رڼه حه تی یه که م
 بووه، هه نجه تی نه وهی به موعه لیم گرتوه، گوايه کافره و عیلمی شه ی تانی
 بلاوده کاته وه، سمیللی مه لاشی چه ور کردییه، گونا هه که ی نه وهییه ده للی عه رز
 خره! که چی حه مه زیاده چونکه زهره ری بو ناغا کان نییه، بگره کاری خراپه کاریشیان
 بو ده کات به چاوی خوتان ده بینن تفه نگی به هه ورانه وه ده نی، که چی یه ک
 مه لاش له ترسی ناغا کان ورته ی له زاری نایه به رامبه ر حه مه زیادی!

خزمینه ناکرڼی ئیمه نه و کۆسپانه ی رڼژانه ساتمه یان لیده که ی نه بینن،
 به دوا ی شتی لاهه کی بکه وین و کیشه زله کان فه رامۆش بکه یین. نابی توانای
 خۆمان له شتی پر و پوچ به هه ده ر بده یین، ده بیته وشیارینه وه. نه و میراته
 بکوژهی باپیران بو یان جیهی شتو وین، نابی ئیمه ش بو نه وه کانی دوا ی خۆمانی
 جیییلین! شه رمه له دوا ی شکانی شووشه فانۆسه کانمان نه و کات هه ست
 به تاریکی بکه یین! شه رمه له بازاری گورگان به مه راپه تی قایل بین! له
 هه ندیک مه لا زور به گله ییم که نادا په روه ری نابینن، له کاتی کدا له مناره ی
 مزگه وته کانیان دیارتره!

چه نده ئیمه ده ست به کلا ومانه وه بگرین و سه رمان نه وی بکه یین، پله وپایه ی
 زالمāن به رزتر ده بیته په تی ملمان قایمتر! پشتمان وه کو باریه ر له ژیر باری
 چه وسانه وه دا جده و بووه، که چی ته قه مان له سه ری نه یه ت! ئیستا ته مبی کردن،
 که ره سته ی راگرتنی نه و جه ورو سته مه یه!

تهنها لاشهیه کی دابیژراو، له په وړو که وتبوه نیو خوینی خو، لاشهیه کی بیگونه که هرگیز تاله ژیاندا بوو ههستی به حهسانه وه نه کرد، نه ویش ته های خانه خو و باوکی پینج مندال. ژووره که بونی مهرگی لیده هات، ترسیک چوکی له سهر نه و نیوه دانابوو، نه و خوینه ی کاکه رهش دهستی تییه لچووبوو، کوفارو گومیلکه ی خوینی گهرمو پاکژی ته های بوو، تنها چهند گولله یه ک لفکی جه مه دانیی کاکه رهشی سمیوو، گولله یه ک سهر چیغ پروومه تی لای چه پی داخردبوو، نه گهر بهر له ته قه کان کاکه رهش دهستی بو لامپاکه دریز نه کردبایه، گولله کان هه مووی به سهری نه و ده که وتن.

زیرپی ژنو مندالی ته های ده چوو بهری ناسمانی. ژنه که ی به دهنگی کی پر له حه سهرته وه دوو سی جار بانگی کرد: ته ها! ته ها! ههسته ناخر نه و کوشه منداله بو کی به چنده نیلی؟

یه خه ی ناسمانی راده وه شاند، فیغانو نزاکانی له وشه وه پر له ترسو سهرمایه، ههر به ناسمانه وه دهیبه ستا گومیلکه ی خوین تالیوی لباده که هاتبوو، کتیبو ده فته ری منداله که چهند پرووشکه خوینی کی پیویه.

منداله که حه په ساو و هیدمه گرتی بووه، زمانی گوناکاتو وه ک په یکه ری کی چکوله ی بیگیان، زقه زق له تهرمی باوکی و کلاو و جه مه دانیه په ریوه که ی دهروانی، سهرنجی جاریک ده که وته سهر دهسته به خوینه کانی کاکه رهشی و جاریک گومیلکه ی خوینی به ناهه ق رژاوی باوکی و جاریک کتیبو ده فته رو لامپاکه.

کاکه رهش، بیته وه ی جوامیری و نازایه تییه خوړسکه که ی له دهست بدات، بهر له ههرکه س سهر و ریشی به خوینی ته های له سهر رانی خو دانو چهند جاریک بانگی کرد، به لام وه لام نه بوو و دهنگی کی لی نه بیست، به گویدا

چرپاند: ته‌ها! ته‌ها! شیرى داکم له من حەرام بئى نه‌گەر بهیلم خوینت به‌فیرو
 بپروا، ده‌بئى کارىک بکه‌م بکوژت نه‌فرت له‌و رۆژه بکات تیییدا له‌دایک بووه!
 یه‌ک له‌ خه‌سله‌ته‌کانى کاکه‌په‌شى نه‌وه‌بوو که‌ هه‌رگیز گورز له‌ نه‌یاره‌که‌ی
 نه‌وه‌شینیّت تا نه‌و ده‌ستپیشخه‌ر نه‌بیّت! برازا که‌ی ته‌هاو نه‌نوه‌ری، یه‌کتاو به
 هه‌ناسه‌برکئى هاته‌ ژوورئى، عه‌له‌تریکینکى سئ پیلئى به‌ده‌سته‌وه‌ بوو، گوئى
 چه‌کم پئى نه‌بوو، نه‌گه‌رنا حه‌مه‌زیادە ده‌کوشت، له‌ ده‌رگای حه‌وشه‌ی به‌غار
 هاته‌ده‌رئى، شوئى عه‌له‌تریکم تیگرت، زۆر به‌مشه‌وه‌شى دوو گولله‌ی پیوه‌نام،
 خۆم دایه‌ په‌ناى سه‌رتيله‌ی^(۱) خانووی. نه‌نوه‌رو کاکه‌په‌ش لییان پرسى: به
 دلنیایی ناسیت حه‌مه‌زیاد بوو؟ گوئى: به‌لئى! غه‌داریه‌کى به‌ده‌سته‌وه‌ بوو.
 هیدو گوئى پيش مه‌غریبئى نه‌و غه‌دداریه‌ی پیبوو، که‌ بینیم زانیم بو
 که‌تنیک نه‌و غه‌دداریه‌یان داوه‌تئى! هه‌ر زوو هیدو نه‌نوه‌ر هه‌موو گوندیان
 به‌دوای حه‌مه‌زیادیدا لیکدا، به‌لام هه‌لاتبوو. خه‌لکى ناواییان به‌سه‌ر قژقژاو،
 هه‌رچى ده‌هات فرمیسکى پيش قسه‌کانى که‌وتبوو، خه‌میکی قورس نیشته
 سه‌ر سینگی خه‌لکى ناوایی و روحى ده‌گوشین.

ته‌رمى خویناوی کون کونکراوی ته‌های، بۆنى ئاره‌قه‌ی په‌نجو بۆنى باراشی
 لیده‌هات، هه‌لیانگرت بو سه‌ر تاته‌شوئى مزگه‌وتئى. ژنه‌که‌ی، به‌رده‌وام چه‌پۆکی
 له‌ سینگو ته‌پلئى سه‌رى خۆی ده‌دادا، پرچو پروی خۆی ده‌رنیه‌وه: هاوار
 ماله‌که‌یان شیواندم! کۆله‌که‌ی ماله‌که‌م شکا، کوئیر بم سه‌ردارى ماله‌که‌م رۆ!
 پر به‌گه‌رووی ده‌گریاو پر به‌چاوه‌کانى فرمیسکى گه‌رمى هه‌لده‌وه‌راند،

۱. سه‌رتيله: سووچ، سیله‌ی مزگه‌وت، خانوو، له‌وده‌و... به‌بارى درژیدا.

دهمیٔک جه سته‌ی ساردی ته‌های ده‌جولانده‌وهو ده‌میٔک وه‌کو ماکه‌و منداله
سه‌رکه‌و بنکه‌کانی له بنبالئ خۆی ده‌ناو نارامی ده‌کردنه‌وه. خه‌لکی گوندیش
هر به‌و شینویه شین و شه‌پۆریان بوو، ناخر ته‌ها، بۆ ته‌واوی خه‌لکی ناوایی
به‌ حاجه‌تو به‌ که‌لک بوو.

کاکه‌ره‌ش له دڵدا ده‌کولاو گریان گه‌رووی گرتبوو، به‌لام دانی به‌خزیدا ده‌گرت،
نه‌بادا غرورو و یقاری پیاوانه‌ی بشکئ! به‌ تۆنیکسی غه‌مگین گوتی: ته‌واوا!
ئه‌وه‌ی کراوه‌ ده‌ستدرئژیکردنه‌ سه‌ر یاساکانی خودایه، تاوانیکی نه‌به‌ خشراره‌و
قابیلی لیخۆشبوون نییه‌! له ناخی خۆشیدا ده‌یگوت: ته‌رمی بیتاوانی ته‌های
باریکی گرانه‌ به‌ سه‌ر و یژدانمه‌وه، وه‌ک نوژر بسوو به‌ فه‌رزو ئه‌رک به‌ ملمه‌وه،
ده‌بی ئه‌و قورساییه‌ له سه‌ر و یژدانم لابه‌م، ئه‌وه‌ش به‌س به‌ تۆله‌کردنه‌وه‌ی
ده‌کرئ! ئه‌نوه‌ر به‌ براژنو ژنه‌کانی دیکه‌ی خیزانه‌که‌یانی گوت: رازی نیم
بگریئن، ئیمه‌ له‌ گریانیمان زیاتر له‌ ده‌ست دیت! منداله‌کان به‌ شینویه‌کی
ترسناک به‌رامبه‌ر کوژرانی باوکیان ڕووخانۆ، له‌ مابه‌ینی شکو یه‌قین، نایا
باوکیان هر به‌راستی و به‌یه‌که‌جاری مردو هیچیدی ناگه‌رپته‌وه؟ حه‌په‌سابوون.
ژنه‌که‌ به‌خاتری منداله‌کانی، ده‌یویست وا نیشان بدا که‌ نه‌ڕووخواه، وه‌اسئ،
له‌ هه‌ناویدا دارمابوو، هه‌اره‌ی کردبوو. منداله‌کانی، خالید نه‌بی که‌ نه‌وجه‌وان
بوو، ئه‌وانی دیکه‌ خۆیان له‌بن چارۆگه‌ی دایکیان توندکردبوو، به‌ ته‌ماشایه‌کی
تۆقیوه‌وه له‌ ته‌رمی باوکیان ده‌روانسی. ناخر ئه‌زان له‌وه‌ به‌جووکت‌ر بوون تی‌یگه‌ن
چینه‌یه‌تی، ناغا و مسکین، زالم و مد‌ز‌لوم و چه‌وسانه‌وه، چین؟!

ئه‌وشه‌و باران، له‌ شه‌رمی ئه‌و تاوانه‌و ئه‌و منداله‌ هه‌تره‌شچوو و
هه‌تیوکه‌وتانه، زۆر به‌نابه‌دلی ده‌باری، ده‌تگوت له‌ سه‌ر روانی ڕاده‌کیشن، شه‌رم

له دابارین دهکات!

له و کاتهی کۆره گهوره کهی باوهشی به دایکیدا کردبوو، نه و دایکهی تاکو ئیستا ته نهها دایکی بوو، ئیستا ده بی باوکیه تیشی بۆ بکات! دایکیشی زۆری خوشدهویست، دروست وینهی ته های تیدا ده بینیه وه، له هه لسوکه وتو پروو خساریدا، یه ک مووی له باوکی هه لنه بواردبوو. هه موو نه و دیمه نانه، کاکه رهشیان نازارده دا، بۆیه گوتی: مردوو به گریان نایه ته وه! ناییت چاوه پروان بین دلی رهقی زالم به فرمیسک نه رم بی!

له دواي نه و کاره ساته، نه و پرسیارهی کۆره بچووکه کهیان دایکی زۆر ویران ده کرد: ئیوه هه ر پیم ده لێن سه عی! سه عی! که چی لامپای سه عی کردنه که م لیده کوژینه وه! له و کاتهی مامۆستای وینه به منداله کانی ده گوت: وینهی چیا به ک بکیشن، منداله که نه و دیمه نه خویناوییهی بیرکه وته وه که وه ک مۆته که یه کی ترسناک خۆی به سه ر زهین و بیرکردنه وهیدا کشاوه هه موو بوونی داگرتووه. تابلۆیه ک که هه رگیز له یاده وه ریی پاکژی مندا لانهی کال ناییتته وه! هه یچ هونه ر و زمانیکی دونیا نه یانده توانی گوزارشت له ساته وه ختی حه په سازو بینینی له په وروکه وتنی باوکی و گۆمیلکه خوینه که، بکات. مه گه ر ته نهها نه و تابلۆ ساده و ساکارانهی به دهسته خرپنه کانی خۆی ده یکیشان، که ته نهها هه ر تابلۆ نه بوو، به لکو سکا لانه به بوو، ده یو یست بیگه یه نیتته نووسینگهی په ره و ده گاری مه زنو میهره بان!

له دواي چهند سال، منداله که هه راش بوو بوو. دیسانه وه پۆژیک به هه مانشیوه مامۆستا گوتی هه مووتان وینهی گونده که تان بکیشن! بۆ به یانی هه موو منداله کان وینهی گونده کهیان کیشابوو، ته نهها نیگار کیشه کارامه که

تابلویه کی نه خشیندراوی له هه موو قوتاییه کان جیاوازتر کیشابوو، وینهی
 پیاییک پروومه تی که وتبوه نیو گۆمیلکه خوینیکی سوور سوور، کتیبیکو
 دهفتهر به چند پرووشکه خوینو دوو دهستی تاوه کو زهنگه، به خوین سوور،
 لامپایه ک له سهر بنی مه نه لێکی دهواو نخوون. مامۆستاکی، قه له مه که ی
 له دهست وه رگرت، دهیوست چند تیشکیکی زهر د بو لامپاکه دروست
 بکات. مندا له که وه ک پارانه وهیه ک له مامۆستاکی، به سهریادان گوتی:
 نابێ تیشکی پرووناکی بو دروست بکهیت، چونکه نه وان به ته قه ی گه وری
 به راستی، لامپاکه ی سه عی کردنی منیان کوژاندهوه! نه مجاره مامۆستاکی
 ویستی دهسته به خوینه کان بکات به دهستی پیاهه کوژراوه که. دیسانه وه لێ
 پارایه وه، به دهم سهرپراوه شانندی ناره زایه تی گوتی: نهو دهستانه دهستی بام
 نییه، دهستی خاره کاکه رهشییه! مامۆستا لێی پرسی: نهی نهو گرمۆله داوه
 رهشه ئالۆزانه ی نیو خوینه که؟ گوتی نهو هیان پرچی پناوه ی دا که!

ههر نهوشه وه له دوا ی نه جامدانی تاوانه که، حه مه زیاد دلنیا بوو، ناشکرا
 بسوه که نهو ته قه که ی کردوه، ههر ده موده ست نه سپیک له ته ویله ی نهو
 ماله ی نیواره نانی لێ خواردوه، دهر دینی و به بی زین خوی داوخته سه ریو،
 له گه ل تیکوتانی پاژنه ی پتی، هه ی هه ی له نه سپی ده کات، به ره دیوه خانی
 ره فعت ئاغای. بهوشه وه، نهوه ی ده بیستری به س فرمه و چرپه ی قور فریدانی
 نه سپه که یه. دهرنگانیکی شهو له به رده رگای دیوه خانی ره فعت ئاغای،
 سنجوقی^(۱) خوی له نه سپی فریدا سهر عهرزی، وه ک فهرمانده یه کی براوه ی

۱. سنجوقی: خو فریدانیکی پیک و چه قین له سهر عهرز به بی لاریبونه وه.

جه‌نگ به له‌خۆباییبوونه‌وه له‌دیوه‌خانێ به‌ژوورکه‌وت. په‌ففعت ناغا به‌چاوی
خه‌واله‌روه‌وه له‌سیمای زه‌لامکوژانه‌ی حه‌مه‌زیادی روانی، به‌دلخوشیییه‌وه
لیی پرسی: ها شیری یان رپوی؟ نه‌ویش ده‌لی: شیرم، به‌لام به‌ته‌واوی ناشکرا
بووم! په‌ففعت ناغا لیی ده‌چیته‌پیش و ده‌لی: یانی کاکه‌په‌شی حاجی سمایلت
کوشت؟! نه‌ویش ده‌لی: به‌دلنیاپییه‌وه کوشتم، بۆ دلنیابوونی جه‌نابیش، بزانه
سبه‌ینی له‌گه‌ل تاوه‌لاتی، که‌لاکی دینه‌وه‌ئیره‌یان نا!

په‌ففعت ناغا فه‌رمان ده‌کات قاورمه‌ی بۆ بینن! زۆری خزمه‌ت ده‌که‌ن،
پتی ده‌لی: بنوو، پشوو بده، غه‌مت نه‌بی سبه‌ینی ده‌تئیرمه‌ شوئیکی وا، نه
حکومه‌تو نه‌براو که‌سوکاری کاکه‌په‌شی ده‌ستیان پیت پانه‌گاو ددانیان لیت
پۆنه‌چی!

نه‌وشه‌وه‌ ناغا له‌خوشیمان شوین به‌خۆی ناگرێ! به‌یانی هه‌ر زوو، به‌جۆریک
ریشی ده‌تاشی می‌ش لیی بخلیسکی! له‌ناکاوه‌ ده‌رکی دیوه‌خانێ سواریک
له‌نه‌سپی دابه‌زیو به‌ناسپایی قسه‌یه‌کی له‌بنگوتی په‌ففعتی چرپاند. به
بیستنی نه‌وه‌ه‌واله‌نیوچه‌وانی تیکناو گرژ بوو، په‌نگی هیناو برد، شه‌ربه‌تی
خۆشییی لی تال بوو! هه‌ستا نووکه‌قۆنده‌ره‌کانی له‌په‌راسووی حه‌مه‌زیادی
کووتا: هه‌سته‌سه‌گی سه‌گبابی درۆزن، ده‌لیی کاکه‌په‌شم کوشتیه، که‌چی
پیاویکی دیکه‌ت کوشتیه‌ی ناوی ته‌هایه، هه‌تا زووه‌لی‌ره‌ بپۆو ده‌فن به‌له‌گه‌ل
نه‌وه‌ قسانه‌غه‌دداره‌که‌شی لیسه‌ندو بیچه‌ک ده‌ریکرد: مادام کاکه‌په‌شی حاجی
سمایلی زینه‌دووه، عه‌مری تو زۆر درێژ نابێ، نه‌گه‌ر چه‌نگ به‌دیه‌عاسمانی و
ببیه‌دالاشی پشتی هه‌ورانیش، ده‌ته‌ینه‌خواری!

حه‌مه‌زیاد سواری نه‌سپی بوو، له‌ته‌شکی خزی‌داو رۆیشت. له‌گونده‌کانی

نزیك كه ركوكنى نه سپه كەى فروشت بو ئه وهى به پاره كەى خۆى بگه يه نيته به غدا. له كه ركوك سوارى پاسيک بوو بو به غدا. له رینگا، نه وهى له ته نيشتى سوار بوو بوو، زۆر ريز له حه مه زياد ده گريو خولقي جگه رهى ده كات، ده بينى خه لكى نيو پاسه كه ريز له يه كترى ده گرن. حه مه زياد له ژيانيدا نهو ريزو خوشه ويستيهى نه دييووا چونكه به هۆى كاره خه راهه كانيه وه، هه ره له مندا ليه وه لهو ريزو خوشه ويستيه بيه ش بوو! رۆچوه نيو بير كرده وهيه كى قوول، له گه ل خويده ده لئيت: نه وانه كه ريزم ده گرن، نازانن چ كه تنيكم كرده وه چه ند مندا لم هه تيو كرده ون! خوزگه م به نيوه كه ده ستان نه چۆته خوئنى كه س! له خورماتوو، پاسه كه راده وه ستيت بو ئه وهى سه رنشينه كان دابه رزو نان بخۆزو كارى پنيوستى خويان بكن. نهو كه سهى له ته نيشت حه مه زياد دانيشتبوو، پيشى نهو دابه زى، جزدانى پاره كەى له سه ر كوشنه كەى لى به جيما بوو، حه مه زياد گورج جزدانه كەى هه لگرتو به دوايدا دابه زى، چونكه به دريژايى رى، بيري لهو كه سانه كرده بۆوه كه چاكه كارنو خه لك خوشيده و ريزو ريزان ده گرن، برياريدا نه گه ر بو جاركيش ييت، چاكه يه ك بكات، بزائيت چيژى چاكه كارى چۆنه! گورج ده ستى له سه ر شانى خاوه ن جزدانه كه داناو جزدانه كەى بو راگرت: فه رموو، وا بزائم نهو جزدانه هى تويه! كابرا سوپاس و ده ستخوشى ليكرد. نهو يه كه مه جار بوو له هه موو ژيانيدا كه سيك بو كارى چاكه ده ستخوشى لى بكات. له وه تيگه يشت نه گه ر خه راهه كارى نه بابه، هه رگيز چيژمان له چاكه كارى وه رنه ده گرت. به لام خه راهه كارى، له ناخه وه ده ستى لى نه ستانده بوو، ناتوانى لى پاشگه زيبه تته وه تازه درهنگ كه وتوه!

هه ركه گه يشته به غدا، له وى، په يوه ندى به ده زگا جاسووسييه كانى

حکومه‌ته‌وه کردو به‌ئینی پیدان هه‌رکارێکی پێ بسپێرن نه‌نجامی بدات. له‌ سه‌ر داخوازی خۆی، ده‌مانچه‌یه‌کی چوارده‌خۆری نوێیان دای، چونکه‌ کوردزمانه‌، جاسووسی و چاودێری زیاره‌تکارانی مه‌رقه‌دی هه‌زه‌رتی غه‌وسیان پێ سپارد.

جه‌لیل، نه‌و پیاوه‌ بوو زۆر خۆی له‌ کاکه‌په‌شی نزیک ده‌کرده‌وه، هه‌ر چه‌ند جاری کاکه‌په‌شی ده‌بینی، ناماده‌یی خۆی ده‌رده‌بری بۆ هه‌رکارێکی بیه‌وی. هه‌والی چوونه‌به‌غداي حه‌مه‌ زیادی به‌ کاکه‌په‌شی راگه‌یاند. نه‌ویش ده‌یزانی جه‌لیل تایبه‌تمه‌ندی هه‌والگری و سۆسه‌کردنی تیدا هه‌یه، بۆیه‌ رایسپارد به‌په‌له‌ به‌جێته‌ به‌غداو هه‌والی شوین و هه‌لسوکه‌وتی حه‌مه‌ زیادی بۆ بینیته‌وه. حه‌مه‌ زیاد هه‌ر نه‌وه‌نده‌ عومری کرد، تا هه‌والی جی و شوینی گه‌یشته

کاکه‌په‌ش و نه‌وه‌ری. کاکه‌په‌ش گوتی: تا ته‌ندووور گه‌رمه‌ ده‌بێت نانی خۆمانی پێوه‌ بده‌ین! دوو ده‌مانچه‌ی نوسه‌ری گچکه‌ی بیکوتکی به‌تووره‌ی دایه‌ نه‌وه‌رو حه‌مۆی برای. له‌ دواي دوو هه‌فته‌ مانه‌وه‌ له‌ به‌غدا، سه‌به‌ینیی رۆژێکی هه‌ینی، مه‌رقه‌دی هه‌زه‌رتی غه‌وس پێ به‌ به‌ر رێداری ناکه‌وی، له‌ هه‌وشه‌ش هه‌ر جمه‌ی دیت، له‌ ده‌رێ خاوه‌ن عاره‌بانه‌کان به‌ نيسکینه‌ خۆره‌کان رانانگه‌ن، بۆن چه‌قه‌وێری جه‌رگ برژاندن نه‌و نیوه‌ی پرکردووه‌، چایچییه‌ زرنگو مه‌علانه‌کان وه‌ک هه‌یشووه‌ ترێ پیاڵه‌ و ژیرپیاڵه‌ هه‌لده‌گرنه‌وه، له‌گه‌ڵ دانان له‌پیش مشته‌رییه‌کان، بۆ خۆنومايشکردن، زه‌ری لیدینن. له‌وکاته‌دا دلنیا ن حه‌مه‌ زیاد له‌ ژووری مه‌رقه‌دییه‌ بۆ چاودێری جاسووسی سه‌ر زیاره‌تکه‌ران، نه‌وه‌ر له‌ ده‌رگای لای خۆراواو حه‌مۆ له‌ ده‌رگای خۆره‌لآت بۆی راوه‌ستان. له‌ ده‌رگای خۆراوا هاته‌ ده‌رێ. نه‌وه‌ر چه‌ند هه‌نگاوێک به‌ دوايدا چوو بۆ نه‌وه‌ی له‌ ئاپۆرای زیاره‌تکه‌ران دوور بکه‌وتنه‌وه. پێی له‌ جێی پێی داده‌نا، له‌ناکاو

گوئی لێیه یه کییک له پشستی ده‌لی: حه‌مه‌زیاد! حه‌مه‌زیاد! ده‌زانم ده‌مانچه‌ی چواره‌خۆرت پێیه، بۆیه نامهوێ به‌ دزیو به‌ حیزانه بتکوژم، ده‌ی ده‌ستبه‌که‌وه‌ برای ته‌هات گه‌یشته‌ سه‌ری، با بزانی کێمان به‌رخه‌و کێمان به‌رانه‌! دایه‌ به‌رگولله‌ ده‌مانچانو که‌وت، ده‌مانچه‌که‌شی له‌به‌رپشستی ده‌ره‌یناو له‌گه‌ڵ حه‌موێ برای سواری ته‌کسییه‌ک بوون، نه‌هزه^(۱) خۆت بگه‌وه‌هاتین! هه‌ر زوو سواری ئۆتۆمۆبیلی هه‌ولێر بوونو پرزگاریان بوو. به‌رله‌وه‌ی بچنه‌وه‌ مالی خۆیان، چوونه‌ لای کاکه‌ره‌شی، هه‌واله‌که‌ی پێ رابگه‌یه‌نن.

دوای به‌خێره‌ینه‌وه‌وه‌ ده‌ستخۆشی، هیدۆ پرووی له‌ کاکه‌ره‌شی کرد: بۆ من جێی سه‌رسووهرمانه‌ ئاوا به‌ ئاسانی بریاری کوشتنی حه‌مه‌زیادت دا، به‌ قسه‌ی خۆت نه‌تۆ هه‌رگیز له‌گه‌ڵ کوشتن نه‌بووی، ده‌ستی ئیمه‌شت به‌سته‌وه‌ نایه‌لی که‌س بکوژین، هه‌ر ده‌تگوت ده‌بی ته‌مبێیان بکه‌ین! کاکه‌ره‌ش گوئی: من باوه‌رم به‌وه‌ هه‌یه‌ ژیان به‌های خۆی هه‌یه‌، هه‌یچ بوونه‌وه‌ریک شایانی کوشتن نییه‌، نه‌ مڕۆڤ و نه‌ گیانه‌به‌ر، چروانه‌وه‌ریش، به‌لام چۆن ده‌بی سوژت بۆ که‌سیک هه‌بی که‌ هه‌موو شتیکی جوانو بیگونه‌هه‌ بکوژیت؟! ئیمه‌ نابێ نابینا بین و زاهید و ده‌جال لێک جیانه‌که‌ینه‌وه‌! ئه‌من که‌ بریارمدا حه‌مه‌زیاد بکوژن، هه‌ر له‌به‌ر تۆله‌کردنه‌وه‌ نه‌بوو، به‌لکو له‌ ریگی ئه‌و کوشتنه‌هه‌ بتوانین ژیان بۆ ئه‌وانه‌ بگێڕینه‌وه‌ که‌ له‌ دواڕۆژدا حه‌مه‌زیاد ده‌یکوشتن! ئاخ‌ر له‌ هه‌موو ئاینه‌ ئاسمانی و هه‌موو کتێبه‌ پیرۆزه‌کاندا باسی پادا‌شته‌و سزا کراوه‌، ئه‌وه‌ نییه‌:

«چاو به‌ چاو، ددان به‌ ددان!»

۱. نه‌هزه: ئه‌و که‌ په‌که‌ بوو له‌ به‌غدا که‌ گه‌راجی شاره‌کانی کوردستانی لێبوو، کورد زیاتر به‌ نازه‌ ناوی ده‌برد.

هیدۆ گوتی: ئەگەر ئیستا ئەو مامۆستا جەمالە، لە حەپسخانەى هەولێرى ئەتۆی فیرى خۆنڤەوارى کردو دەرسى پێدەگوتى، بزانی ئەتۆر پەفەت ئاغات سەقەت کردییه و لا قى لە پانیپا براوەتەووە پاشان برپارى کوشتنى حەمەزىادت داو، چىست پێدەلێ؟! دڵنیام لیت تووڤە دەبیّت، چونکە ئەو زۆر دژى کوشتن بوو، هەمىشە باسى ژيانو مافى مرۆڤ و یاسای دەکرد.

کاکه پەش گوتى: لە کاتی کدا دادگا بوونى نەبى، یان ئەگەر هەشې تەرازووى لاسەنگ بى، کە سکالات لە لا تۆمارکرد، ماف بۆ خاوەنماف نەگێرپتەو، ئەوێ بە ناوی دادگاش هەمانە، لە لایەن دەسەلاتدارانەو لىغاو کراو، چۆنیان بوى ئاواى لێدەخوڤن، بۆیە ناچار بووم ئەو دادگایىکردنە بگرمە ئەستۆ.

هیدۆ گوتى: ئەمەن چوزانم ئەنگۆ هەر بە خۆتان باسى مافى مرۆڤو ئەو شتانەى دەکەن، بە خواى ئەمەن سەرم لێدەرنأچى. هیدۆ مەبەستى لەو پرسىیارە پەخنەبیانە ئەو بوو هەول بەدات کاکه پەشى تووڤە بکاتو تووشى هەلچوونى بکات، تا پادیه کیش لەو هەولەى سەرکەوتوو بوو. کاکه پەش بە هەلچوونەو هە گوتى: دەوەرە لە داخى هیدۆى خۆت مەکوژە؟، کى بوویتە شاعیری هەست ناسک داکۆکى لە مافى مرۆڤ دەکات! کوڤە بە هەموو ئەقلی خۆت ئەتۆ ئامۆزگارى مە دەکەى؟! ئاخى ئەمەن لە تۆ بگەرپم بە کەیفى خۆت بکەى، هەموو شەوى دوو کەسان دەکوژى!

بە هەلچوونەو هەرووى لە هیدۆى کردو گوتى: کاکى شاعیری هەست ناسک! با مافى مرۆڤو ئەو شاعیرو ماعیرانەى باسیان دەکەى و دەلێن دژى کوشتنین، با شانامەو شیعەر لە سەر ئەو تابلۆیەش بنووسن مندالێکى باوککوژراو دیمەنى سەتەوختى کوژرانى باوکى بە بەرچاوییهو دەکیشیت،

با له سه ر لامپا به گولله کوژنندراوه که ی کاتی سه عی کردنه که ی بنووسن،
ئاخر نه وانه زه خیره ی هه زار شیعر ی تئدایه، نه گهر له دایک بیټ، له جیاتی
قورپیوان بو مه رگی درنده یه ک، با بئین به چاوی خو یان ببینن هه تیوه کان بویه
برسین که نه و، به خپوکه ره که یانی کوشت، ئاغاگان بزیان هه رس نه ده کرا به دوو
چاوی خو یان ببینن دارده سته که یان ده شکینن!

۲۴

تەزەرە بارانئىكى سەربە کراو^(۱) سەربانى خانووەکانى دە کوتا، هیندە بە تاو دەبارى، تەزەرە هەل دە قۆزىيەو و پراو پىر کۆلنە کانى گوندى ئاوى بە خوورپى لە بەر دەروا، بۆلچەى برووسکو گەوالە، هەستى لە گوندى برپو، گەردەکانى بەرامبەرى ئاوايى برىقەيان دى، ئاوى بە هەر چوار دەوریان دیتە خواری، وەک بیا نەوئ سەریان بشۆن، یان دنیا بیهوئ غوسلێ گوناھەکانى بنیادەم لە خوێ دەریکا! هەورەکان کۆلێ دلی خوێان بە زوێ دارشت، لە بنیرا هەریسینگاندو پرووناک بوو، کۆلکە زێرپەنەى نیو بازنەیی، هەموو ئەو دیمەنانە تابلۆیەکی شاکاریان بەو نێو دەبە خشی.

گۆران و نەمانى سیستەمى حوکمرانى، لە مەلەکییەو بە کۆمارى، چوو سالی سێیەمیەو. کرمانجەکان بە گشتى و کاکە پەشو هاورپیکانیشى بەتایبەتى، هەناسەیه کى ئاسوودەییان هەلمێو ئاهیکیان لە دڵدا گەرا. گۆرانکاریە کى کتوپر و چاوەروان نە کراو بوو، بە دلی جووتیارو مسکینی هەزار و شکانى پشتى ئاگان بوو. دیوێزمەى سوخو و بیگارى و چەوسانەوێ

۱. سەربە کراو: سەربە کلاو. بارانئیکە دۆپەکانى درشتن، لەو درشتییە کاتیک دەکەوێت سەر زوێ، شێوێیان پان و قوڵەو لە کلاو دەچن.

چینایه تی دهستی له یه خه ی کردنه وه. ئاغاكان، له ترسی ئه وه ی نه بادا خه ئك
تۆله یان لیبكه نه وه، ده موده ست ماله كانیان له گونده كان بارکردو پرویان کرده
شاره كان. گرۆریان (۱) كه وتبووه لیژی، له نئویشیاندا رةفعه ت و مشیری کوری.
زهوی به سهر جووتیاراندا دابه شکرا. ماوه ی ئه و چه ندساله که مه، بۆ
کاکه ره شو جووتیاره کرمانجه كان، به سالانی زیرین ئه ژمار ده کرا، پشویان داو
حه سانه وه، قۆنگره و قهرات و هه ساری ئاغاكان کونده په پزیان له سهر ده خویند،
سه ربانی خانوه کانیان گیاو گۆلی لی شین ببوو، قوفلو کلیلو ریزی ده رگاو
قه مته ره کانیان ژهنگاوی بوون، جالجالۆکه له بنمیچو گوشه و سه رده ره ی ده رگاكان
ته ونی سه رنویشتو ئاینده ی ئاغاكانیان ده چنی. به رده رگاو هه ر چواره دوری
دیوه خانی، تۆرکه ی لی شین ببوو، ده وری ناخووری ئه سپی میوانان بوونه
قۆپه نه قه رسیل. ته مهنی ئه و خوشی و نیمچه نازادبوونه درێژ نه بوو،
دوو سالو چه ند مانگیك، وه ك خه ون وابوو. ئاغاو مولكداره كان هه موو
ئه وانه ی هه ژموونی ده سه لاتی خوین له ده ستدا بوو به پالپشتیی حكومه ته
كۆنه په رسته كانی ناوچه كه كه وتنه پیلانگیڤری له دژی كۆمارو ئه و سیاسه ته ی
گرتبوویه به ر له دابه شکردنی زهوی به سهر جووتیارانو كۆمه لیک کاری باشی
دیكه. یاخیبوونی چه كداری دهستی پیکرد، زۆریه ی ئاغاو شیخو كوێخاكان
بزووینه ری ئه و جوولانه وه چه كدارییه بوون. پالنه ره كانی پشتی ئه و یاخیبوونه
له رژیمی كۆماری، کاریان له سۆزی نه ته وایه تی خه لکی نیشتیمانپه روه رو
نه ته وه بی کرد، تیشیدا سه ركه وتوو بوون.

ئاغاكان مه به ستیان ئه وه بوو به هیزی چه كداره كانی شاخ، ده سه لاتی له

ده‌ستچوی خویان و زه‌وییه‌کانیان له جووتیاره‌کان بستینه‌وه. نه‌وه‌بوو به پالپشتیی جوولانه‌وه چه‌کداریه‌که، ئاغا‌کان کۆچی پیچه‌وانه‌یان له شاره‌وه بۆ گونده‌کان ده‌ست پینکرده‌وه. به‌لام جووتیاره‌کان تامی ئازادییان چه‌شتبوو و فیری ئاوی بیلغاو بوو-بون! ئاغا‌کان ده‌سه‌لاتی جارانیان نه‌بوو، به‌لام هر له هه‌ولی گیرانه‌وه‌ی ده‌سه‌لاتی جارانیاندا بوون. زۆر له کوره‌هه‌ژاره‌کان که‌وتبوونه ژیر کاریگه‌ری هه‌ستی نیشتمانی و نه‌ته‌وايه‌تی، له‌نیویشیاندا کاکه‌په‌شو هاورپیکانی. نه‌وه‌بوو کاکه‌په‌شو هیدوۆ سه‌لیمو ئیسماعیل و چند کوره‌ جووتیارکی دیکه به تفه‌نگو فیشه‌کی خویانه‌وه پالیاندايه نه‌و یاخیبوونه چه‌کداریه.

بۆ به‌رگری له هیرشه‌کانی هیزی حکومت، کاکه‌په‌شو هاورپیکانی له چیا‌ی سه‌فین له پیشه‌وه سه‌نگه‌ریان گرتبوو، چند رۆژ بوو له شه‌رپکی قورسا بوون له چواره‌م رۆژی شه‌ره‌که، ئیسماعیل شه‌هید بوو، که‌سیکی دیکه‌شیان بریندار بوو. لای ئیواره‌ی هه‌مان رۆژ کاکه‌په‌شیش له قۆلی چه‌پی دراو بریندار بوو، به‌لام له دوا‌ی تیمارکردن و پیچانه‌وه‌ی برینه‌که‌ی سه‌نگه‌ری پیشه‌وه‌ی به‌رنه‌داو له شه‌رکردن به‌رده‌وام بوو. هه‌ندیکیان له سه‌نگه‌ره‌کانیان خه‌ریکی به‌رگریکردن بوون و هه‌ندیکی دیکه‌شیان ته‌رمی ئیسماعیلیان به‌شیوه‌ی که‌ کاتی له‌بن داربه‌رویه‌ک له چیا‌ی سه‌فین، به‌خاک ده‌سپارد.

دروست له‌و کاته هه‌ستیارو گه‌رمه‌ی شه‌ره‌دا، نه‌و که‌سه‌ی نانی بۆ هینان، هه‌والی نه‌وه‌ی به‌کاکه‌په‌شی دا که له دوو شه‌وی رابردو به‌فه‌رمانی په‌فعه‌ت ئاغاو مشیری کورپی و چند چه‌کدارکی جوولانه‌وه‌که، به‌سه‌رمالی کاکه‌په‌شو براهه‌کانیاندا داوه‌باوکی و براهه‌کانی تاوه‌کو بانگی به‌یانی له به‌رگری شه‌رپکی سه‌ختدا بوون. نه‌و چه‌کدارانه زۆربه‌یان له کۆنه‌نۆکه‌رو پیاوه‌کانی ئاغا‌کان

بوون، بۆیه به کارهینانیان له دژی جووتیاره کان هینده گران نه بوو، چونکه وه ک هه میسه گورپایه لو نوکهری ئاغاكان بوونو له ناو جوولانه وه چه کداریه که ش ههر ئاغاكان بهرپرسیان بوون. نه وه ش به لای کاکه ره شو هاوړپکانیه وه سه یر نه بوو، به لام نه وه ی کاکه ره شی بیتاقت کرد نه وه بوو، چون دهبی نهو خویو هاوړپکانی له گه ل هه مان جوولانه وه داو له شهر ی مازو نه ماندا بن، که چی ئاغاکانیش له هه مان جوولانه وه دا بن، له وکاته ی نهوان بهرگری له خاکی نیشتمان ده کهن، ئاغاو نوکهره کانیان مالیان بده نه بهر ده سترژی گولله!

هیدو پرووی له کاکه‌په‌شی کرد: به قسه‌ی من بکه‌ن له سبه‌ینی زووتر نییه ده‌پۆینه‌وه، ئه‌و شه‌ره‌ی لی‌ره ده‌یکه‌ین ده‌چین له‌سه‌ر ما‌ل و مندا‌لی خو‌مان ده‌یکه‌ین زۆر باش‌تره‌! ئی‌مه به‌هه‌له‌ لی‌رین، ئه‌و جو‌ولانه‌وه چه‌کداری‌یه له پینا‌وی خه‌لکی هه‌ژاردا نییه، بو‌ ئا‌غاو کو‌نه‌په‌رستانه، هه‌ر قسه‌ی ئه‌وانیش ده‌روا. ئی‌مه، به‌ بو‌نی که‌بابه‌وه هاتووین، که‌چی لی‌ره که‌ردا‌خ کردنه‌!

کاکه‌ره‌ش گوتی: حەیفەم لەوەی دێ شەهیدو برینداریشمان بو داون! هەرچی بێ، ناکرێ لە گەرمەیی ئەو شەپەیدا سەنگەرەکان چۆڵ بکەین، چونکە دەبێتە بێبەلێنی و ناپاکی. ئاگاخان کە بەرپرس و فەرماندەن، لە خوایان دەوێت ئێمە ئەو بکەین، بۆ ئەوەی هەزار تۆمەتی ناپەرومان بو بھۆننەو! هەركات شەپەکە تەواو بوو، بریاری خۆمان دەدەین، بە هیچ شێوەیەک ئامادە نەمە لە گەڵ جوولانەوێە ک خۆم بە کوشتن بدەم، لە پشتهوەی من مەل و مندالمان بدەنە بەر دەستپێژی گوللە! ناخر ئەو چ جوولانەوێە کە بە فیتی ئاغا مەلی چە کداری خۆی گوللە باران بکات؟! ئەمڕۆ شەپ تەواو بێت، ئێمە سەبەینێ دەپۆینەو و ئەو جوولانەو چە کداریە پێرۆزی خۆیان بێت، با بزانی دەگەنە نە کوێ!

۲۵

هه موو سه ريانو گوئسووانه و دارو ديوارو سه ري له وده كاو كه روكه ي بيرو
ته نانه ت پشتي مانگاكانيش هه لميان لييه لده ستى!
هه ر دوو سى رۆژ ده بوو، پيش مردنى له گه ل مندالى ئاوايى له سه ر گوفه كو
زبلى، فاقيان داده نايه وه. ژنه كان به ده رفه تى ده زانن هه تاوه كو رۆژ خوشه و
هه تاوه، تيله گه و پاشۆله زبلى به ريپى ناژه له كانو پاشماوه ي نيو ئاخوڤه كان،
له به ر رۆژى هه لبيخن بۆنه وه ي وشك بيته وه، دووباره نه وجا، يان وه كو ئاگر دوو
نانو شيوى پى بكه ن، يان بۆ سوڤه ي هه وايى^(۱) بۆ خوڤه رم كردنه وه. نه و
ماله مه ردارانه ي قشپليان له وه رزى هاوين زۆر داكر دبوو، هه وچه ي نه و جوڤه
سووته مه نييه نين، زۆر جار پاشماوه ي هۆله مه رپه كان ده به خشنه نه و خيزانانه ي
قشپليان نييه و پتويستيان به سووته مه نى هه يه، له به رتاوى وشكى ده كه نه وه و
سوودى ليده بينن.

كيشكه پاسارى و ريشۆله كان برسین، چونكه چه ند رۆژي كه به هوى نه وه ي
باران خوشى نه كردوه كه ليئيكي بداتى، تا بتوانن دانه وئله ي پتويست بۆ

۱. سوڤه ي هه وايى: نه و زۆپايانه ي كه ته نه كه ساز دروستى ده كردن و لووله يان
هه بوو له سه ريان ده رده چوو، بۆ پاكيشانى دو كه له كه يان.

تیرکردنی خوښان هه‌لبگر نه‌وه، بۆیه چاوه‌پوانن هه‌ر که ژنه‌کان به‌رامپه‌له
زب‌له‌کانیان به‌عه‌رزى داداو پرشتیان، کیشکه پاساریو ریشو‌له‌کان خول
ده‌خو‌نو گه‌واله‌ی ده‌که‌ن، چاوه‌پ‌رین هه‌رچی زووه‌ ژنه‌کان زب‌له‌که تیکوه‌ربه‌نو
ب‌لاو‌بکه نه‌وه بو‌ئه‌وه‌ی وشک بب‌یته‌وه، نه‌وه‌ش خیری کیشکه‌و ریشو‌له‌کانی
تیدایه، چونکه دانه‌و‌ب‌له جی‌ماوه‌کان ده‌ده‌که‌و‌نو پ‌یوستیان به‌چینه‌و
دانه‌دۆزه ناب‌یت.

مندال‌ی ناوایی، به‌رله‌وه‌ی کیشکه‌و ریشو‌له‌کان به‌سه‌ر زب‌له‌کانه‌وه
بنیشه‌نه‌وه، هه‌ردوو له‌پ‌ی ده‌ستیان له‌یه‌کتری ده‌خشی‌نن په‌نجه‌کانیان گه‌رم
ب‌بنه‌وه، تا بتوانن فاقه‌کان دا‌بنینه‌وه. ناوی چاو و چلمیان ر‌یچکه‌ی به‌ستوه،
ئه‌وانیش به‌سه‌ر ده‌ستی قو‌لی چاکه‌تو سه‌ره‌رگه‌کانیان ده‌یس‌رن، له‌نزی‌ک
ئانیش‌کیان‌را تا وه‌کو پ‌شتی ده‌ستیان به‌لووتیاندا ده‌ه‌ینن، ده‌ل‌یی م‌وس‌یقا
ل‌یده‌ده‌ن! سه‌رده‌ستی چاکه‌ته‌کانیان وا س‌واقدراوه، چه‌ند قات چلم‌ی ره‌قب‌ووه
که‌وتۆته سه‌ره‌ک و وه‌ک شو‌ین پ‌ی شه‌یتانۆکه بریقه‌ی د‌یت! قو‌له‌ چاکه‌ت
وا ره‌ق بووه، خه‌نجه‌ر نای‌بر‌ی!

هه‌ر بابایه‌ خه‌ریکی دانانه‌وه‌ی فاقی خو‌یه‌تی، سه‌ر‌پ‌رومه‌ت‌یان له‌سه‌رمان
شینو م‌و‌ر بووه، ده‌ستو په‌نجه‌ناسکه‌کانیان سوور سوور هه‌ل‌گه‌پ‌اون به‌حال
گازمالوکه^(۱) و ده‌نکه‌گه‌نمی فاقه‌کان ده‌گرن. له‌په‌ناو په‌سی‌و و سه‌رتیله‌ی
خان‌ووه‌کان چاو‌دی‌ری فاقه‌کان ده‌که‌ن، داخۆ کامه‌یان به‌ختی هه‌یه‌ دانه‌ی
داوه‌که‌ی ده‌که‌وتۆته به‌ر ده‌ندووکی کیشکه‌یه‌ک! پ‌اله‌په‌ستۆی یه‌کتر ده‌ده‌ن،

۱. گازمالوکه: چیلکه‌دار‌یکی پ‌ینج سه‌نتیم در‌یژ و ه‌ینده‌ی قه‌له‌م‌یک نه‌ستووره،
له‌به‌شی سه‌ره‌وه‌ی فاقه‌ به‌ستراوه، دانه‌ی داوی پ‌تویه ده‌خ‌ر‌یت.

یه ک به یه کییک ده لئ: بڼه ننگ به له فاقه که ی من نرېک بڼه وه، ده ی ده ی هات هات، ناییی! سللی لیکړه وه! ئیدی له چاوه پوانیدا هه لڼه له رزنو شه قه شه قی ددانیان دی.

نه ورپورته ره و فیشیان له گه ل بووه، هیشتا ته جهل له ره وی خوی داینه بریو، سپوساغ بو، هیچ عه له می نه بو، ناسه واری هیچ نه خوشییه کی پیوه دیارنه بو، هدر له دوا ی هینانه دهری پیره بارگینه که ی مالی خاره حه مه دی له ته ویله و گه یشتنه لای مندا له کان، هینده ی پی نه چوو بوو به شه پره مندالیک، تیری به چه په ی تی برنه کاو سه گ ساحیبی خوی نه ده ناسییه وه!

شه پره که له سه ر نه وه بوو، ژنه که ی خاره حه مه دی بارگینه که ی خویان له ته ویله ی دهره یناو گه یشته راستی زبلدانه که، به هو ی نه وه ی بارگینه که هینده پیربوو، هرچی ده ی خوارد هر سی نه ده کرد و وه ک خوی ده یه ینایه وه، به تاییه تی جو، چونکه گه ده ی نا کارا بوو، وه ک گه ده ی بارگینه جاحیله کان نه بوو پاشماوه ی نالیکه هدر سرکراوه که به یچیته وهو بیکات به قهر سه قول. هدر که له زبلدانه که فیرکاندی و عهرزی داپوشی، نه و نالیک جو یه ی خوارد بووی، به حال زهردی کردبوو، به ساغی فرییدایه وه. ده تگوت دانی وه پیش مریشان بکاو به گورپی وهریکا! نه وه ش له بهر ژه وه ندیی ریشو له و کیشکه پاساری و سوفه قیتو بوغازدا بوو، چونکه رزقیک ی پاک و پوخته یان بو له و گورپی وهرکراوو، هه مرویان له فاقه کان ته کینه وه و روویان له قونی پیره بارگینی کرد!

مندا له کان، به وه ی زور قه لس بوون! یه کیان، بیناگا له وه ی کوره که ی خاره حه مه دی له پشتییه وه راوه ستاوه، جنیوی به بارگینه که ده دا له بهر نه وه ی چاوی نیچیره کانی بو لای خوی راکیشا، ددانی ده جیره و بردن و هه تا ده نگی

تیدابوو به رقهوه گوتی: ئەو بارگینه قۆترە رېسه کە ی لیکردینه وه خوری، هەمی دایکە کەمی خیت دەگیم، نینشاللا ئەورۆ دەتۆپی!

کورە کەمی خارە حەمە دیش، لای وابوو جینودان بە بارگینه کەیان سووکایە تییه بە خیزانو عەشیرە تە کەیان، ئەو سووکایە تییه ش قابیلی قەبوڵ نییه و ئەگەر لە قەوچەمی نە داتەوه، دە کەوتە بەرتۆمەتی ترسنۆکی و بێباکیی لە ئاست حورمەتی خیزانە کەیان. لە ناکاو کۆرە مستیکی لە خالیگەمی منداڵە کە راکێشاو، باریە کەمی ئەویش لە پشترا شاپێکی لیدایە وهو لە سەر براکەمی خۆی کردەوه.

وای لێهات شەرە کە بەرفراوان بوو، ئاموزاو پوورزاش هاتنە نێو شەرە کەو، هیچ منداڵێکی بێلایەن نە ما بۆ نێو بێکردن، ئە سحابەیی بە نێو یە کتری وەر بون. گەیشته ئەوهی بەردە قانیشی تیدابە کارهات، سەر شکانیشی لیکە وتەوه. هەمی لەوهی یە کێک تی بکاتە وه و بکاتە ئامانج! هەندیکجار ئەوهندە لە یە کتر نزیک دەبوونە وه، گەزەشیان لە یە کتری دەدا، دەتگوت میراتی بابیان بە ش دەکن. باش بوو پیاو هەکان هاتن و بە بێ جیاوازی، هەرمنداڵێکیان بەرچەنگی دە کەوت شە قێکیان تیدە سەرواندا!

لەو چەند پۆژەمی دوایی، ملە خرەپە کی ترسناک بەرۆکی ناوچە کەمی گرتبە وه. هەر کە سیک دەیگرت، یە کسەر دە کەوتە نێو جیی. لێرە لەوێ چەند کە سیکیشی کوشت. نە خوێشە کە، لە دوای ملە خرێکە نە یدە توانی هیچ بخوات، هەتتا لیکمی نێو زاریشی پێ قسوت نە دە درایە وه. پەووف پۆلی پینجەمی سەرەتایی بوو، کورێکی هەتا بلیی لە بەردلان و پوحسووک بوو، زەری کەسی نەبوو، بەهۆی زیرەکی و نەرمونیانییه وه بوو یوه خوێشە ویستی زۆریەمی خەلکی ناوایی. شەرە منداڵ، کەم واهە بسو پەووفی تیدا بیت. بەو

تەمەنە بچووکە یەوێ بەناغە ی کەسایەتی یەکی جیاوازو تایبەتی بۆ خۆی
دارشتبوو. زۆر پێش تەمەن و زەمەنی خۆی کەوتبوو، کۆری گچکە ی مائی
بسو، بە بەژنو بالا هەرچەندە وردیلە بوو، لێ، زۆر زیرەک بوو. لە قوتابخانە
خۆشەویستی مامۆستاکانی بوو، لە مائی خۆشیان پێگە ی بەهێزبوو، وردە
وردە قسە ی بە هەند وەرەگیرا، ئە قەڵ و هەڵسوکەوتی وەک پیاوی گەورە بوو.
پەتای ملە خەرە، ترسیکی بێرەزای خستبوو دلی خەڵکی یەوێ. گوندەکان دەستی
دکتۆرو داودەرمانیان نەدەگەشتی، هەموو ئەوێ دەتواندرا بۆ نەخۆش بکری
ئەوێبوو شەوێ بەرلەوێ نەخۆش بخەوێ، سۆبە یەکی قشپیلیان دادەخست،
پشتی نەخۆشیان لەبەر گەرمی سۆبە کە سوور دەکردهوێ چەوریان دەکرد و
بۆیان دادەمائی و پاشان گەرم دایاندەپۆشی.

مردنی رەووف، هەموو خەڵکی ئاوا ی تاساندو ئەندامانی خێزانە کە ی
و بە تایبەتی دایک و باوکی، وێران کرد. لە دەستدانی کۆریکی سێزە سالان
ئاسان نەبوو، مەووفی بە ئیرادە ی دەوێست. لە گەڵ زریکە و فیغانی دایک و
خۆشکەکانی، لە نیو گوندی بوو بە غەلبە غەلبو تیکقێران. هەر بابا بوو بە
حەپەسانەو ئەوێ دیکە ی لە مردنی رەووفی ئاگادار دەکردهوێ. هەبوو لە سەر
دیواری حەوشە یێر مەلی خۆی درێژ دەکرد و هاو سییە کە ی باخە بەر دەکرد.

مەلای گوندیش، شاقەلی کەوای لەبەر پشتینی راکردو بە هەرداوان بۆ
سەر تەرمی رەووفی بۆ ئەوێ رپۆرەسم چی پێویستە، بیکات. یەک دوو
ئەسپسوار بەرێ کران بۆ ئەوێ هاواری مردنە کە بۆ خەزمە نزیکە کانی بنێرن.
بۆ کاری هاواری بردن، بەزۆری ئەسپی خۆشەبەزو بە غار بە کار دەهێنران، پێیان
دەگوترا (ئەسپی هاواری). زۆر جاریش بۆ هەوایی گرنگیش بە کاریان دەهێنران.

هاوار بۆ بردن، تهنها خزمه نزيكه كانى مردووى ده گرتوه.

له هه موو ماله كان، بۆ ناماده كردنى شيوه غه ريبه، دو كه لى ئاگرو دوو به رزده بى ته وه. نهو شيوه لى نانه، بۆ ماوهى سى رۆژ به رده وام ده بوو. له سه ر سىنى بۆ نيو پياوانو بۆ نيو ژنان به رپده كرا. له هه ركۆلانتيكى گوندى، پياو، ژن، مي رمن دال هه ريه كه و سى نيه كهى خواردنيان به ده سته وهيه و بۆ مالى خاوه نمردوو و بۆ مزگه وتى. له به رده رگاي مالى مردووى، شينه ك ده گه پى بۆ ره ووفى جوانه مه رگ، نه سه رى دياره و نه بن، روو رنينه وه، سه ر له قوربان، پرچ ده رهي نان. داى كهى، جله كانى ره ووفى بۆن ده كاتو هه لى انده ته كي نى و سى نى گى خوى بۆ ده كوتى، هه ر خوا ده زانى چ هه شرى كهى ده كرد، كه س تواناي تى پرامانى نه بوو. خوشكه كانيشى هه روه تر، هه ريه كه يان كه لافيه كه له پرچى خوى رنيوه ته وه و له قۆل و باسكيان هالاندووه. به نى نو كيان ته واوى روومه تى خويان ده رهي نابوو، ته شتيك قورپان له سه ر سه ريان رۆكردبوو. داى كهى كا كه ره شى، چاوه رپوان بوو ژنى كا كه ره شى (بوو كه كهى) بگه رپ ته وه مالى بۆ نه وهى مال چۆل نه بى ت، نه وى ش وه ك سه ره ژنيكى به ته مه نى گوندى، به شدارى شى نو تازيه ي ره ووفى بكات. ژنى كا كه ره شى، نهو دياريه ي چه ند رۆژ له وه پيش، مي رده كهى به بۆ نه ي ده رچوونى كه چه كهى رۆسته مى ره چه مه تى بۆى كرپبوو، برده بووى بۆ مالى رۆسته مى، بۆ ده سته خوشى لى كردن بيدات به كه چه كهى، بۆ نه وهى دلى پى خۆش بى و له سه ر خوي نده كهى مكو رتر بى ت.

ژنى ره فعه ت ئاغاي، له و كاته ي به ره و تازيه كه ده رپيشت، له رى نكا دياريه كهى به ده سته ي ژنه كهى كا كه ره شه وه بى نى، له ده سته ي وه رگرتو ته ماشاي كردو هه نديك نه وديو نه وديوى كردو زۆرى پى جوان بوو، لى پى پرسى:

ئەو لە کویتان کەپووە بۆ کویتی دەبە؟ ئەویش دەڵێ: ئەو کاکه پەش لە هەولێری کەپووە بەبۆنە بە یە کەم دەرچوونی کچە کە پۆستە می پەحمەتی، پاپسپاردووم لە جیاتی خۆی ئەمن بۆ ببەم.

ئاغازن توورە دەبی: جا ئەو کچە شی تووورە کە یەنی لۆ ئەو دەبی دیاری بەبە؟ ئەوان هەر فیریوون جلوچۆر سێپالی کۆنە خەلکی لە بەرکەن، فیری جلی نوێیان مەکن! ئەویش دەڵێ: جلی ئاوریشم دلی پیسی بنیادەمی ناشارتەو، کە سێک ئەگەر هەناوی پەژی بێ، جلو بەرگ جوانی ناکات، بە لām ئەگەر بە فر بوو، گونیه شی لە بەردابی هەر جوانە!

هەر ژنیک دەهاتە تازیە کە، بۆ گریانندی زیاتری کە سوکاری مردوو کەو ژنە کان، چاوی دەگێرا بۆ ئەو بزانێ کامەیان لەو سالدە یە ک لە عەز زانی خۆی لە دەست داو، نیشانی دەکرد، بۆ ئەو بیکاتە زەخیرە گە پێکی گریانندی ئامادە بووان. یە کە مجار دەستی لە ملی دایکی مردوو کە دەکرد، تیر دەگێراند، بە دواي ئەو ناکارە جوانانە مردوو کە دا دەگەرا کە دایکی زیاتر پێی دەکولیتەو، هەرچی رهوشتی بەرزو جوانی مرقە کان هەیه، بە مردوو کە یەو هەلدەواسی، دوايی هەستی کرد ئاوی چاوەکانی خەریکە چک دەکن، ئەو جارە دەستی لە ملی خوشکەکانی دەکرد، بە نۆرە بە هەمانشیو، ئەوانیشی دەگێراندەو و برینی دەکلاندنەو: لە خۆتان بیکەسی، لە خۆتان بابانۆزان!

ئامانجیش لەو نمایشە ئۆنبازییە، بەس ئەو بوو خۆی وەک دلسۆزترین تازیە بارەکان نیشان بدا! ئەو جارەیان رووی لەو ژنە دەکرد کە ماو یە ک پیش، ئەویش یە ک لە خۆشەویشتان لە دەست داو، ئامیزی بۆ دەگرتەو و بەرو پیلی دەچوو، دەستی لە ملی دەکردو دەکوریەو، ئاوی مردوو کە یەو

دههینا زمان: له فلانکهست دېخم!^(١) دووباره هه موو ژنه کان وهک فیکه بۆ

عهلشیش بکهی، له قلوقلوویان ده داو دهیانکرد به لشمه لیشم!

ئینجا ژنیکه دیکه به سهر دوولکه یه ک وهلامی ده دانسه وه. نه وهی

سهر دوولکه ی کاریگه رتر بووایه، به چاوی ریزه وه ته ماشا ده کرا. نه ویش به

دوای شه و پیه لدانو دهسته واژانه دا ده گه را که گورچکبرو ناخه ژن بوو.

سهر دوولکه ی گریینه ر له تازییه کاندای شه و زار شه و زاری ده کرد. دهسته دهسته

ژنی حهوت گوندی ده وروبه ر به جلی سهرتاپا ره شه وه له گردۆلکه و ئاسۆگه کان،

وهک ره وه قه ل به ره و تازییه که ده هاتن. به شدار بووی تازییه ی ژنان، به زۆری

ژنه له زگ وه ستاوه کانو ژنه به ته مه نه کان بوون، له تازییه که کۆمه ل کۆمه ل

ده وریان له یه کتر ده داو جوخینه یان ده به ست. هه ریه که و باسیک، هه ریاسه ی

له ئاواژنیک، نه وهی ده یلین نایلینه وه، باسی عه رشو قورشسی ده که ن، وهک

له وه پیش شه و گریانو فیغانه هه ر شه وانیش نه بووین!

- بووک درهنگ له خه وی هه لده ستی، کوره که م بوته عه بدی ژنی!

- کچی له وه تای شه و ژنه ی هیناوه، ژنه گه وره که ی به جاره کنی فه را مۆش

کردیه.

- میرده ملپانه که ی بوته عه بدی، شه ش تاکبازنی زپری بۆ کریوه، به خوای

بازنه کان ناھینتی!

- به مه رگی شه و شه ولادانه م شه و داو و ده رمانه ی نه کات، سه گ بیژی نایه

ته ماشای بکات!

١. له فلانکهست دېخم: بۆ مردوویه ک ده گوتری که له وه پیش مردووه، به

مه به ستی وه بهیر هینانه وهی خاوه نه که ی.

- به‌خوای نه‌و پیاوه له‌وه‌تای چۆته ته‌مه‌نه‌وه، جه‌رگی کۆلیوم به‌جاییری
وا نه‌بوو.

- ده‌لێسی نان له‌ مالی بابی ده‌سب ناکه‌وێ، نه‌و می‌رده‌ هه‌ر نازو شه‌قی
ده‌داتی!

ژنه‌ می‌هه‌ربانو سه‌لارو بێ قسه‌و قسه‌لۆکه‌کانیش، ده‌ستیان له‌ نه‌ژنیان
وه‌ردینزو به‌راستی هاوبه‌شیی خه‌می خاوه‌نمردوون، کپ دانیشتون، مه‌تح و
زه‌مبی که‌س ناکه‌ن!

نه‌وڕۆژه‌ به‌لقیس، هه‌رچه‌نده‌ له‌ گوندیکی دیکه‌را هاتبوو، ده‌یوێست شینی
می‌رده‌که‌ی خۆی له‌ تازییه‌که‌دا نوێ بکاته‌وه‌. له‌وه‌تای می‌رده‌که‌ی کوژرابوو،
تازییه‌ی نه‌ده‌بوارد!

به‌لقیس شو‌ره‌ژنیکی هه‌تا ده‌ست هه‌لێنی که‌له‌گه‌تو چاو و برۆ په‌ش بوو،
له‌ جوانی، هیچی بۆ که‌س نه‌هیشتبو‌وه‌! هه‌ر ده‌لعازی له‌گه‌ل چۆ ژووری، چاوی
هه‌موانی چۆ سه‌ه‌را! نه‌و ژنانه‌ی به‌لقیسیان ده‌ناسی، له‌ هۆرژنی گریانیاان داو
سه‌د جاریان می‌رده‌که‌ی له‌ په‌ووفی خست! هه‌رکه‌ گریان دامرکایه‌وه‌، یه‌ک له‌
دوای یه‌ک ده‌چوونه‌ بن هه‌نگلی به‌لقیسی و پاسپارده‌بارانیاان کرد، هه‌ریه‌که‌و
بۆ پیاویک که‌ می‌ردیان پێبکا چ به‌ ژن یان بێ ژن. داواکاره‌کان هه‌مه‌جۆر
بوون. ناخر می‌ش، له‌ هه‌نگوینی ده‌هالێ! به‌لقیس بۆ هه‌موویان یه‌ک وه‌لامی
هه‌بوو: هه‌رکه‌سیک تۆله‌ی می‌رده‌که‌ی بکاته‌وه‌و بکوژی می‌رده‌که‌ی بکوژیته‌وه‌،
می‌ردی پێده‌کات.

ژنی ده‌مه‌هه‌راشی به‌دگۆی به‌رواله‌ت داوینپاک، زوو یه‌کتری ده‌دۆزنه‌وه‌، که‌
زمانیاان له‌ زه‌م و زه‌مکاری، که‌سی لێ ده‌ربازنابێ: کچی نه‌وه‌ که‌نگی تازییه‌!

ئهوی دیکه ده‌لی: ئه‌یه‌رۆ بابانت شیوی، خو شه‌رمی نه‌کرد، له‌ کنه‌خوی کوری
مردوو، تیروپری نانخوارد، چهند دل‌ه‌قو بی‌ه‌حمه‌! یه‌کی دیکه: ته‌ماشای ئه‌و
خوشکانه‌ی، له‌ حریته‌حریتی خویان ناکه‌ون، هه‌ر ده‌لیی براشیان نه‌مردوو،
ئه‌من برام مرد دوو سالان نه‌ بنیشتم جووی و نه‌ سه‌ری خۆم له‌ خه‌نه‌ی نا،
ئه‌لعانیش که‌س ددانی نه‌بینیم!^(١) ئیستا دنیا زۆر بی‌ه‌حم بووه‌! به‌وانه‌ش
ده‌لێن خوشک! له‌ کنه‌خۆ برایان مردوو، ئیستاش دوو داوه‌ پرچی خویان بۆ
ئه‌و برا جوانه‌مه‌رگه‌یان ده‌رنه‌هیناو دوو چه‌په‌لۆکیان له‌ روومه‌تی خویان نه‌دا،
شونیشکی خویان نه‌پنیه‌وه‌!

پیس گه‌رم داهاتوون! هه‌ی له‌وه‌ی زووتر بیته‌ نیو قسان. هه‌بوو له‌تاو ئه‌وه‌ی
که‌لینیان نه‌ده‌دا قسان بکا، به‌ نقورچان له‌ رانی ژنه‌که‌ی ته‌نیشتی خوی ده‌دا
بی‌ده‌نگ بیته‌ گوئی بۆ شل بکات، به‌لام ئه‌و هه‌ر به‌رده‌وامه‌و نۆره‌ی نادا به‌
که‌س! به‌لام خو‌ ده‌بی سه‌ره‌داوی بابه‌تیکی سه‌رنجراکیش ده‌ست پێبکات:
ئه‌من له‌ بن بالی خودایمه‌، نامه‌وی غه‌یبه‌تی که‌س بکه‌م، چونکه‌ فیتنه‌ی
لێده‌که‌وێته‌وه‌! که‌ ناوی فیتنه‌یان گوئی لێبوو بی‌ده‌نگ بوون و، ئه‌و، ده‌ستی
پێکرد: ده‌لێن بووکی فلانکه‌سی په‌رۆکه‌ی سوور نه‌کردییه‌و هه‌ر له‌ مائی بابی
ژن بووه‌، بابانی به‌ قورپی بگیری! ئه‌گه‌ر له‌ رپی سه‌راویش خۆی باده‌دا، ده‌لیی
مه‌ری به‌ دامپن و به‌رۆکه‌ خۆی ده‌له‌نگینی! وه‌ک نه‌بای دیبۆ و نه‌ باران.
هینده‌ چاو و پرووی قایمه‌، به‌ زمانی من نه‌بیته‌، خوايه‌ به‌ خوای که‌س له‌ زمانی
منی نابیستی! خوايه‌ به‌ غه‌یبه‌تم بۆ نه‌نووسی!

١. که‌س ددانی نه‌بینیم: کینایه‌یه‌ به‌ نه‌کردنه‌وه‌ی دهم بۆ قسه‌کردن و، به‌تاییه‌تییش
بۆ پێکه‌نین.

تاقمه ژنی وا هه بوون خهونی چەند سأل له وه پێشیان بۆیه کتری ده گێرايه وه.
هه مووشیان دهیانگوت: هه ر مندال مندال بووم ئه گه ر به مێردیان دام، له نیو
مندالان مووروانیم ده کرد!

له باری سه ره وه، سه ره ژنی سه ر به هیزار دانیشتون، نیوه نیوه به دهنگیکی
به رز داوا له ژنه کان ده که ن: ناوی خوای بێن! ئیره تازیمانه یه، توخوا ژینه
بێدهنگ بن! هه ندیک ژنی کامل، بێ خۆده رخستن هه لده سوورپن، نایانه وێ
خاوه ن تازیه که، له خزمه تو که منه هینانی نانو چیشته، شه رمه زار بێ، به
رویه کی خوش پیشوازی میوانان ده که نو به رپیان ده که ن. پێیانه وه دیاربوو
ئه وان به راستی بۆ یارمه تی و هاو خه می و بارسووکێ خاوه نمردوو که هاتوون
نه ک بۆ مه جلیس گه رمکردنو زه مو قسه و قسه لۆک. قۆلیان له کاری
هه لمالیه، هه ریه که یان خۆی به رپرسیارو خاوه ن تازه ده بینێ.

۲۶

به لقیس، پییه وه دیار نه بوو میردی کردیه، یه کیک نهیناسیبا دهیگوت
 کچه! که زیه کانی له پشته وه له پشتینی به ره و خوار بوو، هینده در ژبوون.
 هه موو خه لکی ناوچه که دهیانگوت: به لقیس جوانترین ژنی گونده کانی
 دهشتی هه ولیرییه، له سه ره چاری کویری دابنی پروونی ده کاته وه. که له
 حه وشه ی دههاتو ده چوو، به که چیکی جحیلی ماله بابان ده چوو. که میرده که ی
 کوژرا، نه وهنده ی بو گریا، نه گهر تاقه یه ک مردوو به گریانو شیوه ن زیندوو
 ببایه وه، ده بویه میرده که ی وی، یه که م که س بویه که ده ژیا به وه، نه وهنده ی
 بو گریا! وای لیها تبوو، مندا له یه ک سالانه که ی راهاتبوو، به دهنگی گریانو
 لاوانه وه نه بویه خه وی لینه ده که وت! به لقیس، هه م ده گریاو هه م سه ردولکه ی
 ناخهه ژینی به ئاوازیکی غه مناکه وه بو میرده که ی ده گوت. له دوا ی میرده که ی،
 سه رافه تی کاری کشتوکالو ئاژه لداری گرتبووه نه ستو، وای به سه رهاتبوو به
 روژ خه ریکی کاره کانی بوو، شه وانیش گریانو لاوانه وه بو میرده که ی. نه وهنده
 غه مگین به سه ره تفه نگو ره ختو رانکو چو غه و خه نجه رو نه و جلویه رگانه ی
 که له ناو بو خچه یه کی گولداردا هه لیگرتبوون، ده گریا، که م که س هه بوو توانای
 گوئی لیگرتنی هه بیته! له وانه ی روژیک به لقیسیان بینیبیت، که م که س

مابوو له پیاوی بهژنو بیژن، خەلکی لسی رانه سپارد بێ میردی پێبکات، هەر هه مووی رەتە کردنەووە. زۆرجار، لەو کاتانە ی هیور دەبوو، له فکرانرا دەچوو، له گەڵ خۆی دەدواو پرسسیارگە لیکی له لا دروست دەبوو: ئەو کەسە ی یه کییک دەکوژێ، خۆیشی یه کییک له مالهوه چاوه پێیه تی، ئە گەر ژنی هه یه له دوا ی ئەنجامدانی کوشتنه که، ژنه که ی خۆی له نامیژ ده گری؟ منداله کانی ماچ ده کات؟ ههستی خۆشه وستی ده مینی؟! تام له خواردنو خواردنه وه ده کات؟ نایا پێکه نینی بیرنا چیتە وه؟! چێژ له بۆنی یه که مبارانی سال وەر ده گری؟ بۆنی نان ده کات؟ له گەڵ جۆلانی کچۆله کان دلی جۆلانه ده کات؟! ئە تۆ بلیی شه وان له سه ربان له سه رپشتی رابکشی و له ریی کاکیشان مانگو ئە ستیران رابمینی؟ تۆ بلیی قاتیل، هه زی له وه بیت به یانیان ده رگای کولانه ی مریشکان بکاته وه دانیان به به ر رۆبکات؟ تۆ بلیی ههستی بۆنکردنی خه ناوکه قه نه فرو سینگو به رۆکی داکی و بۆنی ئاره قه ی کارکردنی بابە حه لآخۆره که ی ماییت؟! ئە دی ئە تۆ بلیی بکوژ، رۆژی جه ژنی که ده بینی یه ک له خیزانه که ی له سه ر نانی جیژنی ئاماده نییه، بیر ی بکات؟!

به لقیس، به و چیرۆکو داستانانه نه بی که تیانداندا بکوژ به سزای خۆی ده گه یی و تۆله ی لیده کرایه وه، وه رەزی به هیچ نه ده شکا! به لقیس، له چاوه روانی که سینکدا یه تۆله ی میرده که ی بۆ بکاته وه، له به رامبه ریشدا خۆی له قه به ر بکات و لایه قی ئە وه بیت بیتە نیو پیخه فی میرده که ی. هه موو هۆشی له لای بینینی مه رگی ئە و کەسە یه که هه موو ژیا نی وێران کرد!

دایم غه مبار و دلشکاو، چاو به فرمی سک، خه و لیزراو. شه وه های شه و تا وه کو یه که م تیشکی خۆری به یان له ده لاقه ی ژووره که یرا ده که وته سه ر جیی

خهوتنه کهی، ههر بیدار بوو. خه یال و خهونی شهوانه ی، وهک تهم و تارمایی
 هه موو شته کانی لسی تیکه ل ده کردو، که سیش ههستی به وه نه ده کرد، له نیو
 به لقیسدا دوو به لقیس هه ن ده ستیان له تیتکی یه کتر ناوه، ههر به لقیسه یان
 دهیه وی به لقیسه که ی دیکه به دوای خویدا په لکیش بکات: به لقیسینگ، نهو
 کاتانه ی به ناگابوو، ده که وته ژیر فشاری رق و توله و توورپه یی وهرگرته وه ی
 خوین! به لقیسینگیش، لهو کاته ی که شه و راده شکا، له بهینی خه و بیداری،
 نهو شه وه خوشانه ی رابردوی، به روکیان ده گرت، نه ستیره به ره وه ده ژرانه سینه و
 به روکی، هه زی ده کرد تا خه و ده بیاته وه خوی له ژیر تریفه ی مانگدا بشوا.
 کارته کانی بنمیچی ژوره که ی، یه ک یه ک له بهرچاوی خه والووی ده بوون
 به پیای سینگ کو لکن! لهو کاته ی که خور هه لده کشاو بانگی راده هیشته
 بونه وه ره غه مگینه کان، به لقیسی نه رته باوه کان، جاریکی دیکه جاری ده دایه وه:
 تا توله ی میرده خوشه ویسته که م، بابی کوره تاقانه که م نه سیندریته وه، له خو
 خوش نابم، رۆژبازاری قیامه تی له سه ر پردی سیراتی دیتو یه خه م ده گریو
 لینا گه ری به ره مه وه! نا نا ویردانم ریم پینادا کوره تاقانه که م له ژیر سیبه ری
 زربابی گه وره بیت! مه گه ر نهو که سه ی توله ی بابی بکاته وه، ده نا که س بو ی
 نییه بیته نیو جی و بالینگانم!

له دوای نهو هه موو راسپاردانه، بو هه موان وه لام یه ک پرسته بوو:
 هه رکه سیک خوینی میرده که م بستینیته وه، میردی پیده که م، ده نا، هه تا نهو
 رۆژی که زی سه پی ده هونمه وه، که س سه ری خوی له گه ل من له سه ر یه ک
 سه رینی نابینی!

باپیر، شوفیری لورییه کی عه نته پناشی سوور بوو. رۆژیک، چه ند که سیکی

خاوەن زەوی دەیانەوی زبلی سەر گوفە کی گوندەکان بکێشنەو و بۆ زەویەکانیان، بۆئەوێ بەپیتو بەپرشت بن. لەگەڵ باپیری رێک دەکەون چەند کاروانێک زبلیان بۆ بێنێ. لەو رۆژدا دەست پێدەکا کە دەچنە ئەو گوندە مائی بەلقیسی لێیە. دواى ئەوێ باپیر لۆرییە کەى ئاوقای زبڵدانە کە دەکات، کرێکارەکان خەریکی بارکردن دەبن. باپیر لە پێشەوێ لۆرییە کە دانیشتبوو، لەناکا و نیگای دەکەوتە سەر بەژنو بالای ژنێک، پاشۆلێک زبلی لە بەرامپیلە کە پرا هینابوو بیرپێژی. باپیر یە کسەر دلی دەچێتە سەری، ئوقرەو حەجمینی نامینی، بەلقیسیش بێناگایە. باپیر بالایە کی بەرز، سوورو سەپی، هەتا بلێی جوان، دوو چاوی قاوویی رەشباو، ئەهلی کەیفو سەفاو جوانپەرستو دنیایی، هیندە قۆشمە چی و زمانێکی فرودەرانی پێوێ، کەم کەس لە چەنگی رزگاری دەبێت! بەهۆی ئەو تایبەتمەندیانەى، برادەرەکانی پێدەلێن باپیر سێبەندی^(۱). لەنیو لۆرییە کە پرا، لە ئەندامو لەشولاری بەلقیسی ورد دەبێتەو، لێ، هەرچەندی دەمو چاوی لە جامی پێشەوێ لۆرییە کە نزیکتر دەکاتەو، هەلمی زاری، شووشە کە زیاتر تەلخ دەکات و باش نایەنگیوێ. رۆژی دواتر، باپیر خۆی رێکپۆش دەکات، نیگای لە نیگای بەلقیسی دەئالقی، وەک هەلۆ رۆبێتە کێشکەى، تێکێدەشکێنن، قەلەمی دەستو پێی دەشکێ و، ناشق و گرفتاری دەبن.

باپیر کەوتە سوورای وردەکاری ژیانو رابردووی بەلقیسی و جی و رێو پێگەى کۆمەلایەتی. کە زانی بێوژنەو تاقە یەک مندالی هەیه، هیندەى دیکە رۆچووێ نێو بیرکردنەو بۆ ئەوێ بە هەرنخێک بێ بەدەستی بێنێ.

۱. سێبەندی: ساخته چی، فیلباز، قۆلێر.

کهوته پرسیارکردن له سەر مهرجهکانی بهلقیسی. باپیر دهیگوت خوشم نازانم
له دواى ئهوهی چاوم له چاوی چهقی، چون کۆتایی به ژیانم نههیناو ئیستا
زیندووم! باپیر، لهگهڵ دلّی خۆی ده‌دواو به‌لّینی پیده‌دا که هه‌رچی ده‌بی، نابیی
ده‌سته‌رداری به‌لقیسی ببیی!

به‌لقیس هه‌موو شه‌وێک، له‌و کاته‌ی که شه‌و راده‌شکێ و خه‌لک له
شیرینه‌وه‌دان، سه‌ری سندوقه‌ دارینه‌که‌ی، که به‌ ته‌نه‌که‌یه‌کی ره‌نگاوهره‌نگی
ته‌نک پروپۆش کرابوو، به‌ بزما‌ری وردیله‌ی زه‌ردی سه‌رپان بزما‌رکوتو
نه‌خشینه‌درا‌بوو، وینه‌ی دوو بو‌راقی له‌ به‌رامبه‌ر یه‌کتر تیده‌ابوو، هه‌لده‌دایه‌وه.
تایه‌ت بوو به‌و که‌لوپه‌لانه‌ی له‌ می‌رده‌که‌ی به‌جی‌ما‌مبوو: تفه‌نگی‌کی برنۆی
کو‌رتی سه‌رتۆپی خانه‌پان، قوته‌برنۆیان ده‌گۆتێ، باریکایی قۆندا‌غه‌که‌ی، تۆقی
تیل با‌زنی زیوی تیک‌را‌بوو، چوار ره‌خت فیشه‌کی ئه‌سلی وه‌ره‌مانی، و، قایشی
خه‌ریته‌کان له‌ قایشی هه‌مه‌دانسی بوون، خه‌نجه‌ره‌کی ده‌بانسی جه‌وه‌ه‌ردارو
ته‌زی‌یحی زه‌ردی کاره‌با، بو‌خچه‌یه‌کی گۆل‌داری په‌مه‌یسی جلوه‌رگی تیده‌ابوو،
له‌ قه‌پرغه‌ی لای پاس‌تی سندوقه‌که‌، ده‌ستیک پانک‌و‌چۆغه‌ی مه‌ره‌زی
گورگه‌یه‌ی و پشتینی مه‌خمه‌ر، جۆته‌هه‌وری سو‌رو به‌له‌کپیچی مه‌ره‌زی
گۆلینه‌گدار، په‌سته‌کی‌کی مه‌ره‌زی به‌خوێنو قیسی پاکه‌ت و شقارته‌که‌شی
هه‌لگرتبوو. هیچ یه‌ک له‌ که‌لوپه‌له‌کانی هاوسه‌ره‌که‌ی نه‌به‌خشیبوو، وه‌ک
وه‌فاداری و بیره‌وه‌ری هه‌لگرتبوون.

له‌لا‌که‌ی دیکه‌وه، باپیر دیمه‌نی ئه‌و بیوه‌ژنه شو‌خ‌وشه‌نگه‌که‌وتبووه
خوێنیه‌وه. هه‌ستی ده‌کرد به‌رو‌حیدا رۆده‌چنو هه‌ناوی ده‌که‌ن به‌که‌لاوه. شه‌و
و رۆژ له‌ فکری ئه‌وه‌دا‌بوو له‌ چ رینگایه‌که‌وه ده‌ستی به‌ ئاوی حه‌یاته‌ پابگات!

هه زارو به ک بیروکدی به میښکیدا دهات، هه هه موویشی ږته کړنه وه. کاتیک دهگه یشته بنبه ست، ده که وته سهر زه نشتی خوۍ: ناخر پیم نالیتی نه تو چ سیبه ندییکی نه گهر نه و کارهت له بهر عاسی بیت، هه قه پاشناوی سیبه ندیت لیوهر بگیریته وه، ناوت بیته بایره گټر!

چیروکی بابیرو به لقیس، نه سهری دیاره و نه بن. بابیر نوقمی خه یالاتی خوۍ بووه، هه چرند ده کوشی و سهر دینی و سهر دها، نازانی کی رابسیږی بو لای به لقیسی دلۍ به ده ستبینی. بو نه وهش ده بی متمانه لای به لقیس به هیز بکا. له ناکاو په نجه گه وری خوۍ گه ست، شتیکی گرنگی وه بیر هاته وه، نه و پیره ژنه ی هاته وه یاد که جاریک نیوله پی خویندبووه و فالۍ بو گرتبووه. نه و گه وه ره مه گهر هه له ریگای نه و پیره ژنه وه به ده ست بیښی. ناخر هاورپیکانی هه و له خوړایی نییه پی ده لین بابیر سیبه ندی! هه پی پی لیکر د لای نه و پیره ژنه ی قاوه ی ده گرتوه، بهری دهستی ده خویندوه، کاری پیناوی^(۱) ده کړدو جار جار ده بو به به ربو و کیش، به نامه خیل ناسرابوو.

نامه خیل، زور له بابیری سیبه ندیتر بو و بویه رایسپارده لای به لقیسی. پیره ژن له خوشییان ورته ی دی، نه و کاره ی هه پی ناو خوار د نه وه بو، چونکه زور ته له ی زه مانه ی به کلکی ته قانده بو. هه بو جوانی و ده رکه وتنی ددانه کانی پیشه وه ی له کاتی پیده کهنی، به شی پیشه وه ی ددانه کانی سهری و خواری کیفزیر کړد بو. له نیوهر ااستی لیوی خواری را تا سهر چه ناگه و له ویشه وه بو

۱. پیناو: پلکه پیناو، ده لال، نه و ثافره ته ی له کوندا به شیوانی خوۍ، نیوانی کچ و کوپک یان ژن و پیاویکی ږک ده خست. قسه و پاسپارده ی په کیکیانی بو نه وی دیکه ده برد.

سەر قورگ و قۆلتی گەردنئی، کوتابوو، چەناگهی کردبوو بە دوو بەشەوه، لە هەردوو بەری هیلە کەش دوو ریز خالی وردو کوتراو نە خشیندرابوو.

گیرفانەکانی پر لە خەتۆتە و کشتە کو حەوتدەرمانە و قوزە کە مەتیار بوو. ئەنگۆستیلەکانی دەستی، سەریان بە نقیمی رەنگا ورەنگ گیرابوو. لە کاری پێناوەتی و بەیە ک گەیانندی ژن و پیاو، بێهاوتابوو، کەس باشاری نەدەکرد. خەلکی دەیانگوت: چەند ژنی بە مێردی لەبەردۆلی پیاو کە ی رەش کردبوو و بە تەلاقدانێ دابوو. خەلک سۆزێندان دەخوارد بە چاوی خۆیان دیویانە دەنکە جۆی بە دیواری هەڵبردوو! تەسبیحیکی سەدو یە ک دەنکی رەنگشینی لە گەڵ هیشوو نووشتە یە ک، راستو چەپ حەمایل کردبوو. ئامە خێل هەمیشە گیزانێکی تیزی لە گیرفانی بن کەویێ کەیدا بوو بۆ خەتە نە کردنی کچان. دانیشتوانی زۆریە گوندەکانی ناوچە کە، بۆ خەتە نە کردنی کچەکانیان پروویان دەکردە مالی ئامە خێلی. کچ لێی تۆقیبون، نە ک تەنها کچەکان، ژنە گەورەکانیش لێی دەترسان، ئاخر ناھەقیان نەبوو، ئامە خێل میتکە ی دوو نەو ی ناوچە کە ی بریبوو، لە گەڵ بینینی ئامە خێلی، هەر ژنە و ئازاری خەتە نە کردنی خۆی وەبیر دەهاتەو!

وای پیشان دەدا کە بەرێکەوت پێگای کەوتۆتە ئەو گوندەو لەو گوندە شیدا ئەو ماله. بە دەم بیسمیلایە کی درێژەو: بیسسسسسسسمیللا، بە دەستی من نەبێ بە دەستی عەیشی و فاتمان بێ! لەو کاتەدا بەلقیس لە نیوێندی حەوشە ی جلی لە سەر تەنافی هەڵدێخست. یە کە مجار، کە هیشتا پروو خساری میوانە کە ی نەبینیبوو، تەنها گوێی لە دەنگە گرو پیاوانە کە ی بوو، بۆیە بە دەم دا پۆشینی دەریپێیە شووراو کە ی، سێ جاری فەرموو فەرموو لێکردو دەستی بەرەو ژووری

پاداشت بۆنەوہی بە درەقەو رینمایى بکات. بە لām نامە خیل گوتى: یاخا پروت سپی بىت کچه جوانە کەم، خوا مرازت حاصل بکات و ئاقىبەت خىرىت! دىزانى ئەگەر بە کچ بانگى بکات، خانە خوینە کەى وەک هەرژنىکى دیکە، دلخۆش دەبىت بەوہى کە هیشتا پتیه وە ديارنیه مێردى کردووہو وەکو کچ خۆى نیشان دەدات! گوتى: کچه جوانە کەم دەمەوئ دەستنوئژئ بشۆم، چونکە بئ دەستنوئژ پئ ناخە مە هیچ مالیکەو، نەبادا خيرو بەرەکەتى لئ هەلبگيرئ!

لە دواى دەستنوئژو چوونە ژوورى، داواى سىنييه کى کرد. بەلقيس بە پەلە بۆى هیناو لە بەردەمى داینا، پیرەژن دەستى لە گیرفانى بن کەوئیه مەخمەرییە کەى پۆکرد، جۆرکىکى چەرمى بە نیفۆى دەرھیناو، وەک هەموو جارەکانى دیکە، گوتى: ئەو جۆرکە لە چەرمى کورەبەشە دروستکراوە. نیفۆى جۆرکە کەى شلکردووہو هەلپتەکاند، چەند جگەو ددانە گورگ و رپۆیى، لەسەر سىنييه کە پرووکرد. جگە کەى لە نێو پەستى سىنييه کە داناو چەند جارێک ددانەکانى بە دواى یەکتەردا لە دەورى جگە کە خولاندەو، لەناکاو جگە گورگە کەى بە قايم لە سىنييه کە کوتا و گوتى: ئەو گوندەى لای خۆرھەلاتئ ناوى چييه و رپگای بە کوئدا بۆ دەچىت؟! بەلقيس ناوى گوندە کە و رپگاکەى پيگوت و پرسى: پوورى ئەو بە دواى چیدا و ئلئ و چیت لئ ونبوو؟ نامە خیل بە نەغمەى کى گریاناوى گوتى: کچم چیت لئ بشارمەو، بە دواى جەرگم، بە دواى کورەتاقانە کەم، کورە بە دین و ئیمانە کەم کەوتووم! چەند رۆژە، چاوى داىکت کۆرەبى رۆلە، لە داخى ئەو جیرانە نوئژنە کەرو تاريکولسە لاتە سەرى خۆى هەلگرت! کورە شیرینە کەم دەيگوت: مەلای گوندی گوتوویەتى: هەرکە سیک جیرانەتى نوئژنە کەرو تاريکولسە لاتئ بکات، نە نوئژى بە بەردە کەوئ نە رۆژووی بۆ

دهنووسری! نیمه خیزانیکی پروو له خواين، بهس له بهر نوږه کهم پرووم له مالی ټیوه کرد! له ناکاو مندا له کهی به لقیسی به ناگا هاتو گریا. نامه خیل خوی له ناشاره زایی دا: ټهو مندا له نی کییه؟ به لقیس گوتی: کورې منه. نامه به سه رسو وړمانیکی ساخته کارانه وه: هیچ پیته وه دیارنییه میږدت کردې، یان ده ته وی پرووری خوت فريو بدهی؟! نیدی سه ری قسان بو وهو بابته گهرم بوو، ده رده دلو گازانده له پروژگار، په کتریان پرسیار باران کرد. دواي ټه وهی گرتی دلی خویان بو په کتری کرده وه، هاتنه سه ر هوکاری شوونه کردند وهی به لقیسی، که ټه وه کاکلی مه به سته که یه!

نامه گوتی: ټه من پیاو نیکی زور نازاو به ده ستوقام پی شک دی، پشت له شیري ناکا، ده سترپش، به ده ستوبرد، زه لام کوشتنو ناو خوار دنه وهی پی یه که! مه گهر ټهو پیاوه له توانیدا بیت، بجیته ژیر باری مه رجه قورسه کانی توه! جا، چه نده به وه جوړه شیده، دوو هیندهش جوان و نه جیبه! به مه رگی کوره تاقانه کهم، هیندهی داوه پر چه کانی منی، پیاو کوشتون! باپیر!... ټهو داوا کاربانهی تو هه ر به باپیری مه یسه ر ده بی! له و گوندانهی کنه خومان مندالی پی دهنوین! باوه ر ناکه م روسته می مازنده رانی هیندهی وی زه لام کوشتب! که چی ناوا ناوی ده ر کردووه. ټه من هیچ نالیم کچی خوم، ټه گهر به خوت مه یلت هه یه بجمه وه باپیری ده نیرم بیته کنت، قسه و قه ولو قه راری خوتی له گه ل ببر پنده وه، حه زده که ی پی بللی کوتهای حه وت گوندانم بو بکوژه، هیچی له بهر عاسی نابی. به لقیس گوتی: چوزانم! ناخر هه ندیک چوزانمی ژنانه، به لئی لیده تکی! نامه خیل گوتی: کچی خوم ټه وهی ټه تو لینی ده گه ری باپیره باپیر، دلنیا شم ټه گهر په کتری ببینن هه ردو وکتان په کترتان به دل ده بی!

به لقیسی بگاته وهو جیی خۆی بگۆرێ و خۆی ون بکات!
 به لقیس، ئه ورپۆژانه یی یه کییک برینه کانی ده کولاندنه وهو نه یانده هیشت
 قه تماغه بگری، شیوه نه که ی لێ نوێ ده بووه. ئه و شه وانهی له غه می
 ته نهایی خۆی و فیکرو خه یالی هاوسه ره که ی به لاوانه وهو پێداهه لدانیدا
 به سه رده برد، لاوانه وهیه کی سه رله بهر فرمی سکو هه ناسه ساردی بوون،
 که مکه س هه بوو گوێی لیبی و بتوانی به ری فرمی سکه کانی خۆی بگری!
 به لقیس، چونکه دایکی له کورده کانی باکوور بوو، لاوکبێژه کی ده نگخۆش بوو،
 ئه و لاوکانه ی له دایکییه وه بۆ مابۆوه.

سه ری سندوقی بۆراقه که ی هه لده دایه وهو به سه ر که لوپه له کانی
 هاوسه ره کهیدا ده یگوت:

به ده شتی مووسلی داکه تم عه ردی پانه
 تفه نگی ده ستی کوره لاوکی من تیل بازنه خانه پانه
 ئه زی رابم کراسه کی سووری فیستانی بکه مه به رخۆ
 به رده رکی مانی بانی خو به مسکو عه مبه رو گولای
 به رشینم

ئه نگۆ نزانن کوره لاوکی من له به ژنی میوانه
 ده وه ره وه ره به قه راتی دوینی داکه تم ری لسه ره
 کورۆ ته به پۆژی قاچاغی ده وله تی به،
 شه وی له سیباری نیوه شه وی خو باوی بن چه به ران،
 هیدی هیدی وه ره

حەیفی من ئەو حەیفە ھەرچەندی حە کیم و لوقمانان
دەینمە سەرە

لتالی من خوینی سۆر لە بن پەستە کان نایەنە دەره
ئیوارە پۆژگە لە کەرەنگە
ئەنگۆ زەینی خۆ بدەنی لە داری شە کرانی گەرمە شەرە
لە گۆی من خۆشدی دەنگی کچک چاپ و
جامیزارو سیباری ماھوزەرە
دەستە مەرھەمە کێ بگرمەوہ
بدەمە بەر شەوبایی شەوی
بورجی ئەستێران دانیمە سەر برینی
کۆرە لاوکی خۆ برین ھەری لە ژان و ھەری تەرە!

کە لە سەر جیگاکی رادەکشا، چاوی دەبریە کاریتەکانی بنمیچە کەو لە
فکران پۆدەچوو و، بە ھەناسە ساردی لە بەرخۆیەوہ دەیگوت: ئای فەلە ک چەند
خاینی بە من! چەندت سوورپاندم و ھەلتە کاندەم! چەندت بە ملای ئەولایدا دام!
ھێشتاش نازانم لەو چەرخ و خولەتدا بە کویمدا دەدەوی چ پەندیکم بە سەردینی!
لە ناخی خزیدا جەنگیکی بیثامانی بەرپا کردبوو، لە مابەینی ژیان و غەریزەو
لەزەت و ھەو و سەو چێژ و ھەرگرتن لە پەگەزی بەرامبەر، لە لایە کیش، دابو پەسیمی
کۆمەلگا کە لە پەچەیی کردبوو. لەو دوو پەیانە حەپە سابوو نەیدەزانی کام پێگەیان
بگری، یان ئەو تەبا بۆ خۆی بژی یان بۆ خەڵک و دەور و بیری. بە ھەناسە یەکی
ساردەوہ خۆی وەرگێرا: وا پۆژگار ماشەری ھەودای تەمەنم ھەندەوێزنی، ھاوارە لە

من، دنیای پروناکو خوشی جارن، له من پشهه لگه راو له تاریکایی وهر پیچرا!
 سهریکی له ده رگای برده ده ری بۆ حه وشه ی، هه ناسه یه کی ئاسووده یی هه لمژی.
 هه رچه ندی له ئاسمانی هه لده پروانم نه ستیره یه کی گه ش نابینم دلای خومی
 پیخوش بکه م. نه ستیره کانیش کال بوونه ته وه! که په نجه رهش ده که مه وه
 هه وایه کی غه ریبو غه مناکی لیدیت، وه ک دلّم خه به ری دابیت، ده میک
 بوو له و رۆژه ده ترسام، نه و! تووشی بووم! نه من هیچ نه و سهرزه مینه ی جارنم
 وه بهرچاو نایه که مانگ پروناکی ده کرده وه! هیچ شتیک وه ک خوی نه ماوه،
 ده لای خوشم ون کرده وه!

زۆریک له رازو گله یه کانی له ژینگه یه کی ته و! مینه دا هه لده قولان.
 سه رما شان و پیلای ته زاند، ناچار بوو بچیته وه ژووری، له بهر خویه وه: ده ی با
 بزاین نه و باپیره ی قه راره گری و ته لیسمی به ختمان بکاته وه، بزاین نه و چی له
 باراندایه! نای چهند له پیای درۆزن ده ترسم! ترس له وه ی ژیانم له وه ی ئیستاش
 ویرانتر بکات! نا، کی ده لای درۆزنه! خو نامه خیل له سه ر دوو گردی نوژی،
 نه و هه موو سوینده ی هه روا نه خوارد که باپیر پیایکی راستگوو سه رراسته و
 سه ری خۆتی پی بسپیره! ده ی خو له قسه و قسه لۆکی خه لکیش رزگارم ده بیت،
 چیدیکه له تازیه و سه روا و ده راوان خه لک پیم نالین: نه ری به لقیس خان خو
 نه تو جوانو جیحلی بۆ میردیکی ناکه یه وه؟ که س له دوا ی که س ژیانای پی
 ته رک ناکری، گونا هه له سه ر مندالینکی ساره وه ختی دابنیشی و که زی سپی
 بهو نییه وه، نه تو تازه سه ره تای ژبانته، ناوزه ی تو هیشتا میردیشیان نه کردیه و
 هه ر کیژن له ماله بابان! ده ی! هه ر نه بی ماله بابیشم که له که یان ده که ویته
 عه رزی له راسته من. چونکه دلایان هه ر له چه نگیانه، نه بادا رۆژیک گویی

شەیتانی کەرپیت، بە ھۆی منەووە لە نێو خەلکی مێزەریان خواربیت! ئەو
بیرکردنەووە ھێنان و بردنە، ھەموو لە بەرژەوئەندیی باپیریدا بوو!

ئیوارە پۆژ لە سەر زەردییە و بەرەو ئاوابوون پادە خوشی. باپیر، تی چاویکی
ھەمیشە لەو رینگایە نامە خێل پێیدا دیتەو. تازە دەھات سێرە ھەلبگرئ،
ھەوالی راگەیاندى: پاسپێرداوە کە بە سەرکەوتوویی ھاتۆتەو، بەلقیس
ھەفتەى ئاینده چاوەروانیەتی و نامادەى میوانداریەتی! باپیر، گەز گەز بالای
دەکرد، خەریک بوو بال بگری لە خوشیان، ئافەرىنى لە نامە کرد. سەرباری
ھەرتی کراسو کەویەکی مەخمەر، دەستخۆشانەیشی پێدا. لە بیرى
ئەویدا بوو داخوا ئەو پۆژە چۆن پێشوازی لێدەکرئ، کەوتە جوولەى ئەوێ کە
تفەنگو پەختو ئەو کەرەستە جەنگیانە لە کوێو لەلای کئ پەیدا بکات!
بەرلەوێ نامە جئى بەئێلئ گوتی: دەمزانى سەرکەوتوو دەبى. دڵنیام ئەگەر
منو تۆ یەک بگرین، ئاوقاتی ھەوت دەولەتان باشارمان ناکەن!

خەلکی ئەو چەند گوندانە، ھەموو لە بنەچە کرا یەکتەری دەناسن.
کاکەپەش ھەموو جارێک، کە باسى باپیر سێبەندى دەھاتە گۆرئ، دەیگوت:
باپیر ھەركاتێك لە گەل قسان زمانى بردە عاسمانى زارى، ھەست دەكەم
فێلێكى لە بن سەرییەو دەتوانئ مەلای دوازە عیلم لە دین وەرگیرئ!

باپیر، بە دەم قسە کردنەووە دیقەتى کەوتە سەر دەنكە میوژێكى سوورى
قاوہیى باو، لە سەر لیواری ئەو دەلاقەیی تەنیشتى، ھەلیگرت و دوو فووی
بەھیزی لێكرد لە تۆزو خۆل پاك ببیتەو، ھەلدا یە زارى. بەلام ھەرچەندى
دەيجوویی، لە بن ددانەكانى چرتر دەبوو، تامیشى لە جیاتى ئەوێ شیرین
بیت، بە لای سوتێدا دەچوو، بۆیە بە دەم مەلچە مەلچى دەنكە میوژەكەو گوتی:

نامه خان ئەو دەنكە میۆژە بۆ وا سوڤرەو ناجوړی؟ نامه ش گوتی: خو مانگیك دهبی دهنكیك میۆژمان له مالدیدا نییه! باپیر گوتی: له سهر لیواری ئەو دهلاقه یه م هه لگرتەوه. نامه خیل وهبیری هاتهوهو قاقایه کی کیشا، خهریك بوو هه موو ددانه کیفزپه کانی دهه پهن: کوره خو ئەوه میۆژ نه بوو، میتکه ی ئەو کچه هه راشه ی بوو که چهند پوژ له وهی پشش خه ته نه م کردو میتکه که م له سهر لیواری دهلاقه که ی دانابوو، دوایی له بیرم کرد. نامه خیل هه پیده که نی و باپیریش میتکه ی دهفانده وهو زاری خو ی پاک ده کردهوه. نامه گوتی: دهی خو ئەتۆ سه ری تیدا بکولینی ئوخه ت نایی!

باپیر بۆ گه یشتن به به لقیسسی، نامادهیه بهرگه ی هه موو شتیك بگری که له و رپگیاهه دا دوو چاری ده بیت. هه ر نیوه نیوه پرووی له ناسمانی ده کرد، هه زار جار دوعای بۆ ئەو رپکه وتو قه ده ره ده کرد و شوکرانه بژیری خوای کرد که له و پوژده دا ئەو ژنه ی ناسی و ئیستاکه خه ریکه پیی ده گا! بهر له واده ی سه فه ره که ی، پیوسته سیماو جلوه بهرگی بگوړپت، کهوته خواستنه وهی تفه نگو خه ریته و ئەو که رهسته سه ربازیانه ی که دیمه نی پیاوکوژتیکی ده ده نی! رانکو چۆغه یه کی مه ره زی په نگ پووشی له بهر کرد، دوو هه وری سووری له سه ری نا، هه تا چۆکان خو ی هاویشته نیو به له کیچی مه ره زی به گولینگان، نیو تۆبه پشتینی کهر نه کی سه پی گولپه مه یی له پشتی هالاند، خه نجه ریکی ده سک سه پی پشکه زیوی له بهر پشتینی راکرد، ته سپیخیکی ده نک گه وده ی تیها لاند، نه گوستیله یه کی زپری گه وده ی له په نجه ی کرد، نه گه ر چه کو ته قه مه نییه که ی نیشانه ی پیاویکی شه پرکه ری وینا ده کرد، ئەو نه نگوستیله یه ش نیشانه ی پاره داری و خواره یی پیشان ده دا. ته راشیکی

کردبوو، پروومەتی، کێچ خلیسکی لێدەبرد! دوو خەریته فیشەکی لە پشتی بەستو دوو خەریتهشی راستو چەپ لە شانی کرد.

تفەنگێکی پەڕەشووتی تەیارەشکێنی لە شانی کرد، پاکەتە جفاریەکی غازێو شقاتەیهکی لە گیرفانی نا، دوورینی بە ملی خۆیدا شۆڕکردووە سەر سینگی. باپیر، زمانە فریودەرانهکی چەندە پاراو و کاریگەر بوو، بۆ گۆڕینی رۆالەت و کەسایەتیشی، وا خۆی گۆڕیبوو داکو باپیشی نەیان دەناسییهو! زۆر قسە هەبوون کە دەیزانی دەرپەراندنیان گومان دروست دەکەن، پیش ئەوێ لە زاری بێنە دەری، بە مەڵاشووی دەیگرتنەو!

ئەو کەرەستانە هەر هەمووی لەلای برادەرەن بە ئامانەت وەرگرتبوون چونکە باپیر شوڤیری لۆری بوو، ئەو شار ئەو شاری دەکردو بە زۆری پانتۆری ئەفەندی دەپۆشی، بەس بۆ فریودانی بەرامبەر، ئەو پۆژە ئەو هەموو جلپەرگ و تروتفاقو کەرەستە جەنگییە بە خۆیەو کردبوو، ئەوانەش، رۆالەتی پیاو کوژێکی پیشەیی و مەعلانی پیتی بە خشیبوو!

هەرچەندی تەماشای باپیرت دەکرد، ناگری لێدەباری! لەو بالاو قەڵەفەتی، جیتی درهه مەکی بە دەرەو نەبوو، هەمووی چەکو نەسبایی جەنگی بوو. بەهۆی رەختو قرتەو ئاوەزێنان، هەر لە دوورپا بریقەیی دەهاتو دەبریسکایەو. بەو خۆقایشپێوەکردنەو، شیوازی تفەنگ لەنیو دەستگرتنەو، پیاو نەبوو لیتی نزیک بێتەو! بە زمانی جەستەو چاوسوورکردنەوێ بە خەڵکی دەگوت: دێدەن لە پێشم! ئەوێ لە مەللی خۆی زیاد نییه لێم دوور بکەوێتەو! لەو کاتە گەشت، تەواوی منداڵە ورتکەیی ئەو گوندەیی بە دواي کەوتن، دەتگوت عەجباتی، یان تەنێکی نامۆ پرووی لە گوندەکیان کردووە! هەموو وایان

[illegible]

نوکیان لە لای خواری بۆ و قەوانەکان لە لای سەری بن! باپیر بۆ ئەوەی تەریق نەبێتەو: ئەو شەوی بۆ شوێنێک دەچووم، تاریک بوو نەمدیو.

بەرلەوێ بەجێتە مائی بەلقیسی، نامە خێل گەیشتبووێ، بە بەلقیسی گوتبوو، ئەمن لەو دیووی رادەکشیم، هەرکاتێک باپیر گەیشتە جێ، ئێو قسە ی خۆتان تەواو بکەن! باپیر لە منداڵەکانی پرسی: پوورم لە مائی بەلقیس خانیه، مائی نامە پێشان دەدەن؟

لە دەرگای حەوشە مائی بەلقیسی وە ژوور کەوت، ئەوێ نەتەوێ بەتوندی نێو قەدی تەنگە کە ی گرتبوو و لە حەوشە بە چاشمیشی لە هەر چوار دەوری خۆی رادەما، وەک ئەو وەابوو ئەو کەسە دیووی بیکوژی، لە یەک لەو ژوورانەدا بێت، ئاوا ئامادەو لە سەر پێیه! ئەوێ نەتەوێ بەتوندی و لە ناکاو هەڵدەسوورپا و دادەسوورپا، وێنە یەکی خولە پیزانە بە خۆی داوو، چەرخی لەی دەدا، مێش حەدی نییه پێیه وە بنیشی! سەرنجێکی درۆزانە ی دایە هەموو پەناو پەسیوێکی ئەو مألە، نەبادا بۆی لە کەمین بن!

بەلقیس کاتێک ئەو پیاوێ ئاوا بێنی گوتی: بیسمیلا! ئەو پیاوێ زەرێکی بە نێو چاوانییه و یه! لە لایەکی دیکە شەوێ ئومیدی بۆ پەیدا بوو، ئەو کەسە بە دوا یه وە عەبدالە، بە پیتی خۆی هاتۆتە بەردەستی!

باپیر، لە هەموو ئەو پیاوانە ی داوا یان لە بەلقیسی کردییه میردیان پێبکاتەو، زەلام کوژتر دیار بوو! کوخە یەکی درۆینە، وەک ئاگادار کردنەوێ خاوەن مال، بۆ کرد، قورگی خۆی ساف کرد، دوو جار بە دەنگێکی بەرز ی نێرانە گوتی: مائی! مائی! کئی لە مألێیه؟ ئەری میوانی رادەگرن؟ هێندە بە هەستیاری پێی لە سەر زهوی دادەنێ دەلێی دیو جامە ی پێیه و دەجێتە

پاریزی که‌وان! به‌لقیس به‌ده‌نگیکی مئینانه‌و گفتولفتیکی شیرین وه‌ک
خانه‌خوئییه‌کی خانه‌دان فەر‌مووی له‌باپیر کرد بۆ ژووری. باپیر خه‌ریکه‌له
خۆشیاندا بالّ بگرئ. به‌لقیس، وه‌ک ریتلینانیک، هه‌رچه‌ندی ده‌ستی را‌داشتو
به‌د‌ره‌قه‌ی کرد بۆ لای سه‌ره‌وه‌ی ژووره‌که‌ بچئ و دابنیشئ، به‌لام باپیر خۆی
وه‌ک دووژمنداریک ده‌ن‌واند، بۆیه‌ نه‌چووه‌ لای سه‌ره‌وه، له‌ به‌رامبه‌ری ده‌رگای
حه‌وشه‌ی دانیش‌ت، وه‌ک ناماده‌بوون بۆ هه‌ر نه‌گه‌ریک!

به‌لقیس زۆری به‌خه‌ره‌اتن کردو لئی پرسی: کاکه‌ زه‌حه‌مت نه‌بئ پرسیاریک!
ئه‌ویش گوتی فەر‌مووا ناوی به‌ریت! گوتی: باپیرم. به‌لقیس گوتی: نه‌گه‌ر
ئه‌من هه‌یج بزانه‌م، نه‌تۆ ئه‌و باپیره‌ی پاسپارده‌که‌ت ناردبوو؟ ئه‌ویش سه‌ریکی
بۆ له‌قاند، یانی به‌لئ!

پاکه‌ته‌ جفاره‌ غازیه‌ بره‌قه‌داره‌که‌ی ده‌ره‌ینا، جفاره‌یه‌کی به‌ ناگرکردو
پاکه‌ت و شقائه‌که‌ی له‌ ته‌نیش‌ت تهنه‌نگه‌که‌ له‌ پیشه‌خۆی له‌سه‌ریه‌ک دانا.
به‌و ده‌سته‌ی که‌ ئه‌نگوستیه‌له‌ زه‌ره‌ گه‌وره‌که‌ی تیکردبوو، جفاره‌که‌ی بۆ زاری
ده‌برد. له‌گه‌ل هه‌ر مژیک، دوک‌لۆ درۆ به‌یه‌که‌وه‌ له‌ زاری ده‌هاتنه‌ ده‌رئ و وه‌ک
کشته‌کی ره‌شه‌له‌کی دوعایان، تیکده‌هالان!

هاتنه‌ سه‌ر ئه‌سلئ قسان. هه‌ندیک داواکاری و مه‌رجیان بۆ یه‌کتری باس
کرد. باپیر، به‌هاریکی له‌و ژووره‌یدا سازکردبوو، نه‌بیسته‌وه! قه‌رسیل و گیای بۆ
به‌لقیسی هه‌ینابووه‌ چۆکان! دیاربوو هیواکانی به‌لقیسیش له‌ چاوانی باپیریدا
په‌له‌ی دابوو! تا له‌و دنیا وێرانو به‌ قورئ گیراوه‌یدا ده‌ژیم، گیرۆده‌ی ئه‌و
په‌یمانه‌م به‌خۆم داوه‌، نه‌گه‌ر قه‌تاو قه‌ت له‌ سینه‌ری خاتره‌میش دانه‌نیشم!
مه‌گه‌ر لی‌ره‌ به‌دواوه‌ خودا ده‌رگایه‌کم به‌ روودا بکاته‌وه! باپیر، ده‌ست له‌سه‌ر دلّ،

له چاوه‌روانی دوا برپاری به‌لقیسی، جگهره‌ی به جگهره داده‌گیرساند! داواکاری به‌لقیسی ته‌نھاو ته‌نھا یه ک قسه‌یه: کوشتنه‌وه‌ی بکوژی می‌رده‌ک‌یه‌تی! باپیر هه‌ستایه سه‌رچوکان، سویندی خوارد ته‌گهر بچیتته حه‌وت ته‌به‌قه‌ی ئاسمانی، له‌سه‌رپشتی هه‌وران بخه‌وی، ده‌یه‌نمه‌وه خواری! حه‌وت روحی ده‌به‌ردابن هیچیانی پی ناهیلّم! حه‌وت عه‌شیره‌ت له پشتی بن، پیاو نه‌بم ته‌گهر وه‌کی گورگی نیو می‌گه‌له‌مه‌ری به‌نیویان نه‌که‌ومو که‌لوکرو میان نه‌که‌م! با که‌س به باپیر بانگم نه‌کات! ئینجا هه‌ندیک کوشتنی خه‌یالی بو‌گێرپایه‌وه، که چون هه‌ر ده‌کوژی و ناشیانشار ته‌وه! جار وا هه‌بوو هی‌نده‌ی زیاد پی‌وه‌دنا، هه‌ر به‌خوی زه‌رده‌یه‌کی بو‌ دروکانی ده‌هاتی! به‌لقیس ناوی بکوژو جی و ری پی بو‌ باپیری به‌یان کرد. دیاربوو باپیر، به‌هوی ته‌وه‌ی شو‌فیری لورییه‌و هه‌موو شو‌نییک ده‌جی و وه‌ک گه‌ریده‌یه‌ک ده‌گه‌رپی و گه‌راوه، که‌می‌ک شاره‌زایی له‌و شوینه هه‌بوو.

به‌لقیس، وه‌ک خه‌مخورییه‌ک بو‌ته‌وه‌ی کاره‌کی به‌سه‌رکه‌وتویی نه‌نجام بدا، گوتی: زور ئاگاداری خۆت به، چونکه ته‌و پی‌اوه‌ی بو‌ کوشتنی ده‌جی، دوو براو سی ئاموزای خوی له‌گه‌له. باپیر، زه‌رده‌یه‌کی دروژانه‌ی بو‌ کرد، بی‌نه‌وه‌ی بیر له قسه‌کی بکاته‌وه: ته‌گهر نه‌تو مه‌یلت له‌سه‌ری هه‌ر پی‌نجیان ده‌کوژم! به‌لقیس گوتی: پی‌نج نین، شه‌شن! باپیر گوتی: کوپه‌ خوی ده‌کرد نو که‌س ده‌بوون، نه‌من ته‌و ری‌گی‌ای هه‌ر ده‌کوتمه‌وه، ماندوو یوونه‌کی هه‌ر ده‌که‌م، بو‌ من جیاوازی چی هه‌یه؟ جگه له چه‌ند فیشه‌کیکی زیاتر! چه‌یه‌کیکی بکوژم، یان شه‌ش که‌س؟! ما به‌لقیس تکی لی‌بکات که له یه‌ک که‌س زیاتر نه‌کوژیت، ته‌ویش بکوژی می‌رده‌ک‌یه‌تی. که‌وتبووه بن باریکی خه‌مان، ده‌ترسا باپیر قه‌ساب‌خانه‌یه‌کی وا دروست بکات، باب بو‌ نه‌وه‌ی بگێرپیتته‌وه! گونا‌هی

ئەو قەتل و قیتالە بکەوتتە ئەستۆی بەلقیسی! بەرلەوہی باپیر مالتاواپی
 بکات بە زەرەخەنیکەوہ گوتی: بەلقیس خان! دواى ئەوہی ئەمن ئەو کابرایەم
 لە لەوہپرکردو روحم لەسەر خواى کردەوہ، ئەتۆ لە برى ئەوہ بە نۆرەى خۆت چى
 بۆ من دەکەى؟ وا چاکە لە ئیستاوہ قەولو قەرارى خۆمان بېرپننەوہ! بەلقیس
 گوتى: دەتکەمە سەردارى مالتە کەم وەرەوہ سەر مالتى، چوزانم ھەرچى ئەتۆ
 بلیسى! باپیر کە بینى ریزی سوارە^(۱) گوتى: ئەمن زۆرم رق لە درۆیە، بۆیە
 نامەوئ لیتی بشارمەوہ یان درۆت لەگەڵدا بکەم، ئەمن ژنۆ مندالم ھەيە،
 دەتوانم ھەر ھەفتەى لە لای یەکیکتان بمینمەوہ! بەلقیس گوتى: پیرەژنە کە
 ھەموو شتیکی لە بارەى تۆوہ بۆ باسکردووم، بۆیە ئەمنیش پیمخۆشە مالتە کەم
 تیک نەدەم و لەسەر جینگاو ریگای خۆم نەجوولیم، بۆ ئەوہى کورەتاقانە کەم
 بە جوانی پەرەوہدەو گەورە بکەم، خەلکی ئەو گوندەش زۆر ریزم دەگرن، ھەر
 بە بەلقیس خان بانگم دەکەن. بۆ مێردکردنەوہش کە سوکارم ئازادیان کردووم،
 چونکە دەزانن مەرجه کانی من بۆ ئەو کەسەى مێردی پێدەکەمەوہ، ھیندە
 قورسە، بە ھەموو کەس ناکرێن. دواى ئەوہى ئەتۆ ئەو خۆنەم بۆ دەستینەوہ،
 دلتیام دەبیە جیی متمانەى کە سوکارم، ریزیکی شایستە بە خۆت لیدەگرن.
 بەو پیاوہت دەزانن کە ببیە سەردارى من. باپیر دەستى دایە تەنگەکەى و
 مالتاواپی لە بەلقیس کردو دلتیای کرد نایەلئ بگاتە نیەتى پەمەزانئ، یان
 سەرى خۆى لەسەر دادەنئ یان کورتەک و شەروارى خۆنواپی کابرای بۆ
 دینیتەوہ! لەسەر عەتەبەى دەرگەى ھەوشەى، گورگە ناوړپکی لە بەلقیسی

۱. ریزی سوارە: لە یاری (سپۆزکانئ و ئۆپزکانئ)وہ ھاتووە. کینایە بە کەسى
 زال و براوہ لە کێشە و بابەتیکدا بەسەر بەرانبەرەکیدا.

دایەووە سەرینکی بۆ لەقاند، یانی، چاوەڕێ بەو بمبینە! باپیر هەر لە گوندی
وهدەرکەوت، کەیفە کەرانیە کە هەموو گیانی داگرت، کە ئەکە لەی سەرکەوتن
کەوتبووە میشکی، دەستی لە بن گوێی ناو دەستی بە گۆرانی گوتنی کرد، لەو
ناقارە چۆلەیی باش بوو کەس گوێی لێنەبوو، لاوک، حەیران، قۆریات، عەرەبی،
بەستەیی شای و گۆرانی و هەموو شتێکی دەگوت!

کاتیەک باپیر گەڕایەووە مالتی، بۆ ژنە کە ی جینگای سەرسوورمان بوو کە
مێردە کە ی بەو چەک و کەرەستە سەربازیانەووە بینی، کە بۆ یە کە مەجارە ناوا
خۆی لە فیشەکاندا زەرد بکا! ناخ و ئەو هەزار جار گوێی لە خۆی خۆی بوو
کە دەستێک کۆنکانی نایلۆنی ئەسڵیم پێ لە هەزار تەفەنگی چاکترە! ئەو،
هەرکەسیک تەفەنگی هەلگرێ قوماڕشی لە گەڵ ناکات و دەلێ تەفەنگ ئیشی
شەیتانیە توخوا لایبە! بە سەرسوورمانەووە گوتی: ئەیهەرۆ باپیر ئەو خێرە، ناوا
خۆت لە فیشەکاندا زەرد کردووە؟ ئەتۆرقت لە پشتینی، ئیستا دەبینم خۆت
قایشپێچ کردییه! کۆرە خۆ ئەتۆ نازانی تەفەنگی سوارکە ی! ئەتۆ ئەتەدەگوت
رقی ئەو دنیا یەم لە تەفەنگییه! ئەو ناترسی شوان تەفەنگە کەت لێبستینن؟
خۆ بە مستە پارەکی لە بن دەرنایە ی! ناکا بۆرە سەمگرتنی ئەو هەموو ئەسبابەت
وەرگرتن؟ باپیر بە قسە یەکی ناوە خەندار گوتی: سەبر و ئازامەت هەبێ ئافەرەت،
ئینشاللا ناکاتە سەری نیەتی پەمەزانی، دەزانی ئەو کەرەستە ی سەربازیەم
بۆچی بوو! ژنە کە ی بیئەو ی لێی تیبا گوتی: دە ی، خێردارە ئینشاللا با
بزانی، باپیر سەبەندی مێردمان، چی لە بن سەرییه! ناکا بۆ چیشتی جێژنی
نێرییه کتویمان بۆ راو بکە ی!

سەل لە سەر کەس راووەستێ، کۆتایی زستانی و سەرەتای بەهاریه، لە

دهرهه بارانیکی سه ربه کراوهی به ته زرهه دهباری، هیئنده به توندی دایده کا، گوئسوانه و سه ربانه کان داده کوتی، وه ک توژ له سه ربانه کان هه لبستی! هه رکه س له بهر خویه وه سه لاواتیک لیده داو دهلی: خواجه بیئافات بی! باپیر له سه ر جیگا که ی گینگل ده داو خه و له چاوه کانی میوان نابی، زوو زوو که له کان ده گوری، نوقمی خه یالان بووه، که چۆن له گهل به لقیسی له بن لیفه و دۆشه کی قه دیفه تیک ده هالی و چیژ له هه موو شیوه کانی جووتبون وهرده گری! سه ر له سه سه رینیکی کورکه چینی، لیو له سه ر خالی گه رده نی، دهر دینی جووته شه مامه کانی پووسته م به گی، دم به گو می له زه ته وه ده نی هه تا هه لدین نه ستیره کانی له پاش پیلوویه!

خه لک له میژه کرخه و بوون، به لام باپیر له بهر فکرو خه یالان بو دوزینه وهی رینگا چاره یه ک که دلی به لقیسی رازی بکات، خه وی لی پوئیوه. له هه موو نه و چیروکانه ی به دلیدا دین، ته نها یه کیان ده بوو بکری به حه قیقه ت. پیشان باپیر، هه میشه پنی خوش بوو گویی له رمبه ی باران بیت، وه لی نیستا به پیچه وانه وه، حه ز به بیده نگی ده کات بوئه وهی خه یاله کانی په رت نه بن. هه ولده دا نه و مه ودا نه فسانه ییه ی له نیوان خه وزو راستیدا هه یه تیکبشکی نیئتو بیکات به واقع. هیشتا بو خویشی له سه ر شتیک ساغ نه بوئه وه، چونکه بیروکه یه کی دیاری کراوی له پلانداییه نیشی له سه ر بکات. هه میشه له بهر خویه وه وه ک ورینه بکات: ده بی پلانیکی وا دابرژم که مکه س له وه پیشتر بینییتی و بیستی تی! ئیدی نه و چهند رۆژانه، بو شاییه کی تاقه تپروو کین له نیو خه یالی جه نجالی باپیر دا بوون، سه دان بیروکه ی به میشکدا تیپه رده بوون!

باپیر به هو ی پیشه و کاره که ی، به به راورد له گهل خه لکی ده ورو به ری،

چاوکراوە‌تر بوو. ئەو، وەک گەڕێدە هەر رۆژە لە شوێن و لە شارێک باری بارده‌کردو دادەگرت، بۆیە کێشە‌ی شارە‌زابوونی نە‌بوو. لە زۆربە‌ی شوێنە‌کانیش ناسیاوی هە‌بوو. دوا‌ی سۆراغ بۆ شوێنی نیشتە‌جێی بکوژی مێردی بە‌لقیستی، وە‌بیری هاتە‌وه‌ که‌ برادەرێکی لە‌و گوندە‌دا هە‌یە، ئە‌وه‌ش ئومێدبە‌خس بوو بۆی، که‌ ئە‌و برادەرە‌ی هاوکاری بکات بۆ دۆزینە‌وه‌ی. لە‌ دوا‌ییشدا هەر وادەرچوو، لە‌ رێی ئە‌و برادەرە‌یه‌وه‌ دەرگای جێبە‌جێکردنی پلانە‌کە‌ی بۆ خرایە‌ سەر‌پشت، چۆن لە‌ زە‌ینی خۆ‌یدا دا‌پرشتبوو، موو بە‌ موو بێ‌زیاد و کە‌م، بۆی جێبە‌جێ بوو.

بەر‌له‌وه‌ی بگاتە‌ گوندی، کە‌مێک لا‌رێ بوو بۆ کاری پێ‌ویست. رێ‌ویه‌ک لە‌نیو ئاودرێک دەر‌پە‌ری، با‌پیر دلی خۆش بوو بە‌وه‌ی که‌ رێ‌ویی هاتۆتە‌ سەر‌ پێ، که‌ دە‌لێن ئە‌گەر لە‌ کاتی سە‌فەر‌کردن رێ‌وی بێ‌تە‌ سەر‌ رێت، ئە‌وه‌ خێرت دێ‌تەر‌ پێ و سەر‌کە‌وتوو دە‌بێت!

گوند بە‌ گوندی تێپەر‌اندو دە‌شتە‌کانی بە‌دوا‌ی خۆ‌یدا بە‌جێ‌هێشتن. نوقمی خە‌یالە‌کانی بووبوو، لە‌بەر‌خۆ‌یه‌وه‌ دە‌یگوت: هەر‌ خوا بکات ئە‌و برادەرە‌م لە‌ مأل بێ! خۆ ئە‌گەر لە‌ مأل نە‌بێت رێ‌سە‌ کە‌م لێ‌دە‌بێتە‌وه‌ خوری و دووبارە‌ لە‌ نووکە‌وه‌ دە‌بێ دە‌ست پێ‌بکە‌مە‌وه‌و رۆژێکی دی‌کە‌ بێ‌مە‌وه‌! کوا ئە‌و دەر‌نگە‌ش بە‌و زووه‌ی رادە‌گات!

خۆ‌ی گە‌یانده‌ گوندی، پرس‌یاری مالی برادەرە‌کە‌ی کردو دۆ‌زیه‌وه‌، دوا‌ی هە‌وا‌پرس‌ی و بە‌خێره‌ینان، خانە‌خۆ‌ی رووی کردە‌ با‌پیری و بە‌و هاتنە‌ کتو‌پرە‌ی، سەر‌سوور‌مانی خۆ‌ی بۆ بە‌یان‌کرد. ئە‌و‌یش تە‌وا‌وی چێ‌روکی پلان و ئامانجی خۆ‌ی وردو بار‌یک بۆ گێ‌را‌پایه‌وه‌. خانە‌خۆ‌ی گوتی: ئە‌و کە‌سە‌ خزمی ئێ‌مه‌یه‌و هەر‌ دوا‌ی ئە‌و پیاوکوشتنە‌ پە‌نای بۆ ئێ‌مه‌ هێ‌ناوه‌. ئێ‌ستا لە‌ خانووییکی خرا‌پی

ټيمه دا ژباڼيکي کوله مهرگي نه مرو نه ژي دهبه نه سهر، نه و زستانه، به هوې بارانباريني زوره به درده وام دلپه يان هاتوه. به هر حال نه و پلانه ي داترشتوه زورم به دلييه، ټيمه ش ناسووده دهبين له و دلپه اوکټيه رزگارمان دهې، ناخو که ي دهېکوژنو تولي لیده که نه وه. دلنيابه يارمه تيسده رت دهېم، چونکه بو خودي خوښي نه وها باشتره. باپير گوتي: هر نه و ونده ي سه خته هه تاوه کو زمانم دهېگاتي. مندالتيکيان نارد بزنان له ماله يان نا، منداله که گه رايه وه و گوتي: له مزگه وتييه نوژني به جه ماعه ت بکات. نه و له دواي پياو کو شتنه که بوته نه هلي مزگه وتو جومعه و جه ماعه ت. ناخر نه وانه ي زور به خوښساردي که سينک ده کوژن، له دواييدا روو له خوداپه رستي ده که نا!

دواي نوژن، باپيرو خانه خوښه که ي چوون بو مالي کابري. زوري به خيره ينان و يه که م پرسياياري له خزمه که ي نه و هېو ده ستي بو باپيري راداشتو گوتي: نه و براده ري نانا سم! باپير دهره تي نه دا خانه خوښه که ي بيناسيني، ده ستي له سهر سينگي خوې دانا: نوم باپيره، بو کو شتنی تو هاتووم، به لام راستيت ده وي مريشکي کيشم پي له ناو ناکري و نازانم تفهنگي سوار بکه م! باپير، هر چه نده له جلويه رگو رنګورواله تي زور ده ستي پي سپي دياربوو، به لام زماني شتيکي ديکه بوو، هر زوو، باوه ري ته واري به رامبه رکه ي به ده سته ينا. نه و يش به زهرده خه نه يه کي ساده و اتادار ليي رواني و گوتي: ياخوا به خيري تي بکوژي من، نه ي بو تفهنگيک، ده مانچه يه ک، خه نجه رنګ، شتيکت پيني ه؟ بوو به پيکه نين. باپير گوتي دلنيابه ته مهنت دو سه د سال ده بيت، نه گهر من بکوژت بم، چونکه به ژبانم تفهنگم نه بووه و رقيشم له تفهنگه، به لام مالي دل م به قورپي گرت، هه موو کاريکي به پياوي ده کات! حه زده که م له وه دلنيابي

که من راسپێردراوم تۆ بکوژم، تکایه باش گویم لیبگه و بیری لیبکه وه، نرخى کوشتنى تۆ کهم نییه، ئەویش به دهستهینانى جوانترین شۆڕه‌ژنى ناوچه کهیه که خه‌لک قورایى بۆ ده‌خۆنه‌وه و خۆیان داوینه سهر نووکی چه‌قۆی! ژنیک به‌وه هه‌موو جوانییه، وه‌ک گه‌وه‌ریک خۆی کردۆته نرخى کوشتنى تۆ! تا به‌لقیس نرخى کوشتنى تۆ بێت، ئە‌جەل له‌ بناگوێته! ئیستا سووتاندنى ئە‌و کارت و نرخه له‌ ده‌ستى خۆتدايه، ده‌توانی بیهێڵیه‌وه هه‌موو کاتیک دێ‌وه‌زمى مه‌رگ له‌ به‌رده‌رگات پێکۆڵ ده‌کات، ده‌شتوانی له‌ سهر خۆتى لا به‌ری و به‌ناسوده‌یی بژی. جا، ئە‌گەر به‌ قسه‌ی بۆ خۆت ده‌که‌ی ئە‌من پلانیکم هه‌یه که بۆ هه‌ردوو کمان به‌سووده، هه‌م من به‌ ئاواتى دلى خۆم ده‌گه‌م هه‌م ئە‌تۆش سهرت سه‌لامه‌ت ده‌بیت! بکوژیش هه‌موو له‌شى بۆ کردبوو به‌ گۆی و نێوه نێوه ده‌یگوت: به‌لى، باشه، وایه . باپیر گوتى: ئە‌و کاته‌ی ئە‌من به‌لقیسم ده‌ست ده‌که‌وى، یانى مه‌سه‌له‌ی کوشتنى تۆ کو‌تایی هاتوه!

دواى ورده‌کارى پلانه‌که، هه‌ردوولا به‌وه پازى بوون به‌یانی که سیوادی دا، پلانه‌که جیبه‌جى بکه‌ن. ئە‌و به‌یانیه، ئە‌وه‌ی گیانی له‌ده‌ستدا ئە‌و گیسکه‌ بوو که کوژرایه‌وه، بۆنه‌وه‌ی کورته‌کو شه‌روارى بکوژی هاوسه‌رى به‌لقیسی له‌ خۆینه‌که‌ی وه‌ربده‌ن. ئە‌وه‌ی کارى باپیری پاهى ده‌کرد، به‌س ئە‌و کورته‌کو شه‌رواره به‌خۆینه‌بوو!

براو ئامۆزاکانى به‌ خه‌مبارى گه‌رانه‌وه‌ گونده‌که‌ی خۆیان. هه‌والى کوشتن و شارده‌وه‌ی ته‌رمى بکوژی مێردى به‌لقیسی وه‌کو ئاگرو پووشوو به‌ ناوچه‌که‌دا بڵاوبۆوه. بکوژیش سه‌رى خۆی هه‌لگرتوه‌و رو‌یشتوه‌و بۆ ورمى و ته‌وریزى.

به‌رنامه‌که وه‌ک باپیر دا‌پرشتبوو جیبه‌جى کرا. باپیر کورته‌کو شه‌رواره

به خوښه کهي له بوخچه يه ک گرځداو به گوټکي گوبالي سهرشاني هه ليواسي و
 که وته پړي. له خوښي سهرکه وتنې پلانه کهي رڼگا خوې له بهرناگرې ۱ بو شه وي
 گه يشته وه مالي خوښان، بوخچه ي له کاډيني شاردوه. نه وشه وه له خوښي نه وي
 به ياني به لقيس خوې له قه بهر ده کاتو به ناواټي خوې ده گات، چرکه ساتيک
 خه و نه چوه چاوه کاني. به ياني تفه نگو خه رسته نامانه ته کاني له خوې به ستاو
 سي پاکه ت فيشه کي له پيشه وه ي خه رسته که ده رښناو به جيپ هشت. به ره و
 مالي به لقيسي بالي گرت. له گهل وه ژورکه وتن له هه ساري مالي به لقيسي، نه و
 بوخچه يه ي به لووله ي تفه نگو که يه وه هه ليواسي بو، به فيزه وه بوخچه کهي وه کو
 ديار يه ک فرځدايه به رده مي، نه و يش به په له و به تاسه وه کردي ه وه. له گهل چاوي
 به کورته کو شه رواړي به خوښ که وت، شاگه شکه بو، له خوښيان فرميسکو
 پيکه نين، شادي و خه م، له سيماي نه بله قې به لقيسيډا ده خوښ درانه وه، ناخيکي
 قوولي هه لکيشاو گوتي: خوږگه که س که سي نه ده کوشت! باپير نيوه نيوه
 ده ستي له خانه چوله کاني خه رسته کهي ده داو ده يوست سهرنجي به لقيسي
 بو شوښ پاکه ته فيشه که کان رابکيشي. په نجه کاني به ناماڅه ي ژماردني نه و
 سي پاکه ت فيشه کهي که گوايا بو کوشتنه که ته قاندووني، ده يوست وا له
 به لقيسي بگه يه نې پازده فيشه کي له کابراي داوه! به له خوښايي بووني که وه گوتي:
 به هوې سهر ي نيه تي ره مه زاني په له م کرد له کوشتنه که، چونکه خواي گه وره
 فرمويه تي: له ره مه زاني کوشتن هه رانه! به لقيس له گهل هه لته کاندني
 جله خوښناوييه کان، هه لده په پري. هه ر زوو که له بابيکي بو باپيري کوشته وه.
 نه يده زاني به چ رابگات، کيسه خه نه يه کي بو ده ستو پي گرت ه وه، کراسيکي
 سووري زه ماني بوکيني له بهر کرد، ده يوست نه و شتانه ي تاوه کو نيسي شرم

بوو بۆ میڤرد کوژراوینک، هه موویان به سه‌ریه که وه بکات. ناخر به حیسابی
خۆی به دوو سه‌ران له خوشیدابوو، سه‌رکیان تۆله‌ی میڤرده که‌ی کردۆته وه
سه‌ره که‌ی دیکه له ته‌نیاییه که‌ی کوژهدا پرزگاری ده‌بیتو میڤرد ده‌کاته وه!
دوای نانخواردن، باپیر و به‌لقیس یه‌ک له یه‌ک به‌په‌له‌تر! به‌چاویانه وه
دیاریوو که ده‌یانه‌وێ بۆ ته‌وشه وه هه‌موو شتیک ته‌واو بکړی. نوێژی شتوان
باوک و برای به‌لقیسی له‌گه‌ڵ مه‌لای ناوه‌دانی و دوو شاهید، به‌لقیسیان له
باپیری ماره‌کرد. به‌لقیس قسه‌کانی په‌رتو بلّاو هه‌مه‌جۆر بوون، تیکه‌له‌یه‌ک
له خوشی و نیگه‌رانی: ئای خوایه! نرخ‌ی ئاسووده‌یی زۆر گرانه به‌کړین
نایه، نه‌وه مړۆقه‌کانن ده‌بۆ بۆ یه‌کتری دا‌بینی بکه‌ن. ئاسووده‌یی له دله‌وه
هه‌لده‌قوڵی، شت نیه له دوو‌کاندران بیکړی. نه‌وه‌ی چال بۆ که‌سیک هه‌لقه‌نی
بۆ خۆی تییده‌که‌وێ!

باپیر به‌ هۆی درۆو ساخته‌کارییه که‌ی، به‌دریژایی سێ سال پینکه‌وه ژیان،
ده‌یزانی شتیک له په‌مزو رازی ترسناک به‌پێوه‌یه، نه‌ورۆیان سبه‌ی، ناگه‌ر له‌و
به‌خته‌وه‌رییه به‌رده‌دا. له‌ترسی ناشکرا‌بوونی درۆیه که‌ی، قه‌ت رۆژیک وێژدانی
ئاسووده‌ نه‌بوو و به‌ خاترجه‌می دانه‌نیشت! زۆر جار له ناخه‌وه ده‌یگوت: تا درۆ
وێرانمان نه‌کات هه‌ست به‌ چێژو جوانییه‌کانی راستی ناکه‌ین! هه‌میشه له‌وه
ده‌ترسا نه‌و سه‌رکه‌وتنه‌ی هه‌موو بوونی به‌لقیسی دا‌گرتبوو، زوو به‌په‌وته‌وه‌و
شه‌رابی کامه‌رانی لێ قه‌لب بییته‌وه، نه‌و کاته کێ ده‌زانێ نه‌و خوشه‌ویستی و
متمانیه‌ ده‌بیت به‌ چ رقیکی ماله‌وترانه‌را!

له‌ دوای سێ سال پینکه‌وه‌بوون، به‌لقیس هه‌رکات بیری ده‌کرده‌وه‌و به
ناوه‌خۆیدا رۆده‌چوو، به‌راوردی له‌ به‌ینی نه‌و کاره‌ی گوايه باپیر بۆی کردووه‌و

ناکاره دزیوه‌کانی ده‌کرد، نیگه‌ران ده‌بوو به‌وهی باپیر که دنیا زۆر تاریک ده‌بیئت شه‌وان ناویرێ بچیتته‌ ده‌ری، ساخته‌چیتی و درۆو ترسنوکی و زمانلووسی بیکردارو هه‌موو نه‌و خه‌سله‌تانه‌ی به‌ درێژایی سی‌ سالان له‌ باپیری بینیبوونی، تیکی ده‌بردنه‌وه‌و لیککی ده‌کردنه‌وه‌و ده‌یخستنه‌ سه‌ریه‌ک، نه‌ده‌چوه‌ نه‌قلی پیاوێک هه‌لگری نه‌و په‌فتارانه‌ بیئت، وه‌فا به‌ لێنی خۆی بکات، جیی باوه‌ر نه‌بوو، نه‌تۆ بلیی باپیر بتوانی مریشکیک له‌ ناو بکات! بۆیه هه‌موو جاری ده‌یگوت: خواجه ناخیری خیر بیئت، هه‌رچه‌نده تازه هیچی تیدا نه‌ماوه، نه به‌شی خێرو نه به‌شی شه‌ر بکات! دواتر له‌ بن لوتیه‌وه ده‌یگوت: ئای نیمه‌ی ژن چه‌ند ساویلکه‌و به‌دبه‌ختین! به هه‌موو درۆیه‌کانی پیاوان باوه‌ر ده‌که‌ین!

له‌وه‌تای زانیویه‌تی له‌نیۆ هاوڕیکانی پییده‌لێن باپیر سیبه‌ندی، تا ده‌هات به‌ کردار نه‌وه‌ی زیاتر تیدا ده‌بیندرا. دیاربوو له‌ گوندیش به‌و له‌قه‌به‌یان زانیبوو، نه‌وانیش له‌ پاشمله‌ پێیان ده‌گوت باپیر سیبه‌ندی. هه‌رکاتیکی باپیر گوئی له‌ قسه‌ی به‌رزو نرمی به‌لقیسی ده‌بوو، گوئی قولاغ ده‌کردو وای مه‌زنه‌ده ده‌کرد، درۆیه‌که‌ی لی‌ ناشکرا‌بووه. له‌ کۆتاییدا نه‌و‌پۆژی لێی ده‌ترسا، تووشی بوو! دیاربوو کابرای بکوژ، سی‌ سال زیاتر نه‌یتوانیبوو به‌رگه‌ی دووری و ژیا‌نی سه‌ختی ئیروه‌نه‌وی بگری‌تو له‌ شاره‌کانی ورمی و ته‌وریز دوور له‌ که‌سوکاری بریست، گه‌راوه‌ته‌وه دیوی گه‌رمی‌نی و ده‌نگۆی به‌ زیندوومانه‌وه‌ی، وه‌ک ناگرو پووش به‌ ناوچه‌که‌دا بلا‌یو‌وه‌و نه‌و زار نه‌و زاری ده‌کرد.

باپیر له‌ ژووری خه‌ریکی ته‌راشی ریشی بوو. له‌ناکا وه‌ک هه‌وره‌تریشقه، گوئی له‌ ده‌نگینک بوو پر ئیش و مه‌ترسیدار! هه‌ناسه‌ی خۆی بۆ راگرت، چاوی نه‌ده‌ترووکاند، به‌حه‌په‌سانه‌وه گوئی بۆ نه‌و ده‌نگه‌ راگرت‌بوو، یه‌ک به‌ده‌نگی

خۆی دەقیقێژاندا! هەنووکە هەستی بە ژانی ئەو درکە کردبوو، کە سێ سالی بەر لە ئیستا چەقیوەتە پێی. گوێی لە بەلقیسی بوو بە کۆمەلیک قسە ی تیکەل بە دادو فیغانو گریان، هەتا دەهات توورپەییە کە ی هەلدەکش. لە باپیری وە ژوور کەوت، بە چاوی پەر لە فرمیسکو گریانەو هەواری کرد، هەوارێک هەر لە دەریوونی کولکو قونێرو ناسوور دەچوو! هەموو زمانەکانی دنیا نەیان دەتوانی گوزارشت لە نازاری ناخی هەلقەرچاوی بکەن: ناخر چۆن توانیت ئەو ناپاکییە لەگەڵ مندا بکە ی؟! وێژدانت نازارت نادات؟ بە تۆش دەلێن پیاو؟! ئەمن عەزیزترین شتم دایە دەستت ئەویش جەستە ی خۆم بوو، کە بە هیچ قەرەبوو ناکرێتەو هە ی بیوێژدان!

باپیر دەمی بۆتە تەلێ ی تەقیوو، پەنگی بۆتە زەغفەرەن، جگە لە شکاندنەو وە تەقاندنی پەنجەکانی دەستی، هێچیدی بۆ نە مابوو. دەزانێ، بۆ پەشیمانی لە درۆو کارە ساخته کە ی، درەنگ کەوتوو وە تازە دادی نادات. بە دوا ی رستە یە کدا دەگەر! لەبری داوا ی لیبوردن هەر نەبێ کە مێک هینوری بکاتەو وە توورپەییە کە ی کە مەکاتەو.

ئێستا گەیشتوو نە تە قۆناغی هەستکردن بە چێژی راستگۆیی و نازاری درۆکردن، خۆشەویستی و خیانت، جوانی و ناشیرینی. بەلقیس گوتی: بەلانی کەم ئێمە هەموومان دەزانین ئەو ی کردووتە، تاوانو گوناھە، ئەو شە هێچ پاساویکی بۆ نییە. باپیر تانی لە خۆیدا بۆ ئەو ی نوتقییک بکات گوتی: ئایا کێشە نییە ژانمان لە پێناوی شتی بەسەرچوو وێران بکە ی نو بۆی غەمبار بین؟ بەو پاساو قسە بێ جێ و پێیانە ی باپیری، هەر بە جارەکی هاربوو، وە ک ئەو بوو داری لە شارە زەنگە سوورە ی وەرداییت، گوتی: لە جیاتنی داوا ی لیبوردنو

به خشین بکهیت که قابیلت نیه چونکه خه تاییکى گه ورهت نه نجامداوه، دئى باسى شتى به سه رجوم بو ده کهى؟! قسه کانى شو جارهى به لقيسى وهک سوژن به ههستو غرورى پياوانهى باپيريدا چه قى! به لقيس، وهک پووش و پياوان ئاگرى گرتبوو: کوره وهره خوٓت له داخان مه کوژه، خو چاو و پرووى ههيه قسانيش بکات! پرووقايميش نه ندازهى ههيه، نهى خوايه گيان چوٓن باوه پرم بهو پياوه کرد، هه رچى کارى سووک و ساختهيه دهستى بو ده بات بهس بوٓنه وهى به ممرامى خوٓى بگات و بيٓنه وهى بير له نه نجامه کهى بکاته وه.

به لقيس چهنگى له نه ستيران ده دا: نامه وئى نه لغازت بگه پرى، واز له قسهى قوٓرو ته راوز بيٓنه و ناچيٓته گويم!

باپير، له بهردهم چاره سه رى کى ناسته مدا بوو. به لقيس، وهک نه وهى پيٓشتر هيچ هاوارى نه کرد بيٓ، ديسان وه نه راندييه وه به سه ريدا: چوٓن ده بيٓ پاويک به قسهى خوٓى خوٓشه ويستى داگيرى کرد بيٓت، که چى په نا بوٓ رفته تارى دوژمنانه ببات! لاليوى که فى کرد بوو، چاوى سوور هه لگه رابوو، باپير! نه توٓ هيشتا به لقيس ت وهک خوٓى نه ناسيوه! به لقيس نهو بوونه وه ره جياوازيه توٓلت به دووقات ليٓده کاته وه! هه تا ئيره و ته واو، ناتوانم له گهٓل دروژزو فريوده رى ک سه ر به يه ک سه رين بکه م، له يه ک له گه ندا نان بخوم، گه وره ترين ميٓرده زمه بوٓ گيانى من مانه وهى تزيه له و ماله يدا. باپير، به و هه موو سيٓبه ندييهى خوٓيه وه که و توٓته گيٓژاويٓک، سه ره ده رى ليٓده رناکات، ده ره تانيک شک نابات له تووره يى به لقيسى ده ربازيٓ. که بينى بليٓسهى رقى به لقيسى تاو له تاوى به گورٓتره، واى به خه يالدا هات بوٓ ماويه ک تا نه و کاتهى تووره يى و نه فره تى به لقيسى داده مرکيٓته وه، نهو نيٓوه به جى به يٓلى، بوٓيه به ناچارى مى شوٓر کردو ده ست له گونان شوٓرتر، به ره و

کە و نە هەوار، بۆ لای ژنە گەورە کە ی و حەوت مندالە کە ی گە ڕایە وە .
 ھەر چە نە دی بیری لێ دە کردە وە ، ڕازی کردنی دلی بە لقیستی وە ک قە لایە کی
 سە خت دە هاتە بەر چاوی کە ھیچ پیتی نە چنی! کینچی کە و تە کە و لی و
 حە جینی لێ پرا وە . دوا جار وای بە باش زانی بۆ چارە سەری ئە و کیشە یە خۆ ی
 با وێ تە دیوە خانی (کۆیخا رە فێق) ی، کە تازە لە دوا ی مردنی با وکی، بۆ تە کۆیخای
 سی گوندان. لە تە مە نی سی و پینج سالی دایە ، برادەری قومار و کۆنکانیە تی
 زۆر جاریش شە ریکە قومار بوون. مالی بابی بە لقیستیش کرمانج و رە عیە تی
 کۆیخا رە فێق و لە قسە ی دە رنا چن.

ژنانی ئا وایی لە بە لقیسیان دە پرسی: ئیستا لە گە ل با پیر سیبە نە دی حالت
 چۆنە؟ دێ گوت: ھە تا وە کو می ردم نە کرد بۆ وە خە لک پییان دە گوتم بە لقیس
 خان، ئیستا پیم دە لێن ژنە کە ی با پیر سیبە نە دی، ئای ژنینه سیبەری پیای
 رە ندو برنجی، بۆ ژنی چە ند گە وریە و پیتی بە رز دە بی تە وە! سیبەری پیای کە م
 و سو و کیش، ھەر شە رمە زاری و ریسوا بوونی بە دوا وە یە! ئە نگۆ تە ماشای ژنی
 کاکە رە شی بکەن، نە ژنیکی ھیندە ھە لکشا و داکشا وە، نە ھیندە ش قسە زانە،
 کە چی بچیتە ھەر تازیە یە کی ئە و گوندانە ی دە وریە رمان، مە جلیسی ژنان
 یە کپی لە بە ری ھە ل دە ستن!

27

کوئخا رەفیق، لە ھەر ٲەتی گەنجیدا یە، ٲیاوئکی سوورو سٲی رەقە ئە ی
کە ئە گەتە، دوو چاوی زەق، دوو برۆ ی ئەستوور بۆ چاوەکان ی بوون بە نوا.
دەمانچە یە کی چواردە خۆری سئ غازی دەسکرەرد ی بە ٲیئج یە دەگەوہ بە
قايشوقرۆشی زەرد ی بریقە دار لە کە لە کە ی دەبەستی. زۆر شای ی بە خۆ یە تی و
لە خۆ ی رادەبینئ لە باوکی کوئخا تر بیئ. دەمی کە کوئخا رەفیق لە مام کاکلی
ھە ئە کئلی و تە شقە ئە ی ٲیئە کات، ھەر چە ند ئە کات نازانی بە چ بیانویە ک
نازاری بدات، بۆ ئەو ی جووتیارە کان ھان نە دات لە دژی سوخرە و بیگارو،
گەنجە کان فئری یاخیبوون و خۆناسین نە کات، ئەو نە ندە باسی چە وسانە و ی
چینایە تی نە کات، وە کو باقی خە لکی دیکە مل راکئشی و شوکرانە برژئری
قە دەری خۆ ی بیئ!

مام کاکل له گه‌ل کاکه‌ره‌شی هاویره‌و خزمایه‌تیشیان هه‌یه. پیاوێکی ده‌سته‌پیاوه، ریشی تازه‌ ماشو برنج بووه، هینده‌ی کویره‌وه‌ری و خاکه‌ساری بینیه، ئاسه‌واری خۆی له‌سه‌ر پرووخساری جیه‌یشتووه. مāl و مندالیکی زووری به‌ ملیه‌وه‌یه، بیجگه‌ له‌ ژنو منداله‌کانی خۆی، ژنو مندالی جوانه‌مه‌رگی کوریشی به‌ خێو ده‌کات. ئه‌وانیشی هیناوه‌ته‌ لای خوزانو هه‌موویان پینکه‌وه‌

دەژىن، ژيان و بە خێوکردنى هەموويان کەوتۆتە ئەستۆى مام کاکلى. ژيانى
 يە کپارچە پەنجو ئارەقە پشتنە، لەبەر چاندنو دروینەو ئاژەلداری، سەرى
 خۆشى بۆ ناخوړندرى. بەو حالەشەو زگى ئەو پەشە خیزانەى بۆ تیرنە دەبوو!
 لە هەژاريان بکۆخىبوايه دۆخينى دەپسا! لەگەڵ تاريكو پرونى بهيانى له
 خەو هەلەدەستا، خاکە ناسە کەى دەخستە سەر شانى و دەچوو سەر نیش. لەگەڵ
 هەموو ئەو کۆرەوهرىيانە شدا، کۆخا پەفيق هەنجەتى ئەوتۆى پێدەگرت،
 دوورو نزیک پەيوەندى به مام کاکلەو نیهو هەر ئاگایشى لى نیه. کۆخا
 رەفيق بە ھۆکارى ئەوێ تازە لە جى باوکی بۆتە کۆخا، دەیه ویت قودرەتى
 خۆى نمایش بکات، بۆ ئەوێ ئەوانەى بوونەتە دەستوپۆھندو ئۆکەرى، زیاتر بە
 چۆکدا بێن و وابەستەى خۆيانى بکاتو ئەوانەش ملکە چى نابن، بەزەبرى ھیزو
 ترس سەريان پى شوڤر بکاتو تەسليمى بنو ستایشى کۆخا یەتییە کەى بکەن!
 کۆخا پەفيق، لەو تەى خەلکى بێعیززەتو نەفسنزمى لە دەورویەرىن، بۆ
 خۆشیرینکردن و خۆرەپیشکردن بۆ دیوہ خانى، پۆژانە قسە و یاسى مام کاکلى
 بۆ دەگوازنەو، کە گوايه جووتیارەکان ھان دەدات لە دژى دەربەگایەتى و
 چەوسانەو، دەلێت: ھەتا کەنگى ئیمە لە نێو زەویە کانمان ئارەقى شین و مۆر
 دەرکەین، ئاغاو کۆخاش لە بەرسىبەرى بە ئیسراحت بەروبو مە کەى بخۆن!
 لە هەموو لایەک پرونە کە کۆخا پەفيق بۆ ئەو دەمراستى و گەورایەتییەى
 نابى، جا بۆ سى گوندانىش! ئەو، توانای ئەوێ نیه ئالیکى دوو کەران بەش
 بکات! چما پیاو براون تاوہ کو قوما رچیہ کى لە سەر خۆمان بکەینە کۆخا؟!
 ئەوہو، کۆمەلێک قسەو ھەوالى دیکەیان لە باخەلى خۆیان دەردیناو بۆ
 کۆخایان دەبرد. وەک ئاگرى بن کایى، بارى مام کاکلییان زۆر قورستر دەکردو

دهورینکی یه کجار خراپیان دهبینی. له کاتیڅدا نهو قسانه‌ی مام کاکلی هه هه مووی له بهر ژوهندیی نهو چه لاو خوړانه شدا بوو! مام کاکلیش له بهر رامبه‌ر نهو هدا دهیگوت: «دهستی کویریان بۆسه‌ر خه‌زینه‌ی راده‌کیشا، که چی دهستی خوی ده‌کیشایه‌وه!» دروست نهو خه‌لکه ناوایه.

مام کاکل، هه‌ر چه‌نده پۆژ به‌ر پۆژ به‌ر داشی زه‌مانه دهیه‌پاری و پۆژگاری مه‌لعون زیاتر زه‌فه‌ری به‌ ته‌مه‌نی ده‌برد، به‌لام هه‌ر گیز کۆلی نه‌دا. قسه‌کانی وه‌ک نه‌شته‌ر ده‌چه‌قینه غه‌رووری کو‌ی‌خایانه‌ی کو‌ی‌خا ره‌فیع، بۆیه، بۆ مل پینکه‌ چکر دزو ده‌مکو‌ت‌کردنی، په‌نای ده‌برده به‌ر هه‌موو که‌سیکی کۆیله‌سفه‌ت و هه‌موو کاریکی نامه‌ردانه. چاوش‌کاندنی جووتیاره‌کانی له چاوش‌کاندنی مام کاکلیدا ده‌بینی. ده‌یزانی بارو گوزه‌رانی، به‌هوی زۆرخه‌یزانی و بیستی چوار له به‌ره‌مه‌کانی، زۆر خراپه‌و نانی شه‌و‌تی نییه‌ بیخوات، بۆیه کو‌ی‌خا هه‌ولێ ده‌دا له‌و رپیه‌وه زه‌فه‌ری پپ‌بباتو به‌ زه‌بری برسی‌کردن به‌ چۆکیدایه‌نیت.

باپیر خوی هاو‌یشته دیوه‌خانی کو‌ی‌خا ره‌فیع‌ی و وه‌کو لیقه‌و ماو‌پک خوی ده‌رخت، باپیر له خۆنمایه‌ش‌کردن زۆر زانابوو. کو‌ی‌خا ره‌فیع که‌ بینی باپیر خوی هاو‌یشتۆته دیوه‌خانه‌که‌ی و به‌ په‌نایه‌کی قایمی ده‌زانیت، زانی تازه‌ریزی سواره‌و باپیر مه‌جبور ورتی بۆ به‌ده‌سته‌هینانه‌وه‌ی به‌لقیسی یارمه‌تیی بدا، بۆیه خوی له سه‌ر گران‌کرد. به‌ره‌له‌وه‌ی گوتی لی‌بگری، به‌یه‌ک دوو کۆخه‌ی ده‌ست‌کردی خۆ به‌گه‌وره‌گر، قورگی خوی ساف‌کرد، رپی نه‌دا باپیر شه‌کوای خالی خوی بکات گوتی: باپیر ده‌زانم هه‌تاوه‌کو ئیسه‌یکتان نه‌که‌و‌یتته لای من رپی دیوه‌خانی پی نازان‌و کو‌ی‌خای خۆتان به‌سه‌رناکه‌نه‌وه، به‌لام قه‌یدی نا‌کا، ئیمه‌ دلمان گه‌وره‌یه. ئیستا نه‌تۆ به‌ژنت در‌یژه‌و په‌یژه‌ت ناوی. نه‌وشه‌و له‌گه‌ل نه‌و پیاوانه‌م، برۆن

له‌و کۆنه‌ناشه‌ی به‌رگوندی، ده‌لێن پر له‌ کۆتره‌ کێویله‌که‌و گاپه‌له‌یه‌، هه‌رچه‌ندی توانیستان زۆرترم بۆ بگرن ئه‌وه‌ باشتره‌، هه‌ر له‌وێش سه‌ریان به‌برێو چاکیان بکه‌ن، شه‌و دوورو درێژه‌، ئاگره‌کی گه‌وره‌ بکه‌نه‌وه‌ مل له‌به‌ر کۆتربرژاندنی ده‌نیین! باپیر په‌نگه‌ سه‌د جاری گوتیبیتی به‌سه‌رچاوا هێنده‌ مه‌منوون بوو که‌ کوێخا زاته‌ن به‌ له‌فزی خۆی راپه‌ده‌سپیری بۆ وه‌ها کارێک. تاوه‌کو له‌ راوه‌ کۆتری گه‌رانه‌وه‌، کوێخا په‌فیق له‌ فکری ئه‌وه‌دا بوو له‌ به‌رامبه‌ر قایلکردنی دلی به‌لقیستی و گه‌رانه‌وه‌ی باپیری بۆ لای که‌ ده‌رگای لێبکاته‌وه‌، له‌ به‌رامبه‌ردا چ کارێک به‌ باپیری بکات! ده‌میگ بوو چاوه‌روانی که‌سیکی زمانلووسی وه‌کو باپیری ده‌کرد که‌ ده‌ستی له‌ عه‌رزو عاسمانی برابیتو کاره‌که‌یشی به‌ وی نه‌بی، به‌ که‌سی دیکه‌ چاره‌سه‌ر نه‌کریت! ئیستا، وه‌ک پێوی به‌ سه‌سه‌ده‌ی جووتیدا هاتبیت، وایه‌ بۆ کوێخای! ئاخ‌ر کوێخا په‌فیق شه‌ریکی ده‌روونی دژواری له‌ گه‌ل کرمانجه‌کان دابه‌ستوه‌، به‌ تابه‌تی مام کاکل. وای مه‌زه‌نده‌ ده‌کرد، ئه‌گه‌ر مام کاکلی تیکنه‌شکینی په‌نگه‌ جووتیاره‌کانی دیکه‌ش چاوی لێبکه‌زو سه‌رئیشه‌ بۆ کوێخایه‌تییه‌ نویه‌ که‌ی دروست بکه‌ن.

دوای ئه‌وه‌ی کوێخا په‌فیق تیروپری گۆشت کۆتر خوارد، ده‌مو له‌وسی خۆی سه‌ریه‌وه‌، داوای خلتانی^(۱) کرد که‌لینی ددانه‌کانی له‌ گوشت کۆتر پساک بکاته‌وه‌. پرووی له‌ باپیری کرد: کارێکم پێته‌! به‌رله‌وه‌ی قسه‌که‌ی ته‌واو بکا، باپیر به‌لێبارانی کرد: به‌لێ به‌چاوان هه‌ر ئیشی جه‌نابت بێتو به‌ خولامی خۆت بکری، ئه‌مر بکه‌و له‌ من بگه‌ری! کوێخا به‌ ده‌نگیکی گه‌ر

۱. خلتان: کۆمه‌لێک داروچه‌کی پێکه‌وه‌نوساوی په‌وه‌کێکه‌، که‌ وشک بوو، بۆ خاوینکردنه‌وه‌ی که‌لینی ددان به‌کاردیت.

گوتى: مردووت مری دە کەلین بده قسه کم تهواوبکەم! باپیر! دەزانم نه تو
 ھى دەستو قامى نى، له دەستو پلت راناينم، بەلام زمانت بى قسوورەو
 درۆى وەک راستى دەرخواردى خەلکى دەدەى، گوێ بدئ، مام کاکلى باش
 دەناسى و دەزانى رۆژانە ھەر لە گەردى بەيانى ھەتا تاريک دادئ، خەريکى
 پێمەرەکاریه، دەمەوئ سبەينى بچى ھەنجەتیکى پێبگریو لە گەلئ بە
 شەپى و دوو لە پیاوھکانیشم دەنێرم دوور بە دوور چاودیریتان بکەنو لە کاتى
 پتووست یارمەتیت بدەن، نەبادا مام کاکل داخى برسیتى و منیش، بە تو برێژئ،
 بۆئەوھى بەر لە کوتە ککارت، فريات بکەونو لە دوايشدا لە بەرژوھەندى
 تۆ دژى مام کاکلى ببنە شاھید. لە بەرامبەر ئەو کارى بۆ منى دەکەى،
 قایلکردنى بەلقیسى، خەمى من بى، بۆت جێبەجێ دەکەم. باپیر لە خوشيان،
 وەک رێوى پشکە بەزى دىبێت، زمانى لە لالتوى دەدا! بۆ پلاندانان، باپیر
 سێبەندى ھەوجەى بە کەس نىيە رێوشوێنى بۆ دابنێن، رەش سىپیکردنو
 سىپى رەشکردن، کارى لە مێژىنەى خۆيەتى! پێشنیوەرۆى رۆژى دواى، خۆى
 نامادە کرد بەرەو کێلگەى مام کاکلى کەوتەپئ، ھەر لە دوورپا بىنى مام کاکل
 خاکەناسىکى کلک درێژى بە دەستەوھى، خەريکى کارى خۆيەتى و ئاگای لە
 مەحموودى بێزەواد نىيە. ئەورۆژە پنچکە خرنووکى کۆدە کردەو سەرى تەبەقەى
 شە تلە تە ماتەو باينجانزى بىبەرەکانى پى دابووشئ، تاوھکو چۆلە کەو جوقةى
 زەرەتکە نەيانخوات. ھىندەى نەماوھ بۆ نوێژى نىوەرۆ، رۆژ بە تاقي ئاسمانەوھ.
 مام کاکل خۆى لە ئارەقەى شىزو مۆر کردىيە، ئارەقە بە نىوچاوانو لاملو
 پرومەتى دادەچۆرپتەوھ، يە کەمجار بە خاکەناسە تىژەکەى پنچکە خرنووکە کان
 لە بنەوھرا دەبرئو کۆمەلەيان دەکات، لە ترسى دێرکە تىژەکانى ناتوانى بەباوھش

هه لیانېگرې و بیانگوازیته وه سهر ته به قه کان، ناچار به شه نه ی لک ناسن، هه جاره ی باوه شیک هه لده گری و دهیانگوازیته وه.

باپیر لا پووته یه کی^(۱) به دهسته وه یه، بیته وه ی سلاوینک له مام کاکلی بکات ده چیته سهر کومه له خرپو وکیکی مام کاکلی و خړی ده کاته وه سهر یه کو وه ک ناماده گردنیک بو گواستنه وه، وه ک نه وه ی به دهستی خوی کو یکرد بڼه وه، مام کاکلیش وای مه زنده کرد ږنگه نه وی نه بینیبی و به هه له چوویته سهر نه و کومه له خرپو وکه، بویه هه رای کردی: باپیر ماندوونه بی! نه وه له جیاتی یارمده تی مامی خوت بده ی، بوختیان ده به ی؟!

باپیر وه لامی سلاوه که ی نه دایه وه و گوتی: نه وه هی منه و مافی توی پیوه نییه! مام کاکل گوتی: به پیاوانه داوات بکړدایه ده مډایه ی، به لام نایه لم به زوری یه ک پنجه که خرپو وکی بیه! نه وه دانه ږوژنکه خه ریکی نه وه نده خرپو وکه، نه توش ده ته وی بییه سهر حازه کی؟! باپیر گوتی: نه من دهیان به مو ژنی نه وم نه گاوه ناهیلې بیان به م، نه وه عه رزو نه وه گه ز! مام کاکل له بهر لیوانه وه گوتی: راستیان گوتو وه: شهرو تر به دهستی پیاوی نییه! چار نیه، نه گهر شه ږ هاته به رده رکې، خوا ده تگری نه گهر نه یکه ی! مام کاکل لنگی دایې، تازه به ملیدا هات له سهر مالی خوی بیته دهنگ: هه ی ناپیاو نه وه قسه یه به منیکی ریشسپیی ده لی؟ له سهر چیش؟ له سهر هه قی خوم، ناخر به لاش نییه پیت ده لین باپیر سبیه ندی، له گه ل نه و دارپسانه، گه یشته سهر یو خا که ناسی بلند کرد، باپیر وه ک پیشه ی هه میشه یی خوی ناوشانی

۱. لا پووته: ناسنیکې سهر یان و ده متیژی هینده ی له په ده ستیکه، کلکېکی دارینی هیه، یو پاککردنه وه ی گاسنی جووت و بزارکردنی بیستان به کار دیت.

دایی، دوو پشته خاکه ناسی له نیوشانو قۆرنجی باپیری داو تۆزی لئی برنڊکردو
 نققهی له باپیری بری، وهک کاغه زی سپی خویندبیسته وه گوتی: شهو شهوی
 دی له دیوه خانی کوئخا ره فیقی فیتریان کردی بیی و به گژمدا بجی؟ شهو دوو
 پیاهوی کوئخا ره فیقی له نزیکه وه چاودتیری شه ره که یان ده کرد، غاریاندا به
 بیانووی به رهوانی و نیوژیکردن، مام کاکلیان به رزفت کرد. باپیر ههتا زاری
 گرتی، تفتیکی به سهروسیمای مام کاکلیدا کردو چهند جنیوئیکی بازاپری
 پیدا. مام کاکل خوی له دهست راپسکاندن، ههرسیکی دانه بهر خرکه بهردان.
 راسته شهوان سئی که سن، به لام کوا باری کوپه کرمانجیکی جاقی و قالبووی
 نیو گیتراوی شه ره خرکهی گه رهک به گه رهک ده گرن! خه لکی ئاواپی، ههرکهس
 له راسته خویان غاریاندا و گه یشتنی و نیوژییان کردن. پیلانی شه ره که، وهک
 شهوی پیشوو پیلانیان بۆ داناوو، چوو پیش. کوئخا مه بهستی خوی پینکا. بۆ
 ئیوارئ کوئخا ره فیق دوو له پیاهوکانی به دواي مام کاکلیدا نارد. زۆری نه خایاند،
 مام کاکلیان چهنگ له سهر چهنگ بۆ دیوه خانی هینا. کوئخا ره فیق بیته وهی
 به خیرهاتنی بکات و وهلامی سه لاوی بداته وه، وهک حیساب بۆ نه کردنو نادیده
 گرتنیک، خوی به قرتی کیفکه ده مانچه که یه وه خافلاندبوو، به بیدهنگی له
 مام کاکلی خیس بووه وه، سمیلله خنچه که یه کی له خوباییبونو گالته نامیزی
 کردو گوتی: کاکل وات لیهات وه کی به رانی، حالۆری بی و کهس به پیاهو نه زانی و
 له پیاهوکانی من راست بییه وه؟ شه و جا شه و باپیره پیاهوئیکی غه ریه یه له و
 گوندهی، هانای بۆ ئیمه هیناوه، له جیاتی شه وهی یارمه تی یی بدهی، ده چی
 کۆمه له خرپووکی لئی زهوت ده که ی؟ له سهر شه و حاله شه وه به پشته خاکه ناسان
 هه موو نازای به دهنی ده شکینی؟! بۆ مه مله کهت بیخواه نه و گه وره کی لئی

نییه ته مبیّت بکا؟! هەرچه ندی مام کاکل پاستی هۆکاری شه پەکهی خسته پروو و راستگۆیانە بۆی گیرپایه وه، به لām کوێخا ره فیهق گوتی نه دایۆ له سەر دوو بیستی^(۱) خۆی نه هاته خوارۆ، چونکه نهو بریاری پیشوه ختهی خۆی ده ربارهی مام کاکلی دابوو، گورانندی: کاکل ده بیّت یه ک عه ربه گه نم جه زا بدهی، بۆنه وهی ته مبیّ بی و جارێکی دیکه زاتی نه وه نه کهی شه ر له گه ل که س بکهی، نه خه سمه له غه ربه یه کی وه کو باپیری، نه گهر نهو عه ربه گه نمه ش هه رچی زوو نه هی نی، فه رمان ده که م جهوت شه و و جهوت روژان له ته ویله ی و لاخان سه راوین هه لئواسنو دوکه لی کاجۆشت به بن لووتیدا بکه ن. پێیان ده لیم دکریکت پێبکه ن، ژنی خۆت پێ قایل نه بی! هی نه ده به دلّ په قی و بییه زه یانه وه په فتاری ده کرد، هه موو سنووری په وشتی مروّفانه ی به زانده بوو! مام کاکل نه وهی شکی ده برد له عه رزو عاسماندا ته نها نهو عه ربه گه نمه بوو، عه شته بای له مالدیدا نه بوو، نه وه شکی دانابوو بیکات به دوو باراش بۆ منداله کانی، به لکو پێی بگه نه سه ر جوخینان^(۲). بۆ برسینه بوونی منداله کانی، ته نهاو ته نها نهو دوو باراشه ئاره ی شک ده برد، نه ویشیان لیسه ندا دوا ی نه وهی کوێخا ره فیهق، وه ک ده رکردنیک له مام کاکلی راخوړی: ئیسته برۆ هه رچی زوو له به رچام ونسه و نهو عه ربه گه نمه ی بییه بۆ دیوه خانی، هه ر ده لحازی له دوا ی باوکو براگه وه که ی به لقیسسی ناردو هاتنه دیوه خانی. کوێخا فه رمانی پێکردن: هه ر

۱. دوو بیست: له هیندیک شوین، بۆ نمونه پشده ر و موکریان ده لّین سینجار بیسته. کینایه یه به سووربون له سه ر قسه ی خۆ.

۲. پێی بگه نه سه ر جوخینان: گه یشتنه سه رجوخین. گیشته کاتی گیره ی ده غل و دان و خه رمان سوورکردن، گه یشتنه واده ی نه وهی گه نمێ تازه بیته وه مالد.

ئیسـتا بهـلقیسـو باپیری ئاشت بکهـنـهـوه! بهـوشیـوهیه، باپیر تا کوتایی تهـمهـنی بهـشهـرمهـزاری ژیاـنی بهـپـی کرد، کهـسایهـتی و پیـگهـی خـیـزانی، له بهـرانـبهـر کهـسایهـتی بهـلقیسـی، نهـوهـنده نـم بو، بهـجـۆرـیک کهـس نهـیدهـزانی که ژـنـو مـیـردن! بهـلقیس بهـرهـو رووی باپیری دهـیـگوت: نهـمـنـو نهـو سـیـبهـندیـهـیان نهـگوتـبو، بهـلام ناخ ئاـبرووم پـنـوهی چـوه، ناخـر مام کاکل پـیـلاوهـکانی له باپیری پیاوتره! نهـو سـیـبهـندیـه نیـمهـی شهـرمهـزاری خهـلـکی ناوایی کرد، ناخ سـیـبهـری پیاوی درۆزنو نوکهـرسیـفهـت، بو ژنی چـهـند ناخـۆشـو شهـرمـاوهـره!

مام کاکل بو مندالهـکانی، بونی ئاردی دهـدا! ناخـر نهـو دهـمیـک بوو نانی دهـپهـرسـت له پـنـاوی نهـوهی بـژی. دواي نهـوهی عهـریـهـگهـنـهـکیان لیـتهـستانـد، مام کاکل، بوتهـوهی پارـیـزگاری له شکـۆو دهـروـنبهـرزی ههـژاـنهـی خـۆی بکات و، نهـیدهـویـست دهـوهـخوارکهـی^(١) له بهـرکهـس بکات، چونکه مـالـیـشی له پـشـتـرپـی بوو، نهـسلـهـن نهـیدهـویـست گهـنـمی باراشی له خهـلـکی پـشـتـرپـی قهـرزبکات، نهـبادا کوـیـخا رهـفیـق پـیـی دـلـخـۆش بـیـت، ناچاربوو بو داـیـنـکردـنی ژیاـنی مندالهـکانی، سهـری خـۆی ههـلـگرت بو گونـدهـکانی بهـرـپـی، به تـایـبهـتی دهـو رووباری، چونکه خـزـم ناسـیاوی باشی لهـوی ههـبوو. لهـوی دهـیتـوانی گهـنـم له خـزـمیـکی قهـرزبکات تاوهـکو دهـگهـنـه گهـنـمی نوـی و، ههـروهـها دهـردهـلی حاـلی پهـریشـانی خـۆیـشی بو کاکهـرهـشی حاجی سـمـایـلی بکات، بهـلـکو ریـگاچارهـیهـکی بو بدۆزـیـتهـوه، یان نهـگهـر له توانایدا بـیـت کوـیـخا رهـفیـقی تهـمـبی بکات. بهـدهـم ریـگاوه، له حهـیبهـتی نهـو بـیـدهـسهـلاتی و نهـو زوـلمهـی لیـیکـراوه، فرمـیـسـکی به

١. دهـوهـخوارکه: پارانهـوهـو لالاـنهـوه له بهـرخهـلک.

پیشه ماشو برنجییه که‌یدا ده‌هاته خواری و چه‌ناگه‌ی ته‌رده‌کرد، مه‌گه‌ر هه‌ر
خو‌هاواری بیده‌نگی حالی بی!

خزم شمشیری پشت که‌ندوو‌ییه، هه‌رکات لیت قه‌وما، ده‌ستی بو ده‌به‌ی و
فریات ده‌که‌و‌یت. له‌و‌ی، دوو باراش گه‌نمی له‌ خزمی‌کی قه‌رزکردو پی‌یگوت:
مالت ناواییت، هه‌ر که‌ گه‌نمی نو‌ی پتپراگه‌یشت، هی‌چ ناکه‌م هه‌تا نه‌و دوو
جه‌واله‌گه‌نمه‌ت بو ده‌هینمه‌وه، خو‌ا له‌ خزمایه‌تیت که‌م نه‌کات!

دواتر رو‌یشته لای کاکه‌په‌شی و هیدوش له‌و‌ی بوو. دوا‌ی نه‌حوالپرسی و
به‌خیره‌ینان، هه‌ردوو‌کیان ته‌ماشای یه‌کتریان کرد، دیاربوو شری جلوه‌رگی مام
کاکلی زور بیتاقه‌تی کردن. نه‌وان مام کاکلیان زور خوشده‌ویست، هه‌رجاره‌ی
ده‌چونه پشت‌پری، میوانی مام کاکلی ده‌بون، بو‌وان هه‌م قوناغ و هه‌م جیی
متمانه‌ بوو. به‌ر له‌ هه‌رشتیک کاکه‌په‌ش گوتی: مام کاکل حالت چونه به
ده‌ست کو‌یخا ره‌فقیقه‌وه؟ ئیستاش به‌رده‌وامه له‌ نه‌زیه‌تدانت؟ مام کاکل
به‌و پرسیاره‌ی به‌جاره‌کی برینی کولاه، گوتی: قیروسیا برسیمان ده‌کاتو
حاسلاتمان ده‌خوا، نه‌وه‌ی له‌ بریستی به‌نازارتره‌ شکاندنی که‌رامه‌ته! کو‌یخا
سه‌نه‌گه‌م له‌سه‌ر هه‌لناگری، کورتو کرمانجی، ده‌یه‌و‌یت له‌ گوندی و له‌ سه‌ر
زه‌ویی و مالی خوم ده‌رمپه‌رینی، تیکمبش‌کی‌نی و ته‌سلیمی ئیراده‌ی وی بم.
ماجه‌رای نه‌و چهند رو‌ژی به‌ینی خو‌ی و کو‌یخا ره‌فقی له‌ نووکه‌وه بو‌گیرانه‌وه،
که‌ چون دارو نه‌داری عه‌ربه‌گه‌نمیک بووه‌و نه‌ویش کو‌یخا به‌ ناوی جه‌زا‌کردنه‌وه
لیتی سه‌ندوووه‌ که‌وتوته سه‌ر ساجی عه‌لی، بو‌ناردی مندا‌لان مه‌جبوو‌ر بووه
گه‌نمی قه‌رزیکات. نه‌وه دوو ساله ده‌مه‌و‌ی کورته‌کو شه‌رواری‌کی به‌پرادان
بده‌م، هه‌رچه‌ندی ده‌که‌م پتپرا‌ناگه‌م، ده‌لیم قیروسیا با خوم رووت بم، به‌لام

منڊالڙهه کانم زڳيان تيڙيت، ٿيستا ٿو قهرزهشي هاته سهر! مام ڪاڪل، پينه ي سهر جل هه ڪاني، نيشاني دهه! ڪه پياوئڪي خاوهن عيززهتو ويقاره. بهو حاله شهوه دهه گوت: ٿه خلاق ٿه وهيه ڪوڙ نه دهينو ته سليم نه بين، ڪورو نه وهه ڪانيشمان فيري به گزدا چوونه وهي زالمان بكهين.

هيدو گوتس: ٿو ڪوئخايه پياوئڪي زور ناحالي و نامه رده، باشه، پار ٿو هه موو تفهنگه مان به مالييه وه نا، ههر ته مبي نه بووه! چار نيه، وه ڪ روڙووي په مه زاني فهرز بووه به سه رماندا دهبي ٽوله ي ٿو منڊالڙهه برسيانه ي ليبيكهينه وه.

له وساته وهي مام ڪاڪل باسي ٿو زولمه ي بهو دووايه يان بو ده گيرپته وه، ڪاڪه رهش ههر سميلاني دهه ڪروڙو خوي ده خواته وه. چاوه پلنگيه ڪاني، برسيكه ي ٽوله يان ليته لده ستس: مام ڪاڪل ٿه ٽو سهه برنڪمان ليبرگه، با مال بچنه سهه شينايي، ٿه وڪاتي بزانه چي به سهه ردينين! دهبيت به جورنڪ ٽوله ي ٽوي ليبيكهينه وه، ٿه ورڙه به نه فرهت بڪات ڪه تييدا به وهه لده بووه! ٿو زالمانه ته نها له زماني گولله حالي دهبن! ٿيستا ٿو هه وشو هه سارو سهه گهه درانه ي ڪوئخا په فيقي هيچيان له گهل ٺاڪرو ڪه لينمان نابي، به لام ڪوتايي به هاري وهه وئي هاويني، له وڪاته دهه مالي ڪوئخا په فيقي دهه چيته سهه ڪه پرو شينايي، له وي، سهه گه ڪانيان له گهل ميگه له مهر ي دهه رڻ. قهولي پياوان بي، ٽوله ي ٿو عهريه گهنمه ي قووتي منڊالڙهه ڪانت به ده قات دهنڪ دهنڪ له گهرووي بينمه وه دهري، قههه بوو ڪردنه وهي ٽو، له ورڙه له ٿه ستوي منو هيديزي براهه. له ٿيستاوه وا بزانه قهرزاري ڪه س ني، ٿو عهريه گهنمه به دوو قات له سهه ٿيمه يه.

مام ڪاڪل بهو قسانه، گهز گهز بالاي دهه ڪرد، بهوهي ڪه سانتيڪ هه نه خه مي

ده خوږنو داکوکی لیده که نو له برده می کتیدی زالمان به ته نه پای ناهیلنه وه. تا راده یه قین باوه پری به و قسانه ی کاکه پره شی هه یه، که خاوه نی به لینی خویه تی. چاک دهیزانی نه و دوانه نه گهر نه شیکوژن، په فیقی بو ته مبی ده که ن. زور سه یر وره ی به رزبووه وه و گه شایه وه: نه و جا نه من پیای و وه کو تیوهم له پشت بیت، له هیچ باکم نیه. به دلکی خوش و ده ماخیکی به رزه وه گه رایه وه مالی. هاوسی و خزمو که سانی ناوایی هاتنه لای بو دلده وه و هاوخمه می له و زولمه ی کوخا لئی کردوه. پشتیوانی کردنی ته نها به قسه، که هیچی تیناچی و هه زینه ی نییه! بیته و ی که سیان ناماده بن بایی به ره هه ویریکی ناردی بده نی! له و وره و مکورپوونه ی مام کاکلی، هه موویان حه په سا بوون، خو به خو ده یانگوت: به راستی مایه ی سه رسوورپمانه دوو باراشه گهنمت له مالیدا بی و، له و وه خته ی سالی، هه ردووکت لیستینن، جلو به رگیتکت له به ردابی، پینه یه کی رابکیشن چوار پینه ت له دوا ی دهستی بیت، به راستی نه وه غیره ته! توخوا به نیمه ش ده لنین پیوا! کوره مام کاکل جه رگی هه ندی سیره کیه!

کاکه پره ش و هیدو، هه رکتیک غه واره یه ک له ژیر هه رناو و پیشه یه کی وه ک: دو، سه فارچی، کیرپر، خوشناوی تری و گروان و مازی فروش، پینه دوز، دیوره، عه تار، گله سه رفروش و سو فیی گه ریده و... ده هاتنه سه ر گوفه کی گه وری گوندی، نه و انیش ناماده ده بوون، چونکه هه و آل و پرو دای گونده کانی ناوچه که له زاری نه و پیشه و هه گه رپوکانه وه، بلاوده بوونه وه.

نه و پروژ، ناسمان وه کو پیروزی شین خوی نمایش ده کات، پیاونکی ریشسپی، ریشی هه ر کتومت هورپی لوکه ی و په شمه کی سپی، قیسی بروکانیشی سپی بوون، وه کو کلو به فر له سه ر چاوه کانی نیشتون. مه ندیلیکی خامی سپی له سه ر

کلاوئیکی سپی له‌سه‌ری به‌ستوه، که‌واو سه‌لته‌ی ئاودا‌می‌نی سپی پۆشیووه،
 کلاشیکی بن‌ئیسفه‌نجی سپی و‌گۆرییه‌ی سپی له‌پێیدا‌یه، ده‌فه‌یه‌کی سپی به
 شانیه‌وه‌هه‌لوا‌سیوه، سواری که‌رئیکی هه‌ساوی سپی بێنیشان بووه، نه‌و جۆره
 که‌ره‌پێیان ده‌گوترا به‌غدا‌یی. قیسی کورتان‌و تێره‌ی سه‌رپشتیی که‌ره‌که‌ش هه‌ر
 سپی بوون. له‌ته‌وقی سه‌ری تا ده‌گاته‌ بنی پێی، سپی بوو، وه‌ک مرۆفیک له
 به‌فر. ته‌نه‌ها دوو خا‌لی ره‌ش له‌ده‌مو چاوی دیار‌بوو نه‌ویش هه‌ردوو کونه‌لووتی
 بسوون. له‌ناکا‌و له‌مالی حاجی نه‌حه‌مدی عه‌ولا چینه‌کو‌ی، به‌ژوورکه‌وتو
 به‌ویقاره‌وه‌ سا‌لوی لێکردن. حاجیزن به‌ده‌سه‌ست خۆی نه‌بوو گوتی: بیسمی‌للا
 بیسمی‌للا فه‌رموو پیری زونه‌هاری گه‌پیده‌ به‌خیری‌یی سه‌رسه‌رو سه‌رچاوان،
 خێرو به‌ره‌که‌تت هی‌نا، ما‌له‌که‌ت رووناک کردینه‌وه. ده‌ستی بو ژووری میوانان
 را‌دا‌شت: فه‌رموو نه‌و ژووره‌ به‌نوێژه‌ هه‌ر به‌په‌له‌ به‌کو‌ره‌ هه‌شت سا‌لانه‌که‌ی
 گوت: برۆ بانگی بابت بکه‌وه، بلێ میوانی‌کی سپی سپیمان هاتوه، نایناسین!
 مندا‌له‌که‌ش به‌دیتنی سیمای سپیی میوانه‌که، زۆر سه‌رسامو حه‌په‌ساو
 بوو، له‌لایه‌کیش د‌ل‌خۆش‌بوو. هه‌ر به‌غار‌دان نی‌و گوندی گه‌را، تاوه‌کو باوکی
 له‌یه‌کی‌ک له‌ماله‌کانی ئا‌وایی دیته‌وه‌و زۆر به‌په‌شه‌وکا‌وی نا‌اسایی گوتی:
 باب‌ه‌بابه‌! خیراکه‌ وه‌ره‌ به‌چینه‌وه‌ مالی، میوانمان هاتوه‌! حاجی نه‌حه‌مدیش،
 به‌هۆی نه‌وه‌ی مندا‌له‌که، زۆر نا‌اسایی و به‌په‌له‌و په‌شه‌وکا‌وی شه‌روالی باوکی
 را‌ده‌کی‌شا‌و په‌له‌ی چوونه‌ماله‌وه‌ی لیده‌کرد گوتی: رۆ‌له‌ نه‌و په‌شه‌وکانه‌ی نا‌وی،
 میوانه‌که‌کی‌یه‌؟ مندا‌له‌که‌ش به‌ده‌م را‌کی‌شانی شه‌روالی باوکی‌یه‌وه‌ گوتی:
 میوانه‌که‌یان خدری زینده‌یه‌یان هه‌زه‌رتی غه‌وسه‌! هه‌رچه‌ندی باوکی گوتی:
 کو‌رم‌شتی و‌ا‌نا‌بی و‌ا‌مه‌لێ گونا‌هت ده‌گات‌ی، هه‌زه‌رتی غه‌وس مردووه‌! به‌لام

کۆرەکه هینده دَلنیا بوو لهو دووانه، یه کیانه، قسهی باوکی به گویدا نه ده چوو، چونکه پهنگی خدری زیندهو هه زهرهتی غهوسی به سپی و پاگژو بیگهره له زهینی مندا لانهی تۆمار کرابوو!

بابه نه تۆ بَلّی خدری زینده گوئی له دوعا کانی من بوو ییت؟! یان به دوا ی نوێزه کانی تۆدا هاتبێ؟! بابه به گویدا هاتۆته خوارێ له عاسمانی؟! توخوا بابه مه هیله له مالی خۆمان بروات! خۆ مالی ئیمه خاوتنهو هه مووی به نوێزه، ئه ی به خۆت نه تده گوت خدری زینده له شوێنه خاوتنه کان ده ییت؟ پپی ده لیم داکم هه میشه باسی تۆ ده کاتو داوا ی یارمه تی له تۆ ده کات، تکایه یارمه تی دایکم بده! بابه توخوا مه هیله بروات، بهو خوایه ی بیعاری ناکم، ناقل ناقل داده نیشم، ئه دی نه تده گوت خدری زینده مندا لی خوشدهوی! ئه وه نییه نه من مندا لم خۆ هه ر گه وره ش نه بووم.

ئهو، وه ک تارمایی رو حیانه تیکی پیرو ز میوانه که ی ده بینێ. باوکی پییگوت: کورم ئه وه خدری زینده نییه. ئه وه سو فیه سو فی، سو فیه کان ده ف لی ده ده ن. ده گه رپن، ئه و گوندو ئه و گوند ده که ن، سروودی ئاینی ده لینه وه، خه لکیش، به گوێره ی توانای خویان شتیکیان بو ده بن.

گوفه کی گه وره ی نیوه راستی ئاوا یی، وه ک گردۆ لکه یه کی لیها تووه. به تیپه ربوونی کات، لای سه ره وه ی بووبووه پیخوست، خه لکی ئاوا یی ته نها لاته نیشتیکی وه ک زبلدان به کاردینن، ئه و ته نیشته ی وه ک ته لاتیک وابوو، زبله که یان پیدا شو رده کرده وه. لای سه ره وه ی، وه کو گلێکی ره ش خوی ده نوێنی، هینده کۆنه بو ته وه گل. ته نها له سه ر ئه و گوفه که بلنده، بانگه وازو ئاگادار کرد نه وه بلا وده کرایه وه، هه تا خوشنا وه کانیش کاتیک گروان و جه فته و

به‌روو و ترییان ده‌هینایه گوندی، له‌سه‌ر بلندیی ئەو گوفه‌که‌ی هه‌تا ده‌نگیان تێدابوو ده‌یانگوت: ده‌ وارنه^(۱) ترییان، سه‌ر به‌سه‌ر به‌گه‌نم، یه‌کو نیو به‌جۆ! بلندیی گوفه‌کی گه‌وره، جاران، به‌سه‌ر گوندیدا ده‌پۆنی، له‌ ئیستادا که‌وتۆته‌ نیوه‌پراستی گوندی و پۆته‌ چه‌قی گوندی. بۆ تاریف‌کردنی هه‌رمالیک، گوفه‌کی گه‌وره‌ و هه‌ک خالی ناوینشان وه‌رده‌گرن. نه‌گه‌ر چاوساغی بۆ یه‌کێک بک‌ردبایه‌ ده‌گوترا: ماله‌که‌ی که‌وتۆته‌ خۆز‌ه‌لات، یان لای سه‌ره‌وه‌ی گوفه‌کی گه‌وره. نه‌و‌ر‌پ‌و‌ژ‌انه‌ی هه‌تاو بوون، خه‌لکی گوندی له‌سه‌ر ئەو گوفه‌که‌ی کۆ‌ده‌بوونه‌وه. ئەوانه‌ی له‌ ژياندا مابوون له‌ ژنو پیاو، که‌سیان وه‌بیریان نه‌ده‌هات ته‌مه‌نی ئەو گوفه‌که‌ی چه‌نده، به‌لام د‌ل‌ن‌یا‌بوون هاوته‌مه‌نی گونده‌که‌یه. هه‌موو پیره‌مێرده‌کانی ناوایی به‌م‌ندالی یارییان له‌سه‌ر ئەو گوفه‌که‌ی ک‌رد‌بوو. هه‌رچی پیره‌ژنو پیره‌مێردی ناواییه، تاقه‌یه‌ک که‌سیان نییه‌ یاده‌وه‌ری م‌ندالی له‌گه‌ڵ گوفه‌کی گه‌وره‌دا نه‌ییت، یان یاده‌وه‌رییه‌ک ب‌گ‌ی‌ر‌پ‌ت‌ه‌وه‌و ناوی گوفه‌کی گه‌وره‌ی تێدانه‌ییت، وه‌ک تابلۆو شوناسی گونده‌که‌ ته‌ماش‌ا‌ده‌ک‌را. له‌ چه‌ند به‌ندو گۆرانی ناوی هات‌بوو. زۆرجار وه‌ک جێژوانو یه‌کت‌ری‌نین دیاری ده‌ک‌را. هه‌رچی دیوه‌ره‌و به‌قالو گره‌سه‌رف‌رو‌شو کیر‌پ‌رو ئەو خۆشناوانه‌ی تووتنیان له‌ هه‌رت‌ه‌لێرا ده‌هیناو ئەو وه‌ستایانه‌ی چه‌ق‌و‌و سیکاردو ته‌ورد‌اسیان سه‌قاو ده‌مه‌ز‌رد ده‌ک‌رده‌وه، هه‌ر هه‌موو، له‌ سه‌ر گوفه‌کی گه‌وره‌ بانگه‌وازیان بۆ ده‌ک‌را. سه‌رتیله‌ی دیواری م‌ز‌گه‌وتیش که‌وت‌بووه‌ لای گوفه‌کی گه‌وره.

۱. ده‌ وارنه: ده‌ وه‌رنه. ده‌ وه‌رن بۆ... بزۆینی درێژ (ای وه‌رنه‌ی، له‌ بنه‌په‌تدا بزۆینی کورته (ه) به‌لام له‌ کاتی چاپ‌دانه‌که‌دا به‌هۆی ئەوه‌ی (وه‌رنه‌) که‌ درێژ ده‌رده‌ب‌دری، ده‌ب‌یت‌ه‌ بزۆینی درێژ.

هينده پينه چو، نهو پياوه ده فژنه سپيپوشه، له سهر گوفه کي گه وره قيت بووه، مندالي ناوایي جوخينه يان له ده وره ي به ست. ده تگوت مانگو له سهر پشتي هه وران ده ف بو نه ستيړه کان ده ژني! تابلوي نهو ديمه نه نه فسووناوييه خه لکي ناوایي مه ست کردبوو، هه موو ماله کان پر بيوون له دهنگي ده ف. شهواني خه لوه تي زیکري خودای وه بير ده هينانه وه. دهنگي خه مباري ده ف که، هه موواني خرؤشان دبوو. جار جار ده ف که ي به رزده کرده وه بو قاپي خودا، که نه وي ده کرده وه، هينده به مه علاني وه ستيانه ده ف که ي ده ژني، تاقه يه ک په نجه شي هه له ي نه ده کرد! ناوازه کش وه کو جلوه رگو سيمای سپي بوو! دهنگي ده ف نهو دؤلو ده شتو که ندانه ي پر پر کردبوو له روحي سپي پياوچاکان. نيوه نيوه ده ف که ي راده گرتو دوو به ندي پته لډاني به شيخه که ي ده گوت، بوته وي بناسري سهر به چ ته ريقه تيکه و موریدی چ شيخيکه و شيخه که ي خاوه ني چ که شفو که رame تيکه و غه بيناسيه که ي هه تاوه کو چ نه ندازه يه که :

**وهرن خزمينه با بکهين موناچات
ههر له لای خویتی که شف و کهرامات
پاشای مه دینه يا سه يدولبه شهر
شه فاعه تکاری روژه که ي مه حشهر!**

هاواری ده کرد: خه رچو مه خاريجم بو بينن، خودای له خوټان پازی بکهين، ههر نه وه تان فرياده که ویت، جو ي بينن بو که ره که م! نه و جاره هينده به ته وره يي ده ف که ي هه لده سووپاند، هينده ي نه مابوو هه موو نه لقه و پر پره کاني به ره و ناسمان هه لفرنو خويان له و سه رسووپانه په هابکه. به جوړيک گيژنه ي پيده دان، ده ف که له ده ستي

وهزاله هاتبوو. نهوجاره كه رېچكهى خه لكى بينى وهك ميرووستان به رهو پرووى
دينو ههريه كهى برېك دانه وئلهى به دهسته وهيه، له گه نه ساوار، برپوش، گه نه
كوتاو، داندوك، كه شك، منداله كانيش كوښيان پر له جو ده كردو له پيش
كه ره كه يان پرووده كرد. نهو كه رهيان پى له كه ره كانى خويان پيروزترو مه قام به رزتره،
چونكه پياوړىكى له خوانزيك سواري سه رېشتى ده بيتا! خه لكى وا هه بوو
قهره پوولى به دهسته وه بوو، كه نه ويانى له هه مووان زياتر پى خوشتره و شيتى
نهو زرينگه يه يه كاتيك هه ليانده دا به دهسته سره كهى به رده مى و يه ك دوو جار
هه لده به زيه وهو زرينگه ي ده هات!
سوڤى ده ستى پيډه كرده وه:

به خوت قادري، هه ر به خوت قودره ت
برژينه سه رمان رېژنه ي به ره كه ت
رېگى برېفكان سه رهو هه ورازه
چاوى شيخي من مه خسوودو مرازه

هه ركه سيك چهنده ي بينى بو من وهك قهرزه، له لاي خودا سه د هينده ي
ده رژنيته وه ماله كهى! فه زاييكي خولقاند بوو، وهك په رجوو خه لكه كهى
شه يد ايانه په لكيش ده كرد، به شيويه ك، كه س مالى خوى نه ده هاته به رچاوى!
دهنگى ده ف ده چو په رپه روچكه ي ناسمانى!:

شيخم راوه ستا له به رهه يوانى
دلم له به رپى ده كات جوللانى

خاکی بریفکان به چاو ده کینم دهرکی شیخی خۆم قهت جی ناهینم من گونا هبارم ههر خۆم خه جانهت سه گی ده رگای تۆم تا کو قیامهت!

دوای ئەوێ ئەوێ باری نێره کەرە سپییە کەمێ شیشکوت لە نازووقە داگرت،
خۆی هەڵدایە سەر پشستی، کەر ئەو نەندە تیڕجۆ بوو، لە گەڵ یە کەم حە چە، وەک
برووسکە لە سووچەمێ کۆلانی سووراپیە وەو لە بەرچاوان ون بوو.

ئێ وای هەبوو، هەزار سوتیندی دەخوارد بە چاوی خۆی بینییەتی، هەتا لە
زورگە زراویش ئاوا بوو، کەرە کە، وەک دۆلدۆلی بۆلی لێک بۆلۆ کردوو و فریو!
ناخەر ناهە قیاس نەبوو، چونکە زۆریان وایان دەزانی، ئەو تیڕە زەخیرەیی بۆیان
داگرت، بۆ پشستی هەورانی دەبات! لەوێ، لە نازووقە خانەمێ ئاسمانی وەبەر
مەلایە کە تەکانی وەر دەکات! منداڵ لێیان بوو بە کیشە و بە شەپهاتن، لە سەر
ئەوێ کاتییک کەرە کە بۆلی گرتوو و هەر چوار سەمێ لە عەرزی بپاوه، سۆفی
سپپۆش، بە عەرەبی فەرمانی بە کەرە کە کردوو کە بفرێ! هەندیک منداڵیش
دەیانگوت: بە گۆیی خۆمان گۆیمان لێبوو سۆفی بە کوردی حە چەمێ لە
کەرە کەمێ کردوو و ئەویش بە قسەمێ کردوو و لێی حەمێ بوو! منداڵێکی دیکە
ئەوێ لێ زیاد کردو دۆلی خۆی بەوێ خوش دەکرد: ئێ خۆ کەرە کە ئیستاش
جۆی مانی مەمێ لە زگیدایە، لە عاسمانی کەرە کە نابێت تەرسی بکات؟!!

مانگ و سال پاناوێستن، چەرخی خۆلی خۆی پەک ناخات. وەک شەپۆلی
دەریا هەموو شت دەداتە بەرخۆی، هەر لرفەمێ دێو هەڵدەلووشی، ئەوێ لە

دوای جیده مینئ، پاشه رۆیتکه پییده لئین میژوو! دروست ئه و شته ی که نیستا
ئیمه کنه ی لیده که یین!

ئیستا نیرینه ی به هارییه، تۆله که له نئو گوندی و له چوارده وری، هه تا نزیك
پشتینی پیاوی به رزیوته وه. زه مه ندی گژوگیا و ملی داوه ته یه ک، سوار به حال
لیتی برده کات. برژانگی گهنمی گه ییه رکیبی سواری و له به رزگی نه سه ی ده دا.
بنی رکیبی، وه ک ده سستی هه تیولا وئین به سه ر گوله گهنمه کاندادی تو نازیان
هه لده گری. په ره سیلکه به نمایشی سه ماییکی نه فسووناوی، وه ک ریزگرتنیک
له پیروزی نان، به رزگی خو ی له گوله گهنمی قهنده هاری ده خشینئ. گوشه ی
چاوه کانی له برژانگی گوله گهنمی ره شگول ده سووی و، له جیاتی کلو کلدان
چاوی خو ی پی رهش ده کات.

هیدو هینده به په له یه بو به جیگه یاندنی ئه و به لئنه ی به مام کاکلیان
دابوو، زوو زوو وه بیر کاکه رهشی ده هینایه وه: نه تو بلتی کو یخا نه چوو یته سه ر
که پرو شینایی و، هه واری هاوینه ی ئاوه دان نه کرد بیته وه؟ شه ویک به خزمه تی
بگه یین و بو هه وت پشتی ته مبیی بکه یین!

ئیواره ی رۆژیک نئوقه دی به هارییه، گیا نیر بووه. له شوینه چه قین و
بلنده کان جو خه ریکه زه رد ده بی و بو ره ی^(۱) تیکه وتوو. کوره گه وه که ی مام
کاکلی، به سواری پاسکیلی گه یشته مالی کاکه رهشی. هه روا سه عاتییک ده بوو
کاکه رهش و هیدو چوو بوونه دیار ئه و پینه دۆزه ی پیلانان که له به ردیواری
مرگه وتی سندانن خوی دا کوو تابوو، بو پینه کردنی پیلان و ده وه گرتنی کلاشه

۱. بۆره: گۆپانی په نگی ده غل و دان و گیا و گۆل به ره و وشکبوون.

دهیانهوئ بهر له خوژئاوابوون بگه نه دهوړوبه‌ری که پرو شینایی کوڅخا په‌فیکی
 بوټه‌وی سۆسه‌یه‌کی ورد بکه‌ن. به هیچ شیوه‌یه‌ک نایانه‌وئ که‌س بیانینئ و
 به‌رگومان بن. که‌پره‌که بریتیه له ژوورئکی بچووک، دیواره‌که‌ی له خشتی
 قوړ دروستکراوه. بوټه‌وی فینکایی بای، له‌وسه‌ری بوټه‌وسه‌ری تیراپرات،
 هه‌ر چواردووری به‌ریز ده‌لاقه‌ی لیکراوه. سه‌ری به‌ داره‌پوټو بانه‌که‌ی به‌ قوړ
 سواق دراوه، بوټه‌وی له‌سه‌ری بخه‌ون. شه‌وانی سه‌ر ټه‌و که‌پراڼه زوړ تایبه‌تن:
 کاتیک مروټ له‌سه‌ر گازه‌رای پشته‌ی، له به‌رتریفه‌ی مانگه‌شه‌وئکی په‌نگ
 مسی راده‌کشی، ټه‌ستیره‌گرشه‌یان دئ و به‌ چواردووری مانگه‌وه پرشوبلاون،
 وه‌ک ملوانکه‌ی یاقووتو مرواری گه‌ردنبه‌ندی مانگ بنو، داوه‌که‌ی پساییت
 و ده‌نکه‌کانی به‌سه‌ر سینگی ناسماندا بلاویوینه‌وه! به‌لام ټه‌فسوس، کوا دلی
 په‌قی زالمی خودانه‌ناس هه‌ست به‌و جوانیانه ده‌کات!

شه‌و راشکا، مانگو ټه‌ستیره به‌ تاقی ناسمانیوه له‌ چاوه‌روانیکی
 تاقه‌تپرووکیڼ به‌هه‌ستیاری سه‌رنجه‌وه له‌ پروداوه‌که ده‌روانن. کوټایی
 به‌هاریه‌وه له‌ شه‌وه‌کوړته‌کانی هاوینئ نریک ده‌بنه‌وه. شه‌وی هاوینان زوړ
 کوړتن و خه‌ویش له‌ به‌رکزه‌بای شه‌مالئ و بورجی ټه‌ستیران، زوړ خو‌شه.

کاکه‌په‌شو هیدو خو‌یان له‌و که‌پره‌ی نریک کرده‌وه که‌ کوڅخا په‌فیک
 له‌سه‌ری خه‌وتووه. هه‌رچه‌نده کوڅخا په‌فیک پیاوئکی په‌قه‌له‌ی که‌له‌گه‌ته‌و
 کیشه‌ی قه‌له‌وی نییه، به‌لام پرخه‌ی دیت. ټه‌و پرخه‌یه، یانی خه‌وئکی قول!
 زوړ له‌و پیاوانه‌ی چه‌ک هه‌لده‌گرن له‌نتیویشیاندا کوڅخا په‌فیک کوشتنی خو‌یان
 له‌لا خو‌شته له‌ چه‌ک‌کردن، هه‌رکه‌سیک چه‌کی لیبسی‌ندری، له‌وه به‌دوا له
 مه‌جلیسی پیاوان چاو و پروی قسه‌کردنو سه‌ربه‌رزکردنه‌وی نامینئ کوڅخا

پەفیع بە پەیزە کە دار سەرکە وتوو، دواى ئەوێ چۆتە سەر کە پەرە کە،
 پەیزە کە هەلکێشاوتە لای خوێ، بۆ ئەوێ کەس دەستی پێ نەگاو زەفەری
 پێ نەبن. لەو چرکە ساتە هەستیارەدا، بە ئاگاھاتنی کوێخا، بە مانای کوژرانی
 هەردووکیانە. بەلام گەرموگورپی جۆشی تۆلەى مام کاکلی، سلێان پێ لە مەرگ
 ناکاتەوا لە هەر چواردەوری کە پەرە کە سووران، بە ئومێدی ئەوێ شوێنیک بۆ
 سەرکەوتن بدۆزنەو، بەلام بەهۆی بڵندی کە پەرە کە ناتوانن سەربکەونو چ پێ
 ناچن. کات لە بەرژەو هەندیاندا نییە، ئەگەر کوێخا بە ئاگا بیت، کوشتیان
 وەک ئاوخواردنەوێیە، چونکە دروست دەکەونە بن دەستی کوێخای، بۆیە
 دەبیت پە لە بکەن بۆ ئەوێ هەرچی زوو سەربکەونە سەر کە پەرە کەو دەستی
 خویان بوەشی، بەرلەوێ دەستیان لێ بوەشی ندرت. کاکه پەش پیاویکی
 کە ئەگەر تو چوارشانەوێ و کێشی دوو هیندەو کێشی هیدزە، ناچار بوون
 کاکه پەش پێستی بۆ هیدوێ دانەواندو ئەویش چوو سەرلانی. هیدوێ بڵندکردو
 توانی سەربکەوتە سەر کە پەرە کە، بە پەلەو وریایەکی زۆرەو پەیزە دارە کە بۆ
 کاکه پەشی شوێر کردو، ئەویش سەرکەوتو وەک چۆن لە سەری رێککەوتبوون،
 بۆ دا بە شکر دنی ئەرکە کان، کاکه پەش دەمانچە بە پرووتی بە دەستەوێیەو لە سەر
 سەری کوێخای ئەوێر ئەوێرێان گرتوو. هیدوێ دەستی لە بن بالیفی ژێر سەری
 کوێخا پەفیی رۆکرد، دەستی لە دەمانچەو قایش و قۆشو یە دەگە کان گیرکردو
 راپیکیشا، بێ ئاگا لەوێ کوێخا چەنگە بازی دەبیت! چرکە ساتیکی هەستیارە لە
 مابەینی سەرکەوتن و کارەسات و شکستدا. لە گەل راکێشانی دەمانچە کە،
 کوێخا پەفیع پێشبینی ئەو جۆرە رووداوانەى کردوو، قایشی سەر شانە کە
 لە قۆلو باسکی خوێ گریداو.

راکیشانی ده مانچه که ی له لایه ن هیدۆی، بوو به یارمه تیدهر بۆ هه ستانه وه ی
 کوێخا ره فیقی، یه کسه ر هه ستایه سه ری، یه که م قسه ی گوته ی: هه ی سه گباب
 ئیوه کین؟ ده مانچه له به ینی هیدۆو کوێخای ده بیته کیشمه کیش، یه کتری
 دینۆ ده بن، هه رجاره ی کاکه ره ش ده یه ویت یارمه تی هیدۆ بدات، کوێخا
 چونکه له و ی به هه ره که تتره و قه لافه تی گه وهره تره، هیدۆی وه ک قه لغانی
 پارێزگاری له خۆی به کار دینۆ و ده داته پیش خۆی نه وه کو کاکه ره ش ناچار بیت
 بیکوژی. مرخیش مرخیشیکه به ریده، به ری ناده م، یه کتری دینۆ ده بن.
 کاکه ره ش فیشبه کیکی لیده خوړیته به ر ده مانچه ی و سواری ده کات، کوێخا
 هیدۆی ده داته به ر لوله ی ده مانچه که ی بۆته وه ی ته گه ر ته قاندی هیدۆ
 به ر بکه وێ. نه و جاره کاکه ره ش لوله ی ده مانچه ی له سه ر سه ری کوێخا ره فیقی
 داده نی: به ریده سه گباب ناچار م که بتکوژم! نه ویش ده لێ به زیندوویی
 به ری ناده م، مه گه ر بمکوژی نه و جا ده مانچه م لیبستی نی! کوێخا هیدۆی
 ده سووړی نی و پرزه ی لیبیره و. له و هینانۆ بردنه، هیدۆ شل بووه و کوێخا زاله،
 نه گه ر ده مانچه که ی له هیدۆی بستی نیته وه ره نگه هه ردو وکیان بکوژیت. نه و
 بریاری خۆی داوه، تاوه کو نه یکوژن ده مانچه که یان به زیندویتی ناداتی. له و
 بگروه به رده و کیشمه کیشمه، ژنۆ مندال به ناگا دین که له خواری نووستبوون.
 ده یکه نه زاقو زیری قو قیژه و تیده گه ن له سه ر که پیری مملاتی و زۆرانباریه.
 هیدۆ هاواری لیه له ده ستی و شل ده بیت، ده لێ: کوره بیکوژ! کاکه ره ش
 ده مانچه ی له سه ر سه ری کوێخای دانه و، دووباره ده لێ: سه گباب به ریده،
 ده تکوژم! وه لێ، بیسووده له گه ل کوێخای. لوله ی ده مانچه ی کاکه ره شی به
 بناگوێی کوێخایه وه له و چرکه ساته هه ستیاره پر له مه ترسییه له به ینی مه رگی

کۆیخا و کاکه‌پەش و هیدۆی، کاکه‌پەش دەیه‌وێ دوا‌هه‌وێ خۆی بدات بۆ‌ئه‌وه‌ی نەیکوژێ، بە‌لام کۆیخا تێناگات. کاکه‌پەش سوێندی لێده‌خوا: کۆرە ئە‌تۆ بۆ‌هێنده‌ کە‌ری؟ ناڵیم دە‌تکوژم؟ دە‌بگه‌ره‌! پە‌لایه‌تکە‌ی دە‌مانچه‌ی داگرتو شریقه‌ی هات. کۆیخا سه‌ری خۆی راوه‌شاندو ده‌ستی له‌ ده‌مانچه‌ی شل بوو، یه‌ک به‌ خۆی هۆراندی، ژنۆ منداڵی قیراندیان، دڵنیابوو له‌ کوشتنی کۆیخای، وایان زانی ئە‌و گولله‌یه‌ کە‌لله‌ی کۆیخای سمی له‌ هیدۆی وا بوو کاکه‌پەش کۆیخای کوشت، کۆیخا خۆی له‌ کە‌پری فرێدا خوارێ به‌‌نیو کە‌ردوو ه ته‌ماتاندا به‌‌ده‌رپێی سپی خوتبه‌یه‌وه‌ ده‌که‌وتو هه‌ڵده‌ستایه‌وه‌. هه‌ر زوو له‌‌نیو بامیان له‌‌به‌رچاوان ون بوو. کاکه‌پەش و هیدۆش به‌‌په‌له‌ له‌‌کە‌پری دا‌به‌‌زین و ئە‌و نیوه‌یان جیه‌یه‌شت. هیدۆ گوتی کاکه‌پەش ده‌ستت خوشبێ نه‌تکوشته‌بویه‌ حال شر بوو! کاکه‌پەش گوتی: خۆ نه‌مکوشت! هیدۆ سه‌ری سوپما!

کاکه‌پەش راستی گوت، چونکه‌ به‌‌مه‌‌علائی و لێزانانه‌ ته‌نیشتی لوه‌ی ده‌مانچه‌‌کە‌ی به‌‌بناگوێی کۆیخایه‌وه‌ نابوو، بۆ‌ئه‌وه‌ی بیتۆ‌قینێ و گولله‌‌کە‌ش به‌‌سه‌ری نه‌‌که‌وێ، نه‌‌بادا بیکوژێ. هیدۆ گوتی: به‌‌راستی پێم سه‌یربوو، ده‌‌مگوت گولله‌ی به‌‌کە‌لله‌ی سه‌ری که‌وتوو، که‌چی را‌ده‌‌کاوه‌‌هه‌‌ڵده‌‌ستیه‌‌وه‌و دوو‌ساره‌ ده‌‌که‌‌وێته‌‌وه‌، به‌‌لام دوا‌یی که‌‌حه‌‌وا‌ی‌ی ده‌‌مانچه‌یه‌‌کی دی‌که‌‌ت پێ‌وه‌نا، هه‌ر به‌‌جاره‌‌کی‌ بآلی گرت!

دوا‌ی چه‌ند رۆژنێک له‌‌گه‌‌رانه‌‌وه‌یان بۆ‌‌مالی، هه‌‌والیان بۆ‌‌هات گولله‌ی ده‌‌مانچه‌‌که‌‌ کۆژێ گوتی گرتوووه‌ که‌‌لی کردوو. هیدۆ ده‌‌ی‌گوت: کۆیخا نی‌ستا پارێ زیاتر ده‌‌کات وه‌‌ک چوارده‌‌خۆری بۆ‌‌ته‌‌لاکه‌‌ل!

له‌‌دوا‌ی ب‌لا‌وی‌بونه‌‌وه‌ی ئە‌و هه‌‌واله‌ به‌‌نیو خه‌‌ل‌ک‌دا، ئە‌و جووتیارانه‌ی زۆریان

جه زره به به دهستی کوئخواه دیتبوو، پییاندەگوت کوئخا گوئپراو. کرمانجه چه وساوەکان به ژزو پیایانەوه، ئەو هەوالەیان ئەو مآل ئەو مآل پئیدەکرد. ئەوەندە دلخۆش بوون بیئەوهی بزانش ئەنجامدەرانی کاری ئەوشەوه کئین! هەزارجار خۆیان به قوربان دەکردن. پیرەمێردی وا هەبوو پر بەدل دەیگوت: ئای له بابی منتان کهوئ زهلامی شهوئ! ئەی بو دلئین پیاو نه ماونا! ئەمن هەمیشە دلئیم ئەگەر فیل هەیه، کهرکه دەنیش هەیه!

کاکەرەشو هیدۆ لەدوای گەرانه وەیان بو مآلی، زۆر هیلاکو ماندوو بوون، شهو و رۆژیک هەر نووستن. به ژانی پئیه کانیان خەبەرمان بووه، پئیان ئاوسابوو و بلوقی کردبوو، نه یانده توانی پئیان له عەرزی دابنئین، گۆدو کۆلەوار بوویوون، هیئەدی به پیاده برۆن. هیدۆ گوتی: کاکەرەش پئت ناخۆش نه پئت نه من چی دیکه ناتوانم بو ئەو شوئنه دوورانه به پئیان برۆم، وا چاکه ماتۆرپیک بکڕین. کاکەرەش پئنی په سەند بوو: راسته، ئیمه بمانه وئ سنووورو ئاقاری گونده که مان تیپه پئین، پئوستیمان به ماتۆرپیکی زۆر باش هەیه، بوئەوهی دهستمان به شوئنه دووره کانیئ رابگات. شانسێ خۆمان ئیره دهشتایه، تهنه چیاێ قەرەچوغی لییه، ئەویش بو ئەوهی نابئ لیئ یاخی بین، چونکه داروبارو جهنگه لی لی نییه، حکومهتو ئاغاگان هەر زوو دهماندۆزنهوه، ناچارین وهکو ئیستا کاره کانهان به شهو ئەنجام بدەین. قیروسیا، رۆژ بو ئەوانو شهویش بو ئیمه بزانشین دهگهینه کوئ له گه لیان!

له کوتایی، ماتۆرپیکی مه جلیسی^(١) رهشیان کړی. کاکەرەش هەندیک

١. ماتۆپی مه جلیس: مۆدیلیکی ماتۆپسکیل بوو، شهسته کانی سهدهی بیست ده رکهوت، ناوه کهی مه جلیس بوو.

پارەى هەبوو، ئەو برەشى لەسەریان دەمایەو، پاش ماویە ک بیدەن. کاکه‌پەش ماتۆرەکەى لێدەخوورپى و هیدۆش لە دواوەى تەفەنگى لە پێشە خۆى دادەنا. لە پاسکیل و پیادەپۆیى شەوو نیو شەوان رزگاریان بوو. هیدۆ ئەوەندە خوشحەل بوو بەو ماتۆرەى، بە کاکه‌پەشى گوت: کاکە ئەوجا بێمەنەتم، حەزەکەى بۆ سبەینى دەچینە سەر مالى مەسەرىفى هەولێرى! هیندەیان ماتۆرى تایین هینا و برد، کاکه‌پەش هەر زوو زۆر بەچاکى فێرى لێخوڕین بوو. چونکە ئەو، چەند سەل بوو پاسکیلى لێدەخوورپى. یەكەم سەفەریان بریاردا، کاکه‌پەش گوتى: دەچین بۆ گوندەکانى لای گوێرپى، بۆئەوێ لە ناو عارەبان ئەو دەمانچەیهى لەمەر کوێخا رەفییى بفرۆشین. لە پارەکەى، پارەى دوو عەرەبەگەنم و کورتەک و شەروارەک و جەمەدانى و بەشى سالتیک شەکر و دەرمانچا بدەینە مام کاکلى، ئەوێ مایەو بیدەینە هەقى ماتۆرەکەى کە لە سەرمان ماو. هیدۆ زۆرى پێخۆش بوو، مام کاکلى پۆشتەو پەرداخ بکەنەو قەرەزەکەى بۆ بدەنەو کە کوێخا تووشى کردبوو.

لە یەكەم گوندی عەرەبنشین، دەمانچەکەى کوێخای دەفرۆشن. تاپرێکو دەمانچەیه کو برێک فیشەکیان پێدەمینى، بۆ فرۆشتن. کاکه‌پەش دەمانچەیه کى چواردەخۆرى تایبەت بە خۆى پێیەو هیدۆش تەفەنگیکى برنۆزى رەقەم حەقەدەى دارشووشەى وەکو گەرووی ماری پەشى لەگەڵ دوو خەریتە فیشەکی برنۆزى پێیە. لەو کاتەى دەیانەوێ بچن بۆ گوندیکى دیکە، هەردووکیان لەسەرپشتى ماتۆرەکەیان، لەنێو کۆلانى گوندی بەهۆى دەنگى ماتۆرەکەیان ناگایان لە مەحمودى بێزەواد نییە، تا ئوتۆمبیلێکى پۆلیسى گوێرى دەگاتە سەریان. لێو لەوێ رەشاش برێنیان تێدەکاتو هۆرینیان بۆ

لیدهدات، به ئاماژی راگرتنیان. که کاکه پەش و هیدۆ به وه دهزانن له پشتیانوه
گه مارۆ دراوون به خۆیان نه زانیوه. کاکه پەش به هیدۆی دهلی: خۆم له ناحالییوون
دهدم تا دهگهینه ئه و ته ندووهری له پیشمانه وهیه، ههه ئه تۆ دهتوانی سههری
من و ماتۆرو چه که کانمان بکرییه وه، بتبینم و نه تناسم! ههه ئه وهندهو له نزیک
ته ندووهره که رایده گری.

هیدۆ ههه له بای غاری خۆی هاویشه په نای ئه و ته ندووهری ژنه عاره به کان
سووریان کردۆ ته وه بۆ ئه وهی کولێره ی پتیه بدن، کاکه پەش هیشتا له سه ره پشته
ماتۆره که یه و ماتۆر کارده کاتو خامۆش نه کراوه، دهزانن تازه کار له کار
ترازاوه که و توه نه ته شوین و کاتیکی هه له وه! معاونی پولیس له پیشه وهی
ئۆتۆمبیلکه یان داده به زی و بهه له هه رشت ئه و تیره بچووه کی سه ره پشته
ماتۆره که دهست ده داتی که ده مانچه یه کو تا پرێکو برێک فیشه کو چه ند
کاغه زێکی مه منووعی تیدایه. هیدۆ له و کاته ی بینی معاون تیره که کی
دایه دهستی پولیسیکو بر دیان بۆ نیو ئۆتۆمبیلکه، زانی کات به فیرو دان
له به ره ژه وه ندیاندان نییه، پتیه سه ته دهست به کاریت، بۆیه که معاون پرووی
وه رسو وانده وه، لای کاکه پەشی بۆ ئه وهی بیپشکنی، ئاخه له وه ختانه دا ته نها
نازایه تی و غیره تی بنیاده م فریای ده که وی، له و پرووه شه وه هیدۆ هه له و که وترو
کات به فیرو دانی له مه زه بدا نییه! فیشه کی لیخو رییه به رتفه نگیی و، نیشانه ی
له نیوچه وانسی کلای معاونی گرت، له معاونی راخو ری: له شوینی خۆت
راوه سه ته و بزانه چیت پنده لیم، نه گهه هه له بکه ی، له گه له یه که م فیشه ک
که ده یته قینم جامی سه رت هه لده گرمو میشکت ده پر ژنیم! معاون دهستی
به خۆیدا شو پر کرده وه. هیدۆ به ده نگیک ی بویرانه وه کوتی: ئه و تیره ی له سه ر

ماتۆره‌که‌ی له شۆینی خۆی دانیوه، به‌و پۆلیسه‌ش بلێ لولله‌ی ره‌شاش برینه‌که
بسوورپێنی و ئیمه به ئامانج نه‌گرێ، وه‌کی پیاوان سواری ئۆتۆمبیله‌که‌ت به‌و
له‌و نیوه‌ی نه‌تانبینمه‌وه، ئه‌گه‌ر ده‌ته‌وی به‌ زیندوویی بمی‌نییه‌وه هه‌رچی زووه
چیت پێده‌لێم ئه‌وه بکه‌!

معاون هه‌ر ده‌پارێتیه‌وه‌و ده‌لێ: ئیمه براین، ناگرێ یه‌کتری بکوژین! هیدۆ
ده‌لێ: ئه‌وه لولله‌و سهری تهنه‌نگیه‌ بوته‌ شیربر، ده‌نا ئیوه به‌ بننامۆزاش
ئیمه‌تان قه‌بوول نییه، چجای برا!

معاون که ده‌زانی ناتوانی له خسته‌یان بباتو کاکه‌ره‌شیش چۆته تهنیشت
هیدۆی کارتیکی بۆ فشار خسته‌نه‌سهری نه‌ماوه، هه‌موو ئه‌وانه‌ی هیدۆ پێیگوتن،
جیه‌جیان کردو سواری ئۆتۆمبیله‌که‌یان بوونو هه‌ر به‌هه‌لاتن، هه‌لاتن!
له‌و کاته هه‌ستیاره‌دا ژنه عاره‌به خه‌زێه‌و عه‌رانه^(١) له که‌پوه‌کان، ده‌ستیان
به هه‌له‌ه‌له‌لێدانی کرد، بۆ ئه‌و ئازایه‌تییه. هیدۆ هه‌نده‌ی دیکه‌ غیره‌ت سواری
سه‌ری بوو، دوو تهنه‌نگی بووکانی، به‌سه‌ر معاونیدا ته‌قاند، ئه‌وه‌ش له‌ کن پیاوی
تهنه‌نگدار، به‌ واتای به‌ بووک بردن بوو!

عاره‌بی گوندیان لێ گردبوونه‌وه، لبادی لاکیشیان پاخستو سویندیان خوارد
هه‌تاوه‌کو قاوه‌ی عاره‌بی نه‌خۆنه‌وه، ناھیلن پرۆن، کاورپێکیان هه‌ینا بوئه‌وه‌ی بۆیان
سه‌ربهرن له‌ پاداشتی ئه‌و ئازایه‌تییه‌ی که‌ ئه‌و گونده‌ی سه‌رسام کرد. کاتیک
کاکه‌ره‌ش بی‌نی له‌ رێگای گوپری تۆزی چه‌ند ئۆتۆمبیلێک دیاره، زانی ئه‌وانه
پۆلیسنو معاون هه‌یناوانی بۆ سه‌ر ئه‌وان، به‌ سه‌رته له‌ بناگوێی هیدۆی ده‌لێ:

١. عه‌رانه: وه‌ک تاکگواره‌یه‌کی به‌ پرپه‌ره وابوو، ژنی عاره‌ب له‌و گۆشته‌ی به‌ینی
هه‌ردوو کونه‌لووتی ده‌خست.

بروانه نه‌وانه بۆ گرتنی ئیمه دین. بهو شیوهیه خویان شلووی ناکه‌نو مالتاواایی له عاره‌به‌کان ده‌که‌نو ده‌پۆن. ههر زوو له گوندی و ده‌هرکه‌وتن، ماتۆپ وه‌ک با رپنده‌کا، ته‌نها نه‌رمه‌تۆزیک به‌سه‌ر خرینوک و په‌ریزه‌گه‌نمه‌کاندا جیده‌هیللی. کاتییک به‌ته‌نیشت گۆله‌به‌پۆژه‌کاندا تیده‌په‌رین، هه‌روه‌کو با، خویان له‌ برژانگی گۆله‌به‌پۆژه‌کان ده‌سووی، نه‌و بالاندانه‌ی قه‌راغ رینگا له‌ ناکاو هه‌لده‌فرین، به‌ حال ده‌یان‌توانی خویان له‌ به‌ر ته‌وژمی تیژپۆیی ماتۆپه‌که‌ ده‌ریازیکه‌ن!

کاکه‌په‌ش پێشنیاری کرد به‌رله‌وه‌ی بچه‌وه‌ مالتی خویان، بچه‌ لای مام کاکلی، تازه‌ بوونه‌ته‌ خاوه‌نی ماتۆپ، ته‌یری بیبالن، ههر کوئیان بوئی به‌ناسانی ده‌یگه‌نی. نه‌و ماتۆپه‌ هی‌نده‌ بۆیان گرنگ بوو، هه‌م‌وو ژیا‌نی نه‌وانی گۆپی. ده‌چن بۆ هه‌رگوندیک خه‌لک له‌ ده‌وری ماتۆپه‌که‌ کۆده‌بنه‌وه‌و به‌ تیژپه‌وییه‌که‌ی سه‌رسامن. له‌ رینگا ماتۆپه‌که‌ی له‌ که‌ندیک راگرت، نه‌زه‌ ناوکی پێدا‌ده‌هات. کاکه‌په‌ش هه‌ردوو ده‌ستی دایه‌ به‌رخۆی له‌سه‌ر زگ راکش‌او ده‌می به‌ ناوه‌که‌وه‌ نا تا تیری خواره‌وه‌و هه‌ناسه‌ی هاته‌وه‌به‌ر. هه‌ردوو له‌پی ده‌ستی شوینه‌واری له‌سه‌ر نه‌و له‌ به‌جیه‌یشت که‌ نه‌زه‌ ناوه‌که‌ هی‌ناویه‌تی، گوتی: هیدۆ بخۆوه‌، ناوکی شیرینه‌. له‌ ناسمانی پر له‌ فرین و په‌نگاله‌یی ده‌پوانی. له‌ سیم‌او چاوه‌کانیدا نا‌په‌حه‌تییه‌ک ده‌هات‌و ده‌چوو، ترسیک ئارامی لی‌هه‌لگرت‌بوو، بیرکردنه‌وه‌یشی په‌رت کرد‌بوو. هیدۆش هه‌ستی پێکرد‌بوو. بۆیه‌ به‌رله‌وه‌ی هیدۆ هۆکاری نیگه‌رانییه‌که‌ی لی‌بیرسێ گوتی: ده‌زانی له‌و چهند پۆژه‌ی مندالمان په‌یدا‌ده‌بی‌تو ده‌ب به‌ باوک! نه‌و بیرکردنه‌وانه‌ داگیرێ کرد‌بوو، به‌وه‌ی چۆن ده‌بی‌ت هاوسه‌رم مندالی بی‌یتو نه‌من له‌ مالتی نه‌بم!

دوا‌یی، ههر به‌خۆی دلی خۆی ده‌دایه‌وه‌: ده‌ی، خۆ پیاو له‌ دیار ژنان نابن

لەو کاتەى منداڵیان دەبێت، ئەو نییه دایکەم بە دیارییه و هیو هەر بۆ خۆی مامانێ و ناوکیشی دەبرێ!

زەردە پەپەرە گەیشتونە تەو ئەوایى، مەشک لە کولانان خزاوێ و دەرگای کولانە کانیاں دادە خەین، گاران بەنیو گوندی وەریو، هەریه کەو بە کۆڵنیکدا بە پەلە بە دەم بۆرینە و پێ دەکەن، گۆلکە کان بە قۆرپە ک دایکیان حالێ دەکەن کە لێرەن. ماتۆر گەیشتە بەردەرگای مام کاکلی، یە کە مجار بە دەنگی گەری ماتۆر کە گۆی قولاغ بوون، دواى کە زانیان کاکه پەشو هیدۆن، بە جاره کێ گەشانه وە. مام کاکل ئەو نەندە خوشحاله، کەس ناتوانی گوزارشت لەو خوشییەى بکات. ئەگەر کۆرە جوانە مەرگە کەیشی زیندوو بایه وە، هەر ئەو نەندە دلخۆش دەبوو: ماتۆر کەى بێننە ئەو ژوورەى کۆترە کان! باوەشى بۆ گرتنە وەو هەردووکی ماچ کردن. بە چاوی باوک و کورایەتی لێی دەپوانین. هەستە کانێ بەرامبەر یان زۆر وەپشت خوشەویستی کەوتبوو. شەوی، کەسە نزیکو خزمە کانێ مام کاکلی هاتن بۆ لای ئەو دوو میوانەى.

ئەو شەو بە قسەى خوش و گێرانه وەى بیرە وەریه کان، شەویان درەنگ کرد، کاتی نوستنی بوو، هەمووان بڵاویان لێکرد. ژنو منداڵی مام کاکلی، دواى ئەوێ جیگای خەوتنیاں بۆ میوانە کان هیئا، چوون لە جیگای خویان خەوتن. مام کاکل لە خوشی میوانە کان خەو لە چاوانی تۆرابوو، لێی دەپوانین و چاوی لەسەر نە دەگواستنە وە. بە جۆریک لە چاوه پلینگیه کانێ کاکه پەشى ورد دەبوو، وە ک بە دواى ئەو شتە دا بگەرێ کە دەمیکە لێی ون بوو!

بەرلەوێ بەخەون، کاکه پەش بێرە پارێه کی لە پێش مام کاکلی دانا: ها ئەو قەرزە کەت! غرور و عیزەتێ هەژارانەى مام کاکلی، پێی پێنە دا پارە کەى

هه لگريٽ. کاکه پەش و هيدۆ سوينديان خوارد ئە گەر ئەو پارەيه هه لئه گريٽ،
جاريٽکي دیکه چاويان پيټي ناکه وټته وه له مالى خوي نايان بينيټته وه.
گوتيان: ئەو پارەي ئيمه نيه، وا دابني چەتەيه ک پرووتي کردووي، ئيمه ش
توانيو مانه بۆت وەر بگرينه وه! کاکه پەش گوتي: ئە گەر بيدادى و زولم نه بوایه،
ئه وه نده چيژمان له تۆله کرد نه وه نه ده بيني، ئە گەر برسێکردن نه بوایه، نانمان
نه ده په رست. ئيمه بۆ خه وه کانمان ده ژين و، بۆ وه ديهيټنانيان نامادهين له و
پيگايه دا بمرين! دهی، شه ومان درهنگ کرد، با بنووين، وه ک بشزانم به ياني
ده چن بۆ تازيه ي ئەو گونده ي ناشه که ي لييه.

۲۸

ئەو گوندەى ئاشە كەى لىيە ھەر نىو سە عاتە پى دوورە، خەلكى زۆرەى
 گوندە كانى ئەو دەورە بەرە بۆ بارا شەپار پىن روو لەوئى دەكەن. ھەندىك لە گەنجانى
 ئاوايى تەگبىريان كەردووە بەيانى بەرلەوئى تاو ھەللىت، بارا شە كانيان بارىكە نۆ
 بەرپى بگەون. يەك لە بارا شەپارە كان مەمەدى مامۆستايە. تەمەنى نۆ
 سالان بوو كە داىكى بە گرەنە تاى مرد. تەمەنى دوازە سالان بوو كە ناوئوس
 ھاتۆتە گوندى. مەلای باوكى، بۆ ئەوئى مەمەد درەنگ بچىتە سەريازى،
 بە شەش سالانەى ناوئوس كەردبوو، شەش سال بچوكتەر لە تەمەنى خۆى.
 ئىستا تەمەنى بىستو چوار سالەو ھەرەتى گەنجىيەتى. ھىشتا تامى تلدانو
 گەوزىنو دەستلە ملانىيى لە گەل كچان نە چەشتوو. لەبەر دوو شت زەرداىكى
 نايەلئى مەلای باوكى، ژنى بۆ بىنى، يەك: ھەر لە نۆ سالىيەو ھەموو ئىشىكى
 مالئى و دەرى پىدەكا. دوو: ھەزناكات وەك شەرىكە مىراتى مندانلە كانى
 خۆى بىيىنى و ھەولئى دەدا بە لايە كدا بىرەتەنى بەرلەوئى ژنى بۆ بىنن و مندانل
 بخاتەو. كەسى ھاوتە مەنى مەمەدى لە گوندى نە مابوو ژنى نە ھىنابى!
 بەيانى لە خەو ھەستا، ھەستى بە وزەو ھەزىكى زۆر كە وەك گرگان لە
 ناخى نىرانەيدا بلقى دەدا. جۆشىكى زۆرى ئارەزووى سىكسەردنى ھەبوو، بۆ

تیرکردنی ئەو حەزەش مێیینە یە ک شک نابات، گری دەروونی دابمرکینیتەو. هەموو هەستو نەستی لە هەولێ تیرکردنی ئەو حەزەیدا چسڕ بووئۆ. بە هاوکاری یە کتری باراشە کانیان لە هێسترو بارگینو کەرەکان بارکرد. ئەوێ ئەوان دەیکەن مەملانییە لە گەڵ ژیان بۆ بەردەوامی و مانەو، ئەگەر ئەو مەملانییە نەبوا یە ژیان ئەو چێژی نیستای نە دەبوو، ئەگەر برسیتی نەبوا یە، تیری، هیچ چێژیکی نەبوو. ژیانیش بە بەهاترینە، بۆ یە پارێزگاری لێدەکەن. هەرگیز ناشیان ئاوا بە چۆلێ نەبینیو. ناشەوانە کە وەکو رێژیک بۆ مەلای، گوتی: یە کەم کەس باراشی مائی مامۆستای بیین. باراشەکان سێ جۆر بوون، هەر جۆرێ پەییوەندی بە باری ئابووریی خاوەن باراشەو هەبوو. جۆری یە کەم: ئەوانە ی دۆلە مەندبوونو باری گۆزە رانیان باش بوو، باراشە کانیان ساف گەنم بوو، نانی سپییان دەخوارد، ئەوێ لە توانای هەموو کەسدا نەبوو.

جۆری دوو: مزاش، گەنم و جۆ بە تیکە لای، ئەوانە چینی نیو پاست بوون. جۆری سێ: نانی جۆ، هەژارەکان باراشیان جۆی ساف بوو، چونکە هەرزاترین بوو. هەموو جۆری باراشەکان بە پێوان لە سەر دۆرەدانی^(١) ناشی دەکرا. بۆ هەر بەرمیلیکی بچووک قۆدیە ک مزە^(٢) لێ دەدرا یە ناشەوانە کە. مەمەدی مامۆستای هەر زوو باراشی خۆی لە سەر دۆرەدانهو قەرۆمە^(٣) ناشی کرد و جەوالە ناردی گەرمی پاکیشا. هەندی بلێی یە ک

١. دۆرەدان: دۆلەدانه، حەوزیکی دارینە، لە سەرەوێ بەرداشی ئاش بەستراو، گەنم و جۆی باراشی تێدەکرێ بۆ هارپن.

٢. مزە: هەقدەست، دەستمست.

٣. قەرۆمە: کونی ژێرەوێ دۆرەدانی ناشە، کە دانهوێلە کە ی پێدا دێتە خوارێ بۆ نێو بەرداشی ئاش.

دوو باراشی خۆی بارکردو حەچە ی لە کەرێ کردو بەرێ کەوت.

هەموو باراشەپارەکانی ھاوڕیتی واقیان و پەمابوو، بەسەر سوور پەمانەو لە یەکتەرییان دەپرسی: ئەرێ محەمەدی مامۆستای دەبێ چ کارێکی خێری بە دەستەوێت، ئەو پەلە پەلە هەلە هەلە ی بۆ گەڕانەو لە چیه؟! بۆ ویستی بە تاقی تەنھا بگەرێتەو؟ ئەوانەو زۆر پرسیاری دیکەش.

لە گوندیش، پیاوێ بە تەمەنەکانو مەلای گوندی، دەیانەوێ بچنە تازیهی مردوو یەکی گوندی ناشەکی. محەمەد گەیشته نیوێ پێگا. لە مابەینی هەردوو گوندان کەندیکی قوول هێچ کەسی تێرا دیار نییە، لای وابوو باشترین شوێنە بۆ خۆ خاڵێکردنەو لە ماکەرەکی، بەردێکی پانی سەر تەخت، بەرزاییهکی سێ بستو قولانجێک دەبوو. کەرەکە باری هێندە گرانە خوا خوایه تی پشوو بدات، گوێی لە هەر وشە یە ک بێت پیتی (ش) ی تێدا بێت، بە (هۆشششششش!) ی تێدەگا، لە هەنجه تەو رادەوێستی، محەمەدیش ئەوێ دەوێ. کەرەکە تەس دەکاتەو لای بەردەکەو بۆ خۆی دەچێتە سەر بەردەکەو مل لەبەر کەرگانێ دەنێ.

هەموو جەستە ی، وزەو جۆشی سێکسکردنی تێگەڕاوه، بێناگا لەوێ مەلای باوکی لە گەڵ چەند پێشسپیی گوندی دەچن بۆ گوندی ناشەکە. سەر دەکەونە سەر ئاسوگە ی، چ بێنن؟ محەمەد بەهۆی نرکەو نالە ی شەهوە تەبازانە ی، ئاگای لە دنیا یە نە ماوه. هێندە ی لێ نزیک بوونە تەو، هێچ گومانێک هەلناگرێ.

مامۆستا دەلێ: ئەرێ ئەو محەمەدی کورم نییە ئەو کەرە ی بەو بارە ئاردەو وا بە بێئینسانی دەگێ؟! خۆ دەلێی مالی کافری داوێتە بەرێ! تف تف! غەریقی لەعنه تی خۆ ی بی! جا وەرە ئەو ئاردە ی بکە نازو نوێژو رۆژووت بەبەرێکەوێ!

محەمەد هەستیکرد کەسانیک لێنی نزیك بوونەتەو. دەستی چەپی لەسەر
 عەورەتی خۆی دانابو بە دەستی راستی شەروارەکی هەلکیشاوە. دەمارەکانی
 گرزبۆون، گڕو گەرمای هیچ هەوەسینک خاویان ناکاتەو. بە سەرو سیمایەکی
 پەشوکاو و خەم لێنیشستوو لە بەرامبەر جێتوێکانی باوکیدا سەری کزکرد. لە
 خوا دەپارایەو هەر ئەوشەو عیزرائیل روحی بکیشی و لەو شەرمەزارییە
 پرزگاریکات. لە مائەوەش، ئەو قەڵا سەختە نەمابوو کە پێیدەلێن دایک،
 پارێزگاری لێبکاتو بەلای بەزەیی بە سەردا بکیشی و هەلەکانی بو دابپوشتی.
 هەموو ئەو پرۆژانەی لە یارمەتیدانی خەلکو هەرەوێو کەسیکی بەکەلک
 لەو گوندە، بە کەرگانیک وێرانی کرد! هەزارجار نەفرەتی لەو حەیاو حورمەتە
 دەکرد کە بە کەرگانیک بشکی و بەسەریە کدا برمی. ئەوێ لەنیوانی کەسیک
 کە فریشتەییو کەسیکی دیکە نەهەرمەن، تەنھا ئاشکرا بوونی کردەییەکی
 ناباوە. ئەوشەو، لە بنەبانی کادینی چاوەکانی کوسکە کوسکیان بوو، نوێدی
 ژیان لەو گوندە، بو ئەوێ تێدانەبوو. تارێف ناکرێ چ حەژمەتیک لە ناخەو
 هەلێدەقرچاند، لەبەر خۆیەو دەیگوت: خۆ زۆریە خەلکی ئاواپی بە گەنجی،
 نەک هەر کەر، هیستریشیان گاوو هەر خۆشیان وەکو شانازییە ک دەیگیرنەو.
 ئەوێ خێرە تەنھا بە من دەلێن بێنامووس؟! هەموو نیڕینەکان کەسیک دەگێن،
 مێینەکانیش دەگایرین، کەچی تەنھا بەوێ لێنی ئاشکرا دەبێت هەمووان دەلێن
 بێنامووس. لەو پرۆژە بەدواوە، ئەو بەردەو محەمەد کەرەکی لە پەنای گ، ناویان
 لێنا (بەردی کەرگانی). دواي ئەو ناولێنان و سوکایەتی، بەردە کە شەوان دەهاتە
 خەونی زۆریە خەلکی ئاواپی، بە یە ک شێو هەمان گلەیی.

بەردە کە پێی وابوو لەوێ ئەو ناویان بەسەردا سەپاندوو، زوێمی لێکراو.

پیتی وابوو ئەوه شکاندنی شکۆی بەردبوونیەتی. بۆیە لەبەر خۆیەوه دەیگوت:
 ئەوهی دەرەهەق بە من دەکرێ سەپاندنەو زۆرەملییە، کە ی رەوا یە لە جیاتی من
 بریاریدەن چ ناویکم لێبنین! ئاخر نەبوووە نە کراوە بەردیکی زرتو زەلامی وەکو
 من بێئەوهی پڕسم پێبکەن، هەر لە خۆوە بە کەیفی خۆیان ناویکم لێبنین،
 ئەویش چ ناویک؟! بەردی کەرگانی! لە دەستیان دیت بێئەوهی پڕسم پێبکەن
 ئاینی کیشم بۆ دانین! مەرقەکان هەر بەوەندەش نەوێستاون، جیاوازیان لە
 نێوان بەردەکانیشدا کردوو، هەر گردۆلکە یەکی گەیشتنی بێئەوهی تەرمی
 پیاوچاکیکی تێدانێژرای، کۆمە لە بەردیکیان لێ کۆکردوو بە پیرۆزیان کردن!
 داوا یان لێدەکەن مەزانیان حاسل بکەن. ئەوه لە کوێ یە کسانیدا جیگای هەیه،
 ئەو بەردانە ی لە چاک و مەرقە دەکاندان بە پیرۆز بکری و بە بۆ دەستنیوێژ
 هیچکەس بۆی نەبیت دەستیان بۆ بیات! لە بەرچاوی هەمووتان دیارە ئەو بەردانە
 لە لایەن زیارەتکارانەوه هێندە ماچکراون و لەسەر و سیمای چاوانیان خشانوون،
 وەکو هەسانی، لووس لووس بوون، مەگەر ئەوانیش هەروەکو من بەردنن؟
 یان لە هەسارە یەکی دیکە را هاتوون؟! ئەوه ئەوپەری ناعەدالەتی مەرقەکانە،
 ئەوانیان بە پیرۆزکردوو و ئیتمەش بە نەفرەت لێکرا و ئەوانە چ مەخلوقێکن،
 بەردی خۆیان ئاوا سووک و پڕسوا دەکەن و بەردی خەلی دیکەیش ماچدەکەن!
 ئە ی خەلکینە، دەست لەسەر وێژدانتان دانین، ئە من چیم لە بەردی مەزانیان
 کە مەترە؟ سەری خۆم بۆ کوێ هەلگرم؟ نا نا نا پۆم، ئاخر ئە من مێژوویکی
 کە ونارای ئەو دەرەهەم، ئەوانە ی بریارە برۆن، ئەوانەن کە ریشالی مێژوویان
 لەسەر ئەم خاکە دا نییە. ناوی چیا ی مامەرە شاز و بلباسانیان کردبوو قەرەچووغ.
 هەرچی دەکەوتە سەر ریشیان قەرە یەکیان بە قونبۆ دەنا. قەرە وەکو دلی خۆیان،

قه‌ره وه‌کو ئالاکه‌یان، په‌ش په‌ش وه‌کو په‌شیی ناخو موخیان. ئه‌وان دوژمنی
 باوه‌کوشته‌ی کوردان، هاتوون ئیمه‌ بسپنه‌وه‌و ریپه‌وی ئاو‌مان بگۆرن. زۆر جار
 له‌بن سه‌ری من عاشقو مه‌عشوقه‌کان جووت بوون. زۆر چاکم له‌بیره، له‌و
 سالانه‌ی دوایی بوو، نێرو مییه‌ک هاتن له‌ په‌نای من، ئالیه، جووت بوون،
 ده‌میان به‌ کانیی له‌زه‌تی یه‌کتیرییه‌وه‌ نا، کاتیکی مییه‌که‌ هه‌ستایه‌وه‌ خۆی
 داته‌کاند، له‌سه‌ر عه‌ینی پشتم دانیشتم، دوو پله‌ی ته‌ری له‌سه‌ر قۆرنجی
 گیرکردم، باوه‌ریکه‌ن ئیستاکه‌ش قۆرنجم ته‌په‌و بۆنی شه‌هه‌وتی عیشقیکی
 یه‌کجار شیتانه‌ی گرتوه‌! ئی خۆ ده‌کرا له‌و پۆژه‌وه‌ ناوم لیبنین به‌ردی عاشقان!
 ئه‌ی بۆ باسی ئه‌و شه‌پانه‌ ناکه‌ن که‌ له‌ په‌نای مندا کراونو پیاوی په‌ند و به‌وه‌ج
 منی به‌ردیان ده‌کرده‌ سه‌نگه‌ر، خۆیان له‌ په‌نامدا ده‌پاراست! خۆ ده‌کرا ناوم بنین
 به‌رده‌ قه‌لغان، به‌ردی سه‌نگه‌ران، خۆ ئه‌من له‌ سه‌ره‌تای بوونمه‌وه‌ ده‌م‌و‌چاوم
 ئه‌وها کونجر کونجر نه‌بوو، من خوریکه‌م نه‌گرتوه‌، ئه‌و چاله‌ وردو به‌چووکانه‌ی
 سه‌ر پرووخسارم، جیی هه‌زاران گولله‌یه، ده‌یانکردم به‌ نیشانه، جوژه‌ها گولله‌م
 پتویه‌: گولله‌ی سی‌تیر، گولله‌ی جام‌بێزار، گولله‌ی ماهوزپ، گولله‌ی قۆنداغ
 به‌گرێ، گولله‌ی مانیر، گولله‌ی حوسله، گولله‌ی که‌نه‌دی، گولله‌ی نینگلیزی،
 کوپه‌ له‌ ده‌مانچه‌و تاپان هه‌ر گه‌پێ! ئی خۆ ده‌کرا ناوم بنین به‌رده‌نیشان! ناو
 برا له‌ عه‌رزو ئاسمانی، ته‌نها ناوی که‌رگانی! په‌کووف که‌ نه‌زان و بی‌ویژدان!
 شه‌مال به‌ گوێدا چرپاندم خه‌م دامنه‌گری، نه‌ویه‌کی جیساوازو نوێ
 به‌پتویه، نه‌ ده‌ترسی و نه‌ ده‌پرسی، ده‌ستم ده‌گرنو ده‌مبه‌نه‌وه‌ ریزی هه‌موو
 به‌رده‌ پیروژه‌کان، ده‌بم به‌ به‌ردی بناغه‌ی ته‌لاری به‌رزی نیشتمان.
 محه‌مه‌دی مامۆستای گوندیش، به‌رگه‌ی ئه‌و شه‌رمه‌زارییه‌ ناگرێ،

هەرچەند دەکات لە دیواری بیرو زەینی نابێتەوه. تیرو توانجی زردایکیش لەوی پراوەستی. بەلام لەپەر، دەرگایێکی دیکە ی بۆ ژبان لێکرایەوه، ئەویش ئەوهبوو لەو کاغەزی بە هەویر لە دیواری مژگەوتی درابوو، ناوی ئەویشی بۆ سەربازی تێدابوو. ناخر لەو کاتەدا ژبانی دۆزەخیشی پێی لەو گوندە ی خۆشتر بوو، ژبانیش لەو کادیئەیدا دوور لە خەلک ناچیتە سەر! لە خۆشییان شاگەشکە بوو، بارانی رەحمەت دابارییە سەر مەزرای ئومێدی و دەرووی خێرانی لێکرایەوه.

سێ پوژی ماوه بۆ پوژی پەیوەندیکردنی بە سەربازییەوه. محەمەد هەر پوژی داوی بەرلەوه ی خەلک بیبینن، هیشتا دنیا هەر تاریک بوو، هەپیی لێکرد بۆ جاده ی قیر، هەولێر خۆت بگروە هاتم! بۆ مائی پوری (خوشی دایکی)، کە دەمیکە چوونەتە شارێ. بەو هیوا یە ئەوان دەنگۆی ئەو کەرگانه یان نەبیستبێتن! لە مائی پووری وە ژوورکەوت، پووری نامیزی بۆ گرتەوه و لە باوهشی گرت. لەو هتای دایکی مردووه، کە سێک ئاوا نامیزی بۆ نەگرتۆتەوه و لە باوهشی نەگرتووه. منداڵێکی چلەمی مائی پووری تەمەنی هەر دووسال دەبوو، چووبوو سەرشارنی باوکی و داوای لێدەکرد باوکی بۆی بچە میتەوه بۆ ئەوه ی بچیتە سەرپشتی: بابە بابە حەچە کەرە! محەمەد هەر لە خۆیەوه قوشقی بوو، کیچیی کەوتە کەولی، ئەتۆ بلیی بەو کەرگانه یان زانیییتو بەرلەوه ی ئەمن بێم باسیان کردبێت! خۆشییە کە ی زۆری نەخایاند بە گومانەوه لە هەمووانی دەروانی. ئەو حەچە کەرە یە بۆی بوو بە گرێکۆیروە لەسەردلی بسوو بەگرێ. زۆری ئەوانە ی لە ماله وه زردایکیان هەبوو، زۆر دەرەتێندانو جەستە یە کێ شە کەتو ماندوویان هەبوو، لەسەر ئەو حالەش پەر بە زگی خۆیان تیریان نەدەخوارد. کاتی کە دەچوونە سەربازی، لەوێندەر زگیان تێدەکرد.

سهره‌پای خزمه‌تی زۆره‌ملیتی سهربازی، خۆبه‌خشانه‌ موڤریان ده‌کرد سهربازی بکه‌ن به‌ پیشه‌. ئەو ده‌رفه‌تەش بۆ محەمه‌دی دوو شەش بوو، موڤی کرد له‌ سهربازی بمیڤیتەوه‌، خۆ هەر نه‌بی‌ت لی‌ره‌ تیرەو که‌س شتیک له‌ رابردووی ژیا‌نی گوندی نازانی، به‌ تایبه‌تی شه‌رمه‌زارییه‌ که‌ی. تازه‌ ئەو گونده‌ چێژی ژیا‌نی بۆ محەمه‌دی تیدا نه‌ما‌بوو، به‌ نازاریکی شه‌رمه‌زارییه‌وه‌ کوتایی هات. له‌ لایه‌ک ناسانیش نه‌بوو، چونکه‌ هه‌موو ته‌مه‌نی مندالی و گه‌نجی له‌و گونده‌ به‌سه‌ربدبوو، دا‌هرا‌نی له‌ گونده‌ که‌ی، گیانی نازار ده‌داو فه‌رامۆش نه‌کرده‌ نییه‌. ئەگەر ئەو که‌رگانه‌ نه‌بوا‌یه‌، نا‌خر ئەو و سهربازی کوجا مه‌رحه‌با!

دوای ده‌رچوونی له‌ گونده‌ که‌یان، به‌رده‌وام بیره‌وه‌ریه‌کانی له‌و گونده‌دا بیردی‌ته‌وه‌، که‌ به‌ مندالی یاری لی‌کردووه‌و به‌ گه‌نجی تییدا ژیا‌وه‌. هه‌رگیز ئەوه‌ی له‌ یاد نا‌چیت که‌ له‌و گونده‌دا به‌سه‌ری هات. نا‌خر ئەو رووداوه‌ بووه‌ هۆی ئەوه‌ی له‌ کورپکی گوندی بی‌ته‌ ده‌ره‌جه‌دارکی سهربازی. هه‌رچه‌نده‌ تا راده‌یه‌ک ژیا‌نی سهربازگه‌ بۆ محەمه‌د نامۆ بوو، به‌لام کاتی‌ک چه‌رمه‌سه‌ری و جه‌زه‌به‌دانی خۆی له‌ لایه‌ن زردایکییه‌وه‌ وه‌بیرده‌هاته‌وه‌، هه‌ولی ده‌دا له‌ گه‌ڵ ئەو ژیا‌نه‌ تازه‌یه‌ خۆی رابینێ. وه‌بیری ده‌هاته‌وه‌ ئەو شه‌وانه‌ی خه‌ونی به‌ کچی‌ک یا‌ن ژنی‌که‌وه‌ ده‌بینی و نی‌و پستی‌تری شه‌رواره‌ که‌ی ته‌رده‌کرد، نا‌چار به‌یا‌نی که‌ له‌ خه‌و هه‌لده‌ستا، مه‌سینه‌ مه‌سه‌ که‌ی باوکی، ئەو مه‌سینه‌یه‌ی له‌ حه‌جی به‌ دیاری بۆیا‌ن هی‌نا‌بوو، پر ئاو بکات‌و له‌ به‌ر ئاگردانی دا‌بنیت، بۆئه‌وه‌ی شیرتین بیت، له‌ سه‌رشو‌رکی غوسلی پی له‌ خۆی ده‌ربکات. له‌ هه‌مووی نا‌خۆش‌ترو شه‌رمه‌زاریانه‌تر، ئەوه‌بوو کاتی‌ک ژنانی ئاوا‌یی به‌قونه‌بانی سه‌رشو‌رکی‌دا ره‌ت ده‌بوون، ده‌یان‌بینی له‌ کونی ئەو لووله‌ ته‌نه‌ که‌یه‌ی له‌ سه‌رشو‌رکی گیراو‌و

چۆتەو دیوی کۆلانی، بەو بەیانییە زوو ئاو پڤاوه، هەناسەییەکی ئیرەییان
 هەلەدەکیشا. ژنان لە یەکتەری زۆر بە چاون، بۆئەوێ بزانی سەرشۆرکی مائی
 کامەیان لە هەموو سەرشۆرکەکانی ئاوازی زیاتر تەرپو زوو تەرپەدەکرێتەو!
 بۆیە بە مەلاژنییان دەگوت: لە خۆت خەنی، بە لاش نییە هەر وریتەت دێو هەر
 جوان دەبی، بەختو یە غبارت باشە بووی بە مەلاژن، لال بێم مێردەکانی ئیمە
 هێندە ماندوون هەر لە مەلابانگدانێ هەتا پۆژ لە هەموو شاران ئاوادەبی و
 تاریک دادی، هەر غارەدەنو پێرانگەن، لە تاریکی بۆ تاریکی هەر خەریکی
 کوێرەوهرین. بۆیە ئیواران هەر نازو چایان لە قورگی ئاوابوو پەلەواژ دەبنەو
 خەپە خەویان لێدەکەوێت. هەر بۆیەشە سەرشۆرکی ئیمە هیشکو برینگە!
 مامۆستا چونکە ئارەقەیی ناکاتو ناچیتە بەر ئەو سوورەتاوێ ئیشی بکات،
 لەبەر سیبەری حەساوێ، دەبینی شەویتری ناکاتو سەرشۆرکی هەر تەرپەو ئەو
 کۆلانی کردۆتە زەنەکاوا! مەلاژن بەو قسانە یە کجاری برینی دەکولایەو: بە
 خۆی مەلاش لەبەر متالای کتیبان هۆشی ئیمەیی، ئای پێشینان بە لاش
 نییە گوتووین: نەکردی نەخواردی لە سمیلان مەیی! بە مەرقەدی حەزەرەتی
 غەوس ئەو ئاوەی لە سەرشۆرکێ پڤاوه، نە ئی منەو نە ئی مەلای، ئەو ئی
 محەمەدییە، شەو نییە خەونی حەرام نەبینی و سبەینیکی غوسلی لە
 خۆی دەرەکات. بەو حالەیی، هەموو خەلکی گوندی پێیانزانی کە محەمەدی
 مامۆستای هەموو شەوی شەیتانی پی پێدەکەنی!

ئێستا هەر نەبی لە سەربازگە ئاو لە برانەو کە سیش پێی نالی خەو نە کانت
 حەرامن!

بەردەوام لە هەولێ بەرەوپێشبردنی توانا سەربازییەکانیدا بوو، چونکە

سه‌ریازی، تازه بوو به پیشه‌ی هه‌میشه‌یی بۆی. به‌هۆی لینه‌اتوویی و
 راپه‌پاندنی ئه‌رکه سه‌ریازییه‌کانی، دوا‌ی دوو سال خزمه‌ت، خه‌تیکیان دایی
 بوو به (جوندی نه‌وه‌ل). که‌وته بیرکردنه‌وه له هاورۆ و هاوته‌مه‌نه‌کانی و خزمه
 که‌سوکاری گوندی، نه‌و یاده‌وه‌ریانه رۆژ به رۆژ ئۆقره‌یه‌یان لینه‌ه‌پری، له‌توانایدا
 نه‌مابوو چیدی به‌رگه‌ی دووریان بگرن، بۆیه بریاریدا مۆله‌تیک وهریگری
 بۆنه‌وه‌ی سه‌ردانیکی گوندی و که‌سوکاری بکات. به‌ ئومیدی نه‌وه‌ی پاش نه‌و
 سالانه، نه‌و شه‌رمه‌زارییه‌ی رینگای ناشیان بیرچوو‌یتته‌وه، یان هه‌ر نه‌بی به‌هۆی
 نه‌و خه‌ته‌ی وهریگرتوه، چاوپۆشی لیبکه‌نو نه‌و مه‌سه‌له‌یه بیرخویان به‌رنه‌وه.
 به‌لام هه‌رکه پیتی خسته گوندی و خه‌لکی ئاوا‌یی بینیان، به‌ گویی خۆی گویی
 لیبوو، خه‌لکی ئاوا‌یی هه‌ر له مندا‌ل و ژن و گه‌وره‌و بچوو‌ک، یه‌ک هه‌والی
 به‌وه‌ی دیکه راده‌گه‌یاند که‌مه‌مه‌د که‌رگن هاته‌وه! بۆیه، له‌ دوو رۆژ زیاتر
 نه‌یتوانی به‌رگه بگرنه‌و له گوندی بمینیتته‌وه. هه‌رچه‌نده هیشتا مۆله‌ته‌که‌ی
 له سه‌ره‌تایدا بوو، رۆژانیکی زۆری مابوو، گوتی: مۆله‌تم ته‌واو بوو! گه‌را‌یه‌وه
 بۆ سه‌ریازگه.

نه‌و ناوه‌ی له یه‌خه‌ی هه‌ر نه‌بۆوه، وه‌کو قیرو بنیشت به‌ به‌رۆکییه‌وه
 نووسابوو. هه‌تا‌کو بوو به (نایب زابت)یش، نه‌و ناوه قه‌ره به قه‌ره‌ی ده‌رۆیشت،
 ئینجا پینانده‌گوت نایب زابت مه‌مه‌دی که‌رگن. له‌ کۆتاییدا، رۆژگار له‌گه‌ل
 نه‌و ناوه راپه‌ینا!

٢٩

دایکی بانگی کورە بیستو سێ سالانە کە ی کرد: عومەر کورێ خۆم
 بە لاگێرت بێ بە ئازایی قورێ دوو سێ ریز دیوار بگرهوه، تا کو بابت لە شاری
 دەگەرێتەوه دەبێ قورە کە ئامادەبێت، ئاخر بابت نایەوێت ئیشیکێ بە قوربانێ
 ئیشیکێ بکات، دەیهوێت هەر پۆژە ی چەند ریزیکێ دابنێت و، ئیشی سەرەکی
 پۆژانە ی خۆی پە ک نە خاو پیکابه کە ی رانە گرت!

راستی دە کرد، زۆریە ی بژێوی ژیا نیان لە سەر پشستی ئەو پیکابه یه، بۆیه
 دەیهوێت هەردوو کاره کە پیکه وه ئە نجام بدات و کات بە فیرۆ نە دات.
 ئیواریه پۆژ لە زەردییە. زەردە پەر ئاسمانی ئەو ئیواریه ی خوێناوی
 کردووه، مۆتە کە ی تاوانیک، خۆی بە سەر سینگی ئاوایدا کێشاوه، خۆر بە
 لیژایی ئاسماندا خلۆر دەبێتەوه.

عومەر خەریکی قورگرتنەوه بوو، دایکی هیشتا سەری لە سەر بەرماڵ
 هەلنە گرتووه، هەر بایی ئەوه سەری لە سو جده بەر زده کاته وه وه هەردوو دەستی
 بلند دە کاو خوا دە دوێنی و داوا ی یارمه تیی لێ ده کات ئەو خەوه ناخۆشە ی
 شەوی رابردوو بینییو یه تی، بۆی بە خێر بگێرێ: خودایه دوو بەرە ئە ستوورکی
 تەندوورم خێر بێت ئەو خەونه جێ ناو فرنایه ی شەوی دیم بۆ بە خێر بگێرێ!

له حه ژمه تی ئه و ئیواره درهنگوه خته دا ترسیکی نادیار حه جمینی لیهه لگرتووه. هه ردوو دهستی راستو چهپ له بنههنگلی ناوژو له چاوه پروانییه کی بیزاردا نیگای چاوی له سهه رینگای شاری گیرکردوو، به ئومیدی ئه وهی ته پوتۆزیک له رینگاکه هه لیبستی، یان شووشه ی پیشه وهی پیکابه که ی بریسکه بدات له قولی ئه و چاوه پروانییه و دواکه وتنی هاوسه ره که ی هه زارو یه ک غایه له ی به میشکیدا دههات، هه تا کات درهنگتر ده بوو و خۆر بۆ ئاوابوون راده خوشی، ئه ویش نیگه رانتر ده بوو.

پیکابه که ی مام محسینی جیاواز له پوژانی به ری، ئه و پوکه باری زۆر قورسه، چونکه خه میکی گرانی بارکردوو، خه میک گه به سهه خه لکی ئاوایدا بیبه شنه وه، به شی هه هه موویان ده کات! ئیستا خه می ئه و دوو ریز دیواره ی نییه که هه موو پوژی دایه نین، ته نها له خودای داوایه مام محسینی بۆ پارێزراو بیّت.

له خوار چاکی، ته پوتۆزیک زۆریان به دیکرد، گه وال گه وال به نیویه کدا لوول ده خواو تییکده هالن. چونکه پوژ له سهه زهردییه، ده ستیان داوه ته پشتچاویان، یه کییک ده لئ: خۆیه تی ئه وه نییه رهنگی شینه! یه کیکی دی ده لئ: ئه وه پیکه بی مام محسینی نییه، چونکه مام محسین له سهه رخو شوفیری ده کات، ئه و تۆزه یه کجار تیژره وه، ئه و پیکابه وه کو ئه وه وایه هاوارنکی به ده ده مییه وه بیّت، هینده به هه شتاوی لیده خوړی!

به خۆزیک رینگا قووت ده دات، گه رده لوولی ته پوتۆزیک یه کجار خهستی لوول پنده خوارد. پیکابه که تانزیکتر ده بیّت، دلنایی زیاتر ده بی که پیکابی مام محسینه، به لام شوفیر بۆ خۆی نییه. تیژره وییه که له هه موو شتیک

زیاتر سەرنجی خەلکی بۆ لای خۆی ڕادەکیشا، مەزەندە دەکرا هەوایی ناخۆشی
پێبێت، بە تایبەتیش بۆ مائی مام محسینی!

ئەوێ نە دەبایە ببێ، ڕویدا. ئەوێ بوو جێی سەرسوورمانی خەلکی،
ئەوێ بوو کاتیکی پیکابە کە وەستا، شوڤێرە کە سێکی نەناسراو بوو، شوڤێر
بۆچی بەتەنها لە پێشەوێ و دوو کەسی دیکەش لە پشتهوێ پیکابە کە بە
پێوە وەستاو؟! شوڤێرە کە بێنەوێ سلاو بکات، پرسیاری مائی مام محسینی
کرد، هەر یە کە مەس هاوسەری مام محسین گوتی: ئە من خێزانی ئەوم، بە
قوربانت بم چی ڕویداو؟ ئە ی محسین بۆ خۆی لە کوێیە؟ سەلامەتە؟ چی
بەسەر هاتووە؟ دە توخوا دە ی زوو پێم بڵێ بۆ خۆی بۆ نە هاتۆتەو؟! شوڤێرە کە
توانای پێگوتنی نەبوو، نێوچاوانی لە سوکانی پیکابە کە کووتا، ئەوێش ناماژە
بوو بۆ کارەساتیکی دلتەزێن. هەرچەندی پێلی ڕاوەشانە، بەلام شوڤێرە کە
ئەرقوومی نەکردو ئەلفازی نەگەرا. ژنە بەپە لە سووراپیەو پشتهوێ پیکابە کە،
ئەوێ بینسی مالتوێزانی و کۆستیکی گورچکەر بوو، تەرمی خۆنراوی مام
محسینی بینی، جەمەدانییە کە ی خۆیان بەسەردا کێشاو. ئیدی ئەوێ هەر
ژنیکی هاوسەر کوژراو لە دادو فیغان هەیه بۆ مێردە کە ی، کردی!

گوند یە کپارچە خرۆشاو، تەمی مەرگیکی نادیار بآلی بەسەردا کێشاو، لە
مائی مام محسین شین و پۆرۆ و اوێلایە کە، نەبێتەو!

بەپە لە سەریان لە جانگی دووری کفنیان کرد. مردوو هەتا زوو بنیژری خێرو
پادا شتی بۆ خاوەنە کە ی زیاترە ئەوێ مەلا گوتی. قەبرستان لە سەر زوورگیکی

ئەوندە پەقە، قازمە کاری تیناکات، بۆیە زۆربەیی قەبرە کە بە بارییە (١)
 لێدەدری، تەنھا سێ بستی لای سەرەوێ نەبی، قازمە و خاکەناس و پیمەرە کاری
 تیدا دەکات، ئەگەر نا ئەوێ دەمینیتەو، لە گەڵ نووکی قازمە و بارییە، پڕیشکو
 جەرەقەیی ناگری دەدا. فانوس و لۆکسیان هینابوون، چونکە دنیا تاریک داهااتبوو
 بەردەستی خۆیان نەدەبینی قەبرە کە بکوژن. ئیشە کەیان بە گرانی لەبەر دەپرات،
 خەلکی ناوایی، وەک ئەوێ خۆلۆ دۆت بە سەردا کردبن، نوقمی خەمیکی قوول
 بوون. قەبرکوژین و ناشتنە کە تا درەنگانێکی شەوی خایاند. پیاویکی بە کەلکی
 ئاویان ژێر خاک کرد. ئەو سێ کەسە تەرمە کەیان هینابوو، چونکە خەلکی
 ئەوێ نەبوون، وەک هاوخمی و نەرتیک کە پێویستە چۆنەتیی دۆزینەو
 هینانەوێ تەرمی مام محسینی بۆ کە سوکارو مندالەکانی روون بکەنەو،
 نەروێشتنەو و لەوێ مانەو، ئەوێشیان کرد.

هاوسەری مام محسینی، بە ئاوازیکی خەمناک شیوەنی بۆ میڤەدە کە
 دەکرد. مندالە بچووکەکانی، بە سیمایەکی جەپە ساووە خۆیان خزانداو
 بنبالۆ چارۆگی دایکیان. خەلکی ناوایی هەموو دلیان توند بوو، سەگەکان
 بەرەو ئاسمان دەیانلوراند. خەلک، هەر دوو دوو و سێ سێ سەریان
 پێکەو نەبوو، سەریان لەو کوشتنە سوپمابوو، هەریە کەو لە زەینی خۆیدا
 بکوژێکی داتاشیبوو، کە سێک دەیگوت: پارە گەنمی پێبوو، هەر بۆ پارە کە
 کوشتوویانە. یەکیکی دیکە دەیگوت: نا تا ئەو نییە پارە کەیان نەبردووە!

١. باریە: پارچە ئاسنێکی پتەو، درێژیکە نزیکەی مەتر و نیو، تیرە کە
 دوو بۆ سێ سم دەبی، بۆ کاری هەلکەندن یان بەرزکردنەو و جیاکردنەو
 و کەلوپەلی قورس لە زەوی بەکار دێت کە بە دەست نەکرێ.

ئەى بە چاوى خۆمان نە ماندیت لە گیرفانى كورته كه كهى گولە بە عەينى پارە كهى كهوتبوو، هەمووشى شە لالەى خوین بوو، پەنگە بە هەلە لە جیگەى كه سیكى دوژمندار كوژرابییت! بە تەمەنە كان دەیانگوت: ئەوێ ئیمە باسى دەكەین ئەو بە بیرى ئیوہ نییە، مام محسین بیستو شەش سأل بەر لە ئیستا ئەو ژنەى خۆى لە گوندەكانى دەوزییتی هەلگرتبوو، ئیمە هەر ئەوئەندەمان پێى شك دیت، باوەریش ناکەین ئەوان بن، با پیاو لە خۆیەو تەفەنگى بە تاریکییەو نەنێ و خۆى گوناھبار نەكات! ئەتۆ بلیى هیئەندە ملهوپورو دلرەق بن، لە دواى زیاتر لە بیست و شەش سألن ئەو دوژمندارییەى نوێ بکەنەو؟! پیرەمێردیكى دیکە چەناگەى خستبوو سەر گوێمكى گۆپالە كهى: ئەمن مالى بابى ئەو ژنەى مام موحسینی باش دەناسم، زۆر دەولەمەندن، وردو درشتیان زەلامە کیان تیدا نییە، نەك هەر زەلامى پێى بكوژرێ، ناتوانن مریشکیكى لە ئاو بکەن! دەبیّت ئەو شەش بزانی مام محسین لەوانە بترازێ كهسى دیکەى دوژمن نییە! لە گوندی خۆیشمان، ئەو بابى موحسینی، زیاتر لە شەست سأل دەبیّت لیڤیەو لە گەل ئیمەدا دەژى، قەت رۆژێك کیشەو ناکوکی لە گەل هیچ كەسدا نەبوو، بگرە خەلک هەر زۆریشیان خوشدەویست. ئەو جا چاکە، بە تەنێ بە لایەكى ناکرێ، ئەویش کارى خەلکی ئاواى پایی دەکردو پیاویكى بە كەلک بوو بۆ ئاوەدانى! ژنە كهى بە گریانەو دووعاى دەکردو لەبەر خوداى دەپاراپەو: هەرچی زوو ئەو سسپەى هەلمالى و بكوژ چۆن سسپەى مالو مندالى ئیمەى سەراوین کرد، ئەویش ئاوا سسپەى سەراوین بییّت! ژنانى تازیەداریش هەموو پێكەو دەیانگوت: نامین!

تازیە تەواو بوو، خەلک چوونەو مالى خوێان. مندالەكانى مام موحسینی

به تهنیا له مالنیک مانهوه که زه ده خه نه و خوشیی تییدا بار بکردووه! پیکابه که، بئ شوفیر مایه وه و تۆزی له سهر شووشه و ده شبوولی نیشت، ورده ورده تابه کان هه وایان دابه زی و کهوتنه سهر ویل. مه نجه له ماستی مه رداره کان له بن سه وه شیران ترشان، که سیک نه بوو له باتی مام محسینی بیانبات بۆ که رکوکئی و بیانفرۆشی. مام محسین، که لنینیکی دیاری له ژبانی رۆژانه ی خه لکی ناوایی دروستکرد. هیشتا بۆ که س مه علوم نه بووه، بۆچی کوژراو کیش بکوژه. راسته نه گهر گوتریانه که س له دوای مردوان دنیای ته رک نه کردووه ژبان ههر بهرده وام ده بیئت. له دوای ته و او بوونی تازیه، ده لعازی، شیره ژن قۆلی هه لمالی له جیاتی نه وهی سه رکز بکاتو فینگه فینگ بهۆنیه وه، نه و قووهری بۆ دیواره که گیرابۆوه، خهریک بوو وشک ده بۆوه، خۆی هه لکردو پشتی گریداو قوره کهی شلکرده وه، له و شوئنه ی مام محسین جیهیشتبوو دهستی به دیوارکردن کردو دوو ریز دیواری قیت کرده وه، هه رچهند له فکران راده چوو و پینکی ده گرت، بۆی ساغ نه ده بۆوه مام محسین له سه رچی کورژاوه، ته نها نه وهی له ژبانیدا کردبووی که له گه ل دابونه ریتی ناوچه که و دژی نه رسته باوه کان بیئت، خۆبه شوودانیه تی له لایه ن خۆیه وه، نه وه ش بهر له بیستو شه ش سال، که زۆر له میژوه خهریک بوو پیکه وه پیرو خه پۆ بنو خاوه نی هه شت مندا ل بوون، که چیان به میرد و کورپیشیان هی ژنییه! کاره که به جوړیک کال بۆته وه، خهریکه له بیهر خه لکی ده چیه وه. مام محسین بیئاگابوو له وهی چهند رۆژنیک پیش کوژرانی، مندا لی مالی باوکی ژنه که ی له گه ل چهند مندا لینیکی ناوایی خۆیان، به شه رهاتبوون، مندا له کانی ناوایی پنیان گوتبوون: برۆن تۆله ی قوزی پورتان بکه نه وه، نه وه چهند ساله به دوو که وتیه و بۆتان ده ته قینه وه! هیی پوور

بە دوو کەوتوو! پوور بە دوو کەوتوو! ئەوانیش بە گریان دەڕۆنەوێ مەلئ و هەست بە سووکایەتی دەکەن. یە کە مجارە ئاویان پێبێلێن، تووشی شوک بوون، لە مەلئ بۆ گەورەکانیان دەگیرێنەو، ئەوانیش لە حەژمەتان مووی سەریان دەبێتە سووژن، ئەو سووکایەتیەیان لێ نوێ دەبێتەوێ برینی کۆنیان دەبێتەوێ گەرمە برین.

دروست لەو سەرۆبەندەدا، پیاویکی دراوسێی گوندیان، دەچێتە داخوازی کچیکی مەلئ باوکی هاوسەری مام محسینی، ئەوانیش گوتبویان دوازی وەلامت دەدەینەو. لە نێوێ خۆیان پەرسواریان بە یە کتری کردبوو، پیلانیکیان لە لا گەڵاڵە بووبوو. ناردبوویان بە دوازی ئەو پیاوێ داخوازی کچەکیانی کردبوو، پێیان راگەیاندا بوو دەتوانێ بێتە پێشو قسە لێدەکەین. کاتیکی خوازی نیکیەر هاتبوو پێیان گوتبوو: بە مەرج ئەو کچەت دەدەینێ: دەبێت مام محسینمان بۆ بکۆژێ! ئەویش بێ سێ و دوو، پازی بووبوو. مام محسینی شێ باش دەناسی، لە گەلێشی سواری پیکابەکی بووبوو، قسەیشی لە گەڵاڵە کردبوو. ئەو پۆژە مام محسین پیکابێکی گەنمی بردبوو بۆ شاری، لە دوازی ئەوێ گەنمە کە دەفرۆشێ و بۆیان خاڵی دەکات و پارهەکی لە تەپا حەکان وەر دەگرێ، بە پەلە دەبێ بگەرێتەوێ گوندی، چونکە بناغەیی خانوویێکی دانابوو، هەر پۆژەیی دوو بۆ سێ ریز دیواری لێدەکرد. لە رینگای گەپانەوێ، کابرا دەستی لێرا دەگرێ سواری بکات بۆ گوندی. ناخر لە گەڵاڵە مام محسینی جیرانە گوند بوون. هەر چەندە بە پەلەش بوو، بەلام چونکە ناسیاو بسوو، بۆی را دەگرێ. بکۆژ داوا لە مام محسینی دەکات، گونییەکی کەلوپەلی قورسی پێیەو لە کەندی داناو، لە پیکابەکی بێتە خوارێ لە گەڵاڵە باربکات. بەو جۆرەو بە بیانووی بارەکە، مام محسین دەباتە کەندەکەو لەوێ دوو فیشەکی پێو دەنێ و دلی دەسمنو مام

محسین بۆ ههتا ههتایه چاوهکانی لێک دهئیت!

هاوسهری مام محسینی، تیکه لای و هاوسییهتی له گهڵ مائی حاجی سمایی زۆر باش بوو، به تایبهتی له گهڵ کاکه پهشی، به هۆکاری نهوهی له گهڵ مام محسینی برادهربوو. بهردهوام هاموشنۆی مائی یه کتربیان دهکردو جیتی متمانهی یه کتری بوون، وه چونکه چاوکراوهتره زۆر دهگهڕۆ برادهری باشی له هه موو شوێنێک ههیه، بهو هۆیانوه، کاکه پهشی به باشتترین کهس زانی که متمانهی پێبکات، رابیسپێرێ سۆراغی هۆکاری نهو کوشتنهو کهسی بکوژی بۆ بکات. کاکه پهش به ئێنی پێدا وهکو نه رکێکی وێژدانی و هاوسییهتی، بۆخوی به دوا داچوونی بۆ بکاتو هه موو برادهرهکانی بۆ نهو مه بهسته رابیسپێرت.

دوا ی چهند پوژێکی کهم، کابرای بکوژ، له هه قهدهستی کوشتنی مام محسینی، داوای کچه کهی له مائی کابرا کرد. به لام نهوان ناماده نه بوون کچه کهی بدهنی و له سه ودايه که په شیمان بوو یونه وه. کاره کهش تازه کرابوو، نهوان به مه رامی خوێان گه یشتبوون! بکوژ ده لێ: نه گهر نهو کچه ی نه دهنی، ناماده یه پیاوێکی ش لهوان بکوژی! وهک ده لێن قسه بکه وێته زارێکی، ده که وێه شارێکی! نهو کیشه یه، باز نه که ی فراوانتر ده بیتهو خزمو که سوکاری هه ردوولایان پێده زانن که له بنچینه دا له سه ر چیه.

دوا ی چهند هه فته یه ک، کچه که به زۆر له بکوژ ماره ده کهن، که نه هاوته مه نزو ناوزه ی یه کتر نهو نه هیچ په یه ونه دییه کی خۆشه و یستی و خزمایه تیشیان له نیواندا هه یه. کچه، چهن دی دادو فیغان ده کات، بیسووده، به زۆری دهستی پێ له خوێندن هه لده گرن، نهو کیشمه کیشه وای کرد زۆر به ئاسانی ورده کاری و هۆکارو پالنه ری پشتی کوشتنی مام محسینی، بۆ هه موو کهس ئاشکرا بییت. کاکه پهش وردو

باریک بۆژنە کە ی مام محسینی کردە پیازی سپیکراو.

عومەری کورە گەورە ی مام محسینی، لە دواى تازىەى، دوو چارى
بیرکردنە وەیه کى قولۆ رۆچوون بە نێو خۆیدا بووبوو، هۆکارە کەیشى، پاشخان و
باگراوندی مزگەوت بوو. ئەو چەند رۆژەى تازىیە کە، مەلای گوندی و مەلایە کانی
دەوروبەر کە دەهاتنە تازىە کە، ئەو نەدیان باسى غەزاو پاداشتە کانی بە هەشت:
حەفتاو دوو حۆزى، قەسرو بالە خانە، گوشت لە بران، پروبارى شەرابو، هەرچی
ئەو شتانەى لێرە قەدە غەن، لەوێ بە زیادەو بەوت فەراهم دەکەن! عومەر
شەوان تا درەنگانێک، شەونۆژان دەکاتو لە بەرخوای خۆی دەپاریتەو، بە لکو
غەزای بە نەسیب بکات. عومەر تەمەنى بیستو سێ سالانە و ژنى نەهیناوه.
هەرکە نافەرەتێک دەبینی هەر ئەو تەنایخوا! بۆیە، بە دەستەپێنانى ئەو هەموو
حۆریە بۆ عومەری، پێداویستییە کى زۆر گزنگ بوون. لە مالى، کاتیک
مەریشکێک بۆ دە سەر خێزانی بێ میوان، سەردەهێن، عومەر لە سەرەبارى
زیاترى بەرناکەوێت، پێى شک نایەت رۆژێک تیر گوشتى خواردی، بۆیە
خواردنى گوشتى ئەو هەموو تەپرو قەلو قازەى بە هەشتى، ناوی بۆ لە زارى
دێ و رۆژ نییە بە خەیاڵ پاروویان لى بانە داو زگی برسى پەرپ نەکا لە گوشت!
کە بیر لە کۆشکە کانی بە هەشتى دەکاتەو بە بەراورد لە گەڵ ئەو خانووە
سەرگەڵەى خۆیان، زۆر لە شەوانى باران باریندا دلۆپە دەکاو لە خەوی شیرین
قیتى دەکەنەو بۆ ئەوێ جیگایە کەى بگوازنەو. بۆیە، ئەو کۆشکەى
بە هەشت، عومەر لە هەموو کەسێک پێویستى زیاترى پێتە! هەموو
ئەوانەى مامۆستاکان باسیان دەکرد، عومەر ئاواتى بۆ دەخواستن و دەویست
بە هەرنرخیک بێت، بە دەستیان بەینیت. دیارە کورتترین رینگاش بۆ گەشتن

بهو نیعه مه ته، غه زاو شه هیدبونه له ریځای خوا.

دوای بیرکردنه وهیه کی زور، عومهر که لکه له ی غه زای که و ته میښکی و
له فکران راده چوو و له گه ل خویدا دهیگوت: نه تو بلئی ماموستا شونیکي
پی شک نه یه ت له و دنیا پانو به رینه ی خوا، بوی بچمو به ناره زووی خوم
غه ز له دژی کافران بکه م؟ نه تو بلئی خودا غه زام به نسیب بکات؟! نه و،
له ژیانو ماندوووونی سهر دنیا وهره ز بوو سوو، بیثومید بوو له وهی بتوانیت
نه و ده سته که وتانه له سهر دنیا به ده ست بیئی، بویه گه رابووه لایه که ی دیکه،
که نه ویش غه زاکردن بوو له پیناوی خودا. عومهر که وتبووه دنیای خوی،
له خه لکی ناوایی ورد ده بووه سه رنجی ده دان، هه ریه که ماندووی دوای
گرتنه وهی گولکیک، مژاندنی کاره میښکه یه ک، ته شیرستنیک، راجاندنی
به ریه ک، ناودانی هیستریک، خوی دانه به رانیک، بژارکردنی زیوانو دانبرتری
گه نمه کوتاویک، دوشینی مانگیه ک و دهیان ورده کاری دیکه بوون. زهره یه کی
ده سته کردی گالته نامیزی بو ده کردن، که گوايه جاهیل و نه زانن، بویه ریځای
به خته وهی نادوژنه وه، که خوی له غه زاو به ده سته پینانی ده سته که و ته کانی
به هه شتدایه! بو نه وهی گومرا نه بی و خوا غه زه بی لینه گری، نایه وی له و گونده یدا
ده سته وه ستان دابنیشی و زادو زه خیره یه ک بو دواړوژی کونه کاته وه. پروژیک
بینی مه لای گوندی له بندیواری مزگه وتی له گه ل مه داریک کیښه یه تی
له سهر نه وهی نه و گیسکه زه کاته ی بو ناردووه، قه له و نییه له پرووی شه رعه وه
گیسکه زه کات ده بی له هه موو گیسکه کانی دیکه قه له و ترییت، نه گه رنا وه ک
نه وه وایه زه کاتی دهر نه کرد بیت و هیچی بو نانوسری! مه داره که روشت
گیسکه که ی به یه کیکی قه له و بو مه لای بگوړی، عومهر خوی له مه لای

نزیك كردهوه، به ههلی زانی پرسیارى خۆی لیبكا. به سیمایهوه دیاربوو كه نیازى پرسیارىكى له مهلاى ههیه، مهلا دركى بهوه كردهوو: ها عومهر دهلینى پرسیارىكت ههیه؟ گوتى: بهلئى ماموستا! دهستى ماموستای ماچكردو نهویش دهستى بهسهرى عومهریدا هیناو ههوالپرسى دایكى و مندالهكانى لىكرد. نهو ههوالپرسینه بووه هوئى نهوهى عومهر شهرمى بشكى و ریگا خوشبیت بو نهوهى پرسیاره شهرعیهكهى له ماموستای گوندی بكات. مهلاش وهك ههستى شهشه مى پنیگوتبیت عومهر پرسیارىكى شهرى ههیه، گوتى: عومهر كورم نهگهر پرسیارىكى شهرعیت ههیه شهرمى مهكهو بئ پیچو پهنا پرسیارهكهت بكه! عومهر گوتى: ماموستا ههز دهكه م خودای له خوم پازى بكه! ماموستا گوتى: كارى چاك دهكهى. بو پازىكردنى خودا ههز دهكه م بچمه غهزایی، ئیستا له حالى حازردا له كویندهرى غهزات پئى شك دیت؟ دهمهوى برۆم بو نهوئى. مهلا گوتى: زهمانى نه سحابان لیresh غهزا له بهردهستى خۆمان ههبوو، نهوه گهلهك له میژه به بیرى ئیمه نییه، نهگهر نه سحابه له مهكهو مه دینه پرا هاتوون بو ئیرهو غهزایان كردهوه، نهو كاتى ههر لهو كوردستانهى خۆمان غهزا به دهست دهكهوت بیهكهى، به لام ئیستا ته نهها له فهلهستین غهزا ههیه له دژى جووهكانى ئیسرائیل، تاكو تهرا خهلك لیروهو رۆیشتون بو فهلهستین و بوون به فیدایی بو ئیسلام، بۆیه لهو دهمو دهستهى ته نهها نهویم پئى شك دیت بچى داکۆكى له قودس بكهى، ههركه سیك ئیمانى به قوهوت بیت، دهتوانئى بچئى له فهلهستین و لوینانو ئوردن خۆى بگهیه نیتته مهیدانى غهزایی، خودا به نه سیمان بكات! ههركه سیك لهو مهیدانى غهزایانه شه هیدبیت، به پیلارهوه دهچیتته به ههشتی و لهوئى خوړى چارهوانى

ده که ن! خوشیییه که ی له وهیدایه له وئنده ری داری له سه ره به ردی دانانی و
 ئاره قه ی ناکه ی، ته نه ا ده که ی ده خو ی و پالده ده یه وه! عومه ره که وته بن باره کی
 خه مان، چۆن نه وه هه موو پادا شتانه وه ریگری؟ له کاتی کدا له نیو نیشوکاری
 جوو تیاری و ئاژه ل داری بیزارو ماندوو و شه که ت بووه! ئیستا پیوسته له خه می
 نه وه دا بم چۆن خۆم بگه یه نمه فه له ستین و له پیناوی خوا دا بجه نگم!

چه ند پرۆژیک بوو عومه ره له گه ل دایکو خوشکو براکانی خه ریکی
 نوکړینه وه بوون. هه موویان له پی ده ستیان بلۆقی کردبوو و ئاویان تیزابوو،
 کاتی کیش بلۆقه کانیا ن ده ته قی و نیو له پیا ن ته رده بوون، له گه ل سویری
 لاچه که نوکه کان ده چوو ه نیو بلۆقه ته قیوه کان ده تگوت خو ی به بریندا
 بکه ن. نه و برژانه وه یه نه وه نده به ئازار بوو، منداله کان له به ری ده گریان، به
 تاییه تی به یانیان په نجه ناسکو وردیله کانیا ن ره ق ده بوو، به ئاسته م بۆیا ن
 ده نووشتایه وه. ناچار بوون پنجه نوکه کان به شلی بگرن، نه وه ش وایده کرد نوکه که
 له دوا ی ده ستیان نه یه تو زیاتر ئازاری نیو له پیا ن بدات. شه ونه بوو خه ونی
 جرنا و فرنا به ده سته که نه ی نوکی وه نه بینن. له ترسی نوک هه لکه ندنه وه ی
 به یانی، چیژیا ن له خه ویش نه ده بینن. شه ویان زۆر کورته، وه کو تارما ییه ک
 به سه ریاندا تیده په ری، خه ونی مندالانه یان نه ده بینن: له گو ماواندا مه له
 بکه ن، له گه ل مندالی گوندی تو پتو پین و مووروانی و هه ی ریوی ریوی یاری
 مندالانه بینن. نه وان سوور ده یانزانی که سه به ینی، زوو دیته وه و پنجه نوکه کان
 له چاوه رپا نیاندا ن!

هینده ی له سه ره چینه چکان برۆن، ده ماره کانی ره فیسکیان کورژ کورژ
 بوو بوونه وه. وه ختییک هه لده ستانه وه، نه یانده توانی قامه تی خو یا ن ریکو

قیت رابگرن، وه ک گلۆریان^(١) لێدههات. دایکیان دهیگسوت: ئەتۆ بۆی
حازرخۆره کانی بهرسیبه ری، کاتیگ پارووی نوکی باده دهن پنی بزائن نوک بهو
کوریره وه ریه رهنیو دی! تا دوایه کی به خیر بو ئەو دهسته قه لشیوانه بکه ن که
زگی ئەوان تیر ده که ن! ئای خویه ئەتۆ بۆی بزائن دهنک دهنکی ئەو نوکه،
پرومه تی چهن د مندالی بیابی له سه ره تا و گاز بووه!

ئەو ئیواره یه ی عومه ره به دایکی گوت ده پۆم، هیشتا بایی دوو پۆزیان
دهسته که نه ی نوکی مابوو. دایکی وایزانی ته نه ا ده چیت ه وه گوندی، گوتی:
پاوهسته هه موو پیکه وه ده پۆینه وه، مندا له کان ماندوو بوون به ته نه ا مه پۆ
به جیمان مه هیله! عومه ره زانی دایکی لێی حالێ نه بووه، دووباره ی کرده وه:
گه ردنم نازاد بکه، نه بادا نه مبینیه وه! دایکی هه ره هۆپه کی له خۆی زانی:
بیسمیللا! ئەوه شیت بووی؟ وه ل لا بابه خۆش! خیرمان دیت له عه ولافات!^(٢)
ئەتۆ کوری گه وه ری، له جیی بابتی، ئەمنو ئەو مندا له بو کێ به جیده هیلێ؟
هه ره به راست بو کوێ ده پۆی؟ ئاوا دووره و، گه رده ن نازاد بوونی ده وێ؟! عومه ره
گوتی ده چمه فه له ستین! دایکی گوتی: ئەو مندا له چاویان له دهستی تۆیه
له وای خوی ئەتۆ شک ده بن، ئەگه ره تا کو ئیستا برا گه وه ریان بووی، لیره
به دوا وه ده بی باو کایه تیشیان بو بکه ی! دایکی زۆری گوت و، عومه ره که می

١. گلۆره: گلۆله، گرۆله، گلۆله، گلۆله به ن، تۆپه به ن.

٢. خیرمان دی له عه ولافات: عه ولافات دوا گوندی که ن دینا وه یه له دهشتی هه ولیر
به لای (سه ریه شاخ) و (په لکانه)یدا. ئاوه که ی ناسازگار و سویره. مه رداریک بو
مه رله وه پاندن ده چیت ه ئەو گونده، به هۆی سویری و خرابیی ئاوه که ی، نازه له کانی
ده مرن. بۆیه کابرای مه ردار به ته وه سه وه ده لێ: وه ل لا بابه خیرمان دی له عه ولافات.
له و کاته وه ئەو قسه یه له دهشتی هه ولیر بۆته ئیدیۆم بۆ شتی بیکه لک و بیکخیر.

لَیْبِیست: دایه ئەمن دەچمە فەلەستین دەبمە فیدایی بۆ ئیسلامو غەزای
 لە دژی جوولەکان دەکەم! لەوەتای مامۆستا باسی غەزاو ئەجری غەزای بۆ
 کردووم کە لەسەر موسلمانان فەرزە، ئەمن لە گوناھباری و گومرایی خۆم
 شەوان خەوم لێناکەوی، هەرچەند دەکەم نازانم چۆن پاک ببمەوێو گوناھەکان
 بشۆمەوێو! مەگەر غەزا پاکم بکاتەوێو خودام لێ خۆشیت! دایکی گوتی:
 کۆری خۆم بە قوربانت بم! ئەو پێیە دوورە بۆ دەدیە بەرخۆتو نزیکان
 لە خۆت دوور دەکەن؟ غەزای تۆ لێرە هەر لێرە لەو گوندە و لەو ناچارو
 نیو ئەو دەسکەنە، هەر بەخۆی غەزایە! بەراستی غەزای تۆ بەخیوکردن
 چاودێری ئەو خوشکو باریانەتەر پۆلە، هەتا مەر، لە مزگەوتی بەتارە بە
 زەردیەکی خەمناک و ماناداروێ گوتی: وەللا بابە باش! هەر ئەوەمان کەم بوو!
 ئەو هەموو عەرەبی دنیایی پەکیان لەسەر عومەرۆکە کۆرم کەوتییە بێتە
 فیدایی و بچنی فەلەستینیان بۆ پرزگاریکا! ئەو کێ لە بناگوێ خۆندێ؟
 ئەدی خێر؟ بەخۆی بۆ ناچی بۆ غەزایی؟، یان ئەو دەستی لە گۆزەیدا عاسی
 بسوێ؟ کۆری خۆم بە قوربانی ئەو بەژنەت بم، یاخوا لە دەوری سەرت گەڕێم
 بە لاگێرت بم! بە قسە دایکی خۆت بکەو لەسەر کوتکو سنگی خۆت
 داسەکنی! ناخەر لە خۆت نەپرسییە ئەمەو فەلەستین کوجا مەرحەبا؟ ئەوجا،
 هێشتا کفنی بابت زەرد نەبوو، لە تۆ زیاتر کێمان هەیە باراشیمان بۆ لە ناشی
 بکا؟ ناخەر ئێمە زەلامەکی وەک تۆ لە داری دەتاشین، هێندەمان نیوحتیاج
 بەسەرپەرشتیکاریکی وەک تۆ هەیە، بە قسە دایکی خۆت بکەو ئەو
 خوشکو برا جوانانەت بە جێمەهێلە، ئەو لە غەزایی خێری زیاترە! هەرچەند
 لەبەری پارێهەو دەستەودامینی بوو و خۆی لە دەوری سەری گیرا، بێسوود

بوو، وەک ئەو وەبوو گۆزێ بۆ بژمیری! بۆ خاتری پادا شتەکانی بەهەشتی،
ئامادەبوو هەموو کارێک بکات. لەتاو تەنیا یی شەوان، شەو نەبوو خەونی
حەرام بە حۆرییەکانی بەهەشتیوە نەبینی. ئۆقەری لیبرابوو!

مندالەکان بە سەرسامی و چاوی ئەبلەقەو لە کاکیان دەپوانی، چونکە
دەیانزانی بۆ شەپرو کوشتار دەچیت. وەک لایەنگری قسەکانی دایکیان، هەر
هەموویان وەکو جوو جگە هەوتێردە لە دەوری دایکیان گەردبوو بونەو، بە مانای
ئەوێ ئیمە لە گەڵ قسەکانی دایکمانین! دایکی، ئەهەو چاری کرد، یەخە ی
ئاسمانی پراوە شاند! ئاخەر دەبێ دایک حالی چۆن بیت لەوکاتە ی جگەرگۆشە کە ی
دەچیتە دۆزەخی جەنگ! مندالەکان، خوشکو برا هەتیوێ کە بە تەماشایەکی
هەتیوانەو بە زمانی جەستە، لەبەر کاکیان دەپارانەو جیانی نەهێلێ، بەلام ئەو
هەر پێداگریو، هەر ئەوشەوێ لێرە ماوەو بەیانی لە گەڵ تاریکو پروونی، دەپروا.
شەو زینگیایەو، بەلام عومەر هیشتا خەو لە چاوەکانی میوان نەبوو و بیر
دەکاتەو، دەبێ چۆن بە کویدا بۆ فەلەستین برۆا؟ نەیدەزانی فەلەستین
کەوتۆتە کوێی دۆنیا؟ ئەو لە زەینی خۆیدا وای دانابوو، دروست ئەوێ مەلای
گوندی لە بارە ی شەپەکانی بەدرو خەندەق لە میشکیدا چاندبووی، ئەوێ، پرە
لە ئەسحابە ی نوورانی!

هەر دوانیو پڕۆی ئەو پڕۆژە، لە هەولێر چووێ نووسینگە ی ناو نووسین.
خۆبە خشانە بۆ چوونە فەلەستین و شەپکردن لە گەڵ ئیسرائیل عومەر خۆ ی
ناو نووس کرد. پێیان راگەیاندن هەر ئەم پڕۆ دەستە یە ک بە پڕۆ دەکری، ئەگەر
ئامادە یی تێدا یە دەتوانی هەر ئەم پڕۆ لە گەڵ ئەو دەستە یە ی چەند پڕۆژیکە
چاوە پوانن، بروات. عومەر هەر زۆری پێ خۆشبوو دەمۆدەست بە پڕۆ بکری.

له وێستگهی شه مه نده فهری هه ولیر سواری شه مه نده فهری که رکوک بوون.
 له بلندگۆی وێستگه که که سیجار بانگیان راهیشت: گه شتیارانی که رکوک
 ئاگادار ده کهینه وه، نیو کاترمیری دیکه شه مه نده فهر جووله ده کات، تکایه
 ناماده بن! شه و بانگه وازه، له گه له دهنگی بانگی نویژی عه سهری تیکه له به
 یه کتری بوون. دهنگی بانگی، ناو هه موو فارگونه کانی شه مه نده فهره که ی پرکرد.
 له گجۆزی شه مه نده فهره که چهند لووله دوو که لیکه ره شی یه ک له دوا ی یه کی
 لی بلندبوو، وه ک فوو له ناسمان بکات! دوا یین ئاگادار کردنه وه هو پرنیکی
 دوو رودریژی شه مه نده فهره که له دیواره کانی قه لاتسی هه ولیری دهنگیاده وه.
 خه لکی شاری هه موو زانیان شه مه نده فهره که به ره وه که رکوک به ریکه وت،
 له ویشه وه به ره وه به غذا. له هه ولیری وه ده رکه وتن، له هه ردوو به ری هیللی
 ئاسنینه که خه لکی گونده کان خه ریکی کاری سه پانیی خویان بوون. عومه ر
 وه بیر هاته وه هیللی ئاسنینه شه مه نده فهر، عهرزی کشتوکالی نه وان ده کات
 به دوو له ت. دروست شه و په له نوکه ی دایکی و خوشکو براکانی ده سکه نه ی
 لیده که ن، ده که وێته لای ده سته راستی رینگاکه ی نه وان، بۆیه، به رله وه ی بگه نه
 شه و، داوای له هاوگه شته که ی کرد یارمه تی بدات بجێته شوینه که ی شه و
 که ده که وێته ده سته راستی رینگاکه، بۆنه وه ی دوا یین ماله وایی له په نجه ره ی
 شه مه نده فهره که را له دایکی و خوشکو براکانی بکات. به رله وه ی بگه نه
 راستیان، عومه ر له په نجه ره که را هه تاوه کو پشتینی، خۆی ده ره ی نا بوو،
 شه و شه پقه سه ربازییه ی له هه ولیری دابووانی، به ناماژه ی ئاگادار کردنه وه،
 راده وه شاند. هه تاوه کو دهنگی تیدا بوو بانگی دایکی و خوشکو براکانی یه ک
 به یه ک، ده کرد. نه وانیش ده ستیان له ده سکه نه ی نوک هه لگرت، بیجگه

له دایکی، هه مووان دهستیان بۆ بهرزکردهوه. دایکی به نیشانهی ناپازیبوون، پشتی تیکرد. خوشکه هه ره به چوکه که یان به دهستیکی ئەو دهسکه نۆکهی رادهوه شاند که تازه هه لیکه ندبوو، وهک بانگکردن نۆکه کهی رادهوه شاند: وهه مه رۆ جیمان مه هیله! به دهسته کهی دیکه ی، به ردیکی هه لگرتبوو، به دوا شه مه نده فەره که دا رایدە کرد، بۆته وهی ئەو بهرده بخاته به ریچکه ئاسنینه که ی و راپیگری و کاکیان لێ دوورنه خاته وه! چەند ههنگاوێکی به غاردان بری، له بهرته وهی چاوی له بهر پیتی خۆی نه بوو، هینده ی سه رنجی له سه ر کاکێ و شه مه نده فەره که بوو، کراسه که ی له قوله قاپی هالۆ ده مه و پروو که و ته سه ر زه ی، دهسکه نۆکه که ی به لایه کدا که و ته بهرده که ی دهستی شی به لایه که ی دیکه دا، پرومه تی که و ته سه ر عه رزی و چاوه کانیشی هه ر له سه ر شه مه نده فەره که بوو. تا ده هات له بهر چاوی به چوکه و به چوکه تر ده بووه وه، تا وه کو بوو به خالیکی به چوکه و، نه ویش ون بوو.

دوایین نوزهی به نه غمه ی پارانه وه، کاکه یه کی درێژو له رزۆک و، چه ند جار قوچانه وه ی په نجه خه پنه کانی بوو، به ناماژی، وهه مه رۆ، توخوا مه رۆ! تا دیت مه و دای دابرا نی عومه رو دایکو خوشکو براکانی زیاتر ده بیت. چه ن دین شارو شاخو ده شتو بیابانو بگره ولاتیشیان که و تۆته به نی. پیکه وه بوونیان به ره وه له یه کتر دابرا نیکی مه و دادوور، مل ده نی، که له وه خته ناسکه دا، بۆ ته و خێزانه برینداره ئاسان نه بوو. عومه ر له و شوینه ی مه به ستیتی خه ریکه نزیک ده بیته وه، عیشقو خوشه ویستی بۆ غه زایی، هه موو شتیکی له عومه ری نه ستاندۆته وه. چ له و شتانه ی رۆژانه له ده و روبه ریدا به ر خور دی له گه لێاندا هه یه، چ خاوه ندار یکردن له خوینی باوک و دایک و خوشک و

براکانی، لهو نابهرپرسیار یتیهی عومه‌ری، نیگه‌راننو لینی بیئومید بوون. دهیانزانی عومه‌ر که وتۆته دنیای خۆی، له‌پاستیدا دایکی چاوه‌پێی ئه‌و مائئاواییه‌ له‌ناکاو و ناخه‌ژینه‌ی جگه‌رگۆشه‌که‌ی نه‌بوو، نه‌وه‌ی بیرى لى نه‌ده‌کرده‌وه، ئه‌و دا‌برانه‌ کتوپره‌ بوو، به‌جاره‌کێ پردی قیامه‌تی لى پساندا دایکی، له‌به‌ر دلی مندا‌له‌کانی به‌سه‌رخۆی نه‌ده‌هیناو ده‌یوست درۆزانه‌ به‌ ئاسایی لى ب‌پروانی! هه‌رچه‌نده، کاتی مائئاواییه‌که‌ی، که‌ پشتی له‌ دایکی کرد، له‌به‌رچاو ون نه‌ده‌بوو. له‌ناخه‌وه‌ به‌ فریادیکی بیده‌نگ، گریا، گریانیک، فرمیسک له‌ چاوه‌کانی جوگه‌له‌ی به‌ست، ده‌تگوت هه‌ر ئیستا، ته‌رمى خویناوی مام محسینی هاوسه‌ری له‌پیش درۆزکراوه‌ به‌سه‌ریدا ده‌گرێی. رۆژ نه‌بوو ئه‌و چه‌ند رسته‌یه‌ له‌ زه‌ینو بیرکردنه‌وه‌ی دووباره‌ نه‌بنه‌وه‌و گوتی له‌و گریانیه‌ی خۆی نه‌بیته‌وه، که‌ به‌ته‌واوی ئاوایدا بلاویۆوه: کورێ خۆم! له‌جیاتی ئه‌و کاره‌ی به‌ ته‌مای بیکه‌ی، کاری خێتر هه‌یه‌ بیکه‌ی! ئه‌من دلنیا‌م گه‌ر نه‌کوژرێو گیانی سالم ده‌ربه‌ری، به‌ردی په‌شیمانی له‌ نه‌ژنۆی خۆت ده‌ده‌ی، به‌ چنگی پر له‌ په‌شیمانی بۆم دیته‌وه! ئه‌وه‌ی ته‌تۆ ده‌یکه‌ی ده‌ره‌ه‌ق به‌ منو ئه‌و مندا‌لانه، خۆدزینه‌وه‌یه‌ له‌ سه‌رافه‌تیکردنی ته‌خلاق‌و ویردانی و ئاینی! گونا‌هی برسیستی ئه‌و هه‌تیوه‌ بی‌باوکانه‌ له‌ ملی تۆیه، که‌ به‌خیوکه‌ریانو به‌برسیستی جیان دیلی! له‌بیریه‌تی، ته‌وکاته‌ی عومه‌ر گوتی: ئه‌من له‌ خۆشه‌ویستی خودا ئه‌وه‌ ده‌که‌م! دایکی گوتبووی: ته‌تۆ له‌ خۆشه‌ویستی حالێ نابێ، ئه‌وه‌ی ته‌تۆ به‌ته‌مای بیکه‌ی، ئه‌وه‌ رقه، خۆشه‌ویستی ئه‌وه‌یه‌ دایکیک، باوکیک، براگه‌وره‌یه‌ک، نه‌هیلێ ب‌نچوه‌کانی، ئه‌وانه‌ی که‌ ته‌نیا ئه‌و شک ده‌بن، به‌برسیستی بمیننه‌وه! رۆژ نه‌بوو، ئه‌و گه‌توگۆزیه‌ پر له‌ داخو که‌سه‌ره‌ی به‌ینی خۆیو عومه‌ری

کۆری، سەد جار دەور نە کاتەوا! ئەوەشی لە بیرە کە سەری دادەنەواندو
بێدەنگییەکی، ترووسکایی ئومیدیکی پێدەبه خشی، بەلام بەپێچەوانەی ئەو
ئومیدە کزە، عومەر بریاری کۆنکرتییی دابوو.

دوای کۆژرانی مام محسینی هاوسەری و رویشتنی عومەری کۆرەگەرە،
بۆ فەلەستین، ئەو مالهێ خۆیانی لێ ببوو بە چۆلەوانی، لێ، بەو حالەشەو
دەستەو ئەژنۆ دانەنیش. راستە تا ماوەیەکی خەلکی ئاواپی، لە هەرەوێزی
بردنەپێشەوێ کاری کشتوکالی و قورپەستی سەری خانوو و زۆر کاری
دیكە، قسووریان نەکرد. بەلام ئەو وەک شێرەژن، غرووی ژنانە پێی پێنەدا
چاوە دەست بۆمینیتهو، بۆ چرکەیه ک پێی نەدا ژایانی ئاسایی لەو مالهیدا
بۆستیت، بەهیمەتو باوەر بەخۆبوونەو قۆلی لێی هەلمالی. لە کشتوکالو
ناژەلداری لە پێش خەلکی ئاواپی بوو. پۆژانە دوو ریز دیواری ئەو خانووە
نۆیەیی دادەنا کە مام محسین لە دوای خۆی جێیهێشتبوو، تاوەکو خانووەکی
تەواوکرد. رینگای نەدا نەهامەتی و کۆسپەکانی ژیان لەسەر شانی کەلەکەبنو لە
بنیان نرکەو نالەیی بێت، بەلکو هەمووی کردن بە پەیزەو بەسەر یاندا سەرکەوت.
تاوای لیپەت، قسە لەنیو قسان هەبوو، هەموو سنوورەکانی ژنیکی دەستوپێ
سپیلکەو بیوژنی تێپەراند! سەختی ژیان دلی شکاندبوو، بەلام خۆی هەرگیز
نەدەشکا! هەرچەند لێت دەروانی، پەفتار و پووالەتی بە ژنیکی بیوژنکەوتوو
میژدکۆژراو کۆرپکی سەر هەلگرتوو فیدایی فەلەستین و حەوت هەتیوی
بەسەردا جێماو نەدەچوو، بەلکو، لە هەلمەتو قۆل هەلمالین و گریزانی پشت،
بە فەرماندەیه کی سەربازی گیان لەسەردەستو براوێ مەیدانی جەنگ
دەچوو، مەیدانی لە ژیان دەخواست. یەكەم ژن بوو پاشناوی بیوژنی پەتکردووەو

خه لکی ئاواپی ناچار کرد به ناوی پیاوئیکه وه گری نه درت پی پی بلین ژنه که می مام محسین، به لکو وه کو مروئیکی ئازادو سه ره خو به ناوی خویه وه بانگ بکری! کۆسپ و کاره سات، نه یان توانی به ردیکی دیواری باوه ره خو بوونی بجوولینن! پارانه وه سه رکز کردن له مه زهیدا نه بوو، له سه رکه وتن که متر، به هیچ شتیکی دیکه رازی نه ده بوو. قایل نه بوو ژیا نی ئیستاو ئاینده ی، له پیناوی شتی به سه ره چوو، وێران بکا. پی پی وابوو ژیان له وه به یانییه زووهر! ده ست پیده کات که نه وه له خو و راده بی و سه ری مهیدانی پی لیده گری! نه که س مابوو نه چاوه روانیشی له که س هه بوو، بو نه وه ی پارێزگاری لیبکات! بو به بو هه موو شتیکی، له وردی تا درشتی، ته نها پشتی به خۆی ده به ست. ناخر مروقه شکۆداره کان، به و شیویه له دایک ده بن!

فیداییه کانی کوردستان، له نووسینگه ی به غدا له گه ل فیدای پی پارێزگا عه ره بییه کان، دوا ی نه وه ی که مینک خه رجی و جلوه به رگی سه ره بازیا ن وه رگرت، تی که لا و به یه کتری کران. فیداییه عه ره به کان زۆره یان به ناوی مندا له کانیان بانگ ده کران، ته نانه ت نه وانه ی مندا لیشیان نه بوو، ده یان کردن به باو کی مندا لیکی: نه بو فاتیمه، نه بو نه حمه دو... نه و ماویه، عومه ر ئوردنو لوبنانو فه له ستینی بی نی، به رده وام سه ره قالی مه شقو راهی نان بوو. نه وه نده مکور بوو، له زۆره ی کاری رۆژانه به پله ی زۆر باش در ده چوو. له چالاکییه سه ره بازیه کان هه می شه له پی شه وه بوو و ده بو وه پی شه نگ. فیداییه کان نه وه نده عومه ر ناویان زۆره، زۆر جار که بانگی عومه ر ئکیان ده کرد، ده سته یه ک له عومه ره کان به یه که وه وه لامیان ده دایه وه، بو یه، عومه ر یان کرد به عومه ر کوردی، بو نه وه ی له گه ل عومه ره کانی دیکه، بو یان جوودا بکری ته وه. عومه ر، ماوه ی دوو سالی فیدای پی بو نه که ی، چه ند

جاریک بە مۆلەت هاتەوه گوندی، هەرچەند جاری دەهاتەوه، پاکەتە جغاری
 ریمو چەند جۆریکی دیکە ی لە گەڵ خۆی دەهینا. خەلکی ئاویی، ئەو پاکەتە ی
 وێنە ی مامزێکی لە سەر بوو، هەمیشە باسی خوشیی ئەو جگەرە یە یان دەکرد.
 کە دەچوونە لای عومەری، سەر و جغاری دەدانی. عومەر، لە پاداشتی ئەو ی
 مە لای گوندی، رینگای غەزاو مسوگەرکردنی بەهەشتی نیشانداوه، هەر جاریک
 دەهاتەوه، لە گەڵ دەستی خۆی پارچە پاکەتێکی ریمی مامزدار ی بو ماموستای
 دەهینا. دوا ی گەراندەو ی بو یە کە کە ی، شەوێک بو کە مین دەردەچوون، شەوێکی
 زۆر تاریکو تنوک بوو. کاتیکی دنیا دەهات پروون بێتەوهو سیوادی بە یانی
 بدات، سەربازێکی جوولە کە ی ئیسرا ئیلی لە یە کە کە ی خۆی دا برابوو، کەوتە
 بەر چەنگی عومەر و هاو پێ فیداییەکانی دیکە ی. دیلە کە ناوی شالۆمەو
 تەمەنی ٣٠ سال دەبێت. لە هەموو فیداییەکان زیاتر عومەر پێداگری لە سەر
 گوللە بارانکردنی شالۆمی دەکات، چەند جار تەنگە کە ی سوار دەکرد بیکوژی، بە لام
 بەر پرسی سەربازییە کە ی رپی پێنە دەدا. هەرچەندی عومەر نارەزایەتی دەردەبری و
 دە یگوت: ئەمن لە کوردستانرا هاتووم غەزایی بکەم، چۆن ئێوە ریم پێنادهن؟
 بەر پرسی سەربازییە کە ی عومەری، هۆکاری رینگا پێنە دانە کە ی بو پروون کردەوه
 کە ئەوان دیلیان لە لای ئیسرا ئیلیەکان زۆرە، ئەگەر ئیمە قایل بین شالۆمی
 بەر بەدەین و ئازادی بکەین، ئیسرا ئیلیش ئامادە یە هەموو دیلە کانمان ئازاد بکات،
 بە کوشتنی شالۆمی، رینگا لە بەردەم ئازادکردنی هاو پێکانمان دادەخەین.

بەوشیو یە، عومەر دەست بەرداری گوللە بارانکردنی شالۆمی دەبێت، بە
 ئومیدی ئەو ی لە ئەنجامی گۆرینەو ی، چەند برادرێکی فیدایی و موسلمان
 ئازاد بکری ئن. ئەو یە کە سەربازییە ی عومەر خزمەتی تێدا دەکرد، خەلکی

زۆربه ی ولاته عه‌ره‌بی و ئیسلامیه‌یه‌کانی تیدایه: عیراقی، سووری، میسری، ئوردونی، لوبنانی، تونوسی، یه‌مه‌نی، سعودی... عومهر له‌ هه‌مووان زیاتر له‌ لای به‌رپرسه‌کان جیگای باوه‌رو متمانه‌یه، چونکه‌ درک به‌وه‌ ده‌کهن که‌ عومهر چ‌رقیکی به‌رامبه‌ر جووله‌که‌کان له‌ دل‌دایه، بۆیه، به‌زۆری عومهر کوردی پاسه‌وانی نه‌و ژووره‌یه‌ که‌ شالۆمی تیدا به‌نده. شالۆم هه‌رچه‌ند جاری گوتی لیدهبوو فیداییه‌کان بانگیان ده‌کرد: عومهر کوردی، له‌ ناخوه‌ تووشی هه‌ژانیکی ده‌روونی ده‌بوو که‌ خوینی بلقی ده‌داو سه‌رسام ده‌بوو، له‌ به‌رخویه‌وه‌ ده‌یگوت: ده‌لێی خه‌ون ده‌بینم، نه‌وه‌ چ‌قه‌ ده‌ریکه‌ بۆ ئیمه‌ براوه‌ته‌وه، به‌ هه‌زاران میل دوور له‌ خاکو زیدی خۆمان لێره‌ کوردیک به‌ ده‌ستی کوردیکه‌وه‌ دیل بیت! هه‌رچه‌ند جاری بانگیان ده‌کرد: عومهر کوردی! نه‌و هه‌سته‌ له‌ لای شالۆمی دووباره‌ ده‌بووه. عومهر بیناگا له‌وه‌ی شالۆم کورده، هه‌موو پوژنیک جنیوبارانسی ده‌کرد، له‌ کۆتاییش ده‌یگوت: ناخ خۆزگه‌ به‌و ده‌ستانه‌ی خۆم ده‌مکوشتی و ده‌ستم که‌سک بیت! بۆنه‌وه‌ی که‌ گه‌رامه‌وه‌ گوندی به‌ مه‌لای گونده‌که‌مان بلیم به‌و ده‌ستانه‌ی خۆم جووله‌که‌م کوشتوه‌! شالۆم هه‌رچه‌ندی تینو غیره‌تی ده‌دایه‌ به‌رخۆی، نه‌یده‌توانی عومهر کوردی بدوینێ، چونکه‌ هه‌ستی ده‌کرد چ‌رقیکی به‌رامبه‌ری هه‌یه‌و پوژانه‌ چۆن ددانی لسی به‌جیره‌وه‌ ده‌باو ئاره‌زووی له‌ نیویردنی ده‌کات! ناخ شالۆم ده‌یزانی عومهر کوردی چه‌قوی بۆچی هه‌لگرتوه‌وه‌ چ‌جانه‌وه‌ریک له‌ ناخیدا خۆی مه‌لاسه‌داوه‌ که‌ چ‌توفانی خوینیک له‌ ناخیدا خه‌وتوه‌وه، کێ بویری نه‌وه‌ی تیدایه‌ پیتی بلێ توژنیک ناخت پاکژ بکه‌وه، بۆنه‌وه‌ی مرو‌قدۆستی رووناکی برژینیتته‌ سه‌ر ده‌روونی تاریکت! نه‌وجا چ‌هینزیک، چ‌که‌سینک، نه‌و توانا سیه‌راوییه‌ی هه‌یه‌ بیگه‌یه‌نیتته‌ نه‌و

باوه‌ره‌ی که پتو‌بستی به سپیکردنه‌وه‌ی ناخی له‌و ره‌شایه‌تییه هه‌یه؟
 نا، هیچ‌که‌سینک نییه ملی خۆی له‌ کێردی عومهری کوردی بسووی،
 نه‌وه شالۆم وای ده‌گوت. چ هێزێکی نه‌فسووناوی له‌ توانایدایه بیگه‌یه‌نیته نه‌و
 راستیی‌ه‌ی وه‌کو کوردیک ئێره هه‌رگیز جینگای نه‌و نییه، به‌هه‌له‌ که‌وتۆته ئێره!
 شالۆم له‌به‌رخۆیه‌وه‌ گوتی: مردن مردنه‌ لنگه‌فرتی مانای چیه! نه‌گه‌ر به‌یانی
 خۆین سه‌لکان ببات به‌لێن بێ کوردبوونی خۆم بۆ عومهر کوردی به‌یان ده‌که‌م،
 نه‌وکات چی ده‌بێت با بێت. به‌یانی خۆی ناماده‌کرد چه‌ند وشه‌و رسته‌یه‌کی
 شیرینو ئارامبه‌خشی کوردی ناماده‌کرد، چه‌ندجار له‌به‌رخۆیه‌وه‌ گوتیه‌و
 دووباره‌ی کردنه‌وه، بۆنه‌وه‌ی زمانی ته‌ته‌له‌ نه‌کاتو وشه‌کان تیکنه‌ئالێن،
 بۆنه‌وه‌ی به‌ناسانی بیانگه‌یه‌نیته‌ گوتی عومهر کوردی. چاوه‌روان بوو پاسه‌وانی
 نیشکگری پێش عومهر نه‌رکه‌که‌ی راده‌ستی عومهر کوردی بکات، له‌
 که‌لێنی شیشه‌ی په‌نجه‌ره‌ نیومه‌تر به‌ نیومه‌ترییه‌که‌ وه‌وه‌ کوخه‌یه‌کی قورگ
 سافکردنی بۆ کرد، پیتی کافی له‌ زاری ده‌رچوو، به‌نیازبوو بلی کاک عومهر،
 گرمه‌ی مووشه‌کیک پاشماوه‌ی وشه‌که‌ی پێ قووتدايه‌وه‌و رسته‌که‌ی له‌ قورگی
 خنکاند، یه‌ک دنیا خۆلی به‌سه‌ردا کرد، شالۆم بانگی کرد: کاک عومهر له‌و
 شوێنه‌ی هه‌سته‌ خه‌ته‌رناکه‌ وه‌ره‌ نه‌و چاله‌ی ده‌سته‌راست، گوشه‌ی مردووه‌،
 مووشه‌ک نایگرێته‌وه‌، تکایه‌ خێراکه‌! یه‌ک به‌خۆی هاواری ده‌کرد. عومهر
 کوردی بێته‌وه‌ی بزانی خاوه‌نی نه‌و ده‌نگه‌کییه‌، له‌نیو نه‌و تۆزو خۆله‌دا که‌س
 دیار نییه، به‌لام به‌قه‌ی کرد، شوێنه‌که‌ی خۆی گواسته‌وه‌، له‌ فکری نه‌وه‌دا
 بوو ناخۆ نه‌و ده‌نگه‌ کوردیه‌ کێ بیت! تۆزی مووشه‌کی یه‌که‌م نه‌ره‌ویبووه‌وه‌،
 مووشه‌کی دووه‌می دروست له‌و شوێنه‌دا که‌ پێشتر عومهر کوردی لیبوو!

ناخر شالۆم زۆر شاههزای بوازی سه ربازی بوو، چه نندین مه شقو پاهینانی کردبوو. نهو چالهی عومهه کوردی بو نارد، له پرووی سه ربازییه وه پارتزراوترین خال بسوو. دواي ته و او بوونی بۆردوومانه که، عومهه کوردی، زانی له لیواری مه رگ که پراوه ته وه، تۆزو خۆلی له خۆی داته کاندو چوه بهر په نجه ره به چو که که، چونکه به گومان بوو نهو دهنگه کوردیهه شالۆم بیت، به لām له وه دلیابوو سۆزی هاو زمانێ نهو دهنگه کوردیهه هاو خۆینی بووه هوێ به زیندوومانه وهی. نهو وای مه زنده کرد بهر له وهی نهو پاسه وانیهه که وه ربگرێ، کوردیکیش له گهل شالۆمی لهو ژووره به ندرکرا بیت. له په نجه ره که پرا به ژووره کهیدا پرووانی، به لām له شالۆمی به دهه، که سی دیکه ی تیدا نه بوو. شالۆم به دهرفه تی زانی: کاک عومهه کوردی به دواي چیدا ده گه پتی؟ عومهه کوردی له گهل نه وهی سه ره سوورما که شالۆم به کوردی قسان ده کات، گوتی: یه ک بانگی کردم، نه تو چون کوردی ده زانی؟! شالۆم گوتی: کاک عومهه نه من بووم بانگم کردی ناخر منیش کوردم، چما خۆین ده بیت به ناو! پیسم ناخۆش بوو کورپکی هاو زمانم له بهر چاوم بمری، عومهه کوردی گوتی: نه تو جووله که ی، کورد نی! شالۆم گوتی: نه من کوردیکێ جووم خه لکی قه لادزیم، بو بیست سال ده چیت له قه لادزینی زیدی بابوای پیرانم ده ربانکردین، به نا چاری رۆیشیتین بو ئیسرا ئیل. یه که مه ههنگاو، نه وهی مه به سستی بوو گه یانندی. سه ره تا عومهه نهیده و یست گوتی لیبگرێ، وه لسی شالۆم یه کجار لیزانانه و نارام نارام به ئیسفه نجیک غوبارو ته لخی سه ره شوو شه ی هزری ده سپری له سه ره هیلێ شه مه نده فه ری تونده رهی ناینی ده یترازاندو هه ولێ ده دا بیخاته سه ره هیلێ نه ته وه یی و هاو زمانسی و هاو خۆینی و مرو فایه تی. گوتی: کاک عومهه ئیمه مرو فکه کان له

بنیادرا وهک یه ک له دایک بووین، دواپی بیئوهی پرسمان پیبکهن، ناویان لیناین، به که یفی خویشیان هه ریه که و ئاینیکیان بۆ داناین و مه زهه بیکیشیان پی هه لواسین. هه ر نه وانیش فیریان کردین کی فریشته یه و کی نه هه ریه نه؟ کی له سه ر هه قه؟ کوشتنی کی غه زایه و کوشتنی کی هه رامه؟ بۆ ده بیته ئیمه ی مروڤ له سه ر شتیکی یه کتری قرو قه لاچۆ بکه ین که له نه زه له وه که مو زۆر، دهستی ئیمه ی تیدا نه بوویتو لپی به پرسیار نه بین؟ به لکو وه کو قوربانییه ک به سه رماندا سه پیندراوه. هه رناینه ده یه و ئی ئاینی به رامبه ری خو ی لووش بدات. بۆ به پیروژکردن و به جیهینانیشی وه ک ئه رکیکی ئاینی، کوشتارو قه کردنی ئاینه کانی دیکه به رهوا ده بین. به هه قناساندنی خو ی، به نه هه ریه نه کردنی به رامبه ره که ی، ته نه ها ئاینه که ی خو ی به قازییه کی یه کسانیه خواز ده بین! مروڤی ناخسپی و خاوه نوێژدانی زیندوو و ژیر، گوftar و ره فتاری خو ی به رازیبوونی خه لکه وه گرێ نادات! گرنگ نییه خه لکی ده وره برت چی ده لێنو چۆنت هه لده سه نه گینن که نایا تو زالمی یان مه زلوم، گرنگ رازیکردنی وێژدانی خۆته! بو ی هه یه زۆرینه هه له بیت! عومه ر کوردی، هه رچه نه ده به رووآله ت مۆزو بیده نگ بوو، به لام هی دی هی دی له گه ل شالومی به قسه ده هات، بۆ یه که مجار نه لفازی له گه لی گه را، به پرسیاریک مۆنی و بیده نه گیی شکاند: به چی دیاره نه تو کوردی و خه لکی قه لادزی؟ چۆن ده توانی بیسه لمینی؟ شالوم ته و پرسیاره ی پی خوشبوو، بوئوه ی راستگویی خو ی بسه لمینی و باوه ر به عومه ریش به یینیته: نزیکه ی بیست سال به ر له ئیستا مآلمان له قه لاتنی بوو له قه لادزی. به هه موو جووه کانی قه لادزی، چلو نو مۆلکی تاپۆمان هه بوو، بیجگه له و مۆلکه تاپۆمانه ش چه نه دین عه رزی

كشتوكالى و بى تاپوشمان هەبوو، زۆرىيەى زېرپىنگرەكانى قەلادزى لەوسەرى بازارى بۆ ئەوسەرى بازارى، جووھەكان بوون. مامو خالمو چەند جووھەكى دىكە لە بەناوبانگترین زەرپىنگەرەكان بوون. لە رانىيەو خوشناوەتیش خزمان هەبوون. لە بىتواتە (مالم) هەبوو، ئەویش ھەر خزمى ئىمە بوو لە ژنانرا. نەك تەنھا لەو شوێنانە، بەلكو لە سەرانسەرى عىراقدا جووھەكان بڵاويون، دەسەلاتى ئابوورى بەغداو زۆرىيەى شارەكان لە دەستى جووھەكاندا بوو. كۆچى جووھەكان، لە پرووى ئابوورىيەو كاولكارى دارمانى لەدواى خۆى بەجىھىشت. تەمەنم دە سالان بوو، پىش ئەوێ لە قەلادزى ولاتبەدەر بکړين، چاکم لە بىرە خالم پياوړىكى مووسلمانى فىرى زېرپىنگرى کرد، ناوێ چى بوو! ناوێ چى بوو؟ ئا، بىر هاتەو، ئەبرام، ئەبرىم شتىكى وايان پىدەگوت، ھەلە نەبم چاوړىكى كۆر بوو، دووكانى زېرپىنگرەيەكەى لە نىوەرەستى بازارى قەلادزى بوو. ھەندىكمان، لەوانەى بەزۆرى ئاينيان پى گۆرین، دەیانگوتنى بنجوو، يەك لەوانە ھەمەدەمین، ژنىكىش ناوێ عاسمە ناحوم شلمو ئەو ھەر ناموزاى داىكمە، ئەویش بنجوو، چەند بنجوى دىكەش. عومەر كوردى بەچاكى گوتى بۆ شالۆمى شلكردبوو، بەلام نەیدەويست وا پيشان بدا كە گۆگرەتتى. ھەرچەندە يەقینی پەيدا كەردبوو كە شالۆم كوردەو ھاوزمانى خۆيەتتى، بەلام بۆ قەلادزىبوونەكەى دلنیا نەبوو. ھەرچەند جارى نۆرەى ئىشكگرى ئەو بوايە، پىتى خوشبوو ئەو چىرۆكانەى بۆ بگىرپتەو. يەكێك لەو جارنە شالۆم گوتى: رڤ لە ماكو بنچينەدا داىكى ھەموو نەھامەتىو بەلاكانە، بۆيە دەبى بەر لە ھەرشت رڤ لە ناخماندا بكوژين، تاوھكو كەسى پى نەكوشتووين! لەسەر ئىمەيە لە پرووى پىكەوھەژيانەو، گەردوون بۆ سەرەتاكەى بگىرپنەو كە

مروڤایه تی یه ک بنه چهی هه بووه، له دهوری یه ک ئاگردانی ژیان کۆبوونه تهوه. نه وکات هیشتا مروڤه کان به که یفی بهرژه وندیی خویان نه وه هه موو لکو پۆپه یان لێ جیا نه کردبووه. نه من وه کو جوو به ک، نالیم هه ق هه مووی لای ئیسرا ئیله، رهنگه نه ویش له ره شه کوژی گلابیته دهستی چوو ییته خوینی پاکژی ژن و مندالا و خه لکی بی تاوان. نه من باسی نه وه ده که م نه گهر زله یزانی بهرژه وند په ره ست، ئیمه به گزیه کدا نه که ن، بۆ ده بیته من کوردیکی قه لادزیی ببمه دیلی دهستی کوردیکی دهشتی هه ولی ئی!

عومهر به هه لی زانی درۆیه ک له شالۆمی سه پی به کاته وه: نه تو چۆن ده زانی نه من خه لکی هه ولی ئیم؟ شالۆم گو تی: زاراوه ی هه ولی ئیران دیاره، ته نیا هه ولی ئیره کان وشه ی ده ریم به کار دینن. شالۆم درۆیه ی به قسه کانیدا. نه گهر ته ماعکاری بۆ سه ر مالۆ مو لکو زیرو زیوی کورده جووه کان نه بوایه، نه من ئاوه لدارسی خۆم ده کرد، یان له دوکانی زیرینگه ری له بازاری قه لادزی خه ریکی کرپنو فروشتن ده بووم. ناخر نه من و ئۆرشه لیم کوجا مه رحه با. له گه رمه ی قسه کانی شالۆمدا له ناکاو دهنگی فیداییه کی میسری قسه ی شالۆم و گو ئیگر تنی عومهری لیک ترا زاند: هاتم عومهر کوردی هاتم، بمبووره درهنگ که وتم، چاره گه سه عاتی ک کاتی هه رامم خواردو دوا که وتم، با له سه رم قه رز بیته، یان گه ردنم ئازاد بکه! فیداییه میسرییه که به عاره بی نه و قسانه ی له گه ل عومهر کوردی کرد، بیئاگا له وه ی نه گهر هه موو پاسه وانیه که ی له جیات ی فیداییه میسرییه که بگرت بوایه، هه ستی به تی په رپوونی کات نه ده کرد، به جو ئیک نو قمی نیو پرو دوا وه نه بی سه ترا وه کانی جووه کان بوو بوو. هیندی هیندی نه و با وه ره ی لا دروست بوو که پێی نا وه ته سه ره زه مینی کی هه له وه که سه ره زه مینی نه و نییه و نه پاراستنی

ئه‌رکی ئه‌وه. دواى ئه‌وه‌ی ئیشکگرییه‌که‌ی راده‌ستی میسرییه‌که‌ کرد، رۆشت. عومه‌ر کوردی له‌ سه‌ر جیگا‌که‌ی خۆی پاکشا، چاو به‌ مۆله‌ق هه‌موو رابردووی خۆی ته‌له‌کرد، پیتی وابوو هه‌رگیز ژیان شه‌پازله‌ی ئاواى پێدا نه‌کێشاوه‌! ئه‌و هه‌سته‌ی له‌لا دروست بوو، ئه‌و له‌ جیاتى ئه‌وه‌ی له‌ جیهانی واقعی نزیك بێت، که‌وتۆته‌ جیهانی چیرۆکه‌ خه‌یالی و ئالۆزیکیه‌کانو له‌ خه‌ونی خه‌لکانی دیکه‌دا ده‌ژێ! هه‌ستی ده‌کرد به‌و کاره‌ی ئیستا ده‌یکات، جگه‌ له‌ په‌شیمانی، هه‌چی دیکه‌ی بۆ نامینیته‌وه. جیگرته‌وه‌ی باوک و خوشه‌یستی دایکی و سۆزی خوشکو براکانی و متمانه‌ی خزم و خه‌لکی ئاواى له‌ده‌ستداوه. له‌به‌ر خۆیه‌وه‌ ده‌یگوت: نا، نا، په‌له‌ ناکه‌م. وه‌ک هاتنه‌که‌م بۆ ئێره‌ که‌ دوورو نزیك په‌یوه‌ندی به‌ منه‌وه‌ نییه، برپاری عه‌جولانه‌ ناده‌م. کێ ده‌لێ ئه‌و جووه‌ درۆ ناکات! هه‌ر که‌ به‌مۆله‌ت چوومه‌وه‌ کوردستان، به‌وردی به‌ سۆراغی ئه‌و قسانه‌ی شالۆمیدا ده‌چم، بۆنه‌وه‌ی بگه‌مه‌ راستی و دروستی ئه‌وه‌ی که‌ کوردیکی قه‌لادزی بووه‌؟ ناخر کێ ده‌لێ ئه‌و درۆ ناکات! خۆ به‌ گۆرگرتن گونا‌ه‌بار نابم، با هه‌موویم بۆ بگێرپێته‌وه‌ موو به‌ موو وشه‌کان له‌ زه‌ینم تۆمار ده‌که‌م، خوام له‌و خوایه‌ی درۆی بکات!

ئازاری گێرانه‌وه‌ی شیوازی ده‌کردنی جووه‌ کورده‌کان له‌ زاری شالۆمی، له‌گه‌ڵ قسه‌ی چه‌ند موسلمانێکی تونده‌وه‌ی گونده‌که‌ی خۆیان، به‌راورد ده‌کرد و پینکی ده‌گرتن، دژ به‌یه‌کی و ئالۆزی دژواریان له‌ هزری عومه‌ر کوردی دروست ده‌کرد. ناخر نه‌گه‌ر ئه‌و قسانه‌ی شالۆمی راست بن، مانای ئه‌وه‌یه‌ کورده‌ موسلمانانه‌کان زولمیان له‌ کورده‌ جووه‌کانی هاو‌زمانو هاو‌خوینی خۆیان کردووه‌، نا، نا، نابێ خوشباوه‌ر بم. له‌ نۆره‌ی پاسه‌وانیم، با هه‌نده‌م قسان بۆ بکات تاوه‌کو

زاری شلو کول دەبیّت! چوزانم، هەرچی قسان دەکات هەر خۆی پێ هەقەو، کەس بویری و وێژدانی ئەوەی نییه ماف بداتە بەرامبەرەکیشی و تاویک خۆی بخاتە شوێنی ئەوەوە. وەڵلا، ئەگەر ئەوجارە دەچمەو، هیچ ناکەم هەتاوێ کو ئەو قسانە شالۆمی وەک پیازی سپی نەکەم، ئەوکات ئەگەر زانیم درۆی دەکات، دەبیّت بەو دەستانە پەوانە ی دۆزەخی بکەم! جوولە کە ی کافرا ئەوکات دەلێم تەفەنگم لە دەست دەرچوو، چیم لێدەکەن با بێمنەت بن! ئە ی ئەگەر قسەکانی راست بوونو کورده موسلمانەکان ئەو دکرەساتەیان بە سەردا هێنابن!

لە دەروونی خۆیدا جەنگێکی بێنامانی بەرپا کردبوو. ئە ی خوا یە ئەو چ قەدەرێکە؟ شالۆم کورد بێ و خەلکی قەلادزی بێ و، هەر خەلکی شارە کە ی خۆی، بە تە ی کراسی دەریان کرد بێ! نا نا ناخر ئەگەر درۆ بکا، بۆ هەر چەند جاری ناوی قەلادزی دینێ هەناسە یە ک ی سارد هەلە کیشی؟ هەندیکجار فرمیسکیش بە چاویدا دینە خواری، بۆ هیندە ی چا و لە قەلادزییە؟ بە قسە ی خۆی یادەو هەری دە سالی مندالی لە گەل ئەو شارە هە یە! هەر چەند دەکەم ناچیتە ئە قەلەم، قەلادزی لە کوێ و ئۆرشە لیمی ئەو پەری دنیایی لە کوێ؟!

نە خێر ئەگەر خەلکی قەلادزی نەبوو بیّت چۆن دەکرێ ئەو هەموو نا و وردە کاریانە بزانیّت! وا چاکە پە لە نەکەم و برپاری عەجوولانە نە دەم، ئەوجارە مۆلە تم وەرگرت، هەر چۆنیک بیّت دەچم بۆ قەلادزی و وردو باریک دەچمە بنچو بناوانی و، ئەو قسانە ی شالۆمی لە بنجوو هەکان دەپرسم. ناشزانم قەلادزی دروست کە و تۆتە کوێ، هەر ئەو هەندە دەزانم دەلێن لە سەر سنوورییە. یە ک ی شارەزا لە گەل خۆم دەبەم. ئە من ئەو هەموو ماندوو بوونە ی بکەم، ئەو جا لە خوام دەوێ ناوی بابی و خالی و مامی و زیرینگرو جۆلا و گلینجانو... کورە خۆ

هه موویم له بیره! نه گهر یه ک قسه ی درۆ بیت، ده زانم چی به سه ردینم!
 نهو به شانو بالی قهواره ی ئیسرائیل و زایونیدا هه لئالی، تنه ا دا خو حه سره تی
 نهو هیه که له قه لادزی نیشتمانه ده ریان کردیه. نه گهر راست بیت، ده بیت
 نهو کات بیریک له حال ی خۆم بکه مه وهو له خۆم بپرسم نه من بۆ لیروم؟! نهو
 چه ند رۆژانه عومهر کوردی له دل ه راو کیندا ده ژیت، خه یال ه به دو بزار که ره کانی
 وازی لینا هینن. پیشتر که شالۆم قسه ی بۆ ده کرد، عومهر وه ک گزنگینه دان
 به قسه کانی، سه رنجی روو خسای نه ده دا، به لām ئیستا ده یه وی ته وای سیمو
 روو خساری له کاتی قسه کردندا له یاده وه ریی خۆیدا تۆمار کاتو به یه یلته وه.

نهو چاره ئیشکگری عومهر کوردی که وته شه وی، تامه زرۆی گیرانه وه ی
 چیرۆکه کانی مندالی شالۆمی بوو له شاری قه لادزی. شالۆم که زانی عومهر
 کوردی گوئی بۆ ده گری، به ده رفه تی زانی به په له هه موو نهو قسه و باسانه ی
 رابردووی بۆ بگێرته وه. عومهر نه یده توانی له تاریکایی ژوو ره که دا، به هو ی
 تیشکی کزی نهو مۆمه ی له سه ر لیواری ده لاقه که دانرا بوو به چاک ی روو خساری
 شالۆمی نه ده بین ی. عومهر به باشی گوئی له قسه کان بوو، به لām پئی خۆش بوو،
 ده موچاو و شیوه یشی ببینی، بۆ نه وه ی له گۆرانکاریه جه سه ته ییه کانی
 سه ر روو خساری شالۆم، له کاتی گیرانه وه کاندا، هاوته رب پێکیان بگری و
 هه لیانب سه نگین ی، پئی وابوو زۆر شتی دیکه هیه نهو ده بیت بیانزانیتو
 لییشیان دلنیا بیت.

عومهر کوردی به ره له وه ی بچینه فه له ستین و له وی بییت به فیدایی،
 هه موو ژبان ی له گوندی کی دابراو له جیهان، به ری کرد بوو، وای ده زانی ناقارو
 تخوبی خودا په رستی له سه ر تیل ه ی مزگه وتی گونده که ی نه وان تیپه رن اکاتو

ئایینی هەموو دنیا ش هەر ئەو ئاینەیه کە عومەر پەپرەوی لێدەکات، بەلام لە دواى ئەوە ئەو ماوە دووردرێژی کە لە قەپڵکی گوندەکەى خۆیان هاتە دەری و چاوی دنیای بینی و تیکە لاویوونی لە گەڵ گەلان و کولتوری جیاواز، هەر لە مەسیحییەکانی لوبنان و ئوردن و عەرەبەکانی فەلەستین و میسرو یەمەن و سووریا و لیبیا و بگرە تا ناسینی شالۆم بیستنی زۆر چیرۆکی نوێی نەبیستراوە کە یەكەمجار بوو بەرگوتی دەکەوتن، لە دواى هەموو ئەوانە سنووری بیرکردنەوه و تیگەیشتنی بۆ ژيان و دەرویهرو خوداپەرستی گۆرانکاریان بەسەرداهات، لەوه تیگەیششت چەند ئاینیکی ناسمانی و یەکتاپەرستی دیکەش هەن و پەپرەوکاریشیان هەن.

تا پادەیهک لە فراوانیی دنیا تیگەیشستو گەیشته ئەو باوەرەى تاكو ئیستا بۆ خۆی و خەڵکی دەرویه ریشی تائەو پەری سادەیی و بێ بیرکردنەوه و سەرنج نەدانە دەرویهرو، بێناگا لە گەورەیی دنیا، کاتیان بەرێ کردوو و داپراوانە ژیاون. ئەو بیرکردنەوانەش مێشکی عومەریان داگیرکردبوو و هەولێ دەدا بەو توانستە سادەو کەمەى هەیه تی، زیاتر قوڵبێتەوه. عومەر بێتەوهی باگۆزی قسەکانی شالۆمی بداتەوه، نە بەچاک و نە بەخراب، شالۆمی وەکو پادیویهک هەڵدەکرد و گۆبی لێدەگرت، وەك ئامیڕیکی دەنگی باسی ژيانى مندالی خۆی لە گەڵ هاوتەمەنەکانی، بۆ دەکرد. تاوهكو ئیشکگرتنەکەى تەواو دەبوو، گۆبی لێدەگرت، جارجار بۆ ئەوهی نەکوژتەوه پرسیاریکی دوو وشەیی لێدەکرد: بۆ پیت وایە ئیسرائیل لەسەر هەقە؟ شالۆم دەبگوت: نەخیر من شتی وام نەگوتوو و ناشلیتم، چونکە ئەمن بە چاوی خۆم بینیم و ئیسرائیل ڕەشەکوژی ئەنجامداوه و ژنو مندالی بیتاوانیان خەلتانی خوین کردوو. لەو

جیهانه بیره‌حه‌ده، هیز له‌لای کئی بیت، ئەو له‌سه‌ر هه‌قه‌! من قسه‌م له‌سه‌ر هه‌قبوونی یه‌ک له‌لایه‌نه‌ به‌شه‌ره‌هاتوو‌ه‌کان نییه، ئەوه‌ی منی شوک کردوو‌ه‌و بۆ من جیگای سه‌رسوو‌رمانه‌ ئەوه‌یه، ئیمه‌ دوو کورد، بۆ لی‌ره‌ که‌وتوو‌ینه‌ته‌ به‌رام‌به‌ری یه‌کتیری؟ هۆکار چی‌یه؟ ده‌مانه‌وێ یه‌کتیری بکوژین؟! ئیمه‌ هه‌ردوو‌کمان‌و هه‌موو مرو‌قه‌کان، تاپۆی ژیان‌کردن‌مان هه‌یه‌ که‌یه‌ک خودا به‌ده‌ستی خۆی مۆری کردوو‌ه‌، بۆ ده‌بیت که‌سانیک هه‌بن ئەو هه‌قه‌ به‌ خۆیان بدەن، ئەو تاپۆیه‌مان لێ بستیننه‌وه‌! له‌نی‌و قساندا، جار‌جار برا‌چه‌ی تۆپ‌و مووشه‌ک ئەو نی‌وه‌ی رووناک ده‌کرده‌وه‌، به‌لام له‌وان دوو‌ره‌و نه‌بو‌ته‌ هۆکار بۆ به‌رینی قسه‌کانیان. عومه‌ر زیاتر چه‌زی به‌ چیرۆکه‌کانی مندالی شالومی‌و شاری قه‌لادزی ده‌کرد، چونکه‌ خۆی تی‌دا ده‌بینیه‌وه‌، ئەوه‌ له‌لای بووبوو‌ه‌ گرێ‌کو‌تره‌ که‌سیک ئەوه‌نده‌ گرێ‌دراوی زیدی له‌ دایک‌بوون‌و مندالیی خۆی بیت، ناخۆ ده‌بی هۆکار چی‌ بیت به‌ر له‌ بیست سال، شالومی گه‌یانده‌بیته‌ ئیسرائیل! شالۆم هه‌ستی به‌و بیر‌کردنه‌وه‌ قۆله‌ی عومه‌ر کوردی ده‌کرد، هه‌ناسه‌یه‌کی وه‌ک هه‌سه‌رت بۆ ده‌رکردنی له‌ قه‌لادزی و ژبانی مندالی له‌و شاره‌، هه‌لکیشا: وه‌کو ئیستام له‌ بیره‌ کو‌پیکی مندال، هه‌ر تۆزیک له‌ ئیمه‌ باخو‌شتر، نازانم ناوه‌که‌ی چی‌ بوو، ناوه‌که‌ی... ناوه‌که‌ی، نا، بیرم که‌وت‌ه‌وه‌ گه‌زێبان پیده‌گوت. ئەو گه‌زێبه‌ سه‌ر رێگای دوکانی له‌ خوشکو‌ خزم که‌سوکاری جووه‌کان ده‌گرت، ده‌یگوت نایه‌لم یه‌ک کچی‌ جووله‌که‌ به‌جیته‌ دوکان‌و شست بکری، هه‌تاوه‌کو ماچی نه‌که‌م، هه‌ر هه‌مووی ماچ ده‌کردن، له‌ کاتی‌کدا هه‌موو ده‌مانزانی له‌ دابی ئیمه‌ی کورد ئازاری شه‌ره‌ف له‌ ئازاری قامچی‌ به‌سو‌تره‌. مامی دایکم له‌گه‌ل دوو کریکاری دیکه‌ که‌ هه‌ردوو‌کیان کوردی موسلمان بوون به‌یه‌که‌وه‌

له گڵینجانی کرێکارییان دهکرد، گڵیان هه‌ڵده‌قه‌ندو له‌سه‌رپشتی که‌ره‌کانیان له‌ تێپێیان ده‌کرد، بۆ سه‌هریانی خانووه‌کانی نێو شاری، بۆئهو‌ی دڵپه‌ نه‌کات. نیه‌رپۆیه‌ک له‌کاتی نانخواردن گه‌رماییکی زۆر بوو، ده‌یان‌ه‌ویست پشوو بده‌زو هه‌ر له‌ گڵینجانه‌که‌ نانی نیه‌رپۆ بخۆن، سیبه‌ری که‌نده‌لانی گڵینجانه‌که‌ ته‌نها جیگای دوو که‌سی تێدا ده‌بۆه، دوو کورده‌ موسڵمانه‌که‌ به‌ کورده‌ جووه‌که‌یان ده‌گوت: ئیمه‌ موسڵمانین ده‌بێت له‌ سیبه‌ره‌که‌ نان بخۆین، نه‌تۆ جووله‌که‌ی ده‌بێ له‌به‌ر خۆره‌تاوه‌که‌ نان بخۆی! نه‌ویش ده‌یزانی نه‌گه‌ر زۆره‌هات قه‌باله‌ به‌تاله‌! ده‌لێ: باشه‌ کێشه‌ نییه‌!

له‌و کاته‌دا گڵینجانه‌که‌ هه‌ر ده‌کاتو ده‌رووخی، هه‌ردوو کرێکاره‌ کورده‌ موسڵمانه‌که‌ ده‌بن به‌ ژێره‌وه‌. کرێکاره‌ جووه‌که‌ له‌ هه‌ژمه‌ت نه‌وه‌ی هیه‌چی پێناکێو له‌ توانای نه‌و به‌ده‌ره‌ به‌غاردان ده‌روا بۆ قه‌لادزی و خه‌لکی له‌ رووداوه‌که‌ ئاگاداره‌کاته‌وه‌. دایکم ده‌یگوت: نه‌گه‌ر قسه‌ی هه‌ندیک له‌ پیاوچا‌کانی شاره‌که‌ نه‌بوايه‌ ماممیان ده‌کوشت، گوايه‌ نه‌و گڵینجان رووخانه‌، خه‌تای نه‌و بووه‌! هه‌ندیک که‌س هه‌ر له‌ خۆرا ده‌یانگوت: چۆن ده‌کرێ جووله‌که‌یه‌کی غه‌یره‌دین به‌ سه‌لامه‌تی ده‌ربچیتو جووته‌ موسڵمانیک ببن به‌ ژێره‌وه‌ بمرن!

که‌سانیک هه‌بوون ژبانیان له‌ گه‌ل ئیمه‌ی جوو پێخۆش بوو، نه‌وانه‌ که‌میش نه‌بوون، ئازاریان نه‌ده‌داین، به‌لام نه‌وانه‌ی به‌رده‌وام ئازاریان ده‌داین زۆرینه‌ بوون. باپیرم ده‌یگوت هه‌ندیک له‌و مه‌لایانه‌ی له‌ شاره‌ گه‌وره‌کان ده‌ستی عوسمانیه‌کانیان له‌پشت بوو، وه‌ک سمیل چه‌ورکردن لیره‌ی زیرپان وه‌رده‌گرت، کاریگه‌رییان له‌سه‌ر چه‌ند مه‌لایه‌کی شاره‌ به‌جووکه‌کانو گونده‌کانیش

هه‌بوو بۆ هاندانی خه‌لکی له‌ دژی ئیمه‌و ده‌ر په‌راندنمان. نه‌وان پێیان وابوو هه‌ر له‌ نه‌زه‌وه‌، خودا نه‌وانی له‌ مه‌عه‌ده‌نیکی ماقوولترو جیاوازتر له‌ ئیمه‌، دروستکردوه‌! نیشتیمان به‌ ده‌رکردنی ئیمه‌ی کورده‌ جووه‌کان، په‌له‌یه‌کی شه‌رمه‌ به‌ ته‌وێلێانه‌وه‌و هه‌تا دنیا به‌ دونیایه‌ هه‌ر ده‌میئت.

شالۆم درپه‌هی به‌ قسه‌کانی دا: له‌ کۆتایی چله‌کان کاتیک ئیمه‌یان وه‌ک پنجه‌گیایه‌ک له‌ په‌گورپه‌شه‌وه‌ هه‌لکێشاو وه‌ک شتیکی پیس هه‌لێاندایه‌ نه‌وپه‌ری دنیا، ناچارکراین، رابردوو و خه‌ونه‌کانمان له‌وێ بنیژین، دروست له‌گه‌ل لیسه‌ زپه‌کان ژێر خاکمان کردن. رێیان پێنه‌داین په‌په‌تیره‌ک^(١)، بزگورنیک چییه‌، له‌گه‌ل خۆماندا به‌ین، قیسی کتیبو تینووسی مه‌کته‌بیشیان له‌ من سه‌نده‌وه‌و له‌ ده‌ستیان راستاندم. هه‌ر هه‌موو نه‌وه‌ی به‌ درپه‌ژای ژیان، به‌ مالداری و خاکه‌ساری وه‌سه‌ریه‌کمان نابوو، برا کورده‌ هاو زمانه‌کانمان تالانیان کرد. داپیرم هه‌ندی‌ک لیهری زپری له‌ ناو کوبه‌وه‌ کفته‌و نۆردیه‌ نانه‌کانی بۆ رینگا ئاماده‌کردبوو، شارده‌بوویه‌وه‌، رینگایان لێگرتین و نه‌وانیشیان دۆزیه‌وه‌و له‌سه‌ر دابه‌شکردنی به‌سه‌رخۆیاندا لێیان بوو به‌شه‌ر، خه‌ریک بوو یه‌کتری بکوژن! باپیرم هه‌تاوه‌کو مردیش به‌ سه‌ره‌ت بوو ته‌مه‌ن مه‌ودای بدات و جارێکی دیکه‌ به‌چێته‌وه‌ سه‌ر گردی حوسنی و گرد مه‌یته‌ری. ئیمه‌ کاتیک له‌ مه‌وته‌نی خۆمان ده‌ریانکردین، هێنده‌یان سه‌ره‌دار به‌ ورگیه‌وه‌ناین و سووکایه‌تیان پێکردین، ناچاریان کردین ئیسرائیل بکه‌ینه‌ نیشتیمانی دووهم، که‌سیک نه‌بوو داکوکی له‌ مافه‌کانمان بکات و بلی ئاخه‌ر نه‌وانه‌ جه‌وت پشتیان له‌سه‌ر خاکی کوردستان

١. په‌په‌تیر: په‌په‌موچ، بوزگور. کینایه‌یه‌ به‌ شتی نۆر بچوو و که‌منرخ.

براو تهوه، چۆن ده بێت له سه‌ر جیاوازیی ئاینی ده‌ربکری‌نو مآل و مولکیان تالان بکری؟ ئی‌مه هیچ گله‌ییمان له عاره‌بان نییه، گله‌ییمان له برای هاو‌خوێ‌نو هاو‌زمانی خو‌مانه! ئی‌مه نامانه‌وی له کورد بوونمان رابکهرین! باوه‌ر بکه کاک عومه‌ر کوردی، نه‌وه‌ی بۆم باسکردی، مشتیکه له خه‌رواریک، به‌شیکێ زۆر که‌می ژیا‌نی کوله‌مه‌رگیی ئی‌مه بوو له نیشتیما‌نی ره‌سه‌نی خو‌مان. ئیستاش شه‌وان خه‌ون به مه‌له‌وانی چۆمی خاسی و خشخشۆکه‌ی گردی حوسنیوه ده‌بینم. له‌گه‌ڵ مندا‌لانی قه‌ل‌دزی به‌ دوا‌ی قه‌نگه‌لاشکان ده‌که‌وتین. ئی‌مه‌ پيشالی می‌ژووییمان له‌سه‌ر نه‌و خاکی بابو‌ باپیرانمان دا‌کو‌تابوو، وه‌ک ره‌شه‌با هه‌لیانکه‌ندین. ده‌ستیکی ره‌شی له‌عه‌ته‌ی له‌ ره‌گوریشه‌ی هه‌له‌ته‌کاندین. بابم هه‌تا مرده‌ش، به‌رده‌وام باس و بی‌ری قه‌ل‌دزی و ژیا‌نی نه‌وی ده‌گێ‌رايه‌وه. عومه‌ر وای به‌سه‌ره‌تابوو هه‌ستی به‌ کاتی پاسه‌وانیه‌که‌ی نه‌ده‌کرد، چۆن ته‌واو ده‌بوو! له‌به‌رخۆیه‌وه ده‌یگوت: نه‌گه‌ر واییت من ده‌می‌که‌ خۆم ونکردوووه‌ به‌ر له‌ هه‌رشه‌ت ده‌بی خۆم بدۆزمه‌وه! ژیا‌ن چ موجیزه‌یه‌که‌ نه‌و گیانانه‌ی ره‌گیان له‌ قو‌لایی یه‌ک خا‌کدا رۆ‌چوو، چۆن پێک ده‌گه‌زو ره‌گیان ده‌گاته‌وه سه‌ر یه‌ک! نا‌ئومیدی، ته‌واوی رۆ‌خساری عومه‌ری سواق دا‌بوو، وای هه‌ست ده‌کرد به‌ ده‌سته‌به‌ردار بوونی له‌ مآل و گونده‌که‌ی هاته‌نی بۆ فه‌له‌ستین، که‌ دوور و نزیک هیچ په‌یوه‌ندییه‌کی پێ‌وه‌ی نییه، به‌و کاره‌ی به‌های خو‌شی دۆ‌راندوو!

له‌ دوا‌ی مه‌ش‌ق و نه‌رکه‌ سه‌ربازییه‌کانیا‌ن، فیدا‌ییه‌ کورده‌کان له‌ یه‌ک‌تری کۆ‌ده‌بو‌نه‌وه‌و کاته‌ به‌تاله‌کانیا‌ن به‌ چیرۆک و جگه‌ره‌کێ‌شان به‌سه‌رده‌برد. بێ‌ئا‌گابوون له‌وه‌ی عومه‌ر کوردی له‌ کاتی ئیش‌که‌رتنیش چیرۆکه‌خو‌انی هه‌یه، بۆ‌یه‌ زۆر گرنگی به‌ چیرۆکه‌کانی نه‌وان ناداو که‌وتبووه‌ دنیا‌یه‌ک که‌ پر‌بوو له‌

دلەراوکتی و ململانی له مابه‌ینی درۆ و راستی و شکو یه‌قین!

هه‌ندیک له هاورپێکانی هه‌ستیان به‌ ناجیگیریی پهناری عومهر کردبوو، بۆیه سه‌ریان ده‌خسته سه‌ری: عومهر هه‌میشه له‌ به‌رخۆیه‌وه ده‌لی نه‌وجاره بچمه‌وه یه‌کلای ده‌که‌مه‌وه! دیاره مه‌به‌ستی ژنهیانه، بۆیه ته‌نها به‌ جه‌سته له‌لای ئێمه‌یه، ناوا نوقمی خه‌یاڵاتی خۆی بووه‌ و نه‌و له‌دلی خۆیدا بریاری دا‌بوو، نه‌گه‌ر بگه‌رپێته‌وه کوردستان، نه‌وجاریان هیچ ناکات، تا کوردبوونو قه‌لادزیبونی شالۆمی پشتراست نه‌کاته‌وه، بۆ نه‌وه‌ی هه‌رچی زووه‌ خۆی له‌و دلەراوکییه‌ پرزگاریکات. له‌و سه‌رو به‌نده‌دا، پڕۆژی دوو پاکه‌ت جگه‌ره‌ی ریمی ده‌کێشا!

تازه پاسه‌وانیه‌که‌ی راده‌ستی نه‌و فیداییه کردبوو که‌ دوای نه‌و پاسه‌وان بسو. توورپتوورپه‌ی گردبوونه‌وه فیه‌ری لێوه‌هات، هه‌رده‌مو ده‌ست مه‌یدانی سه‌ربازی پرپوو له‌ فیدایی. له‌ سه‌ره‌تادا هه‌والی چالاکیی فیدایانه‌ی هه‌موو به‌ره‌کانی شه‌ر خۆنده‌رایه‌وه، دوایی، ناوی نه‌وانه‌یان خۆنده‌وه‌ خۆیان ئاماده‌ بکه‌ن به‌یانی نۆره‌ مۆله‌تیانه‌و کاتی گه‌رانه‌وه‌یانه‌ بۆ لای که‌سوکاریان. یه‌ک له‌و ناوانه‌ ناوی عومهر کوردی بوو. عومهر به‌یانی زوو پێشی تاشی و خۆی ئاماده‌کردو نانی به‌یانی به‌په‌له‌ خواردو چایه‌که‌ی هه‌ر به‌ گه‌رمی فێکرد، وه‌ک له‌سه‌ر ئاو و ئاگر بی‌ت وابوو. به‌لگه‌نامه‌ی مۆله‌ته‌که‌ی وه‌رگرت. پڕۆژی یه‌که‌م له‌ رینگابوو به‌ره‌و به‌غداو پڕۆژی دواتر بۆ هه‌ولێرو پێ به‌ پێ گه‌یشته‌وه گوندی. سێ پڕۆژ له‌ مۆله‌ته‌که‌ی گوزه‌رابوو. خه‌لکی ئاواپی ده‌سته ده‌سته ده‌هاتنه‌ لای به‌خێرهاتنه‌وه‌ی لێبکه‌ن. نه‌وجاریان جیا له‌ جاره‌کانی پێشوو، نه‌و پیاوه‌پیرانه‌ی ده‌هاتنه‌ لای، عومهر لێی ده‌پرسین: جووه‌ کورده‌کان به‌زۆری له‌ کوی نیشته‌جی بوون؟ نه‌ریتو بۆنه‌ و جه‌ژنه‌کانیان به‌ناشکرا ده‌که‌ن؟ زۆر پرسیاری دیکه‌ش.

يەك لە پيرەميردەكان گوتى: خو (بەسە بنجوو) و (مريەم بنجوو)ى گوندى
خۆمان لەوانن، ئەگەر بۆين قسەى راستت بۆ بکەن، هەردووکیان جووبوون،
ئىسلاميان کردن. ئەو هەوليرە پرە لە بنجوو، فەقى عەولاو کورەکانى هەموويان
جوو بوون، سەنەگەيان لە سەر هەلنەگرتن تاووەکو ئىسلاميان کردن.

مەلای گوندی هەر زوو گەيشتە لای عومەرى، بۆئەوێ بە خێرهاتنەوێ
بکاتو پارچە پاکەتە ریمەکەى وەرگرێ، بەلام عومەر ئەو جارەيان نەپرژابوو
سەر کرپنى دیارى بۆ هیچ کەس بە مامۆستاشەو، بۆیە مەلا بە نینگەرانییەو
لە مالى عومەرى وەدەرکەوت، بێناگا لەوێ عومەر رەنگە هەر نەچیتەو بۆ
فەلەستین. مەلا لەسەر کۆسپەى دەرگای ئاوریکى دایەو وەک خاوەنقەرزیک
لە قەرزارەکەى بروانى: وا نەزانى لە بیرم دەچیت، ئەو جارەيان کە هاتییەو
دەبیست دوو پارچەپاکەت لەگەڵ خۆت بێنى! عومەر گوتى: خوا گەورەیه!
دواى بەرپێکردنى مامۆستای ئاوايى، دیسان کەوتەو ژێر بارى خەمان، خەمى
ئەوێ هەرچەندى سەرى خۆى دیناو دەبرد، نەیدەزانى چۆن بچیتە قەلادزى،
ئاخر نەک قەلادزى، ئەو، کۆیەشى نەبینیو! لە خەيالى چۆنیەتیی چوونە
قەلادزییدا بسو، کاکه پرەشو هیدۆ بۆ بە خێرهاتنەوێ وەژوورکەوتن. دواى
هەوالپرسینى یەکترو کورتەباسیکى شەرەکانى ئیسرائیل و فەلەستین، عومەر
پرووی کردە کاکه پرەشى: ئەتۆ پیاوێکى، لە زۆرکەس پەيوەندى کۆمەلایەتیت
فراوانترەو زیاتر دەگەرپێ و لە هەموو شوێنیک برادەر و ناسیاوت هەن، دەمەوێ
بچمە قەلادزى، نەشارەزامو کەسێش ناسم، هەندیک پاسپاردەو پرسىارى
گرنگم هەیه. کاکه پرەش وەک پیشەى هەمیشەى خۆى، دوو داوى سەمىلى
دەکروشتو لە فکرانراچوو، بۆئەوێ ناسیاوێک، برادەرێکى قەلادزەيى هەبیستو

بیری بکه‌وئته‌وه. هیدۆ له‌ناکاو وه‌ک شتیکی به‌هاداری ونبووی دۆزیبیتته‌وه، هه‌ستایه‌ سه‌رچۆکان‌و به‌ ده‌نگیکی مرژده‌به‌خشانه‌ گوتی: دۆزیمه‌وه، ئه‌و براده‌ری له‌حه‌پسخانه‌ی هه‌ولیرۆی له‌گه‌لمان بوو! کاکه‌ره‌ش له‌هیدۆی پامابوو. هیدۆ گوتی: کوره‌ئه‌وه‌ی به‌که‌ره‌مستانیی ده‌گوت جۆرابیین! ناوه‌که‌ی ئه‌ری وه‌للا بیرم هاته‌وه، مام شه‌خسه‌، مام شه‌خسه‌! کاکه‌ره‌ش گوتی: راست ده‌که‌ی، ئه‌وشه‌وه‌م هه‌ر له‌یاده‌، نیوه‌ی شه‌وی هه‌موومانی به‌ناگاهینا: ئه‌وه‌ی ته‌نیشتم په‌تۆی منی گۆریوه، ئه‌و په‌تۆیه‌ له‌ په‌تۆی من ته‌سکتره‌، په‌تۆی من ته‌ستورتره‌، له‌جیاتیی بلۆ ته‌نکتره‌، ده‌یگوت ته‌سکتره‌. ئه‌ورۆژی پۆلیسه‌که‌ مرگینییی پێدا ئازاده‌و له‌حه‌پسخانه‌ی بیته‌ دره‌وه‌، پوولی دۆمینه‌که‌ی فرێداو گوتی: حه‌له‌له‌! توخوا به‌رم ده‌ده‌ن؟ عومه‌ر زۆر دڵخۆش بوو، خه‌ریکه‌ ئه‌و گرێکۆریه‌یه‌ی بۆ ده‌کریتته‌وه‌و کاره‌که‌ی خه‌ریکه‌ ناسان ده‌بیته‌!

کاکه‌ره‌ش گوتی: مام شه‌خسه‌ زۆر له‌گه‌ل هیدۆی براده‌ر بوو، هه‌ر له‌حه‌پسخانه‌ی هه‌رۆی پێداوو ئه‌گه‌ر ئازاد کراین به‌جین سه‌ری لیبده‌ین، که‌واته‌ ئیسته‌تا به‌به‌ردیکی دوو کیلان ده‌شکیینی! به‌یانی زوو له‌گه‌ل عومه‌ری برۆنه‌ قه‌لادزیۆ سه‌لامی منیشی پێی پابگه‌یه‌نن! مام شه‌خسه‌ پیاویکی نانه‌ره‌و ده‌ستو دڵ کراوه‌و دیاربوو، ئه‌وه‌ نه‌بوو هه‌موو جارۆی ده‌یگوت: جۆ و پیم زۆره‌ بیست سوارته‌سپم میوان بیته‌، هه‌موویان داده‌مه‌زرینم، زه‌خیره‌و تفاقیشم زۆره‌، ئه‌وه‌نده‌ بیمنه‌تم له‌ میوانان، میوانو ژنی خۆم پێی وه‌کی یه‌که‌!

کاکه‌ره‌ش و هیدۆ هه‌گبه‌ی یاده‌وه‌ریی خویان له‌گه‌ل مام شه‌خسه‌ی به‌نۆره‌ هه‌لده‌پرشت. که‌وتنه‌ سه‌ر گێرانه‌وه‌ی قسه‌ خۆشه‌کانی مام شه‌خسه‌ی و پۆژانی هه‌پسخانه‌ی هه‌ولیرۆی. مام شه‌خسه‌ به‌ تۆمه‌تی ساخته‌کردنی به‌لگه‌نامه‌و

هینانی که سیکی ئیرانی بۆ ئێو خاکی عێراق تۆمەتبار کرابوو، ئەو کەسە بە تەسکەرە مام شەخسەو لە هەولێری گیرابوو. مام شەخسەش دەیگوت: ئەمن هیچ کاریکی خراپم نەکردوو، ئەو کەسە خزمی خۆمەو مالیان لە کۆنستانییە، هاتبووە مالی من لە گەرمینی، حکومەت هەر لە ختوخۆپایی ئەو عێراقی و ئێرانییەیان بە قوونیمەو نووساندوو، ئەوجا ئەمن خۆ بۆمبم نەداوەتی بچیت لە هەولێری بیتە قینیتەو، پارچە کاغەزۆکە ییژەری هیندە ی لەپە دەستیکم داوەتی پێی بچیتە هەولێری و بیتەو! بەندیە کان بۆ ئەو مام شەخسە ی تورو بەکن دەیانگوت: ئەو قانونە قانون، ئەتۆ بە گۆرە ی یاسا خەتات کردیە! مام شەخسە دەیگوت: کۆرە ئەمن دە قانونیو نیو لە یاسای بیتە دەری! بەندیە کان دەیانگوت: حکومەت ئەو نازانی! مام شەخسە دەیگوت: ئەوجا حکومەت چ دەزانی بە ترپی هەلمیزو لە فسی دایە ی بەم! کاکەرەش و هیدۆ، دوا ی ئەو ی بریاریاندا بو بە یانی لە گەل سیوادی دا، هیدۆ و عومەر بۆ قەلادزی بەرپیکەون، عومەریان جێهێشتو بەرەو مالی خۆیان گەرانەو. لە رێیە کاکەرەش بە هیدۆی گوت: هەرچی لە تواناتدا هەیه یارمەتی عومەری بە! ئەو شە لسی زیاد کرد: هەست دەکم عومەر ئەو عومەری جاران نییە، ئەقلی گۆراو! بینینی چەند ولاتیکی وەکو سوریو لوبنانو ئوردنو فەلەستین، گۆریوەتی! تیکە لاویونی بە کەلتورو دابو نەرتی خەلکانی دیکە لەو سێ سالی فیداییبونی لە فەلەستین، بیرکردنەو و دنیایی لە پێشو و فراوانتر بوو. ئای گەپان چۆن مرقە کان دەگۆریتو چاوکراو یان دەکات! هیدۆش هەمان سەرنج و تێروانیی لە سەر ئەو گۆرانکارییە هەبوو کە بە سەر هزر و بیرکردنەو ی عومەریدا هاتبوو.

هیدۆ و عومەر، به درێژایی ئەو پۆژە هەر بە ڕینگاوە بوون بۆ قەلادزی، پۆژ
 هەر دوو بایئیکى مابوو خلۆریتەو و ئەو دیوی کێوەرەشی، گەشتە قەلادزی.
 لەوسەری بازاری بۆ ئەوسەری بازاری، لە هەرکەسیکیان دەپرسی مالى مام
 شەخسەى لە کوێیە؟ هەر جارەى بۆ مالى شەخسەى یەکیان بەرێ دەکردن، بەلام
 کاتێک لە دەرگایان دەداو چاویان بە خاوەنمالی دەکەوت، لەگەڵ ئەو شەخسەى یە
 ئەوان هەر خاویان یەک بوو، ئەو شەخسەى نەبوو، بەناو میدی دەیانگوت
 ئەوەش هەو نەبوو! هیدۆ پرووی لەو دوو گەنجە کرد کە وەکو شارەزاو چاوساغ
 مالى شەخسەکانیان پیشان دەدان، پێی گوتن: ئەرێ کاکە ئەو شارە چەند
 کەسى تێدا یە ناوی شەخسە بیت؟ یەکیان گوتی: وەللا ئێرە باشترە، ئەگەر
 بچییە هەلشۆیى هەر لە سەر گردی بانگ بەکەى هۆ شەخسە، یان جووونەت،
 نیوەى گوندی وەلامت دەدەنەو. سێرە هەلگیرا و هیدى هیدى تاریک دەکەوت،
 خەلک لە مزگەوتى دەهاتنە دەر، ئەو خۆهەلکوتان و خۆشپۆییەى گەنجەکان
 بەدواکەوتنى هیدۆ و عومەرى، بوون بە جینگای سەرنجى نوێرخوێنەکان، لە
 گەنجەکانیان پرسى: ئەو چى پرویداو؟ خێرە ناوا بەپەلە دەرۆن؟ گوتیان: ئەو
 دوو برادەرە لە هەولیرتۆ هاتوون مالى مام شەخسەیان دەوتى. لەو دەمەدا هیدۆ
 وەپیری هاتەو: ئەو مام شەخسەى ئێمە دەمانەوتى دوو بۆ سێ سالی بەر لە ئێستا
 لەگەڵ ئێمە لە حەپسخانەى هەولیرى گیرابوو لەسەر ئەوێ تەسکەرەى خۆى
 داووە کەسێکى ئێرانى، ئەویش سەفەرى هەولیرى پێى کردبوو. حاجییەک
 گوتى: ئێ ئێ دە وایێن! ئەو شەخسەى ناموزامە، مالهەکەى ئەوێتە لە پشت
 مزگەوتییە! بەو دەرنگانەى پاشنۆیى شیوان دەرگای مالى مام شەخسەیان کوتا.
 دەرنگێک لە ژوورتۆ هەستا: فەرموون فەرموون! بێتەوێ بزانی کێن. گەنجەکان

بۆ بەرچا وروونی گوتیان: مام شەخسە میوانی هەولێرت هاتسۆوه، وەرە دەری! لەگەڵ ئەو قسانە، گەشتنە نێو حەوشە. مام شەخسەش خوش خوش بە دەم هاتنە پیشوازی میوانەکان، بە گفتولفتیکی شیرین و یاخو بە خێرین، خێرو بەرە کەتەن هیناو سەرچاوم هاتن! هەرکە سەری وە دەروا چاوەکانی لە هیدۆی چەقی، لە خوشیان شاگەشکە بوو، باوەشی بۆ کردەوه و دەستی عومەری گوشتی و فرمەوی لە گەنجەکان کرد، بەلام گەنجەکان مالتاوایان کرد و پوشتن. یەكەم پرسیری مام شەخسە ئەوەبوو: ئەی کوا؟ بۆ کاکه پەشت لەگەڵ نییه؟ ئەدی قەولتان پێنەدام بەیەكەوه بێن بۆ قەلادزی و سەردانم بکەن؟! هیدۆ گوتی: کاکه پەش زۆر زۆر سلاوی بۆت هەبوو، لە هەوالی دەپرسیت، کاری هەبوو بۆ ئەکرا لەگەڵمان بێت، بۆ کاریکی پێوست ئیمە بۆ لای تۆ پاسپاردوو. هەر کاری ئێوه، بە سەر هەردووک چاوم! سۆبە بۆ گالدان و ژوورەکە ی گەرم کرد. هەر لە بەینی دوو قسان دەیگوت: یاخو بە خێرین، سەر هەردووک چاوانم نان خوراو چا خورایهوه، گوێزو مینۆو لەتکە هەنجیر لە سەر سینیهک، لە نیوه پراستی مەجلیسی دانرا. لە گەرمە ی گێرانەوه ی یادەوه یه کانی حەپس خانە ی بوون، لەناکاو لەو ماله ی هاوسی دیوار بە دیواری مالی مام شەخسە، بوو بە شەپو فەرتەنە و زرمە ی پێکدادان! مام شەخسە گورج هەستایە سەرپێ: دیسان کابرای نالەندە لەگەڵ ئەو ژنە فیله تەنە ی کردوویه بە شەپ، هەموو جارێش لێدانێ بە دەستی ژنەکە ی دەخوا و تەمبیش نابێت! کابرای نالەند یەك بە خۆی هاواری دەکرد: هاواری مام شەخسە فریامکەوه، بمرگهیی ئەو قەحیبه داکە کوێری کردووم، هەرچی زوو بمرگهینی!

مام شەخسە رایکرد، هیدۆ و عومەر بە دوايهوه بۆ مالی نالەندی. لە دەرگای

سووپانه وه خویان به چه وشه‌ی مالی کابرایدا کرد، بینییان ژنیکی که له‌گه‌تی به‌خووی نه‌سپه‌ژن، پرسته‌نالیکی به‌ده‌سته‌وه‌یه و ری‌ک ده‌لئی پرسته‌بامیه‌ی وش‌ککراویه به‌ته‌لی‌که‌وه کراون! کابرای نال‌به‌ندیش له‌نیوه‌پراستی چه‌وشه‌ی که مه‌یدانی شه‌په‌که‌یه، هه‌لتوت‌واوه هه‌ردوو ده‌ستی به‌لاچاوییه‌وه گرت‌وه‌وه له‌به‌ینی په‌نجه‌کانیه‌وه خوین دیت‌ه‌ده‌ری‌و به‌چه‌ناکه‌یدا ده‌چۆرایه‌وه. دیاره له‌گه‌ل لیدانی نه‌و پرسته‌نال، لاجانگی هه‌له‌کاندوه، وه‌ک تاپری به‌بناگوتی که‌وت‌بی‌ت! مام شه‌خسه به‌په‌له‌چاوی به‌هه‌ر چوارد‌ه‌وری خویدا ده‌گیرا پارچه‌ نایلۆتیک له‌وی که‌وت‌بوو هه‌لی‌گرت‌ه‌وه‌و لوولیداو چه‌رخ له‌گیرفانی ده‌هینا، ناگری له‌بابۆله‌ نایلۆنه‌که به‌رداو سه‌ره‌وژیر رایگرت، بوئه‌وه‌ی به‌باشی ناگر بگری. به‌نال‌به‌نده‌که‌ی گوت: ده‌ستت لابه‌ ده‌ستت لابه‌! له‌و کاته‌دا ده‌ستی خو‌ی له‌به‌ر نایلۆنه‌تواوه‌که راگرت، گۆلمی پرپوو له‌نایلۆنی توواوه، له‌نازاری سووتانی ده‌ستی جیتی‌کی داو نه‌و نایلۆنه‌قال‌بووه‌وه‌ی له‌لاجانگو بناگوتی کابرای نال‌به‌ند هه‌لسووی، هه‌ر به‌جاره‌کی شیتی کردو له‌خوی هه‌ل‌داو هاواری کرد: وای باب‌ه سووتام! پیستی به‌ری ده‌ستی مام شه‌خسه‌ی چه‌رمی لاجانگی کابرای نال‌به‌ندو نایلۆنی توواوه‌تی‌که‌لاو به‌یه‌کتری بوون. توومه‌ز مام شه‌خسه نه‌و نایلۆنه‌ی به‌پارچه‌په‌رۆک زانیوه‌و چهند جار بینییوه‌تی سوته‌کی په‌رۆیان، وه‌ک چاره‌سه‌ری‌کی سه‌ره‌تایی، له‌سه‌ر برینان داناوه. کابرای نال‌به‌ند هاوارو ناله‌ی ده‌چوه‌ناسمانی‌و شوینی به‌خوی نه‌ده‌گرت!

مام شه‌خسه‌و میوانه‌کانی، وه‌ک سی‌پاله‌وانسی دۆراو گه‌پانه‌وه مالی! هه‌ندیک ده‌رمانی خۆمالی‌و کورده‌وارییانه‌یان له‌ده‌ستی مام شه‌خسه‌ی داو لیتی نووستن. به‌یانی کاتیک له‌خه‌و رابوون، مام شه‌خسه‌گوتی: نه‌ری خۆ

ئەوشەو لەبەر ژانی نێو لەپم خەو لە چاوەکانم نەکەوتوو، خوا بکات دەستم
سەقەت نەبێت باشە. دوای نازو چای بەیانی بە دەستی هەلبەستراووە بە
پیش میوانەکان کەوت بۆ بازاری. دوو کەلێکی شین توێژاڵێکی لەسەر
تەواوی شاری قەلادزی دروست کەربوو، شاباڵی دەگەیشتەو بەری مام قاسمە
و سەر تەپکان و دارێ والی و گریداغی. هەندیک لە لوولە ی دوو کەلێکیشی
سۆبەکان بە جۆریک جۆشەدراون، بستیک ناگریان لە لوولە یەو دەردەچیت!
مام شەخسە دەیهوێت میوانەکان بەریتە ئەو چایخانە بچووکە ی بە زۆری
پیرەمێردەکانی لێ کۆدەبونەو، کاتەکانیان بە گێرپانەو ی رابردووی خۆیان بۆ
یەکتەری حەسرەتی ئەو ی لە کیس چوو و ژبانی رابردوو و گلهیی لە رەفتاری
خەلکی ئیستا، بەسەردەبرد، لە هەردوو بەری شەقامی نێو بازاری، یەک
لە دوای یەک دوکانەکان دەکرانەو. غەری قەپەنگو دەرابی دوکانەکان ئامازەبوو
بۆ بەیانییەکی نوێ. هەندیک خەریکی هەلواسینی کالاکانیان و هەندیک
دیکەش بۆ نمایش هەندیک شتومەکی دوکانەکانیان دیننە دەری بۆ بەرچاوی
خەلک. لە چایخانە بچووکە وەژوورکەوتن، دوو کەلێ جگەرە پەنگی داوئەو،
دەلێی رێوی قانگ دەدەن! سۆبە ی داران لرفە ی دی، لە هەواکێشەکیەو جار جار
فیشقە ی دەکردو گۆری ناگری لێ دەردەچوو. چەند کورسییەکی داری سێ
نەفەری بە بندیارێ چایخانە کەو دانرابوون، کاتر مێرێکی گەورە بە دیوارە کەو
هەلواسراو، دوو کەل پەنگی زەرد کردووە، لە گەل ئەژماردنی چرکەکان مەلچە یەکی
وای لێ دیت دەلێی حەچە ی لە کەری دەکات، یان وەک چای دیشلە مە
بخواتەو، وابوو. بۆنی سووتانی داری نێو سۆبە کە پیاوی مەندەهۆش دەکرد.
پیرەمێردەکان لە دەوری سۆبە کە لە نێو دوو کەلێ جگەرە چاویان کوسکە کوسکی

بوو، به حال تروسکه‌ی چاویان ده‌هات. به خیرهاتنی مام شه خسه و میوانه کانیان کرد. بۆئه‌وه‌ی میوانه کانیان چیژ وهر بگرنو نامۆییان بشکیت، سه‌ریان خستبووه سه‌ر پیره‌میردیک‌ی قسه‌ خوش که چۆنیه‌تیی داخوایزکردنی کچیگ بۆ حاجی نه‌حمه‌دی نامۆزای بگیڕپه‌ته‌وه، نه‌ویش گوتی: نه‌وه حاجی نه‌حمه‌دی نامۆزاشم بۆخۆی لیره‌ دانیشتووه، به‌ره‌و رووه‌ بۆیه‌ بۆتان ده‌گیڕمه‌وه. نه‌و ساله‌ی ژنه‌که‌ی مرده‌بوو هه‌زار په‌حمه‌تی خوای لیبت، حاجی نه‌حمه‌د هاتو گوتی ده‌بیته‌ له‌گه‌لم بیته‌ بۆیه‌ک له‌ گونده‌کانی نزیک گه‌ناوی، ده‌لین گه‌وره‌کچیکی وه‌نیو سال که‌وتوو لیبه‌، میردی نه‌کردووه‌ به‌ ته‌نها له‌گه‌ل داکیدا ده‌ژی، وه‌ک باس ده‌که‌ن نه‌و گه‌وره‌کچه‌ بۆ من زۆر باشه‌، نه‌گه‌ر خوا به‌ قسه‌تی بکات. نه‌منیش له‌گه‌لی چووم، گه‌یشته‌ینه‌ گونده‌که‌و مالمی کچه‌که‌مان به‌ پرسیار دیته‌وه. که‌ چوینه‌ ژوورئو سلاومان کرد ژنیکی په‌قه‌له‌ی که‌له‌گه‌ت هه‌رچی گوشته‌ پیوه‌ی نه‌بوو، له‌به‌ر چاوانم وه‌ک نه‌خۆش بیته‌، به‌ خیرهاتنی کردین. حاجی نه‌حمه‌دی نامۆزام هه‌ر زوو گوتی به‌ خوای نه‌من زۆرم به‌دلییه‌. گوتم نه‌دی داکت له‌ کۆیه‌؟ گوتی چۆته‌ باوزی بۆ تازیه‌ی خزمیکمان نه‌مری خودای به‌جیه‌یناوه‌.

چوو له‌نیو ژیر پیالان هه‌ندیک نوکی برژاوی بۆ هیئانین، نه‌من هه‌ر زوو گوتم: دایکه‌که‌م له‌ پیشه‌ منی دامه‌نی چونکه‌ ددانی نه‌و نوکه‌ په‌قانه‌م نه‌ماوه‌ پێیان به‌پارم! حاجی نه‌حمه‌د گوتی: داینی نه‌من ده‌یانخۆم، نه‌وجا با حاجی نه‌حمه‌دی نامۆزام به‌ خۆی بۆتان بگیڕپه‌ته‌وه، چونکه‌ نه‌و خوشتری ده‌گیڕپه‌ته‌وه‌! حاجی نه‌حمه‌د گوتی: نه‌من وا حال‌ی بووم که‌ نه‌و نوکه‌په‌قانه‌ی بۆ نه‌وه‌ی تاقیم بکاته‌وه‌ هیئانه‌ بزانی ددانم ماون یان نا! نه‌منیش به‌ فیزیکه‌وه‌ له‌وکاته‌ی هیشتا لیی ده‌روانیم، دوو ده‌نکه‌نۆکم هه‌لگرتو گه‌نجان هه‌لمدانه‌ نیو زارم،

دوو ددانم له پشتهوهی ههوشه‌ی زارم پێ شک دههات، یه‌ک ددانیشیان له به‌رامبه‌ردا مابوو، له داره‌تی دنیایی ئه‌و سێ ددانهم مابوون. به‌ زمانی، هه‌ردوو‌ک ده‌نکه‌نۆکه‌کانم برده‌ سه‌ر ددانه‌کان به‌ ددانه‌ تاقانه‌که‌ی سه‌ره‌ش هه‌تاوه‌کو هه‌بزم هه‌بوو دامگرت بۆئه‌وه‌ی که‌چه‌که‌ گوێسی له‌ خرمژنی هه‌رینی نۆکه‌کان بێت. هه‌رسیک ددانم له‌گه‌ڵ دوو دنکه‌ نۆکه‌کان شکازو چاوم تاریک بوو، وام مه‌زنده‌ کرد شه‌ویلاکیشم شکابێت! که‌چه‌که‌ له‌و کاته‌ی دانیابوو نۆکه‌کانم شکاند، رو‌یشته‌ ده‌ری، ئه‌منیش به‌ فرسه‌تم زانی بۆ ئه‌وه‌ی بزنام ددانه‌کانم چیاان به‌ سه‌رهاته‌وه، قه‌فی پشته‌ینه‌که‌م کرده‌وه‌و هه‌موویم تفانده‌وه‌ نیو پشته‌ینه‌که‌م، پارچه‌ی شکاوی هه‌رسیک ددانه‌کانم هه‌ردوو‌ک ده‌نکه‌نۆکه‌کان له‌ خوێنیدا سوور هه‌لگه‌را‌بوون. گوتم هه‌سته‌ با برۆین ئه‌من ئه‌و ژنه‌م ناوی، هه‌شتا نه‌مه‌یناوه‌ ئه‌وه‌ سێ ددانم له‌سه‌ر دانا، ئه‌گه‌ر بیه‌ینم داخوا چ په‌ندی‌کم به‌سه‌ری‌نێ! ئه‌گه‌ر هه‌موو سالی دوو کۆری دووانه‌ی کاکۆل زیرینیشم بۆ بێنی ئه‌وجا هه‌ر نامه‌وی! ئه‌و به‌سه‌رهاته‌و چه‌ند قسه‌ی دیکه‌یان هه‌مووی بۆ ئه‌وه‌بوو میوانه‌کان شه‌رمیان بشکی‌و هه‌ندی‌ک پێبکه‌نن. ئه‌وکات به‌کاوه‌خۆ گوتیان کا شه‌خسه‌ ئه‌و میوانانه‌ت له‌ کوێرا هاتوونو بۆ کوێ ده‌چن و خه‌لکی کوێن؟ مام شه‌خسه‌ش گوتی: ئه‌و میوانانه‌م خه‌لکی ده‌شتی هه‌ولیرین، هاتوون بۆ چه‌ند پرسیارێکو سو‌راخی ئه‌و جووانه‌ی له‌ کاتی خۆی له‌ قه‌لادزی بوون، له‌ بابو باپیرانه‌وه‌ خه‌لکی قه‌لادزی بوون. یه‌ک له‌ پیره‌می‌رده‌کان ده‌ستی دایه‌ گۆپاله‌که‌ی له‌ چایخانه‌که‌ی وه‌ ده‌رکه‌وت، باریکه‌ی دایی و خۆی دزیه‌وه‌. حاجی ئه‌حمه‌د گوتی کاکه‌ ئه‌وه‌ی ئیستا رو‌یشت یه‌ک له‌و بنجوانه‌یه‌، که‌ موسلمان بووه‌. عومه‌ر ناوی هه‌موو ئه‌وانه‌ی هه‌ینا که‌ شالۆم بۆی باسکردبوون.

پرووداوه‌کان هه‌موو، پرووخانی گلینجانه‌که‌و هه‌ر هه‌موویان به‌زیاده‌وه‌پشتر‌است کرده‌وه. یه‌کیان‌ئه‌وه‌شی‌گوت: که‌ژنیان‌بۆ‌هینام‌به‌سواری، ماینی‌جوو‌نکیان‌ناچار‌کرد‌جله‌وی‌ماینه‌که‌ی‌بوو‌کئی‌راب‌کیشی، چونکه‌پێیان‌شهرم‌بوو‌موسلمان‌ریشمه‌ی‌ماینی‌بوو‌کئی‌راب‌کیشی! یه‌کیان‌گوتی: ئه‌بریمه‌کوێر‌خزمی‌منه، ئه‌وه‌ی‌فیری‌زێ‌رینگری‌کرد‌ناوی‌شالۆم‌بوو. عومهر‌ئه‌وه‌ی‌مه‌به‌ستی‌بوو‌به‌زیاده‌وه‌ده‌ستی‌که‌وت.

عومهر‌کوردی‌گه‌یشه‌ئه‌وه‌با‌وه‌ره‌ی‌ئه‌وه‌چیرۆ‌کانه‌ی‌له‌باره‌ی‌نا‌زاردانو‌سووکایه‌تی‌پێ‌کردن‌به‌کورد‌ه‌جووه‌کان‌و‌نیشتی‌مان‌به‌ده‌ر‌کرد‌نیان‌و‌تالان‌کرد‌نیان، زۆر‌له‌وه‌زیاتره‌شالۆم‌بۆ‌ی‌باس‌کرد‌وه‌وه. ئه‌وه‌ی‌ئه‌وه‌باس‌ی‌کرد‌وه‌مشتیکه‌له‌خه‌رواریک، ئه‌وه‌ی‌زان‌درا‌وه‌و‌ناش‌کرا‌بو‌وه‌به‌شیک‌ی‌که‌مه‌له‌وه‌ی‌به‌سه‌ر‌کورد‌ه‌جووه‌کانیان‌هینا‌وه! عومهر‌بریاریدا‌نه‌گه‌ر‌ت‌ه‌وه‌فه‌له‌ستین‌و‌له‌گونده‌که‌ی‌خۆیان، ببێته‌کو‌له‌که‌ی‌ماله‌که‌ی‌خۆیان، ببێته‌ئه‌وه‌سببه‌ره‌ئارا‌مه‌خشه‌بۆ‌سه‌ر‌سه‌ری‌دای‌کو‌خوش‌کو‌برا‌کانی‌که‌ده‌میکه‌پێ‌ویستی‌یان‌پێیه‌تی‌خنده‌بخاته‌سه‌ر‌لێویان‌و، ژیانیک‌ی‌نوی‌ده‌ست‌پێ‌بکاته‌وه. به‌ته‌وا‌وی‌خۆ‌ی‌یه‌کلایی‌کرده‌وه‌له‌دله‌پاو‌کئی‌و‌را‌پای‌سی‌خۆ‌ی‌ده‌رباز‌کرد، له‌به‌ر‌خۆیه‌وه‌ده‌ی‌گوت: ئه‌وه‌سپرو‌ته‌لیسمه‌چییه‌پێیه‌کانم‌له‌سه‌ر‌خاکی‌گونده‌که‌مان‌و‌له‌به‌رده‌ر‌گای‌مالی‌خۆمان‌هینده‌مه‌حکه‌م‌چه‌سپروه‌!

هه‌ر‌که‌یه‌که‌جاری‌بریار‌ی‌نه‌گه‌ر‌انه‌وه‌ی‌بۆ‌فه‌له‌ستین‌و‌ده‌ست‌به‌رداری‌فیدایی‌بوونی‌دا، وه‌ک‌ئه‌مانه‌تپار‌تیزیه‌که‌جلوبه‌ر‌گو‌شه‌پقه‌و‌پۆستال‌و‌شته‌کانی‌رێ‌ک‌خرا‌وی‌نا‌زادی‌فه‌له‌ستینی، له‌گونیه‌که‌خستن‌و‌له‌نووسینگه‌ی‌هه‌ولێری‌ئه‌وه‌رێ‌ک‌خرا‌وه‌بۆ‌په‌وانه‌کرد‌نه‌وه‌و‌ده‌ست‌به‌رداری‌بوونی‌خۆ‌ی‌لێیان‌را‌گه‌یانده‌.

به بریاری نه گه پانه وهی بۆ فه له ستین، شادی و به خته وهی پروو خساری
 هه موویانی دا پۆشی، به تایبه تی خوشکه بچوو که که ی، شه وان به رله وهی
 بخه وی، پشتینه که ی کاک ی له دهستی خۆی گری ده داو سه ره که ی دیکه ی له
 دهستی کاک ی، وه ک ده ستینی شوانی، بۆنه وهی هه رکاتی ک کاک ی وستی
 پرواته وه، به ناگابیتو پـگای نه دات پروا و جارکی دیکه جیان به یلیت!
 هه ستیان ده کرد نیدی ته نها نینو، کوره که یان ده بیته چه تر بۆ خیزانه
 بیسه ره رسته که ی.

مه لای گوندی و چند که سیکی که م له نزیکه کانی، لایه نگری نه وه بوون
 عومه ر بگه ریته وه بۆ فه له ستین. به تیروانی نی شه وان ده بوايه نه و غه زایه
 ته واو بکات که به ر له سی سال دهستی پیکردبوو، تاوه کو جووله که ی سه ر زه وی
 نه فع ده که نه وهو نیسرائیل له سه ر نه خشه ده سپنه وه. له کاتی کدا شه وان هی چیان
 ناماده نه بوون کورپک یان براهه کی خویان بۆ نه و غه زایه بنیر!

عومه ر، له نه نجامی گه پان به چند ولاتی کی عه ره بیدا، له وی بینیبووی
 کیلگه ی به خیر کردنی په له وه ره هیه و چند هه زار مریشکی ک به یه ک جار
 به ره مه مدینن. ناواته خواز بوو رۆژیک له رۆژان نه گه ر گه پایه وه، پرۆژه یه کی له و
 جوړه دروست بکات، خه لکی گوندی له و پیشکه وتنه ئابوورییه ئاگاداری کاته وه،
 بۆنه وهی له گونده کانی ده ور به ریش چندن کیلگه یه کی له و جوړه دروست
 بکه نو به ره مه مه که ی بچنه وه. به لام هه رچه ندی نه و گوتی، که س نه بوو گوتی
 لیبگریۆ به ده نگیه وه بیت، باوهریان به شتی له و جوړه هه ر نه بوو، پیتیان وابوو
 خه یالپلاوه، باوهریان به وه نه ده ینا به ماوه یه کی که م، چه نه ده زار مریشکی ک
 له نیو یه ک هۆل به ره مه بیت! ده یانگوت: نه وه ناچیته نه قله وه، ره نگه عومه ر

ئهقلی له دهستداییت!

عومەر، پۆژانه پاچۆ خاکناسی دهخسته سهر ملی و دهچوو بۆ ئه و زوورگه بهرده لانهی که به کاری کشتوکال نه دههاتن، به نیازی ئه وهی به تاقی ته نهها جیگای دهواجنیک خۆش بکاتو ههر به ته نههاش ئه و کاری دهست پیکرد. به لام عومەر نه پارهی هه بوو نه دهستی کارو نه که سیش باوه ری پیده کرد ئه م بیروکه یه سه ریگری، بۆیه که س لای لی نه کرده وه. عومهریش مکور بوو له سه ره جیهینانی خه ونه که ی که ده میک بسو به لینی به خوی دابوو، نه گهر گیانی به سه لامه تی ده ریازی تو بگه رته وه گونده که ی، یه که م کاریک که بیسات ئه و پۆژه یه ده بیست. تا وای لیها ت خه لکی گوندی ده یانگوت: ئه و کوره عه له می لی نه بوو، نیستا ناوا تینک چوه وای ئیمه له وه تای به بیرمان دیت مریشک ههر له کۆلی تو کولانه و گۆشه ی خانویه کدا ده رته وه و جوو جکه ی هه لدینی و قه ت نه مانیه ستوه مریشک له و ده شته چۆله ی بندرته وه! به شیکی گوند نشینان ههر به عاجباتییان ده زانی و ده یانگوت خوا لی گۆریوه، داخوا چ بی ئه مریه کی خوای گه وهی کردوه!

ئه و چوونه ده شته و، دوور که وتنه وه له قسه و قسه لۆکی خه لکو جه نجالی گوندی، نارامی پیده به خشی. له جیاتی ئه وهی بین لیکدانه وه بۆ ئومید و ئاواته کانی بکه ن، قسه ی سه یروسه مه ریای بۆ دروست ده کرد، یه ک ده یگوت: عومەر پۆژ تا ئیواره له جیاتی مریشک قالوچان کۆ ده کاته وه، هه بوو ده یگوت: قومقمو مۆکان ده کوژی به ده وای مارمیلکان ده که وی، ئای خواجه حالان له که س نه گۆری! ناخر بلی، ئه تو ژنی مریشکه کورکی دابنیسته وه! هه موویان زاریان لیده کردوه و پیده که نین، بیئاگا له وهی زۆر به یان پیوستییان به پزیشکی

دەروونی هەبوو، نەیان دەزانی بيماری دەروونين! تەنھا کاکه پەش و هیدوو چەند کەسیکی کەم گوێیان بۆ عومەری ڕادەگرتو گواستەوێ ئێو ئەزموونەیان لا پەسەند بوو. لە شانسی عومەریش، ئەوان نە پارە پڕۆزەییەکی وایان هەبوو، نە کاتی یارمەتیدانو دەستگیرۆیی عومەریان پێدەکرا. عومەر دەيگوت زۆری دەوێ هەتاوێ کە خەڵک لە خەوێ کەم تێبگەن، ئەمەن پیاویکی ساغەم، تاکە کێشەم ئەوێ هەتاوێ خەڵک لێم تێناگەن و ناشیانەوێ تێمبگەن، ئەو جیاوازیەش دەبێتە هۆی ئەوێ ئەوان ئەمەن بە شیت بزانن. مەلای گوندیش لە گەڵ چەند کەسیکی دەرووبەری خۆی، دەیانگوت: ئەو کورە خودا لێی گۆریو، هەقە بێبەن بۆ ئۆمەرمەندان و دەستەو دامینی شیخان بن و خۆیان باوینە مائی پیاوچاکان، لەوانە شیت و هاریان لە دەرکی چاک دەبێتەو! مەلا دەيگوت: بە قورئانی لەسەر رانی چەم داناو، بچیتەو فەلەستین و غەزای جوولەکان، عەلەمی لێ نامینی! مەلا رۆڵیکی گەورە لە دژایەتیکردنی پڕۆزەکە عومەری هەبوو و بە کارێکی شیتانە دەزانی. هەتا دەهات عومەری زیاتر گۆشەگیر دەکرد، چونکە خەڵکی دەرووبەری، وەک خەڵەفاویک هەلسوکەوتیان لە گەڵدا دەکرد. هەموو کێشەو جیاوازیو بگرو بەردە عومەری لە گەڵ دژەکانی ئەو هەبوو، عومەر دەيگوت: ئەمەن بە چاوی خۆم کێلگی پەلەوهرم بینیسو، ئەوانیش ئەقلیان نەیدەپری. عومەر، هیئەندە لەو خەڵکە پڕ ببوو، لە حەیفان خۆی دەخواردو. ناهەقی نەبوو، لەباتیی ئەوێ پشستگیری ئەو پڕۆزەو بیروکە جوانە بکەن، کەچی پێیان دەگوت: بە ئاشکرا دیارە تێکچوو، لەجیاتیی ئەوێ تۆلە خۆینی بابی بکاتەو، جیی دایکی گرتۆتەو و دەیهوێت مریشکە کورکی دابنیتەو و جووچکە مریشکان بەخوێبکات! ئەو تەوانجە

بریندارکه رانه، ئەو قسه هه‌لیتو په‌لیتانه‌ی خه‌لکی، وایان لێده‌کرد، هه‌ست به لاوازی بکات. مه‌لای گوندیش هه‌ر له‌سه‌ر دووجار بیستی خۆی بوو، عومه‌ری هه‌ر له‌نیۆ دوکه‌لی جگه‌ره‌ی ڕیمدا ده‌بینی و هه‌ستی به‌ بوونی ده‌کرد، خه‌می له‌ ده‌ستچوونی دوو پارچه‌ پاکه‌ته‌ ڕیمه‌که‌ی، پێ له‌ خه‌می عومه‌ری گزنگتر بوو، هه‌موو هه‌ولێ خۆی ده‌دا ناچارێ بکات بچێته‌وه‌ فه‌له‌ستین و درێژه‌ به‌ فیداییبونه‌که‌ی بدات. زۆربه‌ی خه‌لکی ئاوازییش ته‌ماشای زاری مه‌لایان ده‌کرد، بۆیه‌ دووریان له‌ عومه‌ری ده‌کردو به‌ شیتییان ده‌زانی. عومه‌ر دووچارێ بارێکی ده‌روونی ئالۆز بووبوو، ڕۆژگارێکی لیۆرپژ له‌ پلار و لۆمه‌کاری به‌سه‌رده‌برد، ڕۆژ له‌دوای ڕۆژ وێرانتری ده‌کرد.

سه‌ره‌پای تۆمه‌تی شیتێ و خوا لیگۆرینی، بیغیره‌تی و خاوه‌نداری نه‌کردن له‌ خوێنی باوکیشی هاتبووه‌ سه‌ر. هه‌موو هه‌ولێ خۆیان چڕکردبۆوه‌ بکوژی باوکی پێ به‌کوشته‌ بدن. عومه‌ر، ڕۆژ له‌دوای ڕۆژ ئافاتی زیاتر داده‌بارینه‌ سه‌ر ته‌باره‌ی ئومێدی. زۆربه‌ی خه‌لکی ده‌رووبه‌ری، به‌ باسی پیاوانه‌و تۆله‌سێنی هانیان ده‌دا، بۆنه‌وه‌ی به‌سه‌ر ته‌له‌یه‌ کیدا بدن. جۆشیکێ گه‌رمی تۆله‌سه‌ندنه‌وه‌ له‌ ده‌ماره‌کانیدا ده‌گه‌را، وه‌ک بیه‌وی گڕکانێک له‌ ناوه‌یدا بته‌قێته‌وه‌. دایکی، به‌هۆی ئەو تۆمه‌تو لۆمه‌و تیرو توانجه‌ی ئاراسته‌ی ده‌کرا، هه‌ستی به‌و باره‌ ده‌روونییه‌ی کوره‌که‌ی کردبوو. ناچاربوو مه‌یلی دایکانه‌ی خۆی، له‌ دوعا بیکۆتاییه‌کانی خزیدا ئارام بکاته‌وه‌و تا راده‌یه‌ک ئومێدیان له‌سه‌ر هه‌لبچنی، به‌لام ده‌مێکه‌ گوتوویانه‌: ئەگه‌ر به‌ دوعا ده‌بوو، قشپل به‌ خورما ده‌بوو! عومه‌ر گه‌یشته‌ ئەو باوه‌ره‌ی، ئەو خاکه‌ی تێیدا گه‌وره‌بووه‌، جیگای ئەوی تێدا نایه‌ته‌وه‌، پێی له‌سه‌ر هه‌رکوێ داده‌نی، وه‌ک پێی له‌سه‌ر دۆزه‌خ دابنیو، له‌ ناخۆشترین

پروژگاره كانى تەمەنى خۆى دەژيا! لە سيوادی به يانی تاوه کو زەردەپەرى ئیواران
 لە دەشتودەرو ئاقارى گوندی به سەردەبرد، قسەى خەلک وێرانى کردبوو: لۆمەى
 عەبدان لە عەزابى قەبرى به ئازارترە! جگە لە برپاردان بۆ کوشتنى بکوژى
 باوکى، هیچ ناویک توانای شووشتنەوى ئەو شەرمەزارییەى نییە، هیچ
 پێگاشى بۆ دەربازبوون لە بەردەمدا نەماوەتەو. ئەو برپارەى تەنها لە بەرئەو
 نەبوو، تا تۆلەى خۆنى باوکى بکاتەو، بەلکو بۆ دەمکوژکردنى خەلکى بوو،
 لایەنى کەم تۆمەتى بیغیرەتى لە سەرشانى خۆى لا بدات. هەرچەندە برپارى
 دابوو بۆ خۆى بژى، بەلام ئەو نییە خەلک دەستى لە یەخەى ناکەنەو بە
 ئارەزووى خۆى بژى! تا دەهات گۆشەگیرتر دەبوو، لە ژيانى نێو خەلکى بێزار بوو،
 خوى بە چۆلەوانیەو گرتبوو، بێدەنگو کزۆلە لە گەل خۆى دەدوا: ئاخەر ئەمن
 گوناھێکى گەورەم کرد، گوتم وا چاکە کێلگەى پەلەوەر دروست بکەین! ئیستا
 بۆى ئاشکرا بوو، بیروکەى پرۆژەى لەو جۆرە، چەند قات لە سەرووى تێگەشتن
 ئەقلی ئەوانە، لە جیاتى ئەوێ بێن مەبەستى من شەنوکەو بکەن، دەمکەن بە
 شیتو گالتە چار! سەیرە، ئەو هەموو سوخرەو بێگارو نادادییە دەبینن قسەشیان
 لە سەرى نییە، کە چى کێشەیانە لە سەر شیتى و ئاقلی و بەغیرەتى و ترسنوکیى
 من. ناکرێ ئاوا سووک و ئاسان وەکو گاجووت مەلم بۆ نیری کۆمەلە کەسیکى
 گەوجو نەزان درێژ بکەم، چۆنیان بوێ ئاوام لێبخورن!

عومەر تەنها کاکه پەش و هیدۆى بە هاودەنگو پالپشتیى خۆى دەزانى،
 لەوکاتەى خۆى لە گێژەنیکدا دەبینییەو و کەوتوو تە پەلەقاژو کەسیک شک
 نابات دەستى بگریت، دروست لەو کاتەدا، کاکه پەش و هیدۆ تازیان لە پرستیدا
 بوو لەو ئاقارەى خەریکى راوەکە رویشکى بوون. لە گردۆلکەیه کى بەردەلان

سه ركه وټن، بينينيان عومهر خه ريكی پاچكارييه و خوئی له ټاره قهيدا شين و موړ كړديه، سلأوی ليده كه نو هه والی ده پرسن. ده بينن به راورد له گهل ټه و كاته ی له فله ستين گه راپيه وه، ټيستازوړ كزو بيوره ديته به رچاوا عومهر يش كه ټه وان ده بينی، دروست له و كاته ی له فكری ټه واندا بوو، سه ری راده ژهنی و واقی ورده مينی اكاكه پرهش گوتی: هه ركاريكت به ټيمه راپی ده كړيت بوتی ده كه ين. عومهر گوتی: ته نها ټه وهی له ټيسوم ده وټ بره پاريه كم هديه بوم به ده مانچه يه ك بدن، چونكه من له نرخو باشی و خه راپی هيچ شاره زاييم نييه. پوژانه به ته نها له ده شته چوله يمه هه ز ده كم ده مانچه يه كم پی بيت. كاكه پرهش گوتی: به سه رچاوا بو ده مانچه كړينه كه خه مت نه بيتو وا بزانه له به رپشتينته، ته نها داواكاريه كم ليت هديه، ټه من ده زانم تو ټه و پروژيه ی باسی ده كه ی به چاوی خوټ بينيوته، به لام ټه وه پاريه کی زورو ده ستی كاری ده وټ، كه سيش ناماده نييه هاو كاریت بكات، بويه پيم باشه ده ستی ليته لبرگړيتا به لام كوا عومهر ټه و ناموژگاريه ی به ميشكد ا ده چيتو گويان ليده گړيت.

عومهر به هو كاری ټه وهی له خه ونه كانی ټينگه نو شكستيان پیي هينا. برپاريدا له دواي كوشتنی بكوژی باوكی هه رگيز نه گه رپته وه بو گوندي و ده سته رداري مالی خویشيان بيت، سه ری خوئی هه لبرگړيتو بو شونينی کی هينده دووره دست بروات، ديوره و گله سه رفرو شيشی نه گه نی ا وه ك خوا له دلی نابيت، دوايين ديداريه تی له و گونده، ټيدي تاوه لاتن له و گونده نابينيتته وه!

دواي ټه وهی ده مانچه كه ی به ده سته گه يشتو جي و رپی بكوژی باوكی دوزيه وه، كه وته پلاندانان بو كوشتنی. بكوژه كه تا راده يه کی زور دلنيایي

ههیه نه گهري کوشتنی دوور که وتۆته وه، چونکه کهسی وا نییه مشووری کوشتنی بخوات، ته نهها عومەر کۆری گه ورهیه تی، دواي هه والی شیتبوونی عومەری به دهشتی کهوتنی، جۆریک له دنیایی بۆ دروست بوو بوو، بهو حاله شه وه هه مووده م ده مانچه ی سواری له به ریشتی نییدا بوو.

ئه ورۆژه، خۆر له که لێن و په نای هه وره کانه وه چاوشیلکانینی له گه ل حه شیمه تی خه لکی هه ولیرو بازارپیه کاندای ده کاو هه ر زوو هه لیده برینگینی و ده بیته به هه تاو. له که لینی هه وره کانه وه خۆر له قه لاتنی دهاو له بن قه لاتنی ده باری، به جۆریکه نه ده توانی بلیی رۆژ خۆش و هه تاوه، نه ده توانی بلیی هه ورو بارانه، زوو زوو پیچه وانه ده بیته وه. بکوژی باوکی عومەری، به بی ماستی مه ری پشتریی ئیداره ناکات، پیاویکی ره قه لای داله ی مسریگۆشته، دوو چاوی زه قی گروانی و سمیلکی ره شی پیویه، به ره و نه و دوکانه که وتۆته ری که مه رداره کانی گوندی مه نجه له ماسته کانیان له لای وی ده فروشن. مه نجه له ماستیکی مه ری ده کړی، بیئاگا له وه ی له و ماسته ناخوات! دوو کهس بۆ هه تا هه تایه له به رچاوان ون ده بن و ده بنه خه ون و خه یال! خه لکی گوندیش ته نهها نه وهنده یان بۆ ده مینیته وه بلین: کۆریک هه بوو ناوی عومەر بوو له خوینی باوکیدا ون بوو، ئیدی کهس نه یبینیه وه. له به ینی چایخانه که ی قه رداران^(١) و پردی ته عجیلی، دروست له

١. چایخانه ی قه رداران: چایخانه ی قه رداران. سالی ١٩٦٠ کرایه وه، سه ره تا ناوی (ئه ستیره ی شه وان) بوو. دواي، به هۆی نه وه ی کوره چیه کانی هه ولیزی، سه له میان به سه رکه پوچ وه رده گرت بۆ هاوینی. له گه ل نه و که سانه ی قه رزه که یان ده دا، وانا قه ردار و خاوه نقه رز، له ر چایخانه یه کۆده بوونه وه، بۆیه، ناوه که ی گۆپر و بوو به چایخانه ی قه رداران.

مهیدانی کۆتری ناشتی، عومەر هەرکه چاوی به دۆژمنی بابە کوشتە ی خۆی کهوت، برووسکیک به چه شنی ناگر له ده ماره کانیدا گهرا، به دلێکی باوهر به خۆ، شانی له شانی مهرگدا، له سه رهتا بوئه وهی که سی بیتاوان به رنه که ویت، ته نها نامانجه که بپیکێ، چهند ههنگاوێک پێی له شوێنی پێی نهو داده نا. خه لکی شاری وهک میرووله هه ریه که ی به لایه کدا ده رواو سه رقالی کاری خۆیان. کۆتری سه ر مناره ی مزگه وته کان دهن دووکیان له نیو دهن دووکی یه کتر ناوه و رازو نیازی خۆیان ده که ن، ته قه ی پوولی دۆمینه ی یاریزانه کانی چاپخانه ی قه رزدارانو زرينگه ی پیا له و ژیرپیا له و که وچه چای شاگرد چایه چی و هاواری مه زادی نهو ده لاله ی مافوورێکی سه ره نازی به سه ر شانیه وهیه، بانگی نهو عاره بانچه ی یه ک به خۆی بانگ ده کات: وه رن بو کیشکه و ریشو له ی کو لاو، عه ربه انچه یه کی دیکه بانگ ده کات: وه ره بو شیلمی کو لاو، ده رمانی کو خه و په سیو، نهو فه قیانه ی له مزگه وتی حاجی نووری هه ریه که و پوشکه یه کی به ده سه ته وه بوو حینه جه ی سپاره و جزو عه ممه یان ده کرد، قه مو هو پری ته قاندنی یه ده گه فیشه کیکی ده مانچه ی، هه موو نه وانه ی به راواژوو کرد نه وه! عومەر ده مانچه که ی سوار بووه له مه ودا ی یه ک مه تر دا کابرای داوه ته به رگولله ی، تا وه کو یه ده گه ی خالی کرد، کابرا به هیچ رانه گه یشتو له پا ورو که وته سه رجاده ی، مهیدانی کۆتری سه لام بوو به مهیدانی توندوتیژی و کوشتا رگه، ده له حازی فه راقی ره شی لیبرا، که سی به قسه نه گه یشته سه ری نه لفازی له گه ل که سدا نه گه را. ته رمی بیگیانی که وته سه ر زهوی، مه نجه له ماست به گو رپی وه ربوو، ماستو خوین له سه ر جاده قیره که به جو رینک تیکه لاو بوو بوون، وهک تابلو کیش ره نگه کانی تیکه لاو کرد بن، تابلوی نه وروژی هه ولیر بکیشی ته وه!

له گەڵ قەرمە ژنی گۆللە دەمانچان، کۆترەکانی سەر مەزگەوتی له شەقەیی
 بایاندادو بەرەو قەلاتی هەلکشان، هێندە بەپەله بۆ کانیان دەکو تا وەک
 ئەوێ بیانەوی خۆیان دەریازیکەن، پەییامی قەومانی کارەساتییکیان بۆ قەلاتی
 دەبرد. پۆلیسی هاتوچۆ توورپوورەیی له زاری دەریپەری، پاشایەتی شەقامی
 بۆ هەییاسی^(١) بەجێهشی، خێرا خۆی دەریازکرد. خەلکە کە بەئەستووری
 جادەیی، بەرەو باتەیی رایانده کرد، هەندیک بەرەو خۆراوناوا بۆ لای حەمامی
 مۆدەیی، هەندیکیی دیکەش بەرەو خۆرەلات بۆ لای نادێ موزەفازو
 هەندیکیش بەرەو پردی تەعجیلی تیاندەقووچاند. له مەنجهلی کیشکەو
 ریشۆلەیی کۆلۆی سەر عەرەبانەکان هەلم هەلدهستیتو بیخاوەن بەجیماون،
 چەند قاپیکی نیوہ لیخواری کپیارەکان بە نیوہچلی بەجیماون. تەنھا هەییاسە
 شیت وەک پەیکەرێکی سەربازی بەپیوہ وەستاوہ و راناکات، هەتاوہ کو دەنگی
 تێدایە هاواری دەکرد: هەلمەییەن، رامەکەن! هیچ نییە، کرمانجی دەشتەکی
 یەکتیریان کوشت! عومەر بە دالانە قەفاوقەفو پیچاوپییچەکانی جوولەکانو
 کوورەچیپەکانی گەرەکی تەعجیلیدا بەرەو غاباتیی محەتەیی هەلات، له کۆلانە
 تەنگەبەرەکاندا پشتی ون بوو، بۆ هەتا هەتایە نە کەس بینیوہو نە کەسیش
 سۆراغیکی لی زانی، وەک عەرز قووتی دابیت، دیار نەما. هەبوو دەیگوت:
 چۆتەوہ فەلەستینو لەوی کۆژراوہ، یەک دەیانگوت: حکومەت شوینبزو
 سوورپگومی کردوہ. لی، ئەوانە هیچیان راست نەبوون، تەنھا عومەر
 خۆی دەزانێ سەری خۆی بۆ کوێ هەلگرتوہو خۆی له چ ولاتییک سوورپگوم

١. هەییاس: شیتێکی دەستوہشینی شاری هەولێری بوو.

کردووه، یان له چ که‌لیننیک مردووه. خۆر به ئاسمانیوه جارجار له که‌لینی هه‌ورانرا به‌حه‌په‌ساوی له‌و خوین به‌خوین شووشتنه‌وه‌یه‌ی ده‌رپوانی! دوا‌ی ب‌لا‌ی‌بو‌ونه‌وه‌ی ده‌نگۆی کوژرانی ب‌کوژی مام مح‌سینی به‌ده‌ستی عومه‌ری کورپی و تۆله‌کردنه‌وه‌ی خوینی باوکی، خه‌لکی گوندی ئه‌و‌جاره‌یان مه‌وجه‌که‌یان گۆری، عومه‌ریان وه‌ک پ‌اله‌وانیکی نه‌فسانه‌یی و پ‌یتۆ‌لو زرنگی رۆژگاری خۆی وینا ده‌کرد، جوژه‌ها شانامه‌و پ‌یه‌ه‌لدانیان بۆ ده‌هۆنییه‌وه، دروست به‌پ‌یچه‌وانه‌ی تیرو توانجه‌کانی پ‌یشوویان. هه‌بوو ده‌یگوت: خزمینه‌ نه‌من هه‌ر له‌ نه‌وه‌لیه‌وه ده‌مگوت ئه‌و کورپه‌ زۆری له‌ باران‌دایه‌و که‌می ده‌رده‌خات، وه‌ل‌لا باب‌ه مام مح‌سین و‌جاغی کویر نییه، کورپه‌ باب‌م عومه‌ر، به‌رخه‌رانه‌ نایدۆرپ‌تنی! یه‌کی دی ده‌یگوت: ده‌ل‌ین له‌ کاتی کوشتنی کابرایدا، پۆلیسه‌کان ویستوویانه‌ بیگرن، عومه‌ر به‌ ده‌مان‌چان که‌وتۆته سه‌ریان، ئه‌و هه‌موو معاو‌نو پۆلیسه‌ی له‌ قشره‌ی سواره‌ی په‌ستاوه‌ته‌وه، حکومه‌ت به‌و گه‌وره‌یه‌یه‌ی خۆی نه‌یوتر‌اوه خۆی له‌ قهره‌ی عومه‌ری بدات. یه‌کی دیکه‌ ده‌هاته‌ ن‌یو باسه‌که‌وه: عومه‌ر له‌سه‌ر عه‌ینی ب‌ل‌ندایی قه‌لاتی هه‌ول‌ی‌ری وه‌ک شیر نه‌راند‌وه‌یه‌تی: ئه‌من لی‌رم ئه‌گه‌ر حکومه‌ت پ‌یاوه‌ به‌حه‌ل‌الی له‌ پشتی باوکی خۆیه‌وه به‌ پ‌اشکه‌وتووه، با بیته‌ مه‌یدانی، بزانی‌ن ک‌ی به‌رخه‌و ک‌ی به‌رانه‌! قه‌سه‌م به‌ خ‌وای عومه‌ر زۆر له‌ باب‌ی به‌ پشتکه‌وتووه، ده‌گ‌یرنه‌وه له‌ فه‌له‌ستینیش که‌ فیدایی بوو له‌ سه‌حرای سیناو شه‌ری شه‌ش رۆژ‌هو هه‌موو ئه‌و شه‌رانه‌ی عومه‌ری ت‌ی‌دا‌بووه جه‌یشی ئ‌یس‌رائیلی خۆی نه‌گرت‌یه، ئۆب‌ال به‌ ملم عومه‌ر پشت‌ینی بۆ متفه‌ریک ده‌بیته‌و له‌ ریزی مشایه‌خانه‌.

له‌ چایه‌خانه‌ی قه‌ردارانیش، چه‌ند رۆژ بوو باس هه‌ر باسی ئه‌و ته‌قه‌کرد‌نو

پياوگوشتنە بوو، بە تايبەتەى باسى ھەلاتنى پۆلىسەكەى ھاتوچۆ و چۆنيەتیی خۆدەربازکردنى لە شوێنى ڕووداوەكە، دروست لەكاتى تەقەكانى عومەرى و قلیشانەوھو شیواندنى بازارو، فرکان فرکانى خەلکى بۆ خۆ ڕزگارکردن.

چەند مانگیك بەسەر ونبوونو بیسەر وشوێنى عومەرى تیپەریبوو، دایكى زۆر سەغڵەت بوو، دلێ ھەزارو یەك خەتەرەى دەکرد، دەترسانەبادا لە دواى ئەو تۆلەکردنەوھى، حكومت سورگومى كرديت، یان لە شوێنىك كوژرابیت، تاسەبارى ھەوالتيكى كورەكەى بوو. ھەرچەندى سەرى خۆى دەھیناو دەبرد نەیدەزانى چ كەسيك باشە رايبسيپريت سۆراغيكى بۆ بكات. لە كاكه پەشى زیاتر كەسى دیکەى بە میشكدانەھات كە جیتی متمانە بیئو بە دلسۆزى ئەو كارەى بۆ بكات، چونكە ئەو لە خەلکى دیکە چاوكراوەترە. خۆى گەيانە لای كاكه پەشى و زۆرى خۆ لە دەورى سەرى گيپا و خۆى بە قورىان كرد سۆراغيكى عومەرى بۆ بكات. لەو كاتەدا ھیدۆشى لەلابو، دیاربوو بەرلەوھى دایكى عومەرى بچیتە لایان ئەوانیش باسى ئەو ونبوونەى عومەریان دەکرد، كە چۆن دەكری پياوینك ناوا سوورگوم بیئو كەس نەزانى چى بەسەرھاتووە!

كاكه پەش بە دایكى عومەرى گوت: پيش تۆ باسى ئەو ھەمان دەکرد، ھىچ خەمت نەبیئ ئەمن و ھیدۆ دەچين بۆ ھەوليرۆ نزيك شوینى ڕووداوەكە، لەوێ دۆستو برادەرى بە بەقاو متمانەمان ھەيە كە بۆ ئەو دەبن سەرى خۆتيان پێ بسپیئى، داوايان لێدەكەين بە دوا داچوونمان بۆ بكەن، ئاخى ئەوان لە قشەرەى سوارەش پۆلىسى خزمیان ھەيە بۆ ئەوجۆرە راسپاردانە.

كاكه پەش دەمانچەى چوونەشارى جياواز بوو لەو دەمانچەيەى رۆژانە لە بەرپشتى بوو، بۆئەوھى بتوانى بەئاسانى لە چاوى پۆليس بيشاريتەوھو جوان

حه شاری بدات. ده مانچه یه کی ئوسره ی گچکه ی بئ کوتکی به توورپی له
 به له کی خۆی ده به ستو شه رواره کی ده که وته وه سه ری، بۆنه وه ی ته که ر پۆلیس
 بیپشکنن نه یدۆزنه وه، چونکه پۆلیس به زۆری به ریشتیانی پیاوان ده که ران.
 بریاریندا له که ل هیدۆی چ له به یانی زووتر نییه بچن بۆ هه ولیرئ، له ویش
 بچنه دوکانی بايز به زازی کوتاڵفروش، که دوکانه کی له نێو قه یسه ری له
 کۆلانی زیرینگه ره که نه وه نزیکه. بايز هم دۆستو براده ری کاکه ره شی بوو،
 هم بۆره خزمایه تییه کیشیان هه بوو. رۆژنیک دوا ی نه وه ی کاکه ره ش و هیدۆ
 رۆیشتن بۆ شاری، دروست له وکاته هه ستیاره نامه یه کی عومه ری که یشتبه
 دهستی دایکی. له ورپۆژه وه ی عومه ر کوردی سه ری خۆی هه لگرت، بووبوه
 هاوکۆچی شاعیرنیک که فه توای کوشتنی درابوو، له سه ر نه وه ی له شیعره کانی
 گوتبووی: زه ی خره، مروف ده توانئ بچیته سه ر مانگی و... هه ندیک له
 شیعره کانی له که ل به ره ژه وندی ده سه لاتدارو عه قلییه تی دۆگمای خێله کی و
 خورافات ی کۆنه په رستی به رانگژی یه کتری ده بـوون. دوا ی چهند رۆژنیک له
 پئ رۆیشتن به ره نادیار، هه ری که یان چهند جارنیک چیرۆکی سه ره له لگرتن و
 پاکردن له نیشتمانیان بۆ یه کتری شه نوکه و کرد، بۆیه له سه ر داوا ی عومه ری،
 کاک ی شاعیری شاربه ده رکراو، نامه یه کی بۆ خوشکه بچوکه که ی نووسی.
 ئه و نامه یه دوا ی چهن دین مانگ له بیسه روشوئنبوونی عومه ری، یه که م
 نامه و کوتا نامه ی بوو که یشته دهستی دایکی، که تییدا هاتبوو: «خوشکه
 بچوکه نیازمه نده که م، چاوه که شه کانت ماچ ده که م، به ر له هه رشت بمبوره
 که نه متوانی خوشحالت بکه م، مروفه په ستو به د خووه کان سه نه گیان له سه ر
 هه لنه گرتـم، لیم نه که ران بمه چه ترنیک بۆ ژوور سه رت، بمه جۆلانه یه کی

نارام بو پاژاندنت، بېمه په ناگهيۀ ک بو پاراستنت، لايه ني که م نه و که سه بم که خوم دهمه ويست، هرگيز له ياد ت ناکه م، تو وه کو دنکه مرواري، به گهر دني زهينمه وه نو وسايت، بويه برياري پويشتنم دا، به په وام نه زاني مرو فکوزيک له سهر خاكي پيروزدا بږي، جا نه و کوشتنه له ژير هر بيانو و پاساويکدا ييت، دهمه وي پړوم بو شوييک ناوينه ي لي نه ييت، بوته وه ي هم مو و پړويک چروچاوي مرو فکوزيک نه بينم، نه مده ويست له مملکه تي به خيلي و دووړويي و نه خوينده واري دريژه به ژيان بدهم، نه و ژيانه ي دهوروبه ر بريارت بو ددهن بتکه ن به چي و چ په نديکت به سهر بهينن! نه و مافه به خويان په واه دهبينن بتکه ن به شييت، به ترسنوک، به درنده و پياوکوژ، هر له و گورپي بتکه ن به شيخ، به دينداريکي رپاکار، به قاره مان، چوزانم، به کيفي خويان چونيان بويت بتکه ن به و شته! له و نيشتمانۀ که يه که م شت مندا له کاني پي فترده که ن، جنيودانه: ده ي تفيکي له بابهي بکه و پيي بل ي سه گباب! ده زانم برياريکي سه ختم داوه، کاتيک له ده لاقه ي ته نيابي و گوشه گيري خومه وه، له مرو فکۀ کاني دهوروبه رم دهرواني، هيچ تروسکه ي نوميد يکم لي ي به دي نه ده کرد، پر بووم له نه گونجانو پيکه وه هه لنه کردن. ريگه يان پينه دام له سهر نه و سه کزيه ي خودا ناماده ي کردووه، پؤل بگيرم خوم بم. شانازيکردن به پياوکوژي و نازارداني خه لک شتيکي هيچه، که چي له پيناوي نه و هيچه، ناماده ي خوماني بو به کوشت بده ي، نه وانه ي که پييانوايه به خته وهرن، کيشه يه ک له بيرکردنه وياندا هه يه، نه من نه به تاري ف و پيه ل دانيان دلخوشم، نه به توانچ و بوختانه کانيان دلته نگم. بير له وه بکه وه بزاني راستيي مرو ف چيه؟ بو هاتوته دونياوه به که لکي چي دي؟ گهيان دبو ميانۀ نه و باوه ري که من به که لکي

ههچ نایەم! بۆیه بڕیارمدا شتی بیکەلک فریبدرتە شوینیکی دوورا ژبانکردن
 لەنیو ئەوانەى دوو کەسایەتییان هەیه، یەکیان بۆ فریودانو نمایشی ساختە لە
 دەرەوێ مآلو نیو کۆمەلگە، دووهمیان پرووی کەسایەتی راستەقینە لەنیو مآلو
 خێزان. جلوبەرگی جوان دەپۆشن لەجیاتی ئەوێ روحیان جوانو سپی بکەنەوێ.
 ئیستا لە ههچ ناترسم چونکە شتیکم نەماوە لە دەستی بدهم. لەگەڵ هاشەى
 چوونە خوارەوێم بۆ نیو ئەشکەوتى مەروڤ ونکەر، یەک بە خۆم قاقا پێدەکنم!
 لیڤە بە کەس خۆم هەڵناده‌مه‌وه‌و خۆم رانانیم کە کورێ کیم! یان بە خێل و
 بەرەبابی دەستوەشێنو خاوەنهی خۆم بە هەیبەت نیشان بدهم. لیڤە لایان گەزە
 نییه سوالکەر بێ یان زەنگین، جلوبەرگی بەکەیفی خۆم هەڵدەبژێرم، چ پەنگیکم
 پێ جوان بیت بێ گۆردانە دەروەر دەپۆشم. سمیل لە کارته‌ی دەرتراشم^(١)،
 بێتەوێ کەس لۆمەم بکات، لیڤە شەرم لە کەس ناکەم، لیڤە کەس پێم نالی
 سەرکۆت، نە کەس دەکوژم نە کەسێش هەوڵی کوشتنم دەدات، لیڤە کەسێک
 لێم ناپرسێ، ئەسڵەن بە‌لاشیانەوێ گەزە نییه ئەهلی مەزگەوت و کلێسام یان
 لایەنگری شەیتانم! لەسەر ئەوێ ژن ناھێنم یان وەچە ناخەمه‌وه‌و لۆمەم ناکەن،
 پاشملە پێم نالین نێرەمووکه، ئەگەر زوو دەمەرم بابەتیک نییه بۆ نینگەرانی،
 ئەوێ زۆرزیانە دەبیتە مایەى نینگەرانی! ئەو شوینەى ئیستا منی لێم مەودای
 نیتوانی لەگەڵ بەستەلەکی جەمسەرەکانی خورافات یە کجار دوورە. ئیڤەر، نە
 فەتوای رڤ دەیگریتەوێ، نە بەردی پەجمیشی دەگاتێ! لیڤە من وەکو کاکەرەشی،
 چەکی لەگەڵ خۆم نابەمه‌وه‌و سەرشۆرکی لە کاتى خۆشوشتن، یان هەرپۆژەو لە

١. سمیل لە کارته‌ی دەرتراشم: تاشینی سمیل لە بنی بنەوێرا، پاکتاشینی سمیل.

زیندانیك خۆم ببینمه وهو راپیچی بهرده می دادوهریکی داخله دل بکړم!
گولی کاکه ی! هیوادرم نهم نامه یه ت به ده ست بگات، چونکه دلنیا به نهمه
کو تا نامه ی منه، نازانم سه رم به کو ی ده گاتو روژگار به چ تاشه به ردی کما
ده داتو خو له می شی لاشه که م ده که ویته چ ئوقیانووسی که وه! بو چاوسا غی و
پرسو را تنه نا قسه ی کاکه پره شی به هه ند وهری گرن، چونکه پارزهر و گیان فیدای
هه ژارانه. خو شحالم نه و کاته ی ده مر م، که س دلته نگ ناکه م، نه گهر له بهر
بو نه که م نه بی ت، خو یانم پیوه خه ریک ناکه ن بمنی ژن.

برای بی ناوونیشانت... عومهر.

بایز، پایو تیک بوو هه تا وه کو خوا حه ز ده کات نه نی پارتزو ره وشته رزو
مرو قدوست. بو پاک ی، له نه سلدا بنه چه ی ده چۆه سه ر په گه زی ناوا کاکه پره ش
هه موو جاریک به هیدوی ده گوت: حه زم ده کرد بایز برای له دایکو بام بوا به،
راسته که گوتوویانه دنیا له سه رپشتی مرو قه باشه کان وه ستاوه، بی گو مان
بایز به ک له و پایا وانه به. بایز ته نه نا کوتا لفرو ش نه بوو، میهره بانی و نا کارو
ره وشته رزی شی به سه ر کپاره کانیدا ده به خشییه وه.

بایز ته مه نی له چل سالتیک ده دا، کورته کو شه روا ریکی فاسونی ره شی
له به ردا بوو، کلاو تیکی به سیمی دزه یانه ی له سه ری ده ناو جه مه دانییه کی
پینج ریز جه له ی له سه ر ده نا لاند، سه رو سیم او کو فی تکی جوامی رانه ی
پی ده به خشی، دوو سی تالی له سه ر چه نا گه ی سپی بوو بوو، نه و تاله مو انه پینش
ز مه نی هه قه سپی بوون^(١) که وتبوون. کاتر می ریکی زنجیر داری به به خه ی

١. هه قه سپی بوون: سه ره خت و ته مه نی سپی بوونی سه ر و پینش.

کورتە که که یه وه بوو، هه رچه ند جاری دهیو یست له کاتر می ره که ی رابمی ن بزان ی
چ وه ختی رۆژی یه، له گیرفانه بجو که که ی سه ر به رکی ده ریده هی ناو په نجه یه کی
له ناوه راستی قور می شه که ی ددها قه پاغه که ی قیت بی یسته وه، نه و کاته میل و
پنتی نه ژمار کردنی کاته کانی ده بی نی و، ده یزانی چ وه خته.

هه موو جو ره کانی پارچه و کوتالی ژنانه له دوکانه که ی با یزی ده ست
ده که وت، ته نها کوتالی چاوپانی به رامی لی عه بیدا پۆشی نه ده فروشت.
وانه کانی نه ی نی پار یزی شی فی ری کریاره کانی ده کرد، بانگی رهو شتی کی یه کجار
به رزی ددها!

دوکانه که ی پر بوو له پارچه ی مه خمه رو قه دیفه ی شه رمد ا پۆش. رۆژی ک
ژنی کی شو خ وشه نگ، له گه ل نه وه ی عه با یه کی ره شی له خو ی ها لاند بوو، روومه تی
وه ک به فری به ره ته تاو بریقه ی ددها، مندا لی کی سی سالانی به دهسته وه بوو، بو
کرینی کراسیک رووده کاته دوکانه که ی. له و کاته دا مندا له که چمکی عه با ی
دایکی راده کی شی ناگاداری بکاته وه که قه ی تانی نه و پی لا وه ی تازه بو ی کری بوو،
شل بو ته وه، به لکو بو ی توند بکاته وه، ژنه که ش دادی ته وه وه هه لده توتکی بو ی
توند بکاته وه. له و هه لته و ته کانه له سه ر چین چکان با یه کی لی به رده بیت، ژنه،
ده مو چاوی له شه رما نو له حه یفان سو وره هه لده گه ری، هه ر نه وه نده یه ناب یته
تنوکی ک ناو و به زه ویدا بجی ته خواری! هه ر قسه یه کی ده یو یست بی لی،
ده ربی بری له گه رو ویدا ده خنکا. دروست له و کاته دا، با یز خو ی به ته کاندن و
ری کخستنی کوتا له کانه وه ده خا فلی نی. ژنه که به رهنگی په ریوو و زمان یکی
تی که لو پی که له وه ده ستی له سه ر پارچه یه کی داناو گو تی: نه و پارچه یه مه تری
به چه نده و کراسی چه ند ده که ویت؟ شه رمو حیده ت به ته واوی ژنی دهنگی

هەر له دوکانی بایزی، هه‌والێکی گورچکێر به کاکه‌په‌شی گه‌یشته‌، کاتیک بایزی کوتالفرو‌ش گوتی: له‌و هه‌فته‌یه‌ی رابردوو، نه‌و چوار نه‌فه‌ندییه‌ی له‌سه‌ر شو‌عه‌یه‌ت گیرابوون، دادگایی کران. دووانیان به‌ زیندانی هه‌تا هه‌تایی و دوورخرانه‌وه‌ بو‌ باشوور و، دوانی دیکه‌ش له‌ سێداره‌دراون. کاکه‌په‌ش به‌و هه‌واله‌ زۆر تیکچوو، گوتی: به‌راستی حه‌یف بو‌ نه‌و گه‌وره‌پیاوانه‌، زۆرم سوود له‌ زانیاریه‌کانیان بینی، وه‌ک مامۆستایه‌ک له‌ زیندان په‌روه‌ده‌ی ده‌کردین و به‌ مافه‌کانمان ناشنای ده‌کردین. نه‌و پیاوه‌ چرای تاریکه‌شه‌وان بوو، می‌ژووی هه‌ولێریان خنکاندا!

بایزی کوتالفرو‌ش گوتی: زانیاریم هه‌یه‌ ژماریه‌کی دیکه‌ له‌و تیکۆشه‌رانه‌، نمایشنامه‌یه‌کی ساخته‌یان بو‌ ناماده‌ بکه‌ن بو‌ئه‌وه‌ی په‌وایه‌تی به‌ له‌ سێداره‌دانیان بده‌ن.

کاکه‌په‌شو هیدۆ ویستیان مالتاوا‌یی له‌ بایزی کوتالفرو‌ش بکه‌ن، به‌لام بایز به‌ده‌م گرێدانه‌وه‌ی نه‌و جو‌رکه‌ی قه‌ره‌پوولی پینج فلسی و ده‌فلسی و نیو دره‌مه‌می و دره‌مه‌می تێدا‌بوو، داوه‌که‌ی له‌ زارکی به‌ستاو نایه‌وه‌ به‌رپشتینی، سو‌یندی لێ خواردن هه‌تا نانی نیوه‌رۆیی له‌ مالی نه‌وان نه‌خۆن، نایه‌لێ برۆن، نه‌وه‌شی گوت: به‌یانی نه‌وکاته‌ی له‌سه‌ر کو‌سپه‌ی ده‌رگای حه‌ساری ده‌مویست بی‌مه‌ ده‌ری خێزانم گوتی: بایز نه‌که‌ی له‌ بازاری نانی بخۆی، چونکه‌ برووشم له‌ ناوی کره‌دیه‌وه‌ کفته‌و ترشی به‌ سلقه‌سو‌ره‌ی لێده‌نیم، جا‌بو‌یه‌ نیوه‌ش ده‌بیت له‌گه‌لمدا بێن و نه‌و کفته‌و ترشهم له‌گه‌ل بخۆن و له‌ کیس خۆتانی مه‌ده‌ن، ده‌زانم کاکه‌په‌ش کفته‌و ترشی پینخۆشه‌. نه‌وانیش ملیاندا له‌گه‌ل بایزی بچن و نه‌و کفته‌و ترشهی بخۆن.

بایز ئەو چەند تۆپە کوتالەیی بۆ بەرچاوی کرپارەکان لە بەردەرکی دوکانە کەمی دانابوون، هینایە ژووری، قەپەنگی دوکانە کەمی دادایەووە دوو قوفلی گەورەیی لێدا، دەستی لە گیرفانەکانی ڕاکرد دڵنیابیت کلیلەکانی لە ژووری لە یاد نەکردووە، ئینجا قفلەکانی کلیلداو بەرەو مالا کەوتنەری. مائی بایزی کەوتۆتە پەرگەیی شارو لە لای غاباتیی محەتەیی شەمەندەفەری. بەنیۆ زیرپنگراند، بە تەنیشت مزگەوتی حاجی نووری چایخانەیی قەرداران شوێر بوونەو. لە گۆرپانی کۆتری ناشتی شوێنی تەقەکردن زەلام کوشتنە کەمی عومەری پێ پێشاندان. لە نزیک پردی تەعجیلی دایانەو کۆلانە تەنگو پێچاوپێچەکانی گەرەکی جوولەکان، هەرچەند تەماشای ئەو تاقو دیوارە نەخشیندراوانەیی دەستکردی وەستا جووێکان دەبینن، زیاتر بەو هونەری تەلارسازییە سەرسام دەبن. لە گەرەکی کوورەچییان تێپەڕین و گەیشتنە مائی بایزی.

بایز فەرمووی لێکردن و هەژوور حەساری کەوتن. ژنە کەمی بایزی خەریکی شیلانی برۆشیی کەفتەیی بوو، بایز بە دەنگێکی بەرز گوتی: ئافەت ئەو لە کوێیی میوانی عەزیزو خۆشەویستت بۆ هاتن. ژنە کەمی هەرچەندە هەردوو دەستی بە برۆش بوو، خەریکی پێچانەوێ نەنگوتکی کەفتەیی بوو، بەو حالەشەو دەپەرپیە دەریو بە پروویەکی گەشو ئەوپەری میواندۆستییهو وەک دوو برای لە دایکو باوکی میوانی بن و دەمیەک بیت نەییینین، ئاوا هەلسوکهوتی لەگەڵدا کردن. کاکه پەشو هیدۆ بە هیچ جۆر هەستیان نەدەکرد لەو مالەیی میوانن، وەکو خزمێکی پشتی، قۆلی هەردووکیانی ماچ کرد. کاکه پەش سەری لە بنگوێیی هیدۆی نا: هەرچەندی لێیان ورد دەبمەو نازانم نە کاک بایز میواندۆستترو پیاوترە، نە ژنە کەمی خانەدانو نە جیبزادەترە! پیاو

له مهردایه‌تی ئه‌و جوړه ژنانه شه‌رم له پیاوویونی خۆی ده‌کات! جا ده‌ستاوی
چهند خوشه!

تاوه‌کو نازو چیشته ناماده‌بوو، په‌نگه هه‌زارجار به خیرهاتنی ئه‌و میوانانه‌ی
کردییت. به‌رله‌وه‌ی نانی بۆ میوانه‌کان دابنی، هه‌ر له‌سه‌ر دیوارپرا بانگی
ژنه‌که‌ی عه‌داله‌تی هاوسییانی کردو داوا‌ی ئه‌وه‌ی لیکرد هه‌ردوو کچۆله‌که‌ی
بنیری یارمه‌تی بده‌نو به‌رده‌ستی بکه‌ن. ژنه‌که‌ی بایزی هیشتا نه‌گه‌را‌بووه
ژووری ئه‌و دوو کچۆله‌گه‌یشتن. توومه‌ز ئه‌و بانگکردنه به بیانوی یارمه‌تیدان
هه‌روه‌ک نه‌ینییه‌که بۆ فریودانی عه‌داله‌تی باوکیان. ده‌نا له‌راستیدا ژنه‌که‌ی
بایزی پیوستی به یارمه‌تی نه‌سوو، به تایبه‌تی یارمه‌تی ئه‌و دوو کچه
بچوکه، مه‌به‌ستی تایبه‌تی خۆی له‌و داواکاری و بانگکردنه هه‌بوو، نه‌ویش
ئه‌وه‌بوو ده‌یویست به‌رله‌وه‌ی خویانو میوانه‌کان نان بخۆن، ئه‌و دوو کچۆله‌یه‌ی
عه‌داله‌تی تیریکات، چونکه عه‌داله‌ت پر به‌زگی خویان تیری نه‌ده‌کردن، له‌گه‌ڵ
کوهره‌کان جیاوازی پیده‌کردن! هه‌ردوو کچه‌که له ترسی ئه‌وه‌ی نه‌وه‌کو عه‌داله‌تی
باوکیان بزانی له مائی بایزی نانیان خواردوو، هه‌ر زوو ده‌ستو ده‌می خویان
جوان پاککرده‌وه. ئیستا وا پیشان ده‌ده‌ن وه‌ک هیچیان نه‌خواردییت. تکایان له
ژنه‌که‌ی بایزی کرد له لای هیچکه‌سیک نه‌لی له مائی ئه‌وان نانیان خواردوو!
نه‌ویش دلنای کردن که به‌هیچ شینویه‌ک باسی ناکات. هه‌ردووکیانی وه‌کو
کچی خۆی ماچ کردو بۆ مائی خویان به‌ریکردنه‌وه.

عه‌داله‌ت، ته‌نها عادل نه‌بوو، پیاویکی ره‌شتاله‌ی قوتیله‌ی ورگنو سه‌ری
خۆی به تیغی سفر ده‌تراشی بۆ ئه‌وه‌ی نه‌چیته لای سه‌رتاشی. سه‌ری هه‌موو
جیگای که‌ونه‌برین بوو، شوینه‌واری کوئه‌شکانی زۆری پتویه‌بوو، هه‌میشه

جغاره‌ی به لالیویهوه بوو، کام تووتن کارته و بنپه‌لکی هه‌رزانه، ئه‌وه‌ی ده‌کیشا. هه‌تاوه‌کو دوو سێ داوه‌مووی له سمیڵی نه‌سووتانده‌با، جغاره‌که‌ی فرێ نه‌ده‌دا، نه‌بادا بایی مژیکێ تووتن تێدا مابیت! توورپه‌ تووشه‌ک بسو، له‌گه‌ڵ ترێ خۆی به‌شه‌رده‌هات! دوو چاوی چکۆله‌ی ژووژگناسای پتیه‌بوو، که له‌ قسه‌کردن ده‌وه‌ستا له‌ بن چه‌رمی شه‌ویلاگی ددانه‌کانی به‌سه‌ریه‌کدا ده‌قمرساند، وه‌ک شتیک بجوی یان رقی له‌ یه‌کیک هه‌ستابیت، یان شتیک بژمیڤی. دوو کوورپه‌ دوو کچی هه‌بوو، کچه‌کانی له‌ کوورپه‌کان گه‌وره‌تر بوون. چونکه ماله‌که‌ی له‌ لای په‌رگه‌ی شاری بوو و، پرووی که‌وتبووه‌ غاباتێ محه‌ته‌ی شه‌مه‌نده‌فه‌ری، دوو مانگای پاگرتبوو، شیرو ماسته‌که‌ی ده‌برد بۆ بازاری ده‌یفروشت، نه‌یده‌هیلا ئه‌و مالۆ منداله‌ی پر به‌زگی خۆیان شیرو ماست بخۆن، نه‌بادا بۆ فروشتن جامیک که‌م بکات. ماستی ته‌نها ده‌دایه‌ کوورپه‌کان. که شیرو ماسته‌که‌ی ده‌فروشتو ده‌گه‌رایه‌وه، عه‌شته‌بای له‌گه‌ڵ خۆی بۆ مالێ نه‌ده‌هینایه‌وه، جگه له‌ دوو سه‌موون بۆ هه‌ردوو کوورپه‌که‌ی، سه‌موونی بۆ کچه‌کان نه‌ده‌کری، ده‌یگوت کچ سه‌موونی بۆچییه، پاشی چهند سالیکی دیکه میڤدی ده‌که‌زو ده‌چنه ئه‌و گۆڤه‌ی، کچ بۆ من نییه بۆ خه‌لکی به‌خیوی ده‌که‌م، خو کوورپه‌ نییه بۆم ببنه پشتو قه‌وه‌تو کاسبیم بۆ بکه‌ن! ئه‌من چما شیتیم کچان به‌ سه‌موونی به‌خیو بکه‌م، پاشی چهند سالی دیکه خه‌لک پییان خه‌نی بیت! به‌دیار چاوی کچه‌کانه‌وه ئه‌و دوو سه‌موونه‌ی ده‌دایه‌ کوورپه‌کان.

کاکه‌ره‌ش سه‌ه‌ری سوورپمابوو، بیناگا له‌و ناعه‌داله‌تییه‌ی عه‌داله‌تی، بۆیه به‌تاسووقه‌وه له‌ بایزی پرسی ئه‌و کچۆلانه‌ باوکیان نه‌ماوه، یان هی خۆیان نین؟! بایز گوتی: باوکیان ماوه به‌ هه‌موو که‌یفی خۆیشی ناوی عه‌داله‌ته‌! به‌لام

دهرهه ق به ژنو مندالە کانی و به تایبه تی ئەو دوو کچۆلە بێده سه لاتە، زۆر ناعادیلە. بایز دهیگوت: هه موو جارێ ده لیم کاک عه داله ت گونا هت ده گاتی ئەو کچانه ش مندالۆ جه رگی تۆن، له تۆ زیاتر که سیان نییه، که سی دیکه شک نابهن پارووه نانێکیان بداتی، چۆن وێژدانت رینگات پێده دا ئەو جیاوازییه له به ینی جگه رگۆشه کان بکه ی؟ چۆن دلت به روه ست ده دات، ناخر کچو کوپ چ جیاوازیان هه یه؟ هه ردوکیان نیعمه تی خودان، ناییت ناشو کریان پێبکه ی! عه داله ت دهیگوت: کاکه بایز خو نه تو له خوی باشت نازانی، ئەوه نییه به شه رعی خوی گه و ره له میراتیش کچ نیوه ی ده بات! ئەتو کو نیرو میی دینییه تای یه ک ته رازووی؟! بایز گوتی: باشه کاکه هه ر به قسه که ی خۆت رازیم، کو ره کان هه ریه که و سه موونیکی ساغیان بو بینه کچه کان هه ریه که و که رتیکیان بدی، ناخر نه فسن! چاویان لێیه برا کانیان به دیاریانه وه سه موونی ده خون، خو کچه کان له کو ره کان هه راشتریشن! عه داله ت نایه ته ژیرار: مه لا له مزگه وتی فره مووی دوو ژن به شاهیدی ک ده شین، پیاوی ک ده توانی چوار ژنان بینی، ئەوه نده ی ئەمن بزائم له وه ته ی دنیا دنیایه ژنو پیاو، نیرو می، جیاوازیان هه ر هه بووه، کاکه ئەتو نه هلی مزگه وتی نی، بۆیه له هه یچ نازانی! به خۆم گویم له مامۆستای بوو: پیاوان ده سه لاتیان به سه ر ژناندا پێدراوه، چونکه زاناو عاقل و خاوه ن ویلایه تن و مه سه رفی مالی ده کن، به لام ژن عه قل و دینیان نوو قسانه و نابنه خاوه ن ده سه لات. خو بیحیکمه ت نییه چوار ژنیان بو یه ک پیاو داناوه! تا ده هات عه داله ت توو ره تو سنتر ده بوو، خوی له بایزی توو ره کرد: ئەتو هه قی مالی منت چیه؟ هاو سییه کی بووی و نه بووی! خۆت لیکردوومه به فریشته و نه سیحه تکه ر، پر مالی نانی مزاشه، با گه له کی بخۆن!

ئه من سهه د جارم گوتوووه فه علی کچان خرا ناکه، فیری سهه موون خواردنیان بکهه! ئی کاکه نیمه! پارهم نییه! له گهه نه بوونی هیچ ده کرئ؟ کهس عانه کم به لاش ده داتئ؟ ته گهر پارهم نه بی له کوئی بینم؟ راستیان گوتوووه: تیر ناگای له برسی نییه! ته تو گوتوان له هه مبانئ خوت ده ژمیری! پارهم هه بایه سهه موونم بۆ کچه کانیش ده کرئ!

تازه له نانخواردنی نیوه پۆ ده ستیان کینش ابوووه خهریکی چاخوانده وئ بوون. دروست له و قسانه دا بوون، له ناکاو له مائی عه داله تی بوو به نه پهنه پ و هه راو هه نگامه یه ک ته و سه ری دیار نه بی! زروو که ی کچه کانو قیرهی ژنه که ی عه داله تی، وه ک نه وه وابوو ورچیککی بریندار به نیو نه و مآلو مندآله ی که و تبیست و هه ی له وه ی خوی له بهر لا بده! بۆت جیانه ده کرایه وه کامیان له وه ی دیکه ده داو له سه رچی نه و تی کفرانه دروست بووه! کهس نازانی نه و هاتوه اواره له سه ر چیه و کی هه قه و کی ناهه قه!

بایزو ژنه که که ی غاریاندا، کاکه پره شو هیدوش به دوا یانه وه بۆ مائی عه داله تی. هه ر له کو لانی دیار بوو هاو سیکان هه ر بابایه وه هه لده کو تی بۆ مائی عه داله تی، دوو دوو و سی سی خویان به ده رکه ی هه ساریدا ده دن. له و کاته ی عه داله ت خهریکی نانخواردن بوو، به فرسه تی زانیبوو که هه موو له سه ر نانخواردن، به چیت سه ری پاره که ی هه لده اته وه که له به ری پی مانگا کان له ته نه که یه کدا ژیر خاکی کرد بوون. ژنه که ش وای زانیبوو ئالیککی ده داته مانگا کان خوش خوش بانگی ده کات: عه داله ت عه داله ت وه ره چایه که ت سارد ده بیته وه، چایه که ت بخو! عه داله ت کاتیک سه ری ته نه که پر له پاره که هه لده اته وه ده بینئ پاره که ی هه مووی بۆته پارچه کاغه زی ژه ناگای، هه ر کهس

نازانئ پارهش بووه! بهرلهوهی دادو فیغان دهست پیبکات، هه موو خیزانه کهی دارکاری کردبوو، پیاله و ژیرپیاله چایه کهی له نیوچاوانی ژنه کهی دابوو، سهر برۆی چه پی شکاندبوو. ژنی تایین له بهرله یوانئ له سهر که له که که وتبوو، خوئن له سهر برۆی مهیی بوو، له شکرئیک میش له برین و خوینه کهی هالابوون. دوو کورچه کهی سهریان به یه کهوه نابوو له قورئینکی هه یوانه که سهریان به نزرانه وه خه ریکه هه لقه ننئ! دوو کچۆله کهی هه ریه کهوه دهستیکی دایکیان له نامیز گرتووه به سینگی خزیانه وه نووساندووه. به دهسته خرپن و ناسکۆله کانیان هه ولده دن میشه کان له برینی نیوچاوانی دایکیان ده ربکه ن، پرچی ئالۆزی شاننه کراوی ئه و دوو کچۆله بیناز بیگونا هه نیشانه ی گرنگی پینه دانیان پیوه دیاربوو. په رچه میان، به دلۆپه درشته کانی فرمیسیکیانه وه به روومه تیانه وه نووساوه. ده یانه ویست به دایکیان بلّین ده سته ردارت نابین پیو رستیمان پیته هه سته وه! عه داله ت له نیوه پاستی هه ساری چوارمشقی دانیشتووه، ته نه که یه کی دارزاوی ژهنگاوی ده مه و نخوون کردۆته وه و زوو به سته یه ک له و کاغه زه ژهنگاویانه ی به میزی مانگا سروتاو و هه لاهه لا بووانه ی، ده ردینئ و لیکیان بلّوده کاته وه به ئومیدی ئه وه ی چند دانه یه کیان له نیو سه فته کان به ساغی مابیته وه. ئه و کاغه زه نیوه سووت و ژهنگاویانه، به هه ردوو دهستی به سهر سهری خزیدا ده کات و به و نیوه دا بلّوده بنه وه، وه ک بیهوی خوی پی داپۆشیت، ئه و پاره به سهرخۆدا کردنه وه ک ئه وه و ابوو قور بۆ عه زیزئکی له ده سته چووی بیئوی! به حال نووزیه کی له بن لیوانه وه لیده بیستری، کهس نازانئ مه به سستی چیه و چی به ده و روبه ری ده لئ! ته نها یه ک وشه گۆ ده کات: پاره کانم! پاره کانم! له چاوی ئه و کچه هه تره شچوانه داد

و سکاڵا بەرز دەبوونەوه! لە گەڵ هەر بلمەیه کی نێرانەو باوکسالارانە ی باوکیان
و هک ورچیکی بریندار، مینایه کی ناسکی ناخی ئەو کچه چاو بە فرمی سکانە ی
وردو خاش دەکرد، شکانتیک که پارچه ورده کانی به هیچکەس کۆنە کرێنەوه!
ئەو خەڵکە ی لە حەساری مائی عەدالەتی کۆبوو بوونەوه، لە ژنو پیاو،
هەریه که لە بەره خۆی به سەر سوورمانەوه دەیانگوت: چما ئەو هەموو پارەیه ی
هەبـووا کاتیک دەمانگوت ئەو ژنە ی بۆ نابه ی بۆ دکتۆری؟ دەیگوت: پارەم
نییه، چ لە گەڵ نەبوونی دەکری! دەک مسته هەقت بیت پیسکه پیاو، دە بیخۆ!
دەبیت ئەو پارەیه ی بۆچی هەلگرتبیت؟ بۆ قیامەتی! تاکه یه ک که ست
نە دەبینی پەرۆشی بیتو بۆی دلتەنگ بیت!

عەدالەت ئەو سالانە ی ژیا، هەرچی پارە ی کۆی کردبۆوه، بە نیاز نەبووه
بەیتلی جاریکی دیکە ی بای سەر دنیا ییان پێبکەوێتەوه! هەرچی پارە ی
هەبـووه لە تەنە که یه کی پۆنی ناخنیوه و بە دزی ژنو مندالە کانی لە ژیری ی
مانگا کانی، بنخاکی کردوون. بە درێژایی ئەو ماوه یه میزی مانگا کانی
چۆراوه تەوه نیو تەنە که کەو پارە کانی هەموو داڕزاندووه، بە جوړیک، کەس
نازانێ هەر پارەش بووه! هەر دەستی بۆ دەبه ی هەلدهوهری، تاقه یه ک دیناری
بە ساغی بۆ دەر نه چوووه!

هیدۆ بە تەوسەوه گوتی: ئەگەر عەدالەت مائی لە دەشتی بوايه، هەقی
ئەوه ی هەبوو شەوه کێ سەری چاک بکەینهوه!^(١)

دوا ی ئەوه ی گەڕانەوه مائی بایزی، چایان خواردووه، بايز که و ته پێشيان،

١. سەری چاک بکەینهوه (سەرچا ککردهوه): کینایه یه به تەمبیکردن و دەرسدادان،
یان لیستاندنی بڕیک پارە یان هەر شتیکی دیکه .

کاکه پەش و هیدۆش بە دوایەوه بەرەو قشرە ی سوارە، بە مەبەستی سۆراغی عومەری لە چەند پۆلیسیکی خزمی بایزی. کاکه پەش بێناگا لەوێ نەیارەکانی هەموویان کۆکن لە سەر ئەوێ ئەمجارە پیلانیکی دۆزەخانی ئەوتۆی بۆ دابڕێن، یە کجاری بۆ هەتا هەتایە خۆی لێ رزگار بکەن و لە کۆل خۆیانی بکەنەوه. ئەوانە دەستیان تێکەڵ بەو پیلانگیریه کردبوو، هەریەک مەرامیکی تایبەت بە خۆی هەبوو، بەلام لە بنەرەتدا هەر هەموویان دژی کەسانی دیارو دەستەبژیری نیو کۆمەڵگان، ئەوانە هێماکانی خانەدانی و مەردایەتییان پێوە دیاربوو بە تایبەتییش ئەوانە خەسلەتەکانی پیشەنگایەتی و پووحی یاخیبونیان لە ناستیکی بەرزداوە و ترسو تۆقاندن پاشەکشییان پێناکات! دەیانەویست ئەمجارە کاکه پەش لە گەڵ پۆلیسو یاسا بەرانگیزی یەکتە بکەن. خو ئەگەر کاکه پەش رادەستی پۆلیس نەبێت و بەرەو روویان بێتەوه، ئەوا بە دەستی پۆلیس دەکوژرێ و کۆتایی بە مەملانییه کە دێت، ئەگەر دەستگیریش کرا، ئەوا هەر بە خۆیان دەزانن چۆنیان بۆ تێگوشیوه! وەک دەلێن هەتاوه کو ماشه^(١) هەبێت دەستی خۆیان نەسووتینن! پۆلیس بکەنە کەلوژی سەموون دەرھێنان، ئەو تۆمەتە ی بۆیان داتاشیوه، سزاکی هەتاوه کو لە سێدارە دانیش دەروات.

نەیارەکانی کاکه پەشی، هەموو لایەنەکانی یاساییان پیلانپێژ کردبوو، هەر لە پارێزەر و شاھیدی ساختەو... پەیدا کردنی ئەوجۆرە مەزۆقە لە کۆمەڵگایە کە غەرق بە خەلی و رۆق نەزانی و نەریتی کۆنەپەرستییه، هێندە سەخت

نییه، وه‌ک هه‌موو به‌سه‌ره‌اته‌کانی میژووی که‌ونارای نه‌م گه‌له‌پرن له‌ناپاکی له‌یه‌کتیریکردنو کرۆشتنی ئیسیکی برای له‌دایکو بابی یه‌کتیری و خو‌خو‌ری و په‌یمان‌ش‌کینیی.

قرپژه‌کانی کۆمه‌لگا، نه‌وانه‌ی بۆ چنگه‌نانی‌کی پیس، ناماده‌ن مه‌مکی دایکی خو‌یان بپرن، نه‌وه‌ی نه‌ده‌بوو بیکه‌ن، کردیان به‌رام‌به‌ر کاکه‌په‌ش. چ له‌وه داماویترو پر شه‌رمه‌زاریتره؟ له‌سه‌ر سینگی خۆت چوارم‌شقی داب‌نیشی و به‌سووژن هه‌ردوو چاوی خۆت کو‌یر بکه‌ی!

ده‌می‌که‌که‌سی‌کی نزیک‌ی کاکه‌په‌شیان به‌کرێ گرتوه، به‌جو‌ری‌ک خۆی له‌کاکه‌په‌شی نزیک کردبووه، بو‌بو‌وه‌ جی‌نگای با‌وه‌ری کاکه‌په‌شی. جه‌لیل، نا‌پاکی خو‌نی‌ی ئالو‌ده‌کردبوو، به‌خیلی له‌جیناتیدا گه‌رای دانابوو. هه‌رچه‌نده‌کو‌ره‌ جووتیار بوو، به‌لام شو‌ناسی چینه‌یه‌تی‌ی خۆی ون‌کردبوو، نا‌پاکی ده‌ره‌ق چینی خۆی کردبوو. کاکه‌په‌ش چه‌ندجار جه‌لیلی را‌س‌پارد‌بوو بۆ کاری زۆر گر‌نگو نه‌ینی و سه‌رکه‌وت‌و‌وانه‌ نه‌نجامی دا‌بوو، هه‌ر نه‌وه‌ش بوو کاکه‌په‌ش متمان‌ه‌ی ته‌وا‌وی پی‌ی هه‌بی‌ت، بی‌شا‌گا له‌وه‌ی پا‌ره‌و چاو‌چنۆکی، جه‌لیلی وا لی‌کرد‌وو ده‌ست‌به‌رداری په‌وشتو نا‌کاری ها‌ور‌پیان‌ه‌ بی‌تو نا‌پاکی ده‌ره‌ق کاکه‌په‌ش بکات. ته‌نها جه‌لیل نا‌گا‌داری نه‌وه‌بوو کاکه‌په‌ش و هی‌دۆ ده‌چنه‌ شاری بۆ لای با‌یزی کو‌تا‌لفرو‌ش بۆ سو‌را‌غی عوم‌ه‌ری. جه‌لیل نه‌یا‌ره‌کانی کاکه‌په‌شی نا‌گا‌دار‌کرد‌بو‌وه، ته‌نانه‌ت با‌سی نه‌وه‌شی کرد‌بوو که‌ کاکه‌په‌ش ده‌مان‌چه‌ی له‌ به‌له‌کی خۆی ده‌به‌ستی و بی‌چه‌ک نا‌چی‌ته‌ نی‌و فه‌رمان‌گه‌کانی می‌ری‌شه‌وه! دی‌ار‌بوو نه‌یا‌ره‌کانی کاکه‌په‌شی هه‌موو کو‌زو که‌له‌به‌رو بر‌گه‌کانی نه‌و پی‌لان‌ه‌یان ناماده‌و کو‌تا‌وه‌ته‌وه، ته‌نها له‌سه‌ر نه‌وه‌ وه‌ستا‌وه جه‌لیل پی‌یان را‌بگه‌یه‌نی‌ت کاکه‌په‌ش فلان رو‌ژی

دهچیتته شاریو بهس، نهوان، ههر له پۆلیسیکی ساده تا دهگاته معاونو مهئورمه رکهزو چهئد دادوهریکی نادا پهروه، ههر هه موویان له پاریدا خنکاندوون! کاکه رهش بیناگا له وهی جهلیل سیخوریکی دهستپوشتوو و جینگای متمانهی دهستگا هه والگریه کانی حکومه ته.

راپۆرتیکی تیروته سهلیان رادهستی لایه نی په یوه نیدیارد کردبوو، تیدا کاکه رهشیان وهک که سیکی یاخی له یاساو داموده زگا حکومییه کان دانابوو، گوايه خه لک هان ده دات له دژی حکومه ته و به بیروباوهر شیوعیه و، سه به پارتیکی قاچاغی دژی دهوله ته. نه رکدار کراوه له کاتی چوون بو دهوام یان گه رانه وهی بو ماله وه، مته سه پیفی بکوژیت. بو راستی هه واله کهش ده مانچه ی له به له کی خوی به ستاوه، بو نه وهی له کاتی پشکنین، پۆلیس نه یدۆزنه وه.

له مالی بایزی، کاکه رهش ده مانچه ی هیدووشی له به له کی خوی به ستا، به هیدوی گوت: خوا نه خواسته نه گه ر گیراین با ههر نه من تاوانبار بکریم، خو چ ده مانچه یه کم پییبتو چ دووان، ههر یه که وهه نه بیئت نه و کاته نه تو ناگیرتی! به رپوه بوون به رهو قشره ی سواری، که دیوی لای جاده ی مته سه ره فیه ت بوو. رپیکه وه ته که وابوو کاتی ته و ابوونی دهوامی فره می و هه ستانی مته سه پیفی بوو. مه به ستیان نه وه بوو سؤراغی عومه ری له چهئد پۆلیسیکی خزمی بایزی بکه نو بگه رپنه وه بو گوندی، هه والتیکی عومه ری، بو دایکی به رنه وه.

بیناگا له وهی خه فیه و پۆلیسیان به دواوه یه، یه کسه ر پۆلیسو معاون دهوریان گرتن، تفه نگیان له سه ر سینگی دانانو ده ستگیریان کردن، ههر زوو ده مانچه کانیا ن دۆزییه وه، وه که نه وهی به دهستی خو یان شار دبیتیانه وه! ده ستیان که له بچه کردنو زنجیریان کردن. ههر له وی بایزیان نازاد کرد، چونکه معاونو

پۆلیسه کان دهیانناسی و هاتوچۆی دوکانه کهیان کردبوو،.

ئهو تۆمه تهی بۆیان داتاشیبوون، زۆر له راستی دهچوو، وهک ئهووی، کاتی دهوام تهواویوونه و مته سه پریف هه لده ستیت، شوینی ده ستگیر کردنه که، هه لگرتنی دوو ده مانچه، ئه وانه هیچیان له بهر ژه وهندی کاکه پەشی نه بوون، به لکو یارمه تیی نیوه رۆکی راپۆرته کهی ده دا!

هه والی ده ستگیر کردنی کاکه پەشی و هیدۆی، وهک ناگرو پووش به هه موو گونده کاندایا بۆیووه، که هه ولی کوشتنی مته سه پریفیان داوه. هه موو ئه وانه ی له رۆی چینایه تی و فکری و کۆمه لایه تی و ته ریه تی کاکه پەشیان به مه ترسی ده زانی بۆ سه ر بهر ژه وهندییه کانیا، که و تنه خو بۆ گران کردنی باری دۆسییه کهی. ئهو ده میک بسو که و تبه وه بهر ته و ژمی شالۆیکی چوار سه ره ی: نیری سیسته می ده ره به گایه تی، پاشخانی ئه قلیه تی دۆگمای خێله کی، ته نگینی و پوانخوازی پارتی بۆرژواکان، به سه له کی جه مسه ره کانی جه هاله تو خورافاتی کۆنه په رستی. له دوا ی ئه شکه نجه و نازاردانیکی زۆر، نه چوونه ژیرباری ئهو تۆمه ته داتاشراوه وه، به لām شاهیده ساخته کانو دروست کردنی به لگهی زالمانه، پاستیه کانی ده بری، بابه ته که وهک ئهو و ابوو که ده لّین: مه لا نه سه ره دین که رت نه گاوه به لām له گینه! دۆسیه کهیان خسته بووه قالبی سیاسی و هه ولدان بۆ روه خاندنی حکومه ت.

له دوا ی چه ندان دانیشتنی دادگا هیدۆ نازاد کرا، به هۆی ئهووی له راپۆرتی هه والگه ره که ناوی هیدۆی نه هاتبوو، چه کیشی پی نه گیرابوو، کاکه پەشیش له وته کانی گوته بووی ته نها خزمیته ی و هه ر له وێ بینویه تی، جفا ره خۆریک بهر له گیرانه که هاتوه.

حاجی سماییلی باوکی کاکه‌په‌شو برایه‌کانی، له کارو کاسبی بوون، نه‌وه‌نده‌ی به‌دوای نازادکردنی کاکه‌په‌شیدا رابکهن، هه‌رکه‌سیک له ده‌وله‌ت ئالیک‌ی دوو که‌ری به‌ده‌ستبوو، به‌ته‌نه‌که هه‌نگوینو کارپو قه‌لو ده‌ستو دیاریان به‌سه‌ردا ده‌رشت و له ده‌رکه‌یان ده‌دا! لێ، بی‌سوود بوو. ئه‌و خیزانه‌یان له پرووی داراییه‌وه پرووتانده‌وه، هه‌موو سه‌روه‌تی خو‌ریان له پیناوی نازادکردنیدا دانا، نه‌گه‌ر هه‌ر نه‌بی‌ت سزاکه‌ی له سیداره‌ بو به‌ندی هه‌تا هه‌تایی بی‌ت. هیدۆش ماله‌ که‌ی بو شاری بارکرد، هه‌میشه‌ پییه‌کی له چه‌پسخانه‌ی بوو بو لای کاکه‌په‌شی.

رۆژانی دانیشتنی دادگای تاوانه‌ قورسه‌کانی هه‌ولێر، خزمو براده‌ره‌کانی کاکه‌په‌ش چه‌ساری دادگایان پرده‌کرد له‌ خه‌لک، بۆیه‌ دادگای هه‌ولێر به‌ بیانووی نه‌وه‌ی سزادانی کاکه‌په‌شی رهنه‌گه‌ کیشه‌ی کۆمه‌لایه‌تی گه‌وره‌ی لی‌بکه‌وته‌وه، وایان به‌باش زانی کاکه‌په‌شیان به‌ زنجیرکراوی له‌ قه‌فه‌زێکی ئاسنین له‌گه‌ڵ دۆسییه‌ که‌ی چه‌واله‌ی به‌غدا‌ی پایته‌خت کرد، چونکه‌ دادوه‌ره‌کانی نه‌وێ دهناسراونو ده‌ستیان کراوه‌یه‌ هه‌ر سزایه‌کی قورس به‌سه‌ر کاکه‌په‌شیدا به‌سه‌پینن. دۆسییه‌ که‌یان هینده‌ ناداده‌په‌روه‌رانه‌ بو دارش‌ت‌بوو که‌ به‌ هیچ شێوه‌یه‌ک درزێکی به‌چوکی تیدا نه‌بی‌ت بو نازادکردنی!

له‌ دوای دووجار دانیشتنی دادگای به‌غدا، کاکه‌په‌ش سزای به‌ندکردنی هه‌تا هه‌تایی تاوه‌کو مردنی به‌سه‌ردا سه‌پیندراو په‌وانه‌ی زیندانی سزادراوان و قاوشی سزا قورسه‌کان کرا. له‌و قاوشه‌ پیاوێکی سوورو سپی و که‌له‌گه‌ت هه‌مان سزای هه‌تا هه‌تایی وه‌کو کاکه‌په‌شی بو برابۆوه. ئه‌و پیاوه‌ نووسه‌ر بوو، له‌سه‌ر نووسینه‌کانی گیرابوو که‌ گوايه‌ به‌ نووسینه‌ سیاسیه‌کانی هانی خه‌لکی کرێکارو زه‌حمه‌ت‌کیشی داوه‌ له‌ دژی ده‌وله‌ت و هه‌ولێ رووخانی سیسته‌می

حکومرانی داوه.

به پیکه وت کاکه پرهش شوئنه که ی که وته ته نیشته ئه و نووسه ره. ئه ویش هه رکه چاوی به کاکه پرهشی که وت، نزیکایه تی له گه لدا دروستکرد. ئه و پیاوه خه لکی که رکوک بوو، کاتییک کاکه پرهش باسی ژبانی خوی و گوندیه کانی بو ده کرد هه موو ئه ندامه کانی جه سته ی ده بوون به گوئی، وه ک نووسه ریک ده یگوت ئه وه میژووی گه لیکه، ئاوئنه ی یه ک له قوناغه کانی مملاتیی چینایه تییه، داواکارم به وردی بۆم بگێرییه وه بوئنه وه ی ئه گه ر ته مه ن مه ودا بدات، وه ک ئه رکیکی سه رشانم بییاننووسمه وه به ئومیدی ئه وه ی سوودیک به نه وه کانی دواي خویمان بگه یه نین. بۆیه منیش به نۆره ئه رکی خۆم وه ک نووسه ریک، ده مه وی ئه و ساته وه ختانه ی ژبانی ئیوه ی گوندی بکه م به وشه و بییاننووسمه وه. بو ئه و مه به سته هه رچه ندجاری کاکه پرهش به سه رهاتی خوی و گوندیه کانی ده گێرپرایه وه، نووسه ر قه لهم و کاغه زی له پیش خوی داده ناو دێر به دێر ده ینووسیه وه.

کاکه پرهش له گێرانه وه ی دایکیرا ده سته پیکرد که چۆن له شه وئکی ئه نگوسته چاوی نه نه مه ی بارانباردا، له بنه بانی خانویه کی بنمیچ دوکه لاوی گلین، به دیار چرا ره شکیه که وه چاوی به تاریکایی هه لئناوه، تا ده گاته ئه و چرکه ساته ی له قاوشی سزا قورسه کانی به ندیخانه ی به غذا، یاده وه ریه کانی ده گێرپته وه.

Novel

KAKARASH

Pashay shaw

نووسینه وهی مهمله که تی گهنم و هه تاو...

پیده شتیگ، هه تا چاو برده کات، پراوپر

له سه ربورده و به سه رهاتی فه راموش

کراو، هه رچه ندی لی ورد

ده بیه وه، هه موو دۆله کانی ناوبه ندانی

زورگه زراوی، وهک پاوانیکی

ده ستنه خورده، بوونه ته تاقچه کی

حیکایه ته نه نووسراوه کان...

نرخ ۱۳۰۰۰

AWER

HAZIMI ALI KUTIK